

DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

ÍSLENZKT FORNBRÉFASAFN,

SEM HEFIR INNI AÐ HALDA

BRÉF OG GJÖRNINGA, DÓMA OG MÁLDAGA,
OG AÐRAR SKRÁR,

ER SNERTA

ÍSLAND EÐA ÍSLENZKA MENN.

GEFIÐ ÚT AF

HINU ÍSLENZKA BÓKMENTAFÉLAGI.

TÓLFTA BINDI

1200—1554

REYKJAVÍK.

Í FÉLAGSPRENTSMIÐJU.

1923—1932.

Að tilmælum stjórnar félagsins tók eg að mér að lúka bindi þessu. Eru á minni ábyrgð bls. 145 og þaðan af, til loka, þar með lagfæringar og registr. Uppskriftir allar af afgjaldsreikningum Eggerts Hannessonar (bls. 384—434 og 561—98) eru frá minni hendi, en aðrar uppskriftir, sem fyrir hendi voru og greindar eru við hvert skjal, hefi eg borið saman við frumritin, nema þau, sem eingöngu eru í brezkum söfnum. Af því, sem prentað var, áðr en eg tók við verkinu, þókti mér hlýða að bera afgjaldsreikninga Kristjáns skrifara saman við frumritið, og eftir því eru lagfæringar prentaðar aftan við. Eru bæði þeir reikningar og afgjaldsreikningar Eggerts Hannessonar svo illir viðfangs, að mikillar athugasemi þarf þar við til uppskrifta; má með engu móti draga dæmi af þessu við uppskriftir venjulegra skjala.

Registrinu er að mestu hagað sem registri við síðasta bindi.

PÁLL EGGERT ÓLASON.

Efni.

DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

---

1. **um 1200.**

SKRÁ Páls biskups Jónssonar um kirkjur þær í Skálholtsbiskupsdæmi, er presta þarf til að fá.

AM. 214. 8vo. þrjár afskriptir: *a*, með hendi Björns á Skarðsá 1619 („Nu er datum 1619“); þar með fylgir afskript Árna Magnússonar. Hér vantar upphafsorð skrárinnar. — *b*. brot af gamalli afskript frá c. 1600—1620, og þar með fylgir afskript Árna Magnússonar, eins og þessi gömlu blöð voru þá. Ritar Árni svo um þau: „Þetta innlagt er ritad epter gômlum fordiörfudum pappirsblôdum, sem vida voru ólæs orden, og hier og hvar burtu rifen styeke. Ecki var hônden miög gómul þar ä, enn er, óefad, ritud epter elldra Exemplare, þvi hier standa i margar kirkiur, sem fyrer laungu eru urfallnar. Ætla eg þetta document mune sidar i skriftenne interpolerad vera, þvi hier finnast og ein eda tvær kirkiur, sem yngre eru enn Reformatio Lutheri (ex gr. Breidebolstadur ä Skogarstrônd). Leingra hefr þad alldri vered i þvi Exemplarenu sem þetta er epter skrifad, enn hier finnst. Þvi aptan vid var óskrifud half sida og var þetta document ä fiorum blôdum in 4to. Upphaf þeirra blada var trosnad og ólæselegt orded. Annars ætla eg eigi muni framan vid vanta nema litid eitt. Villde eg til geta, ad upphafed hefdi þannig vered, eda ä þvilikan hätt: *Skalhollltz biskupsdæmi byriazt ä Langanesi nordur.* Eda og kannske: *Skalhollltz biskupsdæme byriast ä Langanese. Þad nes horfer i austur af landinu og utnordur.* Þa gengr Helkunduheidi fram ä *neset.*“ — *c*, brot af afskript frá 1665 („Epter þessum Annal ero nu ä þessu äre Anno 1665“) með hendi síra Helga Grímssonar á Húsafelli. Þessi blöð fékk Árni „fra Snæfuglstôdum 1708,“ og stendur það heima, því að síra Helgi á Húsafelli átti systur síra Björns Stephánssonar á Snæfuglsstöðum. Þetta brot byrjar í Árnessþingi, einmitt á *Snæfuglsstöðum.* — JSig. 390. 8vo (= Miscellanea Jóns Árnasonar I.), afskript frá c. 1750, en gerð eptir annari, sem verið

hefir eldri en 1699. Í þessari afskript er skrá þessi heil. — Kirknatal í Þjóðskjalasafninu frá e. 1730 (að vísu gert eptir 1699), sem haft hefir þessa gömlu skrá til afnota og hliðsjónar, og vitnar í hana. — Öllum höfuðhandritunum er meira eða minna raskað, þó mest 390, sem að öðru leyti er náskylt *a*; *b* og *c* eru mjög svipuð.

Skrá þessi er prentuð hjá Kr. Kålund í Bidrag til en hist.-topogr. Beskrivelse af Island II, 380—395. Heldr Kålund, að skrá þessi muni vera frá síðara hluta 16. aldar, en það er misskilningr. Skrá þessi er í rótum sínum mjög forn, en henni hefir verið raskað nokkuð smám saman eptir því, sem breyzt hefir um kirknaskipanina, bætt inn í skrána nýjum kirkjum, er klerka þurfti til að fá, og aðrar, að vera má, feldar úr skránni, sem annað hvort voru af fallnar eða þá orðnar að útkirkjum. Þó standa enn í skránni margar kirkjur, sem um 1600 voru fallnar niðr fyrir langa laungu, svo sem að Knappafelli, Rauðalæk, Svínafelli, í Hörgsdal, í Eyjunni há (Pétrsey), í Arnarbælum tvennum, á Jólgeirsstöðum, á Esjubergi. Munu því vera minni brögð að úrfellingum á því, sem í skránni hefir staðið í öndverðu, heldur en innskotum nýrra kirkna, og mætti vel vera, að svo sem ekkert sé úr skránni felt, og það er mér nær að halda, að það sé svo sem innskotin ein, er raska henni.

Árni Magnússon hefir séð það, að stofn skrárinnar er forn, og auðsætt er af orðum skrárinnar sjálfrar, að hún er gerð á biskupsstólnum í Skálholti, enda biskupinum skyldast að vita, hverjum kirkjum honum bar skylda til að fá presta. Skrá þessi hlýtr og að hafa fylgt biskupsstólnum leingi, og sennilega verið aukin einmitt þar biskupunum til minnis.

Eins og skráin kemr nú fram hér, eptir afskriptum þeim, er vér nú höfum, þá eru kirkjurnar orðnar 242, er presta þarf til, en í öllum þeim afskriptum, sem elztar eru og mest mark er að, hefir haldið sér óbreytt í niðrlagi skrárinnar hin upphaflega samlagða tala kirknanna alls, hversu miklu sem búið var að bæta af nýjum kirkjum inn í skrána sjálfa. Tala sú hefir altaf staðið óhögguð, — og hún er 220 tírætt, *einmitt sama talan sem í skrá þeirri, er Páll biskup Jónsson lét gera, og getr í sögu hans.* Þar stendr svo: „Páll biskup lét telja í þeim þrimur fjórðungum lands, er hann var biskup yfir, kirkjur þær, er at skyldu þurfti presta til at fá, ok hann lét presta telja, hve marga þyrfti í hans sýslu, ok voru þá kirkjur xx ok cc tírætt, en presta þurfti x miðr en ccc tírætt“ (Bps. I, 136). Prestatalan hefir og í merkari afskriptum skrárinnar að niðrlagi haldizt óbreytt, en verið mislesin einhvern tíma ij^c oc xl“ fyrir „ij^c oc xc,“ svo að úr því hefir orðið „240“ fyrir „290“, og kemr þá alt heim, þegar þessa er gætt, og er skrá þessi að stofni kirknaskrá Páls biskups Jónssonar, sú er höfundr Páls-sögu hefir fyrir sér haft; er hún gerð á árabilinu 1195—1211, eða sem næst um 1200, enda er mjög fornlegr keimr að henni sumsstaðar. Hverju sé raskað hér í skránni frá því í öndverðu, skal

hér ekki farið út í. Það gæti verið rannsóknarefni í heila ritgerð út af fyrir sig. Hefi eg nokkuð kannað um það mál og um prestsskyldur (tölu presta) á hverjum stað, en það yrði of langt mál hér inn að færa. Verðr hér að láta þar við sitja að gefa skrána út eptir þeim faungum, sem fyrir liggja, og er hún færð hér til nokkurn veginn stöðugs ritsháttar, þótt ekki sé öllu snúið til römmustu fyrnsku, né alt alsamræmt. Sbr. Fjarðatalið forna. Dl, III, Nr. 9.

[Registr staðanna oc kyrknanna um Skálaholts[1]) biskupsdæmi.

Sjá[2]) fróðleikr er til þess skrifaðr, at þeir menn viti gjörr[3]), er óvíða[4]) fara, hvat við [sic er[5]) um skipti[6]) fjarða, eðr[7]) héraða, eðr nökkurra hinna virðuligustu bæja, á Íslandi, [ef þeir lesa þetta[8]).

Langanes er norðast í Austfirðingafjórðungi, litt[9]) bygt, oc horfir í landnorðr[10]). Þar geingr Helkunduheiðr[11]) eptir nesinu fram. Hon skilr fjórðunga Austfirðinga oc Norðlendinga, oc er[12]) þar settr upp hamarr Þórs í heiðinni[13]), sem fjórðunga skilr.

Bót er kölluð suðr frá Langanesi, oc er þar í bótinni Finnafjörðr oc Miðfjörðr.

[Bakkafjörðr.

Kirkja at Skeggjastöðum[14]).

[Þá eru Voknafirðir[15]) ij, oc kirkjur ij í[16]) hinum syðra at Hofi oc

at[17]) Refstöðum[18]).

Fyrir sunnan Voknafjörð[19]) er Smjörvatzheiðr[20]) á millum[21]) [oc[22]) Fljótsdalshéraðs[23]).

Kirkja [í Möðrudal[24]).

Þessar eru graftar[25]) kirkjur í Fljótsdalshéraði:

í[26]) Jökulsdal [í Hofsteigi[27]),

---

1) [390, sem ritar: Skálholts; vantar í *hin.* — Hér byrjar *a.* 2) Sá *a;* þessi 390. 3) sl. 390. 4) 390; óvíðar *a.* 5) [snýr 390. 6) skipan 390. 7) og 390. 8) [sl. 390. 9) þétt 390. 10) Hér hefst *b.* 11) *a;* — heiði 390; Hoolkunduheidi *b.* 12) *b;* var *a,* 390. 13) Svo *öll,* en í 390 síðan gert úr því „heiðninni". 14) [390; sl. *a. b.*; mun þetta síðari viðauki. 15) *b;* Vopna- *a.* 16) *b;* ad *a.* 17) *b;* á, *a.* 18) [sl. 390. 19) *b;* Vopna- *a,* 390. 20) -heiði b, 390. 21) milli *a.* 22) *b;* sl. 390. 23) [Fljótsbakka ok Héraðs *b.* 24) [*b;* á Möðrudalsheiði *a,* 390. 25) *b;* graftrar 390; greptrar *a.* 26) á 390; Kirkja at *b.* 27) [*b;* í Hofteigi *a;* Hofteigr 390.

í Tungu í[1]) Kirkjubæ[2]),
[í Ási[3]),
at[4]) Hjaltastöðum,
at Eiðum,
í[5]) Þingmúla,
at[6]) Vallanesi,
[á Valþjóf(s)stöðum,
á[7]) Hallormsstöðum[8]).

Fljótsdalr[9]) geingr fyrir ofan alla Austfjörðu[10]) í[11]) millum[12]) Voknafjarðar[13]) oc Berufjarðar, oc horfa allir fjarðarbotnar[14]) á þveran dalinn[15]), oc liggja heiðar á milli allra fjarða[16]) oc Fljótsdals[17]).

[Næst[18]) Fljótsdal[19]) [er Njarðvik, oc þar kirkja[20]).
[Þá (er) Borgarfjörðr[21]). Kirkja[22]) á[23]) Desjarmýri.
Kirkja[24]) í[25]) Húsavík[26]).
Þá er Loðmundarfjörðr. Kirkja á Klipp(s)stöðum[27]).
Seyðarfjörðr[28]). Kirkja á[29]) Dvergasteini.
Mjófafjörðr. Kirkja í[30]) Firði[31]).
Norðfjörðr. Kirkja á[32]) Skorrastöðum[33]).

[Þá er[34]) Hellisfjörðr oc Viðfjörðr. Þeir ganga báðir suðr af[35]) Norðfirði.

Þá er fjall mikit, er heitir Gerpir[36]), oc er Sandvík fyrir norðan þat, en Kr[ossa]vík[37]) fyrir sunnan, oc [byggjast[38]) hvárt[veggi][39].

---

1) sl. 390. 2) Kirkjubær 390. 3) [í Fellum Ás 390; sl. *b*. 4) á, *a*. 5) sl. *b*. 6) í *a*. 7) at 390. 8) *b*; [skiptir sætum í *a* og 390. Hér skýtr og 390 inn: „(Ad. Skridu Clöstre).“ 9) Fljótsdalshérað 390. 10) fjörðu 390. 11) sl. *a*, 390. 12) milli *a*. 13) *b*; Vopna- *a*, 390. 14) botnarnir *a*, 390. 15) „(héraðið)“ b. v. 390 (milli sviga). 16) fjarðanna *a*, 390. 17) héraðs b. v. 390. 18) Fyrir sunnan *b*. 19) [Austast af þeim 390. 20) [*a*, 390; oc kirkja í Húsavik *b*. 21) 390; [sl. *a*. *b*. 22) og kirkja *b*; sl. *a*. 23) *a*, *b*; at 390. 24) sl. *a*. 25) at 390. 26) [tekið eptir 390; *b* hér skaddað. 27) Klepstod . . . *b*. 28) Sudeyiafiordur *a*. 390; fúið úr *b*. 29) at 390. 30) at 390. 31) 390; óskrifuð eyða í *a*; rotnaður kafli hér úr *b*. 32) at 390. 33) Skorastad 390; Skárastöðum *a*. 34) [b. v. 390. 35) frá 390. 36) 390; Greper *a*; . . eyper *b*. 37) Vöðlavik 390; fúið úr *b*. 38) [bygð í *a*, 390. 39) hvorritveggi *a*; hvorutveggjum 390.

Þá er Eskifjörðr[1]), er geingr norðr af Reyðarfirði. Kirkja á Hólmum [í Reyðarfirði[2-3]).

Þá er Skrúðsfjörðr[4]). Kirkja á[5]) Kolfreystöðum[6]).

[Þá[7]) Stöðvarfjörðr. Kirkja í Stöð.

[Þá er[7]) Breiðdalsfjörðr. Kirkja at Heydölum.

Berufjörðr. Kirkja á[8]) Berunesi [oc Berufirði[9]).

[Þá eru[7]) Alptafirðir ij. [Kirkja í þeim enum[10]) eystra at Hálsi[11]), oc kirkjur tvær í enum[12]) syðra at Hofi oc Þváttá.

Þá er Lón, oc kirkja at[13]) Stafafelli. Í Lóni var fjórðungsþing Austfirðinga.

[[Þá er Vopnafjarðarhorn.

[Þá er[14]) Skarfjörðr.

Þá er Hornafjörðr[15]). Kirkja í[16]) Bjarnarnesi[17]) oc í Hofsfelli[18]) oc í Einiholti[19]).

Þá er Fellshverfi fyrir vestan Heinabergsá. Kirkja at Kálfafelli.

Þá er Ingólfshöfðahverfi. Kirkja at Knappafelli, at Rauðalæk oc[20] at Svínafelli.

Þá er Fljótshverfi. Kirkja at[21]) Lómagnúpi oc Kálfafelli oc[22]) Hörgsdal.

Þá er Kirkjubær [á Síðu[23]).

[Kirkja[23]) í Skál [oc[23]) í Svínadal oc[24]) á Búlandi, í Ásum, [at Skarði[25]).

[Þá[23]) í Veri í Þykkvabæ.

At Höfðabrekku, at Reyni, at Dyrhól(m)um, [í Eyjunni há[25]) [oc[23]) at Sólheimum hinum [vestrum[25]).

[Þessir eru allir firðir oc[25]) kirkjubæir[26]) í Austfirðingafjórðungi, sem nú eru taldir[27]).

---

1) Eykefiorðr *b;* Eskjufjörðr 390. 2—3) [í Reyðarfirði *a,* 390; þá er Reyðarfjörðr *b.* 4) „(Fáskrúðsfjörðr)“, b. v. 390. 5) at 390. 6) *b;* Kolfreyjustöðum 390; Kostreyjustöðum *a.* 7) [b. v. 390. 8) at *a,* 390. 9) [390; sl. *a, b.* 10) b. v. 11) [390; sl. *a, b.* 12) þeim *b.* 13) á *a.* 14) [b. v. *b.* 15) [[Þá er Horn oc Hornafjörðr 390. 16) á *b;* at 390. 17) Bjarnanesi 390. 18) Hoffelli 390. 19) *a;* Einholti *b,* 390. 20) sl. *a.* 21) sl. *b.* 22) í *a.* 23) [*b;* sl. *a.* 24) oðr *a.* 25) [fúið úr *a.* 26) kirkiur *b.* 27) taldar *b.* — Alt frá Fellshverfi og hingað að er skráin mjög röskuð í 390 (sem skrifuð mun af manni kunnugum á þessum

Jökulsá á Sólheimasandi, [hún[1]) skilr fjórðunga, [Austfirðinga oc Sunnlendinga.

Þá[2]) er kirkja í Skógum.

Þá í Hólum.

[Í Arnarbælum tvennum[3]).

[Á Borg[4]).

Í Steinum.

Í Holti, [oc
at Ásólfsskála[5]).

Í[6]) Dal.

Þessar eru kirkjur undir Eyjafjöllum.

[En[7]) þessar í Eyjasveit[8]):

Á Vámúlastöðum.

At Krossi.

[A Skúmstöðum[9])

[Fljót[10]).

Í Vestmannaeyjum[11]).

[Þessir eru kirkjubæir[12]) í Fljótshlið:

Eyvindarmúli.

Hlíðarendi.

Teigr.

Breiðabólstaðr.

[At Hváli[13]).

[Þá eru Rangárnar[14]).

---

slóðum): „Þá er Fellshverfi i sömu sveit. Kirkja að Kálfafelli fyrir vestan Heiðnabergsvötn. Þá er Breiðamerkursandur og Ingólfshöfði i Öræfum. Kirkja að Knappavelli og Rauðalæk, Hofi og Sandfelli. Þá Skeiðarársandur og Siða að vestan. Kirkjur að Núpstað, að Kálfafelli, að Kirkjubæjarclöstri, að Skál. Þá er Skaptártunga. Kirkjur að Ásum og Búlandi, en i Meðallandi kirkja að Skarði, en i Álptaveri kirkja að Þykkvabæjarclöstri. Þá Mýrdalur fyrir vestan Mýrdalssand og jökulinn. Kirkjur að Höfðabrekku, Reynir, Dyrhólum og Sólheimum. — Þessir áður sagðir staðir og kirkjur eru i Austfirðingafjórðungi summa 49.“ 1) [*b;* sl. *a,* 390. 2) [*b;* Austast i Sunnlendingafjórðungi *a,* 390. 3) [*a,* 390; og Miðbæli *b.* 4) [*b;* sl. *a,* 390. 5) [*b;* at Sólskála *a;* sl. 390. 6) sl. *b.* 7) sl. 390. 8) [sl. *b;* „(i Landeyjum tvennum),“ b. v. 390. 9) [sl. *b.* 10) [*a;* sl. *b,* 390. 11) „Landakirkja,“ b. v. 390. 12) [sl. 390. 13) [Í Hvolhrepp kirkja at Stórólfshvoli 390. 14) [*b;* Rangá *a;* á Rangárvöllum 390.

Kirkja[1]) í Odda.
Í[2]) Gunnarsholti.
At Keldum.
Í[3]) Skarði hinu austara[4]).
Í Næfraholti[5]).
[Þá er syðri[6]) Rangá[7]).
[Kirkja at Leirubakka[8]).
Í Klofa.
Í[9]) Skarði hinu ytra.
Í Fellsmúla.
A[10]) Völlum[11]).
Í Tungu[12]).
Í Haga.
Á Jólgeirsstöðum.
Í Ási.
Í Háfi[13]).
At Snjallshöfða[14]).
[At Á[15]).
Í Kálfaholti[16]).
Þá er[17]) Þjórsá. Hún skilr[18]) Rangárþing oc Árnessþing.
Þá er[19]) fyrir utan Þjórsá at[20] Gnúpi.
Í Steinsholti.
[At Hofi[21]).
Í Tungufelli.
Í Reykjadal[22]).
Í Hruna.
At Hólum.
[Á[23]) Ólafsvöllum.
Í[24]) Hraungerði.

1) sl. *a*. 2) at 390. 3) at *b*. 4) vestra *a*, *b* (hér leiðrétt); [„ad Skora hinum vestra“ 390. 5) *b*; Næfurholti *a*, 390. 6) [*b*; sl. *a*. 7) [sl. 390, sem er mjög raskað á þessum slóðum. 8) [Leirubakki *a*. 9) at *b*. 10) at *a*. 11) „Stóruvöllum“ 390. 12) Tungum 390, og heldr svo áfram: „Í Holtamannahrepp kirkjur að Marteinstungu, Haga og Árbæ, að Kálfaholti, Ási og Háfi, Jólgeirstöðum og Snjólfshöfða.“ 13) Hofi *a*. 14) *b*; Snjálfhöfða *a*. 15) [*a*. (= Árbær í 390); sl. *b*. 16) *b*; Kálfholti *a*, 390. 17) [tilgáta AM. í skalla eða gat í *b*; sl. *a*. 390. 18) fjórðunga (!), b. v. 390. 19) í Hreppum b. v. 390. 20) á *b*. 21) [í Háfholti *b*. 22) — hlíð(!) 390. 23) [á Skeiðum kirkja á 390. 24) [í Flóa kirkja að 390.

Í Hróarsholti.
Í Villingaholti.
[Í[1]) Oddgeirshólum[1]).
Í Gaulverjabæ.
[Í Gegnishólum[2]).
Á[3]) Stokkseyri.
Í Laugardælum.
Í Kallaðarnesi[4]).
[Þá er[5]) Hvítá[6]).
Kirkja i Tungu.
Í Haukadal[7]).
Í Hlið.
Á[8]) Torfastöðum.

Þá er Skálaholt[9]), sem [er æðstr staðr[10]) oc dýrðligastr á Íslandi. Þar hvílir [hinn heilagi Thorlákr byskups[11]). Þar er byskupsstóll, oc liggja [þar til[12]) iij fjórðungar landsins. Einn var veittr til byskupsstólsins at[13]) Hólum.

Þá er Brúará, oc kirkja í Laugardal[14]) hinum efra oc svá hinum ytra.
At Mosfelli.
At Hômrum.
At Búrfelli[15]).
At Snæólfsstöðum[16]).

Á[17]) Þingvelli. Þar er Alþingi[18]). En undir Ármannsfelli[19]) var fjórðungsþing Sunnlendinga. [Hjá[20]) Þingvelli liggr Aulvosvatn[21]), [oc á fellr úr Ölfusvatni oc[22]) í sjó út.
Kirkja at Ölfusvatni, oc
at Reykjum.
Í[23]) Arnarbæli.
Á[24]) Hjalla.

1) b. v. (vantar i 390); frá [390; sl. *a*, *b*. 2) [*a*, *b*; sl 390. 3) ad *b*. 4) Kalldaðar- *a*, *b*, 390. 5) kemr 390; frá [sl. *a*. 6) og Biskupstungur b. v. 390. 7) 390; Höfðadal *a*, *b*. 8) At *b*. 9) Skálholt *a*, *b*, 390. 10) [*b*; erkistaðr er *a*, 390. 11) [*a*, 390; Þorlákr biskup hinn helgi *b*. 12) [*a*, 390; sl. *b*. 13) *b*; á *a*, 390. 14) Langadal *b*. 15) Hér hefst *c* (sýnist vera skrifað eptir *b*). 16) *b*; Snæfolksstöðum *a*; Snæfellzstöðum 390. 17) At *b*. 18) Alþing *a*, *b*, 390, c. 19) *a*, 390; Mosfelli *b*. c. 20) tilgáta AM. i eyðu í *b*, *c*. 21) Vlusvatn *b*. *c*; frá [Aulvosvatnz á *a*; Ölvesvatn 390. 22) [alt *a*; á alt 390. 23) at 390. 24) at 390.

Þá er Selvágsheiðr[1], oc kirkja á[2]) Strönd. [Á Strönd í Selvági[3]) slitr Árnessþing[4]).

Þá er kirkja í Krýsivík. Önnur[5]) í Grindavík.

Þá er Reykjanes, oc horfir[6]) [framanvert í útsuðr[7]).

Kirkja í Vági[8]).

Þá er Rosmhvalanes[9]).

[Kirkja á Hvalsnesi[10]).

[Kirkja á Kirkjubóli[11]) [oc önnur[12]) á Útskálum.

Þá er Stakksfjörðr[13]).

Kirkja at Kálfatjörn.

Þá er Hafnarfjörðr, oc[14]) þá er Álptanes.

Kirkja í Görðum oc á Bessastöðum.

Þá er Skerjafjörðr.

Kirkja at Seltjarnarnesi oc í Vík.

Í Laugarnesi.

Í Viðey[15]).

Á[16]) Gufunesi[17]).

Í Þerney.

At[18]) Mosfelli.

Þá er Kollafjörðr.

Þá er[19]) Kjalarnes.

[Kirkja at Esjubergi[20])

[At Hofi[21]).

Í[22]) Brautarholti.

Í Saurbæ.

[At Eyri[23]).

Á[24]) Reynivöllum[25]).

---

1) *a*. 390; -heiði *b*, *c*. 2) at 390. 3) [þar *a*; þá 390. 4) *b*, *c* Þórsnessþing *a*; Þórnessþingi (Árnessýslu) 390. 5) ad Stad *b* (yfir línu og undirpunktað). 6) fer 390. 7) [*a*; til útsuðr *b*, en yfir línunni: þvert í útsuðr; til útsnðr *c*: í útsuðr 390. 8) Kirkjuvogi 390. 9) Rosmalanes *b*, *c*. 10) [*b*. *c*; sl. *a*. 390. 11) [*a*, 390; sl. *b*, *c*. 12) [*b*, *c*; sl. *a*, og 390. 13) *a*; Stocksfjörðr 390; Stagsfjörðr *b*, *c*. 14) sl. *a*, 390. 15) Viðeyjarclöstri 390. 16) í *b*. 17) oc b. v. *b*. 18) á *b*, *c*. 19) sl. *a*, 390. 20) „Gutberge“ ritað fyrst í *b*, en svo leiðrétt yfir línu; frá [tekið eptir *b*, *c*; vantar í *a*, 390. 21) [*b*, *c*; sl *a*, 390. 22) At *b*, *c*. 23) [*b*, *c*; sl. *a*, 390. 24) At *b*, *c*. 25) oc, b. v. *b*. *c*.

At Meðalfelli.
[Á Ingunnarstöðum[1]).
Þá er Hvalfjörðr.
Kirkja í[2]) Saurbæ.
Þá er Akranes.
Kirkja at innra[3]) Hólmi oc í Görðum.
Þá er Grunnafjörðr oc[3]) kirkja at[4]) Leirá oc at[5]) Melum.
Þá er Borgarfjörðr, gott hérað oc mikit.
Á milli[6]) Reykjaness oc Snæfellsness [heitir Faxaóss[7]).
[Þá er kirkja at Hvanneyri oc at[8]) Fitjum í Skorradal[9]).
At Lundi.
Í Bæ.
[At Kroppi[10]).
Í Reykjaholti[11]).
At Húsafelli.
Þá er Hvítá. Hún skilr fjórðunga[12]), [Sunnlendingafjórðung oc Vestfirðingafjórðung.[13]).
Fyrir vestan Hvítá er kirkja í Kalmanstungu.
Á Gilsbakka.
Í Síðumúla.
Í Norðrtungu[14]).
Í Hvammi.
[Í Hjarðarholti[15]).
Í Stafaholti[16]).
At Borg.
Á Alptanesi.
Þá er Straumsfjörðr[17]).
Kirkja í Hitárdal oc
undir Hrauni.

1) [*a*, 390; sl. *b*, *c*. 2) at *b*. *c*. 3) sl. *a*, 390. 4) á *c*. 5) *b*; á *a*. 6) millum. *a*. 7) [*b*, *c*; sl. *a*. 390. 8) [fúið úr *a*. 9) Skoradal *öll*. 10) [sl. 390; fúið úr *a*. 11) í *c* er ritað á spássíu „vantar Ás." En *Ás* stendr í eingri afskriptanna, sem er vottr þess, að skrá þessi sé eldri en 1258. Sbr. Dipl. Isl. I, Nr. 148. 12) sl. *b*, *c*. 13) [*b*, *c*: sl. *a*, 390. 14) 390; Norðtungu *a*. *b*, *c*. 15) [*a*, 390; sl. *b*, *c*. 16) *b*; Stafholti *a*, *c*. 390. 17) Straumfjörðr *a*. 390.

Í Álptártungu.
Í Hjörsey[1]).
At Ökrum.
Á[2]) Hitárnesi.
Í Krossholti.
At Kolbeinsstöðum.
[Á Rauðamel[3]).
[Í Haffjarðarey[4]).
Kirkja[5]) í Miklaholti.
Þá er Straumsfjörðr[6]).
[Kirkja at Stað.
At Knerri.
Þá er Snæfellsnes oc Snæfellsjökull.
Kirkja at Laugarbrekku.
Í Lóni[7]).
[Kirkja at Saxahváli[8]).
[At Ingjaldshváli.
Þá er Gömluvík.
Kirkja at Fróðá.
Þá er Breiðafjörðr[9]).
Kirkjufjörðr.
[Grundarfjörðr[10]).
Kirkja at Setbergi oc[11]) á öndverðri[12] Eyri.
Þá er Urthvalafjörðr[13]).
Kolgrafafjörðr[14])
Hraunsfjörðr.
Kirkja í Bjarnarhöfn.

1) Hersey *a*, 390. 2) í *a*, 390. 3) [*a*, 390; sl. *b*, *c*. 4) [*b*. *c*; sl. *a*, 390. — Hér virðist auðsæ röskun í *a* og 390: Rauðamelr er kominn fyrir Haffjarðarey (eptir 1563). Hér eru kirkjurnar og í nokkuð annari röð í *a*, 390. 5) sl. *a*, 300 6) Straumfjörðr *a*. 390. 7) [Kirkja at Staðarstað og í Lóni. Þá er Snæfellsnes. Kirkja ad Knör. Þá er Snæfellsjökull *b*, *c*. 8) [*b*. *c*; sl. *a*, 390. 9) [*a*. 390; Þá er Breiðifjörðr. Kirkja at Ingjaldshvoli, at Rauðamel, at Fróðá *b*. *c*. Hér í Þórsnessþingi er skránni mjög raskað, og stafar það frá kirkjuskipunarbréfinu frá 1563. 10) [sl. *b*, *c*. 11) b. v. *b*, *c*. 12) Öndverðar *b*, *c*, 390. 13) Urthólafjörðr *b*, *c*; Úthvalafjörðr *a*; „Miklafjörður (Luthallufjörður)" 390. 14) *a*, 390; Kolgrafar- *b*, *c*.

Hofstaðafjörðr[1]).
Þórsnessþing var fjórðungsþing Vestfirðinga.
Kirkja at [Helgafelli oc klaustr[2]).
Þá er Mjófafjörðr[3]),
Vigrafjörðr oc[4])
Álptafjörðr.
Kirkja at Geirreyðareyri[5]) oc[6]) [á Breiðabólstað[7]).
Í Snóksdal.
Á Sauðafelli.
At Kvennabrekku.
At Vatzhorni.
Í Hjarðarholti.
Í Asgarði.
Í Tungu.
Þá er Hvammsfjörðr.
Kirkja í Hvammi.
Undir Staðarfelli.
At Skarði.
Í Búðardal.
Þá kemr í Saurbæinn.
Kirkja at[8]) Hóli)[9]).
At Hváli.
Þá er Gilsfjörðr oc[10]) Króksfjörðr[11]).
Kirkja í[12]) Garpsdal[13]).
Berufjörðr oc Reykjanes.
Kirkja á Reykjahólum[14]).
Á Breiðabólstað.
Þá er Þorskafjörðr.
Djúpifjörðr[15]).
Gufufjörðr.
Kirkja í Gufudal.

---

1) *b. c;* Hofstaðfjörður *a;* Hafstaðafjörður 390. 2) „til forna," b. v. 390; frá [*a*, 390;Helgafellsklaustri *b, c.* 3) *a.* og bætir við „og"; Mjóifjörðr *b, c,* 390. 4) sl. *a,* 390. 5) *b, c;* Geirraðar — *a;* Geirrauðar- 390. 6) *b, c;* sl. *a,* 390. 7) [Svo *a, b, c,* 390, og er þetta sýnileg röskun frá bréfinu 1563. Hér mun hafa staðið í öndverðu: at Dröngum 8) *b, c.* 390; sl. *a.* 9) *a;* Staðarhóli *b, c,* 390. 10) sl. *b, c.* 11) „Krossfjorðr" 390. 12) ad *c.* 13) *a,* 390; Garðsdal *c:* Jarsdal *b.* 14) *a;* Reykhólum *b, c,* 390. 15) Svo *a,* 390; sl. *b, c.*

[Þá er[1]) Kollafjörðr.
[Þá er[1]) Kvigandafjörðr.
Skálmarfjörðr.
Vattarfjörðr.
Kirkja at Skálmarnesi[2]) undir Múla[3]).
Kerlingarfjörðr[4]).
Kjálkafjörðr.
Vatzfjörðr.
Flatey, oc þar kirkja.
Briamslækr[5]) oc þar kirkja.
Kirkja í Haga.
Kirkja í Saurbæ á Rauðasandi.
Þá er Barð, oc[6]) horfir í vestr.
Þá er Breiðavík, Keflavík[7]), Kollsvík[8]), Hænuvík, oc eru þær allar bygðar.
[Þá er[9]) Patreksfjörðr.
[Kirkja í Dal[10]).
[Þá er[9]) Tálknafjörðr[11]).
Kirkja í Laugardal.
Þá er Arnarfjörðr.
Kirkja í Selárdal[12]) oc[13]) í Otrardal[14]).
Fossfjörðr.
Reykjarfjörðr[15]).
Trostansfjörðr[16]).
Geirþjófsfjörðr.
Kirkja á Hramnseyri[17]) oc á Álptamýri.
Dýrafjörðr.
Kirkja í Keldudal[18]).
Undir Hrauni.
Á[19]) Söndum.
A Mýrum.

---

1) [sl. *a*, 390. 2) og, b. v. b, c. 3) [fúið úr *a*. 4) fúið úr *a*, nema „fjörðr.“ 5) *leiðr.*; Brandslækr *a*, 390; Brimslækr *b*; Brimneslækr *c*. 6) *b*. *c*; þat *a*, 390. 7) Kálfavik *b*, en leiðrétt yfir línu. 8) *a*, 390: sl *b*, *c*. 9) [sl. *b*, *c*. 10) [*a*. 390; sl. *b*, *c*. 11) Talnafjörðr *b*. 12) Seladal *b*. 13) sl. *a*. 390. 14) Otrudal *b*. *c*. 15) Reykjafjörðr *b*, *c*. 16) Trostamsfjörðr *b*. c; Trostransfjörðr 390. 17) Hrafnseyri *a*: Hrafnsey 390; Straumseyri *c*; Hraunz Eyre *b*. 18) og b. v. b, *c*. 19) at *b*.

At Gnúpi.
Á[1]) Ingjaldssandi.
Önundarfjörðr.
Kirkja í[1]) Holti.
Súgandafjörðr.
Kirkja at Stað.
[Þá er[2]) Keflavík [oc[2]) Skálavík [oc byggjast hváru-tveggju[3]).
[Þá er[4]) Bolungarvík[5]).
Kirkja at Hóli.
[Þá er Ísafjörðr[6]).
Skutulsfjörðr.
Kirkja at[7]) Eyri.
Álptafjörðr.
Seyðisfjörðr.
Kirkja at[7]) Eyri.
Hestfjörðr.
Skötufjörðr.
Kirkja í Ögri.
Mjóifjörðr.
Vatzfjörðr, [oc þar kirkja í[8]).
Reykjarfjörðr.
Ísafjörðr.
Kirkja í Langadal [at[9]) Kirkjubóli[10]).
[Þá er[4]) Kaldalón.
Kirkja at Snæfjöllum.
Jökulsfjörðr.
Kirkja at Grunnavík[11]).
Leirufjörðr.
Hrafnsfjörðr.
Lónafjörðr.
Ranghali[12]).
Veiðileysa[13]).

---

1) At *b*. 2) [sl. *a*, 390. 3) [hvor(u)tveggi(a) bygð *a*, 390. 4) [*b*. *c*; sl. *a*, 390. 5) er i Ísafirði, b. v. *a*, 390. 6) [*b*, *c*; sl. *a*; 390. 7) á *a*, 390. 8) [*a*; þar i kirkja 390; oc kirkja at Vatzfjarðarstað *b*. *c*. 9) *c*; sl. *b*. 10) [*b*, *c*; sl. *a*. 390 (ef til vill frumlegra). 11) Stað i, b. v. *b*, *c*. 12) Ranghalafjörðr *a*, 390. 13) Veiðileysufjörðr (Veiðilausfj.) *a*. 390.

Norðfjörðr[1]).
Ritagnúpr[2]).
Aðalvík, oc [kirkja í[3]).
Þá eru Hornstrandir hvártveggja veg[4]) frá Horni, oc horfir þat[5]) [í norðr[6]).
Þá er Furufjörðr oc Þaralátrsfjörðr.
Reykjarfjörðr[7]).
Bjarnarfjörðr.
Drangar[8]).
Eyvindarfjörðr.
Ófeigsfjörðr.
Ingólfsfjörðr.
Norðfjörðr.
Trékyllisvík, oc[9]) kirkja í Árnesi.
Reykjarfjörðr[10]).
Veiðilausfjörðr[11]).
Bjarnarfjörðr.
[Kirkja í Kallaðarnesi[12]).
Steingrímsfjörðr[13]).
Kirkja á[14]) Breiðabólstað[15]) oc[16] í[17]) Tungu.
Kollafjörðr, [oc kirkja undir Felli[18]).
Þá er Bitra, oc[19]) kirkja á Eyri.
Guðlaugsvík oc Hrútafjörðr, oc[19]) kirkja at[20]) Bakka.
Á sú, er fellr í innanverðum Hrútafirði, skilr [Vestfirðingafjórðung oc Sunnlendingafjórðung[21]).

Þetta er alt í sýslu[22]) Skálaholts[23]) biskups, sem nú er talt[24]), oc eru hér kirkjur þær[25]), sem presta þarf til að fá, xx oc ij hundruð[26]). En presta þarf í þessari sýslu ijc og xc[27]).

1) sl. *b, c.* 2) *a,* 390; Rita, fáið úr *b, c.* 3) [þar kirka í, oc *b, c.* 4) megin *b, c.* 5) sl. *b, c.* 6) [til norðrs *b, c.* 7) Reykjafjörðr(!) *b. c.* 8) Hrangarfjörðr(!) *b.* 9) sl. *b. c.* 10) Reykjafjörðr *b, c,* 390. 11) Veiðileysa *b, c.* 12) [Kaldanes *b, c;* Kaldárnes 390; Kaldaðarnes *a.* 13) [*a,* 390; Steingrimsfjörðr. Kirkja í Kaldanesi *b, c.* 14) at 390. 15) *a,* 390. 16) sl. *b, c.* 17) sl. 390. 18) [Kirkja at Undirfelli *b, c,* 390. 19) sl. *b, c.* 20) *b, c;* á *a.* 21) [Skálholtsstikti og Hólastikti(!) *b, c.* 22) *a,* 390; umdæmi *b· c.* 23) Skálholts, *öll.* 24) *a,* 390; talið *b, c.* 25) *a*; sl. *hin.* 26) 220 *a, c*; xx og ij hundruð *b.* Kemr þetta svo merkilega heim við sögu Páls biskups (Bps. I., 136), að þessi gamla tala stendr hér óhögguð, þó að búið sé að raska sjálfri skránni, og kirknatalan sé eptir henni orðin meira en 240. 27) 240 *a, c*; ijc

*2 **24. Júlí 1273.** **í Björgvin.**

Erkibiskupsdómr um Odda og Vatnsfjörð.

AM. 242. 4to bl. 65b, bréfabók Guðbrands biskups i frumriti um 1570. — Bréfabók Guðbrands biskups Nr. 284, bls. 292—294. Sbr. DI, II, Nr. 39.

Vrskurdur um Odda og Vatzfiord vr stadamalum.

Ad tilsettum deigi]dus Julij[1]) voru fyrir oss virduligur brodur vor Arne biskup af Skálhollti af halfu kirkiu sinnar og sa leikmadur er Siguatur heiter Halfdánarson. af sinni álfu og brædra sinna. og €inar Þorualldzson fyrir sijna haund.

Þa bar fram̄ þessi hinn sami biskup] dom fyrir oss sijna beidzlu med þeim hætti sem hier seiger.

Virduligur minn herra Jon Erkibiskup. €g Arne biskup af Skalhollti kiæri þad fyrir gudi og ydur vppa Siguat Haldanarson. hann helldur og kallar sier kirkiu hins helga Nicolai] Odda til forráda og allrar aftekiu og sijnum brædrum. Nu fyrir þui ad Siguatur á suör ad hafa fyrir alla þa hier vm. þa beidunzt eg ad þier dæmid heilagri kirkiu aull þau riettindi af þeim sem hun a ad hafa enn mier og mijnum laugligum epterkomendum frialzt valld og forrád kirki-

oc xl. *b*. Þessi tala er alveg efalaust afbökuð úr: „ije oc xc," eins og saga Páls biskups sýnir (Bps. I, 136). Þaðan stafar og afbökunin „240" í *a* fyrir „290". Bæði 390 og c eru röskuð og um snúin hér í niðrlaginu. Um *b* ritar Árni: „Kirkjurnar, sem í þessu documenti upp reiknast, eru nærri 230, að meðreiknuðum circiter þeim, sem hér vantar, eða og nokkrum mun fleiri." En um *a* segir hann: „Þessir numeri eru að vísu corrupti. Kirkjurnar, sem hér upp teljast, eru 229, eða nokkru fleiri, því sumstaðar er um þær óskýrt. Nú eru í Skálholtsbiskupsdæmi 221 kirkjur, því nokkrar eru úr fallnar. Prestar eru nú í Skálholtsbiskupsdæmi 130, og hafa þeir aldri stóru fleiri verið." Þetta er undarlegr misskilningr. 1542 voru prestar alls í Skálholtsbiskupsdæmi 150 (DI, XI, 186). Hafa um 1200 sjálfsagt verið miklu fleiri. Þá voru flestir virðingamenn vigðir. Í Hólabiskupsdæmi, sem var meira en helmingi minna, voru 1429 alls 135 prestar og að auk 1 ómagaprestur. Þar voru þá og 44 djáknar (DI, IV, 414). Um 1461 voru og 138 prestar, auk 3 ómagapresta, í Hólabiskupsdæmi, og enn fremur 42 djáknar (DI, V, bls. 359—361). — 390 segist sjálft telja 227 kirkjur. 1) þ. 15. Júlí. — Árna biskups saga segir „ii;. cal. Julij„ (= 29. Júní). Bps. I, 692. Sbr. Dipl. Isl. II, Nr. 39.

unnar slijkt sem til Skalholltz biskups heyrer epter gudz laugum.

Þessi andsuðr hafdi Siguatur moti Arna biskupi ad hann byggur ad þad skilord meigi standa sem Sæmundur Sigfus[1])son giordi fyrir Oddastad ad hann skyl'di forråd og vardueitzlu fyrir hafa og sijner erfingiar æfinliga. Sijdan var Siguatur spurdur huert Oddastadur var[2]) kirkiueign kalladur, hann suaradi ad hann mundi ecki ȷ moti tala. suo þo ad Oddaveriar skylldu vardueita. Suo gieck Siguatur vid fyrir erkibiskupi ad Steinuðrr[3]) moder hans keypti Oddastad ad Birni Sæmundarsyni[4]) og Sæmundi Hara'lzsyni[5]) og sıjdan toku þeir Siguatur og brædur hans ȷ erfd epter hana og ad hann[6]) åtti suðrum hallda[7]) vppi fyrir brædur sijna um þetta mal og þeir hafi þat samþyckt.

Med sama hætti beiddist Arni biskup af Joni erkibiskupi. ad hann dæmdi honum valld slijkt sem til Skalholltz byskups heyrer ad gudz logum fyrir kirkiunne ȷ Vatzfirdi vndan Einari Þorualldzsyni er sier kallar kirkiuna til forrada og altekiu.

Þad voru suor Einars ad Þordur faudurfader[2]) hans liet giora kirkiu ȷ Vatzfirdi og liet vijgia med þeim skilmala ad hann og hans retter erfingiar huer efter annan skylldi eiga forrædi fyrir og vardueitzlu.

Arne biskup seiger suo af badum þeim Siguati og Einari ad hann kalladi þui a þa vm kirkiur þessar ad honum synist ad þeir meigi eigi ad riettindum þær hallda eiga nie bæla. Baud og Jon erchibiskup honum suo ȷ skyllda hlydne vid gud og sig ad med valldi sins biskupslegs embættis leidretta og einkanliga slika hluti med audru þui hann sier er vmbota þurfi a Jslandi ȷ Skalholltz biskupsdæmi. Suo hefur [och[8]) Arna biskupe skilist sem iura seiga[2]) ad biskup[9]) a valld yfer kirkium og aullum þeirra eignum enn leikmenn eda olærder menn meigi þær med aunguu moti ad erfdum eignast.

---

1) óskrifuð eyða í hdr. 2) Svo. 3) Steinun. hdr. 4) óskrifuð eyða í handritinu fyrir: Sæm. 5) Hallzsyni, hdr. 6) hun hdr. 7) halldi, hdr. 8) [z och. hdr. 9) biskups, hdr.

Vrskurdur Erchibiskups.

Nu af þui ad heilagrar kirkiu log volta ad liotligur kaupmale og ad rettindum omattuligur ma ecki band fullkomna med retti og þad sem j fyrstu er einskis veit þa ma þat ei sijdan fyrir nockru standa þo ad stunder lijdi og forrædi og vardueitzla þessara stada matti eingin biskup vndan sinum epterkomendum gefa og eingin leikmann matti helldur eignast og ei meiga þar og skildagar til ganga. ei ma og kirkiu kaupa eda selia vid verdi vtan mikils saluhaska og þui fær sa ei retteliga halldit þær nie haft er suo kenist ad. af slikum skynsemdum beiddist herra biskup af oss ad vid dæmdum af Syguati og brædrum hans suo og af Einari [Þorualldzsyne[1]) forrædi og alla aftekiu og vardueitzslu allra eigna þeirra kirkna sem fyrr voru nefndar ad onytum þeirra vornum suo ad alldrei sijdan eigi þeir nie þeirra erfingiar nockud tilkall kirknanna. Nu af þui ad þetta mal er til vors doms komit þa giorum vier þenna vrskurd j nafni faudur og sonar [og anda heilags[1]) ad valld og skipan. forrædi og vardueistzla Oddastadar og Olafskirkiu j Vatzfirdi med aullu þui sem þar liggur til huort sem þad er tekid edur otekid. neytt eda oneytt nema þad eitt sem til kirkiu þarfinda hefur haft verit og þo skynsamliga tært verit þa dæmum vier Arna biskupi j Skalhollti og hans logligum epterkomendum honum og þeim eilifliga til forrada. Og fyrirbiodum vier Sýguati og brædrum hans og suo þeirra orfum. Einari og hans orfum nockud akall vm þetta mal ad veita. Datum j Biorguiñ anno domini m. cc. lxx. iij Sancte Jacobs voku aptan.

---

3. 23. Júní 1309. á Skörðum.
1499.
5. Júní 1800. við Kálfatjörn.

Ágrip af tveim gömlum bréfum og landamerkjagerð milli Vatnshlíðar og Gils í Svartárdal.

---

1) [et cetera, hdr.

Eptir staðfestu eptirriti með eiginhendi Ísleifs sýslumanns Einarssonar meðal Vatnshlíðarbréfa í Þjóðskjalasafninu. — Eldra bréfið, sem hér er vitnað til, er frá 23. Júní 1309, og er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 7. og er þar talið „víst óyggjandi," og þó með nokkrum athuga. Er erfitt við bréf það að eiga nú, af því að það er ekki til öðruvísi en í afskript, ekki gamalli. Svo er að sjá af þessari landamerkjagerð þeirra Ísleifs sem bréfið hafi fram fyrir þá komið í einhverskonar frumriti, er þeim hafi þótt ótryggilegt. Verðr nú við það að sitja. — Bréf það frá 1499, sem hér er skírskotað til, þekkist nú ekki.

Aared 1800 þann 5 Junii mætte vid Kálfatiörn hiá Stóra Krókskarde Syslumadur Jsleifur Einarson og 2 adrer underskrifande giördarmenn, Jon Oddsson búandi á Bessastödum og Ejolfur Jonsson Bóndi á Eirekstödum til ad álijta og fastsetia landamerke millum jardanna Vatnshlijdar og Gils, til þess nefnder af S. T. preste til Glaumbæar Sira Eggert Ejrekssyne, og Jónase Jonssyne ábúanda og Eiganda Gils í Svartardal. Velnefnder vidkomendur voru og á sögdum þrætustad til stadar, og framlögdu skilrike er þeir grunda á sitt Tilkall, nefnelega Sira Eggert Dómsbref af 1309, án Jnsigla og sem oss fyrir kom vafasamt, hvert so gamallt være sem Datum. J þessu Documente eru Vatnshlijdar landamerke mote Gile talen: Ur Kalfatiörn og so i Stóra Krokskard; hveriu samqvæmt og eirn prestsins formadur hefur lögfest. Af Gilsmannsins álfu var framlögd fidimerud Transscript af gömlu kaupbrefe, dat. 1499, med gamaldags hönd og a pappir þricktum Signetum, hver þo voru losnud. Dito framlagde Jonas lögfestur þinglystar 1753 og 1790. J þessum skiölum er Gili eignad land: Ur Kalfatiörn uppi Merkelaut i Saurahlijd; og so beint á Fiall upp sem Vötn ad draga. Nu ágreinde þar ad auk, hvar þesse Landamerkia laut væri; þar ein Lágin liggur nockurn veg beint upp undan Tiörnenne, enn hinar 2 til hlida. — Vard Samkomulag vidkomenda, ad Landamerke mille Gils og Vatnshlijdar skýldu her epter haldast: Ur Kalfatiörn, og so epter ýtstu Lautenne af tilteknum þremur, hver ed er glöggvust og nær leingst upp i áminsta Saura- eða Sauda- hlijd; og þá beint á Fiall upp, i Stein er vid upp settum skamt vestur undan Hrossagile, nálægt nordur Fialls Eggenne þar giled fellur nidur i Stora Krókskard. Lofade Jonas ad fra falla öllu Tilkalle Lands

yfer ted Hrossagil, so ad Vatnshlyd eignast austur þadan, til þess annara Lönd taka vid. Actum ut supra.

Isl. Einarsson. Jon Oddsson. Ejolfur Jonsson.

Samhlióda Original-giördenne, vitnar

Isl. Einarsson (L. S.).

---

*4 [um 1310].

Alþingissamþykt um rekamark.

Ritgerð Bárðar Gíslasonar í Vatnsdal (d. 1670) um tvíræðar lagagreinar í Jónsbók, Rekab. 1. kap. (Landsbókasafn 50. 4to bl. 110). Sbr. DI, VII, Nr. 3; XI, Nr. 1; Alþbb. I, bls. 378.

. . . . ä dögum H(akonar) k(ongs) var þad lögteked Rekamark ä Alþinge. sem flöd geingur. þä eigi[1]) æste siör. brim. eda vindur.

J annare gamallre Bök hef eg sied skrifad. ad Brandur lögmadur dæmde þad Rekamark ä Alþinge. sem flöd geinge til. þä ei æste siör. brim edur vindur. og er þad sömu meiningar[2]).

---

*5 1311.

Skrá um skattbændr á Íslandi.

Add. British Museum 11, 242. 4to (FM. 206 4to). bl. 45a, syrpa síra Gottskálks Jónssonar í Glaumbæ 1543—1590. Sbr. DI, II, Nr. 205; IV, Nr. 7. Þar hefir hrokkið úr ein tala í prentan, og er því skráin prentuð hér aptr eptir sömu afskript sem í IV, 7.

Vm mantal æ Islandi. skattbændr.

Anno domini[3]) ꝏ. ccc. xj æ xij are rikis vorz herra Hakonar Noregz konungz Magnussonar. var svo micit mantal æ Islande.

j Nordlendinga fiordungi. ix^c manna oc. lxx.

---

1) b. v.; vantar í hdr. 2) Þessi samþykt Brands lögmanns þekkist nú ekki. 3) domine hdr.

þar af lavkz konvngenum j skatt nivtiger hvndrvd oc. vc. oc tietiger alna.
j Avstfirdinga fiordungi. cccc. lxxx. oc. iiij. menn. skattr. xlc. oc. vijc.
j Svndlendinga fiordungi. viijc. xxx. oc. viij. menn. skattr. lxxxc. oc. ijc. oc. xx. alner.
j Vestfirdinga fiordungi. dxxxx[1]. oc. xx. menn. skattr. lxxxx. c. [halft annat[3]. c[3].) oc. xx. alner.
ꝗ sama are j millum Hrvtafiardarar oc Siglufiardar. d. manna oc. xx. manna.
mille Siglufiardar oc Helkunduheidar. cccc. oc lx. manna.
Mille Helkvnduheidar oc Lonsheidar. cc. oc. xl.
mille Lonzheidar oc Jokulsar. ccxx. oc. iiij. menn.
millum Jokvlsar oc Þiorsar. cc. xx. oc. viij. menn.
millum Þiorsar oc Bozar. d. oc. lx.
millum Bozar oc Langar halft þridia. c. manna.
millum Langar oc Þorskafiardarar. d. xl. menn.
millum Þorskafiardarar oc Hrvtafiardarar. cc. oc nivtiger.

---

6 **1360.**

Ágrip af kaupbréfi um Mástaði í Vatnsdal,

Máldagabók Guðbrands biskups í frumriti (bl. 16b) í Þjóðskjalasafninu.

Anno 1360 þa Mæstader voru sellder vndan klaustrenu[4]). þa stendur so j þui kaupbrefi ad aboti skildi kyreldi vpp j jordina a Mæstodum. arlega fyrir stadin enn jatadi ix aurum voru Mæstada kirkiu j tiund medan stadurinn a þær jarder iiij er þar ero jnnan þijngær. Enn ef hann selur tiundi sæ ed kauper.

[Nu er ecki tiund golldin. end(a) er og ecki kyrin alen[5]).

---

1) þannig. 2) halfc ā at, hdr. 3) FM. hefir lesið úr þessu s., en það er rangt. 4) þ. e. Þingeyraklaustri. 5) [frá Guðbrandi biskupi.

7. 8. Maí 1363. á Torfalæk.

Ágrip af kaupbréfi um Móberg í Langadal og Harastaði í Dölum.

JSig. 607. 4to nr. 48, „Nota“ „frá Mr. Jone Arnasyne i Bolstadahlid“ send Magnúsi sýslumanni Ketilssyni, skr. c. 1785—90.

Líklegre er þeirra meining er hallda ad Sira Marteinn (Bessason) hafe verid sonr Bessa b(onda) Einarssonar, sem var á Móberge i Lángadal, og selde med samþicke konu sinnar Þorgerdar Þorleifsdottur Harastade i Dölum, fyrer Móberg. Datum þess brefs er 1363 mánadagen næstan effter festum Apostolorum Philippi et Jacobi ad Torfalæk, hvar líklegt er Besse hafe þá búed. Nefndt kaupbref sá eg á kálfskinni med 5 hángande jnnsiglum illa lesande, hiá sáluga Mr. Jone Arnbiörnssyne á St(oru) Giliá, hvar sem nú er nidur komid, þvi ei kom þad fram i sterbúe effter hann[1]).

---

*8. 16. August 1363. í Odda.

Dómr um rekamörk milli Breiðabólstaðar í Fljótshlíð og Holts undir Eyjafjöllum.

AM. 703. 4to, V, með hendi Orms Vigfússonar í Eyjum 1608. — Prentað áðr í Dipl Isl. III, Nr. 157 (eptir AM. Apogr. 2054).

Gamallt domz Breff sem Sera Arñe medtok med
Hollttí. Enn er jnnciglalaust. adalbrefid hafdi
brunnid med kirkiunni æ daugum Sera
Jons heitinz Gijslasonar faudur
Gudnýiar[2]).

Ollum monnum sem þetta Breff siæ edur heyra giaurer Eg prestur Ole Suartthofdason kunnigt[3]) ad sub anno domini Mo ccco lxiij ad suo sem þeir Sera[3]) Haflidi Magnusson og Sera Ormur Hauksson wrdu eigi asatter wm maurk millum fiarnanna kirkñanna Breidabolstadar og Holltz skipadi

---

1) Jón Arnbjarnarson andaðist 1785. 2) Dómr um kirkjubrunann í Holti frá 7. Marts 1530 er prentaðr í Dipl. Isl. IX, Nr. 432. 3) 2054; sl. 703.

minn virduligur herra herra Þorarinn med Gudz nád Biskup ȷ Skalhollti mier med sȷþu brefi ad tacka proff æ saugdu mali og giaura sȷdan veg æ suo ad wel nægdist. Og suo sem bref Biskupz kom til mȷn giaurda ec þeim badum Haflida og Ormi aheyrendum endiligañ dag hinn næsta eptter Olafsmesso hina sȷdari þangad æ fiöruñar huorum med aullu þui proffe og skilʀȷki sem þeir kynni fremst til ad föä. Oc sem vier komum aller samt og marger adrer dugandis menn j nefndañ stad og dag woru þar fimm prestar Þosteinn Hallsson. Niall Þosteinsson. Þosteinn Gudmundsson. Þosteinn Jonsson og Helgi Ɛinarsson. Enn medur þui ad brast hinn siautti. samþykttu þeir med mier Hafflidi oc Ormur ad Oddur bonde Gijslason wæri þar j stadinn. nefnda ec þessa menn sex til medur mier ad meta og dæma proff þeirra og mala Ɛffni slȷk sem þar wæri fram borin og fiörunum til heyrdi. leiddi Ormur fram ij wotta skilrijka. annan Helga Biarnarson gamlan mann er maurg aar hafdi geymt fiauruñar stadarinz j Holltti. nefnandi fyrir sier Magnus bonda Haflidason. Philippum Arnason. Hall Hallsson og marga adra dugandis menn ad honum hefdi sagt at[1]) þat wæri maurk millum fiarnana þeirra sem Haflida og Orm optnefnda greindi æ wm sem HestƐyra bryddi wñdañ ƐllidaƐy. Annañ Þorgeir Helgason sem eptter faudur sȷnz ordum sagdi þetta sama mark millum fiarnana ad Hesteyra skylldi brýdda wndañ ƐllidaƐy. haufdu þeir bader fedgar lañga tijma geymt þessarar fioru stadarinz ȷ Holltti. Og medur þui ad Sera Haflidi syndi ecki skilrijki fyrir sier wm̃ þetta fiorumark tok ec med ʀadi og samþycki þeirra sex manna sem ec hafdi til nefnt medur mier Ɛida af þeim Helga og Þorgeiri. soru þeir suo fallinn eid epter þeirra manna saugn og ordum sem þeir haufdu adur vpp nefnt ad þad væri mark millum fyrr sagdra fiarna sem HestƐyra brýddi wndañ ƐllidaƐy og ad þad mark hugdu þeir ʀiett vera ef kirkian ȷ Hollti skylldi orænt wera og ad þeir hefdi aunguañ mann heyrt seigia annad mark millum þessara fiarna adur þetta mal byriadist. og sȷdañ er þessi Ɛidur var geinginn giaur-

1) 2054; sl. 703.

um wier aller samtt staudugligt med domz atkuædi Ad kirkian j Hollti skylldi þetta fiorumark hafa og hallda fyrir huorium manni alla tijma nema þad wæri af borid medur laugligum Eignarwottum. Oc til sanninda og meiri stadfestu wm þetta mal settu fyrr nefnder prestar oc Oddur Gijslason sijn jncigli medur mijnu jncigli fyrir þetta bref er giörtt war j Odda in crastina assumptionis beate Marie virginis[1]).

---

*9. **14. December 1382. í Vatnsfirði.**

Testamentisbréf Einars Eiríkssonar, í transscripto tveggja presta og tveggja leikmanna, og segjast þeir hafa séð testamentisbréfið „með hans secreto insigli" í Vatnsfirði 17. Apríl 1382, en Einar drukknaði 29. Marts sama ár.

Eptir frumriti á skinni meðal Vatnsfjarðarskjala í Þjóðskjalasafninu í Reykjavík. Innsiglin eru glötuð, en 1. og 4. innsiglisþveingr eru eptir. — Bréf þetta er áðr prentað í DI, III, Nr. 314 eptir afskript frumritsins, sem þá (1891) var að eins komið eða ókomið til Landsbókasafnsins. Texti bréfsins er þar í heild sinni réttr, en þar urðu vandkvæði á því að koma saman ártali annála og ártali bréfsins og dagsetningu, því að eg varaði mig ekki á því, að rímbók sú útlend, sem eg hefi jafnan notað við slík efni, og talin er áreiðanleg, kannaðist ekki við Ambrosiusmessu aðra en þá, sem er 4. Apríl, og þó hafði önnur og verið haldin. Þetta kemr og fram, sem mér hugkvæmdist þá ekki að athuga, í messudagatalinu gamla, sem er í mörgum fornum afskriptum af Kristinrétti hinum eldra og eins í þeim yngra, að Ambrosiusmessa á jólaföstu hefir verið haldin hér á landi 7. Dec. Kemr þá alt vel heim, og er transscriptum klerkanna frá 14. Dec. 1382.

[Vatnsfiardar brief[2]).

[Testamentis bref Einars Eirikssonar[3]).

Jn nomine domini amen.

gerum wer Skeggi Elldiarnsson. Hellghi Einarsson. prestar. Þorualldr Snartarson. Þoruardr Gudmundarson. leikmenn. kunnekt. ath sub anno[4]) gracie. Mº. cccº. lxxxº. ijº.

---

1) anno ut supra, b. v. 2054. 2) Þetta er og endrtekið utan á bréfinu með hendi frá 15. öld 3) [Utan á bréfinu með samtíða hendi og bréfið sjálft. Utan á bréfið hefir og síra Jón Arason ritað ákvæði bréfsins um hundraðsgjöf til fátækra árlega í kosti úr Vatnsfirði. 4) anna(!), frbr.

j Watzfirde fimta dagin næsta epter phaskawiku sæm wer testamentum Einars bonda Eirikssonar godrar minningar med hans secreto ȷnsigle ok sidan iferlasum sua uattanda ord efter ord sem her seger.

Ek Einar Eiriksson gerir sua fellt testamentum sem her seger. kiosandi likam minum legstad at kirkiu heilaghs Olafs ȷ Watzfirde. gefande þar til jord æ Hælshusum. ok ȷ Wægum. Miþhusum ok Eyre halfua j Miouafirdi. ok þuilik hualgięde sem profaz at ek ok fader minn hafua ætt ȷ Fliote ok her til kalek gylldan er wegr tuær Merkr.

Skal sa madr sem kirkiunnar goz helldr lata gefua her firer ærliga æ minn ærtidardagh fatękum monnum hundrat ȷ koste ok láta segia sælumessv firer minne sæl.

kirkiu heilags Laurencij æ Grvnd gefr ek fimm hundraht.
Hrafnagils kirkiu. ij hundrat.
til Munkaþueræar. ij. hundrat.
til Holastadar. v. hundrat.
til Reynissnesstadar cc[1]).
til Þingeyra. ij. hundrat.
til Kirkiubeiarklaustrs. v. hundrat.
til Þyckabeiarklaustrs. iij. hundrat.
til Helgafellz. c.
til Gufudals kirkiu. c.
til Stadar kirkiu ȷ Steingrimsfirdi. c.
til Skalhollltz kirkiu tiv hundrat.
Aarness kirkiu. ij. hundrat.
Adaluikr kirkiu sęttung ȷ hualreka ȷ Hofn.
til Grvnnavikr kirkiu fiordung ȷ hualreka i Hlǒduuik.
kirkiunne at Sniofiollum. iij. hundrat.
Kirkiubols kirkiu ȷ Langadal. c.
kirkiu ȷ Augre. c.
kirkiu æ Eyre ȷ Seydissfirdi. c.
kirkiu æ Eyre ȷ Skutilsfirdi. c.
kirkiu æ Hole. c.
kirkiu æ Stad ȷ Sugandafirdi c.
kirkiu ȷ Holte ȷ Onundarfirdi tolftungh ȷ reka ȷ Sigluuik.
land æ Draungum ok tuæ hlute ȷ reka skal taka Biorn

1) Svo heldr en. c.

son minn til eignar. ok skal hann feda þar firer einn ölmósumann. mer skylldan. efiñliga ok æ þui goze odru sem ek hefer honum gefit.

presti þeim er mik syngr til molldar gefr ek. ij. hundrat.

prestum til salumessna. x. hundrat. skal sira Eindriþe kópe taka þar (af). ij. hundrat.

fátækum monnum. v. hundrat ȷ koste ok se gefit ȷ sio nættum fra andlæte minu.

fætækum frendum gefr ek. xx. hundrat. skal Valgerdr Nicholasdotter eiga þar af. v. hundrat. Cecilía syster hennar iij. hundrat. Jngigerdr. ij. hundrat. ef Brigith modir þeirra erbir mik eige. ella taki þeir er meiʀ þurba af minum frendum.

Ok til sannynda her um settum ver fyʀ sagder menn vaar ȷnsigle firer þetta wtskriptum er gior(t) var sunnvdaginn næsta post festum sancti Ambrosij et confessoris ȷ sogdum stad ok ære.

---

10. 1382 — c. 1600.

Máldagi Akrakirkju í Blönduhlíð eptir gömlum gjafabréfum og máldagaskrám.

AM. Apogr. Nr. 4103 „ex transscripto« með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. „Brefed er a kalfskinn med fimm Jnnsiglum," og er innsiglunum lýst — Afskript er og í Þjóðskjalasafninu, staðfest í Héraðsdal 10. Okt. 1742 af Skapta Árnasyni og Gunnlaugi Ólafssyni. Máldagi sá, sem fer hér á eptir, er samsteypa frá tímum Guðbrands biskups af máldögum Akrakirkju og gömlu gjafabréfi frá 1382 ofl. Sbr. DI, III, 398.

Þetta er mǻldage kirkiunnar ad Sydre Økrum i Blønduhlijd: epter þui sem gamlar mǻldagaskrǻr og jnnsiglud brief til votta.

J fẏrstu er kirkian æ Sẏdre Økrum i Blønduhlijd helgud gude oc enum heilaga Petro postula. Þar er sungid huorn helgann dag. skal iafnan sem messa er sungen brenna lios vmm alla messu fyrer vorar frur lijkneski. Enn firir lijkneski Peturs postula og Jons baptistæ og Jons Holabiskups skal

brenna lios vpp fra gudsspialle og fram ẏfer berging. ef einginn gleymska þionustumansins meinar. atti kirkian fẏrr meir eitt hundradz hross.

Jtem gaf Bryniulfur Bondi kirkiunni iij kẏr med þeim skilmala. ad þar skylldi lukast af fatækum mønnum árliga xij alner j kosti þrisuar. Mariumessu j føstu. skijrdag og paskadag. riettlukt i øllum mat.

þetta j fastaeign oc jtaukum er Biǫrn Bryniulfsson lagdi til kirkiunnar.

fyrst teig þann er Suidningur heiter. og liggur fyrer Økrum. med gardgiǫrd oc þerrivollum.

Jtem gaf nefndur Biǫrn Akrakirkiu smájǫrd þa er Grøf heiter. og liggur á milli Alfgeirsvalla. Kirkiuhols. og Gegnishols. er nu kallast Krẏddholl. med þui skilordi ad sambeit skẏllde vera med jǫrdunum Grøf og Gegnisholi vetur og sumar huǫrtueggiu ad skadlausu.

Jtem á Akrakirkia beit vpp i Gegnishol. þá er þǫrf beider. hundrad gamalla sauda. og þar til husstǫdu med hlǫdugiǫrd á Þorfinnsstǫdum og so vidurlijkre hvsagiǫrd á Holsgierdi vt fra bænum. og so beit. skulu og geymslumenn sagdz fienadar. kallmadur og kuinna. hafa þar friáls herberge á Gegnisholi. elldibrand. hvs og geymslu á þijngum sijnum.

med samri grein æ Akrakirkia fiárhalld. ʀegstra. beit. selfør. edur jardareign vestur vmm Lágafell og Smiǫrdali. sem profast ad Gegnisholl hafi átt motz vid Kirkiuhol Vijdimyrarjørd. og Alfgeirsvǫllu.

Jtem æ þesse kirkia gielldfiar regstur. lamba og elldra fiar. vtan gielldneyta. æ Tiarnagil slijkan sem Gegnisholl og Grøf hafa átt. Gaf adurgreinda jardareign og jtǫk til Akrakirkiu Biǫrn Bryniulfsson anno domini m. ccc. xcij. vnder vitni Lytings Hialltasonar. Einars Bǫdvarssonar. og Vigfvs Arasonar. hefur greindur Biørn j þann tijma átt þessar jarder Akra. Grǫf. Gegnishol. Velli. Midgrund. sẏdri Grund. og adrar fleire. sem á má merkia.

Jtem gaf tijttnefndur Biǫrn Bryniulfsson opthermdri Akra kirkiu þetta j ʀekum.

þria hluti i vidreka. j Basum eda Basareka. vestan framm

ấ Skaga. Enn hvalreka.þridiung vr þridiunge j halfum hual. fyrer aullum Vijkalöndum. sem þa voru suo köllud. vestur frá Hrauni til Laxar. hefur kirkian erdit eigandi þessara itaka. x. arum fyrre. en hinum. sem adur telur. þad er Anno [1382 [m. ccc. lxxxij. m. ccc. xxcij][1]).

Jtem eiga Akrar allt vpphöggvid gras med teigum sijnum á Mÿcklabæiarbockum motz vid Vijdevelli. epter þui sem til vottar Mÿcklabæiar máldage og Holadomkirkiu Registrum.

Enn eiga [Akrer[1]) skogarpart framm ấ Øxnadalsheidi. hrijs og grafagiörd vpp ad reidgötum. fram ad Kuskerpishuammi og ofan ad ármotum.

Jtem allan gielldneyta Regstur á Øxnadalsheidi fram frá Vödum til Kallbaksár.

liggur Akra kirkia til Mÿcklabæiar med tiundum og liostollum. vtan bonda og hvsfreÿo og barna þeirra.

Hafa máldaga skrőrnar og innsiglud briefin hier ad huijgandi og vm þenna fyrrskrifadann kirkiunnar máldaga vottandi. sied (og) yferlesid þeir epter skrifader menn. sem til sanns merkis þar vm hafa sijn nöfn hier vnder skrifad. og sijn innsigli festa latid fyrer þessa maldaga transcript.

Sijra Sigurdur Einarsson.
Þorbergur Hrolfsson.
Jsleifur Þorbergsson.
Kolbeinn Hialmsson.
Jon Jonsson.

---

11. 24. Febrúar 1391. í Vík í Sæmundarhlíð.

Rekaskrá Espihóls í Eyjafirði, þegar Bjarni Brynjólfsson seldi Benedikt Brynjólfssyni jörðina.

Eptir afskript Jóns sýslumanns Jakobssonar, gerði á skinn c. 1770—80, kominni í Þjóðskjalasafnið 28. Okt. 1916 frá Kristni prófasti Daníelssyni. Sbr. Dipl. Isl. III, Nr. 386. Þar er prentað ágrip af þessu bréfi eptir lélegri afskript, því að betra var þá ekki fyrir hendi. Hér er bréfið í frumlegu formi.

Copium af rekaskræ Stoorahools.

Ollum monnum sem þetta Bref siá eðr hejra senða

1) [þannig.

Gvðbiartr Ejulfsson. Jon Biarnarson. prestar. Biörn Brinjvlfsson. Olafur Sigurdsson. Giszur Þorbiarnarson. Benedict Giszurarson. Helgi Arnason[1]). Haraldr Audunarson oc Augmundr. . . . .[2]) q(uediu) g(udz) oc sina kunnigt giorandi at anno dominj M ccc lxxx(x)i[3]) in festum Sancte Mathie[4]) apostoli á Vik i Sæmundarhlið varo vier i hiæ. sæom oc heyrdom at Biarne[5]) Brinjulfsson selði Benedict Bónda Brinjulfssyni jördina Espehool i Eyafirdi. oc keipti Benedict B(ondi) þar med i rekum fyrir utan lanð[6]) vestr fra Biarn(ar)æ oc til Hafragiár i Senningarvik. eigor Benedict halfan fimta attung i hval. vidreka hálfañ eñ Mukar hálfañ. oc heiter þat Langareke. en vestr fra Hafragiæ til Ejrarstúfs eigor Benedict tva luti vidreka oc hvalreka. en þridiung um Ejrarstúf i hvali oc vidi. þá er fiordungr or hálfum Ejrarreka. ȷ Þorgeirsfirdi fra ose enom forna fyrir Þænglabacka oc fell hann þá fyrir vestan Daudsmansskála. er Lofftssyner átto. oc til mots vit Fiardarbotnzreka á Vallastaðr attung i hvalreka. eñ Benedict allt annad hval oc vid. en þadan ut til Torfdælar á Vallastaðr attung i hval. eñ Benedict hálfañ hval oc vid. eñ landi filgir halft at Fiarðarbotni. [eñ þadan ut til Sulna á Vallastaðr fiordung en annan Höfdamenn. eñ þá sinn fiordung hverier sagðer menn of fiörð oc fiarðarbotn . . . med Latra reka eigo nefnder menn eñ . . . . hvalreka oc þui minna af stórhvölum ef iij^c vętter ero á. eiga þá Svalbardsmenn vij fiordunga. hálft hvert spik oc rengi. eñ þui minnr sem hvalr er minni[7]). eigor Benedict allan vidreka fra Stöpum in til Fossár. en fra Fossa inn til Skridulækiar halfan vidar reka. eñ inn þadan til Ejlifsær allan vidar reka. eñ inn þadan til Refzær eigor Benedict hálfan hval oc við. fra Gunnolfzæ i Olafsfirdi oc

---

1) líklega réttara: Arason. Sbr. DI, III, Nr. 382 og 384. 2) eyða fyrir föðurnafninu. 3) Ártalið er hér Mccclxxxi (= 1381), en á að vera 1391. Sbr. DI, III, Nr. 383, 384, 386. 4) Svo rétt, og svo ætti að standa í DI, III, bls 459 neðanmálsgr. 5) Svo, og mun rétt, en ekki tilgátan í DI, III, bls. 459, neðanmálsgr. 3. Björn er hér vottr, en það sást ekki af bréfinu eins og það lá þar fyrir. 6) Hér er stryk í afskriptinni. Ekkert sýnist þó vanta. 7) [þetta vantar alt í afskript þá, sem eptir er farið í DI, III, Nr. 386.

ut til Deildarskers eigo sagðer menn allan hvalreka oc vidreka oc flutningar med öllum þessum rekum.

Oc til sannnenda her um setium ver fyrr nefnder menn vor incigli fyrir þetta bref.

Anno Mdlxxx og ux[1]) seldi Sira Þorsteirn Jllugason Benedict B(onda) Haldorssyni halfa jordina Espehool i Ejafirdi. tilskilið geldfiarganga á Gardzárdal fyrir v^c og halfur Vatnsleisuskógur fyrir v^c[2]) og þad i rekum fyrir utan land. sem hanz qvinna mátti frekaz med lögum eiga.

---

*12. 1391.

Ágrip af kaupbréfi um Meyjarhól á Svalbarðsströnd og Hróastaði í Fnjóskadal.

Máldagabók Ólafs biskups Hjaltasonar í Þjóðskjalasafninu í Reykjavík, bls. 33, og er þetta ritað með hendi Guðbrands biskups. Sbr. Dipl. Isl. III, Nr. 381.

Sualbardzkirkia og vm Meyiarhol.

Anno 1391. selur Asa Eireksdotter Sæmundi Þorsteinssyni til fullrar eignar Hol a Sualbardzstrond og Hroastadi j Hnioskadal. med ollum gognum og giædum. Þar j mote gaf Sæmundur Asu halfan þridia tug hundrada med þeim skilmala, ad hann skylldi luka kirkiunne a Sualbardi þann halfan þridia taug hundrada. oc[3]) Asa var kirkiunne skylldug j sitt gotz. þui handlagdi hun Sæmund kuittan af sogdu jarda verdi. enn hann Asu af so mýklu kirkiunnar godse.

---

*13. 31. Janúar 1399. á Ökrum.

Kaupbréf fyrir Hofi í Vatnsdal, Vatnsenda og Hálsum í Skorradal.

Bréf þetta er áðr prentað í III. bindi safns þessa sem Nr. 201, eptir stafréttri afskript af frumriti þess með ártali 1369, og jafnframt höfð hliðsjón af tveim lausari afskriptum frá 17. öld með ártali 1399. Þar með var bréfið af vangæzlu prentað með dagsetning 1. Febrúar í

1) Svo; það ætti að vera 1585, ef ekki 1588 (u mislesið eða misskrifað fyrir ii = 1588), og svo mun það vera. 2). Sbr. upphafið að Nr. 386. í DI, III. 3) Svo.

staðinn fyrir 31. Janúar. Þá voru, er bréf þetta var prentað, bréfagerðir frá því um 1400 ekki rannsakaðar svo til grunna sem síðan er orðið, og var því ekki þorað þá að víkja frá því um ártalið, er stóð í hinni harðnákvæmu afskriptinni Jóns Magnússonar (AM. Apogr. 753), sem þá lá fyrir og fylgja varð um útgáfu bréfsins. En eptir að skjöl enna næstu áratuga komu fram, hefir verið sýnt fram á það með rökum og í sambandi við önnur gögn, að tímans vegna kemr ártalið 1399 betr heim heldr en 1369 (Sýslumannaæfir IV, 381—382). Þar með hafa og feíngizt til Þjóðskjalasafnsins fyrir fáum árum tvær stafréttar og staðfestar afskriptir bréfsins eptir sjálfu frumritinu, sem ekki voru áðr kunnar. Er bréfið því prentað hér á nýjaleik eptir þeim gögnum, sem nú liggja fyrir, og eru þau þessi: *a*, transscriptum Jóns Magnússonar (bróður Árna), gert stafrétt eptir frumritinu, og staðfest af honum og Eyvindi Jónssyni (duggusmið) á Reynistað 19. Aug. 1729. Er afskript þessi mjög samhljóða þeirri afskript Jóns, sem fylgt er í DI, III, 201, og hefir ártalið 1369, eins og hún; — *b*, transscriptum Jóns Ólafssonar frá Grunnavík, einnig stafrétt eptir frumritinu, og staðfest af honum og Haldóri djákna Jónssyni á Þingeyraklaustri 29. Dec. 1746. Er það einnig mjög samhljóða transscripto Jóns Magnússonar, hefir sama ártal (1369), og um stafsetningu ber þeim fátt á milli, sem á neinu stendr. Stöku uppleysingu á skammstöfunum hjá Grunnavíkr-Jóni er hér farið eptir, sem ekki eru leystar hjá Jóni Magnússyni; — *c*, afskript frá 1653 í bréfabók Brynjólfs biskups (AM. 268. Fol., bl. 243; Landsbókasafn 1077. 4to, bls. 367—369) af transscripto þessa bréfs, gerðu við Öxará 1. Júlí 1646. Hér er ártal bréfsins skýlaust 1399, og hér er bréfið eyðulaust, og bætir þessi afskript því upp afskriptir þeirra Jónanna; — *d*, transscriptum frá 27. Júlí 1655, einnig í bréfabók Brynjólfs biskups (AM. 269. Fol. bl. 240—241; Landsb. 1078. 4to bls. 431—433) af transscripto frá 1. Júlí 1646, og er auðvitað ekkert á henni að græða, en ártalið er hér svo misritað, að úr því verðr „þúsund þrjú hundruð XI (= ellefu, fyrir: IX) tigir og níu," eða 1419. — Afskriptirnar af transskriptinu frá 1. Júlí 1646 eru miklu lakari í heild sinni en afskriptir þeirra Jóna, en hafa það til síns ágætis, að þær eru komnar frá frumritinu á meðan það var enn heilt og allæst. Þegar Jón Magnússon skrifaði eptir frumritinu 83 árum síðar hefir það verið orðið skemt og ártalið gallað, og vitanlega ekki betra 100 árum seinna, þegar Jón Grunnvíkingr skrifaði bréfið upp. En alt sýnist frá einu og sama frumriti komið.

[Kaupbref[1]) fyrer [Hofe i Vatnsdal[2]). [[Vatnsenda [og Hälsum[3])] Skorradal[4]). 1399[5]).

Þeim godum monnum sæm þetta bref sæa ædr[6]) hæyra

1) [Copium af KaupBrefe c. 2) [*b*; sl. *cd*. 3) [*d*; sl. c. 4) [[sl. *b*; *a* sleppir allri fyrirsögninni. 5) *b* eitt hefir ártalið, og ritar það „1369." 6) æda *b*.

sænda Solmundr prestr Jonsson. Ormr Kætilsson. Hælghi Hælghason. Gudmundr Þorstæinsson. Jon Vilhialmsson. Arnghæir Sigurdarson qvedio guds ok sina kunnight gerandi ath þa ær lidit var fra hinghat burd vors herra Ihesu Christi þushundrat þriu hundrut ix[1]) tigir ok niu ar in profesto Brigide virginis a Okrum a Myrum vorum ver j hia. sam ok hæyrdum vppa ath Snorri Thorfason sællde Joni Jonssyni jordina at Hofi j Vatzdal med ollum þæim gôghnum ok gædum sæm jôrdinni hafa fylght at fornu ok nyiu ok hann vard fræmst æighandi at. her j moti gaf adr nefndr Jon fyrr næfndum Snorra tuær jardir j Skorradal ær suo hæita Vatzændir ok Halsar medh ollum þæim gôghnum ok gædum sæm þessum jôrdum hafa fylght ath fornu ok nyiu. ok hann varð[2]) fræmzt æighandi at. jtem skogh ær liggr [j millum[3]) Griotgils[4]) ok Arnarlækiar[5]) fyrir sunnan Skorradalsvatn ok[6]) æinn hæst. skildi opt næfndr Snorri æ fyrgræindan Jon ath hann skylldi suara ôllum kirkiu spællum æf nockor[7]) hæfde æ vordit siðan[8]) Þorny Guduardzdottir vard æighandi at jordinni[9]) ok hann. Suo ok skylldi Snorri suara þuilikum spællum sæm æ hæfdi vordit bænhusinu æ Vatzænda ok þui sæm þi[10]) til hæyrdi jnnan sigh. kŷnni [nockurar laghariptinghar[11]) at[12]) koma vpp æ þessar fyrsaghdar jardir þa skylldi huor vm sigh hallda þæim til lagha. æn huer sæm brighdazt kynni med lôghum ædr nôckut af þæim. þa skylldi huór ganga aptr at þeirri jôrdu sæm adr hafdi[13]) ætt. Samþyckti Gudrun Styrsdotter husfru Snorra þetta kaup. kændizt[14]) ok Þornŷ Gudvardzdotter ath hun hæfdi sællt þrattnæfnda jôrd ath Hofi sôghdum Snorra æptir þui sæm þar vm gert bref vóttar. Reiknadi Snorri ath jordin ath Hofi ætti þessi jtôk j adrar jardir. torfskurd j Brusastada jord og Gislstada[15]) jôrd halfan huôrt æptir þui sæm sa þarf sæm ath Hofi bŷrr. jtem sælfor ŷfir æ Mula-

---

1) *c*; xi(!) *d*; vi, *a*, *b*. 2) *b*, *c*, *d*; var, *a*. 3) [mille, *d*. 4) Grotgilz(!), *d*. 5) [*c*, *d*; eyða í *a*, *b*. 6) *b*, *c*, *d*; j, *a*. 7) *b*; nôckr *a*. 8) *b*; sidan *a*. 9) — unni *b*. 10) Svo *a*, *b*. 11) [*a*, *c*, *d*; nockur laghariptingh. *b*. 12) b. v. b. 13) hefdi *b*. 14) kænndiz *a*. 15) *a*, *b*; Gilstada *c*, *d*.

vatzheidi til[1]) Hafavæggia ok æinghitæigh ȷ Knuks ȷördu ok ræit[2]) ȷ Saudadal. Saghdi ok Jon ath Vatzændir ætti æinghi þat sem Orla[3]) hætir ok liggr medh kirkiuæinghi a Huanneyri. Jtem skogh[4]) ȷ nædra Suangha ok krokshaulld tuô a Mörsvambarridi. ȷtem ath Halsar ætti tuau æinghi ȷ Skæliabrækku ȷordu hinni æÿstri. Ok til sanninda her vm sættu[5]) fyr[6]) næfndir mænn sin ȷnzsighli fyrir þetta kaupbref. skrifath ȷ stad. dæghi ok ari sæm fyrr[6]) sæghir.

Þad medkennum vid vnderskrifader ad vid höfum sied og yferlesed suo latandi Bref med fiőrum ȷnnsiglum sem hier fyrir ofañ skrifad er. til merkis ockar nofn hier vnder skrifud vid Oxara þann 1 Julij 1646.

(Vnderskrifud nofn)

Arne Teitsson Eh. Gȷjsle Olafsson Eh[7]).

Þetta er ordriett skriffad effter handskrifftudu Brefi af Arna Teitzsyni og Gijsla Olaffsyni. til merkiz ockar noffn er saman lǻsum. Skalhollti 1655. 27 Julii.

Þorleiffur Arnason m. e. h. Oddur Eiolfsson meh[8]).

Wid underskrifader höfum sied og yferlesed fimm gömul bref[9]) ǻ kalfskinn, so hliődande ord fyrer ord sem framan og ofan skrifad stendur, ad öllu þvi leite sem vid gǻtum lesed. Voru sum ȷnnsigle fra brotiñ, enn sum epter. Þetta vitnum vid med ockar Eigin handskrifftudum nöfnum ad Reinestad, þann. 19. Augusti, Anno 1729.

Jon Magnusson Eivindur Jonsson.[10]

Ad þetta Document sie ordriett űtskrifad epter sijnum Original, sem er ǻ kǻlfskinn, med sex hǻngande ȷnnsiglum, af hverium þriu eru ősködduð, (fÿrer utan þǻ Eÿdu, sem er nær midiu Brefenu fÿr nockrum ordum,

1) og *c*, *d*. 2) ræтt, *b* (= rétt). 3) *a*; æyr-lá *b*; æla. *c*, *d*. 4) *b*; skog *a*. 5) sætti *b*. 6) Svo *a*, *b*. 7) Þetta er vottorðið í *c*. 8) Vottorðið í *d*. 9) Auk þessa bréfs eru í þessu transscripto Dipl. Isl. IV, Nr. 372; V, Nr. 196 og 684; IX, Nr. 500. 10) Þetta er vottorðið í *a*.

sem ei urdu leseñ i Originalen, er i þeim stad var roteñ, enn ad ôllu ôdru vel læselegur) vitnum vid underskrifader, sem þetta bref vid fÿrrnefndañ Orginal med adgiætne saman lđsum, ad ÞijngEyra Claustre, þann 29da Decembris, Anno 1746.

Jőn Olafsson SS. Theol. & Antiqtt. Studiosus. (L. S)

Halldor Jonsson Diakni til ÞingEÿra Clausturs. (L. S.)

Lesid fyri manntalsþingsrétti á Breidabólstad þann 23. Jun. 1812, en mótmælt af administratore B. Olsen ad þvi leiti sem umtaladañ Torfskurd snertir — testerar.

S. Snorrason.

---

14. fyrir 1400.

Bréfságrip um sölvareiðslu úr Saurbæjarfjöru til Hjarðarholts í Laxárdal.

Visitazía Brynjólfs biskups í Hjarðarholti í Laxárdal 18. Sept. 1639. — Skýrsla um Þjóðskjalasafnið, Rvík 1917, bls. 131, 133—135. — Þetta ítak um sölvareiðslu (= sölvareitslu) í Saurbæjarfjöru hefir ekki komizt inn í neina máldaga Hjarðarholtskirkju fyrri en Brynjólfur biskup rakst á þetta bréf. — Saurbæjarfjara hefir verið metin út af fyrir sig til dýrleika svo sem sérstök eign. Af því að „Saurbæjarfjara“ hefir á 14. og 15. öld sýnilega verið bæði í eigu Vatnsfjarðar- og Skarðsmanna, og svo í eigu niðja Guðmundar ríka Arasonar, eða Saurbæjarmanna á Rauðasandi, hefir mönnum verið nokkur vafi á, hvort Saurbæjarfjara sú, sem opt er nefnd í máldögum, væri heldur fjara, er kend væri við Saurbæ á Rauðasandi, eða fjara sú, sem liggur fyrir Saurbænum í Dalasýslu[1]). Í skiptum eptir Kristínu Björnsdóttur 1458 er Saurbæjarfjara talin xx hundruð að dýrleika[2]). Hefir Björn sonr hennar hlotið fjöruna, að eign eptir móður sína. Þó er svo að sjá, að þetta hafi ekki verið nema hálf fjaran, og hafi hún því öll verið xl hundruð eða meira, því að í skiptunum eptir Björn 23. Okt. 1467 er að eins „hálf „Saurbæjarfjara“ talin eign búsins[3]) Slíkt hið sama er og gert í skiptum eptir Ólöfu Loptsdóttur 15. Apr. 1480[4]), og hrepti hana þá Einar Björnsson. En alveg samtímis (c. 1479) er talið, að Solveig Þorleifsdóttir eigi „í Saurbæjarfjöru xx hundruð“[5]).

1) Sbr. registur við VI. og VII. bindi Fornbréfasafns. 2) Dipl. Isl. V, Nr. 149 (bls. 163). 3) DI, V, Nr. 441 (bls. 500). 4) DI, VI, Nr. 240 (bls. 255). 5) Dipl. Isl. VI, Nr. 197 (bls. 198).

Og rétt um sama leyti er Andrés Guðmundsson einn af eigendum fjörunnar, því að 2. Dec. 1481 gefr hann kirkjunum á *Felli í Kollafirði, í Stóraskógi* og á *Brekku í Hvolsdal* „sex manna íferð í Saurbæjarfjöru," og ítrekar að nokkru leyti þá gjöf 10. Ágúst 1494[1]). Á síðara hluta 14. aldar hefir Ormr lögmaðr Snorrason verið einn af aðaleigendum fjörunnar, og gjöf hans um fjöruna til *Hjarðarholts* mun án efa gerð, eptir að Jón langr Ormsson, sonr hans, var orðinn þar prestr, og líklega eptir 1397, úr því að gjafarinnar er ógetið í Vilchinsbók. En auk þessa átti fjöldi kirkna ítak í Saurbæjarfjöru. 27. Sept 1327 og síðan átti *Sælingsdalstungu*kirkja þangað „xij manna" íferð[2]). Í Jóns máldaga skalla 1360 á *Mel í Miðfirði* segir svo: „Ormr Snorrason gaf tveggja manna íferð í Saurbæjarfjöru," sem eykst í „þriggja" manna íferð í Ólafs máldaga Rögnvaldssonar 1461 og i Sigurðarregistri 1525[3]). 1363 og síðan átti *Staðarkirkja á Reykjanesi* „þriggja manna íferð" í fjöruna[4]). 1401 og síðan átti *Skarðskirkja á Skarðsströnd* „iiij og xx manna íferð í Saurbæjarfjöru"[5]), og hefir Ormr Snorrason án efa gefið henni það ítak. Í máldaga einum frá dögum Stefáns biskups (1491—1518) er *Búðardalskirkju á* Skarðsströnd talin „sex manna íferð í Saurbæjarfjöru"[6]). Um eða litlu eptir 1495 á *Staðarhólskirkja* í Saurbæ „fjögurra manna og xx íferð í Saurbæjarfjöru"[7]) eða jafnt og Skarðskirkja. Þá á *Holt í Saurbæ* 1523 „xij manna íferð" í fjöruna[8]). Alls hafa því á þessum öldum 10 kirkjur átt ítak í Saurbæjarfjöru til sölvatekju. Og getr, þegar alt er rannsakað, hér ekki um aðra fjöru verið að ræða en þá, sem liggr fyrir Saurbænum í Dalasýslu. Þar er einmitt snemma á öldum getið um sölvanám, að vísu nálægt 1148[9]). Og til Saurbæjar liggja hinar svo nefndu *Sölvamannagötur.*

Giaffabreff Orms heitens Snorrasonar med ȷnsigle uppa fi[mm] manna ȷferd til sölffareidslu i Saurbæiarfiöru.

[Þetta bréf er nú glatað, og hefir verið glatað fyrir daga Árna Magnússonar].

---

15. 1405.

31. December 1622. á Hólum.

Máldagi Miklabæjarkirkju í Blönduhlíð í transscripto Guðbrands biskups og þriggja manna annara.

---

1) DI, VI, Nr. 375; VII, Nr. 281; sbr. IX, Nr. 170 (bls. 196). 2) DI, II, Nr. 383; IV, Nr. 334; V, Nr. 92; VII, Nr. 137. 3) DI, III, bls. 166, 535; V, bls. 338; IX, bls. 326. 4) DI, III, bls. 196; IV, bls. 156; V, bls. 591. 5) DI, III, bls. 657; VII, Nr. 144 (bls. 74). 6) DI, VII, bls. 73. 7) DI, VII, Nr. 332 bls. 288). 8) DI, IX, Nr. 169 (bls. 195). 9) Sturl Oxf. I, 42; Kålunds útg. I, 56.

Frumritað transscriptum á skinni í Þjóðskjalasafninu, komið frá Miklabæjarkirkju 25. Sept. 1903. Öll (4) innsiglin eru dottin frá. Transscriptum þetta er gert meðan frumritið að máldagabók Péturs biskups var enn til á Hólum, og er skjal þetta hér sumsstaðar lesið betr en í uppskriptum þeim síðar frá 17. öld, sem nú eru til af máldagabókinni. Sbr. Dipl. Isl. III, bls. 564—566.

Anno domini ꝏ° qvadringentesimo qvinto var þesse kirkivnnar eign a Myklabæ j Blonduhlijd er Hoskolldur prestur Hakonarson tok med.

j fyrstu er þar[1]) Olafz kirkia. a hun allt heimaland er Þoruardur prestur Grimsson gaf med þessum vmmerkium ad landfall ʀædur fyrir sunnan oc geingur hagagardur ofan vr fialle fyrir vtan Vidiuallagierde oc ʀiettsyni yfir j Raudaskridu sudur fra Arnarbergi stendur steirn a melnum vppi fyrir ofan skriduna so vt til þuergarda oc vpp ad Akraslýum. Rædur þa akbraut vtan til modz vit Mosagrund. eiga hier j vpphogguid graz med teigum sijnum Akrar oc Videveller. fiskveide j Jokulza æ Ꝋyklabæar kirkia alla med Krosse j Holme. þa sem er eda verda kann. oc til modz vidur Reyke. hrijs a Øxnadalsheide fra fiallz enda fyrir ofan ʀeidgotur oc fram̃ til Griothryggz til modz vidur Videvollu. Krossland hálft fyrir framan Valagilzá oc til Seliadalzar. nauta ʀekstur mille Krakuær oc Kallbakzær mille Reidslugilz oc Griotar.

hualreka a Skaga mille Holknár oc Fornuvarar ij hlute vr þridiunge enn vestur þadan til Deilldarhamarz halfu minna. enn suo skal hual deila ad landzhluta skal skipta j þridiunga. tekur eirn þridiung Holastadur. annañ þridiung Flatatunga oc Holastadur. hinum þridia þridiungi skal skipta j þria stade. skal ij hluti þess þridiungz taka Myklabæarmenn. enn hinn þridia þeir sem eiga. enn vestur fra Fornovor oc til Deilldarhamarz þa eiga þesser menn halfu minna.

Þetta j vidrekum nordur fra læk þeim er fellur ofan fra bænum Kiellduvijk j siő oc til þess jardkross. er sudur er fræ bænum Þangskala. stendur þar oc steirn mikill j fiőrunne jafngiegnt jardkrossinum.

hier lijggur vnder Akra kirkia med tijundum oc lios-

1) þad, transscr.

tollum vtan bonda oc hvsfreyu oc barna þeirra. tekur prestur þar fiorar merkur. sungid huorn dag helgan.

Bænhvs fimm. j Solheimum oc Midskytiu. j Dal og Vallholltum tveimur med forne skylld half mork af huoriu. fylgd med veturmessum enn eigi med sumarsong.

tijunder. liostollar oc heytollur af viij bæum.

[kirkian a Myklabæ beneficium. hun a eydekot a Skaga. heiter Backe[1]).

Vier epter skrifader menn Gudbrandur Thorlakzson biskup a Hőlum. Þorbergur Asmundzson kirkiuprestur. Þorkiell Gamlason Hola rádzmadur oc Jon Jonsson hofvm sied oc yfer lesid Myklabæiar kirkiu maldaga j Holadomkirkiu maldagabok so hliodande ord epter ord sem hier fyrir ofan skrifadur stendur. Oc til sanninda hier vm setium vier vor Jnnsigle fyrir þessa maldagz[2]) copiu er skrifud var a Holum j Hialltadal þann sijdasta dag þess árz er skrifadist fra Christi hingad fædingu 1622.

Upplesed fyrer Rettenum, a Sidre Økrum, ad settu Manntalsþijngi, þann 4 Maij 1735 Testerar

Jens Madssen Spendrup.

Upplesed og Protocolleret fyrer Manntalsþings Rettenum a Skievilstodum a Skaga þann 26 Aprilis Anno 1738 Testerar

Skule Magnusson.

[Upplesed og uppaskrifad fyrer Manntalsþings Rette ad Aukrum Dag 16da Maji 1767 Testerar

J. Snorrason[3]).

---

16. 1. September 1408. á Breiðabólstað.

„Gjörningr“ um máldaga og landamerki Möðrudals á Fjalli.

Eptir málsakt i skjalasafni Landsyfirdómsins frá 1891—92 í landamerkjamáli milli Möðrudals og Arnórsstaða á Jökulsdal. — Þetta bréf

1) [Þetta stendr ekki í máldagabók Pétrs biskups. 2) Svo. 3) [Illa máð, og að sumu leyti óvíst.

er að öllu formi og orðalagi *falsbréf*. Mannanöfn eru og mörg varasöm, þó að nafn biskupsins geti staðið heima við tímann (Jón biskup frá Munklífi 1406—1413). Sbr. DI, IX, Nr. 525.

A Egidıjus messudag ad Breidabolstad i Fliotshlid voru tilstadar ad sofeldum giörningi a alminn(e)legri Presta Stefnu offisıjalis Skaulholtz Stadar umdæmiss a Austfiördum Þorarin prestur Jonsson[1]) i umbodi Jons Biskups i Skaulholti er veitt(e) messudiakn Olafe J[onssyni stad]inn[2]) Mödrudal [æ] fialle med öllum . . . . . . skilrikum . . . . . . xxxvjc fasta [eign. M]ariu kirkia þar og H(eilags) Peturs Apost[oli æ] alt heimaLand med gögnum og giædum. Hun a alt Egg-Varp og Dún m[illu]m̃ Vatnsleisana fyrir nedan̄ Grimstade. Skogarpart i Vidivalla m[erki]um̃ ęnum fremrum og Sturlafleti millum̃ Læk(i)a tveggia og kallast Peturstunga. Þad skilur Land millum Mödrudals og Bustarfells og so i Læk þan̄ sem fellur i Krokunum i Holkna til Hofsar. sionhending i Eikarnipu[1]). allann Gestreidar Hals austur til Þrıjvördu. Halft Sænautavatn [mot þesser[3]) adrir menn eiga Lönd i moti þangad sem heita Bruardrættir. og a Hestleid a Þrıjhirnings fiallgard til Þrıjvördu og beint i Jökulsa. (Enn) fremur a kirkian vij hrossa gaungu yfir um Jökulsa og taka ęıj folöld undann. Omerkinga alla i Herdubreidstungum[1]). tolf trogsödla högg i Skaptafel(l)s skog[4]) og en̄fremur Skogarhögg i Sturlaflatar Skogie. (enn) fremur eiga Kiolstadir fiögra Hrossa gaungu um Arnardal og gialdi þar firir Mödrudals kirkiu xx alnir.

Af stadnum skal messudiakne Olafur Jonsson gialda Skaulholtsstadar umbodsmanni xv fiordunga arlega i Smiörum og standa þar fyrir fullann Reikning.

Egidıjus Messudag (a) Breidabolstad i Fliotshlıjd.
Offıjsialis Þorarin prestr Andrésson[1])
Ar(um) ęftir Krists Burd Mccccviij.
Jon Prestur Eıjgilsson.
Oddur Prestur Jonsson.
Gudmundur Prestur Þorsteinsson.

1) Svo. 2) . . . um̃, afskr. 3) [Svo. 4) Þetta ítak er og talið i Gíslamáldaga.

Jon prestur Wygfusson.
Hallur prestur Ormsson.
Gudmundur prestur Stygsson.

Framlagður í aukarétti Norður-Múlasýslu 18. September 1885.

Einar Thorlacius.

***17. 5. Mai 1424. á Móbergi.**

Vitnisburðr um torfskurð frá Hofi í Vatnsdal i Brúsastaðajörð.

Eptir tveim transscriptis á pappír meðal Hofsskjala i Vatnsdal í Þjóðskjalasafninu i Reykjavík, sem hvortveggja eru gerð beint eptir frumritinu á kálfskinni: *a*, transscriptum með hendi Grunnavíkr-Jóns, gert á Þingeyrum 29. Dec. 1746, og er bréfið þar lesið skallalaust orði til orðs; *b*, transscriptum með hendi Jóns Magnússonar (bróður Árna), og staðfest af honum og Eyvindi Jónssyni (duggusmið) á Reynistað 19. Aug. 1729, og er sú afskript nákvæmlega eins, og með sömu sköllum og mislestrum, og sú afskript Jóns frá sama ári í safni Árna Magnússonar (Apogr. 755), sem bréf þetta er prentað eptir i Dipl. Isl. IV, 372.

Vitnisburder um Torfskurd frá Hofe í Vatnsdal 1424[1])

Ollum mönnum þeim sem þetta brief sia eda[2]) hæÿra[3]) sender Jon Jonsson kongs um̄bodsmadr[4]) Hunauazþingi kuediu guds ok sina. kunnigt[5]) [giorande at ek kenniz[6]) med þessu minu brefi[7]). at Þorsteinn[8]) Sveinsson[9]) ok [Einar Ketilsson[10]) sóro[11]) firer[12]) mier j Ase a[13]) almennelegu[14]) þingi[15]) ad hafdr hefdi verit torfskurdr fra Hofi[16]) i Uazdal[17]). [fyrir utan ána[18]) i Brűsastada land[19]) sua þeir uissu[20]). ok þa fann eingi ad sua þeir heÿrdu Og til sanninda hier um̄ settu þeir sin inzigli med minu firir þetta brief. giort a[21]) Mobergi i

---

1) *a*; sl. *b*. 2) edr *b*. 3) heyra *b*. 4) umb — *b*. 5) kunigt *b*. 6) [*a*; giora . . . . oss kader!) *b*. 7) *a*; briefi *b*. 8) — stein *b*. 9) *a*; Sigursson *b*. 10) [*a*; arnar kertnsson(!) *b*. 11) *a*; sor *b*. 12) *a*; firir *b*. 13) b. v.; sl. *a*, *b*. 14) all — b. 15) *b*; þijngi *a*. 16) *b*; Hovi *a*. 17) *b*; Vaz- *a*. 18) [*a*; eyða i *b*. 19) iord *b*. 20) *b*.; vissu *a*. 21) ad *b*.

Lángadal. fostudag næsta epter kossmesso á vorit. þá er lidit var fra hollgan Ihesu[1]) Christi þushundrat fiögur hundrat tuttugu uetr[2]) ok fiögur ær.

Ad framanskrifad sie samhliöda sijnum Original (sem er á kálfskinn, og sýnelegt er, ad hefur haft þriu hángande jnnsigle) Testera underskrifader, sem samanlásu, ad Þijngeyra Claustri, þann 29da Decembris, Anno 1746.

Jon Olafsson SS. Theol &. Antiqitt. Studiosus. (L. S.)

Halldor Jonsson Diakne til ÞingeyraClausturs. (L. S.)

Lesid fyrer manntalsþingsrétte ad Breidabólstad þann 23. Junii 1812, en mótmælt af administrator B. Olsen ad þvi leiti Torfskurdinn snertir testerar.

S. Snorrason.

---

18. **1. November 1441. á Möðruvöllum.**
14. Febrúar(?) 1442. í Arnbjargarbrekku.

Brandr Halldórsson selr, með samþykki Rögnu Rafnsdóttur konu sinnar, Þorsteini Þorsteinssyni jörðina Ós í Hörgárdal, en Þorsteinn geldr á móti, með samþykki Margrétar Runólfsdóttur konu sinnar, jörðina Yztuvík í Laufássþingum og þar til tíu kugildi og fimm hundruð ófríð.

Eptir afskript síra Þórarins Kristjánssonar, gerðri stafrétt eptir sködduðu frumriti á skinni, og sendri Jóni Sigurðssyni með bréfi dagsettu á Stað í Hrútafirði 28. Júlí 1847. En frumritið var úr eigu Jóns ríka Sigurðssonar á Böggvistöðum (d. 1846).

. . . . . . kuediu guds oc sina kunigt gerandi at þa er lidit war fra hingat burd [wars] herra jhesu christi þushundrut ara fiogur hundrut fiorer tiger ok eitt ar. a allr[a heilagra] messvdag a maudruuollum j horgardal warum wær j hia sæm ok heyrdum a [ord ok handa]band þeirra brandz halldorssonar ok þorsteins þorsteinssonar suo fyrir skilldu kau[pi at greindur] brandr selldi þorsteini jordina alla at osi er liggur j horgardal j modru[ualla kirkiu sokn] med samþycki Rognu Rafnsdot(t)ur konu sinar. her j mott gaf þorsteinn jordina

---

1) jhesu *b*. 2) *b*; vetr *a*.

alla ȷ ýztu vik er ligur ȷ laufas kirkiu sokn. selldi huar þeirra nem[ndar bædar] ȷardirnar med ollum þeim gognum ok gædum sem þeir woru fremzt eigandi at [ordner. at fra skilldum] þeim skogarparti er þorsteinn hafdi fýr sellt steinmodi hoskulldzsyn[e. gaf greindur] þorsteinn nefndum brandi ȷ millum greindra ȷarda tíu kugilldi. luka á næ[stum fardogum.] ok fim hundrut ófrid.

samþyckti margrett runolfsdot(t)er kona þor[steins þessi jarda]kaup ok wpp lagdi mala sinn vr ȷordune ȷ ýztu vik.

Skilldi huarr [ædur] nefndra manna brandur ok þorsteinn hallda [þeirre] ȷordu til laga er keýpt [hafdi. en sá] abýrgiaz laga ʀiptingar er sellt hafdi.

Ok til sanneyñda (her) wm settum [wær fyrr] nefndir menn war ȷnzsigli firir þetta ȷardakaupabref skrifat ȷ arñbi[argarbrecku] ȷ horgardal in festo sancte vttiñi[1]) martyris aıi sidar en fyr segir.

---

19. [um 1451].

Skrá um landskyldargjald af Vestmannaeyjum í tíð Torfa hirðstjóra Arasonar.

Bergsbók 1. Fol, meðal íslenzkra skinnbóka í Ríkisbókasafni Svía í Stokkhólmi, ritað neðst á bl. 1 recto, með skript, sem sambýðr því, að hún sé frá c. 1450—60. Á undan eru Ólafsvísur með annari hendi lakari. — Það fer saman, að Torfi Arason, sem varð hirðstjóri 1450, hafði Vestmannaeyjar að léni[2]) og að hann andaðist í Björgvin 1459 síðla sumars[3]). Kennir þetta mönnum því það, að Torfi hirðstjóri hafi á sinni tíð átt þessa miklu og fallegu skinnbók, sem rituð er á Íslandi skömmu fyrir 1400, að talið er, og að hann hafi haft hana með sér til ánægju á ferð sinni, og síðan hafi hún einhvern veginn orðið eptir í Björgvin af honum dauðum[4]). Síðan var þessi bók í einstakra manna eigu í Noregi alt þangað til 1678, að J. G. Sparfwenfelt náði í hana til eignar, og var bókin þá í Skíðunni. Skömmu eptir 1500 og síðar á 16. öldinni var hún nokkuð notuð af fræðimönnum, og er svo talið, að það sé hún, sem þeir nefna „Biscop Isslleffs, Ares och Biscop Biörns gamle norske krönicke."

---

1) Svo afskr. síra Þórarins. Kynni eiga að merkja að réttu lagi: Valentini. 2) DI, III, 771; VI., Nr. 152. 3) Sbr. DI, V, Nr. 175. 4) Á svipaðan hátt er ekki ólíklegt, að ýmislegt af þeim gömlu íslenzku handritum hafi borizt til Noregs, sem nú eru margar leifar af í Ríkisskjalasafni Norðmanna.

Árið 1589 er stórættaðr maðr, Jón Guðnason, Eiríkssonar, Torfasonar frá Klofa, dæmdr á Alþingi útlægr af landinu um víg, en árið eptir kom hann út með landsvistarbréf[1]). Þenna útlegðarvetr 1589—1590 hefir hann verið í Noregi, og hefir þá hizt svo á, að Bergsbók hefir orðið á vegi hans. Ber hún víða hans merki, og er mart ritað á spássíur og spjöld Bergsbókar, bæði af Jóni og öðrum, svo sem það, er nú fer eptir:

Innan á spjaldinu (á pappír) fremra, er þetta ritað með 16. aldar hendi (Jóns Guðnasonar):

Mín er snillin mjög svo hljóð.
mega það allir skilja,
að færa nokkurn fróðan óð
falda þolls[2]) að vilja.
Þetta er lát, mín þiljan kát,
að þeinkja á sónar smíði,
mæða svo[3]) mig, mín merkilig,
en mætrar fá eigi prýði.
Sæmdin blíð, mín silkihlíð,
sé yður nær á hverri stund,
gæfan hrein, mín gullaz rein,
yður gagnist alt með lukku, sprund.

Vísurnar eru með norsku-bjöguðum ritshætti.

Bl. 2v. í skb. með 16. aldar hendi Jóns Guðnasonar:
Hielp[4]) gud suo Eg nu kinni
þu edle skapari minn
Eg lofa þig medt[5] hiertta og sinne
fyrir guddoms kraptthinn þinn
suo gladliga jeg þad upp bijria vil
um[6] þina nad ath sijngia
o herra gud hielp mier þar thill.

Þessi vísa er einnig með íslenzkri 16. aldar hendi innan á eptra spjaldi (á pappír) = *b*.

Bl. 23r. ísl. 16. aldar hönd:
hielp gud. Nv Ęru naumar Sthunder Gotth folk sem þier withid wel sialfur Besth j allañ Matha Gud gu
Bijarne O.ts.

Bl. 99v. Johñ Gudna son (16. öld).

Bl. 143r. Johann Gudnaſenn Jſlennder
medt Ęgenn Hanndt. (16. öld, hálfskafið út).

1) Alþingisbækur II, 139—141, 172. 2) Svo. 3) saa, hdr. 4) Hialp *b*. 5) sl. *b*. 6) *b* hættir hér.

Bl. 154v. Þettha ma jeg minnasth om suoddan klogumal.
Johann Gunderſsônn Jslender
Egenn Handt.

Er þetta ritað við kapit.: „Af Eymundi lögmanni Gauta."

Bl. 158r. Grimerus Simundſsenn
medt Egen handt. (16. öld).

Á eptra spjaldi að innan (á pappír 16. öld):

Quid genus affectas vitam mortale perennem
Quum sis momento Bulla caduca breui
Diuina hümanos mens est infusa per artus
Cogitet ut spreto facta superna solo
Si deus est animus nobis vtt carmina dicunt
Hic tibi precipuæ[1]) jn pura mennte colendus
Plus vigela[1]) semper nec somno deditus esto
Nam diuturna quies diciis alimenta ministrat.
Barderus Nicolai
propria manu.

Þá er þetta með 16. aldar fljótaskript:

Thill wilge och thiennistuenligheidt
Øſser icg aff mod och sinnde.
Som ieg haffuer lerdt aff theckeligheidt
Thill thacke minn hug ath sende
Effther som thet seg aff rette bôr
Lougligen nogenn mand ath thienne
Biuder ieg mig thill som thet seg hôr.

Og enn með hendi Jóns Guðnasonar:

Denne Bogh Er schriffuit i Norgis Rige, aff ehn hæder
Bergh aabett. Neppelighenn skall findis saadenn Histori
Bogh her neer till stede.
Johann
Gunderſsônn Jslender
Egenn Hanndtt.

Sbr. Dipl. Isl. III, bls. 771; VIII, Nr. 152.

Jn primiss. lest ȷ hofn.
lest ἀ ofanleite.
lest hia ȷone waldasyne oc halsteine.
half lest hia ellende.
half lest hia kat(le).
fiogur hundrud[2]) hia helga.
halft[3]) annat. c. hia sira þorlake.

1) Svo. 2) óljóst. 3) hialft, skb.

þriv. c. hia jone þorkelssyne.
c af dolum.
c. af steinstodum.
halft annat (c.) hia jone[1] gudlavgssyne.
tvo .c. hia kolbeine.
jj. c. hia magnuse oc xxxxxx[2]) betur.
c. hia fvsinvsyne[3]) oc xx[2]) betur.
c. hia kutzsyne[3]).
xij fiska hia fusinvsyne[3]).

---

*20. 1454.
23. Mai 1622. í Hofteigi.

Máldagi kirkjunnar í Hofteigi á Jökulsdal.

Frumritað transscriptum á skinni meðal Hofteigsskjala í Þjóðskjalasafninu. Öll (6) innsiglin eru dottin frá. Sbr. Dipl. Isl. V, Nr. 116.

Hoftejgs kirkia er helgud Mariu Gudz modur.

hun æ heimaland alltt. itǫlulaust. mille Tejgarár. og j vatnzgrőfina. sem er vpp af Strakavade. sem kǫllud er Markgrőf. og vpp þadañ riettsýnis j ős þriggia lækia. oc so þadan til votnum hallar. oc so frañ j Sandfell. oc i Tejgaræ. og so j Jǫkulsǻ. Selfǫr ǻ Grőfarsel. allañ skőg millum Brvarkelldu. og j lækinn fyrir vtañ Gejthűs.

Jtem allañ skőg mille Atlalækiar og Teijgarǻr. nauta lim oc legg vndañ. fra Holgerdislæk oc j Hvsǻ.

Jtem alla Arnorstada jǫrd. mille þessara vim̃erkia. fra Hnuksæ. oc j Gilsǻ. oc űr siǫunda Gijlsár bug. oc j Skialldklofa. og so j ősinn. sem Lǫnguhlijdarlækur keinur j ǫnnur vǫtn. oc so j Eyktarnipu. oc þadan til vǫtnum hallar. oc frañ j Sandvpsernar fýrer nordan Arnorzstada sel. oc so j Lǫnguhlijdar enda. alltt Hnvkzvatn j Hnuksæ og so j Jǫkulsǻ.

Jtem land fyrer austañ æ. fra Valagile oc j lækinn fyrer vtañ Asgeirsmerke.

Jtem allañ reka fyrer Purkufelle a Vopnafiardarstrǫnd. mille Fvluvijkurkambs. oc j Strandhafnaræ.

1) óljóst. 2) Svo. 3) verðr ekki lesið öðru vísi.

Jtem þridiung j vidum og hual fyrer Hamundarstǫdum. fra Tangahorne vtañ. oc til fram̃ koma Huammshvs.

Jtem iiij kluckur. tuenn messoklæde. kalejk lijtinn brakadañ. ij merke. Mariulijkneske.

Anno 1454.

Suo lãtande mãldaga. sem hier fyrer ofañ skrifadur stendur. sãum vier epter skrifader menn. a lijtille kirkiubok j Hoftejge. ord fyrer ord Anno 1622 23 Maij.

Olafur p. Einarsson.	Gysle p. Þorbiarnarson.
Solfe p. Gotskalksson.	Eirekur Styrbiornsson.
Einar Styrbiornsson.	Hialmar Þorsteinsson.

og hier vppã setium vier vor jnnsigle hier fyrer nedan.

Lagður fram í aukarétti Norður-Múlasýslu 18. Septbr. 1885.

Einar Thorlacius.

---

21. 1461. á Ósi.

Vitnisburðr um landeign Þaralátrsfjarðar í Grunnavík.

ÍBfél. Khd. 439. 4to, bls. 430, með hendi Sighvats Gr. Borgfirðings c. 1873—74. — Bréf þetta sýnist vera *falsbréf*.

Þad giorum vid Gisli Biarnason og Eirikur Jonsson kunnigt med þessum ockrum[1]) vitnisburdi. ad frã þeim tima er vid höfum first heirt þã hafi[2]) verid land i Þaralatursfirdi. land[2]) alt frã Snodswrd hid ytra og alt i Þorbiargarvik. og hefir þad land verid notad og brũkad[2]) frã þeirri jörd ãtolulavst þad sem ellstv menn muna. svo og var þad sagt er Oddr bondi[3]) ãtti þã jaurd ad engi agreiningur hefdi þar ã milli verid. Og til sannenda hér um sættum[2]) vid[4]) hér [naufn okkar[5]) undir þetta brief er giort var á Osi i Bolungarvik ãrum eftir Guds burd þushundrad cd. lxi[6]).

---

1) vorum, hdr. 2) Svo. 3) á sjálfsagt að merkjast fyrir Odd lepp. 4) vér, hdr. 5) [Svo. 6) Eingin dagsetning.

22. 23. Júlí 1466. í Skálholti.

Transskriptsárgip af eyristollabréfi Holtskirkju í Önundarfirði frá 18. Júlí 1444 (DI, IV, Nr. 698).

Visitazia Brynjólfs biskups í Holti í Önundarfirði 17. Aug. 1639. — Skýrsla um Þjóðskjalasafnið, Rvík 1917, bls. 137—138.

Breff Biskup Gottsueins. huors lýsijng adur er skrifud numero tertio med hanganda jnsigle huar hann befalar optneffnda ejristolla millum Kleifa i Seidisfijrde og Kialkafiardar lukast eiga af hvorium skattbonda til kirkiunnar i Hollte. skrifad i Skalhollte in festo S. Appollinaris Episcopi & martyris 1466[1]).

---

*23. 23. Oktober 1467. í Vatnsfirði.

Skiptabréf eptir Björn Þorleifsson.

Landsbókasafn 42. Fol. bls. 146—148, ættatölubók síra Þórðar Jónssonar í Hítardal, með hendi síra Jóns Erlendssonar í Villingaholti 1666. — JSig. 2 Fol., Fitjaannáll, skr. c. 1770, mjög samkynja 42, nema lakari. Samkynja uppskriptir þessa bréfs eru og í flestum afskriptum af ættatölubók síra Jóns Ólafssonar á Lambavatni, og er bréfið þar án efa tekið eptir ættatölubók síra Þórðar. Bréf þetta er í þessari mynd komið frá öðru frumriti en því, sem nú er til, og prentað er eptir í Dipl. Isl. V. Nr. 441. Er hér slept öllum kaflanum um jarðir þeirra Björnssona (DI, V, 501_5—502_7), en í stað þess sett hér inn skrá um jarðir Ólofar móður þeirra, sem ekki hefir komizt að í frumrit það, er nú þekkist, nema örstutt ágrip að bréfslokum, og því hefir annað frumrit verið upp sett. Þessar afskriptir bréfsins eru allvíða smáafbakaðar og fella niðr smásetningar og orð, er í frumritinu standa, en raska litlu þótt úr falli, og er því hér lítt sætt, en leiðréttar eru hér afbakanir í því, sem upp er tekið í báðum textum, frumriti og afskript. — Til eru afskriptir þessa bréfs, er beint eru komnar frá frumriti því, sem enn er til (svo sem Landsbókasafn 787. 4to bls. 86—90, og margvíða), og þær einar höfðu orðið á vegi mínum, þegar bréfið var prentað fyrrum.

Skiptabref hustru Olofar .og hennar barna epter Biörn Þorleifsson.

Þad giorum wier Jon Asgeijrsson. Halldor Hakonarson.

---

1) Þetta transscriptum af eyristollabréfinu 18. Júlí 1444, þekkist nú ekki. Árni Magnússon hefir ekki heldr þekt það. Það hefir þá verið glatað.

Philippus Sigurdsson. Þorarinn Aronsson[1]). Brandur Sigurdsson. Þordur Audunarson. Ornolfur Einarsson. Gijsle Philippusson. [Haralldur Kenekssou[2]). Jon Þorsteinsson. Markus Jonsson. Asbiorn Sturlason godum monnum kunnugt med þessu woru opnu brefe at[3]) þa lidit var frā Guds burd 1467 ār manudaginn fyrstañ j wetre[4]) j Watsfirde j Jsafirde worum wier til nefnder af erligum manne jungkiæra Þorleife Biornssyni j wm̄bode husstru Olofar Loptsdottur modur sinnar. sinna vegna og brædra sinna Arna og Einars og jungfruar Solveigar systur þeirra ad skipta og suñdurdeila alla þa peninga kvika og dauda. fasta og lausa. frijda og ofrijda er þeim hafde til erfda fallit epter Biorn heitinn Þorleifsson faudur þeirra. Enn fyrnefndri[5]) husstru j sinn helming til jafnadar skiptess[6]) vid fyrrgreind sýskin.

Nu saker þess ad fyrr nefnd syskin og husstru Olof lofudu med fullu handabande ad hafa þad og hallda fullt og loglegt eignarskipte hvor vm sig sem wier greinder menn giordum og skiptum þeirra j millum̄.

Jn primis skiptum wier hustru Olufu Skarde a Skardsstrond og ollum þeim jordum er þar med fylgia. þar med halfre Saurbæarfioru. Flatey̋ a Breidafirde og ollum̄ þeim eignum̄ er þar med fylgia og med Skarde epter þvi sem hustru Olofu hafde adur til erfda falled epter sinn faudur og mődur. Og hier til skiptum vier henne Mafahlijd er liggur a millum̄ Haufda og Ennis. og þeim jordum er þar med fylgia. Alftanes a Myrum og þeim jaurdum̄ er þar med fylgia J Borgarfirde. Mosfelle j Mosfellssveit. Ase j Holltum og þeim jaurdum̄ er bondinn atte þar a lañdenu. Her med skiptum vier henne Bæ a Raudasande og ollum þeim jordum sem þar liggia til jnnañ þinga. Briamslæk a Bardastrond og þeim jordum̄ er þar liggia til sudur a Skalanes med [Eyrum og[7]) Hvollatrum[8]) og jaurdum ollum j Kroksfirde inn ad Laxā fratekiñ jaurdiñ Kambar[9]). Kalldadarnes á Strőndum og allar þær jarder þar liggia med nordur ad

1) frb.; Arason(!) 42, 2. 2) [fbr.; Halldor Kraksson 42, 2 3) b. v. frbr. 4) þ. e. 19. Okt. 5) frbr.; fru(!) 42, 2. 6) frbr.; skiptist 42, 2. 7) [eyium, frbr. 8) huallatrum, frbr. 9) kambr, frbr.

Hafnarhől(m)e. Her til hlaut hun Sioarborg ȷ Skagafirde og allar þær ȷarder er þar til heÿrdu. lxxxc ȷ ȷordum ȷ Hunavatsþinge og her til. vc. kugillde og x tiu betur. xlc ȷ wirdingagőtse og einu betur.

Jtem hlutu ȷ sitt hlutskipte ȷ mots vid mődur sina þeir brædurner syner Biorns[1]) Þorleifssonar Þorleifur. Arne og Einar og þeirra syster jomfru Solveig.

Hlaut einn [af þeim Kvlu[2]) ȷ Svinadal og þær[3]) allar ȷarder ȷ Dalnum̄ og þær ȷarder er þar liggia til. Skard ȷ Langadal og Bolstadahlȷd og Eiriksstade og ij. ȷarder ȷ Bug. Watshorn ȷ Lȷnakradal og Mvla þar hia og halfan̄[4]) Stapa a Watsnese. Reiknast þetta iiijcc.

Enn Einar Biornsson hlaut ȷ sitt hlutskipte Borg ȷ Westurhőpe og Þorkelshől. meira Os ȷ Midfirde og allar ȷarder þar til liggia med Borg og Ose[5]) og Hvalsa minne ȷ Hrutafirde. Reiknast þesser peningar iiijcc.

Hinn þridie j sitt hlutskipte Watsfiord og Adalvik og þær ȷarder þar med fylgia. Bodvarshőla ȷ Westurhope og Dugansdal ȷ Arnarfirde fyrer iiijcc.

Og þar til hlutu þeir brædur. Þorleifur ȷ sinn hlut ȷordena Reykhola a Reykianese og allar þær ȷarder þar til liggia ȷ millum Diupafiardar og Laxa̋r med ȷordunne Skaleyium.

Enn Arne ȷ sitt hlutskipte Nup j Dyrafirde og allar þær ȷarder þar til liggia vtan̄ Alvidra. War Arna skipt Medaldal [og Klofa[6]) ȷ Arnarbilisdal. Kirkivbol[7]) ȷ Onundarfirdi ut fra Breidadal og halfa siőundu jőrd ȷ Steingrimsfirde.

Hlaut Einar Biornsson Alvidru ȷ Dyrafirde og allar ȷarder ut fra Medaldal og [firir Slettanesi[8]) frateknu Hraune ȷ Kielldudal. þar til hlaut hann Kirkiubol ȷ Arnarbilisdal. jarder ȷ Arnarfiardardőlum̄ og ij ȷarder ȷ Talknafirde. þær sem bondinn atte þar.

Her til hlutu þeir xijcc hvor wm̄ sig ȷ wirdingagőtse. Lxxx kugillda annars hundrads hvor þeirra med hestum og audrum kauplum̄.

1) Biarnar 2. 2) [2; af (strykað og sett i staðinn: Avd) Kvlu 42. 3) Svo 42, 2; þar, frbr. 4) halfa, frbr. 5) Ase, frbr. 6) [Holum og Klofi, frbr. 7) frbr.; Kyrnarbol (Kirknarbol) 42, 2. 8) [frbr.;fra Sliettadal(!) 42, 2.

Enn jungfru Solveig syster þeirra hlaut Hol j Bolungarvik og þær jarder er þar eru wm̄ kring og[1] j Skalavik og bondinn Biorn atte. Arnardalena bada. Reiknudust þessar jarder ij^c^. og vij^c^. betur. Hest j Onundarfirde og allar þær jarder sem þar ero jnn j fiordum̄[2]) frateknu Kirkiubole ut fra Breidadal. her til hlaut hun vj^c c^[3]) j wirdingargotse. xtiu kugillda med koplum[4]).

Þessum jordum skiptum vier fyrrnefnder menn hustru Olofu Loptsdottur j sitt hlutskipte er so heita.

Skard a Skardstrond fyrer hundrad hundrada.
Hvalgrafer a Myrum.
Halfa Saurbæarfiǫru.
Kross og Reinekielldu.
Frackanes.
Melar.
Lǻngeyarnes.
Langey minne.
Hnukur.
Kvennahǒl.
Stackaberg.
Ormstader.
Dagverdarnes.
Sviney.
Klackar og Einkurhofde[5]).
Wogar[6]).
Vivilstader.
Kiarlakstader.
Galltadalur.
Tunga.
Orraholl.

---

1) b. v. frbr. 2) fiordin, frbr. 3) Svo 42 og er rétt; í DI, V, 501 er „hundrada“ fallið ur í prenti; 6ɔ, 2. 4) Hér hleypa pappírsafskriptirnar úr öllum þeim kafla, sem í frumritinu stendr, um jarðir bræðranna Þorleifs, Árna og Einars (Dipl. Isl. V, 501_5—502_7), en bæta í þess stað við því, sem eptir fer, og er það *full* skýrsla um jarðir Ólofar, sem ekki hefir komizt fyrir í frumritinu, nema í örstuttu ágripi aptan við sjálft höfuðbréfið, eptir að því var lokið (Dipl. Isl. V, 502_3—503^2; sbr. 500^{10}—500_9). 5) 42 (= Emburhofde); Einkur. Hofde(!) 2. 6) Svo.

Flatey a Breidafirde fyrer hundrad hundrada.
Svefneyjar.
Svidnur.
Raudseyar.
Hruteyar. og allar adrar Eyiar a Breidafirde þær hun hafde ædur hloted ȷ erfd epter faudur sinn og mődur.
Mavahlÿd og þessar ȷarder.
Hollt og þridiung ȷ Tungu.
Brimelsveller.
[Hofde[1]).
Vÿk[2]).
Skierdingstader.
tvennar Lær.
Altanes a Myrum̄ og þessar ȷarder med.
Halfur Straumfiordur.
Krossnes.
halft Munadarnes.
halft Arnarhollt.
halft Einefell ȷ Tunguhrepp.
Mosfell ȷ Mosfellssveit.
As ȷ Holltum̄.
halfan̄ Leirubacka a Lande.
halfur Husagardur.
Liotzstader[3]) ȷ Landeyium̄.
xx^c ȷ Wetleifsholte.
Riekur[4]).
Siafarborg ȷ Skagafirde og tvenna Kimbastade.
Skard.
Kalfardal[5]) og Riddhől[6]) og skyllde stan̄da fyrer kirkiufie a Borg.
iij ȷarder ȷ Hunavatzþingi.
Galltarnes.
Vteblikstader.
Tannstadabacke.
Kalldadarnes a Strőndum og þessar ȷarder med.

---

1) *leiðr.*; Hofn 2. 2) [Hofsvÿk 42 (í einu orði). 3) 2; Liotzstadur 42. 4) 42; Riokur 2. 5) 2; sl. 42. 6) Svo 42, 2.

Hamar.
Svidnisvik.
Brecka.
Suddalur[1]).
Skard.
Guddaler.
Klumba.
Reykiarvik.
Bruará.
Eyiar[2]).
Kleyfar.
Kallbakur.
Kambur.
Kios.
Reykiarfiordur.
Naustvikur.
Kesvogur.
Giaugur.
Avik.
Finnbogastader.
Bær.
Eyre.
Jngolfsfiordur.
Ofeigsfiordur.

Bær a Raudasande. Þessar jarder þar med.
Melanes.
Mavaberg.
Hlyfar[3]).
Hvammur.
Klucka.
Gróf.
Steckar.
Lambavatn.
Kieflavik.
iiijc j Sellatrum.
Watnsdalur.

1) Suddal 2. 2) Eyrar 42. 3) Svo.

Saudlaugsdalur.
Geyrseyre.
Briamslækur a Bardaströnd og þessar iarder med.
Hrakstader[1]).
Haukaberg.
xviij^c j Midhlyd og Litluhlyd.
v^c j Hvamme.
[j Raudsdal nedra[2]).
Arnarstader.
Hlyd.
Þverá.
Fossá.
Hamar [halfur audur[3]).
Wattarnes.
Jllugastader.
Myle.
Half Eyre.
Galltargia.
Klaufastader.
Eyarnar Hvallátur[4]).
Þessar iarder j Kroksfirde.
Kluckufell.
Gillastader.
Tunga.
Bær.
Holar.
Klettur.
Tindar.
Jngunarstader.
Gautsdalur.
Walshamar
Backe.
Brecka.
Svarfhólsnes.

Enn fyrer skulldum skal husstru Olof hafa standandi[5]) þessar iarder eptir Biorn heitinn Þorleifsson.

1) Hrókstader 2. 2) [Svo. 3) [halfar Audner 2. 4) Haulátur 2. 5) sl. 2.

Nordurtungu ȷ Borgarfirde.

Asana eystre. og þad meira ȷ fastaeign er Biörn hafde att þar og xxc ȷ Hraune[1]) ȷ Kielldudal[2]).

---

24. 4. Oktober 1473. | 28. Oktober 1474. | í Djúpadal.

Kaupbréf þeirra bræðra Bjarnar og Hálfdanar Einarssona um jarðirnar Eyvindarstaði í Eyjafirði og Kristnes, og greinir bréfið frá ítökum Kristness.

Eptir afskript frá hér um bil 1830, kominni 2. Apr. 1921 úr dánarbúi Stepháns umboðsmanns Stephensens (d. 1919) frá Bjarna bankastjóra Jónssyni á Akureyri. Aptan við afskriptina, — en í henni er og Kristnesbréf frá 11. Apr. 1461 (Dl, V, Nr. 209), — stendr: „Ad tvö framanskrifud kaupbrjef sieu rjett utcopierud eftir sinum Orginaler á Membrana vitnar

John Þorsteinsson. Sigurdur Snorrason.

Ad tvö framanskrifudu kaupbrjef sieu rjett utcopierud af gienpartinum vitnar

Baagöe."

Sigurðr Snorrason var lögsagnari í Vaðlaþingi 1803—1805, og H. Baagöe var faktor í Húsavík fram til 1836; þá fluttist hann til Kaupmannahafnar, en fæddur var hann 1773. — Stafsetning er nokkuð dönsku-bjöguð úr höndunum á Baagöe. Því er hér kipt í lag.

Þad giörum vier Brian prestur Olafsson. Gunnar Olafsson. Jon Gellersson. Jon Gunnarsson. Magnus Snorrason. Þorarenn Kietelsson. leikmenn. godum mönnum vitanligt med þessu voru opnu briefi. ad þa lided var fra hingadburde vors herra Jesu Christi 1473 ar vorum vier[3]) i hia. saum og heyrdum a i ytra Diupadal i Eyafirde manudaginn næstan efter Mich(a)elsmessu ord og handaband þessara manna Biarnar[4]) Einarssonar af eirne halfu. en [Halfdanar Einarssonar[5]) brodur hans af annare halfu. at svo firer skildu ad adur greindur Biorn[6]) Einarsson sellde firr greindum Halfdane brodur sinum ȷördena Eyvindastade[7]) i Eyafirde er liggur i Mödru-

---

1) Hruna(!) 2. 2) Bréfið endar svo. 3) b. v.; vantar í afskr. 4) Biarna, afskr. 5) [Halfdáne Einarssyne(!) afskr. 6) Biarne(!), afskr. 7) Svo

valla[1]) kirkiu sokn med ǒllum þeim gǒgnum og giædum. er greindre jǒrdu[2]) fylger[3]) og fylgt hefur[4]) bæde ad fornu og nyu. og hann vard fremst eigande ad. sagde Biorn til [half-kirkiu skylldar[5]) a Eyvindarstǒdum[6]). Hier i mot gaf þrattnefndur Halfdan tittnefndum Birne jardarpart[6]) i Kristnese i Eyafirde. er liggur i Hrafnagils kirkiu sokn. reiknadest þad vera ellefu hundrud og fiǒrutiu hundrada og fimm aura(r) betur[7]). reiknade Halfdan Kristnes þessi itǒk eiga i annara manna jarder. Selfǒr ǒllu bufie i Kviendesdal fram fra Þreme. og tveimur selhrossum. og vetrarbeit upp ifer Faxakielldu. torfskurd i Aungulstada jǒrdu arliga so miked sem jǒrdunni þarfnast. og torfstǒdu a holnum ofan fra Aungulstǒdum. husa torfveltu ut under hola i Hialmstada jǒrdu. teigar firer handan a. Kirkiuteigar[6]) halfs manadar verk. Kirkiuholmar[6]) fiogurra daga slatta. Skalarteigur vikuverk. Þesser aller teigar liggia vid Skalarpoll. Kirkiuteigur[6]) liggur ut og vestur fra pollinum. þar eiga ýtre Tiarner land. Kirkiuholme[6]) liggur i mille tveggia kýla þar i vestur fra sem skiera sig fram ur Skalarpolle. þar a Kristnes gras og land under. Skalarteigur liggur fram og vestur fra pollinum a arbackann firer nedan Faxakielldu. Kristnes a þar land og gras. er half-kirkiu skylld[8]) a jǒrdunne og lambselde fra Munkaþvera. og æfenlig omagavist kvengilldum omaga[9]). skyllde hvor hallda til laga þeirre jǒrdu er keypte. en sa[9]) svara lagariptingum[10]) a hvorre[11]) er sellde[12]). Og til sanninda hier um settum vier firr greinder menn vor insigle firer þetta kaupbrief er skrifad var i ytre Diupadal i Eyafirde a tveggia postula messo Simonis et Judæ are sidar en firr seiger.

---

1) hér bætir afskriptin við „kl(austurs),“ sem er með öllu rangt. 2) jǒrd, afskr. 3) filgde, afskr. 4) hefer, afskr. 5) [hálfrar kirkju skuldar(!), afskr. 6) Svo. 7) Svo er þessi dýrleiki talinn, og mun rétt, því að Kristnes var að fornu 64 hdr., þótt sumar jarðabækr telji það ekki meira en 50 hdr. 8) skuld, afskr. 9) b. v.; vantar i af-skr. 10) —ingu er,(!) afskr. 11) henni(!), afskr. 12) seldu, afskr.

*25. 7. November 1475. í Dynhaga.

Reka og landamerkjabréf Krossaness í Kræklingahlíð.

Eptir fúnu og skemdu pappírsblaði með hendi Magnúsar sýslumanns Ketilssonar nálægt 1770, og hefir hann ritað beint eptir frumritinu á kálfskinni (stafrétt): „. . . er skrifudu kalfskinns brefe eg h[efe] . . hvar fylgt sömu orthographiu. Fyrer þessu brefe hafa [vered] 4. hangande ȷnnsigle, sem öll voru í burtu; enn þ[veinger]ner epter af þremur.“ Sbr. Dipl Isl. VIII, Nr. 60.

[Þat] giorum wier Halldor Brandzson. Sigm[undur Einarsson. Arne] Guttormsson godum monnum viturligt med þessu voru [opnu] brefe ȷ sydra Krossanese ȷ Klæklingahlid[1]) vorum [vier ȷ h]ia. sáum ok heyrdum a ord ok handaband þessara [manna Hel]ga prest(s) Magnussonar af einne alfbu[1]). enn Stulla Mag[nussona]r af annare ath svo fyrir skilldv at fyrnefndur Helge [prestur Mag]nusson lukte og afhente adurgreindum Stulla Magnussyni [brodur s]inum til fullrar eignar ȷ sinn faudurarf ȷördina sydra [Kro]ssanes ȷ Kræklingahlíd er liggur ȷ Hlídar kirkiu sókn at [fra] skilldri ȷardar eign og reka þeim sem fÿr greind ȷörd Krossanes hafde átt ad fornu fyrir innan Gleræ. skylldi þat [vera] æfinlig landamerke mille Krossanes ok Eyrarlandz þar [ept]er sem þá fiell Gleræ en hun fiell þa ut med melunum [ok s]uo utt í sió. hier ȷ moti lagde oppt nefndur Helgi prestvr Magnusson til ȷardarinnar ȷ Krossanesi til æfinligrar eignar [læ]kiar upptauku ȷ Myrarlonz ȷördu ok leggia avngva penninga fyrir en adur atte ad leggia fyrir. xij. alner a hveriu æri. skylldu þeir ath frialsu mega grafa ȷord og stinga sem þeir þÿrtte til lækiar upptaukunar sem ȷ Krossanesi byggi. atti tîtt nefndur Helgi prestur ȷordina Myrarlon þá han giordi þennan giorning. Ok til sanninda hier um settum vier fÿrr nefnder menn vor ȷncigle fyrir þetta bref skrifad ȷ sydra Dynhaga ȷ Havrgardal þridia dagin næsta fyrir Marteins Messo. þa lidid var fra hingatburd vors herra Jesv Christi þusund [fiogur hundrut sio tiger ok fimm ær].

---

1) Svo.

26. 15. Júní 1476. í Lybiku.

Lybikuráð ritar Játvarði Englakonungi hinum fjórða, og beiðist bóta á einhvern hátt, að tilstilli konungs, fyrir rán það, er ánefndir sex menn af samborgurum þeirra hafi orðið fyrir við Ísland á Maríumessu Magdalenu næst liðið ár (22. Júlí 1475) af þegnum konungs frá Brystowe, en skip þeirra Hansamanna hafi verið hlaðið fiski eða öðrum varningi og ýmislegu gagni og gózi, er numið hafi alt að tveggja þúsunda sterlings punda virði.

Bæjarskjalasafnið í Rostock U. R. II, Bd. 7, Nr. 348 (afskript frá E. Dragendorff skjalaverði). Sbr. Hanserecesse 1431—1476, bearb. von Goswin Frhr. von der Ropp, Leipzig 1892 Abth. II, VII, Nr. 348, bls. 581.

Ad dominum Edwardum Anglie regem etc.

Post humillimas deuotissimasque nostrorum obsequiorum exhibiciones grauem conquestionem, rex invictissime, probatissimi viri huius imperialis loci conciues Johannes Rorberg, Johannes Larholt, Hinricus de Vorsten, Theodericus Berninghusen, Lambertus Vruchterbekere et Tylemannus Luringk vna cum suis consortibus ea nobis in concione constituti lacrimose detulerunt, sese post redditam pacem et eiusdem sub nexu perpetue federis vestram inter serenissimam regiam maiestatem atque inclitum Anglie regnum Ausamque nostram diebus superioribus in Traiectensi ciuitate hincinde concordati et conclusi successuque temporis maturius approbati legittimeque et racionabiliter confirmati certa naue aliquot onusta strumulorum piscibus aliisue mercandisis ac diuersarum specierum rebus atque bonis adusque volorem seduum milium librarum sterlingorum extendentibus die sancte Marie Magdalene anni proximo preteriti in Yslandia per nonnullos ex loco Brustouw vestrates[1]) tam innocenter piratica fuisse esseque invasione destitutos[2]) rebus ipsis bonis atque spoliatos ad premencionatum regni vestri locum deductis finaliter comportatisque ac propterea excellentissime vestre maiestati per eius supratacti imperialis loci magistratum optim ... lociores hoc ante redditas litteras quibus ablatorum orabatur

1) Svo. 2) Hér er útstrykað: atque spolio.

restitucio ipsi nobis adhuc quasi infecto negocio consortes antefati obsignare curauerunt vnde, rex illustrissime, nos ea compellit inmanitas, ut a culmine regalis vestre clemencie pro nostratibus qui nulla diffidacione aut aliqua preuia racionabili causa hanc passi sunt iniuriam suffragium imploremus quibus igitur, princeps serenissime, nostris valemus et obsecramus instanciis humilius atque deprecamur quatinus tam iniuste spoliatis oppressisque prefatis nostre confederacionis hominibus ablatorum restitucionem aut eorundem atque illatarum iniuriarum satisfactionem emendam atque fieri rex humanissimus graciose demandare dignetur itaque sua auctoritate prospicere ne si quominus casu quod absit fieret certe nostrorum communione consuetudineque sublatis in regno vestro solitas mercandisas agitandi inde alterutrum communis boni dispendium oriatur ipsis nichilominus premencionatis conciuibus alio remedio de consequenda indempnitate sibi prouidere curantibus set quod iterum iterumque ardencius humiliore prece obsecramur cum ceteris nostris mercatoribus hominibusque pro incremento vtriusque rei publice adeo conseruatos habeat ut se nostris rogatibus vestre cui nos ad vota offerimus sacratissime maiestati commendato sentiant quam altissimus euo longo peroptata prosperitate feliciter cupimus obseruabit. Scriptum sub ipsius Lubicen[sis] ciuitatis sigillo quo ad presens utemur anno Domini mccccIxxvi. die vero sabbati 15. mensis iunii.

Oratores et nunctii communium ciuitatum et op(p)idorum Anse Theutonice in ciuitate Lubicen[si] et eiusdem consulatus ad dietam congregati.

---

27. **[um 1478].**

Bréfságrip um uppgjöf prestskapar í Hjarðarholti.

Visitazia Brynjólfs biskups í Hjarðarholti í Laxárdal 18. Sept 1639. — Skýrsla um Þjóðskjalasafnið, Rvík 1917, bls. 131.

Witnisburdarbreff vppa wppgifft stadarins sira Bǒduars Jǒnssonar wid Biskupenn.

[Þetta bréf er nú glatað, og hefir verið glatað fyrir daga Árna Magnússonar; hefir verið frá c. 1478).

28. [um 1478].

Bréfságrip um prestasamning í Hjarðarholti.

Visitazia Brynjólfs biskups í Hjarðarholti í Laxárdal 18. Sept. 1639. — Skýrsla um Þjóðskjalasafnið, Rvík 1917, bls. 132.

Samnijngsbreff Sira Bóduars Jonssonar wid Sira Hall Þórarinsson med tueggia manna witnisburdum.

[Þetta bréf er nú glatað, og hefir verið glatað fyrir daga Árna Magnússonar; hefir verið frá c. 1478].

29. 30. Júní 1480. í Lybiku.

Borgarstjórar og bæjarráð í Lybiku rita borgarstjórum og borgarráði í Rauðstokki út af mjóum tunnuböndum, sem öldurmenn kopparasamlagsins í Hamborg nota, og vilja nota láta í Hansaborgunum, en sömu menn í Rauðstokki vilja ekki láta nota hjá sér, vegna þess að þeir telja það óhæft í Íslandsförum.

Bæjarskjalasafnið í Rostock U. R. III, Bd. I, Nr. 293 (afskript frá E. Dragendorff skjalaverði).

Denn ersamenn vunde wisenn mannen hernn borgermeisteren vunde raidtmannenn to Rostocke vunsenn bisunderenn gudenn frundenn. Vunsenn fruntlikenn groet myt vormogea alles gudenn touorn ersame wise leue hern bisunderen guden frunde. So gii vns vnder anderen gescreuen hebben, wo dat de ersame raidt to Hamborch myt eren scrifften an juw twee olderlude der bodekers amptes[1]) gesant hebbe begerende gii en mochten mededelen den smalen tunnenbant den se in erer stadt dencken to brukende geliick anderen steden bii juw belegen des denne etlike vth vnser

1) útstrykað: an juw.

stadt des sulfften amptes ock bii juw scholen gewesen syn vmme ene sodanen bant to vorhinderende etc. hebben wii innholt sodanes juwes breues wal vornomen aldus so en beduncket vns nicht raidtsam syn, so vor der hant vmme merckliker sake vnde insage willen vns dar to bewegende de wii juw nu tor tiid so vterliken nicht vorscriuen konen den olderluden van Hamborch vorgescreuen sodanen eergemelten bant to geuende wente vns warafftigen bigekomen is wo dat men in der Kremper marsch roet beer in smale tunnen buure na Rostocker bande gevatet werde vnde vort na Iſslande gebracht vnde gevoret werde to vorkopende vnde forder vth der erscreuen Kremper marsch na Bergen in Norwegen in to komenen tiiden ock gebracht mochte werden dergeliken in deme den erscreuen van Hamborch sodan juwe bant gegunt vnde vorlenet worde to hebbende vnde to brukende welck juw den vam Stralessunde Wismar vns vnde vnser aller borgere to merckliken voruange vnde vorderue wesen wolde wanner dat id mit sodaner nygen brouweringhe eynen vortganck gewinne wente de eerscreuen in der Kremper marsch des korns vnde beers beteren koep hebben vnde tugen konen dem wii so juw brenger desses unses breues wol muntliken ock werden bericktende desset angesehen vnde to herten getogen duncket vns vor vns vorben[omede] stede nutte vnde raedtsam syn gii iuw sodanes tunnenbandes den vorgemelten van Hamborch to vorlouende noch tor tiid entholden beth so lange wii veer stede dar erst vmme tosamende komen handelinge darvan hebben wat deshaluen best gedaen eder gelaten sii juw mit den besten hirane to bewisende dat vorschulden wii vmme juw na gebor gerne. Scr[euen] vnder vnſser stadt secret am vrigdage na Petri vnde Pauli apostolorum anno etc. 80.

Borgermeistere vnde raidtmanne
der stadt Lubeke.

---

30. [1481. á Alþingi].

TRANSSCRIPTUM.

Landsbókasafn 345. 4to, með hendi síra Guðmundar Jónssonar á Ólafsvöllum um 1790.

Þad giðrum vier Rafn Brandsson lögmann nordan og vestan a Jslande. Eyolfur Hialltason. Asmundur Jonsson og Biðrn Oddsson godum mönnum kunnugt med þessu voru opnu brefe. ad vær höfum sied og yferlesed vors herra kong Christians opeñ bref med heilum og oskoddudum hangande Innciglum so latande ord fyrer ord sem hier effter skrifad stendur.

Hér hafa komið í transscripto konungsbréf um skipti á Guðmundar eignum.

1, bréf frá 25. Nóv. 1478. DI, VII, Nr. 9.

2, bréf frá 18. Okt 1480. DI, VII, Nr. 11.

En niðrlag transscripti vantar. Það verðr þó að vera gert á Alþingi 1481. Rafn lögmaðr hefir ekki komið til þings eptir það. Hann var úr því í banni, og lézt 1483.

---

31. 23. Nóvember 1482. í Holti.

ÁGRIP transskriptarbréfs.

Visitazia Brynjólfs biskups i Holti í Önundarfirði 17. Aug. 1639. — Skýrsla um Þjóðskjalasafnið, Rvík 1917, bls. 136.

Medkienningarbref nockurra presta ad þeir hafe yfferlesed bref Biskupz Gottsuin(s) huort streingeliga bydur ad gialldast skule fyrr nefnder Ꝗristollar. skrifad i Hollte i Ønundarfiyrde laugardaginn næstañ fyrir Catrinarmessu Anno 1482[1]).

---

1) Þetta transscriptum er nú ekki til, og Árni Magnússon hefir ekki heldr haft það, svo að það hefir þá verið glatað. Hins vegar er enn til transscriptum þessa bréfs (18. Júlí 1444) frá 10. Febr. 1480 Dipl. Isl. VI, Nr. 235).

32. 1482. í Stafafelli.
BRÉFSÁGRIP um Borgarhöfn.

Visitazía Brynjólfs biskups á Skriðuklaustri 6. Aug. 1641. — Skýrsla um Þjóðskjalasafnið, Rvík 1917, bls. 75.

Kuittunarbref uppa xijc j anduirdi fyrir xv hundrada part j Borgarhofn.Datum Stafafelli 1482[1]). utan jnsigle.
[Bréfið er glatað].

---

33. 26. Maí 1485. á Desjarmýri.
10. Janúar 1486. á Ketilsstöðum.
GUNNLAUGR Teitsson selr Páli presti Grímssyni hálfa jörðina Gilsárvöll í Borgarfirði fyrir lausafé.

AM. Apogr. 4412, transskript sex bréfa frá 13. Júní 1704. Utan á bréfunum stendr, „Gilsárvallarbréf og Gilja til alþingis send eptir tilsögn Commissariorum 1704." Hin bréfin eru Nr. 1. 27. Okt. 1602; Nr. 2 þetta bréf; Nr. 3. 5. Sept 1616 og 30. Ágúst 1618 á Hálsi í Álptafirði; Nr. 4. 16. Marts 1664 í Vallanesi; Nr. 5. 21. April 1667 í Vallanesi; Nr. 6. 5. Okt. 1551 á Bustarfelli (Markús Hemingsson selr Lopti Kolbeinssyni Gil á Jökuldal). Neðan undir bréfunum stendr: Þessi fimm bréf tilheyrandi jörðunni Gilsárvelli hálfri á þremur blöðum hér fyrir framan skrifuð, og eitt Giljum viðvíkjandi hér fyrir ofan skrifað, rétt coperað og sem næst hefur orðið komizt, votta undirskrifaðir. Skriðuklaustri Anno 1704. 13. d. Junii. Páll Högnason m eh. Pétur Ásmundsson m eh. Árni ritar við bréfið „habeo ex or(iginali)," en sú afskript er nú glötuð.

Þath gerum vier Michel Teitzson. Sygurdur Jonsson og Eirekur Hafurbiarnarson godum monnum viturligt med þessu voru brefi. ath þa et lidit war fra gudz burdh þusund fiogur hundrud attatigir og fim ar fimtadaginn j fardaugum a Desiarmýre j Borgarfirde j Austfiaurdum vorum vier j hia. saum (og) heyrdum æ ath Gunnlaugur Teizson sellde Pale preste Grimssyne med fullu handabañde jaurdina halfa Gilsærvaull. er liggur j greindum firde j Myrarstadar kirkiu sokn. til frials forrædis og fullrar eignar med aullum þeim gaugnum og giædum. rekum og hlunnendum og aullum jtaulum

---

1) 1582 hdr.

sem greindri halfri jõrdu fylger og fylgt hafdi at fornu og nyiu. og Gunlaugur vard fremst eigandi ath med vpplagi og samþycki Gudnyiar Þorgilsdottur konu sinuar. hier j mot gaf adurnefndur Pall prestur Grimsson fyrrnefndum Gunlaugi fimtan hundrut med þessum fridleika. atta mãlnytu kugillde. v kyr og iij asaudar kũgilldi. tolf fiordunga smiors fyrer hundrad. fim̃tigi alna vadmals fyrer hundrat. fullroskit hross fyrir hundrat. tolf saude gamla fyrer tuau hundrudh. atta saudi tuævetra fyrer hundrat. fiogra vetra gamlañ vxa fyrer hundrat. lukte optnefndur Pall prestur þa þegar a sama vettfangi suo vier vissum þrattnefndum Gunlaugi j þessa peninga fyrer greinda halfa jõrd ellefu hundrut. skyllde Gunlaugur suara lagariptingu a greindri halfri jordu. enn Pall prestur hallda til laga. Enn þau fiogur hundrud sem epter stodu olukt skylldu gialldast a sama hauste. Kynne og greind jord half at riptast edur brigdazt þa skilde þrattnefndur Pall prestur sier aptur suo maurg hundrud og suo fridvird sem hann vtgalldt af Gunlaughi edur hans erfingium ef hans vid miste. Ok til sanenda hier vm settum vier fyrskrifadir menn vor jncigle fyrir þetta kaupbref er giort var a Ketilstaudum a Vaullum j Fliotzdalshierade fimtadaginn næsta epter hinn þrettanda dag jola are sidar eñ fyrr segir.

***34. 1489. á Alþingi.**

Samþykt Magnúsar biskups í Skálholti, Eyjólfs lögmanns Einarssonar og Diðriks hirðstjóra Pinings um Maríumessuhald, óskilamenn, tíundir, Rómaskatt, líksaungseyri, olíunarkaup, heytoll, kirkjugarðsgerð, förumanna flutning, yfirreiðar og ljóstoll.

Landsbókasafn 99. 4to, bls. 45—47, með hendi Jóns prófasts Halldórssonar í Hitardal 1712 eða nokkru síðar. Sbr. Dipl. Isl. VI, Nr. 590. Þar er samþykt þessi prentuð í mörgum textum. Þessi texti, sem hér er prentaðr, er fyllri en hver þeirra.

Gömul samþÿckt um adskilianlegt.

Wier Broder Magnus med gudz nãd Biskup i Skãl-

hollti. Eyolfur Einarsson Lögmann sunnan og austan á Jslandi. Didrich Pining hirdstióre og höfudzmadur yfer öllu Jslandi giörum gódum mönnum kunnugt. ad vier höfum samþyckt og i log tekid æfinliga hiedan af i almennelegre prestastefnu. og á Alþinge.

J fyrstu grein. ad Mariumessa su sem er eirnre nóttu fyrer Præsentationem Mariæ á veturinn skal halldast ad föstu og helgehalldi sem Mariumessa sijdare á haustin. Um Mariæmesso.

J annarre grein. ad taka þa menn ecki i bygder edur vister. sem þeir vita einge deile á. ad þeir sieu skilamenn. Um óskilamenn til vistar.

J þridiu grein ad lukast skule allar tijunder af öllum þeim jördum. sem fiellu under kong og kyrkiu. og fallid hefur fyrer 20 árum æfinliga hiedan i frá. Um 4 tijunder.

J fiordu grein. skal vera xviij alna sekt á Romaskattz halldi. xviij alna sekt ó lıjksongs halldi. og so á oliunar söng. xviij alna sekt á heytolls halldi. og lukist af þeim á jördu bua. fyrer utan þar sem prestzsetur er. xviij alna sekt. hvor sem fornemst kyrkiugardz giörd lögliga ámijntur. Sekt á Romaskattz. lıjksongs. oliunar. heytollz halldi. Kirkiugardz giörd.

Jtem eru aller skyllder ad fylgia fátækum og lifga. þeir sem bygd ból hallda. förumanna flutningur.

Jtem var og samþyckt. ad Biskup skýlldi rijda vid þrettanda mann i sijna visitatiu. og ánefna þá. skylldu þeir taka tvöfalldañ riett. Lögmadur vid tıjunda mann. Hirdstióre vid tijunda mann. nefndarmenn til þings vid þridia mann. Officialis vid siöunda mann. profastur vid fimta mann. Syslumadur vid fimta mann. skulu þesser menn aller ánefnder. og taka tvöfalldañ riett. ef þeim verdur med öfund edur hugmod[1]) misþýrmt. er þetta bodid bædi prestum og sýslumönnum. ad hafa og hallda æfinliga þessar[2]) greiner. seigia og lesa fyrer sijnum undermönnum. Biskups visitatia. umreid Lögmannz. Hirdstióra. Lögriettumanna. Officialis. Profastz og Syslumanns.

1) hugnad, hdr. 2) þesser, hdr.

Jtem ef ei er lukt vax i liősstoll. luke. 12. merkur smiðrs fÿrer mann fyrer sunnan og vestan €nn. 13. merkur fyrer nordan og austan. €yrer ǎ ad giallda presti ad syngia ÿfer daudum mǫnnum. enn. x. alner i legukaup under dauda menn bædi unga og gamla. Halfa mǫrk vax eiga hiőn ad giallda i liőstoll enn €ÿrer lausamenn.

---

35. [1490].

Alþingissamþykt um yfirreiðar lögmanna, um sakferli til þeirra, gjöld til þeirra og hlýðni við þá.

Landsbókasafn 65. 4to, I, 12, með hendi Jóns dans Magnússonar c. 1640. Sbr. DI, VIII, Nr. 73. og 74.

Jnntak vr Alþijngis Dőme Anno 1402[1].

Hvad þǎ var løgmanna fullriette. og hvat miclar fiesekter þeir skyllde eignast þǎ þeir rijda vm land. ad skipa mǎlum manna tilneffnder 24 hellstu menn. aff øllu landinu aff Didrich Pijning høffudsmanni og Finnboga Jőnssyni løgmanni nordañ og vestañ a Jslande.

J fyrstu virdtist oss ad løgmenn skyllde. med riettu. rijda mega vid 10a. mann. sem hirdstiőre þǎ hann rijdur j kongs €rinde. og alla skattbændur skyllduga til vera honum og þeim gődan greijda ad veijta j tvær mǎltijder. enn huor sem syniar þessa greijda. þǎ sekiest 13 mørkum j brieffabrot vid kong. €nn løgmanne sitt fullriette xv merkur.

J annañ mǎta leijst oss. ad løgmadur skyllde med riettu eignast øll sakferle. jnn til xiij marka mǎla. eff þau mǎl eru fyrer honum kløgud. og hann þar dőm yffer seiger. og ecki heffur ǎdur lagaskipun ǎ giord verid. Enn xiij marka mǎl og þadañ aff meira skulu þeir vnder kong sækia. og giðra þar riettan reijkningskap aff[2].

---

1) Þar við er ritað með annari hendi frá 17. öld: „Þetta datum kann ei ad standast vid logmannsdæme Finnboga,“ og athugasemd sama efnis gerir Steingrímur biskup á spássíunni. 2) „NB skattur vijsast og giaftollur,“ á spássíu með sömu hendi.

Jtem j þridiu grein leijtst oss. ad aller skattbændur skylldu geffa løgmonnum xx alner j sinn toll. og almenneligan gődvilia. enn hiner sem minna fie eiga. x alner huør. Enn huørier sem sannreynder eru ad þui (edur yrde) ad þeir veijta ecki løgmőnnum sijnum alla skylldugа hlydne og þriőskast ꝗ̃ mőte vors n(adugasta) herra kongsins Breffum. dæmdum vier fyrrnefnder dőmsmenn þꝗ̃ alla sektuga vera 13 marka vid kong. enn fullriette løgmanni effter þui sem fyrr skrifad stendur. vtan løgmadur med gődra manna rꝗ̃de vilie meire vægd og miskun ꝗ̃ giøra[1]).

---

36. 1493—3. Maí 1739. í Valadal.

Vitnisburðr Árna Egilssonar um Vatnshlíð alt frá því 1493 til 1739.

JSig 542. 4to, frumrit, og stendr framan við „M.“

1493 fiell snióflód miked ꝗ̃ Vatnshlid og gierde mikenn skada ꝗ̃ túni og Eingi tók 2 bæarhús og 3 manneskiur lietust þar inne. Are sijdar var hun nidur sett frꝗ̃ 30 til 20c af Grimi Jonssyni Lőgmanne ꝗ̃ Okrum og 6 monnum ődrum epter forsogn Solveigar Petursdottur (digru so kalladrar) sem þꝗ̃ sat ꝗ̃ Vatnshlijd og ꝗ̃tte hana. enn tunguna vestur ad Arnarvatni hafde hun keipt af Þorbergi Peturssyni frænda hennar a Reikiarholi og þvi filgdi hun sijdañ Vatnshlijd. enn þad heirda ieg Bessa Biornsson mæla ad hann hefdi heirt fődur sinn B(iorn) a Skardsa og marga fleiri menn seigia ad tungañ allt upp ad Arnarvatni hefdi first verid leigd frá Vatnshlijd Jóni nockrum Þordarsyni á Valadal til helmingabeitar og brukunar fyrir 5 aura arlega og hiellst su bigging þꝗ̃ngad til Teitur Þorleifsson var dæmdur og hrakinn frá Glumbæ[2]) og bædi Vatnshlijd. Vatnsskard og allt hañs fasta goss var af hőnum dæmt á Seilu. mig minnir 1528[3]). Þetta hef eg bædi lesid og alltid frꝗ̃ unga alldri heirt mier

---

1) Á spássíu með 17. aldar hendi: „Løgmenn hafa nu vijst kaup 45 dale. hitt aftekid vm løgmanna toll.“ 2) Svo. 3) *rétt* 1527.

elldri menn mæla. Þessum vitnisburdi til stadfestu legg eg af minn saluhiálpar Eid nær hlut ad eigendum sýnist naudsin til reka. skrifad á Valadal d. 3 maj 1739.

Arni Eigilsson.

Þessum ofañ teiknudum vitnisburdi erum vid undirskrifader ad öllu leiti eptir heirn og frásögnum ockur Elldri frődra manna samhlioda.

Þorlakur Gislason. Biorn Gislason. Jon Olafsson.

---

37. 1500.

Dómr Þorvarðs lögmanns Erlendssonar um manneldi.

Eptir samtíningsskjalabók í Þjóðskjalasafninu, keyptri 10. Mai 1922 af Birni bankastjóra Sigurðssyni, og er þetta skrifað c. 1670—80.

Jnntak vr þeim dőmi sem Þorvardur Ellendsson logmadur sunnañ og austañ hefur dæmt Anno 1500 á Jslandi um mannelldi og þad folk sem peninga ætti og ecki væri buandi menn. þui hreppstiorar klogudu ad lausafolk og vinnumenn villdi ecki giallda vtañ einfallda tijund sumstadar ȷ sueitum. Þui hardindiñ væri mikil sumstadar ȷ sueitum. Nu hliődar suo lögmálid. bulauser menn sem peninga eiga suari mannelldi og ollum hrepp(s)naudsinium[1]) til jafnadar vid bændur[2]). Jtem [Framfærslubalk[3]) 12. cap[4]). suo skulu hreppstiorar skipta mannelldi. ad þar verdi jøfn gisting þeirra manna er þar eru hreppsmenn nőtt á huorium x[c]. Þui dæmum ver alla þá bulausa menn sem ættu 5[c] skulldlaus og őmagalaus huort þeir væri vinnumenn edur lausir skillduga ad giallda alin af huoriu hundradi ynn til x[c]. enn þeir sem ætte x[c] og þadan af meira skill(d)u suara fullu manneldi til jafnadar á mőts vid adra epter þui sem hreppstiorar skicka og naudsin til væri. vtann þeir keiptu af ser þad mannelldi og gilldi aliñ af huoriu hundradi og sie undir

---

1) Hér skýtr hdr. ranglega inn: Framfærslubalk 12. cap. 2) Úr réttarbót Hákonar kgs 23. Júní 1305 13. gr. Dipl. Isl. II, 182. 3) frañ fyrer bun(!) hdr. 4) [sl. hér í hdr. sbr. nmgr. 1.

hreppstiora álite epter naudsinium. enn huor her á móti þrioskast sekist 4 morkum ȷ domzroff.

---

38. 1500. í Skriðu.

Bréfságrip um Glettinganes.

Visitazía Brynjólfs biskups á Skriðuklaustri 6. Aug. 1641. — Skýrsla um Þjóðskjalasafnið, Rvík 1917, bls. 76.

Medkenning sama Þorvards[1]) ad sellt hafi Priori Narfa tuo hundrud ȷ Glettinganesi og fullt fyrir upp borid. Datum. Skridu 1500. med ȷnnsigli.

[Bréfið er glatað].

---

39. 30. Júní 1502. á Öxarárþingi.

Tveggja tylfta dómr þeirra á Öxarárþingi Þorvarðs lögmanns Erlendssonar og Finnboga lögmanns Jónssonar um ýmsar tekjur og réttindi lögmanna.

Landsbókasafn 65. 4to II, 9—10, með hendi Jóns dans Magnússonar c. 1640. — Þetta sýnist vera höfuðdómrinn um réttindi lögmanna frá þessum tímum, en um það efni hafa sýnilega verið gerðar ýmsar samþyktir alt frá 1489, þótt eingar sé þær samþyktir nú til vel heillegar né öruggar. Sbr. DI, VI, Nr. 590; VIII, Nr. 73 og 74; ennfremr Nr. 34 og 35 hér fyrri í þessu bindi. Ártal þessa dóms, „1482“, sem í handritinu stendr, fær ekki staðizt. Ártalið veltr að réttu lagi á árunum 1499—1508. Þau ár eru þeir lögmenn saman Þorvarðr og Finnbogi, en leingr ekki. Fimtudaginn næstan eptir Pétrsmessu um sumarið, þegar dómr þessi gekk, ber svo upp á mánaðardag á þessum árum:

1499. 4. Júlí.	1504. 4. Júlí.
1500. 2. Júlí (Þingmaríumessa).	1505. 3. Júlí.
1501. 1. Júlí.	1506. 2. Júlí (Þingmaríumessa).
1502. 30. Júní.	1507. 1. Júlí.
1503. 6. Júlí.	1508. 6. Júlí.

Árin 1499, 1503, 1504, 1505 og 1508 koma tæplega til greina, því að þing var venjulega úti 3. Júlí. Árin 1500 og 1506, eiga og að

---

1) Þ. e. Bjarnasonar.

ganga frá, því að Þingmaríumessa var að réttu lagi ósóknardagr. Árin 1501 og 1507 mættu vel standast, en bezt kemr heim árið 1502, 30. Júní. Þann dag eru jafnan flestir alþingisdómar dæmdir. Það er fyrsti þingdagr, og áríðandi mál voru sjaldnast dregin þeim degi leingr, og þetta málefni mun lögmönnum hafa þótt mikils varðandi, enda tvennar tylftir til þess kvaddar.

Vm løgmanna fullretti.

Aullum maunnum sem þetta Bref sia edur heyra senda Arnor Finnsson. Biørn [Gudnason . . . . . .] Jonsson. Skule Gudmundsson. Asmundur [Klemensson. Gudlaugur] Lofftsson Are [Gudnason. Bardur] Jonsson. Gudmundur Høskulldsson. Jndride Jonsson. Philippus Juarsson. Hallur Sigurdsson. Guttormur Skyjdason. Jőn Olaffsson. Høskulldur Jonsson. Sigurdur Narffason. Biarne Vigfusson. Þorleijffur Einarsson. Pietur Lofftsson. Audun Sigurdsson. Jőn Helgason. Helge Stephansson. Stephan Jőnsson og Þőrdur Helgason. suarner løgriettumenn kuediu gudz og vora kunnugt giőrande. ad ǻrum Efter gudz burd 1482[1]) a almenneligu Auxararþijnge. fimtudaginn næstañ Efter Peturz messo vm sumarid. vorum vier j dőm neffnder aff frőmum h(errum) Þorvarde Erlendssyne[2]) løgmanne sunnañ og austañ ǻ Jslande. og Finnboga Jonssyne løgmanni nordan og vestan til ad skoda og vm ad dæma. huorsu haffar fiesekter lőgmennerner skylldu med rettu eignast. j huorn tijma þeir ride vm land j sitt vm̃dæme. løg og Riettinde ad seigia manna j millum.

J firstu høffum vier sied og yferlesid vorz n(ǻdugasta) herra kong. maj. Breff sem hans stőrmecktugasta nǻd heffur vtgeffid løgmőnnum so hliodande. ad hans nǻd bydur og tilskylldar alla sijna þegna og vndersǻta. lærda og leijka a Jslande. ad vera heyrugier og hlydugier sijnum løgmőnnum. og giallda þeim og greijda allar sijnar skylldur. sem riettum løgmőnnum ber ad haffa. og adrer þeirra forverarar hafft haffa. Enn vier vitum ad syslumenn Eignast aull vj marka mǻl og þar fyrer jnnan fyrer sitt őmak. Þui leijst oss med riettu løgmenn skylldu Eignast xij marka mǻl og þar fyrer jnnan. Enn j almenneligum gődvilia dæmdum vier

1) Svo; gæti verið misritan fyrir 1502. 2) *leiðrétt*; Wigfussyne, hdr.

skattbőnda huort hann væri bulaus edur bufastur. og peninga ætte sem logbők vottar. skyllduga(n) til vera ad geffa og giallda xx alner. Enn alla adra þá menn sem minne peninga ætte og være j skifftetijund. giallda tiju alner med gődre affgreijdslu.

hier med alitum vier og vmskygnudum. med huorsu margan mann ad løgmenn skylldu med riettu rijda mega j sitt vmdæme nær þeir ride ad skipa[1]) málum manna Eda þá bændur edur adrer kongsins þegnar beijdast sijns riettar fyrer honum. leijst oss hann ecke med fleijre menn rijda mega Enn vid x^a mann. vtan bændur sialffer vilie annarz. Edur løgmenn Eige ad ottast offrijke. og rijde þá vppa sinn Eiginn kostnad. Enn aller adrer bufaster menn skyllduger til løgmanni greijdskap ad veijta vid x^a mann.

hier med dæmdum vier alla bændur og gridmenn. lærda og leijka. skyllduga til vera vppa kong. maj. vegna. laganna og riettarins. ad vera løgmönnum heýrugier og hlydugier. styrkiande þeirra suar til hins besta. so rietturinn fáe sinn framgáng. Enn huor hier a mőte þessum vorum dőme őhlydne syner. og eru őhlydugier og őheýruger n(adugasta) herra kongsins breffe. þá dæmdum vier þá seka vera. xiij. mörkum vid kong j breffabrot. Enn j dőmroff iiij mörkum. þui huor løgmannz vrskurd rýffur. er sekur iiij mörkum og hallde dőm sem ádur.

Og til sanninda hier vm þá samþyktu med oss þennan vorn dőm firrgreinder løgmenn og løgriettumenn.

---

40. 1506.

15. Júlí 1608. í Tungu í Fljótum.

Kaup-,máldaga- og landamerkjabréf um Tungu í Fljótum.

JSig. 213. 4to bls. 216—218, með hendi Haldórs konrektors Hjálmarssonar c. 1802.

---

1) skiffta, hdr.

Um Tungu i Fliótum epter gömlu Blade og rifnu.
med eiginhandar uppáskrift biskups Gud-
brands. ä eg[1]) þad siálfr. og set þad
her inn sem eg fæ lesid. til ad
varna þess undergangi.

Til minniss datum ꝏ. d og vj. þá Narfe Ingimundarson sellde jördena Tungu í Fliotum. sagde hann halfkirkiu skyllda være á jördunne med þeirre Renttu ad þar mætte konur í kirkiu leida. hión saman vijgia. Börn skijra. oc tækest heima kirkiutijund. og lióstollur. so þo heimilismenn. edur husmenn edur hiáleigu ættu fie. þá skyllde eij þeirra tijund í burtt gialldast. sagde Narfe kirkian i Tungu ætte ij kuillde. eina kistu stora. forn messuklæde alfær med kaleik. kluckur ij. tialld ix alna. Orolat[2]). einn koparhialm. met og skaler med kopar. Bækur iij. messubok. kyriall. og de san(c)tis bok. ij liosjarn. skarjarn. elldjarn og glodarkier. alltarisklæde med glit. og alltarisbrun. saurdukur og corporall. Jtem krossar ij med vnderstodum. Mariu likneski og Nichulas lijkneske. päxspialld. liosbere og vpphalldzstijka. og ein Bialla i kornum. og einn stoll. og kirkian helgut gude og heilögum Nichulam[2]).

Jtem sagde Narfe jorden Túnga ætte allan halfan Huarfsdal fyrir vestan fram ad Mőagile. þadan og fram j giegn. og være þängat vanaligr lamba Regxtur vr Fliotum. ad Reykiarhóle fyrir austan fram. Enn ad Brecku fyrir vestan fram. Og veniuligr Lambatollur af öllum þeim Bæium er framar standa. lamb edur v alner af tug huörium. Enn Tungumenn skylldu hallda vpp adalriett fyrir heiman Kleyfar. og äminna Bændur. ad bæta ad sijnum hiariettum. edur ábýrgiast alla mysdrætte vid eigendur.

Jtem sagde Narffe. ad jorden Tunga ætte allan halfan Galltardal. fram vnder jokul. og land jtolulaust vt j Heliargil. fyrir vtan Þorgaufs stade. vtan jordin Gautastader ætte þangat torfskurd arliga. tuenna xij fedminga ad torbvelle. Og jordin Þorgaufs stader ætte sláttuteig vikuverck ä ytra Tungunes. garda ä millum. og Regstur j annad mal æ Tungudal. ä sumartijma fyrir malnýtu.

1) þ. e. Haldór Hjálmarsson. 2) Svo.

[Her upp á hafde biskup Gudbrandur skrifad sem fylger]:

Þad kiennest jeg Gudbrandur Thorlaksson og medgeing med minne eigen hendi. ad jeg hef nu skodat landzleg á Galltardal. bæde fyrer austan aña og vestan. vegna þess agreinings sem hingat til hefur vered a mille Túngu og Moafellsmanna. ad allmargir seigia og halda. Tunga eige ecki leingra fram̃ enn j Kieralldagil. eda Haugagil. enn gieta þo ónguum manne. og ongre jordu med sannindum eda nockru skiale eignad þad land sem er fram̃ fra þui adur nefndu gile. þar fyrir med þui jeg veit ecke betur fyrir gude effter mijnum brefum og bevijsingum og þeim gognum sem eg hef fyrir jordinne Tungu. og epter þui sem hun var mier selld. sem godra manna bref votta. enn ad [kirkiunnar jörd Móafell eige ecke land yfer vm[1]) Galltaræ. þar fyrir skipa jeg. byd og bifala Gunnare Ormzsyne ad hallda þessum halfum Galltardal vnder Tungu og nyta sier hann og j ad vinna. þad hann kann og ma. þangad til og so leinge einhuorier leida sig þar til med liosare (og) logligre gögnum og skilrijkium. enn jeg hef fyrir þeim parte dalsins fram̃ fra Haugagile. So skipa eg Gunnare ad logfesta jördena Tungu. vm sinn á huðriu Aare vid kirkiu sijna. med öllum þeim vmmerkium sem jordunne Tungu til heyrer. og so sem jeg hef hana keypt. Til sanninda vm þetta sem nu er skrifad er þetta min eigen handskript. skrifad j Tungu. fostudagenn fyrir Þollaksmesso. anno 1608.

Gudbrandur Thorlaksson.
m. e. h.

---

1) [eptir gátu Haldórs Hjálmarssonar, sem ritar svo um þessi skjöl: „Allt hellt ec mic geta í ráded í því fyrra, nema eitt ord, sem ec myndade sem gat epter hinu, oc gæte trúad, ad sá þad hefr skrifad, hafe ej helldr getad lesed. Biskupsins uppáskrift hellt ec mic alla lesed geta, med nockurn veginn vissu, nema eina línu þar sem her er eydan, því þar hafde bladit sundr rifnad rett um midia línuna mest alla, og ordit sem þar kemr epter: galltar æ: er skírt, enn þo ej vidkunnanlegt. Mætte eg voga ad geta til, epter þeim styrk sem ec hefe af pörtum stafanna vidast hvar, munde ec þetta ur giora: „enn ad kirkiunnar

41. 17. Marts 1508. á Eyri.

LANDAMERKJABRÉF milli Hvamms og Sanda í Dýrafirði.

JSig. 222. 4to bls. 348, með hendi síra Magnúsar Snæbjörnssonar 1756 eptir sjálfu frumritinu, og er hér alt sæmilega diktað, og bréfið í þessari mynd nokkurn veginn ógrunsamlegt. Sbr. Dipl. Isl. VIII, Nr. 161.

Landamerke mille Hvamms og Sanda.

Þad giörum vier epterskrifader menn Hialmur Sveinsson. Sigurdur Þormodsson og Grijmur Olafsson gődum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefe. at föstudagenn næsta effter Gudmundardag. þa lided var fra burde sonar guds Jhesu Christi. m. d. og ătta ăr. ă Eyre í Arnarfijrde. vorum vier til kallader af velbornum manne Jőne Bonda Biörnssyne. til at yferlıjta tvö gömul kaupbref fyrer jördunne Hvamme i Dýrafijrde og Sanda kirkiu sokn liggiande. med heilum oskiertum hangande jnnciglum fyrer bădum. var annad brefet lxxxvij ăra gamallt[1]). Enn annad. l. og vj ăra[2]). Stődu i hvöriu fyrer sig so latande ord medal annara orda.

Hvammur ă land jnn i Svartabacka. og þadan gagnvart a fiall upp. Enn ad utañ i gard þann sem geingur ur fiöru. og gagnvart upp ă Sandafell. fyrer utañ gras enn jnnan Þingeyre.

Og til sannenda hier um̃ setium vier vor jnncigle fyrer nedañ þetta bref. skrifad i sama stad og ă deige sijdar enn fyr seiger.

Framañskrifad er samhliőda sinum original. hvörs jnnsigle öll þriu eru heil og obroteñ. Til vitnes ockar nöfn sem samañlăsum ad Söndum þann 14. Aprilis 1756.

Magnus Snæbiörnsson. Biörn Einarsson

---

jörd Móafell eige ecke land yfer vm Galltaræ." Þó hefe ec um sum ordin litla vissu. — utan á brotit var skrifat: „Eign oc máldagi jardarinnar Tungu í Fliótum 1608." 1) þ. e. frá 1420. 2) þ. e. frá 1452.

42. 1514 — 20. Maí 1619.

Transscriptum af níu bréfum um Ásgarð í Hvammssveit, sem nú eru öll glötuð, nema þrjú ein.

AM. Apogr. 5329 „Ex originalibus“ (AM).

Sera Gisli Gudbrandzson. Biörn Þordarson. Pall Skulason. Pietur Þordarson. Bödvar Philippusson. transscribera ex originalibus skirum og őrotnum med hångandi jnnsiglum þessi epter skrifud bref. ad Asgardi j Hvammsveit 20. Maii 1619.

1°. Dőm um umbod barna Gunnlaugs heitins Teitssonar. 1514. 1514.

2°. Kaupbref um Asgard milli Teits Þorleifssonar og Eiriks Gudmundzsonar 1533. 4. Okt. 1533.
[= DI, IX, Nr. 565].

3°. Kaupmålabref Eiriks Gudmundzsonar og Gudrunar Gunnlaugsdottur. 1534. 1534.

4°. Bref um Magnusskőga og Hvalså epter testamente Teits Þorleifssonar. 1536. 1536.

5°. Biskups Augmundar stadfestingarbref um Asgard og Magnus-skőga. 1538. 1538.
[= DI, X, Nr. 132].

6. Þorleifs Pålssonar lögmanns urskurd um Asgard og Magnus-skőga. 1545. 1545

Jtem transscribera sömu menn, ex originalibus, loco et die prædictis, j ödru lagi:

1°. Vitnisburd Jőns Eirikssonar um eignarmenn Asgardz. 1534. 30. Júlí 1534.
[= DI, IX, Nr. 581].

2°. Vitnisburd Snorra Snorrasonar og Sveins Biarnarsonar um sama efni. 1541. 1541.

3° Hiardarhollts dőm Pieturs Einarssonar um Asgard og Magnus-skőga. 1545. 1545.

4°. Þorleifs lögmanns urskurd, um Asgard og Magnusskőga 1545. eundem ac supra. 1545.

[Þesse 2. transscripta hefi eg haft til låns fra Sigridi Gudmundardottur Eckiu Olafs Þorarinssonar i Asgarde i

Hvammssveit 1707. Voru bædi á pergament. og liet eg þar úr skrifa óll þesse document[1]).

---

43. 25. Oktober 1517. á Möðruvöllum.
9. April 1561. á Hóli.

VITNISBURÐR um gjöf Þorleifs Grímssonar til Guðnýjar systur sinnar á brúðkaupsdegi hennar og Jóns Sturlusonar.

AM. Fasc. LV, 3, frumrit á skinni; öll (5) innsigli dottin frá.

Ollum og sierhuorium huorar weru edur wirdingar. stettar edur embættiz þeir eru sem þetta mitt bref lesa edur heÿra lesid Sendir eg Einar prestur Hallsson Quediu Gudz og mina kunnigt giorande þá lidit war fra gudz burd M. d lxj ar a Hole j Kinn miduikudagin j paskawiku wm weturin kom til min Magnus Jonson Sÿslumann j Þingeyarþingi. Beiddi mig og krafdi wpp á gudz. skÿlldunar og laganna wegna Sannan og riettan witnisburd wm at bera. þann frekastan eg mÿndi wm þá giof er Þorleifur heitin Grimson hafdi giefid Gudnÿu Systur sinne. Nu eru þad laganna ord. Eingin skÿlldist sinn witnisburd þrem arum leingur at æbyrgiast. j audru lagi krefur heilug skript sierhuern sannlegs witnisburdar þar hun fÿrerbÿdur falskan witnisburd. jtem seiger hun klarliga med wtþrÿcktum ordum at sannleikans warer standa æfinliga og en. Huor sanngiarn er seiger huat riett er. Og j audrum stad a ongua leid seig j mote ordum sannleikans et cetera. fyrir þessara greina saker þore eg eij at dÿlia sanleikin. helldur wil (eg) frialsligana seigia sem eg ma fÿrir gude og monnum. med hreinni samuisku. andsuara.

J fÿstu þá lidit var fræ gudz burd M. d xvij ar Sunnodaginn næstan fyrir Simonis et Jude á Modruvollum j Eÿiafirdi war eg til kalladur med þeim odrum dandismonnum

---

1) [með hendi Árna Magnússonar. Allar þessar afskriptir hafa farið inn í þær fornbréfa uppskriptir Árna, sem hann hafði raðað eptir aldri og ártölum. En af þeim brann alt 1728, sem eldra var en frá 1551.

witne vm at bera þǫ̈ giof er Þorleifur medkiendist at han hefdi giefid og þǫ̈ gaf morgum hia werðndum. Gudnýv Grimsdottur sýstur sinne a þessum hennar giptingardeigi. sem war jðrdina halfa Mannskapshol ǫ̈ Hofdastrond og þar til xxx[c] j ollum þarfligum peningum fridum og ofridum. þar med lofadi fyrr greindur Þorleifur at afhenda þessa peninga Jone Stullasýne bonda henar þǫ̈ hann willdi vid taka.

Woru þesser menn til kalladir og vid stadder þǫ̈ eg wt gaf þennañ minn vitnisburd Siara Fuse Guondzson. Ingialldur Hognason. Petur Philipusson og Magnus Narfason og settu sin jnsigle med mino. fyrir þennañ vitnisburd huor skrifadur var j sama stad. deigi og ari sem fyr seigiʀ.

---

44. fyrir 1520.
31. Marts 1563. á Hólum.

Vitnisburðr um landamerki Seylu á Langholti í Skagafirði eptir reikningsbók Gottskalks biskups.

AM. 255. 4to bls. 243—244, bréfabók síra Skúla Þorlákssonar á Grenjaðarstað, skr. 1687—1698. — MSteph. 27. 4to bls. 80, Svartskinna með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1720—30.

Vm̃ landamerke Seilu j Skagafirde.

Þad giðrum vier Jon Biðrnsson. Sueijrn Bardarson prestar godum mðnnum kunnugt med þessu ockru opnu briefe ad vid hoffum sied og yferlesed so latande landamerkiss[1]) brieff jardarennar Seylu, j Skagafirde j Glaumbæar kirkiusokn sem Biskup heitenn Gottskalk godrar minnijngar haffdi jnnskriffad lated[2]) j sijna Reiknijngzbok. og Biskup Olafur heffur ockur synt og tied[3]). og setti sitt jnsigle fyrer. ad þad hans eigeñ handskrifft være sem hier effter skriffad stendur.

Ad Oddur Kolbeinsson heffdj frambored vnder tueggia ma(n)na vitne. sem er Jonz heitinz Gijslasonar og Magnusar heitinz Arnasonar. First ad jordeñ Seila ætte j Selєyar sijke og halffa veijde fyrir Birtingarhil. Tuo Holma j kuijsl-

1) —kia 27. 2) sl. 27. 3) tiäd 27.

enne og halffa knjslena j Sandengissskard[1]). þa Riettsyniss j kloftasteina. þadan þa j Raudalækiarbotn. þa vppi steckiarstodu sem stendur fyrer vtan og nedan Jpisshool. þadan j Landgrafarhorn. vr Landgraffarhorne Riettsyniss j Sæmundaraa. og halffa Sæmundaraa j fornt vatnzgotuskard. er liggur fyrer nedañ Skarsaa[2]). þadan j Tofftarstödu. þadañ j Skipalæk. En vm̃ broddgeira sagdist hañ eij sueria.

Og til sanenda hier vm̃ sette Biskup Olaffur sitt jnnsigle fyrer þetta vitnissburdarbrieff med ockrum firrskriffadra manna jnsiglum. huort ed skriffad var a Hoolum j Hialltadal sijdasta dag martij Anno M. D lx og iii.

Olaffur Hialltason Biskup a Holum. Jon Biörnsson prestur[3].

Sueirn Bardarson. prestur[3]).

---

45. 17. Apríl 1520. á Ánastöðum. 29. Maí 1553. á Holtastöðum.

Vitnisburðr um prófentu þá, er Þorbjörn Gunnarsson hafði gefið Ívari Brandssyni.

AM. Apogr. 429 „Ex vidisse facto 1580. saman vid Harastada Brefen" (AM).

Svo felldan vitnisburd ber eg Philpus Gifslason. at eg var (þar) i hia. og heyrda eg a a Aanastodum a Vatnznese þridiadaginn epter paskaviku þa lided var fra guds burd M. D og xx ar at þau tauludust vid. Þorbiörg Þorlaksdotter. og Þorbiörn Gunnarsson. epter Ivar Brandsson daudan. um þa proventu sem fyr greindur Þorbiörn hafde gefed Jvare Brandssyne bonda fyrnefndrar Þorbiargar. Sagdist Þorbiörn svo hafa skiled fyrer um sina proventu. ef Þorbiörg lifde Ivare leingur þa skylldi þesse proventa og Þorbiörn falla til fyrrgreindrar Þorbiargar. beiddest Þorbiörn þessa framfæris af tijttnefndre Þorbiörgu. enn hun sagdi þar nei til. at tacka

1) —skurd 27. 2) Skardsá 27. 3) Þessi nöfn skipta sætum i 27.

vid honum. þui hun sagdest þar ecke kona til vera. baud Þorbiörn sig i þessa proventu tvijsvar edur þrisvar svo at eg heyrde. enn fyrrgreind Þorbiörg gaf ed sama svar þar til. ad taka eigi vid honum. og þui mætte hann gefa sina proventu hverium hann villde fyrer sier. Og til meire stadfestu hier um. set eg mitt innsigle fyrer þetta vitnisburdarbref. er skrifad var um vorid. a Holltastödum. a manadagin næstan fyrir Bonifacij. þa lidid var fra guds burd M. D. l. og iij.

---

46. 17. Apríl 1520. á Ánastöðum.
29. Maí 1553. á Márstöðum.

Vitnisburðr um prófentu þá, er Þorbjörn Gunnarsson gaf Ívari Brandssyni.

AM. Apogr. 430 „Ex vidisse facto 1580. saman vid Harastadabrefin" (AM).

Suo felldan vitnisburd ber eg Þormodur Arason. at eg var þar i hia. og heyrda eg a. a Aanastödum a Vatnsnese þridiudagen epter paskaviku. þa lidit var fra guds burd M. D. og xx ar. at þau tauludust vid. Þorbiörg Þorlaksdotter. og Þorbiörn Gunnarsson. epter Ivar Brandsson daudan um þa proventu. sem fyrr greindur Þorbiörn hafde gefid Jvare Brandssyne bonda fyrr greindrar Þorbiargar. Sagdist Þorbiörn svo hafa fyrer skilid um sina proventu. ef Þorbiörg lifdi Ivare leingur. þa skillde þesse proventa og Þorbiörn falla til optnefndrar Þorbiargar. beiddist Þorbiörn þessa framfæris af Þorbiörgu. enn hun sagde þar nei til. þui hun sagdist þar ecki kona til vera. baud Þorbiörn sig i þessa proventu tvisvar edur þrisvar. enn fyrr greind Þorbiörg gaf þar ed sama svar til. ad hun sagdest ecki vera kona þar til ad taka vid hönum. og þvi mætte hann gefa sina proventu hvörium sem hann villde fyrer sier. Og til meijre stadfestu hier um þa set eg mitt jnnsigle fyrir þetta bref. er skrifad

var a Márstödum i Vatnzdal a manadagen fyrer dyradag um vorid. þa lidid var fra guds burd. M. D. l. og iij ár.

---

47. 24. Apríl 1522. á Eyri við Seyðisfjörð.

Vitnisburðr um það, að Ingibjörg Haldórsdóttir hafi gefið þá feðga báða Guðna Jónsson og Björn Guðnason kvitta um andvirði Kirkjubóls í Valþjófsdal.

AM. 196, 4to 174r—174v, frá síra Sigurði í Holti, skr. á síðara hluta 17. aldar (eptir afskript frá mag. Jóni Helgasyni).

Þad giöre eg Þorleyffur Aurnólfson godum mönnum viturlegt med þessu myn(n)u opnu briefe. ad eg medkiennist. ad eg var kominn til Kyrkiubólz i Valþiófsdal. þá ad Gudne böndi Jónsson var ordinn eigande ad offt nefndu Kyrkiubóle. ad eg vissa ad Ingebiörg vitiadi þá enn Gudna bónda. og beydde hann nockurar ásiá. þui hún þættest þa enn vera vanhalldiñ fyrer Kyrkiubol. Enn hann suarade henne. ad hann þeynkte ad hún mundi þar ey vppa meyga klaga. þui þar være fullur peningur fyrer kominn. enn fyrer gudz skulld og þynz bródurs skulld. þá vil eg giöra þier nockra gladning. fieck hann henne þá 4 málnytu kúgilldi. 3 fiordunga smiörs. sæng og 6 álner med smátt vadmál. og þar effter töku þaug höndum samann. ádur skriffadur Gudni og þráttskriffud Yngebiörg. gaff hun hann þá og hans erffingia og effterkomendur kuytta og ákiærulausa fyrer sier og öllum synum erffingium og effterkomendum vmm Kyrkiuból i Valþiófsdal. huört hún heffdi mátt eiga myked edur lyted. edur i huorn máta hún heffdi þad mátt erffa. eda vnder hana bera effter födur sinn. eda adra menn. og so jardar verd. og medkiendist þá hún heffdi fulla peninga og alla vppborid fyrer fyrskriffad Kyrkiuból. so hún vel ánægdist. og medkiennest eg fyrskriffadur Þorleyffur Aurnólfson. ad eg var i hiá vidtale þeirra Biarna(r) Gudnasonar og tyttskriffadrar Ingebiargar Halldorsdóttur effter Gudna heytinn látinn. spurdi þá Biörn Gudnason Ingebiörgu ad. huört hún mætte þa nockud thiltal haffa til Kyrkiubóls i Valþióffsdal. enn hún sagde þar

þá neij fyrer og medkiendist hún heffdi fulla peningna og alla vpp fyrer þad dreijged. og ádur kuijtt gieffed iörd og iardarverd. og þá tőku þaug enn höndum samann Biörn og Jngebiörg. og gaff hún þá enn kuijtta iörd og iardarverd med öllum sama skilmála sem fyrrskriffad stendur. Og til sanninda hier vmm setta eg mitt innsigle fyrer þetta vitnisburdarbrieff. er skriffad var ad Eyre vid Seydisfiörd fimmtudaginn nædstann effter[1]) festum Iőhannis Holensis Episcopi arum effter guds burd 1522.

---

48. 1524.

Ágrip af vitnisburðarbréfi um landamerki Saura í Nesjum í Húnavatnsþingi.

Eptir Þingbók Jóhanns Gottrups í Húnavatnsþingi 1720—1726, bls 46—47, innfært í landaþrætumál þeirra síra Arnbjarnar Jónssonar á Undenfelli og Lauritz lögmanns Gottrups 29.—31. Mai 1720 milli Óss og Saura í Nesjum.

Ad auk þessa eru af prestenum framlögd tvo document skrifud á kalfskinne.

Annad gamall vitnissburdur effter skrifadra (manna) Þorsteins prests Jonssonar. Einars Bardarsonar. Clemens Jonssonar og Tumasar Jonssonar hliődande um þad. ad þá lided var frá guds burd M. D xx og iiij ár. hafe Skule bonde Gudmundsson sellt Baudvare Jngemundarsýne jordena Saura med þessum landamerkium tilskildum. ut at Laxá. og sudur ad griőtgarde þeim sem er fýrer utan jordena Jtranes.

Þetta kalfskinsbref fýrer Riettenum upplesed og uppaskrifad. er innsiglalaust og hanga nidur þveingerner[2]).

---

1) *leiðrétt;* fyrer, hdr., sem fær ekki staðizt, því að það yrði *skírdagr* (17. Apr.); við hann (coena domini) hefði án efa miðað verið, væri bréfið gert þann dag. 2) Hitt bréfságripið er af kaupbréfi um Saura og Einarsnes frá 9. Mai 1631, og gefr einga aðra fræðslu um neitt en að þessar jarðir hafi verið 20 hdr. að dýrleika.

49. **6. Maí 1529.** **á Heydalsá**

Vitnisburðr um gjöf Þórkötlu Árnadóttur eða gjald á jörðunni Hlíð í Kollafirði til Jóns sonar síns „ábóta, að kendr er,“ en Árna syni hennar hafði til erfða borið eptir Dagstygg Jónsson föður sinn.

AM. Fasc. LIX, 30, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 1502. — Ártal þessa bréfs „1599“ í frumritinu hlýtr að vera misskrifað, líklega fyrir „1529“. Sbr. bréf frá 14. Sept. 1521. Dipl. Isl. VIII, Nr. 610.

Þat giore ek Jorundur Sueinbiarnarson godum monnum kunikt med þessu minu opnu brefi at ek uar þar j hia sa ek ok heyrde ek at Þorkatla Arnadotter galltt Jone syne sinum abota at kendur er allan þann part i Hlid j Kollafirde er Arna syni sinum[1]) bar til erfda eptter Dagstygg heitinn Jonson faudur sinn sem gud hans sal nade til fullrar eignar ok æfinlegrar undan sier ok sinum erfingium aullum audurum[1]) en haonum[1]) enn under fyrskrifadan̄ Jon abota ok hans laugliga erfingia. skilde hun svo fyrir at hun gyllde honum þennan fur[1]) greindan jardarpartt j sin þionauztulaun[1]) upp a þau niav[1]) ar er hann hafde hia henne uerit ok ecki kaup upp borit. sagdizt fyrskrifud Þorkatla hafa haft fyrir adur greindum omaga Arna fra þui er fader hans fell fra ok til þess er gud kallade hann burtt. ok hefdi optt nefndur Jon abote allan þann tima hia sier uerit. sagdizt hun þui ei uita betur en hun mætte þat rad giora fyrir þessum jardarpartte sem hun uillde. Ok til sanninda her um setur ek mitt inncigl(e) fyrer þetta uitnisburdarbref huertt er skrifad uar a Heydalsa[2]) uppstigningardag um uorit þa er lidid uar fra guds burd. ꝏ. d. tueir[3]) tier og niu ar.

---

50. **10. Oktober 1531.** **í Miklagarði.**

Kaup- og landamerkjabréf um Tannstaðabakka í Hrútafirði.

Eptir afskript í málsskjölum frá 1764, í Þjóðskjalasafninu, staðfestri á Bjargi 1. Júlí 1764 af Einari Magnússyni, bróður Skúla fógeta.

---

1)Svo. 2) hēydalsa, frumr. 3) tilgáta; „viiii“ frumritið.

Copie af landamerkiaskiale millum Tannstada og Tannstadabacka.

Þad giörum̄ vier Gudmundur Arason. Hallur Stirkársson. Jon Einarsson og Arnfinnur Einarsson gődum̄ mönnum kunnugt med þessu voru opnu brefe ad ár(um) efter guds burd MDXXX og eitt ær á Mel i Midfijrde sunnudagenn næstan̄ fyrer Philippi og Jacobi[1]) vorum̄ vid[2]) i hiá sáum̄ og heirdum á ord og handaband þessara manna af einnre hálfu Ara Jonssonar lögmanns enn af annare hálfu Magnusar Olafssonar ad so fyrer skijlldu ad greindur Magnus sellde Ara Jonssyne alla hálfa jördena Tannstade i Hrutafijrde i Stadar kyrkiu sőkn med upplage og samþicke Katrinar Sniőlfsdőttur konu Magnusar. hver þá var þar nær stődd. sellde offtnefndur Magnus sagda jörd greindum Ara med öllum þeim gögnum̄ og giædum̄ sem greindre hálfre jördunne fylger og filgt hefur ad fornu og nýu og ecke er med lögum̄ frá komed og hann vard fremst Eigande ad. Hier i mőt gaf Are Magnuse atta málnitu kugilde og átta hundrud i frijdvirtum̄ peningum̄. Skylde Are hallda greindre jördu til laga. enn Magnus svara laga Rifftingum. Sagde Magnus til þeirra[2]) landamerkia: Ur steine þeim stőra er stendur i fiörunne fyrer utan̄ völlenn á Backa. og þadan̄ Rettsyne uppi vorduna. og þadan̄ upp[2]) lækiarbugenn og so Rettsyne upp i Storahől og þadan̄ uppi kelduna. rædur kelldan̄ ut i Grijmsæ. enn æen̄ ofan̄ i siő.

Og til sannenda hier um̄ setium̄ vier firr skrifader menn vor jnnsigle fyrer þettad[2]) bref. er skrifad var i Micklagarde i Eyafijrde þridiudagenn næstan̄ fyrer festum reliqviarum. á sama are og fyrr seger.

---

51. 22. Apr. 1533 — 26. Sept. 1571.

Transscripta tíu bréfa, er snerta Hvanneyrarfólk í Borgarfirði, og eru öll bréfin nú glötuð, nema eitt.

---

1) þ. e. 30. Apr. 2) Svo.

AM. Apogr. 4788b, með hendi Árna Magnússonar.

Fra Sira Þordi Jonssyne á Stadarstad hefi eg (1709 um hausted) haft til láns stort Transscriptum á pergament, innehalldande. 10. bref um Hvanneyre i Andakil. Brefen eru:

22. Apr. 1533. 1°. Vitnisburdur Snorra Þormodzsonar. Gudmundar Erlendzsonar. og Jons Audunarsonar. um
þad sem fram̄ for á Hvanneyre 1533. þridiudaginn næstan fyrir Jonsmesso Holabiskups: nefnelega: um felag Jons bonda Þordarsonar og Ragnhilldar Einarsdottur: Jtem arfleidslu Einars Eirikssonar og Setseliu Eiriksdottur. Vitnisburdurenn er dateradur á Gilsbacka in
3. Marts 1534. translatione Sancti Johannis Episcopi Holensis. are sidar.

2°. Erlendz Þorvardzsonar lögmanns urskurdur um ættleiding barna Sira Eiriks Jonssonar. dat. Strönd i Selvogi 1545. sunnudaginn næstan
30. Aug. 1545. epter Decollatio Johannis baptiste.

3°. Vitnisburdur Þorbiarnar Þorleifssonar og Sigurdar Jonssonar um þad sem fram̄for á Hvann-
6. Mai 1537. eyre 1537. sunnudaginn næstan epter krossmessu um vorit: nefnilega: Leyfi Jons bonda Þordarsonar um arfleidslu barna Sira Eiriks sonar hans. og medkenning Jons um medtekt þeirra peninga sem Sira Eirikr atti honum
1538. her fyrir ad luka. Dat. Reykhollte áre sidar.

4°. Domur Marteins biskups og. 12. manna 1549.
12. Aug 1549. manudaginn epter Laurentii á Hvanneyre, hvarinne þeir dæma arfleidslu Einars Eirikssonar löglega, og Hvanneyre ad vera eign Einars.

5°. Marteins biskups urskurdur, ad Hvanneyre sie eign Einars Eirikssonar. Jtem veiting hans til
16. Sept. 1549. Einars á kirkiufe Hvanneyrar kirkiu. Dat. Alftanese, manudaginn epter Exaltatio Sancte crucis 1549.

6⁰. Vitnisburdur Jons Jonssonar, Arna prestz Jonssonar og Jons Jonssonar um þad sem framfor á Jndridastôdum i Skoradal, manudag(inn) næstan efter Magnusmesso Eyajarls 1540 og 12. mille Sira Magnus Jonssonar og Einars Eirikssonar, nefnelega: ad Sira Magnus uppgaf sitt tilkall til halfrar Hvanneyrar, enn Einar feck Sira Magnuse þar á mot Kvikstade og Tungu i Hvanneyrar kirkiusokn. Vitnisburdurenn er dateradur Hvanneyri fôstudagenn epter uppstigningardag. are sidar. — 18. Apr.[1]) eða 18. Dec. 1552. — 12. Mai 1553.

7⁰. Vitnisburdur Snorra Þormodzsonar. Asmundar Lytingssonar og þriggia annarra, um ættleiding Steinunnar Jonsdottur til barna sinna Einars, Helgu og Astu, og samþycke Sira Olafs Jonssonar hier til. framfor þetta i Reykhollti 1545. manudaginn epter Bartholomæi enn vitnisburdurenn er dateradur i Reykhollte (in) Cathedra S. Petri 3ur arum sidar. — 31. Aug. 1545. — 22 Febr. 1548.

8⁰. Erlendz Þorvardzsonar lôgmanns urskurdur um þessa næst fyrirframanskrifada arfleidslu. Dat. Þingnese 1550. dagenn epter Nikulassmessu. — 7. Dec 1550.

9⁰. Gissurar biskups Einarssonar urskurdur um hionaband Sira Eireks Jonssonar og Steinunnar Jonsdottur. Jtem um qvitteringar þessara manna fyrir þeirra barneignum af biskup Øgmundi. Dat. Skalhollte 1545. Jpso die Sancti Augusti[ni]. — 28. Aug. 1545.

10⁰. Erlendz Þorvardzsonar lôgmanns urskurdur um hionaband Sira Eiriks Jonssonar og Steinunnar Jonsdottur og skilgetning barna þeirra. Dat. Strônd i Selvoge manudaginn næstan epter Decollatio S(ancti) Joh(annis) baptistæ 1545 (Mdlxv. stendur hier i brefenu). — 31. Aug. 1545.

---

1) er annar páskadagur 1552.

Þesse óll fyrrskrifud bref. 10. ad tólu. transscribera ex originalibus.

[1])Gisle Jonsson Superintendens Skalholltzstiktis. Loptur Narfason. Freysteinn Grimsson. Jon Eigilsson. prestar Skalholltz stiktis. ā Hvann-
3. Sept. 1571. eyri i Andakil. manudaginn næstañ epter xijta sunnudag Trinitatis 1571.

[2])Þordur Gudmundsson lógmann sunnan og austan ō Jslandi ā Hvanneyri i Andakil 26ta. dag Septembris 1571.

Eg hefi hiedan utskrifada Numeros 6. og 10. enn hin óll brefen hafde eg haft in originalibus fra Sira Þorde Jonssyne.

---

52. 28. September 1533. á Munkaþverá.

Ágrip af bréfi um Kristnes í Eyjafirði.

Þingbók Eyjafjarðarsýslu 1728—1742 í þinghaldi frá 8. Maí 1730.

Ehruverdugur profasturinn Sira Þorsteirn Kietilsson liet vpplesa vidimeradar copiur tveggia kaupbrefa firir Jordunne Christnese.

Þad eina af dato 1461 i Modrufelle i Eyafirde laugardaginn firir uppstigningardag[3]).

Hitt annad dat. i itra Diupadal i Eÿafirde manudaginn næstañ efter Michaelismessu 1473[4]).

bæde herma fra landamerkium og itókum sómu iardar firir austañ Eÿafiardarā.

Þar med filgde tveggia manna vitnisburdur um Faxakieldu Christnessiardar landareign ahrærande. dat a Mukaþvera næsta dag firir Michaelismessu 1533.

1—2) Þesse vidimus standa bæde nedan vid documenten ā sama bokfellinu sem documenten eru ā skrifud. og er sierhvert vidimus fyrir sig. (AM.). 3) = Dipl. Isl. V, Nr. 209. 4) Nr. 24 hér fyrir framan.

53. 1535

ÁGRIP af skipunarbréfi Ögmundar biskups um landamerki Dögurðarness og Arnarbælis.

Tekið upp í dóm eða áreið um landamerki Dögurðarness og Arnarbælis frá 16. Júní 1707 í afskript frá c. 1730—40 meðal Dagverðarnesskjala í Þjóðskjalasafninu í Reykjavík. Bréf þetta fæst nú ekki öðru vísi en í þessu ágripi. Sbr. DI, IX, 622; X, 88.

Fÿrst skickun Biskups Øgmundar til Dada Gudmundssonar. og Sira Olafs Gudmundssonar ad rijda å þetta land. epter þad Sira Biarne Sumarlidason og Sira Jon Halldorsson hőfdu båder med sijn bref og skilrijke komid fÿrer leikra og lærdra dom å alþinge anno 1535.

---

*54. 6. Maí 1536. á Flugumýri.

JARÐAKAUPABRÉF Ara lögmanns Jónssonar og Páls Grímssonar um Holtastaði og margar fleiri jarðir.

AM. 198. 4to bl. 28—29, safn frá Jóni lögmanni, skr. c. 1600. — Sbr. DI, IX, Nr. 634. Þar er bréfið prentað eptir fúinni afskript.

Skifta giorningur wm Narfastade sem þesser epter farandi domar vm hlioda.

Þad gioruṁ Wier Jon Mattheasson. Sueinn Finnbogason. prestar. Olafur Jonsson. Eirekur Gudmundsson. godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi ad arum epter gudz burd 1536. å Flugumyri j Skagafirdi. laugardaginn næstañ epter krossmesso vm̃ vorit. vorum vier j hia saum og heyrdum A ord og handaband. Ara Jonssonar logmannz og Pals bonda Grimssonar ad suo fyrer skildu ad nefndur Are selldi fyrr sőgdum Pali jardernar Holltastadi j LangaDal fyrer 90c. jordina Strijug fyrer 30c. jordina Vatnahuerfi fyrer 30c. jordina Lækiardal fyrer 20c. annañ LækiarDal fyrer 10c. Wfagil fyrer 16c. Refstadi fyrer 12c og þar til 8c j fulluirdis peningum. liggia fyrr nefndar jarder j LangaDal og Laxårdal. med ollum þeim gognum og giædum sem greindum jordum å med logum ad fylgia og nefndur Are vard fremst eigandi

ad. Sagdi opt nefndur Are ad kirkian á Holltastodum ætti suo heitandi jord sem hier epter skrifad stendur. Huamm j Langadal og Kirkiuskard á Laxardal. Kagadarhol og Hamar á Aasum fyrer vestan Blondu og þar til x malnytu kugilldi. skylldi Pall bonde suara kirkiunne sogdum kugilldum. Hier j mot gáf og gallt greindur Pall opt nefndum Ara jordina Einarstadi j Reykiadal fyrer 90c. Glombæ fyrer 30c. jordina Hallbiarnarstadi fyrer 30c. jordina Narfastadi fyrir 30c. jordina Fliotzbacka 20c. jordina Vijda 12c. liggia þessar allar jarder j Einarstada kirkiusokn. og þar til jordina Helluvad vid Myvatn fyrer 12c med ollum þeim gognum og giædum[1]) sem greindum jordum á med logum ad fylgia og nefndur Pall vard fremst eigandi ad. sagdi opt nefndur Pall ad kirkian á Einarstödum ætti xc j heimalandi og jordina Kuiendisdal og jordina Biorg j Kinn og suo stodu til borgunar fyrer kirkiunnar peninga jardernar Holar og Dadastader j Reykiadal. skilldi Are meiga leysa þær jarder til sin og giallda kirkiunne fulla peninga þar fyrer ef hann villdi. suo atte kirkian á Einarstodum x malnytu kugilldi. skylldi Are suara þeim kugilldum og þar til atti Pall ad suara nefndum Ara kirkiunnar vegna xc j fullvirdispeningum. gaf og giordi Biskup Jon kuittan allan reikningsskap fornan og nyan þann sem þar til hefdi fallid til Einarstada og Holltastada kirkiu ad tilskilldum þeim kirkiueignum sem fyrr skrifad stendur og þeim jtaulum og ornamentis sem kirkiurnar eiga adur. skylldu huerier fyrr sagdra manna hallda thil laga þeim jordum sem keyptu enn suara lagariptingum a þuj sem huorer selldu. war Biskup Jon forsagnaruottur ad fyrr sogdum giorningi og setti sitt sicnet[2]) med uorum fyrrskrifadra manna jnsiglum fyrer þetta bref er skrifad war j sama stad (og) are deigi sijdar enn fyrr seiger.

---

55. **26. Júlí 1536.** **í Skálholti.**

Vidisse af alþingisdómi frá 30. Júní 1533 (DI, IX, Nr. 550) og ríkisráðs staðfestingarbréfi 29. Sept. 1533 (DI, IX, Nr. 564).

1) giæfum. handr. 2) Svo.

JSig 149. 4to bl. 216—217, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði c. 1664

Vitnisburdar Bref Vpp a fyrrskrifad Bref.

Þad giorum vier S(ira) Marteinn Einarsson og S(ira) Biarne Sumarlidason prestar Skálhollts Biskupsdæmis godum monnum kunnigt med þessu ockar opnu brefe. ad vid hofum sied og yferlesed so látande dóm og stadfestingarbref med oskoddudum hangande jnnsiglum so látande ord effter ord sem hier fyrer skrifad stendur. Og til sannenda hier um setium vid ockar jnnsigle fyrir nedan þetta Bref skrifad j Skálholltte primo die post festum Jacobi Apostoli Anno Salutis m:d: xxx: vj.

---

*56. 1537—1538.
1542.
1576.

Skrá um útgjöld Ögmundar biskups til Claus van der Marvitz hirðstjóra vegna síra Jörundar Steinmóðssonar.

AM. Fasc. LXXIV, 5, frumritað transscriptum á pappír með hendi Eggerts lögmanns Hannessonar. Tvö innsigli drepin á fyrir neðan. Sbr. Dipl. Isl. X, Nr. 106.

Anno domini m d xxx vij°.

Hofum vier þessa peninga afhenda laatid hirdstiora Claues vander Marwijtze sem hier epter standa skrifader.

Jn primis vegna sijra Jorundar. iij. naut gomul. xx sauder. vij tunnur smiors og j vætt betur. v. suin og ij huder.

Jtem anno et cetera xxxviij°.

Jn primis viij kýr.

Þad medkennunzt ec Gizur Einarsson superintendens Schalholltzsticktis ad ec hefj skrifat þennan reikningskap epter þeim sem ec vissi ad b(iskup) Augmundur. godrar mijnningar. vtgiallt[1]) j sannleika suo vordna peninga af kirkiunnar peningum er hann leysti til sin þann part af peningum Sijra Jorundar. af herra kongsins vmbodzmanne sem

1) Svo.

kongdomenum hafdi til fallit: til sannenda er mitt signet hier fyrir nedañ æ þrykt: Anno Dominj ↀd. xlij.

Þat medkennunzt eg Magnus prestur Jonsson og Helgi Ionsson med þessum ockar vitnisburde ad vid sæum og yfer læsum svo latandi bref ord fyrir ord sem hier fyrir ofan skrifat stendur med heilu og oskoddu siignete herra Gizurar Einarssonar. Ok til sanniñda hier vm þryckium vid ockar jnsiglum fyrir nedañ æ þetta bref: Anno seruatoris 1576.

---

57. 30. Oktober 1538. á Borg.

Kaupmálabréf Halls Ólafssonar og Ceceliu Guðmundsdóttur.

AM. 62c 8vo, á síðustu bls. (bl. 24v og 23v), skr. c. 1606, fúið og trosnað.

Jn nomini[1]) Domini Amen var svo felldur kaupmale lystur og stadfestur æ brullupsdeigi æ millum þeirra Hallz Olafssonar og Ceceliu Gudmundzdottir ath adur nefndur Hallur hafdi til kaups uid greinda Cesseliu hundrad hundrada j jordum og kugilldum og i audrum þarfligum peningum. hier i moth hafdi adur greind Cesselia til kaups uid fyrr skrifadañ Hall [lx]c i jaurdum] og audrum þarfligum peningum. kiori heidursamligur dandi mann Jon bondi Jonsson vegna liusfreyiunar Liotunar kuinnu sinnar modur fyrgreindrar Cesseliu hana[2]) helmingakonu i gard fyrr greindz. Hallz feingins fiar og ofeingins. Voru þessir brullaupsvottar S(ira) Freistein Grimsson og Colbein Jonsson prestar. Gudmundur Gudmundzson. Oddur Thumasson [og J]on Sæmundsson. huerier sin insigle settu fyrer þetta kaupmalabref. huert skrifad uar á Borg i Borgarfirdi miduikudæginn næsta fyrer allra heilagra messo. þa lidit var fra gudz burdi ↀdxxx og viij Ar.

Anno 1538 urskurdadi Ellendur laugmadur arfleidslu Olafs prests Colbeinssonar.

Þa ar fra lausnarans fæding tauldust ↀ. d. xxx. viij ar gipti S(ira) Olafur Hall son sinn og gaf honum Midvell(i).

---

1) Svo. 2) b. v.; hefir vantað í afskriptina frá upphafi.

58. 5. August 1541. í Þingmúla.
6. Febrúar 1548. á Eiðum.

Gizur biskup samþykkir kaup þeirra Brands príórs og síra Einars Árnasonar um Geitdal.

AM. Apogr. 4308 „Ex Originali Peturs Asmundzsonar á Ketilsstöðum" (AM.). — Árni hefir fremr viljað lesa ártal þessa bréfs 1547 heldr en 1541, en eitt af tvennu sé það. En athugandi er samt, að Gizur biskup reið einmitt yfir Austfjörðu 1541, og var staddr á Skriðu í Fljótsdal 4. Aug. það ár. Önnur bréf en þetta geta ekki um för hans á Austfjörðu 1547. Hinn 18. Júlí 1547 dæmir Gizur biskup dóm á Reykjum á Skeiðum, og er þá ólíklegt, að hann hafi verið í Þingmúla 5. Aug. það ár. Bréf þetta mun því án efa vera frá 1541.

IESVS.

Þath giorum vier Finnbogi Jonsson. Hiallti Gudbrandzson. Þosteinn Arngrimsson. godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. ad wier hofum yfirlesit opit bref med oskauddu jnsigli herra Gizurar svo latande ord fyrir ord sem hier seigir.

Þath giori ec Gizur Einarsson. superintendens Schalholltz sticktis. godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi. ad ec hefi mitt samþycki vpp a gefit þau iarda skipti og kaup sem herra prior Brandur. og siera Einar Arnason hafa giort sin a medal med godra manna nærveru sem heitir Geijtdalur klaustursins iord eptir þvi sem þeirra kaupbref þar wm giort wtuisar og helldur. Og til sannenda hier wm set ec mitt incigle vppa þetta samþycktarbref skrifat j Þingmula j Skriddal v die mensis Augusti anno salutis nostre 1547[1]).

Og til sannenda hier wm festum wier fyrrnefndir menn vor jnnsigli fyrir þetta transkriptarbref skrifat a Eidum j Wtmannasweit þridiadaginn viku fyrir föstu inngang [Ano domine[2]) MD xl viij.

---

1) „ita lego potius qvam 41. alterutrum certe est" (AM). — „1541" á að lesa það án efa. 2) [Svo.

59. **13. August 1541.** **á Hólum.**
1576.

Vitnisburðr um gjöf Jóns biskups Arasonar á Grund í Svarfaðardal og Garðshorni til Þórunnar dottur sinnar.

AM. Apogr. 137 „Ex originali sira Skula Þorlakssonar. Originallenn er under lok lidinn" (AM.). Árni lýsir innsiglum. Sbr. Dipl. Isl. X, Nr. 359.

Um Grund i Svarfadardal[1]).

Suo orden vitnisburd berum vid Jon Sæmundzson og Simon Jvarsson. ad þa Datum skrifadist ꝏ. d. xl. og eitt ær. Vorum vid med audrum godum monnum þar vid stadder i timburstofunne a Holum ȷ Hialltadal [laugardaginn næstan[2]) fyrir Mariumessu assumptionis vm sumarit. þa biskup Jon Arason. hvers sæl Gud nade. fieck sinne dottur Þorunne Jonsdottur med handsolum ȷordina Grund i Svarfadardal med Gardzhorne til fullrar eignar og frials forrædis. Suo og lyste biskup Jon þar þa samstundis ad hann gylldi adurnefndri Þorunne þessa ȷord og giæfi. þui hun hefdi att hia sier peninga i langa tima. sijdan hennar bondi Hrafn Brandzson fra fiell.

Og til sanninda hier um setium vid ockar insigli fyrir þetta vitnisburdarbref. epter hveriu vid vilium sueria ef þurfa þiker. skrifad a þui æri m. d. lxx. og vj.

So hliodande originalbref á kalfskinn, sem hier fyrer framan skrifad stendur höfum vid underskrifader sied og lesed. i Skalhollte þann 19. Februarii Anno 1708.

Þórdur Þórdarson. Ormur Dadason.

---

60. [1542].

Minnisgreinar fógeta konungs um „það, sem mest er á nauðsyn á Íslandi, í Viðeyjarklaustri eða hvar sem haldinn yrði konungsgarðr þar í landi."

Ríkisskjalasafn Dana Isl. & Fær. Supl. II, 50, laust pappírsblað í Fol. frá tíð Kristjáns konungs þriðja. Þessar greinar geta varla frá öðrum tíma verið en 1542. Sbr. Dl, X, Nr. 425, 427, 532.

1) með hendi Árna. 2) [b. v. samkv. DI, X, Nr. 359.

Thill Jſslannd.

Jtem thette gõriis mesth behoff paa Jſselanndt paa Wijdhôe Closter heller huorſsom mandt skwlt holle konngens garde ter paa landdett.

Jtem Szaagebordtt.

Jtem Bijelker och sparrer[1]).

Jtem vognnskudt och aarer.

Jtem alle honnde sporrer[1]) och threi tiill býgniñgh.

Jtem wedt att Bage mett.

Jtem iiij lester mijell.

Jtem iij lesther maltt.

Jtem x Siider flesk.

Jtem erffther och griin.

Jtem Eddiicke. kaallffrðð och Sennapp.

Jtem ij laxegarnn. thet ene xx faffmne. och thet andett xij faaffmne.

Jtem om thij fuglefenngere ſsom lijgger ther paa landet och giffuer mijn herre Jndtidt huorledis mijn herre will haffuet ther.

Jtem att forhörre hoeſs mijn herre huorledis att handt will haffuedt mett thij Engelske. oc andere skiiff ſsom henn-der att stöde vnder Jſselanndt.

Jtem om̄ thet gamble býskops gottz paa Jſslanndt ſsom blieff dömbtt wnder mijn herris node[2]) oc om̄ thenndt vnge Býscop will begierre thet aff mijn herre att forhörre huorledis mijn herre will haffuett ther om.

Jtem om sporrer och skullerr. oc heesteskauu.

Jtem i iij flönnddergarnn mett Blýðð och Snörrer.

---

61. 1542.

Vitnisburðr um gjörning þeirra Teits „heitins“ Þorleifssonar og Thomasar heitins Tumassonar um Víðivelli í Blönduhlíð.

AM. Apogr. 4252 „Ex originali fra Vidivöllum i Blonduhlid. accura-

---

1) Svo; er hið sama. 2) Einginn dómr gekk 1541 um jarðir Ögmundar biskups. Sbr. DI, X, Nr. 330.

tissime" (AM.). Árni lýsir innsiglinu. — Vitnisburðr þessi er gefinn út eptir 1538 (1539), en hversu laungu síðar er óvíst. Ártalið 1532 er rangt; 1542 gæti verið rétt.

So felldann vitnisburd ber ec Jon Halldorsson ad ec var þar vid staddur j Glombæ j Skagafirdi ad Thomas heitinn Tumasson adspurdi Teit heitin Þorleifsson huert afl sa giorningur skylldi hafa sem hann hefdi gýortt vid hann vm̃ Vidiuelle j Blonduhlid: þa suarade honum fýr nefndur Teitur ad hann Tumas hefdi þann sama gýorning eigi halldit helldur rofit oc heýrda ec opt nefndan Teit soddan suar giefa fyrrskrifudum Tumase ad hann hefdi giefit honum Videuelle med þui fororde at hann fære at sinum radum vm̃ sinar giptingar oc hann j framtidinne sinn mann skýlldi vera. J annare grein sagdist titt nefndur Teitur vilia enn hallda sinn gyorning oc ord vid Tumas heitin Tumasson ef hann villdi hallda sina lofun vm fyrsagda sina þionustu. þa afsagde Tumas Tumasson ad hann villdi þad j onguan mata til vinna at motfalla sinn varnad sem væri Grimur Jonsson. Jtem þa heýrda ec opptt nefndan Teit soddan añsuar giefa margnefndum Tumase ad hann þýrfte ecki ad reida sig vpp a fyrr sagda jaurd oc hann hana j onguan mata feingi. oc so heýrd(a) ec Tumas heitinn Tumasson þui lýsa fyrir mier ad hann reiddi sig eckij vpp a somu jord oc so bad tittnefndur Teitur Þorleifsson mic at minnast oll fyrrsogd ord oc þeirra vidtal oc fleirum dandi monnum hia verundum. Oc til sanneñda hier vm̃ heingi ec mitt jncigli fyrir þetta vitnisburdarbref epter hueriu ec vill sueria ef þurfa þikier. skrifadist þa datum var epter guds burd. ꝏ⁰. d. xxxx[1]) og ij.

***62. 25. December 1542. í Kaupmannahöfn.**

Verndarbréf konungs handa Daða bónda Guðmundssyni.

JSig. 375. 4to bls. 41, með hendi Grunnavíkr-Jóns c. 1750—60

1) Í bréfinu stendur „xxx". Það fær ekki staðist. Teitr er á lífi 1532. Líklegast er, að eitt „x" hafi gleymzt úr ártalinu í frumritinu. Þá fær alt staðizt.

„Ex originali chartaceo (charta patente) fra vicelögmanninum Oddi Sigurdssyni. Naunet er med Kongens egen haand. Uden paa brevet staar överst *Dade Bunde.* og der nedenfor, ligeledis uden paa" (AM.). Sbr. Dipl. Isl. XI, Nr. 168.

Wii Christiann mett gudtz naade Dañmarkis Norgis Wendis och Gottis Koninng Hertug vdi Slessuig Holstenn Stormarnn och Dittmerskenn. Greffue i Ollde(n)borg och Delmenhorst giöre alle witterligtt att wii nu aff wor synderlige gunst och naade haffe tagit annamitt och vndfangitt och nu medtt thette wortt opne breff tage annamme och vndfange thenne breffuisser Dade bunde paa wortt landtt Jſslandtt hanom hanſs höstrue bören hionn tienere godtz rörendis eller vrörendis ingtett vndertagenn ehvadtt thet helst er eller neffnis kandtt vdindenn wor kongelige hegenn vernn fredtt och beskernnellſse. Besönderligenn att wille forsuare och fordagtinge thiill alle retthe. Thii forbiude wii alle ehuend the helst ere eller vere kunde. serdelis wore foggether Embitzmendtt och alle andre forne Dade bunde her emodtt paa perſson höstrue börnn hionn tienere gotz rörendis eller wrörendis att hindre hindre lade eller vdi noger maade att vforrette emodtt lougenn. wnder wor kongelige hegenn[1]) och wrede.

giffuett paa wortt slott Kiöbnehaffn Juledag aar et cetera M. d. x. l. ij.

Wnder Wort Signetth.
Christian. (Sigillum regium).

63.

17. August 1544. í Arnbjargarbrekku.
26. August 1546. á Bergstöðum.

Kaupmálabréf Jóns Þórarinssonar og Guðnýjar Einarsdóttur.

JSig 66 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns c. 1740 „Ex originali pergameno".

In nomine domini amen lystizt oc stadfestizt suo felldur

1) Svo.

kaupmæle æ mille þessara manna Jons Þorarinssonar. oc Gudnyiar Einarsdottur. fyrir farandi logligre festing. at Einar Halfdanarson gipte Jone Þorarinssyni Gudnyio dottur sina med suo felldu fekaupe. J fysto reiknadi Jon Þorarinson sier til kaups uid Gudnyio tivtio hundrut ȷ fausto oc lauso. hier ȷ mote gaf Einar Halfdanarson Gudnyio dottur sinne xx hundrut. at auk þau. vj. hundrut. sem sira Stulle sonur hans þar til lagdi. Var þar lesit Bref virduligs herra Biskups Jons. med hans signet. huad suo hliodadi at hann lofadi at giefa Gudnyo Einarsdottur suo mykla peninga ȷ fastaeign og lausagoze at hon hefdi full fimtie hundrut med þeim peningum. sem hennar fader oc moder. og brædur. gafu henne sem fyr seigier. hier med gaf Jon Þorarinsson greindre Gudnyio Einarsdottur xxx hundrut ȷ tilgiof vr fyrsaugdum sinum peningum. kiore Einar Halfdanarson Gudnyio dottur sina mælakonu ȷ gard Jons Þorarinssonar. huad mæle hennar reiknazt attativ hundrut at þessu aullo saman reiknudu. For þesse kaupmæle fram ȷ Arnbiargarbrecku ȷ Havrgardal. sunnodagin næstan efter Assumptionem Marie. Arum efter gudz burd ꝏ. d. xl og iiij.

Voru þesser festingaruottar. Sira Geirmundur Jonson og sira Þorsteinn Gunnason. Jon Magnusson. Einar Einarson morgum godum monnum audrum næruerondum.

Oc til sanninda hier vm setti Einar Halfdanarson sitt ȷncigle med uorum fyrgreindra manna ȷnciglum fyrir þetta kaupmælabref skrifad æ Bergstodum ȷ Suartærdal a fimtudagin næstan efter Barpthotomeus[1]) messo tueimur arum sidar enn fyr seigier.

---

64. 24. November 1544. á Hólum.

Transscriptum af máldaga Bergstaðakirkju í Svartárdal.

Tvær afskriptir meðal Bergstaðaskjala í Þjóðskjalasafninu: *a*, með hendi Jóns háyfirdómara Péturssonar 1851, stafrétt „skrifað eptir kálfskinnsbréfi; tvö innsigli fyrir, en eitt dottið frá“; *b*, með hendi Gísla

---

1) Svo.

Konráðssonar, staðfest 8. Marts 1845 af Birni sýslumanni Blöndal. Sbr. DI, III, 544; V, 358.

Þath giorum vier Gudmundur Skijdason. Hallur Asgrimsson ok Thomas Eiriksson prestar godum monnum kvnnigt med þessu woru opnu brefe. ath wier haufum sied ok yfer lesed gamlan mældaga heilagrar Holadomkirkiu vm Bergstada kirkiu Eign suo latanda ord epter ord sem hier epter skrifad stendur.

kirkia æ Bergsstodum[1]) er helgut med gude hinum heilaga Olafe konge ok Þorlake biskupe. hun eigR alla heimajord. ok halfan ForsadæI med allre jardar eign. haga och hRisa ok allra landz nytia framan til Rietta fyrir austan ok þar gegnth fyrir westan vtan upp hogguit gras fra Jons messu baptiste ok thil fiogra vikna. þann thima skal ei thil beithar leggia[2])dælenn. Enn skipe þess j millum med jafnade. staduren eigR oc[3]) husgiord j dælnum þar sem hafa vill. skal bondi sæ sem byR j Stafne fæ saudamonnum af[4]) Bergsstodum husRvm. ketel og elldivid. dryck ok vinnv oleigis sem sinum monnum edur lata geyma sialfur ogh hafi eyri æ fimtan saudi. Eitt gellth naut skal wera med kwneytum[5]) J Stafne hwert sumar ef sæ will er a Bergsstaudum byR.

Och thil sannenda hier vm setium vææR fyrrskrifader menn voR jnsigle fyrir þetta bref eR skrifath war æ Holum J Hialltadæl manudæghinn næstan fyrir Katrinarmessu arum eptter gudz burd M. D. xl. og iiij.

[Upplesid fyrir manntalsþingsriette ad Bólstadahlíd þann 1ta Julii 1778. Testerar.

M. Gislason[6]).

---

65. 1544. á Víðivöllum.

Hreppstjóraþingsskipan í Fljótsdal, að leigan af Kristfjár-

---

1) Svo JP; GK alstaðar: Bergst. 2) Svo GK (rétt); leigia JP. 3) ok GK; Dc(!) JP. 4) GK; . . lf, JP 5) JP (rétt); bwneytum GK. 6) b. v. GK.

jörðunni Arneiðarstöðum skuli vera til framfærslu guðs ölmusumanni, er þar inntakist, en hitt megi ekki haldast, að leigan gangi til Gizurar biskups.

AM. Apogr. 4377, með hendi Árna Magnússonar.

Þad giorum vier Torfe Þorsteinsson. Markus Jonsson. Einar Þorvalldzson. hreppstiorar. Brodde Ketilsson. Valtýr Þorvalldzson. Gissur Helgason. godum monnum vitanligt med þessu voru opnu brefi. ad vier lietum til skodunar koma ä Bessastødum. ä hreppstiornarþinge. hver med riettu skyllde upp bera leigu af iordunne Arneidarstodum. sem Kristfiariord er. Kom Jon Jonsson þar fram̄. og medkendist. ad hann hefdi lofad Herra Gissure leigu af fyrrgreindre iordu. hvad oss ecke leitst halldast meiga. ad hun være af fatækum dreigin. Þvi skipudum vier fyrrgreinder hreppstiornarmenn. med loglegum samtalsgiorninge. gudz olmusumann þar inn takast. og a samre leigu þar fram̄ færast æfinliga. Og til sannenda hier um setium vier vor innsigle fyrer þetta giorningsbref. Skrifad ä Viidevøllum ytrum. arum epter gudz burd. M. D. xl. og iiij. är.

---

66. 13. Maí / 30. Sept. 1545 í Saurbæ. / í Selárdal.

Erlingr bóndi Gíslason selr Andrési bónda Arasyni og Guðrúnu húsfreyju hans jörðina Hvalsker í Patreksfirði fyrir tiu hundruð í Siglunesi og tvö hundruð að auki, en af því að Sauðlaussdalskirkja átti þenna Siglunesspart, þá var jörðin Hvalsker skilin undir Dalskirkju í staðinn til æfinlegrar eignar.

Eptir transscripto á pappír meðal Sauðlaussdalsbréfa í Þjóðskjalasafninu með hendi Björns prófasts Halldórssonar, en transscriptum er staðfest að Saurbæ (á Rauðasandi) 10. Janúar 1765 af Davíð sýslumanni „Skefing“, og segir hann bréf þau, sem í þessu transscripto eru, „skrifud epter Máldagabók þeirre er geimd var í Savrbæar kyrkiu 1765 og Magnus sem var á Jörva skrifad hafde.“ Ekki er þetta bréf samt nú í Bæjarskjalabók, og sýnist þar aldrei muni verið hafa. Aptan

við afskript bréfsins ritar síra Björn: „brefid hefur verid med 2ur áþricktum jnsiglum, hvar af þad sidara er epter. Þesse var sá Sira Gisle, sem sidar vard biskup og Eggert lögmadur mágur hans." Eptir þessu sýnist, að frumrit bréfsins muni hafa verið á pappír.

Jhesus.

Þad giörum vid Gisle prestur Jonsson (og) Eggert Hannesson gódum. mönnum kunnugt med (þessu) ockru opnu brefe. (ad) vid vorum hia. saum og heyrdum á ord og handaband þessára manna. af einne alfu Ellings bónda Gislasonar. enn af annare Andresar bónda Arasonar. ad svo under skildu. ad adurgreindur Ellingur seldi fyrnefndum Andrese. hans qvinnu og hennar sonum jordina alla Hvalsker xij^{c}. er liggur i Patreksfirde i Sadlausdals kirkio sockn. med öllu þvi. sem greindre jördu fylger og fylgt hefur at fornu og nýu. bæde til siós og lands. og hann hafde fremst eigande ad ordid. undan ser og sinum erfing(i)um enn under Gudrunu husfreyiu og hennar erfingia. til æfinlegrar eignar og friáls forrædis. Her i mót gaf Andres bonde. med Ráde og samþycke sinnar adurgreindrar kvinnu. og hennar sona x^{c} i Siglunese. hver jord er liggur á Bardastrond. i Haga kirkiu sokn. med þeim öllum gædum. sem greindum jardarparte fylger. under Elling og hans erfingia. til æfinlegrar eignar. þar til skylde Andres lucka Ellinge ij^{c} i gódum peningum. fyrir þad sem Sker var dýrara. Enn saukum þess ad Dalskyrkia átte þennañ Nespart. i sina heimanfylgiu. þar fyrer var þesse jord Sker skiliñ under Dalskyrkiu i stadinn til æfinlegrar eignar. var þetta og samþyckiande herra Gizur byskup i Skalholte. Medkendez Ellingur ad hann hefde alldrei mátt nockrum manne selia þessa jord Sker þvi hann hefde fyrer laungu adur pantad hana og vedsett Gudrunu husfreyiu og hennar börnum i Dal. Vissum vid ecke betur enn þad. ad þetta være badum jafnviliugt Ellingi og Andrese. voru vid þenna kaupskap og marger fleire góder menn. sem var Ion prestur Ellingsson. Hannes Elars og Jon Þorgauzlſon. for þesse giörningur fram i Saurbæ a Radasande midvikudaginn næsta fyrer uppstigningardag um vorit anno ꝏ d. xl. og v ár. Og i sannleika ad svo er setium vid ockar incigle fyrer

þetta bref. skrifad i Selardal midvikudaginn næstañ epter Michaels Messo um hæstid. á sama áre. sem fyr seiger.

---

67. 1545. á Eyrarbakka.
1568. | í Nesi.
1569. |

Lýsing Þóris bónda Sveinssonar um samkomulag þeirra Gizurar biskups og Erlends lögmanns Þorvarðssonar um rekann á Skeiði fyrir Hraunslandi.

AM. 969. 4to með hendi Guðmundar Sigurðssonar í Gegnishólum (f. 1808; d. 1874), og er þetta ritað nálægt 1848. — Landsbókasafn 227. Fol. bls. 10—11, með hendi Jóns háyfirdómara Péturssonar 1856. — Báðir rita þeir Guðmundr og Jón eptir transscripto Brynjólfs lögsagnara Sigurðssonar og Sæmundar lögréttumanns Gizurarsonar, gerðu á Reykjum í Ölvesi 24. Okt 1738. — Sbr. bréf Gizurar biskups frá 1545 til Erlends lögmanns um þetta efni. (Dipl. Isl. XI, Nr. 386, 392) og uppgjafarbréf Erlends um rekann frá 26. Júní 1546 (Dipl. Isl, XI, Nr. 412).

Þad giöri eg Þorer Sveinsson godum monnum kunnigt[1]) med þessu minu opnu briefi. ad eg var vidstaddur medkienning og samtal[2]) herra Gizurar Einarssonar og herra Erlends Þorvardssonar[3]). lýsti herra Gizur þvi fýrir mier og fýrir óllum godum mónnum. ad fýrnefndur Erlendur hefdi feingid sier óll vj allna[4]) laung trie og stærri af rekanum a Skeidi fýrir Hrauns landi. medkiendist þetta optnefndur Erlendur. og bannadi mier ad eiga par med þenna[5]) storreka. og eigi rætur af þeim stortriam ad hóggva. enn skipadi mier óll smærri trie til jardarinnar Hrauns. og minna naudþurfta. for þessi skickan fram i Timburhusinu a Eyrarbacka arum eptir guds burd M. d. xlv. Og til sanninda hier vm set eg mitt innsigli fýrir þetta vitnisburdarbrief. hvórt ed[6]) skrifad var i Nesi i Floa i Villingahollts kirkiu sokn iij arum og xx sıjdar enn fýr seigir.

---

1) 227; kunnugt 969. 2) 227; samtali 969. 3) 227; Þorvalds — 969. 4) alna 227. 5) 227; þenañ 969. 6) er 227.

Þad medkiennunst[1]) vid Magnus Petursson og Þorbiorn Jonsson med þessu ockar opnu briefi. ad vid heyrdum Þorer bonda Sveinsson lysa þvi fyrir ockur. ad herra Erlendur Þorvardsson[2]) hefdi feingid herra Gizuri Einarssyni óll vj allna[3]) laung trie og stærri a Skeidi fyrir Hraunslandi. voru þesser badir herramenn til svars og bönnudu honum ad eiga þar med þenna[4]) storreka. og eigi rætur af þeim stærri triam höggva. enn skipudu honum óll smærri trie til jardarinnar Hrauns. og siuna naudþurfta.

heyrdum vid þessa hans lysing i Nesi i Floa arum eptir guds burd m. d. lx og ix ar.

Og til sanninda hier vm setium vid ockar innsigli fyrir þetta vitnisburdarbrief. hvört ed skrifad var a ari og deigi[5]) sem fyr seigir.

---

68. 10. Janúar 1547. í Saurbæ.

Erlingr Gíslason lýsir því, að hann hafi selt Andrési bónda Arasyni skóg þann, er liggr í Patreksfirði í millum Kleifaárinnar og Fjalldalsár, með öðru fleira, er bréfið hermir.

Eptir transscripto á pappír meðal Sauðlaussdalsskjala í Þjóðskjalasafninu með hendi Björns prófasts Haldórssonar, en transscriptum er staðfest að Saurbæ (á Rauðasandi) 10. Janúar 1765 af Davíð sýslumanni „Skefing", og segir hann bréf þau, sem í þessu transscripto eru, „skrifud epter Máldaga Bók þeirre er geimd var í Savrbæarkyrkiu 1765 og Magnus sem var á Jörva skrifad hafde." Ekki er þetta bréf samt nú í Bæjarskjalabók, og sýnist þar aldrei muni verið hafa. Aptan við afskript bréfsins ritar síra Björn: „ med þessu kalfskinsbrefe j hangande inncigle ólæselegt." Má vera, að hann hafi haft fyrir sér frumritið.

Um landamerki skógarparts. sem Hvalskere hefur fylgt og fylgir. Dat. 1547.

Jhesus.

Þad giore (eg) Ellingur Gislason godvm (monnvm) kunnigt med þessv minv opnv brefe. ad eg medkennunzt.

---

1) 227; -umst 969. 2) 227; Þorvalldsson 969. 3) alna 227. 4) 227; þennañ 969. 5) Eingin dagsetning fyrri i bréfinu.

ad eg hefe fengit og selt Andrese Arasyni skóg þann er liggur i Patriksfirde. i milllum Kleifa-árinnar og Fialldalsar. so langt fram̄ á fiall og upp. sem skóge er vaxit. og eg vard fremz Eigande ad. til friáls forrædis og fullrar eignar. undan mier og minum Erfingium. enn undir adurgreindan Andres og hans erfingia. Medkennunzt eg fyrnefndur Ellingur. ad eg hefi fullt og allt upp borid af adurskrifudum Andrese. fyrir greindan skogarpart. sem mier vel ánæger. Því g(i)ðre eg og gef ádurgreindan̄ Andres ollungis qvittan̄ og ákærulavsan̄. fyrir mier og ðllum minum epterkomendum. um sagdan skógarpart. Saumuleidis hefe eg lofad honum bóndanum. ad omaka ecke Botn i Patrexfirde. nie umbod upp á tacka. utan so ad logmál g(i)ðre mig skyldugan barnanna vegna. og [þó so ad[1]) kunni til bera. þá hefi eg lofad ad hann skyldi eiga lævsn á jordunne ef hann villde. Og til sanninda her um. set eg mitt jncigle fyrer þetta giðrningsbref og qvittunar. skrifad i Særbæ á Rædasande. manudaginn næsta fyrir geisladag um veturinn arum epter guds burd M. d xl og vij ær.

---

69. 29. Janúar 1547. á Grenjaðarstað.

Vitnisburðarbréf um Reykjamannahaga.

Eptir afskript frá Jóhannesi hreppstjóra Þorkelssyni á Fjalli í Aðaldal, með bréfi 27. Nóv. 1918.

Vitnisburdur um Reykiamannahaga 1547.

Þad giore eg Petur Starkadarson godum mðnnum kunnugt med þessu minu opnu brefe. ad eg hefi heyrt mier elldri menn segia. ad þad haglendi. sem liggur vid Haga land i Hvðmmum og kallad er Reykiamannahagi. hafi leingi verid Reykiamanna eign. hafdur og halldinn. og fylgt Reykium i Reykiahverfi. Sierdeilis sagdi mier Halldor heitinn Sigmundsson. og var(d) hann nær nirædur madur. ad Þorsteinn heit-

1) [Svo.

inn Þorleifsson hefdi haft og halldid atölulaust fyrr nefndan haga fyrir sina (eign). þa er hann bio a Reykium. Og ei sagdist nefndur Haldor annad vita. enn Reykiamenn ætti hann. svo og sagdi hann sier elldri menn sagt hafa. ad þa Jon liotur liezt vilia upp a tala nefnt haglendi. ad hann mundi [eigi med lögum riettum[1]) sottur verda af Reykiamǫnnum. Svo og heyrdi eg sagt. þa er eg var ungur madur. ad Gamli bondi Þorsteinsson ad Reykium hefdi halldid sina eign og haft nefndan haga. og leyft þangad hestagöngu a (vetrum). Og eitt sinn er þeir fundust Gamli og Jon liotur. spurdi Jon hver þa hesta mundi eiga. er til hans voru komnir. og greindi lit og einkenni a þeim. en Gamli sagdi. ad sinn madur Jon Brandsson ætti þa. og sagdist hafa leyft honum göngu fyrir þa i Reykiamannahaga. Jon spurdi hvort hann hielldi sina eign þann haga. Gamli sagdi ja vid. ad hann væri vist sin eign. og baud honum ad reyna þad med lögum. ef hann villdi. En Jon liotur svaradi þa svo: Eg veit ad þier. Gamli bondi. erud svo prudur dandimann. ad þier munud ei eigna ydur þad þier eigid ei. og þvi vil eg þar ei leingur upp a tala. Og aldrei vissi eg Jon liot þar upp a tala. eda sinni jördu eigna þad land sidan. og ei hefi eg annad vitad enn sa hagi hafi verid Reykiamanna eign bædi adur og sidan. þo nu nockur forlidin ar hafi hann forsomadur verid af Reykiamönnum. Og til sanninda hier um set eg mitt innsigli fyrir þetta bref. hvert ed giört var a Greniadarstödum i Reykiadal laugardaginn fyrir [purificacionem Marie[2]) Anno Domini md xl septimo.

Þessi framan og ofan skrifadur vitnisburdur Peturs Starkadarsonar er ordriett copieradur eftir sinum original, sem á kalfskinn er ritadur med heilu og osköddudu innsigli. Til vitnis ockar nöfn. er þad sáum og saman lásum ad Skardi á Skardströnd þann 22. Junii anno 1718.

Lydur Magnusson m. e. h. — Jon Magnusson m. e. h.

---

1) [undirstrykað i afskript Jóhannesar hreppstjóra. 2) [Euficom Mae(!), afskr.

70. **29. Janúar 1547.** **á Grenjaðarstað.**

VITNISBURÐBRBRÉF um Reykjamannahaga.

Eptir afskript frá Jóhannesi hreppstjóra Þorkelssyni á Fjalli í Aðaldal, með bréfi 27. Nóv. 1918.

Þad giöre eg Jon Jonsson godum mönnum kunnugt med þessu minu opnu brefi. ad eg hefi heyrt mier elldri menn segia ad sa hagi eda haglendi. sem liggur vid Haga land i Hvömmum og kallad er Reykiamannahagi. hafi[1]) leingi verid Reykiamanna eign hafdur og halldinn. Sierdeilis sagdi mier Halldor heitinn afi minn Sigmundsson. og vard hann nær nirædur. ad Þorsteinn bondi heitinn Þorleifsson hefdi halldid og haft nefnt haglendi fyrir sina eign. og svo heyrda eg adur nefndan Halldor til svara. þa Jon heitinn liotur liezt vilia klaga Reykiamannahaga undir sina jörd Haga. ad svo hefdi sier sagt sinn hinn gamli husbondi sira Þorkell Gudbiartsson[2]). ad adur nefnt haglendi mundi verda seinsott af Reykiamönnum med lögum riettum. Svo og heyrda eg. þa eg var ungur uppvaxtarmadur. ad [Gamli bondi[3]) Þorsteinsson hielldi sina eign enn sama haga. og hann setti þar i hesta til vetrargöngu. og þad hefi eg jafnan heyrt. ad adur nefnt haglendi heyrdi til Reykiamönnum til eignar. þo nu um nockur ar hafi hann af Reykiamönnum ei hafdur verid fyrir adfærsluleysi eda forsomun. og þad heyrda eg Halldor heitinn segia. ad kona nockur hefdi feingid þann haga Reykiamönnum. en ei minnunst eg hvad hann nefndi þa konu. Og til sanninda hier um set eg mitt innsigli fyrir þetta bref. hvert ed giört var a Greniadarstad i Reykiadal laugardaginn næstan fyrir purificacio Marie virginis Anno domini Millesimo Quingentesimo[4]) Qvadragesimo septimo.

Þessi hinsvegar þessa blads skrifadur vitnisburdur Jons Jonssonar er riett coperadur eftir sinum original. sem á kalfskinn er ritadur med heilu og osködduda hangandi

1) hefir, afskr. 2) prestr á Grenjaðarstað 1431—1440; dáinn 1483. 3) [gamli Halldor(!), afskr. 1718. 4) Quingmillisimo(!), afskr.

innsigli. Til vitnis ockar nöfn er þad säum og saman läsum ad Skardi ä Skardströnd þann 22. Junii Anno 1718.

Lydur Magnusson m. e. h. Jon Magnusson m. e. h.

---

71. **Sumarið 1547. Í Mýdal.**
23. December 1555. Í Vík.

Teitr Fúsason lýsir því, að hann hafi gefið fult samþykki til þess, að Jón Pálsson gerði löglegt hjónaband við Ásdísi Fúsadóttur systur sína, og jafnframt, að Jón hafi fastnað Ásdísi.

AM. Fasc. LIII, 23, afskript á pappír frá c. 1580—1590. „Fra Sigurde Biörnssyne (lögmanne) feck eg pappirsblad in folio med gamalli hendi, so sem vera kynni de anno 1580—90. eda þar um. Var þar ritad ä badum sidum, og voru þar ä. 7. document." (AM. Apogr. 4707).

Þat giauri ec Teitur Fusason. godum monnum kunnigt med þessu minu opnu Brefi. at ec medkiennunst. at ec hefi fullt oc allt samþycke og jayrdi til gefit at Jon Pælson skylldi meiga giaura sitt fullt og allt laugligt hionaband til ecktaskapar oc eiginordz vid Aastijse Fusadottir systur mijna. Og eptir þetta mitt jæyrdi oc samþycke fastnadi fyrgreindur Jon Pælson ædurnefnda Astijse Fusadottir sier til laugligrar Eiginkonu. vottum hiä verandi Eptir þui sem forñ laug votta. og gamall vani hefur öä verit. for þessi allur vor giorningur fram̃ j skaalanum j Mydal i Kios vm̃ sumarit. þa lidit var fröä gudz burd Mdxl. vij.

Og til sanninda hier vm̃ festi eg mitt jnsigle nedan fyrir þetta mitt samþycktar oc medkieningar Bref huert skrifat var i Vijk a Seltiarnarnesi Þorlaksmesso vm veturinn sub anno gracie Mdlv öär.

---

72. Sumarið 1547. í Mýdal.
1555. í Vík.

Vitnisburðarbréf, að Jón Pálsson hafi fastnað Ásdísi Fúsadóttur.

AM. Fasc. LIII, 23, afskript á pappír frá c. 1580—1590.

Þat giauri ec Magnus Alexandzson godum monnum kunnigt med þessv minv opnu Brefi ad ec var þar i hiæ sæ oc heyrda ec ꝏ ord og handaband þessara manna. af eirni (alfu) Jons Palsonar Enn af annari Astijsar Fusadottir. Faldist þad oc skildist vndir þessu þeirra handabandi at adurgreindur Jon Pælsson fastnadi sier fyrgreinda Astijse Fusadottir til laugligrar eiginkonu. eptir Gudz laugum̄ og gamalli landzins vijsu. suo at ec sæ edur heyrdi þar eingin misbrigdi æ eptir þui sem ec hefi heyrt til annara godra manna. þegar at þeir hafa fastnad sinar konur. For þessi þeirra giaurningur fram ȷ skalanum l Mydal i Kios vm sumarit arum̄ eptir Gudz burd ꝏdxlvij.

Og til sanninda hier um̄ festi ec mitt ȷnsigli nedan fyrir þetta mitt uitnisburdar Bref. huert skrifat uar i Uijk ꝏ Seltiarnarnesi. arum eptir Gudz burd. ꝏ.d.l.v.

---

73. Sumarið 1547. í Mýdal.
28. Apríl 1562. í Reykjavík.

Vitnisburðarbréf, að Jón Pálsson hafi fastnað Ásdísi Vigfúsdóttur, en Jón og Ásdís eru nú (1562) bæði dáin.

AM. Fasc. LIII, 23, afskript á pappír frá c. 1580—1590.

Svo felldañ vitnisburd ber ec Jon Illugason. at ec uar þar i hiæ sꝏ ec oc heyrdi ec æ. ord oc handaband þessara manna. af eirni alfu Jons heitins Palssonar. huers sæl at Gud gledie. Enn af annare alfu Astijsar heitinnar Vigfusdottir. huorrar sæl at Gud herbergi. Skildist þad oc faldist vndir þessu handabandi. at greindur Jon heitinn Palson fastnadi sier Aastijse heitina Wigfusdottir til laugligrar eiginkonu eptir Gudz laugum. og gamalli landzins uijsu. suo at ec sæ

edur heyrdi þar eingin misbrygdi æ eptir þui sem at eg hefi heyrt til annara godra manna. þegar at þeir hafa fastnad sinar konur. Hier med gaf optnefndur Jon heitinn Pælsson fyrskrifadri Aastijse Vigfusdottir konu sinni xlc j aullum þarfligum peningum ꝍ motz wid sig. voru þessir menn upp yfer þessum þeirra giaurningi Asmundur Jonson sonur hans. oc Þormodur heitinn Jonson. og hier epter uil ec sueria ef þurfa þikir. For þessi þeirra giaurningur fram̄ j skꝍlanum i Mydal vm sumarit arum epter Gudz burd ᴍdxlvıȷ.

Voru þessir eptirskrifadir menn vpp yfir þessari minni lysingu Arni Jonson oc Gudmundur Jonson med maurgum audrum godum monnum. oc settu sin jnsigli med minu jnsigli fyrir þetta vitnisburdarbref. huert ed skrifat uar i Reikiavik ꝍ Seltiarnarnesi þridiudaginn næstan̄ fyrir tueggia postula messo vm̄ vorit. xv. ꝍrum seirna enn fyrr seigir.

---

74. **3. September 1547. á Víkingavatni.**

Ágrip af vitnisburði um ítök Haga í Reykjadal.

Eptir afskript frá Jóhannesi hreppstjóra Þorkelssyni á Fjalli í Aðaldal, með bréfi 27. Nóv 1918, og segist hann ógerla vita, eptir hverju hann hafi þetta hjá sér upp skrifað.

1547. Vitnisburður með 2 hangandi innsiglum Tómasar Jónssonar og Tómasar Þorsteinssonar, upp alinna í Reykjadalshrepp, útgefinn á Víkingavatni í Kelduhverfi dag 3. Sept., að Hagi ætti hússtæði og húsageið í Geithellisnesi fyrir utan Yztahvamm, svo og hagbeit í annað mál í Yztahvamms landi á Hvammsheiði, að samfeldu við Nesland út í Nesshnjúka. Vitnisburðurinn er út gefinn Þorsteini Finnbogasyni.

---

75. **1547—1548.**

Leigna, landskylda og skreiðargjaldsreikningr Kristjáns skrifara af konungsjörðum í Borgarfirði, Viðeyjarklaustrsjörðum

og öðrum konungsjörðum í Kjalarnessþingi, og af Skóga og Merkr eignum.

AM. 264. Fol. frumrit á pappír. Eru í þessu handriti fógetareikningar frá árunum 1547—1553 „fra Sira Lyd Magnussyne 1707. Eru Reikningar Eggerts Hannessonar af Bessastadaiðrdum og því efne vidkomande. De annis [1547—1553"[1]). Annars eru í þessu safni: 1, Reikningar Kristjáns skrifara 1547—1550; 2, Reikningar frá fógetatíð Eggerts 1551—1553; 3, Skrár frá Hvitfeld 1553.

Rett iordbog paa Ijslandt aff quille leneng paa smôr som er wpboret wed sanctij Mechils daegs tidt om hôsten ij thet aar mdxlvij oc paa landskyldt oc fiiskeleger som er wpborett om worren ther nest epther paa thet aar mdxlviij.

C. S[2]).

Tijsse eptherskreffne vij iorder aff Huijdôe Closters guodz leger ij Boregerfijuer oc schulle thj orlig flôteteeris leger tijll landesteffnen̄.

Jtem met Brodertonge vj legekiôr. vj for. en̄ hest. landskiôld xl alner. ij[3]) lege xiij fôrdinger smôr dt[4]). her er ij[3]) foder argammell nôdt oc aff foder ij ar gamell nôdt. ij[3]) landskyldt aurgamell nôd dt. oc argam̄ell for ibidem x alner.

Jtem met Holle vj legekiôr. v for. en hest. landskyldt en̄ queldi. ij lege xij fôrenger smôr dt. her er ij foder argamellt nôdt oc aff foder ij ar gamell nôdt. ij landskyldt ij ar gamell quege dt. oc her dôde en̄ koo oc argamell nôd oc argam̄ell for ıȷ steden̄ dt.

Jtem met Snartestedom v legekiôr. xj for. en̄ hest. landskyldt xl alner. ij lege xiiij fôrenger smôr dt. oc ij landskyldt ij nôd ij ar gamell oc j for vinthergam̄ell oc legen for hesten̄ er her ij regnet oc her bleff forberett j for.

Jtem met Heste iiij legekiôr. iiij kýrckequilder. landskyld en̄ quegle. ij lege en̄ vet smôr dt. ıȷ landskyldt ij venther gam̄ell quege dt. oc her dôde en̄ koo oc ij vetther gam̄ell quege set ij stedhen.

Jtem met Halsom v legekiôr. vj for. en̄ hest. landskyldt lxxx alner. ij lege xij fôrenger smôr dt. oc her ij foder iij

1) [þ. v. með hendi Jóns Sigurðssonar. 2) þ. e. Christiern Schriffuer. 3) = í. 4) stafadrættirnir eru þessir, hvað sem þessi skammstöfun á að merkja, eða hvort hún merkir nokkuð annað en setningarlok eða et cetera.

ar gamell nødt oc her ij foder paa landskyldt ij ar gam̄le quege oc ij ar gamble týrrer oc aff foder iiij vether gam̄ell nød oc iij vether gam̄ell quege oc iij vether gam̄ell týrðr oc ij landskyldt en vethergam̄ell nød dt. for v ðre.

Jtem manden paa Otstadom haffuer eñ ko tijllege — ij fðrenger smðr dt. thenne bleff indset ij Holle.

Jtem Ioen Gundeseñ ibidem haffuer eñ koo tijllege — ij fðrenger smðr dt.

Jtem met Galterholt iiij legekiðr. xviij foer. landskyltd x ðre. ij lege ij vetter smðr dt. oc her er ij foder iij ar gamell nødt oc aff foder iiij vether gam̄ell nød. oc ij landskyldt en ij vetther gam̄ell quege dt. for x ðre.

Jtem met Brecke v legekiðr. xviij for. vj kýrckequelder. landskyldt eñ quelle. ij lege ij vether smðr dt. her døde eñ gamell ko en vng set ij stet. ij landskyldt eñ iiij vether gam̄ell ko oc eñ (vod) vadm̄ell oc j thønde meell dt. oc bleff hannem mellthønden tillgeffuet for effneued oc andet sin vmag.

aff dij 9 nød ij Boregefiord bleff j hiem sent oc en døde ther.

Thette eptherskreffne Huijdøe Clðsters guodz leger wtj Guldbrengsðssell.

Jtem med halff Ijrafeldt ij legekiðr. eñ kýrckeko. landskyldt eñ thønde meell. ij lege ʝ vet smðr dt. oc ij landskyldt j thønde miell dt.

Jtem met Valleestadom iiij legekiðr. j kýrckequigelle. landskyldt jc. lxxx alner. ij lege eñ vet smðr dt. oc ij landskyldt ix for mett lam̄ for ijc oc ij for huer ij vether gam̄ell for xx alner dt.

Jtem met Halse iij legekiðr. xviij for. eñ kýrckequegle. landskyldt ijc. ij lege eñ vet smðr dt. oc ij for mett lam̄ for ij leger oc ij landtskyldt j koo oc iij for mett lam̄ for ijc. dt. oc ij gamell for buort taget oc ij vnge for ij stæden.

[Jtem eñ koo hoss Eireker ibidem[1]).

Jtem eñ koo huoss Torfijnne paa Huame.

Jtem met Morastadom ij legekiðr. vj for. landskyldt xv

1) [útstrykað.

øre. ij lege en halff vet smør dt. oc ıj landskyldt c for en lege eñ iiij vether gamell koo dt.

Jtem eñ koo huoss eñ mañd paa Wtskollehamer. ij lege en for met lam̃ dt.

Jtem met Kijdafeldt iiij legekiør. xij for. landskyldt xv øre. ij lege ij førenger smør dt. her er ij foder ij nød ij ar gam̃elle oc eñ nød argam̃ell oc iiij lam̃b oc eñ for met lam for en lege oc eñ for met lam̃ for eñ gam̃el lege dt. oc aff foder ij nød huer iij veter gamle oc en nød ij vether gamle oc iiij lam̃ oc ıj landskyldt iiɟ vet fiske for xlx[1]) alner oc en ar gamell quege ibidem dt. for xl alner.

Jtem met Backe iij legekiør. xij for. landskyldt ijc. ij lege x førenger smør dt. oc ıj landskyldt eñ sex aur gam̃ell ko oc iij for mett lam̃b for ijc. dt.

Jtem met Størrevalde iiij legekiør. vj for. landskyldt eñ quegle. ij lege vj førenger smør dt. her er ij foder ij ar gamell nød oc eñ kalffe oc aff foder iiij ar gamell nød oc argamble nød oc ij landskyldt en vij ar gamell ko for jc dt.

Jtem met Mijndewalde iiij legekiør. landskyldt en quegle. ij lege ɟ vet smør dt. her er ıj foder ij ar gamell quege oc iiij lam̃b oc aff foder iiij lam̃ oc iij ar gam̃ell quege oc ıj landskyldt en viij ar gamell ko for jc dt.

Jtem Snøre paa Ånerholt eñ koo oc ıj lege j for met lam̃ dt.

Jtem met Skruthollum iij legekiør. vj for. landskyldt vij for. ij lege eñ vet smør dt. oc ıj landskyldt en iiij ar gam̃ell koo oc en for mett lam dt. oc her døde en gam̃ell ko oc en vng ıj steden.

Jtem met Saltuig ij legekiør. xij for. landskyldt en quegle. her er ij foder viij lam̃b oc en iij ar gamell nødt oc en ij ar gamell nødt oc aff foder viij lam̃ oc en iiij ar gam̃ell nød oc en iij ar gamelle nødt oc ij landskyldt en iiij ar gam̃ell ko dt. oc her var en gam̃ell ko bort taget oc en iiij ar gamelle ko ıj steden set.

Jtem met Moum vj legekiør. landskyldt eñ quegle. ıj lege vj førenger smør dt. Her er ıj foder ij nød iij ar ga-

1) Svo.

mell oc en nød ij ar gam̄ell oc iiij lam̄b oc en lege tillgeffuet for xx redingstøre att skere oc aff foder ij nød huer iiij ar gamell oc en nød iij vether gamell oc iiij lam̄b oc ıȷ landskyldt en gÿld ko dt. her en gamell ko bort taget oc en vng ko ıȷsteden sett.

Jtem met Essebereg: v legekiør. vj for. landskyldt ijc. ij lege x førenger smør dt. oc en for mett lam̄ for en lege dt. oc ıȷ landskyldt en sex aur gam̄ell ko oc en iiij ar gam̄ell hest for ijc. dt. oc thenne ko tog sere Ion ij sin kop.

Jtem met Mogelse ij legekiør. xviij for. landskyldt en quegle. oc en wod uedmell. ij lege x førenger smør dt. oc ij landskyldt en sex ar gam̄ell ko oc xx stecker vedmell dt.

Jtem Wølløm iij legekiør. landskyldt eñ quigle. ij lege vj førenger smør dt. oc ij landskyldt en iiij ar gam̄ell ko dt. oc her war buort taget eñ gamell ko oc en vngh ij steden setth.

Jtem met Grøffuom iiij legekiør. landskyldt en quegle. Her er ij foder iiij lam̄b oc ar gam̄ell nødt oc en iij ar gamell nødt oc en kalffue oc aff foder iiij lam̄ oc en ij ar gam̄ell nød oc en iiij ar gam̄ell nød oc en ar gam̄ell nød oc ij landskyldt en iiij ar gam̄ell koo dt.

Jtem met Wermedaell iiij legekiør. xij for. landskyldt xv øre. her er ij foder en argam̄ell nødt oc en ij ar gam̄ell nødt oc vj lam̄ oc en for met lam̄ for en lege oc aff foder en ij ar gam̄ell nød oc en 3 ar gamle nød oc vj lam̄ oc ıȷ landskyldt en sex ar gam̄ell ko oc ij sam̄e ko affregnes ij lege.

Jtem met Feteom ij legekiør. xij for. landskyldt x øre. her er ij foder ij nød huer ij ar gam̄ell oc iiij lam̄b. oc for eñ lege ij for huer ij ar oc aff foder [2 nød huer[1]) iij ar gamell nød[2]) oc iiij lam̄ oc ıȷ landskyldt en thønde øll for xl alner oc xxv fiske for x alner oc er tillgeffet x alner skibsferdt.

Jtem met Rijsbroff iij legekiør. xij for. landskyldt jc. xl alner. ij lege xv førenger smør dt. her er ij foder en ij ar gamle nødt oc en argamle for for ⅟₂ lege dt. oc en lege tillgeffet for smedeløn oc aff foder en iij ar gamell nød oc ij landskyldt en iiij ar gamell ko oc en for met lam̄ oc ij ij

1) [Þetta milli lína og kemr staðin fyrir „en," sem er útstrykað.
2) Svo. Út undan á spássíu: øll j.

vether gamell for dt. oc her en gamle ko bort taget oc en vng ij steden set.

Jtem met halff Mossefeldt iiij legekiðr. landskyldt xx øre. ij lege vj førenger smør dt. oc en lege tillgeffet for en mands tienestekop. oc ij landskyldt en iiij ar gam̄ell ko dt. thenne ko tog Vellmer Fijndsson for sin formañdskop for tilkom̄ende ar.

Jtem met Mijndemossefeldt ij legekiðr. iij for. landskyldt x øre. ij lege iij førenger smør dt. her er ij foder en ij ar gamell nødt. then døde ij winther oc en ij ar gam̄ell for for en lege dt. oc ij landskyldt j ko for x aure dt. oc for nøden som døde her j ko oc en ar gam̄ell for ij steden dt.

Jtem met Laxnes ij legekiðr. xij for. landskyldt xv øre. ij lege j vet smør dt. oc en lege aff regnet tijll arbedsløn for en vod uedtmell. her er ij foder iiij lam̄. oc aff foder iiij lam̄ [oc ij landskyldt[1]) j for met lam̄ for xx alner oc en thønde øll[2]) for xl alner. rested v øre her.

Jtem met Radestedom̄ ij legekiðr. landtskyld x øre. ij lege ij førenger smør dt. Her ij foder en ij ar gamell nødt[3]) oc aff foder en iij vether gam̄ell nødt oc ij landskyldt en wenthergam̄ell quege oc en for met lam̄ dt.

Jtem met Hellegedall iij legekør. vj for. landskyldt x øre. ij lege iiij førenger smør dt. Her er ij foder en orer[4]) gamell nød oc en kalffue oc for j lege en argamell for dt. oc aff foder en ij vether gamell nød oc en argamell nød oc ij landskyldt en thønde meell[5]) oc en for mett lam̄ dt.

Jtem met Toñge ij legekiðr. xij for. landskyldt en quegle oc morck. ij lege en vet smør dt. oc ij landskyldt ij for met lam̄ [oc en ar gamle for[6]) for morch dt. oc beholte hand koen ij sin foermandskop for forgangendis ar Gulloger.

Jtem met Wermo ij legekiðr. xij for. iiij kýrckequeld. landskyldt en quegle oc morck. ij lege en vet smør dt. oc ij landskyldt en sex ar gamell ko oc en vod uedmell dt.

Jtem med Lagefeldt ij kýrckequelld. landskyldt en ko. thenne ko tog sere Ioen ij sin kop.

1) [tviritað. — 2) Út undan: øll j. 3) Hér er dregið yfir heila setningu, svo að ekki verðr lesið, nema fyrsta orðið „oc". 4) Svo. 5) Út undan: ø mel thønde. 6) [Milli lína, vísað niðr.

Jtem met Bleckestedom ij legekiör. xij for. landskyldt lxxx alner. ij lege j vet smör dt. oc en lege tillgiffet for skibsferd oc en lege tillgiffet ıȷ formandskop for en bod for Clostered oc ıȷ landskyldt en vij ar gamell hest taget for jc oc döde her iiij for. oc ther aff regnet ij hesten xl alner for ij aff foren oc haffer hand slaget ij körfodersuöld for dij andre ij for oc er her sat iiij for ij steden ighen.

Jtem met Kortolfstedom iij legekiör. vj for. landskyldt en quegle oc morck. ij lege vj förenger smör dt. her er ij foder argamlle nödt [oc for arlege[1]). oc aff foder en 2 ar gamlle nödt oc ij landskyldt j ko for jc oc j thönde öll[2]) oc en 2 ar for for morch dt. thenne ko tog Oder laxemand ij sijt kop.

Jtem met Eijde ij legekiör. vj for. landskyldt x öre. ij lege vj förenger smör dt. oc thenne landskyldt tog Morthen smedt ij sijt kop.

Jtem med Guenes en legeko. ij kÿrckequeg(i)ld. landskyldt iiij thönder öll. Her er ij foder ij ar gamell nöt oc ij landskyldt iiij thönder[3]) öll dt. oc aff foder en 3 ar gamle nödt.

Jtem met Kieldom iiij legekiör. vj for. landskyldt x öre frj oc x öre vfrj. her er ıȷ foder en koo oc en ij ar gam̄le quige oc iiij lam̄b oc j lege tillgiffet for en skibsferd oc aff foder en ko oc en iij ar gam̄ell quige oc iiij lam̄ oc ıȷ landskyldt argamell quege for xl alner dt. oc j thönde öll[4]) for xx alner oc j thönde mell for xl alner oc en for met lam̄ oc thenne iij ar gam̄ell quige tug Haldan ij sin formandskop paa Suernese.

Jtem met Gröff iij legekiör. xij for. [en kÿrkequegle[5]). landskyldt en quegle. ij lege x förenger smör dt. oc ıȷ landskyldt en iij ar gam̄ell ko dt. oc thenne ko legede Lopte ij Guenes.

Jtem met Lambage v legekiör. landskyldt xv öre. ıȷ lege vj förenger smör dt. her er ıȷ foder en ij ar gam̄ell nödt oc iiij lam̄b oc aff foder en 3 ar gam̄ell nöd oc iiij lam̄ oc ıȷ landskyldt j ar gamlle quege for xl alner oc j thönde

1) [Útstrykað 2) Út undan: ö(ll) thönde. 3) Út undan: ö(ll) 4.
4) Út á spássíu: öl j thönde. 5) [Útstrykað.

øll[1]) for xx allner oc fich Thume v øre ıȷ formandskop for en sexereng ıȷ Grøthen.

Jtem met Rønisuandt vj legekiør. landskyldt x øre. her er ij foder en ij ar gamell nødt oc en argamle nødt oc viij lam̄ oc ij leger tillgeffet for sin vmag ıȷ sellen oc aff foder en 3 ar gamle nød oc j 2 ar gamle nødt oc ij landskyldt j thønde mell[2]) dt. for xl alner. resterer xx alner.

Jtem met Mẏdall iij legekiør. xviij for. landskyldt [x øre oc en thønde mell[3]). ij lege v førenger smør dt. oc en ar gam̄ell for for ɉ lege oc ij landskyldt en 4 ar gamle ko oc aff thenne ko war regnet iij leger oc j thønde øll[4]) ij landskyldt ibidem dt. oc thenne[5]) ko leget ieg Giesser till Guenes.

Jtem med Tormon̄dsdall v legekiør. landskyldt [lxxx alner[6]). her er ij foder en koo oc ıȷ landskyldt en 4 ar gamle ko. aff thenne ko er regnet j ij leger j lege dt. j for met lam̄b.

Jtem met Holme ij legekør. xij for. landskyldt x øre frj oc xij thønder kuoell. her er ij foder en ij ar gamell nødt. oc sla ɉ voldt for ij leger oc en lege tillgeffet for selhesten hand skuer oc aff foder en 3 vet nøt oc ıȷ landskyldt iij for met lam̄. thenne tog Pouell Torckeldsson j sit kop oc xij thønder kuoll dt.

Jtem met Vattne v legekiør. landskyldt x øre frj oc xij thønder kuoell. ij lege vij føringer smør dt. her er ij foder en ij ar gam̄elle nødt oc sla han̄s ȝ vold for[7]) ɉ lege oc aff foder en 3 vet nøt oc ıȷ landskyldt iij for met lam̄e oc 2 ar gamle for oc xij thønder kuøll.

Jtem met Vatzende iiij legekiør. landskyldt x øre frj oc xij thønder kuoell. ij lege ɉ vet smør dt. her er ij foder en kalffue oc en for met lam̄ dt. oc aff foder en ar gamle nød oc ıȷ landskyldt argamle quege for xl alner oc en for med lam for xx alner. thenne quege oc for met lam tog Haluard ıȷ sıȷt kop paa Clostret.

Jtem met Orbeẏ xij for. landskyldt en quegle. ij lege ij

1) Út undan: ɉ øll. 2) Útundan: øll. 3) [Fyrir ofan línu. Í línunni útstrykað „lxxx alner“. 4) Út undan: øll thønde. 5) Útstrykað orðið "landskyldt“. 6) [milli lína. Í línunni útstrykað „x øre oc en̄ thønde meell.“ 7) tvíritað.

fórenger smór dt. her er ij foder en iij ar gam̃elle nódt oc aff foder en 4 ar gamle nódt oc ij landskyldt j ko dt. thenne ko tog siere Ion ıj sijt kop oc en 2 ar gam̃elle for for en mañdsloen.

Jtem met Bredolt en legeko. vj for. en kýrckequelde. landskyldt en quelle. ij lege ɉ vet smór dt. oc ij landskyldt en sex ar gamle ko. thenne legede ieg Hermañd skreder oc en 2 ar gam̃elle for for en mañdslon.

Jtem met Arnenes ij legekiór. xij for. ij kýrckequeld. landskyldt en quelde. ij lege en vet smór dt. oc ij landskyldt en iiij ar gam̃ell hest dt.

Jtem met Degranes ij legekiór. landskyldt xv óre. ij lege ɉ vet smór dt. oc ij landskyldt en 4 ar gam̃elle ko dt. oc bliffuer ieg hannem j skióldig v óre att tillkommendis ar att betalle oc her buort taget en ko oc en vng ıj stedhen set.

Jtem met Huamme ij legekiór. vj for. landskyldt xv óre. ij lege iiiɉ fóreng smór dt. her er ij foder en ij ar gam̃ell nódt oc aff foder en 3 veter nót oc ij landskyldt 4 for argam̃ell for xl alner oc j for met lam̃ for xx alner oc en gemmer met lam̃ for xv alner. xxv alner 2.

Jtem met Weuelstedom ij legekiór. xij for. landskyldt en quelde. ij lege vj fórenger smór dt. her er ij foder iiij lam̃b oc aff foder 4 lam oc ij landskyldt en 4 ar gamle ko dt.

Jtem met Hobstedom ij legekóer. landskyldt x óre. ıj lege ɉ vet smór dt. oc ij landskyldt j thónde mell oc en for met lam̃ dt. for x óre oc thenne for tog formañden ıj sit kop. en aff tesse kór kom til Bestedom.

Jtem met Hage ij legekiór. landskyldt x óre. ij lege ɉ vet smór dt. ij landskyldt iij vete(r) fiske dt. Thet er j[c] xxx fiske tals.

Jtem met Klepe en legeko. landskyldt en quelde. ij lege ij fórenger smór dt. oc ij landskyldt en v ar gamell ko dt.

Jtem met Roderaa iiij legekiór. landskyldt en quelde. ij lege en vet smór dt. oc ij landskyldt en 4 ar gam̃ell nód dt.

Jtem met Erfarsóó ij legekiór. landskyldt iiiɉ vet fiske. ij lege ɉ fórdeng smór dt. oc ɉ vetter fiske ıj lege dt. oc iiiɉ vether fiske ıj landskyldt dt. Thet er j[c] lxxx fiske tals.

Jtem met Arnerholle ij legekiór. landskyldt iiij vet fiske.

ij lege j vet smør dt. oc ij landskyldt ij vether fiske oc 2 for met lam dt. tesse ij for tog Border ij sit kop.

Jtem met Hualøre ij legekiør. vj for. iiij kÿrckequelder. landskyldt en quele oc en[1]) thønde meell. ij lege vj førenger smør dt. oc ij landskyldt en iiij ar gam̄ell ko oc en thønde mell dt. oc her døde en ko oc en ar gam̄ell ko ij steden set.

Jtem met Strøm j legeko. xij for. landskyldt iij vetter fiske. ij lege vj førenger smør dt. oc ij landskyldt iij vetter fiske dt. Thet er jc. xxx fiske.

Jtem met Torbernestedom j legeko. xij for. landskyldt iiij vetter fiske. ij lege iij vether fiske dt. oc ij landskyldt iij vether fiske dt. summa iijc tals.

Jtem met Lamhage. landskyldt iij vett fiske[2]) oc ij landskyldt iij vether fiske dt. Thet er jc xxx fiske tals.

Jtem met Otestedem en legeko. xij for. landskyldt iiij vet fiske. ij lege vj førenger smør dt. oc ij landskyldt iiij vether fiske dt. Thet er jc. lxxx fiske.

Jtem med Holmehus. landskyldt en vet fiske[2]). ij landskyldt dt. j vet fiske. Thet er L fiske tals.

Jtem met Lonakot en legeko. landskyldt iij vetter fiske oc ij lege en vet fiske dt. oc ij landskyldt iij vether fiske dt. Thet er jc lxxx fiske.

Jtem met halff Huasseroen ij legekør. xij for. landskyldt iij vetter fiske. ij lege viij førenger smør dt. oc j lege tillgiffet for for att giemme oc ij landskyldt iij vetter fiske dt. Thet er jc xxx fiske.

Jtem Storewatzløs en legeko. xij for. iiij kÿrckequelde. landskyldt vj vether fiske. ij lege vj førenger smør dt. oc ij landskyldt vj vetter fiske dt. thet er iijc fiske till tals.

Jtem met Mijnnevatzløs. xij for. landskyldt iiij vether fiske. ij lege j vet smør dt. oc ij landskyldt iiij vetter fiske dt. Thet er jc lxxx fiske.

Jtem med Torestedom ij legekiør. xij for. landskyldt en quelde. ij leg(e) en wet smør dt. oc ij landskyldt en 4 ar gamle ko dt. thenne ko kom till Hederhussene.

Jtem met Landakotet en legeqo. vj for. landskyldt iij

---

1) Þetta orð tvíritað. 2) fiske, á spássíu.

vetter fiske oc ij lege ij vether fiske dt. oc ij landskyldt iij vether fiske dt. Thet er ij^c x fiske.

Jtem met Ödnum iij legekiőr. landskyldt en quelde oc en vet fiske. ij lege vj főrenger smőr dt. oc ij landskyldt j fiske vet dt. oc iij for mett lam̃ for x aure oc x aure tillgiffuet till hussebuodt. tesse 3 for fich Ioen Hellgesson j sit kop.

Jtem met Bredageerde ij legekiőr. landskyldt iiij wetter fiske. ij lege ij vether fiske dt. oc ij landskyldt iiij vether fiske dt. thet er iij^c fiske.

Jtem Storenerenes en legeko. xij for. landskyldt v vetter fiske. ij lege vj főrenger smőr dt. oc ij landskyldt v vether fiske dt. thet er ij^c x fiske.

Jtem met Mijnnenereness j legeko. vj for. landskyldt iij vetter fiske. ij lege j vet smőr dt. oc ij landskyldt j^c xxx fiske dt.

Jtem met Mijnneaxlestedom vj for. landskyldt iiij vet fiske. ij lege ij főrenger smőr dt. oc ij landskyldt iiij vet fiske dt. Thet er j^c lv fiske.

Jtem met Storeaxlestedom ij legekiőr. landskyldt iiij vetter fiske. ij lege j vet smőr dt. oc ij landskyldt iiij vete fiske dt. Thet er j^c lxxx fiske.

Jtem met Lodeness ij legekiőr. landskyldt iiij vetter fiske. ij lege ij főrenger smőr dt. oc en lege dt. for j gam̃ell ko oc en vng j steden oc ij landskyldt j^c lxxx fiske.

Jtem met Bronestedom iiij legekőr. vj for. landskyldt en quelde oc j^c fiske tijll gyldis. ij lege x főringer smőr dt. oc ij landskyldt en viiij ar gamell hest oc[1]) j^c xx fiske.

Jtem med Mijnnevoge ij legekőr. landskyldt j^c fiske tijll geldis oc en vet fiske. ij lege j vet smőr dt. oc ij landskyldt ij^c x fiske dt.

Jtem met Sterewoge iij legekőr oc iij kýrckequeld. landskyldt vij vetter fiske oc ij lege vj főrenger smőr dt. oc ij landskyldt vij vether fiske dt. Thett er iij^c l fiske.

Jtem met Hederhusse j legeko. landskyldt iiij vetter fiske. her dőde mañde(n) oc haffde inthet till vthen en gamle bod. then tog ieg for alt oc lagde then ij hussene paa Gockstedom.

1) tvíritað.

Jtem met Gockstedom iiij legekôr. landskyldt vij vetter fiske oc ij lege iiij vetter fiske dt. oc ij landskyldt vij vetter fiske dt. Summa x/c x fiske.

Jtem met Hafferbiernestedom iij legekôr. landskyldt vij vetter fiske. ij lege vj fôrenger smôr dt. oc ıj landskyldt vij vether fiske dt. thet er iijc l fiske.

Jtem met Kolbeinstedom ij legekôr. landskyldt iiij vetter fiske. ij lege ij vetter fische dt. oc ij landskyldt iiij wetter fiske dt. Summa iijc fiske.

Jtem met Tuorestedom ij legekôr. landskyldt iiij vetter fiske. ıj lege ij vether fiske dt. oc ıj landskyldt iiij vether fiske dt. Summa iijc.

Jtem met Beerskeeriom v legekôr. iiij kẏrckequeld. landskyldt xj vetter fiske. ij lege v[1]) vetter fiske dt. oc ij landskyldt xj vetter fiske dt. Thet er vjc lxxx fiske.

Jtem met Sternes[2]).

Jtem met Beernerhuss j legeko. landskyldt iiij vetter fiske oc j thônde meell oc ıj lege j vet fiske dt. oc ıj landskyldt iiij vetter fiske dt. Thet er ijc xxxxv fiske oc j thônde meell. thenne thônde fech Ion Tomesson ıj formandskop.

Jtem met Gislehus j legeko. landskyldt ij vetter fiske. ij lege j vet fiske dt. oc ıj landskyldt ij vether fiske dt. Tet er jc xxx fiske.

Jtem met Halfdañerhhus j legekoo. landskyldt ij vetter fiske. ij lege j vet fiske dt. oc ıj landskyldt ij vether fiske dt. Thet er jc xxx fiske.

Jtem met Holmehus j legeko. landskyldt ij vetter fiske oc ij lege j vet fiske dt. oc ij landskyldt ij vether[3]) fiske dt. Thet er jc xxx fiske.

Jtem met Ladestoffuo j legekoo. landskyldt iiij vet fiske. ıj lege j vet fiske dt. oc ıj landskyldt iiij vetter fiske dt. Thet er ijc xxxxv fiske.

Jtem met Glombeẏ j legeko. landskyldt iiij vet fiske. legen dt. j formañdskop oc ij landskyldt iiij vet fiske dt. thet er jc xxxxxv fiske.

Jtem med Hollakot j legeko. landskyldt iiij vetter fiske.

1) iiij hefir upprunalega staðið, en verið strikað út. 2) Svo, eyða. 3) tvíritað.

ij lege j vet fiske dt. oc ij landskyldt iiij vetter fiske dt. thet er ijc xlv fiske.

Jtem met Letlehaffn ij legekiǒr. landskyldt iiij vetter fiske. ij lege j vet fiske dt. oc j lege till hussebod dt. oc ij landskiǒld iiij vetter fiske. Thet er ijc x fiske tals.

Jtem met Hussetofft xviij for. landskyldt viij vetter fiske. ij lege vj fǒrenger smǒr dt. oc ij landskyldt viij vetter fiske dt. Thet er iijc xl fiske.

Guldbrengsǒssel eller Kiellernesting som leger tijll Bestedt oc er ther vij tingsted vdj.

Jtem Koldefijerer xij for. landskyldt en quelde. ij lege j vet smǒr dt. oc ij landskyldt en iiij ar gamell koo dt. oc thenne ko tog Snore Moghensen ij sin foermandskop for tillkomende ar.

Jtem med halffue Helgefeld ij legekǒr. landskyldt en vet fiske oc en hest att fodre om venteren. ij lege xxiij fiske dt. oc ij landskyldt bleff en hest fodrett oc en vet fiske ibidem dt. rested paa legen ij vet oc ij fiske.

Jtem med Bustedom vj for. landskyldt jc fiske tijll tals. ij lege j vet fiske dt. oc ij landskyldt jc fiske dt. Thet er jc l fiske tals.

Jtem met Lamhusset j legeko. landskyldt v vetter fiske. ij lege ij fǒrenger smǒr dt. oc ij landskyldt v vetter fiske dt. thet er ijc x fiske tals.

Jtem met Boresǒre iiij legekǒr. landskyldt iiij vet fiske. ij lege vij fǒrenger smǒr dt. oc her stǒrte en ko. oc ij landskyldt iiij vet fiske dt. thet er jc lv fiske tals oc her en gam̃ell ko bort taget. en vng ij steden seth.

Jtem met Kasthuset ij legekiǒr. landskyldt ij vetter fiske. ij lege j vet smǒr dt. oc ij landskyldt ij vether fiske dt. her en gamell ko bort taget oc en vng ij stedhen set.

Jtem met Kẏrckenerueg[1]) ij kẏrckequeld. landskyldt xij vetter fiske oc ij landskyldt xij vether fiske dt. thet er j lest fiske.

Jtem met Kẏrckebolet landskyldt xij vetter fiske. ij landskyldt xij vetter fiske dt. thet er j lest fiske.

1) = Kirkju-Njarðvík.

Jtem met Feteom. landskyldt iiij vet fiske. landskyldt iiij vet fiske dt. Ther[1]) jc lv fiske.

Jtem Skog oc Skogeghn. Marck oc Marckeregen. giffuer tijl landskyldt xv vetter fiske. en hest dt. vj vether smør dt. oc en sex ar gamell oxe dt. Opboret her till landskyldt paa regenskap aff Hendreck Loñge x vetter fiske. Thett ære iiij xxx fiske. oc en iiij ar gam̄ell hest ibidem oc brester her paa thenne landskyldt i oxen. vj vetther smør oc v vetther fiske.

Her epther findis hvr[1]) meget queg sôm war ıȷ foder paa Clostered ıȷ venther.

xviij geeldnød.

xxxiij kôr vnde oc gode ther aff dôde en ij venther.

oc j tijurer.

oc khalffue.

oc lxx lam̄b. ther aff dôde en oc ij bleff boort giffet Poell oc Iou Stensson.

Jtem till gressgang j Huasseroñ. j nod. lx for.

4 ruther. her aff dôde xiij for.

Jtem till Vathzlôs jc gamle for.

xij gemrer.

viij ruther.

xl geeldneeyd.

her aff bleff dôd xiiij for.

Queget som bleft recket till fields ved korssmôs tidt bode aft lege oc landskyldt oc andet.

war xlxviij geeldnôdt.

jc xl foer.

oc samme tid kom till sellen xxij køer.

———— jc lxij gamell for.

Saa var ighen behold till Closters ophold xxiij kør.

xx foer hemme ar gam̄ell.

end xiiij kalffue som till lagdist ıȷ vinther. thj er somme ıȷ sellen oc somme ij fiellen hos thet andet queg.

thj vnge lamb gôris icke behoff att schriffue oc xx hester oc ôg onde oc gode.

oc her for vthen ix nôd ıȷ Borgefyuren.

---

1) Svo.

1548.
Bagsted thette ăer.
Aff Brodetonge x alner rest.
Aff Laxnes v ǫre rest.
Aff Rǫnesuand xx alner rest.
Aff Huame xxv alner rest.
aff halff Helgefield ij vet fiske rest pa legeren.
aff Skogegen j oxe 6 vetter smǫr v vetter fiske dt.

---

76. 22. Janúar 1548. í Lögmannshlíð.
15. Janúar 1557. á Hömrum.

Festingarbréf Pétrs Vigfússonar og Þóru Jónsdóttur.

AM Fasc. LIV, 2, frumrit á skinni. Öll innsiglin (3) eru dottin frá.

Hionabandsbref millum̃ Peturs Vigfussonar og Þőru Jőnsdottur[1]).
Bref um̃ hionaband[2]).

Þath giorum vier Þordur Þorgrimsson. Gunnar Jllogason. Brandur Vijgfusson. godum monnum kunigt med þessv vorv opnv brefi. þæ er lidit var fra gudz burd. m. d. xl. oc atta ăr j Logmannshlid j Eyiafirdi. sunvdaginn næstan̄ fyrir Pals messo vm̃ veturenn. vorvm vier j hia. saum̃ og heyrdum ǒa giorning þessara manna. Peturs Vigfussonar oc Þorv Jonsdottur at Siera Þorstein(n) Hallsson giordi med (þeim) allan lagagiorning epter þui sem riettum hionvm ber at hallda med logum. keyþti hann sina konv og festi epter þui sem log utvisa med þessum logfestingarordum sem hier inne stan̄da. Eg Petur Vigfusson festi þic Þora Jon̄sdotter mier til eiginkonv epter Gudz logum og heilagra fedra. setninge. nv ertu min loglig eigin̄kona. þar med skylldi vera helmingafelag med þeim af feingnv fe- oc ofeingnv. Oc til meire sanin̄da hier vm̃ setium uier fyrr nefnder menn vor jnsiglli fyrir

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) Neðan við bréfið með sömu hendi, sem á bréfinu er.

þetta giornuns[1]) bref er skrifat var a Hom̃rum j Eyiafirdi. Datum. m. d. lvij ár a fostudagin næstan epter Geisladag vm̃ veturenn.

***77. 27. Júní 1548. Í Skálholti.**

Kjörbréf Sigvarðs ábóta í Þykkvabæ í Veri til biskups í Skálholti, ritað Kristjáni konungi III. og útgefið á prestastefnu Skálholtsklerka með umsjá Jóns biskups á Hólum.

Eptir gamalli afskript á pappír í Ríkisskjalasafni Dana, fyrrum „Skab 14, 119". Pappírsblað þetta er götugt. Er bréfið áðr prentað eptir afskript af því (með hendi Ólafs Davíðssonar) í DI, XI, Nr. 568. Hér er það nú prentað eptir harðnákvæmri afskript, er segir til hverrar eyðu í gamla blaðinu.

Der prester breff vor suden ijn Islant.

Unfenn hochgebarenn herenn, here konijnck Krijftijan [Fredericke∫][2]) ſon, grote wij preſter vnde gelerde menne der karken to Schallholtes bijſchopd[omme mijt] gades ffrede. Wij wijllen alle gelijck, wo wij ock ſchuldijch ſynt, juwer maiestate geho[rsamych] vnde vnderdanijch ſijn, na dem vns gades geſette vnde des rijkes to Norwegeñ geſette [. . . v] or recht gebuth, dat alle chrijstlyke menne geboret, to weſende erem heren vnde konijn[gk]. Juwer maieſtate ſij wijtlyck, wo dat here Gijſſer, den juwe gnade hadde geordenet to we[sende] en ouerste der karken to Schallholte, de ijs nu geſtoruen. Hyr vmme myt anropijnge des hijllegen geijſtes gnade hebbe wij alle endrechtijchlijck gekaren, promouerat vnde poſtolerat enen erwerdygen man broder Sygward, mijt gades gnade aboth yn Were (ſo genomet), mijt dem vorbeſchede, dat juwe hochgebaren gnade wolde vmme de leffte gades vnde juwer maiestate mijldijcheijt beleuen vnde ffulborden, dat dijſſe vorgenomede man mochte werden confijrmerader vnde conſecrerader na rechten geſette van des hijllegeſteñ vader des paweſtes gewalt, na dem malle deſſe vor genommede man wijl vns holden in rechtlijkem vnde

---

1) Svo, 2) Gat á blaðinu.

chrijſtelijkem gelouen na older vnde goder gewanheijt, alze geholden ſynt geweſen ijn Norwegen vnde Iſlande van der tijdt her, dat konijnck Oloff anhoff to bekennende den chriſtlijken gelouen, hyrvmme vorhape wy alle vnde vor troſten vns, dat juwe maieſtate wol wijl holden dat geloffte, welck juwe maieſtate vtgaff vnde vns ſende ijn Iſlant mijt juwer maieſtate apen ijngeſegelden breue, alſo ludende, dat wij ſcholde blijuen vnde geholden werden mijt der vor vortelleder chrijſtelijcken ſede vnde wanheijt, vnde offte etlijke vnſer medebroder alze der karken to Schallholte gelerde menne ſijn geneget geweſen van wegen der vtlandeſchen rede vnde worde der lere haluen van chrijſtlij[ke]n geſette edder ſunte Olaffes geſette vnde den vor gemelten ſeden vnde wanheijden aff to tredende, so geloue wij gewiſſe, dat ijdt juw wijlle nijcht ijs noch geweſen hefft, dar vmme wij hebben newarle van juwer maieſtate ander vorſegelde breue entfangen van wegen der relijgiones edder ordijnancijuz, ſunder dat vns duncket wol sij to holdende . . . . .[1]) vmme bijdde wij alle ijn vnſes vorloſers des heren Jheſu Chrijſtij namme, dat juwe hoch[gebar]ne maieſtate wijlle holden, alze juwe maiestate hefft gelauet, alze wij hapen to juwer m[ijldelijken] onde barmkartijchlijken gnade vnde juwes alderleueſten vaders ſelijger manne gedechtn[ijſſ . .]ns wente her to hefft geholden, so wijlle wij alle juwer maiestate vnde der kronne to Norweg[en ge]ſette edder recht, vnde juwen leuen ſone ſtarken na rechtem norwegeſchen rechte, mijt [vnſ]enn hogeſten vormoge, wat wy mogen don vnde konen don, wat juwer leuen maieſtate vnde Norw[egens] rijkes radt kan vnd mach to gode vnde vordele ſijn, forder mer ſo beleuen vnde fulborden deſſe vnſe poſtuleran vnde promeueran de gelerden manne jn der Schallholtes karken byſchopdomme, alze here Jon Erickeſſon, Torleffer Erickeſſon, Freijſteirn Grijmſſon, Eolffer Grijmſſon, Magnus Jonſſon, Biarne Gudmundſſon, Ericker Grijmſſon, Arne Jonſſon, Olffer Magnuſſon, Arne Jonſſon, Panthaleon Olaffeſſon, Herelopter[2]) Torkiellſon, Barder Steijnſſon, Heſſchulder Kolgrijmſſon, Jon

1) Gat á blaðinu. 2) Svo = Herra (þ. e. síra) Loptur.

Steijnſſon, Salomon Gudmundſſon, Byorn Ozurſſon, Gijſſe Nykulaſſon, Arne Sijgmundſſon, Boduwor Eijolffeſſon, Jon Jonſſon, Torder ....[1])ſon, Arne ....[2])ſon vnde Jon Jonſſon, vnde to ſtarkijnge der warheijt hyr vmme fulborde de erwerdyge here bijſchop Jon to Holum, welker van vns van der hijlegen karken geſette edder rechte wart gekaren to weſende en admijniſtrator mijt vulmechtijgen bijſchopes gewalt auer de karken to Schallholte vnde erem bijſchopesdomme ſo lange, alze dat van noden ijs, ock ſettede vor genomede here bijſchop Jon ſijn ingeſegel mijt vnſen vorgeſchreffenen manne ingeſegel vor deſſen breff, de geſcreuen ijs ijn Schallholte jn der gemenen preſter vorſamelynge des mijdtwekens vor ſunte Peter vnde Pawels dage na gades borth m v^c xlviij jar.

---

78. 1548.

Ágrip af kaupbréfi um Haga í Reykjadal.

Eptir afskript frá Jóhannesi hreppstjóra Þorkelssyni á Fjalli í Aðaldal, með bréfi 27. Nóv. 1918, og segist hann ógjörla vita, eptir hverju hann hafi þetta hjá sér upp skrifað.

1548. Jarðakaupavitnisburður (in transscripto) Tomasar prests Einarssonar, Odds Ásmundssonar, Erlends Ólafssonar og Loðvíks (eða Böðvars, máð og slitið) Magnússonar, að síra Sigurður Jónsson keypti Haga af Þorsteini Finnbogasyni með öllu landi fram í hramgarð(!) og svo austur um þvert í Króklækjarbotn, með 7 hólmum fyrir vesturlandi og Litlahaga öllum fram í merkigarð, sem liggur úr Dauðhyl og vestur um þvera Yztahvammshóla[3]) í áðurnefndan Króklæk.

---

1) Gat á blaðinu. 2) óskrifuð eyða. 3) Jóhannes hreppstjóri segir, að þar sem standi „Illahvammshólar“ í bréfinu frá 1545 (DI, XI, Nr. 347) muni eiga að lesa: „Yztahvammshólar,“ eins og í afskript, sem hann hafi af því bréfi.

79. 1548.

Hlutabók eða sjávarútgerðarreikningr Kristjáns skrifara.

AM. 264. Fol. frumrit á pappír.

C(hristiern) S(chriffuer).
Loderboghen paa thet aar
1548.

Her epther findis huess Crestiern Schriffer haffuer kosted paa skiibes loder paa thett ar mdxlviij.

Jtem Ioen Bessesen for norden kommer sielffue ix mañd tijll en x ereñge ij Grindeuig oc haffuer hañd wpboret ij formandskop en hest oc er her tijll skijbet ii thônder meell. iiȷ̶ thônde sÿre oc haffuer ieg ij ledgenger mend her fra Nicolaus Biôrnsen oc feck ieg then ene en vet smôr. iij angeler. j angeltômme oc xlviij fadomer snere oc fick ieg then andhen en vet smôr. iij angeler. j angeltômme. xlviij fadomer snere oc haffuer ieg mijn egen kielle her och gaft ieg en quone viiȷ̶ alner wedmell for liusse att sancke her.

Vpbôrssell her war ȷ̶ lest x/c xlviij fiske.

Jtem Loduig Olsenn norlender kommer tijll en otteerenge ij sôderhaffn oc haffuer hand wpboret en hest ij formañdskop oc er her tijll skijbet ij thônder meell. ij thônder sÿre oc haffuer hañd mett sig alle meñd wthen Wfeger Ionsen mijn mañd met en wet smôr nôy skijndstack. nôy skÿndbrog. iij per wetlenger. iij angeler. ij angeltômme en fiskesax. xlviij fadomer snere. iiij per skeedeskoo. iiij alner vedmell tijll tienestekop oc haffuer ieg sielffuer kielle her oc gaff ieg tijll wndergiifft for skijbet lxxx alner oc iiij alner wedmell for liusse att sancke.

Wpbôrsell her war ȷ̶ lest ijc xx fiske.

Jtem Ioen Nicolaussen mijn egen mañd komer tijl en otterenge wed Kÿrckeboled oc haffuer hañd wpboret ij formañdskop viij alner wedmell oc en vet smôr. iij angeler. ij angeltômer. iij per wetlenger. iiij per skeedesko. xlviij fadomer snere oc iiij alner vedmell tienestekop. Och Teijlh miin mañd ibidem mett en vet smôr. iij angeler. ij angeltômer. iij per vetlenger. iiij per skeedeskoo. xlviij fadomer

snere. iiij alner vedmell tijll tieñestekop oc gaff ieg en quone ibidem ij fǿrenge smǿr for lijuse att sancke her oc her haffuer ieg mijn egen kielle og er her tijll skijbet en thǿnde miell og j thǿnde sÿre.

Wpbǿrssell her war j̶ lest x/c x fiske.

Jtem Torckeld Gam̄elsen kommer tijll en iiij mañdefer for Kÿrckenerneg og haffuer hañd wpboret ij formañdskop viij alner wedmell oc mijn mañd Steen Bordersen fra Ysleuer mett vij fǿrenger smǿr. ij angeler. j angeltǿmme. ij fǿrenger miell. xxx fadomer snere tijll stÿrefer oc xxviij fadomer snere oc iiij alner vedmell tijll tieñestekop oc iiij alner vedmell tijllege aff en kielle oc j̶ thǿnde sÿre till skijbet.

Vpbǿrssell her war j̶ lest xxv fiske.

Jtem Ioen Pouelsen mijn mañd fra Tordolber kommer tiill en iij mandefer for Woge oc haffuer hañd wpboret ij formañdskop viij alner vedmell oc vij fǿringer smǿr. iij angeler. en angeltǿmme. xxviij fadomer snere. xxx fadomer snere tijll krabestreeñg. ij fǿrenger meell. iiij alner vedmeell tieñestekop oc iiij alner vedmell tillege aff en kielle oc tiill boden j̶ thonde sÿre.

Vpbǿrssell her war ij^c l fiske.

Jtem kommer Gunder Erecksen tijll en iiij mandefer tijll Bronestedt oc haffuer hañd wpboret ij formañdskop viij alner wedmell. oc mijn mañd Haldor fra Torelber mett vij fǿrenger smǿr. iij angeler. j angeltǿmme. xlviij fadomer snere oc xxx fadomer snere til stÿreferdt. ij fǿrenger meell. iiij alner wedmell tijll tieñestekop oc iiij alner wedmell tijlliige aff en kielle oc her er tiill bodhen j̶ thǿnde sÿre.

Vpbǿrssell her war j̶ lest lxxxiij fiske.

Jtem komer Hans Ruthenbeereg tijll en iiij mandelfar for Mijnnewatzlǿs oc haffer hañd wpboret ij formañdskop viij alner vedmell oc mijn mañd Biǿrn Thorualdsson fra Ari Ioensen mett vij fǿreñger smǿr. xxviij fadomer snere. ij angeler. j angeltǿmme. xxx fadomer snere tijll krabestreñg. iiij alner vedmell tijll tieñestekop oc iiij alner vedmell tijllige aff en kielle oc gaff ieg her tijll vndergiifft for skijbet j̶ thǿnde miell. oc er her tijll skijbet j̶ thǿnde miell oc j̶ thǿnde sÿre.

Vpbǿrssell her war j klent hundret oc xij fiske.

Jtem kommer Størle Tomesen tijll en iij mandefer for Sterewatzløs oc haffer hañd wpboret ij formandskop ij førenger smør oc mijn egen mañd Haldor Bordersen fra Ysleuer mett vij førenger smør. xxviij fadomer snere. ij angeler. j angeltømme. ij førenger miell. iiij alner wedmell tieñestekop. xxx fadomer snere tijll stýreferdt oc ɉ thønde sýre tijll bodhen oc her haffuer ieg mijn egen kielle.

Vpbørssell her war iijc xviij fiske.

Jtem kommer Orner[1]) tijll en iij mañefer for Holmehusset oc haffuer hañd wpboret ij foermandskop ij førenger smør oc min mañd Steffen Haldorsson fra Are Ioensen mett vij førenger smør. ij angler. j angeltømme. xxviij fadomer snere. ij førenger mell. xxx fadomer snere tijll krabestreñg. iiij alner wedmell tijll tieñestekop oc tijll skijbet ɉ thønde sýre. oc her er min egen kielle.

Vpbørssell her war iijc liiij fiske.

Jtem Hermañd skreder kommer tijll en iij mañefer for Lambag(e) oc haffer hañd vpboret ij formañdskop ij førenger smør oc mijn egen mañd Torger Ioensen mett vij førenger smør. nøý skijndkleder. xxviij fadomer snere. ij angeler j angeltømme. iij per vetlenger. iij per skeedeskou. en fiskesax. ij førenger meell. xxx fadomer snere tijll krabestreñg. iiij alner vedmell tijll tieñestekop oc tiill skijbet ɉ thønde sýre oc her haffuer ieg mijn egen kielle.

Vpbørssell her war ijc xxxix fiske.

Jtem Nicolaus aff Lambusene kommer tijll en iij mannefer for Melshöfft wthen formañdskop oc mijn mañd Bierne met vij førenger smør. nøy skijndkleder. xxviij fadomer snere. ij angeler. j angetømme. iij per skeedesko. iij per vetlenger. ij førenger meell. xxx fadomer snere tijll stýreferdt. iiij alner vedmell tieñestekop og tijll boeden ɉ thønde sýre oc her er mijn egen kielle oc gaff ieg en qoñe her j føriing smør som sancket liusse her epther ij skip.

Vpbørssell her war ɉ lest xlvj fiske.

Jtem kommer Bierne Adnesen tijll en iij mandefar for Melshøffuet oc haffer hañd wpboret ij formañdskop ij fø-

---

1) = Ormur.

renger smør oc mijn mañd Tordold Borckerssen aff Ari Ioenssen. mett vij førenger smør. xxviij fadomer snere. ij angeler. j angeltømme. ij førenger meel. xxx fadomer snere tijll stýreferdt. iiij alner vedmell tieñeste(kop) oc er tijll bodhen ɉ thønde sýre oc haffer ieg her mijn egen kielle oc gaff ieg tijll vndergifft for teesse ij bode her for Melshöfft xx alner. thet er j skat wedmell.

Vpbørssell her war x/c vj fiske.

Jtem Snore aff Kasthusset kommer tiill en iij mañefer ved Boresøre. wthen formañdskop oc min mañd Suend fisker mett vij førenger smør. nøý skijndkleder. xxviij fadomer snere. ij angeler. j angeltømme. iij per vetlenger. ij førenger meell. xxx fadomer snere tijll stýrefer oc till bodhen ɉ thønde sýre oc iiij alner vedm̃ell tienestekop oc ij per skiedesko oc gaff ieg her tijllige aff en kielle en føreng smør.

Vpbørssell her war ij^c xxij fiske.

Jtem kommer Oluff Thorualdssen tijll en iij mañefar wed Boresøre wthen formañdskop oc mijn mañd Siugmond Olaffssen aff Are Ionssen mett vij førenger smør. xxviij fadomer snere. ij angeler. j angeltømme. ij førenger meell. xxx fadomer snere tijll stýreferdt. ɉ thønde syre tijl boden oc her er mijn egeñ kielle oc iiij alner vedmell tijll tieñestekop.

Vpbørssell her war iiij^c xij fiske.

Jtem Ioen Olaffsen kommer seelanden[1]) tijll en vj ereñge wed Boresøre oc haffer hañd wpboret ij formañdskop ɉ thønde meell oc ij førenger smør oc mijn egeñ mañd Arñe Narueson fra Are Ioenssen met vij førenger smør. xxviij fadomer snere. ij angeler. j angeltømme oc her er mijn egeñ kielle oc er her tijll skijbet ɉ thønde miell oc ɉ thønde sýre oc en quoñe fra Bested som sancker liusse oc tiener tesse ij skip oc xxxiiij fadomer snere tijll stýreferdt oc fick quonen her ij førenger smør oc ɉ thønde miell till hussleege ibidem.

Wpbørssell her war ij^c j fiske.

Jtem er mijn frj lodgenger Gijsle Haldoersen aff Are Ioenssen mett allefere vpaa Tordlbers oteereñge wed Gockstedom oc lonte ieg hannem ij klipenger skijndt.

Wpbørssell her war ij^c xvij fiske.

1) = selv anden.

Jtem Ingemonder Tosten(sen) aff Are Ioenssen ibidem vpaa Tostens skib tql Skeegestedom met vij fôrenger smôr. xxx fædomer snere. ij angeler. j angeltômme. iiij alner vedmell tijll tieñestekop oc loute ieg haunem ij klipenger skijndtt.

Wpbôrssell her war iijc v fiske.

Jtem en mandt frj lot paa sere Biôrñs beste skib paa sin sôns vegne.

Vpbôrssell her war ijc xl fiske.

Jtem er ij frj meñd mett allefer then ene aff Ioen Torualdssen oc then añdhen aff Pouell Fuussen paa en x ereñge kongens ij Grendeuig hoss Snore Mogenssen.

Vpbôrssell her aff Pouell Fusis(sens) mañd war iiijc xxxvij fiske.

Jtem en frj lod aff Ormer Stollessen paa Selternes aff Dallesôssell.

Vpboret her jc iiij fiske mijnder.

Her epther findis huess loder som Sera Ioen haffuer wtgiort ar mdxlviij.

Jtem Snore Mogensen kommer seelff mañd tijll en x ereñge ij Grindeuig oc haffuer wpboret en koo ij formandskop oc er her tijll skijbet ii thônder meell. iiȷ̶ thônde sÿre. Ioen Ellegsen Sere Ions mañd mett vij fôrenger smôr. xlviij fadomer snere. nôy skijndstack oc skiudbrog. iij angeler. en angelltômme. iij per vetlenger. v per skiedeskou. Jtem Haldan ibidem mett vij fôrenger smôr. xlviij fadomer snere. iij angeler. j angeltômme. nôÿ skijndkleder. v per skedesko. iij per vetlenger oc fick en quoñe her ȷ̶ wet smôr tijll tienestekop oc for lijusse att sancke oc her er wor egen kielle.

Vpbôrssell war her vijc lxxiiij fiske.

Jtem Wellmer Fijndsenn paa Mossefeld kommer tÿll en ottereñge ij Lillehaffn oc haffuer hañd wpboret tijll foermands(kop) en koo. oc er ther tijll skijbet ij thônder meell. ij thônde sÿre oc flier hand sielff met sig alle meñd. wthen Ioen Hellegesen Sere Ions mañd mett xiiij fôrenger smôr fra alle hellegens dag oc tijll hellegekorssdag oc nôÿ skijndkleder. xlviij fadomer snere. iij angeler. j angeltômme. iij per

vetlenger. vij per skiedesko. iiij alner vedmell tijll tieñestekop. oc her er wor egen kielle.

Vpbôrssell her war j lest ijc xlix fiske.

Jtem kommer Ioen Anderssen tiill en otterenge paa Sterñes oc Ioen Simeñssen Sere Ioens mañd mett xj fôrenger smôr fra allehellegensdag oc tijll krossmôsse. nôý skindkleder. xlviij fadomer snere. iij angeler. j angeltômme. v per skiedesko. iij per vetlenger oc er her tijll skijbet j thônde mell oc en thônde sýre oc haffuer hañd wpboret ij formandskop lxxx alner.

Vpbôrssell her war iiijc xxvij fiske.

Jtem Gunder Bordersen kommer tijll en x erenge paa Sternes oc haffuer hañd vpboret ij foermañdskop oc for anden tieneste en koo oc en wod uedmell oc tijll werekost en wet smôr. ij foerekroper. nôý skindkleder. xlviij fadomer snere. iij angeler. ij angeltômme. iij per vetlenger oc iiij per skiedesko. Jtem Poell Ioenssen ibidem mett viij fôrenger smôr. skijndkleder. en forekrop. xlviij fadomer snere. iij angeler. ij angeltômme. iij per vetlenger. j fiskesax. iij per skeedeskoo. Jtem Oder Ioensen ibidem mett en vet smôr. ij gamlle forekroper. xlviij fadomer snere. iij angeler. ij angeltômme. iij per wetlenger. v per skeedeskoo oc er her tijll skijbet en thônde meell oc ij thônde sýre.

Wpbôrssell her war j lest iiijc xxx fiske.

Jtem Haldañe kommer tiill en x erenge paa Sternes oc Morthen smed sere Ioens mañd her mett en wet smôr. nôý skindkleder. ij gamelle forkroper. xlviij fadomer snere. iij angeler. ij angeltômme. iij per wetlenger. iiij per skeedeskoo. j fiske sax. Jtem Halduord ibidem met en vet smôr. ij gamelle forkroper. xlviij fadomer snere. iij angeler. ij angeltômmer. iij per vetlenger. nôý skijndkleder. iiij per skeedesko oc er till skijbet j thônde meell oc j thônde sýre oc haffuer hand wpboret ij formandskop j ko.

Wpbôrssell her war ij lest iijc vij fiske.

Jtem Gunloger aff Tonge kommer tijll en xij erenge paa Sternes. oc Tuorder Magensen Ser Ioens mañd her mett ix fôrenger smôr. j gamelle forkrop. xlviij fadomer snere. iij angeler. ij angeltômmer. iij per vetlenger. iiij per skeede-

skoo oc skijndkleder. Jtem Ioen Gunesen Sere Ioens mañd ibidem met vj fórenger smór. xlviij fadomer snere. iij angeler. ij angeltómmer. iij per vetleñger. ij per skeedesko oc er her tijll skijbet i$\frac{1}{2}$ thónde meell oc j thónde sýre oc haffuer hañd vpboret j^c alner. ij foermandskop j ko.

Vpbórssell her war j lest iij^c iij fiske.

Jtem Ioen Tomessen komer tijll en otterenge paa Sternes oc Ioeñ Waldasen Sere Ioeñs mañd her mett vi$\frac{1}{2}$ fórenger smór. skijndkleder. xlviij fadomer snere. iij angeler. ij angeltóme. iij per vetlenger. v per skiedesko oc er her tijll skijbet j thǫnde meell oc $\frac{1}{2}$ thónde sýre oc haffuer hand vpboret ij formañdskop lxxx alner.

Vpbórssell her war $\frac{1}{2}$ lest j^c xl fiske.

Jtem Marckus paa $\frac{1}{2}$ lott vpaa Tuorólbers otterenge wed Gockstedom mett vi$\frac{1}{2}$ fórenger smór.

wpbórssell her war j^c x fiske.

Jtem Ioen Nopsen Sere Ioens mañd huoss Ioen Olausen ij Lambastedt met v$\frac{1}{2}$ fóreng smór. xxx fadomer snere. skindkleder. iij angler. ij angeltómme. j fiskesax. ij per vetlenger. v per skeedeskoo oc $\frac{1}{2}$ thónde sýre.

Wpbórsell her war i$\frac{1}{2}$^c vij fiske.

Jtem Pouell Torckeldsson Sere Ioens mañd paa en lot huoss Lotte ij Sódernes mett ix fórenger smór. skindkleder. xxxij fadomer snere. ij angeler. j angeltómme. ij per vetlenger. v per skeedeskoo oc j thónde sýre.

wpbórssell her war j^c lxxx fiske.

Jtem Andrees Sere Ioens mañd paa en lot huoss Gunder Tordersen j Viig met v$\frac{1}{2}$ fóreng smór. xxx fadomer snere. skindkleder. ij angeler. j angeltómme. ij per vetlenger. v per skeedeskoo oc $\frac{1}{2}$ thónde sýre.

wpborsser[1]) her war j^c klent oc x fiske.

Jtem alle wpbórssell aff en iij mañefar aff Ioen Arasen j Lanakot ij veretiden wthen alle kostnings geeldt.

Wpbórssell her war ij^c ij fiske.

Jtem halffue opbórssell aff en iij mañefere ij weretiden huos Ioen ij Lonakoth vthen alle omkostning.

wpbórssell her war lxxv fiske·

1) Svo.

Jtem halff opbörssell aff en iij mañefar aff Ioen Dallemañd j veretiden vthen alle omkostning.

vpbörssell her war j^c xl fiske. Clostret sent.

Jtem halffe opbörssell aff en v mañefere ij Lellehaffuen wthen alle omkostning.

Vpbörssell her war j^c xxxvij fiske.

Jtem en sexereñg ıȷ[1]) Gröthen.

vpbörssell her war ij^c oc v fiske. Clostret.

Jon Olafsson formandskop v öre affregnet j sin landskÿldt.

Jtem en[2]) lod paa en sexeriñg bijgardhen.

vpbörssell her war ıȷ^c lvj fiske. Clostret sent.

Jtem end wdveget tijll Weremender paa Heuregste huer ij. siit sted att roe en vet smör[3]).

Jtem Berger paa min egen lot ij sönderhaffñ met alle ferdt. Smör. kleder. snere oc andet.

Jtem Biarne Markusson paa min egen lott ij Grindouig met nöÿ skindbrog oc skindstack oc vet smör. iiij per skeedsko. iij anguler. iij per vetlenger. xlv fadom snere. ij angeltömer. en fiskesax. vj alner vadmell tijll verfote oc iiij alner vedmell tıȷll seng oc viij alner vedmell tijll vdröerkop dt.

Jtem Krocker Torualdsen Ormers mañd roet hoss Ioen Bessesson j Grendvig oc er hañd min mañd. foet hannem 3 per sko. 3 angler. ij angelltömme. xlv fadomer snere oc iiij alner vedmell.

Jtem Petther Orm̃erssen Ormer Stollesens karll roer till Ottestedom oc schulle Lads Mulle haffue hañs lot quit[4]).

---

80. 1548—1549.

Leigna, landskylda og skreiðargjaldsreikningr Kristjáns skrifara af konungsjörðum í Borgarfirði, Viðeyjarklaustrsjörðum og öðrum konungsjörðum í Kjalarnessþingi, og af Skóga og Merkr eignum; svo og skrá um fóðrpening Viðeyjarklaustrs.

AM. 264. Fol., frumrit á pappír.

Rett iordbog paa Ijslañdt aff quelle leneñg paa smör som er wpborett wedt Sanchtij Michelsdags tid om hösten ij thet aur

1) Orðin: „grötthen bijgarden“ strikað út. 2) Orðin: „iij mannefer ij grothen“ strikað út. 3) Þessi klausa er strikuð út. 4) Á undan

mdxlviij oc paa landskyldt oc fiskeleger som er wpborett om woren ther nest epther paa thet aur mdxlix.

C(hristiern) S(chriffuer).

Thette eptherskreffne guods liger ij Boregefiuoer sønden oc vesten Huijtaa oc haffuer Gunder Laurēsson ombud ther offuer.

Jtem med Litlekrope xij for. iiij kiør. landskyldt lxxx alner ij lege xij førenger smør dt. oc ıj landskyldt en sex ar gamell ko oc sete ieg thenne ko med Vlstedom oc war her gielden ij lañdskyldt aff thenne ko xl alner for Klepersrøekiom. er thet kuilde icke komen till Vlstedom.

Jtem mett Klepeersrøikium ij kiør. vj for. landskyldt xl alner oc ıj lege vj førenger smør dt.

Jtem med Horderbacke en koo. landskyldt xl alner oc thenne ko døde oc mañden sete en wng ko ıj steden ighen oc ij lege ij førenger smør dt. resterer hender paa koen effter wirdingen v aurer.

Jtem met Vlstedom iij kiør. xij foer. landskyldt lxxx alner. ij lege vij førenger smør dt. oc ıj landskyldt aurgamell øg oc aur gamell nød for lxxx alner oc kuethet ieg j lege met hannem for hañd red met mig oc en lege restedt geff ieg Marckus then øg for sin vmag ıj 2 reiser oc haffde hand quittet then ene lege oc bett offven paa iiij gamell avre. Rest[1])

Jtem mett Rodsgellde ij kiør. xij foer. landskyldt lxxx alner. ıj lege en vet smør dt. oc ıj landskyldt iij foer met lam for x aure oc gaff ieg hanem ij husbøgneñg xx alner oc sette ieg tesse iij foer mett Vpsollom.

Jtem mett Burefeld. thet er øde.

Jtem mett Vpsalem ij legekiør. ij kirkeekiør. landskyldt jc. ij lege ½ vet dt. oc ıj landskyldt en v aũr gamell ko dt. oc sette ieg thenne ko her med iorden.

Jtem mett Torualdstedom ij legekiør. xviij foer. landskyldt lxxx alner. ij lege ½ førenger smør dt. oc ıj landskyldt iij for met lam̃ oc en ar gam̃ell foer oc sende ieg tesse iij

þessari grein er útstrikað: Jtem Petther Ormerssen Ormers Stollesens mañd roer vpaa Vttestedom oc schulle Lads Mulle haffue hans lot quit oc frij. 1) Þetta orð utanmáls.

foer met lam̃ till Huamme. x alner rest. haffde han bett then paa ij gam̃el ffar.

Jtem mett Hackelstedom iiij legekiör. ix foer. landskyldt lxxx alner. ij lege xj fiörenger smör dt. oc ij landskyldt en ar gam̃ell nödt oc iij foer huer aűr gam̃ell oc tog ieg en ko her fra oc sette med Huamme.

Jtem mett Höuckegelle iij legekiör. ij kirckekiör. vj foer. landskyldt jc. ij lege en wet smör dt. oc ij landskyldt vj for med lam̃ oc sotte ieg tesse foer med jorden oc tog ieg en gamell ko bűort.

Jtem mett Gröette en legeko. xv foer. landskyldt lxxx alner. ij lege vij förenger smör dt. oc ij landskyldt en for med lam̃ for xx alner oc dij andre x aure gaff ieg hannem j hűsseboed oc sette ieg thenne foer med iorden.

Jtem mett Gestedom iij legekiör. vij foer. en hest. landskyldt lxxx alner. ij lege en vet smör dt. oc döde her en gam̃ell ko. then beholte manden. oc sete en v̋ng j steden for sin landskyldt.

Jtem mett Dẏrestedom. er öde.

Jtem mett Bruaröekiom iij legekiör. xij foer. landskyldt jc. ij lege en vet smör dt. oc j foder ar gammel nöd oc af foder 2 ar gamell nöd oc affoder 2 argamell nöd oc ij landskyldt iij for met lam̃b dt. oc feck hand ij hussebot tillgiffet x aure oc störte her en gamell ko. ther tog ieg en for med lam̃b for hűden oc sete ieg tesse 4 for med iorden.

Jtem mett Hammere iiij legekiör· iij foer. ij kirckequeler. landskyldt jc lxxx alner. ij lege ix förenger smör dt. oc ij landskyldt en viij ar gam̃ell hest oc en 2 ar gam̃ell nöd oc 2 foer huer aűrgam̃ell oc tog ieg en gamell ko bűort.

Jtem mett Oluastodom iiij legekiör. j k(irke)ko landskyldt jc xx alner. ij lege en vet smör dt. oc ij landskyldt 2 nöd hűer argam̃ell oc 2 for hűer aűrgamell oc en foer 2 ar gam̃ell oc en for med lam.

Jtem Wöllom iiij legekiör. landskyldt er ijc. ij lege vj forenger smőr dt. oc ij foder argam̃ell nöd oc af foder en 2 ar gamell nöd oc ij landskyldt en v ar gam̃ell ko dt. sete ieg thenne ko med iorden oc tog en gam̃ell bort oc en ij landskyldt. en foer med lam̃b oc en argam̃ell for dt.

Jtem mett Hegstedom v legekiôr. ix foer[1]) landskyldt v aure. ij lege xij fôrenger smôr dt. oc ij foder en argam̄ell nǫd oc af foder en 2 ar gam̄ell nôd oc ıj landskyldt en argam̄ell nôd, oc gallt han det wintergam̄elt nôd Odder sin mand i sit kop.

Jtem Suolhemetuñge. landskyldt jc. thet war en v aũr gamell ko. thenne ko tog Gvnder Louerssen for sin vmagh.

Jtem Huamme bleff bẏget thette aũr med en ko. iij foer oc ingen landskyldt thette aũr.

Tesse eptherskreffne vij iorder Huedôr Closters guods leger ij Borgefiouer oc schulle thj orlege flôte teeris leger till landsteffnen.

Jtem mett Brodetonge 6 kiôr. 6 foer. en hest. landskiôld xl alner. ij lege xiiij fôrenger smôr dt. oc ij landskyldt en ar gam̄ell ôg oc en ar gam̄el for xl alner dt. rest

Jtem mett Holle 6 legekiôr. 6 foer. en hest. landskyldt en ko. ij lege xiiij fôrenger smôr dt. Her er ıj foder en nôd ij ar gamle oc en nôd ar gam̄elle oc en nôd er her fodret paa landskyldt for v ôre oc ij landskyldt en ij ar gam̄ell nôd oc en ar gamell foer dt. xx alner rest v ôre.

Jtem mett Snertestedom v legekiôr. xij foer. en hest. landskyldt xl alner. ij lege ij vether smôr dt. oc ıj landskyldt en ar gamle quege oc aũr gam̄ell foer for xl alner dt.

Jtem mett Heste iiij legekiôr. 4 kirckekiôr. landskyldt en qoo. ıj lege en vet smôr dt. oc ıj landskyldt en sex aũr gamell hest dt. thenne hest tog Snore Mogenson ij sin foermañdskop for tilkomendis aũr. og dôde her en ko ıj wenther.

Jtem mett Halsom v legekiôr. 6 foer. en hest. landskyldt lxxx alner. ij lege xij fôrenger smôr dt. Her er ıj foder 2 nôd huer ij ar gam̄ell oc ij nôd huer ar gamell. iij aff tesse nôd er fodret paa landskyldt. rest xx alner

Jtem Ioen Gunessen ibidem haffuer en ko til lege. ij lege ij fôrenger smôr dt. oc koen hiem taget.

Jtem mett Galterholt 4 legekiôr. xviij foer. landskyldt x aure. ij lege xij fôrenger smôr dt. Her er ıj foder en nôd ar gamell oc ij landskyldt en ij ar gam̄ell nôd dt. for x aure.

1) Utanmáls: er icke vden vj ffar.

Jtem mett Brecke v legekiôr. xviij foer. 6 ke[r]ckequelder. landskyldt en ko oc en wod wedmell oc en thônde meel. ij lege ij vether smôr dt. oc ij landskyldt en v aűr gam̃ell ko oc en wod űedmell oc en thônde meell dt. oc bleff hannem miôll thonden till geffet for effneűed oc and[e]t sin wmagh oc bleff her en gam̃ell ko bűort taget oc en vng sat ŋ steden ighen.

Thette eptherskreffne Huedôr Closters guods leger utj Guldbrengsôssell.

rest 2 fôrenger smôr Jtem mett halffue Ijrafeld ij legekiôr. en kyrckeko. landskyldt en thônde meell oc ij lege ij fôrenger smôr oc en foer met lam dt. oc ŋ landskyldt j thônde mell dt.

Jtem mett Wallerstedom 4 legekiôr. en kirckeko. landskyldt j^c lxxx alner. ŋ lege j̵ vet smôr dt. oc her ij foder en ar gamle nôd oc en 3 gamle nôd oc af foder en 2 ar gamel nôd oc en 4 ar gamell nôdt oc ŋ landskyldt en ij ar gamell ko oc 4 foer dt.

Jtem mett Halsse iij legekiôr. xviij foer. en kirckeko. landskyldt ij^c. ij lege xij fôrenger smôr dt. oc ŋ landskyldt en v ar gam̃ell koe oc iij foer dt. oc en for med lam̃b for en mannsloen.

Jtem en ko hoss Torfinne paa Huamme. thenne ko haffer weret dôd ŋ ij aűr oc konen haffer inthet att betalle met dt.

Jtem mett Morestedom ij legekiôr. vj foer. landskyldt xv ôre. ij lege x/ fôrenger smôr dt. ŋ landskyldt en iij ar gam̃ell ko oc er her aff regnet ŋ thenne ko j̵ lege oc xx alner for en mañdsloen.

Jtem en ko huoss en mañd paa Wdskollehamer ij lege en foer med lam̃ dt.

Jtem mett Kŋdefeldt 4 legekiôr. xij foer. landskyldt xv ôre. ij lege v fôrenger smôr oc ŋ foder 2 nôd hűer ar gam̃ell oc aff foder 2 nôd huer 2 ar gam̃ell oc ij landskyldt l fiske oc iij foer med lam̃ oc bleff her en halff lege till giffet for en geeldmelcke ko war her ij winther oc en thônde mell ŋ landskyldt dt.

Jtem mett Bache iij legekiôr. xij foer. landskyldt ij^c. ŋ

lege x fórenger smór dt. oc ij landskyldt en v ar gamell ko oc en 2 ar gam̄ell nód dt.

Jtem mett Sterrewalde 4 legekiór. vj foer. landskyldt jc. ij lege v fórenger smór. dt. her er ij foder en 2 ar gam̄le nód oc aff foder en 3 ar gam̄ell nód oc ij lege en ar gam̄ell nód for ij lege oc ij landskyldt en 4 ar gam̄ell ko dt. oc bleff her en gamel ko bort taget oc set en wng ighen.

Jtem mett Minnewalde 4 legekiór. landskyldt jc. ij lege viij fórenger smór dt. oc ij landskyldt en 4 ar gam̄ell ko dt.

Jtem huoss Snore paa Anerholle en legeko. ij lege en foer met lam̄ dt.

Jtem mett Skruthollem iij legekiór. vj for. landskyldt vij foer. ij lege en vet smór dt. oc ij landskyldt en 3 ar gam̄ell ko dt. oc en foer met lam̄b dt

Jtem mett Saltueg ij legekiór. xij foer. landskyldt en quelle. ij lege ij fórenger smór dt. her er ij foder viij lam̄b oc en ar gamell nód oc aff foder viij lam oc en 2 ar gam̄ell nód oc ij lan̄dskyldt en 3 ar gam̄ell ko dt.

Jtem mett Moom 6 legekiór. landskyldt en quelle. ij lege j vet smór dt. her er ij foder 2 nód huer eth aũr gam̄ell oc en thónde óll for 2 leger oc aff foder 2 nód huer 3 ar gam̄ell oc ij lan̄dskyldt en 3 ar gam̄ell nód oc en foer med lamb dt.

Jtem med Essebeerg v legekiór. 6 foer. landskyldt ijc. ij lege x fórenger smór dt. oc en foer met lam̄b oc ij lan̄dskyldt 2 kiór dt.

Jtem mett Mogelse ij legekiór. xviij foer. landskyldt en quegelde oc en wood wedmell. ij lege x fórenger smór dt. oc ij landskyldt en v aũr gamel ko oc xx alner wedmell dt.

Jtem Wóllom 3 legekiór. landskyldt en quelle. ij lege 6 fórenger smór dt. oc ij landskyldt en 4 ar gam̄ell ko dt.

Jtem mett Gróffuom iiij legekiór. landskyldt en quelle. ij lege vj fórenger smór dt. oc bleff hannem en lege till geffet for han̄d sete en vng ko paa iorden for en gam̄ell oc ij landskyldt en sex ar gam̄ell ko dt.

Jtem mett Wermedall iiij legekiór. xij foer. landskyldt xv óre. ij lege j vet smór dt. her ij foder en kalff oc en 3

vet nød oc[1]) 4 lam̄ oc aff foder en 2 ar gamell nød oc en 4 ar gamell nød oc 4 lam̄. ij landskyldt en x ar gamell øgh oc bleff en lege aff regnet ıȷ ⅈ horssen.

Jtem mett Feteakot ij legekiør. xij foer. landskyldt x aure. her er ij foder ij nød huer 2 ar gam̄ell oc en 3 vether nød oc 4 lam̄b oc aff foder en 3 ar gamel nød oc en 4 ar gam̄ell nød oc 4 lam̄b oc ij landskyldt en foer met lam̄b oc en gamell foer. Tesse for tog Pouell Ionssen j sin løn.

rest 5 øre[2]).

Jtem med Rijsbroff iij legekiør. xij foer. landskyldt jc xl alner. ıȷ lege ⅈ vet smør dt. Her er ıȷ foder en ar gamle nød oc en kalff oc en for med lam̄b for en lege oc af foder en 2 ar gamel nød oc en ar gamell nød oc ıȷ landskyldt en v ar gamell ko dt. oc iiij foer dt. thenne ko tog Morten smed j sin løn.

Jtem mett Mossefeldt vij legekiør. xij foer. landskyldt en ko. ıȷ lege xxv foreng smør dt. oc ıȷ landskyldt en ko tog Sere Ion thenne ko ıȷ sit løn oc storte her en ko ıȷ vinther.

Jtem mett Mijnnemossefeld ij legekiør. iij foer. landskyldt x aure. ij lege v førenger smør dt. oc ıȷ landskyldt 2 for med lam̄b dt. oc bleff hannem till geffet xx alner for hand sete en ẃng ko met iorden for en gam̄ell.

Jtem met Laxnes ij legekiør. xij foer. landskyldt xv aure. ıȷ lege ⅈ vet smør dt. oc ij lege ij førenger smør dt. oc en foer med lam dt. oc ıȷ landskyldt j thønde øll oc en thønde meel. olthønden bleff drűcket then tid vj for til altinget[3]).

Jtem med Radestedom ij legekiør. landskyldt x aure. ij lege ij førenger smør dt. her er ıȷ foder en kalff oc aff foder en ar gam̄ell nød oc ıȷ landskyldt en ar gam̄ell nød oc en foer med lam̄b dt.

Jtem med Helgedall 3 legekiør. 6 foer. landskyldt x aure ij lege ⅈ vet smør dt. her er er ıȷ foder en kalff oc en foer med lam̄b dt. oc aff foder en ar gam̄ell nød oc ıȷ landskyldt en 2 ar gam̄ell kuige dt. for x aűrer.

Jtem mett Tom̄ge ij legekiør. xij foer. landskyldt en quelle oc morck ıȷ lege en vet smør oc ıȷ landskyldt en ko

1) Hér fer á eptir: „ıȷ lege 2 førenger smør", en er útstrikað. 2) Ókleift að sjá, hvort hér stendr „5 øre" eða „3 øre". 3) Utanmáls: „rest x alner", en útstr. ofan við: „en lege oc landskyldt resterer".

dt. tog hand thenne ko ij sit formañdskop for thette aũr oc for morcken 2 for met lamb oc en ar gamell foer dt.

Jtem mett Wermo ij legekiỏr. xij foer. iiij kyrckequeld. landskyldt en quelle oc morch. ij lege en vet smỏr dt. oc ij landskyldt 4 ar gamel ko dt. oc xij alner vedmell oc en foer met lamb dt. sete ieg thenne ko med halff Helgafeld oc tog en gamel heer ighen.

Jtem mett Lagefeldt ij kyrckequelder, landskyldt en ko. Tog Sere Ion thenne ko ij sin lỏn.

Jtem mett Bleckestedom ij legekiỏr. xij foer. landskyldt lxxx alner. ij lege en vet smỏr dt. oc ij landskyldt en 2 ar gamell qũege for xij aurer oc argam̃ell foer for x alner dt.

Jtem mett Kortelstedom 3 legekiỏr. 6 foer. landskyldt en ko oc morck. ij lege vj fỏrenger smỏr dt. her er ij foder en ar gamle nỏd oc aff foder en 3 vet nỏd oc ij landskyldt en ko oc en thỏnde ỏll [oc j ar gamell foer[1]). tog Border thenne ko ij sin lỏen.

Jtem met Eijde ij legekiỏr. 6 foer. landskyldt x aure, ij lege vj fỏrenger smỏr dt. oc ij landskyldt x aurer dt. Tesse x aurer tog Morthen smed ij sin lỏn.

Jtem mett Guenes en legeko. ij kirckequelder. landskyldt iiij thỏnder ỏll. ij lege ij fỏrenger smỏr dt. ij landskyldt iiij thỏnder ỏll dt. oc stỏrte her en ko ij wenther oc tog en anden fra Gesser hũsmañd her oc set ij steden oc er thenne iord forbedret met en ko ighen.

Jtem mett Kieldom iiij legekiỏr. vj foer landskyldt x aure frj oc x aure vfrj. ij lege ij fỏrenger smỏr dt. her er ij foder en ko oc en argamle quege oc ij landskyldt en thỏnde ỏll for xl alner oc en ar gam̃ell foer for x alner dt. oc dỏde her 2 kiỏr ij wenther oc sete ieg 2 ij steden ighen. rest en lege oc l alner pa landskyldt.

Jtem mett Grỏff 3 legekiỏr, xij foer. landskyldt en quelle. ij lege x fỏrenger smỏr dt. oc ij landskyldt en ko dt. tog Gonder Bordersen thenne ko ij sit formandskop for forganget aũr.

Jtem en legeko huos Lopte ij Guenes. ij lege ij fỏrenger smỏr dt. oc er qoen ij sellen set.

---

1 [milli lína.

Jtem mett Lambage v legekiôr. landskyldt xv aure. ıȷ lege vj fôrenger smôr dt. her er ıȷ foder en ar gam̃le nôd oc en kalff oc aff foder en 2 ar gam̃ell nôd oc en argam̃ell nôd oc ıȷ landskyldt en argam̃ell quege for xl alner oc quithet ieg hans formañdskop xl alner for en sexereng ıȷ Grothen oc quithet ieg x alner for a bordt[1]).

[rest x alner landskyldt[2]).

Jtem mett Rônesuandt 6 legekiôr. landskyldt x aure. her er ij foder en ar gamle nôd oc en kalff oc 8 lamb oc er hannem 2 leger til giffet for queget att gemme paa fieldet oc aff fieldet. oc aff foder en 2 ar gamel nôd oc en argam̃ell nôd oc 8 lam oc ıȷ landskyldt en thônde ǫll oc en for med lamb dt.

Jtem mett Mẏdall 3 legekiôr. xviij foer. landskyldt x aure oc en thônde miell. ıȷ lege 6 fôrenger smôr dt. oc iij foer met lam oc ıȷ landskyldt iij foer met lam̃b oc en thônde ôll[3]) dt. oc sete ieg tesse 6 foer með Tormoñdsdall oc tog en gamel ko hiem ıȷ steden.

Jtem en legeko huos Giesser ij Guenes bleff hannem thenne lege til giffet for skipeferd till Sternes.

Jtem mett Tormoñdsdall v legekiôr. landskyldt lxxx alner. ıȷ lege iij fôrenger smôr dt. her er ıȷ foder en ar gamle quege for iȷ lege oc en ar gam̃ell foer oc aff foder en 2 ar gam̃ell quege oc ıȷ landskyldt en argam̃ell nôd oc en 2 ar gamell nôdt dt. oc bleff her en lege aff regnet ıȷ thenne nôdt.

rest x alner ȷ leger

Jtem mett Holme ij legekiôr. xij foer. landskyldt x ôre frj oc xij thônder kuell. her er ıȷ foder en kalff oc 2 lam oc en fôrenger smôr dt. oc slo hañd gress for ij leger oc ij landskyldt xij thônder kũôell dt. oc x aure bleff hannem till geffet for sellen hand bôgt vp.

Jtem mett Wattne v legekiôr. landskyldt x aure frj oc xij thônder koell. ıȷ lege en vet smôr dt. oc slo han gres for en lege oc tog Pouell Torckeldssen desse x aurer j sin lôn oc xij thônder kũoell ibidem dt.

Jtem mett Watzende iiij legekiôr. landskyldt x aure frj oc xij thônder kuoell. ıȷ lege en vet smôr dt. oc ıȷ land-

1) Svo. 2) [útstrikað. 3) meell, útstrikað.

skyldt xij thönder kuoell oc desse x aurer tog Haluarder ij sijt kop.

Jtem mett Orbeij xij foer. landskyldt en quelle. ij lege j vet smör dt. oc ij landskyldt vj foer met lam̄b dt. sete ieg tesse foer med iorden oc tog en quegle hiem ighen oc legede ieg Ion Tordersen hu̇smañd til Bu̇stedom thenne ko.

Jtem mett Bredolt en legeko. 6 foer. en kyrckequelle. landskyldt en qoo. ij lege j vet smör dt. oc ij landskyldt en v ar gamell ko dt. sette ieg thenne ko med Hagekot.

Jtem mett Arñenes ij legekiör. xij foer. ij kyrkequellder. landskyldt en ko. ij lege en vet smör dt. oc ij landskyldt en iiij ar gamell ko dt. thenne ko sete ieg med Hobstedum.

Jtem Bolleijcker ij Bustedom en legeko oc ij lege en for med lam dt.

Jtem mett Digrenes ij legekiör. landskyldt xv öre. ij lege j vet smör dt. oc ij landskyldt en ar gamel nöd for xl alner dt. oc en ar gam̄ell for oc en foer med lam̄b oc bleff hannem til geffet v au̇re for hañd gaff for meget landskyldt ij fiou̇er.

Jtem mett Huamme ij legekiör. 6 foer. landskyldt xv öre. ij lege x/ förenger smör dt. her er ij foder en 2 ar gamle nödt oc aff foder en 3 ar gam̄ell nödt oc ij landskyldt en ar gam̄ell nöd oc en thönde meell dt. oc en ar gam̄ell foer dt.

Jtem mett Wieuelstedom ij legekiör. xij foer. landskyldt en ko. ij lege en vet smör dt. ij landskyldt en v ar gam̄ell ko dt. oc sete ieg thenne ko med iorden oc tog anden hiem ighen oc störte her en ko ij wenther oc sete [ieg] en anden ij steden.

Jtem mett Hoffstedom j legekiör[1]). landskyldt x öre. ij lege ij förenger smör dt. oc ij landskyldt en thönde mell dt. oc bleff hannem tillgeffet xx alner for hand kom seldeg till iorden.

Jtem mett Hage ij legekiör. landskyldt x öre, ij lege j vet smör dt. oc ij landskyldt lxxvj fiske dt. oc er her iij kiör stort fra thenne iord oc andre 3 kiör ij steden satt.

1) Svo.

Jtem mett Klepe en legeko. landskyldt en ko. ij lege ij førenger smør dt. oc ij landskyldt en 4 ar gam̄ell ko dt. sete ieg thenne ko med iorden oc tog en gamell hiem ighen.

Jtem mett Roderaa iiij legekiør. landskyldt en ko. ij lege en vet smør dt. oc ij landskyldt en ar gam̄ell nød oc v gieldweije[1]) dt. oc bleff ij aff tesse foer sent ij skepet ij Haffnerfioꝛ̄er.

Jtem mett Erfarssø ij legekiør. landskyldt iiij vether fiske. ij lege ɉ vet smør dt. oc ij landskyldt ijᶜ fiske dt. for fisken var smaa oc størte her en ko ij wenther oc ingen ijghen sett.

Jtem mett Arnerholle[2]) ij legekiør. landskyldt iiij vether fiske ij lege ɉ vet smør dt. oc ij landskyldt en ar gam̄ell nød oc ij wetther fiske dt.

Jtem mett Hualør ij legekiør. 6 foer. iiij kercke queller landskyldt en qo oc en thønde mell oc ij lege vj førenger

ö(ll) smør dt. oc ij landskyldt en v ar gam̄ell ko oc en thønde øll dt.

Jtem mett Strøm en legeko. xij foer. landskyldt iij vet[ter]

Ø(ll) fiske. oc ij lege vj førenger smør dt. oc ij landskyldt iij vether fiske dt. Thet er jᶜ xxx fiske.

Jtem mett Torbiernstedom en legeko. xij foer. landskyldt iij vet[ter] fiske. ij lege vj førenger smør dt. oc ij landskyldt iij vether fiske dt. Thet er jᶜ xxx fiske.

rest Jtem mett Lambag[3]) en legeqo. landskyldt iij vether

leger. fiske dt. Thet er jᶜ xxx fiske.

Jtem mett Otestedom en legeko. xij foer. landskyldt iiij vet[ter] fiske. oc ij lege vj førenger smør dt. oc ij landskyldt

ø iiij veter fiske dt. Thet er ijᶜ xx fiske.

Jtem mett Stockhollem. landskyldt en vet fiske oc ij landskyldt l fiske dt.

Jtem mett Lonakotet en legeko. landskyldt iij vet[ter] fiske. ij lege l fiske dt. oc ij landskyldt iij foer med lamb dt.

Jtem mett halff Huasseron ij legekiør. xij for. land-

ø skyldt iij vetter fiske. ij lege en vet smør dt. oc ij landskyldt iij vether fiske dt. Thet er jᶜ xxx fiske.

1) Frumr. svo, sbr. Vieh á þýzku. 2) „r“ á fyrra staðnum yfir línunni. 3) Svo.

Jtem mett Sterrewatzløs en legeko. xij for. iiij kirckequeler. landskyldt vj vether fiske. ıȷ lege vj førenger smør dt. oc ıȷ landskyldt vj vether fiske dt. Thet er iijc fiske.

Jtem mett Mijnevatzløs. xij foer. landskyldt iiij vether fiske. ij lege j vet smør dt. oc ij landskyldt iiij vether fiske dt. Thet er ijc xx fiske.

Jtem mett Tuorestedom ij legekiør. xij foer. landskyldt en ko. ij lege en vet smør dt. oc ıȷ landskyldt en v ar gamell ko dt. ø

Jtem mett Lanakotet[1]) en legeko. vj foer. landskyldt iij vether fiske, ij lege j vet smør dt. oc ıȷ landskyldt jc xxx fiske. ø

Jtem mett Ődnum iij legekiør. landskyldt en ko oc en vet fiske. ıȷ lege vj førenger smør dt. oc ıȷ landskyldt en ko v ar gamell oc l fiske dt. tog Gisle paa Sternes thenne ko for alle fisken hand giemmede oc werehűssen oc andet hand beűarer aret om. ø

Jtem mett Bredegeerde ij legekiør. landskyldt iiij vether fiske. oc ij lege j vet smør dt. oc ij landskyldt ijc xx fiske. ø

Jtem mett Sterrenerrenes en legeko. xij foer. landskyldt v vether fiske. oc ij lege vj førenger smør dt. oc ij landskyldt ijc x fiske. ø

Jtem mett Mijnenerenes en legeko. vj foer. landskyldt iij vetter fiske. oc ıȷ lege j vet smør dt. oc ıȷ landskyldt jc xxx fiske dt. ø

Jtem mett Mijneaxlestedom vj foer landskyldt iiij vetter fiske oc ij lege ij førenger smør dt. oc ij landskyldt jc lv fiske dt. ø

Jtem mett Sterreaxlestedom ij legekiør. landskyld iiij vether fiske. ij lege j vet smør dt. oc ıȷ landskyldt ijc xx fiske dt. ø

Jtem mett Lodenes ij legekiør. landskyldt iiij vetter fiske. ij lege j vet smør dt. oc ıȷ landskyldt ijc xx fiske dt. ø

Jtem mett Bronestedom iiij legekiør, vj foer. landskyldt en ko oc jc fiske till gijldes. ij lege x førenger smør dt. oc ij landskyldt jc xx fiske oc en ko dt. oc satte ieg thenne ko met Hederhűssom.

---

1) Svo.

Jtem mett Mijnewoge ij legekiôr. landskyldt jc fiske till
ø geldes oc en fiske vet. ij lege j vet smôr dt. oc ij landskyldt ijc x fiske dt.

Jtem mett Sterrewoge iij legekiôr. iij kyrckequelder. landskyldt vij vether fiske. ıj lege j vet smôr dt. oc ij fôrenger smôr dt. oc ij landskyldt iijc fiske dt. x fiske minder.

Jtem mett Hederhűssum ij legekiôr. landskyldt iiij vetter fiske. bleff kiôren heem taget oc manden drockenet.

Jtem mett Gockstedom iiij legekiôr. landskyldt vij vether fiske. ij lege iiij vether fiske dt. oc ij landskyldt vij vether fiske dt. Thet er x/c x fiske.

Jtem mett Haffuerbiernestedom iij legekiôr. landskyldt ij vetther fiske oc ıj lege vj fôrenger smôr dt. oc ıj landskyldt iijc l fiske dt.

Jtem mett Kolbenstedom ij legekiôr. landskyldt iiij vetter fiske. ıj lege ij vether fiske dt. oc ıj landskyldt iiij vether fiske dt. Thet [er] iijc fiske.

Jtem mett Tuoresteder ij legekiôr. landskyldt iiij vetter fiske. ij lege ij veter fiske dt. oc ıj landskyldt ijc xx fiske. Thet er iijc fiske.

Jtem mett Bierskæreom v legekiôr. iiij kerckequelder landskyldt xj vetter fiske. ıj lege v vether fiske dt. oc ıj landskyldt x/c x fiske. Thet er vijc xx fiske.

Jtem mett Sternes vj legekiôr. [landskyldt vjc fiske ıj landskyldt vjc fiske dt.[1]) oc legeren er hannem till geffuet for hand holder mig oc mıjtt folck med ǫll oc mad nor paa bedes.

Jtem mett Beernerhuss en legeko. landskyldt iiij vet fiske oc en thônde meell. ij lege ij fôrenger smôr dt. oc ij landskyldt jc lv fiske oc en thônde mell[2]) thenne môll[2]) thônde gaff ieg Velhelem Fends[sen] for ij lester fiske hañd fôrde ıj Hanefiuer.

Jtem mett Gislehus en legeko. landskyldt ij wether fiske. ıj lege en vet fiske dt. oc ıj landskyldt ij vether fiske. dt. Thet er jc xxx fiske.

---

1) [Svo. 2) Svo.

Jtem mett Haldanerhus en legeko. landskyldt ij vetther fiske. ij lege en vet fiske dt. oc ij landskyldt ij vetther fiske dt. Thet er j^c xxx fiske.

Jtem mett Holmehus en legeko. landskyldt ij vether fiske. ij lege en vet fiske dt. oc ij landskyldt ij vether fiske dt. Thet er j^c xxx fiske.

Jtem mett Lodestuffue en legeko. landskyldt iiij vet fiske ij lege ij fórenger smór dt. oc ij landskyldt iiij vetter fiske dt. Thet er j^c lv fiske.

Jtem mett Glombeij en legekoo. landskyldt iiij vet fiske. ij lege ij fórenger smór dt. oc ij landskyldt iij vet fiske dt. oc kuithet ieg en vet fiske med hannem ij sin formandskop.

Jtem mett Hollakot j legeko. landskyldt iiij vet fiske. ij lege en vet fiske dt. oc ij landskyldt lx8 fiske dt. oc 2 foer met lam dt. oc gaff ieg tesse 2 foer wd for skipeferd fra Sternes oc til Clóstret.

Jtem mett Lellehóffn ij legekiór. landskyldt iiij vether fiske. ij lege ij vether fiske dt. oc ij landskyldt iiij vether fiske dt. Thet er iij^c fiske.

Jtem mett Hussetofftom xviij for. landskyldt viij vether fiske. ij lege vj fórenger smór dt. oc ij landskyldt iij^c xl fiske.

Guldbrengsóssell eller kellernesstiñg som liger till Bested oc er ther vij tingsted wdj.

Jtem mett Koldefiouer xij foer. landskyldt en ko. ij lege j vet smór dt. oc ij landskyldt en v aűr gam̃ell ko dt. thenne ko tog sere Ion ij sin lón.

Jtem mett halffue Helgefeld ij legekiór. landskyldt en vet fiske. oc ij lege ij fórenger smór dt. oc en kalff. her er ij foder argamell nód.

Jtem mett Bustedom j legeko. vj for. landskyldt j^c fiske till tals. ij lege en fiske wett dt. oc ij landskyldt j^c fiske dt. Thet er j^c l fiske till tals.

Jtem mett Lamhusset en legeko. landskyldt v vether fiske oc ij lege ij fórenger smór dt. oc ij landskyldt ij^c x fiske dt.

Jtem mett Boresóre iij legekiór. landskyldt iiij vether fiske. oc ij lege vj fórenger smór dt. oc ij landskyldt j thónde

mell oc en for med lam oc xxv fiske dt. oc kom miðl[1]) thônden til Bestet.

Jtem mett Kasthusset ij legekiðr. landskyldt ij vether fiske oc ıȷ lege ɉ wet smðr dt. oc ij landskyldt ij vether fiske dt.

Item mett Kirckenerueg ij kirckequeld. landskyldt xij vether fiske. oc ij landskyldt vc fiske dt.

Jtem mett Kyrckebolle. [landskyldt xij vether fiske. oc ij landskyldt vc fiske[1]) dt.

Jtem mett Feteom. [landskyldt iiij vetter fiske oc ıȷ landskyldt ijc xx fiske[1]) dt.

Jtem landskyldt aff Skog oc Skogegen oc Merckuregen er xv vether fiske. en hest oc en sex ar gam̄ell oxe oc vj vether smðr. opboret en hest 4 ar gamell oc xv vether fiske dt. Smðret oc oxen tager Knu̅d smed ij sijtt regenskap.

1549.

Her epther findes h[v]or meget queg som wor ij foder paa Closteren ij wenther offuer.

paa geeldnðd xix.
paa kiðr xxxvj. her aff dðde ıȷ vinther iiij kiðr. oc en tijuer.
paa kalffuer viij. her aff dðde ıȷ venter ij.
paa lam lxxxx.
paa hester oc ðg xxiij. her aff dðde iij oc ij fðller.
Jtem till gressgang ıȷ Watzlðs er
jc lxxx foer vnge oc gam̄elle
oc lxxiiij geeldueer[2])
oc x veerett[3]) ibidem.
aff tesse forskrevne foer er dðd ij wenther xxij for vnge oc oc gam̄ell.

Queg som bleff recket till feelds wed krossmðsse bodi aff lege oc landskyldt oc andet war.

paa gieldnðdt xlxix vn̄ge oc gam̄ell
paa foer ijc xx vn̄ge oc gam̄ell.

1) [Svo. 2) Svo. 3) Virðist svo.

queg ıj sellen er
paa kiðr xxij onde oc gode
paa foer ijc xij melckefor.
Saa war ighen beholendis till Closters wphold
xxvij vnde oc gode.
oc xj kalffue.
Thj vnge lam̄b giðris icke behoff att schriffue.
Oc v kiðr bleff sent till Bested fro Clostret.
aff alt thete forne qűeg haffuer ieg wdgiffuit j folckelôn.
Jon Ellogsen j sin lôn en 2 ar gamell ôg.
Seffinde formañd 2 for met lam̄b j sin lôn.

Her for wthen bleff sent till Bűsandt ıj skibet en 4 ar gam̄ell nôd oc ij foer.

oc till Oleus ibidem en v ar gamell nôd oc 4 foer

oc Ogmonder for sin skip oc mend for iiij lester fiske hand fôrde fro Galmatiörn oc til Hanefioűr en 3 ar gamell nôd.

Jtem Oleffűer Olsen ibidem for iij lester fiske att fôre fra Sternes oc ıj Hanefiour en koo.

Jtem eñ sent ıj skebet ij Moreanen[1]) epter Lauris Mwlis befaling en 4 ar gamel nôd oc en xviij ar gam̄ell ko oc iiij gam̄ell foer.

Oc eñ bleff sent fro Bested till skebet epther Lauris Műles befaleñg en ko. oc iij skatte foer oc ij foer ieg tog fro Hermañd Oldensöð[2]).

---

81. 1549—1550.

Leigna, landskylda og skreiðargjaldsreikningur Kristjáns skrifara af konungsjörðum í Borgarfirði, Viðeyjarklaustrsjörðum og öðrum konungsjörðum í Kjalarnessþingi, svo og af Skóga og Merkr eignum; enn fremr skrá um fóðrapening Viðeyjarklaustrs, svo og skýrsla (frá 1551) um peningsmark konungs.

AM. 264. Fol. frumrit á pappír. Eftirrit í þjóðskjalasafni m. h. Einars Þorkelssonar.

---

1) = Morianen. 2) Aftan á síðasta blaðinu eru ritaðar tvær latneskar setningar með annarri og yngri hendi: „fortes fortuna invat“ og „Non nobis domine non nobis sed nomini tuo da gloriam“.

Rett iordbog paa Ijslandt aff qűegleleneng paa smór som er wpborett wed Sanctj Mechels dags tid om hóstenn ıj thett aűr mdxlix oc paa lañdskyldt oc feskeleger som er wpboret om worett ther nest eptther paa thet ar anno mdxlx.

C[hristiern] S[chriffuer].

[[Hid gamla kongz marck styft ed hægra og halfur stufur aftan af vinstra. Enn hid nyia styft hægra og af hid vinstra [eñ af Hit hægra.[1])

tuistyft aptan uinstra a iij stufrifad vinstra a ij og eiñe styft og fiodur.[2])

[arum og etc. ꝏ. D. og l. og xi

Jtem med Hegstodom ij kyr gamlar og þridia ad vr eru ij tennur fiorda tuæuetur kuiga oborud[3]) j fardaugum fimta er Markus gelldur‸ og en sietta kyr er Markus galt fyrer asaudarkugilde.

Jtem med Vppsolum iij kyr og ein gomul iij ær gamlar. golldin kyr j landskylld og leigd heima.[4])

Thette eptherne guods leger ıj Borgefiouer sónden oc westen Huettaa oc haffuer Hañs Schriffuer wmbodt ther óffuer.

Jtem mett Letle Kropp iiij kiór xij foer landskyldt lxxx alner ij lege xij fọrenger smór etc. oc j landskyldt en v ar gamell ko oc sete ieg thene ko med Gróte oc bete ieg paa thene ko ij for.

Jtem med Klepiersrockeom ij lege kiór vj foer landskyldt xl alner ıj lege vj̶ fórenger smór etc. ıj landskyldt en foer med lam oc quethet ieg xx alner for en gamel ko oc en vng j steden set. oc kom thene for met lam tijl Dyrested.[5])

Jtem mett Horderbacke en lege ko. landskyldt xl alner ıj lege ij fórenger smór etc. oc aff landskyldt bleff qűethet v óre pa(a) en gamel ko oc en vng j steden sat oc x alner feretold for offuer Hűitór.

Jtem medt Wlstedom iij kiór xij foer landskyldt lxxx

1) [með öðru bleki, en ekki miklu yngra. 2) [[með hendi Eggerts Hannessonar. 3) Svo. 4) [með sömu hendi sem klausan um kongsmarkið. 5) Utanmáls stendr: Rest j̶ lege.

alner ij lege vj fórenger smór etc. her er ıj foder en ar gamell nódt oc en ij ar gamell quege for landskyldt oc en ar gamell foer.

Jtem mett Rodisgelde ij kiór xij foer landskyldt lxxx alner ıj lege en vet smór etc. oc j landskyldt en ij ar gamel for thet andet bete ieg pa 3 quelder gam̃el oc sate ung ighen.

Jtem Bűrefeld er óde.

Jtem med Wpsallom iij kiór iij foer ij kerckeko landskyldt j^c ıj lege vij fórenger smór etc. ıj landskyldt en vij ar gamel hest tog Oluff Olsen then hest for skepfer til Stróm.

Jtem med Torűalstedom ij kiór xviij foer landskyldt lxxx alner ij lege xj fórenger smór etc. oc j landskyldt j foer med lam kom til Dyrestede oc quithed ieg med hanem jc for en gamell ko oc ij for her dóde j veter oc hand sate vng j steden.

Jtem mett Hackelstedom iij kiór ix foer landskyldt lxxx alner ıj lege ix fóringer smór etc. en 2 ar gam̃el nód oc xx alner j hűsseboed oc x alner bót pa 2 gamel foer oc sate vng j steden. oc tog her bort en ko oc 3 foer oc sate med Dijrestedom.

Jtem mett Hűam̃e en ko iij foer landskyldt[1]) ıj lege iij fórenger smór etc. oc gaff ieg hanem en foer med lam for thene gam̃el ko oc sate en vng ighen.

Jtem mett Hóuckegelle ij kiór xij foer ij kirckj kiór landskyldt j^c ij lege en vet smór etc. oc j landskyldt en 3 ar gam̃el ko sate ieg thene ko med iorden oc solde hanem j gam̃el for ij for oc sate med Dyrested.

Jtem mett Gróte en lege ko. xv foer landskyldt x aűre ıj lege vij fórenger smór etc. oc j landskyldt j hors. met fóell sate ieg thene ross med iorden.

Jtem med Gestedom iij kiór vij foer en hest landskyldt lxxx alner ij lege ix fórenger smór etc. oc j landskyldt 2 foer med lam sate ieg thet med Dirested.

Jtem Dijrested er óde.

Jtem mett Brűaróckeom ij kiór xv foer landskyldt lxxx alner ij leger vij fórenger smór etc. her er ı̄j foder en ij ar

1) Svo.

gam̃ell nødt oc størte her en ko ther for qũithet ieg hans landskyldt for hand sate en vng j steden.

Jtem med Ham̃ere iij kiør iij foer ij kyrckeqũelder landskyldt jc lxxx alner ıj lege vij førenger smør etc. ıj foder en ij ar gam̃ell nød oc j landskyldt 2 kiør then ene til Skellebreche oc then anden sate ieg med iorden oc tog en gamell bort.

Jtem med Ölũastedom iiij lege kiør en kirckeqũelle landskyldt jc xx alner ıj lege en vet smør etc. j landskyldt 4 for ar gam̃el oc 2 for med lamb then ene til Skellebrecke oc en ar gamell nødt etc.[1])

Jtem mett Wøllom iij kiør en roess landskyldt ijc ıj lege ⅟₂ wet smør etc. her er ıj foeder en ar gamell nød oc j landskyldt 2 nød hũer ar gam̃el oc en quege ar gam̃el tog ieg her en gam̃el ko bort oc en vng ij steden.[2])

Jtem med Hegstedom v lege kiør vj foer. landskyldt v aũre ij lege x førenger smør etc. her er ıj foder en 2 ar gam̃ell nødt oc j landskyldt en for med lam̃b oc quithed ieg med hanem x alner for queg hand giem̃er hos sig.

Jtem mett Sũolhemetonge. landskyldt jc. Thet var en v ar gam̃el ko[3]) thene ko til Dijrestedom.

J Hans Schriffuers vmbod er x nød vñg oc gam̃el. oc ij gam̃el kør oc 6 foer vnge oc gamle.

Thesse eptherne vij iorder Hũedør Closters guods leger ıj Borgefiouer oc schulle thj orlig føre tieris leger till landstefnen.

Jtem med Brodetonge 6 kiør 6 foer en hest landskyldt xl alner ıj lege xiiij førenger smør etc. oc j landskyldt ij ar gam̃ell qũeg etc.

Jtem med Holle vj kiør 6 foer en hest landskyldt jc ıj lege xij førenger smør etc. her j foder en ij ar gam̃el nød oc aff foder j 3vet nød oc j landskyldt j 2 ar gamel quege oc veter gamel nød oc 3 for[3]) huer ar gam̃ell oc thene iord er forberet med en ko.

Jtem mett Snertestedom v kiør xij foer en hest land-

1) Utanmáls: Rest xx alner. 2) Utanm.: rest morch. 3) Þetta orð er tviritað i frumr.

skyldt xl alner ŋ lege ij vetter smôr etc. oc j landskyldt en ar gam̃el nôd etc.

Jtem mett Heste 3 kiôr 4 kerckekiôr landskyldt j^c ŋ lege vi fôrenger smôr etc. oc j landskyldt en v ar gam̃el ko etc. thene koo bleft set medt iorden.

Jtem mett Halsom vj kiôr vj for en hest landskiôld lxxx alner ŋ lege xiiij fôrenger smôr etc. oc wor her en 3veter nôd j foder for en lege oc 2 nôd j foder hűer 2 ar gam̃el pa landskyldt for xl alner oc bleff hanem til geffuit xx alner pa landskyldt for en gam̃el ko hand tog bort oc sate en vng j steden ighen. oc er thene iord forberet med iij foer oc en j landskyldt en for med lamb etc.

Jtem mett Galterholt iiij kiôr xviij foer landskyldt x aurer ij lege xij fôrenger smôr etc. her war j foder j 2 ar gamel nôd oc j landskyldt en 2 ar gam̃ell nôd etc.

Jtem mett Brecke v kiôr xviij foer 6 kyrckeqűelder. landskyldt j^c en wod wedmell oc en tonde meell ŋ lege ij vether smôr etc. oc j landskyldt en v ar gamle ko oc en vod vedmel sate ieg thene ko med iorden oc en gamel her ighen meltonden til geffuit for sin vmag.

Jtem en ko hos Teijther till Skalpesteder ŋ lege 2 fôrenger smôr etc. bleff thene ko sat met Holle.

Jtem iij for hos Bierne Hanssen ŋ lege j fôreng smôr etc. thesse for bleff sat med Halsse.

Thete eptherne Hűedôr Closters gods leger wtij Gűldbrengsôssell.

Jtem mett halffűe Ijrafeldt ij kiôr en kyrckeko. landskyldt en tonde meell ŋ lege ɟ vet smôr etc. oc j landskyldt en tonde mell etc.

Jtem mett Wallerstedom iiij kiôr en kyrckeko landskyldt j^c lxxx alner ij lege en vet smôr etc. oc j landskyldt en 4 ar gam̃el ko oc 4 for med lam etc.

Jtem mett Halse iij kiôr xviij foer en kirckj ko landskyldt ij^c ij lege xij fôrenger smôr etc. oc j landskyldt en v ar gam̃el ko oc 3 for med lam etc. sate ieg thene qo med iorden oc tog en gamel hiem ighen.

Jtem en ko hos Torfende paa Hűam̃e thene bŋtalis aldreg.

Jtem mett Morestedom ij kiör 6 foer landskyldt xv aűrer ij lege ȝ vet smör etc. her er ij foder iiij lam oc j landskyldt 4 for med lam oc en veter gam̄el for etc.

Jtem en ko hoss manden paa Wdskallehamer ij lege en for med lam etc.

Jtem met Kijdafeldt iiij kiör xij foer landskyldt xv öre ij lege v förenger smör etc. her ij foder 2 ar gam̄ell qűege oc en kalff oc en ar gam̄el for for ⅓ lege oc j landskyldt 2 veter fiske oc 2 for med lam etc.[1])

Jtem mett Backe iij kiör xii foer landskyldt ijc ij lege en vet smör etc. her er ij foder en 2 ar gamell nödt oc j landskyldt j sex ar gam̄el ko oc en ar gamell nöd oc j 2 ar gam̄el for etc.

Jtem med Stere Walde iiij kiör 6 foer landskyldt jc ij lege v förenger smör etc. her er ij foder en ar gam̄ell nöd. [en kalff[2]) oc en ar gamel for[3]) oc j landskyldt en vij ar gam̄el ko etc.

Jtem mett Mijnder Walde iiij kiör landskyldt jc ij lege ⅓ vet smör etc. her er ij foder j ar gamell nöd ij lam̄b oc for ⅓ lege en ar gam̄ell foer etc. oc j landskyld en 3 ar gamel ko etc.

Jtem hűoss Snore paa Anerholle en ko. j lege en for med lam etc.

Jtem mett Skrűtholom iij kiör 6 foer landskyldt vij foer ij lege en wet smör etc. oc j landskyldt en vj ar gam̄el ko etc. oc en 2 ar gamel foer etc.

Jtem mett Saltűeg ij kiör xij xij foer landskyldt jc. her er ij foder viij lam en ar gam̄ell nöd oc en kalffe oc j landskyldt en 6 ar gam̄el ko etc. tog sere Ioen thene ko j sit kop.

Jtem mett Moom vj kiör landskyldt jc ij lege ij förenger smör etc. her er j foder iiij lam en 2 ar gam̄ell nöd. en 3 vet nöd oc en kalffe oc j landskyldt en 2 ar gamel hest oc 3 for med lam etc. oc bleff her en lege til gefft for en gam̄el ko oc en vng j steden sat.

Jtem mett Essebiereg v kiör 6 foer landskyldt ijc ij lege ix förenger smör etc. her er ij foder en 2 ar gam̄ell

1) Utanmáls: rest landskyldt her. 2) [fyrir ofan línuna. 3) hér út undan; for en lege etc.

nødt x alner til gefft for en gel[d]melckeko oc j landskyldt j ko oc 6 for etc.

Jtem mett Mogelse ij kiőr xviij foer landskyldt jc oc en vod ůedmell ıȷ lege x fǒrenger smǒr etc. oc j landskyldt j v ar gam̄el ko etc. oc en for met lamb oc xij alner ved- mell thene ko tog Border j sit kop.

Jtem mett Wǒlom iij. kiǒr landskyldt jc ıȷ lege iiij fǒr- enger smǒr etc. oc en lege till geffuit for en gam̄ell ko oc en ung ıȷ steden sat oc j landskyldt j v ar gam̄el ko etc.

Jtem mett Grǒffom iiij kiǒr landskyldt jc her er ıȷ foder ij kalffe oc ar gam̄ell quege oc en ar gamell for etc. oc j landskyldt en 4 ar gam̄el ko etc.

Jtem med Wermedaell iiij kiǒr xij faar landskyldt xv ǒrer ıj[1]) her viij lam 2 nǒd h[u]er ar gam̄ell ij lege 2 for med lam oc ıȷ landskyldt 4 for med lam oc en ar gamell foer etc.

Jtem mett Feteakott ij kiǒr xij faar landskyldt x ǒrer ther er j foder iiij lam en 2 ar gam̄ell nǒd oc en kalffe oc ıȷ lege 2 fǒrenger smǒr etc. oc j landskyldt ij for hůer ar gam̄el oc ɟ tonde ǒl oc skal handt slaa gress for x alner som her fatis pa sin landskyldt.

Jtem mett Rijsbroff iij kiǒr xij faar landskyldt jc xl alner ıȷ lege ɟ vet smǒr etc. Her er j for ar gam̄ell nǒd oc en 3 ar gam̄el nǒd oc j landskyldt en v ar gamel ko etc. oc 2 for med lam etc. o(c) en foer met lam for j lege etc.

Jtem mett Mossefeld viij kiǒr landskyldt jc ıȷ lege ij vether smǒr etc. oc j landskyldt 2 nǫd hůer 2 ar gam̄el etc. oc bleff her en ko stǒrt neder j vinther.

Jtem mett Mijne Mossefeld ij kiǒr iij faar landskyldt x aůrer ij lege iij fǒrenger smǒr etc. her er ıȷ foder j kalff oc j landskyldt en tonde mell oc 2 for hůer ar gamell etc.

Jtem mett Laxness ij kiǒr xij foer landskyldt xv ǒrer ıȷ lege ɟ vet smǒr etc. her er ıȷ foder en kalff. oc schal hand sla en kiǒrfoders voldt for en lege oc j landskyldt ij fadmer hǒǒ regnet for .l. alner oc en tonde meell.

Jtem mett Radestedom ij kiǒr landskyldt x aůrer ıȷ lege ɟ vet smǒr etc. oc j landskyldt en 2 ar gamell ross etc.

Jtem med Helgedaell iij kiǒr 6 foer landskyldt x aůrer

1) Svo.

ıj lege ɉ vet smør etc. her er j foder en ar gam̄el nød oc en kalff oc j landskyldt en tonde mell oc en for med lam sate ieg thene foer med Store Mosfeldt.

Jtem mett Tonge ij kiør xij foer landskyldt jc oc morch ij lege en vet smør etc. oc j landskyldt en ko etc. tog hand thene ko ıj sit formandskop. oc 2 for med lam etc. oc en ar gamel for etc. for morcken.

Jtem mett Wermo ij kiør xij foer iiij kirckequelder landskyldt jc oc morck ıj lege en vet smør etc. oc j landskyldt en 3 ar gamel ko oc ij tonder sijre oc xij alner vedmel etc.

Jtem mett Lagefeldt ij kirckeqũelder landskyldt jc tog sere Ion thene ko j sit kôp.

Jtem mett Bleckestedom ij kiør xij faar landskyldt lxxx alner rı lege ɉ vet smør etc. her er ıj foder en ko. oc j landskyldt 4 for med lam etc. sate ieg her en for her med jorden.

Jtem mett Kortelstedom iij kiør vj foer landskyldt jc oc morck ij lege ɉ vet smor etc. her ıj foder en ko oc j landskyldt en v ar gam̄el oc en tonde øll etc. oc en ar gam̄ell for. sate ieg thene qo med iorden oc tog en gam̄el hiem ighen.

Jtem mett Eijde ij kiør 6 foer landskyldt x aũre ıj lege vj førenger smor etc. oc thene landskyldt tog Morthen smed j sit kop.

Jtem mett Gũenes ij lege kiør ij kirckequelder landskyldt iiij tonder øll ıj lege ɉ vet smør etc. oc j landskyldt 2 tonder øl oc ij tonder meell etc. oc størte her en ko j vinther.[1])

Jtem mett Kieldom iiij kiør vj foer landskyldt x øre frj oc x øre v̈frj ıj lege iij førenger smør etc. her er ıj foder 2 ar gamell qũege oc 2 foer hũer 2 ar for 2 leger oc j landskyldt en ar gam̄el hest for xl alner oc en tonde mell oc 2 for ar gam̄el etc. oc en foer med lam etc.

Jtem mett Grøff iij kiør xij foer landskyldt jc ıj lege ıx[2]) førenger smør etc. oc j landskyldt en 3 ar gam̄el ko etc. oc en for med lam.

1) Hér á eftir stendr útstrikað í frumr.: „Jtem en lege ko hoss Lopter ij Güeness." 2) þ. e. $9^1/_2$.

Jtem mett Lamhage v kiðr landskyldt xv aűrer ıȷ lege ȷ̶ vet smðr etc. her ıȷ foder 2 nðd h[u]er ar gam̄ell oc qűithet ieg xl alner for formandskop j Grðten oc er thene iðrd forberet met en ko. oc en ar gamel qűege for xl alner oc ij bods arer for x alner oc en foer med lamb ıȷ en lege etc.

Jtem mett Rðnesűattne iij kðr landskyldt x ðrer haffuer hand veűet ij voder wedmel for 2 leger oc er thene iord forberet med en ko.[1])

Jtem mett Mijdall iij kiðr xviij for landskyldt x ðre oc j tonde mell ıȷ lege x/[2]) fðrenger smðr etc. oc 4 for med lamb oc ij landskyldt 3 for med lam etc. oc bleff thene iord forberet med en foer.[3])

Jtem mett Tomondsdall v kiðr landskyldt lxxx alner ıȷ lege viiȷ̶ fðrenger smðr etc. en lege til geffuit for j gam̄el ko oc en vng j steden sat oc j landskyldt ij for med lam 4 for hűer ar gam̄ell etc.[4])

Jtem mett Holm̄e ij kiðr xij foer landskyldt x ðre frj oc xij tonder kűoell sla hand gress for iij leger her er foder j ar gamel nðd oc j landskyldt en ar gam̄el nðd oc en 2 ar gam̄el for oc xij tonder koell.

Jtem mett Watne v kiðr landskyldt x ðre frj oc xij tonder kűoell ij lege vj fðrenger smðr etc. tog Poűel Ionsen landskylden j sit kop oc xij tonder kűoell etc. oc ar gam̄el qűege for en lege. oc bleffe hanem skiðldig pa thene qűege xx alner.[5])

Jtem mett Watzende iiij kiðr landskyldt x ðre frj oc xij tonder kűoell ij lege ȷ̶ vet smðr etc. her er j foder ar gam̄el nðd oc iiij lam oc xij tonder koel etc. tog Haluarder thene landskyldt j sit kop.

Jtem mett Orbeij xij foer landskyldt j^c ther er ıȷ foder en ko oc j landskyldt en v ar gam̄ell ko etc. af foder j ko. sate ieg thene ko med Goenes. thog Gonder Bordersen en ko her j sit formandskop.

Jtem mett Bredholt en ko 6 foer en kirckeqo land-

1) Utanmáls: rest landskyldt oc j lege. 2) þ. e. $4^1/_2$. 3) Utanm.: rest tonden. 4) Utanm.: [Rest x alner, útstrikað. 5) Utanm.: [rest 2 leger, útstrikað.

skyldt jᶜ ıȷ lege ɉ v̈et smør etc. oc j landskyldt en ko tog Morthen smed thene ko j sit kop.

Jtem en ko hos Tollecker ıȷ lege en foer met lam etc.

Jtem en ko hos Ion Tordersen ibidem legen bleff hanem til geffuit for smederløn.

Jtem mett Arnenes ij legekiør xij foer ij kirckjkiør landskyldt jᶜ ij lege en vet smør etc. oc j landskyldt en v ar gamel ko etc.[1])

Jtem mett Degranes ij kiør landskyldt xv øre ij lege ɉ vet smør etc. oc j landskyldt en ar gam̃el qu̎ege for xl alner oc 2 er met lam oc en ar gam̃ell for etc.

Jtem mett Hu̎am̃e ij kiør vj foer landskyldt xv ører ıȷ lege ɉ vet smør etc. her ıȷ for ar gamel qu̎ege oc j landskyldt en ar gam̃ell nød oc en foer met lam oc en ar gam̃el gem̃er med lam for xv alner oc en ar gam̃ell for etc.

Jtem mett Wiu̎elstedom ij kiør xij foer landskiøld jᶜ ıȷ lege vij førenger smør etc. oc ɉ lege til geffuit for en geldmelckeko oc j landskyldt en vj ar gam̃el ko etc.

Jtem mett Hoffstedom ij kør. landskyldt x au̎rer ıȷ lege ɉ vet smør etc.[2])

Jtem mett Hage ij kiør landskyldt x ører ıȷ lege ɉ vet smør etc. oc ij landskyldt jᶜ ij fiske etc.

Jtem mett Klepe en ko. landskyldt jᶜ ıȷ lege ij førenger smør etc. oc j landskyldt en 3 ar gam̃ell nød etc. tog sere Ion thene nød j sit kop for sin klede.

Jtem mett Roderaa iiij kør. landskyldt jᶜ ıȷ lege en v̈et smør etc. oc j landskyldt en 2 ar gam̃el nød oc iij for med lamb etc.

Jtem mett Erfarsøð en[3]) kiør landskyldt iiiɉ vet fisk her er ij foder iiij lam̃ j landskyldt lxxxxx fiske til Closterit. oc ij faer med lam etc.

Jtem mett Anerholle ij kiør landskyldt iiij wetther fiske ij lege ɉ vet smør etc. oc j landskyldt en ar gam̃el nød oc ij veter fiske til Closterit.

Jtem mett Hu̎alør ij kiør vj foer iiij kirckjqu̎elder landskyldt jᶜ oc en tonde meell ij lege vj førenger smør

1) Utanmáls: ø. 2) Utanm.: rest landskyld. 3) breytt úr: ij.

etc. oc j landskyldt en ko tog sere Ion thene ko j sit kop oc en tonde mell etc.[1])

Jtem mett Strôm en ko xij foer landskyldt iij vetter fiske ıj lege vj fôrenger smôr etc. oc j landskyldt j^c xxx fiske.[1])

Jtem mett Torbiernestedom en ko xij foer landskyldt iij wetther fiske. ij lege vj fôrenger smôr etc. oc j landskyldt 3 foer met lam etc.[1])

Jtem mett Lambag en ko. landskyldt iij vetter fiske. ij lege ij fôrenger smôr etc. bleff hanem j lege till geffuit for qoen vor geeldmelckit oc ij landskyldt j^cxxx fiske.[1])

Jtem mett Ottestedom en lege ko xij foer landskyldt iiij vetter fiske ıj lege vj fôrenger smôr etc. oc j landskyldt ij^cxx fiske set j skepit.[1])

Jtem mett Stockhollem landskyldt en vet fiske etc. oc j landskyldt l fiske etc.[1])

Jtem mett Lonakot en ko. landskyldt iij wetther fiske ij lege ij fôrenger smôr etc. oc j landskyldt j^cxxx fiske Las Kempe ved tog.[1])

Jtem mett halffűe Hűasseroen ij kiôr xij foer landskyldt iij vetter fiske ij lege j vet smôr etc. her er j foder viij lam oc aff foder viij lam oc j landskyldt j^cxxx fiske.[1])

Jtem mett Stere Watzlôs en ko. xij foer iiij kirckeqűelder landskyldt vj veter fiske tog forehijren desse leger oc j landskyldt iij^c fiske.

Jtem mett Mijndewatzlôs xij foer landskyldt iiij vetter fiske. forhijren tog desse leger oc j landskyldt ij^c xx fiske etc.

Jtem mett Tűorestedom ij kiôr xij foer landskyldt j^c ij leger en vet smôr etc. oc j landskyldt en iij ar gam̃ell ko. till Sternes etc.[1])

Jtem mett Lañekotet en ko. vj foer landskyldt iij wetter fiske ij lege j vet smôr etc. oc j landskyldt j^cxxx fiske etc.[1])

Jtem mett Ódenom iij kiôr landskyldt j^c oc en vet fiske ij lèger vj fôrenger smôr etc. oc j landskyldt en sex ar gamell ko till Sternes oc l fiske ibidem etc.[1])

---

1) Utanmáls: ø.

Jtem mett Bredegierde ij kiðr landskyldt iiij wetter fiske ıȷ lege ɉ vet smôr etc. oc j landskyldt ij^{c}xx fiske.[1])

Jtem mett Sterre Nerrenes en ko. xij foer landskyldt v wetter fiske ıȷ lege vj fôrenger smôr etc. oc j landskyldt ij^c x fiske etc.[1])

Jtem mett Mijñe Nerrenes en ko. vj foer landskyldt iij wetter fiske ıȷ lege ɉ wet smôr etc. oc j landskyldt j^{c}xxx fiske etc.[1])

Jtem mett Mijne Axlestedom vj foer landskyldt iiij wetter fiske ıȷ lege ij fôrenger smôr etc. oc j landskyldt j^{c}lv fiske.[1])

Jtem mett Sterre Axlestedom ij kiðr landskyldt iiij vetther fiske ıȷ lege ɉ vet smôr etc. oc ıȷ landskyldt ij^{c}xx fiske etc.[1])

Jtem mett Ladenes ij kiðr. landskyldt iiij wether fiske ıȷ lege ɉ wet smôr etc. oc j landskyldt ij^{c}xx fiske etc [1])

Jtem mett Brônestedom iiij kiðr vj foer landskyldt j^c oc j^c fiske till gijldis ij lege x fôrenger smôr etc. oc j landskyldt en v ar gamell ko sent till Sternes oc j^{c}xx fiske ibidem etc.[1])

Jtem mett Mijne Woge ij kiðr landskyldt j^c fiske till gildis oc en fiske vet ij leger ɉ vet smôr etc. oc j landskyldt ij^{c}x fiske etc.[1])

Jtem Sterre Woge iij kiðr iij kirckequelder landskyldt vij vetter fiske ıȷ lege vj fôrenger smôr etc. oc ij landskyldt iij^{c}l fiske etc.

Jtem mett Hederhűsom en ko landskyldt iiij vetther fiske ıȷ lege ij fôrenger smôr etc. oc j landskyldt ij^{c}xx fiske etc.[1])

Jtem mett Gockstedom iiij kiðr landskyldt vij wetther fiske ıȷ lege ij^{c}xx fiske oc ij landskyldt iij^{c}l fiske etc. Thet er til hope v[2])^{c}x fiske.

Jtem mett Haffuerbiernestedom iij kiðr landskyldt vij wetther fiske ij lege vj fôrenger smôr oc ıȷ landskyldt iij^{c}l fiske etc.

Jtem mett Kolbenstedom ij kiðr landskyldt iiij wetther fiske ij lege lxxxxx fiske oc j landskyldt ij^{c}xx fiske etc. Thet er iij^c fiske.

1) Utanmáls; ø, 2) þ. e. 4½.

Jtem mett Tűorestedom ij kiðr landskyldt iiij wetther fiske ıȷ lege lxxxxx fiske etc. oc j landskyldt ijcxx fiske etc. Thet er iijc.

Jtem mett Bierskieriom v kiðr iiij kirckeqűelder landskyldt xj vetther fiske ij lege ijcx fiske oc j landskyldt iiijclxx fiske etc. Thet er vijc xx fiske.

Jtem mett Sternes v kiðr. landskyldt vjc fiske etc. legeren bleff hanem till geffűet for mad oc dröck oret om for kongs folk oret om oc er thene iord forberet met en ko.

Jtem mett Biernehűs en ko landskyldt iiij wet fiske oc en tonde meell j lege 2 förenger smör etc. oc j landskyldt jc lv fiske oc en tonde mell.

Jtem mett Gislehűs en ko. landskyldt ij wether fiske ij lege l fiske etc. oc j landskyldt lxxxxx fiske etc.

Jtem med Haldanhűs en ko. landskyldt ij wether fiske j lege l fiske oc j landskyldt lxxxxx fiske etc.

Jtem mett Holmehűs en ko. landskyldt ij wether fiske j lege l fiske oc j landskyldt lxxxxx fiske.

Jtem mett Lodestoffűe en ko. landskyldt iiij wether fiske legen til geffuit j formandskop oc j landskyldt jclv fiske etc.

Jtem mett Glombeij en ko landskyldt iiij wether fiske j lege 2 förenger smör etc. oc j landskyldt jclv fiske.

Jtem mett Hollakott en ko ıȷ landskyldt er iiij wet fiske ıȷ lege ij förenger smör etc. oc j landskyldt jclv fiske.

Jtem mett Lettllehaffn ij kiðr landskyldt iiij wetther fiske ij lege l fiske etc. oc en lege tijll geffuet for hañd beholte en gam̃ell ko oc sat en vng j steden oc j landskyldt ijc xx fiske. Thet er ijclxx fiske etc.

Jtem mett Hűssetofftom xviij foer landskyldt viij wetther fiske ıȷ lege vj förenger smör etc. oc j landskyldt iijcxl fiske.

Gűldbrengsössell eller Kiellernessetingh som leger till Bested oc er ther vij tingsteder vdj.

Jtem mett Koldefiouer xij foer landskyldt jc ij lege j wet smör etc. oc j landskyldt en v ar gam̃el ko etc.

Jtem mett halffűe Helgefeld ij kiðr landskyldt x örer j lege l fiske oc j landskyldt ij foer med lamb. oc war her j foder en ko oc en gam̃el nöd oc er these sögt til Closteret.

Jtem mett Bűstedom vj foer landskyldt j^c^ fiske till tals. thene lege oc landskyldt tager Hans Schriffuer til sig.

Jtem mett Lamhűsset en ko. landskyldt v wetther fiske ij lege ij fõrenger smõr etc. oc j landskyldt ijcx fiske etc.

Jtem mett Boressõre iij kiõr landskyldt iiij wetther fiske ij lege vj fõrenger smõr etc. oc j landskyldt jc lv fiske etc.

Jtem mett Kasthűsset ij kiõr landskyldt ij wetther fiske ij lege j wet smõr etc. oc j landskyldt lxxxxx fiske etc.

Jtem mett Kijrckenerűeg ij kirckeqűelder landskyldt xij wetther fiske ij landskyldt vc fiske etc. tog tijsken j Kepleűeg.

Jtem mett Kijrckebolle. landskyldt xij wetther fiske vc etc.

Jtem mett Feteom landskyldt iiij vether fiske. Thet er ijcxx fiske etc.

Jtem landskyldt aff Skog oc Skogegen Marcher oc Mercker egen er xv wetther fiske vj wetther smõr en hest oc en sex ar gamell oxe thete alle sam̃el haffűer Knűd smed oc Hans Holst taget til sig oc skulle gõre regenskap fore.

Her epther findis hűor meget qűeg som wor ij foder paa Closteret ij winther õffűer.

paa geeldnõd	xv	mett en tijűer
paa kiõr	xxxiij	her aff dõde ij j winther
paa kalffe	iij	
paa lam	lxxx	her aff dõde xxx j winther
paa heste oc horss	xxj	her aff dõde en horss.
paa fõlle	iij	

Jtem till gressgang ij Watzlõs

er	jc lxxxv melckefoer	her aff dõde xx foer
oc	lxxxxvij geeldfoer ibidem	her aff dõde iiij foer
oc	x rutter.	

Her epther findis h[v]or meget qűeg som bleff dreffűet paa fielden ved krõssmõsstiden

paa geelnõdt	lj. oc jclxxx foer
paa kiõr j selen	xxiiij onde oc gode oc jclxxxij foer
paa Closteret	xxiij oc tijr oc xij kalffue

lamen gǒ[r]is icke behoff at sette for raffne oc refter. oc x foer pa Closterit

paa hester oc horss paa klosterit xxvij vnge oc gam̃el

paa Bested er ix kiǒr oc en tyűer oc en qűege

Aff thete forne qűeg hafffier ieg vdgeffuit thete eptherne.

Jtem Anders for ij ars teneste en 2 ar gam̃el horss oc foer andre 3 foer met lamb j sit kop

Jtem Poűell Sigerssen 3 foer for ars kop oc 3 foer ibidem for skepeferdt ibidem met fisk.

Jtem Torder j Nerűeg[1]) 4 foer for skepeferd med fiske.

Joen Nicholaysen for skepeferd med fisk en x [ar] gam̃el ko

oc Gisle [Ion]sen er pa Sternes som gemer verhussene alle oret om kring en gam̃el ko

Jtem Jon smed pa Sternes en gam̃el ko for 4 kongs skep hand lapede paa Sternes

Sa[a] haffuer ieg set j skepet Morean 4 geeldnǒd oc 9 for for vthen skaten.[2])

9 tonder mell aff landskiǒlder .l.

---

82. [fyrir 1550].

FORSAGNIR ýmsar sira Gottskálks Jónssonar í Glaumbæ.

Add. British Museum 11, 242 (FM. 206, 4to.), bl. 37r, 68v, 36r, 66r, 23v, 37r, 44v, 43r, 66v, 55r. Eftirrit Dr. Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar í þjóðskjalasafni.

I.

at nefna menn til avxararþingz.

Eg |∘| |∘| kongz vmbodzman j |∘| þinge nefne þig |∘| |∘| son til næsta avxararþings nv j svmar ed kemr j logretto næstan syknan dag epter Peturs messo firir |∘| |∘| son [logmann] nordan oc vestan æ Islande oc uert komen

1) Óglöggt í frumr., en svo virðist standa = Njarðvík. 2) Hér hefir upprunalega staðið annað orð, en síðan verið skrifað ofan í, og virðist nú helzt standa þetta.

at Petursmesso oc kom ei seinna j logretto en særi ero flutt firir mala saker oc gack alla þa doma sem þv uerdur þar med logvm til nefndur oc sit svo leinge þingit sem logmanne þicer fallit vera firer mala saker. Nefne ec þic med logum gride oc fride et cetera kavgialldi oc ollvm þeim retti sem logbok vtskyrer at nefndarmadr æ at hafa epter logvm. En ef þv ridr ei forfallalavst. þa svare slikv firir sem logen votta þier æ hendr at vitne þinv |⚬| |⚬| son oc þinv |⚬| |⚬| son oc allra þeirra er ord min heyra.

II.

at setia hieradz þing.

Petur oc Pall eda syslu

Eg |⚬| |⚬| son kongz vmbodzmann j |⚬| þinge set hier almenniligt hieradzþing j dag. Beidunzt eg hier allra þeirra bænda oc bvfastra manna sem þetta þing skylldazt at sækia at logum. Hiermed set ec grid oc fvllan frid millvm þeirra sem hier ero komner eda koma kvnna. Fyrerbyd ec hverivm manne at vekja her vig eda vandrædi enn hver af þvi verdr kvnnr eda sanr at hann lystr her man eda særer eda skemmer med fullrettis ordum edr verkvm þa eykzt rettur þeirra at helmingi er firir skemdvm eda sarsaukvm verda oc svo seckt kongdomzens. Svo oc byd ec mic til minz herra kongzins vegna at giora hverivm manne riett þeim sem j minu vmdæme er oc ec er med logum til beiddur. Set ec þingit med allan þann rett oc renttv sem heradzþingi ber at hafa. sitivm svo þetta þing sem avll avnnvr almattigum gudi til lofz oc dyrdar oc hanz signvdu modur jvngfrv sancti Marie. sancte Olafi oc avllvm gvdz helgum monnvm. En oss avllvm samt til sæmdar oc nytsemdar oc reitinda bædi þessa heims oc anars at vitne allra þeirra er ord min heyra.

Sitit j gudz frid.

Dat sama þingit sem ec setta hier j dag þat seigi ec endat oc vti ma nv hver madr fara heim [til] sinz heimilis edr þangat er huerium þicer til stunda oc sem best hentar. En ec lysi samt gridvm oc fvllvm fridi med aullum þeim

sem hingat hafa komit j dag oc þingit hafa sott oc setit oc skyllda hefr til borit þar til at huer kemr til sinz heimiliz. Segi ec aullum dandemonnum þauck fyrir hierkomuna oc sierliga þeim aullum er mic hafa nockurn goduilia giort oc þingit hafa sott en hiner aller hafe þo aungua oþock. Suo oc fyrirbyd ec monnum at taka þa menn jnn j sueitina sem hlaupa austan eda vestan nordan eda sunnan oc þier vitit eingi deill æ. Suo oc fyrirbyd ec huerium manne ran oc grip oc launsatter j minu vmdæme bni[fa]burd oc klæda framar meir en lofad er j logum.

farit j gudz frid.

III.

at nefna menn til domz.

Þessa menn nefne ec til doms at dæma j millvm |○| |○| sonar oc |○| hverra svar[a] edr seckta hvor þeirra skal avdrvm skylldvgur firir þav sar edr atvik. havgg edr handatæki. sem hvor þeirra hefur avdrvm veitt oc hvilikrar secktar þeir ero kongdominvm skylldvger firir greinda akærv sem nv hefur kærd verit hier vm sinn. beide ec ydr þat dæma sem þier vitit riettazt oc sannazt firir gude.

Lavgmadr æ doma at nefna [oc] eida at taka ef hann er æ stefnvm edr þingvm þo at firir syslumann sie stefnt edr bodit.

Ek kref hier j dag oc beidvnzt |○| |○| sonar edr hanz lavgligz vmbodzmanz þess er med lavgvm eigi firir hann at svara. Byd ec honvm til ef hann hefur nockvr lavglig motekavst at fa þessvm vottvm svo at þessar(!) fyr eigi þeir at bera vitne j þessv male at vitne þinu |○| oc þinv oc allra þeirra er ord min heyra.

IV.

at setia grid.

J nafne fodr oc sonar oc anda heilax set ec hier grid oc fullan frid j mille þessara manna |○| |○| oc |○| sie Kristr j gridum med oss oc var frv sancta Maria oc aller gudz helger menn konvngr vor oc aller hiner beztu menn

biskupar logmenn lendir menn oc aller hiner æztu menn. Set ec grid oc frid epter handlagi þeirra oc skilordi.

V.

Wm uiglysing at sueria hana.

Þ. l. þ. h. æ. h. b. oc svo s. þ. þ. m. til guds ad þar uartu nær oc heyrder æ at. Ꝁ. Ꝁ. son er sagdr er. æ þeim bæ eda stad er suo heitir .Ꝁ. er liggr j .Ꝁ. kirkiu sokn lyste firir mier oc fleirum audrum at hann hefdi oforsyniu j helslegit .Ꝁ. Ꝁ. son [er] sagdr er . var hann a̋ .Ꝁ. nattena en heimiliz . . . . . eda barnfæddr æ þeim bæ .Ꝁ. er liggr j þeirre kirkiu sokn .Ꝁ. oc at suo . . . . s. þ. g. h. s. þ. s. s. g. e. þ. l. nægiz hier einz uitne til þess liggr þu.

uiglysingen dæmd loglig af vj monnum oc logmadr samþyckti.

. . . manzbot viij merkr silfrz.

VI.

Viglysing.

Eg |∘| |∘| son lysi þvi firir þier |∘| |∘| son at ec hefi j helslegit |∘| |∘| son ofyresyniu. var ec j nott æ |∘| enn eg er barnfæddr æ |∘| at vitne þinv |∘| oc þinv |∘| oc allra þeirra er ord min heyra.

at bioda sættarbod.

Eg |∘| |∘| son byd þier log oc rett satt oc sæmd firir |∘| |∘| son þier til fvllrar sæmdar oc skadabotar enn mier til fvlls fridar at vitne þinv |∘| |∘| oc þinv |∘| |∘| son oc allra þeirra er ord min heyra.

Iesus Maria Anna kome.[1])

VII.

ad vina eid at skatte.

Til þess leggur þv hond æ helga bok oc svo skytur þv þinu male til gudz at þv att svo fe sem nv hefur þv talt

1) Párað hér samtíða við.

eda minna þat er þv ert til skylldvgur at uirda til skattz oc þv hefur avngv af leynt ne vndan skotit oc þetta giorer þv firir avngra mvna saker vtan laga oc rettinda.

Oc at svo stofvdum eidi.

VIII.

Vm omaga framfærslv.

Ek lavgbyd þier |○| |○| omaga þann er |○| heiter oc er |○| son til framfærslv firir þvi at ec veit eingan mann skylldara þann er fe oc fære haſ̃ til at anaz þenna omaga nema þic. vil ec at þv later virda fe þitt oc tel omaga þina. Stefne ec þier at þessv lagaprofe til ansvara til |○| j retta lagastefnu. Enn ef þv vill eigi at logum veriaz þa er von at þesse omage se þier færdr at þingmanna dome edr logmanz vrskurdi. er þessi ættartala sonn oc telie frændsemi.

Stefni ec þier at ordfullu oc logfullu nema þu rydier þier undan at logum at vitne þinu |○| |○|.

IX.

heimstefna um landabrigdi.

Eg Jon Þosteinsson seiger þier Jon Brandzson at ec atla at brigda vndan þier jord þa er Stoxeyrer heiter.

Eg |○| |○| son stefner þier |○| |○| son hingat til |○| fimta dagen j vor þa þriar vikr ero af svmre firir logmannen edr syslumannen hvad er þier henta [ma] betr at hlyda þvi profi oc skilriki sem ec leider þa um greinda jord |○| mier til eignar. stefner ec þier med oll þin prof oc skilriki sem þv hefir til afbatanar um þetta mal. stefner ec þier at ordfullu oc logfullu oc logmale riettu at uitne þinu |○| oc þinu |○| oc allra þeirra er ord [min] he[yra][1]).

X.

at kyrsetia.

Eg |○| |○| son kyrset hier j dag fritt gotz oc ofritt

1) Hér fyrir neðan kemr:

Sekr eyri hver nefndarmadr sem ei hefr jncigli sitt til logrietto. Svo sem prestar ef þeir hafa ecki til prestamotz.

þad allt sem hier er oc hier stendr saman jnnan gardz oc gatta oc svo vtan gardz oc þad jnnan landeignar er [j] meira par[t] oc minna bædi hit stærra oc hit smærra. firirbyd ec hverivm manne hedan j fra j bvrt hedan nockvrn pening at flytia edr færa nie flytia lata framar en mitt lof edr leyfi til kemr enn hver at giorer þa legg ec vid ran oc fvllan riett minn. sem ec ma þad fremst med logum giora bædi ad ordfvllv oc logfvllv oc logmale riettv. legg ec hier vid þvilika seckt sem log vtvisa at vitne þinv |○| |○| son oc þinu |○| |○| son oc allra þeirra er ord min heyra.

XI.

at giora umbodzbref.

Þat giore ec |○| |○|son godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi at ec hefi fengit ærligum manni |○| |○| syni mitt fullt oc logligt umbod yfer aullum þeim peningum sem ec æ j |○| fiordungi jordum oc kvikum fridum peningum oc ofridum kuikum oc daudum fostum oc lausum recum oc skogum. Skal |○| firir [mic] jarder byggia j fodr setia kuillda leigur oc landskylldir uppbera. vnder fulla grein oc reikningskap vid mic mier at skadlausu.

---

83. [um 1550].

Landamerki Víðimýrar (ágrip).

Steph. 27, 4to., bls. 75, Svartskinna, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar ca. 1730. Á undan eru í handritinu máldagi Reynistaðar 1525, en á eftir grein úr Auðunarmáldaga fyrir Víðimýri, sem „Einar bóndi Gíslason sálugi Hólaráðsmaðr hefir sent Jóni lögmanni Anno 1577.“

Uppa þesse landamerke (seiger sa skrifade i fyrstu) og ornefne Vijdemijrar skulud þier seirna vitnissburde gamallra manna fa med gudz hialp.

Kriddhőlssel vestañ til i Lagafelli. eñ Vijdemijre a dallende þar fyrir vestañ er kollud var Nonskal og fram̃ allt ad þroskulldenum vestur ỳfer ǻna suo og landid allt fyrir

nedañ Lagafell er . . . . [1])sel stendur i og sudur allt i Stora Hialla Selmo sudur under felled þar nefnt er Votasund og Grensildalur.[2])| Paronsgerde og Alftagerde nidur fra fyrir nedañ hollted. Hestavijgahamar. Midhamar og Sidsta Hamar. lyka var irkt inn yfer Huarflæk fra Vijdemijre þad Sandenge var kallad allt under Geitueinge[3]) og Þrætueinge var atolulaust irkt.

---

84. [um 1550].

Vitnísburðr Guðmundar Þorkelssonar um landamerki í milli Blöndubakka og Ennis.

Bps. Hol. Fasc. II, 15, frumrit á skinni, og samþýðr skriftarlagið því sem það sé frá hér um bil 1550; er með samtíða og svo sem sömu hendi sem Hol. II, 16. — 1 innsigli er fyrir bréfinu.

Suo felldañ vitnisburd ber eg Gudmundur Þorckielsson. at þa og var vinnumadur a Blondubacka hia Joni heitnum Olafssyni (gud hanz sal nadad hafi) þa vard ockur geingit einn sunnudag bondanum[4]) oc mier þar sudr med sionum at þui gyli er Mogyl heiter þess erendis at hann villde taka kolorsteina: en þa ver vorum at gilinu komner þa sagdi hann mier ospurdur at vid skylldum ecki leingra ganga: af þui at þat gyl væri landamercki a millum Ennis og Blondubacka. var hann þar eignarmadur. oc hier epter vil ec sueria ef þurfa þickir.

---

85. [um 1550].

Annar vitnisburðr Bjarna Finnssonar um sama efni.

Bps. Hol. Fasc. II, 16, frumrit á skinni, skrifað á uppskafning. A innsiglinu sýnist standa nafn *Björns Guðmundssonar*. Er með samtíða og svo sem sömu hendi sem Hol. II, 15.

Suo felldañ vitnisburd ber eg Biarni Finnsson a medan eg bio j Enne. þa voru þar þesse landamercki haldiñ a mille

1) Óskrifuð eyða í hdr., og hefir eitthvað ekki orðið lesið í eldra frumriti. 2) Svo = Greniadalur? 3) Svo. 4) Jón Ólafsson var lögréttumaðr í Húnavatnsþingi frá 1492 og að vísu fram til 1540.

Ennis oc Blondubacka ȷ þat gijl er Mogijl heiter. og riettsynis vr Mogıjli og vpp ȷ þa lág sem þar er gagnuart vpp af: oc yfer ȷ þann stein sem þar stendur riettsynis austur fra ȷ holltinu og heitir Grasteinn: hafda eg mitt skip þar a sañdinum fyrir sunnan Mogijl: tok eg þar af sialfur lodarfisk j x ár oc fann þar einginn at. oc hier epter vil eg sueria ef þurfa þikir.

---

86. 1550

Afgjaldareikningr Kristjáns skrifara, svo og sjávarútgerðarbók sama um árið 1550.

AM. 264, fol., frumrit á pappír. Eftirrit Einars Þorkelssonar í þjóðskjalasafni.

Rett iordbog [paa Jjslandt aff] qũillelenenger [paa smõr som] er wppborett w[ed saucti Michels] dags tid om hõsten [ij thett aũr] mdxlix oc paa lands[kiõlder] oc fiske leger som er w[pboret] om woredt ther nest epther paa thet ar Anno mdxl oc x ar.1)

C[hristiern] S[chriffuer].

Thete eptherne gũods leger ij Borgefioũer sõssell sõnden oc wes[ten] Hũettaa oc haffũer Hañs Schr[iffuer] wmbod ther õffuer.1)

1. Jtem mett Lettle Krop iiij lege kiõr xij foer landskiõld lxxx alner ij lege xij fõrenger smõr etc. oc ıȷ landskiõld en v ar gam̃ell ko etc.
2. Jtem mett Klepersrõkeom ij kiõr vj foer. landskyldt xl alner j lege vj fõrenger smõr etc. oc ıȷ landskyldt en foer met lam oc qũithet ieg her xx alner for en gam̃ell ko oc en vng ighen sat.
3. Jtem mett Horderbacke en ko. landskyldt xl alner j lege ij fõrenger smõr etc. oc bleff thene sin landskyldt til geffũit for ferjtold oc for en vng ko hañd sate med iorden for en gamell.

1) Horn er rifið af blaðinu og það, sem er milli [ ], sett að gátu,

4. Jtem mett Wlstedom iij kiðr xij foer landskyldt lxxx alner j lege ' vj fðrenger smðr etc. Her er j foeder en ar gam̃ell nðdt oc j landskyldt en ij ar gam̃ell q́ege oc en foer ar gam̃ell etc.
5. Jtem mett Rodisgijlde ij kiðr xij foer landskyldt lxxx alner j lege en wet smðr etc. oc ıȷ landskyldt en ij ar gam̃ell foer etc. thet andet bleff hanem till gefft́it for iij gam̃ell q́elder oc hand sate wng ighen met iorden.
6. Jtem Bűrfeld er ðde.
7. Jtem mett Wpsalom iij kiðr iij foer ij kirckeq́elder landskyldt jc ij lege vij fðrenger smðr etc. oc ij landskyldt en viij ar gam̃ell hest etc. tog Olaff Olsen thene hest for iij lest fisk att fðre til Strðm.
8. Jtem mett Toŕaldstedom ij kiðr xviij foer landskyldt lxxx alner j lege xj fðrenger smðr etc. oc j landskyldt en foer met lam etc. oc q́ithet ieg jc met hanem for ij gam̃el foer oc for en gam̃ell ko. hand sate ẃng ighen mett iorden.
9. Jtem mett Hackeldstedom iij kiðr ix foer landskyldt lxxx alner j leger ix fðrenger smðr etc. oc j landskyldt en ij ar gam̃ell nðd etc. oc for hűsseboed oc ij vng foer hañd sate met iorden q́ithet ieg thet andet met hanem.
10. Jtem mett Hűam̃e er byget bűort thete ar wthen landskyldt mett en ko. iij foer ıȷ leger iij fðrenger smðr etc. oc gaff ieg hanem en foer paa thene ko oc hañd sate en wng ighen met iorden.
11. Jtem mett Hðűkagijlde ij kiðr xij foer ij kirckeq́elder landskyldt jc j leger en wet smðr etc. oc j landskyldt en iij ar gam̃el ko etc. sate ieg thene ko med iorden oc solde then gam̃ell for ij foer met lam.
12.[1] Jtem mett Grðttee en .ko. xv foer lañdskiðld x aűre ıȷ lege vij fðrenger smọr etc. oc j lañdskðld en horss met fðell etc. sate ieg thene met iorden.
13. Jtem mett Gestedom iij kiðr vij foer en hest landskyldt lxxx alner ij lege ix fðrenger smðr etc. oc j landskyldt ij foer mett lam etc.
14.[1] Jtem Dijrestedom er ðde [j ko.[2])
15. Jtem mett Brűarðkeom ij kiðr xv foer landskyldt lxxx

1) Utanmáls: nota. 2) b. v. siðar.

alner j lege vij fōrenger smōr etc. her er j foder en ij ar gam̄ell nōdt qūithet ieg han̄s landskyldt for her stōrte en ko j winther oc han̄d sate en vng ıȷ steden.

16. Jtem mett Ham̄ere iij kiōr iij foer ij kirckeqūeller landskyldt jc lxxx alner ij lege vij fōrenger smōr etc. her er ij foder en ij ar gam̄ell nōdt oc j landskyldt ij kiōr etc.

17. Jtem mett Ólūastedom iiij kiōr en kirckjqo landskyldt jcxx alner j lege en wet smōr etc. oc j landskyldt iiij foer hūer ar gam̄el oc ij foer met lam oc en ar gam̄ell nōd etc.

18. Jtem mett Wōllom iij kiōr en roes lan̄dskiōld ijc j lege j wet smōr etc. Her er j foeder en ar gam̄ell nōdt oc j landskyldt ij nōd hūer ar gam̄ell oc en ar gam̄el quege etc.

19. Jtem mett Hegstedom v kiōr vj foer. landskyldt er v aūre. j lege x fōren̄ger smōr etc. her er j foeder en ij ar gam̄ell nōdt oc j landskyldt en foer met lam etc. quithet ieg x alner met hanem for qūeg hand gemer hos sig.

20.[1] Jtem landskiōld aff Sūoelhem̄etongē er jc Thet wor en v ar gam̄el ko sate ieg thene ko met Dijrestedom.

Tesse eptherne vij iorder Hūijdōr Closters gūotz leger ij Boregfioūer oc skūlle thj orlegen fōre tieris lege tijll lan̄dsteffnenn.

1. Jtem mett Brodeton̄ge vj lege kiōr vj foer en hest landskyldt er xl alner ij lege xiiij fōren̄ger smōr etc. oc ij landskyldt en ij ar gam̄ell qūege etc.

2. Jtem mett Holle vj kiōr vj foer en hest landskyldt jc ij lege xij fōrenger smōr etc. her er j foder en ij ar gam̄el nōd oc j landskyldt en ij ar gam̄el qūege oc en ar gam̄ell nōd oc iij foer hūer ar gam̄ell.

3. Jtem mett Snartestedom v kiōr xij foer en hest landskyldt xl alner j lege ij vetther smōr etc. oc j landskyldt en ar gam̄ell nōd etc.

4. Jtem mett Heste iij kiōr iiij kirckjqiōr landskyldt jc ij

---

1) Utanmáls: nota.

lege vj førenger smør etc. oc j landskøld en v ar gamell ko etc.

5. Jtem mett Halsom vj kiør vj foer en hest landskyldt lxxx alner ij leger xiiij førenger smør etc. oc wor her ij foder en 3 ar gamel nød oc en ij [nøt hüer[1]) ar gamel nød oc qüithet ieg xx alner for en gamell ko, oc en vng j steden sat.

6. Jtem mett Galterholt iiij kiør xviij foer landskyldt x aürer j lege xij førenger smør etc. her er j foder en ij ar gamell nød. oc j landskyldt en ij ar gamell nød etc.

7. Jtem mett Brecke v lege kiør xviij foer vj kirckequelder landskiøld er j^c en wod üedmell oc en tonde meell ij lege ij wetther smør etc. oc j landskyldt en v ar gamell ko etc. oc xx alner vedmel qüithed ieg meltonden met hanem for draphelser oc andet sin vmag.

Jtem en. ko. hos Teijtther till Skalpesteder j lege ij førenger smør etc.

Jtem iij foer hos Bierne Hanssen ibidem ij lege en føreng smør etc.

Oc nü er her xj nød till gressgang paa tiisse vij Closters iorder gangendis.

Thete eptherne güotz Hüedør Closters leger wtj Gülbrengsøssell.

1. Jtem mett halff Ijrafeldt ij kiør en kirckjqo landskyldt er en tonde mell j lege ȝ wet smør etc. oc j landskyldt en tonde mell etc.

2. Jtem mett Wallerstedom iiij kiør en kirckjqo landskyldt j^c lxxx alner j lege en wet smør etc. oc j landskyldt en iiij ar gamell ko. oc iiij foer met lam etc.

3. Jtem mett Halse iij kiør xviij foer en kirckjqo landskyldt ij^c j lege xij førenger smør etc. oc j landskyldt en v ar gamel ko. oc iij foer med lam etc.

4. Jtem mett Morestedom ij kiør vj foer landskyldt xv øre j lege ȝ wet smør etc. her er ij foeder iiij lam oc j landskyldt iiij foer met lam oc en ar gamell foer etc.

1) [fyrir ofan línuna.

Jtem en ko. hoss manden paa Wdskalleham̃er ıj lege en foer met lam etc.

5. Jtem mett Kijdafeld iiij kiǒr xij foer landskyldt xv ǒrer j lege v fǒreñger smǒr etc. her er j foder en ij ar gam̃ell qũege oc en kalff oc en ar gam̃ell foer etc. oc j landskyldt ij vether fiske oc ij foer met lam etc.

6. Jtem mett Backe iij kiǒr xij foer landskyldt ijc j lege en wet smǒr etc. her er j foder en ij ar gam̃ell nǒdt, oc en 2 ar gam̃el for oc j landskyldt en vij ar gam̃ell ko etc. oc en ar gam̃ell nǒd etc.

7. Jtem mett Sterre Waldo iiij kiǒr vj foer landskyldt jc. j lege v fǒrenger smǒr etc. her er j foeder en ar gamell nǒdt oc en kalff. oc en ar gam̃el foer oc j landskyldt en sex ar gam̃ell ko etc.

8. Jtem mett Mijnde Waldo iiij kiǒr landskyldt jc ij lege ɉ wet smǒr etc. her er ij foder en ar gam̃ell nǒd oc ij lam oc for j lege en ar gam̃ell foer etc. oc j landskyldt en 3 ar gam̃ell ko etc.

Jtem hũoss Snore paa Anerholle en legeko. ıj lege en foer met lam etc.

9. Jtem mett Skrũtholom iij kiǒr vj foer landskyldt vij foer ij lege en wet smǒr etc. oc j landskyldt en vj ar gam̃ell ko oc en 2 ar gam̃ell foer etc.

10. Jtem mett Saltũeg ij kiǒr xij foer landskyldt jc. her er j foeder viij lam en ar gam̃ell nǒd oc en kalffũe oc j landskyldt en sex ar gam̃el ko etc. tog sere Ion thene ko j sit kop.

11. Jtem mett Moom vj kiǒr landskyldt jc ij lege ij fǒrenger smǒr etc. her er ij foeder iiij lam̃b en ij ar gam̃ell nǒd oc en iij ar gam̃ell nǒd oc en kalff oc j landskyldt en 3 ar gam̃el hest oc 3 foer met lam etc. qũithet en lege met hanem for en gam̃el ko oc en vng j steden sat.

12. Jtem mett Essebiereg v kiǒr vj foer landskyldt ijc ij lege ix fǒreñger smǒr etc. her er j foder en ij ar gam̃ell nǒdt oc j landskyldt en v ar gam̃el ko oc vj for etc. oc x alner qũithet her for en geeldmelcke ko.

13. Jtem mett Mogelsaa ij kiǒr xviij foer landskyldt jc oc en wod ũedm̃ell ij lege x fǒrenger smǒr etc. oc j land-

skyldt en v ar gam̃ell ko etc. oc en foer mett lam oc xij alner wedmell. thene ko tog Border j sit kop.

14. Jtem mett Wôllom iij kiôr landskyldt jc ij lege iiij fôrenger smôr etc. oc en lege tijll geffűett for en gam̃ell ko her bleff bűort taget oc en wng ij steden sat. oc j landskyldt en v ar gam̃ell ko etc.

15. Jtem mett Grôffom iiij kiôr landskyldt jc j foder en ar gam̃ell nôd oc ij kalffűe oc en ar gam̃el foer etc. oc ij landskyldt en iiij ar gam̃ell ko etc.

16. Jtem mett Wermedall iiij kiôr xij foer landskyldt xv ôrer ther er ij foder viij lam oc ij nôd hűer ar gam̃ell oc j lege ij foer met lam oc j landskyldt en ar gam̃el foer etc. oc iiij foer met lam etc.

17. Jtem mett Feteakot ij kiôr xij foer landskyldt x ôrer her er ij foder iiij lam oc en ij ar gam̃ell nôd oc en kalff oc ij lege ij fôrenger smôr etc. oc j landskyldt ij foer hűer ar gam̃el oc ɉ tonde ôll. oc slaar han̄d gress for x alner sem her wanther paa.

18. Jtem mett Rijsbro iij kiôr xij foer landskyldt jc xl alner j lege ɉ vet smôr etc. her er j foder en ar gam[e]l nôdt oc en 3 ar gam̃el nôd. oc j landskyldt en v ar gam̃ell ko etc. oc iij foer met lam.

19 Jtem mett Sterre Mossfeld viij kiôr landskyldt jc ij lege ij wetther smôr etc. oc j landskyldt ij nôdt hűer ij ar gam̃ell etc. oc stôrte her en ko j winther.

20. Jtem mett Mijnde Mosfeld ij kiôr iij foer. landskyldt x ôrer ij lege iij fôrenger smôr etc. her er j foder en kalffűe oc j landskyldt en tonde mell oc ij foer hűer ar gam̃ell.

21. Jtem mett Laxn̄es ij kiôr xij foer landskiôld xv ôrer ij lege ɉ wet smôr etc. her er ij foder en kalff oc skall han̄d sla gress for en lege. oc ij landskyldt en tonde mel for xl alner. oc ij fadomer hôô for .l. alner etc.

22. Jtem mett Radestedom ij kiôr landskyldt x ôrer ij lege ɉ wet smôr etc. oc j landskyldt en ij ar gam̃el horss etc.

23. Jtem mett Helgedall iij kiôr vj foer landskyldt x ôrer ij lege ɉ vet smôr etc. her er j foder en ar gam̃ell nôd

oc en kalff oc j landskyldt en tonde mell oc en foer met lam etc.

24. Jtem met Tonge ij kiðr xij foer landskyldt er j^c oc morck j lege en vet smðr etc. oc j landskyldt en ko etc. tog hand thene ko j sit formandskop oc ij foer met lam oc en ar gamel foer etc. for morcken.

25. Jtem mett Wermo ij kiðr xij foer iiij kirckjkiðr landskyldt j^c oc morck j lege en vet smðr etc. oc j landskyldt en 3 ar gamel ko etc. oc ij tonder sijre oc xij alner wedmell.

26. Jtem mett Lagefeld ij kirkekiðr landskyldt er j^c. tog sere Ion thene landskyldt j sit kop.

27. Jtem mett Bleckestedom ij kiðr xij foer landskyldt lxxx alner j lege ⅉ vet smðr etc. her er ij foder en ko oc ij landskyldt iiij foer mett lam etc.

28. Jtem mett Kortelstedom iij kiðr vj foer landskyldt j^c oc morck ij lege ⅉ veth smðr etc. her er j foder en .ko. oc ij landskyldt en v ar gamel ko oc en tonde ðll oc en ar gamel foer etc.

29. Jtem mett Eijde ij kiðr vj foer landskyldt x ðrer ij leger vj fðrenger smðr etc. thene landskyldt tog Morthen smed j sit kop.

30. Jtem mett Gűenes ij lege kiðr ij kirckekiðr landskyldt iiij tonder ðll ij lege ⅉ wet smðr etc. oc ij landskyldt ij tonder ðll oc ij tonder mell etc.

31. Jtem mett Kieldom iiij kiðr vj foer landskyldt x ðre frj oc x ðre v̈frj ij lege iij fðrenger smðr etc. her er ij foder en ij ar gamell qűege. oc ij foer hűer ij ar for ij leger etc. oc j landskyldt en ar gamell fűole for xl alner etc. oc en tonde mell oc ij foer hűer ar gamell oc en foer met lam etc.

32. Jtem mett Grðff iij kiðr xij foer landskyldt j^c ij lege x⅊ 1) fðrenger smðr etc. oc ij landskyldt en 3 ar gamell ko. oc en foer met lam etc.

33. Jtem mett Lambage[2]) v kiðr landskyldt xv ðre ij lege ⅉ vet smðr etc. her er ij foder ij nðd hűer ar gamell oc qűithet ieg xl alner met hanem for formandskop foor en

1) Þ. e. $9^1/_2$. 2) Fyrst er skrifað „Lamhage", h síðan breytt í b.

sexereñg oc en ar gam̃el qűege for xl alner etc. oc ij bodsorer for x alner oc en foer met lam̃b etc.

34. Jtem mett Rônesűatne iij kôr. landskyldt x ôrer. qűethet ieg her ij leger for ij woder wedm̃ell hűnd ẅeűet j vinther.

35. Jtem mett Mijdall iij kiôr xviij foer landskyld x ôrer toc en tonde meell j lege x[1]) fôrenger smôr etc. oc iiij foer met lam. oc j landskyldt iij foer met lam etc.

36. Jtem mett Tormoudsdall v kôr landskyldt lxxx alner ij lege vij fôrenger smôr etc. en lege tillgeffűet for en gam̃ell ko. oc en v̈ng j steden sat. oc j landskyldt ij foer met lam oc iiij foer hűer ar gamell etc.

37. Jtem mett Holm̃e ij kôr xij foer landskyldt x ôre frj oc xij tonder kűoell her er j foder en ar gam̃ell nôd. oc slaa hañd gress j som̃er for iij leger oc j landskyldt en ar gam̃ell nôd oc en ar gam̃el foer oc xij tonder kűoell etc.

38. Jtem mett Wattñe v kiôr landskôld x ôre frj oc xij tonder kűoell ij lege vj fôrenger smôr etc. oc j landskyldt xij tonder kűoell Thet andet landskyldt tog Poűel Ionsen paa Closteret j sit kop oc en ar gam̃el qűege etc. her paa er ieg hanem skôldig xx alner eth andet ar.

39. Jtem mett Watzeñde iiij kiôr landskyldt x ôre frj oc xij tonder kűoell j lege ɉ vet smôr etc. her er j foder en ar gamell nôd oc iiij lam. oc j landskyldt xij tonder kűoell etc. thet andet landskyldt tog Halűarder paa Closteret j sit kop.

40. Jtem mett Orbeij xij foer landskyldt j^c her er ij foder en .ko. oc j landskôld en v ar gam̃ell ko etc. oc tog Gonder Bordersen en ko her j sit foermañdskop.

41. Jtem mett Bredholt en ko. vj foer. en kirckeko. landskyldt j^c ij lege ɉ wett smôr etc. og j landskyldt en ko etc. then tog Morthen smed paa klosteret j sit kop.

Jtem en ko hos Tollecker till Bűstedt ij lege en foer met lam etc. er hoss ser Ion.

Jtem en .ko. hos Ion Tordersen ibidem thene lege bleff hanem tillgeffűet for smederlôn paa eth hűss paa Closteret.[2])

1) Þ. e. $4^1/_2$. 2) Utanmáls: nota rennis va[n]d [= Reynisvatn].

42. Jtem mett Arñenes ij kiðr xij foer ij kirckekðr. landskyldt jc ij lege en vet smðr etc. oc j landskyldt en v ar gam̃ell ko etc.
43. Jtem mett Degrañes ij kiðr landskiðld xv ðrer ij lege ɉ wet smðr etc. oc j landskyldt en ar gam̃ell qűege for xl alner oc ij foer met lam oc en ar gamell foer etc.
44. Jtem mett Hűam̃e ij kiðr vj foer landskyldt xv ðrer ij lege ɉ wet smðr etc. Her er ij foder en ar gam̃ell qűege oc ij landskyldt en ar gamell nðd oc en foer med lam oc en ar gamel gem̃er met lam for xv alner oc en ar gamell foer etc.
45. Jtem mett Wiiűelstedom ij kiðr xij foer landskyldt jc ij lege vij fðrenger smðr etc. oc ɉ lege tilgeffuit for en geeldmelckeko oc j landskyldt en sex ar gam̃el ko etc.
46. Jtem mett Hoffstedom ij kiðr landskyldt x ðrer j lege ɉ wet smðr etc.
47. Jtem mett Hage ij kiðr landskiðld x ðrer ij lege ɉ wet smðr etc. oc j landskyldt jc oc ij fisk etc.
48. Jtem mett Klepe en .ko. landskyldt jc ij lege ij fðrenger smðr etc. oc j landskyldt en 3 ar gam̃ell nðd etc. tog sere Ion thene nðd j siįt kop.
49. Jtem mett Erfarssðð en .ko. landskyldt iiiɉ weter fisk her er ij foder iiij lam oc ij landskyldt lxxxxx fiske etc. oc ij foer mett lam etc.
50. Jtem mett Añerholle ij .kiðr. landskyldt iiij wetther fiske ij lege ɉ vet smðr etc. oc j landskyldt en ar gam̃ell nðd oc ij vether fiske etc.
51. Jtem met Roderaa iiij lege kiðr landskyldt jc j lege en wet smðr etc, oc j landskðld en ij ar gam̃el nðdt oc iij foer met lam̃b etc.
52. Jtem mett Hűalðr ij kiðr vj foer iiij kirckjkiðr. landskyldt jc oc en tonde mell ij lege sex fðrenger smðr etc. oc j landskyldt en tonde mell oc en ko etc. tog sere Ion thene ko j sit kop.
53. Jtem mett Strðm en .ko. xij foer landskyldt iij wetther fiske ij lege vj fðrenger smðr etc. oc ij landskyldt jcxxx fiske etc.
54. Jtem mett Torbiernestedom en ko. xij foer landskyldt

iij wetther ij lege vj fôreñger smôr etc. oc j landskyldt iij foer met lam etc.

55. Jtem mett Lamhag en ko. landskyldt iij wetther fiske ij lege ij fôrenger smôr etc. oc bleff hanem ǰ lege till geffuit for koen kom off seent till hanem oc j landskyldt jc oc xxx fiske etc.

56. Jtem mett Ottestedom en ko. xij foer landskyldt iiij wetther fiske ij lege vj fôrenger smôr etc. oc j landskyldt ijcxx fiske etc.

57. Jtem landskiôld aff Stockhollem er en vet fiske l fiske etc.

58. Jtem mett Loñakot en ko landskyldt iij wetther fiske ij lege ij fôrenger smôr etc. oc j landskyldt jcxxx fiske etc.

59. Jtem met halff Hűasseron ij kiôr xij foer landskyldt iij vetther fiske ij lege ǰ vet smôr etc. her er ij foder viij lam oc ij landskyldt jc xxx fiske etc.

60. Jtem mett Sterre Watzlôs en ko. xij foer. iiij kirckjkôr. landskyldt vj wether fiske ij lege vj fôrenger smôr etc. thene tog foerhijren till sin kost oc ij landskyldt iiјc fiske etc.

61. Jtem mett Mynder Wattzlôsse xij foer landskyldt iiij wetther fiske ij lege ǰ vet smôr etc. thete smôr tog forhyren ibidem oc j landskyldt ijcxx fiske etc.

62. Jtem mett Tűorestedom ij kiôr xij foer landskiôld jc ij leger en wet smọr etc. oc ij landskyldt en 3 ar gam̃el ko. etc.

63. Jtem mett Landakotet en ko. vj foer landskyldt iij wetther fiske ij lege ǰ wet smôr etc. oc j landskyldt jcxxx fiske etc.

64. Jtem mett Ódnom iij kiôr. landskyldt jc oc en wet fiske j lege vj fôrenger smôr etc. oc j landskyldt en sex ar gam̃el ko. etc. oc l fiske ibidem etc.

65. Jtem mett Bredegerde ij kiôr. landskyldt iiij wetther fiske j lege ǰ wet smôr etc. oc j landskyldt ijcxx fiske etc.

66. Jtem mett Sterre Nereñes en .ko. xij foer landskyldt v. wetther fiske ij lege vj fôrenger smôr etc. oc j landskyldt ijcx fiske etc.

67. Jtem mett Mijñe Nareñes en ko. vj foer landskyldt iij wetther fiske j lege ȷ̶ wet smôr etc. oc j landskyldt j^c^xxx fiske etc.
68. Jtem mett Mijnde Axlestedom vj foer landskyldt iiij wet fiske ij lege ij fôrenger smôr etc. oc j landskyldt j^c^ lv fiske etc.
69. Jtem mett Sterre Axlestedom ij kiôr. landskyldt iiij wetther fiske j lege ȷ̶ vet smôr etc. oc j landskyldt ij^c^ xx fiske etc.
70. Jtem mett Lodeñes ij kiôr. landskiôld iiij wetther fiske ij lege ȷ̶ wet smôr etc. oc j landskyldt ij^c^xx fiske etc.
71. Jtem mett Broñestedom iiij kiôr vj foer landskyldt er j^c^ oc j^c^ fiske till gildis ij lege x fôrenger smôr etc. oc j landskyldt en v ar gam̃el ko etc. oc j^c^ xx fiske etc.
72. Jtem mett Mijnde Woge ij kiôr. landskyldt j^c^ fiske till gildis oc en vet fiske j leger ȷ̶ wet smôr etc. oc j landskyldt ij^c^x fiske etc.
73. Jtem mett Sterre Woge iij kiôr. iij kirckjkiôr landskyldt vij veter fiske. ij lege vj fôrenger smôr etc. oc j landskiôld iij^c^ oc l fiske etc.
74. Jtem mett Hederhűssom en ko. landskyldt iiij vether fiske j lege ij fôrenger smôr etc. oc j landskyldt ij^c^ xx fiske etc.
75. Jtem mett Gockstedom iiij kiôr. landskyldt vij wether fiske. ij leger ij^c^ xx fiske etc. oc ij landskyldt iij^c^l fiske etc. Thet er v[1])^c^x fiske.
76. Jtem mett Haffűerbiernerstedom iij kiôr. landskyldt vij wetther fiske j lege vj fôrenger smôr etc. oc j landskyldt iij^c^ l fiske etc.
77. Jtem mett Kolbenstedom ij kiôr. landskyldt iiij wetther fiske ij lege ij v̈ether fiske etc. oc j landskyldt ij^c^xx fiske etc. Thet er iij^c^ fiske.
78. Jtem mett Tűorestedom ij kiôr. landskiôld iiij wetther fiske j leger ij vether fiske etc. oc j landskyldt ij^c^ xx fiske etc. Thet er iij^c^ fiske.
79. Jtem mett Bierskiereom v kiôr. iiij kirckekiôr. landskyldt

1) þ. e. $4^1/_2$.

xj wether fiske ıj lege ijc x fiske etc. oc j landskyldt iiijclxx fiske. Thet er vijc xx fiske.

80. Jtem mett Sterñes v kiðr. landskðld vjc fiske till tals legeren er hanem tillgiffüet for mad oc dröck oret om for koñgs folck oc j landskyldt vjc fiske etc.

81. Jtem mett Biernerhűs en ko. landskyldt iiij wet fiske oc en tonde mell ıj lege ij förenger smör etc. oc j landskyldt jc lv fiske etc.

82. Jtem Geslehűs er met en ko. landskyldt ij wetther fiske j lege l fiske etc. oc j landskyldt ij wether fiske etc. Thet er jc xxx fiske.

83. Jtem Haldanehűs er met en ko. landskyldt ij wetther fiske j lege l fiske etc. oc j landskyldt ij wether fiske etc. Thet er jc xxx fiske.

84. Jtem mett Holmehűs en ko. lañdskiðld ij wether fiske. ıj lege l fiske etc. oc j landskðld ij vether fiske. thet er jc xxx fiske.

85. Item mett Lodostoffüe en ko. landskiðld iiij wet fiske. legen bleff hanem tilgeffuit j formandskep oc j landskyldt jc lv fiske etc.

86. Jtem mett Glombij en ko. landskyldt iiij wet fiske ıj lege ij förenger smör etc. oc ij landskyldt jc lv fiske etc.

87. Jtem mett Hollakot en ko. landskyldt iiij vet fiske [j lege ij förenger smör etc. j lege ij förenger smör etc.[1]] oc j landskyldt jc lv fiske etc.

88. Jtem mett Letlehaffn ij kiðr landskyldt iiij wether fiske ij lege l fiske etc. oc en lege bleff tilgeffuit for hañd sate en ỳng ko pa iorden for en gam̄el oc j landskyldt ijcxx fiske Thet er ijc fiske.

89. Jtem mett Hűssatofftom xviij foer landskyldt viij wetther fiske ij lege vj förenger smör etc. oc j landskyldt iijcxl fiske etc.

Thesse eptherne iorder oc koether ıj Gűldbrengsðssell leger till Bested oc er her vij tingsted wdj.

1. Jtem mett Koldefioűer xiȷ foer landskiðld jc ij lege j wet smör etc. oc j landskyldt en v ar gam̄ell ko etc.

2. Jtem mett halffűe Helgefeld ij kiðr landskyldt x ðrer ıj

1) [Svo frumr.

lege l fiske etc. oc wor her j foder en ko oc ar gam̃ell nød oc j landskyldt ij foer met lam̃b etc.

3. Jtem mett Bũstedom vj foer. landskyldt jc fiske till tals. thene landskyldt oc lege tager Hañs Schriffuer til sig :l: m: :b:
4. Jtem mett Lamhũssom en ko. landskyldt v wether fiske j lege ij fôrenger smôr etc. j landskyldt ijcx fiske etc.
5. Jtem mett Boresôôre iij kiôr. landskyldt iiij wet fiske j lege vj fôrenger smôr etc. oc j landskyldt jc l v fiske etc.
6. Jtem mett Kasthũsom ij kiôr. landskyldt ij vether fiske j lege j vet smôr etc. oc j landskyldt ij vether fiske etc.
7. Jtem mett Kirkjnerũeg ij kirckikiôr landskyldt xij wether fiske Thet er vc fiske etc.
8. Jtem lañdskiôld aff Kirckebolledt er xij wetther fiske Thet er vc fiske etc.
9. Jtem lañdskiôld aff Feteom er iiij wether fiske Thet er ijc xx fiske etc.
10. Jtem lañdskôld aff Skogegen oc Mercker eghen er xv wether fiske vj vether smôr en hest oc en sex ar gam̃ell oxe thene landskyldt giôrer Knud smed oc Hanss Holst regnskap for.

Summarom paa fisk aff leger oc landskiôldt wndertaget landskiôlden aff Skoge oc Mercker eghen wor ix lester oc xxij fisk.

Her epther fijndis h[v]or megiit qũeg som wor j foder paa Closterit j winther ôffũer.

paa gieldnôd xv mett en tyũer.
paa kiôr xxxiij her aff dôde ij kiôr j winther.
paa kalffũe iij
paa lam lxxx her aff dôde xxx j winther
paa hester oc ross xxj her aff dôde en horss j vinther
paa fôller iij.

Foeren som er till gressgañg ij winther ôffũer.

Jtem till Watzlôs er jc lxxxv melckefoer
her aff dôde xx foer j winther.
Oc ibidem lxxxxvij gieldfoer
her aff dôde iiij foer j winther.
Oc x rũtther ibidem.

thete forne var ıȷ vintther hos Closter oc hues queg her effther stander var ıȷ thene som̃er till fıȷelds. æ Wifelsstodom(?).

Her epther fijndes h[v]or megit q̃ueg som bleff drefftiet ıȷ fielden wed krossmósse Anno :l: [en pant aff Frideric(?)[1])

paa gieldnód lj
oc ——— jclxxx gamel foer.
paa kiór j sellen er xxiiiij onde oc gode
oc ——— jclxxxij melckefoer.
paa Closteret er xxiij kiór oc en tijũer
oc x foer hũer ar gam̃ell oc xij kalffũer oc xxvij hester oc horsser.

Thj wñgelam giòris icke behoff att schriffũes for reffũe raffũen oc órñe giórer o[r]lig stũor skade paa thenom.

Deslegiste er ther paa Bested ix kiór oc en tıȷũer kalffũe.

Aff alt thette forneffñde q̃ueg er wdgeffuet thete eptherne. thene tid :l:

Jtem Anders paa klosteret for ij ars tieñeste en ij ar gam̃ell horss.

Jtem Seffende foermañden iij foer j sit kop.

Jtem Poũell Segersen paa Sterñes iiij foer for skepeferd frô Óeren met iij lest fisk oc till Strôm.

Jtem Torder j Nerũeg iiij foer. for Grindouegs loderfiske hañd fôrde ind til Strôm.

Jtem gaff ieg Jon Nicholaysen paa Sterñes for skepeferdt fro Galmatiórn oc till Strôm. en gam̃ell ko.

Jtem gaff ieg Gesle Ionsen paa Sterñes som giem̃er werhũsset fisk sijre mell oc andet oret om kring en gam̃ellko.

Jtem haffũer ieg geffuit Ion Simonsen paa Sterñes en gam̃ell ko for ȷ skep hañd haffuer lapet oc bôt paa alle tide hũad som thet v̈anthet paa.

1) [skotið hér inn að nokkuru milli lína.

Jtem saa hafffier ieg sent till skepes behoff Moreanen iiij nôdt oc ix foer.

Her epther findis ret loderbogen hűad som kostet er paa skep oc meud thet aűr Anno 1550.

Jtem Ioen Bessesenn for norden komer selff otende mand tijl en x ereng j Grindoűeg oc haffuer hand wpboret j formandskop en hest oc er her tijll skepet ij tonder miell iij tonder sijre oc Joen Sijgersenn frj mand her fro Poűell Fűsen. oc Ioen Biernersen ibidem frj mand fro Ioen Torualdsen oc gaff ieg en qone her som tiente thete skep oc sancket liűsse ij fôrenger smôr oc her er wor eghen kielle

Vpbôrsell her wor ij lester ij^c^xlvij fiske.

Jtem Snore Mogensen komer sielff siete mand tijll en x ereng j Grindoűeg oc haffuer hand wpboret j formandskop en .ko. oc er her tijl skepet ij tonder meell iij tonder sijre. oc Erlender Sűendsen frj mand her fro Poűell Grimsen. och Haldűarder sere Ioens mand her ibidem mett en wet smôr en foerkrop nôij skindkleder v par skeedesko iij par wetlenger iij angeler ij angeltômer xlviij fadomer snerer oc iiij alner vedmell her till tienestekop. oc her er wor eghen kielle.

Vpbôrssell her wor en lest viij^c^j fiske.

Jtem Bierne Fijndsen norlender komer tijll en otereng j Letllehaffn oc haffuer hand wpboret ij formandskop en hest oc er her tijll skepet ij tonder meell oc ij tonder sijre. oc haffde hand met sig Alle mend. wthen Joen Helgesonn sere Ioens mand her met en wet smôr. skijndkleder v par skeede iij par wetlenger iij angeler ij angeltômer xlviij fadomer snere en fôrenger smôr her tijll tienestekop oc her er wor eghen kielle.

Vpbôrssell her wor ij lester iij^c^xv fiske.

Jtem komer Ion Gondersen nordlender tijll en otereng j Galmatiôrn oc haffuer hand wpboret j formandskop en hest oc er her till skepet ij tonder meell oc ij tonder sijre. oc haffde hand met sig Alle mend. wthen mijn mand Ioen Fűűelűeg her mett en wet smôr nôij skijndkleder. iiij par skede iij par vetlenger iij angeler ij angeltômer .xlviij. fadomer snere. iiij alner vedmell tienestekop oc gaff ieg her till

wndergefft for thete skep en tonde malt oc xvj alner wedm̄ell oc her er wor eghen kielle.

Vpbörssell her wor ij lester ijc lj fiske.

Jtem kom̄er Tomes Geslesen norlender till en otereñg j Galmatiörn oc haffuer hañd wpboret j formañdskop en hest oc er her till skepet ij tonder mell oc ij tonder sijre oc haffde hañd mett sig Alle mender. wthen Teijther Ionsen min mañd her met en wet smör nöij skijndkleder iiij par skeede iij par wetlenger iij angeler ij angeltöm̄er xlviij fadomer sñere. iiij alner vedm̄ell tienestekop. oc Añölber Tostensen ibidem fro Ion Ionsen j Beij met en wet smör iij angeler xlviij fadomer snerer iiij alner wedm̄ell tienestekop oc gaff ieg tijllege aff en kielle her vj alner wedmell.

Vpbörssell her wor ij lest vc xvj fiske.

Jtem kom̄er Gűloger till en xij ereñg paa Sterñes. oc haffuer hañd wpboret j formandskop en .ko. oc er her tijll skepet ij tonde meell oc en tonde sijre. oc Tuőrder Mangusen sere Ioens mañd her met en wet smör ij foerkrop nöij skijndkleder v par skeede iij par wetlenger iij Angeler ij añgeltöm̄er xlviij fadomer snere oc her er wor eghen kielle.

Vpbörssell her wor ij lester ijc xxxiij fiske.

Jtem kom̄er Haldan till en othereñge paa Sterñes oc haffűer hand wpboret ij form̄andskop vj förenger smör oc viij alner wedm̄ell oc er her till skepet en tonde meell oc en tonde sijre oc Morthen smed her sere Ions mañd mett en vet smör nöij skijndkleder ij foerkrop v par skede iij par wetlinger iij angeler ij añgelltömer xlviij fadomer snere oc her er wor eghen kielle.

Vpbörssell her wor ij lester iijcxvj fiske.

Jtem kom̄er Gonder Bordersen tijll en x ereñge paa Sterñes oc haffuer hañd wpboret j form̄andskop en .ko. oc er her till skepet en tonde meell oc en tonde sijre oc her er Torder min frj mañd fro Pońell Grimsen oc Magnus qűendsk sere Ioens mand ibidem mett en wet smör gam̄ell skijndkleder v par skede iij par wetlenger iij angler ij añgelltöm̄er xlviij fadomnr snere oc her er wor eghen kielle.

Vpbörssell her wor ij lest jc lvij fiske.

Jtem kom̄er Pońell Segűorderson till en othereñge paa

Sternes oc haffüer hand wpboret ij formandskop ij førenger smør viij alner wedmell oc ij foer met lamb oc er her till skepit en tonde meell oc en tonde sijre oc er her Gonder Ionsen sere Ions mand mett en wet smør en foerkrop skijndkleder v par skeede iij par vetlenger iij angeler ij angeltómer xlviij fadomer snere. oc en kone som tiener iiij aff tesse skep oc sancker liüsse haffuer vpboret till sin kost v førenger smør oc her wor eghen kielle.

Vpbørssell her wor ij lest ijc liiij fiske.

Jtem komer Welhellem Fendsen till en oterenge paa Sternes oc haffuer hand vpboret j formandskop en .ko. oc er her till skepit ij tonder mell oc ij tonder sijre. oc haffuer hand mett sig alle mend. wthen Poüell Goronsen sere Ions mand mett en vet smør ij foerkrop skijndkleder. v par skeede. iij par vetlenger iij angeler 2 angeltómer xlviij fadomer snere.

Vpbørssell her wor ij lest ijc xvij fiske.

Jtem komer Ioen Nicolaussenn till en oterenge wed Kirckebolled oc haffüer hand wpboret ij formandskop viij alner wedmell oc en tonde mell oc ij førenger smør. oc her er till skepet en tonde mell oc en tonde sijre. oc mijn mand Wfeger Ionssen mett en vet smør nøij skindkleder iiij par skeede iij par vetlenger iij angeler 2 angeltómer xlviij fadomer snere oc gaff ieg her for tienestekop oc liüsse att sancke vj alner wedmell oc her er wor eghen kielle.

Vpbørssell her wor ixc lxxxxxxviij fiske.

Jtem komer Gonder Iorundssen(?) till en Oterenge j Garden oc haffüer hand wpboret ij formandskop ij tonde mell oc viij alner wedmell. oc er her tijll skepit ij tonde mell oc en tonde sijre. oc mijn mand Gonder Ramnssen her mett en wet smør nøij skijndkleder iiij par skeede iij par wetlenger iij angeler ij angeltóme xlviij fadomer snere oc gaff ieg her till tienestekop vj alner vedmell oc her er wor eghen kielle.

Vpbørssell her wor ij lest lxxxxxix fiske.

Jtem komer Torckeld Gamelsen till en iiij manefar for Kirckenerüegh oc haffüer hand wpborett ij formandskop viij laner wedmell oc her er min frj mand Seüorder Tormoder-

senn oc gaft ieg her till lege aff en kielle iiij alner wedmell. Vpbörssell her wor iij^c xl fiske.

Jtem kom̄er Ion Poūelsen till en iij mañdfar for Woge oc haffuer hañd wpboret ij formañdskop wiij alner wedm̄ell oc haffuer ieg her inghen mañds lot paa. her er j tonde sijre tijll skepet oc gaff ieg iiij alner wedmell till keelleneñg xxx fadomer snerer till stijrefer.

Vpbörssell her wor ij^c xiij fiske,

Jtem kom̄er Antor till en iiij mañdfar for Bronested wthen formandskop oc haffuer ieg her ingen mañdslot oc er her till skepet j tonde sijre oc gaff ieg her for kielleñiñg iiij alner wedmell oc xxx fadomer snerer krabestreng.

Vpbörssell her wor iij^c] xx fiske.

Jtem kom̄er Högñe Ionsen till en iiij mañefar for Mijne Watzlös oc hafffūer hañd wpboret ij formañdskop viij alner wedm̄ell oc en föreng smör oc er her till skepet en halff tonde mell oc j tonde sijre oc mijn mañd her Ijndreder fro Ion Ionsen j Beij met vij förenger smör iij angeler xxviij fadomer snere xxx fadomer snere till krabestreng oc gaff ieg her till tienestekop oc kelleneñg viij alner vedmell.

Vpbörssell her wor xij^c x fiske.

Jtem kom̄er Ormer till en iij mañdfar for Holmehūss oc hafffūer hañd wpboret j formañdskop ij förenger smör. oc min mañd Fallentin her mett vij förenger smör skijndkleder iij par skede ij par vetlenger ij angeler en angeltöm̄e xxviij fadomer snere ij förenger mell xxx fadomer snere till stirefer iiij alner wedm̄ell tienestekop oc till skibet j tonde sijre oc her er min eghen kielle.

Vpbörssell her wor iij^c viij fiske.

Jtem kom̄er Olaūer Torūaldsenn min egen mañd till en iiij mañd faer wedt Melshöffuit wthen foermañdskop. met en wet smör nöij skindkleder iiij par skeede iij par wetlenger iij angeler ij angeltöm̄er xxviij fadomer sñere xxx fadomer snere tijll stijrefer en föreng smör till tienestekop oc min mañd her ibidem iij förenger mell oc er her till skepet j tonde sijre oc her er mijn egen kielle och gaff ieg her till wndergefft for skepit viij alner wedm̄ell.

Vpbörssell her wor iiij^c xx fiske.

Jtem komer Bierne Odsen till en iij mañfar for Melshöffüet oc haffuer hañdt wpboret j formañdskop ij förenger smör. oc mijn mand Simen Ionsen her fro Tolleüer Grimsen met vij förenger smör ij angeler xxviij fadomer sñere xxx fadomer snere till krabestreñg oc bleff her wdüegt her till thete skep v förenger meell oc er her till skepet ɉ tonde sijre oc wor eghen kielle.

Vpbörssell her wor iijc xl fiske.

Jtem komer Ioen Olaffseñ till en iiij mandfar till Melshöffuit wthen formañdskop oc en frj mañd her fro Otte Goskskalck wed naffn. Haldor. oc her till skepet ɉ tonde sijre oc en qüone fro Bested som tieñer tiesse ij skep oc gaff ieg her till wndergefft for desse ij skep viij alner wedmell oc her er wor eghen kielle.

Vpbörssell her wor ijc vij fiske.

Jtem komer Snore Goñdesen till en iij mañefar wed Boressör wthen formañdskop. oc Tosten Enersen mijn mañd her mett vij förenger smör skijndkleder iiij par skede iij par vetlenger ij förenger mell ij angeler en Angeltöme xxviij fadomer snerer xxx fadomer sñere till stijrefer iiij alner wedmell till tienestekop oc her er tijll skepet ɉ tonde sijre. oc wor eghen kielle.

Vpbörssell her wor iijc lix fiske.

Jtem komer Ioen Ioensenn till en iij mañdfar wed Kasthüset wthen formañdskop oc min mand Torder Ionsen her fro Tolleüe Grimsen mett vij föreuger smör ij angeler xxviij fadomer sñere till krabestreñg ij förenger mell en föreng smör tijll tieñestekop oc her er tijll skepit ɉ tonde sijre oc wor eghen kielle.

Vpbörssell her wor ijc lij fiske.

Jtem komer Ion Gröñlañdt till en iiij mañefar paa Seltenes wthen formañdskop oc er her till skepet ɉ tonde mell oc ɉ tonde sijre oc mijn frj mañd her Semen Gislessen fro Tolleüer Grimsen. xxx fadomer snere till stijrefer. oc gaff ieg her tijll wndergefft for boden en tonde meell. oc her er wor egen kielle.

Vpbörssell her wor ijc lviij fiske.

Jtem komer Ioen Olaffzen till en sexereñg ij Grötten oc

haffűer hand vpboret ij formañdskop ij foer met lam oc Ioen Loptsen sere Ions mand her mett ĵ wet smôr. skijndkleder iij par skeede ij par wetlenger ij angler en Angeltôme en fôreng smôr till tienestekop oc her er en kielle fro Closteren.

Vpbôrssell her wor ijc vij fiske.

Jtem halffűe wpbôrsell aff en v mañefar ij Lillehôffn wthen alle omkostniñg.

Vpbôrssell her wor iiijc liij fiske.

Jtem alle wpbôrsell aff en iij manefar aff Sűend till Lañdakot ıj wertiden wthen alle omkostning.

Vpbôrssell her wor iijc xxxv fiske.

Jtem halffűe wpbôrssell aff en iij mañdefar wertiden hűoss Ion Biőrnsen ij Lonakotet wthen alle omkostniñg.

Vpbôrssell her wor ijc xlj fiske.

Jtem halff wpbôrssell aff en iij mañdfar hűoss Ion Dallemañd ij weretiden wthen alle omkostning.

Vpbôrssell her wor ijc xix fiske.

Jtem mester Ion Olaűsen paa en lot paa Laűres Goskis boed met v fôrenger smôr nôy skindkleder iiij par skede ij par wetlenger ij fôrenger mell ij angeler en angeltôme xxviij fadomer snerer en fôreng smôr till tienestekop.

Vpbôrssell her wor jc v fiske.

Jtem Anders sere Ions mañd paa en lot ıj Sôderñes mett vj fôrenger smôr. skijndkleder iiij par skede ij Angeler ij par vetlenger j angeltôme xxviij fadomer sner j fôreng smôr tienestekop.

Vpbôrssell her wor jc xxxiij fiske.

Jtem Kaűrj sere Ioens mañd paa en lot j Engôô mett vj fôrenger smôr. skijndkleder iij par skeede ij par wetlenger ij angeler en angelltome xlviij fadomer sñere. en fôrenge smôr tijll tienestekop.

Vpbôrssell her wor l fiske.

Sűmarom paa loderfisken er xxviij lester ijc oc xxiiij fiske met dj ijc fiske ieg feng aff Biôrn Hañsen for then frj mañd hand vor skiôldig aff Bardestrañdsôssell

---

87. [um 1550].

Máldagi Víkr í Staðarsveit í Skagafirði.

Add. British Museum 11,242 (FM. 206), bl. 43r. Syrpa síra Gottskálks í Glaumbæ, skrifað samtíða. Eftirrit Dr. Jóns Þorkelssonar í þjóðskjalasafni.

Vik i Stadar sveit lle med xxe jordu er Holl heiter. oc med reka xxc j Vikum.

Þar er halfkirkia. hionavixla. oc takaz heima liostollar bonda oc hvsfreyv oc allra þeirra [manna] er bondi oc hvsfreyia hallda æ sinn kost. oc bygd at gomlu firir vc.

88. [um 1550 eða síðar].

Transskriptarbréf.

AM. Apogr. 381 með hendi Árna Magnússonar.

Þat giorum vid Halldor Ormsson. Nikulas Tumasson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi. at vid medkennunst. at vid hofom sied og yferlesit so hlioddanda bref med oskoddum inciglum. ord epter ord. sem hier epter skrifat stendur:

Bréfin, sem þeir transseribera, eru:

1. Kaupbref Sira Biarnar Jonssonar fyrir Reykium, Mula og Saurum i Mels kirkiu sokn, af Odde Einarssyni, dat. 1537. [23. apríl].
2. Kaupbref Sira Biarnar Jonssonar fyrer Skarde á Reykiastroud af Jngvellde Grimsdottur. 1545. [30. mars].
3. Eignarbref Sira Biarnar fyrer Bergstödum i Midfirde af Þuride Einarsdottur. 1545. [8. maí].
4. Kaupbref Sira Biarnar fyrer Biarge i Midfirde af Ellende Þorvardzsyne lögmanne. 1548. [30. júní].
5. Kaupbref Biarnar fyrer Hlid á Vatznese, Bæ og Finnbogastödum i Trekyllisvik, af Bergþore Grimssyne 1549 (50) [= $^{22}/_{5}$ 1549—$^{30}/_{1}$ 1550].
6. Kaupbref Sira Biarnar fyrer Sydrevöllum i Midfirde, Sydsta Hvammi a Vatznese og Litlabaeka i Midfirde. af Bergþori Grimssyne. 1549. (50). [= $^{18}/_{10}$ 1547—$^{4}/_{8}$ 1550].
7. Kaupbref Sira Biarnar fyrer Krossanesi á Vatznese og Eldjarnsstödum i Blöndudal af Jone Holabiskupe. 1541 (50) [= 1541—$^{5}/_{2}$ 1550].

8. Kaupbref Sira Biarnar fyrir .xxc i Torfustödum i Midfirde af Gunnlaugi Asgrimssyne. 1542. [15. ág.].
9. Kaupbref Sira Biarnar fyrer Uppsaulum i Midfirde af Halldore Brandzsyne. 1549. (50) [= 10/10 1549—20/1 1550].
10. Kaupbref Sira Biarnar fyrir Saurbæ i Vatzdal. xxc af Petre Jonssyne. 1547. (50) [=7/6 1547—20/1 1550]
11. Kaupbref Sira Biarnar fyrir lögvede i Kollufossi af Guðlaugi Sigurdzsyne 1542. [18. eða 20. maí].
12. Kaupbref Sira Biarnar fyrer Reykjarvik og Backa i Biarnarfirde 1549. [9. maí].

Under Transscripto þessu er eingin skrift, og hverke stadur, år ne dagur, enn skriftarformid er her um af 1550. eda strax þar epter.

Under þessu transscripto hafa vered .2. innsigle, hvar af þad fyrsta er burt broted. hid sidara hanger enn nu vid brefed. og er Nikulass Tumassonar.

Transscriptum þetta feck eg 1707 af Petre Marcussyne, enn hann hann hafdi þad feinged (ad eg true) i Gröf å Hôfdaströnd.

Eg hefi þetta transscriptum af copierad i pörtum, og stendur framan å sierhveriu brefinu: *Ex transscripto .2. virorum, facto circa 1550. vel paulo post.*

Utan å þetta Transscripum er skrifad med hendi eins gamalli og þad sialft er: *Copium af jardarkaupsbrefum Sira Biarnar heitins Jonssonar, hvers sal gud nadi amen.*

89, 1550—1551.

SKRÁ um lausafjármuni síra Björns Jónssonar á Meli, eftir hann látinn.

AM. 234, 4to., bls. 555—557, skr. ca. 1600.

Reikningur wm peninga. sera Biörns heitens
Anno m. d. L.

A Vijdemijre. a Jonsmessu Baptistæ. kyr xvj. Gielld Naut xx. og Tarfur j Långadal. og ij veturgamler hejma. Kålfar fiőrir jtem asaudur lxiij. Giellder sauder med Hrůtum. tuævetrer xxv. veturgamler xl. vj hross med folölldum. Eitt gielltt. Tueir folar. veturgamler. og einn þrevetur. Þrijr sauder veturgamler å Ödulstödum.

Jtem å sama åre. a Stadarhőle. kýr xiiij. med einne

kuijgu. Þriu naut tuævetur. þriar kuijgur veturgamlar. og fiorer kälfar. asaudur lxviij. Giellder sauder fiőrtan tuævetrir og elldre. veturgamler xliijj. Tueir hestar. Hross fiôgur. Einn vngur kapall.

Anno m. d. Lj.

Jtem suo marger hestar med vnguin og gômlum sem hier seger. lx. med þeim þremur sem Dade hefur tekid. Jtem á Mel. fimm hross med folôlldum. og eitt giellt og annat veturgamallt. Jtem ä Änastôdum iij hross og ed fiorda vetrgamaltt. Jtem ä Borg. hross med folallde og annad tuævett. og tuo veturgômul.

Jtem ä Melstad. eptter hiñ ätta. voru suo fellder peningar frijder. sem hier seiger. kyr xv. og tuær j eldum ad auk. sex Naut ä annañ vetur. og eru þrijr tarfar. og viij kälfar. Jtem äsaudur. C. xxvij. og þrijr hrűtar. Item lomb Nijutije. J eldum eru lxxvj. Anno 1551.

Jtem ä anastôdum gielldingur. jc lxxxvj. med þremur hrűtum. Jtem asaudur lxxxix. Jtem kyr xiiij med tuævetrum v. Siau kälfar og einn gridungur tuævetur. Jtem á Borg xij kyr og þriär kuijgur veturgamlar og ein tuævetur. Jtem þriu Naut gielld. Jtem Nıju kälfar. asaudur C. Jtem giellder sauder xxx med veturgômlum. Jtem lomb. siotije og fiôgur.

Jtem j fardôgum rekid a fiall. gielldingur Tuævetur og elldre. attatije og C. Jtem veturgamallt attatije. Jtem veturgômul N[aut] von ä fim̃tan. eñ tuævetur siau. og eru þrijr tarfar Jtem kalfar fiőrtan.

Año m. d. Lj.

Jtem suo mörg skip sem hier seiger. jtem teinæringur med reida og seglle. Jtem attæringur med reida og ärum. Jtem selabätur heima. Jtem nijr sexæringur ä Krossanese. Jtem bätur nijr ä Valldalæk. Jtem lijtill sexæringur ä Änastodvm nijr. Jtem gamall sexæringur á Vôllum. Jtem gamall sexæringur heima. Jtem gamall sexæringur a Saudadalsä. a Huals ä gamall bätur. Jtem ä Bjarnarnese nıjr bätur. Og eingelskur attæringur. Jtem j Biarñeyum nijr sexæringur. Jtem nijr bätur á Stadarhőle.

Jtem summa kugillde tuo hundrud og lxxxx. Jtem jnañ stocks busgagñ. sem hier seger. Trog xxv. øll mathelld. vtañ tuo. Jtem xj vppgiørdar kierølld. og dryckiar askr stőr. Gomul og þo mathelld. Jtem fim̃ fôtur. þriar nijiar Jtem tueir strockar. Jtem storkierølld sex med einum sã. Nijum. er tekur vel tuær tuñur. og einn sắr vondur. ad auk. lijtill. Jtem diskar sex. fimm skierbord þriãr skãler. Jtem kattlar þrijr. og er einn lijtill. Jtem tveir pottar gőder. Tinkanna. og krũs. vatzkall med munnlog. og sængar Munnlôg. Jtem sæng med ãklæde. og vantar hægindit. stockur med loke. og bijrda. vefstadur. tuǫ matbord. klãfar. einer torfkrőkar. Einn pundare. Nij nőt vppgiafa net. Þrijr liđer slegner. Jtem atta stőrkierølld. og er eitt j jørdu. Jtem tuo bitu kierølld giørd fyrer siô hundrud. Jtem sex kistur. og eitt stockur. Jtem fiorar byrdur. og einn lắr. Jtem sængur sem hier seiger. siô alfærar med hæendum aklædum. og huijluvodum og pall aklæde. og tuær huijl[u]voder ad auk giỏrt fyrer fimm hundrud. Jtem heilir Hakar þrijr. Jtem halfir hakar þrijr. tvær handbyssur. og ein med kopar. med þremur skotum. Jtem xiiij lentzur. og tuo brot. Jtem xx pantzarar. og j. Og xvij hattar. med illum og gődum. og eru flest sueins tije gőd.

Jtem stadurinn giørdur af þremur prestum og þremur leikmønnum fyrer lxxxc.

Anno m. d. lj.

Jtem voru suo fellder peningar á Borg. þã Pietur Einarson medtok sem hier seiger. ad Michaelismessu. Jtem j fyrstu xxx fadmar heijs. Jtem asaudur gődur og gilldur lxxxx og x gamlar. Jtem vetrgamler sauder xxv. og xiij gijmbrar. Jtem tuævetrer sauder xxviij. Eñ þrevetrer xxx. Jtem gamler xij. Jtem v. kyr gilldar. og tuær kijr þrevetrar. og fimm gamlar. Ein kuijga tuævetur miolk. Jtem lx lomb. Jtem tueit tarfar tuævetrir. Jtem fiorar kuijgur veturgamlar. eñ þriu gielld. Jtem viij kalfar. Jtem xiij tunnur skyrtz. Jtem xij vætter fiska heima. Eñ frã Breidabolstad vij. Jtem smiør nytt og gamellt lxxx vættir og xviij betur. Hlaut huor um sig Pietr og Jon Bonde.

90. [1550—1556].

Pétrsorða eða fyrirskipan ráðsmannsins í Skálholti í tíð Marteins byskups um hegðunarhátt og heimilisaga á byskupsgarðinum „eftir gamalli vísu“.

AM. 234, 4to., bls. 499—501, skrifað 1624 fyrir Odd byskup, eftir bréfabók Gísla byskups Jónssonar. — Prentuð með latneskri þýðingu í Kirkjusögu Finns byskups III, 328—332. — Í uppskrift sinni fer Dr. Jón Þorkelsson þessum orðum um skjalið:

„Í Kirkjusögu sinni (IV, 251) vill Finnr biskup eigna skjal þetta síra Jóni Bjarnasyni Stöðlaskáldi, — er ráðsmaðr var í Skálholti fyrst í tíð Marteins biskups, — og þar með vill hann svo sem árfæra hana til 1548—1550. En í bréfaskránni við Kirkjusöguna (IV, 394) er skipan þessi hinsvegar fortakslaust eignuð Gísla biskupi Jónssyni, og árfærð til 1558. Ennfremr telr Finnr biskup, að skjal þetta, sem nefnist „Pétrsorða“, dragi nafn sitt af Pétri postula, af því að kirkjan og staðurinn í Skálholti hafi verið helgað honum. Finnr biskup þýðir og „Pétrsorða“ með „consvetudines Petrinæ“ (= Pétrsvenjur), og dregr af því þá ályktan, að skrá þessi haldi „æfagamlar venjur“ og „heimilisaga fornra tíma, sem fylgt hafi verið á sjálfum biskupsstólnum.“ Hvað mikið felist af gömlum venjum um heimilisaga á stólnum í þessari skrá, skal hér látið liggja milli hluta. En „orða“ þýðir alls ekki venju, heldr fyrirskipan. Pétrsorða er því fyrirskipan, sem sá ráðsmaðr hefir sett, er Pétr hefir heitið, og sýnist hún því varla geta átt mikið skylt við Pétr postula, nema að því leyti að menn hafi hugsað sér, að skipan þessi eða „venjur“ hefði verið kent við postulann honum til heiðrs, svo sem verndarvætt byskupsstólsins. Lítil líkindi eru þó til þess, að þessu efni sé svo varið, það sýnist ekki vera hátíðlegra en svo, að fyrirskipan þessi sé sett af Pétri Einarssyni, — sem kallaðr var Gleraugna-Pétr, bróður Marteins biskups, — þegar hann var ráðsmaður í Skálholti. Skráin sjálf tekr af öll tvímæli um það, að hún er sett í tíð Marteins biskups, og eptir því, sem tekið er til orða í skránni, er helzt að ráða, að biskup hafi þá verið nýlega kominn til stólsins. Frá Gísla biskupi getr skráin alls ekki verið. Og eldri getr hún ekki verið en frá svo sem miðju ári 1549 af vígslubréfi Marteins biskups að ráða, sem út er gefið 10. Apr. 1549 (Nr. 601), og enda ekki eldri en frá árslokum 1550, því að síra Jón Bjarnason er enn ráðsmaðr í Nóvember það ár (Nr 676). Ekki er ólíklegt, að Pétr hafi tekið við ráðsmenskunni um eða undir áramótin, og í upphafi ráðsmensku sinnar hefir hann sett skipan þessa, eftir orðum hennar sjálfrar. Ráðsmaðr var hann enn 1556, þegar Marteinn biskup sagði af sér. 1551 var Pétr fógeti hér og 1552 hélt hann Reynistaðarklaustr, en það gat víst eftir því, sem þá hagaði orðið til, farið saman með ráðmenskunni. Skrá þessi veltr því helzt á árunum 1550—1556.“

Peturs Orda i Skalholltte eptter gamallre wijsu.

J Gudz nafne amen.

Gott folck sem hier er nu saman komid ydur er ollum̃ vel kunnugtt ad eg overdugur soddan sæmdar og miog lıjtt a mig kominn olærdur hefe nu verid settur til ʀadsmannz yfer þessum goda Garde og þui folcke sem hier þionar og vill þiona eptterkomañda arid og odrum fleirum domkirckiunnar eignum̃ af þeim goda herra herra M[arteine] E[inarssyne]. sem kongleg Maistet hefur þar til skickad og lǻtid vıjgia. Þui ȷ Jesus nafñe vil eg ẏdur uñderwijsa ad med hans rǻde og annara kiennemanna domkirckiunnar rǻde og kongsvalldsins samþẏcke wil eg svoddan skickan hier a koma heima a Gardinum. ȷ fyrstu ad aller menn uñger og gamler gange til kirckiu huortt laugarkvolld epther þad ad hrıjngtt er nǿn og lese sıjn christilig fræde i mǿdurmale sem er Catechismum stuttliga aller i einu fyrir kirckiupresti. Enn ef nockur finst so storligana olærdur ad hann kann ecke huortt þad er kona eda kall þa lese þrisvar fyrir þeim presti sem kirckiuprestur setur til þar til hann kann. Og so þo fleire finnest Enn kirckiuprestur eda wikuprestur lese eptterfaranda sunnudagspistilinn fyrir þeim sem frædiñ kunna med godre aminningu. svo þa meige huer fara apttur til idiu sinnar. vm̃ heẏann[er] a sumar ma þetta giorast eptter middeigiz maltıjd a sunnudaga.

J annare grein ef nockur finnst hnuplandi svo huer hviñske eda stela alnarvirde ij eda iij af ȷarne. tine. kopar. eıjre. latune. vadmǻle. liereptti. klæde. skofautum. eda audrum̃ klædnadi eda odrum þarfendum sem kirckiunne stadnum eda eiganda verdur misser ȷ late hüd sıjna oc fleinge skolapillttar sıjna stallbrædur med skolameẏstara tilsia ef þa kann þad heñda. Enn frændur[1]) þeirra leyse þa üt ef þeir stela meıjru. Enn Radsmadur og Brite refsi sıjnum̃ drengium̃ þar til ad [til] kongsvallds kemur. Enn ef þad hendir fullroskna menn eda konur þa hafe fyrirgiortt tuǒ slijk af kaupe sijnu. Enn refsing fare eptter vm̃bodsmanns rǻde.

J þridiu grein ef nockur heimafastur edur handrǻdinn

1) frænde, hdr.

seiger nei svarligre skipan radsmans eda brita hafe fyrirgiaurtt xx alnum̄ af kaupe sıȷnu so optt sem þad skier meira ef meira male vardar. Enn ef radsmadur eda Brite skipar þad nockud sem ecke er svarligtt hafe brotid tuo slijk og hiner. hverſe seckter til aulkaupa.

J fiorda mata ef nockur svifst med lausunḡ edur frillulife greide i[1]) Biortunnu eda miadar halftunnu so optt sem hann verdur ad þui opin̄ber. Enn ef madur legst med giptum konum eda utlægum svare Bonda rietti sıȷnum og hafe forbrotid iij tunnur Biors mallz eda tuær tunnur miadar. Skal þetta ol leggiast til orıȷkra heimamanna Brudkaupa sem sig vilja i eckttaskap gefa og ærliga lifa. Skulu Brytar. fataburs madur .sveinar og Bestu vinnumenn gefa hier glauggvar giætur ad so sa hafe brotid sem brýtur.

J fim̄ttu grein ef nockur finnst ei hollur ȷ sinne þionustu leintt eda liost so þad horfi til skadrædis vid stadinn eda skade tram̄ komi edur ef so illa er ad horfe til svikræda vid sijna yfermenn þa dæme Brytar. fataburs madur. yppustu sveinar og bestu vinnumenn a mıȷlle þeirra og radsmans. Enn ef þa ber á þa skal biskupinn adskilia og þeir rada sem honum fylgia.

Enn ef stærri mál kunna til ad falla sem Gud late ecke skie þa fare eptter Laugbokar ordum eda riettum Borgarrietti so sem annarstadar er á godum̄ hofgordum̄. herramannasetrum. slotum eda skipum̄ sem er ỏnd fyrir ỏnd eda leyse hond fyrir hond. tonn fyrir tonn. auga fyrir auga. lıȷf fyrir lıȷf eptter dome oc atvikum̄.

J attunda mata ef nockur hefur kona eda kall vondan munssaufnud. blőt eda bolf eda vondar ochristiligar forbæner med reijde eda vargskap sa eda su fæge hespuna þar til þau verda glaud ad lofa þui ad giora ecki so opttar.

J nıȷun̄du grein ef nockur hnuplar. hvin̄skar edur stełur mat af bordum i Stőrustofu eda annarstadar ur husum̄ sie settur i hespu þar til ad hann eda hanz frændur leyse hann ut eptter málavegsti ad fyrsta bragdi. verdi sa edur su opin̄ber ad þui i annad sinn þa flıȷe vist sıȷna og sie giaurd-

1) Þ. e. = eina

ur ærulaus ef hann er fielaus. hiun leyse sig epttir heimamanna dome eda frændabodi nema so myklu male vardi[1] ad kongs refsing þurfe til ad koma þa fare eptter laugmâle.

J tyunda mata ef nockur grijpur eda tekur leineliga Biskupsins. stadarins. heimamanna. presta. tilkomanda gesta þeirra hesta tuigillde hest ef ad verdur og svare fyrir grip ad laugum̃ og heimamanna dome þo hejler og oskemder kome apttur ad miñsta kosti ein tunna ols eda heille ef faratalme verdur ad og sie ecki langtt ridid.

Þeir goder menn og konur sem med þessum̃ skilmala og asetninge vilia heima rádast mega hier koma ad koñustolnum̃ og handsaul vid mig hafa eptter maltydina þui eg hefe þa enn nockud fleira ad tala.

Enn eg skilst nu vid so ad sinne
ad þier sitiet og stañdid i Guds frid hier ynne.

Skriffad eptter gamallre Brefabok herra Gysla Jonssonar saluga.

---

91. [c. 1550—60].

Tíundareikningr síra Gottskálks Jónssonar um Glaumbæjarsókn.

Add. British Museum 11,242 (FM. 206) bl. 13r, máð og gagndrepa. Eftirrit í þjóðskjalasafni með hendi Dr. Jóns Þorkelssonar.

Marbæli .uijc
Glaumbæ
Þorualldur .uc
Arne .uc
——— ujc
Þorsteinn iiijc
Marteinn ujc ijc
Hakon xvijc ȝc
Uollum xx ſkõhue (sic)
Einar Hanzson xiijc
Margret xxc
Sturle .uijc

1) verdi, hdr.

Guendr halft fiorda
Þordur xij^c^
Kari uij^c^
syster hanz iij^c^.
Eigill vj^c^
Breckum xuj^c^
Stef[an] xu.
moder hanz .u.
Sigmundur halft annat.
xl. Fialli.
viij Sofia.[1])

92. [1550—60].

Afgjaldareikningr jarða síra Gottskálks Jónssonar í Glaumbæ.

Add. British Museum 11,242 (FM. 206) bl. 27v. Eftirrit Dr. Jóns Þorkelssonar í þjóðskjalasafni.

Bygt Krossnes Sigurdi smid firir x vætter oc kugilldi oc allar [tiundir].

Arnarhol Jone frabær(!) med einu kugilldi firir iiij vætter oc tiunder.

Spíor med kugilldi oc iij vætter oc tiund af viij^c^

Vik[u]r med iij kugilldi iij vætter oc ij tiunder.

Ey med iij kugilldi. kugilldi j landskylld oc iij ær. iij vætter fiska oc iij vætter hakallz. sol j leig[u]r eda fisk. x alner j lyse .Lx. egg. oc allar tiunder.

Valadalur med iiij kugilldi. kugilldi j landskylld..iij daga slatt. x sauda geymsla oc kola tunna oc tiunder

Uazskard med iiij kugilldi. iij ær j landskylld. kyrelldi oc .v. aurar.

Marbæli med iiij kugilldi. kugilldi j landskylld .ij. daga slattur oc kyrelldi. mork oc xij alner j þurfamanna tiund.

Vik med Augmundarstodum viij kugilldi. kugilldi j land-

1) Efst á horni blaðsins á ská má lesa:
Jone Fi[n]syni . . . . [fyr] skrifader menn uor jneigli firir þetta . . . . [quasi] modo geneti a sama oc fyr seiger(!)

skylld oc kyrelldi. Lxxx alner þar til j gilldum peningum oc hundrad kuitt firir hestinn oc giallda þurfamanne halfa mork j tiund. Suo giora upp allt stora an[d]dyra husit ad ohætt sie monnum under oc mat. Þar med gongin at storu badstofu en eigi æ at giallda biskupe oc presti oc kirkiu.

Gil bygt med iiij kugilldi oc samre landskylld.

Halldorzstader med iiij kugilldi oc iij ær. sama uoll. v. aurar elldi oc .u. sauda geymsla.

Elivogar med iij kugilldum. iiij daga slatt. kyrelldi oc xl alner gilldar.

Medalheimr med iij kugilldi .iij daga slattur. kyrelldi oc .xl. alner gilldar oc giora at belltum til .x. alna.

Vazhlid med iij kugilldi. iij ær j landskylld. iij daga slatt oc allt sem uant er.

[. . . . med iij kugilldi uicu verk j landskylld oc kyrelldi oc .xl. alner.

. . . astader halfer[1]) med iiij kugilldi. ij daga slatt oc c . . elldi oc kalfs elldi ef heyiar enn þa ann[at ef] ei getur þad oc ueturgamlan kapal oc allar [tiunder]

93. 21. janúar 1551. á Grund.

Reikningsskapr Grundarkirkju árið 1551.

Bréfabók Guðbrands byskups Þorlákssonar (útg. bókmenntafélags), bls. 453—4; eftirrit úr „sömu Briefabook" (þ. e. Guðbrands byskups) er í AM. 255, 4to, bls. 232—4 (eftirrit þaðan í þjóðskjalasafni m. h. Einars Þorkelssonar); ÍB. 67, 4to, m. h. síra Eyjólfs Jónssonar á Völlum, bl. 86—7: „Af brefi Sigurdar prests Jönssonar Byskups Arasonar."

Vm Grundar kirkiu reikning epter Jsleif. 1551.

Þad giorum vier broder[2]) Tumas med gudz nad abote a Mukaþuera. Biorn Gijslason vmbodzmadur Mödruuallaklausturs. Geirmundur Jonsson. Gudmundur Biornsson. Þorarinn Sigmundsson.[3]) Bessi Biornsson. prestar Holabiskupsdæmis. [Einar Brÿniolfsson.[4]) Olafur Thumasson. Jon Einarsson. Þorgrijmur Oddzson. Asgrijmur Einarsson. Halldor

1) [dregið út aftr. 2) ÍB. 67, 4to., og AM. 255, 4to. 3) ÍB. 67, 4to.; vantar í hin. 4) [ÍB. 67, 4to., rétt, hin: Grijmolfsson.

Þorlaksson leikmenn godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. ad þa lidit var fra gudz burd. m. d. l. og eitt ar. a Grund j Eyiafirdi. miduikudaginn næstañ fyrir conuersionem Pauli vorum vier til nefnder af Siera Sygurdi Jonssyne. er þa var lögligur officialis Hola kirkiu og hennar biskupsdæmis. ad skoda og virda þa peninga. er Þorunn Jonsdotter gallt kirkiunne a fyrr sagdri Grund fyrir þau lxc er Jsleifur heitinn Sygurdsson. [gud hans sal[1]) fride. hafdi lofad ad giallda fyrr nefndri kirkiu a Grund. fyrir þau kirkiugotz, er fallid hofdu þar til sidan[2]) Jsleifur medtok gardinn. sem jnnsiglad bref verdugs[3]) herra biskups Jons godrar minningar vtuijsar þar vm̃ giort. so og þa peninga er nefnd[4]) Þorunn gallt greindri kirkiu j portio. fyrir þad er fallit hafdi vppa næstu xvij ar fyrirfarande a medan fyrnefndr[5]) Jsleifur og hun hafdi gardinn haldit og kirkiuna. reiknadist[6]) þad xxxc. þui reiknast fyrr nefnd kirkiugotz lxxxxc. og fyrrnefnd Þorunn gallt þa med voru vitordi. yfersyn og virding kirkiunne[7]) a Grund j fyrr nefnd lxxxxc so fellda peninga. sem hier eptir skrifast. J fyrstu xx malnytukugillde so sem Jsleifur h[eitinn] hafdi lofad. og brefit jnne helldur. enn fyrir þau xlc sem greindur Jsleifur h[eitinn] hafdi lofad ad giallda Grundarkirkiu.[8]) og þad jnnsiglada bref vtuijsar ad gialldast skylldu j þarfligum peningum. gallt fyrr nefnd Þorunn nefndri Grundar kirkiu þa bot er hun hafdi latid giora ad kirkiunne. bædi vtbrotin. so nær allt af[9]) nyium vidum. var þad virt fyrir xijc. borduid tals eitt hundrad fyrir vc. messubok um̃ arid fyrir iijc. Einn kaleik forgylltañ med patijnu fyrir[10]) xxc. Jtem fyrir þau xxxc sem fallid hafa a medan Jsleifur h[eitinn] og Þorunn hafa halldit vppa xvij ar gallt fyrrnefnd Þorunn monstransium med silfur fyrir xxc. hialmar iij med latun. þar til ij koparstikur fyrir iiijc. corporalishus med silke og gullþrad og ij koparstikur fyrir jc. Stolar iij nyer skorner. og gylltar burdastikur[11]) ij fyrir ijc. corporalishus med

1) [ÍB. 67, 4to.: hvers sæl gud. 2) ÍB. 67, 4to.; hin: er. 3) ÍB. 67, 4to.: virdugligs. 4) vantar í ÍB. 67, 4to. 5) b. v. ÍB. 67, 4to. 6) ÍB. 67, 4to: reiknaz. 7) ÍB. 67, 4to.; hin: kirkiunnar. 8) ÍB. 67, 4to.: greindri kirkiu. 9) ÍB. 67, 4to.: at. 10) vantar í ÍB. 67, 4to. 11) burdarstikur, ÍB. 67, 4to.

flugel fyrir jc. messoklædi med silkihokli fyrir iijc. Jtem hier til fyrir fram borusaums lijkakault fyrir ijc. slopp nyian er j voru xv stikur albreitt lierept jc. Ein sessa god fyrir jc. pijslarmark og Onnu lijkneski huortueggia forgyllt fyrir ijc. Reiknast ad kirkian sie skylldug nefndri Þorunne vm þessi[1]) vjc. Voru allir fyrrskrifadir peningar af oss virtir. vtan malnytukugillden. og fyrr nefndur officialis sijra Sygurdur tok alla adurgreinda peninga fyrir kirkiuna a Grund til eignar med þui verdi sem fyrr greiner. og gaf fyrr nefnda Þorunne ollungis kuitta vm [fyrr nefnt[2]) kirkiu godz oss aheyrande med handsölum. þad hann mætti[3]) fremst med logum giora. Og til sanninda hier vm setti fyrr nefndur officialis Sijra Sygurdur sitt officialis jnnsigle med vorum jnnsiglum fyrir þetta bref er giort var j sama stad dag og ar sem fyrr segir.

94. 24. | 31. janúar 1551 | í Bakkarholti. á Strönd í Selvogi.

Dómr Erlends lögmanns Þorvarðssonar um heitingar við menn.

ÍB. 135 A, 4to., bl. 55r—56r, skr. ca. 1650. — ÍB. 125 B, 4to., nr. 168, skr. ca. 1660 (ónýtt og örstutt ágrip).

Domur wmm þa menn sem heitast wid adra.

Ollum monnum sem þetta bref sia edur heyra. senda Gudmundur Þordarsson. Pall Eiolfsson. Arnor Eiolfsson. Haukur Arnasson. Þordur Oddsson. Helgi Sygurdsson. Eirekur Rogualldsson. Brandur Gudmundsson. Jon Gudl[a]ugsson. Þorgeir Asbiarnarsson. Eirekur Magnusson. kuediu gudz og vora kunnugt giorandi. ad þa lidid var fra hingadburd vors herra Jhesu Christi. 1551 ar laugardaginn næstan firir Palsmesso vmm veturinn j Backarholti j Olvesi þijngstad rettum vorum vier j dom nefndir aff heidarlegum hofdingsmannj Herra Erlendi Þorvardssyni L[og]m[anni] sunnan og austan

1) Vantar í ÍB. 67, 4to. 2) [nefnd, ÍB. 67. 4to. 3) matti, ÍB. 67, 4to.

a Jslandi. thil ad skoda rannsaka og fullnadardom a ad leggia. huorra suara edur sekta rettar edur ꝛeffsinga þeir menn skylldu vera sem heitast wid lijf manna. Nu sakir þess ad so stendur j vorri landz laga bok þar sem hun vtskijrer vmm obotamalīn. seigiandi. So og þeir sem giorast flugumenn thil ad drepa þa menn sem þeir eiga onguar sakir vid.[1])

Jtem j annari grein seigir hun lioslega. Eff madur rædur manni banarad edur mælir þeim ordum ad hinn sie lijfi sijnu ad firr edur nockurre skom ad nær ef þad væri giortt er hann mællti.[2])

Þui j gudz nafni amen. firir þessar greinir og þær fleiri sem j logmalinu standa og hier ad hnijga dæmdnm̄ vier fyr neffndir domsmenn. med fullu doms adkuædi alla þa og sierhuorn. fullkomlega flugumenn rettlausa og med ollu ogillda. huortt þeir fa mein edur bana sem heitast vid lijf mans edur hafa rad. hylli. edur samþýcki viliandi. veita fylgd edur farargreida thil slijkrar ohlutvendne. eff þad verdur sannprofad. Einkan̄lega ef sa hefnist edur hans frændur vinir edur varnadur sem thil var talad. hliodar og so logbokin. Jaffnsekist madr a þui ordi sem hann talar aheyrandi sem afheýranda þegar þad verdur vitnisfast. þegar heyrandi vottar eru hia.[3]) þui eptir gognum̄ og vitnum̄ skal huortt mal d[æm]a.[4]) Enn eff slijkt kann med Brædi edur huadskeytlegre ǻkieffd so munnur tali vid munn og haffi nockur lagabod j millum farid af þess hendi er braut. þa bæti slijkum retti sem sa er madur thil er mællt er vid.

Samþyckti þennan̄ dom. et cetera.

Þessar greinir liet logmadurinn [setia] firir nedan þennan dom. laugardaginn næstan̄ firir purificatio Mariæ heima a Strond j Seluogi med þeirra skynsomustu manna radi er þa voru hia honum huoria hann thil neffndi ad skoda og rannsaka og jnnvirdulega ad traktiera þennan̄ dom.

Nu sakir þess ad suo stendur j rettar Bot Kristian[s] kongs hins gamla godrar minningar faudur kong Fridereks

1) Mannh. 2. 2) Mannh. 11. 3) Mannh. 27. 4) Þijngfb. 4.

ad hann forbydur streingiliga ad nockur biodi ødrum Einvijgi edur kampp. Enn huor þad giorir og fellur sa er baud þa er hann ogilldur. huortt hann fær sar edur bana. þar med firirgiortt ollum̄ sijnum̄ peningum̄ vid konginn. þui sa bydur sitt hofud sem heitast vid annars.

Jtem j annari grein seigir so R[ettar] B[ot] M[agnusar] k[ongs] hins korőnada ad [hann] lijsir landrada sok a alla er samhalld edur samþycki giora thil þess ad styrkia jllgiordamenn j moti krununnar retti og landsinz logum. Eñ godum monnum virdist þad mesta jllrædi ad drepa nidur kristid folk domlaust. vijsar og þar thil logbokin. ad alla vandrædamenn. skal a þijng færa og eptir domi reffsing a leggia.[1]) og so seigir hun j ødrum̄ stad.[2]) ad ei skulu wier oss ad gripdeilldum giora doms er huor verdur fyrir sijnu ad hafa. Enn þad fins[t] huorgi ad nockur meigi annars hafa. fie edur fior domlaust.

Jtem hliodar suo Rettar B[ot] H[akonar] k[ongs] ad Einginn skal annars giallda. Eñ þeir sem winna a saklausum̄ edur rada vandrædum þeir eru obotamenn og hafi fyrirgiortt fie og fridi landi og lausum Eyri og komi alldrei j land aptur. Eñ þad er hid mesta vandrædi ad heitast vid lijf manz edur eggia nockurñ a þad.

Og thil sanninda hier wmm setti adur greindur Herra Erlendur Logmann sitt Jnnsigli med vorum fyrr nefndra manna Jnnsiglum. et cetera.

---

95. 16. janúar 1551. á Ökrum.

Transskriptarbréf.

Eftir uppskrift. dags. 11. sept. 1743, í þjóðskjalasafni.

Þat giore ec Gysle prestur Sygurdson. Gottskalk Tumasson. Biorn Magnus[son] leikmenn. Godum monnum viturligtt med þessu voru opnu brefi ad vær höfum sied og yferlesid svo hliodandi bref med heilum og oskoddum hanganda Jnnciglum ord fyrir ord sem hier epter skrifad stendur.

1) Mannh. 17. 2) Kaupab. 1.

[Hér kemr bréf um Bakka frá 1. sept. 1476. DI. VIII, nr. 61].

Og til sanninda hier vm̄ setium vær fyrskrifader menn vor ȷncigle fyrir þetta transkriptum bref. skrifad a Sydrum Aukrum ȷ Skagafirdi. manudagin mæstan fyrir Marivmesso kertamesso þa lidit var fræ gudz burdd m. d. l og eitt.

---

96. 23. febrúar 1551. í Nyborg

Leiðangrsboð konungs (að líkindum í herferðina til Íslands 1551) til lénsmanna sinna á Sjálandi og Mön, Skáni, Hallandi, Bleking og Lista, Lálandi og Falstri.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. Landene 3, 288—90; ágrip í Kancelliets Brevböger 1551—1555, Kh. 1885—6, bls. 14—15. — Hér er farið eftir uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 265—8.

Thesse eptherne lenſsmendtt finge breff om karlle att skulle wdgiore till skiffs huer saa mange som her epther tegnett staar.

Sielland och Möen.

Jtem Hans Bernechow . . .	ıȷ karlle.
Peter Rud	ıȷ karlle.
Otte Rud	vȷ karlle.
Hans Bisterffeld	sielffanden.
Anders Röllick	ȷ karll.
Frantz Banner	vȷ karlle.
Eerick Matzsen	ȷ karll.
Mogens Godske	ıȷ karlle.
Herlöff Trolle	vııȷ karlle.
Lauritzs Jenssen	ıȷ karlle.
Olluff Skinckell	ȷ karll.
Niels Lunge	ıııȷ karlle.
her Knud Rud	vȷ karlle.
Borchortt van Böneberg . . .	vȷ karlle.
Holgierdtt Roſsenkrantzs . . .	xıııȷ karlle.
Joachim Beck	ȷ karll.
frue Eline her Mauritzs Olssens	ıııȷ karlle.
frue Eline Mauritz Skaffues . .	ıȷ karlle.

Claues Daae	iiij karlle.
Soerclosther	xvi karlle.
Anduordskouffclosther	xij karlle.
Ringstedeclosther	viij karlle.
Mesther Martthen Burfsertt	ij karlle.
Efseromclosther	vj karlle.
Ebbelholttclosther	vj karlle.
Jyrgen Bille	iiij karlle.
her Anders Bille	vj karlle.
Claues Eggerttsson	j karll.
Niels Marquordsson	j karll.

Tax wtj Skone. Halland. Blegingge och Listher.

Jtem her Axell Brae	vj karlle.
Lauge Wulffstand	xij karlle.
Erik Bøller	vj karlle.
her Mogens Gyllenstern	x karlle.
Byrge Trolle	viij karlle.
her Claues Bille	xxiij karlle.
her Hans Skougaardtt	viij karlle.
Josep Falsther	sielffierde.
Arrild Griiss	j karll.
Jens Brae	iiij karlle.
Peder Styrlle	ij karlle.
her Lauge Brae	ij karlle.
Otte Brae	iiij karlle.
Erich Podebusk	x karlle.
Niels Persberrig	j karll.
Jesper Friss	sielff.
Jyrgen Kock	ij karlle.
Byrge Wulffstand	xx karlle.
Mogens Krabbe	j karll.
Tage Tott	vj karlle.
Claues Vrne	iij karlle.
her Peder Skram	j karll.
Jyrgen Jenssen	sielffanden.
frue Bergetthe aff Skarøltt	j karll.
frue Sitzelle aff Thommerup	j karll.

Werner Persberig	viij karlle.
Ebbe Wulffeld	iiij karlle.
frue Anne her Axell Vggeruppis	iiij karlle.
Abbetthen aff Helenekiercke .	iiij karlle
Abbetthen aff Herretzwad . .	viij karlle.
Michels Halss	sielffanden.
Knud Pederssen	ij karlle.

Tax wtj Lolland och Falsther.

Jtem Peder Oxe	j karll.
Per Falsther	ij karlle.
Michell Brochenhus	j karll.
Hans Vrne	j karll.
Gertt Wulffstandtt	ij karlle.

Breff til forne lenssmend som her eptherffylger.
Christian et cetera.

Vor gunst tilfforn. Wiidtt att wij agtte paa foraarett nu fȯrstkommendis att lade nogen wore orloffs skiiffue wdlȯbe i Sȯen och haffue wij tilschreffuittt wore wndersotte som haffue wore leene wtj Sielland. Skone och Smaalandene att thee skulle huer som the oss och Rigett pligtige ere att wdgiȯre theris folck paa forne Reyſse. Thij bede wij teg och wille att thu retther teg epther att wdgiȯre til forne Reysse N. thynne Suenne epther som thu pligtig est mett Harnesche och gode werrie att lade thennom bruge paa samme Reysse och att thu forskaffer thennom fettallig saa att thee kunde wnderholle thennom mett fran poske fȯrst kommendis oc till Sanctj Michels dag ther nest epther oc att same thynne Suenne wisseligen ere tilstede mett therris harnesche werie oc same fettallige wtj wor Staed Kiȯpnehaffuen nu poskedag fȯrstkommendis. Her wiid altingest att rette teg eptther oc tag her aldeles jngen forsȯmelsse fore thij wij oss wisseligen ther till forlade. Beffalendis teg gud. Datum Nyborig Mandagen post dominica Reminiscere Aar et cetera 1551.

Register paa fettallig wtj en moned paa en karll.

flesk	½ ssiide.
oxekiȯd	½ fierding.

faarekrop	j krôp
ssmôr	j pund.
brôd	j tonne.
ôll	ij tonne.
ssield	j woll.
fisk	j fierding.
gryn	j otting.
Ertther	j otting.
huittling	tyffue.
flynder	xl.
Eddicke	j ottinghe.

97. **2. mars 1551.** **í Koldinghus.**

Bréf konungs til Pétrs Godske um að búa skip (til Íslandsferðar).

Rikisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. Landene 3, 287; ágrip í Kancelliets Brevbøger 1551—5, Kh. 1885—6, bls. 17. — Hér er farið eftir uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 261.

Breff til Peder Gaadsche som her epther fôlger.

Christian et cetera.

Vor gunst tilfforn. wiidt att wij strags paa foraaridt agte att lade wore schibe Engelen. Dauid oc Gabriel wdlôbe wtj sôenn paa nogenn maaneder. Thii bede wij teg oc wille att thu strags lader wdtackle forne wore skibe att the aldelis ere saa tilflyd mett ald theris tiilbehôring saa ner som mett folck oc fitalie oc haffue wij nv afferdigett oss Elskelige Karll Skotthe mett wortt skib Engelenn att lôbe fran Nyborig oc til Kiôpnehaffn. saa att thett fôrste wandet offnis att mand uden fare kand lôbe wtj sôn tha schal hand ther mett lôbe affstedtt fran Nyborig. Her widt att retthe tege epther oc ladt thet jngennlunde. Beffallendis teg gud. Schreffuit paa wortt slott Kollinghuss mandagen nest epther sôndagen Oculj Aar et cetera Mdlj.

Wnder wortt Signet.

98. 6. mars 1551. í Flensborg.

Skipan konungs til Eske Bilde og annarra ríkisráðsmanna um að gera tillögur um að bæla niðr yfirgang Hamborgara á Íslandi gegn Kaupmannahafnarkaupmönnum og að semja við Jón byskup Arason, — sem þá er að vísu dauðr, — eða að öðrum kosti að ráða niðrlögum hans, ef hann vill ekki hafa sig í hófi.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. Landene 3, 291. — Prentað í Kjöbenhavns Dipl. IV, 528—530, og er hér farið eftir því, með samanburði við uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 273—5. — Ágrip er í Kancelliets Brevböger (I.) 1551—5 (bls. 18).

Breff til her Eske Bilde oc the andre aff raadet. somer forschreffuitt att skulle møde vdj Kiøpnehaffn søndagen judica førstkommendis. Actum Flensborg then fredag epther søndagen oculj anno etc. 1551.

Christian etc. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider. att som y alle vdentuiffuell well hørtt haffuer. huorledes the Hamborger haffuer mett wold tagett fran then Kiøpnehaffnske fogett theris gotz paa wortt land Island oc wforrettett wore vndersotte oc thennom basted oc bundett. oc vnderstaae thennom endnu till att uille hesøge same land mett wold oc bruge thet epther theris egett gode tycke oc ther mett fortage wor oc kronens rettighett. Sameledes haffuer oc then biscop for norden grebett oc fangett then superintendent for sønden oc aff satt wor laugmand ther samestedz. oc haffuer vdj hans sted tilsett en aff hans sønner till laugmand oc same biscop haffuer vdj mange andre maade skickett sig wtilbørligen oc som en whørsom vndersotte. huilcket wij forsee oss till att hand icke giortt hagde. thersom thett icke haffde weritt the Hamborgers tilskyndelsz. Saa haffue wij nu tilschreffuitt the Hamborger oc formode huer dag schriftlig anntwordt. att ther som the wille were borgen for att wore vndersotte skal bliffue theris gotzs eengiffuit. hues thennom paa Island frantagett er. wille wij tilstede thennom att mue bruge theris seglatzs oc handell till Island. oc haffue wij nu mett wortt elskelige raad. som her-

hosz oss tillstede erre. saa beraadslagett. att ther som the Hamborger icke wille were borgen fore. att wore vndersotte mue fange theris gotz igien. tha siunis oss raadeligt were. att wij lade vdrede orloffs wiisz wore skibbe Dauidt. Engelen. Gabriell oc ther till ett andett aff wore store skibbe. enthen Hamborger Gallion eller Lubske Ammerall mett ett skiib. som the Kiôpnehaffnske skall vdrede. oc same skibbe lade bemande oc vdfettallie. oc ther som the Hamborgere wille emod wor willie besõge wortt land Island eller oc icke were borgen. att wore vndersotte mue bekomme theris gots igien. tha ere wij tilsinds att same skibbe skal indlôbe for sônden vnder Island oc ther mett wold nederlegge the Hamborger skibbe oc kiôbmend. som mett wold haffue tagett fran wore vndersotte. oc the. som emod vor willie bruge theris handell paa Island. oc haffue thesz till behoff ladett wore breffue vdgaae till wore lensmend offuer all Skone. Sieland. Halland. Bleginge. Liister oc Smaalandene. att the skulle haffue theris swenne mett harnske oc god werie oc fettallie paa ett halfft aar tilstede vdj wor stad Kiôpnehaffuen Paaske dag fôrstkommendes. huer mett saa mange suenne som han er plichtig aff sitt leen. oc haffue wij nu her strax ladett bestille. att wore landzknechte skall bliffue aff betalett oc drage mett thett fôrste till forskreffne Kiôpnehaffuen. Meden thersom wij fange slige antwordt fran the Hamborger tilbage. att wore vndersotte skulle fange theres gotz igien. oc the wille besôge Island som kiôbmend oc vdgiffue till oss oc kronnen theris told oc anden rettighett. tha siunis oss gott were. (dog paa etthers behaff). att wij lade thuende skibbe lôbe under Island for norden oc ther fôrst lade mett willie handle mett forskrefne biscop for norden. oc ther som hand icke will lade sig till handell oc skicke sig tilbôrligen. tha wille wij mett wold lade hannom nederlegge. Thi bede wij etther. atj wille etther her vdinden beraadslaae oc huis etther her om tôckis raadeligt were. atj thut strax iligen wille giffue oss schrifftligen tilkiende. paa thett att wij kunde wiide oss ther epther att rette. Ther meth sker oss sônderligen till wilge. Befalendes etther Gud. Datum vt supra.

Christoffer Hanszen. ligger paa Kiøpnehaffns slott. bleff mett thette breff. som forstander. aff ferdegett fra Flensborg løffuerdagen effther søndagen oculj 1551.

99. **7. mars 1551.** **í Flensborg.**

Bréf Jóhanns kanzlara Friis til Eske Bilde hirðmeistara, meðal annars um það, að hann sendi honum nokkur skjöl um „íslenzka málefnið“.

Dipl. Norv. XIII, nr. 699 eftir frumriti á pappír í ríkisskjalasafni Dana.

Erlig och welbyrdig mand och streng Riiddher Her Esche Byllde till Swanholm Danmarchis Rigis Hoffmesther. synn synnerliige gode wenn wenligen tilschriffuit.

Wenlig hellsenn alltyd forschryffuid medt Gud kiere her her hoffmestthere Synnerliige gode wenn Fiick iegh ethers schryffuellsze med the erenndhe szom y hagdhe tillschryffuid konng: Matt: Och haffuer Hanns Konng: Matt: ladett schryffue ether swar tillbage igienn paa nogle aff the Erennde szom y kunde forfare wdj Hanns Konng: matts: schryffuellsz och [huilke] andre Erennde szom y icke haffuer fonged suar paa wdaff Hans Konng: Matt: will Hanns Kong: Matt: lade besthaa jnndtill szaa lennghe y kommer Hans Kong: Matt: sellffuer till ordz. Sammeledis sennder jeg ether nogle breffue. szom thennd Jslanndische szagh (anrøre) huor effther y kundhe wiidhe att rette ether effther att schryffue Hanns Konng: Matt tilbage igienn Och hues ieg kannd giøre for ethers schyld thet well ehr giort schulle y alltyd finnde mig weluillig till Her med ether Gud beffallenndis Schriffuidt wdj Flensborg Løffuerdagenn for Letare Sønndagh Anno etc. 1551.

Jahann.
Friisz.

100. **24. mars 1551.** **á Munkaþverá.**

TRANSSKRIPTARBRÉF.

AM. Apogr. 3735 með hendi Árna Magnússonar. „Fra Sira Skula Þorlakssyne a Greniadarstad hefi eg eignast eitt stort transskriftarbréf á pergament innehalldande“ (bréfin talin). „Þetta transscriptum er nu eydilagt“ (AM.). Árni lýsir innsiglum.

AM. 255 4to., bls. 311—232, bréfabók sira Skúla á Grenjaðarstöðum, skr. 1687—1698.

Trans Skriptar Brieff Vt aff kaupbrieffum Biskupz Jons Arasonar. Ara Jonssonar logmannz og odrum Brieffum fleire Anno 1551.[1])

[Hér kemr:

1. Bréf um Halldórsstaði, Hofstaði, Hól og Hamar frá (20, mai) 3. nóvember 1537.
2. Bréf um Bakka, Steindyr, Syðragarðshorn, Skáldalæk og Ytraholt frá 15. okt 1544
3. Bréf um Ytrilaugar í Reykjadal og Syðriey á Skagaströnd frá 15. júní 1529.
4. Bréf um Öndóttsstaði i Reykjadal og Neðstagil, gert á Hólum í Hjaltadal 8. sept. 1541.
5. Bréf um Hofstaði, Halldórsstaði, Breiðamýri og Berghól, gert á Möðruvöllum 13. okt. 1543.
6. Bréf um Ingveldarstaði og Daðastaði og Mýrar í Dýrafirði frá 26. apríl 1538.
7. Bréf um Holtastaði, Syðriey, Hvamm og Kúgastaði, gert á Holtastöðum 18. júní 1529
8. Bréf um part í Halldórsstöðum og Helluvað, gert í Möðrufelli 22. febr. 1547.
9. Bréf um Halldórsstaði og Helluvað, gert í Möðrufelli 15. febrúar 1547.
10. Kaupbréf um Núpufell frá 2. des. 1546.
11. Prestastefnusamþykkt upp á Núpufellskaup frá 17. júní 1547.
12. Prestastefnudómur Jóns byskups Arasonar um Bjarnanes og Hvamm, í Skálholti 4. júlí 1550.
13. Lofunarbréf Marteins byskups um Bjarnanes, gert í Möðrufelli 1. jan. 1550.
14. Kvittunarbréf Diðriks van Mynden frá 24. júlí 1536 (í vidimus síra Ólafs Hjaltas.).
15. Kvittanarbréf Jóns byskups um Melstað frá 10. júní 1532.
16. Ættleiðingarbréf Helgu Sigurðardóttur við Ara og Magnús $^{25}/_{4}$ 1522—$^{8}/_{10}$ 1523.]

Þath giorum wier Broder Thomas. med gudz nǫđ. abothe ǭ Munkaþuerǭ. Þorsteinn Hallsson prestur. Þorberg-

ur Bessason. Þorgrimur Oddsson. Olafur Thomasson og Gudmundur Nichulasson godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefe at vier hôfum sied og ÿferlesed svo hliodande bref med heilum og ősskauddum hangande insiglum sem hier fyrir skrifut standa. Ok til sanneñda hier vm setium vier vor jnsigle fyrer þetta transkripttarbreff. er skrifat var ǿ Munkaþuera þridiu dǿginn næstañ fyrer jn annunciacione Mariæ arvm epter gudz burd. ꝏ,d.l. og eitt.

---

101. **28. mars—1. apríl 1551.**

Vegabréf Íslandsfara tveggja (ágrip).

Tegn p. a. L. 3, 311. — Pr. (í ágripi) í Kancelliets Brevböger (I.) 1551—5, bls. 26. — Eftirrit L. Laursen ríkisskjalavarðar Dana er í þjóðskjalasafni. Eftirrit Jóns Sigurðssonar í JS. 111, 4to.

Paa Kiôpnehaffuens skiibe ett siðebreff till Morianen, som skall att Iselanndt. heder skipperenn Lauris Mônbo.

Jtem en kraffuell till Iszelandt och besynderligenn till Wespmandsðe. skipper ther paa heder Iens Schaubo.

---

102. **31. mars 1551.** **í Sauðlauksdal.**

Ættleiðingarbréf Guðrúnar Björnsdóttur við börn sín, Torfa Andrésson og Þorgerði Andrésdóttur, með samþykki sona sinna, Jóns og Björns Konráðssona.

AM. Apogr. 4531 „Ex originali“ með hendi Árna Magnússonar. Af 6 innsiglum voru 2 fyrir bréfinu.

Aullum monnum þeim sem þetta bref siæ edur heyra senda Jon Erlingsson.[1]) Are Stei[n]olfsson. prestar Skalholltz biskupsdæmis. Jon Erlingsson.[1]) Sygurdur Ormsson. Oddur Oddzson og Are Einarsson. kvediu guds og sina. kunnigt giorandi. at þa er lidit var fra hingatburd vors herra Jhesu Christi þushund fimm c. fimtigir og eitt ær. a þridia dag paska um vorit. worum vær i hia saum og heyrdum æ fyrir

1) Svo.

kirkiudyrunum i Saudlugsdal í Patrexfirde. at Gudrun Biornsdotter ættleiddi born sin: Torfa Andresson og Þorgerdi Andresdottur. med fullri upplaugu og handabandi Biorns Conradssonar og Jon[s] Conradssonar. sona fyrrgreindrar Gudrunar. til allra arfæ epter sig og sina frændur. iafnt vid fyrrgreinda brædur Biorn og Jon. Og adurgreind Gudrun Biornsdotter taladi aull þau ord sem i ættleidingarcapitula stendur. og riettri ættleiding æ at fylgia medan þau hieldu oll æ bokenne. Og til sannenda hier um setium vier fyrr nefnder menn vor incigle fyrir þetta ættleidingarbref hvert at skrifat var i Saudlugsdal i Patrexfirdi. æ sama deigi og æri sem fyrr seiger.

---

103. 5. apríl 1551. í Flensborg.

Bréf konungs til Axels Juul, með boði um að vera búinn til Íslandsferðar (ágrip).

Tegn. p. a. L. 3, 314 b. Eftirrit Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 263. Eftirrit L. Laursens ríkisskjalavarðar Dana er í þjóðskjalasafni. Sbr. Kancelliets Brevbøger (I.), 1551—5, bls. 28.

Axell Jwll till Willistrup
landzsdommere i Nórrejuttlandtt

Fick ko: mat. breff. att som hans ko. ma. mett Johann Friiss haffuer ladett giffue hannom tilkiennde. att hans nade agttede att bruge hannom paa en reysse till Islandtt. thaa haffuer ko: ma: tilskreffuit her Eske Bille. att hand stragsen skall lade giórre nogre skiibe rede. som ko: ma: will haffue till Islandtt. Thij beder ko: ma: hannom oc ville. att hand retther sseg epther att fylge mett paa samme reysse cum claussulis consuetis datum Flensborig sóndagen quasimodogenitj anno etc. 1551.

---

104. 5. apríl 1551. í Flensborg.

Bréf konungs til Pétrs Godske, með boði um að láta búa hið bráðasta til Íslandsferðar herskip þau, er Eske Bilde segi til um.

Tegn. p. a. L. 3, 314. b. Eftirrit Jóns Sigúrðssonar í JS. 372, 4to., bls. 269. Eftirrit L. Laursens ríkisskjalavarðar er í þjóðskjalasafni. Sbr. Kancelliets Brevböger (I.), 1551—5, bls. 28.

Peder Godtske fick ko: matis breff. att handt skulle giöre synn alderstörste fliidt till att the orloffs skiibe motte vfortöffuitt mett thett alderförste bliiffue segellrede effter her Eske Bildis vnderuisningh, som hans ko: mat hagde tillschreffuit forne her Eske Bilde om. att hans ko: mat wille haffue till Iselandt. Ex Flensborgh quasi modo geniti söndagh aar etc. mdlj.

---

105. 5. apríl 1551. í Flensborg.

Bréf konungs til Eske Bilde um að gera út þrjú skip til Íslands til þess að yfirbuga Jón byskup Arason og fylgismenn hans.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegnelser p. a. L. 3, 315—316. — Prentað í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 269—273 og í Kjöbenhavns Dipl. IV, 530—532, og er hér prentað eftir því. Eftirrit, ritað handa Árna Magnússyni, er í Steph. 57, 8vo., bl. 325. Sbr. enn Kancelliets Brevböger (I.), 1551—5, bls. 28.

Her Eske Bylle fick breff. som her epther fölger. Datum Flennsborigh söndagen quasimodogenitj aar etc. 1551.

Christiann etc. Wor synnderlige gunst tilffornn. Wii giffue etther tillkiennde. at the Hamborger erre nu fordragen mett wore wnndersotthe aff Kiöpnehaffuen. saa the Hamborger schulle giiffue thennom for huis fiisk. the haffue taget frann thennom paa wort lannd Island. ijm iijc daler. att betale til sancti Hans dag midsomer först komendes wtj Kiöpnehaffn eller Helsingöer. oc the ander smaae sager thennom emellom er schulle bliffue fordraget föör the Hamboriger drage her frann. Tha eptherthy att thet er nu saa fordraget. haffue wij dog for thet wproer oc whörsomhedtt. som thennd biskop

for nordenn haffuer brugt seg emod oss oc wore wnndersotthe oc haffuer grebit oc fanngit wor superintendenntt for søndenn oc thend superintendent tilffornn wor for synnden haffuer hand ladett wpgraffue oc ladett jordett wdenn kyrckegaardtt. sameledes affsett wor laugmand oc sett enn aff hans søner i thet sted igen. mett andre flere wtilbørlige stycker. som hannd seg emod oss beuist haffuer. thet nu szaa mett wore elskelige Danmarcks riiges raadt. som her tilsteede erre. beraadslaget. att wij wille nu strags afferdige oss elskelige Axell Jull. wor mand oc thienner. oc Chriistopher Thrundszenn mett thuenne orloffs skiibe att løbe ther mett for nordenn paa Iislannd. oc schulle the verre bemandett saa the schulle kunde giøre lanndganngh mett iii^c warafftige karle oc besøge forscrefne biscop for nordenn. hanns søner. swager oc alle hanns anhangh oc giøre theres allerstørste flydtt til att giøre thennom nederlaugd oc dog handle mett thennd menige mand wenligen. att the giffue thennom til hørsomhedt. oc wille wij att the schulle haffue thuennde aff thiisse eptherschreffne wore skibe. huilket etther tyckes best werre. Hamborig Galion. Lybecker Ameral oc Saltthołckenn. Sameledes haffue wij beraadslaget. att oss elskelige Otthe Styszenn. wor mand oc thienner. schall løbe mett wortt skib Dauit for sønndenn oc ther till mett ett skib. som the Kiøpnehaffuenske schulle wdreede. och schall forskrefne Otthe Styszenn were j^c mand sterck. som hannd schall giøre lanndganngh mett. oc aff the hundrit mand schall thet Kiøpnehaffuennske skiib føre lx mand. oc wille wij att Otthe Styszenn schall wtj lige maade besøge thennd biscop for nordenn oc hans anhennger. epther som i ydermere schulle fannge ald bescheed att forfare wtj theris instru[c]tion. som wij mett Otthe Styszen i thiisse første dage wille etther tilskicke oc ther hos huis søbreffue oc anndre breffue. som ther til schal behoff giøris. Thij bede wij etther oc begiere. atj wille nu strags mett thet alleriligeste lade ferduge giøre thuennde aff forskrefne iij skibe. huilcke ther best til thienne. oc ther til mett wortt skib Dauit. saa att same skibe kunde bliffue segelreede thet allerførste nogerledes mueligt er. anseenndes att tiden fast forløber oc atj wille bestyllit att ther

14*

bliffuer brôget oc baget oc haffue fetalie tilstede saa megenn som ther wil fattis ydermere end som thend fetalie kand belôbe seg. som wore lenszmend mett theres swenne schulle wdgiôre oc nu paaskedag sidst forledenn ere forschreffne att schulle were mett tilstede wtj forskrefne Kiôpnehaffuen. oc schicke wij etther her hos ett clartt register paa alle wore lennszmennd som haffue fanget schriffuelsze. huor mange karle oc huor megen fitalie the schulle wdgiôre. oc schulle thé haffue fitalie paa huer karll wtj sex maaneder atj ther aff kunde forfare huor môgen fitalie atj schulle lade kreffue aff huer lennszmannd. Giiffue wij etther oc tilkiennde. att wij wille haffue aff forskrefne iiij^c^ werafftiige mannd ij parther aff wore landzknegte oc thenud tredie partt aff wore lennzmenndzs tiennere. som the wdgiôre. oc schulle alle the danske karle haffue lannge rôer. atj ther fore wille thet saa bestylle att the tage gode harnnsck. werge oc lange rôer mett thennom. oc huis flere tilstede erre aff the lennszmenndz suenne. mue i giffue forlôb att drage hiem. dog at fitaliENN bliffuer tilsteede. Tesligeste skicke wij etther wortt breff til forskrefne Chriistopher Trundszenn. att hannd schal haffue etther betroed wtj hues maade i hannem paa wore wegne beffallendes worde. oc atj wille lade hannem forschriiffue til ether oc sidenn andtuorde hannem same wortt breff oc giiffue hannem same wore werffue oc erennde tilkiennde att wij agte at bruge hannem paa enn reygsze til wortt land Island. oc haffue wij nu her frann forskicket wore landzsknegte att the schulle strags giffue thennom affstedt till wor stad Kiôpnehaffnn. och schall forskrefne wort folck alle eller nogenn aff thennom bliffue wtj wintherlaugd paa Islannd om behoff giôres. atj therfore wille tiltenncke att bestylle fitalie mett thennem saa megen som behoff giôres. Ther mett sker os synderligen til willie oc forlade oss ther wisseligen til. Beffallenndes etther Gud. Datum vt supra.

106. **6. apríl 1551.** **í Flensborg.**

SÆTTARGERÐ og sami með konungi og Hamborgurum um framferðir þeirra á Íslandi (ágrip).

Lbs. 67, 4to., bl. 118, skr. ca. 1650, með hendi síra Jóns Erlendssonar í Villingaholti.

Jn nomine Domini Amen.

Anno 1551 j Flensborg j land Holsten manudagenn eptter paschaviku vm vored giordist soddan sattmále og skilmále á millum Noregs kongs Christians yfer Danmorck og Norege og j millum herranna j Hamborg vegna þeirra kaupmanna og skipherra sem árlega vilia sigling hafa til Noregs og Jslandz.

Jn primis þa skreid sem þysker toku. skylldu þeir luka. vard þad alldrei midur enn iiij^c daler og xx. og skylldi þetta gialld komid til Kaupenhaffnar ad Jonsmesso. Enn vm þad gotz og vm þa peninga sem Lafrantz Mule hafdi tekid eda latid taka. þad gaf nádugaste herra kongurinn aptt-ur herrunum j Hamborg. so micid sem nu j stad væri obytt og otært.

Suo og lijka hofdu vorer menn keypt þad og væri eckj bitalad þad skylldu þeir og hafa.

Enn þeir sem tekid hôfdu hans folck til fanga. þeir áttu ad riettast. Enn kongurinn fyrir herranna skulld gaf þeim aptur sitt lijf.

Enn þeir skipherrar og kaupmenn j Jslandi sem yrdi ad þui kunner og sanner ad hier til dags hefdu bundit menn eda sært. kugad þa eda nockud ofrijki þeim synt skylldi fyrirbiodast nockur seglatia til Jslandz vtan þeir villdu rietta og betra sig. og suara huerium manne lôgum og rietti. sem þeir hefdu ádur til oskunda giort. So og skylldu þeir ôngua handling hafa hier j landi meir enn so sem adur hefur dæmt vered. Eigi vetrarlegu. kaupskap. edur skipa vtgiôrder. vtan Barscherar og dreinger ad læra mál. edur skipbrotzmenn. Enn þeir skipherrar og kaupmenn. sem til Jslandz villdu sigla med fridi og gamallri kaupmannsvijsu j so máta. ad þeir villdu ofalsada vôru j landit flytia. sem er miôl og mallt. vijn og miôd. hunang. smiôr og iarn. og katla. og

so alla adra voru med riettum mæler og stikum. og eigi ofurmāta dyrt vppa setia.

Jtem skylldu Jslendsker fā þeim ofalsad j gen. og giallda þeim sijnar skullder riettar og sannar. og eckj meira taca enn sierhuer vissi sig mann til ad bitala. þess ārs edur ǫdru næsta.

fyrirbaud og kongurinn ǫllum sijnum vndersātum. ad giora suo miclar skullder vid vtlendska menn. ad þar fyrir yrdi þeir ad tapa sijnum fasteignum og ődulum. ad þysker menn yrdi hier iardeigandi. vtan þeir sem hier villdu bua og stadfestast.

Lysti kongurinn ad Hamborg stædi j sijnu landi. þui væri þeir hans menn. enn hann þeirra beschytter og beschermer.

var þessu ǫllu iatad af hvorutueggium ad halldast skylldi med Brefum og jnsiglum æfinlega vpp hiedan. enn huorer sem brygdi. þa skylldu straffast eptter riettum kongs lǫgum.

---

107. 6. apríl / 9. december } 1551. { í Spjaldhaga. / á Möðruvöllum.

Tylftardómr, er dæmir gilda konungsveiting á Munkaþverárklaustri til handa Ormi lögmanni Sturlusyni.

AM. Apogr. 658, „Ex orig. Sira Jons Torfasonar ā Breidabolstad.“ JS. 375. 4to., bls. 128—129, með hendi Jóns úr Grunnavík (eftir 658).

Jhesus.

Ollum þeim gődum monnum sem þetta bref siā edur heyra sendum wier Þorleifur bonde Grimsson. Hallur Eigelsson. Teitur Magnusson. Þordur Þorgrimsson. Asgrimur Jonsson. Þorvalldur Magnusson. Jon Jonsson. Snorre Hallsson. Helge Jonsson. Sveinbiorn Jonsson. Halfdan Einarsson. Arne Gunnarsson. kvediu Gudz eg vora. kunnigt giorandi þā lidit var fra Gudz burd .ꝏ.D.L. og eitt ar j Spialldhaga j Eyiafirdi ā almenneligu þriggia hreppa þingi er Ormur laugmann þar sette. a manudaginn epter paskaviku um vorit.

vorum vier j dőm nefnder af fyrrnefndum Orme laugmanne at skoda og rannsaka. hveria magt edur afl kongsins bref skylldi hafa. sem greindur Ormur laugmann liet þar upp lesa. sem hlydde og innehiellt ath minn herra konguriun hefde veitt honum Munckaþverarklaustur j svo langan tima sem kongsins nad þad ecki aptur kalladi af honum. Svo og kom þar fram̄ j dom fyrir oss þeir menn sem sied hőfdu kongsens bref med hans hangande innsigle. svo latande ord epter ord sem j sama brefe stőd. sem þar var upp leset fyrir oss og svoddan bref læge heima ǻ fyrrnefndz Ormz laugmannz hofudgarde Stadarfelle. Svo og j sama dome dæmdum vier fyrrnefnder domsmenn Orm laugmann. at hann skylldi vinna og sveria og fullnadareid ǻ at leggia at þat sama bref sem hann hafde fyrir Munckaþverarklaustri. at konguriun sialfur hefde honum þad sama bref j hendur feingid fromum monnum hiǻverande. hvern eid hann sor þar strax ǻ þinginu fyrir oss domzmőnnunum. og ődrum gődum monnum hiaverande. hvern fyrrnefndan Eid tok Þorleifur Grimsson kongz umbodzmann j Vődluþingi. Og Gude sialfum tilkaulludum. dæmdum vier fyrnefnder domsmenn kongsinz bref myndugt og stődugt med őllum greinum og articulis sem þad inne helldur med fullu dőms atkvæde et cetera.

Samþyckte þenna vorn dom ǻdurgreindur Ormur Stullason laugmann og sette sitt Jnnsigle med vorum innsiglum fyrir þetta domzbref. hvert er skrifad var æ Mődruvőllum j Eyiafirde. æ midvikudaginn næstan epter Ambrocii[1]) episcope[1]) confessoris. ǻ sama are sem fyr seiger et cetera.

---

108. **8. apríl 1551.** **í Flensborg.**

Bréf konungs til borgarráðs Kaupmannahafnar, að hann muni hið bráðasta hefja herferðina til Íslands, nú er hann hafi samið við Hamborgara.

Tegn. p. a. L. 3, 317. Eftirrit Jóns Sigurðssonar i JS. 372, 4to, bls. 271. Eftirrit Laursens ríkisskjalavarðar er i þjóðskjalasafni. Sbr. Kancelliets Brevbøger (I.), 1551—5, bls. 29.

1) Svo.

Borgemestere och raad vtj Kiöpnehaffnn fick breff. som her eptherfylger. datum Flensborighus onsdagen nest epther söndagen quasimodogeniti anno etc. 1551.

Christian etc.

Wor gunst tilfforn. Wider. att oss elske. Matzs Claussen. etthers borgemestere. och andre etthers fuldmegtige haffuer nu en tiidtt lanngh fuld wor gaardtt. eptherthij vij icke kunde thennom forlöffue. för endt wij vorre kommen till en ende mett wore wndersotte aff Hamborg om hues offuerwold och wrett som theris kiöpmend haffuer giortt paa wortt land Islandtt. Oc agtte wij att lade mett thett allerförste wdgiörre nogre wore skiibe och folck till forne wortt land Islandt ther att kome same land wnderhörsomhedtt egenn. huilcken leylighett same etthers wdskiickede kunde mett ald wmbstendighed giffue etther tilkiende. attj ther kunde wiide etther epther att rette. Beffalendis etther gud. Datum eodem die loco et anno vt supra.

---

109. 9. apríl 1551. í Flensborg.

Bréf konungs til Daða Guðmundssonar í Snóksdal um að veita fylgi fyrirliðum þeim og herliði þeirra, er hann sendi nú til Íslands.

A. *Bréfið sjálft, eftir frumriti, á dönsku.*

Frumrit á pappír, sem er sendibréf, lokað með innsigli konungs, í þjóðskjalasafni A, 105, II. — Gömul uppskrift í AM. 234, 4to., bls. 487, skr. ca. 1600, og er þar fyrirsögn: „Fiorda kongs Breff sem inn kom med Christoffer Trandsyne och Axel Jul.“ — Prentað í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 286—288 eftir uppskrift („úr ættartölubók sira Þórðar i Hítardal“). Eftirrit er og í Steph. 57, 8vo, ritað til handa Árna Magnússyni („ur ættartolubok Sr. Þordar i Hitardal,“ ritar Árni þar neðan við).

Þetta er þad bref sem ec feck af Herra kongenvm med Christophor Transsyni oc Axel Jvl.[1]

Christiann mett gudz naade Dammar[ckis].[2] Norgis. Wemdis[2]) oc Gottis koming[2]) et cetera.

1) Utan á bréfinu með hendi Daða. 2) Svo.

Wor gumst[1]) tilffornn. Wiider att som ieg wel wden thuiffuel witherligt er huorledis att thennd whôrsom biscop Jonn for nordenn haffuer grebit oc fanngit wor superintendent for sônden oc wpgraffuit then superintendent som tilffornn wor for sýnnden oc ladett hannem begraffwe wden kýrckegaardenn oc ssatt en aff wore Laugmennd aff sit embedtt oc en aff hanns sôner i thett sted til laugmand mett mange andre Vtilbôrligenn oc[1]) wtrohed same biscop seg emod oss beuist haffuer. Tha Eptherthij wij forfare att thu alletiid haffuer skickit oc hanndlit teg emod oss. wor fogitt oc folck som enn troe oc hôrsom wndersotthe bôr att giôre. Bede wij teg enndnu oc wille att thu skicker teg her epther som enn troe wnndersotthe bôr att giôre oc est wore beffalningsmennd som wij tiid nu mett wortt kriigsfolck forskickenndis worder hôrige. lýdige oc fýlgagtige Vdi huis made the thegh paa wore wegnne tilsigenndis worder oc aldelis ingenn hielp eller bijestannd giôre forne biscop Eller nogenn hanns Anhennger i noger maade. Wij wille werie teg enn naadig oc gunstiig here oc konningh oc lade theg holle wed loug. skiell oc rett oc eij tilsteede teg att skee nogenn wrett. Her wiidtt att retthe tegh epther oc ladtt thet ingenlunnde. Beffallenndis teg gud. Schreffuit paa wortt slott Flensborig torsdagenn nest epther sônndagenn quasi modo geniti aar et cetera Mdlj.

Wnnder wortt Signett.

Christian.

Oss Elskelige Dade Bonnde Gudmundssen v[di] Snocksdal paa wortt lannd Jsslann[dtt].[2])

B. *Þýðing á íslenzku.*

Lbs. 72, 4to., bls. 530—1, m. h. síra Jóns Halldórssonar, ca. 1720—30. — ÍB. 256. 4to., bl. 202.

Christiani 3tii Bref til Dada Gudmundssonar um Býskup Jon Arason Anno 1551.

Christian med guds nåd et cetera.

Vor gunst til forna.

Vited. ad oss fyrir utan efa vitanligt er. hvôrninn ad sa

1) Svo. 2) Utan á bréfinu.

ohlýdugi Byskup Jon fýrir nordan hefur gripid og fángad vorn Superintendent fyrir sunnan. og upp grafid þann Superintendent. som ádur var fyrir sunnan. og latid grafa hann utan kirkiugardz. og sett einn af vorum lögmönnum af synu Embætti. og sett einn sinn son i þann stad til lögmannz. med margre annarri otilbærilegre skickan. sem same Byskup i moti oss giört hefur. Þa effter því vier fornemum ad þu alltijd hefur breytt og skickad þier vid oss og vora fogeta og folk sem einum truum og hlýdnum undersáta ber ad giöra. bidium vier enn nu þig og vilium. ad þu skicker þier enn nu framveigis. sem einum undersata ber ad giöra. og vorum Bifalningzmönnum. sem vier látum nu med vort strijdzfolk tilskickada verda. heyrugur. hlydugur og fylgissamur siert. i hvöriu þeir þier vorra vegna. tilseigiande eru. og aldeylis öngva hialp edur hiastod veiter fyrrnefndum Byskupe edur nockrum hanz fylgiurum i nockurn máta. Vier vilium vera þier einn nádugur og milldur herra og kongur og láta þig hallda vid lög og riett og eige tilstedia. ad þu fáer nockurn óriett. Hier effter veitstu þig ad rietta. og gleym því i ongvañ máta. Skrifad á voru sloti Flensborg Thorsdaginn næstañ effter Sunnudaginn Qvasi modo geniti. Anno 1551. Under vort Signet.

Christian.

Ýferskrift Brefsins var:

Vorum Elskulega Dada Bonda Gudmundssyni a Snocksdal á voru landi Jslandi.

---

110. 9. apríl 1551. í Flensborg.

Bréf konungs sama efnis til Orms lögmanns Sturlusonar og nokkurra hinna helztu fyrirmanna annarra á Íslandi.

A. *Á dönsku.*

Tegn. p. a. L. 3, 318—319. Bréfið er prentað í FJ. Hist. Eccl. Isl. II, 303—304 og MKet. I, 288—289. Eftirrit Laursens ríkisskjalavarðar er í þjóðskjalasafni.

Tisse eptherschreffne ko. mat[s] wnndersotthe paa Islannd finge breff. som her epther følger. datum Flensborig torsdagen post søndagen quasimodogeniti aar etc. 1551.

Orm Stullessen laugmannd nordenn oc westen paa Islannd
Dade bonde Gudmundssen wtj Snocksdal
Erland Toruarudtzssen laugmannd syden oc østen paa Island
Pouel Fussessonn paa Liderennde
Øolff Eynerssenn wtj Dal
Biarne Erlandssen til Kedelstade
Biørnn Jonnssenn paa Eyuindaraa
Torløff Grundssen paa Mødrewelle
Torstein Fynbogssenn paa Haffrefelstungue
Jonn Magnussenn paa Sualbad
Orm Jonnssen paa Drafflestade
Eygil Jonnssenn paa Skardit

Christiann etc

Vor gunst tilffornn. Widt att som teg well wden thuiffuel witherligtt er. huorledis att thend whørsom byscop Jonn for norden haffuer grebit oc fanngit wor superintendent for synndenn oc oc(!) wpgraffuit thend superintendent som tilffornn wor for synndenn. oc ladit hannom begraffue wdenn kyrckegaardenn oc satt enn aff wore laugmennd aff sit embit oc enn aff hans søner i thett sted til laugmannd mett mannge anndere wtilbørligen oc wtrohed same biscop seg emod oss beuist haffuer. Tha eptherthii wij forfare. att thu alletiid haffuer skicket oc hanndlett teg emod oss. wor foget oc folck sem en troe oc hørsømm wnndersotthe burde att giøre. bede wij teg endnu oc wille. att thu skicker teg herepther som enn troe wnndersotthe bør att giøre oc est wore beffallingsmennd. som wij tid nu mett wortt krigsfolck forskickenndis worder. hørige. lyduge oc filgagtiige wdij huis maade the theg paa wore wegne tilsigenndis worder. oc aldelis ingen hielp eller bystand giiøre forne biscop eller nogenn hans anhennger i noger maade. Wij wille were teg enn naadig oc gunstig herre oc koningh oc lade teg holle wed loug. skiel oc rett oc ey tilstede teg att ske nogen wrett. Her widt att retthe teg epther oc lade thett inngelunde. Beffallendis teg gud. Datum vt supra.

B. *Ágrip á íslenzku.*

Lbs. 72, 4to., a, bls. 361—362, b, 690, hvort tveggja m. h. síra Jóns Halldórssonar, ca. 1720—30. — Ormi Sturlusyni er sleppt hér úr skránni; ágrip þetta gæti því stafað frá honum.

Christiani Tertii Missiver[1]) komu þesse[2]) ut[3]) med herramǫnnunum Christoffor[4]) Trandzsôn[5]) hôfudsmanne til Epelholm[6]) og Axel Juel[7]) til Vilddorp[8]) [til þessara manna ä Jslande Anno 1551.[9])

1° Til Erlends Þorvardssonar Lôgmanns fyrir[10]) sunnan og austan ä Jslande.
2° Til Dada Gudmundssonar.
3° Til Pals Vigfussonar ä Hlijdarenda.
4° Til [Eÿjolfs Einarssonar[11]) i Dal.
5° Til Bjarna[12]) Erlendssonar ä Ketelstôdum.
6° Til Biôrns Jonssonar ä Eÿvindarä.
7° Til Þorleijfs Grijmssonar ä Môdruvôllum.
8° Til Þorsteins[13]) Finnbogasonar i Hafrafellstungu.
9° Til Jons Magnussonar ä Svalbarde.
10° Til Ormz[14]) Jonssonar ä Draflastôdum.
11° Til Eigils Jonzsonar ä Skarde.

Ôll[15]) þess inneheldz. ad konglig Maiestet þackar þeim ad þeir þangad[16]) til hafe truer verid og hlÿduger. [og hann gÿrnest ad þeir framveigis[17]) skylldu so vera [og hans tilsôgn vera[18]) heÿrugir og hlÿdugir i moti Byskup Jone. þad skyllde med allre näd verda medkient et cetera.

---

1) Bref *b.* 2) *b*; sl. *a.* 3) sl. *b.* 4) Christian(!) *b.* 5) Trôndsson. 6) -holt *b.* 7) Jul, *b.* 8) Vinstrup *b.* 9) [Anno 1551 til epterskrifadra manna i Jslande *b.* 10) *b*; sl. *a.* 11) [*leiðr.;* Einars Eÿolfssonar *a, b.* 12) *leiðr.;* Biôrns *a, b.* 13) *leiðr.;* Þorkels *a, b.* 14) Síra Jón ritar á jaðar: „Ormur Bonde kalladur Kollsson var sonur Jons kolls Oddssonar Jonssonar. moder Ormz var Þorbiôrg Gudnadotter syster Biôrns i Øgre. Sonur Ormz var Jon ä Einarstôdum. fader Yngunar. kvinnu Sira Sigurdar Einarssonar ä Breidabolstad. brodurz herra Oddz. Biôrns prentara og Þorgerdar kvinnu Sira Jons ä Mo(s)felli i Grijmsnese.“ 15) sl. *b.* 16) þar *b.* 17) [grijmandist framveigis ad þeir *b.* 18) [vera hans tilsôgn *b.*

111, **9. apríl 1551.** **í Flensborg.**

Sjólagabálkr, er konungr setti skipaliði því og hermönnum, sem hann sendi til Íslands.

Tegn. p. a. L. 3, 319 b—24. Eftirrit í JS. 372, 4o., bls. 173—82, m. h. Jóns Sigurðssonar; annað eftirrit í sama handriti, bls. 277—96. Eftirrit Laursens ríkisskjalavarðar Dana er í þjóðskjalasafni. Bréfið er (með mörgum villum) prentað í Christian III's Hist. Suppl. bls. 98 o. s. frv.

See artickel als den schiffuolck vnd krigsleuten gegeben. nach Isslandt abgefertigt.

Anfengklich so sollen vnser krigsleute vnd schiffsvolck loben vnd schweren. diesen artickeln gnug zuthun vnd denselben allenthalben nachzukomen. sich auch vermuge irem gethanen eyde. den sie vns vorhinn geschworen. trewlich vnd also ehrlich halten. als ehrlichen krigsleuten woll anstehett vnd geburtt.

Zum ersten so soll ein jeder hauptman. so vff vnsern schiffen sein. mit wissen vnd willen vnsers amirals vnd obersten. macht haben vier quartirmeister zu welen vnd sollen von den vieren zwene dem hauptman und zwene der gemeine zugelegt werden.

Vff den kleinen schieffen. so mitt so uil volck als die grossen schieffe nicht bemannett sein. ist genug an zweyen quartirmeister. wie dann solchs die gelegenheitt woll selbst geben will. die sich dann halten werden. wie hieruor geschrieben steehett.

Zum andern so sollen vnser oberhaubtman. ammiral. heuptlaut. schiffer vnd quartirmeister auch acht haben. das alle mal. wann die malzeitt gescheen ist. kuchen vnd keller vorsperret vnd das wbrige aufgehaben vnd widervmb im keller vorwarett werden. darnach wan die ander maltzeitt geschicht. so soll es gehalten werden nach alter schiffe weyse oc(!) gewonheitt vnd soll nach der mittag malzeitt jhe funff vnd zwantzig knechten eine thonne biers vnd zwantzig bossleuten auch eine thonne biers tag vnd nacht gegeben werden.

Zum dritten so soll kein landzknecht vnd boſsman vnsere vitalien bynnen schiffsbortt vorachten. vorspilden oder

vberbortt schmeisen. Wo einer oder mehr heruber befunden oder ergriffen wirtt. der soll gestrofft werden nach schiffs recht.

Wan es auch geschee (da gott vor sey). das vnsere orlogsschieffe durch storm vnd vngewitter inn der sehe aufgehalten odder in fremde lande vorschlagen wurden vnd die vitalie nicht zulangen wolt. das man das volck nicht kondte speisen. als vnser artickell mitt bringen. so soll sich keiner. er sey wher er wolle. vnderstehen widder den amirall. obersten haubtman odder beuelhsleute auflauff vnd auffrur zu machen vmb vittallie odder bezalunge. sunder ein jeder soll vorpflicht sein vnsern orlogsschiffen biss in die haffen vor Coppenhagen. daraus sie gelauffen. bey iren eyden vnd pflichten zuuolgen.

Zum vierden so sollen die bossleut nach altem gebrauch ire fruekost haben vor ire arbeitt vnd muhe.

Zum funnfften so soll kein landtzknecht odder bossman. ehr sey denisch od[er] teutsch. keine thonne. schussel oder becher. daraus man isset. trinckett. entzwey schlagen oder vberbortt werffen. Welcher daruber befunden. soll gestrofft werden nach dem schiffsrecht.

Zum sechsten befindett man auch einen. der souil biers verspildett. als man mit einer schussell bedecken kan. so soll in der meisterman straffen nach dem schieffsrechte.

Zum siebenden ob es sich were. das Gott der Almechtige vns ein beuthe von vnsern feinden zufűgte. so soll schiff. ancker. tackell oc(!) taw. desgleichen geschűtz. kraut. loth vnd vitalie. so wir zubehuff vnser orlogs schieffe bedűrffen. zuuoraus vnser sein. Das gut aber. was binnenschiffs ist. es sey von kisten vnd andern. soll die helffte vnser. vnd die ander helffte dem krigs vnd schiff volck zugestelt werden. vnd soll solch gut vnuorrugkt hieher nach Coppenhagen gefűrt vnd daselbst nach altem gebrauch vnd gewonheitt gepartett vnd gebeutett werden.

Wann aber ein schiff gewonnen wűrde. das alleine mitt vittallien geladen. so soll die helffte solcher vitalie vnser vnd die ander helffte vnsers krigs vnd schiff volcks sein.

Zum achten so solle vnser amiral der oberste von vn-

ser beuthe den zehenden pfennig vnd von des gemeinen mans beuthe. sie werde zu wasser oder lande gewonnen. auch den zehenden pfennig haben.

Zum neunden so soll ein jeder schiffs hauptmann. desgleichen der knechte hauptman von vnserm partt haben zuo beuthe. es sey su wasser oder zu lande. aber quartirmeister. schiffer. vnser secretarien. des obersten principals vnd generalt schreiber. stűrleut. cappelan. buchsenschutzen. trommetter. pfeyffer. trommenschlager vnd balbirer. die sollen toppelte beute haben. eine von vnserm partt vnd die andere von des gemeinen mans partt. Es soll auch nichts gebeutett werden von dem gemeinen man. ehr vnser ammiral auslauffe mitt vnsern haubtschieffen. buthen vor reff. Welcher preis aber von den hauptleuten ehr genomen wirtt. soll nicht in des gemeinen mans beuthe gehen. Was schiff vnser heubtleuthe darnach nehmen vnd bleiben bemant. vnd was vor profitt damitt geschafft. das soll darmitt als mitt den andern schieffen. darauff vnsere keubtleut erst ausgelauffen sein. gehalten werden. Das in der gesichte[1]) oder buthen dem gesichte[1]) gewonnen wirtt. das soll sein zu des gemeinen mans beuthe. wie vor geschrieben.

Zum zehenden was schiff vnd gut. das vnss Gott von vnsern feinden zufugt. daruon diese nachuolgende pillacion. das soll auch besunderlich beute sein.

Zum eylfften so soll vnser ammiral des andernn ammirals. so da genhommen wűrtt. sein kisten. kleider. kleynodien. harnisch. wehr vnd wes des mehr. desgleichen ein jeder schiffshauptmans des andern schiffshauptmans gut. harnisch vnd was sonst sein ist. der schipper des andern schippers. die buchsenschutzen des andern buchsenschutzen. die bosleut der andernn bossleuth gut. kleider vnd alles haben. vnd die knechtshauptleut. landzknecht. stűrman. heubtbosman. sollen der andern ihr gewehr. kleider und gutt haben. wie das ein alte gewonheitt vnd gebrauch ist.

Zum zwolfften welche beuthe von vnsern amiral ober-

1) Hér stendr á báðum stöðum greinilega svo; má vera, að vera eigi gefichte.

sten vnd hauptleuten zu lande genhomen wirtt. die soll die helffte vns vnd die helffte dem gemeinen manne zugestelt werden. desgleichen su wasser auchalso. wie vorgeschriben stehett.

Zum dreyzehenden so soll aller brandtschatz. so gewonnen wirt. zu wasser oder lande von vnserm ammiral eingenhomen ohne mittell vns zugestelt vnd vleissige rechnunge daruon gethan werden.

Zum viertzehenden ob einer von vnsern knechten oder bossleutten geschossen oder geschlagen wurde von vnsern feinden. so soll man ihn lasssen heilen von des gemeinen mans beute. damitt keiner daruber vorseumet werde.

Zu funfftzehenden so soll keiner dem andern etwas nehmen souill als vier schillinge wertt. weiniger oder mehr. wurde einer oder mehr daruber begriffen. den soll man hangen in ein buchspriett.

Zum sechtzehenden. ob einiger man vffbreche kiisten. thonnen oder einig gutt. das da zugebunden vnd gepacket ist. ehr vnser ammirall. heuptleuth. schiffer vnd quartirmeister darbey komen. der soll alle seine beuthe vorloren vndt forbrochen haben. soll auch noch erkantnus des schiffs rechten gestrofft werden.

Zum sibentzehenden wenn einer sein degen oder wehr zeugt im ernsten mut binnen schiffs bortte. demselben soll man durch die hand einn messer an die mast schlagen vnd solchs soll er selbs aus reysen. hatt er aber einigen man beschedigt oder gefertt mitt dem schwertt odder messer. so gehe dar souill vmb als recht ist. hals vmb hals. aug vmb auge vnd handt vmb handt.

Zum achtzehenden so soll keiner keine wacht vorseumen. auch selber niemantz vor ihme wachen lasssen. es sey dan das er von Gots wegen kranck oder schwach sey. welcher hieruber thut. ehr sey landzknecht oder bosmann. so soll er gestrofft werden am leibe ohne alle gnade.

Zum neuntzehenden soll kein krigsmann oder landzknecht kommen auf die koebruggen. dieweil das das schiff vnder segel ist. sundern vnsers admirals. hauptmans oder

schippers beuhelich. wo einer daruber begrieffen. den soll man straffen vnder dem kiele den negsten rechtstagk.

Zum zwantzigsten soll keiner den Teuffell nhennen oder sunst einichen fluch oder schwur thun. wann das schiff vnder segell ist. welcher daruber befunden. den soll der meisterman straffen nach schiffs recht.

Zum ein vnd zwantzigsten soll ein jeder knecht nach seinem losament gehen. wann die wacht besatzt ist. und dar innen bleyben. auch nicht ruffen. schreyen noch klopfen; welcher daruber thut. soll gestrofft werden. sonder alle gnade.

Zum zwey und zwantzigsten. wen das schiff vnder segell ist. so soll niemandts schreyen oder ruffen. sunder dem schiffer und bosman gut gehor geben. welcher daruber thut. den soll man stroften am leibe ohne alle gnade. dan es gilt schiff vnd gutt.

Zum dreyundzwantzigsten wan es darzu kompt. das man mitt den feinden schlagen oder handlen soll. so soll ein jede rotte. wie sie vorordent werden. zu stette vnd oben bleiben vnd nicht ehr hinwegk gehen. ihnen werde dan erleubt vnd das sie mitt einer ander rotte vmbgewechselt werden; welcher daruber thut. soll am leibe gestrafft werden ohne alle gnade.

Zum vierundzwantzigsten wan das schiff vor ancker leyt. so sol niemandts das schiff besehen. welcher daruber thutt. den sol der meisterman straffen nach dem recht.

Zum funffundzwantzigsten so wollen wir enthlich. das vff allen vnd jeden vnsern orlogs schiffen alle montage nach altem schiff brauche recht gehalten werde. wen das schiff vor ancker ligt. damitt wan einer den andern antzuclagen. das eim jedern widderfare souil als recht ist.

Zum sechsvndzwantzigsten so soll kein krigs oder bosman dem meisterman vnd seine knechte vf vnsern schiffen zu wasser oder auff dem lande vberfallen. darumb das er gestrofft worden ist. sundern soll ein jeder zu erhaltung guts regiments dem meistermanne beystehen.

Wann auch die schiffreyse gethann ist. so soll sich keiner rechnen an dem. was ime vff dem schiff widerfaren ist. welcher hieruber thut. soll gestrofft vnd gescholtenn werden vor einen trewlosse schelm vnd bosswicht.

Zum siebenundtzwantzigsten so soll niemandt rattschlagen noch sich vorbinden gegen vnsernn amiral. obersten. hauptman. schippern vnd meisterman oder seine knechte. welcher da jegen thut. den soll man vberbortt werffen sunder one alle gnade. vnd soll ein ieder bey seiner ehr vnd eydtz pflicht sein dem ammiral vnd andern beuelchsleuten zu helffen. damitt das bösse gestrafft werde.

Zum achtundzwantzigsten so soll niemandts zum heimlichen gemach gehen. der da frantzosen oder ander böse kranckheitt hette. darmitt nicht die andern dardurch vorgifftett. welcher daruber befunden. den soll den (!) meisterman straffen nach dem rechte.

Zum neunundtzwantzigsten so soll niemandz. ehr sey wehr er wolle. vff beuthe lauffen sondern des amerals obersten wissen vnd willen. welcher dar uber thut. soll gestrafft werden am leibe sunder alle gnad.

Zum dreysigsten ob es sach were. das ein festunge durch hulff des almechtigen eingenohmen wurde. die man halten wolle vnd vnser ameral vnd oberste wolte zu besetzung derselben etzliche knechte gebrauchen. so sollen die knechte solchs zu thun schuldes sein. des sol man in wiederumb nach nottorfft vorschaffen. wes sie von nöten haben.

Zum einvnddreysigsten es soll keiner. der ihm schiff ist. das schiff lige vor ancker oder vor dem segel. ohn des amerals oder der beuelhs leute geheis order willen in das cabbus gehen. denn der darin gehörig vnd bescheiden ist.

Zum zwey und dreysigsten soll keiner one wissen vnd vrlaub des amirals oder beuelhs leute geste oder frömbde in das schiff furen oder bitten.

Zum drey und dreysigsten so wollen wir alle dise artickell von allen vnd ein jeden. inn sunderheitt in allermassen form vnd gestalt. gantz vnuorbrochen stett vnd vhest gehalten haben. welcher aber hier uber thutt. der soll gestrofft werden. als ob geschrieben steett. Datum vff vnserm schloss Flenssborg den 9. tag des monats Aprilis anno etc. lj.

Dominus rex manu propria
subscribsit.

112. 9. apríl 1551. í Flensborg.

Erindisbréf Otta Stígssonar til Íslandsferðar, gefið út af Kristjáni konungi þriðja.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn o. a. L. 3, 324 b. (Samhljóða pappírsskjal í ríkisskjalasafni Dana, Ísl., Færöe og Grönland Nr. 33, með einu innsigli). Prentað í Kiöbenhavnske Selskabs Skrifter, VII. bls. 84 o. s. frv. Eftirrit Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 185—7. Eftirrit Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni. — Eftirrit (og útdráttur) úr sjálfu frumbréfinu er í AM. Apogr. 3731 „Excerptum ex originalibus in charta“ — „tilhörer Thorkelin“, stendr þar með hendi Gríms Thorkelíns.

Otte Styssens instruction till Island. aclum Flensborg torsdag nest epther quasimodogeniti søndag 1551.

Erinde oc werffue. som wij Christian mett gudz naade Danmarckis. Norgis. Wendis oc Gottis koning. hertog vdj Slesuig. Holsten. Stormarn oc Dytmersken. greffue udj Oldenborg oc Delmenhorst. haffue tiltroett oc befalett oss elske Otte Styessen. vor mand. thiener oc embitzmandt vdj Liste leen. att skulle paa wore wegne paa wortt land Island wdrette.

Først haffue wij aff ferdigett oc befalett forne Otte Styessen att løbe mett wortt skib Dauitt for sønden paa wortt land Island. oc nar han ther ankommer. skal han giøre landgang mett jc mand eller saa sterck som hand kand worde oc strax mett aller beste lempe besøge then whørsom biscop Jon for norden oc hans tuende sønner. swoger oc anhanger. som haffue wtilbørligen oc som wtro vndersotte handlett sig mod oss. oc giøre them nederlag aff theris yderste macht oc formue.

Sameledis ther som hand kand offuerkomme forne then vhørsom biscop oc thuende hans sønner oc svoger. tha skall hannd fengklick thennom paagribe oc thennom till oss forskicke.

Thesligiste skall forne Otte Styessen giøre sin største fliid till oc handle mett then menige mand for sønden. att the kunde komme till hørsom. oc thennom lade forsamle

paa en beleylig thiid oc sted oc ther lade then menige mand giöre theris hyllinge oc swere oss oc hogbornne förste hertog Frederich. wor kiere sön oc eptherkommere koninger y Danmarck oc Norge huldschaff oc tro thieniste oc thett tage nögachtige beschreffuitt. som thett sig bör.

Ther nest wille wij. att ther som forne Otte Styssen eller the andre wore befalingsmend. som wij haffue forskickett for norden paa Islannd. kunde fange her Marten. som wij lod sette till superintendent for sönden. löss aff thett fengssel. som forne biscop Jon haffuer hannom vdj satt. tha skall hand sette hannom till superintendent egen for sönden. Ther som forne her Marten icke kand komme löss. tha skal forne Otte Styessen haffue fuld macht att sette en anden skickelig mand till superintendent for sönden. huilcken hand ther till tyckes best were. till saa lenge wij anderledis ther om tilsigendis worder. Oc skall hand befale thett menige clericij oc geistlich personer. att the rette thennom epther att were hannom oc wor ordinantz. som wij om religionen haffue ladett vdgaae. vndergiffuitt oc skicke thennom ther epther vdj theris lerdom oc vdj andre maade. epther som forne her Marten eller oc then superintendent. som Otte Stissen ther till forordinerer. thennom ther om vuderuisindis worder.

Oc ther som fornöden er. tha skal forne Otte Styessen bliffue vdj winterlag paa forne Ysland oc beholde saa mange werafftige karle hoss sig. som hannom töckis behoff giöris. oc ther som icki giöris behoff. att hand bliffuer paa forne Island y winterlag. tha skall hand sette en fogett ther paa landet vdj sitt stedt epther wortt breffs lydelse. som wij hannom ther paa mett sig giffuitt haffuer. oc siden löbe mett skib oc folck tilbage till Kiöpnehaffnn oc vdj alle maade her vdinden ramme oc giöre wortt oc riigenns gaffnn oc beste. som wij hannom tiltroe etc. Datum etc. Vnder wortt signett.

Dominus rex manu propria subscripsit.

---

113 **9. apríl 1551** **í Flensborg**

Kristján konungr þriði ógildir tylftardóm Jóns byskups Arasonar um sira Ólaf Hjaltason, veitir honum Laufás aftr og fulla uppreisn.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn o. a. L. 3, 327. Eftirrit Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 189—90. Eftirrit Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Her Olff Hieltessen paa Island fick breff som epther stander. actum Flensborg torsdag post dominicam quasimodogeniti 1551.

Cr[1]) Giôre alle witterligt. att thenne breffuisser her Olff Hieltessen haffuer nu weritt for oss mett en dom. som biscop Jon for norden paa wortt land Island mett xij prestemend haffuer beseiglett oc vdgiffuitt. indholdindis att the haffue dômpt hannom fran hans kircke oc beneficier. som er Loffaass. Sameledis haffue the dômpt hannom till en vdsleger for nogen attskiellige sager. som same dom ydermere ther om vduiser oc indholder. Tha eptherthi att wij forfare. att same dom er vdgiffuitt paa had oc aldelis emod wor ordinautzs. som wij om religionen haffue ladett vdgaae. haffue wij mett wor elske Danmarckis riigis raad aldelis dômpt same dom som forne biscop Jon oc xij prestmend vdgiffuitt haffue. dôd oc machtelôss att were oc ey att komme forne her Olff eller hans arffuinger til hinder eller skade y noger maade. oc skall forne her Olff strax mue egen annamme Loffaassen. som hannom er aff forne biscop Jon fran dômpt. oc thett nyde. bruge oc beholde mett all sin rente oc rette tilliggelsse her epther. som hand thett tilforn hafft haffuer. Thi forbiude wij alle. ehuo the helst ere eller were kunde. serdels(!) wore fogitter. embitzmeud. geistlig oc werdzlig. oc alle andre. forne her Olff heremod paa forne Loffaass att hindre eller vdj noger maade forfang att giôre vnder wor hylliste oc naade. Datum etc.

Dominus rex manu propria subscripsit.

---

1) þ. e. Christian, og er svo víða í konungsbréfabókum, í stað „Vi Christian etc."

114. **9. apríl 1551.** **í Flensborg.**

Kristján konungr þriði endrnýjar aðalsbréf Eggerts Eggertssonar (sbr. Dipl. Isl. VI. nr. 564) og veitir þar með sonarsyni hans, Eggert Hannessyni, réttindi aðalsmanna.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 3, 327 b Prentað í FJ. Hist. eccl. Isl. II. bls. 304—5, MKet. I. bls. 292—3, Safni til sögu Íslands II. bls. 697—8. Eftirrit Laursens ríkisskjalavarðar er í þjóðskjalasafni. — Eftirrit (skr. ca. 1750) er í Edinb., Advocates' Library 21. 3. 10: „Þetta Efterskrifada Bref liggur j Hamborg j Brefum Jons h[eitins] Eggertssonar med oskoddudum Jnnsiglum uppa pappijr".

Eggert Hansen paa Island fick breff. Actum Flensborg torsdag post dominicam quasimodogeniti 1551.

Cr. giöre alle witterligt. att thenne breffuissere Eggert Hanssen haffuer haffd for oss ett obett beseglett pergements breff. som hogbornne förste. koninge Hanss. wor kiere her faderbroder vdgiffuit haffuer. indholdendis. att forne Eggertt Hanssens faders fader. Eggert Eggertssen oc hanns egtebörn oc affkomme mue haffue friihett oc frelsse som andre ridder oc swenne haffue. vdj wortt riige Norge till euig tiidt. mett skiold oc helm. dog kronnens böndergotz oc kiöbstedzgotz vdj alle maade vforkrenckett. som same breff mett ord oc artickle oc skiold oc hielm. ther vdj malett. vduiser oc indholder. huilckett breff wij aff wor synderlig gunst oc naade haffue fuldbyrd. samtyckt oc stadfesth oc nu mett thette wortt obne breff fuldbyrde. samtycke oc stadfeste ved sin fulde macht att bliffue wid alle sine ord. puncter oc artickler. som thett vdj alle maade vduiser oc indholder. Cum inhibitione solita etc. Datum etc.

Dominus rex manu propria subscripsit.

---

115. **9. apríl 1551.** **í Flensborg.**

Kristján konungur þriði staðfestir dóm Eggerts Hannessonar um Ólaf Gunnarsson og fylgismenn hans fyrir meiðingar á Brynjólfi Sigurðssyni. Sbr. Dipl. Isl. XI. nr. 561 og 570.

Lbs. 72, 4to., bls. 633 (m. h. síra Jóns Haldórssonar í Hítardal, skr. ca. 1720): „Skrifað effter Originalnum“. (Eftirrit Dr. Jóns Þorkelssonar þaðan í þjóðskjalasafni). Prentað í Christian d. III. Hist. 1778, bls. 758—9. — Rikis-kjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 3, 328 (ekki alveg fullkomið í bréfslokin). Eftirrit þaðan m. h. Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 191, og m. h. Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Christiani 3tii Stadfestingar Bref uppa dőm Eggerts Hannessonar um fotahőgg Brýniolfs Sigurðssonar Anno 1551.

Wii Christian met guds naade Danmarkis. Norgis. Vendis oc Gottis konning. Hertug udi Slessvig. Holsten. Stormarn oc Dijtmersken. Greffve udi Oldenborg oc Delmenhorst. giőre alle vitterligt. att thenne Breffvijser Eggertt Hanssőn haffver hafft for oss en dom. som tolff mend paa vort land Jsland beseglet oc udgiffvet hafver indholdendis at the haffve dőmpt Oluff Gunnerssen udi fald. for hand haffde hugget Bryniolf Sigurdssens fődder aff. og tisslige iiij mend som met vare udi raad oc daadt. at samme hans fődder bleff afhuggett. som samme dom ydermeere indholder oc udviser. Hvilken dom vii af vor synderlig gunst oc naade haffve fuldburdt. samtýckt oc stadfest. oc nu met thette vort obne Breff fuldbýrde samtýcke oc stadfeste ved sin fulde macht at blifve. effter som then udi alle ord puncter oc artïckler udviser oc indholder. Thii forbiude vii alle ehvo the helst ere. eller vere kunde. serdelis vore fogetter Embitzmend oc alle andre fornte Bryniolff Sigurdssen her i mod at hindre. eller udi nogen maade forfang at giőre. under vor hýlldest oc naade. Giffvet paa vort Slott Flensborg Thor[s]dagen effter Qvasi modo geniti Sőndag aar 1551.

Under vort Signeth

Christian.

---

116. **9. apríl 1551. í Flensborg.**

Bréf Kristjáns konungs þriðja til almennings í Hólabyskupsdæmi um að hlýða Axel Juul og Kristófer Trondson, veita viðnám Jóni byskupi Arasyni og vinna sér hollustueiða.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 3, 328. *Eftirrit* Laursens rikisskjalavarðar í þjóðskjalasafni. Prentað í MKet. 1. bls. 285—6. Bréfið er og í Steph. 57, 8vo., bl. 317 (ritað handa Árna Magnússyni); eftirrit þaðan í þjóðskjalasafni.

Ko. mats. obne breffue till menige mand paa Island. som her eptherffylger. Datum Flensborrig torsdagen post Dominicam quasimodogeniti anno etc. 1551. Om Island.

Vii Christian etc. helsse etther alle wore vndersotte. prelatther. bönder och menige almue. som bygge och boe offuer altt Huollestigtt paa vortt land Islandtt euindeligen mett gud och vor naade. Wiider. att wij nu haffue afferdigett oss elske Axell Jwll. vor mand. tiener och embitzmand vtj Assmindclosther och Christoffer Truendsen. embitzmand vtj Ebbeholt closther. mett thuenne wore skiibe och mett ett tall krigsfolck och ther mett att löbe for norden paa vortt land Islandtt oc ther giöre then whörsommme biscop Joen for norden hans tuenne sönner[1]). ssuoger och alle hans anhengger. som wtilbörligen haffue skiickett thennom emod oss. nederlag och straffe thennom som wed bör. och huilcke aff etther. som wille giöre thennom hielp och byestandt och emod staar forne vhörsom biscop Joen och hans anhang och giöre thennom nederlagh. thaa skall thett were huer tilgiffuitt altt hues hand seg emod oss forsseett haffuer. Thij bede wij etther alle och huer serdeles strengeligen biude. attj ere forne Axell Jwll och Christoffer Truendsen hörrige. lydige och fylgeafftige vtj hues mode thee etther paa vore wegne tilssigendis worder och aff etthers yderste magtt och formuge ere thennom behielpelige att giöre forne biscop oc hans anhængger modstand. sammeledis attj och paa beleylige tiid etther forsamble. nar och huor forne Axell Jwll och Christoffer Truendsen etther om tilssygendis worder och thaa rette etther epther att ssuerrie oss oc hogbornne förste. hertug Frederich. wor kiere sön och eptherkommere konninger i Dannmarck och Norge huldskaff och tro tieneste. som i oss etthers rette herre och koning pligtige ere. Wij wille egen lade etther holle wed loug. skiell och rett. ey tilstedis·

1) Hdr. sömmer.

noger aff etther att wforrettis i noger mode. Fordristher ssig oc noger till entthen gieslige eller werdtzlige heremod att giôre eller och giôre forne biscop eller nogen aff hans anhenger noger hielp eller byestandtt. thett were seg ehuad mode thett helst vere kandtt. thaa skall forne wore beffalingsmend lade straffe thennom ther fore paa liff och goetzs. Her kanndtt huer wiide att tage seg vare for skade. Datum vt supra.

Dominus rex manu propria subscripsit.

---

117. 9. apríl 1551. í Flensborg.

Skipun Kristjáns konungs þriðja til Kristófers Trondssons um að fara til Íslands og taka þar höndum Jón byskup Arason.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn o. a. L. 3, 329 b. Eftirrit Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni. — Prentað í MKet. I. bls. 273—5 og í Christian d. III. Hist. II. bls. 462. — Eftirrit (handa Árna Magnússyni) er í Steph. 57, 8vo., bl. 369 (Eftirrit þaðan í þjóðskjalasafni).

Christoffer Truendsen fiick breff. som her epther ffylger. Datum Flensborrighus torsdagen post dominicam quasimodogeniti anno etc. 1551. Om Island

Christian etc.

Wor gunst tilfforn. Wiidt. att wij nogen tiidt ssiden forleden haffue tilschreffuitt oss elsk. her Eske Bilde. riidder. wor tro mand. raad och hoffmesther att skulle paa wore wegne giffue teg tilkiende. att wij agtte att brugge teg paa en reysse till wortt landtt Islandtt och haffue beffaled forne her Eske Bilde att lade thuenne wore skiibe tillrede och skall thu were anmerâll for samme skiibe oc ther mett lôbe til forne Islandt for norden och ther giôre then biscop Joen for norden nederlag. som seg haffuer handledtt som en wtroe vndersotte emod oss och wore lande. Thij bede vij teg och wille. att thu retther teg epther att giffue teg paa samme reysse mett skiibe och folck epther som forne her Eske Bille teg tilgiffuendis worder. och nar thu kommer for norden Islandtt. att thu giôr thyn stôrste flyedtt till att nedderlegge

forne then whörsom biscop for norden och hans sönner[1]; suager och anhenger epther then wor besegled instruction. som teg skall offueranttuordis. och ther som thett skulle kome till nogen handell och till en god ennde. huilckett wij oss nest guds hielp wisseligen tilforssee. haffue wij mett teg forskiickett oss elske Axell Jwll. wor mand ooch tiener. paa thett attj kunde haffue raad och daaed mett huer andre. att thett kand gaae liggeligen till och ther till mett haffue ett indssennde paa. att wor ordinantzs. som wij om religionen haffuer ladett wdgaae. maa bliffue holledtt wed magtt. gud almegtigiste til loff oc ere oc then menige Islands indbyggere till therris siell sallighed. Dog wille vij haffue teg beffaled wore krigsfolck att bruge emod forne whörsomme biscop oc hans anhengger. som wij teg tiltroe oc thu wedst oss och rigett magtt paaliggindis ere. Her wij oss wisseligen tilforlade. Thij lad thett ingenlunde. Datum vt supra.

---

118. 9. apríl 1551. í Flensborg.

Bréf Kristjáns konungs þriðja til Íslendinga, um að hann hafi sett Otta Stígsson til yfirstjórnar á Íslandi.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 3, 330. Eftirrit Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni. — Prentað í FJ. Hist. eccl. Isl. II. bls. 305 og MKet. I. bls. 276—7. — Eftirrit (handa Árna Magnússyni) er í Steph. 57, 8vo., bl. 345 (eftirrit þaðan í þjóðskjalasafni).

Otthe Stissenns föllebreff til Islannd

Helsse etther alle wore wnndersothe. prelater. prester. bönder oc menige almue. som bygge oc boe offuer alt wort land Issland. euinndeligen mett gud oc wor naade. Wiider. att wij nu haffue tiltroed oc beffallidt oss elske Otthe Stissenn wor mannd oc tiennere att were wor fogit paa wortt lannd Islannd. ther wppebere alt. huis oss oc kronnenn tilkomer oc sidenn ther fore giöre oss gode reede oc regennskaff. Thij bede wij etther alle oc huer serdelis strenngeliigen biude. atj ere forne Otthe Stissen hörige. lydiige oc

1) Hdr. Sömmer.

fölgagtiige wdj huis maade hannd etther paa wore wegne tilsigendis worder. giörenndis oc giffuenndis hannom oc inngen annden oc ingen andenn(!) paa wore wegne ethers aarlige lanndskyld. sagerör oc ald andenn renthe oc rettighed. inngthit wnndertagit. som i oss oc kronenn pligtuge ere att giöre oc giffue oc i aff gamel tiid giortt oc giffuit haffue. hand schall igenn skicke oc holle etther wed loug. skiel oc rett oc ingen aff etther tilstede att ske nogen wrett wtj noger maade. Sameledis bede wij etther alle oc huer serdelis. att naar forne Otthe Stissenn erinnde faller ther aff landit. atj tha ere thend fogit. som hannd wtj sit stedtt her paa Islannd tilskickenndis worder. wtj lyge maade hörige oc lyduge oc paa wore wegne fornöge hannom ethers landskyld oc anndenn rettiighedtt ligeruis som forne Otthe Stissen selff personnligen hos etther tilstede wore. Ladenndis thett inngennlunde. saa framptt atj icke wille straffis ther fore som the wore breffue oc budt icke agte wille oc som whörsom wnndersolthe bör att straffis. Datum Flennsborig torsdagen nest epther sönndagen quasimodogenitj aar etc. mdlj.

Vnder wort signet.

Dominus rex manu propria subschrepsit.

---

119. 9. apríl 1551. í Flensborg.

Vegabréf Kristófers Trondsons í herferð til Íslands, gefið út af Kristjáni konungi þriðja.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 3, 331. Eftirrit Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni. — Prentað í MKet. I. bls. 275–6 og Christian d. III. Hist. II. bls. 463. — Eftirrit (handa Árna Magnússyni) er í Steph. 57, 8vo, bl. 381 (eftirrit þaðan í þjóðskjalasafni).

Chriistopher Trunndssenn fick söbreff. som her epther fölger.

Vij Chriistiann etc. Giöre alle witherligt. att wij nu haffue afferdiget oss elske Chriistopher Trundssenn. embizsmannd wtj Ebolott(!) mett noger wore orloffsskibe [1]) att löbe

1) Hér er eyða (fyrir nöfnum skipanna).

ther mett frann wor stad Kiôpnehaffnn oc til wortt lannd Island oc ther paa nogenn tiid bliffue beliggenndis oc siden ther mett att lôbe tilbage til forne Kiôpnehaffnn. oc haffue wij forordinerett hannom att were ameral for same orloffsskibe. Thij bede wij kierligenn alle wore kiere herrer. wenner. naboe oc foruannthe oc strenngeligen biude alle wore fogeder. embizsmennd. borgemester. raadmennd oc alle anndre wore wnndersotthe. som forne Chriistopher Trundssenn mett same wortt skib oc skiibs flode. folck oc gods frem oc tilbage hennder fore att kome. atj fiôrde(!) oc freme thennom til thett beste. oc ther som the aff storm eller wueder inndtrengis wtj nogenn etthers strôme eller haffne. atj tha wille wnndsette thennom mett folck. fitalie. anckertough oc huis andit. som the behoff haffue. Thett wille wij mett hogmelte wore keere herre wenner. naboe oc foruanthe wtj lige oc stôrre maade kierligen oc giernne forskylle oc bekiennde oc aff wore egne wnndersotthe thett saa aluorligen haffdt haffue. Giiffuit paa wortt slott Flensborighuss torsdagen nest epther sôundagen quasimodogenitj aar etc. mdlj. Vnnder wort signet.

---

120. 9. apríl 1551. í Flensborg.

Vegabréf Otta Stígssonar til þess að vera höfuðsmaður á herskipinu Davíð í herferð til Íslands, gefið út af Kristjáni konungi þriðja.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 3, 331 b. Eftirrit Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni. — Prentað í MKet. I. bls 277—9. — Eftirrit (handa Árna Magnússyni) er í Steph. 57, 8vo., bl. 341 (eftirrit þaðan í þjóðskjalasafni).

Otthe Stissenns ssôbreff til Islannd 1551.
Chriistiann etc.

Giiôre alle wiitherligt. att wij nu haffue afferdigett oss elske Otthe Stissenn. wor mand oc tiennere. att wer[e] hôffuitzmannd paa wortt skib Dauid att lôbe ther mett frann wor stad Kiôpnehaffn oc til wortt land Island oc ther paa nogenn tid bliffue beliggendis oc sidenn ther mett att lôbe

tilbage til forne wor stad Kiôpnehaffnn. Thij bede wij kierligen alle wore kiere herrer wenner. naaboe oc foruannthe oc strænngeligen biude alle wore fogeder. embizsmennd. borgemester. raadmend oc alle alle anndre wore wnndersotthe. som forne Otthe Stissenn mett same wort skib Dauid. folck oc godzs frem oc tilbage hender fore att kome. atj fôrdre oc freme thennom til thett beste oc ther som the aff storm eller wueder indtrenngdis wtj nogenn etthers strôme eller haffnne. atj tha wille wnndsetthe thennom mett folck. fitalie annckertoug oc huis andit som the behoff haffue. Thett wille wij mett hogmelte wore kiere herrer wenner. naboe oc foruannthe wtj lige oc stôrre maade kierligen oc gierne forskylle oc bekiende oc aff wore egne wnndersotthe thett saa aluerligen haffdtt haffue. Datum vt supra.

Dominus rex manu propria subscrepsit.

---

121. 9. apríl 1551. í Flensborg.

Vegabréf handa ótilteknum manni í herferð til Íslands, gefið út af Kristjáni konungi þriðja.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn o. a. L. 3, 332 b. Eftirrit Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Item wdgick ther ett anndit sôbreff. som ingenn naffnn kom ther i att staa. som her epther fôlger. 1551.

Christiann etc.

Giiôre alle wittherligtt. att wij nu haffue afferdiget oss elske wor mannd oc tiennere att were hôuizsmannd paa wortt orloffsskib att lôbe ther mett frann wor stad Kiôpnehaffnn oc til wort land Islannd oc ther paa nogenn tid bliffue beliggendis oc sidenn ther mett att lôbe tilbage til forne wor stad Kiôpnehaffnn. Thij bede wij kierligen alle wore kiere herrer. wenner. naboe oc foruannthe oc strenngeligen biude alle wore fogeder. embizsmennd. borgemestere. raadmennd oc alle anndre wore wnndersotthe. som forne[1] mett same wortt skib folck oc godzs frem

---

1) Hér hefir verið ritað nafnið Christopher Trundssenn, en strikað út aftr.

oc tilbage heṅnder fore att kome. atj forde oc freme thennom til thett beste. oc ther som the aff storm eller wueder inndtrenngdis wtj nogenn etthers strôme eller haffne. atj tha wille wndsethe thennom mett folck. fitalie. ancker toug oc huis anditt som the behoff haffue. Thett wille wij mett hogmelte wore kiere herrer wenner. naboe oc foruanthe wtj lige oc stôrre maade kierligen oc gierne forskylle oc bekiennde oc aff wore egne wndersotthe thett saa aluerligen hafftt haffue. Datum Flensboriig torsdagen[1]) nest epther sôndagen quasimodogenitj aar etc. mdlj. Wnnder wort siignett.

Dominus rex manu propria subschrepsit.

---

122. 9. apríl 1551. í Flensborg.

Erindisbréf Axels Juuls og Kristófers Trondsons til Íslandsferðar, gefið út af Kristjáni konungi þriðja.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 3, 333. Eftirrit Laursens ríkisskjalavarðar i þjóðskjalasafni. — Prentað í FJ. Hist. eccl. Isl. II. bls. 306—7, MKet. I. bls. 279—82 og Christian d. III. Hist. II. bls. 465 o. s. frv. — Eftirrit (handa Árna Magnússyni) er í Steph. 57, 8vo., bl. 357 (eftirrit þaðan í þjóðskjalasafni).

Erende och werffue. som wy Christiann. mett gudz naade Dannmarckis. Norgis Wenndis oc Gottis konning. hertug wtj Slessuig. Holstenn. Stormarenn oc Dyltmerschenn. greffue wtj Oldennborig oc Delmenhorst. haffue tiltroed oc beffallit oss elske Axell Jull. wor mannd. tienner oc embizsmand wtj Assmindcloster oc Chriistopher Trundssen embismand wtj Ebelott closter. att schulle paa wore wegnne paa wort land Island wdretthe.

Fôrst haffue wij afferdiget oc beffallit Axell Jul oc Chriistopher Trundssenn att lôbe mett wore skiibe N. N. for nordenn paa wortt land Islannd. oc naar the ther an-

1) Hér hefir upphaflega staðið „Fredagen“, en „Tors“ er ritað síðar ofan í, væntanlega til þess að dagsetningin væri í samræmi við fyrri bréfin tvö.

kome. schulle the giöre lanndganngh mett iij[c] werafftig mand oc strags mett allerbeste lempe besöge thennd whörsom biscop Jonn for nordenn oc hanns tuende söner. suoger oc alle hans anhenger. som haffue wtilbörligen oc som wtroe wnndersotthe hanndlit seg emod oss oc giiöre thennom nederlaugh enthenn paa thennd gaard hos Holle. som same biscop schal ladet haffue befeste. eller anderstedzs paa Islannd. huor the thennom offuerkome kunde.

Sameledis ther som the kunde offuerkomme for[ne] thennd whörsom biscop hans tuende söner oc suoger. tha schulle the fengk-[[1]] thennom paagriibe oc thennom tiil oss forskicke.

Tesligiste schulle for[ne] Axell Jiull oc Christopher Truindssenn giöre theris störste flyd tiill oc hanndle mett thenndd mennige mand for nordenn att the kunnde kome til hörsom oc thennom lade forsamble paa enn beleyglig tiidtt oc steed oc ther lade thend menige manud giöre theris hylding och sueriige oss oc hogborne förste hertugh Frederick. wor kiere sönn oc eptherkomere koninger i Danmarck oc Norge huldschaff oc troe tienniste oc thett tage nögagtiig beschreffuit som thett sig bör.

Ther nest wille wij. att the schulle tilsette Peyther Eynerssenn til wor fogit for nordenn och hannom att beffale Hollegaard oc tesligiste beffalle wore wndersothe att were hannom höriige oc lyduge wtj huis maade hannd thennom paa wore wegnne tilsigenndis worder.

Framdelis schulle the tilskicke her Oluff Heltessen att were superintendent offuer alt Hollt(!) stigt til saa lennge wij anderledis ther om tilsigenndis worder. oc beffalle thett menige clericij oc giesslige personer att the retthe thennom altingist epther att were hannom oc wor ordinantzs som wij om religionenn haffue ladett wdgaae. wndergiiffuenn oc skicke thennom ther epther wtj theris lerdom oc wtj andere maade. epther som for[ne] her Oluff thennom ther om wnderuisse

---

1) Af bandinu má ráða, að framhald orðsins væri að vænta í næstu línu, en gleymzt hefir að setja það. Hér ætti að standa: fengksligen.

schal. oc ther som the kunde fannge her Morthenn. som wij haffue ladit setthe til superintendent for synndenn. frie aff thett fenngssell. som forne biscop Jonn haffuer hannom i ssatt. tha schulle the strags forskycke[1]) forne her Morthenn for synndenn til oss elske Otthe stissenn. wor mannd oc tiennere oc embizsmand wtj Liiste leenn. hannd schal ther setthe hannom i hanns beffallningh igenn.

Ydermere att ther som Gud almegtigeste wil giffue thennd lycke. att forne Axell Jull oc Chriistopher Truindssenn kunnde offuerkome forne[2]) biscop oc hanns annhang oc giôre thennom nederlaug oc kome thennd menige mannd Isslanndzs inndbyggere for nordenn tiil hôrsomhedtt. tha schulle the giiffue thennom mett wore skibe oc folck frann Islannd tilbage igenn til wortt slott Kiôpnehaffuen. medenn ther som for nôdenn wore. att the icke aldelis kunde wdretthe forne wore erennde. tha schal forne Axell Jull oc Chriistopher Trundssenn befale oc tilgiiffue forne Peyter Eynerssenn saa mange saa mange (!) werafftige mannd thennom tyckis raadeligtt were oc behoff giôris oc bliffue ther paa lanndit wtj wintherlaugd oc ther til mett att lade offueranndttuorde thennom saa megenn fitalie. som the behoff haffue.

Och schulle the wtj alle maade wide oc rame wortt oc rigenns gaffnn oc beste. som wij thennom tiiltroe. Datum Flensborig torsdagen nest epther sônndagen quasimodogenitj aar etc. mdlj. wnnder wort signet.

Dominus rex manu propria subscrepsit.

---

123. 9. apríl 1551. í Flensborg.

Uppreisnarbréf Kristínar Eyjólfsdóttur frá Haga, gefið út af Kristjáni konungi þriðja.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 3, 334. Eftirrit Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni. Prentað í FJ. Hist. Eccl. Isl. II bls. 338 og MKet. I. bls 293—4.

---

1) Hdr.: forsk. forskycke. 2) Tvíritað.

Kerstine Eyolffs dother fick breff. som her epther fôlger.
Datum vt supra.

Wij Chriistiann etc. Giôre alle witherligt. att thene breffuiserske Kestine Eyolffs daather haffuer ladit beretthe for oss. huorledis hienndis broder wed naffnn Gyslôff Eyolffssenn nogenn tid sidenn forledenn woltog oc belaae hinde. tha haffue wij aff wor synnerlige gunst oc naade. saa oc paa thett forne Kerstine Eyolffsdaather maa bliffue erlig giifftt. haffue wij omdragit oc tilgiffuit forne Kestine Eyolffsdaather alt. huis rett oc rettighedtt som hun til oss oc kronenn for same sag fallenn er oc ey hinnde thett att foruidis epther thenne dag i noger maade. Thij forbiude wij alle (cum clausulis consuetis). Datum vt supra. 1551.

---

124. 9. apríl 1551. í Flensborg.

Verndarbréf sira Gísla Jónssonar, síðar byskups, gefið út af Kristjáni konungi þriðja.

MKet. I. bls. 290—2. — Bréf þetta er ekki í Tegn. o. a. L. (né Reg.) og ókunnugt um eftirrit þess; hefir Magnús Ketilsson ekki þekkt það öðru vísi en í íslenzkri þýðingu; danska þýðingin þar er eftir sjálfan hann.

Vier Christian med Guds Næd Dannmerkur. Noregs. Vendis og Gottis kongur. Hertuge udi[1]) Slessvich. Holsten. Stormarin og Dyttmarskin. Greife uti[1]) Oldinborg og Delmenhorst. Giørum øllum viturlegt. ad Vier af vorre sérlegre Giædsku og Nád høfum teked. medteked og under oss teked þennan bréfvísara Herra Gýsla. hann. hans Husfrú. Børn Hiu. Þienara. Gots hræranlegt og óhræranlegt. hvad helst þad er eda nefnaz kann. ad avngvu undanteknu. under vora Konglega Hefd. Vernd. Frid og beskierming. sierdeiles til at byskierma. forsvara og [fordagþinga[2]) til alls Rettar. Þó[3]) so ad þat skal vera hvorium frítt honum til ad tala á þingum og annarstadar. þar hann løglega til retta kalladur er. og

---

1) Svo. 2) leiðrétt; fradraga þúnga (!), MK., en þýðir þó rétt á dönsku. 2) þá, MK.

þar til retta standa fyrer hvorium. sem hafa nockud til hanns ad tala. Þvi forbiódum vér øllum. hvorium sem eru. eda vera kunna. serdeiles vorum Hirdstiorum. Embættesmønnum og øllum audrum fyrnefndann Herra Gýsla hier imót á Persónu. Husfrú. børnum. Hiúum. þienurum. Gotze hræranlegu og óhræranlegu. eckert undanteked. epter því sem fyrrskrifad stendur. ad hindra edur i nockurn máta forfáng ad giøra. under vora Konunglega Hefnd og Reide. Gefed uppa vort Slot Flensborghús. Fimtudaginn næstann epter Qvasimodo geniti sunnudag Ar M. D. Lj.

Under vort Signet.

Christian.

125—6. 9. apríl 1551. í Flensborg.

Griða- og landsvistarbréf Stefáns Jónssonar (og Jóns Þórðarsonar), gefið út af Kristjáni konungi þriðja.

Ríkiskjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 3, 335. Eftirrit Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 193. Eftirrit Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Staffunnd(!) Jonnssenn paa Islannd[1]) finge lige sligt ett breff. som her epther fôlger. Datum Flensborig torsdagenn nest epther sônndagenn quasimodogenitj 1551.

Christian. Giiðre alle wiitherligt. att thenne breffuissere Staffind Jonssen haffuer ladit beretthe for oss. huorledis att hannd nogenn tid sidenn forledenn er komenn for skade oc ihiel slagit enn drenng med naffnn Snare Aridssenn oc haffuer stillett thennd dôdis slegt oc wenner tilfreedzs oc tesligiste optingit til oss fore same sag. Thij haffue wij aff wor synderlig gunst oc naade wnndt oc tilladet oc nu mett thette wortt obnne breff wnnde oc tilade. att forne Staffind Jonssenn maa wbehindrit her epther bygge oc boe fore thennd sag paa forne Islannd oc ey thett att foruidis hannom wtj noger maade. forbiudendis alle. Cum clausulis consuetis. Datum vtt supra 1551.

---

1) oc Jonn Torderssen, útstrikað; sömuleiðis eftir finge: huer.

Item Jonn Tordessenn fick lige sligt ett breff som forschreffuit staar. oc forne Jon Torderssenn sloe ihiel Jonn Tormundssen. Datum wt supra.

---

127. 10. apríl 1551. í Flensborg.

BRÉF Kristjáns konungs þriðja, ritað Eske Bilde, um herferðina til Íslands.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 3, 326. Eftirrit Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni. — Prentað í MKet. I. bls. 283—4 og Christian d. III. Hist. II. bls. 467—8. — Eftirrit (handa Árna Magnússyni) er í Steph. 57, 8vo., bl. 349 (eftirrit þaðan í þjóðskjalasafni).

Till her Eske Biilde om same Islandz reyse. Actum Flensborg fredagen epther quasimodogeniti søndag 1551.

Christian etc.

Vor synderlig gunst tilforn. Wiider. att som etther wel fortencker. att wij nu stackett tiid siiden forleden haffue etther tilskreffuit. att wij achtet att forskicke oss elske Axell Jul. wor mand oc thiener. oc Christoffer Trundsen for norden paa wortt land Island mett tuende wore orloffs skibbe. oc Otte Stisen. wor mand oc thiener. mett wortt skib Dauitt oc ett aff the Kiøpnehaffns skib for sønden. oc ther att straffe then whorsom biscop Jon for norden. tha haffue wij nu afferdigett forne Otte Styessen till etther mett wor instruction. ssøebreffue oc andre breffue. som forne Axel Jull oc Christoffer Trundssen skulle haffue mett sig. Sameledis haffuer oc Otte Stiessen hoss sig then instruction. søebreffue oc huis andre breffue hand skall haffue mett sig for sønden. Vdj huilcke instructioner oc breffue atj kunde forfare all omstendig leylighett. huorledis forne wore befalingsmend skulle handle thennom mett then whørsom biscop Jon for norden oc mett then menige mand paa Island. oc haffue wij forordinerett Axell Jull att skulle følge mett paa forne reyse till Island paa thett att ther som thett kommer vdj nogen handel. att the kunde raade oc dade mett hannom. oc att hand kand handle mett the geistlige personer. att the motte bliffue rett vnderuist. att wor ordinantz om religionon motte

bliffue holdett wid macht. Dog wille wij. att forne Christoffer Trundssen skal were wortt kriigsfolck befalett oc lade thennom bruge epther hans vnderuisning. oc skicke wij etther her hoss wortt breff till forne Christoffer Trundssen oc ther vdinden lade giffue hannom forne mening tilkiende. att hand kan wiide sig ther epther att rette. atj wille lade hannom offuerantworde same wortt breff. Thi bede wij etther oc begere. atj wille tiltencke oc giöre etthers allerstørste fliid till att wore skibbe motte bliffue ferdig giortt. saa att same reyse maa gaae for sig thett allerførste nogenledis mueligt er. Oc haffue wij ladett sette rom vdj wore söebreffue till høffuitzmendene oc skibenes naffnne. atj kunde thennom lade indtegne oc atj vdj alle maade her vdinden ramme oc wiide wortt gaffnn oc beste. saa skibene mue bliffue strax ferdig oc reysen gaae for sig. Ther mett skeer oss synderligen till wilge oc forlade oss ther wisseligen till. Befalendis etther Gud. Datum etc.

---

128. 14. apríl 1551. í Flensborg.

Bréf Kristjáns konungs þriðja, ritað Eske Bilde og Jóhanni Friis, um herferðina til Íslands, og felr hann þeim að ráða fram úr, hvort senda skuli eitt skip að eins til Íslands til suðrlandsins, láta ráðast um afrek þess og fá byskupinn og almúgann þá með góðu til hlýðni, eða og senda tvö skip til norðrlandsins.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. o. a L. 3, 343 b Eftirrit Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to, bls. 195—6. Eftirrit Laursens ríkisskjavarðar í þjóðskjalasafni.

Breff til her Eske Bilde oc Johan Friiss som epther følger.

Actum Flensborg tiisdag nest epther söndag misericordia domini 1551.

Christian etc.

Wor synderlig gunst tilforn. Wij giffue etther tilkiende. att som etther well fortencker om thett tog till wortt land Island. att straffe then whørsom biscop Jon for norden. att ther er beraadslagett att wij achte att lade twende skiibe

lôbe for norden oc ett skib for sônden. tha bede wij etther oc begere. atj endnu wille etther beraadslaae oc offuerweige then leylighett. om etther tyckis raadeligt were att wij vtj thette aar lade ett skibb lôbe for synden paa Island oc ladhe forsógett. huad thett kand vdrette. anseendis att same reyse er nu saa kortt paa kommen oc tiiden fast forlôber. oc tisligiste for thenne dyre tiid. som nu paahenger. oc huad etther nu tyckis best oc raadeligt were om same reyse skall gange for sig mett the tho skibbe for norden. eller oc mett ett skib att lade lôbe for synden oc mett gode lade kome biscopen oc almuen till hôrsom. wille wij altiingist stille vdj etthers gode behage. oc huad ıȷ ther vdinden giôrendis worder. skal were wortt gode betenckende oc nar same skiibe ere reede. atj tha lade thennom strax afferdige. att lôbe aff sted paa same reyse oc icke haffue behoff tilforn att schriffue oss till therom. huad heller same reyse bliffuer affslagett for norden Island eller icke. thi wij icke wiide. huor same etthers schriffuelse kand oss tilhende komme. wij ere dog till sindz mett thett fôrste att giffue oss till wortt slott Kiôpnehaffnn. Sameledis giffue wij etther tilkiende. att wij vtj dag haffue fangett oss elske Sander Leyels schriffuelsse. indholdindis om ett Hamborger skib. som er lôben egiennom Belten. lad mett skotzs gotz. Thisligiste er ther oc en Hollender egiennom lôbben. Skal ther oc were nogen rostocks skib frachtett mett skotzs gotz. som will oc lôbe ther egiennom oc wor tolner begerer wor willie ther om att wiide. om han skall thennom arrestere eller oc icke. Tha bede wij etther oc begere. att ther som etther tyckis raadeligt were. att same skibbe bliffue arresterett. nar the komme vdj Øresund. atj tha wille lade giffue wor tolner befaling ther paa. Wij haffuer oc nu ladett wor tolner wortt breff ther om tilskicke. atj nu her vd inden mett then Islandz reyse wille ramme oc wiide wortt oc riigens gaffnn oc beste. som wij etther tiltroe. Ther mett skeer oss synderligen till wilge oc wille thett mett all gunst forskylde oc bekiende. Befalendis etther Gud. Datum vt supra.

---

129. 20. apríl 1551. í Haderslev.

Bréf Kristjáns konungs þriðja til Jóhanns kanzlara Friis, og býður hann þar, samkvæmt bréfi kanzlarans um ráðagerð um herferðina til Íslands, að herskipin skuli tafarlaust leggja af stað til Íslands, tvö að norðurlandi, eitt að suðurlandi.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn o. a. L. 3, 344 b. Eftirrit Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 197. Eftirrit Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Johann Friiss cantzeller fick breff som heer effter følger.

Christiann.

Vor synnderligh gunsth tillfornn. Wij giffue ether till kennde. att vdj dagh er oss etthers schriiffuelsse till hennde kommenn och ther aff forfare om thett togh. som er beraadtslagett att skulle till wortt lanndt Iszelanndt. som ethers schriiffuelsse ther om bemelder. Tha bede wij etther och begere. attj wille forschriiffue och lade bestille huos oss elske her Eske Bilde. riddder. wor mandt. raadt och hoffmester. att handt lader strags. thett alderførste mugligtt er. samme reygse till Iszlanndt mett wore skiibe och folck effter som beraadslagett oc sambtygtt er. mett ij skiibe for nordenn och ett for søndenn gaa for segh och icke ther mett att fortøffue. till wij komme till wor stadt Kiøpnehaffnn. medenn wij agtte dogh strags mett thett første att were ther tilstede. sammeledis som i och lade giffue oss tillkennde. att ther will skickes nogre flere tiennere att tage ware paa konningh Crestiernn. Tha bede wij etther. attj wille bestillett mett her Eske Bilde. huilcke wij kunde skicke tiidt oc lade thennom optegne och skicke oss ther register paa och thersom samme herremenndt icke wille ellers tage ware paa samme tienneste. efftersom her Eske Bilde thennom paa wore wegne till siigenndis worder. tha wille wij siidenn lade wore egne breffue ther om till thennom vdtgaa. och attj nu wille huos her Eske Bilde lade førdre. att then Iszlannds reygse motte gaa for segh thet alderførste mugligtt waar. Ther mett skeer oss synnderligenn till willie. Befalendis etther Gud. Schreffuit vdj Hadersløff mandagenn post jubilate aar etc. mdlj etc.

130. **22. eða 29. apríl 1551. í Kaupmannahöfn**

VITNISBURÐR Niels Hemmingsens um Martein byskup Einarsson.

JS. 375, 4to., bls. 129—30, með hendi Erlends sýslumanns Ólafssonar: „Ex orginali in membrana. brevet bekom Assessor Arnas i Jsland. Sigillum universitatis appensum erat." Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar i þjóðskjalasafni. — Prentað hjá Harboe i Khavns Selsk. Skr. VII (1758) bls. 55—6.

Vii Effterscreffne. Nicolaus Hemingius Rector oc Professores her i Kongelig Maiestatz HöySchole. til Köbenhaffn. gòre alle witterligt. met dette wort obne breff. at det er oss fulduitterligt. at i det aar. som wi schreffue mdxlix. da waar den fromme oc lerde mand her aff Jsland. her Morthen Einersen. og haffde herberig oc kaast. hoss Erlig oc höylerd mand. Doctor Hans Machabeus. som læsser den hellige Scrifft i denne Schole. er det oss og saa fulduitterligt at forne Her Morthen Einersen bleff ordineret til Superin[ten]dent oc Biscop offuer Skalholtz Stigt i Jsland. her i Domkirken for höye altere. Christelige. effter den hellige Apostoliske skick. oc effter Kongelig Maiestatz Ordinantz aff wor Superintendent oc Biscop Doctor Peder Palladius. oc viide vi ingen anden skyld eller vidnesbyrd at giffue forne her Morthen. end den der god er. Til ydermere widnessbyrd henge wi vniuersitetens Jndsegel her neden faar. giffuit i Köbenhaffn onsdag[1]) Cantate anno Domini mdljo.

---

131. **28. apríl 1551.** **á Hólum.**

PRESTASTEFNUDÓMR um arf eftir Jón byskup Arason.

ÍB. 315 B, 4to., bls. 145—6, skr. ca. 1660—70. — JS. 375, 4to., bls. 122—4, með hendi Erlends sýslumanns Ólafssonar eftir uppskrift, sem Árni Magnússon hefir gert eða gera látið „Epter pappirsblödum sem herra Oddur Einarsson hefur att. Nedan ä þessa doms Copiu hefur herra Oddur Einarsson lated skrifa ad hann (biskupinn) hana feinged hafe af Sira Jone Magnussyne ä Liosavatne 1607." — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar í þjóðskjalasafni.

1) Svo; ekki er unnt að segja, hvort átt er við miðvikudaginn fyrir eða eftir Cantate.

Domur vm peninga epter Biskup Jon afgeinginn.

Þeim godum monnum sem þetta Brief sia edur heyra. sendum vier Broder Thomas. med Gudz nád aboti á Munkaþuerá. Jon Matthiasson. Gottskalck Jonsson. Þorsteirn Gunnason[1]). Kolbeirn Audunarson. Jllaugi Gudmundsson. Teytur Magnusson. Kietill Jonsson. Geyrmundur Jonsson. Halldor Benediktsson[2]). Gysle Sugurdsson. Gudmundur Biornsson. Jon Magnusson. Sigfvs[3]) Gudmundsson. Hallur Asgrimsson. Andres Asgrijmsson. [Magnus Gudmundsson. Erlendur Þorgrimsson.[4]) Jon Olaffsson. Haki Jonsson. Magnus Jonsson. Jon Sæmundsson. oc Ormur Jonsson. prestar Hola Biskupzdæmis. kuediu Gudz oc vora[5]) kunnugt giorandi Ad sub Anno Gratiæ [M. D. l. primo[6]) a Biskupzstolnum á Holum j Hialltadal manudaginn næstañ fyrir tueggia postula messo vm vorid Philippi oc Jacobi[7]) a almenniligri prestastefnu. vorum vier til doms nefndir af heijdurligum manne Syra Byrne Gyslasýne er þa var vtvalinn oc samþýcktur af aullum ad vera Vicarius Hola Biskupzdæmis yfermann oc vmbodsmann Hola domkirkiu Eigna. ad skoda oc ransaka oc fullnadar [doms atkuædi[8]) á ad leggia. hvort ad Biskup Jon [heitinn Arason[9]) godrar minningar. sem þa næst hafdi verid. skýlldi erfast. edur hvorsu micla peninga hanz Erfingiar skylldi ad sier taka mega aff þeim peningum sem Biskup heitinn Jon hafdi ått. oc aflad. oc afgangz [være gamallrar eignar Holakirkiu[10]). edur þeirra Eigna. er þa voru er Biskup Jon medtok kyrkiuna. med Biskupzligri stiorn. finnum vier eigi[11]) log nie landz riett á moti standa ad Biskup megi ecke[11]) erfast. edur sijna skipun giora. eff hann hefur ey adur verid vijgdur Broder edur aboti. So oc vissum vier nockrer hier wt aff. sem j þessum dome voru.[12]) ad med sannindum sagt var. ad same var giordur vid Erfingia Biskupz heitins Gottschalks vm hanz Arff. med Erchibiskupz radi. oc þetta hefur fyrir log j landinu gengid.

1) Gunnarsson 375 (rangt). 2) Brandsson 375. 3) Fuse 375, og verðr þar önnur röð nafna, sem eftir fara. 4) [375; sl. 315. 5) sina(!) 375. 6) [375; 1551, 315. 7) þ. e. 27. apr. 8) dom 375. 9) [b. v. 375. 10) [375; var Holakirkiu gamallrar Eignar 315. 11) 375; ey 315. 12) vorum 375.

Þui ad so proffudu oc fyrir oss komnu in nomine domini Amen.[1]) dæmdum vier. ad Biskup heitinn Jon Arason skylldi erfast. oc hanz logligum Erfingium arf eptir hann. Enn Hola domkirkiu[2]) sitt fullt inuentarium. og[3]) Eignir oc adrar skýlldur.[4]) þær [hun á med logum.[5]) aff Biskupz Jons heitinz aflagotze.[6]) oc so gialldist adrar loglegar skullder. hafde Syra Sigurdur Jonsson stadid oc giort reykningskap Hola domkirkiu[2]) so hliodandi ad auk kirkiunnar inuentarium[7]) væri saman reyknad nær xij^c hundrada. Var þar ey reyknad med Ornamentum ȷnnañ kirkiu sem aukist hafdi. Þui leyst oss þad fyrir gudi riettelegast[8]) epter vorri samvisku oc logligast. epter þui sem framast gátum vier ransakad. oc skodad. ad Erfingiar Biskupz Jons mætti ad sier taka ȷ fôstu oc lausu af fyrrsogdum xij^c hundrada eige[9]) meira[10]) enn fiorda part. eff þeir skýlldi aungvum logligum skulldum Biskupz h[eitins] Jons svara. Enn hvort erfingiar eru Eirn edur fleire Biskupz Jons þa skýlldi þeir eige[9]) meira ad sier taca enn fyrr sagdañ fiorda part. Enn ef þeir peningar sem af gañga fyrr sogdu inuentario hrycki ecki til þeirra skullda. sem Biskup Jon atti med logum ad svara. edur vantar á þann reykningskap sem þar kom fram̃ fyrir oss vm gamlar kirkiunnar Eigner. þa skýlldi Erfingiar þui svara af þeim fiorda parte sem þeir medtaka. [ef hitt hrockur ecke til.[11])

Samþýcktu aller kiennemenn þennan dom. sem þa voru á prestastefnu oc [svo[12]) fyrr nefndur vmbodsmann Syra Biorn. [og sette[13]) sitt ȷnsigli med vorum [fyrrskrifadra presta[14]) ȷnsiglum [fyrer þetta domsbref er giort var[15]) ȷ sama stad oc ari deigi sydar enn fyrr seiger.

---

132. 28. apríl 1551. á Hólum.

Dómr presta dœmir gild öll kaup og skipti, er Jón byskup Arason hafði haft, hvort heldur vegna Hólakirkju eða sín.

---

1) 375; sl. 315. 2) 375; kyrkiu 315. 3) sl. 375. 4) skullder 375. 5) [375; hann atti med logum ad giallda 315. 6) 375; arfagotzi 315. 7) Inventario 375. 8) 375; riettast 315. 9) 375; ey 315. 10) meir 375. 11) [b. v. 375. 12) [375; setiandi 315. 13) [b.v. 375. 14) 335; skriffad 315

Þessi dómr hefir með vissu verið gerðr í þrem frumritum eða samþykktr þrívegis, enda ólík dagsetning að niðrlagi; tvö af þeim hafa verið að öðru leyti samhljóða, eitt hefir verið með öðrum dómsmönnum og hinum frábrugðið í ýmsu öðru.

A.

JS. 375, 4to, bls. 124–5, með hendi Erlends sýslumanns Ólafssonar eftir uppskrift, sem Árni Magnússon hefir gert eða gera látið „Epter pappirsblödum, sem herra Oddur Einarsson hefur ått. Nedan å þessa doms-copiu hefur herra Oddur Einarsson biskup lated skrifa ad hann (biskupinn) hana feinged hafe af Sira Jone Magnussyne a Liosavatne 1607.“ — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra sendum vier broder Thumas med gudz nåd abote å Mukaþverå. Sigurdur Jonsson. Jon Mathiasson. Þorsteinn Gunnason[1]). Gotskalk Jonsson. Kolbeinn Audunarson. Geirmundur Jonsson. Magnus Einarsson. Gunnlaugur Arngrímsson Prestar Holabiskupsdæmis. kvediu guds og vora. kunnugt giörande ad Sub anno gratiæ M. D. L. og eitt å biskupsstolnum å Holum i Hialltadal þridiudægin næstan fyrir tveggia postulamesso Philippi og Jacobi å almennelegre Prestastefnu vorum vier til doms nefnder af heidurligum manne S[ira] Birne Gislasyne er þa var utvalin og samþycktur ad vera Vicarius Holabiskupsdæmis umbodsmann og yfermann Hola domkirkiu peninga. ad skoda og ransaka. og fullnadar dom å ad leggia um kaup skipte og giörninga biskups Jons heitens Arasonar. gud hans sål nade. J annare grein hvort fyrrnefndur Sira Biörn skal til laga leggia fastaeigner þær sem nu eru halldnar Hola domkirkiu eign eda hvert adurnefndur Sira Biörn skyllde giallda þær skullder sem heimtar væru. og biskup Jon heitinn hafde att ad giallda. Þvi skodudum vier og rannsökudum allar adursagdar greiner epter vorum vitzmunum. og stendur so i landsins lögum ad öll handsolud mål skulu halldast þau sem vottar vitu. eda vid er geinged og halldast meiga ad lögum. Og ad so profudu måle og fyrer oss komnu ad gudz nafne tilkölludu. dæmdum vier alla giörninga kaup og skipte sem biskup Jon

1) Gunnarsson, hdr.

hefur haft kirkiunnar vegna eda sinna myndug og lögleg og stödug i allan mata. þar eige ganga lög og lands riettur á mote. J annare grein aþ allar þær fastaeigner sem nu eru eignadar kirkiunne skyllde kirkiunnar umbodsmann hallda til þess er laugligur biskup kemur til stolsins ad Holum. Enn þær jarder sem áklagadar verda skal hánn til rannsaks koma lata under .xij. presta skodun. og ef þeim so virdest ad þad sie þeirra eign sem ákiæra. þa sie golldin full landskylld arlega svo mikel sem fellur. og allar þær skullder. sem loglegar synast med leiddum vitnum. sie golldnar af lausagotze. þær sem heilagre kirkiu og christnenne hafa til nytsemda komed. hvert sem þad er kaupgialld. eda ferdalán[1]). eda annad þad sem Syra Birne med Dande maana ráde logligt list og synest.

Samþycktu aller kiennemenn þeir sem þá voru á Prestastefnu þen[n]an Dom og svo fyrrnefndur valldzmann. og sette sitt jnnsigli med vorum fyrskrifadra presta jnnsiglum fyrer þetta domsbref er skrifad var i sama stad. deige og are sem fyrr seiger.

B. og C.

AM. Fasc. LII, 2, frumrit á skinni, úr safni Hólastóls. Af 12 innsiglum eru 3 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3728. — AM. Fasc. LII, 3—4, transscriptum á pappír, gert á Munkaþverá 15 apríl 1610, eftir öðru frumriti. — AM. Apogr. 329, með hendi Jóns Magnússonar „Ex original" sama sem transscriptum í Fasc. LII, 3—4. — JS. 375, 4to., bls. 126—8, með hendi Erlends sýslumanns Ólafssonar eftir transscr. sama sem LII, 3—4 („Ex binis transscriptis chartaceis, accurate convenientibus.") — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Domur um kaup Biskups Jons 1551.[2])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur [heyra][2]) senda broder Thumas med gudz forsia abote a Munkaþverá. Sygurdur Jonsson officialis. Gottskalk Jonsson officialis fyrir vestan. Jon Mattheusson[3]). Magnus Einarsson. Geirmundur

1) Svo. Utan á frumritinu með hinni venjulegu hendi frá 17. öld á Hólabréfum, og að auk „Num. 334", sem merkir bls. 334 í Hólakopíubókinni eldri. 2) Þetta orð vantar í Lij, 2. 3) Matthiasson Lij, 3—4.

Jonsson. Þorsteirn Gunnason. Kolbeirn Audunarson. Gudmundur Biornsson. Gudmundur Skijdason. Hallur Asgrimsson og Ormur Jonsson prestar Hola biskups dæmis kuediu gudz og sijna kunnigt giorandi. ad sub anno gracie .m.d.l.j. þridiudagenn næstañ fyrir tueggia postula messo Philippi et Jacobi ꝺ́ Holum ȷ Hialltadal a almenneligre prestastefnu vorum vær til nef[n]der af heidurligum manni sera Birne Gislasyne er þꝺ́ var vtvalinn vikarius heilagrar Hola kirkiu og hennar biskupsdæmis ad skoda og rannsaka og fullnadardom ꝺ́ ad leggia huort aull þau kaup og skipte skyllde halldast sem biskup Jon godrar minningar hafdi giort so og huort greindur sera Biorn skylldi til laga leggia þær ȷarder sem marger menn þar aklogudu og þæ var halldin domkirkiunnar eign. so og huort hann skylldi giallda allar þær skullder sem ad honum være heimtar vegna adurnefndz biskups Jons af domkirkiunnar peningum. Nu saker þess ad landzlagaboken seiger ad aull kaup skulu halldast sem handsolud eru og vottar vitu ef þeir kaupast vid sem kaupvm sijnum eiga ad rꝺ́da. og þui ad gudz nafne til kolludu dæmdum vær aull kaup og skipte sem biskup Jon hefur haft domkirkiunnar vegna og sinna myndug og loglig þar eigi ganga log og landz riettur ȷ mote.

J annare grein dæmdum vær ad alla fastaeign domkirkiunnar skal domkirkiunnar yfermadur hallda til þess logligur biskup til kiemur. Enn þær iarder sem akiærdar verda skal hann til rannsaks koma læta vnder xii presta skodan og ef þeim so virdist ad þad sie þeirra eign sem æ kiæra þa sie þeim golldiu full landskylld arliga þar af þadan frá so mickil sem fellur. Enn sa biskup sem[1]) til kirkiunnar verdur logliga settur skal lata dæma fullnadardom vm̃ sagdar ȷarder huerra eign þær ero á fyrstu prestastefnu sem hann helldur ȷ Hola biskupsdæmi edur ꝺ́ fyrsta ꝺ́re sȷns biskupsdoms.

J þridiu grein ad allar þær skvllder sem logligar synast med leiddum vitnum sie golldnar af lausagotzi kirkiunnar þær sem heilagre kirkiu og kristnenne hafa til nytsemda

1) b. v. LII, 3.

komid huort þad er kaupgialld eda ferdalaun edur annad þad sem greindum sera Birne logligt synest med bestu manna rade.

[Samþyckte þennan vorn dom adur greindur sera Biorn og sette sitt innsigle med vorum fyrr ne[[n]dra manna innsiglum fyrir þetta domsbref skrifad a Holum J Hialtadal æ næsta dag fyrir de corpore Christi[1]) [æ] sama ære sem fyrr seiger.[2])

[Og til sanninda hier um setium vier fyrrskrifader prestar vor incigli fyrir þetta domsbref. er skrifad var J Mvla J Adalreykiadal Laugardaginn næstañ fyrir de spinea Corone.[3]) a sama åre sem fyrr seiger.[4])

Þad giorum vier epterskrifader menn. Jon Halldorsson. Þorsteinn Þorarinsson og Þorkiell Tumasson. godum monnum kunnugt. ad vier hofum sied og ýferlesid so latandi domsbref. ord fyrir ord sem hier fyrir ofan skrifad stendur. med heilum. oskoddudum hangande inciglum. Og til sanninda hier vm heingium vær vor incigli fyrir nedan þetta transkriptarbref.hvort skrifad var a Mukaþvera. þann 15. Aprilis 1610[4]).

---

133. 28. apríl 1551, á Hólum.

Tylftardómr presta um kröfu Kristínar Gottskálksdóttur til Syðri-Eyjar.

ÍB. 67, 4to., LXXXIV, bl. 87–8, með hendi síra Eyjólfs Jónssonar á Völlum (d. 1745). — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Af domi Biarnar prests Gislasonar um Eý.

Þad giðrum vier Torfi Jonsson. Sturli Einarsson. Þorsteinn Gunnason. Gunnlaugur Arngrimsson. Gudmundur Biornsson. Gudmundur Skidason. Magnus Gudmundsson. Erlendur Þorgrimsson. Sniőlfur Jónsson. Olafur Semingsson. Gamli Hallgrímsson og Eyrekur Þorgeirdsson[5]) godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. at ærum eptir Guds burd mdl og eitt þridiadaginn næstan fyrir Philippi et Jacobi um vorit æ Hőlum i Hialltadal æ almenniligri prestastefnu

1) þ. e. 27. maí. 2) [frumritið LII, 2. 3) þ. e. 2. maí. 4) transskr. LII, 3—4. 5) Ógreinilegt. Sýnist helzt svo.

vorum vier i dom nefnder af heidurligum manni Sira Býrni Gïslasyni. er þæ var Vicarius og umbodzmadur Hőla Biskudsdæmis. til at skoda og fullnadardom æ at leggia um þæ ækięru er Sira Gottskælk Jonsson kięrdi æ jordina Sydri Eý æ Skagaströnd ï fullu umbodi Hustrur Christinar Gottskælksdottur mődur sinnar. Kom þar fram bref med innsiglum. er Jon B[ondi] Einarsson hafdi gefit Christinu kvinnu sinni þessa jord Eý æ brudkaupsdegi med samþykki fodur sïns. Þui dęmdum vier hustru Christinu skyllduga at vinna eid. at hon hafi alldri gefit jæyrdi med handsölum ne fullnadar samþykki. at Jon bondi sinn hefdi ï burt fengit þessa jord Eý. og hana mega þenna eid vinna þæ hon villdi fyrir umbodsmanni Hőlakirkiu. edur þeim sem hann logliga til setti. eigi fyrir þæ skulld at vier efum hennar sögn. helldur litst oz þæ öll ősannindi nidur kiefd um þessa fyrrnefnda jord. en at þessum eidi unnum þæ virdtist oz hennar ækięra sönn og loglig ï allan mata. er þar fram kom fyrir oz. og þessi jord hennar eign. skylldi fyrrnefnd hustru Christïn þæ landskulld upp bera af þessari jordu at næstum fardögum sem þar felli. og so hvert ær þar til er Biskup kvemi til domkirkiunnar æ Hőlum. og hennar fullur formadur veri.

Samþykkti þenna vorn dom fyrrnefndur Vicarius. og setti sitt innsigli med vorum innsiglum fyrir þenna dom. er skrifadur var ï Vïk ï Sęmundarhlïd tveim nættum sïdar en fyrr segir[1]).

---

134. 30. apríl 1551. á Völlum.

Virðing kirkju, húsa og staðarfjár á Völlum í Svarfaðardal.

Eftirrit á pappír (1594), með Vallabréfum í þjóðskjalasafni. Í sama stað er uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra. sendi ec Thomas Eireksson med gudz þolinmædi aboti ǽ Munkaþuera. Magnus Einarsson. Skieggi Jonsson. Bessi Biörnsson. Thomas Einarsson. Þórarinn Sigmundzson prestar Holabiskupsdæmis. Einar Bryniolfsson. Oddur Arnfinsson. Jon Þorlaksson. Þorsteinn Biarnarson. Pietur Starkadarson

1) þ. e. 30. apr.

leikmenn. kuediu gudz og vora. kunnigt giörandi. þa lidid var fra Gudz burd ꝏ. d. lj. fimtudaginn nærsta fyrir krossmessu vm vorid æ Vollum ȷ Suarfadardal vorum vier til nefnder af heidarlegum manni sera Sygurdi Jonssyni er þa var officiales(!) fyrir nordan Øxnadalsheidi. ad skoda og virda kirkiuna. stadinn og stadarins peninga ꜵ sama stad Vôllum. Þui ad Gudz nafni til kolludu. virtum vier og giördum kirkiuna fyrir xv.c enn stadinn med þremur vthusum og ij fiosum fyrir xvj.c kŷr x. asaudar kugilldi v. tarfur einn tuæuetur. kalfar ij. hross eitt. annad fornsligad. hier til med stadarins ȷordum vijsad til ad væri aunnur xv kugilldi. sum gilld enn sum ogilld. oglofadi husfru Þorunn Jonsdotter ad ȷ nærstum fardogum skylldi hun afhenda edur afhenda lâta fŷr greinda stadarins peninga sera Birne Thomassyni epter hans Collacionisbrefi. Og til sannenda hier vm setti fŷr nefndur sera Sŷgurdur sitt ȷnsigle med vorum ȷnsiglum fyrir þetta virdingarbref. er giort var ꜵ sama stad og dag sem fŷr seiger.

---

135. 1. maí 1551. í Kaupmannahöfn

Vitnisburðr Pétrs Sjálandsbyskups Palladíuss um síra Gísla Jónsson, síðar byskup.

AM. 243, 4to., bl. 6 (minnisbók Odds byskups Einarssonar, skr. 1620–30). Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar (vottuð af honum og cand. mag. Guðmundi Þorlákssyni) er í þjóðskjalasafni. — Pr. í FJ. Hist. eccl. Isl. III. bls. 300.

Vitnisburdur giefinn Herra Gysla s. Jonssyne.

Petrus Palladius Doctor Superintendens Selandiæ Pio Lectori s. p. d.

Petivit a me vir venerabilis Dominus Gilbertus Ionæ Testimonium suæ vitæ et Conversationis. qvalis fuerit mecum. dum hic apud nos Haffniæ. et in hac Academia versatus est. id qvod ei denegare non potui. propter ipsius pietatem humanitatem et virtutes alias qvam plurimas. protestor itaqve coram Deo bona conscientia hunc Dominum Gilbertum islandūm ita se gessisse hic apud nos in Doctrina vita et

moribus. ut decet Fidelem verbi Dei ministrum in omnibus. ita ut nullum aliud Testimonium ei dare possim. qvam qvod est optimum. et poterit habere liberum reditum ad nos et ad Ædes meas. in qvibus habitatavit[1]) toto illo tempore qvo hic erat. habens interim ex Regia beneficentia et liberalitate Mensam hic. in Arce Haffniensi. una cum optimo viro suo conteraneo Domino Olavo Hialteri; nec dubito qvin ipsemet Dominus Gilbertus suis virtutibus facile sibi bonorum virorum animos sit consiliaturus. sit ergo bonis et pijs omnibus gratus et acceptus in Jesu Christo.

Haffniæ Calendis Maij 1551.

sub meo Sigillo.

Skrifad eftter hans [þ. e. Gisla byskups] briefabők.

---

136. 3. maí 1551. í Kaupmannahöfn.

Bréf Pétrs Sjálandsbyskups Palladíuss til presta í Hólabyskupsdæmi um trúarefni.

JS. 375, 4to., bls. 130—2, með hendi Erlends sýslumanns Ólafssonar: „Ex charta veteri fra Magnuse Sigurdssyne i Brædratungu" (AM.). Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni. Prentað hjá Harboe i Khavns Selsk. Skr. VII. 1758, bls. 97—9.

Petrus Palladius Doctor Superintendens ii Sieland. ônsker alle Sogneprester och Sielesorger paa Norrefield ii Jsland gudz naade och miskund.

Fratres in Christo charissimi.

Det giôr mig ondt aff mit ganske hierte. saa sandt hielpe mig gud almectigste. at ȷ haffue saa lenge hafft en ret wlff for bisp. som inted haffuer lerd wden adt slijde och synderrijffue Jesu Christi faar den blinde arme Jon Aresson. som icke haffuer lerd naar saa môgit som en arme sinck elle[r] pusille her ii Skolen. Her er icke itt barn ii denne Skole. som haffuer werid her itt aar wnder sin Skolemester. at hand er eii beder end den som ii kalde biscope. O herre Gud. huilcken Biscop. for Suin och icke for folk. Si cæcus

1) Svo.

cæcum duxerit. Derfor er det icke wnder. at i ere ey io selffue och saa blinde en stor haab aff Eder. och skulle findis faa dissuerre. der saa rettsindige ere som denne fromme Her Oluff Hieltessön. der gudz sagllige ord predicker rent och klart. Vor herre Jesu[-] giffue det at j wore alle sammen saadenn som hand er. saa tuiler mig dog inted der paa. at der findes ey nogle Christne hierter eblant eder. huilcket ieg forseer mig thill den gode[1]) her Sigurd. Biscop Jons egen sön. at hand icke samtöcker wdi sin faders b[l]indhed tyranni[2]) och grumhed. men holder det som hand loffuit mig med hand och mund. der hand waar her Men alle eder. som wdi dette klaare Evangelii lius wille hellder wandre ij mörket end liusset forkynder ieg paa mit embedtz vegne Bands[3]) kraapper at were. och forbiuder eder. eders preste embede ind thill saa lenge at i rette och bedre eder. och holde eder effther konglig Mayts. Ordinantz. Thi ieg haffuer skriffuit eder til forne. hvad Siels faare y henge wdi. och det aff den hellige skrifft. Maledictus qvi facit opus Domini fraudulenter. ego Sangvinem illorum de manu tua reqviram. stabit anima tua pro a[n]ima illius. omnis arbor qvæ non facit fructum bonum. excidetur et in ignem mittetur. Dette faa y at betencke. och huilcke Sielemordere y ere om y lenger lyde den wgudelige blinde mand at. och icke sorge Christelige for de arme fattige blinde folk som skulle hente saligheds tröst aff eder ved Jesum Christum allene. Hvorlunde skal mand salte noget. siger Christus sielff. naar Salted er wsmagende. hvorlunde skulle ii lære andre. och ii vide icke sielff skilsmiss emellom lowen och euangelium. at lowen. det er de tij gudz budord. skulle predickis thill syndsens bekendelse. och faa ret ij hierted medt anger och ruelse. och at euangelium skall predickis thill syndsens forladelse at faa aff gudz faders blote och bare naade wed Jesum Christum wden all fortieneste. och at i saa predicke de rette gode gierninger vdi samme ty budord at were troens fruct till gudz

1) í eftirritinu fyrst höfð eyða (. . . .) fyrir þessu orði, en „gode" síðan ritað yfir eyðuna og strikað undir. 2) undirpunktað í 375. 3) Bandsz, Harboe; Sandz, 375: „puto Sathans" (AM.).

ære. och wore neste thill gode. och kaarsit der hos medt tholmodighed och haabet. at i kunde wel rede itt fattig syndigt menniske fra eder thill det evige liff. och komme saa siden selff med. wed den samme vor herre Jesum Christum. her ligger eder stor mact paa. Gud giffue eder sin naade till dette alt sammen amen.

Hafnie Dominica Jucund. anno Domini M. D. L. I.

Wnder min indsigell.

---

137. 3. maí 1551. í Kaupmannahöfn.

Bréf Pétrs Sjálandsbyskups Palladíuss til presta í Skálholtsbyskupsdæmi um trúarefni.

JS. 375, 4to., bls. 132-4, með hendi Erlends sýslumanns Ólafssonar. „Þetta bref er accurate uppskrifad epter þeirrar tidar pappirsblade innfestu i brefabok Olafs biskups Hialltasonar, hvar á, hierfyrer utan, voru tvö onnur bref de datis 1552. Synest ad Marteinn biskup mune sögdum Olafe sendt hafa þetta þessara þriggia brefa apographum Hin tvö brefin eru og utskrifud, og liggia þau in hoc fasciculo historiæ reformationis", þ. e. í böggli af bréfum um siðskiptin, sem Árni Magnússon hafði safnað og þetta handrit allt er eftir skrifað. Safn Árna er nú liðið undir lok. Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni. — Bréf þetta er prentað í danskri þýðingu eftir Ludv. Harboe í Khavns Selsk. Skr. VII, 1758, bls. 99—100. Líklega er þessi íslenzka þýðing bréfsins eftir Martein byskup.

Pietrus Palladius [Dogtor et[1]) superintendens Sia[landiæ] S. D.

Dei Graciam et pacem per christum jhesum cum uera cognicione Euangelij et uera constancia et fide ad salutem uestram et gloriam Dei sempiternam amen amen. Karissimi[2]) fratres in christo. Soknarprestar og salnasorgarar fyrir sunan æ Jslande j Skalholltzstigti.

Epter þeirri bifalningu sem ec hefi ouerdugur af K. M. uorum allra kiærasta og nadugazta herra um tilsion jn religione a Jslandi. þa er eg badi[2]) gladur og hryggur suo sanarliga hialpi mier gud almattigur. Gladur er ec ad þier erud ecki en af fallner aller epter saluga herra Gissur ydar

1) [Svo, og er „et" fólgið í aukastriki í krókinn á R-inu. Dogtor stendr, en ekki: Doctor. 2) Svo.

Superintendentes[1]) dauda. helldur finazt en nu j bland ydar soddan hiortu sem þann erlegi sera Gisli Jonsson og hans stallbrædur hafa til uors herra ihesu christi heilaugu orda og Gudspiallanna ydur ber þauk[1]) og heidur og saluhialp ad hafa juxta dictum christi. Qui perseuerauerid[1]) usque in fijnem illi[2]) salus erid[1]). oc min aminning er til ydar ad þier blifid framueigis samt j þui enu helga embætti predicunar epter þeirri nad sem gud hefur gefed ydur. jhesu[s] christr uill sialfur uera jduart[1]) laun. Danielis xij Qui alios docent fulgebunt jn perpetuis eternitatibus et cetera. Þar med er oc eg so syrgiandi fyrir ydur sem anad hvort hafa blifid stadfaster j þessum sijnum Papistaskap nu j þessa klara gudspiallsens liosi og en nu ecki uilja samþikia edur medtaka sanan christi lærdom edur oc so þeir sem hafa aptur affallid epter herra Gizurs dauda. og uissu sanleikinn firri og þordud ecki blijfa uid sanleikim fyrir þeim ogudlega biskup Joni sem hann uphóf af sijnum blindleika og af galinskap ad gapa og grenia j moti Guds ordi. so sem eirn ormur edur madkur uplypter haufdinu a moti soluni og uerdr þo strax ad falla nidur aptur og uerdur samt sem adur eirn ormur og madkr. En solina skadar eckert þar af. þier sem blifid j ydrum papistaskap kunid ad umhuxa ad þar sem þier erud utualder til saluhialpariuar þa umuendid ydur en nu og afleggid ydarn papistaskap og medtakid ihesu christi enn saluhialplega lærdom og uerdid so saluhialpleger. en þar sem þier erud ecki saluhialpleger edur utualder og heyrid diöflinum til þa blifid samt sem þier erud. og þa hialpar eingin aminning til ydar. Qui sordet sordescat adhuc et nemo perid[1]) nisi filius perdicionis et cetera. ydur uil ec mins embættis uegna hafa fyrirbodid yduart prestlegt embætti ad þier alldri skulud edur meigid hvorki messa ne predika firr en þier snuid ydur um og blijfid rettileger predicarar og skikid[1]) ydur so epter k. m. ordinanciu. þar meigi þier skicka[1]) ydur epter. Gud gefi ydur goda umuending amen. En til ydar sem hafid haft tuær tungur j einum munni og skamarliga erud frafallner gudz ordum þier meigid lesa

1) Svo. 2) ich, frumr.; leiðrétt í hdr.

sancti Pals sendibref til galatas og leidretta ydur aptur med rettri idran og uppbyrja suo yduart embætti framueigis ȷ ȷhesu nafni epter ordinanciuni. En ef þier uilid þad ecki giora þa eru þier ʀetter bansmenn og enu allra stæstu gudz forrædarar sem hafid medtekid plogin og litid so a bak aptur. þier erud ecki bijkuæmileger til himna rikis. Reuertimini ad me dicid[1]) dominus et cetera. En fiordi hopuren eru þeir sem huorki halda med kristnum ne heidnum. þeir mega fara til þess sem þeir þiona.

Gud almattigur fyrir ihesum christum leiȷdi ydur alla saman ȷ eitt saudahus ad þier uerkid og samþykid aller eitt amen.

Haffnie Dominica vocem ȷocunditatis Anno Domini 1551.
Sub meo Sigillo.

---

138. 4. maí 1551. á Bakka.

Vitnisburðr tveggja manna um kaup Jóns byskups Arasonar á Garðshorni í Hörgárdal og tilkall Einars Hálfdanarsonar til sömu jarðar.

AM. Apogr. 4535, með hendi Árna Magnússonar „Ex orig. feingnum 1723 fra sira *Þorsteine Ketilssyne á Hrafnagile*“. „Innsiglen eru burtu“. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þat giorum vid Þorkiell Gudmundsson og Jon Hallson aullum monnum kunnigt med þessu ockru brefe. at vid vorum þar vid stadder. saum og heyrdum a Modruvollum i Horgardal. at Einar Halfdanarson selldi biskup Jone Arasyne under Hola Domkirkiu iordina Gardshorn i Horgardal i Bæissær kirkiusokn. fyrir xc. iord sem Einare likade. Enn fyrir halfa þessa iord Gardzhorn lofade biskup Jon lata kenna syne hans Stulla Einarssyne til prestz. Enn medan iord þesse være ecki greidd. lofade biskupenn Einare. x. aurum a hvoriu are. hafa þetta verid vel. xx. ar sidan þessi giorningur fram̄ for. og hefer Einar optlega hier um talad þessa iord hia biskup Jone ætti hann og ekki fenget.

---

1) Svo.

hofum vid veret hier i sveit aull þessi ar sidan Og til sannenda hier um setium vid ockar incigle fyrir þetta vitnisburdarbref. hvort skrifat var a Backa i Auxnadal. næstan dag peter krossmessu um vorit. Anno Domini. M. D. L. og j.

---

139. 7. maí 1551. í Spjaldhaga.
20. júní 1552. á Möðruvöllum.

Kaup síra Bjarnar Gíslasonar á hluta í Lögmannshlíð í Krœklingahlíð að Erlendi Jónssyni.

AM. Apogr. 1288, með hendi Styrs Þorvaldssonar „Ex orig. Ara Þorkelssonar“. Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þath giorum vær Þorsteinn Hallsson. Sigfus Gudmundzson. Gudmundur Skyidason. Bauduar Ionsson. prestar. Oddur Arnfinsson. Asgrimur Ionsson og Þorgrimur Oddzson leikmenn godum monnum kunnigth med þessu vorv opno brefe ad arum epter gudz burd m. d. lj. j Spjalldhaga j Eyiafirde fimtudaginn næstan epter krosmesso vm vorid vorum vær i hia saum og heyrdum a ord og handaband þessara manna af einne alfu Sera Biarnar Gyslasonar. enn af annare halfu Ellendz Ionssonar ad suo fyrir skildu ad nefndur Ellendur sellde sogdum sera Birne xvj^c og iiij agillde j iordune Logmannshlijd er liggur i Kræklingahlyd med ollum þeim gognum og giædum sem greindum iardar parte hefur fylgt ad fornu og nyio oc sagdur Ellendur vard fremst eigande ad. Hier i mot gaf greindur sera Biorn adurnefndum Ellende viij malnyto kugillde og þar til vij^c i gielldum peningum. skylldu sagder peningar aller ut greidast ad næstum fardogum nema greindur Ellendur vilie leingur bíjda. lofade optt nefndur Ellendur Ionsson ad suara lagariftingum a greindum iardarparte en tyjdtt nefndur sera Biorn ad hallda til laga. Og til sanninda hier um setium vær fyrr skrifader menn vor jnsigle fyrir þetta bref er skrifad var a Modruvollum i Haurgardal manudagin næstan fyrir Jonsmesso baptiste are syjdar enn fyrr seigier.

---

140. **8. maí 1551.** **á Hólum.**

Kaup sira Bjarnar Gíslasonar á hluta í Lögmannshlíð að sira Torfa Jónssyni.

AM. Apogr. 4541 „Ex orig. fra Joni á Gunnsteinsstödum“ (AM). Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þat giǫrum vier Þorsteinn Hallzson. Sigfus Gudmundsson. Gudmundur Skidason. Bǫduar Jonsson. prestar. Oddur Arnfinsson. Asgrimur Jonzson og Þorgrimur Oddsson leikmenn godum [monnum] kunnigt med þessu voru opnu brefe. at árum epter Gudz burd ꝏ. d. lj. j Spialldhaga j Eyiafirde fimtudaginn nærstañ epter krossmessu vm vorit[1]) vorum vier j hia saum og heyrdum á ord og handaband þessara manna sira Biarnar Gislasonar af annare halfu. og sira Torfa Jonssonar af annare. ath suo fyrir skildu ath nefndur sira Torfe sellde sogdum sira Birne. xvj. hundrud og fiógur agillde j jǫrdunne Laugmannshlid er liggur j Kræklingahlid med ǫllum þeim gǫgnum og giædum sem greindum jardarparte hefur fylgt ath fornu og nyiu og sagdur sira Torfe vard fremst eigande ath. Hier a mot gaf greindur sira Biǫrn adur nefndum sira Torfa. viij. matnytukugillde og þar til. vij. hundrud j gelldum peningum. Skylldu sagder peningar aller vt greidast ath nærstum fardǫgum. nema greindur sira Torfe villde leingur bijda. Lofade greindur sira Torfe ath suara lagariptingum a greindum jardar parte enn opt nefndur sira Biǫrn ath hallda til laga. Og til sanninda hier vm setium vier fyr skrifader menn vor jnsigle firer þetta kaupbref Skrifad á Holum j Hialltadal a sama áre deige sijdar enn ath fyr seiger.

---

141. **27. maí 1551. á Grenjaðarstöðum.**

Kaup sira Sigurðar Jónssonar á Hafralœk í Aðalreykjadal.

AM. Apogr. 4536 „Ex originali Sira Jons Torfasonar á Breidabolstad“. Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

---

1) þ. e. á uppstigningardag, 7. Maí.

Ollum monnum sem þetta bref sia edur heyra senda Kolbeinn Audunarson. Thumas Einarsson. prestar. Oddur Asmundsson. Hiorleifur Skulason og Fuse Þorsteinsson leikmenn kvediu Gudz og vora kunnigt gioraudi ad þa lidit var fra gudz burd. ꝏ. dc. l. og eitt ár j Mula j Reykiadal. á þridiudaginn j siöundu viku sumars[1]). vorum vier j hiá. saum og heyrdum á ord og handaband sira Sigurdar Jónssonar. og sira Jlluga Gudmundssonar. ad so fyrir skildu at nefndur sira Jllugi sellde fyr nefndum sira Sigurde jordina Hafralæk j Adalreykiadal med ollum þeim gognum og gædum er greindre jordu fylger og fylgt hefur ad fornu og nyu og fylgia á med logum. og hann vard fremst eigande ad. effter þvi kaupe sem Málfridur Jónsdótter medkendist þar þá fyrir oss ad hun hefde ádur sellt fyrnefndum sira Jlluga. og hun var þá enn samþyckiande þetta kaup. hier j mót skyllde fyrnefndur sira Sigurdur giallda ádur nefndum sira Jlluga xxc gód epter þvi sem jordin være dyr til at fornu. skyllde þau xxc gialldast þó strags j þeim peningum sem Jlluga preste likade sialfum vel ad taka. skyllde sira Sigurdur hallda jordunne til laga. enn Jlluge svara lagariptingum. Og til sanninda hier um setium vier fyrskrifader menn vor jnncigle fyrir þetta bref. er giort var á Greniadarstödum j Reykiadal dege sidar enn fyr seger.

---

142 **15. júní 1551.** **á Oddeyri.**

Hollustueiðar Norðlendinga til handa Kristjáni konungi, Friðreki, syni hans, og eftirmönnum þeirra.

I. Eiðbréfið.

A. *Á dönsku.*

Frumrit á skinni i ríkisskjalasafni Dana, „Island, Færöe og Grönl.“ nr. 34, með hendi dansks manns; með sömu hendi er og Isl. Færöe og Grönl. nr. 37 (Dipl Isl. XII nr. 143 A). Öll innsiglin hanga við, og er nafn hvers innsigliseiganda skrifað á þvenginn fyrir ofan, með sömu hendi sem bréfið, i þessari röð:

---

1) þ. e. 26 maí.

1. Her Oluf Superintendens.
2. Magnus Biǒrnsson.
3. Syra Thomas Ericksson.
4. Gysle Hogensson.
5. Syra Sýgur Jonsson.
6. Gýssle Joensson.
7. Syra Biǒrn Gyslesson.
8. Thorsten Semonsson.
9. Syra Gotskalt Jonsson.
10. Torborck Besesson.
11. Sýra Thorffue Jonsson.
12. Ewinder Gundersson.
13. Sýra Jon Matiasson.
14. Haedler Eielsson.
15. Sýra Lopher Pelthursson.
16. Nicolaus Thorstensson.
17. Syra Hogne Petersson.
18. Fwess Thorstensson.
19 Syra Magnus Gudmindsson.
20. Grým Thorlosson.
21. Syra Gudmind Biǒrnsson.
22. Magnus Jonsson.
23. Syra Stole Eynersson.
24. Brynnild Jonsson.
25. Oermer lagmand.
26. Pether Eynersson.
27. Thorsten Fynbosson.
28 Tord Pethersson.
29 Thorloff Grymsson.
30. Torgrijm Gudmi[ndsson].
31. Poffuill Grymsson.
32. Thome Thorgrym[sson].
33. Thormoed Aritsson.
34 Joon Magnusson.
35. Oermer Jonsson.
36. Eyner Brǒndelsson.

Eftirrit Jóns Sigurðssonar er í JS. 372, 4to., bls. 225—30, og er hér farið eftir því. (Uppskrift er og í þjóðskjalasafni) — Prentað í Khavns Selsk. Skrifter VII., bls 90, og í Ríkisréttindum Íslands, Rv. 1908, bls. 75 o. s. frv.

Menighedens for norden och westen wdj Hole Stigtt paa Issland Hyldings breff. giffuit Koning Christian och hans Sǒn Hertugh Friderich.

Wij efftherskreffne Oluff Hialthasson Byscob oc Superintendens wdj Hwole Stygt. Thomas Ericksson abbett wdi Mwncketweraa klosther. Sijgwrdth Jonsson officiall tiill Gronrastad Biøiorn Gijslesson tiill Mødruwell klosther. Goskalc Jonsson officall Thorffue Joensson tiill Swiby Joen Mattiasson tiill Bredebolstedt. Lopter Pethersson tiill Widetolstunge. Hogne Pethersson tiill Hoskildstedt Magnus Gudmindsson tiill Guddall Gudmijnd Biǒrnsson tiill Fagrenes oc Stole Eynersson tiill Meelffeldt Szom Sogneprestere ere. Oermer Stolasson Laagmand Thorsten Fonbosson Thorloff Grijmsson. Poffuill Grijmsson. Tormod Aresson Szom Sytzelmendt ere. Joen Magnussen. Oermer Jonsson. Eijner Bryndelsson Magnus

Biörnsson Gijsle Hogensson. Gijsle Joensson Thorsten Semonsson. Thorberch Bessesson. Ewinder Gundersson Haedler Eyeldsson Szom sworne Lauretismend ere. Nicolaus Thorstensson. Fwess Thorstensson. Grijm Thorlosson Magnus Jonsson Brynnyld Ionsson Petther Eynersson Thordt Pethersson Thorgrijm Gudmindsson oc Thome Thorgrijmsson mett Mennge Bønder oc almoe Heer paa Ijslandt foer Norden oc westen wdi Hole Boendis Giöre alle wittherligt oc kiendes met thette wort obne Breff. foer oss wore arffuinge oc effterkomere. Att effther thij then almectigste Gwdt aff sijn Guddomelige Nade oc forsyffuen wden Stort Bloedtz wdstyrtningh Haffuer nw affstylth oc nederlagdt thette Skadelige wpröer. wenighedt oc tuedracth Szom heer paa landit. formedelst then whørssom. wgudelige oc affalden By-cob Joen Hans Szønner oc Anhenger en tiid langh (thetz weer) werit Haffuer Szaa oc effther thij Stormectigste Hogbornne fur-th oc Heer Her Cristiann Koningh Frederickis Szønn Dannemarckis Norigis wendis oc Gottis Koningh Hertugh wdj Slessuigh Holsthen Stormarn oc Dijtmersken Greffue wdj Oldenborigh oc Delmenhorst woris aller Nadigste Koningh oc Heer haffuer nw aff Cristelige mijldhedt Szaa oc aff Sønderlige Gunst oc Nade. Spaert oc forskonit oss. woris Høstruer oc Bøorn. oc thetthe Hiele landz indbøggere ijcke offuer oss eller thennom at haffue ladit Straffuit (effther thenne woris Store Brøst oc forssemelsse) met thette Hans Nadis Koninglige Maiestatz weldige Krigisfolck nw heer paa landit Szaa well Szönden ssom Norden landz med Sijn koniglig Hogmectighedtz orlogs Skibss flode Nw indskickit Szammeledis effther thij Thetthe forbeneffnt woris federne Landt Ijsslanndt haffuer Stedtz oc off Arildtz tiidt Legith oc Hördt. oc endt nw er eth tiilhengende Lydmoedtt wnder Norgis Riigis Krone. watskyldt. Tha haffue wij loffuit. Hwldist. oc Sworit paa Hans Nadis Koninglige Maiests wegne thesse tuende Hans Nadis ko: Ho: Beffalingsmendt Hiid tiill Landit met same Krigs macth nw indskickit Szom er Erlige oc welbyrdiige mend Cristoffer Trwndsson Höffuitzmand tiill Ebbelholt oc Axell Jwll tiill Willistrup Huldskab mandskab Eedth. oc troff thienist. wdj Szaa made at wij wijdt krafft oc macth

thette wort obne Breffuis oc Segell paa wore egne ssaa oc Meniige Landssens Indbøggers wegne heer foer Norden oc westen. engen wnderthagenne andelige eller werdtslige aff them nw főedt ere eller Heer effther kome skulle tiill euige tiidt alle endrechteligen Oc huer ij sser. mett Handth. Mwndt oc Hierthe. Loffue. Swere oc forplicthe oss paa woris oc thieris Cristelige troff. Ere oc Seelss Salighedt Szaa oc wijdth Lijffuits oc Guotsses forthabelsse. wden all wndskildinge eller Hielperede at wille oc Skulle were oc Bliffue Hogbemelth wores aller Nadigeste Koningh oc Heer. Koningh Cristiann. Koningh Frederickis Szőőn. Thessligeste Stormectigste Hogbornne Furste oc Heer. Heer Frederick wduald Konningh tiill Danemarck oc Norigh Hertugh wdi Slessuigh Holsthen Stormarn oc Dytmersken Greffue wdj Oldenborigh oc Delmenhorst Hans Nadis Ko: Maiests kiere Szőőnn oc theris efftherkomere Koningher wdj Danemarck oc Noriigh en effther then anden tiill Euige tiidt. Hwldth oc troeff. Hőriighe oc Lijduge. wndergiffuene oc følligactuge. theris Koningliger Maiestaetis Beste oc gaffnn at Ramme oc wijde Szaa oc theris aergisthe oc Skade aff all woris yttherste macth oc formuge at affwende oc tiill bage holde. Aldrige nogne theris Koninglige Hogmecthighedt at affalde eller fraa wijghe Huercken formedelst nogen woldt eller macth ther oss kunde fraa trenge Eij helder wijdth Gwnst. lockelsse eller Beuegning eller formedelst nogett andet mijtdell ther oss mett eller emodt were kanndt Szaa Saudingen Hielpe oss Gwdt allermectigste oc Sijtt Helige ordth. Tiill thetz ijtther mere wijndisbyrd oc Bedre foruaringe. at thenne forskrevne woer oc meniige Ijsslandz Jndbyggers Eedth oc Hijldijngh heer for Norden oc westen Boendis. faest oc wbrődeligen wijdt alle Sijne ordt puncther oc artijckler wdj alle made effther ssomm forskreffuit stander tiill euige tiidth wfforkrenckeligste holdis skall Ere wij forskreffne presthmend laugmand Sytssellmendt laagretismendt med andre Besthe oc frommeste mendt tiillbedet oc aff alle fornevnte Lands Jndbøgere Beffalit oc fwldt macth giffuenne paa woris egne oc alle theris wegne athenge woris Jngssegell oc Signether neden thette woris oc theris obne Breff Szom Giffuit oc Skreffuit er Heer

paa Ijsslandt paa Odderőőre ij Øőffiurdth Thenn Manndagh nest effther sanctij Barnabe apostolj Szom er femthende dagh Junij Manitth aar effther G.dtz Byrd m d l paa thet fursthe.

B. *Á íslenzku.*

Eftir dómabók þjóðskjalasafns í fol. bl. 120, skr. ca. 1600 (= a). — Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, skr. ca. 1608 (= b), og er eftir henni prentað í Ríkisréttindum Íslands, Rv. 1908, bls. 75 o. s frv. — Uppskrift úr *b* er í JS 375, 4to., bls. 162—4, með hendi Erlends Ólafssonar. Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni

Hollustu Eidur Jslenďinga fyrer nordan oc westan wid kong Christian þann þridia oc hans herra son kong Fridrich þann annan.

Vier Epter skrifader menn Herra Olafur Hialltason fullmecktugur Biskup oc superattendens ȷ Holabiskupsdæmi epter mijns hôgbornasta herra kongsins Maiestat oc nad fullmecktar ȷayrdi oc samþycki almugans æ Jslaňdi lærdra oc leikra. Herra Thumas aboti Munkaþuerar Eireksson. Sýgurdur Jonsson Officialis oc Benifitiatus Greniastadar[1]). Sera Biaurñ Gijslason forstandari Maudruwallaklausturs. Gottskalk Jonsson Offitialis. Sera Torfi Jonsson ȷ Saurbæ. Jon Matthiasson æ Breidabolstad. Sera[2]) Loptur Pietursson ȷ Wijdidalstungu. Sera[2]) Haugne Pietursson æ Hauskaulldzstaudum. Sera[2]) Magnus Gudmundzson ȷ Guddaulum. Sera[2]) Gudmundur Biaurñsson ȷ Fagranesi. Sera[2]) Stulli Einarsson æ Mælifelli. soknarprestar ȷ sama biskupsdæmi. Ormur Stullason laugmadur nordañ oc westañ æ Jslaňdi. Þorsteinn Finnbogason. Þolleifur Grijmsson. Pall Grijmsson[3]). Þormodur Arason. syslumenn[4]). Jon Magnusson. Ormur Jonsson. Einar Bryniolfsson. Magnus Biarnarson Gijsli Hakonarson. Gijsli Jonsson. Þorbergur Bessason[5]). Eýuiñdur Gunnarsson. Hallur Eigilson. suarner laugriettumenn. Nichulas Þosteinsson. Fuse Þosteinsson. Grijmur Þolleifsson. Magnus Jonsson.

1) Svo. 2) þ. v. í *b*. 3) „al. Gunnarsson", yfir línunni í *a* (rangt). 4) -madur *a* (rangt). 5) „Gijslason" ritað fyrst í *a*, en leiðrétt utanmáls.

Bryniolfur Jonsson. Pietur Einarsson. Þordur Pieturson. Þorgrijmur Gudmundzson oc[1]) Tume Þorgrijmsson. hier med aller fromustu menn lærder oc leiker med aullum [almuga buaundum[2]) fyrir nordan oc westan ꝺ́ Jslandi ȷ Holabiskupsdæmi. Giaurum aullum witurligt [og medkiennunst[3]) med þessu woru opnu brefi fyrir oss oc wora Erfingia oc epterkomendur fædda og ofædda ad epter þui almattigur Gud med sinne Guddomligri nad oc fyrirsia wtan alla blodzwthelling hefur nu afstillt oc nidurlagt þann skadliga wppsteýt. osamþycki oc tuidrægni sem æ landinu war. sierdeilis af þeim ohlýdna [OGudliga afgengna[3]) Biskup Jone oc hans [tveim[3]) sonum oc tilheýngiaurum [nu[3]) nauckra stund (þess wer) werid hefur. Enn epter þui [ad[3]) sᵭ[4]) stormectugasti haufdinge Herra Christian Fridrichsson Danmerkur [oc[3]) Noregs. [Wendis oc Gottis[5]) kongur. Heertugi wt ȷ Slesuijk. Holsten. Stormaren og Dýtmerskken. Greifue ȷ Oldenborg oc Delmenhorst[3]). wor[6]) allra nadugasti herra oc kongur. hefur nu af christiligri milldi oc suo sierdeilis wnnustu oc nad sparad[7]) og þýrmt þessa heila landz ȷnnbýggiurum suo ad hans W. K. M. med þessu sijnu wollduga strijdzfolki hier nu æ landinu suo wel fyrir sunnan sem nordan høgmectugustu heit aurlaugsskipa flota ȷnn sendt [ecki[3]) hefur oss[8]). worar konur oc baurn oc godz epter worri forþienan ad strafta. Saumuleidis epter þui ad þetta sama fyrrnefnda wort fosturland Jsland hefur ȷafnliga oc af gamalli tijd leigid og heýrt og enn nu er til liggiandi wnder Noregs krunu fyrir hueria sauk oc skulld ad wier haufum lofad. suarid oc hýllt þessum tueimur hans nadugasta konglig maiestatis bijfalningsmaunnum hier æ landinu nu med sama konglig maiestatis mackt[9]) ȷnnsenda sem er[10]) ærliger og welburduger menn Christofor Thrundson haufudzmadur til Epelholms[11]) og[12]) Axel Jul til Willþorp[11]) wꝑpa hans welburdigheitz konglig maiestatis høgbornasta wegna ȷ suoddan mata ad wier lofum wora wegna. suo oc alls landsins ȷnnbýggiara wegna andligra oc weralld-

1) b. v *b* 2) [almúganum búandi *b.* 3) [sl. *b.* 4) b v. *b.* 5) [Vindlands og Gautlands *b.* 6) vorra *b.* 7) leiðrétt; skaparans(!) *a, b.* 8) og, b v. *b.* 9) mata(!) *b.* 10) eru *b.* 11) Svo. 12) b. v.; sl. *a, b.*

ligra þeirra sem nu fædder eru eda hier epter koma. Og nu med þessu woru opnu brefi lofum. suerium. beplicktum oss wppa wora tru oc þeira kristiliga tru. æru og saluhialp og suo wppa wort lijf oc Godz ad wier wilium oc skulum wera og blijfa høgmecktugasta worum allra nadugasta [k. m.[1]) kong Christian Fridrichssyne suo og stormectugasta høgborñasta fôrsta og herra Fridrich wtuoldum kongi til Danmerkur oc Noregs. [Vindlands og Gautlands[2]). [hertuga wti Slesuijk. Holsten. Stormaren oc Dýtmersken. Greife ȷ Oldenborg oc Delmenhorst[3]). hans nadar[4]) konglig maiestatis kiæra son[5]). suo og þeira riettum epterkomendum kongum ȷ Danmaurk oc Noregi huerium epter annañ ad eilijfu holler. truer. heýruger. wndergiefner og fýlgacktuger. þeirra konglig maiestatis besta oc gagñ ad giaura og wita. Suo oc þeira ogagñ oc skada med allri wore ýdstu mackt oc megñi afueñda oc aptur hallda. saumuleidis alldri hañs kongligri maiestat af falla edur frauijkia huerki af welmact nie þreýngingu eigi helldur fyrir winattu. lockan edur kugan edur fyrir nauckra adra haundlan edur midul huert sem oss þad mot edur med wera kann. Suo sannarliga hialpi oss Gud oc hañs helga ord. til framar meiri witnisburdar og betri foruorunar ad þessi fyrnefnd wor og almugañs Jslandz ȷnnbýggiara nordañ oc westañ æ Jslandi ȷ Holabiskupsdæmi hýlling staudug oc obrigdulig med aullum sijnum ordum[6]). punctum og articulis ad eilijfu oc obrigduliga halldast skuli [erum wier[7]) af aullum fromustu[8]) landziñs ȷnnbýggiurum bedner og[9]) bijfalader oc fullmact gefuin wppa allra þeira wegna. huerium oc einum ȷ sijnum stad og heingium wor ȷnncigli og signeth nedañ fyrir þetta opid bref. Giefid oc skrifad hier[10]) æ Jslañdi æ Oddeýri [manudaginn næstañ epter Sancte Barnabæ dag sem er[11]) 15[12]) dagur[13]) Junij manadar[14]) Anno domini[14]) 1551[15]).

---

1) [sl. *b*. 2) [b. v. *b*. 3) [et cetera *b*. 4) sl. *b*. 5) syne *b*. 6) og, b v. *b*. 7) [og wier *a*, en yfir línunni í *a* er ritað með yngri skrift: erum ver og; og vier og (!) *b* 8) fromum *a* yfir línunni. 9) b. v. *b*. 10) sl. *b*. 11) [sl. *b*. 12) 20, *a*, *b*, og er alveg rangt. 13) dag *b*. 14) sl. *b*. 15) 1552, *a*, *b*, sem einnig er alveg rangt.

II. Eiðstafrinn.

Lbs. 69, 4to., bl. 125r, skr. ca. 1640. — Lbs. 42, fol., bls. 120, ættartölubók síra Þórðar Jónssonar í Hítardal, með hendi síra Jóns Erlendssonar í Villingaholti 1666. Eftir ættartölubók síra Þórðar er uppskrift af þessum eiðstaf í Lbs. 72, 4to., bls. 166—7, með hendi síra Jóns Halldórssonar í Hítardal, ca. 1720, og í JS. 375, 4to., bls. 165, með hendi Erlends sýslumanns Ólafssonar. Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni. — Prentað í sögu Magnúsar prúða eftir Jón Þorkelsson, Kh. 1895, bls. 60—1, og í Ríkisréttindum Íslands, Rv. 1908, bls. 80.

Eidur almugans a Oddeyre.

Til þess leggur þu hond a helga bok og [þui skytur[1]) þu þijnu maale til Guds[2]) ad effter þeirre hilling sem giord og samþickt var a[3]) Oddeyre. aff hinum skilrijkustu monnum lærdum og leikum. suer eg vorum allra kiærasta nadugasta herra og konge. kong Christian Fredrijchssyne Norex og Danmerkur konge og hañs kiæra syne Fridrich vtuoldum konge til[4]) Norex og Danmerkur ad vera hollur og trur vndersate med raad og daad og[4]) allre lydskilldu og affuenda allañ þeirra skada og fordiarfan leynelega og opiñberlega og ønguañ þann styrkia sem þeirra vilia mótfall veita huorke med ordum nie verkum. og so hialpe þier Gud og hans heilaga[5]) Euangelium.

---

143. 16. júní 1551. á Oddeyri.

Tveggjatylfta-dómr leikmanna, kvaddr af Kristófer Trondson og Axel Juul, dœmir Jón byskup Arason og sonu hans, Ara og síra Björn, landráðamenn og eignir þeirra fallnar konungi.

A. *Á dönsku.*

Ríkisskjalasafn Dana, „Island, Færöe og Grönland" nr. 37, frumbréf á skinni (með sömu hendi sem Dipl. Isl. XII, nr. 142. I. A.). Öll innsiglin eru heil fyrir bréfinu, og eru nöfn innsigliseiganda skrifuð á þvenginn fyrir ofan, með sömu hendi sem bréfið, í þessari röð:

1) [þad seiger(!) 42. 2) Hingað er skammstafað í 69. Sjá Ríkisréttindi l. c. 3) j 42. 4) b. v. 42. 5) Gudz b. v. 42.

1. Ormer lagmand.
2. Poffuell Grimsson.
3. Thorsten Fynbosson.
4. Eyner Sursson.
5. Nicolaus Thorstensson.
6. Thorsten Jonsson.
7. Fwss Thorsstensson.
8. Jon Grymsson.
9. Ormer Jonsson.
10. Jon Findbogsson.
11. Gisle Jonsson.
12. Jon Stygsson.
13. Bronolff Jonsson.
14. Goskalck Thomesson.
15. Eyner Brønolsson.
16. Gunder Gislesson.
17. Thormod Arisson.
18. Haeld Eygelsson.
19. Torsten Semensson.
20. Jon Eynersson.
21. Aerngrym Jonsson.
22. Brynolff Jonsson.
23. Biôrn Thoruoldsson.
24. Magnus Biôrnsson.

Utan á bréfinu stendr: „Dom offuer her Joen Arresson Biscop paa Jsland och Hans Sônner". — Hér er farið eftir uppskrift Jóns Sigurðssonar i JS. 372, 4to., bls. 205—9. (Önnur uppskrift er í þjóðskjalasafni). Dómrinn er og á dönsku (með allt öðru orðfæri) i JS. 375, 4to., bls. 155—8, með hendi Erlends Ólafssonar eftir eftirriti, sem Árni Magnússon hefir látið rita eða sjálfr ritað „epter blodum frä Bæ i Flöa frä Puride Sæmundzdottur". Þar aftan við stendr þessi klausa i hornklofum, hvort sem runnin kann að vera frá Árna eða ekki: „Þad synest sem upplagt hafe vered hia þeim er riedu Eysta dőlgs ovinar þegnum, þä Lutheri Reformatio fyrer alvôru inn komst hia hvals vil eg hvassa telia: ad profitera þad af henni, ad koma öllu jardagodse, eda mestu, i oddvita siőd, hefur þad og nærre læge tekest: ad þesse gata ei sie de nihilo, syna adferder vid Petur E[inars]s[on] og þann er lagde hôndur um häls kragamanne nordan ad, bäda hina jôfurhollustu. Þad er og ei olikt, fyrst sa stori vard ä annad bord nidmôrum roda rastar ut ad yta, ad þeir þar fyrer riedu, oskad hafe, ad nockur resistence kynne ä *χρυμ[ογέα]* fyrer ad verda, so aller sidan kynne jure belli tracterader verda (ɔ: redigi in servitutem) og allt i þann gard falla, er vidur er inngängs. Ad þetta sie ei absurda conjectura kann ad radast af blôdunum er samañ voru sett ä Spitzeyri, hvar inne aller sine discrimine seigiast vera þad sem eg ei vera villdi fyrer allra þeirra hesta".

Wij Efftherne Oermer Stullesson Laagmand Thorsthen Fyndbogsson Nyclaus Thorstensson Fwsse Thorstensson Oermer Jonsson Gyssell Jonsson Brijnnolff Jonsson Eynner Brynolffsson Thoermoedt Arresson Thorsten Szemonsson Jon Eynersson Aerngrym Jonsson Brÿnolff Jonsson Biorn Thorualldsson Magnus Biôrnsson Poffuill Grÿmsson Eyner Swrsson Thorsten Jonsson Jonn Grymsson Joen Fynbogsson

Jonn Stygsson Goskalck Thomesson Gwnder Gýslesson oc Haaldt Eygelsson Sylssellmend Laagretissmendt oc Bôuder norden oc westhen ij Hole Býscob Stygt paa Ijsslandt Giôre alle witterligt oc kiendis mett thette wort obne Breff at Aar effther Gudtz Byrdt m d l j Then Tiisdagh nesth effther Sanctj Barnabe apostolj dagh paa Oddôôre huoss Ôôfiurdt heer paa forne Ijsslandt ware wij forsamlet effther Stormectige Hogborne Furstis oc Herris Heer Cristians Koning Frederickis Szon Danemarckis Norgis Wendis oc Gottis Koning Hertugh wdj Slessuigh Holsthen Stormarn oc Dytmersken Greffue wdj Oldenborigh oc Delmenhorst woris aller nadigste Koning oc Herres Beffalingh om nogne Merckelige oc dreblige erende thette woris federnne landt oc Rige anliggende. Tha war Scýckit erlige oc welbyrdug mennd Cristoffer Trwndsson Hoffuitzmand tiill Ebbelholt oc Axell Jwll tiill Willestrup Hogbemelt woris aller nadigste Herris Ko. Maiest. Beffallingsmendt oc tha Beklagede the Hwrledes Býscob Joenn tiill Hole Slýgt mett tuende Hans Szônner wýdth naffn Aare Jonsson oc Heer Biorn Jonsson ware Hans nadis Koninglige Hogmectighed aff faldenn. oc Haffde segh wpsaeth oc fôrdth Affuindz skiold emodt Hans nadis Ko: Maiest. oc wilde ther tiill Giôre Landit oc landssens Jndbôggere met thennom affeldige. Samme landt oc folck wdj Szaa made at fforrade oc wnder fremmidt Herskab at fforuende emodt then Eedt Hwldskab mandskab oc troff thienisth forne Býscob Jonn Haffde ladit giurdt oc suorit Hans nadis Ko: Ma: formedelst en Hans egen Szônner Heer Sýffuerdt Jonsson oc Hanss Swager Ijsslôff Swrsson Szaa en Hans egen presther Heer Oluff Hialtasson. Jtem at forskne Býscob Jon wýdt forne tuennde Hanz Szônner mett offuerualld oc macth loedth grýbe oc Jndsetth Heer Marthen Eynersson oc fôrde Hanom fencklige aff sýn egen Gard Szom Hogbemelt Ko: Maiest. Haffde indskickit mett Breff oc Segell at uere mynduge Byscob oc Superintendent wdj Skaleholt Stýgth Heer Sonden lands. Thesligiste wdj lige made Jndridt mett walldt wdj tuende Kronens Garde. Szom kallis Hwamm oc Biernenes ther wdthagit oc affôrdt Kronens oc Kyrckens guoedts. Szom Hogbemelt Ko: Maiest. Haffde wndt oc forlent Bryn-

nýld Jonsson oc Dade Bunde wdj saadan oc mange andre made Hans nadis Ko: Hogmectighedtz Breffue Segell Bwdt oc willıj (!) forachtet oc Rýngwurdet Szaa oc mange landtssens Jndbøggere forarmidt olfueıffaldet oc fortrengdth. at Hand mett same Syne Szônner aff Gudtz wnderlige forsyffn ere wdj Same synne mysshandell Dôódt oc omkomit Huilcken forne Byscob Jons oc Hans tuende Szônners wtroffskab affaldt oc wprôôr oss oc menuge Landet wittherligt er. formedelst Huilckit wprôre Hogbemelt wor aller nadigste Herre Ko: Maiest. Nôddis nw tiill mett thesse Hans nadis Ko: Hogh. orlogs Skýb at indskycke Heer paa landit ssaa well Szônden ssomm Norden landtz. thesse Haunss nadis Ko: ma: Krigsffolck. Sligh whôrsomhedt oc forrederij at uederlegge oc affstille. landenne egen tiill Rolighedt oc querstadt at omwende. Syn Nadis Ko: Hoghmechtighedt oc rygith tiill en merckelige omkosth oc Bessuerygh oc Szaeth forne Cristoffer oc Axell Jwll ther foer wdj retthe om forne Byscob Joenn mett same Syne tuende Szônner burde ycke effther Slygh theris wtroffskab oc forredtlige gierninger at were Landtrademendt oc theris guoedtz at uere falden oc forbroeth wnder Hogbemelt Ko: Maiest. oc Norgis Krone. Tha atspurde wij Thorloff Grýmsson oc Joen Magensson ssom ware theris Bôrns formønder oc alle andre omstandendis om ther ware nogne maudt ther wisthe eller kunde thenom emod szaadan tiiltall oc Skyllingher forantnorde eller wndskilde. tha Sware the ney oc war engen thet wisthe met retthe at kunde giôre eller Bekomme. effther slygh obenbarlige og beuislige gierninger. Tha effther Slýgh leylighedt Skillinger oc orsagh ssom forskreffuit stander oc menuge landit wittherligt er Dômpthe wij effther woris landiss logh oc reeth. forskrne Byscob Joenn Szaa oc forne Hans tuende Szônner Aare Jonsson oc Her Biôrn Jonsson reeth Landeraademendt at uere. oc alth theris gwoedtz oc eygendom rôrendis oc wrôrendis ehuar ssom helst thet findis eller wýdh huad naffn thet neffnis kandt enthit wnderthagit ssom them mett retthe Haffde tiilhôrdt at were falden tiill Hogbemelt woris aller nadigste Her Konin[g]lige Maiest. oc Norgis Rıjge for forbroth gwoedtz tiill euigh tiidt at were. allene wnderthagenne

Hues wittherlig gieldt effther Breff Segell eller Sand wyndisbyrdt ther aff effther Logen bethalis skall. Tiill ytthermere wyndisbyrdt Henge wij woris Jngssegell oc Signether Neden thette wore obne Breff. Giffuit oc Skreffuit Aar dag tiidt oc Stedt effther ssom forskreffuit stander.

B. *Á íslenzku.*

AM. Fasc. LII, 5, frumrit á skinni, skemmt og götugt; hefir verið innsiglað, en ekki verðr nú sagt með fullri vissu, með hversu mörgum innsiglum; eitt innsigli er eftir við bréfið. — JS. 375, 4to., bls. 151—5, með hendi Erlends Ólafssonar eftir uppskrift Árna Magnússonar „Ex pagina membranea, originali ut videtur, communicata per Wigfusum Gudbrandi: accuratissime etiam quantum ad mendas". „Under heingd hafa vered 5. Jnnsigli, og ei fleire, eru þau nu öll burt. Nu ad nyu sie eg ad annar Jnnsigla þveingurinn er heill, og er ovist, hvert nockurn tima hafe vid hann Jnnsigli fest vered. Kynne so vera brefed hefde alldrei innsiglað vered, en skriften ǎ brefenu er ad vísu þeirrar tídar. Epter Sira Wigfns Gudbrandsson andaðañ, eignadest þetta bref Sira Hiallte i Vatzfirde, og gaf mier þad. Var þad þǎ so trosnad orded, fra þvi eg það fyrrum í höndum haft hafde, ad þad var vída olæst orded. hirte eg þvi eige um ad geima þad, helldur fargade þvi, og reif þad i sundur. Þad var (ad visu) Originall, og skriften manifeste þeirrar tidar. Þau 5. Jnnsigle sem under þvi hafa vered, hafa, oefad, vered nockurra af Domsmönnunum. hafa þeir viliad lata þad vera nog, og ǎ þann mǎta passera fyrer Original. Kynne og vera giört nockru epter Dominn geinginn (epter einhverium Original med öllum Jnnsiglunum) af þessum 5. þar fleire ecke hafa vered i þad sinn i einum stad. Og giæte þad ǎ Alþinge skeed vered. Kynne og Orms Lögmanns Jnnsigle hier fyrer vered hafa. Það er ovist hvert Jnnsigle hafa nockurn tima þar fyrer komed. Ad þesse Domur sie fyrst uppsettur i Donsku og sidan transfereradur i Jslendsku er audséed af bogudu orda tiltæke er þar i finnst" (AM.). Þessi uppskrift (375) fyllir öll þau göt og eyður, sem nú eru í frumritinu (LII, 5). Dómr þessi á íslenzku er og til í nokkurum gömlum dómabókum. Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Oddeyrardomur enn mykle [þa Jon Biskup og Siner hans voru dæmder landrǎdamenn[1]) 1551[2]).

Vier epter skrifader menn Ormur Stullason logmann nordan og vestan æ Jslande. Þorsteinn Finbogason. Ormur

1) [með hendi frá 17. öld; það, sem á undan er, er með 16. aldar skrift. 2) Ártalið er með hendi Árna.

Jonsson. Gisle Jonsson. Fusi Þorsteinsson. Niculass Þorsteinsson. Einar Brynivlfsson. Þormodur Arason. Þorsteinn Simonarson. Biorn Þorvalldsson. Jon Grimsson. Asgrimur Jonsson. Brynivlfur Jonsson. Hallur Eigilsson. Þorsteinn Jonsson. Bryniolfur Jonsson. Tume Þorgrimsson. Jon Gislason. Einar Sigurdsson. Eyiolfur Añgrimsson. Eyvindur Añgrimsson[1]. Jon Einarsson. Magnus Biornsson. Oddur Asmundzson[2] giorum ollum viturligtt og[3] kennust[4] med þessu voru opnu brefi arvm epter[5] Gudz burd ɱ. d. l og eitt þridiudagen næstan epter Barnabe apostoli ꝺ́ Oddeyre ȷ Eyiafirde hier ꝺ́ Jslande vorum vier samañ komner epter stormegtugasta hogborna forsta og herra konung Kristian Fridrekssonar Noreges. Danmarkes. Vendes og Gottes konung Hertuge vt ȷ Slesvik. Holsten. Stormarn og Dyttmerskeñ. Grefe vt ȷ Oldenborg og Delmenhorst bijfalning og skipun vm̃ nockur[6] dauflig. storlig og merkilig erende[7] þessa vors fosturlandz til Noregs Rikes til lig[g]iande þa voru hier skipader ærliger og vel burduger menn Kristofur[8] Tronsson hofudzmann tit Epelhollt og Axel Jul til Vilstorp hogbemelte vora[9] allra hogbornasta herra bifalingsmenn. og klogudu huerneñ biskup Jon ȷ Holabiskupsdæme sem verid hafde med tueimur hans sonum. herra Birne og Ara Jonssyne. hofdu[10] verid hans nadar kongs M fra fallner og hofdu sig vpp sett og bored ofundz skiolld ȷ mote hans hogmegtigheit og villde[10] þar til giora landit og landzins ȷnnbygg[i]ara med sier affallna sama lande og folke ȷ soddan mata at forrada og vnder adra annarliga herra ad[11] draga og forvenda ȷ mote þeim eide. hollyste[12] og mannskap sem forne biskup Jon hafde latid gera og suared hans nadar K. M. af einum hans syne herra Sigurde Jonssyne og Jsleife Sigurdssyne hans mag og herra Olafe Hialltesyne[13] hans eigen trulyndum preste. Jtem ad forne biskup Jon fyrir adur nefnda[14]. ij. hans syne[15] med ofurvallde og magt hafde gripit og fangat

---

1) Gunnarsson 375. 2) Asgrimsson. 3) med b. v. 375. 4) -unst 375. 5) Lij, 5: eper. 6) Lij, 5: nokur. 7) vndur 375. 8) -for 375. 9) vorra 375. 10) Svo. 11) b. v. 375. 12) hollusto 375. 13) Svo Lii, 5; Hialltasyni 375. 14) nefndar og 375 15) syner 375.

og falskan dom latid yfer gañga herra Martein Einarsson heim æ sinn eigen gard[1]) og[2]) kirkiv sem hogbemellte K. hogmegtigheit hafde[3]) ȷnn skickad med bref og innsigle ad vera myndugur[4]) biskup og superȷntendent til[2]) Skalhollzt[5]) biskupsdæmes. og hafde med odrum sinum syne Ara ȷnn ridit med vallde og magt á einn gard sem kallast Hnamur og á einn krununnar gard Biarnarnes þadan ȷ burtt tacande og flytiande krununar og kirkivnnar gotz sem hogmektigheit K. M. hafde vñtt og forlent Bryniolfe Jonssyne. og Dada bonda peninga ȷ Huamme. og marga adra fleire landzins ȷnnbyggiara ad hafa forackat[6]) og yfer fallid ȷ soddan mata og adra [og] aull[7]) hans nadar hogmegtigheitz bref og ȷnnsigle foracktad og nidur lagtt og blifu aller þrir ȷ soddan sinum somum mishondlunum dauder og vm̄komner so ad forne[8]) biskup Jons og hans sona vondar hondlaner ollu landinv viturligtt er. huar fyrir hogbemellte vora[8]) allra nadugasta H. K. M. naudgadist nu til med sinum orlugs skipum ad ȷnn senda hingad ȷ Jsland nordan og sunnañ þetta hans nadar k. hog[megtigheitz] stridzfolk fyrir slika ohlydne og otruskap ad af stilla [suo og[9]) landit aptur ȷ gen til kyidar og hlydne venda hans nadar K. M. og rikinu til eins storligs og mikels okostar og þyngsla. sette[10]) forne[10]) hofudzmenn Kristofor og Axel Jul þetta allt fyrir oss ȷ [dom [og][11]) rett huortt ad[ur] fyrr skrifadur biskup Jon og þessu[10]) somu hans syner [herra[12]) Biörn og Ara[10]) ætte ecki epter [þeirra slikum[13]) otruskap og forrædara[10]) ad vera landradamenn og þeirra allra gotze follnu og fyrirgiordu vñder hogbemelltte K. M. og Noregs rikis krunu. þa ad spurdum vier Þorleif Grimsson og Jon Magnusson [sem voro þeirra[12]) barna foruarsmenn og alla[14]) adra vm̄ krings[15]) standande ef þar være nockrer menn sem þad visse ad afsaka þa ȷ nockurn mata ȷ mote soddan tiltale edur vondu vppsatre og tiltektum med rettu. en aller sogdu nei ad [þar være[12]) eingenn sem þad kynne giora epter slikum þeirra opinber-

1) b, v. 375; vantar í frumritið. 2) sl. 375. 3) 375; haf, frbr. 4) myndugan 375. 5) Skalholltz 375. 6) forackad 375. 7) b. v. 375. 8) Svo. 9) [og suo 375. 10) Svo. 11) [doms 375. 12) [375; gat á Ln, 5. 13) [slykum þeirra 375. 14) 375; allra Ln, 5. 15) kring 375.

ligum giorningi[1]). Þui epter slikum tilferlum. soknm og efnum sem fyrr skrifad stendur og ollu landinu viturligtt er. Dæmdum vier adur nefnder domsmenn epter vorum landz logum og rette þar sem vm̃ talar ran. hernad. obotamal. landrada[2]) og drottins suik fyrr skrifadan biskup Jon og nefnda hans tuo syne Biorn og Ara sanna landradamenn og alltt þeirra gotz og eigner fast og laust þad sem þeim med rettu hefur til heyrtt[3]) huar hellst þad kann finnast ꝏ Jslandi ad vera fallid vnder hogbemellte vor allra nadugasta H. K. M. og Noregs krunu. fyrir giortt og broted gotz ad eilifu hier epter ad vera. nema þad sem vitanligar skullder epter brefum og jnnsiglum. edur sonnum vitnisburdum. bivisast. Skilldu allar logligar skullder. jarder og lavsagotz sem dande[menn[4]) eigu og[5]) sig til leidde[6]) med logum og huern þar mega ad sier taca nu strags [epter þessum domi af[4]) peningum biskup[7]) Jons og hans sona Biarnar og Ara enn af luktum ollum skulldum og logligum giofum og þeim skemdum og vanvirdum sem menn hafa fyrir ordit af þeirra skipunum og giorningum et cetera.

Samþyckte[8]) þenna vorn dom fyrr [nefnder herrar[4]) Kristofor Trundzson[9]) og Axel Jul og þar med verdugur herra Ormur logmann nordan og vestan ꝏ Jslandi. og settu sin jnnsigle med fyrr skrifadra manna jnnsiglum fyrir þetta domsbref. er skrifad var ꝏ Oddeyre ꝏ Jslande j Eyiafirde degi sidar enn [fyrr seiger Anno Domini M. D. l. og eitt ꝏr[10]).

144. 17. júní 1551. í Laugardal.

Vitnisburðr, að Ari Andrésson og Þórdís Gísladóttir, kona hans, hafi gefið guði og heilagri Skálholtskirkju Bœ á Rauðasandi (sbr. Dipl. Isl. XI. nr. 669).

AM. Apogr. 1358, eftir transscriptum 14. júlí 1559. Önnur uppskrift samhljóða og eftir sama skjali er í AM. 4662. Uppskriftir beggja eru í þjóðskjalasafni.

Þat giore eg Are prestur Steinolfsson. godum monnum

1) giorningum 375. 2) Svo. 3) Lij, 5 horftt. 4) [375; vantar í Lij, 5. 5) þ. v. 375. 6) leiddo 3/5. 7) [biskups 375. 8) Samþyckto 375. 9) Transon 375. 10) [375; fúið úr Lu, 5.

kunnigt med þessum minum opinberum vitnisburdi Eg medkiennunst ad ec hefi opt oc osialldan heyrt ad are heitinn andresson og hans kuinna Þordis Gisladotter gáfu bædi sambyckiliga sina eign Bæ á Raudasandi vndan sier oc sinum erfingium. En vnder Gud oc heilaga Skalhollтz kirkiu til æfinlegrar eignar og frialsligs forrædis. Og til sannz vitnisburdar set ec mitt jnnsigli fyrir þetta bref skrifat j Laugardal vm vorit jn festo Botholfi abbatis anno dominj m. d. l. og eitt.

---

145. **23. júní 1551. á Hólum.**
27. mars 1568. á Breiðabólstað.
11. apríl 1568. á Höskuldsstöðum.

Kristófer Trondsson og Axel Juul úrskurða börnum síra Bjarnar Jónssonar á Meli helft eigna hans, „sem kvikt og lausir aurar eru, að fráteknu gulli, silfri og reiðugjaldi“.

AM. 234, 4to., bls. 546—7, skr. ca. 1595. — Lbs. 72, 4to., bls. 622, með hendi síra Jóns Halldórssonar í Hítardal, ca. 1720 (að eins sjálft bréfið).

Brief vm fie og peninga eptter sera Biorn Jonsson saluga.

Wier eptter nefnder menn: Christophor Thrandson hoffudzmann vti Ebbelholt og Axel Jul thill Willestrup konglig May. vors allra nadugasta herra bijfalningsmenn hier vppa Jsland nu jnnskickader. giorum ollum vitanligtt. ad eptter þui. ad gotz og eigner sera Biarnar Jonssonar er nu fallid og dæmtt forbrotid gotz til konglig Maiestat og krununnar. ad vera og blijfa til eilijfrar tijdar. Enn hann á þó eptter sið. framfærislaus. fatæk smá born. og hafa fá vine eda frændur. Þar fyrir hôfum vid vppa hábornasta vors allra nadugasta herra vegna nadugliga til hagad. vnt og til latid ad helften fyrrnefndtz sera Biarnar gotz. sem kuiktt og lauser aurar eru (ad fra teknu Gulle. sifre og reidugiallde) má og skal koma þeim sômu fatæku smábornum til góda. og hialpar. vppfædis og þeirrar bestu fyrerhyggiu. Og su onnur helfttin af sama gotze skal strax og med þad allra fyrsta greidast og afhendast hôgbornasta vors allra nadugasta herra

kongsiñs hôgmechtugheitz fővita og Bijfalningsmanne. erligum og vel forsokttum manne Pietre Einarsyne. hann skal framveigis giora þar reikningskap af. sem honum ber. Vtgiefid ǻ Hőlum næsta dag fyrer Jonsmessu vm midsumar Anno m. d. lj.

vnder ockar zignet.

Vitnisburdur vppa fyrr skrifad Brief.

Suo felldañ vitnisburd ber eg Magnus prestur Magnusson. ad eg hefe sied og yferlesid brief ȷ doñsku þeirra Christophor Th[r]andssonar og Axil Juls. med þeirra heilum og oskoddum̃ signetum. suo hliodande ord fyrir ord. sem hier fyrir ofañ stendur skrifad. Og til sannenda hier vm̃ þrycke eg mijnu ȷnnsiglle fyrir þennañ minn vitnisburd. huer ad skrifadur var ǻ Hoskulldzstodum ǻ Skagastrônd þann xȷ dag Aprilis Arum eptter Gudz burd. M. D. lxviij.

Annar vitnisburdur vppa sama brief.

Suo felldañ vitnisburd ber eg Gudbrandur prestur Þorlakssoñ. ad eg hefe sied. og yferlesid brief ȷ dôñsku þeirra Christophor Th[r]andssonar og Axil Jűls med þeirra heilum og oskoddum signetum. suo hliodandi ad meiningu. ord fyrer ord. sem hier fyrer ofañ skrifad stendur. Og thil sannenda hier vm̃ þrycke eg mitt ȷnnsiglle fyrir þennañ minn vitnisburd. huer ad skrifadur var ǻ Breidabőlstad ȷ vestra hőpe þann 27 dag Martij Arum eptter Gudz burd. M. D. lxviij.

---

146. **30. júní 1551.** **á Þingvelli.**
18. mars 1644. **á Hjaltabakka.**

Marteinn byskup Einarsson staðfestir gerning Gizurar byskups Einarssonar og Sigurðar Oddssonar, að kirkjan í Búðardal eignist 10 hundr. í heimalandi fyrir jörðina Tinda, er kirkjan átti áðr (sbr. Dipl. Isl. XI. nr. 252).

Bps. Skalh. XIII, 7, frumritað transskript á skinni. Af 4 innsiglum eru nú 2 skemmd fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 2460.

Biskup Marteinz bref. 1551[1]).

Eg Marteinn Einarsson vnder Gudz þolinmædi Byskup ȷ Skálhollti. Giore godum monum viturligt med þessu mijnu opnu Brefe. Ad eg hefi sied og yferlesid þad sama kaupbref. sem ȷnnehelldur þann kaupskap. sem herra Gissur Einarsson. sem Gud hans sal nadi giordi[2]). vegna kirkiunnar ȷ Budardal. vid Sigurd Bonda Oddzson. Ad hann selldi honum ȷordina Tinda. vndan kirkiunni. Enn kirkian skylldi eignast tiju hundrud ȷ heimalandi. Þar til skylldi fyrrskrifadur Sigurdur Oddsson greida kirkiunni ijc ȷ godum þarfligum peningvm. hvad mier virdist ȷ Allañ mata myndugt og skialligt oc fyrr greinda ȷord Tinda. vera eign[3]) Sugurdar Oddzsonar til fullrar eignar[3]) og frials forrædis. Og til sanninda hier vm þrycki eg mȷjnu ȷnnsigli vppa þetta Bref. Skrifad a Þijngvelli þridiudaginn næstañ epter Peturs messu og Páls. Anno domini. ꝏ. D. Lj.

Þad giorum vier epterskrifader menn. Magnus Sigfusson oc Biarne Olafsson prestar. Jon Finnsson oc Halldor Jonsson leikmenn. godum monnum kunnigt. med þessu voru opnu Brefi. ad vier hofum sied oc yferlesid. so latandi Bref a pappijr sem hier fyrir ofan skrifad stendur ord epter ord. med heilu og obrakudu ᴀ þryktu ȷnnsigli Herra Marteins Einarssonar Biskups ȷ Skalhollti. Og til sanninda hier vm̃ setivm vier fyrr skrifader menn vor ȷnnsigli og signeth fyrer þetta Transskriptar Brief. huort ed skrifad var ᴀ Hialltabacka ȷ Hunavatzþijngi vm̃ veturinn. Manudaginn næstañ epter Gregoriusmessudag. þa lidid var fra Gudz Burd ꝏ. DC. XI. iiij.

Þetta Bref var vpplesid ȷ logretto. nytt oc mindugtt dæmtt af lögmonnunum Arna Oddssyne og Magnusi Biornssyne 1644 þann 1ta Julij.

Arne Oddzson	Magnus B[iorns]s[on].
€. h.	€. h.[4])

1) Utan á bréfinu. Ártalið með hendi Árna Magnússonar. 2) b. v.; vantar í transskr. 3) Svo. 4) Þetta er ritað utan á bréfið, með eiginhandar-undirskriftum lögmannanna.

147. **30. júní og 1. júlí 1551.** **á alþingi.**

Hollustueiðar fyrirmanna í Skálholtsbyskupsdæmi til handa Kristjáni konungi þriðja, Friðreki, syni hans, og eftirmönnum þeirra á konungsstóli í Danmörku og Noregi.

I. Eiðbréfið.

A. *Á íslenzku* (30. júní 1551).

Ríkisskjalasafn Dana, „Island, Færöe og Grönland" nr. 35, frumbréf á skinni. Flest innsiglanna eru enn fyrir. Uppskrift Jóns Sigurðssonar JS. 372, 4to., bls. 217—21 (önnur uppskrift er í þjóðskjalasafni). — Prentað í Ríkisréttindum Íslands, Rv. 1908, bls. 80—5.

Vier eptter skrifader Herra Marteinn Einarsson byskop oc superintendent j Skalholt byskupsdæme eptter mins høgbornazta herra kongsins maiestate oc med fullnadar jayrde oc samþycke almugans a Jslande lærdra oc leikra. Herra Snorre Hialmsson. Einar Arnasson. Arne Annorsson Gisle Jonsson. Jon Þorleifsson. Biörn Olafsson officialis. Jon Biarnason. Oddur Halldorsson. Einar Olafsson. Freysteinn Grimsson. Eyolfur Grimsson. Jon Einarsson. Simon Jonsson oc Jon Halldorsson beneficiati oc soknar prestar Skalholttz byskupsdæmis. Erlendr Þoruardzson laugmann sunnan oc austan a Jslande. Pall bonde Fusason áá Hlijdarenda. Egerth Hannesson. Jon Þoruardzson. Jon Biörnsson. Philipus Runolfsson. Arne Gislasson. Ormur Jonsson. Jon Jonsson i Bæ. Hallur Olafsson. Þ[or]l[e]il[fu]r bonde Paalsson. Dade Gudmundzson. Brandur Einarsson. Sygurdur Oddzson. Are Jonsson. Biorn Jonsson Suarner logriettu menn. Hier med aller fromvztu menn lærder oc leiker med ollum almuga buendum fyrir Sunnan oc austan a Jslande j Skalholtts byskops dæme giorum ollum viturligt. oc medkennvnzt med þessu voru opnu brefe. fyrer oss oc vora erfingia oc eptter komendur fædda oc ofædda. at eptter þui at almattigur gud af sinne guddomligre naad oc forsia vtan alla blodz vthelling hefer nu af stilltz og nidurlagzt þann skadliga vpsteyt. osamþycke oc tuidrægne sem hier a landino sierdeilis af þeim ohlydna ogudliga afgeingna byskop Jone Hans sonum og tilheingivrum nu nockra stund þess verr verid hefer. Nu eptter

þui at stormegtugazte Heygborne forstiore oc Herra Herra Christian Fridriksson Dannmerckur Noregs Wendis oc Gottis konungur. Hertug vti Slesswick S[tor]me[re]n Hollstenn Dytmerskenn. Greife j Olldenborch oc Delmenhorst vor allra nadugazte Herra oc kongur Hefer nu af Christeligre m[i]ll[de] oc so sierdeilis gunst oc naad sparad oc þyrmt þessa heila landz innbyggiara so at hans nadarfull Kongl. Majst. med þessu s[inu] vollduga Strijdzfolcke Hier nu a lande so vel fyrer Sunnan sem fyrer nordan med sijnum Hôgmecktugustheit orlogs skipa f[lota] jnnsent. ecke hefer oss vorum konum bornum oc godze eptter vorre forsoman latid strafa. Somuleidis eptter þui at þetta sama fornefnda vortt fosturland Jsland hefer jafnliga oc af gamalli tijd leigit oc heyrt oc enn er nu eitt til liggiande lida mot vnder Noregis krunu fyrer Hueria skulld at vier hofum lofad suarit oc hylltt þessum tueimur hans nadugazta Kongl. Majst. bifalningsmonnvm Hier a landeno nu med sama krigsmagtt jnnsendum. sem er ærligau og velburdugann mann Ot[ta] [Stijgs]son foeta oc befalningsmann yfer Jsland. Geirmund Þorberñsson Skips hofudzmann vpa Dauijd. vpa Hans Nadeste Konng. Majst. Heygbornazta vegna j sodan matta. at vier oc vorra vegna so oc allz landzins jnbyggiara vegna andligra oc veralligra þeim sem nu fædder ero eda hier eptter koma kunna til eilifrar tijdar. Hier fyrir sunnan oc ongum vndanteknum. aller med eino samþycke huer fyrer sig med hond oc munn oc hiartta. So oc vid kraptt oc magtt þessa vors opna breffs. lofum Suerium og beplicktum oss vpa vora oc þeirra Christeliga tru æru oc Saluhialp. oc so vpa vora lijfs æro oc godz tapan at vier vilium oc skulum vera oc blijfa Høgbemelltte vors allra Nadug. Herra Kongl. Majst. konung Christiernn konungs Fridriksson. So oc stormegtugazta heygborna forsta oc Herra. herra Fridrik vtuoldum kong til Dannmarck oc Noreg Hertug vti Slesuick Hollstenn Stormarenn oc Dittmerskenn. G[rei]f[e] v[ti] Ol[denb]or[g] oc Delmenhorst Hans nadar kong. Majst. kiæra Son. so oc þeirra rettum eptterkomendum kongum j Dannmarck oc Norege huerium eptter annan at eilijfu Holler oc truer heyruger vndergefner oc fylgactiger þeirra konngl. Majst. besta

oc gagn at [g]iora oc [v]ita. So oc þeirra ogagn oc skada med allre vorre yterste magt og megne af vernda oc apttur hallda. Somuleidis alldre Hans [kongl.] M[ajst.] af falla eda fra vijkia Huorcke af velmagtt nie þrongingu eigi helldur fyrer vnnuztu lockan edur kugan. eda nockra adra Hondlan. eda midel Huortt sem oss er þat j mote eda med so sannarliga Hialpe oss gud. oc hans Heilaga ord. Til framar meire vitnisburdar oc betre foruorvnar at þesse forne vor oc almugans Jslandz innbyggiara Svnnan oc austan j fyrr nefndu Skalholltz byskopsdæme eid oc hylling stadug oc obrigdannlig med ollum sijnum ordum. punctum oc articulis ad eilijfu obriotanliga Halldazt skal. erum vier af ollum saman fornef[n]dum landzins jnnbyggiurum tilbedner bijfalader oc fullmagtt gefin vpa allra þeirra vegna huerium oc einum j sijnum [stad] at Heingia vor jnnsigle oc Signeth nedan fyrer þetta vortt oc þeirra opit bref. Gefit oc Skrifad Hier a Jslande a Þing[ve]lle þridiudagenn næsta eptter Petri et Pauli apostolorum sem er hinn xxx^de^ dagur Jvnij manadar arum eptter gudz burd Mdlj.

B. *Á dönsku* (1. júli 1551).

Ríkisskjalasafn Dana, „Island, Færöe og Grönland" nr. 36, frumbréf á skinni; flest innsiglanna eru fyrir — Eftirrit Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 213—16 (eftirrit þaðan í þjóðskjalasafni; þar er og önnur uppskrift eftir frumritinu). — Prentað í Ríkisréttindum Íslands, Rv. 1908, bls. 80—5.

Hyldings breffue paa Koning Christian och Hertug Friderich aff Menigheden Sônden och ôsten paa Jsland.

Wij effther scriffne Martin Einarsson Superattenndens och biscop vdj Skalhols stigtt Snore Hialmsson ij Holte Einar Enarsson ij Vattanes (!) Arne Arnesson ij Hetterdall Gislæ Ionsson ij Salerdall Joen Torlaffsson ij Gufudall Biôrn Olafsson ij Stadt ij Grindevig officiales Joen Biôrnesson ij Odde. Odder Haldarsson ij Bee Einar Olafsson ij Gordan Frøsten Grimsson ij Staffholte. Eiolffer Grimsson ij Malum. Jon Einarsson ij gerdum Simon Ionsson ij Kalffholte oc Jon Hallporsson ij Øre Beneficiarj oc Sogne prester ij Skalholts bi-

scopsdomen &c. Elender Torualdsson lagmann sønden oc østen paa Islandt Pouel bonde Fusesson. Eggertt Hansson aff vapñ. Jon bonde Tornaldsson. Joen bonde Biörnnsson. Dadj bonde Gudmansson. Philippus Rannolfsson Arne Gislasson Orm̃ Ionsson Jon bonde Ionsson Hallar Olaffsson Torleffner Pauelsson Brander Einarsson Sigurder Odsson Aruid Ionsson oc Biörn Ionsson sorne lagerettismenndth med meninge bönder oc almwe for sönden oc östen paa Islandt giöre alle viderligt oc kendis med thette vortt opne breff for oss oc vore arffuinge oc efftherkommer. at effther thij then almectuste gudt Haffuer nu af sinne gudommelig nade oc forsijwnn vthen stortt blodtz vtstörting affstildt thette scadelig oprör tuedract oc venighet som nu paa Islandt formedelst then whørsom vgudelig oc affaldne biscop Joen Aruitsson for norden oc hans twende sönner Aruidt oc Biörn oc thieris tiilhengere en tiid langh (thiss verre) varett Haffuer. thisligest effther thij stormectuste høgborne første oc Herre Herr Cristiann Danmarckis Norgis Vendis &c. Koningh Hertog vdj Slesuigh Holstenn Stormarnn oc Dittmersken Greffue vdj Oldenborg oc Delmenhorst &c. wor alder kiæreste nadigste herre och Koningh Haffuer aff cristelig milhedt so oc aff sinderlige gunst oc nade spardt oc forskonnet oss vores Høstruer börnn oc gutz oc ickij effther vores forsömmels-æ oc brőst med thette Hans nadige koninglige Mtts velduge Kriigsfolck ladit straff-tt som nu saa well Norden som sönden lands met sijne Koninglig Hogmectughedz orlogs skiffue indskickett ere. sammeledis effther thij thette vores fædernæ landt Islanndt haffuer stedtz oc aff arildz tiidt legett oc hörtt oc end nu er ith tiilhengende leedmoedt watskildt fraa Norgis kronæ Tha haffue vij alle med mennige lanndzens indbiggere Her for sőnden oc östen paa vores egne voris arffwinge oc efftherkommere fődde oc vfődde andelige oc verdzlig alle thieris vegne loffuit Hyldiigt oc soretth Thiisse Hanns nadis Kongelige Mtts fuldmectuge beffallingsmenndt paa Hañs nadis koninglige Hőgmectughedz vegne som ere erlig welburdige menndth Otte Stigsson oc Germunndth Suenskæ Huldscap mandskaff eedt oc tro tieniste vdj saa made att wij nu med krafft oc macht same wortt opne breffues vidt

voris cristelige tro æræ seell oc salighet saa oc vidt liiff æres oc golzes fortabelssæ loffuer swerer oc forplicte oss alle oc Huerr ij seer met Handt mundt oc Hiertte att uille oc skulle være oc bliffue Høgbemelt Koning ig Mtt Koningh Cristiann Koningh Fredericks sôn vores aldernadiste herre oc Koningh. saa oc stormectuge Hőgborne fôrste oc Herre herre Fredrick wduøldt Koningh tiill Dannmarckis oc Norge hertog vdj Slesuig Holstenn Stormarnn oc Dittmersken Greffue vdj Ohlenborg oc Delmenhorst &c hans nadige Koninglige høgmecktughedz kiere elskelig sôn saa oc thieris effiherkommere Koninger tiill Danmarckis oc Norge &c. en effther anden tiill euig tiidt. hôrug oc liduge vndergiffne oc tôlgeactige sijnne koninglige Mtts gaffnn oc beste att uide oc ramme. thieris argest oc schade at affwende oc forhindre. oc aldrig sijnne Koninglige Mtt at affalde eller fraa vige Huercken formedelst macht eller offuerualdt lôckelssæ eller beuegningh. eij heller for nogen anden handell eller midell ther oss met eller emodt være kan saa santt helpe oss gudtt oc sijtt helge ordth Tiill yttermære stadfestningh vittnisbirdt oc bedre foruaring at thenne forne eedt oc Hylding aff oss voris arffuinge andelighe oc verdzlige fôdde oc vfôdde fast oc vbiôdelig tiill enigtiidt Holdis schall vdj alle sijnne ordt puncther oc articuler oc vdj alle made effther som forne stander er vij tiilbedtt beffallett oc fuldt macth giffuit. aff mennige landzens Jndbiggere her for sônden oc ősten paa voris egne oc alle thieris vegne at henge voris enntt zegl oc Signetther Neden thette wortt oc thieris opne breff giffuit oc skriffuit paa Axôôr altingh onsdagen nest effther sanctorum Apostolorum Petri & Paulj Dagh Anno &c. mdljo.

II. Eiðstafrinn.

Dómabók í þjóðskjalasafni í fol. (frá Jóni Magnússyni), bl. 184r, skr. 1604. — Prentað í Ríkisréttindum Íslands, Rv. 1908, bls. 86.

Holluztu Eidur sem Suarinn war a alþijngi af aullum almuga Anno 1551. [Epter aftauku Biskups Jons og sona hans.[1])

[1]) [bætt við með annarri samtíða hendi.

Til þ[ess] l[eggur] þ[u] h[ond] a h[elga] Bok og suo s[kytur] þ[u] þijnu mali til gudz ad epter þeirri hyllingu sem giord og samþyckt er hier j dag a Þijnguelli suer eg vorum allra kiærazta og nadugazta herra og kongi kong Christian Fridrichssýne Noregz og Danmerkur rijkis kongi og hanz kiæra syne utuøldum kongi Fridrich. Danmerkur og Noregs at vera hollur og trur vndersat og hans rad og dad og allri lydskylldu og afuenda aullum þeirra skada og fordiarfi leyniliga og opinberliga og aunguan þann styrkia sem þeim vill motfall veita huorki med ordum nie verkum.

Suo hialpi mier gud og hans heilagt ord.

---

148. 1551. á alþingi.

Eiðr fulltrúa konungs að halda islenzk lög, „eftir því sem Noregs konungar hafa oss jatað".

Lbs. 69, 4to., bl. 125, skr. ca. 1640. — Prentað í sögu Magnúsar prúða eftir Jón Þorkelsson, Kh. 1895, bls. 61, og i Ríkisréttindum Íslands, Rv. 1908, bls. 87.

Eidur Otta Stijgssonar og Eggert[s] Hannessonar.

T[il] þ[ess] L[eggur] þ[u] H[ond] a H[elga] B[ok] og so sk[ytur] þ[u] þ[inu] M[ali] T[il] G[uds] ad þu skallt hallda huorn mann vid laug og Riett Rijkañ og fátækañ Effter þui sem Norex kongar hafa oss játad og lofad og samþycht heffur vered millum nädugasta herra kongssins og þegnanna hier á Jsslande sem riettum hyrdstiora ber ad giora og Jsslands Lögmann a ad hallda.

Suo hialpe þier Guds ord og [hans] heilaga Euangelium sem þu satt seiger gramur eff þu lijgur.

---

149. 1551. á alþingi.

Sjöttardómr, genginn á alþingi, um mat á fémunum þeirra manna, sem grunr hvilir á, að skatt eigi að lúka.

AM. 238, 4to., bl. 165 v, Bessastaðabók, með hendi Vigfúsar sýslumanns Jónssonar á Kalastöðum, ca. 1570. — Lbs. 63, 4to., bl. 8,

skr. ca. 1640. — Lbs. 65, 4to., I, 107 (sbr. II, 135), með hendi Jóns dans Magnússonar, ca 1640. — Lbs. 69, 4to., bl. 200—1, skr. ca 1640. — Lbs. 67, 4to., bl. 20—1, með hendi síra Jóns Erlendssonar í Villingaholti, ca 1650. — Ny kgl. Saml 1945, 4to., bl. 56r, 340r, 407r, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar, 1666. — ÍB. 315 A, 4to., bl. 6, ágrip skr. ca. 1670—80. — ÍB 315 B, 4to., bl. 110, heillegt, en ártalslaust, skr. ca. 1660. Advocates' Library í Edinborg 21. 3. 10., 4to, skr. ca. 1750 (= ÍB. 315 A, 4to). — Uppskrift Jóns Þorkelssonar í þjóðskjalasafni.

Alþingisdomur[1]) um efaskatta[2]) Anno[3]) 1551.

[Er þetta. vj. manna domur. huersu fara skýlldi[4]) um þa menn er eigi hefdi latid sia ad sinum peningum hreppstiorana edur virda eptir laugum og efi er ꝍ huortt skatt eiga ad giallda eptir laugum edur eigi. Enn so[5]) steñdur skrifat ȷ laugmalinu. ad allir bændur sie skýlldir ad sækia hreppstiornarþing. jtem og ad allir menn telie fram fie sitt og lati virda. ij. skilrika menn edur fleiri og vinni eid ad. Saumuleidis steñdur suo ȷ laugbokinni. Nu vill veriandi huorki [eid winna nie fie festa.[6]) þa sannar hann sier ꝍ hendur þa skulld. Steñdur og suo skrifat. ad madur skal eid vinna ad fie sinu til skattz sem til tiundargialldz. Þui ad suo profudu og fyrir oss komnu dæmdum uier fýrnefndir domsmenn med fullu doms atkuædi alla þa menn er greindur umbodzmadur misgrunar. ad skatt eigi ad luka. skyllduga ad telia fram allt sitt fie. og lati virda ij skiluisa menn edur fleiri og vinni eid ad ꝍ þingi edur fyrir sýslumanni ad þeir eigi ecki meira fie enn hann hefur fram talit edur til sagt. enn hver sem eigi vill þennañ eid vinna ȷnnan sioundar ad heýrdum dominum. þa sie skýlldugur ad greida skatt edur hafa[7]) rad fyrir giortt et seinasta xiiij. nattum fyrir Pieturs messo og Pals. ella svari [slikri sekt sem laug giora rad fyrir.[8])

Samþýcktu[9]) Lögmenn[10]) þennañ vorn dom med et cetera.

1) 315 A: Domur 238, 63, 65, 67, 69, 315 B. 2) efaskatt 315 A. 3) b. v. 63, 65, 67, 315 A. 4) [Dæmdur af vj Logrettumonnum 315 A. 5) b. v. 63, 65, 67, 69, 315 o. fl.; vantar í 238. 6) [þessu er raðað með bókstöfum *b* og *a* í 238, eins og lesa ætti: fie festa nie eid winna. 7) b. v. 315 B; vantar í 238. 8) [6 avra sekt 315 A. 9) 315 A; samþykti 238, 63, 65, 67, 69, 315 B. 10) b. v. 315 A.

Eijdurinn [1])

Til þess leggur þu hond á helga bők. og þad seiger þu gude. ad þu átt so fie sem [nu hefur þu[2]) fram̃ sagt. og ecki meira nema minna sie j kviku og daudu. og þetta[3]) fie hafa[4]) þesser [vj skilvijser[5]) menn [og myndugег[6]) virt. og aungu fie hefur þu vndan skotid. nie [med nockru mote[7]) af leiut. og[8]) ad so stofudum eijde[9]).

---

150. **Sumarið 1551.**
8. maí 1575. **á Mælifell.**

Vitnisburðr um lýsing Þórunnar Jónsdóttur á Grund, „að hún yrði nú að þiggja sína eigineign" að léni.

AM. 255, 4to., bls. 366. Eftirrit þaðan er í þjóðskjalasafni.

Vitnissburdur Þorsteins Prests Hallssonar vm Grund j Suarvadardal Anno 1575.

Suo ordinn vitnissburd ber eg Þorsteirn prestur Hallsson ad eg epter mijnu minne vm̃ sumared þa Datum skriffadest M D L og i var eg med odrum godum mönnum þar vid staddur þa Þorunn Jonssdotter var til tals fyrer þeim kongssijns Haufudsmönnum Axel Jul og Christoffor Throndssyne. og þar epter strax heirde eg Þorune Jonssdotter þuij lysa fyrer mier og odrum godum mönnum. ad hun jrde nu ad þiggia sijna eigeñ eign til lienis. sem hun vissj sig fyrer gudj med Riettu eiga. sem være jordeñ Grund j Suarvadardal. og til sannenda hier vm̃ set eg mitt jncigle fyrer þetta vitnissburdar brieff. epter huðriu eg vil sueria eff þurfa þiker. Skriffad a Mælelelle attunda dag Maij Anno ꝏdlxx og v.

(L S).

---

1) Eiðr þessi er að eins í 65 og 1945. 2) [þw hefur nu 1945. 3) þad 1945. 4) 1945; hafe 65. 5) [skynsamer 1945. 6) [sl. 1945. 7) [1945; sl. 65. 8) 1945; sl. 65. 9) sl. 1945.

151. **17. júlí 1551. við Vallalaug.**

Sjöttardómr á þriggja hreppa þingi dœmir undir lögmannsúrskurð „og dandimannadóm“ tilkall erindreka konungs fyrir hönd konungs til fémuna Helgu Sigurðardóttur og förunauta hennar.

JS. 375, 4to., 168—9, með hendi Erlends sýslumanns Ólafssonar: „Ex orig. Stadarholensi“. Aftan við bréfið er hér ritað (án efa eftir Árna Magnússyni): „So mikel vard hia almugafolke aversion fyrer Invocatione Sanctorum, epter þad su papiska religion tok fyrer alvöru ad utrýmast ur Jsslande, ad folked (þeim epterblifande catholsku til stridz, og af forakte trausts þess, sem þeir til forna sokt hofdu til heilagra) sette Mariunafn uppä hunda, hvad þo likast er ecke mune almennelega lidest hafa. þo hefur gamallt folk, sem munde til þeirra tída, klagad þetta fyrer þeim yngre, so sem almenniliga ogudleika, og af þvilikum fortölum er þetta nidur til vor komed, ad so oskickanlega hafe tempore reformationis fram̄ fared. Aller þeckia hvernig i þvilikum reformationibus et commotionibus animorum tilgeingur, hellst hia vulgo: og þvi er þetta truanlegt.“ — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þat giörum vær Magnus Biornsson. Þorstein Gudmundzson. Sæmundur Simunarson.[1]) Oddur Filpusson. Þorgrimur Gudmundsson og Magnus Jonsson. godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefe ad faustudagin næstan fyrir Þorlaksmesso vm̄ sumarit vid Vallalaug þriggia hreppa þingi a þingstad riettum. vorum vær i dom nefnder af heidarligum manni herra Orme logmanni nordan og vestan aa Jsslande. ad skoda. ransaka. og fullnadar doms atkvæde ä ad leggia um þä asakan. sem Þorsteinn Jonsson þar fram̄bar. vegna Kristoforus Transsonar og Axel Jwl. um Helgu Sigurdardottur og hennar medfylgiara Jon og Gotskalk huer so hliodande var. ad þeir lystu alla þeirra peninga fallna under kongin. Nu i fyrstu grein alitum vier þetta ed sama bref. hvad vier gatum þar ecke ad giortt ad sinne fyrir þa grein ad oss virdtist þar til þurfa ad koma og kallast ener vitrustu menn og skæligustu þar sem um so stor mal er ad dæma. Þvi i guds nafne amen. og ad aullu svo profudu og fyrer oss fyrer oss komnu. þä dæmdum vier med fullu

1) undirpunktað í hdr.

doms atkvæde aull þesse malaferli aptur til Vallalaugar. á midvikudægin næstan epter Mikaelismessu under logmans urskurd og dandimanna dom. sem þar þá verdur vm dæmdur af visustu monnum. Hier med dæmdum vier alla sysslumenn þá kongsins umbod hafa. svo og logriettumenn og kongsins eidsvara þangad skyllduga ad koma i adur sagdan stad og dag til ad styrkia kongssens rettelegheit.[1]) enn hvern sysslumann. skylldugañ ad giðra bod sinum nefndarmonnum i sinu umdæme ad forfallalausu. Enn hver er ecke kemur til ad styrkia kongsens Rett. og missest þar fyrer Retturinn bæde kongdomsins. og svo þessara. sem fyrer sök verdur.[1]) þá dæmdum vier þá sakada vera fiorum morkum vid kong. hver ei kæme ad forfallalausu. og enn[2]) um þá menn sem sinu eid riufa svara slikre sök þar fyrer sem login utvisa sem ecke vilia hylla kongsins riett. Og til sanninda hier um sampyckte þennañ vorn dom adurgreindur lögmann Ormur Stullason. og sette sitt Jnnsigle med fyrrgreindra manna Jnnsiglum. hver skrifadur var i sama stad og dag. þá lided var fra gudz burd M.D.L. og j. ár.

---

152. 17. júlí 1551. við Vallalaug.

Tylftardómr og lögmannsúrskurðr, er lýsir friðhelgi yfir Þorsteini Guðmundssyni á Grund, mönnum hans og fé hans öllu.

AM. Apogr. 720, með hendi Jóns Magnússonar „Ex originali" „á kalfskinn", og segir hann til innsigla, — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar í þjóðskjalasafni.

Jhesus.

Ollum þeim godum monnum sem þetta bref siá edur heyra. sendum uær Magnus Biornsson. Þosteinn Jonsson. Sæmundur Simonarson. Magnus Jonsson. Tume Þorgrimsson. Gottskalk Tumasson. Þorgrimur Gudmundzson. Oddur Filppusson. Jon Jonsson. Grimur Einarsson. Jon Stigsson. Jon Halldorsson. kuediu guds og vora. kunnigt giorandi þæ

1) Svo. 2) undirpunktað.

lidit uar frá guds burd. m.d.l. og eitt [ar]. vid [Vallnalaug.[1]) faustudagenn næstañ fyrir Þorlaksmessu. um sumarit. æ almennueligu þriggia hreppa þinge. er Ormur laugmann þar sette. vorum vier j dom nefñder af adurgreindum valldzmanni. til at skoda. og ransaka. og fullnadar doms atkuæde æ at leggia vm [þau ælit vit Þostein Gudmundzson. þar[1]) beidde og krafde laugmannenn sinna vegna vm þad omak. og heitaner. sem hann þyckist fyrir hafa ordit. at hann mætte ei hallda sic æ sinum eignum. kom þar fram þau lagabod. sem haun hafdi fyrir sic bodit. og sina peninga. og sinna manna. leist oss þau hans bod j allañ máta eptter laugmále uera. þui at guds nafñe til kaulludu. og svo fyrir oss komnu. dæmdum vær adurgreinder [menn] Þostein Gudmundzson. hans menn og alla hans peninga fridhelga vñder þann dom sem Ormur laugmadur þar yfer nefndi. huer hann mætte med riettu laugmæle til klaga. ok þvi[1]) alla sliku sakada sem laugin wt wisa. er hann vilia edur hans gottz omaka. gripa. edur taka. æn hans vilia. rietts ránsaks.[1]) fyr enn hann er med riettu laugm[ale] sokttur fyrir adurgreindum Orme laugmanne. hier med allt hans folk. konur sem kallmenn i fullum fri[de] meiga vera a hans eignum. Ok til sanneñda h[ier um]. setium vær uor jnncigle fyrir þetta uort domsbref. huert skrifat var j sama slad og dag ær sem fyr seiger.

Eg Ormur Stullason laugmann nordan og uestan medkennuñztt med þessu minu opnu brefi. at saker þess at fyrir mic kom Þosteinn Gudmundzson og birtte fyrir mier þann dande manna dom. er dæmdur uar uid Vallalaug. og ec adurgreindur Ormur þar wtnefnde. þui j guds nafne amen. og [med] ræde[1]) enu bestu og viisustu wanna ræde[1]) og samþycke. er þá hiá mier uoru. wrskurdade ec tittnefñdur Ormur laugmann nordan og suo uestan á Jslande med minum fullmecktugum laga og laugmanns wrskurdi þennan enn sama dom dande manna. er hier fyrir ofan stendur skrifadur. myndugan og stadfastan med aullum sinum greinum og artikulis er hann jnne helldur. og af ongum manni

1) Svo.

ʀiufast meiga. utan af naduga^sta herra kongenum sialfum og med ʀikesens ʀædi. og epptter þui sem uor Noregs kongs laug og Jslendsk Jnne hallda og wtuisa. hier med fyrirbyd ec lærdum sem leikum. hvar þeir eru. at þeir gere nockra forhindran fyrgreindum Þosteine edur hans folki. kuinnum sem kaullum. huar hellst þeir eru. edur blifa kunnu. fyr enn þeir eru ædur ʀietteliga fyrir mier soktter og laugliga klagader. enn huorir sem sodan misgiora og ecki vilia logmælit hallda og svo þui ʀanglıga ꝺ̄ mote ganga. og ohlijduger vilia vera mins nadugasta herra kongsens ʀiettigheitum. þæ skulu þeir allri slikre sauk sakader vera. og fyrir sic svara sem lỏg wtviisa. Og til sanninda hier um set ec mitt Jnncigle fyrir þennan minn laga og lỏgmanns wrskurd. huer er gerdur var og skrifadur vid Vallalaug. æ faustudagin næstan fyrir Þorlaksmessu um svmarit. anno salutis ꝏ.d.l. og eitt æʀ.

---

153. 17. júlí 1551. í Bakkarholti.

Sjöttardómr dœmir mál Arnórs Eyjólfssonar og Ívars Guðmundssonar undir tylftardóm á næsta vorþingi (ágrip).

Lbs. 115, 4to, I. bls. 338, m. h. síra Jóns Halldórssonar í Hítardal, ca. 1720—30. Eftirrit Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar þaðan er í þjóðskjalasafni.

Anno 1551. fỏstudaginn næstañ fyrir Þorlaksmessu um sumarid ꝺ̄ Backarhollti i Ølvese utnefndi Erlendur Þorvardsson lỏgmadr sunnan og austan a Jslandi. og kongz umbodzmadur i Arness sȳslu. 6 manna dom i millum Arnors Eyolfssonar og Jvars Gudmundssonar. fyrir þad Jvar hefdi sleigid konu Arnorz heifftugre hende i kirkiugardenum i Arnarbæli. Þad mꝺ̄l sett upp under 12 manna dom til næsta vorþingz et cetera.

---

154. 18. júlí 1551. í Miðfjarðarnesi.

Bergr Jónsson samþykkir kaup Magnúsar Björnssonar á hálfri jörðunni Hallgilsstöðum á Langanesi.

Steph 27, 4to., bls. 435—6, Svartskinna m. h. Benedikts Þorsteinssonar: „ex membrana". Uppskrift þaðan er í þjóðskjalasafni.

Samþycke um̄ a[1]) Hallgilstôdum ǻ Langanese — ex membrana.

Þad medkienne eg Bergur Jonsson med þessu mÿnu opnu brefe ad eg hefe heirt og sied þad kaupbref. med tvejmur hangande jnnsiglum. sem Magnus Bíôrnsson hefur keifft halfa jôrdena Hallgilstade ǻ Langanese af mÿnum syne Jone h[eitnum] Bergssyne fyre[r] xvi*j*c hvert kaup eg samþicke med þessu mÿnu brefe. ad stodugt skule standa fyrer mier og ôllum mÿnum erfÿngum̄ og eftterkomendum̄. enn skil þad til ad Magnus gialde mier þad sem ogolded er af greindu jardarverde. sem er xii*j*c j fullgildum̄ penÿngum̄ so sem þad kaupbref inne heldur sem þejr sin a mille giort hafa. og þennan̄ giornÿng handsala eg nu Birne syne adurgreindz Magnusar ad hans eign skule vera fyrnefnd jord halfer Hallgilstader undan̄ mier og mÿnum ørfum̄. enn under Magnus og hans erfÿngia. til æfenlegrar eignar. og til mejre stadfestu og sannenda hier um̄. kolludum̄ vid adurgreindur Biorn þessa menn ad sia og hejra ochar handsôl og giôrnÿng sÿra Stein Olafsson. og Ellend Magnusson. huerer ad settu sÿn innsigle med mÿnu innsigle nedan̄ fyrer þetta bref hvert skrifad var giort æ Midfiardarnese þann xviij dag Julij um̄ sumared þa lided var frǻ Guds burd M. D. l. og eitt ǻr.

---

155. 12. ágúst 1551. í Vík.

Kristín Gottskálksdóttir fær syni sínum, síra Gottskálki Jónssyni, í hendr alla jörðina Syðri-Ey á Skagaströnd, 20 hundr. i löggjöf, 20 hundr. í skuld til hans, 20 hundr. ad kaupi.

Jbsk. AM. Húnavatnss. 2. Uppskrift, staðfest að Geirröðareyri

1) Svo.

15. apr. 1764 af Guðmundi Þorleifssyni, sira Jóni Jónssyni og Birni Jónssyni.

Eignarskiol firir sidri Eij á Skagastrond j Hunavatnzþijnge.[1])

Þad giorum vid Einar Gilbrigzson og Biarne Þorgilsson godum monnum kunnigt med þessu ockar opnu briefe árum efftir gudsburd ꝏ d l og eitt. miduikudægenn næstan firir Mariumessu firre um sumarid i Vijk i Sæmundarhlijd. uorum vid i hia sáum og heirdum á ord og handaband þessara manna. af einne álfu hustru Krijstinar Gottskallksdottur. enn af annare sijra Gottskallz Ionss[onar] suo firirskilldu j firstu grein ad fyrrnefnd Kristin gaf j sijna loggiof og gallt siera Gottskalc. xxc j jordunne Sudureij á Skagastrond. er liggur i Hoskullzstadakirkiusökn. er hun hafde lofad adur med handsolum ef hann næde med logum þessari jordu fyrer sig. j annare grein fieck hun til fullrar eignar og gialldz adurnefndum sijra Gottskalk aunnur xxc i adurnefndri jordu en firer þa peninga er hun. sagdist vita ad hann vantade á vid aunnur sijn born af sijnum peningum og á sinn fôdurarf þui hun sagdist hafa mätt uallda þar nockru um j þann tijd þad skiede. J þridiu grein sellde tijttnefnd hustru Kristin optnefndum syne sijnum siera Gottskalc enu þridiu xxc j þessare jordu. enn hier i möt gallt hann mődur sinne xxc j ollum gődum peningum gilldum þeim henne lijkar ad taka og ut at luka þeim suarast á huor ochar(!) med þessum skilmála fiech hustru Kristin Gottskalcsdötter þrattnefndum siera Gottskalc til æuenlegrar eignar alla þessa firrsagda iord Sidreej med ollum þeim giædum sem henne hefur filgt firr og sijdar med logum. ad tilskilldri þeirri eggvarpsej sem þar til heirer og filgt hefur sijdan hun var giefin af siera Þorde Þordarsine til Sidreejar. og til sanninda hier um setium vid ochar jncigle firir þetta giornings brief er skrifad uar j sama stad og äre sem firr seiger.

---

1) Aftan á bréfinu.

156. 15. ágúst 1551. á Mýrum.

Sigríðr Björnsdóttir gerir skipti með sonum sínum, Þorleifi og Birni Bjarnasonum (með tveim fylgiskjölum, A og B).

AM. 253, 4to., bls. 150—1, með hendi síra Sveins Símonarsonar í Holti í Önundarfirði (d. 1644). — JS. 222, 4to., bls. 392—5, skr. ca. 1750. — Eftirrit beggja hdr. eru í þjóðskjalasafni.

[Skipta Brief þeirra brædra Þorleifs og Biörns Biarnasonar nu jnsigla laust. og bera pressur mercki ad med innsiglum hafi verid. skrifad med eigin hendi Biörns Biarnasonar[1]).

Þad giörum vier Jon Þorleifssson. Olafur Jonsson prestar Skalhollltz stigttis Torfi Sigfusson. Snorre Jonsson. Þorlakur Jonsson godum monnum knnnugt med þessu voru opnu briefi. þa er lidit var fra hingadburd vors Herra Jesu Christi 1551 ära vppa Mariumessodag ena[2]) fyrre vm sumared ä Myrum j Dyrafirdi vorum vier j hiä säum og heyrdum ä ord og handaband þessara manna. Af einne alfu Sigrijdar husfreyiu[3]) Biörnsdottur. Enn af annari alfu hennar sona. Þorleifs Biarnasonar og Biörns Biarnasonar. Eñ þad faldist og skildist j og vndir þessu þeirra handabandi ad Sigrijdur husfreyia Biörnsdottir giördi þessi skiptti med sijnum sonum. Þorleifi og Birne. Ad Þorleifur skylldi til æfinligrar eignar ad taca gardinn Myrar j Dyrafirdi med öllum þeim gögnum og giædum sem ädurskrifudum stad fylgir og fylgt hefur ad fornu og nyiu bædi til sios og landz med þeim skilmäla. ad Sigrijdur husfreyia skylldi hafa sier til adsetu ä Mijrum æfinliga þriu hus kirkiuskem̄u. litlu badstofu. og litlu stofu. suo og annar stadar innañ gardz annan[4]) gang. huar henni vel lijkadi. lofadi Þorleifur til ad hialpa þessi ädur skrifud[5]) hus vpp ad giöra. Hier j moti skylldi Biörn Biarnason eignast stadinn Kirkiubol j Valþiofsdal fyrir lijc og þar til iördina Sellätur fiorum c[6]) og xx ad dyrleika er liggur j Vatzfiardarkirkiusokn med þeim skilmäla

1) frá [253; 222: Utskrift af skipta Brefe Þorleifs og Biörns Biarnasona. 2) Svo bæði hdr. 3) 222: husfrur. 4) 222: Rumañ. 5) 222; adur nefud. 6) Vantar í 222.

ad Sigrijdur Biǒrnsdottir skylldi hallda iǒrdina Sellätur j sijna lijfstijd. vtan hun villdi fyrre afleggia vid Biǒrn sinn son. Oc þar vppa skylldi Biǒrn Biarnason eignast iǒrdina Lätur sem mismunur var ǎdurskrifadra garda ad dyrleika og husum. og audrum giædum og jtǒkum.

Somuleidis lofudu þeir [bǎdir brædur[1]) Þorleifur og Biǒrn med mackt vid ad hialpa sinnar modur peningum sem hun villdi j sinne vardueitslu hafa ǎ Myrum vetur og sumur[2]) sem henni mætti vel gagnast badir samt til iafnadar. Jtem lofudu þeir brædur huor annañ ad styrkia med ord og verck. og tilgreint vm solvafioru og gelldra peninga beit sem huorum vel gagnadist og skog. Skylldu þo þessir ǎdurskrifadir brædur huor sijna eign eiga og hafa æfinliga. enn huorgi[3]) skylldj med riettre skylldu eignast nein jtǒk j annars gard nie iǒrd. framar meir enn med brodurligum skipttum sem huorum vm sig þarfnadist og med[4]) þyrftti.

Oc til sannenda hier vm setium vier fyrrskrifadir menn vor jnsigli fyrir þetta giǒrnings brief. huert ad giǒrt og skrifad var j Hollti j Ønundarfirdi ǎ sama ǎre deigi sijdar enn fyrr seiger.

A.[5])

Reiknings bǒk i Skalhollte.

Kyrkiañ ad Walþiǒfsdal ǎ xij^c jǒrd landskylld iiij ærgillde.

Jtem kugillde iiij. Fastagots Tijutiju og viij^c met gardenum.

Visitatiubǒk H[erra] Gisla Jonssonar.

Kyrkiañ i Walþiofsdal ǎ xij^c jǒrd. iiij kugillde.

Jtem i kyrkiunne Ein messuklæde. Eitt alltaresklæde. Ein klucka stǒr. kǒrbialla og blykaleikur. 1^c i skoge á Saudanese.

Jtem fastagots x tiger hundrud og viij^c betur met gardenum.

---

1) frá [öfug röð í 222. 2) 222: sumar. 3) 222: hvórigur. 4) vantar í 222. 5) er að eins í JS. 222, 4to., og fylgir þar bréfinu.

Tijundar Reiknings Bők Magnusar Jonssonar[1]) sysslumanns yfer sysslunne skrifar so hier um.

Kyrkiubol i Valþiőfsdal 52c og hallda þeir sem þeckia hønd Magnusar ad hun sie þar sem standa 52.

Jtem Betalings edur andvirdes Reikningur fyrer Kirkiuből syner lioslega Dateradur 1607. 1608. 1609 effter saliga Sıra Snæbiørn. ad jørdeñ hefur betølud vered so sem full 52c Enn þo þangad til hielldest hun ecke i þeirra manna minnum mǻskie. utañ 48.

Jtem Brefsord Sira Sveins. ad hann seigest 25 ǻra[2]) þa i Hollte vered hafa er hann þad skrifar. og seiger sig ecke vitad hafa fyrr enn þa. ad stadurenn være so dyr. eda meir enn 48c

B.[3])

Sønn og Rigtug Copie af eirnre grein ur Sendebrefe þess heydarlega manns Sira Sveins saluga Simonarsonar. til skrifudu husfreyunne Þőru salugu Jonsdőttur[4]) Anno [1]607 27. Aprilis.

J sama mǻta hef eg þad frekasta sem eg kunna. vid Biørn[5]) effter geinged um stadarens dẏrleika. so hann hefur sin skiøl og skilrıjke i tie lated. ad skoda og yfer ad lesa er þar uppǻ hlioda. og eru þar sierdeiles fimm Bref hvør øll eg meina ad utvijse og sanne søgu Biørns. ad stadurenn sie tőlf hundrud og xl. ad dyrleika. Fiøgur af þeim brefum eru øll meir enn hundrad ǻra gømul. Þad fyrsta er. ad Are Gudmundsson gaf dottur sinne Oddfride halfañ Valþiőfsdal fyrir lxc til kaups vid Halldőr Jonsson. Enn halfañ sellde hann honum. ad Mosdal frateknum. sem þad Bref utvıjsar. og verdur þa allur Valþiofsdalur hundrad hundrada. Skrifadest þa Datum MCDXX[6]). Annad Brefed vottar so. ad Halldor Jonsson handlagde Oddfride Aradottur Mosdal. Enn

1) þ. e. Magnús prúði, d. 1591. 2) Svo. 3) Að eins i JS. 222, 4to. (bls. 381—3). 4) þ. e. Þóra, kona sira Snæbjarnar Torfasonar á Kirkjubóli. 5) þ. e. Björn Bjarnason. 6) þ. e. bréf frá 27. mai 1420. Dipl. Isl. IV, nr. 339.

gallt henne Kirkiuből i þau lxc sem Are B[onde] Gudmundssoa gaf Oddfride dőttur sinne. Datum var þa MCDXXviij[1]) Þridia er kaupmălabref Hakonar Jonssonar og Oddfridar Aradóttur. er Hakon hafde til kaups vid Oddfride lxxxc. og hier i mőt Oddfridur ỏnnur lxxxc. Kyrkiuből i Valþiőfsdal og þar ofañ a xxc. Datum þessa Brefs MCDXXXIII.[2]) Þa þesse Bref og giỏrningar giỏrdust. var kyrkiañ ă Kirkiubőle enn ecke stigtud. Enn effter ă þa Datum var MCDLXX. þa stigtade Biskup Sveinn kirkiu ă Kirkiubőle. og gaf þa Halldor Bonde Hakonarson kirkiu ă Kyrkiubőle. jỏrdena Mosdal fyrir xijc. og þar til viijc i heimalande. so sem Bref Biskups Sveins þar um utvıȷsar. og er þad hid fiorda Brefed.[3])

Hef eg vered hier 25 ăr. og alldrei fyrr af þessu vitad. og eige hef eg meint stadenn dyrare enn xlviijc.

Þad fimta Brefed Biỏrns. er skiptabref þeirra Brædra Þorleifs heijtens og Biỏrns Biarnasonar. Þar jnne ad stendur ad Biỏrn hefur teked stadenn Kirkiuből fyrir lijc. og þad bref er skrifad med Eigeñhende Biỏrns. Enn Sıȷra Jon heıȷtenn Þorleifsson og Sıȷra Olafur heitenn eru þar fyrer skrifader. Enn jnnzigle eru þar fra Rỏskud. sem sia mă efni til þo er handskrift Biỏrns merke til þess hann hefur stadenn so dýrt teked i mots vid Myrastad[4]).

So latande ordagrein sem hier fyrer ofañ og hinumeigenn a þessu brefe stendur skrifud. votta underskrifader menn sig sied og lesed hafa i Sendebrefe þess heidarlega manns Sira Sveins Simonarsonar af honum sialfum skrifad og underskrifad i Hollte Anno [1]607. 27 Aprilis og tilsendt husfreyuune Þoru salugu Jonsdottur Og til sanuenda hier um skrifa þeir sin nỏfn hier under þessa Copiu. sem skrifad var ă Kyrkiubőle i Langadal. Anno 1653. þann 3. Augusti. Enn samañlesed og handskriftad Anno 1653. þann 13da Augusti.

Sæmundur Oddsson. Arne Halldorsson mppria.
Jon Salomonsson. Þordur Þorleifsson meh.
Sigurdur Pălsson meh.

1) þ. e. bréf frá 23. janúar 1428, Dipl. Isl. IV, nr. 402. 2) þ. e. bréf frá 23. janúar 1433, Dipl. Isl. IV, nr. 559. 3) þ. e. bréf frá 11. sept. 1470, Dipl. Isl. V, nr. 518. 4) þ. e. bréfið frá 15. ágúst 1551.

157. 22. ágúst 1551. í Vatnsfirði.

Gjafabréf síra Jóns Eiríkssonar í Vatnsfirði fyrir skógarparti til Vatnsfjarðarkirkju.

AM. Apogr. 914 „Ex origin. Vatzfiord. accuratè“ (AM). — Eftirrit Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

S[ira] Jon Eiriksson gefur i þessu sinu brefi þann skogarpart Vatzfiardarkirkiu. sem hann feck af Murta.[1])

Þat giori ec Jon prestur Eirexsson godum monnum kunegt med þessu minu opno brefi. at þann skogarpartt sem Jon heiten murte Einarsson æ Laugabole fieck mier til fullrar eignar og hans syner afhento mier epter hann lidin. þan sama skogarpart gelld ec og gef heilagri Vasfiardar kirkiu til æuenligrar eignar epter mic med þeim vmmerkium sem adr skrifud eru ȷ þui brefi sem hier er med fest. Og til saninda hier vm setta ec mitt insigle fyrir þetta bref skrifad ȷ Vasfirde ȷn octauo[2]) asumcione[2]) sancte Marie anno domini. m. d. l j.

---

158. 23. ágúst 1551. á Brjánslæk.

Sáttargerð þeirra mæðgina Guðrúnar Björnsdóttur og Eggerts Hannessonar við þau hjón Fúsa Brúnmannsson og Ólöfu Björnsdóttur og Torfa, son þeirra, ásamt samningi um bætr Torfa til konungs fyrir „heimsókn á Hálfdan heitinn Þórarinsson“.

AM. Apogr. 4540, m, h. Þórðar Þórðarsonar í Háfi „Ex orig. fra Hlidarenda“. — Lbs. 115, 4to., bls. 313—15, m. h. síra Jóns Halldórssonar í Hítardal. — Eftirrit beggja hdr. eru í þjóðskjalasafni.

[Sattarbref Eggertz Hannessonar og Fusa Brunmannssonar.[3])

Þat giorum uær Gisle Jonsson. Greipur Jonsson. Sveinn Þorbiarnarson.[4]) Jon Erlingsson. prestmenn Skalholltzstiktis

1) Þetta stóð utan á bréfi með hendi síra Jóns Arasonar eða að hans forlagi. 2) Svo. 3) frá [með hendi Árna Magnússonar í 4540; 115: Sáttargiörd i millum Eggerts Hannessonar og Gudrunar Biörnsdottur modur hañs vid Fusa Bruñmansson og Olofu Biörnsdottur. Anno 1551. 4) 4540: Þorbiarnason.

godum monnum kunnigt med þessu woru opnu brefi. ad æ sunnudaginn næsta fyrir Sancte Bartolomei messo dag. æ Brianslæk æ Bardaströnd[1]) vorum vær j hia. saum og heyrdum æ fullnadarsatt þessa heidursfolks. Gudrunar Biornsdottur og Eggertt[s] Hanessonar af einne[2]) alfu. Enn af annare Fusa Brunmandzsonar og Olafar Biornsdottur kuinnu hans. og [hennar sonar[3]) Torfa Fusasonar. var þad j fyrstu til skilit. at sa allz hattadur hugmodur [sem á millum[4]) þessa fyrgreindz[5]) heidursfolks hefdi farit edur matt fara j nockurn mata til orda edur verka. þá skyllde hann ut giordur j allañ mata. og alldri [hier meir[6]) epter þess minnazt. sem j nockurn mata hefdi uontt matt á millum falla. hellдur skylldi hvorer ætid adra styrkiandi uera j allañ mata til allz hins besta hvad huorum fyrir sig mogulegt uæri [et cetera[5]). Enn um þad brot sem Torfe Fussason uar skylldugur ordinn kongdomsins uegna um heimsokn æ Halfdan heitinn Þorarinsson. huers sal [gledie Gud.[7]) skylldi adurgreindur Torfe giallda kongdominum. xl. hundrud med suoddan peninga. fiogur. vj. hundrada kot j Arnarfirde j Hrafnseyrar kirkiu sokn. hver at so heita. Borg og Raudzstader og .ij. Eydekot. hier til Skialldfönn og Ey. reiknast öll[8]) þesse kot at dyrleika fiogur huñdrud og .xx. þar til[9]) skyllde kongdominum gialldaz. xvj. hundrud j ollum godum tækiligum peningum. sem uæri silfur. skreid. uadmal et cetera. Enn um[5]) fyrgreindar jarder uar so skilit. at Eggertt Hannisson skyllde þær til sin leysa. en giallda kongdominum so háfa peninga j gi[en. i[10]) silfri. skreid] uadmale. og ödrum godum peningum sem þær næme. Enn ef nockurtt af þessum kotum[11]) kann af Eggertt med logmale ad ganga þa [skilde Eggert] sier adra jafnháfa peninga j gen. jtem lofade Eggertt at hialpa Torfa til allz fridar og nada. bædi uid kong og kirkiu. svo og skyllde Fuse Brunmannzson med ollum sinum monnum skylldum og uandalausum j allan mata aullungis kuittur vera j hvad mata sem hann og þeir hefdi

1) 4540: Bardarstrond. 2) 4540: einnu. 3) [115: sonar þeirra. 4) [116: á medal. 5) Vantar í 115. 6) [115: meir hier. 7) [gud gledie, 115. 8) Vantar í 4540. 9) Hefir vantað í frumr.; „adde til“ 4540 (AM.). 10) 115: gulli og. 11) 115: bőtum.

matt brotliger verda uid kongdominn. slikt hid sama lofade Fuse at aller þeir menn. og sierhuerir sem j for eda fylgd hefde med Eggertt uerit allan þann tima sem þeirra hugmodur stod. skyllde med ollu kutter uera fyrir sier og ollum sinum. so skylldu huoratueggiu menn satter uera. skyllde þesse satt obrigdanliga med allri stadfesti halldaz ætid hedan j fra af huorum tveggium. Og til meiri audsyningar ad allt fyrskrifat skule satt uera. sette Eggertt Hannisson og Fuse Brunmannzson sin insigle med uorum fyr nefndra[1]) presta insiglum fyrir þetta bref. skrifad j sama stad og dag sem fyr seger arum epter Gudz burd ꝏ. D. L. j.

[Þat[2]) berum uid Jon Jonsson. Petur Bardarson so felldan uitnisburd godum monnum heyrande sem þetta bref sia edur heyra[3]) at uid uorum j hia. saum og heyrdum ꜳ so hliodande sattunarbref[4]) sem hier stendur skrifat fyrir. med þeirra manna oskoddum hanganda insiglum sem þar eru fyrir skrifader. Og til sanninda hier um settum uid ockur insigle fyrir þetta sattunarbref skrifad j sama stad og dag sem fyr seger.

Þetta fyrer framan og ofan skrifad bref er riett copierad epter gômlu transskriftarbrefe ritudu ꜳ kꜳlfskinn, ad þvi frꜳteknu sem j þessare copiu er understrikad, og krossar ꜳ spatiuna setter. Þesse understrikudu ord voru ur þvi gamla brefenu burt fuen, og er þetta hier epter gꜳtu sett.[5]) Til sannenda merkis setium vid underskrifader sem hid gamla brefed sꜳum, og hier vid saman lꜳsum, ockar nöfn og signet ꜳ þetta transscripti transscriptum, j Skꜳlhollti j Biskupstungum þann 18. Junij Anno 1712.

Arñe Magnusson (L. S.).
Þórdur Þórdarson (L. S.).

---

1) 115: greindra. 2) [Allt, sem hér fer á eftir, er að eins í 4540. 3) [Svo. 4) „ita in orig.", 4540 (AM.). 5) Hér í hornklofum [ ].

159. 30. ágúst. 4. sept. 1551. á Ketilsstöðum.

Kaupmáli Jóns Einarssonar og Málmfríðar Bjarnadóttur.

AM. Apogr. 4311, m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex orig. Petrs Ásmundzsonar."

Jn nomini[1]) domini Amen.

Lijstist og stadfestist sofelldur kaupmáli j millum Jons Einarssonar. og Málfrïdar Biarnadottur æ Kietilstaudum á Vaullum drottins daginn næstan eptir Bartholomei Apostoli um sumarit[2]) a þeirra Brudlaups deigi. árum eptir Gudz burd ꝏ. d. l og j. at Einar Bryniolfsson gaf syni sijnum Joni Einarssyni til eignar en til kaups vit Málfrijdi Biarnadottur halft ed þridia hundrad hundrada j sofelldum peningum sem hier seigir. Espihool j Eyiafirdi. og Merkigil j Hrafnagils kirkiusokn fyrir c. hundrada. sydra Hol j Kaupangs sveit. j Kaupangs kirkiusokn fyrir xx. c. Sirisstadi j Kuæklingahlijd. j Glæsibæar kirkiusokn. fyrir xxx. c. Látur a Eyiafirdi med öllum rekum j Grijtubacka kirkiusokn fyrir xx. c. skógar part j Fnioskadal. og gielldfiár afriett á Gardzærdal fyrir xx c. reiknast þessar jardir med fyrrgreindum jtökum fyrir c. hundrada og nijutyge hundrada. og þar til i ödrum peningum frijdum og ófrijdum. svo fullt yrdi halft ed þridia c. hundrada. Hier at auke taldi fyrnefndur Jon Einarsson sier sialfur lx. c. þar til greind Jörd j Fliotum er Hólar heita j Holltskirkiusokn fyrir xxx c. og þar til god xxx c. j ödrum peningum. Lysti adurskrifadur Einar Bryniolfsson þvi fyrir oss ad hann giæfi fyrskrifudum Joni Einarssyni syni sijnum allar sijnar löggiafer sem hann mætti framast med lögum giefa. Hier i mote gaf Biarni bondi Ellindsson dottur sinni Málfrijdi halft annad c. hundrada. þessar jardir þar i skildar Brú j Jökulsdal i Mödrudals kirkiusokn fyrir xx. c. Skiolldolfsstader og Hiardarhaga i samri sveit j Hofteigs kirkiusokn fyrir xxx c. Huefilsdal hálfan j Jökulzdal fyrir xv. c. og þar til skylldi hun eiga hia sier xv. hundrada Jörd. Reiknast þessar jarder fyrir lxxx. c. og þar til j ödr-

1) Svo. 2) þ. e. 30. ágúst.

um gődum̄ og þarfligum peningum ắttatygi c. So og gaf fyrgreindur Jon Einarson adurnefndri Mắlfrijdi Biarnadottur lx. c. j tilgiof. var þar tilgreind Sirisstader fyrir xxx. c. og sydre Hőll fyrir xx c. og þar til x. c. Reiknast mắli og giafir Malfrijdar ij. c. hundrada j gard ắdurnefnds Jons Einarssonar. Enn eptir þessum Giỏrningi og skilmắla. festi fyrskrifadur Jon Einarsson optgreinda Malfrĭdi Biarnadottur sier til lỏgligrar eigin̄konu. epter riettum Bokarinnar ordum. Voru þesser menn festingar vottar og Brudlaups vottar. og at ắdursogdum Giỏrningi. Tumas Eiriksson. Geirmundur Jonsson. Bessi Biỏrnsson prestar Arni Brandsson Brandur Helgason. Teitur Magnusson leikmenn. Og til saninda hier um̄. setium vier fyrskrifader menn vor jnsigli fyrir þetta kaupmắla bref. er skrifad var j sama stad og ắri. fimm daugum sjdar en̄ fyr seiger.

---

160. 1. september 1551. á Helgastöðum.

Sjöttardómr, kvaddr af Þorsteini sýslumanni Finnbogasyni um ákæru Þorsteins Einarssonar um arf og gjöf Jóns eldra Einarssonar, bróður hans, dœmir Þorsteini og börnum Benedikts Einarssonar jörðina Helluvað og þau kúgildi, sem þar með voru.

AM. Apogr. 5623, m. h. Jóns Magnússonar „Ex originali“ á kálfskinn.

Ollum monnum. þeim sem þetta bref sia edur heyra. sen̄da Wigfus Þorsteinsson. Arne Brandsson. Jon Skulason. Bryniolfur Jonsson Eysteinn Þorbiarnarson. Arne Guidason.[1]) q[vediu] G[uds] og sina kunnigt giorandi. þa lidit war fra guds burd. ꝳ. Dc. l oc j. a Helgastodum. j Reykiadal a þingstad rettum. þridiudaginn næstan fyrir Mariu Messo seirne. voru vier j dom nefndir af heidarligum manni Þorsteine Finnbogasyni. er þa hafde. mins herra kongsins syslv. j Þingeyiarþinge. skoda. og rannsaka. og fullnadar dom ắ ath leggia um þa ắkæru. er Þorsteinn Einarsson klagade. og

1) Svo.

ꜳtalade arf og giöf Jons heitins eñs ellra brodur sins. komu þar fram lôglig. vitni. at hans peningar woru mest l. hundrud. þa hann fra fiell. Stendur suo j vore landslaga bok. af þeim peningum. sem hann hefur at erfdum tecid. skal ecki meira gefast. enn tiundargiöf. er reiknadist v.c þotte oss fyrnefndum domsmonnom þessi giof. synast. og sueriast verda. af skeligum vitnum. og ad suo giordv. skyllde þesse giöf greidast. af þeim peningum sem Ari heitinn Jonsson ad sier tok ologliga. eptir Jon Einarsson j kuikum peningum og daudum. og heim woro flutter til Einarstada. þui ad nafne drottins tilkôllôdu dæmdum. wier jordina. Helluvad. og þau kugillde sem þar med woro eign Þorsteins Einarssonar. og barna Benediks[1]) Einarssonar. og þa skyllda aptur ad leggia. og heim flytia til Halldorstada. alla peninga sem adurgreindur Are Jonsson liet þadan flytia at næstum fardogum. Samþyckti þenna dom med oss fyrrnefndur valldzmann Þorsteinn Finnbogason. og sette sitt jnnsigle med vorum jnnsiglum fyrir þetta doms bref. huert er skrifad war laugardaginn næstañ epter.[2]) ꜳ sama ære sem fyrr seigier.

---

161. 12. september 1551. á Prestliólum.

Sjöttardómr, kvaddr af Þorsteini sýslumanni Finnbogasyni, dœmir gildar eignarheimildir hans að ýmsum jörðum.

AM. Fasc. LII, 6, frumrit á skinni, er fyrrum átti síra Skúli Þorláksson, og eru 7 innsigli við; er hið fyrsta þeirra innsigli Orms lögmanns Sturlusonar. — AM. Apogr. 559; lýsir Árni þar innsiglunum og ritar langt mál um: „Þad er undarlegt ad innsigle Orms lögmanns er under þessum dőme, þar hann vid mâled ôllungis ecki ridenn var, hverki med ad nefna domenn ut, nie samþyckia hann sidan. Orm mun hafa bored ad i Hafrafellztungu medan þeir voru ad skrifa dominn, og hefur so Þorsteinn Finnbogason gabbad hann (facillimum mortalium) til ad setia sitt innsigle under med, til þess ad þad kynne sidar meir þiena sier (Þorsteine) fyrer approbation hans, ef þesse ölogmæte dőmur (hver so i sannleika er ad formenu) yrdi sidar ätalenn. Enn ad Ormur hefur ei dőminn samþykt, hefur komed (kannske) þar af, ad bokfelled under domnum hefur vered oflited, og kannske ecki meira

---

1) Svo. 2) þ. e. 5. sept.

pergament vid hôndena, hvar ä approbation Orms kynne ritast. Enn ad eiga under constantia Orms, þott hann sidar lofade ad confirmera dőm þenna, var ei tutum, þvi hiner, sem mäled snerte ä adra siduna hefde kunnad ad verda fyrre, og fä improbation Orms. Til ad binda nu Orm, annadhvort til ad samþyckia sidan, eda ad hafa geinged ofan i sialfan sig, hefur Þorsteinn lated Orm heingia innsigled med domsmônnunum under dőmenn, so sem i yferdomara stad, þar hann sialfur bæde nefnde dőmenn ut og var mälspartur. [Endilega kynni vid þennañ dom hafa fest vered med innsigle Orms schedula approbatoria nefndz Orms og sidan rifnad ut ur æs þeirrar schedulæ og hun so burt losnad, enn innsigled orded epter i dominum, sem hverutueggia hefdi adur saman hallded. Og þetta mun so vera.[1]) Þo er það þar ä mőte ad innsigled stendur so framarlega. þvi optaz eru þau innsigle, sem ônnur bref samanstinga, i midre plica, eda þar um. imò: þar hefr eingin schedula vid fest vered. — Eg ä nu sialfr þennan dom in originali". — Innsigli Þorsteins Finnbogasonar hefir aldrei fyrir dôminn komið. — Eftirrit Jóns þjóðskalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Prestholadomur.[2])

Ollum monnum þeim sem þetta brief sia edur heyra. Senda Þordur Petursson. Jon Eyolfsson. Jon Jonsson. Jon Savlfason. Jon Magnusson. Arñe Þorsteinsson. kvediv gvdzs og siña. kvnigtt giorandi. þa er lidit uar fra gvdzs burd. M. u^c. l. og eitt ær. æ laugardagin næstan fyrir krossmesso vm havstid. J Prestholvm J Nupasveit æ þingstad riettum. uorum uier J dom nefnder af heidarligum manne. Þorsteine bonda Finbogasyne er þa hafdi kongsins syslv og vmbod J Þingeyiarþingi. ath dæma og skoda þa uittnisburde. sem hann þar fram lagdi. hveria macktth þav[3]) skylldu hafa. og huersu skælig þeim litist þav[3]) vera. J fyrstv kom þar fram fyrir oss vittnisburdur dañdi manna. ath þeir uoru þar nærstadder. sav og heyrdu æ. ath Finbogi Jonsson laugmann gaf Þorsteine Finbogasyne syne sinum fiogur hundrud hundrada[4]). med Jayrde og samþycki Malfridar Thorfadottur. kvinnu sinnar. Voru þar þessar Jarder til greindar. Grytvbacki. Hlyskogar. Hringsdalur fyrir hundrad hundrada.[4]) Videmýre J Skagafirde og xx^c. Jord fyrir. c. hundrada. Ms J

---

1) [útstrikað. 2) utan á frumritinu með gamalli hendi. 3) Svo. 4) hundrara, frbr.

Midfirde og þær ȷarder sem þar til liggia. minne OOs. Uigdisarstadi. Grauf og Grafarhol. fyrir hundrud c. og þar til c hundrada ȷ þarfligum peningum. So og kom þar fram fyrir oss bref med ȷnsiglvm dandi manna. ath þeir voru þar nær stadder ȷ Klofa æ Landi ȷ Landmannahrepp ath Þorsteirn Finbogason keypti sina kuinnu. Ceciliv Thorfadottur. og gaf henni allar sinar lauggiafer. ur feingnu fie og ofeingnu. so sem þeirra kaupbref ȷnne helldvr. So og kom hitt þridia bref fyrir oss med ȷnsiglvm dandimanna. er so ȷnne stod. er þeir voru þar hia ath Olafur Philipusson fieck Finboga Jonssyne lavgmanni ȷardernar .ii. Osa til fullrar eignar. ȷ Midfirde. Vigdisarstadi. Grauf og Grafarhol. sem liggia ȷ Mels stadar kirkiu sokn̄ med aullum þeim gaugnum og giædum sem þessum greindum ȷordum fylger og fylgtth hefer ath fornu og nyiv. og hann uard fremst eigandi ath og þar til xxx. kugillda. Voru þesser menn þar fyrir skrifader. Einar Oddzson. Thomas Hrafnsson. Sigurdur Joňsson og fleire goder men[n] adrer. og þui leist oss þessi bref skiælig og myndug vera ȷ allan mata. og ath so profvdv sem þar fram kom fyrir oss. þa dæmdum uier eign Þorsteins Finboga-[sonar] allar þessar ȷarder. vera og verid hafa. sem hann hefdi ecki ȷ burtt sellt. eda audrum med laugum ȷ bvrtt feingit. og hann skylldi riettiliga mega ath sier taka. fyr skrifadar ȷarder og peninga. nær hann villdi. sem sa domur ȷnne helldur. sem dæmdur var æ Oddeyri. ath hver skýlldi mega ath sier taka þær eigner sem hann hefdi dom eda vittne til ath þeir ætti. Ok til sanenda hier um setium uier fyr nefnder domsmenn vor ȷnsigli fyrir þetta domsbref. skrifad ȷ Hafrafellzstungu. sunnvdagin næstan fyrir krossmesso um haustid degi sidar en fyr segier.[1])

---

162. 13. september 1551. á Strönd.

Kaup Ögmundar Eyjólfssonar á Hrauni í Ölfusi að Erlendi lögmanni Þorvarðssyni.

AM. Apogr. 4537 „Ex originali Gudmundar Einarssonar á Hrauni

1) þ. e. 13. sept.

i Olvesi" (AM.). — Uppskrift frá ca. 1848 er í AM. 969, 4to., eftir transscriptum frá 1738. — Eftirrit Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þat giorvm̄ vier siera Jon Jonsson og Avgmvn̄dur Þorsteiñson godvm monnum kunnigt med þessv ockrv opn̄u brefi at vid vorum j hia savm̄ og heyrdum ꝍ́a ord og han̄daban̄d þessara manna af eirne allfv herra Erlen̄ds Þoruardssonar[1]) enn af annari Augmvn̄s[2]) bon̄da Eijollssonar[2]) at svo fyrir skilldv ad herra Erlen̄dur selldi Avgmvn̄di jordina Hraun j Avlvosi er ligur[2]) j Hialla kirkiu sockn med aullvm̄ þeim gogn̄vm og gædvm̄ sem greindri jordu fyllger og fyltt[2]) hefur at forn̄u og nyv og hann vard frem̄stt eigan̄di at. ad vn̄dan̄ tecknvm avllvm stortriam a Hraun̄sreckvm vj. alln̄a lavn̄g og þatan̄ af stæri. svo og skildi[3]) herra Ellen̄dur fra ij stags[2]) ein̄gi j Lambeyrvm og þad ein̄gi sem krosinum[2]) ꝍ́a Grimslæck til heyrer. hier j mot skylldi þrat[t] skrifut jord Hravn eiga æ xx. hesta lyn̄grif anat hvert ar j Hlidaren̄da jord enn annat hvert j Breidabolstadar jordu æfin̄liga. Jtem skylldi adur nefn̄dur Avgmun̄dur giallda honum xxx hvndrut j þeim peningvm er optt nefn̄dvm herra Erlen̄di lickadi vel at tacka fyrir adur nefnda xxx. hun̄drada jord Hraun. var þar til skilinn nyr attahrin̄gur eda ein̄s ars gamall ef hann villdi hann helldur j jardarverdit og þar til annat þad fleira er hans gan̄in̄gur[2]) væri. galltt hann honum sillfurskal og xv. iockvn̄dale. Jtem silfurfesti og skylldi leysa til sin fyri[2]) xvij dali j mogoligan̄ tima. Og til sanninda hier vm̄ sétivm vid ockar jnnsigle fyrir þetta jardarkaups bref hvertt ed skrifat var æ Stron̄d j Selvogi svnvdæginn næstan̄ eftter nativitas Marie þa lidit var fra gudz bvrd. ꝳ. D. L. og eitt.

Þetta fyrer framan skrifad bref er riett ritad epter originalnum. hvad vid underskrifader med ockar handskriftum vottum.

Arne Magnusson.
Þórdur Þórdarson.

---

1) Þorualls sonar 4537 & 969. 2) Svo. 3) skilda Apogr. 4537.

163. 14. september 1551. í Hvammi.

Vitnisburðr um loforð Sigurðar Oddssonar, að jörðin Tindar skyldi aftr lögð undir kirkjuna.

AM. Apogr. 4542, m. h. Árna Magnússonar „Ex originali Þorgrims Jonssonar i Reykiahlid“. — Eftirrit Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Bref þad Tindar eru lagder til Budardalz.[1])

Svo felldan vitnisburd ber eg Magnus prestur Jonsson. um skilmala Eireks Gudmundzsonar og giorning og loford Sygurdar Oddssonar. a giptingardeige Jons Sygurdssonar. þá hann keypti Margretu Eireksdottur i AAsgardi. at Eirekur skildi þad til at Sygurdur skylldi leggia aptur under kirkiuna iordina Tinda. hvad Sygurdur vard þvi fullkomliga iatza og samþyckur forordzlaust i allan máta. med odrum skilmala fyrgreinds Eireks Gudmundzsonar sem kaupmalabref þar um giort innehelldur og utvísar. og þesser bokareidar ath hlynna sem hier eru a[2]) skrifader. Sagda eg og fyrer kaupi þessara manna Jons og Margrietar. hef eg og alldrei annat vitni hier um borid og ongum odrum bref ne incigli ut[2]) gefit. og hier[2]) ma eg epter sveria ef þurfa þikir. Og til sanninda hier um set eg mitt incigli fyrir þetta vitnisburdarbref hvert ed skrifath var i Hvammi i Hvammssveit Krossmessu sialfa um haustid þa lidit var fra gudz burd [M. D.[3]) L. j.

Þann vitnisburd berum vid Jon prestur . . . . Biarne . . . asson at vid hofum sied yfer lesit so latandi vitnisburd med heilu og oskoddudu hanganda incigli ord epter ord skrifadañ sem hier fyrir ofan skrifat stendur. Og til sanninda hier um setium vid ockar incigli fyrir þennan vitnisburd. hver ut var gefinn og upp skrifadur a Modruvollum i Hôrgardal xv. dag Martii manadar anno M. d. xll og v. ar.

Þetta fyrir framan og ofan skrifad er riett ritad epter gômlu kalfskinnsbrefe nu innsiglalausu. Þad sem

1) Stóð utan á brèfinu „með fornri hendi“. 2) undirstrikað. 3) frá [undirstrikað.

hier er underdreged (*a. ut. hier. M. d*) er ur brefenu burt trosnad so ecki lesed verdur, ǒllu ǒdru ber riett saman. til merkes ockar nǒfn i Skalhollte þann 23. Martii Anno Christi 1711.

Arne Magnusson.
Þőrdur Þőrdarson.

---

164. **21. september 1551. á Eiðum.**

Kaup Vigfúsar Þorsteinssonar á Eiðum í Útmannasveit að Margrétu Þorvarðsdóttur fyrir Hreiða[rs]staði í Svarfaðardal.

AM. Apogr. 4530 „Ex originali Kristinar Eiriksdottur á Eidum i Utmannasveit" (AM). — Eftirrit Jóns Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni. — Sbr. bréf 8. apr. 1568.

Um Eida stad.[1])

Þat giorum uier sira Oddur Jonsson. Biorn Jonsson. Elleñdur Olafsson og Gottskalk Solvason godum monnum kunigtt med þessu uoru oppñu brefi æ Eidum j Eidamannasueit. vorum uier j hia saum og heyrdum æ ord og hañdabañd þessara manna. Margretar husfreijiu Þorvardzdottur. og Uigfusar bonda Þorsteinssonar. ath nefnd Margret husfreyia selldi greindum Uigfusi boñda jordina Eidastad. er liggur j Austfiordvm. til fullrar eignar og frials forrædis med aullum þeim gaugñum og giædum. sem greindri jordu fylger og fylgtt hefer ath forñu og nyiu. og hun hefer fremst eigandi ath ordit. Hier j moti gaf optt nefndur Uigfus bondi jordina Hreidastadi er liggur i Suarbadardal j Vrdastadar kirkiu sokn til fullrar eignar og frials forrædis med aullum þeim gaugnum og giædum sem greindri jordu fylger fyl[g]tt hefer ath fornu og nyiu med radi og samþycki Þorbiargar Magnusdottur kuinu sinar. skyllde þat hallda kaupe sinu til laga sem keypti. en þat svara lagariftingum er selldi. Hier med gaf þrattnefndur Vigfus bondi opptt nefnda Margretu kuitta og akiærvlausa um þan peningaskakka. sem henne þotte Þorbiorg dotter sin af sier feingit hafa af sinum faudurarfi.

---

1) Með hendi Árna.

hvad reickuadizst sextie hundrut. ath fra skildum tyium æ .x. men[n]. og niu malnytu kuyllde. so og gaf hann hana kuitta um medferd alla æ þui vmbode sem hun hefer haftt uegna dottur sinnar. uar so fyrir skilid ef misdaude ýrde þessara hiona Uigfusar Þorsteinssonar og Þorbiargar Magnusdottur so hun lifde honum leingur. þa skyllde optt nefndur Eidastadur hennar eigñ uera. so og skyllde greind Margrett hafa og hallda Eidastad. þar til hun villde sialf upp gefa ef gud uillde unna henni so leingi ath lifa. Ok til sanenda hier um setium vier fyr nefnder menn vor jnsigle fyrir þetta kaupbref skrifad æ Eidum æ Uttmannasueit vm haustid jn die Mathei apostuli. arum epter gudzs burd M. u.c l. og eitt ar.

---

165. 24. september 1551. / 2. janúar 1552. Í Skálholti.

Tylftardómr, kvaddr af Marteini byskupi Einarssyni, dœmir alla þá kennimenn „afsetta sínum heiðri og stöðum“, sem ekki vilja halda kirkjuskipanina.

Bps. Skalh I,3, frumrit á skinni. Öll (12) innsiglin eru dottin frá. “Þesse domur er i fiorum stödum skorinn yfir um þvert, eins og vani hefur vered ad giöra vid þau bref, sem onytt hafa vered“ (AM.). — AM. Apogr. 2501, eftir frumritinu. — JS. 375, 4to., bls. 170—1, m. h. Erlends sýslumanns Ólafssonar (eftir uppskrift Árna Magnússonar). Stendr þar aftan við bréfið: „Þetta bref er accuratè uppskrifad epter þeirrar tidar pappirsblade, innfestu i brefabok Olafs biskups Hialltasonar, hvar á, hier fyrer utan, voru tvo önnur bref de datis 1551. og 1552. Synest ad Marteinn biskup mune sögdum Olafe biskupe sendt hafa þetta þessara 3ia brefa apographum. Hin tvo brefen hefe eg og utskrifad, og liggia þau og in hoc fasciculo historiæ Reformationis“ (AM.). — Bréfabók Ólafs byskups hefir ekki þekkzt síðan á dögum Árna Magnússonar; hefir hún verið hjá honum í láni frá Hólum og brunnið með öðrum plöggum hans. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Vm papista presta.[1])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. senda Jon Biarnasson.[2]) rádsmann. Snorre Hialmsson. Gisle

---

1) Utan á frumritinu með allgamalli hendi. 2) Biarnarson 375.

Jonsson. Arni Arnorsson. Jon Þorleifsson. Biorn Olafsson. officiali.[1]) Gudmundur Joñsson. Oddur Halldorsson. Gunnlaugur Arnasson. Jon Einarsson. Steffan Hallkelsson og Loptur Narfason. prestar Skalholltz Biskupsdæmis. kuediu Guds og sina. kunnigt giorandi. at arum efter guds burd. ꝏ. d. l. og eitt. fimtudagin næstan efter Matheusmesso. ȷ Skalhollti vorum vær til nefnder af herra Marteine Einarssyni Biskupi ȷ Skalhollte at skoda og rannsaka huerssu fara skyllde vm þær personur og þau kirkiunnar beneficia sem þeir hallda. sem ecki vilia hafa þa kirkiu skickan sem herra kongurin med rikianna ʙadi ȷ Danmork og Noreigi hefur oss skipat og nu er samþykt fyrir allt Skalholltz stikti. Nu saker þess at vier vitum huern haska lifs og salar. þar dagliga afleider og leitt hefur [kristninne og landinu[2]) til fordiorfunar af þeirre tuidrægni[3]) og truarspiollum sem þær personur þuerudliga hallda og ecki vilia tilleidazt. J annare grein eru þeir opinberliga forbodader og bannsetter sem hallda vilia med þad gamla messu canon og adrar okristiligar veniur og lagasetniñga. J þridiu grein syna þeir sig [opinberliga ȷ[4]) ohlydne an skynsemdar ȷ moti kirkiunne og hennar formanne og sinum eidi og trulofan. Og fyrir þessar greiner og fleire adrar sem hier ad luta. at heilags anda nad tilkalladri samþycktum vær fullkomliga og dæmdum alla þa kennimenn. af setta sinum heidre og staudum at næstu fardaugum. sem ecki vilia þa skickan hallda sem er ȷ Skalhollte tilsaugd og þar er skipud. og hana þuerliga afseigia. edur hafa þat ecki vpptekid at næstum paskvm efter sinum efnum. Enn þeir sem slikt dirfaztt at fremia ȷ forbodi. hier ȷ Skalholltz stikti. enu fornu villu og skickan. sieu af valldzmaunnum riett tekner. og halldner sem þeir menn. sem telia villu og vantru fyrir folki.

Samþykte þenna giorning med oss fyr nefndur herra Marteinn. og sette sitt innsigli med vőrum ȷnnsiglum fyrir þetta bref skrifat ȷ Skalhollti niunda dag ȷola vm veturinn ari sidar enn fyrr seiger.

---

1) Svo (bæði). 2) [landinu og kristnini 375. 3) -drægi 375. 4) [J opinberri 375.

166. **24. september 1551. á Víkingavatni.**

Síra Sigurðr Jónsson kaupir jörðina Víkingavatn í Kelduhverfi að Jóni Sveinungasyni fyrir jörðina Finnastaði í Höfðahverfi og aðra 15 hundraða jörð eða 16 hundruð í lausafé.

Steph. 27, 4to., bls. 152—3, m. h. Benedikts lögmanns Þorsteinssonar, ca. 1720—30.

Kaupbref fyrer Vijkingavatne i Kiellduhuerfi.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heira senda Þorgrimur Þorleifsson og Þorgrimur Oddsson kvediu gudz og sina kunnugt giorande ad þa lided var fra Gudz burd MDli ár a fimtudag næstan fyrir Michaelissmesso a Vijkingavatne j Kiellduhverfi vorum vier i hia hejrdum og saum a ord og handaband Sira Sigurdar Jonssonar af ejrnre alfu enn Jons S[ueinunga]sonar af annari. ad so fyrir skilldu ad Jon Sveinungason selldi grejndum Sijra Sigurde jordena Vijkingavatn i Gards kirkiusokn þa ena somu er þejr voru þa a komner. med upplægie. jairde. og samþicke Jarþrudar konu sinnar til fullrar eignar og frialz forrædiss. med ollum þeim gognum og giædum er greindri jǫrdu fylger og filgt hefur ad fornu og nýu og fylgia á med lǫgum og adurnefndur Jon vard fremst eigande ad. Hier j möt gaf adurnefndur Sijra Sigurdur jordena Finnastadi j Hofdahverfi j Grytubacka kyrkiusokn og þar til adra xv^c jord eda xvj^c j lausagotse ef þeim þad semur. Enn ef jorden Vijkingavatn feingi ej afftur sin giæde innan iij ára þa skillde firsag[d]ur Sijra Sigurdur leggia afftur jordena Vijkingavatn ef hann villde þa ej utgrejda firrgreinda peninga. Enn iij enu næstu effterkomande ár skilldi Sijra Sigurdur aungva peninga ut giallda framar enn hann villde. Enn gr[e]jndur Sijra Sigurdur skillde skillde frialzlega meiga ad sier taka jordena Vijkingavatn i næstkomande fardǫgum og nyta hana effter þvi sem honum vel lijkade og eignast allan reka utan hvalreka enu næstu iij áren. nema svo mikid sem leiglendinge ber med logum. Enn firrgreindur Jön skilldi hafa adra xxx^c jord. en næstu iij ár leigulaust og eignast xxx timburs i Þorlaksköge svo leinge sem jorden Finnastader være í ætt Jons.

skillde hver um̄ sig hallda þejrre jǫrdu til laga er keiffte. enn svara laga rifftingum ä þejrre er selldi. Og til sannenda hier um̄ setium vier firr skrifader menn ockar jnnsigle fyrer þetta bref er giordt var i sama stad är og dag sem firr seger.

---

167. 27. september 1551. á Möðruvöllum.

Kaupmálabréf Eggerts Hannessonar og Sigríðar Þorleifsdóttur.

Steph. 27, 4to., bls. 241—2, m. h. Benedikts lögmanns Þorsteinssonar, ca. 1720—30. — MS. Bor. Bibl. Bodl. (Oxf.) 55, 4to., m. h. sira Guðbrands Jónssonar í Vatnsfirði (d. 1690). — Lbs. 787, 4to., bls. 84—5, m. h. Odds digra Jónssonar, ca. 1680—90. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Kaupmæla bref Eggerts Hannessonar og Sigrijdar Þorleifsdőttur Anno 1551.

Þad giorum̄ vier Halldor Benedictsson. Besse Biornsson. Prestar. Einar Brinjolfsson. Ormur Jonsson. Hallur Eigelsson og Tejtur Magnusson godum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefe ad arum effter Gudz burd 1551. sunnudagenn nærstan̄ effter Matthias Messu um̄ hausted ä Modruvǫllum̄ j Eyafyrde vorum vier i hiæ saum̄ og heyrdum̄ æ ord og handaband þessara Manna. af ejrnre alfu Þorleifs Grimssonar. enn af annare Eggertz Hannessonar. ad so fyrirskilldu og undertǫludu ad firrgrejndur Þorlejfur gaf sinne dottur Sigrijde til hejmanfylgiu ijc^c ad tilgrejndum þessum̄ jordum̄

Kavpange lx.^c
Kroppstadi xx^c
Fijfelgierde xx^c
Leifstődum[1]) xx^c
i Eyrarlande xx.^c og her til xl^c i ǫdrum̄ peningum.

Rejknast þesser peningar .ijc.^c

1) -stader 787.

Hier til lagde Moder Sigrijdar Solveig Hallsdotter af sinum̄ parte lxc i godum̄ gagnlegum̄ peningum̄.

Rejknast þa Mæle Sigrijdar Þorleifsdottur ijcc.

Hier æ mőt talde greindur Eggert Hannesson sier til kaups og konumundar i mőts vid ædurnefnda Sigrijde Þorleifsdottur iijcc ad tilgrejndum slikum̄ peningum.

Nupur lxc
Kluckuland og Holar xxiiijc
halfur Kirkiuboll xijc
Skogar xijc
Botn i Mioafijrde xijc
Horgshlijd xijc
Halfur Briamslækur xvc

her til jcc j odrum̄ godum̄ peningum̄ og enn jcc i gulle og silfre.

Þa reiknast þetta allt iijcc xxvjc.

Enn ur þessum̄ peningum̄ gaf offtnefndur Eggert Hannesson skrifadri Sigrijde Þorleifsdottur lxc i tilgiof xlc i jordum̄ og xx mælnitu kugillde og þar til kiorgrip ur hans eigu. etc.

---

168. 27. september 1551. á Eyvindará.

Bræðrnir Arnfinnr og Björn Jónssynir skiptast á jörðum, Sléttu í Reyðarfirði og Hallgeirsstöðum í Jökulsárhlið og Kirkjubóli í Norðfirði.

AM. Apogr. 4539 „Ex originalibus Hlidarend.", m. h. Páls Hákonarsonar. Orðamunr eftir öðru frumriti m. h. Árna Magnússonar: „Variæ lectiones in margine eru teknar ur öðrum original, hvern eg, äsamt med þeim sem brefed er i fyrstu epter skrifad, hefe til läns haft frä Hlidarenda. Ad öllu ödru ber þessum originalum riett saman". Innsigli Salómons og Sigurðar Jónssonar voru sitt með hvorum hætti við frumritin. — Eftirrit Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

[Jesus.[1])

Þat giorum vier[2]) Salamon Runolfsson. og Sigurdur Jonsson. og Jon Magnusson. godum monnum kunnigt med

1) [deest. 2) vid.

þessu voru opnu brefe. þa lidit var fra Guds burd. M. D. [XL. og ellefu ar[1]). á Slettu j Reydarfirde. midvikudagin[2]) næstan fyrer krossmessu. [um haustid.[3]) vorum vier i hia. saum og heyrdum æ ord og handaband þessara manna. Arnfinns Jonssonar og Biarnar Jonssonar. at svo fyrer skildu. at Biorn Jonsson sellde Arnfinne brodur sinum jordina alla Slettu i Reydarfirde. siau[4]). c og xx. at dyrleika [og þar[3]) med ollum þeim gognum og gædum sem greindri jórdu fylger og fylgt hefur at fornu og nýu og nefndur Biorn hafde[5]) fremst eigande at ordid.[6]) hier i mote gaf fyr nefndur Arnfinnur Jonsson jordina Hallgeirstade j Hlid i Kirkiubæiarþingá. [xviij. c.[7]) at dyrleika. og jórdina Kirkiubol [j Nor[d]firde[3]) i Skorastadar kirkiusokn ixc at dyrleika. med sinnar eiginnar kuinnu samþycki. og med[8]) þeim giædum sem greindum jordum fylger og fylgt hefur at fornu og [nýiu. og optnefndur[3]) Arnfinnur Jonson var fremst eigande at ordinn. hier med atte hvor þeirra at svara lagariptingu æ þessum jordum. [er sellde[3]). og aptur sitt. enn sa hallde[9]) til laga er keypte. Skildi nefndur Biorn jordena Slettu[10]) aptur [under[3]) sig og sina erfingia ef Arnfinnur ætti eigi skilgetid barn epter sig. Og til sanninda hier um setium vier[11]) vor jnsigle fyrer þetta jardarkaupsbref. skrifad æ Eyvindaræ sunnudaginn næstan fyrer[12]) Mickils[13]) Messo æ sama are sem fyrr seiger.

---

169. 30. september 1551. við Vallalaug.

Tylftardómr, kvaddr af Ormi lögmanni Sturlusyni, dœmir Helgu Sigurðardóttur tylftareið fyrir áburð um að hafa dregið undir sig með leynd gull og silfr Jóns byskups Arasonar eða Hólakirkju og að hún hefði verið í ráðum með Jóni byskupi og áeggjan um ólöglegar aðtektir eða reiðir, og tylftareiðr hennar þá þegar, svo og eiðr förunauta hennar, Jóns Grímssonar og Gottskálks Tumasonar, að þeir hafi eigi með henni riðið til að traðka rétti konungs.

1) [L. og eitt. 2) þ. e. 9. sept. 3) [deest. 4) sio. 5) vard. 6) ordinn. 7) [xuiijc. 8) b. v. hitt frumritið. 9) hallda. 10) Sliettu. 11) vid. 12) epter. 13) Mikals.

AM. Apogr. 328, með hendi Jóns Magnússonar „Ex originali“ „a pergament“. Þá voru 2 innsigli fyrir bréfinu, og að vísu 4, sem verið höfðu, dottin frá.

Øllum monnum sem þetta bref sia edur heyra. sendum vier Magnus Biornsson. Þorsteinn Gudmundzson. Eyuindur Gunnarsson. Eyiolfur Arngrimsson. Þorsteinn Simunarson. laugriettumenn. Þorgrimur Oddson. Jon Stigsson. Tume Þorgrimsson. Oddur Philpusson. Kaar Sæmundzson. Magnus Jonsson og Grimur Einarsson kuediu Gudz og vora. [kunnigt giorandi.[1]) at arum epter gudz burd. M. d. l. og eitt aar vid Vallalaug j Skagafirde a þingstad riettum. æ miduikudagin næstan epter Michaels Messo vorum vier j dom nefnder af heidarligum manni herra Orme laugmanni nordan og vestan aa Jslande. at skoda og ransaka. og fullnadardom æ at leggia huerra suara eda segta Helga Sigurdardotter skylldi sokud vera vm þær saker er fyrr nefndur Ormur laugmann kærdi til hennar kongdomsens vegna epter þeim abnrdi og framsogn sem Kristofor Trandarson og Axel Jul til fyrrnefndrar Helgu toludu. var fyrrnefnd Helga stefn[d] j fyrrsagdan stad og dag suo vier heyrdum. og suo lagdi hun [sig] þar viliugliga til laga. þui dæmdum vier stefnuna logliga og fyrrnefnda Helgu Sigurdardottur þar þæ logliga fyrir kalladæ. svo og epter þeim dandi manna domi sem þar var adur vm dæmdur. at þetta mæl skylldi til fyllra[2]) lygta koma vid Vallalaug vnder dandi manna domi og laugmannz vrskurd. huerra suara eda segta Helga Sigurdardotter skylldi kongdominum skylldug verda. J fyrstu grein at j stefnune stod. at nefnd Helga hefdi vnder sig dregit med leynd gull og silfur þad biskup heitnum Jone. gud hans saal naadi. hafdi til heyrtt eda domkirkiune a Holum. J annare grein at hun hefdi j raadum verit og æeggian vid biskup Jon. at hann skylldi hafa nockrar ologligar adtekter. eda reider. þui j gudz nafni amen. og med heilags anda nad tilkalladri. þaa dæmdum vier adurnefnder domsmenn med fullu doms atkuædi tittnefndre Helgu Sigurdardottur at vinna tylftareid fyrir adur greindum valldzmanne nu strax j dag fyrir adur-

1) [b. v.; vantar í Apogr. 2) Svo.

greindar sakargiptir. at hun væri eigi at þessum saukum sôn. og at þessum eidi vnnum þæ dæmdum vier adurnefnder domsmenn fyrrnefnda Helgu Sigurdardottur. aulldungis kuitta og akarulausa[1]) fyrir greind mal. svo og hennar peninga kuitta og fieliga fyrir ollum kongsins monnum og kirkiunnar. at aullu suo profudu og fyrir oss komnu fyrir þær saker allar er Christoforus Trandarson og Axel Jul adurnefnda Helgu vnder dandi manna vitni baru og aklogudu kongdomsens vegna. at hun hefdi rænt og tekit biskup heitins Jons peninga. Enn fallist nefnd Helga at þessum eidi þa dæmdum vier hennar lausafie fallit vnder kong suo framtt at hun hafi haftt med leẏnd suo mickit fie sem er vertt til .ij. marka. eda meira. sidan biskup heitin Jon for seinast fra Holum. var þessi domur þar a þinginu ȷn scriptis vpp lesin og framborinn. og epter þat heyrdum vier aller adur nefnder domsmenn opttnefnda Helgu sueria þar fullan bokareid. sem henni var dæmdur. þar strax samdægurs. og xij skiluiser menn og konur med henni. ad hun hefdi eigi med leynd haftt af biskup Jons eda domkirkiunnar peningum til .ij. marka. sem fyrr seiger. sidan biskup heitinn Jon for seinast fra Holum. hier med alitum vier og fullnadardoms atkuædi a logdum huerra suara eda segta þeir menn skylldu sakader sem ȷ fẏlgd voru med nefndre Helgu sem var Jon Grimsson og Gotskalk Tumasson. þui dæmdum vier þeim fullnadareid. at þeir hefdi ei til þess med henni ridit. at viliad[1]) tradka kongsens riette eda hamla. og þann eid vnnv þeir þar straks æ þinginu aullum þar verandum godum monnum a heẏrandum. þui dæmdum vier þæ og þeirra peninga fri og kuitta kongdomsens vegna.

Samþẏckti adurnefndur Ormur laugmann þenna vorn dom og setti sitt ȷncigli med vorum ȷnciglum fyrir þetta domsbref. er skrifad var a storum Okrum ȷ Skagafirdi. deige sidar enn fir seiger.[2])

---

1) Svo. 2) þ. e. 1. okt.

170. **30. september 1551.** **við Vallalaug.**

Úrskurðr Orms lögmanns Sturlusonar, að gildr sé gerningr sá, er Ísleifr Sigurðsson hafði gert við Þórunni Jónsdóttur, konu sína, um Grund í Eyjafirði, og því gildur dómr, er gengið hafði um þetta (sbr. Dipl. Isl. XI, nr. 604).

AM. Apogr. 255 „Ex originali Sira Skula (sal.) Þorlakssonar. Under brefenu hanger innsigle Orms lögmanns, þad almennelega [mynd]; og gengur reimeñ sem þad ä hanger, bæde i gegnum þenna urskurd og .2. önnur bref, sem eru kaupmalabref Jsleifs Sigurdzsonar og Þorunnar Jonsdottur (biskups) 1533. og Spialldhagadomur 1549. um afgreidslu mala Þorunnar og um giafer Jsleifs til hennar, utnefndur af Þorberge Bessasyne. Eru þesse tvö bref originalar med innsiglum under“ (AM). Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar þaðan er í þjóðskjalasafni. — Þessi úrskurðr er og víðar: AM. 255, 4to., bréfabók síra Skúla Þorlákssonar á Grenjaðarstöðum (tvívegis, bls. 229—30 og 279—81; uppskrift þaðan er og í þjóðskjalasafni), ÍB. 67, 4to., Lxxxv, m. h. síra Eyjólfs Jónssonar á Völlum, 114, 4to., clxxxij, 125, 4to., bl. 77—8 og 309, 8vo., bl. 64—5.

Jhesus.

Eg Ormur Stullason laugmann nordan og vestan ä Jslañdi medkennust med þessu minv opnu brefi at sæker þess at fyrir mig kom ein ein ærlig og heidarlig dandi kvinna hustrv Þorun Jonsdotter vid Vallarlaug j Skagafirdi ä almenneligu þriggia hreppa þingi ä midvikudagin næstan epter Michaelsmesso þa lidit var fra gudz burdi M. D. L. og j. ar. beiddi mic og tilkrafdi vpp ä laganna vegna adur greind hustrv Þorun fullañ laga vrskurd upp ä giora hveria magt edur afl at hafa skylldi þat kaup og giorningsbref sem Jsleifur Sygurdzson. hvers at sal gud gledie. hafdi giort vid adur greinda hustru Þorvnne sina eigiñ kvinnv sem var um Grvnd j Eyiafirdi hvad ec vmskygnde med bestu manna radi er þar voro þa til samans komner. og eg til nefndi at skoda og rannsaka fyrr greint kaupbref og dandi manna dom med þeirra jnnsiglum er svo hliodandi var. at þeir hofdu dæmt fyrr greint kaupbref og giorning fyrr greindra manna Jsleifs Sygurdzsonar og hustru Þorvnar Jonsdotter myndugan og skiæligan j allañ mata epter þui sem þeirra kaupmalabref vtvisar og inne helldur. þui j Gudz nafne amen og

bestu manna radi er ec til med mier kalladi til at skoda og tractera sierhveria grein j tittnefndu kaupbrefi og dandi manna dome hvad mier og þeim virtist þrattnefnd bref mýndug og skiælig med aullum greinum og arthiculis er þau innehallda þui vier vissum þar ecki ne saum þar laugmal til standa at huer bondi mætte ecki suo kaupa vid sina konu sem annañ mann riettum kaupum med sins bonda orlofe. Þui urskurda ec adur nefndur Ormur laugmann nordan og vestan ꝫ Jslandi. med þessum minum fullum og aullum laga vrskurdi þrattnefnt kaupbref og dañdi manna dom sem hier er med festur mýndug og stadfaust og obrigduliga halldast skule med aullum sinum greinum og arthiculis sem þratt nefnt kaupbref inne helldur og titt nefnd hion hefdi hier sin ꝫ millum giort Jsleifur Sýgurdzson og hustrv Þorunn Jonsdotter. Og til sanninda hier vm seth ec mitt Jnnsigle fyrir þennañ minn lagaurskurd. hver skrifadur var og samþycktur þa þar af dañdi monnum og ollum þingbændunu mvid Vallarlaug enn jnnsigladur ꝫ Munckaþvera[r]-klaustri j Eyiafirde manvdaginn næstañ epter Magnusmesso vm veturinn[1]) af mier Orme Stullasyne laugmanne ꝫ sama are sem fyrr seiger.

---

171. 5. október 1551. á Bustarfelli.

Kaup Lopts Kolbeinssonar á jörðunni Gili í Jökuldal að Markúsi Hemingssyni.

AM. Apogr. 4538 „Ex origin. membran.“ (AM.). 1. innsiglið var ólæsilegt, 2.—4. dottið frá. — AM. Apogr. 4412, frumritað stafrétt transscriptum síra Páls Högnasonar og Pétrs Ásmundssonar, gert að Skriðuklaustri 13. júní 1704. Árni Magnússon ritar við þetta bréf „habeo ex orig.“, og er sú uppskrift AM. Apogr. 4538. — Eftirrit beggja þessara uppskrifta m. h. Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þat giorum vier Stefan Snorrason. Tume Raugnvallsson. Jon Jonsson. Olafur Joñsson. Arne Brandsson godum monnum kunnigt med þessu voru ôpnu brefi. þꝫ lidit

---

1) þ. e. 14. dec.

var fra gudz burd. ꝍ. d.c l. og .j. Vorum vier ȷ hia. saum og heyrdum ꝍ́ ord og haṅdabaṅd þessara manna. ꝍarkusar Hemingssonar og Lopts Kolbeinssonar. faldist þat og skildist vnder þeirra handabaṅdi ath Marcus Hemingsson selldi Lopte Kolbeinssyni ȷordina alla Gil ȷ Jokulsdal. er liggur ȷ Hofteigsstada[1]) kirkiusokn. med ollum þeim gognum og gedum sem fyrr greindri ȷordu fylger og fylgt hefer ath fornu og nyiu med sodan vmmerkium ꝍ́ nefndum. fram ȷ lekin þann nestur er Valabiorgum og ʀettsyne upp ȷ Sǻndæ. og suo austur ȷ Saṅdvatṅ og vt epter heidinne ȷ þann stora stein sem stendur fyrir heidar enda. ʀettsyne fra honum og ofan ȷ Jôkulsæ. Sagdi hann þessi landamerki hefdi sǻgt sier tueir gamler menn. er[2]) þar vissu glauggliga til.[3]) Selldi hann honum þetta land ȷtaululaust. skylldi fyrnefṅdur Markus suara lagaʀiptiṅgum ꝍ́ fyrr greindri ȷordu. en Loptur til laga hallda. enn ef ȷordiṅ geingi aptur med logum. þꝍ́ skildi Loptur[4]) sier aptur slika peninga sem hann hefdi fyrir ȷordina greitt [og hier greiner. vij. malnytvkugillde, ij kyr og .v. æsavdarkugillde. xij fiordvnga smiorz jc. vod vadmalz. xiij. marka pott jc. eitt gelldfiar hvndrat. c ȷ leigur ȷ . . . ij ar. fiogra vetra gamallt naut ȷ hvndrat.[5]) Gaf Markus Lôpt aulldungis kuittan og ækęrulausaṅ fyrir sier og sinum epter komendum [vm adur greint ȷardar uerd.[6]) Og til sanneṅda hier vm setur þratt nefṅdur ꝍarkus sitt ȷnnsigli med vorum ȷnnsiglum fyrir þetta ȷardarkaupsbref. Skrifad æ Bustarfelli. ꝍǻnudǻginn nestaṅ epter Michaelsꝍesso ꝍ́ sama are sem fyrr seiger.

---

172. 12. október 1551. á Torfustöðum.

Úrskurðr Orms lögmanns Sturlusonar, er dœmir gildan Ánastaðadóm 20. maí 1545 (sjá Dipl. Isl. XI. nr. 355).

Lbs. 61, 8vo., uppskrift gerð handa Árna Magnússyni „Ex orig.“, sem var læst saman við dóm um Ánastaði frá 20. maí 1545. Árni lýsir innsigli.

1) Svo. 2) 4412: eru. 3) Vantar í 4412. 4) 4538: Lôptur. 5) [„Þetta stendur á spatiunni med annari hendi þő eins gamalli“, 4538 (A.M.), en vantar í 4412. 6) [„Jtem þetta og ꝍ́ spatiunne“, 4538 (A.M.), en vantar og í 4412.

Eg Ormur Sturllason logmann nordañ oc vestan ꝺ̃ Jslañdi medkennest med þessv minv opuv brefi at saker þess at fyrir mic kom ein ærlig oc heidurlig persona siera Sigurdur Niculasson ȷ logligu vm̃bodi heidurligrar oc ærligrar dañdi kvinnv Steinunar Jonsdottur. birtandi fyrir mier þad giorningsbref oc dandi manna dom sem ȷ millum þeirra var giort. Serra[2]) Biarnar heitens Joñssonar huers sæl at gud gledie oc Gisla[1]) Jonssonar. hier med bidiande mic oc til krafdi upp æ laganna uegña at ec skilldi hier fullan laga utskurd[2]) upp æ gefa huad mier virdtizt logligast vm̃ þenna giorning oc dañdi manna ælit sem þetta bref ȷnnehelldur oc hier er med fest. þui ȷ gudz nafñi amen at ollu suo profudu mæli fyrir mic komnv oc med allra bestra manna samþíjcki er ec þar til med mier kalladi til at skoda oc rannsaka epter þui sem brefit ȷnnehelldur. þui virdztizt[2]) þeim þad ȷ allañ mata míȷ́ndugt oc skialigt. hier med [utt skurda[3]) ec titt nefñdur Ormur logmadur med minum fullmegtugum laga utskurdi.[2]) þennan enn sama dom oc giorning dandi manna med ollum sinum Greinum oc articulis er þetta bref ȷnne helldur. stodogañ oc stadfastañ oc af aungum mega rivfast vtan af nadugasta herra kongin[2]) Sialfum oc med rikessens radi. epter þui sem vor Noregs kongs laug oc ȷslensk ȷnnehallda oc utt uijsa. Oc til sanniñda hier um̃ set ec mitt ȷnsigli fyrir þennan minn laga oc logmanns vtskurd.[2]) huer er giordur var oc skrifadur æ Torfustodum ȷ Midfirdi ꝺ̃ almenniligu þriggia hreppa þiñgi. ꝺ̃ manvdaginn næstan epter Dioníȷ́síȷ́ dag um̃ haustid þꝺ̃ lidid var fra Gudz burd. ꝏ. D. L oc eitt ar.

---

173. **13. október 1551. í Kaupmannahöfn.**

Bréf Kristjáns konungs þriðja um, að haldnir verði þrír bænadagar, mönnum til yfirbótar.

Samkynja bréf var sent öllum byskupum í Danmörku, Noregi, Íslandi og Færeyjum (sbr. Tegn. o. a. L. 3, 421b og 420b, Kancelliets Brevböger 1551—5, bls. 82, Norske Rigsregistranter 1, bls. 142, Ny

1) þ. e. Þorgils. 2) Svo. 3) [Svo.

kirkehist. Saml. III. bls. 46 (frumbréf Hans Rípabyskups Tavsens), Christian III.s Hist. II. bls. 474.

A. *Á dönsku.*

JS. 375, 4to., bls. 166—7, með hendi Erlends sýslumanns Ólafssonar: „Þetta bref er epter originali". Steph. 57, 8vo., bl. 385, eftir frumriti, skrifað handa Árna Magnússyni; önnur uppskrift einnig í sama hdr. bl 389. (Eftirrit beggja þessara handrita eru í þjóðskjalasafni). — Prentað í FJ. Hist. eccl Isl. II. bls. 307—8 (eftir frumr.) og MKet. I. bls. 294—5 (einnig eftir frumr.). Frumbréfið í öllum þessum stöðum er til Marteins byskups, en samhljóða bréf hefir og verið sent Ólafi Hjaltasyni, sbr. Tegn. o. a. L. 3, 421 b: „Olaff Hieltheson ij Holle stiigt".

[Skickader þrir Bænadagar.[1])

Christian mett guds naade Danmarckis. Norgis. Wendis oc Gottis koning etc.

Vor synderlige gunst tilfforn.

Wiider att wij formercke[2]) att mangesteds wtj wortt laudtt Jslandtt formeres synd och wndskaff och ceremonier icke holles weed magtt om guds skiick hellige ordtt. oc Euangelium. Thaa paa thet att guds store fortornelsse syndtt och wndskaff maa affleggis oc fortientte straff och pine maa naadeligen affuendis och huer wilde rette sig sielff mett penitens oc bederringh haffue vij nu mett wor elskelige Dannmarckis Rigis raadtt som nu her hoes oss tilstede ere beuilgett och sambtycktt att wttj alle sogne kiercker offuer wortt Rige Norge skall holles trende bededage. Thij bede wij etther oc wille attj mett thet allerforste etther mueligtt ere oc thette wortt breff etther tilhande kommendis worder bestiller thet saa offuer altt Skalholtt stigtt att ther holles wtj huer sognekiercke trende bede dage och attj sielff berammer ther till iij bequemme dage oc tesligiste mett faster[3]) messe att holle och letaniepredicken oc attj ther hoes wille haffue flyttige oc goed indsseende mett saa att synd oc wndskaff motte nederleggis oc affuendis thet mieste etther mugligtt er att giöre som wij etther tiltroe oc i paa Religions wegñe pligtige ere. her wiid att rette etther epther och lad thet jngen-

1) [Að eins í 57; MKet.: Om trende Bededage at skal holdes.
2) formurcke, 375. 3) 375 og FJ.; 57 og MKet.: fasten.

lunde. Beffalendis etther gud. Screffuitt paa wortt slott Kiopnehaffuen tisdagen nest epther Sancti Dionisij dag aar et cetera mdlj.

Wnder wortt ssignett.

[In dorso.[1])

[Oss elskelige hederlig och hoglerdend mand her Mortthenn superintendentt wtj Skalholtt stigtt paa wortt land Jslandtt.[2])

B. *Þýðingarágrip á íslenzku.*

Dómabók þjóðskjalasafnsins í fol. bl 96, skr. ca. 1600 (= *a*). — Lbs. 72, 4to., bls. 532—3, með hendi síra Jóns Halldórssonar í Hítardal, ca. 1720.

Kongs Christians þridia Sendibref wm bænardaga til Jslandz.

[Christianus tertius et cetera.[3])

Wier haufum med wort Elskuligt Rykisins Ráad [i[3]) Danmaurk oc Noregi skipat og samþýckt ad wtij aullum soknarkirkium ýfer wort Rijki Noregi skuli halldast þrenner bænadagar. þui bidium wier ydur. og wilium ad þier med þad allra fýrsta mauguligt er. skicka[4]) þad suo til yfer allt Skalholltzstickti ad þar halldist j huerri soknarkirkiu þrijr bænadagar. og þier sialfer þar til þria bijkuæmiliga daga welied j þenan mata med faustum med[5]) predikan og letaníu oc ad þier wilied hier med hafa gloggua og goda wmsion svo ad sýnder og wondskapur meigi nadugliga kuijttast og afuendast. witid ýdur hier epter ad retta.

Skrifat [j[6]) Kaupinhafn [þridjudagin næstan epter[7]) sancti Dionisii[8]) dag[9]) [Anno ꝏ. d. lj.[10])

[Wnder wort signeth.[11])

---

1) [57 og MKet. 2) Þessi áritun bréfsins er ekki í FJ. 3) [b. v. 72. 4) skickid 72. 5) sl. 72. 6) [a voru sloti, 72. 7) [b. v. 72. 8) Dionisi *a*; Dijonijsii 72. 9) [sl. *a*. 10 [1551 (með annarri hendi) 72; sl. *a*. 11) [sl. 72.

174. **16. október 1551. í Kaupmannahöfn.**

BRÉF Kristjáns konungs þriðja til Kristófers Hvitfelds og boð til Páls Hvitfelds, bróður hans, að hann skuli koma á fund konungs, með því að hann hafi í hyggju að nota hann til Íslandsferðar (ágrip).

Tegn. o. a. L. 3, 431 b. — Eftirrit Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni. Sbr. Norske Rigsregistranter I. bls. 143.

Christopher Huitfeld fiick ko. matts breff. att hannd schulle forschicke synn broder Pouell Huitfeld hiid neder til ko. matts. Tesligiste fick forne Pouel Huitfeld oc ett breff, att hannd schulle komme hiidt neder til ko. matt. thij att hans ko. matt. agter att bruge hannom til Islannd. Datum Kiopnehaffuen Sanctj Gallj confessoris dag aar etc. 1551.

---

175. **16. október 1551. í Kaupmannahöfn.**

VEITINGARBRÉF síra Ólafs Hjaltasonar fyrir Hólabyskupsdœmi, gefið út af Kristjáni konungi þriðja.

JS. 375, 4to., bls. 165—6, með hendi Erlends sýslumanns Ólafssonar, vafalaust eftir frumriti, sem verið hefir í fórum Árna Magnússonar og Ólafr byskup hefir haft með sér til Íslands. (Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar þaðan er í þjóðskjalasafni). — Í þessari mynd er og bréfið prentað í MKet. I. bls. 296—7.

Vi Christian med Guds Naade Danmarckis. Norgis. Vendis og Gottis konning. Hertug udi Slesvig. Holsten. Stormarn og Dyttmersken. Grefue udi Oldenborg och Delmenhorst. Giöre alle vitterligt att vi hafue forordineret. tiltroet och befalit. och nu med dette vort obne breff. forordner. tiltroe. befale och fuldmagt gifue oss elskelig Her Oluf Hialtessen. at være Superintendent. oc överste tilsiunsmand over alt Holestigt for norden paa vort land Jssland. der at drage omkring og have god tilsiun med alle geistlige sager. og prædicke og lære Guds ord. och det hellige Evangelium reent og klart for almúen. og visitere alle sognekirkerne. og hafve flittig tilsiun. saa gudz ord og Evangelium prædickes og læres reent og klart over alt stigted. och at religionen haal-

des ved magt och i alle maade rette sig epter de vore obne brefe Reformatz og Ordinantz som vi hannem medgifuet have. Thi bede vi og binde alle vore kiere troe undersatte over alt forne Holle sticht boendis. at j forne Her Oluff Hialtesen udi samme sitt Superintendenz embede paa vore vegne ere bestandige. och hannem der hos handthefue och beschierme. Disligest biude vi menige allmue geistlige och verslige. ingen undertagendis der samme steds at i rette Eder epter samme vor Reformatz. och Ordinantz[1]) som hand Eder udi saa maade paa vore vegne foregivendis vorder de udi alle maader at fuldgiöre vedtage og holde. efter som de udi alle maade udviser och indholder. ladendes det ingenlunde. Givet paa vort Slot Kiöbenhaun Sancti Galli confessoris dag. aar M. D. Lj.

Vnder vort Signet.
(L. S)
Christian.

---

176. **16. október 1551. í Kaupmannahöfn.**

Kristján konungr þriði veitir Ólafi byskupi Hjaltasyni allar tekjur og réttindi Hólastóls, er Jón byskup hafi notið, til þess er konungr geri aðra skipan á, en byskup standi skil á árlega.

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. p. a. L. 5, 536. Eftirrit Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 163—4 Eftirrit Laursens ríkisskjalavarðar er í þjóðskjalasafni.

Her Oluf Hialthessens bestiillinng paa Islandt.

Wij Chriistian etc. giöre alle wiitherliigt. att wij haffue tiiltroet oc beffallett oc nu mett thette wort obne breff tiiltroer oc beffaller oss elskelige her Oluff Hialthessen. superintendent offuer Holle stiigt paa wort landt Islandtt. att mue oc schulle her epther wppebere alt then renthe oc rettiighett ehuodt thett helst er eller neffnis kandt. inthett wndertaget. som hörrer tiill Holle stiigt oc biscop Joen tiilffornn tiill szamme stiigt haffde[1]) . tiill saa lenge wij anderledis ther

1) Hdr.: Ordinanatnz. 2) Vafasamt; hefir fyrst verið skrifað „haffuer“, en síðan krotað ofan í.

om tiilsiigendis worder oc samme renthe foruende tiill superintendenthens oc schollens wnderholling. Thesligiste tiill kirckens bygning. oc hues handt ther tiill wdleggendis worder eller oc handt beholler. schall hand arliigenn giôre oss ther fore gode redde oc reggenskaff. Thij bede wij oc biude alle giesteliige oc werdtzliige. som bôgge oc boe offuer alt Holle stiigt paa Islandt. atj her epther rette etther epther att giöre oc giiffue forne her Oluff Hialthessenn paa wore wegne oc ingen anden aldt huiss renthe oc rettighett. som ij Holle stiigt mett rette pliictige ere att giôre oc giiffue oc j aff gammel tiidt giortt oc giiffuit haffue. handt skall igenn skicke siig modt etther baade wdj leffnet oc lerdum. som en chriisten biscop bôr att giôre Thij lader thett ingenlunde. Giiffuit paa wort slot Kiôbenhaffn Stj. Galli confessoris dag aar etc. m d l j.

---

177. 16. október 1551. í Kaupmannahöfn.

Bréf Kristjáns konungs þriðja um, að börn presta, þeirra er eiginkvæntir eru, megi taka arf eftir foreldra sína.

A. *Á dönsku.*

AM. Fasc. Lij,1, frumrit á skinni, og við innsigli konungs (eftirrit Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar þaðan er í þjóðskjalasafni). Eftirrit eftir frumskjalinu er i AM. Apogr. 3730 (tvö eftirrit þaðan eru í þjóðskjalasafni). — Samhljóða er bréfið í ríkisskjalasafni Dana. Reg. p. a. L. 5, 537 (eftirrit Jóns Sigurðssonar þaðan i JS. 372, 4to., bls. 165, og Laursens ríkisskjalavarðar einnig þaðan í þjóðskjalasafni). Prentað í Chr. III.s Hist. II. bls. 457—8. — Prentað og i FJ. Hist. eccl. Isl. II. bls. 308 og MKet. I. bls. 297, með nokkuð öðru orðfæri; en þarflaust er að rekja orðamun, með því að hér er farið eftir sjálfu frumskjalinu.

Att prestebôrn paa Jsland maa arffue.[1])

Wij Christiann mett gudz naade Dammarckis.[2]) Norgis. Wendis och Gottis Konning. Hertug wtj Slessuig. Holstenn. Stormarn och Dijttmerschenn. Greffue wtj Oldenborrig och Delmenhorst Giôr alle witterligtt att wij aff wor sŷnderlige

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi, en ártal „1551“ með hendi Árna. 2) Svo.

gunst och naade haffue wntt och tiilladett och nu mett thette wortt obne breff wnde och tiillade att alle preste som er egttegiffthe heller her epther egttegiffte worde offuer altt wortt Landtt Jslandtt att theris bôrnn och affkomme mue erffue[1]) theris fader och moder som andre werdtzslige egtefolck paa wortt Landtt Jslandtt Giôrrendis worder. Thij forbiude wij alle ehou[1]) thee helst ere eller were kunde. Serdeles wor fogetth. Embitzmendt och alle andre forne prestemendtt som egttegifftt ere och theris egttebôrn her emodtt paa arffue offuer altt forne Jslandtt epthersom forschreffuitt staar att hindre eller i noger mode forffang att giôre. Wnder wortt hyllest och naade. Giffuitt paa wortt slott Kiôpnehaffuen Sanctj Gallj confessoris dagh Aar etc. Mdlj.

Wnder wortt Signett.
Christian.

B. *Þýðing á íslenzku.*

Skjalabók þjóðskjalasafns í fol., bl. 87, skr. ca. 1600 (= a); prentað í Jónsbók („Lögbok Islendinga“), Hól. 1578 (og síðari útgáfum hennar), 1. bl. í örkinni Ll (= b). Munr er einungis á stafsetningu; gæti skjalabókin verið nær þýðanda að því leyti, ef uppskriftin þar er runnin frá skjali úr fórum Jóns lögmanns Jónssonar, og er það ekki ólíklegt.

[Kongs Bref wm presta barña arftauku.[2])

Wier Christian med Gudz Nad et cetera. Giaurum aullum maunnum witurligt[3]) ad wier af worri sierligri Guñst og nad haufum leyft og lofad og nu med þessu woru opnu brefi leyfum og lofum ad aller þeir prestar sem gipter eru edur giptast kunna wpp fra þessum deigi yfer allt wort land Jslañd þa skulu þeira baurñ oc afspringi arfa taka epter faudur og modur eiñs suo sem epter aunnur weralldlig skilfeiñgiñ hion wm allt wort lañd Jslañd. Þar fyrer fyrerbiodum wier aullum huerier hellst þeir eru edur wera kunna sierdeilis worum fouitum Embættismaunnum og aullum audrum wm̃ allt fyrrnefñt Jslañd ad giaura nauckra hiñdran edur forfañg adurnefndum eigiñgiptum kiennimaunnum edur

1) Svo. 2) [a; b: kong Christians Bref og Riettarbot Vm Skilgietning Presta Barna. 3) vitanlegt, b.

þeira skilgietnum baurnum wm̄ þeira Erfder epter þui sem hier fyrr skrifad stendur suo framt sem þeir wilia eigi mæta reidi og oblijdu af oss. Giefid æ woru sloti Kaupinhafn̄[1]) æ sancti Galli confessoris dag þa ed lidit war fra Gudz burd 1551[2]) ār.

---

178. 17. október 1551. á Þingeyrum.

Eiðr Helgu Jónsdóttur, að hún hafi aldrei fargað jörðunum Krossanesi og Mýri, er faðir sinn, Jón Sigmundsson, hafi gefið sér.

AM. Apogr. 385 „Ex transsumto 1562“. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Suo felldan vitnisburd berum vier broder[3]) Helge abote a Þingeyrum. Sira Hōgne Petursson og Sira Jon Jonsson. ad Ormur Stullason lōgmadur tok so felldan eid af Helgu Jonsdottur[4]) løgardaginn fyrstan ȷ vetre a Þingeyrum ȷ Vatzdal sem hier epter skrifadur stendur.

til þess legg eg hond á helga bok og so skyt eg minu male til gudz ad ec hefe huorke sølum sellt nie giofum gefit ȷardernar Krossanes og Myre[5]) er fader minn Jon heitinn Sigmundzson gaf mier og ongua peninga vpp fyrir borid ad minu vite. So sie mier gud hollur sem eg satt seige.

Og til sanninda hier vm setium vier fyrrskrifader menn vor ȷncigle fyrir þetta bref er skrifat var ȷ sama stad og dag sem fyrr seiger arum epter gudz burd m. d. l. j.

---

179. 17. október 1551. í Kaupmannahöfn.

Kvittun Kristjáns þriðja til Axels Juuls fyrir gulli, silfri, peningum og öðrum dýrgripum, er hann, Kristófer Trondsson og Ólafr byskup Hjaltason hafi fært sér úr Hóladóm-

1) Kopmañа hofn, *b*. 2) með latneskum tölum í *b*. 3) Hdr. brodur. 4) „Sigmundzsonar er vered hafde lōgmadur“ (AM.). 5) „Helga mun hafa ætlad ad ripta þessar ȷarder, sem þā hafa vered fallnar under kong. Vide þad sem skrifad er aptan ā skiptabref Jons Sigmundzsonar dat. 1505“ (AM.). Sjá Dipl. Isl. VII. nr. 691.

kirkju og klaustrunum á Munkaþverá, Möðruvöllum og Þingeyrum.

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. p. a. L. 5, 126 b. Eftirrit Jóns Sigurðssonar í JS. 369, 4to. (eftirrit Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar þaðan er í þjóðskjalasafni). Eftirrit Laursens ríkisskjalavarðar er í þjóðskjalasafni. — Prentað í FJ. Hist. eccl. Isl. IV. bls. 252—3; ágrip í Kancelliets Brevböger 1551—5, bls. 83—4.

Axell Jyull till Willestrup lanndzdommer vdj Nôre iyttlanndt fick konglig maiestets quittanndz som heer effter fôlger om hues handt hagde vppeborett paa Jslanndt.
et cetera. Anno. et cetera. mdl paa thett fôrste.

Christiann et cetera.

Giôre alle witterligtt att oss elskelige Axell Jull till Willestrup lanndzdommer vdj wortt lanndt Nôrreiyttlanndt oc Christoffer Trundsenn wore menndt oc tienere oc her Oluff Hiellttesenn superintendent vdj Hole stigtt paa wortt lanndt Jslandt haffue nu giordt oss reede oc regennskaff for huis guldt sôlff daler krogestaffue aff rosmertanndt beslagenn mett sôlff oc kalckonske nôdder beslagenn mett sôlff oc kober som the paa wore wegne hagde vppeborett aff Huole domkircke norden paa Islanndt oc vdj iij muncke clostre som er Munckeueraae closter Nôdreualdt(!) closter oc Tingôr closter. Sameledis for hues the hagde vpborett effter biscop Joens sônner ther sammestedz oc belôb seg offuer altt the vdj saa maade vpborett hagde effter theris registers oc regennskaffs lydelse:

En Henrickus nobbell.
vij golt gylden.
vj Deffuenter gylden.
en guld kalck mett dysk.
et mastrandtie med viij glar taffler.
ny forgyltte kalck oc dysk.
lxxxxiij daler vj ß lubsk.
iiijᴹ. iijᶜ. xl. lod sôlff.
iij krogestaffue aff rosmertandt beslagenne met sôlff.
iij kalckonske nôdder beslagenn mett sôlff.
en beslagenn mett kobber.

terris vdgifft ther aff først som the haffue anttuordett oss selff till hande.

j guldt kalck mett dysk.

ett mastrantie mett otte glartaffler weyde lxvj loedt.

ny forgyltte kalck oc dysk.

iij krogestaffue aff rosmertanndt beslagenne mett sølff.

iij kalckonske nødder beslagenne mett sølff.

en beslagenn mett kobber.

Thesliigiste anttuorde the oss elskelige Eskeld Oxe vor renttemestere.

en Henrichus nobell.

vij goltt gylden.

vj Deffuenther gylden.

lxxxxiij daler vj ß lubsk.

iiijᵐ ijᶜ xxvj loedt sølff.

sameledis haffue wij oc omdragett mett thennom otte oc xl loedt sølff som restedt i theris leffuereringh effter kolneske wegtt thij the hagde thett indtagett mett dalere oc norske wegtt.

Sammeledis haffue wij oc naadeligenn wnnt oc skengtt forne Axell Jyll och Christoffer Trundsen j sølff kande j skolle aff sølff oc ij sølff stobbe som icke vdj forne hoffuittsum beregnett ere.

Oc ther mett ere theris regennskaff paa forne theris indtegtt vppebøringh ther emodt clartt oc fuldgiordt oc bleffue the ther aff intett ydermere skylligh effter theris registers oc regennskaffs lydelsse.

Item haffue the oc nu anttuordett oss. xxxviij løde marcis forgylltte kobber som the och vdj forne domkircke oc clostre vppeborett hagde.

Thij lade vij forne Axell Jyull. Christoffer Trundsen oc her Oluff Hieltessen oc theris arffuinge effter samme theris registers oc regennskaffs lydelse quitt frij ledig oc løess aff oss wore arffuinge oc effterkommere konninger vdj Danmarc for forne guld sølff daler krogestauffue oc kalckonske nødder som forscreffuet staar vdj alle maade.

Datum Haffnie løffuerdagenn post sancti Galli dagh et cetera 1551.

---

180. [6. nóvember 1551]

Skrá um lausafé það, er síra Þorleifi Eiríkssyni á Breiðabólstað í Fljótshlíð skiptist eftir bróður sinn, síra Jón Eiríksson í Vatnsfirði.

AM. Apogr. 765, með hendi Árna Magnússonar. Eftirrit þaðan er í þjóðskjalasafni.

Skiptust svo mikler peningar sira Þorleife Eirikssyne epter sinn brodur sira Jon heitinn Eirikson. i
fridu og ofridu. anno 155[1].

J fyrstu 1. kugillde og xx. á leigustodum.
lxxx. asauda
x. kyr [med]
3. kvigum.
4. uxa.
2. gridunga tvævetra
5. naut veturgaumul.
lxxx. s[au]de gellda tvævetra og elldre med hrutum.
14. saude veturgamla og . . .
4. kapla. 2. tvævetra.
hest afgamlañ og hestamoder.

Þetta i daudum peninge:
2. attæringa med rá og reida.
x. t[rog] xx god og ny. og
xx uppgiordar kierolld med godum og illum. og
. . . storkierolld. og
ij. litla sáe.
Eirn strockur
xx. diska med smám og s[torum].
4. skierdiskar
4. tin faut
5. tinkaunnur.
iij. tinker.
iij munnl[a]ugar.
. . . hornstaup.
ein ampla.
vij. katla med godum og illum.

4. potta.
2 [ponn]ur.
12. liaer.
iij. axer.
eirn hardsteinn.
xxx asmunda.
2. vonda stedia.
[einn] litinn hamar.
uppa 2. hesta reip
eina saug.
tvær sængur alfærar.
eina sessu.
halfa adra hud.
2. tunnur ullar.
eina smā vod.

181. 6. nóvember 1551. á Breiðabólstað.

Skipti þeirra brœðra, síra Þorleifs og Sæmundar Eiríkssona á jarðeignum bróður þeirra, síra Jóns í Vatnsfirði.

AM. Apogr. 766, með hendi Árna Magnússonar. — ÍB. 79, 4to., bls. 338, skr. ca. 1680 með hendi síra Guðbrands Jónssonar (er og með sömu hendi í Bibl. Bodl. í Oxford, MS. Bor. 55, 4to., bls. 136—7). — Eftirrit beggja eru í þjóðskjalasafni með hendi Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar.

Skiptabref a millum Sæmundar heitins[1]) Eirikssonar og hans brodur Sira Þorleifs heitins[1]) Eirikssonar.
epter Sira Jon h[eitinn] Eiriksson.

Þad giorum vid[2]) Olafur diakne og Jon Augmundzson godum monnum kunnugt med þessu ockru opnu brefe. ad arum epter gudz burd 1551. faustudaginn næstan epter allra heilagra messu um haustid a Breidabolstad i Fliotzhlid. vorum vid[2]) i hia. saum og heyrdum a ord og handaband þessara manna. af eirne alfu Sira Þorleifur Eiriksson. enn af annare alfu Arne Gislason. giordu þesser fyrrgreinder[3]) menn Sira Þolleifur Eirikson og Arne Gislason. i umbode Sæ-

1) b. v. 79. 2) vier, 79. 3) fyrnefnder, 79.

mundar Eirikssonar. so felld peningaskipte med s[ier[1]) af þeim arfe sem Þolleife Eirikssyne og Sæmunde Eirikssyne haf[de til erfda fallid[1]) epter sinn brodur Sira Jon heitinn Eiriksson.

J fyrstu skyllde[3]) sira Þolleifur eignast og ad sier taka i sitt hlutskipte

Heydal fyrer 18c.[4])
Botn fyrer 12c.
Haurshlid fyrer 12c.
Sæbol fyrer 16c.
Garda fyrer 8c.[5])
Reykiarfiord fyrer 4c.
Eydikot i Veidelaus fyrer 4c.

Hier i mot skyllde Sæmundur Eiriksson eignast [og ad sier taka[6]) i sitt hlutskipte þessar iarder:

fyrst[3]) Reykiarfiord i Jsafirde fyrer[3]) xxxc.
Biarnastader[7]) xijc.
Eyre fyrer[3]) 6c.
Þverdalur[8]) xvjc.
Steig 6c.[9])
Latursfiörd 4c.

Enn þeir peningar. sem oskipter voru. skylldu skiptast med þeim ad næstu[10]) fardaugum.

Og til sanninda hier um setium vid ockar innsigle fyrer [þetta bref.[6])

---

182. 11. nóvember 1551. í Hvammi.

Sjöttardómr klerka, kvaddr af síra Árna officialis Arnórssyni, um ágreining milli Hvols og Neðra-Múla í Saurbœ um beit á Bugi.

Uppskrift með hendi Magnúsar sýslumanns Ketilssonar, ça. 1770, meðal Hvols, Neðra-Múla og Máskeldubréfa í þjóðskjalasafni, er komu 7. júní 1914 frá Jónínu Steinvöru Eggertsdóttur (d. 1914).

1) frá [eftir 79, vantar i 766. 2) b. v. 79. 3) Vantar i 766. 4) Allar hundraðatölur eru með latneskum tölum i 79. 5) xijc, 79. 6) frá [b. v. 79. 7) Biarnastade fyrer, 79. 8) Þuerdal, 79. 9) viijc, 79. 10) næstum, 79.

Ollum þeim monnum. sem þetta bréf siá eda heyra. sendum ver Þordur Olafsson. Jon Asmundzson. Gudmundur Einarsson. Magnus Jonsson. Clemus Asmundzson. prestar Skálholltz biskupsdæmis quediu Guds og vora kunnugt giörande árum epter Guds burd M. D. L. og eitt ár á Marteinsmesso um vetrinn í Hvamme í Hvamssveit vorum ver í dom nefnder af erligum manne Síjra Arna Arnorssyne officialis heilagrar Skálhollts Domkirkiu í millum Hvítár í Borgarfirde og Gilsfiardar at skoda og rannsaca og med fullnadar Doms atqvæde urskurd[1]) á at leggia um þá agreining sem vered hefur[1]) um lánga tíma millum þeirra manna. sem vered hafa a Hvole í Saurbæ og þeirra sem átt hafa og enn[2]) eiga nedra Múla. Jtem fyrir þá grein at svo stendr i máldaga kirkiunnar á Hvole at hun skal eiga tvegia mánada beit á Buge á vetr öllu fé. Enn þeim sem jördina nedre Mula átt hafa og enn eiga. þiker þat ecki helldur greina i sitt land eñ annarstadar. Jtem kom Biörn Jonsson sem þá atte jordena nedre Múla þar fram̄ fyrir oss og vændizt þui at hann hefde lagt sína jörd under lög vid herra Martein med handsölum mörgum gódum monnum nærverandum og ver vissum at þat var satt. So oc medkénnezt sijra Arne Arnorsson officialis at herra biskupinn hefde skipat ser at vera svaramadr kirkiunnar hier um og hier dóm yfer ad nefna. hvar kirkian skylde þessa beit eiga. hvert þar eda annarsstadar. Jtem kom adrgreindr Biörn Jonsson þar fram̄ fyrer oss med fiogra manna vitnesburde enu elldre manna[3]). sem ecke höfdu vered í hans minne. sem þat báru at þeir ráku aptr þeirra peninga Hvolsmanna og þeir höfdu þar alldrei beit nema fyrir fullan betalíng[4]) þeim sem jördina Múla áttu. [og] þotte þar alldrei rettr til standa. Og þvi framar seger Thomas Oddsson. ad eg var eignarmadr á Hvole og minn fader og lagde hann fyrer beitina .v. aura hvert ár. enn eg xx. alner. þvi eg atte minna fé eñ hann. og fyrer þessar greiner at máldaginn greiner ecki helldr Nedra Múla jord eñ annarstadar og þat hefr alldrei ágreiníngarlaust vered um lánga tíma um þessa beit. leist oss underlag-

1) b. v.; sl. uppskr. 2) tviskrifað. 3) b. v.; vantar í uppskr. 4) Svo.

it lôglegt og skiallegt fyrir þá grein ad so stendr i kirkiunnar lôgum. at biskup vor skal kirkium ráda[1]) og þeira eignum og at heilags anda nád tilkalladre at so prófudu og fyrer oss komnu. dæmdum ver adrskrifader domsmenn med fullu doms atqvæde ádrskrifad ítak kirkiunnar beit á Buge ôllu kirkiunnar fé á Hvole. þvi sem nu ætte hún á alla þá Buge. sem med Hvolsá eru ofan frá Höskulzlæk er kalladr er i millum Efra Múla og Belgsdals og þar jafngegnt Hvols megin begia vegna ofan ad Dardavade.

Samþikte þennañ vorn dom Síjra Arne Arnors[son] officialis og sette sitt innsigle med vorum inciglum á þetta blad.

183. 26. nóvember 1551. í Skriðu.

Kaup Magnúsar Jónssonar á tilkalli til Jarlsstaða í Bárðarardal að Guðrúnu Hallsdóttur fyrir lausafé.

AM. Apogr. 4543 a, með hendi Páls Hákonarsonar „Ex originali Sira Halldors Jonssonar á Stad i Grunnavik“ (AM.). Af 3 innsiglum var 1 glatað. Eftirrit Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þat giorum vier Sýgurdur Asgrimsson. Þorsteinn Sýgurdsson. Steingrimur Þorsteinsson. godum monnum kunigt med þessu woru opnu brefe árum epter Guds burd m. d l j a fimtudaginn næstañ fýrer Andreasmessu vm weturin i Skridu j Reykiadal. worum vier i hiá. savm og heyrdum æ ord og hañsol þessara manna Magnusar Jonssonar og Gudrunar Hallsdotter. at suo fýrer skildu ath Gudrun sellldi greindum Magnusi jordina Jarllstadi j Bardardal j Eýardalsár kirkiusokñ er henni hefur til erfda fallid epter fodur og modr sina og Jon Hallsson broder hennar hafdi i burtt feingit an hennar leýfiss. med ollum þeim gognum og giædum sem greindri jordu fýlger og fýlgt hefur at fornu og nýiu og hun vard fremzt eigandi ath. Hier med fieck hun honum alla sokñ. klogun og ækiæru æ þessari jordu med samþycki Þorlacks Jonssonar manns sins. Hier i mót gaf

1) rádum. uppskr.

sagdur Magnus vi. hundrut i ollum þarflegum peningum og skylldi vt golldit ath iij arum fra þvi er jordin ýrdi hans at logum. Og til sanninda hier [um] setium vier greinder menn vor insigli fyrer þetta bref er skrifath var j sama stad deigi og ari sem fýr seigir.

---

184. 27. nóvember 1551. á Munkaþverá.

Úrskurðr Orms lögmanns Sturlusonar um dóm um landamerki milli Baldrsheims og Grœnavatns.

ÍB. 67, 4to, Lxxxvj, bl. 89, með hendi síra Eyjólfs Jónssonar á Völlum.

Af ǫ̊drum orskurdi Orms lǫ̊gmanns Sturlusonar.

Eg Ormur Sturlason lǫ̊gmann nordan og vestan æ Islandi medkennist med þessu minu opnu brefi. at saker þess at fyrir mic kom einn ærligur dændimann Þordur Petursson i lǫ̊gligu umbodi Nikolæss Þorsteinssonar og Fusa Þorsteinssonar med dom dændimanna sem hier er med festur. og hliodandi uppæ landamerki þæ sem ero midli Balldursheims og Grenavatns. so og þæ eida sem goder menn hafa þar um svarit. at haldiñ hefdu verit ï xx eda xl ær ætǫ̊lulæst at sinu viti. Þvi ï Guds nafni Amen. at ǫ̊llu so prǫ̊f-udu mæli og fyrir mic komnu. þæ orskurda eg ædurnefndur Ormur lǫ̊gmadur þenna hinn sama dom og eida lǫ̊gliga og mýnduga med ǫ̊llum sinum greinum og articulis sem þessi domur og eidur innihallda. en segi þann orskurd ǫ̊nýtan sem eg giǫ̊rdi æ Grenavatni. og med minu innsigli er hiæ Kolbeini Arngrïmssyni fyrir þæ grein at annat fram kom sannara fyrir mic med svǫ̊rnum eidum og lǫ̊gmanns orskurdi oc dændi manna domi. Og til sanninda hier um set eg milt innsigli fyrir þenna minn laga orskurd. er skrifadur var æ Munkaþveræ ï Eyafyrdi fǫ̊studaginn næstan epter Sesseliu Messo um vetrinn. ærum epter Guds burd M D L og eitt.

---

185. [30. nóvember] 1551. í Drottningarborg.

Kafli úr bréfi Kristjáns konungs þriðja til Eske Bilde og Áskels Oxe, meðal annars um að athuga, hvernig konungi verði ódýrast að senda Pál Hvitfeld til Íslands, vegna mótþróa landsmanna við verzlun borgarstjórnar Kaupmannahafnar.

Tegn. o. a L. 3, 457. Eftirrit Jóns Sigurðssonar í JS., 372, 4to., bls. 199—200. Eftirrit Laursens ríkisskjalavarðar er í þjóðskjalasafni.

Breff till her Eske Bille ridder och Eskildt Oxe renntte-mester, somm heer effter fyllgere.

Christiann etc.

[Hér er fellt niðr það, er ekki varðar Ísland].

Szedell vdj samme breff som heer effterfylger.

Sammeledis som etther well fortenncker om then Islanndz handell att the Islennder ere the Kiôpnehaffnns borger môgett vlydige och thennom ingtett agtte och môgett mynnde the Hamborger och wij ther fore haffue forscreffuit till oss Pouell Huittfeldt wor mand och tienner och agtte att skicke hannom for en fogett till Islanndt dogh the Kiôpnnehaffnns at bruge theris handell effther wortt breffs lydelse som wij thennom ther paa giffuitt haffuer. Thij bede wij etther och begiere attj offuerweye huorledis wij mett ringgesth omkostningh kunde hannom tiidt forskicke saa att wij och kronnen kunde bliffue wedt then rettighett som oss bôr att haffue ther aff lanndett.

---

186. 1551.

Reikningsgreinir nokkurar rentumeistara konungs um gjöld af Íslandi í féhirzlu konungs og útgreiðslur nokkurar til hermanna í herferðinni til Íslands og til annars, er Ísland varðar.

Ríkisskjalasafn Dana, Repert. Reale nr. 90 (Regnskabsbog 1551). Eftirrit Jóns Sigurðssonar í JS. 369, 4to. (Uppskrift Jóns Þorkelssonar þaðan er í þjóðskjalasafni).

aff Jslanth.

Samme tiidt[1]) annammit aff Axell Juell och Christoffer Tiuendssen ssom the kongelige Maiestett skyldige bliffue aff theris Islands Regenskaff the samme tiidt giorde och finge Kongelig Maiestets egenn endelige quitansse.

lxxxxiij daller vj ſs lubsk i Henrikus nobele.

vj Deffuenther gyldene.

iiijꝏ ijc xxvi lott ssølff.

Samme tiidt annammit aff Otthe Stigssen ssom er paa Regenskaff aff hans Jndtegt ssom hand haffuer wp baarit paa Island i thette aar.

xxxviij daller vj ſs lubsk.

Affgiffther som ere vpborne aff Lensmend anno ꝏdlj.

---

aff Jslanth.

Jtem thenn xvii dag nouembris annammit aff burgemestere och Raadmennd aff Kiøpnehaffn ssom er therris affgifft aff Jsland the Kongelige Maiestett pligtige vore tiill sancti Michels dag nest forleden jꝏ marck lubsk. giør udj daller

vc xvj daller iiij ſs lubsk.

Giffuit skiffs høffuitzmend nogle Slotz thiennere och Superintendens tiill poske mdlj therris Bessolding.

Her Jacop ssom kom tiill Jslandt paa Julian . . . xxiiij mk.

Her Jacop schriffuere ssom war predicant paa
Hamborg Julian tiill Islandt . . . . xxiiij mk.

Giffuit landsknechte och Trabanther tiill Bessolding anno mdlj.

Jtem mandagenn nest epther ssøndagenn cantate mustredt och bettaldt Jacob Windssis knechte ssom haffue liggit wdi Nørre Jutland. och giffuit thennom therris bessolding hues the forthient haffde frann sancti Morthenns dag mdl och tiill Philipi och Jacobi dag nest forledenn ssom er eth halfft aars bessolding och beløff thet sseg offuer alt epther Jacop

1) Næsta dagsetning á undan er Mand. efter St. Gallidag.

Windssis quitansse och komme samme knechte paa reysse tiill Islandt.

v.ᴹ ijᶜ xl mk. viijᶜ xıx alen engelst J. W.

End samme tiidt giffuit xxij knechte ssom wore nyes antagne och komne tiill skiffs met the andre. huer j daller paa handenn och een daller for ij alne clede ssom the skulde haffue behoff. xliiij daller.

[fyrir klæðnað 1551]

Jtem onsdagen nest epther ssöndagen cantate vdi Kiöpnehaffn kiöptis aff Frederick Nefuell ij stöcker beredt engelst at giffue the beffels mennd wnder knechtene ssom skulde tiill Islandt for huert stöcke xxıx daller belöff: Lviij daller.

Samme dag giffuit Batzer Ricker landsknecht for een fenicke hand giorde ssom kom tiill Islandt. ij mk. danske.

Jtem giffuit Lydke van Skonneborg tiill mackerlön for een fenicke hand giorde ssom kom tiill Islandt och Marckus Plug fenrick fick met sseg. 1 daller.

Jtem samme dag kiöptis aff Peder Jørgenssen wdi Kiöpnehaffn eth stöcke aussen bryggerst ssom her Hans Diricksen fick tiill viij Islands drenge ssom ere wdi helligesthus. vij daller.

End samme dag giffuit Karine Niels Jacopssens for L alne wadmell som kiöptis aff hende tiill fodder som samme drenge skulde haffue tiill fodder wnder theris kiortle for hver alne viij alb. er viij mk v ß i alb.

Jtem vigilia natiuitatis Marie giffuit skipper Arnth[1]) styremannd tiill Islandt for vj alne engelst hans borge clede som hand skulde hafft huer alne ij mk iiij ß belöff . . . xı daller.

Jtem [lögerdagen nest epther sancti Michelsdag] giffuit Hans Wetticke styremannd for vj alne engelst ssom hand skulde haffdt paa thenn reysse vdj Ijsland. iiij daller.

---

1) Vafasamt.

187. 1551.

Minnisgrein sira Gottskálks Jónssonar i Glaumbœ um búpening sinn.

Add. British Museum 11,242 (FM. 206), bl. 22 r. Eftirrit Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar í þjóðskjalasafni.

m. d. l. j.

Kyr .xxj.

þriu naut gomul. ij ueturgomul oc .j. er Herdis æ oc ij kalfar.

asaudr lxxuj. tuævetrer x oc .ij. hrutar. xx ueturgamler oc Herdis . . .

kaplar xv med folalldi oc tryfi[1]) Gudrunar Olaf[s]dottur. golldit audrum.

Einare ku oc ij saudi ueturgamla.
Jone æ oc gymbil.
Gudrunu ij æ[r].

---

188. 1551.

Minnisgrein sira Gottskálks Jónssonar í Glaumbœ um heimtur og lóganir á sauðfé.

Add. British Museum 11,242 (FM. 206), bl. 30 r. Eftirrit Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar í þjóðskjalasafni.

m. d. xl. xj.

komv vr Vazdal xiiij savder veturgamler oc iiij hrvtar veturgamler oc þar til vj gymbrar oc dilkur oc þrevetur saudur oc iij ær ueturgamlar at auk er for til Backa. feingit Magnuse eina dilkgymbur oc fatækre konv adra lamblausa liet ec skera einn hrut veturgamlan at ueturnottum vr ofa en hinir dou ur m[eg]vrd. feingid j bvrt ij saudi hier af Gudrunu Olafsdottur en þridi var skorin vr hellti j lærinu firir jol.

[var] at veturnottum til asaudr lxxxx oc viiij tuæ . . . . veturgamler [xxvij ur Vazdal sunnau.[2])

1) ɔ: tryppi. 2) [Strikað út. Kemr hér neðan þetta brot: [m]. d. l. iij. a atta dag a Mel . . . . vij sauder gellder . . . . . .

189. [1551].

Minnisgrein síra Gottskálks Jónssonar í Glaumbœ um leigur og landskyldir af jörðum sínum.

Add. British Museum 11,242 (FM. 206), bl. 28 v. Blaðið skaddað. Eftirrit Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar í þjóðskjalasafni.

. . . . bygd . . . jarder.

. . . . landskylld kugilldi. iij daga slattur oc .xl. alner.

. . . . landskylld iij ær [a] vorid. iij daga slattr eda v. aura elldi.

. . . . kvgilldi landskylld ij ær med lombum .xvj. alner uadmalz. iij daga slattr. iiij [lam]ba elldi.

. . . . landskylld kvgillde iij daga slattr.

. . . . landskylld kvgilldi. iij vætter fiska eda adra x. aura.

. . . . landskylld kugilldi.

. . . dastodum .v. kugilldi. landskylld kvgilldi. iij daga slättur oc viij alner uadmalz.

. . . . . stodum landskylld ij ær med lombum uætt eda halfa oc iij daga slatt.

. . . . . . landskylld .x. aurar.

---

190. 3. janúar 1552. í Glæsibœ.

Vitnisburðr fjögurra manna um lýsing Þorgerðar Jónsdóttur á því, að síra Jón Filippusson „hefði próventu aldrei að sínum vilja gefið“ og lofað því, að jörðin „Vetrliðastaðir skyldi hníga til barna sinna“.

AM. Apogr. 4549. tvær uppskriftir: *a*) „Ex pagina pergamena, originali, ut videtur“; *b*) „Ex originali. 4 reimar hanga vid brefed, enn synist sem alldri hafi innsiglen vid fest vered“ (AM.). Hér fylgt *b*.

Jhesus.

Þat giorum viær[1]) Þosteinn prestur Hallzson. Eireikur Þordarson. Gudbrandur Joñsson. Magnus Sugurdsson godum monnum kunnigt med þessu voru opñu brefi at vær

1) vier *a*.

heyrdum Þorgerdi heitina.[1]) Joñsdotter. sem Gud hennar sǻl nadi. þui lysa fyrir oss optsinnis. at sira Joñ Philiipusson.[2]) godrar minningar. hefdi profeñtu alldri at sinum vilia gefit. ok ǻdurgreindur sira Jon hefdi lofat þui ath þesse jord Væturlijdastader[3]) skyllde hniga til barña sinna. ok þui sagdizt hun alldri æ þeiri profentu skylldu væra.[3]) nie samþycki þar thil gefa. ok oñgva peninga viisu[3]) vær þau hafa[3]) vpp tirer[3]) hafa[3]) borit firer[3]) þessa ȷord. var þessi hennar lysing næsta ær fyr enn gud haña kallade thil siñ. Og thil sanninda hier vm heingium vær vor ȷnnsigle firer þetta vitnisburdarbref. hvert et skrifat var j Glæsibæ .x. dag Jola. þa lydit var frǻ Gudz burd. ꝏ. d. l. og ij[4]) ar.

---

191. 14. janúar 1552. í Hafrafellstungu.

Þorsteinn sýslumaðr Finnbogason fær Vigfúsi, syni sínum, jörðina Hafrafellstungu, tjáir þar með eignir kirkju þar og reikningsskap hennar.

Eftir gamalli uppskrift frá ca. 1650 meðal Hafrafellstungubréfa í þjóðskjalasafni með gömlu blaðatali „124“, svo sem úr bók væri (= *a*). — Uppskrift meðal Hafrafellstungubréfa, gerð eptir *a* og staðfest í Hafrafellstungu 16. júní 1858 af Sigfúsi sýslumanni Schulesen og G. Þórðarsyni, ekki nákvæm og mislesið ártalið „1549“, og þar frá stafar tilvitnun í Dipl. Isl. X. bls. 56.

Þetta Er Bref Hafrafellstungu.

Þad giörum wier Sıȷra Oddur Jonsson. Jon Sigurdsson. Gottskalk Saulfuason. Eirekur Arnason godum monnum viturligt med þessu voru opnu briefi. ad arum̃ Eptir guds burd. ꝏ.c v.c xl. og xii[5]) ar. ȷ Hafrafellztungu ȷ Auxarfirdi fimtudaginn næstañ fyrir Anthon[i]j confessoris.[6]) vorum vier ȷ hia saum og heyrdum a ord og handaband þessara manna Þorsteins bonda Finnbogasonar og Vigfusar Þorsteinssonar. sonar hans. ad firr greindur Þorsteinn fieck og gallt fir skriffudum Vigfusi sini sıȷnvm̃ ȷordina Hafrafellztungu. med ollum þeim gaugnum og giædum sem greindri ȷordu Hafra-

1) heitna *a*. 2) Philipusson *a*. 3) Svo *a*, *b*. 4) „ij er þad enn ei v“ (AM.). 5) „1549“ *b*(!). 6) „ɔ fesoris“ *a*; „og . . . .“ *b*.

fellzstungu fylgier og fyllgt hefur ad fornu og nyiu. og hann heffur fremst Eigandi ad ordit. Hier ȷ mot gaff Vigfus Þorsteinsson og kuittañ giordi faudur sinn vm þa. xx.c ȷord sem hann skylldi giallda fyrir Hiartastadi sem hann og hans dandi Qvinna laugdu ȷ walld Þorsteins Finnbogasonar og Ceciliu Thorfadottir. þa hann keypti fyrr skriffada ȷord. Hafrafellzstungu. Skylldi Þorsteinn Finnbogason og hans Qvinna hallda og hafa þessa firr skriffada ȷörd. alla sıȷna lıȷffdaga. og suara ollum laugskilum aff greindri ȷordu. Enn þar ȷ moti gaf Þorsteinn Finnbogason syni sıȷnum Vigfusi vııȷc ȷ afgialld af þeirri ȷordu sem hann skylldi giallda honum. Enn greindur Vigfus gaff hann kuittañ vm. skylldi huor þeirra fedga hallda þeirra ȷordu til laga Er keipti. Enn sa suara laga riftingum Er selldi. Sagdi Þorsteinn Finnbogason. ad kirkiañ ȷ Tungu ætti þriu kot. Er so heita Smiorholl. Jonsstadi. og Hrafnstadi. og skog ȷ Slettafelli og skog i[1]) Lækiardals landi. veidivötn fimm og heitir Eitt Kalldavatn. og þriu Burfellz votn. og Eitt sudur fra Tungufialli. landar Eign suo langt anstur a fioll sem adrır dandi menn hafa bref og skilriki thil ad þeir Eigu þar ȷ moti. so a kirkiañ Eingie a Nupsmyre Er Leıȷstur heitir. og Ormsnes a Sandi tueggia manada verk. suo og a kirkiañ ȷ Tungu allañ vidreka og þria hluti ȷ hualreka a Sandi ȷ milli Kleifarreka og Ærlækiar reka. og allañ vidreka a Huitasandi og fiordung ȷ vidrek[a] ȷ Ormarsloni þa aff Eru afdrættir. Stod suo ȷ gomlum og nyum kirkiunnar maldaga ȷ Hafrafellztungu þa þessi fyrr skriffadur giorningur giordist. ad biskup gaf kuittañ Jon Finnbogason vm̃ gamlañ kirkiunnar Reikning ȷ Tungu fyrir kirkiu vppgiord. þar næst stod Jon Jonsson Reikningsskap kirkiunnar Biskup Gottskalk og gallt kirkiunni messuklædi at aullu og Mariu lickneski. var þa kuittur allur kirkiunnar reikningur fornur[2]) og nyr. Enn Jon Jonsson var þa Enn skylldugur þriu c ȷ reikning. Stod og so Jon Sæmundsson reikningsskap kirkiunnar ȷ Hafrafellzstungu biskup Joni Arasyni og gallt honum Smiorhol fyrir iiȷc og þar thil skilldi hann greida xȷc ȷ þarffligum peningum. gaf

1) b. v. b. 2) Svo.

biskup Jon fyrrskriffadañ Jon Sæmundsson kuittañ vm̄ allañ kyrkiunnar Reikning fornan og nijañ. Gallt Þorsteinn Finnbogason kirkiunni ȷ Tungu suo vier heyrdum ȷ þennan gamlañ Reikningsskap xc ȷ fridum peningum og ofnȷdum. Enn huad sȷdañ hefur fallid sagdist Þorsteinn skylldi greida. þa hann stædi sinn Reikningsskap fyrir kirkiunnar valldi. medkienni eg Þorsteinn Finnbogason allan þennan fyr skriffadan giorning og vitnisburd sem fyr skrifad stendur. og þui set eg mitt ȷn̄cigle med þessara man[n]a insiglum fyrir þetta vitnisburdarbref skrifad ȷ sama stad deigi [og] ari sem fyrr seigir.

---

192. 27. febrúar 1552. á Munkaþverá.

Kvittun Orms lögmanns Sturlusonar og staðfesting á jarðaskiptum Jóns byskups Arasonar vegna Munkaþverárklaustrs og Þórðar bónda Pétrssonar.

AM. Fasc. LII,8, frumrit á skinni, sem sýnist vera með eiginhendi Orms lögmanns. Innsiglið er dottið frá. Árni ritar utan á: „Orms Stullasonar 1552“. — AM. Apogr. 4544.

Eg Ormvr Stvllason laugmann nordan oc vestan æ Jslandi medkennust med þessu minu opnu brefe ad ek hefi kuittan gefid Þord bonda Peturs[s]on vm þav ȷardar kaup er hann hafdi vid biskup heitin Jon Arason huers sal ad gvd gledie sem var Klifshægi huad hann fyrir gaf so heitandi jarder Laugar j Reykiadal ȷ Eina[rs]stada kirkiu sogn[1]) fyrir sex hvndrvd og .xx. Grimsnes er liggur j Grytvbacka kirkiv sogn[1]) fyrir tolf hundrud og Jardbrur j Suarfadardal j Tiarnar kirkiv sogn[1]) fyrir sextan hvndrvd hvad mier likar þessar jarder klaustvrsins vegna. þui gef eg adur gre[i]ndan Þord Petursson med radi og samþycki herra abota Thomasar Eireik[s]sonar[1]) og conuentubrædra aulldungis kuittan og akiærulausan vm adur greind jardakaup fyrir mier og aullvm minum audrum klaustursens vmbodsmonnum og epterkomendum. Og til sanenda hier vm set eg hier mitt in-

1) Svo.

sigli fyrir þetta mitt kuittunarbref skrifad a Mvkaþuera æ laugardægin næstan fyrir Jo[n]sdag[1]) datum. ꝏ. d. xl xi og eitt ar.

---

193. Á langaföstu 1552. í Vatnsfirði.

Vitnisburðr um skipaskipti Árna Gíslasonar og Markúsar Þórarinssonar.

AM. Apogr. 4545. „Ex orig. Hlidarend. oriett, enn ecki stafriett. A brefinu virdizt mier vera eigenhönd Arna Gislasonar" (AM.). Innsiglið var dottið frá.

Suo felldañ vitnisburd ber Eg Jon Þorsteinsson ath arum epter Guds burd ꝏ d. Lij.[2]) ȷ Vatnzfirde ȷ Jsafirdi æ langafaustu vm veturinn var eg ȷ hia sæ eg og heyrde æ. ath Markus Þorarinsson fieck Arna Gijslasyne med handsaulum thil fullrar eignar þad skip. er hann sagde Torfi Fusason hefde gripid firir sier æ Sæbole ȷ Adalvıȷk ȷ aunguo sıȷnu leyfe nie frelse. gaf fyʀgreindur Markus ædur nefndum Árna alla sauk og sokn klaga og kuitt ath giefa gripdeilld æ fyʀ nefndu skipe. Lofade þrætt nefndur Arne Gıȷslason opt nefndum Marcuse Þorarinssyne audru skipe firer adur greint skip ttl fullrar eignar med handsaulum suo honüm skylldi vel lıȷka. Og til sanninda hier vm set eg mitt Jnnsigle fyrer þetta vitnisburdarbrief er skrifad var ȷ sama stad og Are sem fyʀ seiger.

---

194. 11. mars 1552. í Drottningarborg.

Bréf Kristjáns konungs þriðja til Pétrs byskups Palladíuss, um að hraða frœðslu Ólafs byskups Hjaltasonar.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 4, 48. — Prentað í FJ. Hist. Eccl. Isl. II. bls. 310 og MKet. I. bls. 307—8. — Eftirrit Laursens ríkisskjalavarðar er í þjóðskjalasafni.

Docter Peder. superintendent i Selland stigt. fick breff etc.
Christiann etc.

---

1) Verðr víst að vera Jónsdagur 3. mars. 2) „Arstaled er oskirt. L. er skirt. ıȷ er burtu enn ¨ eru synileger. á öefad ad vera 52" (AM.).

Vor synnerlige gunst tilffornn. Wiider. att wij haffue afferdigett osss elskelige Pouell Huittffeldt. wor mand och tienner. att skulle drage till wort land Isssland och ther mett wore superintendenter ther ssamestedz forordineree thuenne scholler och tillegghe thennom aff thenn giesligh renthe till scholens lucater och pefflingers wnderholding eptther som forne Poffuell Huittffeld etther ald leylighedenn ther om beretthe kandt. Thij bede wij etther och begere. attj nu wille mett ald fliid wnderuisse her Oluff. superintendentt for nord-en paa Issland. att hand mett ald fliid wille fiordere religionenn. att thett motthe kome wdj en god christelige skick. att gudz hellige ord och euangelium maa rettheligenn predickes och forkyndes. och atj wille wtj lighe maade tilschriffue her Morthenn. superintendent for søndenn paa Island. att hand och skicker ssegh tilbørligenn i alle maade mett religionen att forffiordere saa eptther som wor instructionn. som wij Poffuell Huittfeld mett sseg giffuett haffue. indeholder. och atj wille nu strags forskicke mett Poffuell Huitffeld ij perssoner. ssom kand brugis till skolemester. och ij perssoner till lucater paa forschreffne Island. Ther mett skeer osss synnerligenn till willie och forlade oss ther wisseligenn till. Datum Drotningborg Sanctj Gregorij affthenn aar etc. m d l ij.

---

195. 12. mars 1552. í Drottningarborg.

Kristján konungr þriði veitir Marteini byskupi Einarssyni allar tekjur og réttindi Skálholtsstóls, til þess er konungr geri aðra skipan á, en byskup standi skil á árlega.

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. o. a L. 5, 538—9. — Prentað í FJ. Hist. eccl. Isl. II. bls. 317 og MKet. I. bls. 308—9. — Eftirrit Laursens ríkisskjalavarðar er í þjóðskjalasafni.

Her Morthenn superintendent i Skarleholt stigt fick breff ssom her epther følgher lydendis som thet her Oluff Hialtessen fick paa Holle stiigt[1]).

---

[1] Þetta bréf hefir verið samhljóða nr. 175 og annað en það, sem hér fer á eftir.

Her Morthenn bisp paa Island fich breff. som
her eptther følger.

Vij Christiann etc. giôre alle wittherliigtt. att wij haffue tiltroett och beffallett och nu mett thette wortt opne breff tiltroe och beffalle oss elskelige her Morthenn superintendentt wdj Scharleholtt stiigt paa wortt land Islandt att mue och skulle her eptther wppeberre ald thenn renthe och rettighedt. ehuadtt thett heldst er eller neffnis kand. intedtt wndertagitt. som hører till Scharleholt stigtt. till ssaa lenge wij anderledis ther om tilssigendis worder och att same renthe foruende till superintendentz och skolens wnderholdingh. ssaa møgitt ther till behoff giôris. eptther wor instructiss lydelsse wij oss elskelige Pouell Huitffeld nu haffuer mett giffuett. Tesligiste till kerckens bygningh och hues hand ther offuer igen behollendis worder skall hand aarligen giôre osss ther for gode reede och regenskaff Thij bede wij och biude alle geslige och werslige. som byge och boe offuer altt Scharleholtt stiigtt paa Islandt. atj her eptther retthe etther eptther att giôre och giffue forne her Morthenn paa wore wegne aldt hues renthe och retighed. som i Scharlehol stitiigt(!) mett retthe pligtig er att giôre och giffue och i aff gamell tiid giort och giffuett haffuer. Hand skall igienn skicke ssig mod etther baade vtj lerdom och leffuett sem crestenn biskop bôer att giôre. Thij lader tett ingenlunde. Giffuitt paa wort slott Drottninghborgh Sanctj Gregorij dagh aar etc. m d l ij.

---

196. 12. mars 1552. í Drottningarborg.

Bréf Kristjáns konungs þriðja til Eggerts Hannessonar, um að reka erindi þau, er Páll Hvitfeldr muni birta honum eftir innsiglaðri ská konungs.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. o a. L. 4, 46. — Prentað í FJ. Hist. eccl. Isl. II. bls. 308—9 og MKet. I. bls. 309—10. — Eftirrit Laursens ríkisskjalavarðar er í þjóðskjalasafni.

Egert Hanssen fogett paa Island. fick breff
som her epther følger.

* Christiann etc.

Vor gunst tilffornn. Wiidt. att wij haffue beffallett oss elskelige Pouell Huittfeld. wor mandt och tienner. at skulle paa wore wegnne giiffue tegh nogne wore erende och werffue tilkiennde eptthersom wor besseglett instructionn. som wij hannum mett giffuett haffuer. ydermere ther om wduisser. Thij bede wij tegh och wille. att thu haffuer hannom betroed i ssame erinde ligeruis ssom wij tegh ssielff personligenn till ordtz wore. och lader tegh welluelligenn findis wdj alle erende. hues hand tegh paa wore wegne beffallindis worder. ssom wij tegh tiltroe och thu thin retthe herre och koningh pligttigh est. Ther wij osss wisseligenn till forlade och ladtt thett ingenlunde. Beffallindis teg gudtt. Schreffuit paa wortt slott Drottninngborg Sanctj Gregorij dag aar etc. m d l ij.

---

197. 12. mars 1552. í Drottningarborg.

Bréf Kristjáns konungs þriðja til Íslendinga, með boði um að veita Páli Hvitfeldi og Eggert Hannessyni atbeina að taka þá, er vegið hafi Kristján skrifara og þjóna hans.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. o a. L. 4, 46 b. — Prentað í FJ. Hist. eccl. Isl. II. bls. 309 og MKet I. bls. 312—13. — Eftirrit Laursens ríkisskjalavarðar er í þjóðskjalasafni.

Obett breff. som Pouell Huitffeldt fick mett ssegh.

Wij Christiann etc. Helsse etther alle wore wnderssotte laugmend. laugrettis mend. szisselmend. bônder och menige almuge. som bygge och boe offuer altt wortt land Issland. euindeligenn mett gudt och wor naade. Wiider. att ssom etther alle och huer wtthenn tuiffuell witterligtt er. huorledis mange. som mett wore att wdj hiielslae och formorde wore wnderssotters. borgemester och raadmendz wdj wor stadt Kiônehaffuns[1]) fogitt och tienner och nu ssom skalcke och wdsleger mend som slig wcristelig gerningh giortt haffue. ere rômde och mand icke kand thennom bekome och haffue ther for nu beffallett osss elskelige Pouell Huittfeld. wor mand och tienner. att

1) Svo.

hand skall med ald fliid ssette eptther thennom. och huor hand thennom kannd offuerkome. skall handt lade thennom wederffaris ssaa møgitt som rett er. Thij bede wij etther alle och huer sserdelis strengeligenn biude. attj aff etthers yderste magtt och formue ere forschreffne Pouell Huitfeld eller och osss elskelige Egertt Hansssenn fogett paa wortt land Isslandt behielpeliigh. att the kunde paa griibe och wederffaris offuer ssame missdeder och wdslegis mend ssaa møgitt som rett er. Tesligiste forbiude wij nogenn thennom att husse helle eller y noger maade att giøre bistand. szaa fremptt att huilcken som findis her emod att giøre. att then will icke straffis ther for som en whørssom wnderssott och som thenn. wore breffue och budt icke agtte wille. Thij lader thett ingenn lunde. Giffuit paa wortt slott Drottningborgh Sanctj Gregorij dag aar etc. md l ij w[n]der wort signet.

---

198. 12. mars 1552. í Drottningarborg.

Verndarbréf þjóna borgarstjóra og ráðmanna í Kaupmannahöfn, þeirra er til Íslands fara, gefið út af Kristjáni konungi þriðja.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn o. a. L. 4, 47. Eftirrit Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 325 Eftirrit Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar þaðan er í þjóðskjalasafni.

Borgemester och raadtmenndt vdj Kiøpnehaffn finge beskierffmellse breff som her efter følger.

Wij Chriistiann et cetera.

Giøre alle witterligtt att wore vndersotte borgemester och raadtmenndt vdj wor stadt Kiøpnehaffnn haffuer ladett berette for oss huorledis att the agtte att forskicke nogenn theris tiennere till wortt landt Jsland som ther skulle ligge sommer och vinther och bruge handell paa theris rette nering och bieringh. Tha haffue wij aff wor synderlig gunsth och naade tagett annammet och vndfangett och nu mett thette wortt obne breff tage annamme och vnndfannge forne borgemester och raadz tiennere. som the wdj saa maade till Jslanndt paa theris rette neringh och bieringh skickenndis

worder vdindenn wor koninnglige hegenn. wernn. fredt och beskiermelse Besonderligenn att wille beskydde beskiermme och fordagtinge till alle rette dog med saa skell att forne borgemester och raadmenndz tiennere icke skulle bruge nogenn handell eller kiöbmandskaff. som er emodt Jslandz laug. priuilegier eller domme. som Jslanndz Indböggere af framfarnne konninger naadeligenn vnntt och giiffne ere.

Cum jnhibitione solita.

Datum Drottninngborg sancti Gregorii pape et cetera ꝏdlij.

---

199. 12. mars 1552. í Drottningarborg.

Bréf Kristjáns konungs þriðja, er bannar útlendingum dugguveiði við Ísland, andstœtt lögum.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 4, 476. — Eftirrit Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 315. Eftirrit Laursens ríkisskjalavarðar er í þjóðskjalasafni.

Breff som vdgick till Islanndt om dogerij
som her effter folger.

Christiann etc.

Gióre alle witterligtt att wij ere kommenn vdj forfaringe huorledis mange fordriister thennom till att ligge vdj doggerij vnder worlt lanndt Islandt emodt Islandz lough och ther mett forkrencke wor och kronins toldt och andenn rettighedt oc wore vndersottis neringe och bieringe ther mett forhindres och er thennom storligenn till skade. Thij forbyude wij alle. ehuo the helsth ere eller were kunde att bruge eller bruge lade nogen doggerij vnder wortt lanndt Islanndt emodt Islandz lough. Fordriister seg nogenne heer emodt att brugge eller handle mett sliig vlouglige doggerij tha wille wij lade straffe ther offuer tilbörligenn och somm offuer the wor oc kronins tolldt och rettighett forkrenncke wille. Datum vt supra. [ɔ: Drottningborg sanctj Gregorij papæ].

---

200. **12. mars 1552. í Drottningarborg.**

Bréf Kristjáns konungs þriðja til Daða Guðmundssonar í Snóksdal, með þakklæti forir hlýðni hans og bón um atbeina að handtöku banamanna Kristjáns skrifara.

A. *Á dönsku.*

JS. 375, 4to., bls. 173—4, m. h Erlends sýslumanns Ólafssonar, eftir uppskrift í söfnum Árna Magnússonar um siðskiptin „Ex originali communicato per Sigurdum Palmonis de Breidabolstad. Sigillum Regium dorso impressum est. — Þetta bref var og i Dönsku aptan vid brefabok biskups ögmundar (er Assessor Arne so kallar) enn sumstadar misskrifad. Þar byriadest þar so leides: Christian den Tredie etc. Vor gunst til forne. Vi giffve dig kiære Dade Gudmundsson til kiende adt vore Befalningsmend etc. synest ad so umbreitt [sie] á Jslande, til betra skilnings." — Eftir sams konar uppskrift er þetta bréf prentað í FJ. Hist eccl. Isl. II. bls. 311, og í MKet. I. bls. 313—14. — Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 4, 49 b = *b*; uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar þaðan er í þjóðskjalasafni.

[Dade bunde paa Islandt fick breff som heer effter følger.1)

[Christiann mett guds naade Dannmarckis Norgis Wendis och Gottis konninngh et cetera.2)

Vor gunsth till fornn.

Vii giffue teg tillkennde att wore befallingsmenndt.3) som wii mett wore orloffs skiibe nu siidsth afferdigett hagde till wort lanndt Jszelanndt. haffue oss berett att thu haffuer ladett tegh troligenn befunndett vdi then handell mett then vprørske biscop Joenn4) och hans sønner och anhengere Saa ath the for theris misgerninger haffue staaett theris rett. hvor for5) wii theg gunstligenn betacke.6) Bedenndis tegh end nu och wille att thu willt wende din7) største fliidt till att vdsleger menndt som haffue8) slagett oss elskelige Baffgemester9) och Raadmennds vdi wor stadt Kiopnehaffnns10) tienner11) vdi hiell. att huor thu theñom kandt offuerkom̃e att the motte12) bliffue tillstede holdeñ.13) och siidenn kunde fonge14) theris tilborliige straff. ath thu bode vdi thesse och

1) [b. v. *b*, og stendr „NB" við bréfið. 2) [sl. *b*. 3) *b*; befel —, 375. 4) Jonn *b*. 5) fore *b*. 6) betacker *b*. 7) thenn *b*. 8) hagde *b* 9) borgemester *b*. 10) *b*; Kiopnehaffn *a*. 11) tiennere *b*. 12) maatte *b*. 13) holne *b*. 14) fange *b*.

alle andre maade wiltt lade theg hôrsômmeligenn [findes oc troligenn.[1]) som en troe vndersotte bôr att giôre emodt synn herre och[2]) konningh. [Ther wii oss wisseligenn tillforlade. Befallenndis theg gud. Schreffuitt paa wort slot Drottningborgh Sancti Gregorii pape dagh aar et cetera. M. D. L. ii

Vnder wort signet.[3])

Christian.[2])

Oss Elskelige Dade bonnde Gudmundssenn vdi Snocksdall.[4])

B. *Á íslenzku.*

Lbs. 72, 4to., bls. 531—2, m. h. síra Jóns Halldórssonar í Hítardal, ca. 1720—30.

Christiani 3tii Bref til Dada Gudmundzsonar um þakklæte fyrir hans hollustu og ad hann hialpe til þad Banamenn Christians skrifara straffist. Anno 1552

Christian med guds nǻd et cetera.

Vor gunst til forna.

Vier latum þig vita. ad vorir Bifalningsmenn. sem vier med vor orlôgsskip nu seinast sendum. hafa oss undervijsad. ad þu hafer lǻtid þig trulegañ finna i þeim sôkum um þann mőtþrőanlega Byskup Jon. og hañs sonu og medfylgiara. so ad þeir fyrir þeirra misgiôrninga hafa stadit sinn riett. hvar fýrir vier þier milldelega þôckum. bidiande enn nu og vilium. ad þu villder umsiǻ med þad fyrsta. ad þeir mannslagzmenn. sem hafa i hel sleigid vorn Elskulega Borgmeijstara og Rǻdzmann. [i vorum stad Kaupinhafn.[5]) [og hans þienara[6]) ad hvor sem þessa kann yfer ad komast. ad þeir mætti þa strax verda halldnir. og sijdan mætti fǻ þeirra tilbærilegt straff. ad þu bædi ï þessu. og i allañ annañ mǻta villt lǻta þig heýrugañ finnast og trulegañ. sem einum truum undersǻta ber ad giôra vid sinn herra og kong. sem vier þier vissuliga tiltruum. befalandi þig gudi Skrifad ǻ voru slote Drottningborg.[7]) Sti Gregorrii pava dag Anno 1552.

Under vort Signet.

Christian.

1) [och troligenn finde lade (!) *b.* 2) sl. *b.* 3) [Dattum vt supra *b.* 4) þetta var ritað utan á bréfið „in dorsa exterius". 5) [í svigum í hdr. 6) [utanmáls og þar aftan við: „] hel". 7) Hdr.: Duttinborg.

201. 12. mars 1552. í Drottningarborg.

Bréf Kristjáns konungs þriðja til almennings á Íslandi, og birtir hann þar, að hann hafi skipað Eggert Hannesson til yfirstjórnar á landinu og að taka við tekjum konungs og réttindum, og skuli því þegnar hans þar veita honum hlýðni.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 4, 49. — Prentað í FJ. Hist. eccl. Isl. II. bls. 310—11 og MKet. I. bls. 310—11. — Eftirrit Laursens ríkisskjalavarðar er í þjóðskjalasafni.

Breff till menige almue offuer altt Islanndt. som heer effter følger.

Helsse ether. alle wore wndersotte. giesliige och werdzliige. laugmend. laugerettismenndt. syssellmenndt. bøndere och menige almue. som bygge och boe offuertt altt wortt landt Islandt. euindeligenn mett Gudt och wor naade. Wiider. att wij haffue befalett och tilltroett oss elskelige Eggertt Hanssenn att vere fogett paa wortt landt Islandt och paa wore wegne vppebere. huis konnglige rentte och rettighett. som oss och kronin offuer altt Islandt tilkommer. thett were segh toldt. landskyldt och aldt andett. ehuadt thett helst er eller neffnis kanndt. intthett wndertagett. till saa lenge wij anderledis ther om tillsiigenndis worder. Thij bede wij etther alle och huer serdelis strengeligenn byude. attj retter etther altingiste effter att were forscreffne Eggertt Hannssenn hørige. lydige och følgagtige. vdj huis maade handt etther paa wore wegne tillsiigendis worder. giørendis och giffuenndis hannom och ingenn andenn paa wore wegne etthers aarlige landskyldt. toldt och andenn rettighedt. som i oss och Norgis krone mett rette pligtige ere och i aff gammel tiidt giordt och giiffuitt haffue. Handt skall igienn holle etther alle och huer serdels vedt Norgis lough skiell och rett och ingenn aff etther [tillstedis at tillstedis[1]) att vforrettis vdj magenn[2]) maade. Samledis skall forscreffne Eggertt Hansen were pligtige aarligenn att giøre oss gode reede och regenskaff for altt. huis som handt paa wore vegne paa forscreffne Islandt vdj saa maade aff wor och kronins rentte och rettighett vppeberenndis worder. Datum Drottningborg Sancti Gregorij pape aar etc. mdlij.

1) [Svo. 2) Svo.

202. **13. mars 1552. í Drottningarborg.**

Bréf Kristjáns konungs þriðja til Pétrs Godske, að borgarstjóri og bæjarráð Kaupmannahafnar skuli flytja varning í Davíð og manna það skip, er fari til Íslands undir forustu Páls Hvitfelds.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 4, 48. — Eftirrit Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 327—8. Eftirrit Laursens ríkiskjalavarðar er í þjóðskjalasafni.

Peder Godtske fich breff. som heer effter følger.

Vor gunsth tillfornn. Wiidt. att wij wille afferdige oss elskelige Pouell Huittfeldt. wor manndt och tienner. mett wortt skib Dauidt till wortt lanndt Island. och ere wij saa till ens wordenn mett oss elskelige Matz Clausen och Peder Jenssenn. borgemestere vdj wor stadt Kiopnehaffnn. att borgemestere och raadt vdj Kiöpnehaffnn skulle indsette paa wortt skiib Dauidt theris godz. som the haffue inde paa Morianenn. och ther till mett saa mannge bodzmenndt. som the paa samme Moriann behoff haffue och ther till skulle the besörge vortt skiib Dauidt mett gode Skippere och styremenndt och huis bodzmendt ther offuer behoff giöris till Dauidt. thennom wille wij lade ther indskicke och besörge thennom mett fitallie. saa mögett. som samme bodzmenndt behoff haffue. Och thesliigiste skall Pouell Huittfeldt were selff fierde och haffue mett segh ij raader hageskötter och thennom vdj liige maade besörge mett nottörfftige fittallie paa samme reygsze. Thij bede wij tegh och wille. att thu stragsiligenn lader samme wortt skiib Dauidt bliiffue aldelis ferdigtt giordt och retther tegh effter att indskicke saa mögenn fittallie. som Pouell Huittfeldt till seg[1]) sellfierde och ij raader landzknegtte och till bodzmendenne. som forscreffuit staar. behoff er. och bede wij tegh. att thu tillsiiger lutthenantthen for uaare landzknegtte. att handt tillskicher Pouell Huittfeldt ij raader landzknegtte mett hager till att følge hannom paa samme Islandz reygsze och befaller thenom att were hannom hørige och liydige paa wore wegne. och vdj alle maade

1) Hdr.: seg. segh.

mett samme Islandzs reygsze rammer wortt gaffnn och beste. Datum Drotningborg synndagen Reminiscere 1552.

---

203. **13. mars 1552. í Drottningarborg.**

Erindisbréf Páls Hvítfelds til Íslandsferðar, gefið út af Kristjáni konungi þriðja (með fylgiskjali, skólareglugerð).

A. *Á dönsku.*

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. over alle Landene 4, 52—4. — Eftirrit Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni. — Prentað í FJ. Hist. eccl. Isl. II. bls 312—15 og í MKet. I. bls. 298—304.

Erennde och werffue. som wij Christiann mett Gudz naade Danmarckis. Norgis. Wendis och Gottis koningh. herttugh vdj Slesuigh. Holstenn. Stormarnn och Dyttmerschenn. greffue vdj Oldennborgh och Dellmennhorsth. haffue tilltroett och befallett oss elskelige Pouell Huittfeldt. wor mandt och tiener paa vortt lanndt Islannd att vdrette.

Førsth effterhij wij nu er kommenn vdj forfaringe ingen almyndelige scholer att were ther paa wortt landt Island och ther fore findis faa lerde eller duelige prestmenndt vdj bibbelske schrefftt att were forfarenn. thett till stor seels woede och farlighedt. Tha paa thett att saadenn forblindelsse och wanuittighett kunde heer effter affstillis. Guds hellige renne ordt maatte leris. predickis och forkynndis. en crestelige religionn ther mett att bøgge. thaa wille wij. att effter thenne dagh skall funderis. stigtis och vpholdis førsth huos Skallholtt domkircke en almynndelige scholle och ther huos en leerdt gudtfrøgtige scholemester. saa och tuende locatter och xl personner samme skole att besøge. och tesliigiste huos Huole domkircke en schole. en skolemester och tuennde locatter. saa och xxiiij personer thennom att tillholle huos domkirckenn dageligenn att syunge och lesze bibelsche sangenn och leszningh. efftersom tillfornn giordis och sangis heer huos domkircken de tempore och vdj saa maade thennom att visitere och bruge huos kirckenn vdj

bibelske sanng och lesningh. att nar som helsth att nogenn aff landzpresternne aff doede och affginge. tha skulle sognefolckett viide att haffue theris tillflugtt till samme scole och domkircke. om huilckenn personn tha lengsth och besth haffuer leerdt och skickeligsth waar till thett preste embide igienn att komme. Ther for skall forne Pouell Huittfeldt mett begge superintendentternne och biscopernne. saa och wore fogett och befallingsmandtz offuerueerelsse offueruege och tilligge mange hundritt och quigelle effter landzens wiiss. som skall aff stigtternis godz vdleggis till forne scholemesters. locatters och the forne personirs. ther huos skolenn leris och vpholdis skall. till theris vnderhollingh. klede och bøgger. att en huer aff samme skolemester och locatter skall selff wiide att kreffue och vpbere saadann synn rentte aff bøndernne och tiennernne paa godzett sidde och selff ther offuer megtige att were. paa thett att ingen gieriige eller vskickelige biscop skulle thennom samme renntte forhindre och samme skole och religionn ther mett igienn att nederlegis. Syddenn wille wij ydermere lade wore breffue ther om vdgaa och saadann ordningh och skich skall bliffue warennde och bestenndige.

Schall och forne Pouell Huittfeldt thett saa huos begge superintendentternne aff Skalholtt och Huole stigtt forhandle. att the ingennledis tilskiche eller forordiinere nogenn theris suogere eller slegtinge. ther verdzlige personner ere eller nogenne legemendt. att were prouestere eller officialler segh mett religionenn att befatte. menn allene the prestemenndt. som besth ere leerde och mesth gudtfrøgtige ere.

Schall och forne Pouell Huittfeldt offueranttuorde her Mortthenn. superintendentt till Schalholtt stigtt. altt biscopsdoms och samme stigts gods vndertagett huis ther aff till schollenn. locaternne och the personner ther aff holdis kand vdleggis skall effter som forschreffuitt staar att haffue vnder synn hanndt vdj saa maade att forne heer Morthenn skall ther aff giøre oss eller wor befallingsmanndt aarligenn gode rede och klar regennskaff for altt huis samme biscopsdoms godzs kandt segh wiider forstrecke endt till forne superintendentz redelige vnderhollingh eftersom wij mett superin-

tendz aff Holle stigtt haffue lade[t] hanndle saa lennge wij anderledis ther om tillsiigendis worder.

Sammeledis skall handt och formane begge superintendenterne saa och wor fogett och befallingsmanndt att the troeligenn vnderuiser och forholler huer manndt ther paa Islanndt rettferdigenn att tiiennde aff fisk och andett. efftersom aff gammell tiidt werett haffuer. och then att delis och skiifftis vnder oss. kirckenn och prestenn effter wor ordinanndz lydelsse.

Schall och Pouell Huittfeldt tillskecke Eggertt Hanssenn. som nu er paa Islanndt. till en fuldmegtige fogett offuer altt Islandt. och skall handt suere Pouell Huittfeld paa wore wegnne till saa lenge att Eggertt Hanssenn kandt effter leylighedenn giiffue segh ther frann landett och sidenn selff personnligenn till oss att giöre oss synn edt. Schall och Pouell Huittfeldt tillsiige menige almue paa Islanndt att the ere Eggertt Hanssenn paa wore vegne hörige. lydige. fölgagtige och bestanndige och Pouell Huittfeldt att auttuorde Eggertt Hanssenn ett fölge breff till lanndett och en credenndz. wij Pouell Huittfeldt mett segh giiffuitt haffue.

Item schall Pouiell Huiittfeldt befalle Eggert Hanssenn altt biscop Jonns sönners och suogers godz. som oss tilldömptt er. dogh att handt skall giöre oss aarligenn gode rede och regennskaff ther fore och altt att komme oss tilbeste. huis ther aff vppeberenndis worder.

Framdelis effterthij endnu mange aff the vdslegermendt. som mett waar att slaae the Kiöpnehaffuns fogett och tiennere ihiell. ere römdde for samme vchriistelige gierninger. tha skall Pouell Huittfeldt göre synn största fliidt till att handt kandt offuerkomme samme vdslegermenndt och thennom att lade komme till alting och ther thennom att lade wederfaris. huis Islandz loug och rett er och till altinge lade forkynnde wortt obne breff om samme vdslegermenndt och mordere. som wij Pouell Huittfeldt haffue ladett offuerantt-uorde. och ther som samme mordere icke kunde offuer kommis eller bliiffue straffiitt. före indt Pouell Huittfeldt drager aff Islanndt. tha skall Pouell Huittfeldt befalle och fuldmagtt giiffue Eggertt Hanssenn. att handt skall giöre

fliidt ther till. att samme skalcke maa bliiffue straffitt och forbyude nogenn att husse eller heele thennom emodt wortt ohne breffs lydelsse.

Schall och Pouell Huittfeldt flitteligenn forfare paa altingh. om ther er nogenn laugemenndt. laugerettismenndt och syssellmenndt paa Islanndt. som icke ere oss troe eller nøttige och duelige att staa theris embede och kaldt fore. tha skall handt mett then menige mandt thett offuerwege och findis ther nogenn. som vduelige ere. tha skall handt haffue fuldmagt mett then menige mandt att skicke ther andre gode forstandige och duelige mendt vdj theris stedt till laugemenndt. laugrettismenndt eller syssellmenndt. som wille were oss huldt och troe och hielppe huer mandt laug och rett.

Item efftherthij att wij ere kommenn vdj forfaringe. huorledis mannge vdlendiske menndt till drage thennom iorde och gaarde paa Islanndt [vdj theris[1]) gieldt. och kronin ingenn rett eller rettighedt ther aff bekommer. tha skall Pouell Huittfeldt tillsiige Eggertt Hanssenn och laugemendenne paa Islanndt. att the skulle holle[2]) saadann skich mett samme iorde och gaarde paa Islanndt. att ingenn vdlendiske manndt maa tage iorde. gaarde eller eyenndome ij synn gield emodt Islanndz laug. medenn ther som nogenn islendiske indbøggere er nogenn vdlendiske mandt nogett skyldige och icke kandt afstedt komme thett att betalle och haffuer iorde och gaarde vnder segh. tha skall samme iorde och gaarde settis och worderes for penndinge och gieldernis neste slegtt att annamme samme iordt och vdlegge saa mange pendiinge igienn som settis och worderis fore till att betalle vdlendernne mett.

Samm[ele]dis skall Pouell Huittfeldt sette closternne paa Islanndt paa affgiiffit eller regennskaff huilckett hannom syniis oss besth och nøtteliigsth och gaffnliigsth att were. dogh att handt befaller och tillskicker gode. troe menndt till samme clostere. som wille were oss huldt och troe.

Item att Pouell Huittfeldt paa wore wegne lader tillsiige. att wij icke kunde lade vdj thette aar for attskellige leylig-

1) [Tvíritað. 2) Tvíritað.

hedt skyldt forskicke tuennde skibe mett thymmer till Hole kirckis och schole bygningh till Islanndt. Wij wille thette neste tillkommendis aar lade samme skiibe lad mett tymmer framkomme.

Item Pouell Huittfelldt skall giöre synn störste fliidt till att forskaffe oss en wiisse iordbogh paa aldt then gieslig och werdzlige rentte och rettighedt offuer allt Islanndt, och vdj thesse och alle andre erennde som Pouell Huittfeldt wedt att vdrette paa Island. som kanndt kome oss till gaffnn och gode. skall hand vende synn störste fliidt till. saa the mue troligenn vdrettis. efftersom wij hannom tilltroer. Datum Drottninngborg söndagenn reminiscere aar etc. mdl paa thett andett. Vnder wortt signnett.

B. *Á íslenzku.*

Skjalabók þjóðskjalasafnsins í fol., bl. 97, skr. ca. 1600 (=*a*). — Lbs. 67, 4to., bls 64—7, m. h. síra Jóns Erlendssonar í Villingaholti ca. 1650. — Lbs. 66, 4to., bls. 87—90, m. h. síra Jóns Guðmundssonar aðstoðarprests á Helgafelli, síðar prests á Staðarhrauni (d 1694), skr. 1661—4. — Lbs. 72, 4to., bls. 136—9, m. h. síra Jóns Halldórssonar ca. 1720, og sýnist vera ritað að grundvelli eftir Lbs. 66, 4to., en síðan borið saman við aðra uppskrift. — Orðamunr óverulegr. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Kongsbrief wm̄ skola.

Eyrin̄di og wtueiger sem wier Christian med Gudz nad Danmerkur. Noregis. Wen̄dis oc Gotta konun̄gur. hertugi j Slesuijk. Holsten. Stormaren og Dýtmersken. Greifi j Oldenborg og Delmenhorst haufum tiltruad oc bijfalad [oss Elskuliga[1]) Pal Huijtfelld [wor mann[2]) og þienara vpp æ wort lan̄d Jslan̄d ad wtrietta.

Fyrst epter þui ad wier erum komner j sanna reýn̄slu ad þar skal einginn almenniligur skoli wera ä woru lan̄di Jslan̄di. oc þar fyrirfinnast fäer lærder oc dugan̄leger prestmenn j bibiliar[3]) ritningu ad wera reýn̄der. sem er til stors salarskada og haskasemdar. og wpp a þad ad suoddan̄ blin̄dleiki og fäfrædi mætti hier epter stillast. Enn Gudz heilaga

1) (vorum elskulegum 66, 72, 57. 2) vorum manne 67, 66, 72, 57. — Steph. 57, 8vo., bl, 412 (sbr. bl. 393), ritað handa Árna Magnússyni. 3) biblíu 67, 66, 72.

ord mætti lærast. predikast og kunngiaurast ein christilig ʀeligion þar med ad wppbÿggiast. þa wilium wier ad epter þennan dag fuñdierist. setiest og wppihalldist fÿrst hia Skalholltzkirkiu einn almennilegur skoli og þar hia ad wera einn lærdur Gudhræddur mann skolameistari. og tueir locatar og 40 personur þann sama skola ad sækia og þar ad læra. Saumuleidis hia Holadomkirkiu annar skoli. Einn skolameistari og locatur og þar med 24 personur og þar ad hallda dagliga hia domkirkiunni ad syngia og lesa bibiliu[1]) sauñg og lesning epter þui sem til forna giaurdist og sungit war hier hia domkirkiunni. de tempore. og ȷ suoddañ mata sig ad wenia og ȷdka wid domkirkiuna ȷ Bibiliu[1])sauñg og lesniñgi. Ad nær sem hellst ad nauckur af lañdzprestunum deydi og fra fielli mætti soknarfolkid ackta og hafa þetta hæli og tilfluckt til sama skola og domkirkiu wm̃ hueria personu sem þar hefdi best og leiñgst lært oc skickanligur til þessa prestz embættis og ȷ þess frafallna prests stad aptur ad koma.

Þar fyrir skal fyrrnefndur Pall Huijtfelld med beggia superattendentanna og biskupanna ʀadi suo og wors fouita og bijfalningsmanns hiaueru ÿferuega og til leggia suo maurg hundrud og kugilldi epter lañdzins wijsu sem af domkirkiunnar godzi skal wtleggiast til fÿrskrifadz skolameistara og locatanna og þeira fÿrnefndra persona þar wid skolana sem þar skulu og sitt wphelldi hafa til klæda og boka. Hier med ad huer af skolameisturunum og locatunum skulu sialfer wita ad krefia og wppbera suoddañ sijna ʀeñtu af kotungunum og tijuñdunum sem ꜵ ȷaurdunum bua og sialfer þar meckktuger ÿfer wera. wppa þad einginn agiarñ. gijrugur oc oskickanligur biscup skuli þeiri saumu ʀentu meiga forhiñdra og ad saumu skolar og ʀeligionem meigi ecki þar af nidurleggiast. Sijdañ wilium wier framar meir lata wor bref þar wm̃ wtgañga ad suoddan orda og skickan skuli blijfa staudug og lañguarañdi.

Skal og fÿrnefndur Pal Huijtfelld þad suo wid bada superattendentes af Skalholltz oc Hola biscupsdæmi hauudla

---

1) bibliu 67, 66, 72.

ad þeir j aunguan mata til skicki edur skipi nauckra þeira mága edur frændur sem weralldligar personur eru ed[a] nockra leikmenn ad wera profasta. officiala eda nauckud sig ad bijuara eda giaura med Religionem. helldur alleinasta þeir prestmenn sem best eru lærder og mest eru gudhrædder.

Skal og fornefndur Pall Huijtfelld afhenda herra Marteini allt biskupsdæmit oc þess godz ad þui wndanteknu sem til skolans. locatanna og þeira persona sem wid hann eru skal takast oc wtleggiast epter þui sem fyrr skrifat stenndur oc skolameistarinn skal hafa wnder sijnu walldi. j suoddann mata. ad herra Marteinn skal þar af giaura oss eda worum bijfalningsmanni árlega godann Reikningsskap af aullu þui sem sama biskupsdæmis godz kann meira hlaupa ýfer enn til ærligrar og hreinligrar wnderholdningar superintendentis epter þui sem wier med worum superintendent af Hola biskupsdæmi haufum latid haundla þar til ad wier audruwijs þar wm tilseigium.

Saumuleidis skal hann aminna bada superattendentana og suo wor fouiti og bijfalningsmann ad þeir truliga wnderuijsi og tilhalldi huorium manni a Jslandi ad þeir Riettiliga tijundi af fiski oc audru sem af gamalli tijd hefur werid og ad hun deilist oc skiptist wnder oss og kirkiuna og prestinn epter worar ordinantiu hlýdingu.

Skal og fyr nefndur Pall Huijtfelld tilskicka Eggertt Hannesson. sem nu er á Jslandi. til eins fullmecktugs fouita yfer allt Jsland og hann skal sueria Pal Huijtfelld wppa wora wegna suo leingi og þar til Eggert Hannesson kann epter tækiligum tijma giefa sig fra landinu til wor ad sueria sinn eid.

Skal oc Pall Huijtfelld seigia til aullum almuga a Jslandi ad þeir sie Eggert Hannessyni hlýduger oc heýruger wppa worra wegna fýlgiandi. og adstod weitandi. og Pall Huijtfelld skal fa Eggert Hannessyni eitt macktarbref til landzins og eitt Credens sem wier Pali Huijtfelld med sier feingid haufum.

Jtem skal Pall Huijtfelld bijfala Eggert Hannssyni allt biskups Jons sona og mágs godz sem oss er til dæmt. þo

suo ad hann skal arliga giaura oss goda reidu oc ʀeikningskap þar af og ad allt komi oss til besta þar af wpp borid werdur.

Fram̄ueigis ad[1]) epter þui enn[2]) nu margier af þeim wtlægu maunnum sem med woru ad sla þa Kaupinhafn̄s fouita þionustumenn ȷ hel eru ʀýmder fyrir saumu ochristiliga giaurninga þa skal Pall Huijtfelld giaura sijna stæstu astun̄dan þar til hann giæti ýfer komist þa saumu wtlegdarmenn og lata þa koma til Alþijngis oc lata þar skie laug og riett epter Jslendsku laugmali. oc a alþijn̄g[e] lata birt[a] wort bref wm þa saumu wtlegdarmenn og mordingia sem wier Pali Huijtfelld haufum latid afhen̄da. Og ef saumu mordingiar kunna ecki ad nast eda verda straffader fýr enn Pall Huijtfelld dregur af Jslan̄di þa skal hann bijfala og fullmackt giefa Eggert Hannessýni. ad hann skal leggia [alla winning[3]) wppa ad þeir saumu skalkar meigi werda straffader oc forbioda aullum ad hýsa þa edur heimila ȷ moti [wors opna[4]) brefs hlydingu.

Skal oc Pall Huijtfelld grandliga[5]) ʀeýna a alþijngi ef þar eru nauckrer laugmenn. laugriettumenn eda sijslu[menn[6]) sem ecki eru oss truer eda nýtsamliger og dugan̄liger ad stan̄da ȷ þeire Embætti og kalli þa skal hann med almugan̄s samþýcki þad yferuega. og finnist þar nauckur sem oduganligur er. þa skal hann fulla makt med almuganum hafa ad skipa adra goda forstan̄diga og dugan̄di menn ȷ þeira stad til laugmanna. laugriettumanna og syslumanna þa sem wilia wera oss holler og truer oc hialpa huerium manni til laga oc ʀiettin̄da.

Jtem epter þui ad wier erum sannliga þar ad komner huern̄in ad margier wtlen̄dsker menn draga wn̄der sig ȷarder[7]) og garda a Jslan̄di ȷ þeira skullder og afgialld og krunan fær þar af aunguan̄ ʀiett eda ʀiettigheit. Þa skal Pall Huijtfelld til seigia Eggert Hannessyni og laugmaunnum a Jslan̄di ad einginn wtlendskur madur skal nie ma taka garda edur eign̄ ȷ sijna skulld edur gialld ȷ moti Jslendskum laug-

1) Sl. 67. 2) ad enn, 67. 3) [allt kapp 66, 72. 4) [66, 72; woru opnu *a*, 67. 5) grandvarliga 67, 66, 72. 6) [h. v. 67, 66, 72. 7) 67, 66, 72, jarðar, *a*.

um. Enn þar sem nauckur Jslendskur jnnbyggiari er nauckrum wtlendskum manni nauckut skylldugur og kunni ecki ad koma þui af stad ad bitala og hefur jarder edur garda vnder sier. Þa skulu saumu jarder og gardar seliast edur weriast fyrer peninga og skulldamannsins næstu erfingiar til sijn taka saumu jaurd oc leggia suo marga peninga aptur j stadinn sem su sama[1]) jaurd wtsettist fyrir til[2]) ad bitala[3]) vtlendskum med.

Somuleidis skal Påll Huijtfeld setia klausturin̄ å Jslandi vppa afgipt eda reikningskap. huort honum synist oss ad vera nytsamligra og gagnligast. þo so. ad hann bifali og setie goda trua menn til sam[r]a[4]) klaustra sem vilia vera oss holler og truer.

Jtem skal Påll Huitfelld vppa vorra vegna lata tilseigia ad vier kunnum ecki [ad lata[5]) å þessu åre fyrir ymisligra hluta saker senda ij. skip med timbur til Holakirkiu og skolans vppbyggingar til Jslandz. vier vilium þad næsta til komanda år sômu skip hladin med timbur låta fram̄ koma.

Jtem. ad Påll Huijtfelld skal hafa mesta[6]) åstundan til þess ad få oss eina iardabok vpp a alla andliga og veralldliga renttu og riettugheit yfer allt Jsland. oc j þessum og ôllum ôdrum erendum. sem Påll Huitfelld veit ad vtrietta å Jslandi. sem oss kann koma til gagns og goda. skal hann og so hafa sijna stæstu tilsyn. so þad meigi riettiligan̄a[7]) vtriettast eptter þui sem vier honum tiltruum.

Gefid vppa vort slot Drottningsborg sunnudaginn Reminiscere Ar: M. d. lij.

Vnder vort Signet.

Christian.

Fylgiskjal.

Reglugerð Páls Hvitfelds um skóla á Íslandi.

A. *Á dönsku.*

Lbs. 6. fol., bl. 46–7, bók fógetanna á Bessastöðum, og er þetta skrifað 1630–40. — Skjalabók þjóðskjalasafnsins í fol., bl 98—

1) leiðr: saumu *a*, sl 67, 66, 72. 2) b. v. 67; og 66, 72. 3) Hér þrýtr *a*, og er niðrlagið tekið eftir 67. 4) somu 66, 72. 5) [b. v. 66, 72. 6) mestu 66, 72. 7) truliga 66, 72.

9, skr. ca. 1600 (= *b*). — Lbs. 66, 4to., bls. 90—2, m. h. síra Jóns Guðmundssonar 1661—4, þá aðstoðarprests á Helgafelli, síðar prests á Staðarhrauni (d. 1694); eftir sams konar handriti er gerð uppskrift síra Jóns Halldórssonar í Hítardal í Lbs. 101, 4to., bls., 14—17, frá ca. 1720. — Lbs. 63, 4to., bl. 267—9, skr. ca 1640. - Lbs. 69, 4to., bl. 61—2, skr. ca. 1640. — Lbs. 58, 8vo., tvær uppskriftir, báðar m. h. Þórðar Þórðarsonar í Háfi (d. 1747): a, bls. 129—36: b, bls. 137—45. — Steph. 57, 8vo., bl. 397, ritað handa Árna Magnússyni. Enn fleiri uppskriftir eru til af skjali þessu. Stafsetningarmunr, marklaus, er töluverðr í uppskriftunum, en orðamunr svo sem enginn. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni. — Prentað er skjal þetta áðr í MKet. I. bls. 304—7 (eftir *b*); í FJ. Hist. eccl. Isl. III. bls 167—8 (eftir 101) og í ævisögu Jóns Þorkelssonar Skálholtsrektors, Rv. 1910, I. bls. 3—5 (einnig eftir 101).

Huorledis Skolerne paa Jssland skulle holdes epter som[1] hôffuidzmanden [vdenn tuiffl S[alig][2]) Pouell Huidtfeldt det[3]) schickede[4]).

Disse epterne[5]) artickler schall huer Bischop [paa Jssland holde[6]) med deris Scholer. huilcket ieg paa Kong: Mayestetz vegne haffuer tillsagt och befalet denum epter Hoybete Kong: Mayestetz vilge.

Skall huer Bischop holde en goed Schole och der wdj 24 Scholepilter. for Gudz schyld. huilcke hanum med Skolemesteren siuffnis bedst tillfaldne. och skulle jngen aff disse 24 indtagis vdj samme Scholler. vden de som wille der uedt at bliffue. och well att lere. och siiden thienne Gud och Kircken huor de bliffue til kaldne.

Item schall huer Bischop holde enn Scholemester vdj forne Schole. som skal lere forne pilter. och enn hôrer huilcken Scholenn[7]) syenis best.

1) b. v. *b*, 66. 101, 58 a; sl, 6. 2) [sl. öll, nema 6. 3) sl. öll, nema 6. 4) befalede 101; frá [befalede *b*, 66, 58 a (en setr utanmáls „ɔ: Poul Huitfeldt“. Á undan þessari fyrirsögn setr síra Jón Halldórsson (í 101): „Påls Hvitfeld fundatia um skőlana ű Jslande (Anno 1552 ad eg meina)“. Í 58 b og 57 er fyrirsögnin svo: „Höfudsmaans Påls Hvitfelds skickun, hvornen Skőlarner halldast skule ű Jislande, eirninn hvad marger Skolapilltar fatæker vera skule“ — En í 63 og 69 er fyrirsögnin svo: „Hoffudsmans Saluga (sl. 69) Påls Huitfellds Skickan vm skolahalld ű Jslande“. Ártalið 1552 er ritað í hornið á uppskriftunum 58 a og b. 5) 6; effterskreffne, *hin öll*. 6) [holde paa Jslanndt *b*. 7) 6, 69, 63 (þó með yngri hendi í 63 breytt í „skolemesteren“); scholemesteren *b*, 57, 58 ab, 101; 66 fellir hér úr kafla.

Jtem schall huer Bischop giffue sinn Scholemester till Lönn huert aar lx daler. vdj Smör. Wadmell. fiske. daler eller Sölft. Eller andre Wahre. huad handt will haffue och skall dett gieldis hanum vdj goed och heffuelig tiidt. och schal forne Scholemester haffue aff Bischopenn till sinn kost huert aar j gott Nödt. 4 gamble faar. 6 Tönnder Mallt. 3[1]) tönnder Mell. en tönde saltt. en tönde Smöer. ijc fiske. och der till Mielck och Sköer[2]) naar hanum behoff giöris.

Jtem skall forne Hörer. eller Locat. som schollemesteren siuffnis hannem att kunde sidt Embede och kald well forestaa. haffue til Lönn huert aar 20 daler vdj forne goede Wahre och goed tilbörlig kost. saa hand kand well hielpis.

Jtem schal Bischopen holde forne Scholepilter medt goed mad och Drick. paa Landsuiss. saa huer aff de störste fanger paa fischedage till huert maal enn fierde part aff en gilld fisch eller en halff middelfisk och der till smör. Menn om fischen er icke saa meget till. da schal denum giffuis kage. och andet i staden. Men de mindre schal huer denum giffuis $1/4$ aff en goed fisch. dog hand ehr icke gilder. eller [j tössling[3]). och Smör. och der till melck och Sköer. och naar kiöd spisis. at de da kunde faa saa meget de kunde hielpes. och schal der leggis Söell och andet paa Landtzviss paa brotet[4]) med. om de kunde haffue mehre behoff end nu ehr sagt.

Jtem skall denum och giffuis mad vdj thimelig och heffuelig tiidt. paa det at de icke forssömmer deris Lectier eller bliffue wtiide till Lectier at höre. som er först till klocken ehr thj. om formidage. och siden till klocken ehr sex om afftenen. vdj det seniste.

Jtem om saa kunde skee. att Gud later nogen aff dennem bliffue siuge. eller krancke. da skal dennum giffuis Sodfisk eller blötfisk om hand faaest och nogen hedmelck. saa mögit huer dag. at huer aff denum faar j mark melck. till huert maal ij det minste. eller mehre. om det giöris denum behoff fore. och skal dette giffuis denum paa staden hiemme.

---

1) iiij 58 b. 2) skyr *b*. 3) [en half thyskling *b* o. fl. 4) bordit *b* o. fl.

eller Bischopsgarden. och icke forssenndis till Staderbollen. eller anden stedz fra deris Lectier.

Jtem schulle forne skolepilter haffue Wadmelsskleder. saa de kunde were wfrossnne. saa at huer aff de største faar[1]) huert aar 10 alne Wadmel til kleder. och huer 2 pilter enn Reckewod at ligge wdj. och skal hun giffuis denum huert andet aar. Och de mindre pilter huer 7 alne til kleder. saa och j Reckewod at ligge wdj. som før ehr sagdt. och skal det[t]e giffuis denum vdj tilbørlig och heffuelig tiidt. om Michelssmisse.

Jtem schulle Bischoperne holde forne Scholepilter Bøgger och papir fore. saa møget de kunde hielpes med. denum som fattige ehre.

Jtem schal denum faaes Lius wdj Scholen. saa meget de kunde hielpes med. ij baade Lectier. och siden naar de gaar aff Scholen. at de da faar enn Lampe eller liuss at de kunde Repetere deris Lectier wedt. och gange til deris Seng med.

Jtem schule forschreffne Scholepilter icke sendes Bort eller forhindris fra Scholen. och deris Lectier Ennten med ferdt. arbeide. eller nogenn anden Thøffuelsse. Menn de schulle alle bliffue wed Scholen. Winnter och Sommer. och icke der[2]) fra hindris j nogen Maade.

Finis[3]).

[Hanc et nullam Evidentiorem Scholæ Nostræ fundationem factam esse adducor ut credam. qvia Nihil aliud literis de hac re mandatum extat apud reverendissimum dominum Doctorem Paulum[4]). ex cuius libello verbo tenus descripta est hæc[5]) constitutio 1589.

Otto Enerus[6]).

B. *Á íslenzkn.*

Lbs. 10, fol, bl. 95—6, skr. 1632—4. — Lbs. 58, 4to., bl. 55—6, skr. ca. 1680 -90. — Ágripsþýðing endaslepp er í Lbs. 91, 4to., bl. 16, m. h. síra Hannesar Björnssonar, ca. 1698, og eignað þar rang-

1) *b* o. fl.; faart(!) 6. 2) her *b* 3) 66; sl. *öll hin.* 4) þ. e. Páll Madsen Sjálandsbyskup (f. 1527, d. 1590). 5) ista 101. 6) [b. v. 66, 101.

lega Páli Stígssyni. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Hvðrnen skőlarner a Jslande skulu halldũer vera. Breff hoffudsmannsins Paals Hvijtfellds.

Þessa Effterskriffada articula skal hvðr Biskup hallda ǎ Jslañde med þeirra skolum. hvad jeg Pall Hvijtffelld vppa koñg Majestatis vegña þeim til sagtt og bifalad hefe Effter hǎttneffudrar[1]) koñg Majestatis vilia.

1.[2]) [J firstu[3]) skal hvőr Biskup hallda einn gődañ skőla og i honum xxiiij skőlapilltta gudz vegña. þa sem honum med skőlameistaranum sy̋nast best til fallñer. og skulu ongver af þeim 24 ȷnntakast j [skolana sðmu. utan[4]) þeir [sem vilia[5]) lofa þar vid ad blijfa[6]) og vel[7]) læra. og sijdañ þiőna gude og kirckiunne[8]), þar þeir verda til kallader.

2. Jtem[9]) skal hvor Biskup hallda einn skolameistara i fyrrnefndum skola. sem skal kienna[10]) sðmu pilltum. og einn Locat[11]). Þann sem skolameistaranum lijtst[12]) best til fallenn.

3. Jtem skal hvðr Biskup giallda sijnum skolameistara i kavp sitt[13]) hvðrt ǎr 60 dale i smiðre[14]). vadmale[14]). fiskum. dolum eda silffre. ellegar annare voru. hvad[15]) hellst hann vill hafa. og skal þad gialldast honum j [gődañ og[16]) hæfelegañ tijma. Og skal fyrrnelñdur skolameistare af Biskupinum hafa til sijns fædess hvortt ǎr eitt gőtt naut [4 vetra gamallt[17]). vj thvnnur malltts. 4 saũde gamla. 3 thunnur miðls. eina thunnu sallttz. eina [smiorthunnu[18]). ij[19]) hundrud fiska. og þar til miőlck og sky̋r þad[20]) nær honum þðrf giðrest.

4. Jtem skal fyrrneffndur Locatur[21]). ef skolameistaranum sy̋nest ad[20]) hann kvnne[22]) sitt Embætti [og kallan vel[23]) forstanda. hafa i sitt[20]) kaup hvðrtt ǎr xx dale i firr-

1) haborna 58. 2) 58. 3) [sl. 58. 4) [somu skola nema 58. 5) [vilia 58. 6) vera 58. 7) ad, b. v. 58. 8) christninne 58. 9) sl. 58 (alstaðar í upphafi málsgreina). 10) þeim, b. v. 58. 11) heyrara 58. 12) þyker 58. 13) sl. 58. 14) -um 58. 15) sem, b. v. 58. 16)[sl. 58. 17) [10, 58; sleppt í hinum danska texta, þeim sem nú þekkist. 18) [tunnu smiorz 58. 19) 58; 10: 4. 20) sl. 58. 21) edur heyrare, b. v. 58. 22) vel, b. v. 58. 23) [ad 58.

nefndre gődre voru. og gott og tilbærelegtt fæde sem honum mege[1]) vel gagñast.

5. Jtem skal Biskupinn hallda firrnefnda skolapilltta med gődañ mắt og drẏck vppa landsins vijsu. so ad hvor af þeim stőru fắe vm̃ fiskdagana i hvỏrtt mắl fiőrda partt af einum gilldum fiske. ellegar einn halfañ talsfisk. og þar til smiỏr. enn ef fiskurenn er ecki so micill til. þa skal þeim gefast kaka og annad i stadinn. Enn hvorium af þeim minne pilltum[2]) skal gefast fiorde partur af einum gődum fiske. [þo hann sie ecki gildur[3]). ellegar[4]) einn halfañ[5]) þẏskliñg[5]) og smiỏr [þar[6]) til[7]) og þar til miolck og skyr. Og[8]) nær kiot er geffed. [ad[9]) þeir [fắe þa[10])ső miced sem þeim [kunne vel nægia[11]) og skulu þar til leggiast sỏl og annad ắ borded[12]). effter lañdsiñs vijsu. ef þeir kunna ad hafa þỏrf fyrir meira [enn nu var sagtt[13]).

6. Jtem skal þeim og gefast matur i tijmalegañ og hæfelegañ tıȷma. [so ad[14]) þeir forsőme ecki sijnar lexiur. edur kome of seiñtt til ad heẏra sinar lexiur. sem er fyrst[15]) þa kluckan er 10 fyrer middeige. og[16]) sijdan nær kluckan er 6 ắ kvolden [þad allra[17]) seinasta.

7. [Jtem ef so kann til ad bera[18]) ad [nockur af þeim verdur[19]) siukur edur krắñckur þa skal þeim[20]) gefast sodinn fiskur [ellegar bleyttur[21]) fiskur. ef hann fæst. og nockur miőlck heit. so miked[22]) hvỏrn dag. ad hvor eirn[6]) af þeim fắe eina morck miolckur [hvorñ dag i miñsta lage[23]). [ellegar meira. ef þeir hafa þess þỏrf. og skal þetta gefast þeim heim[a] ắ stắdñum edur Biskupsgardinum. og ecki i burtt señdast a stadarbűen. ellegar annarstadar burt frắ sijnum lexium[24]).

Jtem skulu firrneffñder skolapilltar hafa vadmalsklæde so þeir kunne ad[25]) vera okalñer. svo [ad hvỏr[26]) af þeim

1) ma 58. 2) pilltonum 58. 3) [b. v. 58. 4) edur, 58. 5) —ur 58. 6) tviskrifað i 10. 7) [sl. 58. 8) Enn 58. 9) [þa skulu 58. 10) [fa 58. 11) nægier, 58. 12) bord, 58. 13) [sl. 58. 14) [vppa þad, 58. 15) I, 10; hid fyrsta, 58. 16) b. v. 58. 17) [hid 58. 18) [Kunne suo ad skie 58. 19) [einhuor af pilltonum verde 58. 20) honum, 58. 21) [edur blautur, 58. 22) mikel, 58. 23) [j huort mắl, þad allra minnsta, 58. 24) [sl. 58. 25) b. v., 58. 26) sierhuor einn, 58.

stæstu fǻe hvǿrtt ǻr x alñer vadmǻls til klæda og hvǿrier tveir pilltar eina reckıǿd[1]) ad liggia vid[2]). og skal [hun fǻst þeim[3]) annad hvortt ǻr. Enn þeir ÿñgre[4]) pilltar[5]) skulu hafa hvǿrtt ǻr 7 alñer vadmǻls[6]) til klæda og so eina reckiuvod. sem firr er mælltt.[7]) [ad liggia j.[8]) og skal þeim geffast þetta i tilbærelegañ tijma. [og hæfelegañ[8]) vm̃ Michaelsmessu.

9. Jtem skulu Biskuparñer forsorga fyrrnefñda skǿlapilltta med Bokum og pappijr so miced sem [kann ad hialpa þeim[9]) sem fatæker ero.

10. Jtem skal þeim fǻst liǿs i skolann so miced sem þeim [kann ad nægia med badum 2 lexium.[10]) og sidan nær þeir gañga af skolanum. ad þeir fǻe þa einn lampa eda liǿs so þeir kunne ad [hafa yfer sijnar lexiur afftur.[11]) og ganga þar med til sæñgur.

11. Jtem skulu fyrrrneffnder skǿlapillttar [hvorge burtt sendast[12]) eda hiñdrast fra skolanum og þeirra lexium hvorke med ferdalogum.[13]) erfide [ellegar nockurre[14]) annare frǻtǿf helldur skulu[15]) aller vera vid skǿlann[16]) vetur og sumar og ecki[17]) fra hindrast i nockurñ[18]) mǻta.

---

204. 23. mars 1552. á Svalbarði.

Vitnisburðr Hálfdanar Hallssonar um, að Hallr Jónsson hafi gefið Guðrúnu, dóttur sinni, jörðina Jarlsstaði i Bárðardal.

AM. Apopr. 4543 b, m. h. Páls Hákonarsonar „Ex originali Sira Halldors Jonssonar á Stad i Grunnavik". Innsiglið er og dregið upp. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er i þjóðskjalasafni.

Þat giore eg Haldan Hallson godum monnum witurligt med þessu mino opnu brefe att suo felldañ witnisburd ber eg Gudruno sÿster minne. vm skipte wor. ath fader min[n]

1) Reckiuvod, 58. 2) j, 58. 3) [fǻ þeim hana, 58. 4) minne 58. 5) pilltarner, 58. 6) sl. 58. 7) sagt, 58. 8) [sl. 58. 9) [þeir kunna ad hialpast vid, 58. 10) [næger ad læra vid sijnar lectiur, 58. 11) [repetera sijnar lectiur, 58. 12) [ecki sendast burt, 58. 13) —lægie 58. 14) [nie neinnre, 58. 15) þeir b. v., 58. 16) bæde b. v., 58. 17) þar b. v., 58. 18) neirn, 58.

Hallur Jonson gaf og gallt Gudruno dottur sin[n]e. en sýstur minne. jordina Jarllstade i Bardardal til fullrar eignar i sitt hlutskipte á motz vid o[c]kur Jon broder min[n]. So og hofum wid bader til forna samþýkt þessa hañs giöf og meir en fulla peninga vppborit i o[c]kar hlutskipte i jordum og lausafie á motz vid hana. Suo og hefur hun i eingin þau brot fallid vid mig eda Jon Hallson brod[u]r min[n] ath þesse jord Jarllstader sie ei hennar obrigdanleg eign ef hun skal orønt vera. Suo og hefur hun þessa jord ei giöfum giefit ne solum sellt pantad ed[u]r vedsett vid nockurn mann þad eg af vite. Og til saneñda hier vm set eg mitt jncigle fyrir þetta bref hvort skrifat var á Svalbarda á Sualbarzstrond midvikudagin[n] nøstan fyrir Midfostu wm veturin[n] arum epter gudz burd. ᴍ. d lij.

Haldann Hallsson.

205. 23. mars 1552. á Svalbarði.

Vitnisburðr Jóns Magnússonar um, að Hallr Jónsson hafi gefið Guðrúnu, dóttur sinni, jörðina Jarlsstaði í Bárðardal

AM. Apogr. 4543c, m. h. Páls Hákonarsonar „Ex originali Sira Halldors Jonssonar á Stad i Grunnavik". Innsigli Jóns er dregið upp. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þat giore eg Jon Magnusson godum monnum kunnigtt med þessu mino opnu brefe ath eg heýrde Hall heitin fodr Gudrunar Hallzdottr giefa hen[n]i jordina Jarllstade i Bardardal ath sier lifanda i hen[n]ar hlutskipte á motz wid on[n]ur hennar sýskin þui þa woru suo peningar ath likt kiome á huers partt eda meira. Suo og wisse eg Jon broder hennar burtu fá þessa jord i sinar sekter an hennar leyfis eda vppgiafar. Suo og hefe eg fýrrnefnda Gudrunu alldreij witat hier no[c]kra peninga vpp fýrer dreigit hafa, Enn eg og brødr hennar Haldan og Jon skiptum henne þessa jord epter fodur sin[n]. suo og visse eg hana i eingin brot fallit hafa svo hun wøre ei hennar eign. Og til saninda hier wm set eg mitt jnsigle fýrer þetta witnisburdarbref huortt skrif-

at war a Sualbarde á Eyiafiardarstrond midvikudagin[n] fyrer Midfostu vm veturinn arum epter gudz burd ꝏ d lij.

206. 19. apríl 1552. á Ketilsstöðum.

Vitnisburðr Guðmundar Oddssonar, og synjar hann þar fyrir alla vitund um umboð, er Bjarni Árnason hafi gefið Jóni Þórðarsyni yfir jörðunni Gilsbakka í Öxarfirði.

AM. Apogr. 34. „Ex orig. fra Sira Skula Þorlakssyne". Brot af innsiglinu var fyrir bréfinu. — Uppskrift Jóns þjoðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þad giere ec Gudmundur Oddzson godum monnum kunnegt med þessu minv opnu brefi. at þann sama vitnesburd sem ec skylldugur dæmdur var til at bera vm þad vmbod sem Biarne Arnasson hefde att at giefa yfer iordune Gilsbacka Ione faudurbrodur sinvm Þordarssyni og fyrr skrifadur Jon vændest mier at vott og audrum manne til. vil ec fullnadar bokareid þar æ vinna at ec heyrda alldri vmbod nefnt þeirra æ millum. Hier vil ec epter sueria ef þurfa þiker. Oc til meire audsyningar hier um set ec mitt insigli fyrir þetta mitt neitunarbref hvert skrifat var æ Kietelstaudum æ Vaullum þridia j paskum um voret. arum epter gudz burd ꝏ. d. l. ij.

207. 20. apríl 1552. á Eyjólfsstöðum.

Kaupbréf fyrir Gilsbakka í Öxarfirði, er Bjarni Árnason seldi Bjarna bónda Erlendssyni.

AM. Apogr. 33 „Ex orig. fra Sira Skula Þorl[aks]s[yne]". Af 3 innsiglum voru 2 fyrir bréfinu — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar þaðan er í þjóðskjalasafni). — AM. 255, 4to. (bréfabók síra Skúla Þorlákssonar), bls. 205—6. (Uppskrift Einars Þorkelssonar þaðan er í þjóðskjalasafni).

[Kaupbrieff fyrer Gilzbacka j Oxarfirde 1552 med 2 innsiglum[1]).

Þad gierum vier Biorn Jonsson skafen. Þorsteinn Þor-

1) Frá [að eins í 255.

valldzson. Jon Þorsteinsson godvm monnum kunnegt med þessv voru opnu brefi. at vier vorum i hia saum og heyrdum æ fiorda dag ȷ paskvm. æ Eyiolfzstaudum æ Vaullum ord og handaband þessara manna. Biarna bonda Erlendssonar og Biarnar[1]) Arnassonar. at suo fyrir skildu at adurskrifadur Biarne[1]) Arnasson selldi Biarna bonda Erlendssyni ȷordena Gilsbacka er liggur ȷ Augsarfirde ȷ Skinnastadar kirkiv sokn. med aullvm þeim gavgnvm og gædum sem greindri ȷordu fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu og hann vard fremst eigandi at med laugum. Hier æ mot gaf fyrrskrifadur Biarne bondi Erlendsson. ixc. voro þar til greind. iiij. malnytu kugilldi og. vc. i aullum þarfligvm peningvm. skylldu þesser peningar ut greidast æ tveimur arum. Oc til sannenda hier um setium vier vor insigle fyrir þetta iardarkaupzbref hvert skrifad var æ Kietelstaudum æ Vaullum. æ sama are og kaupit giordest. enn arum epter gudz burd. m. d. l. ij.

---

208. 29. apríl 1552. á Höskuldsstöðum.

MEÐKENNING Brynjólfs Jónssonar um skuld sína við síra Halldór Benediktsson.

AM. Fasc. LII, 9, frumrit á pappír, og hangir innsiglið við. — Eftirrit AM. Apogr. 274, staðfest í Kaupmannahöfn 10. febr. 1727 af Finni Jónssyni, Sigurði Kárasyni, Jóni Ólafssyni, Einari Jónssyni og Jóni Sigurðssyni. Utan á frumritið skrifar Árni: „Avari dolosus contractus“. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

[Medkienning Briniolfs[2]) [Jonssonar vpp a skulld Sira Halldorz Benedichtzsonar[3]).

Þad medkiennust ec Briniolfur Ionsson at sira Halldor Benedictson á hia mier i byg[g]ingu xxj matnytu kugilldi og þar til iiij kugilldi med Einastaudum.[4]) a ec at giallda honum i leigur epter kugillden. þriggia daga slatt fyrir eitt. enn epter hin aull þridiung af hueriu. smiore. eldi og friidu.

1) Svo. 2) [með gamalli hendi utan á bréfinu, líklega síra Halldórs. 3) [með hendi frá 17. öld. 4) Svo.

a slatturenn vera vpp sleiginn at Olafsmesso i sumar. smioret golldit i kauptijd þyskum þeim hann vill. enn eldit at vetre. fritt at vori. Hier til a ec at giallda honum vt i vor. hallt fimta hundrat i maluytu og frijdum peningum og eitt naut fiogra vetra þar til. Hier til á ec at giallda honum v tunnur brenesteins i kauptiid i svmar þeim hann vill. Suo og a ec at lata sla hans vegna i sumar halft þridia vikuverk og koma i sæti allt vpp á minn kostnad. þui fyrir aullum saugdum peningum set ec greindum sira Halldore iaurd mina Einastade i Kuæklingahliid. suo hann skal meiga frialsliga at sier taca og eignast suo micla aura i greindre iaurdu. sem ec er honum skylldugur þa hann vill eigi leingur bida sagdra peninga. Og til sanninda hier vm set ec mitt inncigli fyrir [þetta] bref er giort var a Hauskulldstaudum i Reykiadal faustudægiun næsta fyrir tueggia postula messo vm vorit arum epter gudz burd þushund vc. lij.

---

209. 1. maí 1552. í Hítarnesi.
9. maí 1572. í Einarsnesi.
18. apríl 1572. á Ferjubakka.

Ættleiðing Höllu Ólafsdóttur.

AM. Apogr. 4551. „Ex originali transscripto" (AM). — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þad giörum vier Hallur Olafsson. Are Olafsson. svo og sömuleidis Jngebiörg Olafsdotter og Þorlaug Olafsdotter (med jayrdi og samþycki bænda ockar Jons Sæmundssonar og Jons Gudmundssonar) godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefe. vær medkiennunst. ad vær höfum teked Haullu Olafsdottur systur vora til alls arfs og riettar (ad jafnadi med oss. og eptir lögum) epter födur vorn Sira Olaf Kolbeinsson og modur vora Karitas Sigurdardóttur. vorum vier ættleidd ad lögum af födur og mődur. nockrum árum fyrr enn þesse vor syster Halla var til komen. sem vor ættleidingarbref þar um hlioda. Enn epter vilia födur og mődur og allra vorra jayrdi og samþycke. geingu vær oll

fyrir kirkiudyr j Saurbæ á Hvalfiardarströnd. Sira Olafur Kolbeinsson og Karitas Sigurdardotter. sem[1]) ættleiddu. og vær ádur greind syskyn er játudum arfi. og fyrrnefnd Halla er ættleidd var. og hielldum öll á einne bök. og töludu þau Sira Olafur og Karitas þeim ordum er j ættleidingarcapitulum stendur. og epter lögmáli riettu. mörgum gódum monnum hiáverandi. sierdeilis Steini Magnussyne og Jone Jonssyne. og settu þesser tilgreinder menn sin jnnsigle. med vorum fyrrnefndra manna innsiglum fyrer þetta brief. hvert ed skrifad var j Hitarnese j Kolbeinstadahrepp. um vorid Philippi og Jacobi dag. árum epter Gudz burd M. D lij.

Þad giöre eg Jon Gudmundsson gódum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe. ad eg var þar vid staddur ad Sira Olafur Kolbeinsson og Karitas Sigurdardotter arfleiddu Haullu Olafsdottur. dottur sina. fyrir kirkiudyrum j Saurbæ. med fullu samþycki sinna sona og dætra sem ádur voru arfleidd. sem voru Hallur. Are. Ingebiörg og Þorlaug. svo og gáfum vid Jon Sæmundsson ockar samþycke þar til. ad ockar kvinnur Þorlaug og Jngibiörg mætttu þennan arf uppgiefa. vid þessa sina systur Höllu Olafsdottur. og til sannenda hier um þrycki eg minu innsigle nedan á þetta mitt vitnisburdarbref. skrifad j Einarsnese j Borgar kirkiu sokn. mánudaginn næsta epter krossmessu um vorid. Þá lidid var frá Guds burd. M. D. lx. og xij. ár.

Svo felldan vitnisburd ber eg Þorvalldur prestur Einarsson. ad eg heyrda Ara Olafsson tala svofelldum ordum. ad hann medkendist ad Halla Olafsdotter sÿster hans hefde vered arfleidd fyrer kirkiudyrum j Saurbæ af Sira Olafi heitnum Kolbeinssyni. og Karitas heitenne Sigurdardottur þeirra módur. med sinu jayrdi og samþycki og sinna systkyna allra. Svo og hefdu þeir Jon Sæmundsson og Jon Gudmundsson þar samþycki tilgefid vegna sinna kvenna Ingebiargar og Þorlaugar. Og til sanninda hier um þrycki eg minu innsigle nedan á þetta bref skrifad á Feriubakka annan dag paska um vorid. þá lidid var frá Gudz burd. M. D. lx. og xij. ár.

1) Undirstrikað í hdr. og táknar, að hefir vantað í frumritið.

Þad medkiennunst vier epterskrifader menn. Siera Gisle Gudbrandsson. Arnor Loptsson. Teitur Eiriksson og Jon Jonsson ad vier hofum sied og glögt yferlesid svo hliődandi brief og vitnisburdi. ord epter ord. med heilum og oskauddum innsiglum. svo sem hier fyrer ofan skrifad stendur. Og til meire stadfestu og sannarlegs vitnisburdar hier um. festum vier vor innsigle med þessum vorum vitnisburde under þetta tran[s]skriptarbref. Skrifad ǻ Hiardarhollti j Laxǻrdǻl þann 4. dag Septembris mǻnadar þǻ datum skrifadist 1602.

---

210. 9. maí 1552. á Möðruvöllum.

Þorleifr Grímsson kvittar Þorstein Guðmundsson á Grund um legorðssök.

AM. Fasc. LII, 10, frumrit á skinni. Innsiglið hangir við bréfið. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Kuittun vm legordzsök Þorsteinz Gudmundsonar.[1])

Þat giore ec Þolleifur Grimsson Godvm monnum kvnigt med þessv minv opnv brefe. at ec medkennvst at ec hefi gefit frid og giort fvlla satt wid þann dandi svein Þostein Gudmundsson fyrir þad legord sem ec ǻ med logvm riett ǻ sem hvstru Þorvn hefur vm̄ talad wid Grim minn Þolleifsson og þann dan̄disveinn wel veit. Wil ec þad allt vel hallda sem þav hafa þar vm̄ giortt minna vegn̄a j suoddan mata sem fẏr nefn̄dur Grimvr hefur mier sagtt at mier skẏlldv gialldast og vt greidast j fardavgum nv er kemur. xxc. x malnytv kvilldi og þar thil avnnur xc. nema ec villdi nockvt fordrag ǻ giora vm̄ þav xc sem avk er x malnytv kvillda. Enn x malnytv kvilldi vil ec hafa frials og frij nv j fardavgvm er kemur. Og at þessv vt golldnv gef ec þann dan̄di svein̄ Þostein Gvdmvndsson kvittan̄ og fieligan̄ med fvllvm fride vid mic og alla mina epterkom̄endur wm fẏr sagda sok og sakferlle. Og til sanninda hier vm̄ seth ec mitt jnsiglle fyrir þetta Bref hvert skrifad war ǻ Modru-

---

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

wollum ȷ Eÿiafirde. Manvdaginn næstan epter krossmesso wm̄ vorid þāā lidit war fra gudz Burd. ꝏ.° D.° l og ij ar.

---

211. 15. maí 1552. í Hofteigi.

VITNISBURÐR Magnúsar Þorvaldssonar um landareign millum Jökulsár og Snæfells, fram undir jökul, og i utanverðan Hrafnkelsdalsenda hinn ytra.

Frumrit á skinni meðal Valþjófsstaðabréfa í þjóðskjalasafninu í Reykjavík, komið 7 nóv. 1902 frá Valþjófsstöðum. Innsiglið er dottið frá. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Hrafnkelsdalsbref[1]).

Þat giore ek Magnus Þorvalldsson godvm monnum kvnnigt med þessv minv opnv brefe at ec var ȷ Fliotzdal þriatigi ara. heyrdi ec alldri tvimeli a leika at þat veri ecki stadar eign allt land[2]) millvm Jokvlsar ok Snefellz fram vnder ȷokvl og[3]) ȷ vtanverdan Hrafnkelsdallsenda en ytra ok[3]) ȷ þessv fyrrgreindv landi fra stadnum fvglar veidder ok[3]) fiskar ok[3]) aller peningar ȷ hafder ok[3]) alldri akert af neinum manni til ok[3]) alldri mvtvr til teknar. þui set ek fyrr nefndur madur Magnus Þorvalldzson mitt insigle fyrir þetta vitnisburdarbref skrifad ȷ Hofteige ȷ Iokvlsdal a Hallvardsmes[s]v dag arvm epter guds bvrd. ꝏ. d. l. og ij āār.

---

212. 26. maí 1552. á Breiðabólstað.

SIRA Þorleifr Eiríksson fær Jóni Vitussyni til eignar jörðina Steinólfsstaði í Veiðileysu.

AM. Apogr. 4546 „Ex originali, accuratissime, komnum til min fra Sira Þorde Jonssyne ā Stadarstad enn til hans fra Borg i Borgarfirde. Innsigled er burtu“ (AM.). — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

---

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi, og með miklu yngri hendi bætt við: „Magnusar Þorvalldssonar“. 2) Hér er skafin út freklega $1^1/_2$ lína þegar í öndverðu, og sýnist þó allt vera brekklaust. Eitthvað hefir ofskrifazt. 3) Svo.

Þat giori ec Þorleifur prestur Eirekzson goduṁ maunnum kunegt med þessu minv opnv brefi at ec hefi feṁgıt oc gefit Joṅe Uitissyṅe[1]) jordiua Steiṅolfstadi er ligur[1]) j Ueidilavs j Stadar kirkiu sokṅ med aulluṁ þeim gaugnum ok gædum sem þeire jordu fylgt hefir ath fornu ok nyu vṅdan mier oc minvm erfing[i]vm en vṅder hann ok hans erfingia at aullu til skilldu en avṅgv fra. ok til sannenda hier um set ec mitt jnnsigle fyrir þetta bref huert et skrifat uar á Breidabolstad j Fliozhlid vppstigningardag arvm epter guds burd. ꝍ. d. l. ií.

---

213. 27. maí 1552. á Hrafnagili.

Tylftardómr, kvaddr af Þorleifi Grímssyni, dæmir Helgu Aradóttur Einarsstaði í Reykjadal og allar jarðir og peninga, sem Ari lögmaðr Jónsson, faðir hennar, hafði átt fyrir norðan Vaðlaheiði og gefið henni.

Lbs. 115, 4to., bls. 280—2, m. h. síra Jóns Halldórssonar ca. 1720. Er. þetta skásta uppskrift dómsins, og er þó ártal hans hér ekki fullskrifað („155 “), en síra Vigfús í Hítardal getr þess til, að ártalið muni eiga að vera 1551, sem vel fengi staðizt. — Lbs. 720, 8vo., bl. 4—6, skr. ca. 1600. — Steph. 60, 4to., bls. 40—1, ágrip af þessum „xij manna dom“ m. h. síra Eyjólfs Jónssonar á Völlum. Í þessum tveim handritum er ártalið skýlaust 1552. Sama ártal stendr og í Sýslumannaæfum I. 198 (án efa eftir Steph. 60). Samkvæmt frásögn Eyjólfs Einarssonar í Dal er og ártal þessa dóms 1552 (Dipl. Isl. X, 257), og er einsætt að halda sér við það, því að ártalið 1551 er þó ekki annað en tilgáta. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Domur [Þorleifs Grimssonar um Eigner þær sem[2]) Are Jonsson Lôgmadur gaf Helgu dottur sinne.

[Ollum þeim monnum sem þetta brief siá edur heyra sendum[3]) vier Einar Brẏniolfsson. Grimur Þorleifsson. Þorsteinn Simonarson. Hallur Eigelsson. svarner lôgriettumenn. Þorsteinn Gudmundsson. Teitur Magnusson [Halfdan Halls-

---

1) Svo. 2) [vm fiorduugs gjof er, 720. 3) [þad giörum vier 720. Þad giorum 115, en strikar það út og setr ekkert í staðinn.

son. Sveinbiörn Jonsson. Magnus Sigurdsson.[1]) Halldor Snorrason. Petur Vigfusson. kvediu gudz og vora. kunnigt giörande þa lidid var frá gudz burd ꝏdl og ij ar[2]) a föstudagenn næstan effter Urbani pava um vorid á Hrafnagile i Eyafyrde á almennelegu hieradzþinge. er heidurlegur mann. Þorleifur Bonde Grijmsson kongs umbodzmadur i Vödluþinge þar þa sette. vorum vier i dom nefnder af nefndum kongz umbodzmanne til ad skoda. ransaka. hier med fullnadar doms atkvæde á ad leggia. hvöria makt og afl hafa skyllde su giöf og lýsing sem Are heitinn Jonsson. hvors sál gud gledie. hvad hann[3]) hafdi og talad vid Helgu dottur sijna. under godra manna heyrn og vitund.[4]) er so var hliódande. ad ádurnefndur Are lýsti [offtsinnis[5]) fyrir mörgum ærlegum mönnum leikum og lærdum. vel fýrer. vj.[6]) ár um. ad hann giæfe dottur sinne Helgu jördena Einarstade i Reykiadal. med öllum þeim gördum [og peningum[5]) sem hann ætte fyrer nordan Vödluheide. Hier med kom þar fram fýrer oss tveggia manna vitnisburdar Bref med þeirra [öskörddudum[5]) hangande jnnsiglum er so látande voru ad þeir þad baru. [ad þeir hefdu heyrtt[7]) ad tidtnefndur Are hefde þad offtsinnis talad og þvi fyrer sier lýst og morgum ödrum ærlegum monnum hiaverande. ad hann giæfe og hefde giefid dottur sinne Helgu ádurgreindan stad Einarstade i Reýkiadal. [og alla þa adra peninga[8]) sem hann ætti fyrer nordan Vödluheide.

Þvi i guds nafne Amen. ad [h[eilags] anda[5]) nád tilkalladre. ad öllu so prófudu mále og fyrir oss komnu. og effter þvi sem Lögbókin utvijsar og innehelldur. ad effter gögnum og vitnum skule hvört mál dæma. So og i annarre grein avijsar suo[7]) Lögmálid. ad þo menn falle i storsaker. þa skule allar skullder og giafer löglega greidast og gialldast fyrr enn sakeýrer. effter þuıȷ[7]) sem hvörium fullnast

1) [sl. 720. 2) ꝏ d l og i j ar 720; 1552, 60; „155 “, 115, en utanmáls ritar síra Vigfús „NB synest eiga ad vera 1551“. Sbr. Sýslumannaæf. I, 198. — Einn dómsmann vantar á tylftina. 3) hañ oc so 720. 4) vitord 720. 5) [sl. 720. 6) 720; 6, 115. 7) [b. v. 720. 8) [med ollum þeim ȷordum og penȷngum 720.

gögn og vitne til. þvi dæmdum vier vitnen skylldug ad vinna fullañ Bokar eijd effter sijnum |jnnsiglum og[1]) brefum fyrer ádurnefndum kongs umbodzmanne. edur þeim hann löglega tilsetur ad taka þa[2]) eijda innan mánadar. edur seinast fyrir Peturz messu og Páls ad forfallalausu. og ad þessum Eid unnum. þa dæmdum vier ádurnefndir domsmenn med fullu domz atqvædi löglega eign adurnefndrar[3]) Helgu Aradottur Einarstade og þar med allar adrar jarder og peninga. sem greindur Are heitinn átte fyrir nordan Vödluheide. utan þaug Bref med dandismanna jnnsiglum sýndist edur vitne[4]) med svördum eijdum bære[5]) ad nefndur Are Jonsson hafe ecke mátt þessa peninga [sijnu Barne[6]) med logum giefa.

Og til sanninda hier um samþickte þennañ dom med oss ádur greindur kongz umbodzmadur. og sette sitt jnnsigle fyrer þetta domzbref med vorum jnnsiglum. er giört var á Grund i Eýafijrdi. deige sijdar enn fyrr seiger[7]).

---

214. 31. maí 1552. á Valþjófsstöðum.

Vitnisburðr Gizurar Helgasonar um ítölu í Staðaröræfi frá Valþjófsstöðum.

Frumrit á skinni meðal Valþjófsstaðabréfa í þjóðskjalasafninu í Reykjavík, komið frá Valþjófsstöðum 7. nóv. 1902 Innsiglið er dottið frá. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Wm lamba rekstur a öræfe[8]).

Þath giore Eg Gizvr Helgason godvm mavnnvm kvnnigt med þessv minv opnv brefi. at eg kom xi vetra gamall i Valþiofstadar kirkiv sokn. og þar olst eg vpp. og sidan bio eg fyrst el[l]efv ar heima a stadnvm og i Gavrdvm. viij ær æ Arnollstavdvm. i savmv þingæ. xij ær æ Glvmstaudvm. og eitt ær æ Þvridarstavdvm. Og heyrda eg alldre a

1) [Jnnsigludum 720. 2) þeirra manna 720. 3) b. v. 720. 4) uitnist 720. 5) sl. 720. 6) [sijnum Bornum 720. 7) þ. e. 28. maí. 8) Utan á bréfinu með 17. aldar hendi, og með yngri hendi: „Gissurs Helgasonar".

þessvm arvm. at navckur ætti neina ȷtavlv fram a stadar ayræfi. hvorki lamba rekstur. nie annars penings. vtan hvndrat lamba rekstvr fra Skridv ȷ Marivtvngur. enn staduren ætti ȷ stadin vpp æ xx hesta torfskvrd arliga ȷ Skridv land. Og eingin madur ʀak sina peninga þessi fyrr greind ær hvorki fram af Seliadal. eda vnder Snæfell. Og eigi hinv nyrdre ayræfin. Vtan med þess leyfi sem Valþiofstad hiellt. vtan busmala rekstur. sem i selivm var hafdur. Og hier Epter vil eg sveria ef þvrfa þiker. Og til sanninda hier vm. fester ec mitt insigle fyrir þetta vitnisburdarbref skrifad a Valþiofstad. pridie kalendas Jvnij arvm epter guds sonar fæding. ᴍ. d. lij.

---

215. 1. júní 1552. í Lundúnum.

Bréf meistara Jacobus Deidonanus til Kristjáns Danakonungs hins þriðja um ýmsa samninga við Englandsstjórn, og getr þar meðal annars Íslands.

Diplomatarium Flensborgense II bls. 996—9 eftir frumritinu í ríkisskjalasafni Dana. — Eftirrit Jóns Sigurðssonar í JS 372, 4to., bls. 321. — Eftirrit Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni. — Hér er að eins tekið það, sem varðar Ísland.

Plurimum tamen laudatur vestræ maiestatis clementia. humanitas ac prudentia. que cum possit (non solum in Dania. sed etiam in Islandia. vbi veniunt singulis annis sexaginta ex Anglia naues). nolit tamen nocere. sed que ad tranquillitatem christiane reipublicæ ac religionis spectant. semper studeat. presertim hoc perturbato seculo. quo omnes fere principes bello suas causas vlcisci potius volunt. quam aut Deo aut tempori quidquam permittere. . . . . .

Lundini primo Junij.

---

216. 11. júní 1552. í Laugardal.

Vitnisburðr síra Greips Jónssonar um, að hann hafi heyrt um langa tíma oft og ósjaldan, að Ari Andrésson og Þórdís Gísladóttir hafi gefið Bæ á Rauðasandi undir guð og heilaga Skálholtskirkju.

AM. Apogr. 1358 (uppskrift Einars Þorkelssonar þaðan í þjóðskjalasafni). — AM. Apogr. 4662, „ex transsumto originali" 14. júlí 1559 (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar þaðan er í þjóðskjalasafni).

Suo felldañ vitnisburd ber eg Greijpur prestur Jonsson ad eg heyrda og hefi heyrt vm̃ langa tima opt og osialldan at Are heitinn Andresson. og Þordis Gisladotter (huerra sæl ad Gud gledie) gæfu bædi samþyckiliga sina eiyen eign Bæ ã Raudasandi vndan sier og sinum[1]) erfingium. eñ vnder Gud og heilaga Skalholltzkirkiu til æfiñligrar eignar oc frials forrædis. og minum vitnisburdi til sannrar stadfestu. set ec mitt jnnsigle fyrir þetta bref. skrifat j Laugardal vm vorit jn festo Barnabæ apostolj anno ꝏ. d. l. og ij.

---

217. **14. júní 1552. í Húsavík.**
8. júlí 1552. í Múla.

Jarðaskiptabréf síra Sigurðar Jónssonar á Grenjaðarstöðum og Þorsteins bónda Finnbogasonar á Syðri-Brekkum á Langanesi með lausafé fyrir Haga í Hvömmum.

AM. Fasc. LII, 11, frumrit á skinni „fra Halldore Einarssyne„. Af 6 innsiglum eru 4 fyrir bréfinu. Frumritið mun með hendi síra Illuga í Múla, fremr en síra Sigurðar. — „Hóndin ã brefinu er riett hin sama sem ã Eid Elenar Jonsdottur, konu Magnusar Jonssonar, teknum 1561, af sira Jlluga Gudmundzsyni„, segir Árni Magnússon (AM. Apogr. 12). — Eftirrit í AM Apogr. 12. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Bref vm Haga i Huommum og Greniadarstadar kirckiu sockn.[2])

Þat giorvm vier Kolbeirn prestur Audunarson. Teitur Magnusson. Arne Hester harck.[3]) Heinreck Lýs.[4]) Þordur Petursson og Jon Sølvason. godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. at þa lidit uar fra guds burd. ꝏ.d.l. og ii ar. æ mánudagin næstan fyrir Botolfii[5]) j Husavik æ

1) Vantar í 4662. 2) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 3) í innsiglinu stendr: ARENT HESTERKERCH, „og er það vist", segir Árni Magnússon. 4) „kynne heita *Lyd*, enn helldur les eg þad *Lys*" (AM). 5) Svo.

Tiornesi vorum uier hia. saum og heyrdum a ord og handaband heidurligra manna af eirne alfu Sira Sigurdar Jonssonar Enn af annare Þorsteins bonda Finbogasonar at suo fyrir skildv. at fyr nefndur Sira Sigurdur gallt adur nefndum Þorsteine ȷordina sydre Breckur a Langanese. fyrir viii^c og þar med iii kugilldi. og skylldi fyrnefndur Þorsteirn[1] strax at sier taka nefnda ȷord og kugilldi. hier til skylldi sira Sigurdur giallda iii vætter smiors nv ȷ haust er kemur fyrir ii^c. þar til ii malnytu kugilldi at vore komanda og ii kugilldi hafdi fyrnefndur sira Sigurdur adur golldit nefndum Þorsteine. skylldi þesse xuii^c koma fyrir ȷordina Haga ȷ Huomvm er fyr greindur Þorsteirn hafdi nefndum sira Sigurdi adur feingit. Skÿlldi huer þessara manna hallda þeirre ȷordu til laga er keypt hafdi enn sa suara laga riptingum a er selldi. Jtem hafdi fyrnefndur sira Sigurdur adur golldit greindum Þorsteine ȷordina halfa Eigilstadi ȷ Austfirdingafiordungi ȷ Fliozhieradi [2]) ȷ Uallanes kirkiu sokn fyrir nefnda ȷord Haga fyrir x^c. skylldi þad og enn samt standa og Þorsteirn skylldi hallda halfum Eigilstodum til laga. enn ef ȷordin Eigilstader half geingi af med laugvm þa skylldi sira Sigvrdur greida nefndum Þorsteine god v^c. Enn ef ei geingur af Þorsteine meir enn fiordi partur allrar ȷardarenar Eigilstada sem er reiknad. v^c. þa skylldi sira Sigurdur ei suara lagariptingum þo avnur fim c geingi af ef Þorsteirn hielldi audrum. v^c. epter. Þui reiknast at nefndur Þorsteirn hefdi. xx^c. og ii^c fyrir nefnda ȷord Haga þo fiordunguren af Eigilstodum geingi af Þorsteine. Enn vii^c og xx ef hann helldur halfum Eigilstodvm. Enn iordin Hagi reiknast ei meir enn. xx^c. hier med skylldi huor þessara fyr greindra manna Sira Sigurdur og Þorsteirn bondi avllvngis kuittur huer vid annan vm avll þeirra peninga skipti og brennesteins burd sem sira Sigurdur hafdi hafa latid hingat til þessa dags. Og til sannenda hier vm setium vier fyr skrifader menn vor incigli fyrir þetta bref skrifat ȷ Mula ȷ Adalreykiadal faustvdagin næstan epter visitacio Marie a sama are sem fyr seiger.

---

1) Visað inn utanmáls með öðru bleki. 2) Svo.

218. **19. júní 1552. á Þingeyrum.**

Helga Jónsdóttir (Sigmundssonar) gefr síra Þorláki Hallgrímssyni lagaumboð yfir öllum sínum peningum, föstum og lausum, og að sækja þá, er ranglega hefði verið haldið fyrir henni, að tilgreindum jörðunum Krossanesi og Mýri.

AM. Apogr. 3897 „Ex originali. 3 innsigle hafa fóst vered vid þetta kalfskinnsbref, enn eru nu óll burtu. Brefid gaf mier Sira Hiallte Þorsteinsson i Vatzfirde, enn [hann] hafdi þad eignast á Látrum i Miofafirde, efter Sira Vigfus Gudbrandsson eda hans brædur. Er, ôefad, komid i fyrstu fra Herra Gudbrande til Ara Magnussonar. Originalenn gaf eg lógmannenum Pale Jonssyne Widalin“ (AM.). — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þat giorum vier broder Helgi æboti á Þingeyrum. Hogne prestur Petursson. Jon Brandzson og Gisle Brandzson. godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi a Þingeyrum j Uatzdal sunnudaginn mæstañ fyrir Jonsmessu baptiste vorum vier i hiá. saum og heyrdum a. ad Helga Jonsdotter gaf med handabandi Þorlaki presti Hallgrimssýni sitt fullt og allt laga vmbod ýfer ollum sinum peningum fostum og lausum. fridum og ofridum. kuikum og daudum. Skyldi hann þessum peningum ráda og ʀegera med fullmegtugu vmbodi sem hun sialf. Somuleidis og ad seckta og sækia og saker ægefa. huar hennar peningar væri [ra]ngliga halldner i fornañ tima eda nýian. ath tilskildum jordum Krossanesi er liggur i Holakirkusokn. og Mýre er liggur i Breidabólstadar kirkiusokn. hueriar er hun reiknar sina eign uera og verit hafa sidañ fader hennar Jon heitinn Sigmundzson. sem gud hans sal nadi. gaf henne. enn hann hafdi keypt at Herþrudi heitinne Eirecksdottur. sem bref hier vm giord utvisa. Skylldi sera Þorlakur sona og semia þar honum so lizt. og þeir aller kvitter af henne sem hann kvittar hennar vegna. Sagdi greind Helga ath hun hefdi þetta umbod sira Þorlaki feingit fyrr med handsolum og vottum. skýlldi þetta vmbod standa j næstu þriu ár og þath leingur sem log banna ecki.

Og thil sanninda hier um setium vier fyrgreinder menn vor insigle fyrir þetta bref er skrifat var i sama stad og dag sem fyrr seiger arum epter gudz burd. ꝏ. d. l. ij.

219. (24. júní 1552) á Bessastöðum.

SKILAGREIN á því, er síra Jón Bárðarson hefir tekið við til bús í Viðey og látið út.

AM. 264, fol., frumrit á pappír.

Anno 1551 och tiill 1552.

Her efther fyndis al ser Ions opeberelse hues hand haffuer opebo[ritt] ett aar om.

Opeberelse paa fiske.

Jtem haffuer iegh opeboritt tiill klosters behoff ij lester fiske.

Opeberelse paa miell.

Jtem haffuer iegh opeboritt ij Strôm iij lest miell.

Jtem haffuer iegh opeboritt ij landskild iij tonder miell.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff Bestede iij tonder miell.

Opeberelse paa maltth.

Jtem haffuer iegh opeboritt ij Strôm xij maltth[onder].

Opeberelse paa ôll.

Jtem haffuer iegh opeboritt ij landskild viij [tonder ôll].

Opeberelse paa smôr.

Jtem haffuer iegh opeboritt ij leger lxiij vetter s[môr] och vj fôringh smôr.

Jtem haffuer der weritt sammen sanckitt ij Selen xiij vetther smôr.

Jtem haffuer der weritt sanckitt paa Widô v vetther smôr.

Jtem wor ijgen hollendis ij forgangen aar liiij vetther smôr.[1])

Opeberelse paa slacterije.

Jtem haffuer iegh laditt slacthe xij faar geld.

Jtem haffuer iegh laditt slacthe gamelle faar xvj.

Jtem haffuer iegh laditt slacthe gamele kôr ix.

Jtem haffuer iegh laditt slacthe gelnôdtt iij.

Jtem haffuer iegh laditt slacthe ij tyrer.

---

1) Hér í milli eru fest 4 blöð úr þýzkum viðskiptareikningi, sem ekki kemr þessum við.

Jtem haffuer iegh laditt slacthe paa Marimes en tyr iij aar gammel.

Jtem haffuer iegh laditt slacthe paa Marimes j faar ett aar gamell och ett anditt faar ij aar gamell.

Opeberelse paa skijnd och huffuer.[1])

Jtem haffuer iegh opeboritt xv huder som ieg haffuer laditt slacthe.

Jtem haffuer iegh faaitt fraa Bestede ij huder.

Jtem er her bliffuitt aff thete forgangen aar behollendis j hudtt.

Opeberelse paa wattmell.

Jtem haffuer iegh opeboritt fraa Bestede xij waade vattmell och viij sticker.

Jtem wor ijgen behollijndis aff thete forgangen aar j waade vattmell.

Opeberelse paa lerritth.

Jtem haffuer iegh opboritt xxxix sticker leritth.

Opeberelse paa klede.

Jtem haffuer iegh opeboritt vij sticker blaamenget klede och feck raa[d]skonen thett ij sijn lôn.

Opeberelse paa snere.

Jtem haffuer iegh opeboritt xij snerer.

Opeberelse paa wetthesten.

Jtem haffuer iegh opeboritt vj vethesten.

Opeberelse paa aarer.

Jtem haffuer iegh opeboritt xj aarer.

Jtem opebar iegh en laadtt aff Bestede en iiij mande fer med iiij aarer.

Opeberelse paa iern.

Jtem haffuer iegh opeboritt vj. iernteñer.

Opeberelse paa hamell.

tem haffuer iegh opeboritt ij tonder hamell.

Her effther fijndis all mijn vttgi[f]tth Anno 1551 och tiill thet aar 1552.

Jtem Wtthgiff[2]) paa fiske.

Jtem ij tho skiffsfer j^c fiske.

1) Svo; á að vera huder. 2) Svo.

Jtem den mand som vocther faar feck paa Mekelsmesse etth hunder och xx fiske.

Jtem haffuer her werritt forteritt paa klosteritt tiill iulle xiij^c fiske.

Jtem haffuer her weritt forteritt fraa iulle och tiill pingestdagh v^c fiske med thet som fatige haffuer fangetth ij vinther.

Wttgiff paa miell.

Jtem kom tiill Steines x/ tonde miell.

Jtem Ollauer paa Brecke for indholtt ½ tonde miell.

Jtem feck hand paa Mosfelltt forterringh som bleff forteritt den thitt wij droge tiill alting i½ tonde miell.

Jtem Marckus for sitt resentt ij huor behoff gøris ½ tonde miell.

Jtem fatigh folck paa Marymesse ½ tonde miell.

Jtem kom tiill Sell j tonde miell.

Jtem Thetur Germundsøn for tho reser paa Sternes ½ tonde miel.

Jtem er her forteritt paa k[l]oster tiill kager oc grød tiill iulle xx tonder miel.

Jtem Pouell Sijnersøn ij sitt formandskop j tonde miell.

Jtem er forteritt paa kloster fraa iulle och tiill Sancthe Hansdagh v½ tonde miell.

Wtthgiff paa malltth.

Jtem bleff brøgitt tiill Marrimesse iij tonder malth.

Jtem bleff brøgitt tiill iulle ij tonder malth.

Jtem noch er her brøgitt iij tonder malt.

Jtem bleff brøgitt fraa iulle och tiill Sancth Hansdagh iiij tonder malt.

Withgiff paa øll.

Jtem bleff wtt drocken aff landskilde øll men[s] skiffuen taa her ij landitt v tonder øll.

Jtem noch bleff her wtt drocken iij tonder øll.

Withgiff paa smør.

Jtem feck Ion Simensøn for gres att slaa j vett smør.

Jtem feck Marthen Ionsøn ij sitt formandskop vj føringh smør.

Jtem feck Ion smett paa Sternes for smedelôn vj fôringh smôr och ij fôringh tiill matt.

Jtem feck Pouell Siuersôn ij sitth formandskop j vetth smôr.

Jtem ij tho skiffsferd[er] paa Sternes och en ij Wallfôr[1]) xiiij fôringh smôr.

Jtem henthe viiij mend ett gamellt skiff fraa Strernes[2]) och finge de alsammen j vett smôr.

Jtem Odny paa Sternes ij ty[e]nstelôn j fôringh smôr.

Jtem for faar att foruare tiill Hans kost fraa Mekalsmes[s]e xiiij fôringh smôr.

Jtem Marckus for sijtt resende ij fôringh smôr.

Jtem kom tiill altijngh j vett smôr.

Jtem fatige folck tiill Marimesse j vett smôr.

Jtem Frans Iepsôn ij fôring smôr.

Jtem Goner Bordesôn ij sitt formandskop j vett smôr.

Jtem Theter Germundsôn for skiffsfer j fôring smôr.

Jtem haffuer iegh vtt vegitt fraa Mekalsmesse och tiill iulle Andres v fôringh smôr.

Jtem Guner vindemand och saa v fôringh smôr.

Jtem Ion Nopsôn vindemand och saa v fôringh smôr.

Jtem noch haffuer iegh vtt vogen tho vindemand fraa Ionsmes[s]e och tiill i aars dags ij vetter och ij fôringh smôr.

Jtem dis[s]e efftherne mend ere wtt gjortt tiill att ro ij werethijtt.

Jtem Tore Mangnussôn[2]) j vett smôr.

Jtem Ion Elloffsôn j vett smôr.

Jtem Pouell Gurensôn j vett smôr.

Jtem Andres Andersôn j vett smôr.

Jtem Ion Nopsôn j vett smôr.

Jtem Border Ottsôn v fôringh smôr.

Jtem Magnus Basse fraa Meka[l]smes[s]e och tiill weretijtt er wde xiiij fôringh smôr.

Jtem en kone som ty[e]nthe dis[s]e mend feck j vetth smôr och hade hun ij barn med segh.

Jtem er her forteritt paa klosteritt tiill iulle xv vetther

1) Svo; mun eiga að vera Hvalfjörð. 2) Svo.

smôr fraa iulle och tiill Sancth Hansdag er her forteritt xx/ vetth smôr.

Jtem er her ijgen behollendis lxxx vetter smôr.

Wttgiff paa slactherie.

Jtem feck Torre Mangnussôn ett gameltt faar och ett geltt faar ij verthitt.

Jtem Ion Elloffsôn ett gameltt faar och ett gelt faar ij verrethitt.

Jtem Pouell Gurensôn ett gameltt faar och ett geltth faar ij werrethitt.

Jtem Mangnus Bas[s]esôn ett gameltt faar och ett geltt faar ij werrethitt.

Jtem Andres Andersôn ett gameltt faar ij vertitt.

Jtem feck kone som tyenthe denum ett gameltt fa[a]r.

Jtem bleff her forteritt tiill iulle v gamelle kôr och iij gellett[1]) faar och ij gillitt[1]) nôdtth och x gamelle faar fraa iulle och tiill Sanclhe Hansdagh bleff forteritt iij gamelle kôr ett gillitt nôdtt och iij gille faar.

Jtem er ijgen beholdendis ij geld nôdtt och ij gill faar.

Wtthgiff paa huder och skindtt.

Jtem Torre Mang[nus]sôn vj par skeder och ij angeltôme.

Jtem Ion Elloffsôn vj par skede och ij angeltomme.

Jtem Pouell Gurensôn vj par skede och ij angelltome.

Jtem Ma[g]nus Basesôn v par skede och ij angeltôme.

Jtem Anders Andersôn vj par skede och ij angelltome,

Jtem Ion Nupsôn iij par skede och ij angeltomme.

Jtem Border Ottsôn iij par skede och ij angelltomme.

Jtem konen som ty[e]nthe dennum iij par skede och hijndis bôrn iij par skede.

Jtem faarehyurde feck ij huder fraa Mekalsmesse och tiill paaske.

Jtem en mand for syre att gemme paa Holmme j par skeder.

Jtem Arñe aff Risbro for hand lapitt kelle j hud.

Jtem Giser ij Engôe for skiffsfer ɉ hudlth.

Jtem viij mend som henthe skiffuitt thet gamelle paa Sternes ɉ hudt.

1) Svo.

Jtem haffuer arbedisfolck faaitt her paa k[l]oster viij huder tiill iulle.

Wtthgiff paa wattmell.

Jtem Torre Maugnussôn vindemand[1]) haffuer faaitt xij alñe vattmell.

Jtem Ion Ielloffsôn[2]) vindemand x alñe vattmell.

Jtem Marthen windemand viij st cker vattmell.

Jtem Border Bran[d]sôn windemand xvij alñe vattmell.

Jtem Ion Sijmensôn vindemand viij alñe vattmell.

Jtem Pouell Gurensôn windemand x alñe vattmell.

Jtem Ion Nopsôn vindemand jx alñe vattmell.

Jtem Anders Andersôn windemand viij alñe vatt[mell].

Jtem Seffynder forrehyurde xij allñe vattmell.

Jtem Tomis nôdehyrde ix alñe med ett quarther vattmell.

Jtem Guner nôdehyrde iiij alñe wattmell.

Jtem Maunus[2]) Bassesôn vindemand x alñe vattmell.

Jtem Allexius windedrengh v alñe och ett quarther vatt[mell].

Jtem Border Ottsôn vindedrengh vj alñe vattmell.

Jtem Guren Haldersdotther viudekoñe[3]) vj alñe vattmell.

Jtem Guren Arñedotter vindekoñe vj alñe vattmell.

Jtem Guren Pouels moder vindekoñe vj alñe vattmell.

Jtem Stencke wijndekoñe vj alñe vattmell och vj for thet forgangen aar som hynde tiillstodt.

Jtem Gunye vindekoñe vj alñe vattmell.

Jtem Herdis windekoñe vj alñe vattmell.

Jtem Olluff vindekoñe vj alñe vattmell.

Jtem Guren Arñedotter vindekoñe vj alñe vattmell.

Jtem Helge Grimsdotther vindekoñe vj alñe vattmell.

Jtem Guren Torleffsdotter vindekoñe vj alñe vattmell som hynde tiillstod aff forgangen aar.

Jtem Margretthe vindetôlke iiij alñe vattmell.

Jtem Ion Torde[r]sôn ij smederkop iij alñe vattmell.

Jtem Ion Kettelsôn ij alñe valtmell for hand slaa kapel.

Jtem Marthen windemand tiill att ligge ij x*r* alñe.

Jtem Anders Andersôn vindemañd att lig[g]e ij ij alñe.

1) Er skrifað neðan við. 2) Svo. 3) Er skrifað aftast í línunni.

Jtem Ion Nopsôn vindemand[1]) tiill att lige ij ij alñe.
Jtem Ion Elloffsôn viñdemañd att lige ij iij alñe.
Jtem feck iegh en fatigh mand ij alñe vattmell.
Jtem en fatigh koñe ij alñe vattmell.
Jtem Ion smett paa Sternes feck xiij alñe vattmell vualkitt ij smederkop.
Jtem togh ser Ion ij sijn lôn j vaade vattmell som holler xxiiij allne.

Wtthgiff paa lerritt.

Jtem Guren Pouelsdotther raaskoñe vj sticker leritt.
Jtem Gudeny och Herdis vinnekoñe iij alñe leritth.
Jtem Oluff och kalue Guren iij sticker leritt.
Jtem Helge Germundsdotter windekoñe ij sticker lerit.
Jtem Stencke oc Guren Haluorsdotter vindekoñe iiij alñe.
Jtem Sternes Guren windekoñe ij sticker leritth.
Jtem Guren Toloff[-]dotther vindekoñe ij alñe leritth.
Jtem Guren Arñesdotther vindekone v alñe leritt.
Jtem broder Petther vj alñe.
Jtem tiill borddogh vij sticker.

Wttgiffth paa snôrer.

Jtem Torre Mangnussôn vindemand j snere.
Jtem Ion Elloffsôn vindemand j snere.
Jtem Pouell Gurensôn vindemand j snere.
Jtem Mangnus Basesôn vindemand j snere.
Jtem Andres Andersôn windemand j snere.
Jtem Ion Nopsôn vindemand j snere xxx faune.
Jtem Border Ottsôn vindedrengh j snere xxx taune.
Jtem Anders vindemand tiill sôes ij somer xxx faune.
Jtem tiill potthancker och dragereff xxx faune.
Jtem en mand som rode paa sôen ij sômer[3]) xxx faune.
Jtem kom ett snere tiill en laxevodlth.
Jtem ett snere tiill storre ferdtt xxx faune.

Wtthgiffth[2]) paa iern.

Jhem haffuer der weritt smeditt aff j then j tangh.
Jtem en anden then er gyortt j borklep aff.
Jtem aff iiij er[2]) tenner er smeditt angelkroger och skiffuer och anditt huaad[2]) behoff gôris.

1) Innst i linunni. 2) Svo.

Wtthgifflh paa faareskynd.

Jtem Torre Mangnussôn vindemand haffuer faaitt v faareskynd tiill skynstack och ij tiill skyndbrogh och ett kalskynd.

Jtem Ion Elluffsôn vindemand[1]) haffuer v farreskynd tiill skindstack och ij tiill skyndbrogh och ett kalskynd.

Jtem Ion Nopsôn vindemand haffuer faaitt v faareskynd tiill skyndstack och ij tiill skyndbrogh och ett kallskynd.

Jtem Pouell Gurensôn vindemand haffuer faaitth v faar[e]skynd ij skyndstack och gamell skyndbrogh.

Jtem Mangnus Basesôn windemand haffuer faaitt gamell skyndstack och ij skynd tiill skyndbrogh.

Thete haffuer ser Ion sentt tiill altiñgh.

Jtem sentt tiill altijngh lxxx fiske.

Jtem sentt tiill altijngh xij fôriñgh smôr.

Jtem sentt tiill altijngh salthitt lax xx.

---

220. 24. júní 1552. á Bessastöðum.

Leigna, landskylda og skreiðargjaldsreikningr Eggerts fógeta Hannessonar af konungsjörðum í Borgarfirði, Viðeyjarklaustrsjörðum, Bessastaðajörðum og af Skóga- og Merkreignum, ásamt skilagrein á búpeningi.

AM. 264, fol., frumrit á pappír.

Retth iordebogh paa Iselande aff quiller paa smôr som er opeboritt wett Sancthe Mickaelisdags tijtt om hôsten anno 1551 oc op paa lanskildtt oc fiskeleger som er opeboritt om worren der nest effther thet aar anno 1552.

Thete eptherne gods liger ij Borgefyor sissell syden oc westen Huijdaa och haffuer Egertt Hansôn seluff ombott der offuer.

1. Jtem mett Littlekrop iij kôr. xviij faar. landskild lxxx alner. ij leger xij fôringh smôr. dt.[2]) och ij lanskildtt en v

1) Yzt í línunni. 2) Þetta orð er bundið og ætti að prentast dist. (= disligeste), en er hér haft eins og áðr í þessu riti (bls. 131 og síðan), samræmis vegna.

aar gamell hest for lxxx olner. dt. oc stander dend samme hest hos gaaren.

2. Jtem mett Klepersrôkom ij kôr. viij faar. lanskildtt xl olner. ij leger vij fôringh smôr. dt. oc ij landskild ij faar med lam. dt. oc haffuer iegh satt thennum med gaaren.

3. Jtem mett Huijdaarbacke j ko. lanskild xl olñer. ij leger ij fôringh smôr. dt. landskildtt er wbetallt och staar hos thenne gaar ett iij aars gellitt faar som vor gollitt ffraa Olstedom.

4. Jtem mett Olstedom iij kôr. xij faar. landskild lxxx olner. ij leger haltyende fôringh smôr dt. oc ij landskild en ij aars gamel hest oc kom samme hest tiill Bestede.

5. Jtem mett Rodsgilaa ij kôr. xvj faar. haffuer Ion Nekulausôn en ko oc vj faar. end Steffen haffuer en ko oc x faar. lanskildtt lxxx olner. ij leger lx fôringh smôr, dt. oc ij landskyld iiij faar mett lam. dt. oc er disse iiij faar satt mett gaaren.

6. Jtem mett Opselom iiij kôr. iij faar oc ij kirckequiller. landskild j^c^. ij leger ix fôringh smôr. dt. oc ij landskild en iiij aar gamell ko. dt. oc er denne samme ko satt med gaaren.

7. Jtem mett Torualstedom ij kôr. xxj faar. landskild lxxx olner. ij leger xj fôriñgh smôr. dt. oc ij landskildtt iiij faar mett lam. dt. oc haffuer ieg satt iij faar med gaaren. de eine er opbett mett ett quille. disse iij faar er ij[1]) regnitt med[1]) ij[1]) de xxj som forne er.

8. Jtem mett Hackelstedom j ko. ix faar. lanskild lxxx olner. ij leger xv fôringh smôr. dt. oc ij lanskildtt iiij faar med lam. dt. haffuer iegh opbett en quille med ett faar med lam. oc haffuer ieg bôgtt de ander iij med iorden ij waar.

9. Jtem mett Huamme j ko. iij faar. ij lanskild x ôre. ij leger iij fôringh smôr. dt. oc ij landskild haff[u]er hand foritt ett iij aars gameltt nôdtt. opbett j quille mett xx olñer. thenne tiillkommendis vinther forer hand thet samme nôdtt ij xx olner paa samme landskild.

10. Jtem mett Hockagille ij kôr. xij faar oc ij kirckequiller. landskild j^c^. ij leger vj fôringh smôr. dt. opbett j

1) Svo.

quille med eñe lege. och ij landskildtt ett iij aars gameltt nødtt. dt. thete samme nødt skall hand forre for xx oluer som felde paa landskild.

11. Jtem mett Grothe ij kôr. xv faar oc j kapell. lanskild x ôre. ij leger ix fôringh smôr. dt. oc er kapellegen vbetaltt. oc ij lanskild iij faar med lam. dt. er samme iij faar satt med iorden.

12. Jtem mett Gestedom iij kôr. vj faar. j kapell ij lanskildtt er xl olner. oc ij leger ix fôriñgh smôr. dt. oc ij lanskyldtt ij faar mett lam. dt. oc haffuer Ion Grimsôn tagitt vett dend. och er denne kapell legitt for x olner oc borgitt for x ôrer om dett dôer.

13. Jtem mett Derrestedom ij kôr. xij faar. ij leger vij fôringh smôr. dt. oc er her ingen lanskyldtt aff thenne gaar. for handtt haffuer lenge legitt ôde. och will hand icke bestaa att der er mere faar hos denne gaar end x faar.

14. Jtem mett Bruerrôkum ij kôr. xij faar. lanskildtt er lxxx olner. ij leger x fôringh smôr. dt. oc ij landskildtt iij faar med lam oc ett iij aars gamelltt gellitt faar for xx oluer. dt. oc haffuer iegh satt disse iij faar med ga[a]ren. och bleff thete gellitt faar dôtt ij vinther som vor gollen ij lanskild.

15. Jtem mett Hamerre iiij kôr. iij faar. lanskyldtt j^c oc ij leger lxxx oluer. oc ij leger ix fôringh smôr. dt. oc. ij landskildtt ij kôr. dt. oc er disse ij kôr satt med gaaren oc er her hos denne gaar ij kirckequiller.

16. Jtem mett Oluastedom iij kôr. hos Helgue lanskildtt j^c oc lxxx olner. ij lanskildtt ett aars gameltt nødt for xl olner oc for de ander xl oluer er opbett mett thete nødtt ij quiller. oc ij leger vj fôringh smôr. dt.

Jtem mett halparthen aff Oluestedom soim Tollôffuer boer paa vj faar. lanskyldtt x ôrer oc ij lanskldtt ett aars gamellth nødt for xl olner. oc ett faar med lam skall hand forre thete nødtt fore ij vinther. oc ij leger ij fôring smôr dt.

17. Jtem mett Huijtheruelum ij kôr. ix faar. lanskildtt er ij^c. ij leger haffuer Torder gollitt vij fôringh smôr. dt. oc ij lanskildtt ett iij aars gameltth kapell for x ôrrer. der tiill haffuer hand foritt ij nødtt fyr xl oluer. endtt haffuer Torder

gollitt effther sijn partt ij faar med lam. oc stander de ij faar med lame hos gaaren. och er Eiuell skildigh xl olner aff landskildtt. oc der tiill ij lege. oc en aars gamell quie som døde hos hannm.

18. Jtem mett Hegstedom v kør. vj faar. lanskyldtt v øre. ij leger x føringh smør. dt. oc ij lanskyldtt ett faar med lam oc ett aars gameltt faar. dt. kom thete faar med lamitt tiill Valle tiill lege. togh iegh tiill megh en gamell ko oc satthe iegh en iij aars gamell ij steden.

19. Jtem mett Solhelmetonge ij lanskildtt jc. vor dett j hest oc kom samme hest tiill Bestede.

12.[1]) Jtem Buerfeld er øde oc gaar ingen landskilde vdtt aff.

Jtem husmanden paa Veldom bliffuer skildigh iij leger x olner aff en kapell som Eiuell galtt ij lanskildt.

Thise efftherne vij iorder Huijdør closters gods liger ij Borgefyor. och skulle the orligen førre teris leger till landesteffnen.

Jtem mett Heste iiij legequiler oc iiij kyrckequiler. landskilld jc. ij leger j vett smør. dt. oc ij landskild j iiij aar gamell ko. dt. och kom den samme ko tiill Hols tiill legequiller.

Jtem mett Snerthestedom viij legequiller mett en hest som staar hos Theter. landskyld xl olner. ij lege ij vetther smør. dt. och ij landskild ett aar gameltt nødtt. dt.

Jtem mett Brodetange iij legekør. vj faar. och her aff dødtt v legequiller. landskyld xl olner. ij leger xij føringh smør. dt. her er ij forit en ij aar gamel nødtt. och stander ijgen ley aff ij quiler och ij landskild j faar lamløst och j føringh skijnd for xl olner. dt.

Jtem mett Holle iij legekør och vj faar. och er her vj quiler dødtt. landskild jc. ij lege xiiij føringh smør. och ett aars gameltt nødtt ij tho leger. dt. och ij landskild en iiij aars gamel ko. dt. och staar hun hos gaaren for leyquiler. och er her en gamell ko dødtt och haffuer hand satth en aars gamell kuije ij steden. gaff hand tiill j føringh skijnd-

1) Svo.

Jtem mett Halsom vj kôr och xij faar. en hest er dôdtt. landskild lxxx olner. ij leger ij vetther smôr. dt. och vor her ij foer ett iij aars gameltt nôdtt och landskildtt en ij aar gamell quie for x ôre och iij aars gameltt fa[a]r for xx olner. dt.

Jtem metth Galtherholthe ij kôr. och v quiler er her dôdtt. landskyld x ôre. ij leger xij fôringh smôr. dt. och er her forritt en ij aars gamell quie och ij landskild ij nôdtt huertt ett aar gameltth och ett aar gamelltt faar dt.

Jtem metth Brecke viij legequiller och vj kirckequiller. landskyld er j^c. och j waade wattmell och j tonde miell. ij lege ij vetther smôr. dt. och ij landskyld en iiij aar gamell ko och xx alñe vattmell. dt. quithitt iegh mielltonde mett hannum for dags halse oc anden sijn vmag.

Och nu er her ix nôdtt tiill gresgangh paa dise vij klostersiorder gangendis.

Thete eptherne gods Huijdôr k[l]oster liger ij Gulbring sissell.

1. Jtem mett haluff Ijrefeltt ij legequiller. j kirckequiller. landskyld er j tonde miell. ij leger ij fôringh smôr. dt. opbôtt j quile med en lege. och ij landskild ij gamell geldfaar. dt.

2. Jtem mett Waldestedom iiij legequiller. j kirckequiller. landskild er ett hunder oc lxxx olner. ij lege en vett smôr. dt. och ij landskild en v aars gamell ko oc iiij faar med lam. dt.

3. Jtem mett Halse iiij kôr. xij faar. j kirckequiller. landskild er ij^c. ij lege xij fôringh smôr. dt. och ij landskild vj aar gamell ko och iij gamell gellefaar. dt.

4. Jtem mett Morrestedom ij kôr. vj faar. landskild er xv ôre. ij leger vj fôriñgh smôr. dt. och ij landskild en viij aar gamell hestemoder for xv ôre. dt.

5. Jtem mett Kydefeltt er iij kôr. ix faar och en ij aars gamell kapell och dôde der en leyequile. det staar hos Torder. landskildtt er xv ôre. ij leger vj fôriñgh smôr. dt. och ij landskild en v aar gamell ko. de x ôrre som er halparthen gaff hand ij landskild och anden halparthen aff

koen gaff hand ij thre leger och der tiill ett faar ij [aars] gamelltt oc ett vor aars gameltt ij v ðre. dt.

6. Jtem mett Backe iij kðr. xij faar. landskyld er ijc. ij leger x fðriñgh smðr. dt. och ij landskild j hest iiij aar gamell for jc och xx olner och elt ij aars gameltt nðdtt for x ðrre. dt. och bliffuer iegh hannum skildigh xx olñer ij hð-t.

Jtem er ett legequille ij Attnerholthe. och haffuer Ion Elluff-ðn windemañd paa kloster tagett den ij sitt kop.

7. Jtem mett Inderreuattle iiij kðr. vj faar. landskild er ett hunder. ij leger ɉ vett smðr och ett faar mett lam. dt. och dett faar togh Ion Elloff-ðn tiill segh ij sijn viñdelðñ. haff[u]er hand foritt ett nðdtt elt aars gamlitt[1]) och anditt ij aars gamellt. och ij landskild en v aars gamell ko. dt. och togh iegh den gamell ko tiill megh oc salthe iegh den onghe ij staden ijgen som vor gollen ij landskildtt.

8. Jtem mett Ittherwalde iiij kðr. landskild er ett hunder. ij leger j vett smðr. dtt. landskyld en iiij aar gamell ko. dt.

Jtem er elt legequille aa Iorffue. ij lege j faar mett lam. dt. och dett faar feck Ion Iorunñd-ðn paa Skrottholle for hand opbetthe quillett paa Skrotthollum.

9. Jtem mett Skrotthollum iij kðr. vj faar. landskild er vij faar. ij leger j vett smðr. dt. och ij landskild elt iiij aars gameltt nðdtt oc ett ij aars gamelltt geltt faar. dt.

10. Item metth Saltuigh ij kðr. xij faar. landskild jc. ij leger vɉ fðringh smðr och ett faar mett lam. dt. och er her foritt elt aars gamelt faar. och ij landskild en iij aars gamell ko. dt.

11. Jtem mett Moum v. kðr. vj faar. landskild er ett hunder. ij leger x fðriñgh smðr. dt. haffuer her weritt foritt en ij aars gamell quie. och ij landskild en iiij aars gamel ko. dt.

12. Jtem metth Esseberigh v kðr oc vj faar. landskild ijc. ij leger xij fðriñgh smðr. dt. och ij landskild vj faar med lam och en ko iiij aar gamel. dt.

13. Jtem mett Mogelsaa v kðr. landskild ett hunder oc

1) Svo.

en wade wattmell. ij lege vj fôriñgh smôr oc ij faar lamlôse och ett aarsgameltt faar. dt. och ij landskild en vij aars gamell ko och ij faar med lam oc ett aarsgameltt faar dt.

14. Jtem mett Wallum iij kôr. landskild er jc. ij leger vj fôriñg smôr. dt. och ij landskild j ko. dt.

15. Jtem mett Grôum iiij kôr. landskild er ett hunder. ij leger ett ij aars gameltt nôdtt for x ôre och ett faar med lam. dt. oc ij landskild en iiij aar gamell ko. dt. togh iegh denne landskilder ko och satthe hijnde tiill Mogelsaa for den gamell ko som iegh togh fraa Môgelsaa.

16. Jtem mett storre Mosfeltt v kôr. xij faar. landskild jc. ij leger xiiij fôriñgh smôr. dt. och ij landskild ett faar med lam och ij faar lamlôs oc ett aargameltt faar och ett aarsgameltt quie for xl olner oc ij faar huer ett aar gameltt. dt.

17. Jtem mett mijnde Mossfeltt ij kôr. iij faar. landskild er x ôre. ij leger v fôriñgh smôr. dt. oc ij landskildt iiij faar huertt ett aar gameltt och ett faar med lam. dt.

18. Jtem mett Laxnes ij kôr. xij faar. landskild xv ôre. forritt for lege viij lam och ij nôd huertt ett aars gameltt. och ij landskild en fijrre aars gamell ko. dt.

19. Jtem mett Raddestedom ij kôr. landskild er x ôre. ij leger j vett smôr. dt. och ij landskild ett aars gameltt nôdtt for xl olñer oc ett faar med lam. dt.

20. Jtem mett Helgedall iij kôr. vj faar. landskild x ôre. ij leger j vett smôr. dt. haffuer hand fforitt ett nôdtt ij aars gameltt oc j anditt aarsgamelltt och ij landskyld en ij aars gamell quie for x ôre. dt.

21. Jtem mett Rijsbro ij kôr. xviij faar. landskild er jc och xl olner. ij leger j vett smôr och ij faar huer ett aars gameltt. dt. haffuer hand forritt ett nôdtt ij aars gameltt. och ij landskildtt én iij aar gamell ko for ett huñder oc ij aars gameltt nôdtt for x ôre. dt.

22. Jtem mett Tonge ij kôr. xij faar. landskild jc och j mark. ij leger j vett smôr. dt. och ij landskyldt ett quille och ett faar med lam. dt. och togh hand thete quile ij sijtt formanskôp. och haffuer iegh quithitt v ôre for syre och for hôe med hannum.

23. Jtem mett Vermedall iiij kôr. xij faar. landskild er xv ôre. ij leger ett faar mett lam oc ett faar ett aars gamelt. dt. haffuer hand foritt viij lam och ett nôdtt ij aar gamelt. och ij landskild en viij aar gamell ko. dt. och ganger aff denne ko v ôre for ij quiller lege.

24. Jtem mett Fettheakott iij kôr. vj faar. landskild er x ôre. ij leger ij fôrīngh smôr. dt. haffuer hand foritt viij lam. och ij landskild ij faar huertt ett aars gameltth. ett faar med lam oc ½ tonde ôl for xx olñer. dt.

25. Jtem mett Lagefeltt ij kirckequiller. landskild er j^c. thogh ser Ion thene landskild ij sitt kop. dt.

26. Jtem mett Bleckestedom ij kôr. xij faar. landskild lxxx olñer. ij leger vj fôrīngh smôr. dt. haffuer hand foritt ett ij aars gameltt nôdtt ij en lege. och ij landskild ett aars gameltt quie for xl olñer oc tonde ôll for xl. olner. dt

27. Jtem mett Verma ij kôr. xij faar. landskild ett huñder oc j vade vattmell. ij leger en vett smôr. dt. oc ij landskild vj faar med lam oc j vade vattmell. dt. oc tog ser Ion Barresôn de vj faar med lam ij kop sitth. och er hos thenne gaar iiij kirckequiller.

28. Jtem mett Korthelstedom iij kôr. vj faar. landskild j^e och j tonde ôll och ett faar ett aars gameltt. ij leger vj fôrīngh smôr. dt. haffuer hand foritt ett ij aars gameltt nôdtt. och ij landskild en iiij aars gamell hest for ett hunder oc xl oluer och ett faar ett aars gamelt. dt.

29. Jtem mett Lamhage v quiller. landskildtt xv ôrer. ij leger ½ vett smôr. dt. haffuer hand foritt en ko ij tho leger. opbett j quille for en lege. och ij landskild en aarsgamell quie for xl olñer och iij faar huertt ett aars gameltth och en haluff tonde ôll. dt.

Jtem togh iegh ett quille ffraa Lamhage som icke vor bôgtt med gaaren oc togh iegh thet tiill klosters ijgen.

30. Jtem mett Rônesseuattne iiij kôr landskyldtt j tonde ôll oc j fa[a]r med lam. ij leger vj fôringh smôr. dt. oc opbett en quille med en ley. och ij laudskild ett aars gameltt nôdtt for xl olñer oc ett faar med lam. dt.

31. Jtem mett Tormodisdall iiij kôr. vj faar. landskild lxxx olner. ij leger ix fôrīngh smôr. dt. opbett ett quille

med halluff lege. och ij landskild ij faar med lam och iij faar huertt ett aars gameltt och j wett fiske. dt.

32. Jtem mett Mødall iij kør. xviij faar. landskyld er x øre och en tonde øll. ij lege vj føringh smør oc ett aarsgameltt nødtt. for ij leger opbette ett quille ffor en lege och ij landskild ij faar med lam och ij faar hüertt ett aars gameltt oc j tonde øll. dt.

33. Jtem mett Holme ij kør. xij faar. landskild x øre frij och xij tonder kull. ij leger en vett smør. dt. och ij landskildtt ett aarsgameltt quie ffor xl olner oc ett faar med lam och xij tonder kull. dt.

34. Jtem mett Orbeye xij faar. landskild jc. leger ij føringh smør. och ett faar mett lam. dt. och ij landskildtt j ko. dt. och togh Guner Baardesøn thenne ko ij sitt formandskop.

35. Jtem mett Grøff iij kør. xij faar landskyldtt ett hunder. ij leger x føringh smør. dt. landskyld en iij aars gamel ko for ett hunder. dt.

36. Jtem mett Keldom iiij kør. vj faar. landskyldtt xv øre. ij leger j wett smør. dt. opbett en quille for j lege. och ij landskyldtt j aarsgamell quije for xl olner och ett aarsgameltt faar och j tonde øll. dt.

37. Jtem mett Ede ij kør. vj faar. landskild x øre. ij leger vj føringh smør. dt. thenne landskild togh Marthen smett ij sitt smederkop.

38. Jtem mett Guuenes j quille oc ij kirckequiller. landskyld iiij tonder øll. quttitt legen ffor flytthijng. och ij landskyldtt iiij tonder øll. dt.

39. Jtem mett Klepe ett legequille. landskild jc. lege ij føring smør. dt. oc ij landskild j iiij aars gamell ko. dt.

40. Jtem mett Wassende iiij legequiller. landskildt x øre frij oc xij tonder koll. ij leger j vett smør. dt. och ij landskyldtt x øre. och tog Pouell Gurensøn den ij sijtt kop. oc xij tonder kull. dt.

41. Jtem mett Breholthe ij legequiller oc ij kirckequiller. landskyld jc. ij leger j vett smør. dt. och ij landskyld vj faar med lam och tog Thore Maugnussøn thennum ij sitt vindekop.

42. Jtem mett Degranes ij kør. landskyld xv øre. ij

leger ½ vett smør. dt. oc ij landskyld ett aarsgamelt nødtt for xl olner oc ij faar med lam oc ett faar ett aars gameltt. dt.

43. Jtem mett Huamskotthe ij kør. vj faar. landskildtt xv øre. ij leger vj føringh smør. dt. oc ij landskild ett aarsgameltt nødtt for xl olner och ij faar. ett haffuer lam. oc ett faar. ett aars gameltt faar. dt.

44. Jtem mett Wiuelstedom iiij kør. vj faar. landskyld jc. ij leger j vett smør. dt. och ij landskyld j iij aars gamel ko. dt.

45. Jtem mett Arnenesse ij kør. xij faar. landskild ett hunder. ij leger en vett smør. dt. oc ij landskild en ij aars gamell quie for x øre oc j tonde øll oc j vett fiske. dt.

46. Jtem mett Hage ij quiller. landskild x øre. ij lege ½ vett smør. dt. oc ij landskyldtt j tonde øll. dt.

47. Jtem mett Hoffstedom ij kør. landskyld x øre. lege ½ vett smør. dt. oc ij landskildtt ij faar med lam oc ett faar iij aar gameltt for xx olner. dt.

48. Jtem mett Røderaa iij kør. vj faar. landskyld jc. ij leger j vett smør. dt. oc ij landskyld j ko v aar gammell. dt.

49. Jtem mett Attnerholle ij legequiller. landskyldtt lxxx olner. ij leger ½ vett smør. dt. oc ij landskildtt ij vetter fiske oc tonde øll for xl olner. dt.

50. Jtem mett Erfarsø ett legequile. landskyld iiij vetter fiske. ij leger ij føringh smør. dt. oc ij landskildtt jc och lxxx fiske tiill tals. dt.

51. Jtem mett Vattñe v legequiller. landskyld x øre frij oc xij tonder kull. ij leger ix føring smør. dt. oc. ij landttskyld iiij faar huerttt ett aars gameltt oc ett aars gameltt nødtt ij v øre. dt. saa kom her tiill legen x olner.

52. Jtem mett Hualløre iij legequiller oc iiij kirckequill[er]. landskyld jc oc en tonde øll. ij leger vj føringh smør. dt. oc ij landsky[l]dtt j ko vj aar gamell oc j tonde øll. dt. tog iegh den gamelle ko oc sette iegh den landskille ko ij staden.

53. Jtem mett Torbyørnestedtt j ko. xij faar. landskildtt

iij wetter fiske. ij leger vj fôriñgh smôr. dt. oc ij landskille jc och xxx fiske tiill tals. dt.

54. Jtem mett Lambage er ingen quille. landskild iij vett[er] fiske. och ij landskyld jc oc xxx fiske tiill tals. dt.

55. Jtem mett Strôm j ko. xij faar. landskild iij vetter fiske. ij lege vj fôringer smôr. dt. oc ij landskild jc och xxx fiske tiill tals. dt.

56. Jtem landskyldt aff Stocholm en vett fiske. dt.

57. Jtem mett Otterstedtt j ko. xij faar. landskild iiij vetter fiske. ij leger vj fôriñgh smôr. dt. oc ij landskild jc oc lxxx fiske tiill tals. dt.

58. Jtem mett Lonekotthe j ko. landskild iij wetter fiske. ij leger ij fôringer smôr. dt. oc ij landskyld jc oc xxx fiske tiill tals. dt.

59. Jtem mett haluff Huasseron ij kôr. xij faar. landskildtt iij vetter fiske. ij leger j vett smôr. dt. oc ij landskildt jc oc xxx fiske tiill tals. dt.

60. Jtem mett storre Waslôse iij legequiller oc iiij kirckequiller. och ij landskild vj vetter fiske. ij lege vj fôriñgh smôr. dt. oc ij landskild ijc fiske tiill tals. dt.

61. Jtem mett mynder Vaslôse xij faar. landskill iiij vetter fiske. ij leger j vett smôr. dt. oc ij landskildtt jc oc lxxx fiske tiill tals. dt.

62. Jtem mett Torestedom iiij kôr. landskyld jc. ij leger en vett smôr. dt. oc ij landskild j ko iiij aar gamell. dt.

63. Jtem mett Landekatte j ko. vj faar. landskild iij vetter fiske. ij leger j vett smôr. dt. oc ij landskild jc oc xxx fiske tiill tals. dt.

64. Jtem mett Ődnum iij kôr. landskild jc oc en vett fiske. ij leger vj fôriñg smôr. dt. oc ij landskildtt en vj aar gamell ko. dt. oc l fiske ibidem. dt.

65. Jtem mett Bredegierde ij kôr. landskyld iiij vetter fiske. ij lege ij fôriñg smôr. dt. oc tog Pouell Suersôn ij sitt formandskop. opbett en quille mett en lege. oc ij landskild jc oc lxxx fiske tiill tals. dt.

66. Jtem mett store Narenesse iij kôr. landskild v vett[er] fiske. ij lege vj fôriñg smôr. dt. oc ij landskild ijc oc x fiske tiill tals. dt.

Jtem thenne samme mand paa storre Narenes haff[n]er betalt l fiske for hand icke lanthe mand paa skiff ij forgangen aar.

67. Jtem mynder Narenese j ko. vj faar. landskild iij vetter fiske. ij leger j vett smôr. dt. oc ij landskildtt ett hun̄der oc xxx fiske tiill tals. dt.

68 Jtem mett mynder Aslagsted vj faar. landskildtt iiij vett fisker. ij leger ij fôrin̄gh smôr. dt. oc ij landskildtt jc oc lv fiske tiill tals. dt.

Jtem gatt thenne nesl[e] gaar Agslasted mynne l fiske for en man̄d som hand skulle haffue loutt paa skiffuitt ij forgangen aar.

69. Jtem mett storre Axlastedom ij kôr. landskild iiij vetter fiske. ij leger j vett smôr. dt. oc ij landskildtt jc oc lxxx fiske tiill tals. dt.

70. Jtem mets Lodenes ij kôr. landskild iiij vetter fiske. ij leger j vett smôr. dt. oc ij landskild jc oc lxxx fiske. dt.

Jtem thenne mand paa Ladenes haftuer betaltt for en mand som skull[e] haffue roitt paa kon̄gens skift l fiske. dt.

71. Jtem Brônested er hos iij kôr. xij faar. landskild jc oc ett hun̄der fiske tiill gillis. ij leger j vett smôr. dt. qu[i]thitt xx olner ij formandskop. oc ij landskild en v aar gamell ko oc ett hun̄der oc xx fiske tiil tals. dt. oc dôde her j ko. oc satte ieg landskildekoen ij staden ijgen.

72. Jtem mett mynde Voge ij kôr. landskild jc fiske tiill gillis oc en vett fiske. ij leger j vett smôr. dt. och ij landskildtt jc oc lxx fiske tiill tals. dt.

73. Jtem mett store Voge iij kôr oc iij kirckequiller. landskild vij vetter fiske. quitt er alle legen for gesstherije. ij landskild iijc fiske tiill tals. dt.

74. Jtem mett Hederhussitt j ko. landskild iiij vetter fiske. ij leger ij fôringh smôr. dt. med disse tho fôrin̄gh smôr bleff opbett ett quille paa Kolbensted. och ij landskyld ett hun̄der oc lxxx fiske tiill tals. dt.

75. Jtem mett Gostedom iiij kôr. landskild vij vetter fiske. ij leger iiij vetter fiske dt. oc ij landskyld ijc oc lxxxxxx fiske tiill tals. dt. summa iiijc lxx fiske.

76. Jtem mett Haffuerbyernestedom iij kôr. landskild

vij fiskevetter. ij leger vj fôriñgh smôr. dt. och ij landskild ijc oc lxxxxxx fiske tiill tals. dt.

77. Jtem mett Kolbenstedom ij kôr. landskild iiij vetter fiske. ij lege ij vetter fiske. dt. oc ij landskildtt en huñder oe lxxx fiske tiill tals. dt. summa iijc fiske.

78 Jtem mett Torrestedom ij kôr. landskild iiij vetter fiske. ij leger ij vetter fiske. dt. oc ij landskildtt jc oc lxxx fiske tiill tals. dt. summa iijc fiske.

79. Jtem mett Byskere v legequiler oc iiij kirckequiler. landskild xj vetter fiske. ij leger ijc oc x fiske. dt. oc ij landskilld iiijc oc lxx fiske tiill tals. dt. summa vjc oc lxxx fiske.

80. Jtem mett Sternes vij kôr. oc er her ij bortt dôdtt och satte iegh ij ij staden ijgen. landskild vjc fiske tiill tals. legen er aff kôren er[1]) hanum tiillgiffuitt for madlt oc drecke aar om kriñg for kongens folck. och ij landskild vjc fiske tiill tals. dt.

81. Jtem mett Gislehus j ko. landskild ij vetter fiske. j leger j vett fiske. dt. oc ij landskyld lxxxxx fiske tiill tals. dt.

82. Jtem mett Glumbeye j ko. landskyld iiij vett fiske. ij leger ij fôrñg smôr. dt. oc togh Ion ij Hollekott den tiill kost. oc ij landskild jc oc lv fiske tiill tals. dt.

83. Jtem mett Holmehusitt j ko. lanskild ij vetter fiske. ij lege ij fôriñgh smôr. dt. oc tog Pouell Siuersôn den ij sitt formañdskop. oc ij landskilld lxxxxx fiske tiil tals. dt.

84. Jtem mett Byernehusitt j ko. landskild iiij vett fiske. ij leger ij fôriñgh smôr. dt. oc ij landskildtt jc oc lv fiske tiill tals. dt.

85. Jtem mett Valderhusitt j ko. lanskild ij vetter fiske. ij leger j vett fiske. dt. oc. ij landskildtt lxxxxx fiske tiill tals. dt.

86. Jtem mett Lodestofen j ko. landskild iiij vetter fiske. legen bleff hanum tiillgiffuitt ij formandskop. oc ij landskild jc oc lv fiske tiill tals. dt.

87. Jtem mett Hollekatte j ko. landskild iiij vett fiske. bleff hanum legen tiillgiffuitt ij smederkop. oc ij landskild jc oc lv fiske tiill tals. dt.

1) Svo.

88. Jtem mett Littlehöffen ij kör lanskild iiij vetter fiske. ij leger ɉ vett smör dt. som Orm̃er bonde togh tiill segh. och ij landskildtt jc oc lxxx fiske tiill tals. dt.

89.[1]) Jtem mett Husseloffm̃e j ko oc xij faar. landskild viij vetter fiske. ij lege vj föriñgh smör. dt. oc ij la[n]dskild iijc oc xl fiske tiill tals. dt.

Tesse eptherne iorder oc katther ij Gulbrincks sissel liger tiill Bestede. oc er her vij tijngstede vdij.

Jtem mett Kollefyor xij faar. lanskild ett hunder. ij leger er her opbett ij queller mett ij leger. oc ij lanskildtt en v aars gamell ko. dt. oc den ko tiill Bestede.

Jtem mett haluff Helgefeltt ij kör. landskildtt x öre. ij leger ij fö[r]iñgh smör. dt. opbett en quille mett j lege. oc ij landskildtt en aarsgamell quie ffor xl olner oc ett faar mett lam. dt. for nödith tiill Bestede oc lamitt med fa[a]ritt tiill Vidö.

Jtem mett Bustedom vj faar. lanskildtt jc fiske tiill tals. thenne lanskild oc lege tager Hans skriffuers koñe tiill segh effther Frans Iepsön oc Lauris Mulis beffalijngh.

Jtem mett Lam̃ehusitt j ko. lanskildtt v vetter fiske. ij leger ij föringh smör. dt. oc ij lanskildtt ijc oc x fiske tiill tals. dt.

Jtem mett Baarersör iij kör. lanskildtt iiiɉ vett fiske. ij leger vj föriñgh smör. dt. oc ij landskildt jc oc lv fiske. dt.

Jtem mett Kasthusitt ij kör. lanskildtt ij vetther fiske. ij lege ɉ vett smör. dt. oc ij lanskildtt ij vett[er] fiske. dt.

Jtem mett Kirckeneruigh ij kirckekör. landskildtt xij vetter fiske. thet er vc fiske. dt.

Jtem landskildtt aff Kirckebol er xij vetter fiske. dett er vc fiske tiill tals. dt.

Jtem landskildtt aff Fettijurn er iiij vetter fiske. dett er ett hunder oc lxxx fiske tiill tals. dt.

Jtem lanskildtt aff Skoegen oc Marcker egen er xv vetter fiske oc vj vetter smör. j hest oc j vj aar gamel oxe. her aff haffuer iegh opeborritt v vetter smör oc j föriñgh

1) Hdr. 81

smôr och ett gamellt nôdtt oc j hest. dett anditt haffuer Knutt smett oc Hans Holste opeboritt.

Suma paa fiske aff leger oc lanskild wndertagitt landskildtt aff Skogh oc Marckegen vor jx lest oc iiijc oc x fiske.

Her effther fyndis huor mögitt quegh som bleff driffuitt ij fellitt om Kormesse anno 1552.

paa geld nôd oc quier wnge oc gamell lvij nôt.

paa gamell gildfaar lxxxxxviij.

paa ett aars gamelt faar lxxj.

paa kloster er xx kôr.

paa sellitt er xxiij kôr.

paa selitt er jc oc ij faar. der er icke flere mett som haffuer lam en xl. de ander er iste.

paa kloster er vij kapell med iij som er gollitt ij lanskild.

Her effther fyndis huor môgitt her er dôdtt aff kloster thenne winther anno dominj 1552.

Jtem aff gamelle faar er dôdtt lxxxxxvij.

Jtem aff gamell gellitt fa[a]r er dôdtt xxvij.

Jtem haffuer her dôdtt paa kloster aff ett aars gam[e]ltt fa[a]r lxiiij mett vij som worre ij foder paa klosters iordtt.

Jtem end haffuer her dôdtt paa kloster iiij kôr oc j gellitt nôtt och j tyer oc en aarsgamell quie och j kalluff.

Jtem er her dôdtt aff kloster ij thenne vinther kapelle xxvij.

Jtem er her tiilllagtth paa kloster kalluff iiij.

Aff altt thete forne quegh er vttgiffuitt ij thete eptherne j thenne tijdtt lij tiill vindemend.

Jtem ser Ion Baaresôn ij sitt lôn v quiller.

Jtem Marthen smett ij sitt kop ij qu[i]lle och ij formandskop lxxxxx olner.

Jtem Baarder Bransôn ij sitt kop j quille.

Jtem Torder Mangnussôn ij sitt kop j quille.

Jtem Ion Ielôffsôn opeborit ij sitt kop thete aar lxxx olner.

Jtem Pouel Guirensôn ij sitt kop x ôre.
Jtem Ion Nop-ôn ij sitt kop iiij faar huer aargamelt.
Jtem Anders Andrisôn ij sitt kop ij faar mett lam.
Jtem Guner Ionsôn ij sitt kop ett faar med lam oc ett aarsgameltt faar.
Jtem Guner nôdehyuerder ij sitt kop j aarsgamelth faar.
Jtem Sefynder faarehyuerder ij kop sitt j faar med lam.
Jtem Guner Baaredesôn ij sitt formañdskop lxxxxx olñe.
Jtem Gulluouer[1]) ij Tonge ij sitt formañd-kop j quile.
Jtem Odder Ogmuñdsôn ij sitt formañdskop iiij fa[a]r med lam.
Jtem Ion Nekulausôn for att flythe fijsk ij Strôm oc gamell skiff tiill Vidôe feck hand for j gamell ko.
Jtem en mand som flythe fisk fraa Gogstedtt oc tiill Strôm feck der for j quille.

Jtem desligeste er ther paa Bestede x kôr oc j tiyuer.

---

221. (24. júní 1552). á Bessastöðum.

Hlutabók eða sjávarútgerðarreikningr Eggerts fógeta Hannessonar Jónsmessna í milli 1551 og 1552.

AM. 264, fol., frumrit á pappír.

Her effther fyndis rett lodebogen huott som kostitt er paa skiff oc mend thete aar anno dominj 1552.

Jtem haffuer Ion Gonersôn paa Galmetter Norttlender en viijeringh oc haffuer opeboritt ij forman-kôff j hest. oc er her hos skijffuitt ij tonder miell oc ij tonder syre. oc hade hand med segh alle mend forvden j frye mand fraa Pouell Fusesôn. och er her hos skiffuitt wor egen kettell.

Opeberrelse her aff.

Jtem skiffslaader aff samme viijerriñgh ic oc lxxxxxxj fiske.

---

1) Vist = Guðlaugr eða Gunnlaugr.

Jtem end mands lodtt med skiffsleye aff samme viijeriñgh ijc och xiij fiske.

Jtem aff same viijeringh vij mands skiffsleye ijc oc xj fiske.

Suma her aff er vc oc lxxv fiske.

Jtem haffuer Ion Hermandsôn Nortllender en viijeringh paa Galmether. oc haffuer hand opeboritt ij formandskop j hest. oc her hoss skiffitt ij tonder miell oc ij tonder syre oc hade hand med seg alle me[n]d vden mijn mand Oder Gisselsôn. her med j vett smôr. ny skyudkleder. iiij par skeder oc iij par wettlijnngh oc iij angelle oc ij angelltômme oc xlviij faune snere oc vj alne vattmell ij tyenestekop oc gaff iegh her tiill wudergifftt for thete samme skiff ij tonder malt. och er her wor egen kettell.

Opeberelse her aff.

Jtem skiffslaader aff samme viijerringh jc oc xl fiske.

Jtem j mands lodtt med skiffsleye aff samme viijeriñgh jc oc xxvj fiske.

Jtem aff samme viijeringh vij mande skiffsleye jc oc l fiske.

Suma her aff er iiijc oc lvj fiske.

Jtem haffuer Guner Torckelsôn Norttlender en viijeringh paa Galmether. oc haffuer hand opeboritt ij formandskop j heste.[1]) oc kom tiill skiffuitt ij tonder miell oc ij tonder syre oc gaff ieg her tiill vndergiff j tonde malltt oc xvj alne wattmell for thete skiff. oc er her wor egen kettell.

Opeberrelse her aff.

Jtem skiffsloder aff samme viijering jc oc xxx fiske.

Jtem aff samme viijering vij mande skiffsleye jc oc xl fiske.

Suma her aff er ijc oc lxx fiske.

Jtem haffuer Ion Nekulausôn en viijeringh paa Kirckeboell. oc haff[u]er hand opeboritt ij formandskop xvj alñe vattmell oc ɉ tonde miell oc ɉ tonde malltt. j hudtth. oc er her en frye mand fraa Tollôffuer Grijmsôn wett naffen Pouell Ionsôn. oc kom tiill thete skiff j tonde miell oc j tonde syre. oc gaff ieg her ij tienistekop vj alne wattmell. oc er her wor egen kettell.

1) Svo.

Opeberelse her aff.

Jtem skiffsloder aff samme viijeringh lxx fiske.

Jtem en mands lodtt med skiffsleye paa samme viijering xliij fiske.

Jtem aff samme viijerinngh vij mande skiffsleye lxj fiske.

Summa her aff er j^c liiij fiske.

Jtem haffuer Oder Ogmondersön j viijeringh ij Garden. och haffuer hand opeboritt ij formanskop iiij faar med lam. och er her tiill skiffuitt j tonde miell och j tonde syre oc mijn mand fraa Tollöffuer Grijmsön vett [naffn] Torger Ionsön. med vij föring smör och viiij oc xl faune snøre. ij angelle. ij tyennistekop iiij alne vattmell. oc er her vor egen kettell.

Opeberrelse her aff.

Jtem skiffsloder aff samme viijeringh iiij^c fiske.

Jtem en mandis lodtt med skiffsleye aff samme viijering ij^c ffiske oc lxxxxxxviij.

Jtem aff samme viijeringh vij mane skiffslege iij^c oc lxxxxvj.

Summa her aff er x^c oc xxxiiij fiske.

Jtem haffuer Stircker Gunsön[1]) en iiij mande ferd paa Kirckeneruigh oc haffuer hand opeboritt ij formandskop ij föring smör. oc kom tiill thete skiff j tonde syre oc xxx faune snere tiill togh for baaden. oc er her wor egen kettell.

Op[e]berelse her aff.

Jtem skiffsloder aff samme iiij mande ferd lxxxv fiske.

Jtem paa samme iiij mande ferd iij mande skiffsleger xxxvj fiske.

Suma her aff j^c och j fiske.

Jtem haffuer Tollöuer Ionsön en iij mande ferd paa store Voge. oc haffuer hand opboritt ij formandskop ij föringh smör. oc kom her tiill skiffuitt j tonde syre oc xxx faune snere tiill att rijde for. gaff iegh for kettelllege iiij alne vattmell.

Opberelse her aff.

Jtem skiffsloder aff samme iij mande ferd lxxiiij fiske.

1) Svo.

Jtem paa samme iij mande ferd ij mands skipleger xvij fiske.

Summa her aff er lxxxxj fiske.

Jtem haffuer Guner Tordesön en iij mande ferd paa Brönested. oc haffuer hand opeboritt ij formandskop ij föringh smör. oc kom tiill thete skiff ½ tonde syre oc xxx faune snere tiill att rijde for. oc gaff ieg tiill kettellege iiij alne vattmell.

Opeberrelse her aff.

Jtem skiffsloder aff samme iij mande ferd j^c oc lxxxxx fiske.

Jtem samme iij mande ferd ij mands skiffleger lxvj fiske.

Summa her aff er ij^c xlvj fiske.

Jtem haffuer Hogne Ionsön mijn egen mand ett iij mande ferd paa mynde Vaslöse. oc haffuer hand ingen formandskop. oc haffuer hand faaitt en vett smör oc nye skyndklede oc iiij par sko oc iij par vettlingh oc iij angelkroge oc ij angelltomme. xxx faune snere. oc kom tiill dethe skiff ½ tonde miell oc ½ tonde syre oc xxxiij faune snere att rijde for. oc gaff iegh ij vndergifftt her viij alne vattmell oc ij tenistekop vj alne vattmell oc ij ketlelllege ½ hutth.

Opberrelse her aff.

Jtem skiffsloder aff samme iiij mande ferdtt j^c oc lxxxxxvij fiske.

Jtem en mands loder med skiffsleiger paa samme iiij mande ferd j^c o[c] lxxxxxiij fiske.

Jtem paa samme iiij mande ferd ij mands skiffleger er lxxxxxxj fiske.

Summa her aff er iiij^c oc lxxxj fiske.

Jtem haffuer Ion Ionsön en iij mande ferdtt paa store Vattslöse oc haffuer hand ingen formandskop. oc kom her tiill skiffuitt ½ tonde syre oc xxx faune snere att rijde for. oc er her wor egen kettell.

Opberelse her aff.

Jtem skiffsloder aff samme iij mande ferdtt j^c och lxxxxx fiske.

Jtem aff samme iij mande ferd ij mands skiffleger lxx fiske.

Summa her aff er ijc oc l fiske.

Jtem haffuer Arñe Syuersôn en iij mande ferd paa Holmhussitt. oc haffuer hand opboritt ij formandskop viij alñe vattmell. oc er her mijn mand Gunder Germond-sôn. oc haffuer hand faaitt x/ fôringh smôr oc gamell skindkleder oc iiij par sko oc ij par vettliñg oc ij angelle oc j angelltômme oc ij fôriñgh miell oc xxviij faune snere. oc kom her tiill skiffitt ½ tonde syre oc xxx faune snere tiill att rijde for. gaff iegh ij tennistekop oc for kettelllege ½ tonde miell.

Opberelse her aff.

Jtem skiffsloder aff samme iij mande ferdtt er lxxx fiske.

Jtem en mands loder med skiffleger paa samme iij mande ferdtt er lxxx fiske.

Jtem paa samme iij mande ferd en mands skiffleger er xiij fiske.

Summa her aff er jc oc liij fiske.

Jtem haffuer Olluff Torualsôn mijn egen mañd ett iiij mande ferdtt paa Miel-hoffuitt. oc haffuer hand ingen formandskôp. oc haffuer hand faaitt j vett smôr. nye skyndkleder. iiij par sko. iij par vettliñgh oc ij angelle. en angelltomme. xxvij faune snere. oc kom her tiill skiffuitt iiij fôriñgh miell oc ½ tonde syrre oc xxxij faune snere tiill att rijde for. gaff ieg her ij tyenistekop iiij alñe vattmell och ij vnndergifft viij alñe vattmell. oc er her vor egen kettell.

Opeberrelse her aff.

Jtem skiffsloder aff samme iiij mande ferd ijc oc xxxix fiske.

Jtem en mands loder med skiffsleger paa samme iiij mande ferdtt ijc oc xxxix fiske.

Jtem aff samme iiij mande ferd iij mands skiffleger er ett huñder fiske.

Summa her aff er vc oc lxxviij fiske.

Jtem haffuer Ion Olluffsôn ett iiij mande ferdtt paa Melhoffuitt. oc haffuer hand opboritt ij formand-kop viij alñe vattmell oc er her mijn mand paa fraa Torlôfer Grijmsôn vett naffen Ion Ionsôn. oc haffuer hand faaitt vj fôriñgh smôr oc xxviij faune snere oc ij angelle oc en angelltomme. oc kom her tiill skitfitt iiij fôriñgh miell oc ½ tonde

syre oc xxx faune snere tiill att rijde for. gaff iegh her tiill husselege oc tyenistekop viij alñe vattmell oc ɉ fôringh smôr. oc er her vor egen ketel.

Opberrelse her aff.

Jtem skiffsloder aff samme iiij mande ferdtt ijᶜ oc xvj fiske.

Jtem en mands lodtt med skiffslege paa samme iiij mande ferdtt jᶜ oc xxxiij fiske.

Jtem aff samme iiij mande ferdtt ij mands skiffsleger er liiij fiske.

Summa her aff er iijᶜ oc xliij fiske.

Jtem haffuer Nekulaus ij Lammehusitt ett fijre mande ferdt paa Mielshoffuitt. oc haffuer hand ingen formandskop. oc er her mijn mand fraa Tormoder Arrisôn vett naffn Torckell Ionsôn. oc haffuer hand faaitt v fôringh smôr oc ij angell. j angelltomme. xxviij faune snere. oc kom her tiill skiffitt v fôringh miell oc ɉ tonde syre. xxx faune snere att rijde for. gaff iegh ij ty[e]nistekop j fôringh smôr.

Opeberrelse her aff.

Jtem skiffsloder aff samme iiij mande ferdtt er lxxxviij fiske.

Jtem en mañds loder med skiffsleger paa samme iiij mande ferdt er xliiij fiske.

Jtem aff samme iiij mande ferdtt ij mande skiffsleger xiij fiske.

Summa her aff jᶜ oc xv fiske.

Jtem haffuer Byerñe Ottsôn ett iij mande ferdtt paa Mielshôffuitt. oc haffuer hand opboritt ij formandskop ij fôriñgh smôr. oc er her mijn frye mand fraa Oder Goskalsôn vett naffn Idlôff Ericksôn. oc kom her tiill skiffs vij fôriñgh miell. xxx faune snere tiill att rijde for oc ɉ tonde syre. oc gaff ieg ij tenistekop oc for husselege viij alñe vattmell.

Opeberelse her aff.

Jtem skiffsloder aff samme iij mande ferdtt er jᶜ fiske.

Jtem en mands lodtt med skiffsleger aff samme iij mande ferdtt lxxxxx fiske.

Jtem aff samme iij mande ferdtt j mands skiffsleger xvij fiske.

Summa her er ijc oc lvij fiske.

Jtem haffuer Ion Ionsón ett iij mande ferdtt paa Kasthusitt. oc haffuer hand ingen formandskop. och er her mijn maud Torger Ornoldsón. oc haffuer hand faait j vett smór oc nye skindklede oc iiij par sko oc ij par vettlingh oc xxviij faune snere oc ij angele oc ij angelltomme oc ij fóringh miell. oc kom her tiill skiffuitt xxx fau[n]e snere tiill att rijde for oc ½ tonde syre. gaff iegh ij kettelllege j fóringh miell och ij tyenistekop oc iiij alñe vattmell.

Opberelse her aff.

Jtem skiffsloder aff samme iij mande ferdtt ijc oc xlvij fiske.

Jtem en mands loder med skiffislege paa samme iij mande ferdtt ijc oc xlvj fiske.

Jtem aff samme iij mande ferdtt j mands skifflege xl fiske.

Summa her aff er vc oc xiij fiske.

Jtem haffuer Ion Fussesón ett iij mande ferdtt paa Borresóre. oc haffuer hand ingen formandskop. oc er her mijn mandtt vett naffn Ion Arnesón. och haffuer hand faaitt x/ fóriñgh smór oc gamell skindkleder oc iiij par sko oc ij par vettliñgh oc ij angelle oc xxviij faune snere oc ij fóriñg miell. oc kom her tiill skiffuitt xxx faune snere tiill att rijde for oc ½ tonde syre. gaff iegh ij tenistekop iiij alñe vatmel. oc er her vor eggen kettell.

Opeberelse her aff.

Jtem skiffsloder aff samme iij mande ferdtt ijc oc xliij fiske.

Jtem en mands loder med skiffsleger paa samme iij mande ferdtt ijc oc xij fiske.

Jtem aff samme iij mande ferdtt en mands skiffleger er xliiij fiske.

Summa her aff er iiijc oc lxxxxviij fiske.

Jtem haffuer Anthor Olluffsón ett iij mande ferdtt paa Sydernese. oc haffuer hand ingen formandskop oc er her en frij mand fraa Petter Enersón vett naffn Byern Hellge-

són. oc kom hijtt tiill skiffuitt iiij fôring̃h miell oc ⅉ tonde syre oc xxxiiij faune snere tiill att rijde for. gaff iegh her ij wndergiffit ⅉ tonde miell oc ij kettelllege iiij alñe vattmell.

Opeberelse her aff.

Jtem skiffsloder aff samme iiij mande ferdtt ijc fiske.

Jtem en mands loder med skiffsleger paa samme iiij mande fer ijc oc xvj fiske.

Jtem aff samme iiij mande ferdtt ij mands skiffleger er lxvj fiske.

Summa her aff er iiijc oc xxij fiske.

Jtem haffuer Byerñe Raffensón en vjering̃h paa Grotte oc haffuer hand opeboritt ij formandskop xij alne vattmell. oc er her en frij mand fraa Pelter Enersón ved naffn [ijlle Iern.[1]) och kom hijtt tiill skiffuitt ⅉ tonde miel oc j tonde syrre och xxxj faune snere tiill att rijde for. gaff iegh ij kettellleger iiij alñe vattmell.

Opeberelse her aff.

Jtem skiffsloder aff samme vjering̃he er iijc och ix fiske.

Jtem en mands loder med skiffsleger paa samme vjeringe er ijc o[c] xix fiske.

Jtem aff samme vjeringe iiij mands skiffleger er jc oc lv fiske.

Summa her aff vjc oc xxiij fiske.

Jtem haffuer Gunlóffuer ij Tonge en xijeringh paa Sternes. oc haffuer hand opeboritt ij formandskop en ko. oc kom her tiill skiffuitt iȷ̶ tonde miell. oc er der en aff ser Ions mand vedtt naffn Torder Mangnussón. oc haffuer hand faaitt en vett smór oc ij faarekrope oc vj par skeder oc ij angeltomme oc iij angell. nye skyndkleder oc iij par vettlingh. ett snere. oc er her ingen kettel.

Opeberrelse her aff.

Jtem skiffsloder aff samme xijeringh er iijc fiske.

Jtem mandsloder med skiffsleger paa samme xijering er iijc oc l fiske.

Jtem aff samme xijeringh xj mands skiffsleger er vc oc v fiske.

Suma her aff er xc oc lxxxxxxv fiske[2]).

---

1) [Svo. 2) Tvíritað í hdr.

Jtem haffuer Marthen Ionsön en xeringh paa Sternes. oc haffuer hand opboritt ij formandskop j ko. oc kom her tiill skiffs j tonde miell. oc er der j aff ser Ions mand vett naffn Ion Elloffsön. oc haffuer hand faaitt j vett smör oc ij fa[a]rekrop. nye skyndkleder oc vj par sko. ij angelltomme oc iij angell oc iij par vettlingh. ett heltt snere.

Opeberrelse her aff.

Jtem skiffsloder aff samme xeringh er iij^c och lvij fiske.

Jtem en mands lodt med skiffsleger af samme xeringh er iij^c och xxxij fiske.

Jtem aff samme xeringh ix mande skiffsleger er iiij^c och lxx fiske.

Summa her aff er xj^c och xxxix fiske.

Jtem haffuer Guner Baardersön en xeringh paa Sternes. oc haffuer hand opeboritt ij formandskop en ko. oc kom her tiill skiffs j tonde miell. oc er der en aff ser Ions mand vett naffn Mangnus Bassesön. oc haffuer haffuer hand faaitt j vett smör oc ij faarekrope oc gamell skindkleder oc v par sko oc ij angelltomme oc iij angel oc iij par vettlingh. ett snere.

Opeberelse her aff.

Jtem skiffsloder aff samme xeringh ij^c och xxxvj fiske.

Jtem aff samme xeringh en mands loder med skiffsleger er ij^c och xxix fiske.

Jtem aff sam[m]e xeringh ix mande skiffsleger er iij^c oc xviij fiske.

Suma her aff er vij^c och lxxxiij fiske.

Jtem haffuer Pouel Synersön en viijeringh paa Sternes. och haffuer hand opborit ij formandskop j vett smör oc j tonde miell. och kom her tiill skiffitt j tonde miell oc er her en aff ser Ions mand vett naffn Pouel Gurensön oc haffuer hand en vett smör faaitt. oc ij faarekrop. nye skyndkleder. vj par sko oc ij angeltomme oc iij angelle oc iij par vettlingh. ett snere. oc feck[1]) ty[e]nestekone som ty[e]nthe disse iiij skiff haffuer faaitt[1]) tiill sijn kost j vett smör oc iij par sko.

Opeberelse her aff.

1) Svo.

Jtem skiffsloder aff samme viijeringh iij^c^ oc xij fiske.

Jtem en mands lodtt med skiffsleger aff samme viijeringh er iij^c^ oc xlvj fiske.

Jtem aff samme viijeringh vij manne skiffsleger er iij^c^ oc xxxviij fiske.

Suma her aff er ix^c^ och xxxvj fiske.

Jtem haltt opeberrelse aff ett v mande ferdtt ij Littlehaffen fforvden all unkost.

Opeberelse her aff.

Jtem haluff skiffsloder aff samme v mande fer er ij^c^ fiske.

Jtem ij tho mande skiffsleger aff samme v mande fer j^c^ oc lj fiske.

Summa her aff er ij^c^ och lxxxxxxj fiske.

Jtem altt opeberrelse aff ett iij mande fer ij Landekott om verthijden fforvdden all unkost.

Opeberelse her aff.

Jtem skiffsloder aff samme iij mande ferdtt iij^c^ oc vij fiske.

Jtem aff samme iij mande ferdtt ij mands skiffleger er lxxxxx fiske.

Suma her aff er iij^c^ och xlvij fiske.

Jtem altt opberrelse aff ett ij mande ferdtt om[1]) werthijden paa Loñekatte fforvden all v[n]kost.

Opeberelse her aff.

Jtem skiffsloder aff samme ij mande ferdtt er lxxxxv fiske.

Jtem aff samme ij mande ferd enss mands skifflege xij fiske.

Suma her aff lxxxxvij fiske.

Jtem haltt opeberrelse aff ett thre mande ferdtt om verthijden hos Ion Dallemand ffurvden al vnkost.

Opeberelse her aff.

Jtem halluff skiffsloder aff samme iij mande ferdtt er xlv fiske.

Jtem en man[d]s skiffleger paa samme iij mande ferdtt er xiiij fiske.

Suma her aff er lix fiske.

1) Tvíritað í hdr.

Jtem mester Ion Olluffsôn haffuer roitt paa en [baad] hos Tonis Ionsôn. oc haffuer hand faaitt x/ fôriñg smôr. gamel skyndkleder oc iiij par sko och ij par vettlingh oc ij angelle oc en a[n]gelltomme oc ij fôring miell oc xxviij faune snere. gaff ij ty[e]nistelônn iiij alñe vatmell.

Opeberrelse her aff er lxviij fiske.

Jtem Anders Anderissôn ser Ionss ma[n]d rode paa en lott ij Grindevigh. oc haffuer hand faaitt j vett smôr. ij faarekrope. vj par sko oc ij angeltomme. iij angelle oc iij par vettlingh oc gamell skindkleder oc ett snere.

Opeberrelse her aff iijc fiske.

Jtem en mands lodtt Pouel Fussesôn vett naffn Ion som rode ffor sissellgeldtt ij Gryndevigh.

Opeberelse her aff er ijc xxix fiske.

Jtem Ion Nopsôn ser Ions mand. rode paa en lott paa Lambestede. haffuer hand faaitt en vett smôr. v par sko. ij angelltomme. ij angell. iij par vettlingh. xxx faune snere oc nye skyndkleder.

Opeberelse her aff er jc oc xxxvj fiske.

Sumarum paa loderfiske er xij lester och iijc oc xx fiske.

---

222. 24. júní 1552. á Bessastöðum.

Afgjaldareikningr Eggerts fógeta Hannessonar af Íslandi frá alþingi 1551 til Jónsmessu 1552.

AM. 264, fol., frumrit á pappír.

Rett regenskaff paa altt wist och wuist som Egertt Hanssôn paa Isseland haffuer opeboritt paa borgemester oc raads wegen ij Kôpenhagen effther altiñgh ij thet aar 1551 och ijgen wttgiffuitt haffuer thet aar om kringh till S. Hansdags baptiste der mand skreff 1552.

Opeberrelse paa miell

Jtem wor igen beholyndis ij fforgangen aar ij lest oc iij tonder miell.

Jtem haffuer iegh nu opeboritt med dett som kom tiill kloster vj lest oc iij tonder miell.

Opeberelse paa maltt.

Jtem haffuer iegh opeboritt med dett som kom tiill kloster vj lest j tonde malt.

Opeberelse paa öll.

Jtem haffuer iegh opeboritt vj tonder öll. med ij tonder prissingh ij ett fadtt.

Opeberelse paa smör.

Jtem wor ijgen beholendis ij fforgaugen aar xv vetter smör.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff de iorder som liger tiill Bested xiiij föring smör.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff dett ombodtt ij Borgefyor xvij vetter oc vj föring smör.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff Henrick Lange v vetter j föring smör.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff ser Einer Arnessön aff Östfyaur ssisell xij vett smör

Jtem wor her lagtt paa Bestede ij vett smör.

Opeberelse paa begh oc tyere.

Jtem wor ijgen beholdendis ij forgangen aar iiij tonder beg oc iiij tonder tyere.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff Symen Suerbeck xviij vimpel tyere.

Opeberelse paa iern.

Jtem haffuer iegh opeboritt ossmuñd wnde oc gode iijc

Jtem haffuer ieg opeboritt aff sömtene smaa oc store lxx teñe.

Jtem haffuer ieg opeboritt aff Frans Jepssön vjc nodsöm.

Jtem haffuer ieg köff[1]) aff danske köffmend iiijc rekesöm. och lapesöm vc söm.

Jtem haffuer ieg opeboritt aff Bested xv gang hestesko.

Jtem haffuer ieg opeboritt af Ffrans Iepsön xv gang hestesko.

Jtem haffuer ieg köfft xxj gang hest[e]sko.

Opeberelse paa skiffsbord.

Jtem wor igen beholendis forgangen aar xlvj blade vogenskott.

1) Svo.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff Frans Iepsôn xxvj blad vogeskott.

Opeberelse paa aarer.

Jtem haffuer ieg opeboritt aff Frans Iepsôn smaa oc store xxxix par a[a]rer.

Jtem haffuer ieg opeboritt aff de aarer som kom aff Morian lxx arer.

Opeberelse aff keper.

Jtem haffner ieg kôfft aff de danske oc tiske kôffmeñd lij kepe.

Opeberelse aff erther oc gryn.

Jtem haff[uer] ieg opeboritt aff erther j tonde.

Jtem haffuer ieg opeboritt bôner j fôring.

Jtem haffuer ieg opeboritt aff gryn j tonde.

Jtem haffuer ieg opeboritt aff haffuergryn j fôring.

Opeberelse paa fiske.

Jtem haffuer ieg opeboritt aff den fiske som stod paa Bested xiijc fiske.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff Ormer Ionssôn ij Wigh vc fiske. aff Rôneualdtijng oc Esseberightijng oc Wermertijnngh.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff den fiske som Ellender lagmand haffuer ladilt sancke sammen och wilde slaa vnder segh vjc fiske.

Jtem haffuer opeboritt aff storre Waslôsse lx och xl fiske.

Opeberelse paa fiske aff skattbônder.

Jtem haffuer ieg opeboritt aff Stafen aff Brecke ij skatt xliiij fiske.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff Onne ij Holm̃e ij skatt xlv fiske.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff Sande rij Holme ij skatt l fiske.

Jtem haffuer ieg opeboritt aff Ion Ionssôn ij Sandger ij skatt xl fiske.

Opeberelse paa saltt.

Jtem haffuer ieg opeboritt xj tonder salth.

Opeberelse paa lyner.

Jtem haffuer ieg opeboritt xxij lyner.

Jtem haffuer ieg opeboritt aff dett tiske gods som thet regenskaff indeholder vij lijener.

Opeberelse paa edick.

Jtem haffuer ieg opeboritt j fôring edicke.

Opeberelse paa slacterije.

Jtem wor igen beholendis ij fforgangen aar j nôdfald oc iiij fa[a]refald.

Jtem haffuer ieg opeboritt aff kloster ij nôd oc iiij gamel kôer.

Jtem haffuer ieg opeboritt aff Henrick Lange j nôdtth.

Jtem haffuer ieg opeborittt aff dett ombodtt ij Borgefyor ij nôdtt.

Jtem b[l]eff slactilt ffraa Bested j tyuer och j gamell ko.

Jtem haffuer ieg opeboritt aff kloster xij gamel faar.

Jtem haffuer opeboritt ij skatt aff ix bônder ix faar.

Opeberelse aff heste.

Jtem wor igen beholendis ij fforgangen aar xxxviij heste vnde oc god.

Jtem haffuer ieg opeboritt aff ser Ener Attnesôn aff Ostfyarsisell iiij heste.

Opeberelse aff syrre.

Jtem haffuer ieg kôfftt iij lest och iij tonder syre.

Jtem haffuer ieg opeboritt ffor iij skatter aff skattebônder vj tonder syre.

Opeberelse aff huder och faarskynd.

Jtem wor igen beholendis ij forgangen aar wnde oc gode xij huder.

Jtem haffuer ieg opeboritt aff de nôdtt som wor slagitt tiill Bested xij huder.

Jtem haffuer ieg kôfft iij huder.

Jtem wor igen beholendis ij forgangen aar vj faarskyn̄d.

Jtem haffuer ieg opeboritt aff de faar som wor slagtitt tiill Bestede xxij skijnd.

Jtem haffuer ieg kôfft xxv skynd.

Opeberelse paa strye.

Jtem haffuer ieg opeboritt aff stryde lx oc xl aln̄e.

Opeberelse aff klede.

Jtem haffuer ieg opeboritt aff rôtt klede gott vj aln̄e.

Jtem haffuer ieg opeboritt grôfft graatt klede vj alñe.

Opeberelse aff sardogh.

Jtem haffuer ieg opeboritt aff sardogh xvij alñe.

Opeberelse aff hamell.

Jtem wor igen beholendis ij forgangen aar ij tonder homel.

Jtem haffuer ieg opeboritt en seck prisken hamell.

Opeberelse paa wadmel.

Jtem wor ijgen beholendis aff wadmell den tijtt Frans Iepsôn oc Lauris Mulle seggelde aff landitt lxxxxx oc xxxvij skatt vadmell.

Jtem haffuer ieg opeboritt aff Ion Olluffsôn aff Strande sissell ix skatte oc vj alñe vadmell.

Opeberelse aff wadmell aff skattebônder.

Jtem aff Fijlipus aff Rône ij skatt viij alñe vadmell.

Jtem aff Kettell aff Tôrkottelestedom ij skatt viij alñe vadmell.

Jtem Ogmonder aff Hualsnese ffor ij skatte xvj alñe vadmel.

Jtem Welhelm Fynsôn aff Sternes ij skatt viij alñe vadmell.

Jtem Torsten Helgesôn ij skatt viij alñe vadmell.

Jtem Byôrn Gisersôn ffor ij skatt xij alñe vadmel.

Jtem Tollôffuer ij Maasbo ij skatt viij alñe vadmel.

Jtem Ion aff Vasslôse ij skatt viij alñe vadmel.

Jtem aff Syuerder aff Agslasted ij skatt viij alne vadmel.

Jtem Ion Ionsôn aff Goueskalle ij skatt viij alñe vadmel.

Jtem Arrye ij Strôm ij skatth viij alne vadmel.

Opeberrelse aff rede penningh.

Jtem haffuer ieg opeboritt aff skeper Wilken Kordis aff Hamborig ij told xxx mark libs.

Item haffuer ieg opeboritt aff Kortt Staall oc Kortt Vebbeke aff Lybeck aff dett skiff som bleff ij Syderhaffen ij told xx mark libs.

Jtem haffuer ieg opeboritt aff viij tyske drenge som laa paa Mallitt ix daller.

Jtem haffuer ieg opeboritt aff Tolacker aff Busted ffor klede som ieg solde hanum aff dett tyske gods j daller.

Jtem kom aff beskop Ogmonders gods ij Vestlyor xx daler.
Jtem aff Toruart[1]) Fusesön ij saggefald en söldaggert.

Her effther fyndis al mijn vttgiff.
Wttgiff paa miell.

Jtem haffuer ser Ion opeboritt tiill klosters wnderhold iiJ lest oc iij tonder miell.

Jtem sende iegh tiill iij ottheeriñgh ij Syderhaffuen vj tonder miell.

Jtem sende iegh tiill ij tijeriñgh ij Grijndeuigh iiij tonder miell.

Jtem kom tiill j otteriñgh aff Kirckeboell j tonde miell.

Jtem kom tiill j otteriñgh aff Holme j tonde miell.

Jtem sende iegh tiill en iiij mande ferd aff mijnne Waslöse Ɉ tonde miell.

Jtem sende iegh tiill en vjeringh aff Grotthe Ɉ tonde miell.

Jtem er wttuegitt tiill alle andere smaa skiff iiJ tonde miell.

Jtem haffuer iegh vttgiffuitt ij formanskop oc ty[e]nestekop oc vndergifft som lodebogen idermere indeholler iJ tonde miell.

Jtem gaff iegh Jon Gunersön ij Wogge for en baadt som iegh köffthe aff hannum ij tonder miell.

Jtem feck Ion aff Kerckeboell ffor hand flythe ij Ström iiJ lest fiske j tonde miell.

Jtem gaff ieg Anfyn aff Brecke ffor hand flythe ij tonder kramgodes tiill feren ij Wespennö Ɉ tonde miell.

Jtem gaff iegh ffor iiij körfoer att slaa ij tonder miell.

Jtem gaff iegh ser Arñe ffor hand gy[e]mmer tield och lonner os sijñe kelde och anditt huodtt som behoff göris hos altijngh j tonde miell.

Jtem gaff iegh Ion Ffusesön for gamell baade att lape Ɉ tonde miel.

Jtem gaff iegh Oluff Torualdsön ij sijn lön j tonde miell.

Jtem gaff iegh Hognij Ionssön ij sijn lön j tonde miell.

Jtem gaff iegh Torger Ornolssön ij sijn lön j tonde miell.

---

1) Svo, þ. e. Torfi.

Jtem gaff ieg Oder Gislesŏn ij sijn lŏn j tonde miell.

Jtem gaff iegh Ion Attnesŏn ij sijn lŏn ½ tonde miell.

Jtem gaff iegh mester Ion ij sijn lŏn ½ tonde miell.

Jtem haffuer her weritt bagitt ffor megh oc mitt folck aar om kringh x tonder miell.

Jtem haffuer her weritt teritt oc bagitt ij kagger oc grŏdtt for arbedisfolck som haffuer komitt altt aaritt om kriñgh xviij tonder miell.

Wttgiff paa mallttħ.

Jtem haffuer ser Ion opeboritt tiill klosters opehold j lest malt.

Jtem haffuer iegh sold xiiij tonde malt.

Jtem haffuer iegh giffuitt ij formandskop och vndergiff som lodebogen indeholler iiij tonde malt.

Jtem haffuer her weritt brŏgitt for megh oc mitt folck aar om xxvj tonder malt.

Jtem feck Tore ij Neruigh ffor hand flytthe fiske ij Strŏm j tonde malt.

Wttgiff paa ŏll.

Jtem haffuer her weritt wtt drocken vj tonder ŏll aar om kringh forwden dett som ieg haffuer laditt brŏge tiill garsens behoff med ij tonder prissijngh.

Wttgiff paa smŏr.

Jtem gaff ieg for ij kŏrfoer att slaa ½ vett smŏr.

Jtem gaff iegh Olluff Torualssŏn ij sijn lŏn vj fŏring smŏr.

Jtem gaff iegh Hognij Jonssŏn ij sijn lŏn ij fŏring smŏr.

Jtem gaff ieg Torger Ottnolsŏn ij sijn lŏn ½ vett smŏr.

Jtem gaff iegh Jon Ffussesŏn for gamell baade att lape ij fŏringh smŏr.

Jtem gaff iegh Hans skriffuers quine och fatige bŏrn ij fŏring smŏr efthers[1]) Lauris Mullis befallingh.

Jtem gaff iegh Jon ij Kasthusitt for en ny baad att bŏge ij fŏriñgh smŏr.

Jtem haffuer iegh vttwegitt till x mands loder viij vett[er] smŏr.

Jtem haffuer iegh wttuegitt ij formanskop oc ty[e]nestekop viij fŏring smŏr.

---

1) Svo.

Jtem bleff her forteritt fraa altijngh oc tiill iulle xvj vette smőr.

Jtem bleff her fforteritt ffraa iulle och tiill Sancte Hans baptistij dagh viij vetter smőr.

Wttgiff paa fiske.

Jtem haffuer ieg wttfaaitt huer mand ij sijtt sted som hand skulle ro tiill. de haffue faaitt fiske j^c fiske.

Jtem er her fforteritt aaritt om krin̄gh tiill Bestede viij^c fiske.

Jtem haffuer her werit forteritt tiill Bestede j főring aall.

Wttgiff paa beg oc tyere.

Jtem sende iegh ser Ion tiill klosterskiff ½ tonde tyere.

Jtem sende iegh tiill tho xerin̄gh ij Grindeuigh ½ tonde pegh och tyere iiij vinpell.

Jtem sende iegh tiill tho viijerin̄gh ij Syderhaffen ½ tonde begh. och tyre[1]) ij vimpell.

Jtem sende iegh tiill en viijerin̄gh aff Kirckebolle j vinpell tyrere.[1])

Jtem sende iegh till en viijeringh ij Garden j vinpel tyre.[1])

Jtem sende iegh tiill en baad aff Brőnested j vinpell tyre.[1])

Jtem sende ieg tiill en baadt ij store Woge j vinpel tyere.

Jtem haffuer iegh laditt tyere paa alle andere smaa kon̄gen̄s baade som er tiill Bestede j tonde tyere oc j vinpell tyre.[1])

Wttgiff paa iern oc sőm.

Jtem sende iegh ser Ion tiill klosters behoff vj sőmtenne.

Jtem haffuer ieg laditt opsmede ij skyfuer oc hestesőm och rorsker och skiffssőm oc fiskekroge och anditt huaad her har gyors behoff tiil gaaren xxx sőmtener smaa och store.

Jtem haffuer iegh laditt slaa ij ij nye baade som iegh haffuer laditt bőgge ix^c sőm smaa och store.

Jtem haffuer iegh wttsentt alle wegen tiill kongens skiff och baade sőm smaa och store vij^c sőm.

1) Svo.

Wttgiff paa hestesko.

Jtem er her taffuitt oc opsliditt wnder heste aaritt om kringh lxx gangh hestesko med dem som ieg haffuer ladilt smede.

Wtgiff paa skiffsboer.

Jtem er komen tiill tho nye baade som iegh gøre ij vinther liiij skiffsboer.

Wtgiff paa aarer smaa oc store.

Jtem sende iegh tiill ij xeringh ij Grindeuigh xiij aarer.

Jtem sende iegh tiill en viijeringh ij Littlehafen ix aarer.

Jtem sende iegh tiill en vjeringh ij Littlehaffen iij aarer.

Jtem sende iegh tiill tho viijeringh paa Galmether xij aarer.

Jtem sende iegh tiill en viijerin̄gh aff Kirckeboell v aarer.

Jtem sende iegh tiill en viijerin̄gh ij Garden v aarer.

Jtem sende iegh tiill en bodtt ij Wogom iiij aarer.

Jtem sende iegh tiill en vjerin̄gh ij Grotte vij aarer.

Jtem sende iegh tiill ett iiij mande ferd aff lile Vattløse iiij aarer.

Jtem sende iegh tiill en iiij mande ferd ij Sødernes v aarer.

Jtem sende tiill en iij mande ferd wett Holmshus iiij aarer.

Jtem sende iegh tiill iiij baade ij Melshoffuitt med dem som kom tiill Kasthusitt xx aarer.

Jtem sende iegh ser Ion tiill klosteritt x aarer.

Wttgiff paa keper.

Jtem sende iegh tiill ij xerin̄gh ij Grijndeuigh xij kepe.

Jtem sende iegh tiill ij viijerin̄gh ij Syderhaffuen xiiij kepe.

Jtem sende iegh tiill en viijerin̄gh aff Kirckeboell viij keper.

Jtem sende iegh tiill en viijerin̄gh ij Garden ij keper.

Jtem saa haffuer iegh wttsentt tiill alle andre smaa kongen[s] skiff oc smaa bader att her er ingen ijgen aff keper.

Wttgiff paa gryn och erther.

Jtem er her teritt aaritt om kringh paa Bested j tonde erther.

Jtem haffuer her weritt teritt aar om krin̄g j tonde boghuedegryn oc j føring haffergryn.

Wttgiff paa saltth.

Jtem haffuer her weritt forsalthitt aar om kriñgh baade paa kødtt oc fiske vij tonder salt.

Jtem feck ieg Lauris ij Wogge for xij gange hestesko j tonde salt.

Wttgiff paa lyner.

Jtem sende iegh ser Ion tiill klosters behoff xij lijner.

Jtem haffuer iegh wttfaaitt tiill ackerhold oc mandsleder xvj lijner.

Wttgifftt paa edicke.

Jtem haffuer her weritt teritt paa Bested j føring edick.

Wttgiff paa slacterie.

Jtem er her forteritt aar om kringh vj nødfaldt.

Jtem er her forteritt ibidem xiiij faar.

Wttgiff paa heste.

Jtem haffuer her døitt ij winther aff sne oc frost xxx heste wnde och gode.

Jtem gaff iegh Ion Gunersøn ij formandskop j hest.

Jtem gaff iegh Ion Hermansøn ij formandskop j hest.

Jtem gaff iegh Guner Torckelssøn ij formanskop j hest.

Wttgiff paa syre.

Jtem sende iegh tiill iij viijeriñgh ij Syderhaffuen vj tonder syre.

Jtem haffuer iegh wttsentt tiill alle andre smaa boder och skiff forvthen den syre som ser Ion haffuer vttsentt tiill skiffen viij tonde syre.

Jtem haffuer iegh sold ij tøner syre.

Jtem er her vttdrockitt paa Bestede aar om kriñg xviij tonde syre.

Jtem feck iegh mester Ion och hans quine och børn j tonde syre.

Wttgiff paa huder och faarskynd.

Jtem sende iegh ser Ion tiill kloster opeholtt ij huder.

Jtem gaff iegh Byørn Ottsøn for en kørffor att slaa j vndt hudth.

Jtem haffuer iegh giffuitt ij formandskop oc tynestekop[1]) som lodebogen ijndeholder ij hudtth.

1) Svo.

Jtem bleff opskoren tiill angeltôme j hudtth.

Jtem bleff opskoren tiill sko for weremeñd j hudtth.

Jtem bleff her opskoren tiill arbedisfolck aar om kriñgh wnde och gode vij hudtth.

Jtem feck Olluff Torualdsôn tiill nye skyñdkleder vij faarskynd.

Jtem feck Hogñi Ionson tiill skynkleder vij faarskyndth.

Jtem feck Torger Olnorsôn[!] tiill ny skyudkleder vij faarskiñd.

Jtem feck iegh Odde Gislesôn tiill ny skyndkleder vij faarskyñd.

Wttgiff paa stryde.

Jtem gaff iegh Oluff Torualdsôn xj alñe stride.

Jtem gaff iegh Hognij Ionssôn v alñe stryde.

Jtem gaff iegh Torger Ornolsôn v alñe stryde.

Jtem gaff iegh Oder Gisslesôn v alñe stryde.

Jtem gaff ieg Ion Arñessôn effther Lauris Mulis befaling v alñe stride.

Jtem gaff iegh Ion mestermand v alñe stryde.

Jtem gaff iegh Syrie arbediskoñe v alne strye.

Jtem feck iegh raaskonen tiill att sye melck paa x alne strie.

Jtem tiill en boerdogh ij then store stoffue viij alñe strye.

Jtem soll[t]e iegh Karsten Gisterfeltt x/ alñe strye oc bleff dett quitt giffuitt ij sijn lôn.

Wttgiff paa klede.

Jtem feck iegh ser Ion vj alñe gott rôtt klede som Ellender hade bortt.

Jtem gaff iegh Herman kellerdrengh effther Lauris Mulis befalijngh vj alñe groff klede graatt.

Wttgiff paa sardogh.

Jtem gaff iegh Guner Ionsôn ij smedelôn vj alñe sardog.

Wttgifft paa homelle.

Jtem sende iegh ser Ion tiill klosters behoff ij tonder hamel.

Jtem haffuer her weritt brôgitt aar om kringh aff den seck hamell ij parthen.

Wttgiffth paa rede peningh.

Jtem gaff iegh Henrick kock ij sijn lôn iiij daller.

Jtem gaff iegh Karsten Gisterfeltt ij sijn lôn vij daller.

Jtem anttuordett iegh Per Nielsôn paa Dauitt xliiij daller oc iij ortt oc ij s[kil]l[ing] libs. som hans handskrifftt indehollder.

Wttgifftt paa wadmell.

Jtem kôffthe iegh iij lester och iij tonder syre. gaff ieg for huer tonde iiij alñe vadmell. dett regnis for xvij skatt wadmell.

Jtem sende iegh ser Ion tiill klosters behoff xxxj skatte vadmell.

Jtem gaff iegh broder Peter paa kloster tiill kleder x alñe vadmel.

Jtem gaff iegh ett fatigh barn paa klosteritt iiij alñe vadmell.

Jtem gaff iegh Karsten Gistelfeltt ij sijn lôn xx alñe vadmel.

Jtem gaff iegh raaskonen paa Besled ij sijn lôn viij alñe vadmell.

Jtem gaff iegh Oluff Torualdsôn ij sijn lôn xx alñe vadmell.

Jtem gaff iegh Hognij Ionsôn ij sijn lôn xxiiij alñe vadmel.

Jtem gaff iegh Torger Ornolssôn ij sijn lôn xvj alne vadmel.

Jtem gaff iegh Odde Gislesón ij sijn lôn xx alñe vadmell.

Jtem gaff iegh Guner Germundsôn ij sijn lôn xj alñe vadmell.

Jtem gaff iegh Ion Attnesôn ij sijn lôn xij alñe vadmell.

Jtem gaff iegh Hermand kellerdrengh tiill kleder vij alñe wadmell.

Jtem gaff iegh Ogmunder tiill klede viij alñe vadmell.

Jtem gaff iegh en drengh som wocther kôr iiij alñe vadt[mel].

Jtem gaff iegh Magnus hestedreng tiill kleder vij alñe vadmell.

Jtem gaff iegh Ion mestermand tiill kleder xij alne vadt[mel].

Jtem gaff iegh Oluff Torualssôns quine ffor hun arbeitt her al somerij vtth iiij alñe vattmell.

Jtem gaff iegh Guren Gulbranttsdotter ij sijn lôn vij alñe vattmel.

Jtem gaff iegh Torger ij sijn lôn vj alne vattmel.

Jtem gaff iegh for iiij kôrfor att slaa iiij skatter vattmel.

Jtem gaff iegh Einer ij Attnernes for vij leyer att smede viij alñe vatmell.

Jtem gaff iegh ffor viij tonder koll att brende wiij alñe vattmell.

Jtem gaff iegh Torckel ij Kollefyor for xiiij reding tôruff och ffor hand kôffthe ffor megh syre her tiill garsens behoff vij alñe vattmel.

Jtem gaff iegh Ion Gonersôn ij store Woge for en baadt som iegh kôfte aff hannum xx alñe vatmel.

Jtem gaff iegh Guner smett tiill klede v alñe vattmell.

Jtem gaff iegh Oder [paa] Borresôer for ler att deñge all somer ijgenum viij alñe vattmel.

Jtem feck iegh tymermanden tiill ij nye baade tiill skarufflepe som iegh lodtt bôge dette aar iiij alñe vattmell.

Jtem gaff iegh Ion Fusesôn for en gamell baad att lape ij alñe vattmell.

Jtem gaff iegh for sôehanske att gôre iij alñe vatmel.

Jtem gaff iegh for mongatt att brôge altt aaritt om kringh xvj alne vatmel.

Jtem gaff iegh Guner ij Woge for en gamell bod att lape iiij alñe vattmell.

Jtem gaff iegh ffor iij huder oc for xxv faarskynd xl alñe vat[mel].

Jtem gaff iegh ett fatigh barn ij Neruigh som wor matlôst och icke kunde gañge iiij alñe vattmell.

Jtem haffuer iegh vtgiffuitt ij tenistekôff oc formanskôp och wndergiff och husseleye som lodebogen idermere indeholer xviij skatter oc ij alñe vattmell.

Jtem gaff iegh Ion ij Kasthusitt for ij nye baade som iegh bôge ij winther xxiiij alñe vatmell.

Jtem gaff iegh Torsten Halbyernesôn ij neunderkop viij viij alñe vatt[mell].

Jtem gaff iegh Torder Suensôn ij neffuenderkop viij alñe vattmel.

Suma j^c^ och xv skatte oc vij alne wattmell.

Rett regenskaff paa alt thet tyske gods som ieg

Egertt Hansôn togh aff Frans Iepsôn oc Lauris Mulle paa Bestedt anno 1551 oc wttgiffuitt hafluer tiill garsens behoff och klosters och hues som ieg haffuer sentt tiill Vespenô effther forne Frans Iepsôns oc Lauris Mulis befalijngh och hues anditt . som ieg haffuer soldt thete aar om kring tiill 1552.

Jtem j tonde som thete effterne gods waar ij och H B stodtth paa bonen.

Jtem aff stryde xlvij alne.

Jtem aff blegitt stride xxiiij alne.

Jtem aff hôrgarn oc blaagarn lxxxij alne.

Jtem aff blamengitt klede xxiiij alne.

Jtem aff grofflh rôtt engelst klede v alne.

Jtem aff rôtt werningsklede v alne.

Jtem aff kniffue blegitt skalle xviij par.

Jtem aff sko j par.

Jtem aff wnde huuer stickitt viij alb. ij huffuer.

Wttgiff paa thette forne gods.

Jtem sende iegh tiill Wespennô aff thenne forne tonde som H B stodtt paa bonden.

Jtem sende ieg tiill Wespennô aff stryde xlvij alne.

Jtem noch tiill Wespennô aff blegitt stryde xxiiij alne.

Jtem noch tiill Wespennô aff hôrgarn oc blegitt blagarnleritt lxxxij alne.

Jtem noch tiill Wespennô aff blegitt skalit kniffe xviij par.

Jtem noch aff sko j par.

Jtem noch aff de wnde huffuer ij huffuer.

Jtem solde iegh Hans Ruthenberigh aff thet rôde engelst ij alne ffor l fiske. dt.

Jtem solde iegh Tollacker aff Busted aff samme rôde engelst klede ij alne ffor j daller oc j daller. dt. xxv fiske.

Jtem ffeck ieg ser Ion tiill klosters behoff aff dett blaame[n]git klede vij alne.

Jtem gaff ieg raaskonen her paa Bestede aff samme klede ij hyndis lôn vij alne.

Jtem solde ieg Ion Kettellsôn aff same blaamengit klede x alne for j hest. dt.

Jtem solde ieg Karsten Gistefeltt aff samme gods aff røtth verningsklede. ffeck hand dett ij sijn løn. v alñe.

Anden tonde som thete merck ⚹ stodtt paa vor thete efftherne gods.

Jtem aff wblegitt strijde xxj alne.

Jtem aff blegitt stryde xxj alne.

Jtem aff groff leritt xiiij alñe.

Jtem aff hatthe vij.

Jtem aff en saalitt sko iiij par.

Jtem aff oldenborer iij. dis. libs. alne xliij alne.

Jtem aff benskallitt kniffue vj par.

Jtem aff blegitt skalle kniffue iiij par.

Jtem aff belther ix.

Jtem koneponger ij.

Jtem aff mandis ponger ij.

Jtem aff saxer[1]) v.

Jtem aff hager j ringh.

Jtem aff drengehuffuer viij alb. stickitt v huffuer.

Jtem aff konnehuffuer j huffue.

Jtem aff snøre j snøre.

Jtem aff wogs iiij mark.

Aff thenne fforne tonde er altt sammen sentt tiill Wespennø smaaitth oc stortt.

Jtem den tredye tonde som thete mercke stodtt paa ⋌ vor thete effther skriffne gods ij.

Jtem aff børnebelther v belter.

Jtem aff sko iiij par.

Jtem mandeponge smaa oc sto[re] v ponge.

Jtem aff kniffue ij røde skafftt ix par.

Jtem aff blegitt skallit kniffue v par.

Itemm aff kordenspell iij.

Jtem aff drengehuffuer viij alb. stickitt vij huff[u]er.

Jtem aff wogs ix mark.

Jtem aff konehuffuer vij huffuer.

Jtem aff vlden hossebond xxviij alne.

Jtem aff blaagarn xxxiiij alne.

1) Hdr saser.

Aff all thene forne tône er sentt tiill Wespennô smaaitth oc stortt.

Jtem ij thenne fyerde tône som disse bogstaff stodtt paa H P oc inthitt auditt mercke wor thete efftherne gods merckitt med.

Jtem blegtth stryde xx alñe.

Jtem aff wnder stryde xlvj alne.

Jtem konehuffuer v huffuer.

Jtem koneponger v ponger.

Jtem aff hatthe j hatt.

Jtem aff sko ij par.

Jtem aff horenkamme ij kamme.

Jtem aff mandeponge j pongh.

Jtem aff kniff ij par.

Jtem aff wnde huffuer stickitt viij alb. viij huffuer.

Jtem aff saxer vj saxer.

Jtem aff thræbegger iiij begre.

Jtem aff kamer aft tyen j lyden.

Jtem aff snôre ɉ snôre.

er aff denne ffornæffen tônne sentt tiill Wespenô smaatt oc stortt altt sammen.

Jtem aff den ffemthe tonde som thete mercke staar paa [merke] wor icke mere wdij wden vij snôrer oc nogitt nettgarn oc er disse snôrer oc nettgarn brugitt tiill garsens behoff.

Jtem aff den vj tône sôm thete mercke stod paa [merke] wor thete gods her wdij som her effther staar.

Jtem aff bruntt klede ɉ sticke.

Jtem en blaa kobbe.

Jtem aff foerdogh iiij alñe.

Jtem wblegitt stryde vij alñe.

Er thete fforne ɉ sticke brunt[1]) klede oc disse vij alñe stryde komer tiill Wespenô oc den blaa kobbe oc iiij alñe foerdogh er her paa Bessestedtt.

Jtem ij thene vij tône som thete merck stodtt paa [merke] wor sligtt gods her ij som her effther skriffuitt staar.

1) Hefir fyrst verið skr. blaat, en breytt og þá gleymzt að strika út *l*.

Jtem aff konneponge vij ponge.
Jtem aff mandebelthe xij belthe.
Jtem aff en saalitt sko lx par.
Jtem aff mandeponge v ponge.
Jtem becken smaa iij becken.
Jtem aff lyner haluff iij lyner.
Jtem her effther fyndis huodtt bortt er ffaaitt aff denne ffor^ne tönne.
Jtem haffuer iegh Egertt Hanssön selluff ett lijditt becken.
Jtem feck ieg Guner smett sko ij par.
Jtem feck ieg raaiskonen aff Bestede sko iiij par.
Jtem Hermand kellerdrengh sko j par.
Jtem feck ieg Claus ser Ion[s] dreng paa kloster sko j par sko.
Jtem togh iegh Egertt Hanssön selluff vj par sko.
Jtem en eggekyste som stod ij kircken oc sagtt vor att Herman Ollense tiill haffuer hörtt oc wor her ij saadantt gods som her effther staar.
Jtem aff blegitt stryde lx oc l alne.
Jtem aff klede grofft gröntt ij alne brett vj alne.
Jtem aff samme klede rött ix alne.
Jtem aff en sallitt sko xv par.
Jtem aff mandeponge viij ponge.
Jtem aff benskallitt kniffue xiiij par.[1])
Jtem aff hatthebond wnde xij bond.
Jtem aff smaa drengeblethe v blethe.
Jtem aff becken ij becken.
Jtem aff drengehuffuer stickitt viij alb. v huffuer.
Jtem konehuffuer en soltt iiij huff[u]er.

Her effther nest fyndis huatt ieg haffuer vttgiffuitt aff ffor^ne kyste.

Jtem gaff iegh Guner smitt aff thett röde klede for söm att slaa xij^c hestesöm och for nogen skiffssöm att slaa vj alne klede.
Jtem solde iegh Oluff Torualsön aff samme röde klede j alne.

1) Svo.

Jtem solde iegh Torger windemand aff samme klede j alñe ffor vij fiske. dt.

Jtem solde iegh Henrick kock aff samme rode klede ij alñe ffor xij fiske. dt.

Jtem soll[t]e iegh Torger vindemañd j alñe aff samme klede for vij fiske. dt.

Noch en priskekiste som stodtt ij kircken och wor der sligtt gods vdij som her effther skriffuitt staar.

Jtem aff grofftt lerritt l alñe.

Jtem aff westers lerritth grofftth xlij alñe.

Jtem aff stor stryde iij alñe.

Jtem aff werninghsklede xiij alñe.

Jtem aff brunth klede xiij alñe.

Jtem ett grofftth sengeklede.

Her effther fyndis hues iegh haffuer soldtt och wttgiffuitt aff forskriffñe kyste.

Jtem solde iegh Charsten Gisterfeltt aff thet brune klede vj alne. thet feck hand ij sijn lôn.

Jtem solde iegh Charsten Gisterfeltt aff thet rôde ve[rn]ingsklede ij alne. och feck hand thet ij sijn lôn.

Jtem solde iegh Herman ij Lambagh aff thet werñingsklede ij alñe for xiiij fiske.

Jtem feck iegh ser Ion tiill arbedisfolck aff denne kiste grorfftt[1]) leritth xl alñe.

Jtem solde iegh Tônnis basker aff thet brune klede j alñe for xxv fiske. dt.

Jtem solde iegh Hans Ruthenberrigh aff thet rôde verningsklede iij alñe for xiij fiske. dt.

Jtem gaff iegh Oder Gislesôn ij sijn lôn aff thet rôde verningsklede vj alñe.

1552.

Opeberrelse paa fiske thete aar.

Fôrst af loderen er xij lester oc iij^c oc xx fiske.

Och aff leger oc landskildtt jx lest iiij^c oc x fiske.

paa gefttold er iij lest fiske.

1) Svo.

aff xix skattebönder ij Gulbrinck syssell viijc oc xxxvj fiske.

Opeboritt thete aar aff Ormer Stollesön paa regenskaff viijc oc j fiske.

bar iegh ope aff Dade Godmodsön thete aar for Sneffels sissell ij lester fiske.

Och opebar iegh aff Dade Gudmundsön ij thete aar paa thet som hand bleff anno 1551 aff forne sissell iiijc oc xiiij fiske.

aff Tormod Arresön aff Huneuatts sissell vc fiske.

aff thete tyske kramgods som iegh haffuer soldtt er komen lxxxxx oc iiij fiske.

1552

aff her Marthen Enersön for xij tonder malt iijc fiske.

Aff Ion ij Beye for j tonde maltt l fiske.

For ij tonder miell som iegh solde paa Grijndevijgh vor jc fiske.

Suma xxjx last och lxxxxxxv fiske.

1552.

Wttgiff aff samme fiske ij thete forne aar.

Jtem haffuer ser Ion inttfanngen tiill klosters behoff iij lest och lxxxxx fiske.

Jtem betall[t]e iegh Symen Suerbeck oc Christofer xl fiske for j köll som Christiern köffthe den.

Jtem Herman Fomme for vj böger papyer xij fiske.

Jtem Per Tybo for iijc söm oc jc splitth xxviij fiske.

Jtem Frans Iepsön[s] drengh for xviij vympel ty[e]re iijc fiske.

Jtem Hermand Kempe for iiijc reckesöm oc for ijc lapesöm xxxij fiske.

Jtem Iörgen Flege for xlij kepe xxxv fiske.

Jtem gaff ieg for x gange hestesko xl fiske.

1552.

Saa haffuer iegh nu anttuorditt Per Nielsön ij Dauitt xxvj last oc ijc fiske som hans handskrifftt indeholder.

223. **25. júní 1552. á Stóraliöli (Espihóli).**

Vitnisburðarbréf um samþykki Bjarna Einarssonar á gjöfum Einars Brynjólfssonar, föður síns, til Jóns Einarssonar, bróður síns, að áskilinni heimilisvist Bjarna á Espihóli alla sína daga með Jóni, bróður sínum.

AM. Apogr. 5635 m. h. Jóns Magnússonar „Ex transscripto" á kálfskinn frá 18. júní 1602. Sbr. Dipl. Isl. XI., nr. 555 og hér næst nr. 225. — Uppskrift Einars Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þad giorum vid sira Besse Biornsson og Jon Biornsson godum monnum kunnigtt med þessu ockru opnu brefi. þa lidit var fra Guds burd. ϖ. d. l og ij. laugardaginn næstañ eptir Jonsmesso baptiste j stofunni a Storaholi vorum vid j hia saum og heyrdum ǻ. ad Biarni Einarsson samþyckti med handsolum vid faudur sinn Einar Bryniolfsson allar þær giafer logligar og myndugar vera fyrer sier og sijnum erfingium og alldri vpp a tala fyʀ edur sydar sem fader sinn giæfe edur gefit hefdi brodur sijnum Joni Einarssyne j fostu og lausu j moti Malfride Biarnardottur. hier j moti skilde Biarni Einarsson sier heimilisvist a Espiholi hia fyʀnefndum Brodur sijnum Joni Einarssyni vm̃ alla sina daga þa hann villde þar vera og eins haldinn til matar. Og til sanninda hier vm̃ setium vid ockar jnnsigli fyrir þetta br[e]f huert er skrifad var i sama stad deige og are sem fyʀ seigir.

---

224. **27. júní 1552. í Skálholti.**

Marteinn byskup Einarsson gefr Daða Guðmundssyni í vald tíundarhöld þau, er hann átti að Kristínu Guðmundsdóttur eða Þormóði Arasyni, *og kvittar* þau Kristínu og Þormóð um þetta.

AM. 4547 „Ex originali, accuratissime, komnum til min fra Sira Þordi Jonssyni á Stadarstad, enn til hans fra Borg i Borgarfirdi" (AM.). Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar í þjóðskjalasafni.

Eg Marteinn Einarsson under gudz þolinmædi Biskup j Skalhollti giore godum monnum kunnigt med þessu minu

opnu brefi sæker þess ad Dadi Gudmundzson hefur bedit mic ad gefa j sitt ualld þau tyundarholld sem ec atta ad Kristinu Gudmundardottur eda Þormodi Arasyni fyrir þa grein ad huorki þeirra tyundadi jardernar Beitistadi er liggia[1]) j Leyrar kirkiu sokn og Galltaruik er liggur j Garda kirkiu sokñ æ medan þau forliktuzt ecki wm jordina As j Halsahrepp j Husafellz kirkiu sokñ. og þui fyrir hans miuka bon og ockart malbragd hef ec gefit j ualld fy̋rr skrifazt Dada adur skrifut ty̋uñdarholld og þau aulldungiss kuitt fyrr skrifada menn Þormod og Kristinu fyrir mier og ollum minum epterkomeñdum heilagrar Skalhollzkirkiu formonnum wm oppt skrifud tyndarholld og þau hafa matt retteliga rada og radstafa fyrr skrifudum jordum. enn til meire stadfestu og sanns witñisburdar hier wm set ec mitt jnnsigli fyrir þetta kuittunarbref huert ed skrifat var j Skalhollti ij nottum fyrir Peturs Messu og Palls wm sumarid þa er lidit uar fra gudz burd. M. d. l. ij.

---

225. 28 júní 1552. á Espihóli.

Gjafabréf Einars Brynjólfssonar og Solveigar Grimsdóttur til Jóns, sonar þeirra.

AM. Apogr. 5635 m. h. Jóns Magnússonar „Ex transscripto" á kálfskinn frá 18. júni 1602. — Uppskrift Einars Þorkelssonar er i þjóðskjalasafni.

Þad giore eg Einar Bryniolfsson godum monnum kunnigt med þessu mino opnu brefi ad eg hefi gefit Joni Einarssyni syni minum Espihol j Eyafirde fyrer tiutige hundrut. hier med gef eg honum Merkigil fyrir xxc. og Sydra Hol i Kaupangssueit fyrer. xxc. Sirisstade j Kuæklingahlid fyrer xxxc. Latur a Eyafirde fyrir xxc. Reiknast þessar jarder fyrer hundrad hundrada og lxxc. hier til skal hann hafa halftt annat hundrad hundrada j lausagosse. hefur Biarne Einarsson sonur minn samþycktt med handsolum vid mig allar þessar giafer logligar og myndugar. sem eg hefi gefit og gefa vil Joni Einarssyne brodur sinum. So og medkienn-

1) liggia, frumritið; „corr. liggur" (AM.), og er sú lagfæring þarflaus.

ist eg og Solueig Grimsdotter. ad vid hofum gefit adurnefndum Joni Einarssyne. allar ockar loggiafer. sem vid megum framast gefa j faustu og lausu. og til sanninda hier vm̄. set eg mitt jnnsigli fyrer þetta bref er skrifad var a Espiholi j Eyafirde þridiudaginn næstañ fyrer Pietursmesso og Pals vm̄ sumarit þa lidit var fra gudz burd. ꝏ. d. l. og ij.

226. 30. júní 1552. á Öxarárþingi.

Sjöttardómr, kvaddr af Ormi lögmanni Sturlusyni, um tilkall Daða Guðmundssonar á hendr Ásgrími Einarssyni til jarðarinnar Þorkelshóls í Víðidal, og er jörðin dæmd Daða.

AM. Apogr. 1003 „Ex originali Sæmundar Magnussonar á Hóli j Bolungarvik“. Árni lýsir innsiglum. — Uppskrift Einars Þorkelssonar er i þjóðskjalasafni.

Ollum monnum þeim sem þetta bref siä edur heyra senda Gijsle Jonsson. Oddr Túm̄ässon. Halldőr Brandsson. Olæfur Jonsson. Ion Gyslason og Gudmundr Gijslason [quediu guds og sina[1]) kunnigt giörandi ath ärum epter Gudz burd M. d. l. ij fimtudaginn næstañ epter Pietursmesso og Päls ä almenniligu Óxarær þingi vorum vier i dom nefnder af Ormi Stullasyni lögmanni nordañ og vestañ ä Islandi ath skoda og rañsaka. og fullnadardőm æ ath leggia um̄ þa akiæru er Dadi Gudmundsson klagadi til Asgrijms Einarssonar um̄ jordina Þorkielshől j Vijdidal er liggur j Hunavatzþingi j Breydabőlstadar kirkiusokn. I fyrstu kom þar fram̄ fyrer oss lögriettumaña Dőmur. hvern ut hafdi nefnt og samþyckt Fiñbogi Jonsson lögmañ. hver svo var hliődandi. ath ädr nefnd jörd Þorkielshöll var dæmdr eign Dada Arasonar epter dotturdottur sijna Þorbiörgu Einarsdottur. I annare Grein kvomu þar fram̄ vitnisburder margier sem fullnudust Sijgurdi Dadasyni þa i þann tijd med svordum bokar Eijdum. sem Bref um̄ giörd utvijsa og innihallda. þvi eptir fyrskrifudum̄ dőmi og vitnisburdum og ödrum þeim Greinum sem ath þessu mäli hnijga. þvi ath heilags Anda næd til kalladri ath svo profudu og fyrer oss komnu Dæmdu

1) [Þessu bætt við m. h. Árna Magnússonar.

vier fyrnefnder dőmsmenn med fullu dőmsathkvædi optnefnda Iord Þorkielshöl vera eign Dada Gudmundssonar. og hans forelldra verid hafa. þvi ad hun var dæmd eign Dada Arasonar. og þrăttnefndan̄ Dada meiga riettliga ath sier taka. nær a tijmum han̄ villdi þrættnefnda Iord Þorkielshől. eda hans um̄bodzmadur upp fra þeim deigi. Sômuleidis dæmdum vier fyʀnefndum Asgrijmi aftur sitt andvirdi efter þvi sem lôgbok utvijsar. Samþyckti þennan̄ vorn dőm ădur nefndur lôgmann og setti sitt insigli med vorum fyʀgreindra dőmsmanna Insiglum fyrir þetta bref er skrifad var i sama stad. deigi og æri sem fyʀ seigier.

227.	1552.	á prestastefnu.
	1552.	á Öxarárþingi.
	30. og 31. júlí 1552.	við Svartárvötn.

Ágrip alþingissamþykkta nokkurra (um hjónaband, hjónavígslu, stórskriptamenn, bannsetning, helmingadóma, testamenta, helgibrot, kirkjugrið).

A.

Bibl. Bodl. Oxford Coll FM. 40, 4to., skr. ca. 1640. — Lbs. 65, 4to., I, 6, m. h. Jóns dans Magnússonar ca. 1640. — Ny kgl. Saml. 1847, 4to., A, 20, m. h. síra Guðbrands Jónssonar í Vatnsfirði 1669. — Þessar allar uppskriftir eru mjög samkynja. — Lbs. 91, 4to., bl. 205, m. h. síra Hannesar Björnssonar í Saurbæ ca. 1698 (sleppir inngangsorðunum). Lbs. 101, 4to., bls. 109 (inngangrinn og 7. gr.) og 350 1 (svo sem eftir 91, 4to.) m. h. síra Jóns Halldórssonar ca. 1720. — ÍB. 104, 4to., bls. 201, skr. ca 1750 (7. gr. og ágrip af inngangi). — Hér og hvar finnast í skjalabókum uppskriftir, marklausar, af einstökum greinum þessarar samþykktaskrár. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Alþijngis samþykter[1]) [anno 1552.[2])

[Anno 1552[3]) samþycktust[4]) [suo ordner og vppskrifader Articular sem hier epter standa skrifadir. first[5]) a almennilegri prestastefnu i Holabiskupsdæmi. þar epter ă alþijngi. og[6]) sijdann af badum Biskupunum[7]) vid Suartărvautn[8])

1) vm kyrkiufrid b. v. 65; um adskilianlegt b. v. 101. 2) [sl. 65. 3) [b. v. 65, 101. 4) samþicktist 101. 5) [sl. 101. 6) b. v. 101. 7) Biskupum 65, 101. 8) Svartărvatn 101; Svart ævotu 65.

þridiudaginn og miduikudaginn næstañ[1]) epter Jacobsmessu vm̃ sumarid.

1. vm hionaband. [ecki nãnare enn fiormenningar eijgist.[2])

Fyrsti[3]) Articuli vm hionaband[4]) ad binda aungua menn skylldari samann[5]) ad frændsemi edur mægdum. epter kongsins[6]) ordinantiu og bestu og lærdustu kiennemanna samþycki[7]) bæde[8]) ȷ Noreigi og Danmaurk. enn fiormenninga. vtan i [hæstu naudsyniar[9]). Þo med rãdi Biskups.

2. vm hionavigslu. [lýst sie fyrer huoria vijgslu[2]).

Jtem ad prestarner skulu aller firirbioda huor ȷ sinni þingã. ad nockrer sieu þeir hier epter til samans sem ecki hafa latid lysa þrisuar i kirkiu. og fest konur sinar lauglega. og gangi sijdan [ã þeim festingardeigi[10]) firir kirkiudyr og lati vigia sig þar samau. og skal hiuskapurinn giaurast med[11]) beggia forelldranna[12]) samþicki.[13]) ef til eru. edur hinna nanustu frænda. Enn huor sem fester suo konu ad hann lætur eigi vijgia sig til samans vid hana. gialldi xij aura.

3. vm storskriptamenn.

Jtem ad aller storskriftamenn bodist[14]) til domkirkiunnar. sem eru hordomsmenn. systrungar og[15]) brædrungar og þeir sem brotleigier verda i þremennings meinum. og þeir sem eiga iiij baurn edur fleiri i frillulifnadi.

4. Vm Bannsetning.

Jtem eigi skal nockur madur opinberlega bannsettur verda[16]) hier a landi nema af sialfum Biskupinum[17]) edur þeim einnm kiennimanni sem Biskupinn giefur þar fullkomlega sierdeilis[18]) valld til.

5. Vm mal kiennimanna og leikmanna [dæmist af huorutveggia yfervalldi[19]).

Jtem millum kiennemanna og leikmanna dæmist[20]) af huorutueggiu[21]) vallde[22]).

---

1) sl. 65. 2) [b. v. 65; 91 og 101 sleppa öllum fyrirsögnum. 3) Nijunde 91, 101. 4) saman b. v. 65. 5) sl. 65. 6) kongl. Maiestets 91, 101. 7) samþycktum 65. 8) b. v. 91, 101. 9) [hæstre naudsyn 65. 10) [sl. 65 hér, en setr það á eftir: kirkiudyr. 11) af 91, 101. 12) forelldra 65. 13) rãde 65, 91, 101. 14) skulu bodast 91, 101. 15) sl 65, 91, 101. 16) 65, 91, 101; vera 40. 17) biskupe 65, 91, 101. 18) sl. 101. 19 [b. v. 65. 20) dæmt 65; domur 91. 101. 21) tveggia 91. 22) yffervallde 65.

6. Vm Testamentum.

Jtem Testamentum skal standa so[1]) sem adur hefur verid.

7. Vm helgibrot[2]). [vj aurar. fÿrer hátyder xij aurar[3]).

Jtem sekter firir helgibrot vj aurum firir huern sunnudag. skal su helgi hefiast i naudsinium[4]) ad nattmalum. skal halldast til annara náttmála. Enn ad midium aptni þa minna liggur vid. Enn fyrir hatidir adrar sem bodnar eru xij aurar.

8. Vm kirkiugrid.

Jtem vm kirkiugrid huorier menn þeirra skulu ecki niota. sem [eru[5]) fyrst[6]) landradamenn. drottinsuikarar[7]). edur sa sem drepur laugmann firir rietta laugsaugu[8]). kiennimann firir rietta predikan. mordingiar. faudur draparar. modur. sonar edur dottur. ef madur drepur konu sina edur kona mann sinn. þeir sem hlaupa burt med eiginkonur manna. sa sem liggur modur sina edur dottur. sa sem dryger skamm[9]) med karlmanne[10]) edur[11]) skynlausum skiepnum.[12]) þeir sem drepa menn til fiar. og þeir sem drepa menn i kirkiugardi edur kirkiu. enn aullum audrum skulu þeir sem kirkiurnar hallda hialpa þeim sem á kirkiurnar komast suo þeir deyi ecki af matleysi edur klædleysi þar til þeir komast til domkirkiunnar.

B.

Lbs. 872. 4to., bls. 163—4, skr. ca. 1698. Sbr. A 1. gr.

Anno 1552 samþickt æ Auxararþijnge af andlegum og veralldlegum valldstiórnum þessa landz og óllum odrum almuga leijkum og lærdum vtan Lógretto og jnnan ad þeir menn. konur og karlar. sem adur hefdu fiórmenningar vered ad frændseme edur mægdum jafnlangt fram komen frá systkinum ad telia skilldu effter þann dag sem þá var komenn meiga ad frij og friálssu sinn Echtaskap saman binda riettelega og þeirra bórn skilldu þar effter til æfenlegrar og obrygd-

1) b. v. 91, 101. 2) helgidagsbrot 65. 3) [b. v. 65. 4) naudsyn 65, 91, 101. 5) er 65. 6) [91, 101; first eru 40. 7) drottinssvikarar 65, 91, 101. 8) løgsøgn 65, 91, 101. 9) skömm 65, 91, 101. 10) -mönnum 65, 91, 101. 11) audrum b. v. 40. 12) kvikendum 101.

legrar stadfestu skilgeteñ og riettelega til arffz komeñ vera effter fodur sinn og mődur og adra sijna frændur. Enn þesse fÿrskriffud fiőrmenningz frændseme edur mægder. sem meinbugier neffnast og haffa vered manna j mille og staded heffur fÿrer manna Eigiñorde og Echtaskap sem svo hafa teingder vered. skilldu þar effter daudar og machtarlausar. onÿtar og őloglegar vera effter þann dag sem þǎ var [og] alldrei krafft nie affl hafa hier j lande.

---

228. [1552].

Alþingissamþykkt um helgidagahald.

Bibl. Bodl, Oxford, Collect. FM. 39, 4to., með gamalli skrift, frá því um 1600 eða fyrr. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er i þjóðskjalasafni, og gerir hann þessa grein fyrir samþykktinni: „Samþykkt þessi, sem hér er kennd við Eggert Hannesson, er án efa frá 1552. og þá var hann fógeti hér á landi. Bréf Eggerts til síra Sveins Þorbjarnarsonar, sem fylgir hér samþykktinni, mun ritað skömmu síðar, svo sem 1553—1554. Framan af árinu 1554[1]) var Eggert enn fógeti, en gerðist þá lögmaður. Síra Jón Loptsson í Vatnsfirði visar i áminningarbréfi sínu frá 27. mars 1566 til samþykktar Eggerts um kirkjumál, sem þá sé nýlega gerð. En ekki getr það verið þessi samþykkt, því að i bréfi Jóns officialis er um allt önnur klerkamál og kirkju að ræða en í þessari samþykkt“.

Bref h[erra] Eggiers um helgiholld.

Þetta er riett skipun helgra daga epter vorri postuligri tru og kongsins majestets ordinantiu. suo ad ej skuli biodast j heilagri kirkiu fleiri nie færri enn hier epter standa skrifader. Enn huer sem odruvijsi helldur oc bydur. sie af settur gudz þionustu oc afskorner limer Jesu Christi oc sanner eidrofar oc kongsins majestets bodz oc skipunar nidurbriotarar.

Eru þad fyrst xij oc xl sunnudagar um arid. huer sunnudagzhelgur ad byriazt skal um laugardagzkuolld um midz aptanz skeid ef ecki liggia uid storanner um sumar. edur þad folk sem ganga vill til gudz bordz ad morni. elligar vinni til nattmala oc halldizt til annara a sunnudaginn.

---

1) Er svo í hdr.; mun misritun fyrir 1553.

Taka aller sunnudagar arsinz helgi oc nafn af heilagrar þrenningar sunnudeigi epter uorri Credo. sem suo hliodar. Eg trui a gud oc Jesum Christum oc heilagan anda þriar personur oc eirn sannañ gud. Enn þad þridia gudz bodord hliodar suo. Minstu a ad hallda hellgan huijldardag drottinz. þad er hinn siounde huer j huerri viku vor drottinzdagur.

Þar næst j Credo stendur suo. Getinn af helgum anda. Þad er getnadardagur Jesu Christi. sem vier ad fornu kollum. bodunardagur Mariu a langafostu[1]) oc þar til Mariumessu nya. þeir kalla j þa minning sem hun[2]) geck strax eptir getnadinn til Elizabetar og hun af spadomsanda spadi og sagdi. Drottinn veri med henni.[3]) Hin þridia Mariumessa er hun bar hann j musterid. þa Simeon jatadi hann sannan gud oc sannañ mann. sem af fornri veniu kallast kyndilmessa[4]) af þeim kyndlum. sem vier hofum borid a þann dag j hondum vorum. huad verid hefur fôlsk dyrkan oc login dyrd. skulu þessar þriar bodast oc halldast. þui þær hafa grundvôll af greindum parte vorar truar oc gudspiallanna sem til eru giord a sonnum hatijdum. En onguar adrar. sem halldnar hafa verid. Þvi skulu þær med onguo moti halldast.

Þar næst joladagur uor sialfur.[5]) þridie. atte oc þrettande epter Credo. þar suo stendur. Fæddur af Mariu meyiu.

Skijrnarhatijd Christi sem halldast skal a þann sunnudag sem uier plogum ad kalla fostuinngang oc skal predika af gudspialli sem lesid er a geisladaginn[6]).

Þar næst skijrdagur allur heilagur af þui ad nattmali er sialfur Jesus innsettur. þui þessar allar takast af hingadkomu og mandominum Jesu Christi oc eilijfs sattmala fyrir hans holld oc blod.

Allur langafriadagur heilagur i minning gudz sonar pijnu oc dauda. krossfesting oc heluijtanna nidurstigning. epter Credo suo segiandi. Pijndur. deyddur. jardadur. nidur for til heluijtis.

1) þ. e. Mariumessa 25. mars. 2) hann, hdr. 3) þ. e. Vitjunardagur María (Þingmariumessa) 2 júli. 4) þ. e. 2. febr. 5) Svo; *annar* felldr hér úr i öllum þrihelgum, og er þó að sjálfsögðu heilagr. 6) þ. e. 13. jan.

Paskadagur sialfur. þridie epter truarinnar grein. a þridia deigi reis hann upp fra daudum.

Vppstigningardagur og epter Credo. Vpp for hann til himna.

Huijtasunnu sialfa. þridia epter Credo. Eg trui a heilagan anda.

Þar næst Jonsmessa baptiste[1]) j þa minningu ad hann skylldi vera fyrirrennari drottinz oc byriar þa predikun sem allir kennimenn eiga ad taka dæmi af ad predika. Ecki nema Christum þad saklausa lamb heimsinz frelsara oc heitir þad med rettu predikara embættisdagur.

Þar næst Mikelsmessa j heidur heilagrar þrenningar er Gud fader. gud son. gud heilagur andi skapadi oc skikkadi ad þeir skylldu vera þionanlegir andar. monnum til hlijfingar j moti diofulligum anda oc andskota arasum.

Sijdast allra heilagra messa epter truarinnar grein. Eg trui eina almenniliga heilaga oc kristiliga kirkiu. samneyti heilagra.

Skulu allar þessar hatijder halldast ad helgi soknar kirkiu. gudz lijkama tilgaungu oc predikunar tilhlydingu. oc sijdan heim bera þann lærdom til sinna heimkynnis manna. born oc heimafolk þar læra oc j gagnligum otta aga oc hallda. enn fordast a þessum dogum lausung oc leikaraskap. ofdryckiu oc vondan lifnad. hogg oc slog. undir somu lausn oc fiepijnu sem ad fornu hefur verid. Hier med ad læra af sijnum soknarprestum chatechismum oc barnalærdom firir utan. hafa onguan klifiaburd edur vinnubrogd a þessum dogum. utan uid haska oc ef full naudsyn krefur.

Enn allar postulamessur a huerium degi uikunnar sem þær eru. Mariu Magdalienu dagur oc Laurentij dagur færist a næsta eptirfarandi sunnudag. enn halldist ecki adra daga. nema þar sem ad fornu eru soknarkirkiur oc sierhuerium þar helgat þo falsklega hafi uerid. þa ma ad þeirri soknarkirkiu halldast sa messudagur a huerium sem fellur j uikunni og heiti þa kirkiudagur.

Var þetta stadfest a alþingi af badum biskupum lands-

1) þ. e. 24. júní.

inz oc morgum dugandismonnum lærdum oc leikum samþickiundum epter kongleg majestets ordinantiu oc bodi.

Suo oc skulu prestarner aminna folkid ad hafa alla tijma oc einkum firir hatijder sidsamligtt bijndinde. sierdeilis þeir sem til gudz bordz uilia ganga.

Nad oc myskunsemi gudz sie ydur nu oc alla tijma med verande kiæri vin S[ira] Sueinn Þorbiarnarson. þacka ec ydur firir þat sem þier mier uel til giorid med ord oc verk.

Sendi ec ydur nu þessa samþyktt nyskrifada. Bidur ec ydur ad birta hana sem optast firir ydrum þinganautum. konum sem korlum. ungum sem gomlum. j badum ydrum þingum. suo ad almuginn megi hier liosan skilning upp a fa oc þurfi ecki griplandi hendi epter ad leita. hveriar helgar þeir skulu hallda oc af huerium røkum þær ero dregnar oc suo huorier ero þeir sem þetta bod oc þessa samþyktt vilia ecki hallda. þui senneliga þeir sem ydur oc odrum kennimonnum uilia ecki hlyda um þetta oc annad sem þeim er bodid ad hallda eptir gudligum ritningum. þa skal ec med gudz hialp þeim suo hegna oc þa suo heimsækia ad ødrum skal vera til uiduorunar.

Kann ec nu ecki ad sinni ydur fleira til ad skrifa.

Geymi ydur gud nu oc ad eilijfu.

Eggertt Hannesson.

---

229. 1552. á alþingi.

Ágrip af alþingissamþykkt, að tiundargjöf haldist af erfðagózi og fjórðungsgjöf úr aflagózi.

AM. 60, 8vo., II, 4v, skr. ca. 1661—1690. — ÍB. 315, 4to., bl. 44, skr. ca. 1680 (ártal 1572). — Advocates' Library i Edinb. 21 3. 10. ca. 1750 (ártal 1552). — AM. 211 c, 4to., bls. 188, ca. 1700 (ártal 1552). — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni. — Öll handritin, nema eitt, hafa ártalið 1552; ÍB. 315, 4to., hefir ártal 1572, og öll (nema AM 60, 8vo.) greina Þorleif lögmann Pálsson, er kvatt hafi dóminn, og það tilefni, að kona hafi gefið bónda sinum fjórðungsgjöf úr fé sínu, sem var erfðafé, og hafi sú gjöf verið dæmd ógild, eins og Jónsbók einnig mælti fyrir um. Er nú tvennt til,

að bæði ártölin 1552 og 1572 séu röng, og það verða þau að vera, ef telja ætti dóminn genginn í lögmannstíð Þorleifs: ártalið yrði þá að vera 1542. Hitt annað, að nafn Þorleifs sé ranglega tengt við dóminn, og fær þá vel staðizt ártalið 1552. Því er fylgt hér, vegna þess að flest handritin hafa svo.

Anno 1552 alþijngis samþicktt. ad Tiundargiôf greidist vr ôllu Erfdagotzi. Enn fiordungsgiôf vr ôllu aflagottze.

---

230. 1. júlí 1552. á Öxarárþingi.

Tveggja tylfta dómr, útnefndr á Öxarárþingi af Eggert Hannessyni, kongsins fógeta og höfuðsmanni yfir allt Ísland, um banamenn Kristjáns skrifara og förunauta hans.

Skjalabók þjóðskjalasafnsins í Reykjavík í fol bl. 126—7, skr. ca. 1600 (= *a*). — Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni bls. 37—8, skrifuð ca. 1608 (= *V*, nú í Lbs. 1974, 4to.). — Lbs. 789, 4to., bls. 241—3, m. h. Jóns Gizurarsonar á Núpi, skr ca. 1630 - 40. — Lbs. 63, 4to., bl 297 9, skr. ca. 1640. — ÍB. 125 A, 4to., bl. 97—8, skr. ca. 1650—60 (svipar til Vatnshornsbókar). — JS. 375, 4to., bls. 175—7, m. h. Erlends Ólafssonar, „Ur gamalli bok Ara Þorkelssonar" (svipar til 63, 4to.). — Lbs. 812, 4to., bl. 168, m. h. Magnúsar sýslumanns Magnússonar á Eyri ca. 1670 — Dómr þessi er prentaðr í MKet. I, bls. 314—18 (eftir *a*) með danskri þýðingu, og á latínu er hann prentaðr í FJ Hist. eccl. Isl III, bls. 289 neðanmáls, og sýnist sú þýðing gerð eftir JS. 375, 4to., eða Lbs 63, 4to. — AM. Apogr. 5824 m. h. Hans Beckers, eftir einhverri uppskrift. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Alþijngisdomur vm̃ danska slag[1]).

Aullum godum maunnum þeim sem þetta bref sia edur heyra [sendum vier[2]) Erlendur[3]) Einarsson[4]). Biorn Jonsson. Philiphus[5]) Runolfsson. Jon Biaurñsson. Magnus Jonsson. Þordur[6]) Jonsson. Gijsli Sveinsson. Jon Gudmundzson.[7])

1) *a*, V; 1552 b. v. 812; slagid 63, 375; Domur vm þa menn er J hel slőu danske (!) ă Bessastødum epter Biskup Jŏn. þrettan ad tølu 789; Domur vm̃ þa menn sem drepid hofdu kongsins folk Christian og hanz medfylgiara 125. 2) [V, 789, 125, 812; senda wier(!) *a*; senda 63, 375. 3) V; Erlingur *a*. 789, 63, 125, 375, 5824; . . . . (fúið úr) 812. 4) V, 63, 125, 812, 375, 5824; Gijslason *a*, 789. Erlendr Einarsson mun vera hið rétta (Erlendr á Sólheimum í Mýrdal). Erlingr Gíslason er rangt, því að hann er þá dáinn fyrir fjórum árum. 5) *a*; Philippus, *hin.* 6) Pietur 63, 375. 7) Biarnarson V.

Þorer Sveinsson. Þosteinn Hallbiarñarson. [Hallur Olafsson[1]) Yngimundur[2]) Magnusson[3]) [Arñi[4]) Jonsson[5]). [Jon Grijmsson.[6]) Olafur Thumasson. Olafur Jonsson. Gudmundur Gijslason. Thumi Þorgrijmsson. Oddur Thumasson. Biaurñ Jonsson. Loptur Gudlaugsson.[7]) Halldor Brandsson. Eẏuiñdur[8]) Gunnarson[9]) og Eẏolfur[10]) Arñgrijmsson kuediu gudz og vora.[11]) kunnigt giaurañdi [Anno[12]) 1552. faustudaginn[13]) næstañ epter Pieturs messu oc Pals [vm sumarid[14]) ꜳ almenniligu Auxararþingi worum wier ȷ dom nefnder af heidurligum[15]) herra Eggert Hannessẏni konglig mꜳiestatis [fouita oc haufudzmanni[16]) ẏfer allt Jslañd til ad skoda oc rannsaka og fullnadardoms atkuædi æ ad leggia huerier menn þeir skẏlldu wera sem herra kongsins menn[17]) Christian oc hans medfẏlgiara[18]) hofdu drepit edur [skiemder weitt[19]).

Kom þar fram fyrir oss hera koñgsiñs brief huert ed suo ȷnne hiellt ad konglig mꜳiestat skipar þa alla obotamenn sem sitt folk hefdi drepit.

J annari grein skodudum wier lañdzlaga bokina huer ed suo auijsar: Huer ad lyser eigi wiȷgi samdægris sa er riettur mordiñgi. oc fyrirgiaurt fie og fridi[20]).

J þridiu grein steñdur suo. Nu eru rañsmenn[21]) obotamenn[22]).

J fiordu grein[23]): Huer hann drepur mann til fiar ad

---

1) [sl. 812. 2) Augmuudur 125. 3) Hér þrýtr dómsmannatalið í 63 og 375, og er dómrinn þar að eins tylftardómr. 4) 125, 812; Arc *a*, 789, 5824. 5) [sl. V. 6) [sl. 125. 7) Gunnlaugsson 125, 789 (rangt). 8) *a*, V, 789, 5824; Eymundur 125; Ogmundur 812. 9) Gudmundsson 125. 10) *a*, V, 789, 125; Olafur 812. — Röð dómsmanna munar ekki að öðru en því í handritunum, að Björn Jónsson er í upphafi dómsins talinn á undan Erlendi Einarssyni í V, 63, 125, 812, 375. 11) sijna *a*, 789, 63, 375. 12) [ad þa lıȷdit var frꜳ Gudz burd V, 125; ad þa lidid var fra lausnarans fædiug 63 375, 812; ad Arum epter frelsarans fæding 789. 13) V, 789, 63, 125, 812, 375; faustudag *a*. 14) [b. v. V, 125, 812. 15) velburdugum 789. 16) Bifalningsmann V; foueta 63, 375. Hér við er ritað utanmáls í 789 með hendi Jóns Gizurarsonar: „1552 var Eggerth Hannesson settur til fovita af kong Christian 3. Luckan studde laufagaut et cetera“. 17) folck 789. 18) fylgiara 125. 19) [skiemt 63, 375. 20) „Mannh. 10“. 125 (utanmáls). 21) [ad Ransmenn (sieu) eru V, 125, 63, 812, 375. 22) „Mannh. 3. Þiof. 3.“ 125 (utanmáls). 23) seigir bokin b. v. V o. fl. því um líku.

þeir eru slijku seker sem fyrr skrifad stendur. nema su nauckur grein fram̄ komi med laugligri afsakan suo þad wirdist ad nockur naudsyn hafi til dreigid. Suo og alla þa sem þa hafa haugguid. edur[1]) stuñgid. dreigit. sleigid edur fyrir halldit oc [þar fyrir dauda af[2]) feiñgid.

hier med alitum wier huerra suara edur sekta ad þeir menn skýlldu sakader wera sem sijdar komu oc toku þeirra peninga enn akuomur aunguar þeim weittu. Stendur suo ȷ worri landzlagabok: Ad huer hann grijpur fie rangliga gialldi sa tiju merkur kongi oc slijkt aptur er hann tok oc þeim fullrietti er atti eda fari wtlægur. hier med skylldu þeir siettareid fyrir[3]) winna ȷ hueri sýslu sem þeir nædust ad þeir hefde ecki meira peninga haft enn þeir þá fram̄segdi. Skulu þesser eidar takast af laugmaunnum og sýslumaunnum huar þeir nædist suo oc fie edur suo [ordner peningar[4]) wnder rietta grein oc reikningskap til kongsins fouita. Enn huer[5]) þa hýser eda heimer sem herra kongsins folk[6]) hafa ȷ hel sleigid hiedañ ȷ fra sieu sliȷku seker[5]) sem laugbok wottar wm̄ adra wtlæga menn þegar þeir heýra þeira wtlegd lýst. Hier med skýlldi huer sýslumadur taka fyrrgreiñda menn oc færa huer[7]) audrum sýslumanni og suo huer fra sier ȷ godri geýmslu þar til þeir kiæmi ȷ þa sýslu sem þeir hafa brotliger ordit. Þui ȷ Gudz nafñi amen og[8]) ad heilax añda nad til kalladri ad anllu[9]) suo profudu mali[10]) dæmdum wier fyrr nefnder domsmenn med fullu doms atkuædi allar [fýrgreindar laugbokarinnar greiner sem hier fyrir[11]) stañda[12]) myndugar oc skialligar oc fyrr greinda menn slijku seka sem fýr seiger.

Samþyckti [med oss[13]) þennañ [vorn[13]) dom [adur greindur kongsins Bifalningsmann et cetera[13]).

---

1) b. v. V, 125. 2) [Þa af dauda 125. 3) b, v. V, 125, 812. 4) [ordna peninga V, 125, 812; adra peninga 63, 375 5) Svo. – Við þessa grein vitnar 125 utanmáls í „Mannh. 6“. 6) menn 125. 7) hann V, 125, 63, 812, 375. 8) b. v. V, 125. 9) b. v. V, 125, 63, 375. 10) sl. 63, 375. 11) ȷnne V, 125, 63, 375. 12) [fyrrskrifadar Lôgmalz greijner 789. 13) [b. v. V, 375.

231. [1. júlí] 1552. á alþingi.

Erlendr lögmaðr Þorvarðsson fær Marteini byskupi Einarssyni til eignar jörðina Vilmundarstaði, eftir sáttmála og sættargerð, sem Pall Hvitfeldr og aðrir dugandismenn gerðu með þeim.

AM. Apogr. 1275 „Ex orig. Ara. Þorkelssonar", m. h. Styrs Þorvaldssonar. Sbr. bréf Knúts Steinssonar 1. júlí 1559. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þad Giore Eg Ellendur Þoruardzson Godum monnum witurligt med þesso mijnu opnu brefe ad eg medkiennunst ad eg hefi feingid herra Marteini Einarssyne til fullrar eignar og frials forrædis jordina alla Vilmundarstade er liggia j Reikiaholltz kirkiu sokn med aullum þeim gaugnum og giædum sem greindri jordu fylger og fylgt hefer ad fornu og nýo og eg vard fremst eigandi ad vndan mier og mijnum erfingium enn vnder herra Martein og hans erfingia vp a þann sáttmála og sættargiord sem haufudzmaduren Pall Huitfelld med odrum dugandismonnum giorde medal ockar á alþingi. þa lidid uar fra gudz burd m. d. l. og ij ar. Skal ec suara lagariptingum a nefndri jordu en herra Marteirn hallda til laga epter laugmale. Og til sanninda hier um þricki eg minu jnsigle fyrir þetta bref Giort og skrifad j sama stad deigi are sem firr seiger.

---

232. 1552. á Þingvelli.

Árni Gíslason fær Arnfinni bónda Guðmundssyni í umboð kongsumbod það, er hann hafi haft á Ströndum um nokkur ár, og tvær jarðir í Hrútafirði.

AM. Apogr. 768 m. h. Páls Hákonarsonar. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Umbodsbref Arnfinnz Gudmundzsonar ýfer Strandaumbode.

Þad giore jeg Arne Gijslason godum monnum kunnugtt med þessu mijnu opnu briefe. ad jeg heffe til umbodz lient heydarlegum manne Arnfinne bonda Gudmundzsýne mijns

herra kongsins vmbod a Straundum. þad sem jeg heffe nu vmbod ýfer haft nauckur ar kongdomsins vegna. hier med 2. jarder j Hrutafyrde. huoriar suo heita. Hladhamar og Bordeyre. j suo mäta. ad Arnfinnur bonde giallde mier aff fyrrnefndu godze. eptter þui sem hans bref innihelldur. þad hann hefur [mier gefid[1]). skal Arnfinnur bonde sliku suara sem hann medtekur nær hann skilur vid fýrrneffndt vmbod. Skal opttnefndur Arnfinnur bonde eignast alltt halftt af huolum og vidum sem reka kann j adurneffndum vmbodum. Enn kunni hann ecke bodum suo snarlega til mijn ad koma. Þa skal tijtt neffndur Arnfinnur bonde selia minn hval. þann sem vid spiollum liggur. med þui verde. sem hann selur sinn hval. skal tijttnefndur Arnfinnur bonde þessu vmbode framfýlgia thil næsta Auxararþijngs og þad leingur sem jeg giore þar ej adra skipun a. eff jeg heffi med þesse þrattneffnd vmbod. Og ad þetta j sannleika sie sem hier fýrer er ofañ skrifad stendur. þrycke jeg mijnu signete nedañ ä þetta brief skriffad ä Þinguelle Anno 1552.

Þad medkiennist jeg Arnfinnur Gudmundzson. ad jeg hefe lofad Arna Gyslasýne. ad giallda honum kongdomsins vegna af þeim kongsins godsum sem greindur Arne hefur mier veitt j þetta thilkomanda är. þui lofa jeg adurgreindur Arnfinnur ad betala fyrrgreindum Arna. xl. dale j Hafnarfijrde ad are 1553. komande viku fýrer Jons messu Baptisti[2]) Arna Gijslasýni j haund edur hans vmbodzmanni. skrifad a Þijnguelle Anno eptter Gudz burd 1552.

Þesse fyrerfarande tvö bref eru ordriett skrifud epter fornu pappirs exemplare ritudu med gamalle hende. Til sannenda merkes vor underskrifadra nöfn i Skalhollte, þann 29. Novembris Anno 1711.

Arne Magnusson.
Þorleifur Arason.
Þorgils Sigurdsson.

---

233. **5. júlí 1553. á Búðeyri.**

Kaupbréf Hannesar Elarssonar fyrir Hænuvík með Litlu-Sellátrum að síra Jóni Erlingssyni.

1) [vantaði i gömlu uppskriftina; Árni bætir því inn. 2) Svo.

Jarðabókarskjöl Árna Magnússonar, Barðastrandarsýsla 11. — Uppskrift Einars Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þad giørum vier Are prestur Steijnolfsson. Sigurdur Ormsson. Jon Liotzson godum monnum kunnugt. med (þessu) voru opnu briefi a þridiudæginn næsta epter Petursmessu og Páls. vm sumared a Budeyre j Thalknafirdi. þa lidid var fra gudz burdi M D I ii. vorum vier j hia saum og heyrdum a ord og handsal þessara manna af annare halfu sira Jons Erlijngssonar enn af annare Hannesar Elarsonar þad faldist og skildest vnder þeijrra handabandi. ad sira Jon Erlijngsson gallt og selldi adurskrifudum Hannese Elarssine Jordina alla Hænuvijk med litlu Sel[l]atrum. huoriar ad liggia j Patrixfirde j Dalskijrkiusokn xxx^c ad dijrleika. vndañ sier og sijnum erfingium. enn vnder Hannes Elarsson og hans erfingia til æfinlegrar eijgnar og frials forrædis med ollum þeijm gognum og giædum sem greijndri jordu filgir og filgt hefur ad fornu og nyu. bædi til sios og landz med vpplage og samþicke Oddz Jonssonar sonar adur nefns sira Jons sem þar voru þa j sama handabandi badir vid Hannes Erlass(!) og hefi eg Hannes Elars(!) vtgolldid fyrer þessa skrifada Jord atta hundrud og xx j þeijm peningum sem hann hefur sier siälfur lijka latid. og hann hefur hafa viliad. enn þau ij^c sem epter stendur skal eg vt giallda j þui sem hann hafa vill. adur enn þessi dagur er vti. enn ef optskrifudum sira Jone kinne ad aflast peningar edur hañz erfingium. þa skal hann og hans erfiñgiar eiga firstu laust(!) a Jordenne fyrer skreid og vadmal. edur annañ flitianda eijre. skal sa suara lagariptingum sem selldi. enn hinn hallda til laga sem keypte. Jtem hefur Hannes Elars lofad ad sira Jon skilldi bua a halfri Hænuvijk leigulausri. suo leinge sem hann lifdi. og jordiñ forargadist eij. og til sanninda hier vm. setium vier fyrerskrifadir menn vor jnnsigli fyrer þetta kaupbrief. huort ad skrifad var j sama stad og dag sem firr seiger.

Brief þetta Efftir kalfskins Briefe med tueijmur innsiglum Riett coperad votta vndirskrifadir Ad Selaardal Anno 1703. d. 29 Aprilis.

Sigurdur Tomasson. m e h. Biarne Jonsson. m e h.

234. 6. júlí 1552 (og síðar). á Þingeyrum.

Reikningr Þingeyraklaustrs.

AM 249c, 4to., bl. 3–5, pappírsblöð í frumriti; með er fest eftirrit eins skrifara AM. (aftan við eftirrit skrár Melstaðar hér aftar nr. 271). — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Reıjkningskapur Þingeyraklausturs.

Anno domini ꝏ. d. l. ij voru suo bygdar jarder Þingeÿra klausturs og suo morg kugillde med þa Sira Hakon Gislason medtok. sem hier seiger. var þad miduikudagijnn næstañ epter visitationem Mariæ virginis.

Med . . . . . . [1]) iiij kugilldi. l[andskylld] vj vætter fiska.

Med Tiorn halft þridia kugillde. l[andskylld] iiij vætter.

Med Ose ij kugilldi. l[andskylld] ij vætter.

Med Kalfshamre iij kugillde. l[andskylld] iij vetter.

Med Kroke iij kugilldi. l[andskylld] iij vætter niu fiordunga vætter.

Med Hroastodum iij kugilldi. l[andskylld] iij vætter og halfvætt af kuife.

xx. Med Skeggiastodum iiij kugilldi. landskylld iij vætter.

Med Holum v kugilldi. landskylld v vætter.

Med Arbacka iij kugilldi. landskylld vj vætter.

Med Vakurstodum v kugilldi. landskylld iiij vætter. ıx fiordunga vætter eda kugillde.

Med Nialstodum v kugilldi. landskylld viij agilde. iij ær. frider x aurar xl alna elde.

xxiij. Med Kirkiubæ v kugilldi. landskylld kugilldi. xl alna elde.

Med Nedztabæ v kugilldi. landskylld iij ær. x aura vod. xl alna elde.

Med halfum Sauluabacka ij kugillde. landskylld iij vætter saulua.

Med Hialltabacka viij kugilldi. landskylld k[ugilldi] og hundrad.

xxiiij. Med Saudanese vj kugilldi. landskylld kugilldis hundrad.

Med Hollte vj kugilldi. landskylld k[ugilldi-] jc.

1) Jarðarnafnið hefir gleymzt úr.

Med Hurdarbake vj kugilldi. landsskylld iij ær. þriggia daga slattur. x sauda geymsla. iiij lamba elde.

Med Hæle vj kugilldi. landskylld iij ær. xl alna elde. Holma slattur. x s[auda] ge[ymsla] xx alner.

xxiij. Med Kringlu vj kugilldi. landskylld iij ær. xx alna el[de]. x s[auda] g[eymsla]. Holma slattur xl alner.

Med Reyk[i]akote vj kugilldi. landskylld iij ær. x sauda geymsla. xx alna elde. Holma slattur.

Med Storu Gilia vij kugilldi. landskylld k[ugilldis] jc lxxx alner.

Med Litlu Gilia v kugilldi. landskylld x aurar.

xxij. Med Skinnastodum v kugilldi. landskylld iij ær. þriggia daga slattur. x sauda geymsla xx alner.

Med Akre vj kugilldi. landskylld k[ugilldi]. xx alna eldi xl alner.

Med Brecku vj kugilldi. landskylld k[ugilldis] jc.

Med Auxl v k[ugilldi]. landskylld x aurar.

xxiij. Med Biarnastodum vj kugildi. landskylld k[ugilldi] iij daga slattur Holmaslattur og v aurar.

Med Hiallalande vj kugilldi. landskylld k[ugilldis] jcx aurar.

Med Brusastodum iiij kugilldi. landskylld iiij ær. iij daga slattur x aurar.

Med Kornsa v kugilldi. landskylld k[ugilldi] iij daga slattur. v agillde.

xx. Med Gilstodum v. kugilldi. landskylld iij ær. iij daga slattur. Holmaslattur. xl alna eldi. x alner.

Med Flogu v kugilldi. landskylld iij ær. lx alna elde. iij daga slattur. Holmaslattur. x alna tiund.

Med Helgavatne vj kugilldi. landskylld k[ugilldi]. xl alna eldi. iij daga slattur. Holm[a]slattur. xx alner.

Med Hniuke v kugilldi. landskylld k[ugilldi]. lx alna eldi. Holmaslattur. xl alner.

24. Med Breidabolstad viij kugilldi. landskyld k[ugilldis] halft annad hundrad.

Med Midhusum vj kugilldi. landskylld iij ær. v agillde Holmaslattur.

Med Holum vj kugilldi. landskylld k[ugilldi]. iij daga slattur. xl alna eldi x aurar.

24. Med Sueinstodum vj kugilldi. landskylld k[ugilldis] jc.
Med Holabake vj kugilldi. landskylld iij ær. iij daga slattur og v agillde og x alner.
Med Steinnesi vj kugilldi. landskylld k[ugilldis] jc og xij aurar.
Med Leysing[i]astodum vj kugilldi. landskylld k[ugilldi]. iij daga slattur.
24. Med Geirastodum vj kugilldi. landskylld iij ær og jc.
Med Haga vj kugilldi. landskylld k[ugilldi]. x aura slattur.
Med Hrisum iiij kugilldi. landskylld iij ær. v aurar.
Med Midhope iiij kugilldi. landskylld k[ugilldis] jc v aurar.
Med Gile v kugilldi. landskylld iij ær og x aurar.
Med Orrastodum iiij kugilldi. landskylld iij ær og lxxx alner.
25. Med Klombur halfre ij kugilldi. landskylld iij ær x alner.
Med Nese vj kugilldi. landskylld k[ugildi] v aurar) kolum. viij alner vadmals. Holmaslattur.
Med Boduarsholum vj kugilldi. landskylld k[ugilldis]. jc.
Med Æisijdu vj kugilldi. landskylld k[ugilldi] og jc.
Med Osum v kugilldi. landskylld iij ær. iij daga slattur xl alner.
20. Med Valldalæk iiij kugilldi og kapal. landskylld iij ær. ij vætter fiska. iij daga slattur.
Med Suluvollum vj k[ugilldi]. landskylld . . . ær. iiij agillde.
Med halfre Vijk. v. kugilldi. landskylld xx aurar.
Med Saurbæ iij kugilldi. landskylld . . . aurar. iij daga slattur og x alner.
20. Med Asbiarnarstodum vj kugilldi. landskylld [ij ær.] x aura vod og fimm aura.
Med Gnystodum v kugilldi. landskylld . . . ær. iij daga slattur. xvj alner vadmals. x alna tiund.
Med Jllugastodum vj kugilldi. landskylld k[ugilldi].[1]) x aura vod. xx alna tiund.
Med Bergstodum iiij kugilldi. landskylld . . . ær. viij alner vadmals.
21. Med Saudadal vj kugilldi. landskylld k[ugilldi] og x aura vod og xx alna tiund.

1) óvíst.

Med Bessastodum iiij kugilldi land-kylld jc.

xi. Med . . . . . . v kugilldi. landskylld k[ugilldi]. xvj alner vadmals.

[kugilldi stőr ijc 85[1]).

Jtem suo mykler frijder peningar heima a stadnum sem hier seijger.[3])

saudir . . . . gielld naut tuæuetur og elldre xxix[2]) med eirne kuigu tuæuetre. veturgomul naut xiiij. vij kalfar. ix hestar fullorduer[3]) med einom virdingarhesti og tueimur þreuetrum. ij veturgamler hestar. x hross fullordin. vj tuæuetur. eitt hross veturgamallt.

Jtem j langabure Grasijda c vætter og xx. iij vætter fiska. v sauder at kiotum. iiij nautz limer. iij vxahuder. ij kyrhuder. vj kalfskinn. iij skinnklæde. iij fære. iiij aunglar. xiij hesta reip. vij erkur smar og storar allar vondar. v kistur vondar. ij larar. iij tinkaunnur eingi helld ein koparkanna heil. j dukur blamerktur. annar med strijga. þridie vondur med strijga. ij vlldukar. iij strijga handklædi. faut xl og xvij ill og god. xl borddiskar med illum og godum. torfliar. skere. ij liaer. ij bryne. ij . . . far. kambar ij. oxe. brythaugg. þriu orf. ij klarur. xj hrifur. ij varrekur. tuenner torfkrokar. einer klafar. ein hrip. ij smijdajarn. pundare. reidzla. iij blyfaut. vij minnishorn . . . staup med eino eirstaupi. salld[4]).

Jtem þa sira Hakon med tok.

Suo myklir frijdir peningar heima a stadnum sem hier seigier. kyr xx og ix. asaudur. c. llxiiij. Gielldir saudir tuævetrer og elldri. c. xx. og vij weturgamler saudir. c. lxxxj. Gielld naut tuæuetur og elldri xxix. med einni kuijgu tuæuetri. weturgaumul naut xiiij. vij kalfar. ix hestar fullordner med einum wirdingarhesti og tueimur þrieuetrum. ij weturgamlir hestar. x. hross fullordiñ. vj tuæuetur. eijtt hross weturgamallt.

[allz 500 fiær og viij saudum fatt j. kugilldi ijc xijræd og attaliu betur[5]).

1) [med hendi síra Gottskálks í Glaumbæ. 2) Hér krassað yfir $2^2/_3$ línu, sem nú verðr ekki lesið í samhengi, en sama klausa stendr á lausum miða (sjá hér síðast). 3) fullornder, hdr. 4) Það, sem nú fer eftir, er á lausum miða. 5) [m. h. síra Gottskalks í Glaumbæ.

235. 10. júlí 1552. í Lundúnum.

Bréf meistara Jacobus Deidonanus til Kristjáns Danakonungs hins þriðja um samninga við Englandsstjórn um kröfur danskra þegna, og er þar minnzt á Ísland.

Diplomatarium Flensborgense II. bls. 999—1002, eftir frumritinu i rikisskjalasafni Dana. — Eftirrit Jóns Sigurðssonar i JS 372, 4to., bls 323. — Eftirrit Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni. — Hér er að eins tekin sú grein, sem varðar Ísland.

. . . . . Quod si satisfactionem in omnibus causis hoc tempore non acceperimus. facile semper vestræ maiestatis prudentia consilium ac remedium inuenire possit. non solum in Dania. sed etiam in Jslandia. si opus fuerit. . . . . .
Lundini 10 Julij.

---

236. 10. júlí 1552. á Bessastöðum.

Griðabréf Jörundar Pétrssonar, gegn 5 lesta gjaldi, fyrir atvist að vígi Kristjáns skrifara og förunauta hans, gefið út af Páli höfuðsmanni Hvítfeldi, og ábyrgð nokkurra manna á gjaldinu.

AM. 238, 4to., bl. 32 (82), Bessastaðabók, skr. ca. 1560. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Lofvnar[1])bref Jorvndar Peturssonar.

Þad giore ec Sigvrdvr Þormodzson. Jon Jonsson og annar Jon Jonsson godvm monnum vitvrligtt. med þessv vorv opnv brefe. at fyrir þær storar saker. sem heidarligur og velborinn mann Pall Huitfellt konglig maiestets hofvdzmann klagade til Jorvndar Petvrssonar vp cꝏ konglig maiestets vegna. at hann med hafdi verit med sitt vopn̄ at fylla þann flo[c]k og j atfor med verit j þann sama tid þa Kristian heitin skrifare konglig maiestets fovite og hans fylgiarar blifv j hel slegner. mýrtir og ræntir pen̄ingvm af morgvm omilldvm monnum. cꝏ hvoria at nv er dómvr fallinn at obotamenn skulv vera allir sem þar hafa j tilstyrkingv vm verid. j fylge edur atfor. sem vors nadvgasta herra kongzins

1) Hdr. Lofvn̄a.

bref og daudvmanna domvr þar gior vm vt visar. enn fyrir sokvm þess at þad sannprofadizt at opt sagdvr Jorvndvr hafde sagdañ Kristian edur hans fyllgiara eige sleigit og ecke af þeirra peñingvm þeigit. Þess annars. at fyrir gvdz skylld og fyrir fatækra barna skvlld þeirra sem greindvm Jorvnde til heyra. Þess ens þridia. at fyrir bænastad. margra godra manna. þa hefur fyrr skrifadur konglig maiestets hofvdzmann Pall Hvitfellt gefit greindvm Jorvnde frid og frelse vors nadugasta herra kongzins vegna. sem hann frekast bifalning hefur af hans nad. ȷ suo mata at vær hofvm lofat og j fvlla borgañ geingit at optsagdur Jorvndvr skyllde leysa sinn hals vid kongdominn. j silfre og fiske suo miket sem være. v. lestir. skillde þad sem nv stæde epter ogolldit þetta ar. greidazt hier epter ꜳ tveimur arvm. halfpart hvort ar. Somvleidis hofvm vier og fyrrgreinder menn ȷ borgan geingit fyrir opptt sagdañ Jorvnd. at hann skal vera vorvm nadvgasta herra konginvm hollvr og trvr og hans nadar fovitvm ecki motstadlegvr. helldvr þa styrkiande fyllgiande hiastodv veitande. og avngvañ þann hylla nie styrkia sem vorvm nadvgasta herra kongenvm edur hans fovitvm er motstadligvr. Enn ef optsagdvr Jorvndvr ryfur þessa trvliga lofañ sem nv hefur hann giortt og vier med honum. þa sie allar fyrgreindar kongs [saker] og þær fleire sem þa mega til hans talast. okvittar og greindvr Jorvndvr riettlavs fyrer konglig maiestets fovitvm edur odrvm hans nadar bifalningsmonnum sem konglig meiestet og krvnvnne villia holler og trv[e]r vera. Og til sanninda hier vm þryckivm vier fyrr greinder menn vor innsigle fyrir þetta bref skrifat ꜳ Bessastodvm svnnvdeigin næstañ fyrir translacio Benedicti arvm epter gudz byrd ꝏ d. l. ij.

---

237. 12. júlí 1552. á Bessastöðum.

Griðabréf Einars Pétrssonar sama efnis, af sömu sök sem hið næsta á undan.

AM. 238, 4to., bl. 32v (82), Bessastaðabók, skr. ca. 1560. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Lofvñarbref Einars Peturssonar.

Þad giore eg Ormvr Jonsson og Añor Eyolfsson og Gvdmvndur Þordarson godvm monnum kvnnigtt med þessv vorv opnv brefi et cetera.

er þetta bref eiñs latandi sem hid fyrra bref[1]) vtañ Eiñar hefur lofat v lester fiska j v ar. eda innañ styttara[2]) tima. Svo og er þad eige j þessv brefi at þessir fyrskrifader menn hafi j borgvñ geingit fyrir hann. en allt annad er eins sem ed fyrra bref et cetera.

Og til sanninda hier vm þryckium vier [fyrr] greinder menn vor insigle fyrir nedañ á þetta bref. hvort ed skrifat var á Bessastodvm þridivdeiginn næstañ fyrir Margareti[2]) dag arvm epter gvdz byrd m d l ij.

238. 5. ágúst 1552. að Skriðuklaustri.

Sjöttardómr presta, kvaddr af Marteini byskupi Einarssyni, um síra Bjarna Guðmundsson, er synjaði fyrir þeim að taka upp nýjan embættissið, dæmir hann af embætti og af honum allar eigur hans, hálfar Skálholtskirkju, hálfar konungi.

JS. 375, 4to., bls. 171—2, m. h. Erlends Ólafssonar. „Þetta bref er accurate uppskrifad epter þeirrar tidar pappirsblade innfestu i brefabok Olafs biskups Hialltasonar, hvar á, hier fyrer utañ, voru tvö önnur bref de dato 1551. Synest ad Marteinu biskup mune sögdum Olafe biskupe sendt hafa þetta þessara 3ia brefa apographum. Hin tvo brefiñ hefe eg utskrifad, og liggia þau og in hoc fasciculo historiæ reformationis". Stafar þessi athugasemd frá Árna Magnússyni. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Øllum monnum sem þetta bref sia edur heyra. senda Finar Arnason. Kvonradur Steingrimsson. Finbogi Tumasson. Hallur Þorsteinsson. Haukur Hallsson. og Loptur Narfason prestar Skalhollts biskupsdæmis. kvediu guds og sina kunnigt giörande sub anno gracie M. d. l. ij. á Skriduklaustre. faustudagin næstan epter Olafsmessu sidare voru vier i dom [nefnder] af an[d]legum herra Herra Marteine Einarssyne biskupi i Skalhollte. ad skoda og ransaka. og fullnadar dom

1) þ. e. lofunarbréf Jörundar Pétrssonar frá 10. júlí 1552. 2) Svo.

ä ad leggia huerra svara eda sekta ad Sera Biarne Gudmundsson uerda skyllde[1]) fyrer þad domrof og dreissuga ohlydne er hann hafde framed i mote kongsins skickan og kirkiunnar skipan.

J fyrstu grein stendur so i þeim. xij. presta dome sem dæmdur var i Skalhollti i haust uppa þad Dogtors[1]) Pieturs bref sem lesed var i almennelegre prestastefnu hid firra ared. og þä var af ollum prestum samþyckt. ad þeir prestar skilldu openberlega uera forbodader og bannsetter. sem hallda vilia med þad gamla messu canon. og adrar ókristelegar veniur og lagasetuinga. hier med synt ohlydne än skinsemdar mote kirkiu og hennar formanni i sinum eide og trulofan et cetera. hvad greindur Biarne prestur hafde fullulega[1]) framed epter domin heyrdan. og en.[1]) at biskupinum og oss aheyraundum. afneitti hann i sama deige annad embætti up ad taka. Þvi skilldu uier fyrrskrifader prestar allta med huorium hætti fara skylldi hans fiemuner fyrer soddan ohæfelega athöfn og þriotsku sem fyrr greiner. Stendur so skrifad i Heilagre Ritningu. ad hver i mote steudur valldstiorninne. sem af gude skickud [er]. sa setur sig og i mote stendur gudlegre skickan Rom. 13. 1. Pet. 2. Kongurin skipar og i samþycktre ordinanciu ad þeir skulu ecke ostraffader sem dirfast henni i mote ad mæla. Nu fyrer þad hann var kenimadur. og hafde af kirkiuunar gossi efling feinged. Þui ad heilags anda nad tilkalladre ad so profudu og fyrer oss opiñberlega framkomnu dæmdu vier med fullu doms atkvæde alla halfa penioga Biarnar[1]) prests Gudmundzsonar Skalholltskirkiu til eignar og hennar formanni. enn halfa kongi. so sem fyrer onnur ődadaverk sem kongi og kirkiu til koma. ad afgreiddum ollum logligum skulldum. og hans næsta erfingia skylldugan ad afhenda ad heyrdum dominum.

Samþyckti þennañ vorn dom. Et chetera.

---

239. 10. ágúst 1552. í Reyninesi.

Vitnisburðr síra Gilbrigts Jónssonar um jarðaskipti Jóns byskups Arasonar við Einar Ólafsson, Þorkelshóli fyrir Stóru-Borg.

---

1) Svo.

AM. Fasc. LXVII, 16, frumrit á skinni (með hendi Árna Gíslasonar), og er innsiglið fyrir. (Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar þaðan er í þjóðskjalasafni). — Uppskrift Styrs Þorvaldssonar er í AM. Apogr. 1002 eftir frumritinu, sem Árni segist þar hafa fengið frá Sæmundi Magnússyni á Hóli í Bolungavík. (Uppskrift Einars Þorkelssonar þaðan er í þjóðskjalasafni).

Vitnisburdur Gilbrigstz prestz wm Borg.[1])

Suo felldañ uitnisburd ber eg Gilbrigt prestur Ionsson ad eg uar i hiæ sæ eg og heyrdi æ kaupskap og giorning þeira biskups Ions Arasonar og Einars Olæfssonar ad greindur Einar selldi byskup Ioni Arasyni iordina Storuborg j Hunavatnzþijngi. hier j mót gaf byskup Ion Einari Olæfssyni iordina Þorkielshól i Vijdidal. selldi huor audrum fyʀ greindar iarder med aullum þeim gognum og giædum sem greindum iordum fylgier og fylgt hefur at fornu og nyiu og þeijr haufdu fremst eigandi at ordid. og thil sanninda hier vm̄ set eg mitt innsigli fyrir þetta bref er skrifad war j Reyninesi miduikudaginn næstañ efter Ólafsmessu arum efter Gudz burd M d l ij.

---

240. 1. september 1552. á Þingeyrum.

Skýrsla og reikningr Eggerts hirðstjóra Hannessonar og Ólafs byskups Hjaltasonar um jarðeignir þær, er Jón byskup Arason hafi fargað frá Hólastól, og hverjar jarðir hann hafi fengið stólnum í stað þeirra.

AM. 238, 4to., bl. 33—5 (83-5), Bessastaðabók, skr. ca 1560. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Hafa þessar jarder bvrt verit selldar af biskup Jone domkirkivnnar fastaeign̄ ꝺ̄ Holvm vafalavs sem hier epter skrifadar standa:

Holakot x^c.	Skala xxx^c.
Stein x^c.	Hravn halftt x^c.
Gilhaga xxx^c.	Gardvr xxx^c.
Villinganes xxxvj^c.	Molastader xx^c.

1) Fyrirsögnin aftan á, með sömu hendi sem bréfið, og þar við ártalið „1552" m. h. AM.

Melbrigdastader xx^c.
Tvnga lx^c.
Reyker l^c.
Midmor xij^c.
Yste mor xxx^c.
Backi xx^c.
Steiñvnarstader xx^c.
Hafstader xl^c.
Mýrar halfar xij^c.
Eingihlid half xxv^c.
ȷ Mobergi viij^c.
Æsistader xxx^c.
Kvastader xx^c.
Holl xxx^c.
Steinꝍ́ xl^c.
Elldiarnstader xv^c.
Þorkiellshvoll lx^c.
Vatzhorn xx^c.
Balkastader halfer xx^c.
Veller xxiiij^c.
Asbiarnastader xxiiij^c.
Ytre Þverrꝍ́ l^c.
Sýdrie Þverrꝍ́ xl^c.
Biasker half xx^c.
Kollavik xv^c.
Sveinvngsvik xx^c.
Skinnalon v^c.
Oddstader x^c.
Griotnes v^c.
Valþiofstader xv^c.
Dadastader xij^c.
Nvpvr xij^c.
Valadalvr v^c.
Tvnga xxx^c.
Skard halft xx^c.
Skogar xx^c.
Þverrꝍ́ xv^c.
Eydikot iij hia Reykivm xv^c.

Hallbiarnastader halfer ix^c.
Vidar xij^c.
Hellvvad xij^c.
Fagranes viij^c.
Kalfstrond xij^c.
Strond xij^c.
Vad xx^c.
Hoskvlldstader xl^c.
Biorg half x^c.
Holl l^c.
Hals xx^c.
Hrafñstader xx^c.
Vatzende xx^c.
Arñstapi xij^c.
Midvik xxx^c.
Kvikstader xx^c.
Þoristader xxx^c.
Kristnes lxxxxx^c.
Kroppvr xxx^c.
Grisarꝍ́ xx^c.
Draflastader xx^c.
Seliahlid xx^c.
Gardi xij^c.
Gilsꝍ́ xx^c.
Hvassafell halft l^c.
Krossanes sýdra xx^c.
Mýralon xx^c.
Midland xv^c.
Holar xx^c.
Hals xv^c.
Hravn xxiiij^c.
As xx^c.
Á̋ ȷ Kræklingahlid xl^c.
Fagraskog xxx^c.
Skalldalæk halfan x^c.
Hreidarstade lx^c.
Hollt xl^c.

Grvnd half j Þorvalldzdal xvc.
Gardzhorn hia Hofi xc.

Er þetta fýrskrifada jardagodz at framtoldv lxxxv jarder. allar aklogvñarlavsar epter biskup Gotskalk fra fallinn. Enn ad dýrleika xvjc hvndrada og lxxxijc betvr. Enn þær sem j stadin erv komnar og menn hyggia nv at ecki mvni af ganga erv at tolv lxvj enn at dyrleika xvc hvndrada og vjc betvr. hvoriar at standa hier epter skrifadar. Vantar þa kirkivna ꝺ́a sinar fastar eigner. epter þeim r[e]ikni[ng]-kap sem herra Eggert Hannesson konglig maiestets hofvdzmann og hirdstiore[1]) ýfer allt Jsland og herra Olafur Hialltason biskup og svperiñtendens Hola biskupsdæmis saman reiknvdv. epter brefvm og reikningsbokvm biskvps Gottskallks godrar minningar og prior Jons somv minningar hafdi skrifat epter fýr nefndañ biskup Gottskalk af geinginn og biskup Jon medtok j sinne prestligre stiett. Þo at Siofarborg half fyllgie med allre sinne riettre Eigñ: Hvndrad hvndrada lxc og xvjc.

Alrekstader xc.
Tvmabrecka xxxc.
Stori dalvr lxc.
Rodvgrvnd xxxc.
Nyiabæ halfan xc.
Hof. Gil. Þorliotzstader lxxxc.
Ytra Vallhollt halftt xxc.
Veller lc.
Backi xxc.
Asgrimstader xijc.
j Fliotvm Reykiarholt[2]) xxxc.
Nefstader xxxc.
Hnapstader lxc.
Gavtastader xxc.
Foss xxc.
Hamar xijc.
j Flokadal Illvgastader xxc.
Holl xxc.
Annar Holl xxc.
Rareýre xxc.
Hreppisꝺ́a xxc.
Lon. xijc.
Brimnes. xvc.
A Langanesi Hrolligstader vjc.
Hlid xc.
Hvamvr viijc.
Holl j Kieldvhverfi xc.
Vnderveggvr viijc.
Krossdalur xc.
Hrærikstader xijc.
Brettingstader j Laxardal xijc.
Nipa xijc.

1) hirdstiora, l.dr. 2) Svo, þ. e. Reykjarhóll.

Eÿiardalsa xlc.
Holl j Fiordvm xxc.
Grimsnes xijc.
Halft Svinarnes xxc.
ꝋidhvs xc.
Halland xlc.
Holl j Kræklingahlid xxc.
ꝋÿrka. Bvdarnes [og]
ꝋÿrkardal jc hvndr.
Litla Arskog xxxc.
Hella xlc.
Sæla xc.
Sanda xxc.
Þverra xlc.
Jardbrvr xvjc.
Hæringstader xxxc.
Hafsveller xc.
Nvpvr j Laxardal xxc.
Sævnarstader xxxc.
Sida xijc.
Enne xxc.
Eyvindarstader lxxxc.
Solheimar lxc.
Gvdlavgsstader xlc.
Kvskerpi xijc.
Brandaskard xvc.
Blaland xijc.
Hvarf j Vididal xlc.
Fitiar xijc.
Asgeirsā lxc.
Havgvr xxiiijc.
Stori nvpvr lxc.
Horgholl xxxc.

Og til sanligs vitnisbvrdar her vm setivm vier fyrr greinder menn. sem þennañ r[e]ikningskap hafa halldit ockar ā millvm. godvm monnum nærverondvm og vid vitvm ecki nv betvr. ockar signet fyrir þetta bref. hvort ed fram for og giordizt ā Þingeÿrvm j Vatzdal jn die Egidij abbatis Anno Salvtis ꝋ d l ij.

---

241. [Nálægt 1. september 1552].

Skrá um jarðeignir síra Bjarnar Jónssonar á Meli.

AM. 238, 4to., bl. 121 (156), m. h. Vigfúsar Jónssonar á Kalastöðum, ca. 1570. — Eftirrit Jóns Sigurðssonar í JS. 369, 4to., en Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar í þjóðskjalasafni. — Prentað í Safni til sögu Íslands I. bls. 129—30.

Þetta eptir skrifada jarda[godz] liggur ā Strondum er Sira [Birni] Jonssyni til kom.

1. Kalldarnes[1]) bÿgt fyrir. iijc.
2. Biarnarnes. iiij. kugilldi. lxxx.
3. Backa. ij. kugilldi. xl.

1) Svo.

4. Reẏkiavik. ij. kugilldi. lxxx.
5. Eẏia parti. ij. kugilldi. x aurar.
6. Kios. iij. kugilldi. land[skylld]. x. avrar.
7.[1]) Reẏkiaparti. v. kugilldi. lxxx.
8. Kambi. vj. kugilldi. jc.
9. Kiotzvogi. iiij. kugilldi. x. avrar.
10 Finnbogastadir. ij. kugilldi. lxxxxx.
11. Bæium. iiij. kugilldi. lxxxxx.
12. Eẏri. iij. kugilldi. x. avrar.
13. Jngolfsfirdi. j. kugilldi. x. aurar.
14. Naust.
15. Halfir Reẏkir. vj. kugilldi. lxxx.
16. Barkastadir. ij. kugilldi. jc.
17. Torfastadir. iiij. kugilldi. jc.
18. Biargi. iij. kugilldi. ijc.
19. Biargholi. iiij. kugilldi. lxxxxx.
20. Vppsalir. xv. kugilldi. jc.
21. Tunga. iiij. kugilldi. ijc.
22. Kollufossi. ij. kugilldi. jc.
23. Suertingstadir. v. kyr. jc.
24. Tiorn.
25. Kalfstaudum.
26. Sẏrum. iiij. kugilldi. jc.
27. Sẏdsta Huammi. iij. kyr. ijc.
28. Grof. iiij. kugilldi. ijc.
29. Hlid. iiij. kugilldi. lxxxxxx.
30. Tannstadir. vj. kugilldi. ij(c).
31. Littlla Hualsa. xl. alner.
32. Saurbæ. ij. kugilldi. ijc.
33. As. j kugilldi. ijc.
34[2]) Eigilstaudum. j. kugilldi. jc.
35. Skardi j Skagafirdi. v. kugilldi landskylld. jc. xl. alner.
36. Forsæiudal. iijc.
37. Brecka.
38. Littlla Hamri. iiij. kugilldi. jc.

1) Héðan frá eru tölurnar skornar burt. 2) Hér hefjast tölurnar aftr (ranglega með 35 o. s. frv., enda á 49).

39. Storu Borg. xij. kugilldi.
40. Litllu Borg. iiij. kugilldi. jc.
41. Watzeñda. ij. kugilldi. jc.
42. Holi. vj. kugilldi. ijc.
43. Mýri. vj. kugilldi. ijc.
44. Krossanesi. vj. kugilldi. ijc.
45. Refsteinstaudum. vj. kugilldi. jc.
46. Tillingastaudum. vj. kugilldi. ijc.
47. Effri muli. iiij. kugilldi. x. avrar.
48. Skoravik. iiij. kugilldi. x. aurar.

Kvgilldi jc xl. landskýlld xliiijc.

Finis.

---

242. [Nálægt 1. september 1552].

Skrá um jarðeignir Ara lögmanns Jónssonar.

AM. 238, 4to., bl. 121—2 (156—7), m. h. Vigfúsar Jónssonar á Kalastöðum, ca. 1570. — Eftirrit Jóns Sigurðssonar í JS. 369, 4to., en Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar í þjóðskjalasafni. — Prentað í Safni til sögu Íslands I. bls. 130—1.

Þetta eptir skrifada gotss liggur fyrir nordañ sem Ari Jonsson hefur att.

1. Þuerá. vj. kugilldi. ijc.
2. Hrafustadir. vj. kugilldi. ijc.
3. Hollti. v. kugilldi. jc.
4. Garsshorni. v. kugilldi. ijc.
5. Steindyrum. v. kugilldi. x. aurar.
6. Backa. vj. kugilldi. ijc.
7. Skalldalæk. vj. kugilldi. ijc.
8. Androsstodum. vj. kugilldi. ijc.
9. Halldorsstaudum. v. kugilldi ijc.
10. Widum. iiij. kugilldi. v. agilldi.
11. Laugum. v. kugilldi. vij. agilldi.
12. Dadastaudum. iiij. kvgilldi. vij. agilldi.
13. Breidamýri. iiij. kugilldi. ijc.
14. Hallbiarnastaudum. vj. kugilldi. ijc.
15. Gautlöndum. land[skylld]. vij. agildi.

16. Maudrufelli. xxvj. kugilldi. iij[c].
17. Hrisum. viij. kugilldi. j[c].
18. Nupufelli. xvj. kugilldi. iij[c].
19. Skutum. vj. kugilldi. x avrar.
20. Molldhaugum. v. kugilldi. x. avrar.
21. Kiarni. vj. kugilldi. ij[c].
22. Hraungerdi. vj. kugilldi. j[c].
23. Gilsbacka. iij. kugilldi. vij ku[gilldi][1]).
24. Jn̄guelldastaud[um]. } xij. kugilldi. iiij[c].
25. Dadastaudum. }

Kugilldi j[c]. xlviij. landskýlld. xxxvij[c].

Finis.

---

243. **6. september 1552. á Ásbrandsstöðum.**
6. apríl 1553. á Bustarfelli.

Sjöttardómr, kvaddr af Torfa Þorsteinssyni, í umboði rétts kongs umboðsmanns í Múlaþingi, Hjálms Einarssonar, dæmir Ásbrandsstöðum Ásbrandsstaðasand allan, frá þúfu „fyrir austan Árbug".

AM. 273, fol., bl. 13 (7), bréfabók Brynjólfs byskups, og er bréfið þar í transscripto síra Sigurðar Torfasonar, Davíðs (þ. e. Daða) Haldórssonar, Odds Eyjólfssonar og Odds Eiríkssonar, gerðu í Skálholti 3. júlí 1660 eftir dóminum „á kálfskinn". — Uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 311—12. — Lbs. 1082, 4to., bl. 22—4, m. h. mag. Guðmundar Þorlákssonar (d. 1910); uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar þaðan er í þjóðskjalasafni.

Dőmur vm̄ Asbrandzstadasand.

Ollum̄ gőđum̄ monnum̄ sem þetta Bref sia᷎ edur heýra. sender Vigfus Þorsteinsson. Nicholas Þorsteinsson. Þorsteirn Einarsson. Bryniolfur Jonsson. Loptur Kolbeinsson. Arnfinnur Þorkelsson. qvediu gudz og sẏna kunnugt giorande þa᷎ lided var fra᷎ hẏngadburd vorz herra Jesu Christi M. D. L. og ij ar a Asbrandzstodum̄ ȷ Vopnafẏrde. þridiadæginn næstan̄ fyrer Mariumessu enu sẏdare. vorum̄ vier ȷ dőm nefnder af velbornum̄ dandezmanne Thorfa Þorsteinssine

1) Svo.

er þa hafde loglegt vmbod feinged af riettum kongz vmbodzmanne j Mulaþynge Hialme Einarssine. þyng ad setia og dőma ad nefna. log og riett ad giora yfer ollum målum þeim sem þar være kiærd. eda fram boren. kom þar fram fyrer oss Biorn Stephansson Beidande oss álitz huort oss þætte Asbrandzstadasandur. er so er kendur. vera syn eign jardarennar. sáum vier og heyrdum yferlesed gamallt Bref med jnnsiglum ad átt hefde fimm danemenn. og erft huor effter annan fyrrnefndan sand allan j ős yfer. og alldrei tuijmæle á leiked. þőtte oss þad jardarennar eign. Enn fyrer þann skulld ad nefndur Biorn villde ecki ad sinne sier eigna. edur saker á gefa þo haft hefde vered j ős austur. fyrer daudumanna ord er þar til logdu. talde hann eign jardarennar. Asbrandzstada. frá þeirra þufu. er hallded hefur vered vel j fimmtyju ar sem stendur fyrer austan Árbug. Kom[u] þar fram morg skilryk vitne. var þar vpplesed fyrer oss. vitnesburdur þeirra ıx manna er bued hefde á fyrrnefndre jordu. og ollum Bygt vered j þessa somu þufu. so og medkiendust flester þar þyngabændur. ad þeir hefde heyrt eignad jordunne j þá somu þufu. leist oss þetta rán og gripdeilld huor hafft hefde án eiganda leifes. talar vor landzlagabők hier skyrt vm þad halldid er xx ar og ecki ganga skilryk vitne á mőt. þad skal obrigdanlega halldast. luta hier logbokarennar fleire greiner ad, Þui ad heilagz anda nad tilkalladre dæmdum vier eign jardarennar og þeirra er hana eiga Asbrandzstadasand allan j þessa somu þufu. Enn þeir er hefde. eda haft hefde án eiganda leifes slyku seker vid þá og kongdőmenn sem logbők vtvysar vm þá menn er őheimila peninga hafa.

Og til sannenda hier vm. setium vier vor jnnsigle fyrer þetta dőmz Bref Skrifad á Bustarfelle fimmta j paskum. Arum effter gudz Burd M. D. L. og iij. ar.

---

244. 9. september 1552. í Skálholti.

Kaupbréf Marteins byskups Einarssonar fyrir Kollslæk að sira Freysteini Grímssyni.

AM. Apogr. 1289 m. h Styrs Þorvaldssonar „Ex orig. Ara Þorkelssonar". — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Eg Marteinn Einarsson vnder guds þolinmædi Biskup j Skalhollti giore godum monnum kunnikt med þessv minu opnu brefi. at eg hefe haft so felldan giorning og kaupskap vid Sira Freystein Grimsson at hann hefur feingit mier til fullrar eignar og frials forrædis jordina alla Kollzlæk er liggur j Reykiahollz kirkiu sokn med ollum þeim gognum og gædum sem greindre jordu fylger og fylgt hefer at fornu og nyu og hann vard fremst eigandi ath. hier i moti skylldi eg fa honum xx voder tuitugar og v^c j smiore. Skylldi fyrr nefndur sira Freysteinn swara lagariptingum a greindri jordu. enn ec hallda til laga. for þesse giorningur fram j Skalhollti faustudagin næstan eftir Mariumessi[1]) sidre vm haustid þessum monnum hiáverundum sira Lopti Narfassyni og Aussvre Greipssyni. Og til sanninda hier vm festi ec mitt jnsigli fyrir þetta bref og sira Freysteinn sitt innsigli huert skrifat var j Skalhollti a sama deige og fyrr seiger. Anno Domini ꝏ. d. lij.

---

245. 11. september 1552. í Njarðvík. 11. janúar 1558. á „Mýrastað" (Desjarmýri).

Kaupmálabréf Þorvarðs Björnssonar og Guðrúnar Halldórsdóttur.

AM. Apogr. 4548 „Epter original fra Niardvík i Mulasyslu". — Af 4 innsiglum voru öll dottin frá, nema innsigli Finnboga (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni). — Jarðabókarskjöl AM., Norðr-Múlas. („frá Njarðvík"), staðfest uppskrift að Njarðvík 4. febr. 1704 af síra Magnúsi Ketilssyni og tveim öðrum mönnum (uppskrift Einars Þorkelssonar þaðan í þjóðskjs.).

Copie af kaupmálabrefe Þorvardar Biørnssonar og Gudrunar Halldórsdóttur[2])

i. h. e. s. v. s.[3]).

Þat giorum vær Finnbogi Jonsson. Olafur Þorsteinsson. Þorsteinn Gudmundzson. og Sueirn Jonsson. godum maunnum kunnegt med þessu uorn opnu brefi. þa lidit var fra

1) Svo. 2) Fyrirsögnin að eins í jbskj. 3) 4548.

gudz burd. m. d. l. og ii áár. a sunnudagin næstan fyrir krossmesso um haustid j Niarduik j Borgarfirdi. worum vær vid staddir at Þoruardur Biorns[son] festi Gudrunu Halldorsdottur sier til eiginkono epter laugbokarenar ordum sem þar til heýrer. Var þetta æ þeirra samuixludegi. Sua og heyrdum vær at Þoruardur Biornsson lýsti þui at Gudrun kona sin skylldi ei a x^c. j sinn mala. ef honum jukist[1]) peningar. og hon lifdi honum leingur. j annare grein heýrdum vær fýr nefndir menn. at Biorn Jonsson. og Holmfridur Þoruardzdotter. gafu þeim Þornardi sýne sinum nefnda jord Niarduik. og skýlldi ecki medtaca fýrr en epter sinn dag. nema þau uilldu fýrre upp gefa. samþýcktu þetta brædur hans Jonar. ii. er þa mat[t]u med laugum fyrir sic jata. skylldi Jon ýngri. Steingrimur og Gudlaug. fa fulla nægiu fyrir sinn part j greindre jordu. ef þau lifdu sina forelldra. og væri eigi adrer peningar epter faudur og modur at taca suo fullnadur uæri. og til sannenda hier um settum vær vor jnsigli fyrir þetta bref skrifad a Myra stad j Borgarfirdi v dag epter hinn þrettanda. sex arum sidar en fyrr seger.

---

246. 12. september 1552. undir Staðarfelli.

Ormr lögmaðr Sturluson staðfestir Skálavíkrdóm 30. júní 1542 (Dipl. Isl. XI. nr. 139).

AM. Fasc. L, 6, frumrit á skinni. Stungið með innsigli lögmanns saman við alþingisdóm (Skálavíkrdóm) frá 30. júní 1542 (Fasc. L, 5); uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni. — Eftirrit er í AM. Apogr. 1000 (eftir frumritinu).

Þat giore ec Ormvr Stullason logmann nordan og westan áá Jslande godvm monnum kvnigt med þessv minv opnv brefi ad sæker þess ad fyrir mic kom einn ærligur dandi mann Þolleifur bondi Páálsson og birtte fyrir mier þann dandi mann[a] dom med oskoddvm hangandi dandi manna jnsigllvm sem hier er nv med festur. Þui j gvds nafne Amen og med bestv manna radi er eg þáá til med mier kalladi þa vrskvrda ec adur nefndur Ormvr logmann med minvm

1) jykist, jbskj.

laga vrskvrdi fyr nefndan dom myndvgan og skiæligan med ollvm sinvm greinvm og articvlis svo sem hann jnne helldur ad ollv suo profvdv sem fyrir mic kom og af avngvm ʀivfast meiga nema af nadvgasta herra konginvm og med rikisins radi epter þui sem log thil standa. Og til sanninda hier vm̄ seth ec mitt jnsiglli fyrir þennan̄ minn laga vrskvrd hver ed skrifadur var vn̄der Stäädarfelli ää Fellsstrond manvdagin næstan eppter Marivmessv hina sidare vm̄ svmarid þää lidit war fra gudz burd M° d° l og ij ar.

247. 12. September 1552. undir Staðarfelli.

Ormr Sturluson, lögmaðr norðan og vestan á Íslandi, staðfestir í öllum greinum Staðarhólsdóm Þorleifs Björnssonar frá 26. maí 1479, um arf og gjafir Solveigar Þorleifsdóttur (Dipl. Isl. VI. nr. 198).

AM. Fasc. XXIV, 14, frumrit á pappír, og eru tvö innsigli fyrir. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þath Giore Ec Ormur Stullason laugmann nordan og westan æ Jslandi Godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi ath sakier þess ath fyrir mic kom Einn ærligr dændi mann Þorleijfur bondi Pælsson og birti firir mier þann dændi manna dom med heijlum og oskauddum hn̄gandi jnnsiglum dændi manna sem hier er nu med festur. Þui j Guds nafni amen og med bestu manna ʀædi er ec þæ thil med mier kalladi. Þæ wrskurda eg ædur nefndur Ormur laugmann med mijnum laga wrskurdi fyʀ nefndan̄ dōm myndugan̄ og skialigan̄ med aullum sijnum greinum og arteuliss sem hann inne helldur ath aullu suo prōfudu sem fyrer mic kom og af aunguom̄ ʀiufast meiga nema af nædugasta heʀa konginum og med ʀijkissins ʀædi efter þui sem laug thil standa. Og thil sanninda hier wm̄ set ec mitt jnnsigli fyrer þennan̄ minn laga wrskurd huer ed skrifadur war wnder Stadarfelli æ Fellzstraund mænudaginn næstan̄ efter Mariumessu hina sijdari wm̄ sumarid þæ lidid war fra Gudz burd ꝏ d l og ij ær[1]).

1) Þar eftir kemr uppskrift af sjálfum dóminum (Staðarhólsdóm 26./5. 1479).

248. 12. september 1552. í Kaupmannahöfn.

Kvittun Kristjáns konungs þriðja til Páls Hvítfelds fyrir silfri og gulli, sem Páll færði honum úr Skálholtsdómkirkju.

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. o. a. L. 5, 550. — Uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS 369, 4to. (Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar þaðan í þjóðskjalasafni); Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Pouell Huittfeld

fick quitautz paa jc xxxiij lôdig marck ssôlff oc xxvij lod guld. som hand vpbar paa kon. mts. wegne aff Skaloltt domkircke paa Island. sameledis paa lxxxxv lod oc j quinthen ssôlff. ssom hand vpbar till sagefald paa Island paa ko. mts. wegne. huilckett ssôlff oc guld hand ind antuorde vdj kon. mts. kamer her paa Kiôpnehaffn. Actum Kiôpnehaffn mandagen nest epther wor frue dag natiuitatis aar etc. md lij.

Dominus rex manu propria subscripsit.

---

249. 19. september 1552. á Skinnastöðum.

Vitnisburðr síra Þórarins Sigmundssonar um, að síra Jón Filippusson hefði lýst því fyrir Jóni byskupi Arasyni í sinni áheyrn, að byskup hefði að fullu lukt sér andvirði Vetrliðastaða.

AM. Apogr. 4552 „Ur transscripto giördu laugardag næstan epter Dýradag 1555“ (= 15. júní). — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Um Veturlidastade.

Þat giore ec Þorarinn prestur Sigmundzson godum monnum kunnigtt med þessu minu oppnu brefe. at ec var hia staddur ȷ litlu badstofunne ȷ Miclagarde ȷ Eyiafirde. at biskup Jon spurde sira Jon Filpusson at hvortt honum þætte standa epter nockrer peningar fyrir Ueturlidastade. enn sira Jon sagde þar nei fyrir. enn sagdist þo þiggia sem hann uillde sier til goda gera. enn alldri skyllde hann nie hans erfingiar fyr greinda ȷord klaga. þui biskup Jon hefde sier og sinu folke so mart til goda gertt. og hann hefde peninga

upp borit fyrir fyr sagda ȷord. sem honum uel likade. var þetta þad seinasta hau-tid. sem biskup Jon uar ȷ Miclagarde: uoru hier uit stadder fleire goder menn og dañde prestar. Ok til sanninda hier vm set ec fyrnefndur Þorarinn prestur mitt ȷncigle fyrir þetta vitñesbvrdarbref er skrifat var æ Skinnastodum ȷ Auxarfirde æ mænudagenn ȷ ȷmbruuiku um haustid anno domini ꝏ dc l siecundo.

---

250. 24. september 1552. á Espihóli.

Lýsing Einars Brynjólfssonar á ummælum Narfa Ingimundarsonar, að hann hefði fargað ólöglega og að nauðsynjalausu jörðum barna Helga Vigfússonar og ekkert lukt þeim fyrir.

AM. Fasc LII, 15, frumrit á skinni, og er innsiglið við bréfið (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni). — AM. Apogr. 637 eftir frumritinu.

Lysing Narfa. Einar Bryn[i]olfsson.
Ad Narbe hafe allz onguo ȷardernar borgad.
Tungufell hier med. og ecki par fyrer komed.[1])

Þad medkiennizt ec Einar Bryniolfsson og giore godvm monnum kunnigt med þessu mȷnu opnu brefe ad Narfi heitin Jngimundarson lysti þui fyrir mier og fleirum audrum godum monnum fram ȷ Maudrvfelli um veturenn þann fiorda dag ȷ iolum hann hefdi ologliga ad naudsynialausu fargad þeim ȷordum sem baurn Helga heitins Vigfwssonar attu og greindi þar til Tungu og Gautastade ȷ Fliotum og Tungufell ȷ Suorfudardal. Suo og sagdist hann medkiennast þad þessar ȷarder uæri þeirra eign med riettu þo hann hefdi fyrir sinn pilltskap og ostodvgleik þessar ȷarder ȷ burt feingit þa þætti sier þad nu sialfum mest angra sijna samvisku. Ad sa varnadur mundi allz of leinge giallda sinnar orãduendi þui þad væri ecki mannvitsmikit folk ad tala epter sȷȷnv. Þui sagdi hann sier mundi suo maklig hefnd komin hann yrde nu sialfur uañfær ad þiggia avlmusu. og med gratandi tarum beidde hann goda menn ad minnast þessarar sȷȷnar lys-

1) Utan á bréfinu með þrem höndum, tveim samtímis, hinni yngstu frá um 1600 (áþekkri Ara Magnússonar í Ögri).

ingar hann hefdi greindar jarder an þeirra vilia sem ad attv j burt brialad og allz ecki bitalad þeim þar fyrir. og margar adrar hryggiligar fortaulur hafde hann hier um̃. Þvi til meire sanninda hier um̃ set ec mitt jnnsigle fyrir þetta bref huort skrifad var á Espuhøle[1]) j Eyiafirdi þann fiorda og xxasta dag septembris manadar. arum eptir gudz[1]) bvrd uors herra Jesv Christi. m. d. l og ij ær.

---

251. 29. september 1552. í Kaupmannahöfn.

Erindisbréf Ívars Jenssonar til Íslandsferðar, gefið honum af Kristjáni konungi þriðja.

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. o. a. L. 5, 550. — Uppskrift Jóns Sigurðssonar er í JS. 372, 4to., bls. 317—19, Laursens ríkisskjalavarðar er í þjóðskjalasafni. — Þess má geta, að ekkert varð úr þessari Íslandsferð Ívars.

Erennde och werffue, som Iffuer Jennssen paa ko. mats vegnne schall vdrette paa Islannd for norden. som her epther schreffuit staar.

Forst skall Iffuer Jenssen verre hôuitzmand paa et aff the thuende skiibe. som ko. matst. haffuer tilschreffuit Jesper Friss att schulle lade lôbe til Islannd mett temere och ther met lôbe for norden paa Island. oc Iffuer Jenssen nu strags vdj thenne vinther att schulle giffue seg til Iesper Friiss oc er hoes hannom tilstede att hanndle oss same skibe til beste. oc tesligiste att verre ther hoes. naar ther schal handlis met folckenne. som schal paa samme skibe. oc ther met Jesper Friss haffues flittiig vpseende att ther met maa bliffue handlet. som thett kand verre ko. matt gaffnligst oc lade seg samme handell verre seg befallet. paa thett at samme reigsse maa gaa for seg oc vdj ingen maade bliffue forsômit. Ther nest att naar Iffuer Jenssen komer til Island met samme skib oc temere. tha schal hannd forschriffue her Oluff Hallessen superintendent vdj Hollestigt til seg oc samme temere hannom att offuer andtuorde oc ther paa tage hans quitantze i hannd ved siden. huor til

1) Svo.

hannd thett bruge schal til kyrckens oc scholens byggening. Sameledis att tilsige forne her Oluff Halttessen. att hand giffuer seg til alting til Pouell Huitfeld oc ther att giörre hannom paa ko. mats vegnne vnderuissning paa thett godz. som biscop Jonn hagde. huilckit aff samme godz som hörrer kyrckenn till oc huilckit som komer ko. mat. till.

Tesligiste schal Iffuer Jenssen flitig forfarre hoes her Oluff Halttessen. huor mand handler mett ko. mats god fornoeden oc ther som ther icke handlis retteligen ther met. tha schal Iffuer Jenssen lade optegnne ald bröstenn oc ald leiligheden ther om. oc naar hand komer till alting oc tha thett att giffue Pouell Huitfeld tilkiende. saa att naar hand komer fran altingh. att hannd tha epther som Pouell Huitfeld mett hannom bliffuer tiill ens. kunde giöre ther enn skick paa. som ko. matt kand verre nötteligist oc gauuffuenligist.

Schall oc Iffuer Jenssen forhöre oc granndgiffueligen forfarre. om ther findis nogenn. som haffuer nogen aff the fredlösse mend hoes thennom. som met vorre thennd tid. the kiöbenhaffuenske folck bliffue slagnne. Ther som ther findis nogen aff thennom. Tha schall hannd tage thennom mætt seg til alting oc ther mett Pouell Huitfeld lade forhanndle theris sag.

Framdelis schal Iffuer Jenssen tilsige Torloff Grimssen. att hand giffuer seg til alting oc tager mett seg huis breffue oc beuissning. som hand hafluer paa xviij gaarde. som hand holler seg till. som hörde Ary Jonssen till oc er forbrutt til ko. matt. oc ther tha att liide oc vnndgielle ther om. huis loug oc rett er.

Vdj liige maade att tilsige alle andre for norden. som tilholle thennom nogit aff same godz. att the oc möde paa same tiid mett theris breffue oc beuissning til altingh.

Schall oc Iffuer Jenssen tilsige laugmanden for norden. att hand tilsiger the syssellmend oc laugrettninngsmend vdj hans laugsogenn. att the giffue thennom til alting. thagendis mett thennom vnnderholling paa iij eller iiij dage att vnnderholle thennom mett hoes alting. emeden the tilhielpe. att

huer mand. then fatige ssaa vell som thend rige. maa ved-erfaris til alting ssaa megit. som laug oc rett er.

Naar Iffuer Jenssen schall löbe tilbage fran Island. tha schal hand indtage met seg hues landgylle. skyld oc renthe. som Per Jennerssen haffuer vppeborit aff thett goedz. som biscop Jonn oc hanns sönner tilhörde. huilcken rente Per Jenerssen haffuer loffuit paa sin egen omkostning att lade nederföre tiill söekanten epther hanns breffs lydelsse.

Vdj lige maade att tage met seg thett köed. som Per Jennerssen haffuer hoes seg. som slagit bleff epther Axell Juls och Christophers Trundssens befalling.

Naar Iffuer Jenssen komer til Alting. ther schall Pouell Huitfeld möde hannom oc tha schall Pouell Huitfeld sige hannom huad hand ydermere schall vdrette paa ko. matts vegnne for norden oc huor hand schall besöge met sit skib. naar hand löber tilbage frann Island.

Att Iffuer Jennssen nu wdj thisse erende oc alle andre maade vill ramme ko. matts gaffnn oc beste. som hans kon. matt hannom vdj alle maade tilbetroer. giffuit paa Köpnnehaffns slot Sanctj Michels dag aar etc. m d l ij.

---

252. 29. september 1552. í Kaupmannahöfn.

Bréf Kristjáns konungs þriðja til nokkurra lénsmanna í Noregi að leggja til menn á tvö skip til Íslandsferðar.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 4, 137. — Uppskrift Jóns Sigurðssonar er í JS. 372, 4to., bls. 309, Laursens ríkisskjalavarðar er í þjóðskjalasafni.

Breff tiill thesse efftherschreffne lendsmend ij Norge om folck att vd göre tiill Island. som her effther fölger.

Christian etc.

Vor gunst tiill forn. Wiid. att efftherthij wij nogen aar siidenn forleden haffue laditt tiillsagtt wore wndersotthe paa wortt land Island att wiille forskicke thennem tiill theris kirckers och scholers bygnings behoff thuenne skiff lad mett themmer. tha haffue wij nu laditt tiill schriffue oss elskelige Jesper Friis. wor mand. tienere och embismand paa wortt

slott Agershus. att hand skall frackthe tuenne skiff och thennem lade lade mett themmer och siiden att lade thennem lôbe ther mett fran vortt rige Norge och tiill Island. thij bede wii thiig och wiille. att thu tidl hielp att vdmande samme skiff mett vdgiôr N.[1]) gode weragthige karle mett saa megen fettallige. som samme thene suenne behoff haffue paa samme reyse tiill Island och tiill bage igjen. Her wiid att retthe tiig effther och lad thett ingelunde. Befalendis tiig gud. Scriffuitt paa vortt slott Sancti Michaelis dag aar m d l ii. vnder vortt siguett.

Erich Vgerop	iij
Pader Stygge	iiij
Clauis Huittfell	iiij
Her Gude Galle	vj
Bentt Byllde	iiij
Pæder Huittfell	vj
Christhen Munck	vj
	Summa xxxiij.

---

253. 4. október 1552. í Kaupmannahöfn.

Griðabréf Torfa Sigfússonar, gefið út af konungi, er heitir honum landsvist og uppgjöf sakar af vígi síra Hálfdans Þórarinssonar, er „sveinn“ Torfa hafi vegið.

AM. Fasc. LII, 7, frumrit á skinni, og er innsiglið dottið frá; „mitt fra Erlendi á Hvoli“ (AM.). Uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 307—8; uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni. — Prentað í MKet. I. 319—20, eftir þessu frumriti. — Uppskrift (handa Árna Magnússyni) er í Steph. 57, 8vo., bl. 405 (uppskrift Einars Þorkelssonar þaðan í þjóðskjalasafni). — Ríkisskjalasafn Dana, Reg. o. a. L. 5, 51 (uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar þaðan er í þjóðskjalasafni).

Wij Christiann mett guds naade Dañmarckis. Norgis. Wenndis och Gottis konningh. Herttug vdj Slessuigh. Holstenn. Stormarnn och Dijttmerschenn. Greffue vdj Oldennborgh och Dellmennhorsth. Giôr alle witterligtt att thenne breffuisere Torbe Sichfussenn wor vndersotte paa wortt landt

1) Sett svo, tölunni ætlað þar sæti.

Jslanndt haffuer werett heer huos oss och berett huorledis att hans suenudt nogenn tiidt siidenn forledenn kom for schade och ihiell sloe en mett naffnn Haldann Torraressenn och handt ther waar mett i floch och fôllie. Tha effterthij forne Torbe Sichfussenn haffuer beuiisth for oss att handt paa wore wegne for same sagh haffuer optiñgelt till Eggertt Hannssenn fogett paa wortt lanndt Jslanndt och schall giiffue oss ther for fijrgetijuffue hundrett. huilckelt enn partt ther aff hanndt haffuer fornôÿgett oss Elskelige Pouell Huittfeldt wor mañndtt och tienner och hues igienn staaer schall hañndt añttuorde forne wor fogett Eggertt Hañsenn: haffue wij aff wor sÿñnderligh gunsth och naade vñntt oc giiffuiitt oc nu mett thette wortt obñne breff vñnde och giiffue forne Torbe Sichfussenn sÿnn fredt igienn saa hañndt heer effter som tillfornn maae bÿgge och boe paa wortt lañndt Jslañndt och nere och bierge seg som andre woris vñdersotte ther sammestedtzs. Dog saa att hañndt schall were forpligtett att stille thenn dôedis slegtte och weñnere tillfredtzs for thenn sagh. effter Norgis lough. Thij forbijude wij alle ehuoe the helsth ere eller were kunde serdelis wore fogedere. Embitzmenndt och alle añndre forschreffñe Torbe Sicfussenn heer emodtt att hiñdre. hindre lade eller hañnom eller hans arffuinge for then sagh att forwiide eller vdj nogeñne maade forfanngh att giôre. Vnnder wortt hÿllesth och naade. Giiffuiitt paa wortt slott Kiôpnehaffnn tiisdagenn nesth effter Sancti Michaelis archangeli dagh Aar et cetera Mdlij vnder wortt Signnett.

Relator Pouell Huitfeld.

---

254. 22. október 1552. í Kaupmannahöfn.

Kristján konungr þriði veitir bæjarstjórn Kaupmannahafnar Vestmannaeyjar á leigu gegn 200 Jóakimsdala ársleigu.

Rikisskjalasafn Dana, Reg. o. a, L. 5, 552. — Uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni. — Prentað í FJ. Hist Eccl. Isl. II, bls. 316, og MKet. I. bls. 321—2.

Borgmestere och raadtmend her vdij Kiôbnehaffuenn finge breff. som her effter fylger.

Wij Christian etc. giôr alle witterligt. att vij aff wor sônnerliige gunst oc naade haffue vnt oc forleutt oc nu mett thette wortt obne breff vnde oc forlene oss elskelige borgemester oc raadmend vdij wor stadt Kiôbnehaffun wort oc Norgis kronenns land Wespenôô. hoes wort land Issland liggendis. att haffue. nyde. bruge oc beholle met all konnglige rente oc rettighett. told oc anden deell. ssom the nu sielff ther tiill vdij wer haffue. till saa lenge vij anderledis ther om tilsiigendis worder. dog saa att the skulle till huert aar inden Sanctj Michaelis dag giiffue oss ther aff till affgifft thu hundert goede mônthet vforfalskett Jochimdaller oc holle bônder oc tienerne. ther paa boenndis er. wedt loug. skiell oc rett oc ingen vforretthe emod Norgis loug. Thij forbiude wij alle. ehuo the helst ere eller were kunde. serdelis wor fogeder. embitzmend oc alle ander. forne borgemestere oc raadmend vdij forne Kiôbnehaffnn her emod paa for(!) forne Vespenô eller nogen wor oc kronens rettighett. told eller anden deel. efftersom forne(!) staar. att hinder eller vdij noger maade forfang att giôr vnder wort hilst oc naade. giffuith paa wortt slott Kiôbnehaffun loffuerdagenn nest effter Sanctj Gallij dag aar etc. mdlij wnnder wort signett.

---

255. **24. október 1552. í Kaupmannahöfn.**

Ágrip af samningi konungs um Ísland við bæjarstjórn Kaupmannahafnar.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn o. a. L. 4, 175; uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar er í þjóðskjalasafni. — Prentað í FJ. Hist. Eccl. Isl. II, bls. 315—16, og MKet. I, bls. 320—1.

NB. Huorledis handlit er met the kiôbennhaffuennske om Islanndh.

Itenn(!) schulle burgemester aff Kiôpnehaffun och theris mettredere bruge Island vdj thette tilkomenndis aar liige

som the her til giort haffue vnndertagit tollenn aff alle skibe. huilcke ko. matts vil selff seg forbehollit haftue.

Oc vill ko. matt omdrage met thennom theris affgiifft vdj same aar.

Oc naar theris fogit nu sanctorum Petrj et Paulj dag drager fra landit. schall hand andtuorde Pouell Huitfeld alt inuentarium.

Sidenn schulle the kiöbenhaffuensche besöge Islannd som andre kiöbmennd oc ko. matts fogiit schall fördre thennom til thett beste.

Jtem schulle the kiöpnehaffuennske haffue tredieparthenn aff thett sagefald aff thennom. som slog theris fogit oc folck wdj hiell. Datum Haffnie mandagen nest epther sanctj Luce dag anno 1552.

256. 19. nóvember 1552. á Svalbarði.

Gjafabréf Jóns Magnússonar fyrir Hroðaskógi til Magnússar, sonar sins.

AM. Fasc. LII, 12, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá; uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er i þjóðskjalasafni. — Eftirrit er i AM. Apogr. 90.

Giauf Jons B[onda] Magnússonar er hann gaf syni sijnum Magnusi Hrodaskog.[1])

Þat giore eg Jon Magnusson godum monnum kunnigt med þesso mino opno brefi Arum epter guds burd. ꝏ. d. lij ath[2]) æ[3]) laugardagin næstañ fÿrir precentatio Marie ꝏ Sualbarde a Sualbardzstroñd ath[2]) eg hefe feingit syne minvm Magnusi Hrodaskog er liggur i Dalsmine hia Skuggabiorgum er mier hefur til erfda fallit epter modur mina. enn [hun] hlaut ȷ skiptum epter fodur sin. ȷ soddan mata ath hann fÿlgi Skridv æfinlega. hefe eg þenan skog huorki pantat nie uedsett vid nockurn mann fÿr enn vid greindan Magnus min son. Og til saninda hier um set eg mitt ȷn-igle

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi, áþekkri hendi Magnúsar Jónssonar sjálfs. 2) Svo. 3) frumr. „ari“.

fyrir þetta bref huert skrifat war j sama stad. deigi og are sem fýr seiger.

---

257. **19. december 1552. á Indriðastöðum.**
12. maí 1553. á Hvanneyri.

Síra Magnús Jónsson gefr upp tilkall til hálfrar Hvanneyrar í hendur Einari Eiríkssyni, gegn Kvikstöðum og Tungu.

AM. Apogr. 4543d. „Hôfudbrefed er hia Sira Þorde Jonssyne á Stadarstad eiganda Hvanneyrar". — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þad giorum wier Jon Jonsson. Arne prestur Jonsson. og Jon Jonson. gődum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. þa lidit var fra Gudz burd M. D. xl og xij ær a Jndridastaudum j Skoradal. manudaginn næstan eptir Magnusmessu Eyiajalls um veturinn vorum vier j hia. sææum og heýrdum æ ord og handaband þessara manna. af eirni alfu Sijra Magnusar Jonssonar. enn annare Einars Eirekssonar frænda hans. faldizt þad og skildizt under þessu þeirra handabandi. ad adur greindur Sijra Magnus Jonson gaf upp allt þad tilkall og ækall sem hann þottizt eiga og ǻtt hafa til allrar halfrar jardarinnar Hvanneýrar med aullum þeim gaugnum og giædum sem henne hafdi fýlgt ad fornu og nyo. ok hann hafdi fremst eigandi ad ordit. undan sier og sinum erfingium. enn under fyrrgreindañ Einar Eirekson og hans erfingia. Hier med lofadi fýrrskrifadur Sijra Magnus Jonson j sama handabandi ad fǻ adurnefndum Einare Eireksýne j hendur aull þau giorningsbref doma og urskurdi sem hann hafdi fyrir adur nefndri jordu Hvanneyri. Svo ad fýrrgreindur Einar Eirekson feingi eckirt omak þar af seirna meir eda hans erfingiar. ok ad þessum giorninge aullum wel haulldnum þa gaf optnefndur Einar Eirekson tiјltgreindañ Sijra Magnus Jonsson kvittan um þau ix. kirkiu kugillde sem hann hafdi haldit fyrir kirkiunne æ Hvanneyri. fyrir sier og sinum erfingium. Hier med fieck tidt greindur Einar Eirekson optnefndum Sijra Magnuse med sama skilordi. jardernar Kvikstadi og Tungu. er liggia j

Hvanneyrar kirkiusokn. undan sier og sinum erfingium. enn under hann og hañs erfingia. med tilskildu þvi eingi er Kvikstodum var eignad j Hvanneyrar jörđu. Enn Hvanneýri skylldi og hallda stodhrossa beit wm veturnar[1]) j Kvikstada jörđu. Saumdu þeir siälfer ad þad skylldu vera ix. kaplar fullroskner. Hier ad auk sættust þessir fýrrskrifadir menn Sira Magnus Jonson og Einar Eireksson heilum sættum og mintuzt fyrir munn. giefandi hvor annañ aulldungis kvittan og akiærulausañ j sama handabande. wm þau kiærumal og peningaskacka. sem hvor hafdi adur malt til annars eiga. svo hvorki skylldu þeir nie þeirra erfingiar eda umbodzmenn mega upp a tala. Jtem lofadi Einar ad svara lagariptingum a þessum fýrrgreindum jörđum Kvikstodum og Tungu fyrir sinum frændum. Svo og skylldi þessi beit j Kvikstadajörđu vera j millum fialls og landbrotzins. nordur ad Jllukelldu og sudur ad festum. Enn ef vidara geingi um Kvikstadaland. þa skal þangad aptur reka. enn audrum ecki til ogreida þeir[1]) er þar bua. Og til sanninda hier um festum wier fyrrskrifader menn vor jnncigle fyrir þetta wort witnisburdarbref. hvert skrifad var æ Hvanneyri faustudaginn næstañ epter uppstigningardag um worid. are sidar enn fýrr seiger

Svo hliőđande bref sem hier fyrir framan skrifad stendur. hőfum vier underskrifader menn sied og lesed j transscripto giörđu ad Hvanneýre j Andakil. anno 1571, af herra Gisla Jonssyne Superintendente Skalholltz stiktis, Þorde Gudmundssyne lögmanne sunnan og austan ä Jslande, Lopte Narfasyne, Freysteine Grimssyne og Jone Eigilssyne prestum Skalholltzstiktis og segiast þesser menn fyrir sier haft hafa originalbrefed med tveimur jnnsiglum. Til sannendamerkes setium vier vor nőfn og signet hier under j Skalhollte þan 11. dag Novembris Anno Christi 1709.

Vigfus Johannsson Heyrare j Skälhollts Skőla. (L. S.).
Þőrdur Þőrdarson. (L. S.).
Gïsle Biarnason. (L. S.).

---

1) Svo.

258. 1552. á Hvalsá.
5. mars 1555. á Stað.

VITNISBURÐR um festing Árna Guðmundssonar og Halldóru Loptsdóttur.

AM Apogr 4550 „Ex orig. Sigurdar Þorgilssonar". Öll (3) innsigli voru dottin frá. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þad giorum vid Oddur prestur Þollaksson. [Eigill Brandzson.[1]) Loptvr Jonsson godum monnum vitanlegt med þessu okru[2]) opnu brefe þa er lidit var fra hingatburd vors herra Jesu Christi. ᴍ. D. xl. og xij. ad vid vorum ȷ hia saum og heÿrdum a æ Hvalsa ȷ Hruttafirde[2]) ad Arne Gudmunsson feste sier til eiginar konu Haldoru Lopszdotter med fullu hennar ȷaÿrde og samþÿcke hennar foreldra og epter rettvm bokarinar ordum. en vm feskipte þeira a millum var helmingafelag skilit alsz feingins fiar og ofeingins. Ok til saninda hier vm setivm vid fyrr nefnder menn ockur insigle fyrir þetta festingarbref er skrifat var a Stad ȷ Hrutafirde þridiudæginn nestan fyrir Gregorivsmesso arvm epter gudz burd. ᴍ. D. XL. og xv.

---

259. 1552. á Fjósum.

VITNISBURÐR síra Þorsteins Gunnasonar um skipti þeirra bræðra Þórarinssona, Einars og Jóns yngra, á parti í Mjóadal.

AM. Apogr. 4273 m. h. Jóns Magnússonar „Ex originali" á pappír. — Uppskrift Einars Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þat giore ec Þorsteiñ prestur Gunnason godum monnum viturligt ath arum epter Gudz burd ᴍ. d. l. og ij. æ Fiosum i Suartardal. þæ þeir key[p]tust vid brædur Þorarins synir Eiñar og Jon yngre þꝺ̃ bædu þeir mig ath uera forsagnaruottur fyrir þeirra kaupe og handsaulum. j fysto[2]) selldi fyrrskrifadur Jon Einare brodur sinvm med fullo jayrdi og vpplagi sinnar kuinnu Gunnvarar Þorsteinsdottur

1) [„in margine" (AM.). 2) Svo.

fimm hundrada part i iordunne Miofadal sem liggur i Bolstadahlijdar kirkio sokn til fullrar eignar med þeim skilmælaath greind Gunnuor skylldi eignazt annan. fimm hundrada part j þeirre jordu sem fyrnefndur Jon ætte at logum þæ þeirra misdaudi yrdi suo og lofudu þesse somv hion Jon og Gunnuor i sama handabandi at selia tijttnefndum Einare Þorarinsyne þennan tilgreindan iardar part j huerre jordu sem henne hlotnadizt epter hennar bonda frafellenn til fullra penninga fystum[1]) og suo þo þau villdo fyr selia. ok til sanninda hier vm seth ec mitt jnnsigle fyrir þetta bref giort j sama stad aare og deige og fyr seigier.

260. 1552. á Breiðabólstað.

Sira Þorleifr Eiríksson afgreiðir eignir Breiðabólstaðar í Fljótshlíð í hendr síra Þórði Marteinssyni.

Bréfabók Gísla byskups Oddssonar í AM. 246, 4to., bls. 358—9 (gamalt blaðatal 191). — Eftirrit í Lbs. 1647, 4to., bls. 454—5 (eftirrit Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar þaðan er í þjóðskjalasafni.

Anno Domini 1552 woru suo mikler peningar affgreidder af S[ira] Þolleiffe Eirekssine á Breid[a]bolstad sem hier seiger Sira Þorde Marteinssine i hendur.

Jn primis heima á stadnum xx kŷr. og ij kuijgur tuævetrar milckar offan á.

Jtem iij asaudarkugillde med lômbum. iij gelldmiölck[ar]. iij allzgelld[ar]. xx kugillde á leigustôdum.

Jtem xl sauder gellder gamler. lxxx sauder veturgamler.

Jtem var þar gollded eitt naut gamallt. og ij fiogra vetra gômul. edur v vetra. iiij naut tuæuetur. xij naut veturgômul.

Jtem vj hestar og ein hestamoder.

Jtem vj kalffar dauffleger.

Ad auk þessa liet hann epter á leigustôdum standa xv kugillde. er stadurenn átte.

Jtem var þetta ôfrijtt sem hier seiger.

xx trog.

1) Svo.

x kerölld. stőr og smǻ.
xx diskar.
vj tinföt.
xj bordskǻler.
ij handarhalldzaskar,
xvj Bord[d]iskar ur stampstöffum.
eirn strockur.
einer kambar.
iij ker gömul.
Lǻr og kista.
ij skirgrindur og sija ǻ annare.
ein kornkuern.
ein hangande kola.
Jtem iiij katlar med smǻum og stőrum og eirn jarnpottur.
jarnpundare.
ein smidia fær ad kalla.
huerffusteirn.
Attatiger langvadaről.
vij hrijffur.
ij huder.
iiij hesta reip.
a xij hesta kliffberar.
eirn Pǻll.
Jtem iiij sængur alfærar.
Weffstadur.
Skiphrőff ecke siőfærtt. og viij Arar þar med. og allur annar Reide.
Jtem iiij liǻer.
ij orff.
tuenner klǻffar. og tuenner krőkar.
ij Naffrar.
iij dukar ǻ Bord.
ij tinkönnur.
Munnlaug og watzkall.
Jtem ein Munnlaug firir sængunum jnne.
Jnnanstockz i aullum mat var gollded iij vætt smiörs.
Allur annar skrude og Ornamenta kirkiunnar var golld-

enn epter þui sem á korbokenne er skriffad i Reikninge Biskupz Øgmundar. utan eitt silffur glódarker. og eitt allltarisklæde med skálahnóppum.[1]

261. 1552. í Hrossholti.

HROSSHOLTSDÓMR Daða Guðmundssonar um þá menn, sem ekki vilja halda hreppstjóraskipan.

Gl. kgl. saml. 1159. fol. bls. 645—6, skr. ca. 1640; ÍB. 205, 4to. (nýleg uppskrift); ÍB. 125 B., 4to, nr. 131 (ágrip og rangt ártal 1562); ÍB. 355, 4to (lök uppskrift; ÍB. 114, 8vo. CLXXIX (ágrip); ÍB. 231, 8vo., bl. 28—9 (ártal 1551); ÍB. 339. 8vo, bls. 38—40 (lök uppskr); ÍB. 67, 4to, bl. 89, m. h. sira Eyjólfs Jónssonar á Völlum (d. 1745) (allbærileg uppskr.; nokkuð þar í ágripi). — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Domur um Hreppstioraskipan. Anno 1552.

Ollum mónnum sem þetta Bref siá edur heyra sender[2]) Olaffur Jónsson. Gudmundur Gijslason. suarner logriettumenn. Brandur Einarsson. Steinþór[3]) Finsson. Biarne Einarsson og Jön Jónsson kuediu Gudz og sijna. kunnugt giörandi ad aarum epter Guds burd [1552 ár. ad[4]) Hrossholllti[5]) i Eyiahrepp [á þijngstad Riettum.[6]) vorum wier i döm nefnder aff Erligum dæandi[7]) manni Dada B[onda] Gudmundssyni. köngs vmbodzmanni i Þörnesþijngi. thil ad skoda [og rannsaka[6]) og fullnadardöms atqvædi á ad leggia. [huernin fara skylldi[6]) vm þá menn. er eigi villdu hallda hreppstiöra skipan rietta og lógliga. edur ei vilia giallda sijna Tiund epter þeirra Raadi. Suo og ei. sijdur ad bioda upp i Eindaga[6])

Stendur suo j vorri Lands laga bok. ad huer madur er skylldur ad hallda hreppstiora skipun.[8]) og giallda sijna[9]) Tiund epter þeirra Raadi. suo og ei sijdur ad bioda upp i Eindaga.

Þui ad heilags anda nad tilkalladre. dæmdum vier fyrrneffnder dömsmenn. med fullu döms atkuædi. ad þeir sieu seker haalffre mórck. sem riufa þeirra skipan logliga. haallfft

1) Sbr. Dipl. Isl. VII, nr. 673. 2) sendum vier, 67. 3) Steindor 67. 4) [MDL og ij. á 67; 5) Krossholti 67, 339; 6) [sl. 67. 7) 67; sl. 1159. 8) rétta b. v. 67. 9) sl. 67.

köngi. enn haalfft hreppstiorum. [og leggest þad thil fátækra manna.

Saumuleidis huer sá sem ei gielldur sijna Tiund med þeirra Raadi. og bydur ecki upp i Eindaga. sie sekur .iij. mörkum. haalfft hreppstiörnarmönnum. enn haalfft fátækum mönnum epter lögmáli.[1])

Suo og ei sijdur um þá menn er ei sækia sijn skylldu-þijng. án lögligra forfalla. [sem er hrepp-tiornar þijng[2]) sekur iij. aurum. hálfft konge. enn halfft hreppstiörum[3]) vegna fátækra manna. Enn aunnur þijng. suo sem er kongs Bref ad heyra[4]) manndráps þijng edur manntals þijng [thil jafnadar[2]) á vor. sekur. ij. aurum [fyrer[5]) huortt. [enn huer sem feller Bod ad þessum þijngum og aullum audrum. suare sektt fyrer þá alla sem á þeirre bodleid liggia. sem ei kemur bod til. suo fátæker sem rijker.[2])

enn huer sem þennan worn fyrr sagdan dom ryffur. um fyrrsagdar greiner. ad honum heyrdum. þá sie sekur .iiij.[6]) mörckum wid kong.

Samþycktti þennan worn dom. et cetera.

262. 1552.

Minnisgrein síra Gottskálks Jónssonar í Glaumbæ um jarðarafgjöld sín.

Add. British Museum 11,242 (FM. 206), bl. 28v. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

m. d. l. ij.

. : . . i kugilldi . landskylld kugilldi oc hundrad j godum peningum oc tivnder allar.

. . . . se iij kugilldi. landskylld kugilldi oc. x. aura elldi oc adra x. aura j odrv oc tivnder.

. . . . . kugilldi. landskylld xx alner oc tiunder.

. . . za iij kugilldi. laudskylld kugilldi. ij daga slattur oc tiunder.

1) [sl. 67. 2) [séu 67. 3) lögréttumönnum 67. 4) a haust b. v. 67. 5) [vit kong vit 67. 6) iv, 67.

. . . olfzstodum iij (!) landskylld kugilldi. ij daga slattur oc tiunder.

. . . . . landskylld lxxx alner oc tivnder.

. . . .[1])

Bessastodum vj. kugilldi landskylld kugilldi sla uiku uerk oc tiunder.

Þorsteinstodum .v. kugilldi. landskylld x aura elldi oc kvgilldi oc tiunder.

Brunastodum halfum ij kugilldi. landskylld iij ær oc xx alner oc tivnder.

Valadal vj kugilldi. landskylld kugilldi. iij daga slattur oc tiunder.

Krossnesi landskylld xv uætter fiska oc tivnder.

Spior. j. kugilldi landskylld iij uætter oc tiunder.

Arnarhole. j. kugilldi. landskylld iiij. uætter oc tiunder.

263. 1552.

Minnisgrein sira Gottskalks Jónssonar í Glaumbæ um búpening sinn nokkurn.

Add. British Museum 11,242 (FM. 206), bl. 28r.

ꝏ. d. l. ij a ueturnottum.

æ ec. lx ær j Uik til geymslu.

iij ær j Ualadal . . . . .

vj tuæuetra þar til einshuers stadar þar.

xj uetra naut j Ualadal j elldi oc ij lomb. uænt j Stafni.

264. 1552.

Máldagi Mosfellskirkju í Grímsnesi, er Marteinn byskup Einarsson setti.

AM. 260, fol., bls. 39; AM. 256, 4to.; JS. 147, 4to.; Lbs. 350, 4to. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Anno Domini ꝏ. d. l.[2]) oc. ij. afgreiddi sira Jon Einarsson. xij. kýr. þrevett naut med abæter fýrir. c. þriu naut

1) Klesst. 2) Vantar í 147.

veturgomul. xij. saude þrevetra. xij saude veturgamla. þrevetur hestur oc hross. þrenn messuklæde. silfur kaleik. messubok med pappir. ij. biollur. vj. merkur[1]) vax. nockur gomul bokaskrifli. ij. kiertapijpur. med kopar.

Kirkiann nidur fallinn.

Stadurinn. vj^c^. med aullv.

---

265. 1552. í Vatnsfirði.

Skrá um eignir Vatnsfjarðarkirkju, er síra Pantaleon Ólafsson afhenti Árna Gíslasyni.

AM. 234. 4to. bls. 537—8, skrifað um 1624 fyrir Odd byskup; uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni. — AM. Apogr. 767, m. h. Árna Magnússonar.

Reiknijngskapur Vatzfiardarkirkiu.

Anno Dominj M. D. lij. ı Vatzfirde j Jsafirde. afgreidde Sijra Pantalion [Arna Gislasyni vegna[2]) Vatzfiardarkirckiu suo mykla peninga ı umbode Syra Þorleifz Eirekssonar.

In primis xiiij asaudar kugillde. og xiiij kýr og gridung. fiaugra vetra gamalltt naut j hundrad. ij tuævetur ı hundrad. iij veturgomul ı hundrad. v. kalfa. lx saudi veturgamla. xx saudi giellda tuævetra og elldre fyrer iij^c^. og ij hrutar ad auki. ij hesta fyrer ij hundrud. [og hestamodur[3]) med folalldi j hundrad.

Jtem þetta ı daudum peningum. ınnan stocks j busgagne xx trog og xx vppgiordar kierolld. med tuejmur dryckiaroskum. viij skyrfaut.[4]) x diskar med smám og storum. og v skierbord. v storkieraulld. med stockakiere. sex sængur vondar med huijluvodum. og tuo aklædi forn og bædi þysk. tueggia tunna kietil nyañ. [og mælisskietil gamlañ[5]). Eirñ gamlañ pott. Eina tinkonnu vonda. vatz kall og munnlaug. Belgi. tuo[5]) stedia og sleggiu. Tejnæring fornañ og nyañ sexæring.

Voru þesser menn upp yfer þessu utgiallde Jon Bonde Einarsson. Marckus Svejnsson. Nikuláz Magnusson. Jon Jllugason. Helgi Þormodzson og fleıre goder menn [adrer[6]).

1) merki, 260. 2) [b. v. 767. 3) [hestamoder 767. 4) faut 767. 5) [eyða í 767. 6) [sl. 767.

266. **1552.** **í Vatnsfirði.**

Skrá um muni Vatnsfjarðarkirkju, er Árni Gíslason tók við.

AM. Apogr. 941 „Ex charta qvadam i Holtte i Önundarfirde". — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Anno Domini ɱ. d. lij

vid so ordnum peningum tők Arne Gislason innañ stoks og utañ vegna kirk[i]unnar i Vatzfirde og i őfridu.

Jtem 6. sængur liettar med vondum reckiuvodum og hægindum og 2. ăklæde. annad þiskt nÿtt. enn annad fornt.

J busgagne xx trog. og xx uppgiördar kierölld med tveimur dryckiarðskum. viij skirfðt. x diskar med smăm og stőrum. v skierdiskar. ij[ia] tunna kietill og mæliskietill. og einn pottur. stőrkierölld v. med stockakiere. stedia. belge og sleggiu. nyiañ sexæring. miög gamlañ teinahring. vatzkall og munnlaug.

---

267. **[1552]** **í Vatnsfirði.**

Skrá um gjafir og gjöld síra Jóns Eiríkssonar til Vatnsfjarðarkirkju.

AM. 234, 4to., bls. 539—40, skrifað fyrir Odd byskup um 1624. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Vatzfiordur.

Þetta ornamentum gaf og galltt Sira Jon Eireksson Vatzfiardarkirckiu. grallara. þrenn messuklæde god alfær. iij haukla lausa. steintt tialld. mercki med gylltum krosse. hialm med nyu logum. Tabula fyrer hăallttare. annad minna framme ȷ kirckiunne. hatyda historia. bok. klucku.

Reicknadi Sira Jon ad fallid hefdi ȷ portio medañ hann hielltt stadinn. xxv[c].

Hier ad auk hafdi Sira Jon giefid Vatzfiardarkirckiu skogarpartt ȷnn fra Tiarnarnese. er Murtti hejtenn hafde feingid honum. Er hier þă ad auk oll stadarenz bőt.

Skrifad eptter brefabok Arna hejtinz Gijslasonar.

---

268. um 1552.

Kafli úr sendibréfi Árna Gíslasonar til Fúsa Brúmannssonar, um skipti sira Jóns Eirikssonar og Ragnhildar Bjarnadóttur, einkum um tolla i Bolungarvík, er Fúsi telr eign erfingja Bjarnar Guðnasonar, og býðr Árni sig undir lög á næsta Öxarárþingi.

AM. 234, 4to., bls. 519, skrifað fyrir Odd byskup um 1624 eftir bréfabók Árna Gíslasonar á Hlíðarenda. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Utskrift af sendibrefe til Fűsa Brummanssonar.

Skrifudu þier og so ȷ ydar brefe ad ydur þotti eg hafa ad hallda þa peninga. sem sira Jon heitinn Eirekzson hafi rangliga haftt af Ragnhilldi Biarnadottur hveria peninga þier lysid ydra eign og ydrar kvinnu. Somuleidis skrifi þier. ad þier vitid ecki betur enn halfer tollar ȷ Bolungaryijk heyri til Erfingium Biarnar heitins Gudnasonar. Jtem ad þier hafid beidst ad sia þad skial. sem fyrir tollinum lægi. Jtem um̄ þa fiska eg hafdi af ydru skipi um̄ vorid ȷ Bolungarvijk et cetera. Vil eg nu ȷ stuttu mǻli gefa ydur svar. uppǻ þessar fyrrnefndar greiner: Ad eg byd ydur til laga til næsta Oxarǻrþijngz nu ȷ sumar ed kemur. under þann dőm og ǻrskurd er þar verdur logliga sagdur ockar ǻ mille. skal eg lata mier þad vel lijka. sem mier verdur med logum til sagtt.

Enn þad er vel moguligt ad sa bæti sem brotid hefur hvorum ockar sem þad hlotnast. Enn þess ærligar sem þier hafid giortt þess diarfligar megi þier svara.

Les Brefa Bők Arna heitinz Gijslasonar.

269. um 1552.

Sáttargerð Árna Gíslasonar og Þorkels Jónssonar, er selt hafði Árna sjálfdæmi um sakir þær, er þeirra voru í millum.

AM. 234, 4to., bls. 533—4, skrifað um 1624 fyrir Odd byskup. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Kuittun Þorkielz.

Þad giore eg Arne Gijslason Godum mon[n]um kunn-

igtt med þessu mijnu opnu Brefi. Ad eg hef forlıjkast vid Þorkiel Jonsson. og sáatt giorfa um þann hugmöd. klaugun og kiærumal. Eg hafdi til Þorkielz Jonssonar kirckiunnar vegna j Vatzfirde og mijn. j suo máta ad adur nefndur Þorkiell Jonsson selldi mier sialfdæme á sıjnum peningum. og eg skyllde skiera og skamtta ockar á mille. Suo og lofadi Þorkiell Jonsson mier. Ad vera mier til gagnz og goda. og mijnum monnum. hiedan j frá. og mig alldrej motfalla. nie minn varnad. Og ad þessu ollu holldnu. hef eg gefid Þorkiel Jonsson aullungis kuittan og akiærulausan fyrir mier. og ollum mijnum eptterkomendum. Enn riufe þratt nefndur Þorckiell. nockud af þessare lofun. þá sie allur ockar giorningur onytur. Og Þorkiell iafn okuittur sem adur. og heijte Trygg[d]rofe og gridmıjdingur.

Og til sanninda hier um.

---

270. (1552).

Framburðr og lýsing Daða Guðmundssonar í Snóksdal um viðskipti hans við Jón byskup Arason og sonu hans og handtöku þeirra feðga á Sauðafelli.

AM. 234, 4to., bls. 481—5, skrifað fyrir Odd byskup um 1600, og hafa skjölin um Jón byskup þar að fyrirsögn: „Fáeinar vppteiknadar greiner um þá sálugu fedga Biskup Jon Arason á Hoolum og hans syne Biörn og Ara. Bæde um vidskipte þeirra og Dada j Snogsdal. sem og þeirra afgang og endalykt". Um höndina á þessum blöðum segir Árni Magnússon: „Þetta er rett hin sama hönd sem á þeirre undervisun um Jslandz negotie, sem eg til láns haft hefi fra Bryniolfi Þordarsyne, og uppskrifa lated in 8vo." — AM. 236, 4to., bls. 313—44 m. h. Árna Magnússonar, eftir fjórum góðum uppskriftum og með hliðsjón af 4 eða 5 uppskriftum lakari. Ritar Árni svo um uppskriftir þær, som hann hafði fyrir sér:

„Frammburdur Dada Gudmundssonar um vidskipte sin og Jons biskups Arasonar og sona hans. skrifadur af hönum efter þeirra liflát — Þesse frammburdur Dada Gudmundzsonar. med Snoksdalsdóme. er ritadur epter 4 Exemplaribus. öllum gódum. og so ad soigia samhliodandi.

1a. var med hendi Sira Jons Erlendzsonar i Villingahollte. aptan vid Brefabok Ögmundar biskups. adur enn eg þad vid hana skilde. Var gott Exemplar. og satis correctè exaratum.

2ad. voru laus blöd in folio. med titulo: *Saudafells Reid.* feck eg þesse blöd 1706. fra Bæ i Flőa hia Þuride Sæmundardottur. Var gott Exemplar. ritad. sem mier virdtest. snemma ă arum Mag. Bryniolfs. og likast hans vegna. Höndin er sæmilega gőd. og satis accuratè skrifad Exemplared. Bar fău eda nærre eingu (ad vĭsu eingu sem ă reid) ă mille þessa Exemplaris og hins fyrra. sem Sira Jon Erlendzson skrifad hafde.

3ia. Var med hendi. sem er ærid lik hendi *Þorkels Gudmundzsonar. Hakonarsonar.* Var sömuleidis gott Exemplar. enn vantadi eitt blad framan vid. og tok til ă þeim ordum: *svo þa sem ödrum monnum tilheyrdu.* pag. huius Exemplaris 7. Aptan vid þetta Exemplar voru visur *Olafs Tumassonar* um Biskup Jon: Marger hafa þă menta nægd. og hefi eg þær annarsstadar.

Þesse 3 Exemplaria voru. so ad seigia ölldungis samhlioda.

4da. Exemplared hefi eg feinged 1703. fra Halldore Þorbergssyne. og sagde hann sier sagt vera. ad þad være skrifad epter hende Dada Gudmundzsonar. Enn eg ætla þad sie ecki so. þvi so sem þetta Exemplar var af betra slage. þă var þad þő ecki so gott. sem nockurt hinna þriggia fyrerfarande. Mier virdest þad skrifad vera i tid Hr. Þorlaks Skulasonar. eda ă fyrstu ărum Hr. Gisla Þorlakssonar. Ecki reid þad ă neinu sierlegu sem þetta Exemplar differeradi fra hinum 3. ad frateknu þvi um folksfiölda Biskups Jons ă Saudafelli. hvar þetta Exemplar hefur *Lx. menn.* þar öll önnur. vond og gőd. hafa *xc. menn.* Titulus ă þessu Exemplare var: *Saudafells Reid.*

Hier fyrer utan hefi eg haft vid hönd 4 lakare Exemplaria. sem ad meiningunne samanbar vid þetta mitt Exemplar. tekid ur fyrrskrifudum 4 Exemplaribus. enn ordunum var vĭda umbreitt. og þad til hins verra. so ecki var þar ĭ uppă þau ad byggia.

1°. Eitt med hendi Pals Jonssonar Widalins. feinged fra honum 1699. Titulus var: *Frammburdur Dada Gudmundzsonar.*

2°. Annad med hendi Sira Torfa Jonssonar i Gaulveriabæ. æred vitiose og perfunctorie exaratum. Titulus var: *Frambŭrdur Dada Gudmundzsonar um Saudafellz Reid.* Eg feck þetta Exemplar 1706. fra Bæ i Floa af Þuride Sæmundzdottur.

3°. Þridia var med hendi Sira Einars Einarssonar. feinged sömuleidis fră Bæ 1706. Var litlu betra enn Exemplar Sira Torfa. þő hverigt. sem syndest. skrifad epter ödru.

Aptan vid eingin af þessum 3ur var Snoksdalsdomurinn.

4°. fiorda var grey Exemplar. eigi miög nytt og kannske elldra enn nockur af þeim betri. enn skrifad af unglinge einhverium. og þad vĭda marrăngt. Titulus var: *Um Saudafellz heimreid.* var. sem sagt er. med smărre. greylegre krucksskrift. og var in octavo. Þar aptan vid var *Snoksdalsdomur* eins illa og rangt skrifadur.

Enn hefi eg. hier fyrer utan. haft eitt Exemplar af *Saudafellz*

Reid þessare. eda riettara ad seigia vitiosum Extractum þar ur ritad hier um 1685. Þar aptan vid var þetta skrifad: „Þennañ fyrr skrifadañ frammburd Dada s[áluga] Gudmundzsonar hefe eg feinged fra Eggert dóttursonar[1]) syne hans i Snoksdal. Kom þesse utskrift til Skálholltz med hans brefe". Sira Sigurdur Halldorsson á Þæfusteine hafde skrifad þetta document. og gaf mier á Jslande. enn eg eydilagdi þad sidan. med þvi þad var so vitiosum. Mun þő i fyrstu komid vera ur einne hverre charta. sem Hr. Oddur Einarsson hefur átt. enn corrumperad i utskriftinne". — Allr samanburðr við önnur handrit en þessa uppskrift Árna er gagnslaus, en ýmsar uppskriftir eru til af þessu skjali, svo sem Lbs. 42, fol., bls. 161—5, m. h. síra Jóns Erlendssonar í Villingaholti 1666; Lbs. 290, fol, bls. 272—5, m. h. Þorláks Markússonar (d. 1736); Lbs. 827, 4to., skr. ca. 1720—30: „So er mællt ad þettad hier samañskrifad hafe Dade frañ bored fyrir aftóku þeirra fedga"; Steph. 27, 4to., bls. 30—5, m. h. Benedikts lögmanns Þorsteinssonar ca. 1720—30; Raskssafn 52, 4to., bls. 28—31, frá 17. öld; Stockhólmssafn 64, fol, einnig frá 17. öld, enn viðar. — Prentað í kirkjusögu Finns byskups II, 745—54 (með latínskri þýðingu) og í Byskupasögum II, 471—7, (eftir uppskrift Árna Magnússonar í AM 236, 4to). — Þessi uppskrift hér í AM. 234, 4to., á að vera því sem næst ígildi frumrits, því að hún er tekin eptir bréfabók Daða í Snóksdal sjálfs. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Um Sødafells Reid. Upteiknad ur Breffabok sal[uga] Dada.

Svo felldañ frañburd og lýsing [hefe eg[2]) Dade Gudmundsson um atreider[3]) og fiær uptekter[4]). sem þeir Biskup Jon og hañs sýner giordu mier j höst. þa þeir ridu heim j Hvamm j Hvammsveit a løgardaginn næstañ fýrer Michaelis messu. Anno 1548[5]).

J fýrstu ridu þeir heim a priá mijna garda. Sødafell. Snoxdal. og Hvamm med sitt folk. tilreidt med vopn og týge. spyriande[6]) hvar Dade være. med morgum Blotzordum og brukunarskap[7]). seigiande ad honum være nu nær ad vera heima og forsvara þær Bannsaker. sem Biskup Jon mætte til hans tala. og heffur mier sagt verid. ad hann haffe lætid lesa steffnu upp a sijnar sakargipter.

J annare grein klaga eg þad til Biskups Jons. og hañs folks. ad um sumarid ædur enn hann veitte mier heimsokn-

1) bætir Árni við sem nauðsynlegri leiðréttingu. 2) [b v. eftir 236; heffur, 234. 3) áreider 236. 4) adtekter 236 5) Þ. e. 22. sept. 6) ad b. v. 236. 7) brukaraskap, stóð í uppskr. síra Torfa í Gaulverjabæ "uti nunc loqvuntur" (AM.).

er[1]). liet hann taka sex hesta fyrer mier. og þad godz sem æ þeim var æ fimtudaginn næstañ fyrer Peturs messu og Pæls[2]). hier med liet hann slæ miina menn. og handdraga aff þeim þeirra veriur. og adra þǿ peninga sem eg hugda[3]) mier til þiingskostar. Svo og liet hann þǿ[4]) griipa fyrer mier sex voder vadmals ur kirkiunne æ Þiingvelle j ongre minne heimilld. hvôr vadmæl ad[5]) eg heff enn eij aptur feingid. Enn þæ Biskup Jon reid heim ǿ miina þriǿ ædur skriffada garda. var eg ȷ ongvañ [mæta j[6]) þann stad staddur. þǿ Biskup Jon og hans menn þar komu. őttudu þeir miina konu og mitt folk. hier med hôfdu hans menn burt űr ædurskriffudum Hvamme 2 bækur [þadan ur kirkiunne[7]). fræ prestinum s[ira] Magnuse Jonssýne. messubok og Daviidz ψaltara. jtem brutu þeir upp bijrdu j kirkiunne oc kôstudu henni[8]) fram̄ ȷ forkirkiuna. brutu hana ȷ sundur ȷ mola. var mier sagt þad heffde giort Are Jons[s]on.

Jtem voro mier soddan fiær upptekter giordar ǿ ôdrum peningum. ȷ sômu reijsu. ad upp voru broten iij hus inn[9]) j bænum[10]). hôffd ȷ burtu ein tunna skýrs. enn spilltur halffu meire matur. og allt rootad og ur lage fært þad[11]) kýrt ætte ad vera.

Jtem haffde mitt folk hirt nockra peninga j hrijskestinum so þeir heffde[12]) sialffer virtt þad vijc[13]) Hôffdu þeir mest med sier. þad[14]) sem þeim þotte peninga verdt vera. Hôffdu þeir þadan xij fiordunga smiors. skoledur og klippinga. Þad sem til var. fiôgur færi og eitt skinnfære fimmtugt. mælisketel og fiordungs ketil. 16 eingle. under 16[15]) hesta jarn edur fleire ny[8]) so[16]) miiner menn sæu. Hier med liet Biskup Jon leggia elld j hrijskostinn þar. so þeir sogdu hann munde haffa hann ad kolum vpp[14]) brennt. heffde goder menn eckj siin ærleg ord þar[14]) tillagt.

Jtem epter þessar heimreider og fiær uptekter. heffur mier verid sagt ad þrattneffudur Biskup Jon haffe sendt

1) heimsoknina 236 2) þ. e. 28. júní. 3) hafdi hugad 1236. 4) b. v. 236. 5) b. v. 236 6) [sl. 236. 7) [sl. 236. 8) b. v, 236. 9) inne 236. 10) stadnum 226. 11) sem 236. 12) hofdu 236. 13) og þad b. v. 236. 14) sl. 236. 15) x, 236. 16) ad, *addunt nonnulli* (AM.).

siina presta og marga adra menn hiingad j sveit. og viida[1] annarstadar j Skalholltz stikte ad lesa ýffer mier og miinum monnum. [banns ord[2]) og bannsbreff svo oc ad sækia mig ǻ mitt lôgheimile. og færa mic nordur til Hoola. under løsn og skriffter. hvad eg veit eckj[3]) betur fyrir Gude ne monnum. ad hann haffe eingin ræd.[4]) andleg edur veralldleg ýfferrǻd[5]) ýffer mier hafft hier j Skalholltzstickti. heff eg orded[4]) uppa peninga. og annañ kostnad sem eg heff ordid ad haffa[6]) ad hallda stýrk mote hañs uppsatre.

Ad ôdru sumre komanda. þǻ Datum var 1549. villde Biskup Jon riida æ mitt heimile um vorid epter pæska. hiellt eg þǻ fram̃ ýffer fardaga 60 menn. stundum 80 eda fleire. Enn þa hann visse þad. snere hann. og[7]) sudur j Borgarfiord oc reid þǻ[8]) heim æ mijna jord Sıjgnýastade[9]). og markade þar[8]) fyrir mier ix mælnýtu kugillde. og lýste under sinn læs og eign alla þæ peninga er þar stodu saman. So og [6]) þǻ sem odrum monnum til heýrdu. Epter þad um høstid. sende hann sijna sonu. Biôrn og Ara. vestur fyrer Snæfellsjôkul. og soktu þangad herra Martein Einarson. Biskup aff Skælhollte. med hundrad hermonnum[10]). edur fleire. og fluttu[11]) hann og s[ira] Arna Arnorsson ur Hiitardal. heim [j Snoxdal[12]) til miin. settu þar tiôlld nærre tunenu. skriffudu mier til heim. med [hugmodugheit[13]). ad eg skýllda[14]) nu sækia þǻ upp yffer tunid. og þeim lage[15]) nu meir[16]) ǻ. enn þæ eg haffde[17]) verid fýrer hermanna flocke j Skalhollte. og vared siinum fôdur Biskup Jone Domkirkiuna þar. so hann heffde eckj mætt hreinsa hana aff þeirre vondzlegre[18]) sørgan og svijvirdingu. sem henne heffde j langa[19]) tijma giord verid ochristelega. So og hefde hann eckj til komest. ad giora þar adra Biskuplega skýlldu. sem være kennemanna viixlur. og chrisma[20]). barna fermingar. og annad fleijra Biskuplegt embætte ad veita.

---

1) vidar 236. 2) [forbot 235. 3) hvorki 236. 4) sl. 236. 5) rǻd 236. 6) til, b. v. nokkur hdr. (AM.). 7) af 236. 8) b. v. 236. 9) Signyiarstade 236. 10) —menn 236. 11) hofdu 236. 12) [til Snoxdals 236. 13) [hugmőd og hofmodigheit 236; hofferdugheit, kirkjus. FJ. 14) skyllde 236. 15) lægi 236. 16) meira 236. 17) hefdi 236. 18) 236; nødsynlegre 234. 19) langañ 236. 20) 236; christeña 234.

Jtem ǻ þridia ǻre. þæ Datum var 1550. reid Biskup Jon og hañs sýner heim ǻ minn Gard Sǒdafell j Breidafiardardǒlum med [90 menn[1]). settust þar æ stadenn. giordu þæ ræd til ad taka ad sier alla mijna peninga. qvika og døda. fasta og løsa. voru [þar og[2]) þa med honum Biǒrn oc Are. Og[3]) hafde Are lýst sijna eign Sødafell. Enn þæ eg spurda [þad[4]). ad þeir voru þar komner. reid eg ur Snoxdal. [ut[5]) til Sødafells og med mier mijner menn. þeir sem eg [meinta[6]) mier mundu med trufeste til styrks vera. æ fimtudaginn næstañ epter Mi[c]helsmessu[7]). Og þæ eg kom[8]) nærre[9]) stadnum. geingu þeir Brædur Biorn og Are med sijna menn og Biskupsins mote oss og þæ þeir sǻu. ad vær mundum heim rijda. geingu þeir heim aptur og stodu þar vid stadinn fýrer sýdre stadardyrunum. Enn Are og nockrer menn med honum voro uppe æ stadnum. oc settu býssur ǻ mig og [mijna menn[10]). ridu[11]) vær heim æ tunid. oc tǒkum oss stǒdu æ einum hool[12]) motz vid þǻ. var s[ira] Biǒrn þar hiæ þeirra folke. og sagde. þier er betra[13]) Dade[14]) ad fara heim aptur og binda inn nøtin. Þæ sagdac[15]) til s[ira] Biarnar[16]). Þier er best Biorn og Biskup Jone. ad haffa yckur hiedan. Þui eg vil fullkomlega haffa minn stad. hus og heimile hier æ Sødafelle. frialslega fyrer mig og mitt folk. hvad sem[17]) þad kosta vill. [ædur enn[18]) ute er dagurinn. Þæ svarade sira[19]) Biǒrn mier so. Svei þier. og fardu heim aptur Dade. þui ecki par[17]) ættu [j Sødafelle[20]). og alldre skalltu eigande ad þui verda. Þæ talade eg til Orms Sturlasonar[21]). [Ef þu ert einn dandismann. so sem þier byrjar ad vera. Ormur Sturlason[22]). þæ seigdu nu uppa þijn sannende. hvort þu heffur nockrum manne sellt Sødafell edur vedsett [fleiri[23]) enn mier. edur hvort þu heffur nockud[24]) sellt þessum monnum þad? Þæ sagde hann þar

1) Lx. menn *unum vitiose. reliqva omnia xc. rectius* (AM. 236). 2) [b. v. 236. 3) sl. 236. 4) b. v. 236. 5) [og upp 236. 6) [þeinkti ad 236. 7) þ. e. 2. okt. 8) svo, b. v. sumar uppskr. (AM. 236). 9) nær 236. 10) [mitt folk 236. 11) Ridum 236. 12) ǻ, b. v. 236. 13) best 236. 14) Sl. 236. 15) sagda eg 236. 16) Biorns 236. 17) sl. 236. 18) [um þad 236. 19) b. v. 236. 20) [Saudafell 236. 21) svo, b. v. 236. 22) 236; fallið úr 234 (af ógáti). 23) [odrum fyrr 236. 24) b. v. 236.

þvert nei fyrir. ad hann heffde þeim sellt þad. enn sagdest þess[1]) kiennast sem ockar køp og giorningur inne hellde. Þæ svarade s[ira] Biôrn til j annad sinn og sveiade mier þǻ[2]) heim aptur j þriær reisur. jeg skyllda[3]) alldre Sødafells niotande verda. fiandans strakurinn. og spurde mig ad. hvórt eg vissa[4]) eckj hvornen jeg være getinn. Þæ talade Are heitinn[2]) Jonson til mijn: Þier er best ad fara heim aptur Dade. þui hier verda æffentijr j dag. ef þu fer eckj heim aptur ýdur er best Are Bonde sagde[5]) eg. ad haffa ýdur j burt aff stadnum. og þier skulud mega fara frij og frialser ohindrader fyrir mier og mijnum monnum. hvert þier vilied. og so þeir [dugandis menn og dǻndis sveinar[6]) sem hier eru med Biskup Jone og ýckur Brædrum Birne oc Ara. þui fullkomlega ætla eg stadinn ad haffa. ædur enn ute er dagurinn. svo og skal hvorke Biskup Jon ne Sijra Biôrn hiedan fara ohindrader. nema[7]) þeir vilie ganga ad þeim [kostum[8]). eg býd þeim. ad þeir fare j burt[9]) aff stadnum viliandlega. og geffe mier og mijnum monnum dag og so hvorer[10]) ôdrum til Alþijngis. ad sumre komanda. og eigunst vier þar aller þæ rett lôg vid[11]) um þad sem hvorer mega til annara tala. Þetta bød eg þeim j þriær reijsur eda optar. Þæ heýrdac svar s[ira] Biarnar[12]). enn eckj Biskupsins ne Ara. Sagde s[ira] Biorn þǻ: Svei þier Dade ' oþockastrækurinn. ecke ertu þess verdur. þier sie nockur dagur geffinn. Þæ sette s[ira] Gijsle Finnbogason og fleijre menn adrer æ mig býssur og mijna menn. Þæ voro nockrer [af þeim[13]) þeir sem med mier fǒru ad hlada gardinn under þær byssurnar sem mier til komu. kallade eg þæ ad þeim ad þeir skýlldu flýta sier og vera snart buner. Þæ toludu vid mig nockrer þeir dandis menn sem voro j selskap med Biskup Jone. stod eg þǻ til baka vid mitt folk ǻ medan. Enn þæ eg kom heim aptur ǻ hǒlinn. þæ var mier sagt ad Biskup Jon og hañs sýner. være komner upp [til kirkiu[14]). voru þæ Býssurnar þær sem [Biskup Jone[15]) til komu. og hans monnum.

1) þad 236. 2) b. v 236. 3) skylldi 236. 4) vissi 236. 5) sagda 236. 6) [dandismenn og dugandis sveinar 236. 7) utan 236. 8) [bodum. sem 236. 9) brott 236. 10) hvor 236. 11) 236; sl. 234. 12) Jonssonar b. v. 236. 13) [b. v. 236. 14) [i kirkiuna 236. 15) Biskupinum 236.

komnar upp a kirkiugardinn. og æ litla topt sem þar er hiǫ́. var þæ s[ira] Gijsle Finnbogason og nockrer menn adrer þar hiæ Býssunum og settu býssurnar[1] ǫ́ mig og miina menn. Þǫ́ talade eg til eins þeirra og spurde[2] hann ad heite. hann sagdest Gijsle heita. Ertu þann same Giisle Finnbogason (sagdac). sem setur æ mig býssurnar. ȷǫ́ sagde hann. þad giore eg ad skipun mijns husbonda Biskup Jons Arasonar. eckj meige[3] þier straffa mig þar fyrir. Þad er vel. sagda eg. fyrst þad er hans skipun. stodu þæ menn Biskupsins og þeirra Brædranna[4] med lægvopn[5]. uppdreigin sverd og handska og nockrar býssur j kirkiugardinum. fyrir framan kirkiudýrnar. Þæ talade ec til minna manna: Þier skulud bíjda hier epter hiæ býssunum 30 eda 40 þeir sem otíjgiader eru. enn vær skulum ganga heim j kirkiugardenn. ȷeg og þeir sem mier vilia trulega fýlgia. Þæ geck eg heim fyrir sunnan kirkiuna og nockrer miiner menn med mier. enn sumer mijner menn geingu heim fyrir nordan kirkiuna. og þæ[6] eg kom heim fyrir kirkiuvegginn. þæ sette Are Jonsson ǫ́ mig býssu. enn eirn minn madur slo nedan under hana[7]) med lǫ́gvopne. þæ lossade hun fyrir offan hǫ́ffudid ǫ́ mier. Þæ skot og annar þýskur madur alla leid hia siidunne[8]) æ mier. þæ sagdac ad miiner menn skylldu ganga ad þeim j fiandans naffne. þæ sæc s[ira] Biǫrn Jonsson j kirkiudyrunum med nakinn kordakniiff. og bad fiandann eiga mig. oc sagde ad[9]) vær skylldum fundner. enn eckj skilder. og vær skulum hitta þig j annad sinn. [Þæ var[10]) Ara Jonssyne[11]) hrundid inn j kirkiuna. nockrer menn adrer trædust þæ inn j hana[12]) og lietu hana aptur og bǫ́ru fyrir hana kistur og annad þad sem j henne var. feingu þæ nockrer nordlensker menn ækomur j kirkiugardenum. minnist ec þæ ogiorla hvernen[13]) fram foor um vor vidskipte upp fræ þui. utan þad minnumst eg. ad Jon Jonsson j Bæ kom ad mier og sagde mier ad sonur sinn Sturla være j kirkiunne og bad mic. ad hann skyllde næ honum

1) upp, b. v. 236. 2) eg, b. v. 236. 3) munu 236. 4) brædra 236. 5) lagvopnum 236. 6) er, b. v. 236. 7) b. v. 236. („omissum plurimis“ AM.). 8) kinnenni 236. 9) b. v. 236. 10) [var þa 236. 11) [bonda 236. 12) kirkiuna 236. 13) hvorsu 236.

j burtu þadan. geck hann þa ad kirkiudyrunum. var þar langañ tijma. bidiande ad hann[1]) skýllde mega na sijnum sýne[2]) burt þadan. var einginn rőmur[3]) geffinn ad hans mǻle[4]). kom hann þa enn aptur[5]) til min. bad mic fyrir Gudz skulld ad sia nockud ræd til[6]). so hann næde siinum syne ohindrudum burt. var ein fiölen [framan brotin ur biornum[7]) a kirkiunne. Þa skipade eg. ad læta slæ j burt adra. so þesse dandis madur[8]) feinge siina boon. þa foor hañs sonur þar ut og nockrer menn adrer þeir sem eg vissa[9]) ej aff[10]) j kirkiunne voru. Epter þad liet eg haffa hônd a biskup Jone og hañs sonum Birne og Ara og nockrum monnum med þeim lærdum og leikum. hiellt eg þa j vardhallde til fostudagsins[11]). liete þa þessa menn løsa. Enn optneffndañ Biskup Jon og hañs sýne Biôrn og Ara haffdac j hallde j þriær vikur og tvo daga betur. og þad þýkiunst[12]) eg giort haffa uppa tru og hollustu vid minn nædugasta herra kong[13]). epter þeim breffum. sem hans næd og herradomur heffur inn sendt j landid. næstu þriu sumur forlid-en[14]). med þad liet eg þessa iij[15]) menn løsa. med xij manna dome. tillage og samþýcke Orms Sturlasonar. sem seiger sig logmann vera. sagda eg þű ur minne æbýrgd med[16]) vottum. Epter þad tok Christian skriffare kongsins umbodzmann þa j siina vagt epter þeim dome sem[15]) þar var um giordur. og alldre komu þeir j mijna vardveislu. ne minna manna. upp fræ þui þeir ridu aff[17]) hladenu j Snoxdal. sem mórgum dandis manne er vel[15]) kunnugt. og eg true ad mier mune vitne ad verda eff þorfi kreffur.

1) 236; sl. 234. 2) i. b. v. 236. 3) gaum 236 („ita omnes“ AM.). 4) svari 236 5) sl. 236. 6) b. v. 236. 7) [i burt ur biornum framan 236. 8) mann 236. 9) vissi 236. 10) ad, b. v. 236. 11) þ. e. 3. Okt. 12) þikest 236. 13) konginn 236. 14) þ. e. 1549, 1550, 1551. Þetta skjal ætti því að vera frá 1552 og eiga eitthvað skylt við alþingisdóminn frá því ári. 15) b. v. 236. 16) fyrer 236. 17) ur, orðamunr í 236.

271. 1552—1554.

Skrá um eignir Mels í Miðfirði, minnisgreinir á árunum 1552—4.

AM. 249c. 4to., bl. 1—2, pappírsblöð frumrituð. Eftirrit eins skrifara Árna Magnússonar liggr aftar. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

ꝏdliij.

Reiknadizt þetta ornamentum ȷnnan kirkiu a Mel ȷ Midfirde þa Hakon Gijslason medtok enn Sira Gottskalk Jons[son] slepte.

Jnprıȷmis tuenn messuklæde alfær. eirn messusloppur allur ȷ sundur. kantarakapa bla. ryckelijn. eirn sloppur. eitt dalmdiku slitur. huers dags haalltaris buningur. hatijdabrun. ij hauklar sæmeliger og þridia haukulslitur. lijtid varptialld fyrer brik. alltarisklæde vond fyrir hinum aullturum. merke lijtid med sprang. fontz vmbunadur. ij tiolld steind suo laung sem framkirkia er. þridia yfer haalltare. Stefanus likneski med einum duk og annad vnder kross med vnderstaudum yfer kordyrum og ij krossar adrer. kross yfer haalltare med vnderstaudum og glitduk. vj smalikneski. brik malud fyrer haalltare oc aunnur yfer lectara. textaspialld oc paxspialld og annad omálad. vatzhorñ. ij glodarkier. ij vpphalldzstikur. frammestoduforme oc annar liettur. triegrauf. skrudakista. iij glergluggar ȷ kor fiorde brakadur. ij koparstikur oc þripijpa med jarn. triehialmur. ij kaleikar med corporalum. xj merkur vax. skrijn lijtid. skaler oc v met med. iiij kluckur ȷ stauple enn iij biollur ȷ kor. kirkian med trie faugur oc veıȷk og geingur til suo vijdast sier vt vm hana og vtbrotid fra geingid. eru þar med vj stoder.

Jtem stadurinn sialfur storhystur med skrautsmijde oc hreinligt. skalenn og litlustofañ og tuennar badstofur. enn aull aunnur hus aunnur[1]) ovaundud og ecke sterk miog. stofukiallarenn og annad stort hus niduʀ falliñ. storustofan oþiliud nema fyrer pallbeck og tveim meigin dyra. pallbeckur heill og lañgbeckur. enn eingin bord. port fram af stadnum grant og geingid fram̃ a hlad. lopt vppi oc sængar stada.

1) Svo.

ein hurd fyrir kallddyrum[1]) jarnalaus. iiij adrar hvrder a jarnum.

Anno domini ꝏ d l og iij voru suo jarder bygdar med Melstad þa Sira Gottskall[k] afhente en Hakon Gijslason medtok.

Med Burfelli vj kugilldi. l[andskylld] iij ær. vod. iij daga slattur.

Med Breddalæk iij kugilldi. landskylld kugilldi. iij daga slàttur. xl alner.

Med Reynholum v kugilldi. landskylld ij ær. xvj alner vadmals. iij daga slattur.

Med Sueigestaudum landskylld kugilldi. iij daga slattur.

Med Kolbitza landskylld kugilldi og vod.

Med Hualsa eingin kugilldi. landskylld kugilldi.

Med Fallandastodum v kugilldi. landskylld kugilldi. viij alner vadmals. iij daga slattur.

Med halfum Balkastaudum eckert kugillde. landskylld iij ær oc iij daga slattur.

Dalkot j eyde.

Heima a stadnum frijdur peningur ij kyr. xij ær. iij naut tuæuetur. xx oc iiij sauder veturgamler. iiij gamler. j hundradz hestur. ij afgamler. oc vankader. virdter fyrir vij agillde. einn kapall veturgamall.

Jnnañ gå̃tta j skala ij sængarflet dunlaus med ijur aklædum annad allt j sundur. j hæginde.

J bvre xvj trog viij mathelld. enn aunnur viij til einkis vtan elldeuidar. kierulld sma ix. vj af þeim mathelld. v storkierulld med einu j iordu. j pottur bættur[2]).

Jtem ix hestar med og eirn veturgamall. hross xiiij. ix þar af med folòlldum.

J Huamme[3]) anno dominj m d l ij. þa Sera Hakon medtok vm sumarit lxij ær.

anno dominj m d l iiij.

Jtem j Huamme þa Gunnar Gislason afhente Gudna

1) Svo. 2) Á því, sem nú fer eftir um hríð, er hönd Gottskálks prests í Glaumbæ. 3) Kirkjuhvammi?

Þormodsyne asaudur lx og vj eirn þar af gollden vinumanne j kaup. kyr vij attunda alzgielld. iij kuigur tuæuetrar miolkar. ij hrosz annad med fyle. j hestur veturgamall. hrosz.

J Bure vij vætter smiors. ıx tunnur skyrs. xvij trog ill og god. ıx vppgerdarkerulld. j vij tunna keralld. ij tueggja tunna kerolld. j byrda. j kistuhro iiij fautur. iij spæni. vj trefôt. j tinfat. v skerdiskar. j strockur vondur þriggia fiordunga ketell. ij pottar annar vppgefen. vj hesta reip. vj hrifur. ij orb. hrip og torfkrokar. ein reisla. ein sængardyna. iij skalir. j plata. iij grindur. v fadmar heys med tôdu. vij fadmar med vthey.

J kirkiu j kista. messoklæde. kaleikur. viij bækur.

Anno 1554.

J Huamme til lijfs ætlad [viku fyrir sumar[1]) viij kyr. iij naut a þridia vetur. j naut æ fiorda vetur. j naut æ annañ vetur. iij kuijgur æ annañ vetur kefldar. iij naut æ fyrsta vetur. Asaudur lxviij. giellder sauder xxij. gemlingar xxvi. ij hestar. ij hross. j veturgamallt. ij voder vadmals og j stufur xiiij.

hefur þar logazt til fardaga j hestur Þorsteine i kaup. og j saudur veturgamall.

272. S. og 14. janúar 1553. á Möðruvöllum.

KAUPMÁLABRÉF Þorleifs Grímssonar og Solveigar Hallsdóttur.

Steph. 27, 4to., bls. 40, Svartskinna, m. h. Benedikts lögmanns Þorsteinssonar ca. 1730. — ÍB. 67, 4to., LXXXVIII, bl. 89—90 m. h. síra Eyjólfs á Völlum. — Prentað í Sýslum. I, bls. 201—2. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Kaupmalabref Þorleifs Grijmssonar og Solveigar Hallsdottur.
Jn nomine domini Amen.

var so felldur kaupmâle lystur og stadfestur millum ærlegs mans Þorleifs Grijmssonar og hans [ærligrar[2]) kuinnu Solveigar Hallsdottur ä þeirra brudkaupsdeige. sunnudagenn

1) [i haust ed var, fyrst ritað, en strikað út. 2) [þ. v. 67.

næstañ fyrer Geisladag um veturenn a Modruvollum̄ i Eyafirde þa lided var fra gudz burd 1553 ár ad adurnefndur Þorleifur [Grimsson[1]) hafde til kaups vid adur greinda[2]) Solveigu Hallsdottur .ijc. hundrada voru þar aunguer peningar [tilskilder i[3]). utañ upphædeñ peninganna skillde uera ijc hundrada.

hier i mőt hafde Solveig Hallsdotter til kaups vid bonda sinn Þorleif .jc. hundrada. jordena Eyvindarstade [er liggur[1]) i Mődruvalla[4]) kirkiusokn. medkendest Þorleifur ad hann hefde giefed henne greinda[5]) jord i sin þionustulaun. þar til skilde hun hafa onnur .lxc. sem henne hőfdu[6]) til afla [og erfda falled[7]).

gaf [þrætt[1])nefndur Þorleifur [Grīmsson greindre[8]) Solveigu Hallsdottur[1]) lxc. ur þeim. ijc. hundrada i tilgiof. Reiknast[9]) þa mále[10]) Solveigar ijc hundrada i gard Þorleifs [Grimssonar[11]),

Samþickte þessa giof og giordning Grijmur sonur þeirra er þa var [þeirra[11]) loglegur erfinge.

Voru þesse brudkaupsvitne og festingarvottar

Besse Biornsson.
Geirmundur Jonsson.
Þorsteirn Hallsson. prestur.
Jon Magnusson.
Einar Briniulfsson.
Teitur Magnusson. leikmenn.

[hverir at siñ innsigli settu fyrir þetta. kaupmælabref. er giort var ī sama stad og æri. sex dőgum sīdar en fyʀ seger[12]).

273. 16. janúar 1553. á Grund. 3. janúar 1566. á Grenjaðarstöðum.

Kaupmálabréf Þorsteins Guðmundssonar og Þórunnar Jónsdóttur á Grund.

1) [b. v. 67. 2) nefnda 67. 3) [ī skilder 67. 4) 67, -vallna 27. 5) þessa 67. 6) hafde. 7) [fallit og erfder 67. 8) optnefndri 67. 9) reiknadiz 67. 10) mælinn 67. 11) [b. v. 67. 12 [67; og innsigludu kaupmálabrefed sama stad og áre. vj dőgum sijdar en firr seiger 27.

AM, Fasc. LIII, 1, frumritað transscriptum á skinni. Öll (3) innsiglin eru dottin frá. Steph. 27, 4to., bls. 49—50, Svartskinna m. h. Benedikts lögmanns Þorsteinssonar (uppskriftir beggja m. h. Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar eru í þjóðskjalasafni).

Giornings Bref millum Þorsteins Gudmundzsonar og Þorunar Jonsdottur[1]).

Þad giore eg Þorsteinn Gudmundzson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi ath þa lidit var fra gudz burd ꝏ. d. l og iij ar a Grund j Eyafirde manudaginn næstan epter geisladag giordi eg suo felldañ kaupmala vid Þorunne Jonsdotter[2]) med rade hennar broder[2]) sira Sigurdar Jonssonar. j fyrstu lofade ec fyrnefndre Þorunne med handsolum logligum hiuskap og eigiñorde og hun mier suo framt þad meinudu ei gudz log med þeim peninga skilmala at eg tel mier til kaups vid fyr nefnda Þorunne iij. hundrud hundrada enn fyr nefnd Þorunn talde sier til kaups vid mic vij hundrud hundrada. gaf eg fyrnefndur Þorsteinn adur nefndre Þorunne tuær ȷarder j tilgiof. heiter onnur Tindar j Krogsfirde enn onnur Hlid ȷ Kollafirde og þar til lausafie[3]) suo sie full lx. c. og[4]) med þessum skilmala festa ec Þorsteinn Gudmundzson adur nefnda Þorunne Jonsdotter epter bokarinnar ordum at hia verande sira Sigurde hennar brodur. Og til sannenda hier vm[5]) set eg mitt ȷncigle fyrir þetta bref er giort var j sama stad dag og ar sem fyr seiger.

Þad giorum vier Olafur prestur Arnason. Arñgrimur Kolbeinsson og Thomas Þorkelsson godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi at vier hofum sied og yfer lesid suo latande bref med þrycktu og oskoddu ȷncigle Þorsteins Gudmundzsonar sem hier [fyrir] ofan skrifad stendur. Og til sannenda hier vm setium vier vor ȷncigle fyrir þetta bref er skrifad uar a Greniadarstodum j Adalreykiadal. iij. dag Januari[i] arum epter gudz burd. ꝏ. d. lxvi.

1) Utan á bréfinu með samtíða hendi. Í Steph. er fyrirsögn: Kaupmalabref Þorsteins Gudmundssonar og Þorunnar Jonsdottur a Grund. 2) Svo. 3) vantar í bæði hdr., en á að standa. 4) Vantar í Steph. 5) et cetera, b. v. Steph. og þrýtr þar.

274. 22. janúar 1553. á Grenjaðarstöðum.

Vitnisburðr Orms lögmanns Sturlusonar og sex manna með honum um kaupmála Þorsteins Guðmundssonar og Þórunnar Jónsdóttur á Grund.

AM. Fasc. LIII, 2, frumrit á skinni. Af 7 innsiglum er eitt (Kolbeins Auðunarsonar) fyrir bréfinu (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni). — Eftirrit i AM. Apogr. 564, m. h. Jóns Magnússonar á Sólheimum.

Kaupmalabref Þorsteins og Þorunnar[1]).

Þad giorum vier Ormur logmann nordan og vestan a Jslande. Jllugi Gudmundzson. Kolbeinn Audunarson og Thomas Einarson prestar. Þorgrimur Þorleifsson. Oddur Asmundzson og Hallsteinn Eireiksson[2]) leikmenn godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi þa lidit uar fra holldgan Ihesu Christi ꝏdl og iij ar a Greniadarstodum j Adalreykiadal a sunnudaginn fyrir conuertio Pauli um ueturinn voru vier j hia saum og heyrdum vpp æ ord og handaband heidarligra manna Þorsteins Gudmundzsonar af eirne alfuo enn Þorunnar Jonsdotter af annari. j fyrstu lystist og stadfestist suo felldur kaupmale þeirra a mille at nefndur Þorsteinn Gudmundzson keypte sier til eiginkonu Þorunne Jonsdotter. suo framt ad þad meinudu ei gudz log. med þeim peninga skilmala ad Þorsteinn Gudmundzson talde sier til kaups vid nefnda Þorunne iij hundrud hundrada og af þeim peningum gaf hann Þorunne Jonsdotter jordina Tinda j Krogzfirde og jordina Hlid j Kollafirde er badar liggia j Vestfirdinga fiordungi og þar til lausafie suo ad uære full lx hundrud. Og til sannenda hier um setium vier fyrskrifader menn vor jncigle fyrir þetta bref er giort var j sama stad atta dogum sidar enn fyr seiger[3]).

275. 27. janúar 1553. í Spjaldhaga.

Tylftardómr, kvaddr af Grími bónda Þorleifssyni, kongs umboðsmanni í Vaðlaþingi, dæmir Þorleifi bónda Grímssyni og jafnbornum systkinum hans jarðirnar Kalmanstjörn, Kirkjuhöfn, Engey og Laugarnes að löglegri eign og erfð.

1) Utan á bréfinu með samtíða hendi. 2) Svo. 3) þ. e. 30. jan.

AM. Fasc. LIII, 3, frumrit á skinni. Af 13 innsiglum eru 3 fyrir bréfinu. — Lbs. 6, fol., bl. 228—9, skr. ca. 1670. (uppskriftir beggja í þjóðskjalasafni, m. h. Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar). — Sbr. Sýslumannaævir I, bls. 217.

Maktarlitler domar vm Eingeẏ og Laugarnes og kuittun hustru Margretar fyrir vmbodi sẏstra sinna[1]).

Ihesus.

Þeim Godvm monnum sem þetta bref sia ædur heyra. Sendvm vier Einar Brẏniolfsson. Jon Einarsson. Hallur Eigilsson. Teitur Magnusson svarner logriettvmenn. Hialmur Sveinsson. Þorvalldur Stigsson. Grimur Magnusson. Grimvr Olafsson. Biarne Jonsson. Jon Olafsson. Biorñ Jonsson. Sveinbiorn Joñsson kvediv gvdz og vora kvnigt giorandi þa lidit var fra hingadbvrd vors herra Ihesv Christi ꝏ° D L og iij aʀ. ꝺ́ꜳ fostvdaginn næstan epter Pꜳ́lsmesso vm̃ veturinn a almenneligv þriggia hreppa þiñgi ȷ Spialldhaga i Eyiafirde worvm vier i dom nefnder af ærligvm og heidvrsamligvm Dañdi manne Grime boñda Þolleifssyne kongs vmbodzmanne ȷ Vôdlvþiñge til at skoda og at ʀannsaka hier med fullnadar dom̃z atkvædi ꝺ́ꜳ at leg[g]ia hveria magt ædur afll at hafa skylldi sw akiæra og klogvn er heidvrsamligvr og ve[ll]bvrdgvr madvr Þolleifvr boñdi Grim̃sson þar fram bar fyrir oss adur nefnda dom̃smenn. ȷ fyrstv grein kiærdi hann þat og klagadi fyrir oss at sinn fader Grimvr boñdi Palsson hvers at sal gud nadi og fride til himinrikis vistar at hann hefdi ȷ bvrtv feiñgit þær ȷarder sem hann hielldi sina eigñ og annara sinna syskina iafnborinna an sinz orlofs og vilia sem svo heitañde iarder kallast Galmatiorn. Kirkivhofñ. Eiñgeẏ og Lavgarnes hveriar adur nefndar ȷarder ligia i Svnnlendiñgafiordvngi. Nv i annare grein lyste og advrnefndvr Þolleifvr boñdi Grimsson þvi og fyrir oss at þessar fyrr nefndar ȷarder hefdi sinn heidvrligur fader Grimvr boñdi Palsson vte latit med ologvm og fvllvm sinvm ovilia vid Fvsa boñda Ellindzson i sam̃ning vpp ꝺ́ꜳ ʀiettarbot Hakonar kongs sem alldri hefur hier i landit geingit fyrir log til nockurs sam̃nings ædur fiarskipta. hier med kom og thitt nefndvr Þolleifur boñdi Grimsson fram fyrir oss og birtte

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

þar þrenna tyltarmanna doma er dæmder hofdv verit af logriettvmonnum og samþycter af hirdstioranvm Benedickt Heijstinn svnnan og austan á Jslande. hier med vrskvrdadur af herra logmannenvm Fimboga Jonssyne nordan og vestan æ Jslande at advr greind riettarbot var dæmd onýt og at aungv halldandi hier i landit. J fiordv grein kom og þrattnefndvr Þolleifvr bondi Grimsson þar og fyrir oss thitt nefnda domsmenn med [oskoddv hangande nadugasta herra kongsins bref og jnnsiglle kongs Kristian Hanssonar[1]) at suo hliodandi var at þeir hofdv geingit til riettar i [pro]-fastgarde i Oslo Þorvardur Ellindzson logmann sunnan og austan áa Jslandi. og af annar[i] alfv Benedickt Grimsson. villdi fyrr nefndur Þorvardvr logmann þáa fyrr nefnda riettarbot Hakonar kongs jnn hylla og fyrir log hallda hier i landit. hvad hinn nadugasti og hinn heygbornasti herra kongvrinn nefndi þar vt dom med hinv besta rikisins radi sem þa var i Noregi hans nad hia verandi til ad skoda og glogliga vm at skýgna hveria magt ædur afll at þratt nefnd riettarbot skýlldi hafa. hvad þeir dæmdv þratt nefnda riettarboth med ollv omynduga og at aungv halldast skýlldi hiedan af fyrir þratt nefndvm Þorvardi ædur nockrum audrum monnum áa Jslandi. j fimtv grein kom og fram fyrir oss kongz Kristianz bref med oskoddv hans nadar jnnsiglle er suo hliodandi var at hans nadar konglig maiestat skýlldar og til skipar suo og bifaladi hans nadar verdugheit logmonnvnum badvm at þeir skylldv skicka og giora þratt nefndvm Þolleifi bonda Grimssyni log og riett epter riettvm islenskvm logvm af Holfridi Ellendzdotter og hennar slegtingivm suo at þrattnefndur Þolleifur bondi Grimsson og hans iafnborin syskin mætte aptur fa sina peninga med riett sem hans fader hefdi i bvrtv feingit Grimvr Palsson med oriett og fyrir ofriki Fusa Ellindzsonar þvi vier hofvm heýrt fyrir full sanninde at Grimvr bondi Palsson hafdi atth aungvar skullder at giallda opt nefndvm Fusa Ellindzsyni. hier med sagdist thitt nefndvr Þolleifvr Grimzson til skrifat hafa Pale bonda Fusasyne i ij ædur iij Reisvr og bedist

1) Svo.

hans ædur hans suars i mote sinne aklogvn og hefdi hann ecki viliat koma til riettz svars og logligz rannsakz vid sig vm̃ adurgreinda akiærv. Þvi at[1]) i gudz naf̃ne amen og at ollv suo profudv male og fyrir oss komnv og fyrir þessar greiner sem i vorri landzlagabok stañda. at logmannz vrskvrd skal eiñginn madvr riufa ædur kongsins nadar bref forack[t]a vtan kongvr sialfur og þo med bestv manna radi suo og fyrir þa þrenna xijtardoma sem þar komu fram fyrir oss og svo hliodañdi voro at opt nefnd riettarbot var dæmd onyt med ollv med hirdstiorans samþyckt þvi dæmdvm vier opt nefnder dom̃smenn med fvllv dom̃s atkuædi adur nefndar iarder logliga eign̄ og erfd þratt nef̃ndz Þolleifs boñda Grimssonar og annara hans iafnborinna syskina og hann rietteliga meiga þær at sier taka nær hann villdi og þeim til laga at hallda ef nockrer vilia vpp á klaga þvi vier vilivm einkis mannz male fyrir skiota.

Og til sanninda hier vm̃ samþyckte þennañ vorñ dom̃ advr greindvr kongs vm̃bodzmann Grimur Þolleifsson og setti sitt jnnsiglle med vorvm adur greindra domzmanna jnnsigllvm fyrir þetta dom̃sbref hvert ed skrifat var á Modruvollvm i Eyiafirde á laugardaginn næstañ epter Páalsmesso vm̃ veturinn á sama are sem fyrr seiger[2]).

---

276. **29. janúar 1553. á Grenjaðarstöðum.**
20. nóvember 1569. á Möðruvöllum.

Vitnisburðr Orms lögmanns Sturlusonar um kaupmála Þorsteins Guðmundssonar og Þórunnar Jónsdóttur á Grund.

AM. Fasc. LIII, 5, frumrit á skinni frá síra Skúla Þorlákssyni; er uppskafningr m. eiginh. Orms lögmanns. Innsiglið er fyrir bréfinu; uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni. — Eftirrit í AM. Apogr. 562.

Urskurdur Orms Stullasonar[3]).
{Vm kaupmala Þorsteins Gudmundssonar og hussfrur Þorunar Jonzdottur. Datum 15. xl. xiij ar[4]).

1) Svo. 2) þ. e. 28. jan. 3) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 4) [með hendi frá 17. öld. Þar neðan við stendr „NB“, og „1553“ m. h. Árna.

Þad medkienvst eg Ormur Stvllasoñ overdvgur logmann fyrir gvdi nordan og westañ á Jslañdi. ath eg overdvgur mann vaʀ forsagnaʀvottur ʒ millvm þeirra fromra heidarligra manna. af annnari allfv Þorsteiñzs boñda Gvdmvñdzsonar. Enn af annari allfv heidurligraʀ dañdi kvinnv hvstrv Þorvnnaʀ Jonzdottur. á Greniastodvm[1]). svnnvdaginn næstan fyrir Marivmesso. sem kollvt er kiertamezsa vm vettvrinn þa lidit var fra gvdz bvrdi Jesu Christi. ꝏ. d. xl. xiii aʀ. ath adur nefndur Þorsteinn Gvdmvndzson ʀeiknadi sieʀ oc talldi till logligraʀ eiggnaʀ. ij. hvndrvd hvñdrada [j] ȷordvm oc mallnýttv kviilldvm [hier till ȷ avdrvm þarfligvm peningvm[2]). Enn hvsstrv Þorvnn Joñzdotter lagdi oc sier reicknadi till kavpz oc eiggnar ȷ mozs vid adur nefndan Þorsteiñ avnvʀ .ij hvndrvd hvñdrada [ȷ] ȷordum oc avllum avdrvm godvm peñingvm. Enn afsaggdi ath hvñ legdi meire peñinga mozs vid hann. Enn hann sier reiknadi. gaf nefndur Þorsteinn boñdi Gvdmvndzson. hvstrv Þorvnne Joñzdottur eigiñkvinnv sinne lx hvñdrvd. ȷ sina fiordvñgzsgiof og loggiof vr þessum tveim hvñdrvdum hvñdrada. vorv þar til skilldar og einckadaʀ svo heittañde ȷarder á Vestfiordvm. Tiñdaʀ ȷ Krokzfirdi fyrir. xxx. hvñdrvd. og ȷordiñ Hlid ȷ Kollafyrdi fyrir xvi hvñdrvd. þar till. xiiij. kviildi. skýlldi þessaʀ ȷardeʀ og peningaʀ loglig eiñgñ[1]) vera hvsstru Þorvnnar Jonzdottur hvortt helldur at hvñ lifdi honum leiñgur edur skiemur. Enn ef þessaʀ ȷarder af henne kinne at gañga edur med logligvm lagadomi af seiiast[1]). þa skýlldi þratt nefnd hvsstrv Þorvnn Joñsdotter med riettv eigñast adrar ȷafngodaʀ ȷarder. at logligre virdingv. af þeim ȷordum. sem Þorsteinn Gvdmvndzson ætti oc svo mickla peninga. sem hann henne gaf oc þeirra kavpmallabref vtt viizsaʀ[3]). og epptter þennañ þeirra giorniñg. festi þrattnefndur Þorsteinn Gvdmvndzson hvstrv Þorvnne Joñzsdottur med hennar ȷaýrdi og samþýcki henar brodur herra Sigurdar Joñssoñar sier til logligrar eigiñkoñv. epptter gvdzs lognm. og heilagra fedra setningum. Svo oc stadfesti hier med [og] samþýckti herra Siggurdvr[1]) Joñsson oc eg Ormur Stullason minzs fræñda

1) Svo. 2) [Svo.

veggna[1]. allañ þennañ þeirra giorning[2]) myndugañ. skiælligan. stadfastan ȷ. allañ matta. epptter þeirra beggia frivillia.

Og til sanninda hier vm sett[1]) eg mitt ȷnnsigli fyrir þetta mitt medkieningarbref. skrifat a Modrvvollum ȷ Horgardall[1]). þessi vtskriptt a svnvdaginn næstañ fyrir Siellcielliv[1]) messo vm vettvrinn anno. ꝏ d. lx. ix. ar. voru þesser menn hia þessum giorningi sera Jllvgve Gveñdzson. Þorgrimur Þorleifzson. Snori Hallzsson. Biarni Þorsteinzsson oc marger adrer heidurzssmenn.

---

277. 8. febrúar 1553. á Munkaþverá.

Úrskurðr Orms lögmanns Sturlusonar, er dæmir gildan Spjaldhagadóm 27. janúar 1553 (nr. 275).

AM. Fasc. LIII, 4, frumrit á skinni, læst saman við LIII, 3, en innsigli lögmanns er glatað. Bæði bréfin eru með sömu hendi. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Eg Ormvr Stullason lǫgmann Nordan og vestan á Jslandi medkennvst med þessv minv opnv brefe at sæker þess at fyrir mic kom einn ærligur dandi mann Grimvr boñdi Þolleifzson beiddi mic og krafdi vpp á laganna vegna i logligv vm̃bodi sins fodurz Þolleifs Grimssonar at rannsaka þenna hin sama dom̃ sem hier fyrir ofan stendvr skrifadur og hier er med festur. Þvi at[1]) i gudz nafne amen og med heilags añda nád til kalladri og suo med beztv manna radi og ýfersýn er ec þá til med mier nefndi at skoda og at tractera adur nefndan dom̃ grein fyrir grein er hann ȷnne helldur og at ollv so profvdv male og fyrir mic kom̃nv þá vrskurda ec advr nefndvr Ormvr logmann med minvm fvllvm laga vrskvrdi og med hiñv bestv manna radi þennañ dom̃ mýndvgañ i allañ mata med ollvm sinvm greinvm og artichvlis er hann ȷnne helldvr. Og til sanninda hier vm̃ seth ec mitth ȷnsiglli fyrir þennañ minn laga vrskvrd hver ed skrifadur war á Mvckaþvera ȷ Eýiafirdi. Midvikvdaginn næstan epter purificatioñs[1]) Sancte Marie virginis þá lidid war fra gudz bvrd ꝏ° D L og iij ár.

1) Svo. 2) Allt niðrlagið, frá því í miðju þessa orðs, er ritað aftan á frumritið.

278. 8. febrúar 1553. í Nyborg.

Bréf Kristjáns konungs þriðja til bæjarstjórnar í Osló um leigu á tveim skipum til Íslandsferðar.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 4, 208v. Uppskriftir eru: Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 335, Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Borgemester oc Raadmennd vdj Opsloe fynnge breff. som her epther fölger.

Christiann etc.

Vor gunst tillfornn. Wiider. att wij nogenn tiid siidenn forledenn haftue tilscreffuit osss elskelige Jesper Friiss. wormand. thienner oc embitzmannd paa wortt slott Aggershuss. att skulle paa wore wegne fragte thuenne skiibe att löbe till Iisslanndt mett nogenn sparer oc deller. Thaa schriffuer Jesper Friiss osss till. att hannd haffuer handlitt met nogenn aff etthers mettborgere om same skiibe oc giffuer tilkiennde. att thee ville haffue till fragtt aff huertt skiib iiijc dallere oc lader seg tycke. att th[ett] skulle vere for mögett. thij bede wij ether oc ville. attj handle mett forschreffne wore vndersotte ssom same skiibe tillhörer. att the fragte osss same theris skiibe for en skiellig fragt. wij ville lade thennom betalle same fragtt. huis i ther udinden forhandelindis vorder. Datum Nyborgis onssdagen nest epther wor frv dagh kyndermössse aar etc. m d l iij.

279. 8. febrúar 1553. í Nyborg.

Bréf Kristjáns konungs þriðja til Jespers Friiss um sama efni sem greint er í næsta bréfi á undan.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 4, 209. — Uppskriftir eru: Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to, bls. 337, og Laursens ríkisskjalavarðar Dana í þjóðskjalasafni.

Breff till Jesper Friiss. som her eptherffylger.

Christiann etc.

Vor gunst tillffornn. Wiid. att wij haffue fangett thyn schriffuelsse oc ther aff forffare. att thu icke kand bekomme thee thuenne skibe. som skall till wortt land Islandtt. ringer

paa fragtt end huertt skib paa iiij^c daller. Sammeledis som thu oc giffuer tilkieude. att wore wndersotte wtj Aggershuss leen icke wille wptinge oc giffue pendinge for gesterij. som thyn schriffuelsse widere ther om bemelder. Thaa skicke wij teg wort breff till borgemesther och raadmenndtt wtj wor kiöbsted Osloe. att thee paa wore wegnne skulle handle mett wore wndersotte. som tilhörer thee thuenne skibe. som skall till Islandtt oc ther wdinden saa forhandled. att wij bekomme samme skibe for æn temmelige oc lidelige fragtt. eptherthij att wij wille. att samme reysse skall endeligen gaa for sseg till Islandtt. att thu kandtt wide teg ther epther att rette. oc som thu schriffuer om thett gesterij. att böndernne icke wille giffue ther pendinge fore. thaa maa thu ther mett lempe forhandle. att nogere wille förs wptinge. oc huilcken som icke will wptinge. kandt thu lade gieste som ssedwanne we-rett haffuer. oc ther mett rammer wortt gaffuen oc beste bode wtj thee oc alle andre moode. som wij teg tiltroe. Wij skicke teg oc ett wore breffue. som wij oss elskelige Christoffer Huittfeld. wor mand. raad oc embitzmandtt paa wortt slott Bergenhuss. haffue ladett tilschriffue. som oss magtt paaliggendis ere. bedindis teg. att thu wfortöffuitt natt oc dag wspartt mett ett egett wisse bud forskicke hannom samme breff wisseligen tilhende. Her wiid att rette teg epther oc lad thett ingenlunde. beffalendis teg Gud. Datum Nyborg onssdagen nest epther wor frue dag kyndermösse dag. aar etc. m dliij.

sub ssigillo nostro.

---

280. **8. febrúar 1553.** **í Nyborg.**

Bréf Kristjáns konungs þriðja til Jespers Friss, með skýringum um það, með hverjum kjörum lénamenn konungs í Noregi skuli manna skip þau, er konungr hafði hugað til Íslandsferðar.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 4, 211. — Uppskriftir eru: Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 389, og Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Jesper Friiss fick breff som efterfölger:

Vor gunsth tillfornn. Wiidt. att som thu lader giiffue oss tillkennde. att thu icke wedsth. huorledis thu skaltt forstaae wortt breff. som thu haffuer faaett om the skiibbe. thu skaltt bestille till wortt lanndt Islanndt. Tha er thett wor meningh. att effterthij thett folck. som wore lensmenndt skulle vdgiöre. icke kunde tiienne att bruggis for bodzmenndt. tha skaltt thu handle mett forschreffne lennssmenndt. som skulle vdgiöre folck och fitallie. att the vdgiöre halffdeelenn saa mögenn fittallie. som theris folck paa samme Islanndz reygsse behoff haffue. och for then halffue fittallie. the forskaannis mett. att the ther for vdgiöre halffv saa mannge bodzmeendt. som the haffue faaett wor schriiffuelsse om. karle att udgiöre. och. wille wij. att thenne hanndell gaar for segh. Thij thett er wor meningh. att wij wille ingenn bekostning giöre paa same skiibe mett fittallie och bodzmenndt. meden wore lensmenndt thett altt att bekoste. att thu ther fore strags forskreffue alle lensmendenne till tegh och handler mett thennom ther om och ther vdindenn rammer wortt gaffnn och beste som wij tegh tilltroe. Befallendis teg Gud. Datum Nyborg onsdagenn post purificationis Marie anno etc. 1553.

Oss elskelige Jesper Friiss. wor mannd. tiener oc embitzmanndt paa wortt slott Aggershuss.

---

281. 15. febrúar 1553. á Bessastöðum.

Vitnisburðr sira Lopts Narfasonar um það, að Guðrún Björnsdóttir hefði fengið syni sinum, Eggert Hannessyni, allt tilkall það, er hún mætti eiga til Brjámslækjar, til ævinlegrar eignar og frjáls forræðis.

Jarðabókarskjöl Árna Magnússonar, Barðastrandarsýsla 2. Staðfest uppskrift á Geirröðareyri 17. apr. 1704 af Guðmundi Þorleifssyni, síra Jóni Jónssyni og Birni Jónssyni. — Uppskrift Einars Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Jhesus.

Þad giore eg Lofftur prestur Narfason gődum̄ monnum̄ kunnigt med þessu mijnu brefe. ad eg uar þar hiä. sä eg

og heirda eg ä. ä Briämslæk ä Bardaströnd. ord og handaband þessara manna. af eirne älfu Gudrunar Biörnsdötter en elldre. og Eggertt Hannessonar. ad suo firirskilldu. og under töludu. ad firrnefnd Gudrun Biörnsdötter. med fullu og vilianlegu jäirde og handabande. gaf j ualld firrgreindum Eggert Hannessyni og hanz erfingium. þä lausn og allt þad tilkall. sem hun mætte eiga ä fyrrgreindum garde Briamzlæk til ævenlegrar eignar og friäls forrædis. vndan sier og odrum sijnum erfingium. enn under greindan Eggert Hannesson og hans erfingia. J suo mäta ad greindur Eggert skillde leisa fullre lausn af Dömkirkiunne. og hennar formanne. suo Miked sem ä hennar part kiæme j offtskrifudum garde Briamslæk. fyrer þessar greinir ad þrättnefnd Gudrun sagdest ecki so peningum vart hafa. ad hun giæte sagdan gard leist. þess og annarz ad hun lÿste þvi ad offtnefndur Eggert Hannesson hefde ad sine boon og beidslu. mest ömak og kostnad haft fyrer ad sækia þennan gard. þad ed þridia. ad hun og hennar vegna hefde fist bodid lausn firir þennan gard. og sijna peninga þar j borgan fyrirsett etc. og til sanninda hier um þä feste eg greindur Lofftur prestur Narfason mitt jnncigle fyrir þetta brief. huert ed skrifad var ä Bessastödum ä Älftanese. midvikudagenn firstan j faustu. ärum efftir Gudsburd M. D. l. og iij.

---

282. 18. febrúar 1553. á Grenjaðarstöðum.

Samningr með Ceciliu Pétrsdóttur og Málmfríði Jónsdóttur, að ef Hafralækr gengi af Ceciliu, skyldi hún eiga aðgang að Héðinshöfða eða annarri jörðu, 20 hundraða, er lægi í milli Reykjaheiðar og Hnjóskár.

AM. Apogr. 4566 „Ex orginali Síra Jóns Torfasonar ä Breiðabolstad. Sigilla, præter unum, nunc absunt". (AM.). — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þat giorum vier Hierleifur Skulason. Fuse Þorsteinsson og Tumas Þorkelsson godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefe at ärum epter guds burd ꝏ. d. l. og iij j Mula j Adalreykiadal fostudaginn fyrstan j fostu[1])

1) þ. e. 17. febr.

voru vier hia saum og heyrdum á ord og handaband ærligra kvenna Ceciliu Petursdotter af eirne alfu enn Malfridar Jonsdotter af annare. at so fyrer skildu at nefnd Cecilia Petursdotter skyllde hallda jordunne Hafralæk til laga sem ad[1]) ádur er tilskiled j kaupbrefum. enn ef nefnd jord Hafralækur geingur af adurnefndre Ceciliu eda hennar bórnum þá skyllde nefnd Ceciliu eda hennar baurn eiga atgang ad[1]) Hiedinshofda á Tiornesi og eiga þar ut j fyrnefndre jordu Hiedinshofda xxc. þvj ádurnefnd Málfridur sagdi sier hefdi verit feingin jordin Hafralækur fyrir sina jord Hiedinshofda. Enn ef nefnd Málfridur kynne at vera eda verda Eigande at ollum Hiedinshofda. suo hun villde fyrir sig eda sin baurn eignast alla þa jord. þá skylldi nefnd Málfridur hennar baurn eda þeirra svarsmadur sira Jlluge. fá Ceciliu Petursdotter eda hennar baurnum adra jord þá sem keypt og selld hefdi verit fyrir xxc og suo hefdi verit tiundut fyrir xxc. og hier j sveit læge á millum Reyk[ia]heidar og Hnioskár. Suo og skylldi nefnd Cecilia leggia vel viliuglega aptur Hafralæk ef Málfridur eda hennar svarsmann sira Illugi villdi. med þvj skilordi ad ádurnefnd Cecilia eda hennar born geingi frialsliga at xxc. j Hiedinzhofda til eignar eda hun feinge eda hennar baurn adra xxc jord med sama skilordi og fyr seiger og ef su jord geingi af Ceciliu eda hennar bornum þá skylldi hun eiga samt atgang at Hiedinshofda. Enn ef Málfridur hennar bórn eda þeirra svarsmann villdi selia þau ónnur xxc. j jordunne Hiedinshofda. þá skylldi þar Cecilia fyrst kaup á eiga eda hennar baurn. med þvi skilordi. at hun feinge Málfridi eda hennar bornum goda xxc jord suo sem su ætti at vera sem Malfridur skylldi Ceciliu fá og fyr seiger. Og til sannenda hier um setium vier fyrskrifader menn vor jnsigli fyrir þetta bref er giort var á Greniastódum[2]) j AdalReykiadal deigi sidar enn fyr seiger.

---

1) b. v. með hendi Árna. 2) Svo.

283. 21. febrúar 1553. í Nyborg.

Bréf Kristjáns konungs þriðja til Jespers Friiss, er birtir honum, að með því að Ívar Jensson sökum sjúkleika mælist undan Íslandsferð, sé honum sent bréf til Ólafs Kalibs, með boðum um að takast á hendur sömu ferð.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 4, 220. — Uppskriftir eru: Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 341, og Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Jesper Friiss. embitzmanndt paa Aggershuss fick breff som effter fôlger.

Vor gunsth tillfornn. Viidt. att som thu lader giiffue oss tillkennde. att oss elskelige Iffuer Iensss. wor manndt oc tiener. er siugh och skrôbeligh och ther fore icke kand drage then reyse till wortt lanndt Islanndt. tha skicke wij tegh heer huos vort breff till oss elskelige Oluff Kallibs. wor manndt och tienner. att hanndt skall vdj forshreffne Iffuer Ienssens stedt fuldgiôre then reysse till Islanndt. nar thu hannom tillsiigenndis worder. Sameledis skicke wij tegh wor instructionn. lydenndis paa forskreffne Oluff Kallibs. och tesliigiste instructionen paa Iffuer Ienssen lydendis. Thij bede wij tegh och wille, att ther som Iffuer Ienssen icke er saa tillpas. att hanndt kandt fuldgiôre samme reysse. att thu tha lader Oluff Callibs drage same reygse vdj hans stedt och anttuorder hannom wor instructionn. huor effter handt kanndt wiide segh att rette. och att thu ioe forhandler thett. att the tuennde skibe bliiffuer afferdigett till Islanndt. effter som thu tillfornn wor schriiffuelsse ther om fangett haffuer [Och wille wij mett thett fôrste skicke tegh vore siðe breffue till samme skiibe och en wor tienner. som skall hôffuitzmanndt paa thett anden skiib till Islanndt. Datum Nyborgh tiisdagenn post inuocauit 1553[1]).

1) Hér er innskotsmerki og frá [allt dregið út í skjalabókinni.

284. 21. febrúar 1553 í Nyborg.

Bréf Kristjáns konungs þriðja til Ólafs Kalibs, og býðr konungr honum að vera höfuðsmaðr á öðru þeirra tveggja skipa, er konungur hafi í hyggju að senda til Íslands með vorinu með timbr.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 4, 220. — Uppskriftir eru: Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 329, og Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Oluff Kalibs fick breff. som effter fölger.

Vor gunsth tillfornn. Viid. att wij nu strags paa foraarett agtte att lade tuennde skiibe. ladt mett tymmer. löebe frann Aggershuss leenn och till wortt landt Islanndt och wille bruge teg for en höffuitzmanndt paa ett aff samme skiibe. Thij bede wij tegh och wille. att nar oss elskelige Iesper Friiss. wor manndt. tiener och embitzmanndt paa wort slott Aggershuss teg paa wore wegne tillsiigenndis worder. att thu tha retter tegh effter att drage paa samme reygsse. Och skall Iesper Friiss offueranttuorde teg wor beseglett instructionn. huor effter thu kandt wiide tegh att rette. huad thu skaltt paa wore wegne vdrette paa Islanndt. Datum vt supra.

285. 28. febrúar 1553. í Nyborg.

Erindisbréf Ólafs Kalibs til Íslandsferðar, gefið út af Kristjáni konungi þriðja.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 4, 227v; uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar er í þjóðskjalasafni. — Prentað í FJ. Hist. Eccl. Isl. II. bls. 317—19, MKet. I. bls. 324—7.

Erende och werffue. som Oluff Kalibs paa kon. mats. wegne skall vdrette paa Islandt for nordenn. som heer effter schreffuitt staaer

Item förstth skall Oluff Calips were höffuitzmanndt paa ett aff the tuende skiibe. som ko. mats haffuer tillschreffuitt Jesper Friiss att skulle lade löebe till Islanndt. ladt mett

tymmer och ther mett lôebe for nordenn paa Islanndt och were hoes. nar ther skall handles mett folckenne. som skall paa samme skiibe. och ther mett Iesper Friiss haffue fliitige opsieende. att ther mett maa bliiffue handlett. som thett kandt were gaffnnligsth. och lade seg samme handell were befalett. paa thett att samme reygse maa gaa for segh och vdj ingenn maade bliffue forsômmett.

Ther nesth att nar Oluff Calips kommer till Islanndt mett samme skib och tymmer. tha skall handt forschriiffue her Oluff Hialltesenn. superintendentt vdj Holestigtt. till segh och samme tymmer hannom att offueranttuorde och ther paa tage hanns quitandz. handt wedt siidenn huor till hanndt thett brugge skall till kirckenns och skolens bygningh.

Sammeledis att tillsiige forskreffne her Oluff Hialttesenn. att handt giiffuer segh till altingh till Pouell Huittfeldt oc ther att giôre hannom paa ko. ma[ts] wegne vnderuiisningh paa thett godz. som biscop Ioenn hagde. huilckett aff same godz. som hôrer kirckenn till. och huilckett. som kommer ko. ma[t]. till.

Tesliigiste skall Oluff Calips fliitteligenn forfare huos her Oluff Hialttesenn. hure manndt handler mett ko. ma[ts]. godz for nordenn och ther som ther icke handles retteligenn ther mett. tha skall Oluff Calips lade vptegne aldt brôstenn och aldt leylighedenn ther om. nar att handt kommer till altinge. och tha thett att giiffue Pouell Huittfeldt tillkennde. saa att nar handt kommer frann altinge. att handt tha effter som Pouell Huitfeldt mett hannom bliffuer till ens. kunde giôre ther en skick paa. som ko. mat. kanndt were nôtteigsth och gaffnnligsth.

Och skall Oluff Kalips huos her Oluff Hialttesenn forskaffe. att ther bliffuer giordt en clar jordebogh paa alle the kirckejorde. som ligger vdj Holestigtt. paa thett att kirckenn maa nyde hindis gamble eyendom och icke thett bortt bytte oc bekomme were godz igenn.

Schall och Oluff Calips forhôre och granndgiffueligenn forfare. om ther findis nogenn. som haffuer nogenn aff the fredelôese menndt. huos thennom. som mett waare then tiidt the kiôpnehaffnnske folck bleff slagenn. Ther som ther findis nogenne aff thennom. tha skall handt tage thennom mett segh till altinge och ther mett Pouell Huittfeldt lade forhandle theris sager.

Franndeles skall Oluff Calips tillsiige Torloff Grymsenn. att hanndt giiffuer seg till altinge och tager mett seg. hues breffue och beuiisningh. som handt haffuer paa xviij gaarde som handt holler segh till. som hôrde Arij Jonss till och er forbrott till kon. mat. och ther tha att liide och vnndgielle. hues ther om lough och rett er.

Vdj liige maade att tillsiige alle andre for nordenn. som tillholle thennom nogett aff samme godz. att the och môede same tiidt mett theris breffue och beuiisning till altinge.

Schall och Oluff Kalips tillsiige laugmandenn for norden. att handt tillsiiger the sysellmenndt och laugrettningismend vdj hans laugsogenn. att the giiffue thennom till altinge. tagenndis mett thennom vnderhollningh paa iij eller iiij dage. att vnderholle thennom mett huos altinge. emeden the tillhielppe. att huer manndt. then fattige saa well som then riige. maa wederfares till alting saa môgett som laugh och rett er.

Nar Oluff Calips skall lôebre(!) tilbage frann Islanndt. tha skall handt indtage mett segh hues landgilde. skyldt och rentte. som Peder Jennssen haffuer oppeborett aff thett goedz. som biscop Joenn oc hans sônner tillhôrde. huilckenn renntte Peder Eynersz haffuer loffuitt paa synn egenn omkostningh att lade nederfôre till siôekanttenn effter hans breffuis lydelsse.

Vdj liige maade att tage mett segh thett kiôedt. som Peder Eynersz haffuer huos segh. som slagett bleff effter Axell Juels och Christoffer Trundsenns befalling.

Nar Oluff Calips kommer till altinge. ther skall Pouell Huittfeldt mǒede hannom och tha skall Pouell Huittfeldt siige hannom. huad hand ydermere skall vdrette paa ko. mats wegnne for nordenn och huor handt skall besǒege mett sitt skib. nar hanndt lǒeber tilbage frann Islanndt.

Aatt Oluff Calips nu vdj thesse erende oc alle andre maade will ramme ko. mats gaffnn och beste. som hans ko. mat. hannom tilbetroer. Datum Nyborgh tiisdagenn post dominicam reminiscere aar etc. 1553.

---

286. 1. mars 1553. í Nyborg.

Bréf Kristjáns konungs þriðja til Pétrs Hvítfelds, og tjáir hann þar Pétri, að hann hafi í hyggju að senda Pál Hvítfeld til Íslands með erindum sínum.

Rikisskjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 4, 226. — Uppskriftir eru: Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 351, og Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni. — Prentað í MKet. I. bls. 323, FJ. Hist. Eccl. II. bls. 338—9.

Peder Huitfeld fick breff ssom her epther fǒlgher.

Vor gunst tilforn. Wiidt. at wij agthe mett thett allerfǒrste at afferdige oss elskelige Pouell Huitfeld. wor mand oc thienner. tiill wort land Islandt oc ther beffalle hannom nogen wore erinnder oc werffue at wdrette. oc tiislegiste at skulle drage tiill altingit oc tilhielpe. at huer mand. fattig oc riig. mue ther wederfaris. huad Norgis loug oc ret er. Thaa paa thett at hand icke alenne skulle komme ther oc icke haffue nogenn met ssigh. ssom wor forfarenn wdj then norske lough. bede wij teg oc wille. at thu paa wore wegnne handler met Joenn Simmonss. laugmand wdi Mandal. at hand fǒlgher et aff the skiibe. ssom skal lǒbe fran Opslo oc till Island for norden. oc nar hand tidt kommendis worder. at hand tha giffuer ssiig till Alting oc ther mǒder forschreffne Pouell Huitfeld oc retter ssiig epther huis hand hannom paa wore wegne beffallendis worder. oc tilhielp paa alting. at ther huer maa wederfaris. thett Norgis loug

oc rett er. Datum Nyborge ottenssdagen post dominicam Reminiscere mdliij.

287. 9. mars 1553. í Nyborg.

Bréf Kristjáns konungs þriðja til Jakobs Hvide, og tjáir konungr honum þar, að hann hafi hugað hann til Íslandsferðar í föruneyti með Páli Hvítfeldi.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 4, 233. — Uppskriftir eru: Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 333, og Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Breff till Jacop Huide kon. matts hoffsinder. som her effter fylger.

Christian etc.

Wor gunst tilfornn. Wiid. att wij nu strags met thett förste agte att afferdiige oss elskelige Pouell Huitfeld. wor mand oc tiener. att löbe met et wor skibe till wort land Issland. Thij bede wij teg oc wille. att thu retter teg effter strags att fylge hannom paa same reysse och hues hand teg paa wor wegne tilsiigenndis worder. attu retter teg ther effter. oc skicke wij teg her hoess wort breff till oss elskelige Hans Bernekou. wor mand. raadt oc embitzmand paa wor gaardt wdij Roskilde. att hand skall wnderholle thynne heste oc en drenngh ther paa gaardenn. till saa lenge thu komer tilbage igienn aff same reysse. Her wiidt att rette teg effter oc ladt thett ingenlunde. Befalendis teg gudt. Schreffuit paa wort slott Nyborch torssdagen nest effter söndagenn oculi aar etc. md l iij vnder wort signet.

288. 9. mars 1553. í Nyborg.

Bréf Kristjáns konungs þriðja til Hans Bernekows, og býðr konungr honum þar að sjá fyrir hestum og sveini Jakobs Hvide, til þess er hann komi aftr heim úr ferð sinni til Íslands.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 4, 233v. — Uppskriftir eru: Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 331, og Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Forschreffne Jacob Huide fick same tiid breff till Hans Bernekou. som her effter fylger.

Christiann etc.

Wor synderlige gunst tilforn. Wiider. att wij achte nu paa foraarit att forskicke oss elsckelige Jacob Huide. wor hoffsynder. till wort lannd Issland. Thij bede wij ether oc begere. attj forskaffer forskreffne Jacob Huide vnderholding paa thuo hans heste oc en dreng ther paa wor gaardt wdij Rosskylde. indtill saa lennge hand igienn vdij riigitt komenndis worder. Her mett skeer oss synderligenn till wilge. befalendis ether Gudt. Schreffuitt paa wortt slott Nyborch tarsdagen(!) nest effter søndagen oculj aar etc. m d liij

---

289. **10. mars 1553.** í Nyborg.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 4, 234. — Prentað í FJ. Hist. Eccl. Isl. II. bls. 319—20, MKet. I. bls. 328—9 (Lagfæringar Laursens ríkisskjalavarðar eru í þjóðskjalasafni.)

Til her Morthen Eynnerssenn Superintendent till Skaldholds stiigtt for sønndenn.

Christian &c. Wor synnerliige gunst tilffornn. wiider att som etther wel fortenncker ati mett oss elskel. Povel Hvitfeld wor mandt oc tienner haffver tilskiickett oss nogett ssiølff oc guldt som fanndtz ther paa wortt land Island hos Skalholdtz domkircke. Tha giiffve wii etther tilkiennde att hand haffver anndtvordett frann ssig j^c xxxiij lodiig mark sølff oc xxvii lod guld hvor paa wii haffve laditt giiffve hanum wor quitandtz. Sameledis som i ved hanum er begerendis att wii ville komme the kercker oc skoler till hielp mett nogett bygnings tømmer. thij the ere mange stedtz møgett bygfallenn oc skall were storliigenn fornøden att hielpes Tha wiide wii icke hvorledis eller hvormedt wii kunde komme same kercke oc skoler best til hielph haffve wii therfor befallett forschreffne Pouell Hvittfeld att nu hand kommer der paa landett att forffare leygliighedenn ther om hvorledis wii same kercker oc skoler best kunde komme nogett til hielp oc siidenn wille wii oss ther vdtinden betenncke. Tesliigezte giiffve wii etther tilkende att wii ere

komenn vdi forffarinng hvorledis att ther findis ingenn register paa hues jorder som ligge till the kercker vdi Skalholdtzs stiigt oc ther mett er mange kerckens jorder maa well ske borte komenn. Thij bede wii etther oc begere atti strags mett thett alderforste lade giöre ett klartt register paa alle the kerckejorder som ligge till kerckerne vdi Skaleholtz stiigt paa thett att mand kunde wiide hvelckett kerckernes jorde wor oc the kunde bliffue hoes kerckenn oc icke ther frann kome oc ther som ther wor nogenn borttkommenne att mann tha kunde lade thennom indfrii igienn oc ati wille fliteligenn forffare hvor nogett godtz eller jorder er forlenndett frann stegtett eller kercker ati thett vdi liige maade wille lade uptegnne paa klare register oc lade thett Povell Huitfeld fange att wiide paa thett att kercken eller stegtett ingenn skade skulle ther mett vdi komme her wii oss wisseliigenn tilforlade. Datum Nyeborgh fredagenn nest eptther ssondagenn oculi aar 1553.

---

290. 10. mars 1553. í Nyborg.

Veitingabréf Kristjáns konungs þriðja til Daða bónda Guðmundssonar fyrir nokkurum jörðum leigulaust.

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. o. a. L. 6, 593. — Uppskriftir eru: Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 345—6, og Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Dade bunde. ko: ma: wnderssotte paa Islandtt. fick forlenings breff som her epther ffylger.

Vij Christian etc. giöre alle witterligtt. att wij aff wor synnderlige gunst oc naade haffue wntt oc forlentt oc nu mett thette wortt obne breff wnde oc forlenne thenn breffuisser oss elskelige Dade bunde. wor wndersotte paa wortt landtt Islandtt. thesse eptherschreffne wor oc Norgis kronens goetzs oc gaarde paa forschreffne Island liggendis. som er först

TorWaldstedtt. giffuer till landgille lxxx alne.

Huanne landgille x ører.

Hygellie landgille j^{c}.

Bryarekun landgille lxxx alne.
Dyrestad landgille x ører.
Gestodom landgill (!) lx alner.
halleff Flostyguia [= Fljótstunga] till landgille x ørrer.
Hamre landgille ij[c]
oc Elstestad landgille vj faaer.

huilcke forschreffne gaarde och goetzs forschreffne Dade bunde maa oc skall haffue. nyde. bruge oc beholle. mett alld syn rentte oc rettighedt wden affgifftt. till saa lenge wij anderledis ther om tilssigendis worder. dog mett saadanne skiell. att hand skall were oss oc hogbornne förste. hertug Frederick. wor kiere sön. eptherkommere koninger wtj Dannmarck huld oc troe oc holle samme goetzs weed heffd oc magtt oc icke wforrette nogen aff wore wndersotte. som paa same goetzs boendis ere. emod Norgis loug oc rett wtj noger mode. Cum inhibitione solita. Datum Nyborigh fredagen nest epther söndagenn oculj aar etc. 1553.

Dominus rex manu propria subscripsit.

---

291. 10. mars 1553. í Nyborg.

Umboðsbréf Kristjáns konungs þriðja til handa Páli Hvitfeldi, um að semja við þá Íslendinga, sem voru að vígi Kristjáns skrifara og manna hans.

Dipl. Norv. XII, nr. 702, eftir ríkisskjalasafni Dana, Reg. o. a. L. 6, 593v; uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni. — Prentað áðr í FJ. Hist. Ecl. Isl. II. bls. 320—1, MKet. I. bls. 331—2 og í Christian den tredies Historie, Kh. 1778, II. bls. 497—8.

Pouell Huittfeld fick ko: ma: fuldmagts breff mett seg till Island. som her eptherffylger.

Wij Christian etc. giör alle wittherligtt. att eptherthij wij forffare. att mannge aff the Islendere. som mett ware att ihiell slaa the Kiöpnehaffuens fogetther oc drenge paa wortt land Islandtt ere rómmede for samme sagh. haffue wij beffaled och fuldmagtt giffuitt oss elskelige Pouell Huittfeld. wor mand oc tiener. att saa mange aff thee Islenndere. som mett ware wtj flock oc fölge. oc alle. som ere skyllige

i then ssag. ther samme manddrab giortt war oc icke nu ere grebenne wed ferske gernninger och wille komme tilstede egen. skall Pouell Huittfeldtt mue paa wore vegne handle mett thennom om theris brôde. hues thett thennom wtj thee moode emod oss forsseett haffue. oc hues forschreffne Pouell Huittfeld ther wdinnden paa wore wegnne giôrrendis oc forhandlendis worder. ere wij ther mett tilfreds. Till ydermiere windisbyrd etc. Datum eodem die. loco et anno vt supra.

Dominus rex manu propria subscripsit.

292. 10. mars 1553. í Nyborg.

Stadfestingarbréf Kristjáns konungs þriðja á veitingu þeirra jarða, er Páll Hvítfeldr hafði lagt skólameistaranum í Skálholti.

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. o. a. L. 6, 594; uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni. Prentað í FJ. Hist. Eccl. Isl. II. bls. 321—2, MKet. 1. bls. 332—3.

Scholemesterenn hoes Schaloltz domkyrcke fich breff. som her epther fôlger.

Wii Christiann etc. giiôre alle witherligt. att eptherthij oss elskelige Pouell Huitfeld. wor manud oc thiennere. haffuer epther wor beffalling vdlaugd thette eptherschreffne goedtzs. paa vort lannd Islannd liggenndis. til scholemesters wnderhollning til Schalotzs(!) domkyrcke. som er Igemôrestad landgille j^c v kôer. Trandstadom landgille j^c v kôer. Ørre i Kiossenn vj kôer. landgille viij faar met lam. Tenorte vj kôer. landgille ijxl alner. Lelgeskels(!) part iij kôer. landgille j^c. Arlannde er hoes iiij kôer. landgille j^c. Skelligdanesse iij kôer. landgille j^c. Eyde ij kôer. landgille iiij watter fee. Lampestadom iiij kôer. landgille jcxx alne. Tha paa thett att Gudtzs ere oc hanns hellige ord oc euanngelium kannd saa megit this bedre forfremis oc fattige peblinge kand wptucktis vdj bogelige kvnnster. haffue wij aff vor synnerlige gwnnst oc naade vnndt oc tilladit oc nu met thette vort obnne breff wnnde oc tillade. att forschreffne rennte maa och schall her epther vere oc bliffue oc aarligenn vppeberis

tiill scholemesterenns wnnderholling hoes forscheffne Schalotzs domkyrcke tiill saa lennge vij anderledis[1]) ther om tiilsiigenndis vorder. Oc schall forschreffne gaarde altid hollis veed magt aff stigtenns goedtzs baade mett byggeningenn oc kôer paa thett att ther som ther komer fald paa samme gaarde ennthenn mett byggeningenn eller kôer. att forschreffne scholemesters vnnderholling ther mett icke schulle formindschis. Thij forbinde vij etc. Cum clausulis consuetis et inhibitione solita. Datum Nyborg fredagenn nest epther sônndagen oculj aar etc. 1553. Vnnder wort signnete.

Dominus rex manu propria subschripsit.

---

293. 10. mars 1553. í Nyborg.

Leiðarbréf Páls Hvitfelds til bænda og almennings á Íslandi, gefið út af Kristjáni konungi þriðja.

Rikisskjalasafn Dana, Reg. o. a. L. 6, 594v; uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar i þjóðskjalasafni. — Prentað í FJ. Hist. Eccl. Isl. II. bls. 323, MKet. I. bls. 329—31.

Pouell Huitfeld fick fôlge breff till bônder oc meninge almue paa Issland som her effter fylger.

Etc. Helse ether alle wor kiere tro wndersotte bônnder oc meninge almue. som bygge oc boe offuer alt wort land Issland. euindeligen mett Gudt oc wor naade. Wiider. att wij haffue tiltroet oc befallet oss elsckelige Pouell Huitfeld. wor mand oc tiener. att haffue forschreffne wort land Issland wdj befalinng oc ether ther mett alle wdij were oc forsuar att haffue till saa lenge wij anderledis ther om tilsiigenndis worder. Oc ther aff giôr oss goede reede oc regennskaff forschreffne hues hand ther paa wor wegnne wpberenndes oc egienn wdtgiiffuendis worder. Thij bede wij ether alle oc huer serdelis strengeligenn biude. attj rette ether effter at suor(!) forschreffne Pouell Huitfeldt oc er hannom hôriig. lydig oc fylagtig wdij hues maade hand ether paa wor wegnne tilsiigendis worder. giôrenndis oc giiffuenndis

1) Hdr. amderledis.

hannom paa wor wegne ethers aarlige landskyld. sagerðer oc ald andenn rennte oc rettighedt. som y oss oc Norgis krone met rette pligtige er oc y aff gamell tidt giort oc giiffuit haffue. Hand skall egienn holle ether alle oc huer serdelis weed Norgis loug. skell oc rett. ey tilstedendis noger aff ether att wforrettis emod lougen wdij noger maade. Oc huem som forschreffne Pouell Huitfeld setter for en fogett paa wor wegne wdij hans franwerelsse. nar hand drager ther fran landet. attj tha er hannom hørriig. lydig oc fylgagtiig liigerwiis som forschreffne Pouell Huitfeld sielff personligen hoess eder tilstede war. ladenndis thett ingenlunde. Giiffuitt paa wort slott Nyborch fredagen nest effter sønndagenn Oculi aar etc. m d l iij. Vnnder wortt signett.

Dominus rex manu propria subscripsit.

---

294. 10. mars 1553. í Nyborg.

Staðfestingarbréf Kristjáns konungs þriðja á veitingu þeirra jarða, er Páll Hvítfeldr hafði lagt skólameistara og heyrara á Hólum.

AM. Apogr. 3610, m. h. síra Snorra Jónssonar eftir frumritinu í bréfasafni Hólastóls „Denne Copie kom mig tilhænde 1721 fra Hr. Snorre Jonsen. Originalen ligger udi Stif[t]skisten paa Holum, og er paa pergament", AM. (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar þaðan er í þjóðskjalasafni). Frumritið er nú ekki í byskupsskjalasafninu, en uppskrift frá ca. 1694—5 er þar í kopíubók Hólastóls hinni yngri (bls. 303), m. h. Sigurðar Einarssonar í Geitaskarði. — Steph. 57, 8vo., bls. 425, ritað handa Árna Magnússyni (uppskr. þaðan er í þjóðskjalasafni m. h. Einars Þorkelssonar) — Ríkisskjalasafn Dana, Reg. o. a. L. 6, 596, dagsett þar degi síðar (uppskrift þaðan m. h. Laursens ríkisskjalavarðar er í þjóðskjalasafni), en verðr ekki hér notuð, með því að gildari heimildir eru uppskriftir sjálfs frumritsins. — Prentað í FJ. Hist. eccl. Isl. II. bls. 322, MKet. I. bls 334—6. — Nöfnin jarðanna eru alla vega rituð í handritunum; hér þykir nægja að prenta þau eftir AM. Apogr. 3610 svo, að rétt íslenzk nöfn eru sett í hornklofum, þar sem þarf.

[Om Skolemesters och Hørers Underholding j Holestigt paa Jssland[1]).

---

1) frá [57.

Wij Christiann mett gudtz naade Danmarckis Norgis Wendis och Gottis konning. hertug wti Slessuig Holsten Stormarn och Dijttmerschen. Greffue wti Oldenborg oc Delmenhorst giôr alle witterligtt att epther thij oss elskelig Pouell Huittfeld wor mand oc tiener. haffuer epther wores befalingh wdlagdtt thette eptherneffnte goetzs paa wortt land Jslandtt liggendis till scholemesters wnderhollingge hoes Hole domkiercke som er fôrst Krôtenes [Krossanes] giffuer till landgille ijc [og hafuer til at give leie af.[1]) v kiðer. Oslaudstaudom[2]) [Áslaksstaðir] till landgille jc v kiðr. Holle [Hóll] till landgille jc v kiðr. Engemÿre till landgille jc v kiðr. Steinstaudom[2]) [Steinsstaðir] gÿller landgille ijc v kiðr. Epstelande landgille ijc v kiðr. Viidernesse landgille jc v[3]) kiðr. Môrckekardall [Myrkárdalr] landgille jc v[3]) kiðr. och tette epthernemte goetzs til locatis wnderhollinge ther sammesteds som er i Mô[r]kar kiercke sogen. Garshornne giffuer till landgille jc v kiðr. lille Arreskoge giffuer till landgille ijc vj kiðr. Helland landgille ijc v[4]) kiðr. Thaa paa thet att guds ere oc hans helige ordtt oc Euangelium kand saa môgett thes bedre forfremes. oc fattige pebbelinger kand wptuckttis wdi guds frögtt oc wti boglige konsther. haffue wij aff wor synnerlige gunst och naade wntt oc tilladett oc nu mett thette wortt obne bref wnde oc tillade att forneffnte rentte maa oc skall her epther were oc bliffue oc aarligen wppeberes till scholemesters oc locatens wnderhollinge hoes Hole domkiercke till saa lenge wij anderledis ther om tilsigendis worder. oc skulle forneffnte gaarde alletiid holles weed magtt aff stijttens goetzs bode mett byggeningh oc kiðr. paa thet att ther som ther kommer fald paa same gaarde entthen mett byggening eller kiðr. att forneffnte scholemesther oc locaters wnderhollinge ther mett icke skulle formindskis. Thij forbiude wij alle ehou the helst ere eller were kunde serdeles wore fogether embitzmendtt oc alle andre forneffnte scholemesther och locater hoes Hole domkiercke

1) [57, og er svo alstaðar þar milli landskylda og kúa (kúgilda). 2) Hdr. „-standom". 3) Skafið; hefir upphaflega verið Skr. vj. í frumbréfinu. 4) skafið; upphaflega skrifað .vj. í frumarófinu; svo er og (vj) í 57 og í Reg. o. a. L.

thee som nu ere eller her epter komend[is] worder paa forneffnte rentte aff forneffnte goetzs epther som forskriuitt staar att hindre eller i noger moode forfangh att giðre wnd[er] wortt hýllest oc naade. Giffuitt paa wortt slott Nýborgh fredagen nest epther søndagen oculi aar m. d. liij. wnder wortt signett.

295. 11. mars 1553. í Nyborg.

Bréf Kristjáns konungs þriðja, og býðr hann þar Páli Hvítfeldi að taka Reyninesklaustr af Pétri Einarssyni, með því að hann gjaldi ekki nægilegt af því, og fá það öðrum trúum þegni að léni við hæfilegu afgjaldi.

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. o. a. L. 6, 595v. — Uppskriftir eru: Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 365, og Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Pouell Huittfe[l]d fick breff mett seg till Islandtt. som her epther ffylger.

Vij Christian etc. giðr alle witterligtt. att eptherthij att wij ere kommen vtj forffarinngh. huorledis att Peytther Enerssen. som wij mett ett closther. kalles Rinenes closther. paa vortt landtt Islandtt liggendis. forlentt haffue. icke skall giðr(!) oss ther aff slig tilbyrlig affgifftt. som oss burde ther aff att haffue. epther som wij faae aff andre wor oc kronens leen ther paa landett. Thaa haffue wij tiltroed och beffaled oss elskelige Pouell Huittfeldtt, wor mand oc tiener. en anden aff wore tro wndersotte [forschreffne closther mett forschreffne closther[1]) att forlene oc thett ssette for en tilbyrlige affgifftt. saa oss ther aff kand skee skiell oc fyllceste. Oc huilcken hand bliffuer till eens mett om same closther. skall hand ssiden ther paa tage worrtt forlenings breff Tiill ydermiere vindisbyrd etc. Datum Nyborig løffuerdagen post dominicam Oculj 1553.

Dominus rex manu propria subscripsit.

1) frá [svo.

296. 15. mars 1553. á Grenjaðarstöðum.

Vitnisburðr tveggja presta um lýsing Orms lögmanns Sturlusonar, að Ólafr byskup Hjaltason hefði leyft hjúskap Þorsteini Guðmundssyni og Þórunni Jónsdóttur, áður en hjónaband þeirra gerðist, þótt mægðaspell væri i millum.

AM. Apogr. 4554 „Ex originali chartaceo fra Ragneidi Jonsdottur i Gröf á Höfdaströnd". Tvö innsigli voru við bréfið, og lýsir Árni þeim nokkuð. — AM. Apogr. 5882, m. h. Jóns Magnússonar. — Uppskriftir beggja eru i þjóðskjalasafni m. h. Jóns og Einars Þorkelssona.

[Um hionaband Þorsteins Gudmundzsonar og hustru Þorunnar Jonsdottur[1]).

[Þessar lysingar hafdi Ormur logmann adur hionaband giordizt a mille Þorunnar oc Þorsteins[2]).

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra senda Tumas prestur Einarson oc Jon prestur Olafson kuediu gudz oc sina kunigt giorandi ad þa lidid var fra holldgan drottins vors Jhesu Christi M. Dl oc iij. ar æ sunnudagen næstan fyrer Pals messo vm veturinn[3]) æ Greñiadarstodum j Reykiadal vorum vid hia og heyrdum vppa ad herra Ormur Logmann nordan oc vestan æ Jslande yferlýsti þui opinberliga fyrir morgum godum monnum ad hann hefdi ridid til fundar vid herra Olaf [biskup oc[4]) Superintendens [og biskup[4]) Hola biskupsdæmis þess erindis ad fa ad vita huort Þorsteirn Gudmundzson og Þorvn Jonsdotter mættu giora hionaband sin a milli oc hvort þad meinudu gudz log fyrir þeim mægdaspellvm sem voro æ millum sagdra manna Þorsteins og Þorunnar. yferlýsti oc framsagdi fyrr nefndur herra Ormur Logmann þa fyrir ockur oc morgum odrum ad herra Olafur biskup oc Superintendis[5]) hefdi lofad ad þesser menn fyrrnefnder Þorsteirn oc Þorunn mætti giora sitt hionaband oc þar vppa hefdi hann lofad sinu ȷnsigludu brefi. fylgdi Ormur Logmann þessu hionabandi fast fram oc hiellt þetta log vera ad þui ockur heyrdist. Og til sanninda hier vm setium vid ockur ȷnsigli fyrir þetta bref er giort var midvikudaginn j midfostv æ sama stad oc ar sem fyrr seiger.

1) [fyrirsögn gerð af Árna. 2) [„Utan á brefed ritad manu coæva". 3) 22. jan. 4) [Svo. 5) Svo.

297. 24. mars 1553. í Nyborg.

Bréf Kristjáns konungs þriðja til Jespers Friiss, um að sjá ráð að útbúa nægilega skip þau tvö, er ætluð sé til Íslandsferðar, með því að lénsmenn hans í Noregi hafi ekki hrokkið til að manna og búa út nema annað skipanna.

Ríkiskjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 4, 239v. — Uppskriftir eru: Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 347—8, og Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Jesper Friiss. embitzmanndt paa Aggershus. fick breff som effter fölgere(!).

Christiann etc.

Vor gunstlı tillfornn. Wiidt. att wij haffue fanngett oss elskelige Peder Huittfeldt. Norgis riigis canntzellers. Erich Vggerup. Iffuer Jennssenn och Chrestenn Munckis. worementdt och tienners schriiffuelsse. vdj huilckenn the giiffue oss tillkennde. att effter som the haffue faaett wor schriiffuelsse att thu mett thennom paa wore wegne handlett haffuer. tha will thett folck och then fittallie. som the skulle vdgiöre till the skiibe. som skulle löebe till wortt lanndt Islanndt. icke belöebe segh höygre endt till ett schib som the kunde ther mett vdreede. som theris schriiffuelsse till oss ther om wiidre bemelder. Tha bede wij tegh och wille att thu finder raadt paa wore wegnne att vdgiöre saa mannge bodzmend och saa mögenn fittallie. som ther will fattis till thett andett skiib till Islanndt. Vij haffue dogh tillschreffuiitts forschreffue wore lensmenndt. att the wille nogenn ydermere hielp vdgiöre till thett andett skiib att vdreede enthenn mett fittallie eller och mett bodzmenndt. paa thett att then omkosthningh icke skall komme oss allene till. att thu therfore forhandler mett thennom ther om paa wore wegnne. hues thu kandt faae aff thennom mett theris goede willie och icke hellers oc bode vdj the oc alle andre maade rammer wortt gaffnn oc beste. som wij tegh tilltroe och wij oss wisseligenn tillforlade. Datum Nyborgh fredagenn post Judica aar etc. 1553.

298. **24. mars 1553.** **í Nyborg.**

Bréf Kristjáns konungs þriðja til Pétrs Hvitfelds og fleiri lénsmanna sinna í Noregi, og tjáir hann þeim þar þökk fyrir liðveizlu til skipabúnaðar til Íslands, en mælist til meiri aðstoðar við Jesper Friis í sama skyni.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. o. a. L. 4, 240. — Uppskriftir eru: Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 349—50, og Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Peter Huittfeldt. Norgis riigis canntzeller. Erich Vggerup. Iffuer Jennssenn och Crestenn Munck finge breff som effterfølger.

Christiann etc.

Vor gunsth tillfornn. Viider. att oss er etthers schriiffuelsse tillhennde kommenn. vdj huilckenn i giiffue tillkennde. attj nogenn tiidt siidenn forledenn haffue[r] faaett wor schriiffuelsse om etthers suenne mett fittalli[e] at vdgiöre paa tuennde skiibe. som skulle lôebe till wortt lanndt Islanndt. och nogenn tiidt ther effter haffuer oss elskelige Jesper Friiss. wor manndt. tienner och embitzmandt paa wortt slott Aggershuss. forschreffuitt etther till segh till forschreffne wortt slott Aggershuss och paa wore wegnne handlett mett etther. attj skulle vdgiöre halff saa mannge bodzmenndt och fittallie. som wor schriiffuelsse till etther indholler. och ther mett skulle were quitt. huilckett i oc saa giordt haffuer och nu samme etthers bodzmenndt ere offuerlagde. tha kandt ther mett icke vdenn ett skiib vdreedis mett bodzmenndt och fittallie. och begere. attj mue ther mett were quitt. som samme etthers schriiffuelsse wiider ther om bemelder. Tha betacke wij etther. attj haffue etther mett samme bodzmenndt och fittallie att vdgiöre ladett etther goedeuilligenn findis. som goede. troe. hörsomme vndersotte burde att giöre. och haffue wij ladett tillschreffuitt forschreffne Jesper Friiss. att handt paa wor omkostningh skall finde raadt till saa mange bodzmenndt oc fittallie. som thett andett skiib kanndt vdmandis och fittallies mett. dogh bedendis etther och wille. attj wille endnu mett nogett ydermere hielp enntthen mett bodzmenndt eller fittallie att vdgiöre till samme skiib komme

till hielp. paa thett att thett icke allene skulle vdreedis paa wore omkosthninngh. Ther mett skeer oss synnderligenn till willie och wille ramme och viide alletiidt ethers gaffnn och beste. som wij wore troe vndersotte thess pliigtige er. Datum Nyborgh fredagenn post dominicam Judica aar etc. 1553.

---

299. 30. mars 1553. á Munkaþverá.

TRANSSKRIPTARBRÉF.

AM. Fasc. LIII, 6, transskript frumritað á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

[Hér kemr í transskriptinu safn af Staðarfellsbréfum.

1, [1354], Gyrðsmáldagi, Dipl. Isl. III, nr. 40,

2, [1394]. Skrá um eignir Staðarfellskirkju, Dipl. Isl. III, nr. 417,

3, 1467, 7. okt. Kvittunarbréf Sveins biskups,

4, 1492, 19. sept. Máldagi Stefáns byskups,

5, 1492, 18. okt. Stefán byskup staðfestir Staðarfellsmáldaga,

6, 1534, 28. ág. Kvittunarbréf Ögmundar byskups,

7, 1539, 24. febr. Kvittunarbréf Ögmundar byskups,

8, 1540, á Þingvelli um sumar. Kvittunarbréf Ögmundar byskups um Sauðafellskirkju,

9, 1546, 30. júni. Bréf Gizurar byskups um Staðarfellsmáldaga og kvittun handa Ormi Sturlusyni.

Þat giorum vid siera Andres Ioñsson og siera Petur Ionsson godum monnum kunigt med þessv ockrv opnv brefi at vid hofum sied og ijferlesit suo latandi maldaga kirkivnnar vñder Stadarfelli med oskoddudum þeirra godra herra biskupanna jnsigllvm sem þǫ̃ hafa giora latit suo og þær kuittaner sem Þordur boñdi Helgason og Stvlle boñdi Þordarson og hans kvinna Gvdlavg Fimbogadotter og hennar sonvr þar epter Orm̃vr Stullason logmann hofdv vt af Skalholtz herrvm og biskupum er suo hliodandi erv sem þessi kopivm og bref jnne hallda er hier fyrir ofan standa skrif-

vd hver vid hofum sied og yfer lesit med oskoddvdum þeirra biskupanna innsigllvm. Og til sanninda hier vm̃ setium vid ockur insiglli fyrir þetta ockart vitnisbvrdarbref hvert er skrifad var á Mvnckaþvera i Eyiafirde á skirdag sialfan vm̃ veturinn þa lidit var fra gudz bvrd ∞°. d. l. og iij ar.

300. 5. apríl 1553. í Skálholti.

JARÐASKIPTABRÉF Marteins byskups Einarssonar við Ólaf Árnason, og fær byskup Ólafi Hægindi í Grímsnesi fyrir Tungu í Grafningi.

Bps. Skalh. VI, 20, transscriptum á skinni, þeirra síra Sigurðar Einarssonar og síra Hákonar Ásgeirssonar, frá 12. mars 1591, gert í í Skálholti (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni). — Eftirrit í AM. Apogr. 2575.

Vm Tungu j Grafninge[1]).

Eg Marteinn Einarsson under gudz þolinmædi biskup j Skalhollti giori godum monnum kunnugt med þessu mijnu opnu brefi ad med rádi og samþicki kirkiunnar radz[2]) j Skalhollti hefi eg giort suoddan jardakaup uid Olaf Arnason ad hann hefur feingid kyrkiunne j Skalhollti jordina alla Tungu j Grafninge er liggur j Vlfliotzuatz kirkiu sokn til fullrar eignar. og frials forrædiss undan sier og sijnum erfingium. enn under Skalholltz kyrkiv og hennar formenn. Hier j mot fieck eg honum jordina Hæginde j Grijmsnesi er liggur j Hola kirkiu sokñ til fullrar eignar og frials forrædiss undan optnefndri Skalholltz kirkiu. enn under hann og hans erfingia. Selldi huor ockar fyrer sig greindar jarder med ollum þeim gognum og giædum sem þeim hefur fylgt ad fornu og nyu. og uid hofum fremzst eignast. hefur advrnefndvr Olafur Arnason feingid kirkiunne a millum jardanna hundrazhest og malnýtu kvigilldi. Er jofn leiga a þessum badum jordum. skilldi sa hallda til laga huorri jordi[nni] fyrir sig er keipti enn sa sware laga riptingum er selldi. voru þesser giorningzuottar. Sera Einar Olafsson. Sera Loptur Narfason. Jon bondi Sygvrdzson og Nichulas Þorkiels-

1) Utan á bréfinu. 2) í efstu rönd bréfsins.

son. Og til sanninda hier vm. set eg mitt innsigli med fyrrnefndra manna innsiglum. fyrir þetta kaupbref. skrifad ȷ Skalhollti fiorda dag ȷ paskum anno domini m. d. liij.

---

301. 8. apríl 1553. í Viðvík.

Samþykki Ólafs byskups Hjaltasonar á hjónabandi Þorsteins Guðmundssonar og Þórunnar Jónsdóttur.

AM. Fasc. LIII, 7, frumrit á skinni með eiginhendi Ólafs byskups, og er innsigli hans fyrir bréfinu. Frumritið var frá síra Skúla Þorlákssyni (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni). — Eftirrit í AM. Apogr. 560.

Stadfestıȷngar Breff Biskups Olafz Hialltasonar vppa hionaband Þorsteinz Gudmundssonar og Þorunar Jonsdottur 1553[1]).

Jesuz.

Eg Olafur Hialltason vnder gvdz þolinmæde biskup a Holvm. og Svperintendens allz Holabiskupsdæmis giore godum monnum kvnnigtt med þessv minv opnu brefe. at epter þvi andligu og biskupligu vallde sem eg overdugvr hefe af Gude. og konunglig maiestat. hefe [eg] fullkomliga leyft og samþyckt. hier med samþyckur ordit. herra. Orme Stullasyne Logmanne. nordan og vestan a Islande. vm þat hionaband. sem heidarliger menn. Þorsteinn bonde Gudmundzson. og hustru Þorvn Jonsdotter hafa giört og bundit sin ȷ millunı. med hennar rade. og brodurs[2]) samþycke Sira Sigvrdar Jonssonar. ȷ þrimennings mægdum og audrum minnum. Enn af þui at so stendur ȷ Levitico skrifat ȷ xviij capitula. at þrimenningum leyfizt þar og skipazt hiuskaparband at skulldugleika. enn mægder finnazt þar eigi inn settar ne skipadar. Nu saker þess at gudz logmal ȷ greindre bok Levitico. og konunglig maiestatis ordinantia. samhlioda hier med i morgum greinum heilagrar skriptar. og gamals logmals. motfalla eii greindar mægder. til hiuskaparbands. helldur sannarliga styrkia og stadfesta at hiuskapurin mege epter gudz logum og fyrnefndum greinum. med biskups rade. sam-

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) Svo.

an bindazt. Þui fyrir þessar greiner. og allar adrar. sem hier at hniga. j gudz. ritningum. og logmali. Og ath heilags anda nad til kalladre. Seigie eg og giore fyrr nefndur biskup Olaf þetta þeirra hiuskaparband stadtt og stôdugtt og logligtt. og med ollu obrigdanligt. og myndugt vera. epter gudz logum. sem þesse fyrr greind hion hafa sin a millum bundit. So og medkennunzt eg fyrr skrifadur biskup Olaf at eg hefe kuittan gefit adur greindan Þorstein bonda Gudmundzson og hustru Þorune Jonsdotter fyrir þat. at þau bundu sitt hiőnaband fyrr enn þau feingu mitt insiglad bref. Nu gef eg og giore eg fyrrskrifud hion. Þorstein og Þorune aullungis kuitt og akærulaus fyrer mier og ollum minum epterkomendum Hola domkirkiu formonnum þar fyrir. Þui fyrirbiodum vier ollum. og sierhuerium. vorum andligum epterkomendum greindrar domkirkiu formonnum þeirra hiuskap og hionaband. at hindra. eda hindra lata. eda nockud forfang at giora. vnder gudz rettlæti og hegnd. Og til sanninda hier vm. setium vier vortt insigli fyrir þetta leyfisbref og stadfestingar þeirra hionabandz huert ed skrifat var j Vidvik j Vidvikursueit laugardagin j paskaviku. Aarum epter Gudz burd. ∞. d. l. og iij. mea propria manu.

---

302. 9. apríl 1553. á Þverá.

Úrskurðr og samþykki Orms lögmanns Sturlusonar á hjónabandi Þorsteins Guðmundssonar og Þórunnar Jónsdóttur.

AM. 255, 4to., bréfabók síra Skúla Þerlákssonar á Grenjaðarstöðum, bls. 364—5. — Uppskrift Einars Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Vrskurdur Orms Sturlassonar lôgmanns vppa hionaband Þorsteinz Gudmundssonar og hustru Þorunar Jonsdottur 1553 med einu hangandi jnncigle.

Þad medkiennist eg Ormur Stullasson lôgmann nordañ og vestañ a Jsslande med þessu mynu opnu brieffe. ad saker þess ad fyrer mig kom Einn ærlegur og Heidarlegur dandiss mann Þorsteirn Bondj Gudmundsson. og birtj fyrer mier sitt Hionabands brief med oskôddu ha[n]gande jncigle

Herra Biskupsins Olaffs Hialltassonar. huar þar suo jnne stod j þuij brieffe. ad hann haffdj med ollu samþickt og stadfest þeirra hionaband hustru Þorunnar Jons dotter og Þorsteins Gudmundssonar loglegt og mindugt j allañ mata og epter guds logmale og nadugasta herra kongssinz ordinantiu giört hafa verid. Þuij j guds naffne Amen. og ad ollu suo profudu male. og fyrer mig komnu. og med þeirra enu bestu manna radj er eg til med mier kalladj ad skoda og tragtera adurgreint hiuskapar brieff sem herra Olafur biskup a Hoolum Hialltasson hafdi vtgiefed Þorsteine bonda Gudmundssyne og Hustru Þorunne. Huort mier og þeim virtest þetta ed sama hionaband og hiuskapar brieff skiælligt og mindugt vera j allañ mata. med ollum sıȷnum greinum og Articulis er þad jnehelldur. Hier med vrskurda eg adurneffndur Ormur logmann med mıȷnum fullum lagavrskurde og epter þeim greinum sem j guds lögum standa. og j lögmale gomlu og nyu stendur. suo og epter þeim greinum fleirum er j vorre landzlagabok standa og mijns Herra kongsins ordinancia vppa hliodar. vm hionabandid. ad hans nad fyrerbydur ad frilluliffnadinn ad hafa. helldur tilskilldar hans nad og kongleg majestat alla. ad þeir skylldi guds lögmalid filla og hiuskaparbanded vel og ærlega Hallda. Þuij seige eg nu og vrskurda þetta mıȷns herra biskups brieff. og adurgreindra manna hionaband Þorsteinz bonda Gudmundssonar og optneffndrar heidurs kuinu Hustru Þorunnar Jonsdottur mindugt og skiælligt vera. og aff aunguum manne riuffast meiga vtan aff mıȷnum herra konge sialffum. Og aff aunguum manni hier j lande Riufast meiga hiedañ aff. þuij eg optneffndur Ormur logmann seie þeirra optneffndra heidursmanna Þorsteins og hustru Þorunar Jonzdotter hionaband. logligt vera. og epter logum giört haffa vered. og æviñlega vndir guds vitne. og mıȷns nadugasta herra kongsinz vrskurd halldast meiga aff þeirra hendj ef nockrer villdu hier vppa klaga edur þeirra hionaband Reingia j motj guds logmalj. og til sannenda hier vm̃ set eg mitt jncigle fyrer þennañ minn laga vrskurd. huor skriffadur var a Þueraa j Skagafirde. Sunnudaginn næstañ eptir Paskaviku þa lidid var fra gudsburd ↄ. d. l og iij ar. (L S).

303. 13. apríl 1553. Á Þorkelshvoli.

Sjöttardómr, kvaddr af Ormi lögmanni Sturlusyni, dæmir löglegt tilkall síra Einars Úlfssonar og systkina hans til Strjúgs í Langadal, Sæunnarstaða í Hallárdal og Refsstaða í Laxárdal.

JS. 66, 8vo., m. h. Grunnavíkr-Jóns eftir transskripti 10. mars 1560. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Øllum monnum sem þetta bref sia edur heyra sendum vier Þorsteinn Ionzson. Magnus Gijslason. Hoskolldur Ionzson. Biarni Þorsteinzson. Jngemundur Marteinzson. Loptur Eirickzson. kūedio gudz ok vora. kunnigt giorandi at þa lijdit var fra gudz burde ꝏ. d. L og iij. fimtodagin næstan epter paskauiko vm sumarit a Þorkielshuoli a þingstad riettum i Vijdidal vorum uier ȷ dom nefnder af Ormi Stullasyni logmanne nordan og vestan a Ijslandi thil ad skoda og ransaka. hier med fullnadardomz atkuædi a ad leggia vm þa klogun og akiæro. er Sera Einar Wlfson klagadi og kiærdi. suo og tilkrafdi. adurnefndan Orm laugmann at giöra sier riett a. hūerso fara skylldi vm þa peninga. er hann sagdi af sier ok sinum syskȷnum hefdi uerit hafder an sins vilia ok sijnar[1]) riett moder og fodurz eign hefdi verit. ok suo sinn logligur arfur. ef hann hefdi orætur verit. hueriar iarder suo heita og kallast: ȷ fyrsto Striūgur i Langadal er liggur i Holltastada kirkiusokn. og hañz fader i burtto fieck med onguo hañz iayrde nie logligo samþyckie. þa adra iord er Sæunnarstader heiter og liggur i Halladal i Spakonofellz kirkiu sokn. þridio þa iord er heiter Refstader i Laxardal er liggur i Holtastadar kirkiusokn. huad hann einnen hier med fram̄bar fyrir oss adur nefndum domzmonnum. at hann hefdi huorki giofum giefit nie solum sellt. edur nockra menn vm bedit ad þeir skilldi selia adur greindar iarder. ok ongūa peninga sagdist hann upp hafa borit ad sino viti edur minne. Þui ȷ gudz nafne amen: at ollo suo profudo mali og fyrir oss komno. þa vmskygndum vier vora landzlagabok. er hun suo inne helldur. at epter gogn-

1) Svo.

um og vitnum skal huertt mal dæma. J annare grein seiger hun suo i landabrigdarbælki: at menn skulo lond brigda innan x vetra. vtan honum banne logligar naudsyniar. huar at vier vissum at adur nefndum Sera Einare meinodo loglig forfoll til fyrir sokum ofrikis sinna yfermanna. Item i þridio grein forbanna logen þat. at fader og moder skuli selia lond edur iarder vndan erfingium sinum. vtan med þeirra ordlofi ok samþycke sinna logligra erfingia. Stendur ok suo i þeim [tuenna tylftar manna domi[1]) sem dæmdur var a Oddeyri ok wtnefndur af Ormi Stullasyni logmanni nordan ok vestan a Ijslandi med radi ok samþycki ærligra herra: herra Kristoforss Trandssonar og herra Axil Iul kongs vmbodzmanna. er þa hofdo mins herra kongsins vmbod yfer Nordlendingafiordungi til at skickia[2]) og giora huerium manni log og riett sem vanhaldner ero. stod ok suo i þeim sama domi at ollum uar dæmtt riett geingtt aptur ad sinum peningum huar þeir uære: huortt helldur þat være iarder eda adrer logaurar. at þeir ætti og þeim fullnadist gaungn ok vitni ad. med suornum eidum. edur brefum og insiglum: at þesso vnno og framkomno dæmdo þeir huer madur skyllde sina peninga aptur mega taka nær þeir villdo og huar þeir stædi. Og nu fyrir allar þessar greiner og epter þeim dandomanna domi sem fram fyrir oss kom: dæmdum vier adur nefnder domsmenn. med fullo doms atkuæde. adurnefndan Sera Einar Vlfsson skylldugan til ad sueria suo latandi eid fyrer Ormi logmanni epter sinum framburde: at hann hefdi huorki giofum giefit nie solum selltt adurgreindar iarder. ok ongua peninga upp fyrer borit ad hans viti edur minne: huorn ed[2]) hann sör þar strax a þingino ok ij valenkunner menn med honum: ok sære sonnodo oss ollum hia verandi. Þui dæmdom vier opt nefnder domsmenn þrattnefndum Sera Einare Vlfssyni allar þessar adur greindar iarder sem honum bæri med logum ad eiga vid sijn loglig syskyn: og hann edur hans logligan vmbodsmann riettiliga mega ad sier taka opt nefndar iarder. nu strax. edur nær hann vill. Enn þeim monnum sem jardernar hafa at hallda dæmdum

1) [Svo. 2) Svo

[vier] aptur sijnar jarder oc þä adra peninga sem fullnaudust gögn oc vitni at. ad þeir hefdi fyrir þessar jarder gefit. oc þa riettilega mega at sier taka. sina logaura. huar þeir standa epter þui log giora rad fyrir at huer skule sitt hafa. sem hann hefur med logum at komist. Og til sanninda hier vm̃. samþyckti oc vrskurdadi adur nefndur Ormur logmadur þenna vorn dom oc setti sitt jnnsigli med vorum innsiglum fyrir þenna vorn sama dom huer ed skrifadur var i sama stad og dag oc are sem fyrr seiger.

304. 18. apríl 1553. á Ökrum.

Úrskurðr Orms lögmanns Sturlusonar um, að gildr sé dómr, er Gunnar Gíslason lét ganga um þá giöf, er Jón byskup Árason gaf Guðrúnu Magnúsdóttur, sonardóttur sinni, Þórisstaði (Þórustaði) á Svalbarðsströnd, og dæmt hafði gjöfina gilda.

AM. Fasc. LIII, 8, frumrit á skinni, og er innsigli lögmanns fyrir bréfinu. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þad giaure eg Ormur Stullason laugmann nordan̄ og vestan̄ a Jslande godum̃ monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe ad eg hefe skodad. rannsakad og yferlesed þann sama dom sem Gunnar Gislason liet dæma og hann doms á beiddest vm̃ þa giauf er biskup Jon gud hans sal næde gaf sonardottur sinne Gudrunu Magnusdottur kuinnu fyrr nefndz Gunnars jaurdena Þorestade er liggur a Sualbardstraund og þar til xx malnytu kugillde og xlc j þarbligum peningum̃. beidde mig og krafde tijttnefndur Gunnar Gislason a fyrr sagdan̄ dom fullnadar vrskurd a ad leggia. leist mier domurenn j sinum greinum ad aullu laugligur. myndugur vera. Þui j gudz nafne amen og heilax anda næd til kalladre vrskurda eg Ormur Stullason laugmann med minum fullum̃ og laugligum lagavrskurde þessa adur greinda jaurd og peninga obrigdanlig[1]) eign Gudrunar Magnusdottur vera og vered hafa sidan̄ tijttnefnder peningar henne gefa-

1) Svo.

er voru og ad suo profudu male og fÿrir mig komnu set eg mitt jnnsigle fyrir þetta mitt vrskurdarbref huert ed skrifad var a Aukrum j Blaunduhlid þridiudægenn næstañ fyrir Jhohannis Holensis þa lidit var fra gudz burd. m. d. L. iij.

---

305. 29. apríl 1553. á Eyri.

Brot úr vitnisburðarbréfi um mann, sem orðið hafði fyrir áverka og sætzt á, síðan látið taka af sér fótinn og brugðið upp sættina, að áeggjan Guðrúnar Björnsdóttur og sonar hennar, Eggerts Hannessonar. (Gæti átt við þá Brynjólf Sigurðsson og Lokinhamrabræðr).

AM. Apogr. 4562, m. h. Árna Magnússonar „Ex originali Sira Þorleifs Arnasonar á Kalfafelli". „Ofan af þessu brefi er skorid so mikid sem svara kynni nærri halfu brefinu. og vantar þad hier" (AM.). Árni segir, að tvö innsigli hafi hangið við bréfið og á þeim hafi staðið „S. SIGFUSI. brum." og „S. Greipi. Prs." Er af því að ráða, að útgefendr bréfsins hafi verið *Sigfús Brumannsson* og *Greipr prestr Þorleifsson*. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

. . . . . . rka. for han og skemde sig. og kom i kullda. En a tolf manudu seina[1]) og halfu audru myssere seina beide han þyska at saga af sier fottin fyrir ofan skemdena. bra han upp sættina. at aegun[1]) Gudrunar Biornsdottur og henar sonar Egirs[1]). Og til meire saninda hier um settium[1]) vid adurgreinder men[1]) ockur insigle fyrir þetta vitnisburdarbref hvertt er giortt var a Eyre i Seydisfirde laugardægiinn fyrir krosmessu um vorit arum eptter gudz burd ꝏ. d. xl. og xiij ar et cetera.

---

306. 29. apríl 1553. í (Bólstaðar)hlíð.

Dómr, kvaddr af Ormi lögmanni Sturlusyni, dæmir Páli bónda Grímssyni Narfastaði í Reykjadal og 12 hundruð í Hallbjarnarstöðum í stað jarða þeirra, er dæmdar höfðu verið síra Einari Úlfssyni, Strjúgs, Refsstaða og Sæunnarstaða.

1) Svo.

AM. Apogr. 4569, m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex originali hia lögmanninum Sigurdi Biörnssyne. 9 innsigle hafa vered under brefinu. nu eru 4 þar af i burtu. Þetta bref er ritad ä uppskafning ur latinskre bok sæmelega vel skrifadre og ecki nyrre. Synist vered hafa ur patre einhverium, eda annad homileticum". (AM.).— JS. 66, 8vo., m. h. Grunnavikr-Jóns, eftir transskripti 10. mars 1560 (og er því gagnslaust hjá hinu). — Uppskriftir beggja í þjóðskjalasafni m. h. Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar.

Øllum monnum sem þetta vort bref sia edur heyra sendum vier Skulli Gudmundzson. Ellindur Jonsson. Gudmundur Skullason svarner logrettumenn. Þorsteinn Jonson. Hoskolldur Jonsson. Einar Bessason. Gudmundur Einarsson. Einar Þorarinsson. Tumas Þorgilzson. Hoskolldur Einarsson. Oddur Einarsson[1]). kuediu Gudz og vora. kunnegt giorandi. ad þa lidit var fra Gudz burdi ꝏ. d. L. og iiј. ar. ä allmen[n]iligu hiera[d]sþingi er Ormur logmann setti i Hlijd j Langadal a laugardaginn næstan fyrir tveggia postula messo um vorit. vorum vier j dom nefnder af adurnefndum Ormi logmanni til ad skoda og ad ransaka. hier med fullnadardoms adkvædi a ad leggia. hvar oss virtist ad Pall bondi Grimzson skÿlldi logligan adgang eiga fyrir þær ij ȷarder er af honum hofdu verit dæmdar med logmanz urskurdi og svo heitandi ȷarder[2]) Striugur og Refstader. huoriar ad adur greindar ȷarder voru af adurnefndum Pali dæmdar. enn til logligrar eignar og frials forrædis Sera Einari Ulfssyni og hanz syskinum epter þui log ävissa[2]). Þui virtist oss sa domur i allañ mata myndugur vera og skiælligur med ollum sijnum greinum og Articulis er hann jnnehelldur og optnefndur Ormur logmann hafdi uttnefnt og samþyckt ä Þorkielshvoli um Striug og Refstadi og Sæunarstadi sem til logligrar eignar voru dæmdar tıȷttnefndum sera Einari Ulfzsyni epter þeim domi sem dæmdur var ä Oddeyri og svo hliodandi var ad hvorium voru dæmder aptur sıȷner peningar hvort helldur ad þad være ȷarder edur adrer lauser aurar. ad þeim fullnadist gogñ og vitni ad. edur med svornum eidum ad þeir ætti þa peninga sem þeir uppa klogudu. Þui i Gudz nafne Amen. og ad ollu svo profudu

1) Svo; ekki fleiri dómsmenn. 2) Svo.

mali og fyrir oss komnu. og epter þui sem vor landslög innehallda. þar hun[1]) svo avissar[1]) og seiger svo. ad hvor sa madur sem sellur[1]) þad audrum. er hann á ecki j. þad kaup skal aptur ganga. enn hinum skipar hun andvirde sitt. Þui dæmum vier adurgreinder domsmenn med fullu doms adkvæde tyttnefndum Palli[1]) bonda Grimssyni sina logliga eign jordina Narfastadi j Reÿckiardal og xij hundrud j Hallbiarnarstodum þær er hans fader hafdi ått og j Einarzstadar kirkiu sonckn[1]) liggia. og hann hafdi adur sellt Ara heitnum Jonzsyni. og epter þui er þeirra kaupbref innehelldur og utvissar[1]). og upp var lesit oss áheyranda[1]). og þui dæmdum vier med fullu doms adkvædi og ad ollu svo profud[u] mali og fyrir oss komnu Pall[1]) Grimzsson rettiliga meiga ad sier tacka adur nefnda jord og jardarpart ad næstum fardogum nu er kemur og huorn annan rettiliga meiga snuast á sinn salla[1]) og sina logaura aptur hafa epter sinu logligu kaupi og hann sig til leidi med logum.

Og til sanninda hier um samþyckti og urskurdadi adurgreindur Ormur log[mann] þennan vorn enn sama dóm. svo og þennan enn sama dom er hier er nu med festur[2]) og setti sitt jnnsigli med vorum jnnsiglum fyrir þetta vort domzsbref. huort skrifat var j sama stad og dag ári sem fyr seier.

---

307. 29. apríl 1553. í Bólstaðarhlíð.

Sjöttardómr, kvaddr af Ormi lögmanni Sturlusyni, dæmir Margréti Erlendsdóttur eða hennar réttum forsvarsmanni, Páli bónda Grímssyni, eiginmanni hennar, rétta sókn þeirra peninga (Hofs á Höfðaströnd), er hann hafði gefið henni á brúðkaupsdegi þeirra, en síðan selt af ótta við ofríki.

AM. Apogr. 4555 „Ex apographo vetusto vidimato fra Gröf á Höfdaströnd“. — AM. Apogr. 721 m. h. Jóns Magnússonar „Ex originali“ „a pergament“ (að sumu lakari). — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

---

1) Svo. 2) „Sa dómur er nu hier fra slitenn“ (AM.); mun vera átt við dóminn 13. april 1553 (sjá nr. 303).

[Domur um klögun Margretar Erlendsdottur konu Pals Grimssonar. um Hof a Höfdaströnd[1]).

Ollum mönnum þeim sem þetta bref sia edur heyra sendum vier Skuli Gudmundsson, Ellendur Jonsson. Gudmundur Skulason Lögrettumenn. Þosteinn Jonsson. Einar Bessason og Einar Þorarinsson kvediu guds og sina[2]) kunnigt giorande þa lidit var fra guds burd M. D. L. iij. laugardagin næstan fyrer tveggia postula messu um vorid vorum vier i dom nefnder [i Bolstadarhlid a þingstad riettum[3]). af Orme Stullasyne. laugmanne nordan og vestan a Islande til at skoda og ransaka hier med fullnadardoms atkvædi a at leggia hveria magt edur afl hafa skylldi su aklögun er kvinna Pals Grimssonar Margriet Ellendzdotter ahrærdi og klagadi fyrer Orme Stullasyne lögmanne nordan og vestan a Islandi, med Rade og samþycki bonda sins. at hann hefdi i burtu feingid sinar iarder og sinn faudurarf i Austfiordnm. og sinn[4]) heimanmund af sinum brodurgardi. Enn Þorsteinn Fimbogason er þa var hennar giptingarmadur i umbodi hennar brodur. tilskildi a [hennar brudkaupsdeigi[5]). at hun skylldi eignast iördena Hof [a Hofdastrond[6]) i [sina[6]) fiordungsgiöf og tilgiöf ur iij hundrut hundrada. svo framarliga sem hann mætti þad med lögum giöra. Svo og skildi Þorsteinn bondi þad til at Pall Grimsson skylldi fystur selia sinne kvinno Margretu þær iij utiarder er Pall þar med atte. og þui vard Pall Grimsson iatza. fyrer hennar malajarder i Austfiördum. stendur og svo i vorre landzlagabok. at bondi skal eigi selia eigner husfreyiu sinnar. eda þær þau eiga bædi saman. utan hennar lof[og iayrdi et cetera[7]). nema full naudsyn gange til og þo med skynsamra[8]) manna radi. [Sör og þar fyrer[9]) Margret Ellendzdotter lyrittareid fyrer laugmannenum Orme at hun hefdi þar alldrij jayrdi [ne samþycki[6]) til þess giefit. at þessar iarder [sem Pall þar atti med[6]) skylldi seliast biskup Jone. [j audru lagi[6]) stendur svo [oc[6]) i vorre laugbok þar sem madur kauper þat annar á. þad kaup skal aptur ganga. enn hinum skipar sitt andvirde

1) [með hendi Árna. 2) Svo bæði. 3) sl. 721. 4) sl. 721. 5) [brudlaupsdegi hennar 721. 6) [b. v. 721. 7) [sl. 721. 8) -somuztu 721. 9) [oc þar fyrir sor 721.

[med þeim fleirum greinum[1]) er hier at luta. og i Kaupabælke stendur. Og i guds nafne Amen og at öllu so profudu sem fyrir oss kom. og epter þeim greinum sem i lögbokinne stendur. þa dæmdum vier med fullu doms atkvæde Pål Grimsson eigi [hafa[2]) mått selia sinnar kvinnu peninga utan med hennar radi og samþycki. Þui leizt oss optnefndum domsmönnum Margret Ellendzdotter. og hennar lauglígur forsvarsmadur riettiliga epter þeim peningum [mega sækia[3]) sem hennar bondi Pall Grimsson hafdi henni gefit[4]) lofad [oc feingit[3]). a þeirra brudkaupsdeigi. Sagdizt Påll hafa ottast nockud ofriki i þann[5]) tid. og þui selldi hann. sem einhverier munu þat heýrt hafa. Dæmdum vier epter þui sem henne fullnadizt vitne med innsigludum brefum. virdtizt oss Þosteine bonda [Fimbogasyne þad[6]) skylldazt at giefa hier uppa sinn vitnisburd. [med sinu jncigle[3]) um hans skilmala hennar vegna a hennar giptingardeigi. Og til sanninda hier um samþyckti þennan vorn dom [adurnefndur[3]) Ormur laugmann. og sette sitt innsigle med fyrnefndra manna innsiglum fyrer þennan dom hver ed dæmdizt og uppsagdizt i sama stad og dag sem fyrr seiger.

---

308. **5. maí 1553.** **í Kópavogi.**
1. júlí — **á Öxarárþingi.**

Dómr, kvaddr af Eggert Hannessyni, dæmir Ingunni Einarsdóttur Anastaði og Skarð eftir mann hennar, Gisla Jónsson, er hann hafi löglega fengið af síra Birni Jónssyni í þjónustulaun sín (Brot).

Eptir uppskript Magnúsar sýslumanns Ketilssonar í þjóðskjalasafni meðal skjala, er komu 7 júní 1914 frá Jóninu Steinvöru Eggertsdóttur frá Kleifum í Gilsfirði, en Magnús ritaði eftir rotnu frumriti á kálfskinni. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í sama stað.

Domur Eggerts lögmanns H[annes]s[onar] um Anastade og Skard.

---

1) [oc þær fleiri greiner 721. 2) [b, v.; vantar í 4555 og 721. 3) [b. v. 721. 4) og, b. v. 4555. 5) þessari 721. 6) [sl. 721.

Ollum þeim gódum monnum. sem þetta bréf siá eðr heyra. sendum vier . . . . onzson. Teitur Magnusson. Hallur . . . . Oddur Sigu . son . . . . Þordarson. Þorsteinn Hallbiarnarson svarner lögriettumenn kuediu guds og vora kvnigt giorande med [þessu voru] opnu brefe [at arum eptir guds burd]. ꝏ. d. l. ııȷ. faustudaginn næstañ eptir krossmessu vm vored i Kopavoge a almenniligu þrig[g]ia hreppa þinge vorum vier [ȷ] dom nefnder af Eggert Hannessyne vors allra kiærazta nádugasta herra kongsins foveta yfer allt Ísland einuirduliga [at sko]da [og] rannsaka [og] fullnad[ardoms] atkuæde á ad leggia epter lögum. hveria mackt og afl at hafa skyllde þau skyr skilricke sem Einar Gislason og hans samborn . . . . [B]iarne Gislason þar frã báru vegna sinnar modur Ingvnnar Einarsdottur sem ad hliodudu upa ȷordina Anastade og Skard er liggia [ȷ Mid]firde i Kirckiuhvams kirckiusockn. kom þar frã fyrir oss þriggia manna vitnesburder med þeirra heilum og osködduðum [hangande innsiglum] so hliódande ȷ millum annara orda ad sira Biorn heitinn Ionsson sem gud hans sál náde hefde selt Gisla heitnum [Ionssyne hvers sal] gud gledie halfa ȷordina Anastade og Skard fyrir jördina Myrar er liggr í Hrutafirde i Mels kirkiu sokn en fyr greinda [Anastade] og Skard hefde adur nefndur sira Biörn goldid og feingid fyrskrifudum Gisla Ionssyni j sín þionustulaun. J annare grein [voro] sömu vitnesburder so hliodande á millum annara orda. ad þrattskrifadur sira Biörn Ionsson tilskilde siálfur í þann sa[ma tima sem] hann gallt og selde þráttnefndum Gisla fyrskrifada ȷord Anastade og Skard. þá skylde þær vera eign [Ingvnnar] Einarsdottur í hennar [mala. huer]iu at Gisle vard [at] lofa í þeirra handabande. Og nu sækir þess ad suo[1]) býdur syslumonnum og ödrum valldsmonnum kongsins bref ad [þeir skulu suo dæma hu]ers man[n]s mal sem þeirra bref [til] hlióda. item seiger og so [annad] bref herra Magnusar kóngs . . . . . . byriar um erfd . . . . sem til hafa fallit um landabrigde og vígaferle og öll önnur lagamal under hverium lögum [sem þau urdu] þá skulu öll epter [þui] vera. er

1) gud, uppskr. MK. með eforði.

þá geingu lǫg i lande er þar mál giǫrdust ef eige er adur lǫglegr sáttmále á kominn . . . . og retta bókarinnar . . . . . at epter gǫgnum og vitnum skal hvert mál dæma enn eige epter eins mans . . . . . it . . . . . . ef menn caupa iarder etc. [her var lángt sticke olæselegt[1]) epter skírlegre skipun laganna eda fyrir liosañ tilbúnad málaferla. og epter ǫllum þessum gǫgnum . . . . um og heimilldartǫkum. vitordum og vottasǫgnum. sem fyrir oss hefur komid í ádurgreindum stad. [Þui ȷ guds na]fne amen ad heilax anda nád tilkalladre oss i dómsæte sitiande at so profudu og fyrer oss komnu þa dæmdum vær fyʀnefnder domsmenn med fullu doms atqvæde þráttskrifada Anastade og Skard vera og vered hafa [obrigdanliga] eig[n adurskrif]adrar Ingunnar Einarsdóttur. sidan at síra Biǫrn heitinn Ionsson þessar iarder sellde og gallt Gisla heitnum Ionssyne [ȷ sin þionustulaun]. hvad oss leizt epter lǫgbókarinnar ordum einginn . . . . . hafa mátt forbrióta hvorke med [or]du[m nie ver]cke. [suo og] eige helldur í burtu fá hvorke ad giǫf ne giallde án hennar vilia og vitordz ef þráttnefnd . . . . ans lǫgunum. ȷ annare grein dæmum vær med fullu dóms atqvæde optskrifada Ingunne edur hennar lǫgliga[n umbods]mann frí og frialslega meiga ad sier taka nær hún villde fyrskrifadar ȷarder Anastade og Skard. byggia [og bæla sem] henne best líkade. enn ef nockrer menn kynne þeir at vera sem nockur skiǫl edur skilrike vænazt hafa í mót fyrskrifudum vitnisburdum og þessum vorum dóme. þá dæmdum ver þá skylduga ad koma i almennelega lǫgréttu nu í [sumar med þau. elle]gar skylldu þar seinna eckert afl hafa og onýt vera. ȷ þridiu grein dæmdum vær [vitnin] skyldug at sveria eid e[pter] sinvm innsiglum [ȷnna]ñ xiiȷ [natta] at heyrdum domnum fyrir þeim sem kongleg [maiestets fovite] Eggert Hannesson [þar til skick]ade og skipade et cetera.

Logsamde og samþickte þennañ vorn dom med oss ádurgreindur Eggert Hannesson og allur annar almúge þar saman komenn og sette sitt innsigle med vorra fyrnefndra domsmanna innsiglum fyrir þetta domsbref hvort ed skrifad

1) [Athugasemd MKet.

var á Bessastöðum á Alptanese a sama áre deige sidar enn fyr seiger.

[Þesse domr er skrifadr epter miog rotnu kálfskinsbrefe. Þar med fylgde annar dómr uppsagdr í Lögréttu sama ár, til stadfestingar þeim fyrra dómnum á eins rotnu kálfskinne. Þesse domr byriar so:[1])

Eg Eggert Hannesson lögmann fyrir sunnan og a'stan á Íslande giöre gódum monnum kunnigt med þessu mínu opnu brefe ad arum epter guds burd m. d. l. iij. lavgardaginn næstañ epter Petrs messo og Páls[2]) um sumarid a Exaarþingi[3]) á[3]) almenniligre lögrettu. etc.

---

309. 6. maí 1553. á Svalbarði.

JARÐASKIPTABRÉF Jóns Magnússonar og Gunnars Gíslasonar, og skiptast þeir á Mannskapshóli og Mýrarkoti á Höfðaströnd fyrir Þórustaði á Eyjafjarðarströnd.

AM. Fasc. LIII, 9, frumrit á skinni. Öll (6) innsiglin eru dottin frá. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Kaupbref fyrir Mañskafshole[4]).

Þad giorum wier Jon prestur Olafsson. Oddur Fijlpusson. Halldor Sigurdsson og Eirikur Þordarson godum monnum kunnig[t] med þessu voro opnu brefe ad arum epter gudz burd m d l iij á laugardagin næstan epter krossmesso vm vorit á Sualbarde á Eyiafiardarstrond worum uier i hia saum og heyrdum á ord og handaband þessara manna Ions Magnussonar af eine(!) alfu. enn Gunnars Gijslasonar af annare med samþycke og vpplage Gudnyiar Grimsdottur. kuinno fyr nefndz Ions Magnussonar ad suo fyrir skildu ad adur greindur Ion Magnusson sagdist i fullo og laugligu vmbode Magnusar Ionssonar sonar sins selia og sellde fyr nefndum Gunnare Gijslasyni ıordina Manskapshol[5]) og Myrarkot er liggia á Haufdastrond i Hof[s] kirk[i]u sokn til fullrar eignar og frials forrædis med ollum þeim gognum

1) [Athugasemd MKet. 2) þ. e. 1. júlí. 3) Svo. 4) Svo, utan á bréfinu með sömu hendi sem bréfið. 5) Svo hér.

og giædum sem greindre iordu fÿlger og fylgt hefur ad fornu og nyiu og þau adur greind hion Ion Magnusson og Gudny Grimsdotter vrdu fremst eigande ad vndan Magnuse og hans kuino Eleno Ionsdottur og þeirra erfingium. enn under Gunnar Gijslason og hans kuino og þeirra erfing[i]a. Hier i mot sellde tijdt nefndur Gunnar Gijslason eign sinnar kuino Gudrunar Magnusdottur iordina Þorustade er liggur ꜳ́ Eyiafiardarstrond i Sualbardz kirk[i]u sokn med ollum þeim gognum og giædum sem greindre iordu hefur fylgt ad fornu og nyiu og þau vrdu fremst eigande ad vndan sier og sinum erfingium enn vnder Magnus Ionsson og hans kuino og þeirra erfingia. skyllde sa suara lagariptingum er sellde enn hinn hallda til laga er keypte huorer vm sig og ad suo fyrir skildo setium vid þratt nefnder menn Ion Magnusson og Gunnar Gijslason ockur incigli med fyr skrifadra manna jnciglum fyrir þetta iardakanpsbref huert er skrifad var j sama stad. deige og ꜳ́re sem fyr seiger.

---

310. 16. maí 1553. á Ljósavatni.

Dómr, kvaddr af Ormi lögmanni Sturlusyni, dæmir gilt tilkall Halls Ásmundssonar til Daðastaða (dönsk þýðing).

Lbs. 69, 4to., bl. 183—5, skr. ca. 1640. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Doms Copia j Donsku Orms Stullasonar wm Daattsstade.

Alle de mend som dette Breff sie eller hôre sender Besse Thorlaksson. Thorsteirn Jonsson. Magnus Jonsson. Jon Petursson. Thomas Kolbeinsson. Jon Hallsson. Jon Semingsson. Pavel Assmundsson. Jon Jonsson sene[1]) helsen med Gud giorendiss vitterligt at paa de[n] thid mandt schriffuede fra Guds burdt CIϽ IϽ Liij Aar deñ neste thiirsdag for pins hellige dage paa den ɴette thingstedt Liusevandt vdi Barderdal vore vii neffnde thill dombs aft Orm̄e Stulleseñ lôgmandt nordeñ oc vesten paa Jsslandt att vii schulle ɴandsage och ómdome huad for krafft eller makt the[t] gaaffvebreff schulle haffue huilket Haller Assmundsson haffde for

1) = sin.

den jord Daattstödum liggendis vdi Einersteds kyrkne[1]) sokne. huilken forne jord salige meder[2]) gud Biörn Sæmundssenn haffde giiffued Haller Jönssen. sin egen slechtinge. som var forne Haller Asmundssens Ølldefader. thill En Rett oc fullkomelig Egedom och frij offuerraad all som mest oc jyderligest medt alle de gaffne oc Gaade som forne jord Daattsstede fulger och fullgt haffuer thill forne och nyeligen. der thil hafde hand giiffued oc gaff och giorde denne giorning med Raad och samthiche sijns sons Siguatys[1]) och Bar nu dette samme Breff for oss medt vbrottne och vskadde dombs jnncigler. fremdelis bekiende forne Haller Assmundssen der för oss forne domsmend adt hand haffde hafft vdi sine Egen hender hoss sig ett breff. huort ed var saa liudende. adt Snæfrider Biornsdatter Ecktequinde Biorns hafde samthicht thenne hans gaffue och giorning och effter denne siin frembürd soor han der strax paa thingedt Eyd forne[1]) Lögmand neruerendis adt handt haffde saadant ett Breff hafft selffuer hoss sig [och thenne Eid[3]) vandt och suore med[4]) hannem tho vel fornumstige[5]) danemendt adt the haffde seed saadant Breff hoss forne Haller Assmundssen. Nu staar der saa vdii[6]) vores Logboch och Retten adt mand schal handle och dome vdi alle Sager effter [schiel och uidnissburd[7]). och end andersteds siiger bogen saa adt engen schall selge thet ein anden huad hand er jche selffer Eignemand. thil the[t] kaup schall jche holldis. Dissliger kom der Ein dom for oss som domder hafde veredt paa Oddeyre aff thoe thilltther mend och haffde voridt stadfest aff Lougmanden Ormer Stullessen medt Raad och samthicke the tho herrer och hoffuedsmend huilke vore naadige konning hafde vdsendtt hiid thill landedt ved naffn Christoffuer Thrandssen och Axell Jul med all andre menige mands samticke adt alle En och serhuer våre dømde thill baage sitt gottz och penninge vdi land saa vel som löse øre fride och ofriide ther som ther kunde medt fullmindige schiell och vednisburde beuiise[s] adt theris gottz eller de penninge var deris Egedom Effter lägen. och adt thie haffde thet mist for thiirannie och offueruolld eller vdi

1) Svo. 2) = medur. 3) [tvískrifað í hdr. 4) mend, hdr. 5) storneunstige (!), hdr. 6) vdu, hdr, 7) [schiluednissburd, hdr.

saa maade stedes fra sig. adt the mätte friiligen tage jgenn. forne gottz och pendinge paa huilken thiide de ville ther som de meder schel oc vednisburd medt Breff eller suoreñ Ede soge the Effter laugligen. thii domde vii forne domdsmend vdi guds naffn Amen medt fuldmindig domdsord och ved schel. Effter all sågen saa beuijsedt och for oss vnder Rettedt forne Breffue och gåffue. dissliigest Alle hañdz gierning fullmindig och schielig medt Alle siin Articulis som thet jñdthollder. Oc forne Haller Assmundzsen Retteligen maa thil sig tage forne jord Daattzstade nu strags vdi fardage och adt the er hans louglig Egedom och veredt haffuer. vden saa see[1]) adt nogen andre visse skel och provelsse Eller Beuiising freñkommer medt breffue och suorne Eede.

Och thill mere Sandhed her om samthichtte och stadfeste thenne vorn dom med oss forne Ormer Lögmand och sette sitt jnnsigl medt voris jnnsigler for denne samme vore dom huilken var schriffuen samme steds Ar och thag som for er sagt.

Thed Bekiende vii éffterschreffne mend Thorgrimer Thorleffssen och Otte Einerssen att vii haffuer seedt och offuerledst jtt domsbreff saa liudendis som forschreffued står med vbroden och vschadde dande mends jnnsigler. thil ydermere vydnissburd ther om thricher vii vore signeter for neden på dette Breff huilked skriffued var paa Eyreland j Eyfiord thenn femte Augusti Anno 1588.

311. 18. eða 25. maí 1553. á Ökrum.

Gjafabréf Helgu Sigurðardóttur til Guðrúnar Magnúsdóttur, sonardóttur sinnar, fyrir hálfum Syðri-Ökrum.

AM. Apogr. 4122 m. h. Jóns Magnússonar á Sólheimum „Ex originali á kalfskinn“. — Uppskrift Einar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Jhesus.

Þad giaurum vid Olafur Ormsson. Eyolfur Arngrim[sson] godum moñnum kunnigt med þessu ockru opnu brefe

1) Svo.

arum epter gudz burd. m. d l iij fimtudægenn næstan[1]) huitasunnu æ Aukrum j Skagafirde vorum vid j hia saum og heyrdum æ ad Helga Sygurdardotter gaf Gudrunu Magnusdottur sonar dottur sinn[i] med handsaulum jaurdena halfa Sydre akre[2]) j Skagafirde er liggur j Mıjklabæiar kirkiu sokn med aullum þeim gaugnum og giædum sem greindre halfre jaurdu fylger og fylgt hefur ad fornu og nyiu vndañ sier og siuum erfing[i]um enn vnder Gudrunu Magnusdottur og hennar skilgeten baurn med þeim skilmala ad fyrrnefnd Gudrun skal vnna Helgu ad hallda greinda jaurd leigulaust j sinne lifstid vtan adurnefnd Helga vile firre lausa lata. med þvi skilorde ad greind Helga skilde aftur vnder sig. þessa jaurd ef optnefnd Gudrun Magnusdotter kynne fyrre fra ad falla enn Helga suo ad hun æ ei skilgeten baurn efter sig Enn ef tijttnefnd Gudrun Magnusdotter æ ecke skilgeten baurn efter sig og hun lifer þrattnefndre Helgu leingur þa skyllde sama jaurd falla vnder erfingia oftnefndrar Gudrunar Magnusdottur þa sem af ættlegg biskups Jons komner eru huers sal gud fride og til sanninda hier vm̃ setium vid ockar jnsigle fyrir þetta bref huert ed skrifat var j sama stad deige og ære sem fyrr seiger.

---

312. 25. maí 1553. á Þingeyrum.

Síra Gottskálk Jónsson og síra Hákon Gíslason skiptast á Þorsteinsstöðum í Tungusveit og Gili í Staðarsveit í Skagafirði.

AM. Apogr. 4125 m. h. Jóns Magnússonar „Ex originali“ á kálfskinn. — Uppskrift Einars Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þath giorum vier Haugne prestur Petursson. Einar Petursson og Þorolfur Sueinsson godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefe ath ãrum eptir gudz burd ꝏ. D. l. og iij. ath Mel j Midfirde miduikudaginn næstañ fyrir huitasunnu[3]) vm vorid vorum vier. j. hia saum og heyrdum æ ord og handaband þessara manna. af eirne alfu. Gottskalk

1) Svo; hér vantar „fyrir“ eða „eftir“. 2) Svo. 3) þ. e. 17. maí.

prestz Jonssonar. enn annare Hakonar prestz Gislasonar. ath suo fyrirskildu ad fÿrgreindur sera Gottskall selldi fÿrnefndum sira Hakone jordina Þorsteinstade j Tungusueit fyrir. xlc. er liggur j Mælifellz kirkiusokn til fullrar eignar og frials forrædis vndañ sier og sinum erfingium med ollum þeim gognum og giædum sem greindre jordu fÿlgt hefur ad fornu og nÿiu og hann vard fremst ad eigande. Hier j mot gaf sira Hakon Gottskall Jonssyne jordina Gil j Stadarsueit fyrir xlc. er liggur j Borgar kirkiusokn med sama skilorde sem fÿrr seiger. skyllde huor hallda þeirre jordu til laga er keypte enn suara lagariftingum a þeirre er sellde. Og thil sannenda hier vm setium vier fÿrgreinder menn vor jnsigle fyrir þetta kaupbref er skrifad var æ Þingeyrum j Vatzdal. fimtudaginn næstañ fyrir trinitatis sunnodag æ sama ǻre sem fÿr seiger.

---

313. 27. maí 1553. á Stóru-Borg.

Kvittun Pétrs Einarssonar, umboðsmanns konungs yfir eignum sira Bjarnar Jónssonar, til Jóns Magnússonar um skil á tilgreindu lausafé.

AM. 238, 4to., bl. 33 (83). Bessastaðabók, skr. c. 1560. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Kvittvñarbref Jons Magnvssonar af Petre Einarssyne. Þad giore eg Petvr Enarsson kongs vmbodzmadur yfer þui godze sem att hefur sira Biorñ heitenn Jonsson hvors sal gud nadi. godvm monnum kvnnigtt med þessv minv opnv brefi. at ec hefi kongdomzens vegna til reikningskapar komit vid bondan Jon Magnvsson vegna barna sira Biarnar heitins Jonssonar og reiknvdvzt ockvr þav kvgilldi vera sem vorv med kongzens jordvm. og annara manna jordvm. ij hvndrvd. og iiij kvgilldi betvr. hverivm kvgilldvm at vid skiptvm. epter ockarre bifalningv. epter þui sem vid þeinktvm at kongdomenvm og bornvnvm mvndi hagligazt vera. at margra godra manna vitordi og þa hia ockvr nærverande. Svo og hefi ec samþyckur ordit oc suo kongdomzins vegna. at mier tekit. þav xxv malnÿtv kvgilldi og xvc jord sem

liggur nærre kongzens jordvm og heiter Tiorñ j Midfirde med eydekotinv Haukastodvm fyrir þav xlᶜ [j] jordvm og eydekotvm. sem hann var Ara heitinvm Jonssyne skýlldvgur. Þui j gvdz nafni ameñ. giori ec og gef adur skrifadañ Jon bonda Magnvsson avllvngis kvittañ og ækærvlavsañ vm fyrr skrifadañ reikningskap og peñinga fyrir mier og ollvm minvm epterkomendvm mins herra kongzins vmbodzmonnum Og til meire avdsyningar hier vm. set eg mitt jnnsigle fyrir þetta kvittvñarbref. hvort ed skrifad var á Storv borg j Vestvrhopi lavgardeigenn j fardagavikv þa lidit var fra hingatbýrd vors herra Jesv Christi ⅿ d l iij ar.

---

314. 28. maí 1553. 13. mars 1556. á Möðruvöllum.

Ættleiðing Finnboga Einarssonar á börnum sínum, Einari Þorgrími, Jóni, Ingibjörgu og Oddnýju.

AM. Fasc. LIII, 10, frumrit á skinni. Öll (6) innsiglin dottin frá (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni). — Eftirrit í AM. Apogr. 567. — Semikommur í frumritinu, hér punktar.

Þat giorum vær Biorn prestur Gijslason. Einar Sigurdzson. Olafur Olafsson. Gunnar Þorsteinsson. oc Brandur Sueinsson. godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. at arum epter Gudz burd. ⅿ. d. l. iij a ⅿodruvollum [i] Heyrgardal. sunnodaginn de trinitate vm̃ vorid. vorum vier i hia saum oc heyrdum a at þesser aller menn geingu fyrir kirkiudyr oc hielldu a einne bok. Finnbogi Einarsson. oc Einar Halfdana[r]son fader hans sem þa var logligur erfingi nefndz Finnboga. oc Einar. Þorgrimur. Jon. Ingibiorg. oc Oddny. hier epter samstundis ættleiddi. og arfleiddi oft nefndur Finnbogi Einarzson fyr nefnd born sijn. Einar. Þorgrim̃. og Jon. Jngibiorgu og Oddnyu. til fiar þess er hann gaf þeim og allz arfs efter sig. og allz þess rиettar er logbok vottar at ættleidingar eiga med logum at hafa med þeim skilmala at ij dættur taki jafnt vid einn son. var þesse ættleidiñg gior efter logbokarinnar ordum i ollum greinum. samþyckti nefndur Einar Halfdanarson þessa arfleidiñg.

og jatadi greindum arfi. setiandi sitt jnsigli med vorum jnsiglum fyrir þetta bref er skrifad var a fostudaginn næstañ efter Gregorius messu dag vm̃ veturinn j sama stad. þremur arum sidar enn fyr seiger.

— —

315. **31. maí.** **í Múla.**

Síra Illugi Guðmundsson og Brynjólfr Jónsson skiptast á Hólum í Fljótum fyrir 20 hundruð í Höskuldsstöðum og Þyrnishóli með 10 hundr. í lausafé.

AM. 255. 4to., bréfabók síra Skúla Þorlákssonar á Grenjaðarstöðum, bls. 346—7. — Uppskrift Einars Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Hoola j Fliötum fyrer xx^c j Hoskulldstodum og Þyrnisshol ahrærande.

Þad Giorum vier Jon Einarsson. Þordur Eigilsson. Arni Tidigsson og Helge Jonsson godum mönnum kunnigt med þessu voru opnu brieffe. ad arum epter guds burd ∞ d l og iij manudagenn næstañ effter fardagaviku[1]) a Hoskulldstöd[um] j Reikiadal j Helgastada kirkiusokn. vorum vier j hiasaum og heirdum a ord og handaband þessara manna af eirnri alfu Jlluga prestz Gudmundssonar Enn aff annare Briniolffs Jonssonar og Kristijnar Þorsteinsdottur konu hañs. ad so fyrerskilldu. ad neffnd hion selldu greindum sira Jlluga jordena Hoola j Fliotum j Holltz kirkiusokn. med öllum þeim gögnum og giædum og skilmala sem Jon Einarsson nu strax þeim hana sellde og sogdu hana xxx^c. Hier j mot gaff firrneffndur sira Jlluge xx^c j Hauskulldstödum og Þirnishoole. er þaug hoffdu adur sellt sira Jlluga. og þar til x^c j lausagotse. atte offtneffndur Sira Jlluge ad hallda jordunne Hoolum til laga. enn ef hun geinge af eda være ei sem̃ Jon hafdj sagt. eda af hennar landareign. þa skillde sira Jlluge þann allañ adgang eiga ad Jone Einarssyne og ad öllu suo thilskilldu vm̃ Stockahlade sem Brinjulfur og Kristijn skilldu fyrer j þeirra kaupe vid adursagdañ Jon þa þau keiptu Stockahlodum og Hoolum og vier vorum nu

1) þ. e. 29. maí.

strax vottar ad kallader. nema hann villdj helldur ganga aptur ad þuij andvirdj sem hann sellde Briniulfe fyrer Hoola: þa skillde hann þad meiga. Enn ef nefnd hiőn villdu nockud sinn selia þaug xx^c j Hauskulldstodum sem sira Jlluge þeim þa selldj. þa lofudu þaug honum þad first selia fyrer xx^c j lausagotze so og ef hann villde selia þann part sem Thorfe hafdj honum sellt fyrer lausagotz. þa skillde hann þeim selia eff þaug sialff giæte keipt. ok til sanninda Hier vm̄ setium vier vor jnncigle fyrer þetta brieff. Skriffad j Mula j AdalReikiadal ij nottum sıjdar enn firr seiger.

Þad Giörum vid Oddur prestur Jonsson og Oddur Asmundsson godum monnum kunnigt med þessu ockar opnu brieffe ad vid hofum sied og yferlesed so latande brieff med þrimur oskőddudum hangandi innciglum sem hier fyrer ofansteudur skriffad. ord epter ord. og til sannenda hier vm̄ setium vid ockar jnncigle fyrer þetta brieff skriffad j Mula j AdalReikiadal j fardőgum arum Epter guds burd ꝏ. d. lx og ij aar.

(L S) (L S).

---

316. 31. maí 1553. í Hjarðarholti.

Sjöttardómr, kvaddr af Daða Guðmundssyni, umboðsmanni konungs í Borgarfirði vestan Hvítár, dæmir Kristínu Ormsdóttur réttilega mega að sér taka jörðina Steina.

AM. Apogr. 4475 „Ex origin. Ur hustru Þrudar brefum fra Pali lögmanni sendum 1723. enn sendum tilbaka 1724. Collata accurate satis“ (AM.). Uppskriftin er með hendi Árna Magnússonar, sem lýsir svo innsiglum: „Under dominum hafa vered 6. innsigle. og ecki fleire. 1. er Dada Gudmundzsonar ólæselegt. so ad kalla. mund verdur nockurnveiginn lesed. 2 er burtu. 3. er Oddz Tumassonar aflageslega illa stunged og staferner nockrer aptur á bak: Odd . . . innani synest ad vera 4. 4. 5. 6. eru burtu. 7da. hefur alldri hier vid hangt“. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Domur um Steina.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda Sygurdur Oddzson. Oddur Tumasson. svarner logrettumenn. Ormur Þorleifsson. Steinn Eyiolfsson. Þorvalldur

Styrsson og Gudbrandur Amundason. kvediu gudz og sina. kunnigt gioranda. þa lidit var fra guds burd ꝏ d l. og iii. ar. i Hiardarhollti i Borgarfirde. a þingstad rettum. a þridiudaginn næstan fyrir Dyradag[1]) um sumarit. vorum vier i dom nefnder af Dada Gudmundzsyne. sem þa hafde kongsins syslu og umbod i Borgarfirde. fyrer vestan Hvitæ. ad skoda og ransaka. og fullnadardom a at leggia. hveria mackt edur afl at hafa skylldu þau bref. er Kristin husfreyia Ormsdotter hafdi fyrer iordunne Steinum. sem liggur i Borgarfirde i Hiardarhollz kirkiu sokn. J fyrstu grein var þar upplesid fyrer oss bref med godra manna innsiglum. svo latande. at Jon Ellingsson kom fyrer fyrrnefndañ valldzmann Dada Gudmundzson i umbode modur sinnar. adurnefndrar Kristinar Ormsdottur. beidde hann og krafde at lata skoda og rannsaka med logligum domi. hvort at fyrrnefnd Kristin eda hennar logligur umbodsmadur skyllde mega at sier taka. edur ei. adurnefnda iord Steina. J annare grein var þar upplesinn vı. manna domur. hvern dom ut hafde nefnt Hirdstiorinn Eggert Hannesson og samþyckt. svo latande. at optnefnd iord Steinar var dæmd eign þrattnefndrar Kristinar Ormsdottur. og hennar svarsmadur. sem þa var Ellingur heitinn Gislason. var þesse iord dæmd i þessum sama dome. sem upp var lesinn fyrer oss. og hlydde uppä gardinn Sidumula i Borgarfirde. J þridiu grein kom þar fram logmannz urskurdur upp ä fyrskrifadañ dom. svo latande. at hann hefde tilnefnt med sier vj. logriettumenn a Alþinge. at skoda og skynsamlega at tracktera fyrrnefndan dom. Nu fyrer þat at hann og þeir dæma optnefndan dom myndugan. skæleg-an og loglegan. med ollum sinum greinum og articulis. sem hann inne helldur. og hier uppä urskurdade logmadurinn hann med fullum lagaurskurde. þvi at svo profudu og fyrer oss komnu. dæmdu vær adurnefnder domsmenn med fullu domsatkvæde. titt nefnda iord Steina eign þrattnefndrar Kristinar husfreyiu Ormsdottur vera og verid hafa. sidan hun var henne dæmd og urskurdut. og hana eda hennar loglegann umbodsmann mega riettilega at sier taka. nær

1) þ. e. 30. maí.

er hun edur hann vill. þrattskrifada iord. Var þar og upplesit fyrer oss suo latanda bref. ad adurnefndur Jon Erlingsson gaf Dada Gudmundzsyne fullt og logligt umbod til at taka ad sier optskrifada iord Steina i umbode modur sinnar Kristinar Ormsdottur. Þvi dæmdum vær þat bref myndugt og skiælegt. og þrattnefndan Dada mega at sier taka optskrifada iord. nær sem hann vill. Samþyckte þennan vorn dom adurnefndur kongs umbodsmadur. og sette sitt innsigle med vorum fyrrnefndra domsmanna innsiglum fyrir þetta domsbref. hvert er skrifat var á sama are deige sidar enn fyrr seiger.

---

317. 6. júní 1553. í Ási.

Nikulás Þorsteinsson fær Vigfúsi, bróður sínum, brennistein í Fremri-Námum og heima í Hlíðarnámum og alla Kröflu til ævinlegrar eignar.

AM. Fasc. LIII, 11, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni). — Eftirrit í AM. Apogr. 92.

Kroflvbref [vm brennestein. Brieff vm Kroflu[1]).

Þat giore ec Nichulas Þorsteinsson godum monnum kvnigtt med þessv minv opnu brefi ath ec medkenvnst og vid geing ath ec hefi feingid Vigfussi brodur minvm til fullrar eignar og frials forrædis brenvstein ȷ fremre namum og heima ȷ Hlidar namum fyrir sig og sina menn. skal hann þessv meiga hallda og fram fylgia so leingi sem vid lifvm bader til. So og medkenunst ec ath ec hefi gefid adur nefndvm Vigfvsi brodur minum alla Kravflv til æuenligrar eignar undan mier og minum erfingium en vnder hann og hans erfingia. til obrigduligrar stadfestv og til sanenda hier um set ec mitt ȷnsigle fyrir þetta bref skrifad ȷ Asi ȷ Auxarfirde þridivdagin næstan epter festvm corpus Christi. arum epter gudz burd þvshundrut u^{c}. l. og iij.

---

1) Utan á bréfinu; frá [með hendi frá 17. öld; hitt samtíða.

318. 8. júní 1553. á Strönd.

Úrskurðr Erlends lögmanns Þorvarðssonar um löglegt tilkall Einars Oddssonar til Skóga í Flókadal.

AM. Apogr. 4565 „Epter originalbrefe sem eg feck af Arna Hannessyne yngra. Brefed er ritad á uppskafning ur latinskre bok af elldra slage, sem (af þvi sem lesed verdur) synest ad hafa vered ur eittslags Summa theologiæ cum brevibus notis marginalibus“ (AM.). Þrjú innsigli voru fyrir bréfinu. Eitt þeirra var innsigli „Erlendz lögmannz Þorvardzsonar, hvar i er scutum og þar á hundur“. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Eg Ellindur Þoruardsson laugmann fyrir sunnan og austan æ Jslandi giori godum monnum kunnugt med þessv minv opnu brefi at þa er lidit uar fra gudz burd ꝏ. d. l. og iii. ár. faustudaginn næstañ fyrir tueggia postula Messo Filippi et Jachobi vm uorit[1]) j Nesi j Seluogi. æ þingstad riettum. kom fyrir mic Einar Oddzson beiddi og krafdi laga og riettiñda. huer hellst ein skýlldi vera hans eigñ af þeim iij. jordum er fader hans Oddur[2]) Halldorson hafdi keýpt af Stefhani Olafssýni. jtem j fyrstu grein liet hann upp lesa bref med jnnscigllum dandi manna suo hliodanda. at nefñdur Stefañ selldi greiñdum sira[2]) Oddi jordina Skoga j Flokadal. en litlu epter þad fieck fyrr sagdur Stefhan hana j burt en setti honum frænda sinum jordina Sueinatungu j Nordrár-dal. Gieck hun þa af vm sumarit á þingi. En Steffan skickadi halfa Samstadi j hennar stad. og giordi þar upp á bref og jnnscigli og selldi saumu jord j burd at oleife. Suo og eigi sidur kom þar fram fyrir mic dandi manna domur huer at dæmdur var æ Nordtungu þingie um uorit so jnnehalldandi at þessi bref uoru aull dæmd vñder mina laugsaugñ. hef ec þau sied og ýfer lesit og jnnuirdiliga tracterat med audrum þeim fleirvm dandi monnum. er ec nefnda þar til med mier. huer enn fýsti er Narfi bondi Arason og Þordur Gudmundsson[3]). Saumuleidis hafa fyrrsaugd bref ýfer lesit Olafur Asbiarnarson og Gudmundur Þordarson suarnir laugriettumenn. Nu sakir þess at suo stendur j uorri landzlagabok at aull handsaulut mal skulu halldaz þau er boc mæler eigi j moti.

1) þ. e. 28. apríl. 2) Svo. 3) „Þetta mun vera Þordur Gudmundzson, er sidar vard lögmadur“ (AM.).

sa æ kavp at hafa er fyrr kauper. Þad ma og eidi halldaz[1]) ef madur fær þad ȷ burtu er hann hefur adur audrum sellt. Nu fyrir þessar greiner og þær fleire er ȷ logmalinv standa og hier at hniga med radi og samþýcki fyrr skrifadra manna vrskurda ec Ellindur Þoruardson laugmann þad sama kaup logligt og ȷ allan mata myndugt og skialligt med fullum laga urskurdi sem þeir fedgar Oddur og Einar hafa fyrir ȷordunne Skogum ȷ Flokadal huer er liggur ȷ Reykiahollzkirkiusokñ. og hana vera þeirra eign epter þui sem bref þar vm giort ȷnnihelldur.

Samþýgtu þennan minn urskurd fyrrgreindur Narfi bondi Arason og Þordur Gudmundson og settu sin ȷnnscigli med minv ȷnnsciglli fyrir þetta vrskurdarbref skrifat æ Strond ȷ Seluogi fimtudægin næstan fyrir Barnabi[2]) apostoli a sama are sem fyrr seigir.

---

319. 14. júní 1553. á Grenjaðarstöðum.

Vitnisburðr Sturlu Þórðarsonar um skilmála, er Pétr bóndi Loptsson gifti Ragnheiði, dóttur sína, Jóni Magnússyni.

AM. Fasc. LIII, 12, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þad giore ec Sturle Þordarson godum monnum kunnigt. med þessu minu opnu brefe. ad eg var hia og heyrde upp a. ȷ þann tijma. er Petur heitin Loptzson oc Sigridur Þorsteinsdotter kona Peturs giptu dottur sina Ragneide Petursdottur Jone Magnussyne oc gafu oc gulldu adur nefnd hion Petur oc Sigridur ȷ heimanfylgiu Ragneidar dottur sinnar ȷordina Vıȷdevollu ȷ Fnioskadal med þui skilorde ad stærri oc ytre Diupadalur ȷ Eyiafirde skyllde eiga huert ar hundrad timbvrs hõgg ȷ Vidivalla skoge. svo leinge sem ȷordin Dalur være[3]) eign þeirra ættmanna. Peturs oc Sigridar. for þesse giorningur fram a adur greindum Diupadal morgum godum monnum hia verundum. Og til sanniñda hier um set ec mitt ȷncigle fyrir þetta bref er skrifad var a Greniadar-

1) hldz, Apogr. 2) Svo. 3) tvíritað í frumbréfinu.

stodum j Reykiadal. miduikudagin næstan fyrir Vite et Modeste. Arum epter gudz bwrd. m. d. l. oc iij.

---

320. 15. júní 1553. á Möðruvöllum.

Sampykki bræðra síra Bjarnar Gíslasonar á hjúskap hans við Málmfríði Torfadóttur.

AM. Apogr. 4558, m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex orig. Stadarhol.“ — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þad giorum vær Hakon prestur Gijslason. Arne Gijslason og Gunnar Gijslason leikmenn godum monnum kunnigtt med þessu voro opnu brefi ad vær hofum samþyckt ad sera Biorn Gijslason giore loglegt hiuskaparband vid Målfrÿde Torfadottur epter Gudz logum og kongligrar Maiestatis Ordinantiu skipan. Suo og hofum vær samþyckt og med þessu voru brefe stadfestum. ad aull þau born sem greindur sera Biorñ og Malfrijdur eiga sijn á mille huort sem þau eru gietin fyrir festing edur epter sie skilgietiñ og loglega til arfs komen epter adurgreindan sera Biorñ. Og til sanninda hier um̃ setium vær vor jnsigli fyrir þetta bref er skrifad var á Maudruvollum i Haurgárdal fimtudaginn næstan fyrir Botolfs messo um sumarit árum epter Gudz burd. m. d. l. iij.

---

321. 17. júní 1553. á prestastefnu.

Vitnisburðr síra Bessa Björnssonar, að hann hefði heyrt síra Jón Filippusson lýsa því fyrir Jóni byskupi Arasyni, að honum þækti ekkert standa eftir af verði Vetrliðastaða.

AM. Apogr. 4553 „Ur transscripto giördu laugardag næstan epter Dýradag 1555. Differentiæ in margine eru teknar ur transscripto yfer morg Veturlidastadabref, giordu 1595“ (= b). — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

[Um Veturlidastade[1]).

So[2]) felldan uitnesburd ber ec sira Besse Biorñsson at eg[3])

1) [m. h. AM. 2) Svo, *b*. 3) b. v. *b*.

heyrda sira Jon Filpusson tala so felldum ordum ȷ litlu badstofunne ȷ Miclagarde ȷ Eyiafirde uid biskup Jon at biskupen spurde hann epter. hvort honum þætte standa eptter nockrer peningar fyrir ȷordena Ueturlidastade. Enn sira Jon Filpusson sagde þar nei fyrir. Enn sagdist vilia þiggia þad[1]) sem hann villde sier til goda gera Enn alldre skyllde hann nie hans erfingiar fyrgreinda ȷord aklaga. þui biskup Jon hefde sier og sinum so mart og micit til goda gertt. og hann hefde fulla og alla peninga upp borit fyrer opptnefnda ȷord Veturlidastade. var þetta epter Þorgerde heitña fra fallña. ok hier eptter vil ec sveria ef þurfa þicir. Ok til sanninda hier um set ec mitt ȷnncigle fyrir þetta uitnesbvrdarbref. huertt gertt uar og skrifat æ Eyrarlandi[2]) æ[3]) almenneligre prestastefñu laugardagen næstan fyrir[4]) Jonsmessu bapttiste [þa] lidit var fra guds burd ꝏ d l og iij ar.

---

322. (24. júní 1553). á Bessastöðum.

Hlutabók og sjávarútgerðarreikningr Eggerts hirðstjóra Hannessonar Jónsmessna í milli 1552 og 1553.

AM. 264, fol., frumrit á pappír.

Her epther ffyndis retth lodebogen huadtth som kostitth er paa skiffe och mend thete aar anno 1553.

Jtem Snare Mangnussǫn Norttlender komer syelluff femthe mañd tiill en xeringh ij Grindeuigh. och haffuer hand opeboritth ij fformandskop en koe. och er her tiill skiffuitth j tonder miell oc ij tonder sijre. och Snarre ffrye mand her ffraa Brǫnolber Ionssǫn. och Ion Ijllogassǫn sere Ions mand ffraa Vijdǫ med j vett smǫr. nije skyndkleder. vj par skeder. iij par vettlingh. iij angelle ij angeltomme. ett heltth snere. gaff iegh her ij ketteIllegge viij alne vadmell.

Vpebǫrssell her aff

Jtem skiffslodtth aff samme xerringh ij^{c} oc xxx fiske

Jtem loder Snarre med skiplegen aff samme xeringh ij^{c} och lij fiske.

1) b. v. *b.* 2) *b*; eyrar eyrarlandi *a*. 3) i, *b*. 4) epter (!) *b*.

Jtem loder Ion Illogassôns med skiplegen aff samme xeringh ijc oc xvj fiske.

Jtem aff samme xeringh viij manne skipleger iijc fiske.

Suma her vpaffh er ixc och xxxviij fiske.

Jtem komer Krakuer Toruarderssôn tiill en xeringh ij Grindeuigh. och haffuer hand opeboritth ij fformandskop ix alne kl[ede]. och er her tiill skipitth ij tonder miell oc ij tonder syre. och Sigurdur ffrij mand her ffraa Eyoelber Einerssôn. och gaff iegh her en kone som tyenthe disse skip och lysse att sancke vj alne vadmell. och er her vor egen kettell.

Vpeberssell her aff

Jtem skiffslodtth aff samme xerinngh iijc och xl fiske.

Jtem en mands lodtth med skiplegen aff samme xeringh iijc oc xxxviij fiske.

Jtem aff samme xeringh ix mands skipleger iiijc och xxviij fiske.

Suma her vpaff er ixc och lxxxxxvj fiske.

Jtem komer Ion Gundssôn Norttlender tiill en viijeringh paa Galmetioren. och haffuer hand opeboritth ij fformandskop j hest. och er her tiill skipitt ij tonder miell och ij tonder syre. och haffuer hand med segh alle mend vden mijn mand Oder Gissellesôn. her metth j vett smôr. nije skijndkleder. v par skeder. iij par vettlingh. iij angelle. ij angelltômme. xlviij ffaune snere. iiij alne vadmell. ij tyennistekop gaff iegh en kone som ty[e]ntthe disse skip och sanckitt lysse iiij alne vadmell. gaff iegh her ij vndergifftth j tonde syre och xxiiij alne vadmell. och er her vor egen kettell.

Vpebôrssell her opaff

Jtem skiffslodtth aff samme viijeringh iijc oc lv fiske.

Jtem en mands lodtt med skiplegen aff samme viijeringh iijc oc lv fiske.

Jtem aff samme viijeringh vij mands skipleger iiijc oc xlix fiske.

Suma her opaff er xjc och xxxix fiske.

Jtem Gunder Torckelssôn Norttlender komer syeluff setthe mand tiill en viijeringh paa Galmetyern och haffuer

hand opeboritth ij fformandskop en hest. och er her tiill skiffuitt ij tonder miell och ij tonder syre. och mijn mand her Gunder Raffensön med j vett smör och nije skyndkleder. v par skeder. iij par vettlingh. iij angell. ij angelltomme. xlviij ffaune snere. iiij alne vadmell. ij ty[e]nistekop gaff iegh en kone som ty[e]ntthe disse skip och sanckitt lysse j föringh smör. gaff iegh her ij vndergifftt j tonde syre och xxiiij alne vadmell. och er her vor egen kettell.

Vpebörssell her aff

Jtem skiffsloder aff samme viijerring j^c och lxxxxx fiske.

Jtem en mands lodtt med skipleger aff samme viijeringh j^c och lxxxxx fiske.

Jtem aff samme viijeringh vij mande skipleger ij^c och iij fiske.

Sũma her opaff er vj^c xxiij fiske.

Jtem komer Guilaugur ij Tungu tiill en xijeringh paa Sternes och haff[u]er hand opeboritth ij fformandskop ene koõ. och Torder Mangnussön ser Ions mand ffraa Vidö. her med j vetth smör. ij ffaarekrope. gamell skyndstack. nije skyndbrock. vj par skeder. iij par vettlingh. iij angelle. ij angelltomme. etth helltt sniere. och er her vor egen kettell.

Vpebörssell her aff.

Jtem skijffsloder aff same xijerinngh iiij^c och xiiij fiske.

Jtem en mands lodtt med skiplegen aff same xijeringh iiij^c och v fiske.

Jtem aff same xijering xj mands skipleger vij^c och xxxiij fiske.

Suma her opaff er xiiij^c och lxxxxxxij fiske.

Jtem komer Marthen Ionssön tiill en xeringh paa Sternes. och haffuer hand opeboritt ij fformandskop en ko. och ser Ions mandtt her ffraa Vidö Pouell Gurenssön med j vetth smör. ij ffaarekrope. nije skyndklæder. vj par skeder. iij par vettlingh. iij angelle. ij angelletomme och j heltt sniere. och er her vor egen kettell.

Vpebörssell her opaff

Jtem skiffsloder aff samme xeringh vj^c och v fiske.

Jtem en mands lod med skiplegen aff samme xeringh v^c och liij fiske.

Jtem aff same xeringh ix mands skipleger viijc oc xv fiske.

Suma her opaff xviijc och lxxiij fiske.

Jtem komer Haldan Ionssôn tiill en xeringh paa Sternes. och haffuer hand opeboritt ij fformandskop vj fôrringh smôr och en gamell kou. och Mangnus Bassesôn ser Ions mand her ffraa Vijdô med j vett smôr. ij ffaarekrope. gamell skyndkleder. v par skeder. iij par vettlingh. iij angelle. ij angelltome. etth hellt snere. och er her vor egen kettell.

Vpebôrssell her opaff

Jtem skiffsloder aff samme xeringh iiijc och xv fiske.

Jtem en mands lodtt med skiplegen aff samme xeringh iiijc oc xv fiske.

Jtem aff samme xeringh ix mands skipleger vc och iij fiske.

Suma her opaff er xijc och xxxiij fiske.

Jtem komer Gunder Iorunderssôn tiill en viijeriñgh paa Sternes. och haffuer hand opeboritth ij fformandskop xv ôre. och Ion Nopssôn ser Ions mand ffraa Vidô. her med j vetth smôr. ij ffaarkrope. nye skyndhkleder. vj par skeder. iij par vettlingh. iij angell. ij angeltome. etth heltt snere. och er her en koñe som sancker lysse aff disse iiij skiff som paa Sternes gaa och tyener de klostermend som der paa roe. haffuer hũn ffaaitth tiill teringh och ffor hyndis tyenistelôn vj fôringh smôr och iiij par skeder.

Vpebôrssell her opaff

Jtem skiffslodtth aff samme viijeringh iijc och xxviij fiske.

Jtem en mands lodtt med skiplegen aff samme viiijeriñgh iijc och xix fiske.

Jtem aff samme viijeringh vij mañds skipleger iijc och liij fiske.

Suma her opaff er ixc och lxxxxx fiske.

Jtem komer Ion Ionssôn tiill en viijeringh paa Kirckeboll. och haffuer hand opeboritt ij fformandskop xxxij alñe vadmel. och kom her tiill skipitth j tonde miell och j tonde syre. och Olaffuer Torstenssôn ffrij mand ffraa Petter Enerssôn. gaff iegh en koñe som tyenthe thete skiff och sanckitt lysse vj alñe vadmell. och er her vor egen kettell.

Vpebórssell her opaff

Jtem skiffslodtth aff samme viijeringh ij^c fiske.

Jtem en mands lodtt med skiplegen aff samme viijeringh j^c och xvj fiske.

Jtem aff samme viijeringh vij mand skipleger ij^c och v fiske.

Sũma her opaff er iiij^c och xxj fiske.

Jtem komer Oder Ogmundssón tiill en viijeringh paa Gostedtth. oc haffuer hand opeboritt ij fformandskop inthitth. och kom her tiill skipitth j tonde miell. j tonde syrre. och Torsten Sigurdssón her ffry mand ffraa Ion ij Beye. gaff iegh en kone som tyenthe thete skiff och sanckitt lysse iiij alne vadmell. och er her vor egen kettell.

Vpebórssell her opaff.

Jtem skiffslodtth aff same viijeringh ij^c och xliiij fiske.

Jtem en mands lodtt med skiplegen aff samme viijeringh ij^c och xviij fiske.

Jtem aff samme viijeringh vij mandes skipleger ij^c och lxxx fiske.

Suma her opaff er vij^c oc xxij fiske.

Jtem komer Torsten Petterssón tiill en iiij mande ferdtt ij Kyrckeneruigh. och haffuer hand opeboritt ij fformandskop viij alne vadmell. och mijn mand her Sigmunder Hognassón ffraa Petther Einerssón[1]) med vj fórringh smór. xxviij ffaune snere. ij angell. j angeltomme. iiij alne vadmell ij tyenistekop. kom her tiill skipitth xxx ffaune snóre tiill krabbestrengh. och er her vor egen kettell.

Vpebórssell her opaff

Jtem skiffslodtt aff samme iiij mand fferd lxxij fiske.

Jtem en mands lodtt med skiplegen aff samme iiij mande ferd xlvij fiske.

Jtem aff samme iiij mande ferd ij mands skipleger xiiij fiske.

Suma her opaff er j^c och xiij fiske.

Jtem komer Gunder Torderssón tiill en iiij mande fferd paa Brónested. och haffuer hand opeboritth ij fformandskop

1) Skr. Ernerssón.

viij alñe vadmell. och Hallur Tordarssôn her ffrij mand fraa Guner Gislessôn. och kom her tiill skipitt xxx ffaune snere tiill krabbestrengh. och gaff iegh her ij kettelllege iiij alñe vadmell.

Vpebôrssell her opaff

Jtem skiffslodtth aff samme iiij mande fferdtt jc och ix fiske.

Jtem en mands lodtt med skiplegen aff samme iiij mande fferd jc fiske.

Jtem aff samme iiij mande fferd ij mands skipleger xl fiske.

Suma her opaff er ijc och xlix fiske.

Jtem komer Hognije Ionssôn mijn egen mand tiill en iiij mande ferdtt paa mijnde Vasslôsse. ffor vden fformandskop. med j vett smôr. nye skyndkleder. v par skeder. iij par vettlingh. iij angelle. ij angeltome. xxix faune snere. kom her tiill skiffuitth ½ tonde miell. ½ tonde syre. xxxiij ffaune snere till krabbestreñgh. och ij tyenistekop iiij alñe vadmell. och ij vndergifftt viij alne vadmell.

Vpebôrssell her opaff

Jtem skiffslodtth aff samme iiij mande fferdtt ijc och lxxxxviij fiske.

Jtem en mands lodtt aft samme iiij mande fferd med skiplegen ijc oc lxxxxviij fiske.

Jtem aft samme iiij mande fferd skijpleger aff iij meñd jc och xlviij fiske.

Suma her opaff er vijc och xxiiij fiske.

Jtem komer Kettell Oluffssôn tiill en iiij mande fferd paa storre Vasslôsse. ffor vthen all onkost. och Ormer Arnbiornessôn mijn mand ffraa Petter Enerssôn. med vj ffôringh smôr. ij angelle. ij angelltomme. ij fôringh miell. xxviij ffaune snere. ij tyenistekop iiij alñe vadmell. och er her vor egen kettell.

Vpebôrssell her opaff

Jtem skiffsloder aff samme iiij mande fferdtt jc xl fiske.

Jtem en mands lodtt med skipler[1]) aff samme iiij mande fferd jc och x fiske.

1) Svo.

Jtem aff same iiij mande fferd ij mande skipleger xxxviij fiske.

Suma her opaff er ij^c och lxxxviij fiske.

Jem komer Arne Sigurdssön tiill en iij mande fferd ij Holmehussitt. och haffuer hand opeboritt ij fformandskop ij föringh smör. kom her tiill skiffuitt j tonde syre. xxx ffaune snere tiill krabbestrengh. och er her mijn mand Helge Helgessön ffraa Petter Enerssön. med vj föringh smör. ij angelle. j angelltomme. ij föringh miell och xxviij faune snere. ij ty[e]nistekop iiij alne vadmell. gaff iegh her ij ketteIllege iiij alne vadmell.

Vpebörssell her opaff

Jtem skiffslodtth aff same iij mande fferd lxxxxxxij fiske.

Jtem en mands lodtt med skiplegen aff samme iij mande ferd lxxxxx fiske.

Jtem aff samme iij mande fferd en mands skipleger xiij fiske.

Suma her opaff er ij^c och l fiske.

Jtem komer Nekulaus ij Lamehussitt tiill en iiij mande fferd ij Melsshoffuitth. vtthen fformandskop. kom her tiill skipitt j tonde syre. iiij föringh miell. xxx ffaune snere tiill krabbestrengh. och Ion Attnessön mijn egen mand med vj föringh smör. gammell skyndkleder. j angell. j angelltomme. iiij par skede. ij par vettlingh. xxviij ffaune snere. och ij tyenistekop iiij alne vadmell.

Vpebörssell her opaff

Jtem skiffsloder aff samme iiij mande fferdtt ij^c och lvij fiske.

Jtem en mands lodtt med skiplegen aff samme iiij mande fferd ij^c och xl fiske.

Jtem aff samme iiij mande fferdtt skipleger aff ij mendtt lxxvij fiske.

Suma her opaff er iiij^c och liiij fiske.

Jtem komer Olluff Torualssön mijn egen mand tiill en iiij mande fferdtt ij Melshoffuitth. vtthen fformandskop med j vett smör nye skyndkleder. v par skede. iij par vettlyngh. ij angell. j angelltomme. xxviij faune snere. och en anden mijn mand Ogmunder rasskonens sön. med v föringh smör.

gamell skyndstack. j nye skyndbrogh. iiij par skeder. ij par vettlingh. j angell. j angeltomme. xxviij fauñe snere. kom her tiill skipitt ½ tonde syre. vij fôringh miell. lxx ffauñe snere tiill krabbestreñgh. gaff iegh ij vndergiff ffor iij baader som er ij Melshoffuitth ix alñe vadmell. och er her en kettell ffraa Bestede tiill disse iij baader.

Vpebôrssell her aff

Jtem skiffsloder aff samme iiij mande fferdtt ijᶜ fiske.

Jtem loder Olluff Torualssôns med skiplen aff samme iiij mande ferdt ijᶜ fiske.

Jtem loder Ogmunder med skiplegen aff samme iiij mande fferdtt haffuer komitt tiill Bestede tiill gaarssens opho[l]dtth.

Jtem aff samme iiij mande fferd ij mands skipleger lxxxvj fiske.

Sũma her opaff er vᶜ och lxxxvj fiske.

Jtem Oder Hermanssôn mijn egen mand komer tiill en iij mande fferdtt ij Melshoffuitt ffor vtthen fformandskop. med v. fôriñg smôr. gamell skyndkleder. iiij par skeder. ij par vettlingh. j angell. j angelltomme. xxviij ffauñe snere. och Torder Ionssôn frye mand ffraa Grimer Torlôffuerssôn ibidem. kom her tiill skipitt. j tonde syre. vj fôringh miell. xxx ffauñe snere tiill krabbestreñg. och er j koñe ffraa Bestedom ij Melshoffuitt som ty[e]ner disse iij baader och sancker lysse. hun haffuer ffaaitt j fôring smôr och j fôringh miell tiill terringh.

Vpebôrssell her opaff

Jtem skiffsloder aff samme iij mande fferdtt ijᶜ oc xlv fiske.

Jtem loder Oder Hermanssôns med skiplegen aff samme iij mande ferd ijᶜ och xx fiske.

Jtem loder Torder Ionssôns med skiplegen aff samme iij mand ferdtt ijᶜ fiske.

Jtem aff samme iij mande fferd j mañds skipleger xxxviij fiske.

Sũma her opaff er vᶜ och xliij fiske.

Jtem komer Oder Olluffsôn tiill en fijrre mandé fferdtt ij Melsshoff[u]itt haffuer hañd opeboritt ij fformandskop ij

fóringh smór. iiij alñe vadmell. kom her tiill skipitt ℨ tonde syre. vj fôringh miell. xxx fauñe snere tiill krabbestreñgh. och mijn mand her Torsten Steingrimssôn ffraa Petter Enerssôn med vij fôringh smôr. ij angelle. xxviij faune snere. ij ty[e]nistekop iiij alñe vadmell. gaff iegh en koñe som ty[e]nthe thete skip och sanckitt lysse j fôringh smôr. gaff iegh her ij ũndergiff och ij kettelllege viij alñe vattmell.

Vpebôrssell her opaff

Jtem skiffslodtth aff samme iiij mande fferdtt iij^c och xxxj fiske.

Jtem j mands lodtt med skipleger aff samme iiij mande ferdtt iij^c fiske.

Jtem aff samme iiij mande fferdtt ij mands skipleger j^c och v fiske.

Suma her opaff er vij^c och xxxvj fiske.

Jtem komer Jon Ffnssesôn tiill en iij mande ferdtt paa Barresôr. vtthen fformandskop. kom her tiill skipitt ℨ tonde syre. xxx faune snere tiill krabbestrengh. och Ion Ionssôn mijn mañd her ffraa Grijmer Torlôffuerssôn. med vij fôringh smôr. ij fôringh miell. ij angelle. xxix faune snere. ij ty[e]ñistekop iiij alñe vadmell. gaff iegh her ij kettelllege iiij alñe vadmell.

Vpebôrssell her opaff

Jtem skiffsloder aff samme iij mande fferdtt ij^c och xj fiske.

Jtem j mands lodtth med skiplegen aff samme iij mande ferdtt ij^c och xlviij fiske.

Jtem aff samme iij mande fferdtt j mands skipleger xlj fiske.

Suma her opaff er iiij^c och xl fiske.

Jtem komer Sti[r]cker Gudmundssôn tiill en iij mande ferdtt ij Kasthusijtt. vthen formandskop. kom her tiill skipett ℨ tonde syre och xxx faune snere tiiil krabbestreñgh. och Raffen mijn mand her ffraa Grimer Torlôffuerssôn med vij fôringh smôr. ij fôringh miell. ij angelle. xxix faune snere. iiij alñe vadmell. ij ty[e]nistekop och ij kettelllege iiij alne vadmell.

Vpebôrssell her opaff

Jtem skiffsloder aff samme iij mande fferdtt lxxxvj fiske.

Jtem en mands lodtt med skiplegen aff samme iij ma[n]de ferdtt lx fiske.

Jtem aff samme iij mande fferdtt j mands skipleger xij fiske.

Suma her opaff er er jc och xxxviij fiske.

Jtem komer Byerñe Raffensôn tiill en vjeringh ij Biggaaren. haff[u]er hañd opeboritt ij fformandskop ij fôringh smôr. iiij alñe vadmel. kom her tiill skipitt ½ tonde miell. j tonde syre. xxxij ffaune snere tiill krabbestrengh. och Gisle Ionssôn her ffrij mañd ffraa Gũ[n]der Gisslessôn. och en ander mijn mañd her Biern Helgessôn fraa Petter Einerssôn. med vj fôringh smôr. j angell. j angelltomme. xxviij ffaune snere. iiij alñe vadmell ij ty[e]ñistekop. gaff iegh her ij vndergiffttth xvj alñe vadmell. och er her vor egen kettell.

Vpebôrssell her opaff

Jtem skiffslodtt aff samme vjeringh iijc fiske.

Jtem loder Gisla Ionssôns med skiplegen aff samme vjeringh iijc och xxxıx fiske.

Jtem loder Byôrn Helgessôns med skiplegen af same vjeringh iijc och xxxıx fiske.

Jtem aff samme vjeringh iij mands skipleger jc och l fiske.

Suma her opaff er xc och viij fiske.

Jtem halluff opeberssell om verthijden hos Pouell Sigurssôn aff en v mañde fferdtt ij Litthellehaffuen ffor vtthen all v̂nkost.

Vpebôrssell her aff

Jtem halluff skiplott aff samme v mande fferdtt jc och xij fiske.

Jtem aff samme v mande fferdtt ij mands skipleger lxxxxxxv fiske.

Suma her opaff er ijc och vij fiske.

Jtem alltt opeberssell aff en iij mañde fferd om verthijden hos Suend ij Landekotthe ffor vtthen all onkostniñgh.

Vpebôrssell her opaff

Jtem skiffsloder aff samme iij mande fferdtt iijc och lxxx fiske.

Jtem aff samme iij mande fferdtt ij mands skipleger j^c och ij fiske.

Suma her opaff er iiij^c och lxxxij fiske.

Jtem altth opeberssell om verthijden aff en iij mande fierdtt hos Ion Byornssön ij Lonekatte ffor vthen all v̄nkostniñgh.

Vpebörssell her opaff

Jtem altth skiffslodtth aff samme iij mande fferdtt ij^c och iij fiske.

Jtem aff samme iij mande fferdtt ij mands skipleger lxxx fiske.

Suma her opaff er iij^c och xxiij fiske.

Jtem halluff opeberssell aff en iij mañde fferd om verthijden hos Ion dañdemañd paa Erffarsör ffor vthen all onkost.

Vpbörssell her opaff

Jtem halluff skiffslodtt aff same iij mañde fferdtt lx fiske.

Jtem aff samme iij mande fferdtt j mands skipleger x fiske.

Suma her opaff er lxx fiske.

Jtem komer Eigell ser Ions mañd ffraa Vijdö paa en lodtt ij Engey. med j vett smör. iiij par skeder. iij par vettliñg. ij angell. ij angelltomme. xxviij ffaune snere. ij tyenistekop j föringh smör.

Vpebörssell opaff

samme mands lodtt ffor vthen skiffslegen er j^c fiske.

Jtem komer Border Oddssön serre Ions mañd ffraa Vidö paa en lodtt ij Sydernesse. med v fföriñgh smör. gamell skyndklæder. iiij par skeder. iij par vettliñgh. ij angell. j angeltomme. xxx ffauñe snere. ij ty[e]nistekop j föringh smör.

Vpebörssell aff

samme mands lod ffor vthen skiplegen er j^c och lxxx fiske.

Jtem komer Byerñe Gisslessön mijn mañd paa en lodtt hos Nekulaus ij Lammehussitt. med j vett smör xxviij ffaune snere. ij angelle. ij par vettliñgh. iiij alñe vadmell ij ty[e]nistekop.

Vpebörssell opaff

samme mands lodtt ffor vthen skiffslegen er j^c fiske.

Sūmarum aff loderfisken er xvij lester och xxxviij fiske.

323. 24. júní 1553. á Bessastöðum.

Afgjaldsreikningr Eggerts hirðstjóra Hannessonar af Íslandi Jónsmessna í millum 1552 og 1553.

AM. 264, fol., frumrit á pappír.

Anno 1552. anno 1553.

Rett regenskaff paa altt hues bode vist oc wuist som Egertt Hansön haffuer opeboritt paa borgemester oc raadis wegen ij Köpenhagen fraa Sanctij Hansdagh baptiste anno 1552 och igen wttgiffuitt haffuer thet aar om kringh tiiil Sancte Hans baptiste dagh ther mand skreff 1553.

E[ggert] H[annesson].

Opeberrelse paa miell

Jtem vor [ij iegen[1]) hollendis aff fforgangen aar ij tonder miell.

Jtem opeboritt aff Dauitt paa miell v lester oc iij tonder.

Opeberelse paa maltt

Jtem wor hollendis aff forganger[2]) aar xj tonder mallt.

Jtem saa haffuer iegh opeboritt aff Dauitt iij lester mallt.

Opeberelse paa öll

Jtem saa haffuer iegh opeboritt aff danst öll xij tonder.

Jtem saa haffuer iegh opeboritt j tonde myödtt.

Opeberelse paa smör

Jtem wor igen hollendis aff forgangen aar xvij vette oc viij föringh smör.

Jtem saa haffuer iegh opeboritt aff thet ombott ij Borgefyör xvij vetter smör.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff de iorder oc katter som liger tiill Bestede iij vett smör.

Opeberelse paa fiske

Jtem wor igen hollendis aff forgangen aar xvj^c oc lxxxxix fiske.

Opeberrelse paa begh oc tyære

Jtem wor igen hollendis aff forgangen aar vj tonde beg oc tyere oc vimpell vij tyere.

1) [Svo. 2) Svo.

Jtem saa haffuer iegh opeboritt iij tonder tyære oc ij tonder begh.

Opeberrelse paa sôm oc iern oc hestesko.

Jtem haffuer iegh opeborritt aff klinckeiern xiij^c.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff lapesôm 2000.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff kôllspiger xvj^c.

Jtem wor igen hollendis aff forgangen aar xxxiiij sôm tenẽ.

Jtem vor iegen hollendis aff ossmuñd vnde oc gode iij^c.

Jtem haffuer iegh opeboritt ett fadtt iern som vor reckitt ij tenẽ.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff hestesko 113 gange.

Jtem haffuer iegh opeboritt paa Galmether som Anders Hoffmand hôrde tiill xl gange hestesko.

Opeberrelse paa skiffsbordtt.

Jtem wor igen hollendis aff forgangen aar xxviij blatt.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff vogenskolt skorren 120. detth wor ij^c och xxx blader.

Opeberrelse paa aarer.

Jtem wor igen hollendis aff forgangen aar xlvij a[a]rer.

Opeber[e]lse paa erther oc gryn

Jtem haffuer iegh opeboritt aff gryn j tonde.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff haffæergryn j fôring.

Jtem wor igen hollendis aff bôner j fôring.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff erther j tonde.

Opeberrelse paa saltt

Jtem wor igen hollendis aff forgangen aar iiij tonder salt.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff salt aff Dauit iiij tonder

Jtem haffuer iegh opeboritt aff Linneborigher saltt[1]) j tonde.

Opeberrelse paa lyner

Jtem wor igen hollendis aff lyner iij.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff lyner xl.

Opeberrelse paa edicke

Jtem haffuer iegh kôfft aff Matz Claussôns drengh j tonde edicke.

1) Hdr. slatt.

Opeberrelse paa slacterije

Jtem wor igen hollendis aff forgangen aar vj nødfald ok xj faarfald.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff kloster aff ser Ion iiij nødtt oc gamell køer iiij.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff ser Ion aff kloster xiiij faar gamell.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff dett ombott ij Borgefyor en gamell ko oc ij onge nødtt.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff samme om̄bott ij Borgefyor aff gamell faar vij.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff tho skattebønder ij faar.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff sellen for gresgangh j faar.

Jtem haffuer iegh laditt slacthe fraa Bestede vj gamell kør och j tyuer.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff flesk iiij sijder.

Opeberrelse paa heste

Jtem wor igen hollendis aff forgangen aar af heste ix.

Opeberrelse paa syre

Jtem wor igen hollendis aff forgangen aar aff syre vij tonder.

Jtem haffuer iegh køfft tiill gaarsens behoff aff syre xxvj tonde.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff sellen aff syre j tonde.

Jtem haffuer iegh opboritt aff tho skattebønder for ij skathe aff syre iiij tonder.

Opeberelse aff huder

Jtem wor igen hollendis aff forgangen aar aff huder xiij.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff Dauitt huder ix.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff dett quegh som bleff slacthigtt[1]) tiill Bestede aff huder xviij.

Opeberelse aff stryde oc groff blegitt leritt

Jtem wor igen hollendis aff forgangen aar aff stryde xxxvij sticker.

Jtem wor igen hollendis aff thet tyske gods aff grofft blegitt leritt lxxxxx oc lx alne.

1) Svo.

Jtem haffuer iegh nu opeboritt iijc oc lxxxviij stride och haffuer iegh regnitt huer hunder ffor femsynds tyuffe alne.

Opeberrelse aff klede

Jtem wor igen hollendis aff thet tyske gods flams klede vj alne bruntt. och kôffthe iegh xij alñe blaatt engelst.

Jtem grôntt we[r]ningsklede vj alñe.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff dusneken lacken ett sticke branttgultt som vor xvij alñe.

Jtem kôffthe iegh aff Per Olsôn vij alñe blaame[n]gitt klede.

Opeberelse paa sardogh

Jtem vor igen hollendis aff sardogh aff forgangen a[a]r xj alne.

Opeberrelse paa homell

Jtem wor igen hollendis aff forgangen aar aff homell threde parthen aff en prisken seck.

Opeberelse aff sko aff thet tyske gods oc anditt

Jtem wor igen behollendis en saalitt sko aff thet tyske gods lx par.

Jtem vor igen hollendis koñeponge xj.

Jtem drengetasker xiij.

Jtem vor igen hollendis v becken.

Jtem vor igen hollendis aff betther xvij.

Jtem wor igen hollendis benskallitt kniffue xiiij par.

Jtem vor igen hollendis vnde hattebon xij.

Jtem vor iegen[1]) hollendis aff borñehuffuer v.

Jtem vor igen hollendis ett vntt sencklede.

Jtem en blaa ormstongen kobbe.

Altth aff thete fforne gods aff dett tyske gods som er sko och anditt klamerrije som her offuen skriffuitt staar haffuer Pouell Huittffeltt och Laúris Mulle giffuitt pefflingh och vindemeñd.

Opeberrelse paa vattmell

Jtem wor igen hollendis aff forgangen aar xliij skatt och ij alñe vattmel.

Opeberrelse paa brô

1) Svo.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff Dauitt aff brȯ iiij tonder.

Opeberelse paa kelle

Jtem haffuer iegh opeboritt aff Dauitt aff kettell viij.

Opeberrelse aff kȯllthre

Jtem haffuer iegh opeborit aff Dauitt iij kȯllthræ och ett som wor skorren ij issijngh.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff staffentræ ij som dotte inthitt tiill staffen.

Jtem heffuer iegh opeboritth aff Dauitth en slypesten.

Opeberrelse aff sissellgeldtth

Jtem haffuer iegh opeboritth aff ser Ener Arnesȯn aff Ostffiuer sissell viiiij vette smȯr oc iiij heste

Jtem haffuer iegh opeboritt aff Ssijde sissell aff Ion Torualsȯn xxxiij skatt vamell oc j hest oc j dalle.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff Pouell Ffussesȯn aff Rangeuald sissell aff de ȯde kongens iorder vj daller oc j hest oc xxxv skatte vattmell aff samme sissell. thet vattmell kom tiill Vespeñȯe. och bleff hand skilldigh aff samme sissell ij thet aar iij skatte oc v allñe. altt thete vattmell kom tiill Vespenȯe. der skall Bentt gȯre reggenskaff for.

Jtem Arnes sissell haffuer Ellender lagmand ij sijtt lagmandskop.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff Odder Goskallsȯn aff Borgeffyor sissell xxxij skatte vatmell oc v allñe oc j hest oc iij daller.

Jtem opebar iegh aff dett ombott ij Borgeffyor ij heste.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff Dade Gudmũndsȯn aff Myre sissell xix skatte vattmell oc iij alne oc iiij daller.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff Dade Gudmũndsȯn aff Sneffels sissell paa reggenskaff xxiiij^c oc xiiij fiske. bleff samme fiske vsantt ij fyor.

Jtem Dalle sissell haffuer Ormer Stollesȯn ij sitt lagmandskop.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff Tolacker Enersȯn aff Bordstrand sissell xxxjx skatt wattmell oc j hest oc iij daller.

Jtem Isseffyorde sissell haffuer Egertt Hanssȯn ij sijn lȯn.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff Strande sissell aff Ion Oluffsön x skatte vattmell oc iij daller.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff Tormod Arrisön aff Hunevass sissell liij skatte wattmell oc v^c fiske. bleff samme fiske vttsentt ij fyor.

Jtem haffue[r] iegh opeboritt aff Per Enerssön aff Skaggeffyor sissell xxxv skatte wattmell.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff Torlöffuer Grimsön aff Öyeffyor sissell xxx skatte wattmell oc xj daller aff de öde kongens iorder.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff Torsten Ffönbossön aff Norder sissell xxv skatte wattmell oc j hest.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff beskop Ogmunds gods for vesten xx daller.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff Henrick Lange aff Skogh oc Marck egen j hest. den anden landskild kom tiill Vespenö.

Opeberrelse aff skattebönder ij Gulbrinck sissell

Jtem haffuer iegh opeboritt aff Halduor ij Hamerskatte viij alne vattmell.

Jtem Tomas aff Holme viij alne vattmel.

Jtem Hocken ij Nærenes viij alne vatmell.

Jtem Neckulaus ij Nærenes viij alne vatmell.

Jtem Ion Pouelssön aff Vijuelsted viij alne vattmell.

Jtem Anthor ij Ffleckeuigh viij alne vattmell.

Jtem Thorsten ij Kopeuoge viij alne vatmell.

Jtem Arre ij Ström viij alne vattmell.

Jtem Guner ij Skyllernes viij alne vattmell.

Jtem Tomis ij Aas viij alne vattmell.

Jtem Ion Torstenssön ij Syderhaffuen viij alne vatmell.

Jtem Ogmunder paa Hualsnesse viij alne vatmell.

Jtem Guner paa Hualsnesse viij alne vattmell.

Jtem Torckell aff Landum viij alne vattmell.

Jtem Tyorbyörn ij Ffulleuigh viij alne vattmell.

Jtem Tomas aff Opsall viij alne vattmell.

Jtem Syuartt aff Flanckested viij alne vattmell.

Jtem Ion Ionssön aff Kolbensted viij alne vattmell.

Jtem Gerunder aff Haffuerbyernsted viij alne vattmell.

Jtem Pouell Kopsön viij alne vattmell.

Jtem Guner Iossepsön viij alñe vattmell.
Jtem Ion Ionssön ij Iffuershuss viij alñe vattmell.
Jtem Mag[n]us Ottsön viij alñe vattmell.
Jtem Sander aff Hollme viij alñe vattmell.

Opeberrelse paa skiffstoldtt

Jtem opebar iegh aff skiper Herman Vedemand aff Bremen ligendis ij Ostfyor xxx mark Libs.

Jtem opebar iegh aff Kortt Lineberrigh aff Hamborrigh lijgendis ij Torlackershaffuen xxx mark Lybs.

Jtem opebar iegh aff Lyder Kock aff Bremen lygendis ij Grindewigh xxx mark Libs.

Jtem opebar iegh aff Hans Smitt aff Hamborigh lygendis ij Bosande xxx mark Libs.

Jtem opebar iegh aff Menertt Ffresse aff Hamborigh ligendis ij Kebelluigh xxx mark Libs.

Jtem opebar iegh aff Kortt Haruigh aff Hamborijgh ligendis ij Hauneffyor xxx mark Libs.

Jtem opebar iegh aft Hans Sidenborrigh aff Hamborigh liijgendis[1]) ij Haneffyor xxx mark Libs.

Item opebar iegh aff Henrick Kron aff Libeck ligendis ij Holm̃e xxx maik Libs.

Jtem opebar iegh aff Diderick Gröpper aff Hamborigh ligendis ij Ackernes xxx mark Libs.

Jtem opbar iegh aff Henrick Ho[l]ste aff Bremen ligendis ij Buderhaffuen xxx mark Libs.

Jtem opebar iegh aff Claus Mönickhussen aff Bremen lygendis ij Komerwoge xxx mark Libs.

Jtem opebar iegh aff Herman Struckmeer aff Hamborigh lygindis ij Reff xxx mark Libs.

Jtem opebar iegh aff Iorijn Willers aff Hanborijgh ligendis ij Stape xxx mark Libs.

Jtem opbar iegh aff Iorgen Meer aff Hamborigh ligendis ij Gryndeffyor xxx mark Libs.

Jtem opbar iegh aff Welken Kortts aff Hanborigh ligendis ij Skottellffyor xxx mark Libs.

Jtem opbar iegh aff Henrick Vitte aff Hamborrigh lygendis ij Hoffsose xxx mark Libs.

1) Svo.

Jtem opeborritt aff Otte Baade aff Hamborrigh ligeudis ij Husseuigh xv mark Libs. med[ens] den anden halparthen aff thollen wille hand icke giffue vtt. oc løb der bortt med.

Jtem opebar iegh aff Claus Rode aff Lybeck lygendis ij Óeyeffyor xxx Libs.

Jtem opebar iegh aff Hans Bymcke aff Hanborijgh ligendis ij Óeyeffyor xxx mark Libs.

Opeberrelse aff saggefaldtt

Jtem haffuer iegh opeboritt aff de tyske som her haffuer legitt ij winther xxvij daller oc j engelott.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff Hans Berintts Basker j hest.

Jtem haffue[r] iegh opeboritt aff Henrick Basker j hest.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff aruengher Ion Ionsöns som bleff rett j hest.

Jtem haffuer iegh ibidem opeboritt aff Ions aruingher j nye xeringh. oc bleff hand sentt tiill Grijndeuigh.

Jtem haff[u]er iegh opboritt aff Guner paa Brönestedtt ij heste. den eñe for hand hogh en mand oc den anden for hand holtt sijn skatt hos segh oc icke gaff den vtt.

Jtem haffuer iegh tagitt ffraa Guner Mangnussön som med vor den thitt de danske wore slagen ij heste.

Jtem haffuer iegh tagitt ffraa Guner Andrissön som med vor att slaa de danske j hest.

Jtem haffuer iegh opeboritt aff Guner Gisslesön ij vade wattmell som hand haffuer opeboritt ij saggefaldtt aff halften som haffuer ffaaitt aff de danske penningh dend tijtt de waare slagen.

Jtem end opebar iegh aff en tysk som hedtt Pouell ij daller som her haffuer legitth ij vinther ij landitth.

Jtem opebar iegh aff Henrick kock ffor iij alñe dussyneken lacken ij daller.

[Jtem thogh iegh paa Hualssnesse som en Norttlender tiill hör som vor med den thijtt de danske vore slagen j groff palssrock oah x alñe gröntt verñingsklede oc xv alñe grofftt leritth. thete fforne gods feck manden igen epther Pouels Huittffels beffalingh[1]).

1) frá [útstr., af því að fénu var skilað aftur.

Jtem opebar iegh aff Iffuer ij Moen en hesth ffor att hañd huiste en aff de vttsleger meñd som vor med then tijdtt de danske vorre slagen.

Jtem aff mester Olluff som kôffthe segh ffraa sijtt embitt v^c^ fiske tiill tals.

Jtem aff Gerunder Petterssôn som hos vor den thijtt de danske vore slagen vj^c^ och lxxx fiske.

Jtem aff Einer Petterssôn som hos wor den thijtt de danske vore slagen iij^c^ och xl fiske.

Jtem aff Staffen Ionssôn som hyste de dôdttslager vij^c^ fiske.

Jtem aff Ion Ionssôns aruingher som bleff rett j^c^ fiske.

Jtem aff Gűñer Gűnstensôn som som med vor att ffañge her Marthen och bôdtt segh tiill att wille slaa hannűm ij hijell vj^c^ fiske.

Jtem aff Iffuer ij Moum som hÿste en aff de dôdttsleger iij^c^ fiske.

Jtem aff ser Gűlűff aff Grimstoñge ffor ett vold j^c^ och l fiske.

Jtem aff Tollôffuer paa Mossebo ffor hand togh tyske ij sijtt huss iij^c^ fiske.

Jtem aff Gűner Petterssôn paa Ranckelsted ffor hand togh tyske ij sijtt hus iij^c^ fiske.

Jtem aff Gűner Iossepsôn ffor hand togh tyske ij sijtt hus iij^c^ fiske.

Her effther ffyndis all mijn vttgiffth.

Vtthgiff paa miell

Jtem sende iegh ser Ion tiill klosters opholdtt xiij tonder miell.

Jtem er her tagitth och tæritth tiill kagger och grôdtt ffor alle vindeffolck och ffatige aar om kringh ffraa Sancthe Hansdagh 1552 och tiill Sañcthe Hansdagh baptiste [1553] xvj tonder miell.

Jtem end er bagitth ffor megh och mitth ffolck aar om kringh xv tonder.

Jtem gaff iegh ser Arne ffor hand gemmer tyld och

tyldtræ och lonthe os kelle och andítth wett altiñgh hues os behoff gôris j tonde miell.

Jtem haffuer iegh vltgiffuitth ffor iij kôrffor atth slaa ij tonde miell.

Jtem gaff iegh Olluff Torualssôn ij sijn tynistelôn j tonde miell.

Jtem gaff iegh Hognye Ionssôn ij sijn tynnistelôn j tonde miell.

Jtem gaff iegh Oder Gissellesôn ij sijn tynnistelôn j tonde miell.

Jtem gaff iegh Guner Raffuensôn ij sijn tynistelôn j tonde miell.

Jtem gaff iegh Oder Hermanssôn ij sijn tynistelôn ½ tonde miell.

Jtem gaff iegh Ion Arnessôn ij sijn tynnistelôn ½ tonde miell.

Jtem gaff iegh Guner Germunssôn ij sijn tynistelôn ½ tonde miell.

Jtem sende iegh tiill Galmether tiill ij ottheeriñgh iiij tonder miell.

Jtem sende iegh tiill Kirckeboll tiill j ottheeringh j tonde miell.

Jtem sende iegh tiill j ottheeriñgh paa Gostedtt j tonde miell.

Jtem sende iegh tiill mynde Vasslôsse tiill en iiij mande ferd ½ tonde miell.

Jtem sende iegh tiill en sexeringh ij Byggaren ½ tonde miell.

Jtem sende iegh tiill tho xeriñgh ij Grindevigh iiij tonder miell.

Jtem haffuer iegh laditth vtthvege tiill alle anderre sm̃a kongens skiffes[1]) ij tonder miell.

Vthgifftth paa malltth

Jtem haffuer iegh laditt brôge ffor megh och mitth ffolck altth aar igennũm xxxiiij tonder malt.

Jtem haffuer ser Ion ffaaitt tiill klosters opholdtt xij tonder malt.

1) Svo.

Jtem gaff iegh ser Olluff ffor kosth ij Suerbey ffor megh och mitth ffolck den thijtt iegh togh leggen aff Borgeffyor j tonde malt.

Vtthgiffth paa ôll

Jtem bleff sentth tiill altingh ĵ lest ôll.

Jtem bleff her aff drocken then stund skiffuitt laa ij Strôm vj tonder ôll.

Jtem bleff her vttdru[c]ken ij vinther tiill Nekulausmesse j tonde m[i]ôdt.

Vtthgifftth paa smôr

Jtem haffuer iegh vtthvegitth tiill xv manđs loder som lodebogen indeholler xij vetther och j fôringh smọr.

Jtem haffuer iegh vttgiffuitth ij fformandsskop och tynistekop ix fôringh smôr.

Jtem haffuer iegh vttgiftuitth ffor iiij kôrs ffoer atth slaa j vett smôr.

Jtem Hognij Ionssôn ij sijn lôn ĵ vetth smôr.

Jtem gaff iegh Oder Gissellesôn ij sijn lôn ĵ vett smôr.

Jtem gaff iegh Guner Raffuensôn ij sijn lôn iij fôriñgh smôr.

Jtem gaff iegh Olluff Torua[l]ssôn ij sijn lôn vj fôringh smôr.

Jtem bleff her fforteritth paa Bestede ffraa Sancthe Hansdagh och ind tiill iulle med dett som er vttuegitth ij skiffsfferd. hestefferdtt och anditt ffram och tiill bage xx vetter smôr.

Jtem er her fforteritth paa Bestede syden iull och tiill Sancthe Hansdagh baptiste v vetther och ij fôringh smôr 1553.

Vtthgiff paa ffiske

Jtem haffuer iegh vtthffaaitth tiill verremeñd tiill kost ijc fiske.

Jtem betalle iegh ser Arñe paa altingh som hand loñthe megh tiill kost xxvj fiske.

Jtem sende iegh ser Ion tiill klosters opholdtt ij vetter iiijc fiske och lxxx fiske.

Jtem saa er her fforteritth paa Bestede altt aar om kring ffraa Sancthe Hansdagh och tiill S[ancte] Hansdagh ĵ lest och xliiij fiske.

Vtthgifftth paa begh och tyære

Jtem gaff iegh ffor fflôtningh nær behoff gôris tiill Vijdô j tonde begh.

Jtem er her bretth paa alle kongens sma skiff j tonde tyre oc peg och ij vempell tyrre.

Vthgiff paa sôm och iern och hestesko.

Jtem ffeck ser Ion tiill klosters opholdtth x gange hestesko.

Jtem saa er her taffitth och opflytth aar om kringh fforvtthen de skabbellskiffuer som iegh haffuer laditth slaa her paa gaaren jc och xxiij gangh hestesko.

Jtem sende iegh ser Ion tiill Vidô tiill en nye xijering som hand lodtth bôghe xjc klincke iern fforvtthen de hand selluff kôffthe. och er der komen tiill skipen att fforbettere med ijc.

Jtem end sende iegh ser Ion tiill samme xijeringh ijc lange sôm.

Jtem kom tiill Syderhaffuen tiill ij otteeringh atth fforberre med jc lange sôm och jc lapesôm.

Jtem kom tiill Grindeuigh tiill en xeringh att fforbederre med ijc lapsôm och jc lange sôm och jc klinckesôm.

Jtem haffuer iegh vtthsentth tiill alle andre smaa skiff och baader och her tiill gaarssens behoff jxc lange sôm och viijc lapesôm.

Jtem sende iegh ser Ion tiill klosters behoff vj sômtener.

Jtem haffuer iegh laditth opsmede ij angell och hôler och skabbellskiffuer och hestesko. nagell och strriskroge och lôcker och anditth huatth her haffuer gortth behoff tiill gaaren saa her er icke môgitth effther aff sômtener.

Jtem sende iegh ser Ion tiill klosters opholdtth jc ossmündtt.

Vthgifftth paa skiffsbordtt och kôllthræ

Jtem ffeck ser Ion tiill en nye xijeringh atth bôge med lxxxxxij blade vogenskotth.

Jtem ffeck ser Ion tiill samme xijeringh ij kôllthræ. den ene bleff skaaren ij lange remer.

Jtem sende iegh xij blade vogenskotth tiill Syderhaffuen tiill tho viijeringh atth fforbetther med.

Jtem haffuer iegh vttsentth tiill alle andre smaa skiff och baader atth fforbetther med xiiij blade vogenskott.

Vtthgifftth paa aarer

Jem ffeck ser Ion tiill klosters skiffs xiij aarer.

Jtem tiill Syderhaffuen tiill tho viijeriñgh vij aarer.

Jtem saa haffuer iegh vtthsentth tiill alle sm̃a skiff och bader xxvij aarer sm̃a och store.

Vtthgiff paa erther och gryn

Jtem haffuer her veritth fforteritth j tonde bohuittgryn.

Jtem haffuer her veritth fforteritth j føring haffuergryn.

Jtem haffuer her verritth fforteritth j tonde med erther.

Jtem haffuer her veritth fforteritth j føring bøner.

Vtthgifftth paa saltth

Jtem er her fforsalthitt ij kǿckenitth ½ tonde vittsalt.

Jtem er her fforsalthitt paa kǿtth och fiske altt aar om kriñgh vij tonder salt.

Vttgiff paa lyner

Jtem ffeck ser Ion tiill klosters behoff x lyner.

Jtem haffuer iegh soldtth v lyner.

Jtem saa haffuer iegh vtthmallitth tiill krabbestreñge och tiill xv wttrodermendtt xx½x lyner.

Vtthgifftth paa edicke

Jtem haffuer her veritth ffortheritth ½ tonde edicke.

Vttgifftth paa slacterije

Jtem er her fforteritth aar om kringh xxij nǿdttffaldttke oñge och gamell.

Jtem er her fforteritth ibidem xxxiiij faar krop.

Jtem er her fforteritt iiij sijder flesk.

Vtthgifftt paa heste

Jtem haffuer her dǿdtt ij vinther aff heste vij.

Jtem kom tiill Vespennǿ j hest.

[Jtem gaff iegh Ion Ionssǿn ij fformandskop j heste[1]} paa thete tiillkomendis aar[2]).

Jtem gaff iegh Gũner Torckelssǿn ij fformandskop j hest ffor thete aar.

Jtem gaff iegh Snare Mangnussǿn[1]) j hest ij fformañdskop paa thete tiillkom̃endis aar.

1) Svo. 2) Frá [útstr.

Vtthgiffth paa syre

Jtem sende iegh tiill tho viijeringh paa Gallmetther iiij tonder syre.

Jtem gaff iegh Guner Suenbyörnssön ij v̄ndergiffth ij tonder syre.

Jtem gaff iegh Hemingh raattmand ffor gesterrije j tonde syre.

Jtem sende iegh tiill en vjeriñgh ij Byggaren j tonde syre.

Jtem saa haffuer iegh vttsantth tiill alle andre smaa skiff och baader fforvtthen den syre som ser Ion haffuer vttsantth iiij tonder syre.

Jtem saa er her aff drockijtth paa Bestede altt aar om kringh aff syrre xxiij tonde.

Vttgiffth paa huder

Jtem bleff opskorren tiill rediñgh rep ij hűder.

Jtem bleff opskoren tiill verremeñdtt iii huder.

Jtem er her opskorritth tiill arbedisffolck altt aar om kringh fforvden de hestehuder som kom aff de heste som döde ij ffyor[1]).

Vtthgiffth paa stryde

Jtem gaff iegh raaskonen tiill Bestede iiij alñe stryde.

Jtem gaff iegh Olluff Torualssön vj alñe stride.

Jtem gaff iegh Guner Raffensön vj alne stride.

Jtem gaff iegh Oder Gisselsön vj alñe stryde.

Jtem gaff iegh Hognij Ionssön vj alne stryde.

Jtem Ion Attnessön v alñe stryde.

Jtem Oder Hermanssön v alne stryde.

Jtem gaff iegh Meckell kellersuen iiij alne stryde.

Jtem kom tiill lyssegarn xvj alñe stryde.

Jtem gaff iegh Ion mestermand v alne stride.

Jtem kom tiill en seck som mand veger smör ij v alne stryde.

Jtem haffuer iegh soldtt ix alne stryde.

Jtem haffuer Lauris Kempe inttffangen tiill skipsbehoff paa Moryan lxxxiiij alne stryde.

Jtem Guner Germanssön ij sijn lön v alne stryde.

1) Svo; tölu vantar.

Vthgifftth paa blegitt leritt groffth

Jtem Ørne raaskonen tiill traff vj alne.

Jtem Iorden vindekoñe iij alne.

Jtem skuffe Guren vindekoñe iij alne.

Jtem ffeck ser Ion tiill klosters behoff xl alñe.

Jtem haffuer iegh soldtt xxxv alñe.

Jtem gaff iegh broder Petter tiill en syorthe vj alñe.

Jtem gaff iegh Meckell kellersuend vj alne.

Jtem gaff iegh Haluer Ionssôn vj alñe.

Jtem gaff iegh Hôgnij Ionssôn ij sijn lôn vj alñe.

Vthgifftth paa klæde.

Jtem gaff iegh Ôrñe raaskonen ij hyndis lôn bruntt fflams vj alne.

Jtem gaff iegh Torolber ffor sitt ressi[n]tth ij huor behoff gôris iij alne dussyneken lacken.

Jtem gaff iegh Hôgnij Ionssôn ij sijn lôn j alne dussyneken lacken.

Jtem gaff iegh raaskoñen paa Vidô vij alne blaamengit klede.

Jtem haffuer iegh soldtt ffor ffiske dusynecken lacken ix alñe.

Jtem haffuer iegh soldtt dusyneken lacken ffor rede penningh iij alñe.

Jtem haffuer iegh soldtt grôntt verningsklede vj alñe.

Jtem haffuer iegh soldtt en blaa ormstongen kobbe.

Jtem gaff iegh Einer Gisselessôn ij smedelôn vj alñe dussyneken lacken.

Jtem gaff iegh Kraacker Torualssôn ij fformañds[kop] ix [alne] klede. dussyneken lacken.

Jtem gaff iegh ser Ion ffor ij aars lôn xij alne blaat engel[sk]tt.

Vttgifftth paa sardogh

Jtem haffuer iegh soldtt aff sardogh xj alñe.

Vttgifftth paa homell.

Jtem er her fforbrôgtt aff en seck prisken hamell threde parthen saa att her er inthitt igen.

Vthgifftth paa brô

Jtem kom tiill altiñgh ij tonder brô.

Jtem bleff fforteritth ffôr skiff lôb aff fforvden thet som iegh lodt seluff bage ij tonder brô.

Vtthgifftth paa kelle

Jtem kom tiill raaskonen ij buritth j kettell oc vor j fôring stor.

Jtem kom tiill Wydô ij kelle huer vor ½ tonde stor.

Jtem ffeck kocken ij kôckenitth j kettell j tonde stor.

Jtem kom ij staffuenthræ som icke dotthe tiill stoffuetræ tiill inholtt ij then nye xijeriñgh paa Vydô.

Jtem bleff slypestenen tiill gaarsens behoff paa Bestede.

Vtthgifftth paa redepeni[n]gh

Jtem anttuorde iegh Per Neielssôn skriffuer paa Dauitt vtth med segh paa reggenskaff anno 1552 haltredye hũnder och tiuffue Iocymdaller. noch sex odh tiuffue marksticker. och huertt marksticke ffor xxj skilling Lybs. noch ffyere engelotther huer sticke ffor iiij mark iiij skilling Lybs. noch sex gilden. huer stycke ffor xxiiij skilling Libs. noch halluff nijende daller ij mônther.

Jtem gaff iegh Henrick kock ij sijn lôn ffor brôge oc bage oc slacterije viij daller.

Jtem gaff iegh Karsten Gisterffeltth ij sijn lôn iij daller.

Jtem gaff iegh Mekell kellersuend ij sijn lôn iiij daller.

Jtem haffuer Per Lunde opeboritth aff sijn halluff aarslôn xv daller.

[Jtem haffuer ser Ion opeboritth tiill klosters behoff xxij skatt oc iiij sticker vadmell[1]).

Jtem haffũer vttgiffuitt ffor xij alñe engelst blaatt som ser Ion feck ix daller.

Saa haffuer iegh nũ anttũor[t]itt Per Lũnde vtt med segh xviiij daller och en engelott.

Vttgifftth paa vattmell

Jtem anttuorde iegh Per Nielssôn vtth med segh skriffuer paa Dauitt xiiij packer wattmell. dett regnis tiill hobbe j[c] oc lxxv skatthe wadmell. och viij Isslands sticke ij huer skatth.

Jtem haffuer Pouell Vittffelltt tagitt tiill hôsecke tiill

1) Frá [útstr., af því að það á ekki hér inn.

koñgens heste som hand togh wtt med segh xv skatte oc ij alñe vattmell.

Jtem haffuer iegh vttgiffuitth ffor xxvj tonde syrre xij skatther och vj alñe vattmell.

Jtem haffuer ser Ion opeboritt tiill klosters behoff xxij skatthe och iiij alñe vattmell.

Jtem ffeck j bossmand paa Dauitt ffor hand tyæritt masten effther skipers beffalyngh iiij alñe vadmell.

Jtem kom tiill Dauitth tiill en tyærekost j alne vadmell.

Jtem gaff iegh Hans Vettighe styrremañd v alne vatmell.

Jtem gaff iegh Per Nielssȯn skriffuer paa Dauitt v alñe vattmell.

Jtem gaff iegh Iȯrgen Ffȯnbo ffor hand togh tall paa ffisken ij Strȯm iiij alñe wadmell.

Jtem gaff iegh hȯybosmand Bertell iij alñe.

Jtem gaff iegh ffor ffiske att ffȯre aff garden ij Strȯm viij alñe vattmell.

Jtem gaff iegh en drengh som ffȯlle skollemester tiill Skalolt ij alñe vattmell.

Jtem ffeck Trouels temermand effthers[1]) Ssymens Suerbecks beffalyngh viij alñe vattmell.

Jtem gaff iegh Marckus ffor sijtt ressyntt huor behoff gȯris iiij alñe vadmell.

Jtem gaff iegh ffor tho kȯrffor att slaa xvj alñe vattmell.

Jtem gaff iegh ffor tȯnnebond ij alne vadmell.

Jtem gaff iegh Karsten Gisterffeltt ij sijn lȯn xij alñe vatmell.

Jtem gaff iegh ffor tho viijeriñgh att lape ij Syderhaffuen vj alne.

Jtem Guner Germűndssȯn ij sijn tyenistelȯn viij alñe.

Jtem Ion Attñessȯn ij sijn lȯn xij alñe.

Jtem gaff iegh Ion mestermand ij sijn lȯn xiij alne.

Jtem Olluff Torualssȯn ij sijn lȯn xx alne.

Jtem gaff iegh Ogműnder ij sijn lȯn xj alñe.

Jtem gaff iegh Hognij Ionssȯn ij sijn lȯn xvj alñe.

Jtem gaff iegh Oder Gisslessȯn ij sijn lȯn xvj alñe.

---

1) Svo.

Jtem gaff iegh Guner Raffensôn ij sijn lôn xij alñe.
Jtem gaff iegh Oder Hermannssôn ij sijn lôn xiiij alne.
Jtem gaff iegh Ǫrne raaskonen ij hyndis lôn x alñe.
Jtem gaff iegh Iocka vinnekone ij hyndis lôn vj alne.
Jtem gaff iegh skuffue Gunne ij hyndis lôn vj alne.
Jtem gaff iegh Helge vindekone ij hyndis lôn vj alne.
Jtem gaff iegh Guren Gulbranttdotter ffor hũñ arbeitt all somer igenum vj alne vadmell.
Jtem kom tiill ij secke iiij alne.
Jtem bleff vttgiffuitth ij Grendeuigh ffor ffiske att gemme xiiij alne.
Jtem gaff iegh Torckell ij Kolleffyor ffor syre att sancke och ffor xij redjñghs tôruff xij alne.
Jtem gaff iegh en drengh som dreff ffæ heym aff Borgeffyor iij alne.
Jtem Pouell ij Syderhaffuen ffor skiff att lape vj alne.
Jtem gaff iegh Einer Olluffsôn ffor sôm att smede och anditth hues behoff gôris viij alne.
Jtem gaff iegh Oder tiill Baaressôr ffor ett hunder sôm att slaa och leyer att deñge al somer igennum xij alne.
Jtem gaff iegh Ieffuer hestemand ij sijn lôn x alne.
Jtem gaff iegh ffor en xeringh att lape ij Gryndeuigh vj alne.
Jtem gaff iegh Ion Rep ffæheyuer[1]) ij sijn lôn iiij alne.
Jtem gaff iegh Oder tiill Baarressôr ffor hand ffôre miell ffraa Bestede och ij[1]) tiill Grindeu[i]gh v alne.
Jtem gaff iegh broder Petter paa Vydô tiill klæder x alne.
Jtem gaff iegh Meckell kellersũen tiill klæder x alne.
Jtem gaff iegh Ion aff Gogsted ffor fiske att gemme viij alne.
Jtem gaff iegh Narffue aff Holm̃e ffor att hand vttsôgthe megh lôssemeñd iiij alñe.
Jtem gaff iegh en ffatigh saar koñe iiij alne.
Jtem gaff iegh Henrick kock ij sijn lôn som iegh hanum skildigh bleff aff fforgañgen aar xx alne.
Jtem Torder Suenssôn laffretthemañd ij neffeñderkop viij alñe.

1) Svo.

Jtem Ion Gunerssôn laffretthemaṅd ij neffenderkop viij alne.

Jtem Torsteṅ Halbyernssôn lagretthemand ij neffenderkop viij alne.

Jtem Guner Tordessôn lagretthemand ij neffderkop[1] viij alne.

Jtem Ormer Ionssôn lagretthemand ij neffenderkop viij alne.

Jtem Gisselle Ionssôn lagretthemand ij neffderkop viij alne.

Jtem Oder Syffuerssôn lagretthemand ij neffderkop viij alne.

Jtem Skegge Gundssôn lagrethemand ij neffenderkóp viij alṅe.

Jtem haffuer iegh vttgiffuitt ij vndergiff och fformandskop oc tynnistekop och kellelegge som loddebogen indeholler xxix skatthe och j alṅe vadmell.

Thete effthern[e] vattmell haffuer borgemester och raadis drenge opeboritt paa deris hosbondis veggen.

Jtem Iens Olluffsôn Per Goskis drengh xl alne.

Jtem Iacop Olluff skriffuers drengh viij alne.

Jtem Claus Mattis Claussôns drengh viij alne.

Jtem Hans Gladtt Matis Luckessôns drengh viij alne.

Jtem Lauris Ienssôn paa haṅs hossbondis vegen Christor Monssôn xxiiij alṅe.

Jtem Per Olluffsôn Pouell Hanssôns drengh viij alṅe.

Jtem haffuer Mekell Oggessôn opeborit paa sijns hossbondis vegen Torbôrn Ienssôn viij alṅe vadmell.

Jtem gaff Gerṻṅder Petterssôn paa Hafferrenbyernestedtt xxiiij alṅe vadmell ffor att haṅd lonthe megh sijn viijeriṅgh ij vertijden ffor dij att koṅgens skip bleff opgiffuitt paa Gogstedtt.

Jtem ffeck iegh Torger vindekoṅṅe tiill seṅgklede att lyge ij iiij alṅe vadmell.

Jtem gaff iegh ffor fiske att fforuaare ij Syderhaffuen xvj alṅe vadmell.

---

1) Svo.

Jtem haffuer Iórgen Ffônbo ffaa[1]) paa sijns hossbondis vegen Symen toller xvj alñe vadmell.

Jtem gaff iegh bossmenden pan Morion[1]) ffor fiske att fôre ffraa Mellshoffuitt ij Strôm xij alne vadmell.

Jtem gaff iegh ffor iij fflyndergarn och ij spaner och j bôtthe xxvij alñe vadmell.

Jtem ffeck skiper Laũris tiill en tyærrekost en alne vadmell.

Jtem ffeck Laũris Mulle iij alñe vadmell.

Jtem ffeck kocken paa Morion v alne vadmell.

Jtem ffeckk bôsseskôtthen paa Moryon iij alne vadmell.

1553.

Vpebôrssell paa fiske thete aar.

Ffôrst aff loderren er xvij lester och xxxviij fiske.

Jtem aff leger och aff lanskildtt er viij lester iij^c och lxxxxxiij fiske.

Jtem opaff gefftoldtt er ij lester ij^c och lxxxxxviij fiske.

Jtem aff ɪx lôssemeñd iiij^c och xxx fiske.

Jtem aff ɪx skatthebônder iij^c och lxxxx fiske.

Jtem opebor[i]tt aff Ormer Stollessôn paa hans geld j lest och lxxiiij fiske.

Jtem aff Dade Gũdmũnssôn aff Sneffuels sissell ij lester fiske och x/^c och xj fiske som hañd skilldigh bleff anno 51.

Jtem aff Worma Esseberigh och Rônneueld tijngstedtt v^c fiske.

Jtem aff saggeffaldtt iiij lester ij^c och l fiske.

Jtem ffor v lyner lxxv fiske.

Jtem ffor ɪx alñe dussyneken lacken lxxxxxviij fiske.

Jtem ffor vj alñe werningsklede xxviij fiske.

Jtem ffor en blaa ormstongen kobbe lxxx fiske.

Jtem ffor xj alñe sardogh xliiij fiske.

Jtem ffor xxxv alñe blegitt stryde lxx fiske.

Jtem ffor ɪx alne stryde xiiij fiske.

Sũma xxxvij lester och xxiij fiske.

---

1) Svo.

Anno dominj 1553.
Vttgiff paa fiske thete aar.

Jtem haffuer ser Ion opeboritt aff loddefiske om korsmesse tiill klosters opholdtt vij^c fiske.

Jtem haffuer Laũris Mũlle opeboritt ffor j tonde maltt och ij tonder miell j^c och l fiske. och feck Torder ij Nerũigh thet ffor fiske att ffôrre ij Strôm thet aar 1551 den thijtt Ffrans Iepssôn och Laũris Mũlle wore ij landitt.

Jtem opbar Lauris Mulle ffor xl gange hestesko j^c och xl fiske som Anders Hoffmand tiill hôrde.

Jtem opebar Per Olssôn ffor vij alñe blaameñgitt klede j^c och xx fiske och ffor en laass iiij fiske.

Jtem opebar Mattis Klaũssôns dreñgh ffor j tonde edicke xl fiske och ffor j^c splett iiij fiske och ffor iiij bôtter vj fiske.

Jtem skipper Laũris ffor keper xx fiske.

Jtem er taffuitt och opæditt och borttstollitt j^c och lxxxxx fiske.

Jtem saa haffuer iegh nu anttuorritth Laũris Kempe ij Moryan xxxv lester och vij^c och xxix fiske och der ij blantt vor v^c store fiske.

Sũmarũm paa altt wttgiff er xxxvij lester xxiij fiske.

---

324. 24. júní 1553. á Bessastöðum og í Viðey.

Skrá um eignir Bessastaða og Viðeyjar, er Páll Hvítfeldr tók við, þegar hann tók hirðstjórn á Íslandi.

AM. 264, fol., frumrit á pappír. — Uppskrift af einum kafla, bréfaskránni, er með hendi Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 361—2.

Thette er thett Inuentarium paa Beste[d paa Is]landtt som Lauris Mule haffuer leuere[t til] migh Pouell Huytfeldtt paa kongelig Maiestatis weg[ne paa Sancte] Iohannis Baptiste affthen aar mdliij.

Hæste oñde och gode paa Huidôe oc Bestedt xxxvij oc j hôr tiill. ssom bleff geldit ij den schyldt [for] norden.

Kiôr mett i quie vj kiôr.

Tiur j tiur.

Hesteskoe xx ganghe.
Hesteskoesôm xl ganghe.
Smaa fiiskeangler.
Racktt iern̄ ɉ fadt. oc i fôring mett laggesôm och skierresoug.

Vdij Kyôckenitt

Kielde stoere och smaa vij.
Riister ij.
Trefodt j.
Bradspydt j.
Slactirôxe j.
Syn̄opsquarn j.
Brandtiern̄ j mett ij stængher.
Fadtt xvij træfadtt.
Trætalerckin xv.
Een pundere aff iern.
Een pundere aff træ.
ij smaa ôelkar.
Ierntruff ij.

Vdij mȩlckehusitt

j liiden gryde.
True tiill mælck vij.
Kiælde ij. then ȩene liiden.
Lijuss j tonne.
Een Boltt mett vij bôglir.
Een gamill kiiste mett Hôeleer. Huædsteene och ān̄ditt gammilt iern.
Theengotter ɪx.
Begh och tiære ix tonder.
Benngle tiære v.
Bladt wognschudt j^c bladt oc xxx.
Kiernir j.

Vdij smedien

j bôssekam̄ir tiill j smediestædt er gamiltt.
Hamre ij.
Houfftængir j.
Bællir ij.
Sperhagir j.

Tængslir j.
Bryggekiælde gamble. paa ij tonne.
Kluber med redingh viij.
Vdij kyerckin
Klyppingh schyn̄dtt xvj.
Huder xxxv.
Lyner ix.
Smôr v wætther.
Klockir j.
Kijber x.
Indholt ix stycker.
Kiôde ij tonner.
Saudælar j tyltt.
Iern̄schoufflir iiij.
Aarir smaa oc stoere xxiiij.

Regiister paa hues kongeligh breffue och domme Otthe Stiissôn antuorder fra siig. huilcke breffe Lauris Mule leuererede migh Pouell Huijtfeldt paa Bæstedt paa kongeligh Maiestatz wegn̄e Sancti Johannis Baptistæ affthin aar mdliij.

Fôrst Byscopernes Stadfęstiilsse paa Pijninghs dom̄. att tydske kiôpmen̄dtt schulle icke ligge ther wijntherleye. eller giôre noghin an̄din vrætt.

Een dom om samme sagir. oc een rætt maall och wæcth och anditt effthir lougbodin.

End een Stadfæstiilse paa Pijnings dom̄ emodt vdlendschir.

Eet wor naadugiste Herriis breffue. att in̄gen tydsche schulle ligge ther wijntherleye.

End eet wor nadigste Herris forbudsbreff. att ingen tydsche schall kiôbe mett bon̄den fôr handt haffuir vdgiiffuet sin lan̄dschyldt.

Eet breff att in̄gen vdlendschir maa ligge ther wijntherleye. eller bygge nogin schib att selge. eller fiiske mett. oc forbiuder geystlige oc werdslige thennom att husse eller herberghe.

Jtem eet strengtt permen̄tzbreff. att in̄gen tydsche eller vdlen̄dsche maa forlôbe theriis toldt. oc forbiuder vlounghe alne. tynner. oc altt vrætt maall.

Breff paa een gaardtt heder Nederuych[1] som bleff forbrott vndir kronen oc giiffuer xij wætther fiisk.

xxviij permeñtzbreff och j papyrsbreff liudendis paa Biscop Ions søn. Sære Biörn. som Eggertt antuordet mig.

Eet Kongeligh Maiestatz breff liudendis paa the vdsliigis[2] meñdt som sloge och mett wore att slae the Dansche ihiell. oc att alle som boer paa Islañdtt schulle werre behielpelighe. att the motte paagriibiis. oc ther wdoffuir straffiis ssom wedbör. Icke helder schulle nogin husse eller [hiemme] nogin aff thennom vnder stoer straff[3]).

Eet koñgeligt forbudsbreff att iñgen ehuo handt helst er eller werre kañdt maa bruge eller bruge lade nogin duggerij her vndir Jslandt.

Jtem hues baade som iegh Poffuill Huitfeldtt haffuir añammidt paa kongelig Maiestatis wegñe aff the Kiöbeñhaffnske ssom the haffue leuereriidt paa Islandt.

[paa Huidöe[4]).

j gamill baadt att förre vdoffuir mett.

for Brönestedt j iiij mañde ferie med sin behöring er thenne baadt komen ij stedin for then paa Voe.

for mijnde Vatlose j iiij mande ferie.

for Kasthuss j iijæring mett iiij aarir.

for Melssiö iiij ij mande ferier.

for Grijndeuig ij gode viijæriñge.

for Kyrckeboell j viijæringe.

for Syderhaffn ij viijæriñgher.

for Sternes j xijæring oc j viijæringh.

for Gockstede j liiden viijæringh.

Thette er thett Inuentarium paa Huidöe clostir som Lauris Mule levererede mygh Poffuill Huitfeldtt. Then tiisdag næst fore Iohannis Baptiste dagh aar mdliij.

1) Hér er átt við Njarðvík (Kirkju-Njarðvík). 2) Þ. e. venjulega udsleger eða udslegers (útlægir). 3) Hér er útstr: Oc ther vdaff schall ingen husse eller hiemme nogin aff thennum. Eftir það er þessi klausa sem sýnist hafa átt að vera með, en ekki er útstr.: eller giöre thennom nogin tiilsterckningh ij nogin maade. 4) Er svo, yfirskrift.

Melckekiör ij klosteridt oc ij ladegaarden xlviij.
Melckefaar jc xv.
Vñge nödt aars gam̄ble oc ældre lj.
giilde faar som vddreffuen waare ij fielden lxxxviij.
Vñge lam waare föde ij aar lxxx.
Kalffue x.
Heste xx.
Suin iiij.

Vdij melckhussitt

Melcketru xviij.
Bytter smaa oc stoere xx.
Melckespañde vj.
Kijernir j.
Smaa schyrschaalir xxiiij.
Store kar tiill schyr ix.
Horñscheedir v.
Syr oc añditt smaa tyngist som hör tiill melckhussitt.

Vdij Spisekammeridt

Theeñfadt oñde oc gode x.
Vañdbeckin stoere oc smaa iiij.
Leuekar aff kaabir ij.
Træfadt oñde oc gode xxvj.
Trætalerckin femsindstiue.
Gamble kiister vij.

Vdij Conuentz Stuen

Madtbordt iij.

Vdij Smörhusit

Smör lxxx vættir smör.
Saltede laxe xvj.
Nödefaldt ij.
Ierñpundere j.
Biismere ij.
Traun ij tonder.

Vdij Redingehusit

Riiffuer xv.
Höeleer viij.
Kluber met theriis Redskab viij.
Øxer iij.

Tengsler j.
Nauffre iij.
Klouffuer tiill iiij heste viij.
Hagebôsser ij som komme tiill Bęstestedt[1]).
Huædtsteene v.
Schouler iij.

Vdij Kyelderin

Gam̄ble theenkan̄dir stoere och smaa viij.
Drickehorn̄ oc staabe som inthet duer xx.
Gam̄ble kaabirhanir iij.
Een tros paa xxx faugne.
Saue ij.
Res tiill viij Heste.
Torre hudir ix.

Vdij Bryggerhusitt.

Øelkar ij.
Een bryggekædiill paa iij tonne han̄dt kom tiill Bæstedt.
Piiber att legge syr vdij iiij.
Stampir j.
Kiædle on̄de och gode x.
Kaabirgryder on̄de och gode iij.
Iern̄sch[o]ueler ij.
Baiesaltt j tonne.
Iern̄sten̄gir v.
Handtquarn j.

Vdij Smedien

Smediestædt j.
Sperhagir j.
Bællir ij.
Tængir ij.
Hamre iij.
Nagiillthou ij.
Sômkloffue j.
Torffleer ij.
Sliibesteene ij.
An̄glir vden liner xij.
Vlat iiij tonder.

1) Svo.

j gam̃ellt faaldeboer.
Gam̃ble prydsche Kiister ij.

Vdij Kyerckin

Kalcke mett theris diische tho smaa oc ij stoere.

Kyerckenns klædir oc breff tiill Huidô clostir ligger ij ij kiister. oc haffuir brodir Pedir nôgelin tiill dennom. ij then eene kiiste ligger ij poeser mett klostirs breff. huilcke poser iegh Poffuell Huittfeldt haffuir besegliidt.

Hues goeds ssom er kommidt tiill Huidôe klostir aar mdliij.

Fôrst lx tonner mell.
maltt xlj tonne.
j lest ôell.
iiij tonner humble.
iij tonner saltt.
ij fadt ierñ.
j tonne bygh.
j tonne ęrtir.
j tonne gryn.
fiisk ij lestir oc j hundrit.
oxsehuder iiij.
Liner xxx.
Lappesôm xxxviij^c oc lx.
Hesteskoe xxxv.
flesk viij siider.
Tięre ij tonner.

---

325. 26. júní 1553. í Snóksdal.

Samþykki Kristínar Ormsdóttur við því, að Jón Erlingsson, sonr hennar, seli Daða Guðmundssyni jörðina Steina í Borgarfirði.

AM. Apogr. 4474. Ex. orig. „Ur Hustru Þrudar brefum fra Pali lögmanni sendum 1723. enn sendum til baka 1724. Collata accurate satis“; m. h. Árna Magnússonar. — Uppskrift mag. Guðmundar Þorlákssonar er í þjóðskjalasafni.

Vitnisburdr Sira Magnuss Mokollssonar[1])

Þat giorum vid Magnus prestur Eyolfsson og Þorlakur Eireksson leikmann godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefe. þa er lidit var fra hingat burd vors herra Jhesu Christi. M. D. L. og iij. ar. i Bæ a Raudasandi a manudaginn næsta fyrir Dyra dag[2]) voru vid i hia. saum og heyrdum a ord og handahand þessara manna. af eirne alfu Biorns Hannessonar. en af annare Jons Erlingssonar og Kristinar Ormsdottur. modur hans. at svo fyrirskildu. ad adrnefnd Kristin Ormsdotter. lagde sitt samþycke til. at sonur hennar Jon Erlingsson sellde Dada Gudmundzsyne iordina Steina. er liggur i Borgarfirde i Hiardarholtz kirkiusokn. fyrir x^c. enn þau vj^c. sem hun være dyrare skyllde Dade Gudmundzson eignadz fyrir þat omak og kostnad. sem hann hefde haft vegna Kristinar husfreyiu Ormsdottur um fyrr skrifada iord Steina. og til meire stadfestu og vitnisburdar hier um. setium vier fyrrskrifader menn ockur innsigle fyrer þetta vitnisburdarbref. hvert skrifat var i Snogsdal i Breidafiardar dolum. manudaginn næstan fyrir Petursmessu og Pals um sumarit. og a sama are sem fyr seiger.

---

326. 1. júlí 1553. á Þingvelli.

Viðrkenningarbréf Daða Guðmundssonar fyrir því, að hann hafi tekið við 49 kúgildum með jörðum konungs, er honum hafi verið fengið umboð yfir, vestan Hvítár.

AM 238, 4to., bl. 82—3 (gl. blaðatal 32—3), Bessastaðabók, skr. ca. 1560. — Uppskriftir eru: Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to. bls. 85, og Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar í þjóðskjalasafni.

Bref Dada Gvdmvndzsonar sem hann hefur fyrir jordvnvm fyrir vestan Hvitá.

Eg Dade Gvdmvndzson medkienvnst ad[3]) ec hefi medtekit ix kvigillde og xl. og einn kapal med þessvm mins herra kongzins jordum. sem hans nadar herradomvr hefur

1) „Þetta stendr utanā brefinu med gamalli hendi". (AM). 2) þ. e. 29. maí. 3) af, hdr.

mier vnt og forlient fyrir vestan Hvitá. epter þui sem hans nadar bref inne helldvr. og nær sem gvd kallar mig. þa skvlv miner erfingiar aptvr greida suo fellda peninga sem þetta bref inne helldvr. mins herra kongzins fovita. Og til sanz vitnisbvrdar hier vm þrycke ec mitt innsiglle á þetta medkienningarbref. hvort ed skrifat var á Þingvelli á lavgardeiginn næstan epter Petvrs messo og Pals vm svmared arvm epter gudz byrd ꝏ d l iij.

---

327. **3. júlí 1553.** **á Þingvelli.**

Staðfesting Odds lögmanns Gottskálkssonar á úrskurði Orms lögmanns Sturlusonar um gildi bréfa Kolbeins Arngrímssonar.

AM. Apogr. 4564b. „Epter originalbrefi fra Jone Jonssyne á Gunnsteinsstodum". Árni lýsir innsiglum. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Jhesus.

Þat giorum vid Jon Magnusson og Grimur Þorleifsson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi þa er lidit var fra Gudz burd ꝏ. d. l. og þriu ár a Þingvelli manudagin næstan epter Peturs messu og Pals[1]) vorum vid i hia saum og heyrdum á at Nikulas Tumasson beidezt skodunar Odd Gottskalkson logmann nordan og vestan á Islandi a þeim brefum sem hann þar medferdist[2]) hafdi fyrir sinn husbonda Kolbein Arngrimsson sem var vrskurdur Orms Stullasonar er logmadur hafdi verit og þau önnur bref sem þar vm samhlioda vrdu og af[2]) þessum brefum upp les[n]um og yferskodutum i sierhuorri grein. þa samþyckti fyrrgreindur Oddur logmadur oll þessi bref loglig og myndug þar til annad sannara fyrir sig kiæmi ok at ollu so profudu og fyrir hann komnu gaf adur skrifadur Oddur logmann fyrr skrifudum Nikulasi Tumassyne sin handsol at fyrrgreindur Kolbeinn Arngrimsson skylldi þessu obrigduliga hallda meiga. vtan annat skia[l]legra fram komi epter þui sem fyrr skrifad stendur. og at ollu so toludu og fyrir skildu at nærverandi Egiert Hanssyne logmanni sunnan og austan a Jslandi.

1) Þ. e. 3. júlí. 2) Svo.

Og til sanninda hier vm settum vid fyrrskrifader menn ockur jncigli fyrir þetta bref skrifat a Sualbardi i Eyiafirdi fimta sunnudag epter de trinitate[1]) a sama are sem fyrr seiger.

---

328. 5. júlí 1553. á Þingvelli.

Kvittun Páls höfuðsmanns Hvítfelds til Jóns Magnússonar á Svalbarði um rétt skil á lausafé síra Bjarnar Jónssonar á Melstað og á skuld við Ára lögmann Jónsson.

AM. 234, 4to, bls. 547—8, skr. ca. 1595. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Hôfudzmannsbrief og kuittuñ giefeñ Ione Magnussyne vppa hañs Reikningskap.

Jeg Pall Huijtfeld konglig Mayestets hofudzmann yfer allt Jslannd giôre gődum mônnum kunnugtt med þessu mijnu opñu briefe. ad velkiendur mann. Jon Bonde Magnusson. hefur vid verid j þann sama tijma sem Pietur Einarsson giôrde mier reikningskap af þeim peningum sem sera Birne heitnum hofdu til heyrtt og nu var vnder minn herra konginn komid. halfpartt af lausagotze. Enn annar helmingur til skiptist fatækum bôrnum fyrrgreindz sera Biorns heitins Jonssonar. eptter þeirre giôf og briefe. sem Christophor Th[r]anndsson og Axil Jul þar vm giortt og vt giefid hôfdu. Og af þui. ad jeg fyrrgreindur Pall Huijtfeld hefe sied og yferlesid þad kuittunarbrief. sem Pietur Einarson hefur vt giefid fyrr skrifudum Jone Magnussyne. j hueriu hann medkiennist. ad hann hafe vpp borid mijns her[r]a kongzins vegña j fyrrsagdañ reikningskap Eitt hundrad kugillde og Tuo þad sem kongdominum tilheyrer. Enn fyrrskrifud bôrñ eitt hundrad kugillde og tuð j sinn partt. Og sakier þess ad þrattnefndur Jon Magnusson baud sinn ejd fyrer mier. ad hann visse ecke betur. enn hann hefde klárañ reikningskap stadit. þa giôre eg fyrrgreiñdur Pall Huijtfeld og gief fyrrnef[n]dañ Jon Magnussoñ. mijns herra kongsiñs vegña kuittañ og akiærulausañ eptter hañs reikningskapar hliodan fyrer mier og ôllum ôdrum konglig Maiestatis fővitum og vmbodzmônnum.

1) Svo, þ. e. 2. júlí (!).

Og til sannenda hier vm̃ þryckie eg mitt signet nedañ á þetta kuittunarbrief. huertt skrifad var a Þingvelle. Manudagenn næstañ epter Pieturs messu og Páls. Anno domini M. D. liij.

Saumuleidis hefur fyrrskrifadur Jon Magnusson afgreidtt Pietre Einarsyne konglig Mayestatis vegña xxv málnytukugillde og xv hundrada ȷord. sem heiter Tiorñ. med ejdekote sem heiter Haukastader fyrir þa skulld sem fyrrgreindur Jon Magnusson var skylldugur Ara Jonssyne.

---

329. 6. júlí 1553. á Bessastöðum.

Úrskurðr Páls höfuðsmanns Hvitfelds, Jakobs Hvides, Ólafs Kalips og Jóns lǫgmanns af Agðasíðu Simonarsonar og tylftardómur, kvaddur af þeim, dæmir gilda fjórðungsgjöf Ara lögmanns Jónssonar til Helgu, dóttur sinnar, á Einarsstöðum og öllum peningum hans fyrir norðan Vaðlaheiði.

AM. 249 c, 4to., III., bl. 1—2 m. h. Pétrs Pálssonar á Staðarhóli. ca. 1610. — Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni í Lbs 1974, 4to., bls. 159—60, og er þetta skrifað ca. 1600—1620 (=V). — AM. 382, fol. — Prentað í BB. Smævir I. bls 208—14. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Jeg Pæll Huijtfelld konglig Maiestetz Hofudzmann yfer alltt Jsland og Jakupp[1]) Huide til Raudkelld[2]) ȷ Fẏñ og Olaf Kalippson Hofudsmann [vppæ kongsins skip fyrir nordañ og Jon Simonsson logmann[3]) vppæ[4]) Agedis sıȷdu. giorum godum monnum kunnugtt med þessu voru opnu Brefi ad vær hofum setid ȷ skiptum wid Grijm Þolleifsson vppæ hans sẏsturdotturs[6]) vegna. vm þæ giöf. sem Are heitinn Jonsson skylldi gefa sinne dottur Helgu Aradottur. huer giof ad war Einarstader og aller þeir peningar sem lau fyrir nordañ Vodluheide. Leiddi Grimur vitue med svornum[7]) Eidum æ alþinge. ad Are skẏlldi fẏrrnefnda giof gefid hafa. huar[8]) ad eg[9]) fẏrrskrifadur Pæll Hvijtfelld doms a beiddist konglig Maiestetz vegna. huortt optnefndur Are hefdi matt so mikla

1) Jacob V. 2) Randkiellde V. 3) [sl V. 4) pæ V. 5) Agdeanes V. 6) Svo. 7) suðrdum V. 8) huad V. 9) sl. V.

peninga gefa eptter logum. Dæmdu þeir xij dandismenn sem þar voru tilnefnder med fullu doms atkvædi ad Are hefdi ecki matt meira gefa vr sijnu fe helldur enn fiordungsgiof. og Eptter þeim dandimanna domi. þa[1]) skiptum vier fyrr skrifader menn ædur greindri Helgu Aradottur. vr þeim peningum sem Ari heitinn Jonsson [hafdi ætt[2]). j sijna giof eptter logbokarinnar[3]) ordum, fyrst gardinum Einarstodum. huer gardur ad wirdttur var [til leigu[4]) fyrir iijc og þar med xvij kýr og xı[5]) æsaudar kugilldi. og v. kuigum[6]) veturgomlum[7]). j naut fiogra vetra gamalltt. fiogur naut veturgomul. iiij kalfar. [v. sauder[4]). og þessar vtjarder[8]) og kugilldi þar med. sem hier eptter seiger.

J fýrstu med Glaumbæ v. kugilldi. leigd jord fyrir ijc.

Jtem med Biorgum v. kugilldi. leigd jord fyrir jc og xx ælner.

Jtem med Fliotzbacka. vj. kugilldi. leigd jord fyrir jc.

Jtem med Jngialldsstodum. v. kugilldi. leigd jord fyrir jc.

Jtem med Kvijndisdal. v. kugilldi. leigd jord fyrir jc.

Jtem med Holum. v. kugilldi leigd jord jc. og xx alner.

Jtem med Narfastodum. vj. kugilldi. leigd jord fyrir ijc.

Og til meiri audsyningar stadfestu og sans vitnisburdar hier vm þa þrýckium wier fýrr nefnder[9]) menn vor signet [nedañ a[10]) þetta skiptaBref huertt ed skrifad var æ Bessastaudum. fimtudaginn næstañ epter visitationis[11]) Mariæ Anno domini 1553.

---

330. 27. júlí 1553. i Skálholti.

Boðskapr Marteins byskups Einarssonar um yfirreið sína og kirknaskoðan, einkum frá Húsafelli sem leið liggr fram á Rosmhvalanes.

AM. 266, fol., bls. 185. — AM. Apogr. 2854. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

1) b. v. V. 2) [ætti V. 3) bokarinnar V. 4) [sl. V. 5) ıx, V. 6) -ur V. 7) -gamlar V. 8) V; voru jarder 249. 9) skrifader V. 10) [fyrir nedañ V. 11) -nem V.

Wisiterunar Bref.

Eg Martein Einarsson vnder gudz þolinmædi Byskup j Skalhollti kunngiori ydur ollum sem beneficia og kyrkiunar hallda j sunnlendıjngafiordungi ad nu med gudz tilsia fyrirberst eg ad rıjda vm eda senda vm̃ allar þær kyrkiur sem eg kann fyrst til ad komast. sierdeiliz heiman til Husaferlz og þadan til Reikiahollz og so kyrkiu af kyrkiu sem leid liggur fram̃ a Rosmhualanes og mıjnz Embættiz vegna aull kyrkiunnar mal greida þau fyrir mig kunnu logliga ad koma sem er gudz ordi og hanz þionum til fram̃kuæmdar hiastaudu og leidriettu efftir efnum. So og maldaga wpskrifa og vmskoda kyrkna eignir og porcio. halfkyrkiur med sıjnum eignum og þar med bænhvsum og þeirra kugıjlldum til hinz besta radstafa med villdustu manna radi krıjstnini til vphelldiz og so nidursetia allar þær agreinıjngar med lærdum og leikum ef verda mætti med gud[z] hialp mier þad mauguligt. Þui bid eg alla goda menn sierdeiliz lærda og leika þa sem kyrknanna forrædi hafa j greindum fiordungi til reidu hafa þann reiknıjngskap sem sier huorium ber fyrir sig eda sıjna kyrkiu ad suara med audrum þeim greıjda sem þeim ber efftir laugum mier ad veita. Enn ef nockrir þickiast nu ei so vidlatnir minni tilkuomu edur nattveru þa bid eg þeir komi j veg fyrir mig. so ad eg meigi nadugliga vm̃huxa mier annan̄ godan̄ nattstad j tıjma. sierdeiliz bidiandi ad þetta brief skilist fra einni kyrkiu til annarar a mıjnum þessum veigi.

Og til meıjri stadfestu hier vm̃ þrycki eg mıjnu jnnsigle vpa þetta bref skrifad j Schalholti fimtudaginn næsta fyrir Olafzmesso fyrri arum etc. 1553.

---

331. 5. ágúst 1553. á Grænavatni.

Vitnisburðr þriggja manna um, að Ingjaldr Högnason hafi fengið Sigurði, syni sínum, 10 hundr. í jörðunni Hamri í Laxárdal í móðurarf sinn og að auk 2 hundr. í sömu jörðu og 4 málnytukúgildi í löggjöf.

AM. Apogr. 4563, m. h. Arna Magnússonar „Ex originali". Öll (3) innsiglin voru dottin frá. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þad giorum vier Kolbein Arngrimsson. Einar Tumasson. Haldan Þorgeirsson godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi þa er lidit var [fra] hingatburd vors herra Jhesu Christi. ϖ. dc fimttiu[1]) og þriu ar. a Grænavatni vid Myvatn a Jacobsmesu[1]) um sumarit voru vier i hia saum og heyrdum a ord og handaband þessara manna af einne alfu Jngialldz Hognasonar. enn af annare Sigurdar Jngialdssonar sonar hans. at so fyrer skilldu at adurgreindur Jngialldur gallt adurnefndum Sygurdi. xc. i jordune Hamre er liggur i Laxardal i Þverarkirkiu sockn med ollum þeim gognum og giædum sem greindre jordu fylger og fyllgt hefur at fornu og nyu. og adur greindur Jngialldur vard fremst eigandi at ordin. j sinn modurarf. þui hann være honum so mikit skylldugur sinnar modur vegna. med þeim peningum sem henne hafdi til erfda fallit epter Sira Þorkel heitin brodur sinn. so og gaf tittnefndur Jngialldur opptskrifudum Sigurdi sýni sinum iic [i] jordune Hamre og. iiij. malnytukugilldi. og skilldi þessi. vjc. vera hans loggiof. Og til sannenda hier um settum vier fyrrskrifader menn vor incigli fyrer þetta bref hvert skrifat var a Grænavatni vid Myvatn la[u]gardagin næstan fyrir Lorenciusmessu a sama are sem fyrr seiger.

---

332. 7. ágúst 1553. á Melum.

Ólafr Brandsson fær Marteini byskupi Einarssyni jarðirnar Vindás á Landi og Hreiðr í Holtum í sakferli og tiundarhöld. sem dæmd höfðu verið af föður hans, Brandi Guðmundssyni, en byskup kvittar Brand að fullu.

Bps. Skalh. IV, 13, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2555. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Bref um Windaas og Hreidur.

Þat giori ek Olafur Brandsson godum monnum kunn-

1) Svo, þ. e. 25. júlí.

igt med þessu minu opnu brefe. at ec hefi feingit herra Martein[i] Einarssyni til fullrar eignar og frials forrædis jarðernar allar Uindas ok Hreidur. er onnur liggur æ Landi fyrir austan Þiorsá. enn onnur j Holltum. med ollum þeim gognum og gædum sem greindum jordum fylger og fylgt hefur at fornu og nygiu og ec uard fremst eigandi at undan mier og minum erfingium Enn under greindan herra Martein og hans erfingia. hier fyrir hefur nefndur herra Martein Einarsson ollungis kuittan gefit Brand Gudmundsson faudur minn um þau sakferli og tiundarholld sem fyrrskrifodvm herra Marteini uoru af honum ut dæmd. Ok til sanninda hier um festi ek mitt jnsigli fyrir þetta mitt giorningsbref. Skrifat a Melum j Melasueit manudagen næsta fyrir Laurencius Messo um sumaret. Arum epter guds burd. M. d. l og iij.

---

333. 20. ágúst 1553. á Hrafnseyri.

Kaupbréf Þorláks Einarssonar fyrir 4 hundr. í Hjarðardal hinum fremra að Guðmundi Guðmundssyni.

AM. Apogr. 1290 m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex orig. Ara Thorkelssonar“. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra sendeʀ Gudmundur Sumaʀlidason. Þorduʀ Steffansson. Þoʀkell Jonson. Erlinguʀ Runolfzson kuediu gudz og sina. kunnigt giorandi þa er lidit var fra hingadʀurd vors herra Ihesu Christi M. d. l. og iij aʀ. æ Hrafnseyri j Arnaʀfirde. sunnudaginn fyrir Bartholomeusmessu. uorum vier j hia. saum og heyrdum á ord og handaband þessara manna Þorlaks Einaʀssonar og Gudmundar Gudmundzsonar ad suo fyrir skildu. ad Gudmunduʀ sellde fyrr nefndum Þoʀlake Einarsyne til fullrar eignar fiogur hundrud j jordunne Hiardaʀdal enum fremra eʀ liggur j Myraʀ kirkiu sokn eʀ hans kuinna eʀfdi epter Jon heitin Halldoʀsson Broduʀson sinn. skilde titt nefnduʀ Gudmunduʀ jardaʀpartinn vndan sieʀ og sinum erfingium enn vndeʀ Þorlak og hans erfingia til eignar med aull-

um þeim gognum og giædum og landznytium sem greinduni jardarparte hefur fylgt og att ad fylgia ad fornu og nyiu. Hier j mot lofade Þorlakur Einarson fullu og aullu nægelse j gen j aullum godum og geingeligum peningum þui[1]) Gudmundi likadi vel ad taka. Lyste Gudmundur fyrir oss ad þetta giorda[1]) hann med jayrde og samþyckie sinnar kuin[n]u. enn ef þesse jord kynne af ad ganga med laugmali þa skildi Þorlakur sier aptur þuilika peninga af optnefndum Gudmundi edur hans erfingium ef hann mætti ecki bihallda. Og til sanninda hier um setium vier vor jnnsigli fyrir þetta kaupBref huertt skrifad var deigie sijdar en fyr seiger[2]).

---

334. 21. ágúst 1553. á Naustum.

Staðfesting Páls bónda Grímssonar á gerningi sínum við Jón byskup Arason, um Hof á Höfðaströnd, með þeim skilyrðum, er bréfið greinir.

ÍB. 67, 4to., LXXXIX, bl. 90, m. h. síra Eyjólfs á Völlum. — *Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.*

Af sama herra Olæfs Biskups Hialltasonar og Pæls Grīmssonar um Hof æ Hôfdaströnd.

Þad giorum vier Gunnar Gīslason. Hôskulldur Jőnsson. og Snorri Hallsson godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. at vier medkennunst. at vier vorum i hiæ. sæum og heyrdum æ æ Eyrarlandi. æ almenniligri prestastefnu. viku fyrir Jonsmesso[3]). þæ lidit var fra hingatburdi vors herra Jesu Christi M D L. m tőr so felldur g[i]orningur fram þessara ærligra manna i midlum Herra Olæfs Biskups Hialltasonar og Pæls B[onda] Grimssonar. sômuleidis Orms lôgmanns Sturlasonar. med fullu handabandi. og morgum ôþrum ærligum monnum hiæ standandi. at so fyrir skildu. at Pæll Grimsson gaf samþykti og stadfesti allañ þann g[i]orning mýndugan og skialligan sinna vegna og sinnar kvinnu Margretar Erlendsdottur. sem Pæll hafdi g[i]ort um Hof æ Hofdastrônd og jarder þęr sem þar med fýlgdu og hann

1) Svo. 2) þ. e. 21. ág. 3) þ. e. 17. júní.

hafdi sellt Biskupi Jöni Aras[yni]. Lofadi nu Paall Grimsson fyrir sic og sina kvinnu og erfingia at þar skylldu alldri upp aa þenna kaupskap tala ne aasekia hier epter. at þeirri xxxc jordu golldinni sem Biskup Olafur lofadi at giallda. og þeim xc er Paall B[ondi] Grimsson lagdi i valld Ormi lögmanni at næstum fardögum. edur hans umbodsmanni. Hier med skylldi Þorunn Jonsdotter kvitt vera og vitskila vit þessa aaklögun. Paals og hans kvinnu Margretar. Og til sanninda hier um setium vier vor innsigli fyrir þetta vort vitnisburdarbref og giorning med innsigli Orms Sturlasonar lögmanns nordan og vestan aa Islandi. hvert skrifat var aa Næstum i Eyafiirdi. maanadaginn næstan fyrir Bartholomæi aa sama aari og fyr segir.

335. 26. ágúst 1553. á Brjámslæk.

Sáttargerð Odds Helgasonar og Eggerts lögmanns Hannessonar, og fær Oddr Eggert Rauðsdal neðra á Barðaströnd, til bóta fyrir „misgerninga“ í „ranglegum peningaaðtektum“.

AM. Apogr. 4559. „Under brefenu hanger: 1. innsigle Biörns Hannessonar, hvari er skiölldur og Einhyrningur enn fyrer ofan skiolldinn so sem mannshöfud. [eg efast ecki um, ad þetta innsigle er riett hid sama, sem eg ä afrissad, og er þad hialmur, sem Pall kallar so sem mannzhöfud[1]). 2. 3. eru burtu. 4. Oddz Helgasonar, aflagislega giört. So skrifar Pall Hakonarson ä lausum sedli innan i brefinu, hvert Þorleifur Arason honum til läns utvegadi, minna vegna, hia Astride Sigurdardottur i efra Raudzdal ä Bardaströnd, sem ä bada halfa Raudzdalena, og skrifadi so af 1712. eda 1713. — So hefur þa Oddur Helgason eignast aptur nedra Raudzdal, epter þad hann selldi hann Dada i Snocksdal 1543“. (AM.). — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Jhesus.

Þad giore eg Oddur Helgason godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe. ad fyrer þær sæker og misgiorninga sem eg hefe brottligur ordid uid Eggert Hannesson logmann sunnan og austan ä Jslandi bædi med ranglegum peninga adtecktum. og svo audrum fiarskodum. bædi

1) [seinna innskot Árna.

ꝏ̃ lausafie og fastaeignum. huortt helldur sem þad hefur verid hans eign edur vmbodzpeningar. þess og annars ad hann hefur lientt mier gardinn Briamslæk ꝏ̃ Bardastrond ȷ næstu eppterkomandi iij ar. med aullum þeim ȷordum og eignum sem greindur gardur ꝏ̃. þa medkennuñst eg adurgreindur Oddur Helgason ad eg hefi firer þessi fyrskrifud malaferli og firer adur greindz gardz liening. greitt og gollddid ad lostuleguḿ uilia med fullu og aullu uilianlegu ȷayrdi og handabandi. adur nefnduḿ Eggertt Hannessyni ȷordena nedre Raudzdal xx^c ad dyrleika er liggur ꝏ̃ Bardastrond ȷ fyrr greindz stadar kirkiusokn med aullum þeim gognum og gædum. sem fyrr nefndre ȷordu fylger og fylgtt hefur ad fornu og nyu. bædi til sios og landz. vndan mier og minum erfingium. enn vnder adur nefndañ Eggertt og hanz erfing[i]a til æueñlegrar eignar. nada og nytsemda. skal fyrr nefndur Eggertt Hannesson hallda adur greindre ȷordu til laga. Eg adur greindur Oddur hefi lofad ad suara lagariptingu edur miner erfing[i]ar. ef af honum edur hans erfing[i]um geingur þratt nefnd ȷord Raudzdalur med riettu laugmali. Og til meire audsyningar stadfestu og sañz uitnesburdar hier vḿ. þa til bad eg þrattnefndur Oddur Helgason. heidursamlega dandimenn. Biorn Hannesson. Þorlak Einarsson. Halldor Einarsson ad bera mier vittne vḿ þennañ minn giorning. Og til sanninda hier vḿ. þꝏ̃ festu fyrrnefnder menn sín ȷncigli med minu ȷncigle fyrir þetta giorningsbref. huertt ed skrifad var ꝏ̃ Briamslæk ꝏ̃ Bardastrond. laugardæginn næstañ epter sancti Bartholomei. arum eppter gudz burd ꝏ. d. l. iij ar.

---

336. 26. ágúst 1553. á Brjámslæk.

Kvittun Eggerts lögmanns Hannessonar til Eiriks Jónssonar vegna konu hans, Guðrúnar Jónsdóttur, en þau fá Eggert 25 hundr. í jörðinni Trostransfirði, fyrir landsvistarbréf, er faðir Eggerts útvegaði Guðrúnu, og lofar Eggert að gjalda konungsvaldinu jafnháva peninga í lausafé.

AM. Apogr. 4557, m. h. Hans Beckers „Ex originalibus Hlidarendensibus“. „[Tveir eru þesser originalar, bäder ritader ꝏ̃ papp-

ir[1]). [Bader originalarner eru ritader med eigen hendi Eggerts logmannz.[2]) [Utan á annañ af þessum originalum er ritad med hende þeirre sem eg hefe sied utan á mõrgum brefum sem tilheyrt hafa þeirre gõmlu Øgurs familiæ. Eg smida mier þad mune hõnd Þorleifs Magnussonar, þegar hann var ungur og skrifade vel".[1]) Ætti því frumskjalið að hafa komið til Hlíðarenda með Þorleifi Magnússyni, enda var hann dóttursonr Eggerts. „Under originalunum hafa vered 5 innsigle". Eitt af þeim var dottið frá. Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Jeg Eggertt Hannesson konglig maiestatis foueti og bifalningsmann ýfer allt Island og logmann sunnan og austan æ Islande. giore godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi. ad eg hefi sied og ýferlesid transkript vt af þui kuittunarbrefi sem virduligur her[r]a kong Fridrik hefur vt gefid og inn hefur verid komid i landit Gudrunu Jonsdottur fyrir þui male sem hun hafdi i fallid. sem sama transkriptarbref vtuisar og innehelldur. Somuleidis hef eg og sied og yferlesid vitnisburdarbref býskups Ogmundar. godrar minningar. og Ellings heitins Gislasonar. med þeirra heilum og oskoddum hangande jnsiglum. huerier ad so hliodudu. ad þeir hefdi sied og heýrt ýfer lesid þetta fýrskrifad kuittunarbref. j þridiu grein kom fyrir mig ad minn fader Hannes Eggertsson. huers sal ad gud nade. hafde flutt þetta optnefnt kvit[t]unarbref til landzins. Eige ad sidur kom fyrir mig bref býskups heitins Ogmundar so hliodande i millum annara orda. ad hann medkennist ad hann hafe fulla fieseckt upbored af Gudrunu Ionsdottur domkirckiunnar vegna sem honum vel anægir. Enn sækir þess ad þad hefur ecki ordit biuisad huorcke med gognum nie vitnum. eige helldur med brefum nie biuisingum. ad kongdomurinn og krunañ hafe nockud feingid af þeim peningum sem fýrgreindre Gudrunu Ionsdottur til heyrdu. þa er hun fiell i sitt brot. og eige heldur biuisadizt þad. ad minn fader Hannes Eggertzson godrar minningar edur hans erfingiar hefdi nockra peninga vpbored fyrir þad kongsbref sem hann fyrir fýrskrifada Gudrunu jnnflutte i landit. sem fýrskrifad stendur. Og þui fyrir þessar greiñer. þa hefur cg optskrifadur Eggert

1) [m. h. Páls Hákonarsonar. 2) [m. h. Árna.

Hannesson giort fullan sama og sattmala vid Eirick bonda Ionsson vegña sinnar kvinnu Gudrunar Jonsdottur. ad hann hefur feingid mier til æfinligrar eignar og frials forrædis. vñdan sier og sinum erfingium. enn vnder mig og mina erfingia. xxvc. i iordunne Trostransfirde. enn eg hefi lofad ad giallda kongsualldinu adra iafnhafa peninga i lausafie sem ǎǎ kongsins part koma i fyrskrifadre iord. enn þad sem meira er. þa hafa þau þad golldit fyrir landzuistarbrefid mier og odrum erfingium mins saluga fodurs[1]). Þui giore eg og gef optnefnda Gudrunu Jonsdottur og hennar erfingia ölldungis kvitta og akiærulausa vm fyrskrifadañ peningareikningskap. fyrir mier og ollum odrum kongsins fouetum og vmbodzmonnum. Og til meire audsýningar stadfestu og sanz vitnisburdar hier vm. þa festu þessir menn sin insigle med minu insigle fyrir þetta giorninxbref: i fyrstu Biorn Hannesson. Þollackur Einarsson. Halldor Einarsson og Eirickur Ionsson sialfur. huert ed skrifad var ǎǎ Briamslæck ǎǎ Bardastrond. laugardaginn næstañ eptir sancti Bartholomei dag. arum eptir gudz burd. ꝏ. d. l. iij.

Þesse Copia er samhliŏda tveimur einshliŏdande originalum, ritudum ǎ pappir. Til sannendamerkis vor nöfn, i Skalhollte þann 17. Junii Anno 1712.

Arne Magnusson.
Þorleifur Arason.
Þŏrdur Þŏrdarson.

---

337. **28. ágúst 1553. í Hafrafellstungu.**

Kaup Þorsteins bónda Finnbogasonar og Jóns Sigurðssonar, og seldi Þorsteinn Jóni þau 20 hundr. í Mjölbrigðastöðum í Fljótum, sem Ólafr byskup Hjaltason hafði fengið honum, en Jón skyldi gefa Þorsteini fullvirðis 20 hundr., þau sem sjálfum semdi.

Lbs. 122, 4to., bls. 40—1, m. h. síra Vigfúsar Jónssonar í Hítardal (d. 1776). Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

---

1) Svo.

Vitnisburdr Olafs Biskups Hialltasonar og Arna Brandssonar 1553.

Þad giörum vid Olafur Hialltason Biskup á Hólum og Arni Brandsson gódum monnum kunnugt med þessu ockru opnu Brefe. ad á sunnudagenn nærstañ effter Bardalameusmesso[1]) i Hafrafellstungu[2]) i Oxarfijrde. vorum vid i hiá saum og heirdum á ord og handaband þessara manna af einne hálfu Þorsteins Bonda Finnbogasonar. Enn af annare álfu Jons Sigurdssonar. ad so fyrir skildu ad Þorsteinn B[onde] sellde fyrrnefndum Jone Sigurdssyne þaug xxc. sem Biskupenn hafde feinged honum i ȷordunne Miolbrÿgdastöddum i Fliótum i Knappstada kirkiu sokn til fullrar Eignar og friáls forrædis undan sier og sÿnum Erfingium. enn under Jon og hans Erfingia. Hier i móte skyllde greindur Jon gefa Þorsteine Bónda fullvirdis xxc þaug sem siálfum semde. Og til sannenda hier um setium vid ockar ȷnnsigle fyrir þetta Bref skrifad i Hafrafellstungu mánudagen nærstañ effter Bartholomeusmessu. árum effter Gudz burd 1553.

---

338. 29. ágúst 1553. í **Hafrafellstungu.**

Lýsing Þorsteins Finnbogasonar, að hann hafi gefið síra Birni Gíslasyni brennistein í Fremri-Námum í sína lífsdaga.

AM. Fasc. LIII, 13, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir. — AM. Apogr. 4568, uppskrift staðfest í Skálholti 14. jan. 1707 af Arngrími Bjarnasyni og Þórði Þórðarsyni. — AM. Apogr. 91. — Uppskript Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Bref vm Brenn[e]stein.[3])

Þat giore ec Þorsteirn Finbogason godvm monvm viturligtt med þessv minv oppnv brefi ath ec hefi gefit Sira Birne Gislasyne brenvstein ȷ fremri namvm ȷ mina lifsdaga. Og til sanenda hier vm set ec mitt ȷnsigli fyrir þetta bref skrifad ȷ Hafrafellzstungv þridivdaginn næstan epter Bartholomeusmesso. arum epter gvdz bvrd. m. uc. l. og ııı.

---

1) Svo. Þ. e. 27. ág. 2) Svo utanmáls; í lesmáli: Hasþrafellstungu(!). 3) Utan á bréfinu m. h. frá 17. öld.

339. 5. september 1553. í Ási.

Ólafr byskup Hjaltason fær Vigfúsi Þorsteinssyni til eignar 20 hundr. í heimalandi í Ási í Kelduhverfi, þau er kirkjan átti, en Vigfús skyldi aftr greiða kirkjunni 20 hundr. í fríðum peningum.

AM. Fasc. LIII, 14 (er nú afhent þjskjs.), frumrit á skinni úr skjalasafni Hólastóls „Num. 124" (í kopíubókinni eldri). Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 3470. Frumritið er ekki m. h. Ólafs byskups. Pappírsuppskriptir af bréfi þessu eru allvíða, meðal annars í Steph. 24, bl. 25—26. Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni. — Prentað (á latínu) í F. J. Hist. Eccl. Isl. III. bls. 366—367.

Asbref 1553.[1])

Eg Olafur Hialltason under gudz þolinmædi biskup æ Holvm giore godvm monnum kunigtt med þessv vorv oppnv brefi at saker þess at Vigfws bondi Þorsteinsson kom fyrir oss og sagdi at kirkian ȷ Asi ætti. xxc. ȷ heimalandi epter pava og biskupa asetningi og þeirra statvta. en hefdi aungva frida peninga. fyrir biskupe og presti standandi. og hennar rietta heimanfylgia ætte at vera. En af þui at uier lesum ȷ helgvm rittningvm. at kirkivr hafa alldre att fotmal ȷ landareign eda meiri audæfi en huer kennemadur og biskupin skylldi mega vel af halldazt meir en .ııɪc. og. xv. ar epter postvla tid. En at avndverdv hier æ landi lietu bændur giora gvdi kirkivr med einfalldre heimanfylgiv henne og kennemonnum til upphelldis. so þad skylldi huorki þvera nie minka og kirkian skylldi af sinum tivndum vpphelldi hafa. En þad hefer snvist upp ȷ rietta simoniam. agirnd og mettnad. ollvm gvdz kristnvm til fordiorfunar. og þeirra afkvæme til eilifrar fordiorfungar. draps og dauda med hvngre og hvsgan[g]sferdvm. at biskupar hafa latit dæma fallnar þeirra odalsȷarder. eda þær at panta ȷ moti logbokarenar ordvm. og hafa þar med avdgat sig. og domkirkivrnar. med oheyriligre fiar glvpnon. hefer so su goda astgiof godra manna til gvdzsþionvstv snvist vpp ȷ hatur og akefd ȷ moti Noregskonga sattmála og sǎmþyckis[2]) almvga hier æ landi uid

1) Utan á bréfinu með hinni venjulegu 17. aldar hendi á Hólabréfum, nema ártalið, sem er með hendi Árna. 2) Svo.

kenevalldit. huer at so er hliodandi. at hvar madur lieti kirkiur giora med radi biskups til soknar. skylldi hann leggia henne sæmeliga heimanfylgiv. eins prest[s] skylld. x. malnytv kugilldi og. x. gielldfiar. c. og. vc. þar til ef diackns skyllda væri. med tueggia presta skylldvm. xx. kvgilldi og. xxc. ȷ godvm þarfligvm peningvm. og þar til vc fyrir diakna. þar sem þad væri æmalgat. og þesser peningar skylldi standa ȷafnliga fyrir kenemonnum. og biskupe þa hann ride sina visitationem. eda aunnur kirkivuar erindi navdsynlig. so at þetta skylldi hvorki þvera ne minkast og eigi helldur vr elldast. en sialf kirkian af tivndvm vpp eflast. og avngvan an[n]an reickningskap skylldi þar af giora[1]) en ef kirkia af fielli þa skylldi hana ecki med meira kostnadi vpp giora en hun var med fysta. og so hafvm peningvm sem̄ tivnd hafdi til fallit af nanvstv frændum eda erfingivm. og so mykler frider peningar ef eyddist til hverar leggiast sem fyr greiner. Nv af þui at slicktt finst med sanleika verid hafa. giore ec þa linkind æ sætt og sama vid adur greindan mann Vigfws bonda Þorsteinsson at hann skylldi greida kirkivne xxc ȷ fridvm peningum. Þar til tokv vær kirkiv vppgiordina fyrir. xijc. og lofadi þar til at giora korin[n] vnder sama forme. hier med gallt hann kirkivne merkurkaleik fyrir iiijc. messobok nyia med pappir fyrir mc. og þar til ii koparhialmar fyrir c. og at þessv ollv greiddv og golldnu og þeir sialfer þa med tokv og vier sialfer savm og med tokvm giorum viær[2]) og gefvm greindan Vigfws bonda Þorsteinsson fri og kvittan vm allan reickningsskap greindrar kirkiv fornan og nyan og hann frialsliga mega at sier taka þann xxc partt ȷ heimalandinu Asi sem ogudliga og ologliga hefer uerid pantad. og under kirkiuna sett ȷ mote logbokarenar ordvm. og allra Noregs konga priuilegiȷs sem so hliodar at eingin ma odalsȷordv sinne fyrir giora. hier ȷ mote hefer Uigfws bondi lofad oss at hann skylldi vera oss og uorum varnadi til styrks og goda heilra og hollra rada æ medan vid til lifum bader og sliku hofvm vær lofat honum ȷ moti og hans varnadi. Ok til sanenda hier vm setivm uier vortt ȷnsigli fyrir

1) giorast, frumritið. 2) Svo.

þetta bref skrifad j Asi j Kellduhverfi þridivdagin næstan epter Egidij abatis arum epter guds burd. ᴍᶜ. vᶜ. l. og iij.

---

340. 6. september 1553. í Hafrafellstungu.

Kaupmálabréf Jóns Sigurðssonar og Þórunnar Árnadóttur.

AM. 255, 4to, bls. a) 204—5; b) sst. bls. 306—7. Uppskrift Einars Þorkelssonar af hvoru tveggja er í þjóðskjalasafni.

Kaupmala Brieff Jons Sigurdssonar og Þorunar Arnadottur 1553 med 4 hangandj jnnsiglum. Þar j ahrærandi Hoffstadj vid Myvatn. Holkot i Laxardal. Haga j Huðmmum. Strandhǫffn j Vopnafirdj.[1])

Þad giðrum vier Wigfus Þorsteinsson. Nikulas Þorsteinsson. Torfe Þorsteinsson. Oddur Asmundsson. Jon Þordarson og Sigurdur Eyolffsson[2]) godum mðnnum kunnugt med þessu voru opnu brieffe ad aarum epter guds burd 1553 j Haffrafellstungu j Öxarfirdj Sun[n]udaginn næstañ epter Bardalameus[3])messu[4]) vorum vier j hia saum og heirdum aa ord og samtal Heidarlegra manna Biskups Olaffz Hialltassonar og Jons Sigurdssonar aff eirnri alfu. eñ aff annari Þorsteinz bonda Fimbogassonar. Arna Brandssonar og hans hiartanz dottur Jungfrur Þorunnar Arnadottur thil huorrar ad greindur biskup Olaffur Hialltasson haffdi vegna sıȷns þienara greinds Jons Sigurdssonar leitad stadfastlegs radahags. War þad þeirra allra samtal og skilmale ad þeirra j millum skillde vera soddañ fiekaup. ad greindur Jon Reiknadj sier jᶜᶜ thil kaups vid greinda Jungfru Þorunne Arnadottur sem var j firstu jordiñ Hoffstadir vid Myvatn fyrer xxxxᶜ og þar thil jordena Hool þar nær liggiandj fyrer xᶜ og þar med adra penijnga frijda og ofrijda med Biskupsinz thilstirk og lofan. ad þessir penijngar skillde verda full jᶜᶜ. hier i mot lofadj og Reiknadi greindur Arnj Bondi Brandsson dottur sinnj Þorunnj lxᶜ sem vera skilldj jordiñ Hagi fyrer

---

1) Þessi fyrirsögn er i a, en í b: Kaupmala Brieff Jonz Sigurdssonar og Þorunnar Arnadottur 1553 med 4 jnnciglum. 2) Soluasson, b. 3) Svo. 4) þ. e. 27. ág.

xx^c og þar thil vj kugildi Strandhöffn fyrer austan fyrer[1]) xij^c og þar til adra goda penıȷnga so ad hennar heimañmundur skillde vera[2]) full lx^c. skilldi greindur Arni Brandsson þad thil hannz [opt neffnd[3]) dottir Þorunn skilldj vera malakona og Jon skilldi gieffa hennj j thilgiöff og fiordungs giöff xl^c sem væri jördeñ Hoffstadir eff ad hun lifdj honum leingur. var þa hennar male samañreiknadur attatiju hundrud. giördist allur þessi giörnijngur og skilmali og for þar strax fram̄ med handsölum og fullkomlegu jairde og samþickj af adurgreindum optnefndum Arna B[onda] Brandssine og þar epter keipti j sama stad og dag tijttnefndur Jon Sigurdsson optneffnda Þorunne. lyste þuij þar fyrer oss adur skriffadur Arni B[ondi] Brandsson ad þo eigi hefdi hann vered sialffur þar vid staddur personulega þa hefdi þau þessa sıȷna dottur giefed j fullkomlegt valld hennar afa og Ømmu Þorsteinz Bonda Fimbogasonar og Sesseliu Thorfadottur thil allz forrædiss og giptıȷngar ad jafnfullu og hann sialffur vid væri og sagdist fyrer þuij nu wppa nytt stadfesta og samþickia. var forsagnarvottur ad ollum þessum giörnijnge greindur biskup Olaffur med Radi og vndirtale Heidurlegs manns Þorsteins B[onda] Fimbogassonar og setti sitt jnnsigle med vorum firrgreindra manna jnnsiglum fyrer þetta brieff huört ad giört og vpp skriffad var j sama stad x dogum sıȷdar eñ firr seiger.

(L. S.) (L. S.) (L. S.) (L. S.).
(O. H. S.)

---

341. **25. september 1553.** **við Vallalaug.**

Tylftardómr, kvaddr af Oddi lögmanni Gottskálkssyni, dæmir síra Magnúsi Eyjólfssyni og Þorleifi, bróður hans, hálfa jörðina Syðri-Akra í Blönduhlíð, er Gunnar Gíslason hélt fyrir þeim og taldi eign konu sinnar.

AM. Apogr. 4124 m. h. Jóns Magnússonar á Sólheimum. „Ex originali“ á kálfskinn; lýst er innsiglum. — Uppskrift Einars Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

---

1) sl. b. 2) verda, b. 3) [b.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra sendum vier Jon Grimsson. Þorbergur Bessason. Biarne Skulason. Halldor Sigurdsson. Jon Þorarinsson. Tum̄e Þorgrimsson. Eẏolfur Arngrimsson. Asgrimur Jonsson. Þorgrimur Gudmundsson. Sæmundur Sijmonarsson. Magnus Jonsson. Oddur Filippusson. kuediu Gudz og vora. kunnigt giorande ad arum epter Gudz burd M. D. l. og iij a manudaginn næstan̄ fyrir Leodegarij episcopi vm haustid vid Vallalaug. j Skagafirde a almenneligu þriggia hreppa þinge vorum vier til doms nefndir af heidurligum manni Odde Gottskalckssyni logmanni fyrir nordan̄ og vestan̄ æ Jslande ad skoda ȷnuirdulega. rannsaka og fullnadar dom æ ad leggia vm þa aklogun er sera Magnus Eẏolfsson kiærde til Gunnars Gijslasonar ad hann hielldi fyrir sier og sinum brodur Þorleife Eẏolfssyni ȷordunne halfre sydri Aukrum er liggur j Blonduhlid j Skagafirde. var adurgreindur Gunnar þar samdægris stefndur af sera Magnuse fyrir greinda sauk ad oss aheyrundum og þui leẏst oss sagdur Gunnar riettiliga fyrirkalladur. j annari grein hiellt nefndur Gunnar fẏrsagda halfa jord eign sinnar kuinnu Gudrunar Magnusdottur eptir þvi sem jnnsiglad bref þar vm giort vtuisade. en̄ fyrnefndur sera Magnus reiknadi sier og sinum brodur Þorleife til erfda fallit hafa epter þeirra modur Helgu Þorleifsdottur. J þridiu grein kom þar og fram̄ fyrir oss ad nefndur sera Magnus med godra manna vitorde hefdi somu jord optsinnis aklagad og æhrært vid þa sem halldit hafa. suo og bar sera Magnus þad þar fram ad sin moder Helga Þorleifsdotter hefdi vnt og lied til vmskipta a landskylldum nefnda halfa jord. Akre. biskup Augmundi en̄ alldri hefdi hun sagda ȷord solum sellt nie giofum giefit og eigi j nein sakferli golldit. og þar epter hefdi biskup Augmundur halldit sagda jord fyrir greindre Helgu sinne modur suo hun hefdi eigi laugum æ nad saker ofrikis biskups Augmundar. og af þui ad morgum godum monnum var þad kunnigt. þvi leitzt oss optnefndum sera Magnuse full naudsyn og forfoll til hafa dreigit fyrir sama ofrikis sakir sem logmalit giorir rad fyrir þar er suo seigir. nu ef honum fellzt þessi brigd fyrir einhuerra naudsynia saker edur vankunnendi og mete þad vj skẏn-

samer menn þa brigdi þeirre jordu þott sidar sie. hier vissum vier med sannindum ad greind half jord Akrer var obrigdanlig eign og odal optnefndrar Helgu Þorleifsdottur eñ eigi kom þar fram̄ med sannindum ad tidtnefnd Helga hefdi greinda jord j nockurn mata sier afsalad. edur til eignar j burt feingit vndañ sier edur sinum erfingium. j fiordu grein kom þar fram fyrir oss ad biskup heitinn Augmundur hefdi sellt greinda jord halfa Akre biskup heitnum Jone huerra beggia saler Gud nade. vikur logmalit suo æ nema madur selie oheimillt edur sie fals j þa skal kaup aptur ganga eñ hinn hafe andvirde sitt. Þui ad heilags anda nad til kalladre og ad suo profudu male og fyrir oss komnu dæmdum vier med fullu domz atkuæde optnefndan sera Magnus skylldugañ ad sueria fullañ bokareid og ij skilriker menn med honum ad hann hefdi alldreigi somu jord halfa Akre solum sellt ne giofum giefit og alldri neinum vmbodit ad selia. edur j burt fa og eigi golldit. j nein sakferle huorke kongdomsins vegna ne kirkiunnar og eigi helldur hans moder tittnefnd Helga og ecki hans broder þrattnefndur Þorleifur suo hann af visse. Sor optnefndur sera Magnus greindañ eid þar samdægris fyrir adurnefndum lǫgmanni Odde ad oss aheýrundum. Þui firir þessar greiner og fleire adrar er j logunum standa og hier ad hniga. somuleidis og ad þessum eide vnnum. dæmdum vier med fullnadar domsatkuæde tidtnefnda halfa jord sydri Akri. vera og verit hafa obrigdanliga eign þrattnefndz sera Magnusar Eýolfssonar og hans brodur Þorleifs Eýolfssonar epter þui sem þeim hafdi fremst þesse jord til erfda fallit epter sina modur fyrrgreinda Helgu Þorleifsdottur. Samþyckte þenna vorn dom adurgreindur Oddur logmadur og til sanninda hier vm setium vier adurnefnder domsmenn vor jnnsigle fyrir þetta domsbref skrifad j sama stad og áre sem fyr seiger.

---

342. 25. september 1553. við Vallalaug.

Kaupbréf fyrir hálfum Syðri-Ökrum í Blönduhlíð, er síra Magnús Eyjólfsson seldi Gunnari Gíslasyni.

AM. Apogr. 4123 m. h. Jóns Magnússvnar á Sólheimum „Ex originali“ á kálfskinn. Tvö innsigli höfðu verið fyrir, og er þeim lýst. — Uppskrift Einars Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þad gjorum vær Biarne Skulason. Jon Oddsson. Ottar Eywindsson godum monnum kunnigtt med þsssu voru oppnu brefij. arum eptir gudz burd. ɱ. d. l. oc iij. manudaginn næstan fyrir Leodegarij episcopi vm̃ haustit vid Wallarlaug j Skagafirdi vorum vier j hia saum oc heyrdum ꝺ ord oc handaband þessara mauna. sera Magnusar Eyolfssonar. oc Gunnars Gislassonar ad so fyrirskilldu ad fyrrnefndur Magnus sellde Gunnare Gislassyne jordena halfa sydre Akríj j Skagafirdi er liggur j Myklabæar kirkiusokn med ollum þeim gognum oc giædum sem greindri jordu hefer fylgt at fornu oc niju oc adurnefndur Magnus vard fremst eigandi at. so oc samþyckti Þorleifur Eyolfsson broder tittnefndz Magnusar Eyolfssonar þennañ kaupskap med handsolum hier ȷ mot gaf fyrrnefndur Gunnar Gislasson þrattnefndum badum brædrum. Magnuse oc Þorleifi so ordna peninga. xx^{c} jaurd fyrir vestan oc þar til xxx^{c} sem þeim vel semdi oc saman kiæmi skylldu huorer hallda sinu kaupi til laga. eñ sa skylldi suara lagaxiptingum er selldi. oc til sannenda hier vm̃ setium vær fyrrnefnder menn vor jnncigli fyrir þetta kaupsbref skrifad j sama stad Deigi oc are sem fyrr seier.

---

343. **1. október 1553. á Urðum.**
19. mars 1556. á Hólum.

Festingarbréf síra Steins Ólafssonar og Arnbjargar Brandsdóttur.

AM. Apogr. 141, m. h. Jóns Magnússonar á Sólheimum „Ex originali“ á kálfskinn. Innsigli byskups var fyrir brèfinu, en 3 innsigli dottin frá. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Jhesus.

Eg Olafur Hialltason vnder guds þolinmædi biskup at Holum og superintendens Holabiskupsdæmis giore godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. at arum epter gudz burd. ɱ d l og iij. a svnnudagin næstan epter ɱicaels-

messo. æ Vrdum ȷ Suarbadardal vm haustid giordum vier suo felldan giorning epter guds logum. konglig maiestets ordinancio og uor[r]e biskupligre skylldu ȷ millvm sira Steins Olafssonar og Arnbiargar Brandzdottur sem adur hafdi verit hans frilla og barnamoder ȷ moti ollum guds retti. skylldi hann giora eiginord til greindrar kuinnu. og giora þeirra born skilgetin. Enn af þui at fyrskrifud Arnbiorg hafdi æ sin rad[1]) sleigit adur hvert þad hafdi uerit med radi faudur og modur eda ei þa uirtist oss med dandemanna radi hennar radahagur til betra efnis eiga at fara. suo sem annarar eckiu. med einhvers frænda radi. þui for greindur sira Steirn til med uoru radi og greindrar Arnbiargar ȷayrdi. med samþycki sin[n]ar modur Gudrunar Arnadottur og nafrænda sins Jons bonda Sigurdssonar. keypti og festi sier til logligrar eiginkonu tittnefnda Arn̄biorgu. epter rettum bokarinnar ordum. Enn þa þessi giorningur for fram var oss sagt at hennar fader uære kominn og ei vissum vier þat og at honum til kolludum gaf hann mier sina hond vppa þat at sa giorningur sem þeirra æ millum giordist. skylldi af [honum] obrigdiligur standa. lysti adur nefndur sira Steirn at hann ætti þa xx^c^. gaf hann þa kuinnu sinne at auk þess sem hun atti adur i sinn gard vr þeim xx^c^ suo mikit at hennar mali skylldi vera x^c^. reiknadist at hun[2]) ætti adur ȷ hans gard. v^c^. med þui tillagi sem eg hafdi adur med [nockrum] annara hennar vina til lagt. og sæker allra fyrskrifadra greina og mala tilbunadar og epter þui konglig maiestets brefi. skipan og bifalningu sem ec hefi sialfur inn ȷ landit haft. og æ alþingi tuisuar ful[l]komliga samþygt uerit. um skilgetning prestabarna. wrskurdum vier med dandi presta radi þeirra born rett skilgetin vera. og arfa at sier taka meiga. þa sem þeim at rettum erfdum til falla suo sem onnur skilgetin festarkonu born. war ec adurnefndur biskup Olafur forsagnarvottur at ollum adursogdum giorningi. og þessir forsagnarvottar Þorbergur bondi Bessason. Gudmundur Einarsson og Þoraren Gudmundsson hverier at settu sin innsigli med uorv

---

1) Hér stendr „adur", en punktað undir það svo sem ofskrifað.
2) hū, Apogr.

incigli fyrir þetta bref skrifat a Holum ȷ Hialltadal xıxa dag Marcii. anno domini. ꝏ. d. l. vj.

---

344. 2. október 1553. á Felli.

Vitnisburðr síra Gísla Jónssonar í Selárdal, er lýsir því, að eftirrit af griðabréfi, sem með fylgdi, gefið Guðrúnu Jónsdóttur af Friðreki konungi II., sé samhljóða frumritinu.

AM. Apogr. 4556 „Ex originali Hlidarend.“ Bréfið sjálft er m. h. Hans Beckers, en athugasemdirnar m. h. Árna, nema ein klausa m. h. Páls Hákonarsonar. Árni lýsir innsiglinu: „Jnnsiglesþveingurinn er skorinn af sialfu bokfellenu, sem brefed er á skrifad, og dreigen so i gegnum æs, og giðrdur á halfur hnutur, more antiqvo. Og eckert gat er hier fyrer utan, nedan á brefenu. Eckert bref fylger nu þessum vitnisburde. Enn honum mun fyrrum fylgt hafa copia af kongs Frederici I. brefe, utgefnu Gudrunu Jonsdottur, þeirre sem fell i obota legordsmaled med Odde Jonssyni modurbrodur sinum, og daterudu 1529.[1]) Nedan á þá Copiu mun hafa vered giðrt gat, og þar i gegnum dregenn þveingurenn þessa nærverande brefs, adur enn Sira Gisle sette þar innsigled á. Ut ur þvi gate á Copiunne hefur sidan rifnad, og sögd Copia so vidskila orded vid þennañ vitnisburd, sem henne átte ad fylgia til sannendamerkis um hennar myndugleika. Sira Gisle hefur lated stinga þetta innsigle epter innsigle annars Sira Gisla Jonssonar, sem var prestur og lifdi circa 1507. Enn þeim sem stinga skylldi hefur missiest i ad setia inscriptionem. hefur þvi kalekurenn orded ad standa á höfdi, ef inscriptio ecke skylldi byriast nedan under innsiglenu. Vide afrissingu þessa innsigles. qvam penes me servo. [Utan á brefed er ritad med hende þeirre sem eg hefe sied utan á mörgum brefum sem tilheýrt hafa þeirre gömlu Ögurs familiæ. Eg smida mier þad mune hönd Þorleifs Magnussonar, þegar hann var ungur og skrifade vel.“[2]) — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Jhesus.

Svo felldañ vitnisburd ber eg Gisle prestur Jonsson. Eg medkennunzt ad eg med minne eigiñ hand. og epter skipañ mins herra biskups Ogmundar. godrar minningar. hefi eg skrifat þetta copium epter virdulegs herra kongs Fridrichs brefi. hvert hans heýgmecktugheit af sinne milldi hafdi ut gefid Gudrunu Jonsdotter. og ad minu vite þá var þat bref i allañ mata svo hliodanda sem þessi copia hlýder til. Og

1) Þetta kgsbr. er nú ókunnugt. 2) m. h. Páls Hákonarsonar.

til audsýningar ad þetta er satt. festi ec mitt ȷnscigli nedan fyrir þetta bref. skrifat ꜳ Felli i Talknafirdi. vj. nonas Octobris. anno et cetera 1553.

---

345. 7. október 1553. í Vatnsfirði.

Dómr, kvaddr af síra Jóni Þorleifssyni í umboði síra Gísla officialis Jónssonar, dæmir Þórð Sigfússon skyldan að lúka Árna bónda Gíslasyni, kirkjunnar vegna í Vatnsfirði, alla þá tolla, er fallið hafa á Ósi í Bolungarvík, síðan Þórðr fyrst átti meðgerð með þeirri jörðu.

AM. Apogr. 915 „Ex orig. Vatzfiord. accuratè. brefed er ritad ꜳ tvô uppskafningsblöð ur latinskre messubók, sem vered hefur in folio, og er skored ofan og nedan af blödunum". „Synest og domurenn skrifadur vera ad[1]) vidvæningi einhverium". Árni segir til innsigla sem aldrei hafa verið fleiri en 5. — Tvær gamlar uppskriptir af þessum dómi eru í AM. 234, 4to., *a*) bls. 524—6, *b*) bls. 534—7, skrifað 1624 fyrir Odd byskup, eftir öðru frumriti, fullt svo góðu. — Bps. Skalh. XIV, 13 transscriptum á skinni, gert í Skálholt 19. apr. 1605 (eftir sama frumriti sem 915) — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Watzfiardar Domur upp ꜳ Þord Fusason um̄ tollver kirckiunnar j Watzfirdi.[2])

Jhesus.

Þat giorum uier Jon Þordarson. Pantalon[3]) Olafsson Olafur Magnusson. Ormur Joṅsson. Jon Olafsson[4]) diakṅe[5]) og Joṅ Steinsson godum monnum kunigt med þessu uoru opnu brefe ath arum epter guds burd. ꝏ. d. l. iij. manudaginn næstan epter natiuitatis sancti[6]) Marie uirginis[7]) ȷ Uazfirdi ȷ Isafirdi uorum uier ȷ doṁ nefṅder aff heidarligri persoṅu sira Jone Þorleifssyni ȷ loglegu uṁbodi sira Gisla Joṅssonar officialis[8]) heilagrar Skalholltz kirkiu at skoda og ransaka og fullnadardoṁ æ ath leggia uṁ þa akæru er Arṅe bondi Gislason klagadi til Þordar Fusasonar[9]) ath hann hafdi[10])

---

1) Svo. 2) 234 a; Domur um fiskitolla 234 b. 3) Pantalion 234 a; Pantaleon 234 b. 4) 234; Olafs, frbr. 5) sl. 234. 6) sanctæ 234. 7) uirgines 915, 234, þ. e. 11. sept. 8) 234; officiali 915. 9) „*Fusasonar* hefur skrifad vered i originalnum, og so stendur þad. Sidan hefr corrigerad vered med annarre hende ꜳlika gamalli, og sett ꜳ spatiunne *Sigfuss sonar*". (AM.). — „Sigfússonar" stendr fullum fetum í XIV, 13.

oriettiliga under sig dreigit kirkiunar tolluuer ij Uazfirdi ȷ svo mata ath hann hefdi ath sier tekit tolla aff þeim monnum roit hafa æ Osi ȷ Bolungaruik og eigi helldur golldit fyrir sig nie sina menn. koṁ þar fram stefna fyrir oss eʀ Arṅe bondi Gislason hafdi stefnt Þordi Fusasẏne[1]) war hun suaren aff tueimur skilrikum uitnum. þui leist oss hun loglig myndug ȷ allaṅ mata og Þord ʀiettiliga fyrir kalladan.

Jtem ȷ fyrstu grein komu þar fraṁ fyrir oss bref med heilum og oskoddum haṅgandi ȷnnsiglum ath Nickulas Joṅsson selldi Birne Einarssyni tuo hluti ȷ tollum ȷ Buluṅgaruik fyrir suo morg hundrud upp ȷ Laugabol ȷ Isafirdi sem þeim[2]) sialfum seṁndi[3]).

J anare grein koṁ þar fram fyrir oss bref sira Halldors Lofzsonar og[4]) sira Steinmods Þorsteinssonar og Þorsteinssonar og Þorleiks[5]) Sygurdarsonar [hver ed svo hielldu. ad[6]) Biorn Einarsson hefdi keyppt at Sȷjgurdi Þordarsyni þann þridiung ȷ tolluṁ ȷ Bolungaruik eʀ Sugurdur atti og hann hafdi feingit aff erfingium Einars heitins Eirexsonar[7]).

Jtem ȷ þridiu grein koṁ þar fram bref þeirra sira Braṅdz Teizsonar og Biarna Biarnasonar[8]) med þeirra heilum og oskoddum hangandi ȷnnsiglum ath þeir hefdi sied og yferlesit testamentum bref Biarnar heitins Einarssonar med hans oskoddu hangandi ȷnsigli huert suo ȷnnehiellt millum annara orda ath Biorn Einarsson hefdi gefit heilagre Uazfiardar kirkiu allaṅ skreidartoll ȷ Bolungaruik[9]).

J fiordu grein kom þar fram fyrir oss bref biskups Sueins. med hans ȷnnsigli ȷ hueriu hann urskurdar heilagri Uazfiardar kirkiu allan skreidartoll ȷ Bolungaruik til æfinligrar eignar epter þui sem adur greind bref þar um giord

1) „Hier stendur sȯmuleidis i originalnum: *Fusasyne*. Enn uppi yfir linunne er sett med annarre hendi, þeirre sȯmu sem fyrr um getur: *Sig.* so þad skylldi heita *Sigfusa*. hann hefur gleymt ad radera *a*. og setia *s*. i stadenn“ (AM.) — Sigfussyne XIV, 13. 2) b. v. 234. 3) Svo 915; semdi 234, seumdi XIV, 13. Sjá bréf frà 3. jan. 1392 (Dipl. Isl, III, 391). 4) sl. 234. 5) Svo 234, sem er rétt (sbr. Dipl. Isl., III, nr. 389); Þorleifs 915. 6) [234; og 915. 7) Sjá bréf frá 9. okt. 1391 — 8. jan. 1392 (Dipl. Isl., III, 389). 8) 234, og er rétt, Biarnasonar, 915, 9) Þetta er *skallabréfið* frá 14. júní 1469. Dipl. Isl., V, nr. 483.

ut uisa suo framt sem ecki kome aunnur bref þau fyrir hann edur uitne er framar geingi hier um̃[1]).

J fimntu[2]) grein kom þar fram fyrir oss uitñesburdarbref Einars Þorleifssonar. Þorleifs Ornolfssonar. Landbiarz Bardarsonar og Sueins Jonssonar. huer at suo jnne hielldu ath þeir hefdu alldri annad heyrtt en Uazfiardar kirkiu hefdi eigñadur uerit allur fiskitollur aff Bolungaruik og golldin arliga ars suo leingi sem þeir hefdi til munad og huergi tollaust[3]) skip ȷ Bolungaruik nema vnder Hlid. helldur og suo bref Þorleifs Ornolfssouar j eirne grein ath hann hefdi sied og yfer lesit þann dom̃ er Sira Narfi heitinn liet dæma uppã eirn mann er roit hafdi æ Osi og eigi uilldi giallda toll Uazfiardar kirkiu. uar tollurenn og sokin dæmnd[4]) kirkiunne ȷ Uazfirdi[5]). Þui ȷ guds nafne amen fyrir þessar adurnefndar greiner. kirkiunar skilriki þau uier skodudum og fram fyrir oss hafa kom̃it ath suo profudu og fyrir oss komnu dæmdum vier med[6]) fullu doms atkuædi æfinliga eign Uazfiardar kirkiu allan skreidartoll æ Osi aff þeim monnum eṙ þar roa epter þui sem kirkiunar bref og biuisingar þar ut uisa og þrattnefndan Þord skylldugan aptur at luka [[Arna bonda [7]) Gijslasyne[8]) kyrkiunar vegna [ȷ Watzfirdi[9]) alla þa tolla [er fallit hafa[10]) a Osi sidan fyrst hann atti medgerd med adur greindri[11]) ȷordu. lika uel af sialfs sins eigin skipi og[12]) kirkiune ȷ Uazfirdi. xu. merkur ȷ sitt fullretti[13]). Enn[14]) Arna bonda[15]) Gislasyni. uij. merknr j sitt fullrietti og mork ȷ stefnufall þeim eṙ [þa sok æ[16]) ath taka. skulu æ þessu utgialldi uera þrenn sol ath heyrdum domenum en alltt ut golldit ath næstum fardogum.

Samþygte þenan uorn dom̃ med oss sira Jon Þorleifsson og setti sitt ȷnnsigli med uorum fyrr greindra dõmz[8]) manna ȷnsiglum fyrir þetta domsbref er skrifad uar ȷ Uaz-

1) frá 27. júní 1469, Dipl. Isl. III. nr. 484. 2) Svo 915. 3) tolllaust 234. 4) Svo 915. 5) Þessir vitnisburðir eru allir frá 1529 og 1530. Dipl. Isl. IX. nr. 402, 437, 439, 440. 6) b. v. 234; sl. 915. 7) sl. 234. 8) b. v. 234. 9) [b. v. 234. 10) [ã hafa fallid 234. 11) nefndri 234. 12) 234; en 915. 13) [[allur þessi kafli var ritaður utanmáls í frumritinu. 14) b. v. 234. 15) sl. 234. 16) [logmalid skipar þa sauk 234.

firdi laugardagin næsta fyrir Calixtus Messo æ sama deigi og ari og fyrr seiger.

---

346. 20. október 1553. í Koldinghúsi.

Lögmannsbréf Orms Sturlusonar norðan og vestan á Íslandi, gefið út af Kristjáni konungi þriðja.

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. paa alle Landene 6, 597. — Prentað í Safni til sögu Íslands, II. bls. 209—11. — Uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar Dana er í þjóðskjalasafni.

Ormar Stollassenn fich laugmandz breff och forleningh som heer effter schreffuit staar. Datum Kollinghus fredagenn post Galli anno et cet. 1553.

Wij Christiann mett guds naade et cet.

Giöre alle witterliigtt att thenne breffuiisere Ormer Stollassenn haffuer nu werett heer for oss och berett huorledis att oss elskelige Pouell Huittfeldt wor manndt tienner och Embitzmanndt paa wortt lanndt Jsland haffuer tagett thett closter frann hannom som Wij hannom mett forlenntt hagde. och tesliigiste affsatt hannom aff laugmandz dommett Och menntte att hannom ther vdindenn war skeett vrett.

Tha haffue wij ther om ladett forfare ald leyliighedenn och ennddogh att hanns brösth oc forsömmelsse findnis Saa att forschreffuenne Pouell Huittfeldt hagde paa wore wegnne goedt orsagh till att sette hannom aff laugmanndz dommett och skiellie hannom aff med samme closter haffue wij aff wor synnderliig gunsth oc naade wnntt och tilladett och nu mett thette wortt obnne breff wnnde och tillade att forschreffuenne Ormer Stollassenn maa och skall heer effter were fuldmegtiige laugmanndt nordenn och westenn paa forschreffuenne wortt lanndt Jslanndt. och ther att skulle skiicke huer manndt fattiig och Riigh lough skiell och rett effter Jslanndz lough till saa lennge wij annderledis ther om tillsiigenndis worder.

Dogh skall hanndt aldelis Jnnttett befatte segh metth laugmanndz dommett förre endt hanndt haffuer till goede

reede vdgiiffuiitt och bethalett altt hues hanndt oss mett rette pliigtiige er.

Sammeledis haffue wij aff samme gunsth och naade wnntt och forlenntt oc nu mett thette wortt obnne breff wnnde och forlenne forne Ormer Stollassenn wortt och kronnens syssell Hunewadt syssell liiggenndis for nordenn paa forne wortt lanndt Jslanndt for synn laugmanndz löenn att haffue nyde brugge och beholle emedenn och aldt thenn stund hanndt er laugmanndt ther paa lanndett och ther aff vppebere aldt kongelig Renntte och rettiighedt sagefaldt oc anndetth som reyser till v marcis sager och icke högre hues ther offuer er schall komme oss och kronnenn till goede Dogh saa att hanndt skall holde bönndernne wedt lough och rett och Jngenn aff thennom vforrette emod Jslanndz lough vdj nogenn maade.

Schall hanndt och were oss och hogbornne förste herttugh Frederiich wor kere söenn effterkommere koningere vdj Dannmarck huldt och troe och wor lennsmanndt ther paa lanndett thenn som nu eller heer effter kommenndis worder höriigh, lydiige och fölgagtiige vdj hues maade hanndt hannom paa wore wegnne tillsiiggenndis worder.

och nar hanndt tesse artiickelle alle och huer serdeliis Jcke hollenndis worder thaa skall hanndt ther mett haffue forbrott tette wortt breff.

Bedenndis etther ther for alle och huer serdeliis byude attj rette etther effter att annamme hannom ther for etthers laugmanndt och söeger etthers rett huos hannom som huos etthers rette laugmanndt giörenndis och giiffuendis hannom hues rettiighedt som i hanns forfeedre laugmennd ther paa lanndett for hannom giordt och giiffuiitt haffuer och i etthers laugmanndt mett rette pliigtiige er Hanndt skall igienn skiicke etther alle och huer serdelis loug skiell och rett effter Jslanndz lough. Thij lader thett Jnngennlunde.

datum vt supra.

dominus rex manu propria subschripsit.

347. 24. október 1553. á Espihóli.

Kaupmálabréf Torfa Þorsteinssonar og Guðnýjar Magnúsdóttur.

AM. Apogr. 4561 „Ex originali Sira Þorleifs Arnasonar ä Kälfafelli". „Innsiglen hanga vid brefed". — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er i þjóðskjalasafni.

Jn nomini[1]) domini amen.

Lystist og stadfestist so felldur kaupmåli og giorningur j millum Torfa Þorsteinssonar og Gudnyiar Magnusdottur æ þeirra giptingardeigi med logligri festingu og hionavixlu æ drottinsdaginn næstan fyrir Mariumesso sidari[2]) æ Espiholi i Eyiafirdi ærum epter Guds burd ∞. d. l. og iij. at Torfi Þorsteinsson taldi sier til kaups vid Gudnýu Magnusdottur ytri Lauga j Reykiadal i Einarstadar kirkiusokn fyrir lxc og þar til .xxc. Hier i moti reiknadi Einar Bryniolfsson sinni brodurdottur Gudnyu Mugnusdottur .xlc. tilskilinn halfur Kroppur j Eyiafirdi fyrir xxc. eda halfa Hauskulldsstadi j Reykiadal j Helgastada kirkiu sokn fyrir xxc. ef Bryniolfur Jonson villdi þad samþyckia. og hier til hafdi hun j sylfri kross og spensl fyrir xc. og xc j audrum þarflegum peningum. Reiknast þesser peningar fyrir xlc. Skildi Einar Brýniolfsson til at Torfi og Gudnij skylldi fyrst selia sier þessa hælfa jord ef þau villdu selia fyrir lausafie eda jord. Gaf greindur Torfi Þorsteinsson kuinnu sinni Gudnyu Magnusdottur xxc j tilgiof. tilskilin. x. kuijllldi. og .xc. j þarfligum peningum. Hier med gaf Gudný Magnusdotter med handsaulum ædurnefndan Einar Bryniolfsson aulldungis kuittan og ækiærulausan vm̃ alla þæ peninga fasta og lausa. huort þad væri helldur j jardarparti eda audrum hlutum og hun hefdi mått med laugum eignast epter faudur sinn og modur. Ok þessa hennar kuittan samþýckti med handsaulum vid Einar Bryniolfsson. ædur skrifadur Torfi Þorsteinsson. er þæ giordist hennar bondi. Voro þesser menn vottar at þessari festingu og kuittan og Giorningi: Torfi Jonson. Geirmundur Jonsson. Bessi Biornsson. prestar. Nikulæs Þorsteinsson. Helgi Halldorsson. Jon Olafson. Og til sannenda hier

1) Svo. 2) þ. e. 3. sept.

vm setium vier fyʀ skrifader menn vor ȷncigli fyrir þetta bref huert er skrifad var a Espiholi ȷ Eyiafirdi þridiudaginn næstan fyrir Simonsmesso vm̄ veturinn ǻ sama ari sem fyr seiger.

---

348. 1. nóvember 1553. í Holti.

Vitnisburðr síra Ólafs Jónssonar um samtal síra Halldórs Jónssonar við sig, er því hefði lýst, að Ingibjörg Jónsdóttir, systir sín, „ætti undir sér stóra peninga, sem væri föðurarfr hennar og móður".

AM. Apogr. 4560, m. h. Árna Magnússonar „Ex originali". Innsiglið var fyrir bréfinu. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Jhesus.

Svo felldañ vitnesburd beʀ ec Olafur prestur Jonson. ad ek var opptsinnes i navero og samtale kid Seʀa Halldor heiten Jonson. sem gud hans sal nade. hvad ec afyste hann ad arfleida sin boʀn. gaf hann mier þad svar. ad sw være fiarlæg sin syster. sem þar ætti samþykt til ad gefa. en hann stirdur til langra ferda. Somuleidis innte ek hann epter um̄ adrar sinar systur. en hann gaf mier þad svar. ad hann helldi ecki myndugar til arfs epter sig utan Jngebiorgu Jonsdottur systur sıña. þui hon ætti under sier stoʀa peninga. sem være fodurarfur hennar og modur. er hann hefdi halldit i langa tima og ongvan abata af feingid. og hier epter vil ek sveria ef þurfa þicker. Og til saninda hier um feste ec mitt insigle fyrir þetta vitnesburdarbref. hvertt ad skrifad var i Holte i Onundarfirde. in festo omnium sanctorum. aʀum epter gudz buʀd m. d·l. og iij.

---

349. 5. nóvember 1553. á Hofi.
12. nóvember 1555. í Grímstungum.

Festingarbréf Ólafs Jónssonar og Steinunnar Jónsdóttur frá Svalbarði.

AM. Apogr. 308 „Ex originali, komnum fra Sira Skula Þorlakssyne. 2 innsigle (sem eru prestanna) hanga vid brefed. Þeirra 3ia leikmanna hafa alldri þar under komid" (AM.). Uppskriftin er m. h. Styrs Þorvaldssonar. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þat giorum vier Gunnlaugur Arngrimsson. Biarne Helgason prestar. Þorgrimur Arngrimsson. Jon Biornson. og Olafur Oddzson leikmenn. godum mon[n]um kunigt med þessu voru opnu brefi. árum epter Guds burd ᗰ. d. l. og iij. á Hofi j Vatzdal sunnudaginn næstan epter allra heilagra messo um veturinn vorum vier j hia. saum og heyrdum a ord og handaband þessara manna. Olafs Jonssonar af einne alfu. enn Steinunar Jonzdotter kvinnu hans af annare. at svo fyrir skildu. at adur greindur Olafur Jonsson festi fyrnefnda Steinune Jonsdottur sier til lôgligrar eigin kvinnu med vilia og samþycki Jons Magnussonar faudur hennar. Gaf optnefndur Olafur Jonsson Steinunne Jőnsdotter. lx. hundrut j tilgiof. var tilskilin ȷôrdin Hőll j Sæmundarhlid er liggur i Reyninesstadar kirkiu sokn fyrir xl. hundrut og xx. hundrut j godum peningum et cetera. Ok til meire sanninda hier um setium vier fyrgreinder menn vor ȷnsigli fyrir þetta festingarbref hvert er skrifat var i Grimstungum i Vatzdal þridiudaginn næstan epter Marteinsmesso um veturin .ii. arum sijdar enn fyr seiger.

---

350. 6. nóvember 1553. í Kolding.

Kvittun Kristjáns konungs þriðja til Páls Hvitfelds fyrir silfri, sem hann hafði tekið við á Íslandi.

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. paa alle Landene 6,598. — Uppskriftir eru: Jóns Sigurðssonar í JS. 569, 4to., Laursens ríkisskjalavarðar og Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar í þjóðskjalasafni.

Pouell Huittfeldt. embitzmanndt paa Snedstrupgaardt. fiick quitanndz paa sôlff. som hanndt hagde vppeborett paa Jslanndt. som heer effter schreffuiitt staar. Datum
Kollingh manndagenn post omnium
sanctorum anno etc. 1553.

Vij Christiann etc. giôre alle witterliigtt. att oss elske-

lige Pouell Huittfeld. wor manndt. tienner och embitzmanndt paa wor gaardt Snedstrup. haffuer nu frann segh offuer-annttuordett inndt vdj wortt kammer heer paa wortt slott Kollinghus lxvj lôdte marck sôlff. som er j[m] lvj lodt sôlff. som hanndt paa wore wegnne haffuer vppeborett paa wortt lanndt Islanndt vdj thette aar. Thij lade wij forschreffne Pouell Huittfeldt och hanns arffuiinge quitt. frij. lediigh och lôes aff oss. wore arffuinge effterkomere konningere vdj Danmarck for forskreffne lxvj lodte marck sôlff vdj alle maade. efftersom forschreffuiitt staar. Datum vt supra.

Dominus rex manu propria subscripsit.

---

351. **13. nóvember 1553.** **á Heggsstöðum.**

Dómr, kvaddr af Jóni Jónssyni, sýslumanni í Þverárþingi sunnan Hvitár, dæmir Þorsteini Jónssyni að gjalda húsa- og jarðabætr í Ásgarði, er hann hafði vanrækt, og á ofan fullrétti eiganda jarðarinnar, Einari Eiríkssyni.

Skjalabók þjóðskjalasafnsins í fol. (frá Jóni Magnússyni), bl. 245, skr. ca. 1604 (= a). — Dómabók í eigu erfingja Árna landfógeta Thorsteinssonar (d. 1907), sem mestöll er skrifuð á árabilinu 1620—30 (= *b*); dómrinn er hér í heilu lagi, en ártal hefir upprunalega ekkert staðið í þessari uppskrift; síðar hefir Páll Pálsson ritað „1544“ inn í eyðuna, sem ætluð hefir verið fyrir ártalinu í öndverðu; er það ártal rangt, og hefir Páll blandað þessum dómi saman við dóm Jóns sýslumanns Jónssonar dæmdan á Heggsstöðum 5. febrúar 1544, sem er að vísu um jarðarábúð í óleyfi, en þó allt annar (Dipl. Isl. XI, 257). — Lbs. 788. 4to, bl. 188, skr. ca. 1640, og er dómrinn hér heill. Í öðrum en þessum þremur uppskriftum finnst dómr þessi nú varla heill, svo að honum sé ekki eitthvað vikið við eða styttr og úr lagi færðr. Hefir hér verið haft til hliðsjónar ÍB. 125 A og B, 4to., frá miðri 17. öld, og enn framar Ny kgl. Saml. 1945, 4to., m. h. Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666, og er dómrinn þar þó gallaðr, og á þrem stöðum í bókinni: bl. 161 a—b (rangt ártal 1583), bl. 212 (örstutt ágrip, en rétt ártal 1553) og bl. 384 (rangt ártal 1563). — Í enn fleiri ágripum er þessi dómr til, svo sem í dómasyrpu Jóns dans frá ca. 1640 í Lbs. 65, 4to., í tvennu lagi, á öðrum staðnum með réttu ártali 1553 (I, 63), en á hinum (II, 135) árlalslaus; Lbs, 66, 4to., bl. 151, með réttu ártali (1553), skr. ca. 1664; Ny kgl. saml. 1947, 4to., bl. 65v, skr. ca. 1660 (rétt ártal 1553); Lbs. 6, fol. bl. 269, skr. ca. 1670 (rétt ártal 1553); Lbs. 68. 4to , bl. 182, skr. ca. 1690; ÍB. 231., 8vo.

bl. 81 (rangt ártal 1559); Lbs. 100, 4to., bl. 169 (ónýtt ágrip, en ártal rétt 1553). — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Domur vm jardar abud og husbrot.

Þad Giorum wier Stulli Jonsson. Gudmundur Ellendsson[1]). Þordur Gudmundsson. Steirn[2]) Eiolfsson. Jon Jonsson og Eiolfur Jonsson Godum monnum kunnigt med þessu woru opnu Brefi ad[3]) ꜳrum [effter Gudz burd[4]) 1553 manudaginn næstañ[5]) a epter Marteinsmesso a Hegstǫdum j Borgarfirde ꜳ þijngstad riettum worum wier j dom nefnder af heidarligum dandismanni Joni Bonda Jonssyne er þꜳ hafde kongsinz syslu og vmhod j Þuerꜳrþijnge [fyrer sunnan[6]) Huijtꜳ[7]) til ad skoda og rannsaka og fullnadar dom[8]) ꜳ ad leggia vm þꜳ akiæru er Einar Eireksson klagadi þar[9]) til Þorsteins[10]) Jonssonar er þar lagdi sig þæ vnder lǫg.

J fyrstu[11]) klagadi Einar þad til Þorsteins ad hann hefdi ecki lǫgligt abyli weijtt[12]) ꜳ sinni jǫrdu Asgardi. j þui hann hefdi ecke giǫrt þar[13]) neina[14]) leiglendings Bot. og þad annad ad hann hefdi fellt þar af[15]) iij hus a medan hann Biő þar. þad þridia ad[16]) hann hefdi ecki vnnid þar eingiar sem honum Bar. Þad fiorda[17]) ad hann hefdi hǫgguid þar[18]) leyfislaust j skogi sijnum. Þotti oss Þorsteinn ǫngua lǫglega afbatan hafa fyrir þessum sǫkum. Stendur so j [laugunum[19]). Nu skal hann husum vppi hallda þeim sem woru a jǫrdu þꜳ hann kom til jardar. Jtem ad leigulide skal hlada fadms saman[20]) langan vegg [ꜳ are huoriu[21]) edur leingra [effter þaurff[21]). Enn allt þad[22]) sem husbrot nemur [leggie ꜳ[23]) mork. halfa kongi enn landzdrottni halfa. og giǫri hus jafngod epter[24]) sem ædur. Þui [j gudz nafne[25])

1) Erlingsson 1945 b (rangt). 2) Sueirn 788, 1945 b. 3) b. v. 788; sl. *a*. 4) [*b*, 788; sl. *a*. 5) 788, *b*, 125 ab; sl. *a* o. fl. 6) leiðr. jnnañ. 7) [b; sl. hin. 8) domz atkuæde *b*, 788. 9) *b*, sl. hin. 10) *b*, 788, 125ab; Þorsteirn *a* (!). 11) [125 b bætir hér inn: logdu þesser menn sig til laga fyrir vorum dome. Þui dæmdum vier vnderlægit loglegt. 12) haft 125 b; sl. *b*. 13) *b*, 788; sl. *a* o. fl. 14) loglega b. v. 125 b. 15) *b*, 125 ab; jnn 788; sl. *a*. 16) b. v. 125 b. 17) 788; 125; iij *b*; 4. *a*. 18) sl. b, 125. 19) [land laga Bokinne 125 a; logmalenu 788. 20) *a*; sl. hin. 21) [b. v. 788. 22) b. v. 788, 125. 23) [bæti 125 b. 24) sl. b, 788, 125. 25) [b. v. 125 b.

ad so profudu og fyrir oss komnu dæmdum wier firrnefnder domzmenn med fullu domz atkuædi firrgreindañ mann Þorstein Jonsson skylldugañ ad tuigillda[1]) Einare Eirekssyne firer[2]) huðrn lðggardz fadm er hann hafdi ecke[3]) giðrt ȷ þau sie[4]) ǘár er hann Bið̋ þar. dæmdum wier þad xx alner fyrer huorn fadm. Jtem dæmdum wier fyrir husa nidurfall [halfa mork[5]) fyrir huort. og fullriette Einare[6]) a ofan [iiij merkur[7]). Enn ef hann hefdi sialfur nidur[8]) brotid husinn[9]) þæ dæmdum wier hann sekañ mork halfa kongi enn halfa greindum Einari [og fullriette med[10]). Enn þær saker sem fleiri eru[11]) gatu[12]) wier ecki ad giðrt [vegna naumz tijma[13])·

Samþyckte [þennañ vorn dom adurskriffadur kongz vm̄bodzmann[14]).

[Medkienni eg Þordur Gudmundsson ad eg hefi werit ȷ þessum firrskrifudum domi med ðdrum Godum monnum. til merkis er þetta mijn Eigin handskript.

Þordur Gudmundsson[15]).

---

352. 13. nóvember 1553. í Skriðu.

Umboðsbréf, er Magnús Jónsson og Elín Jónsdóttir, kona hans, veita Jóni Magnússyni til að gera lagakaup við Gunnar Gíslason og Guðrúnu Magnúsdóttur, konu hans, um jarðirnar Þórustaði á Svalbarðsströnd og Steðja í Hörgárdal.

AM. Apogr. 4567 „Ex originali Einars Jsleifssonar á Reykium“ m. h. Þórðar Þórðarsonar. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þath giorum vid Þorsteirn Sigurdsson. Þorkiel[16]) Semingson godum monnum kunigt med þesso ockro opno brefe

---

1) gialld *b*, 788, 125. 2) b. v. b, 788, 125. 3) 788, b; eij 125; eiei(!) *a*. 4) 125 b; 7, *b*, 788. *a*, 125 a 5) *b*, 125; ȷ mork 788; halfmork *a*. 6) *b*; Einars 125; sl. *a*, 788. 7) [*b*; iij merkur *a*, 125. 8) offañ 788. 9) b. v. 788 10) [b. v. 788. 11) voru 788, 125. 12) gatum *b*, 788, 125. 13) [b. v. *b*, 125. 14) [b. v. *b*. 15) [*a*, og er þó undirskriftin með öðru bleki. — Í *b* hljóðar þetta svo: „Þennañ dom hefur Þordur Gudmundzson samþickt ad nýu þegar hann var ordinn Logmadur“. En í ÍB. 231, 8vo, er klausan svona: „Þesse Doomur var sijdan lðgtekenn og stadfestur af Þorde logmanne 1569“. 16) Svo.

arum epter Gudz burd M. D. L. og iij. a manodagin næstan epter Marteinsmesso wm weturinn j Skridu j Reykiadal worum wier j hia saum og heyrdum a ord og handsol þessara manna Jons Magnussonar og Magnusar Jonsonar og hans kuinno Elinar Jonsdőttur ath svo fyrir skildo at Magnus og Elin gafu Jone Magnussyne fullt lagaumbod thil at giőra fullnadar lagakaup wid heidarligan mann Gunnar Gislason og hans kvinno Gudruno Magnusdottur sem er um jardernar Þorustadi a Svalbardzstrőnd og Stedia j Horgardal. og jardernar Mannskapshől og Myrarkoth woru fyrir komnar epter þui kaupbrefe sem biskup Jon og Jon Magnusson hőfdu hier um adur lagakaup a giőrt. suo og hafdi æruverdugur herra biskup Olafur þetta kaup samþyckt og stadfest med sino innsigludo brefe. skyllde Magnus svara lagariptingum a Mannskapshőle enn Gunnar a Þőrustődum og hvorir hallda til laga er keypti. skylldi þetta standa őbrigdanliga fyrir Magnusi og Elino og þeirra erfingium og epterkomendum. Og til sannenda hier um setium vid greinder menn ockur jnsigle fyrir þetta bref skrifat j sama stad deigi og ari sem fyrr seiger.

---

353. 14. nóvember 1553. í Hrauni.

Kaupbréf Jóns bónda Ólafssonar að Guðmundi Guðmundssyni og Sigríði Jónsdóttur, konu hans, fyrir því, er þau ætti eða mætti eiga í Hjarðardölunum báðum í Dýrafirði.

AM. Fasc. LIII, 15, frumrit á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 4564 m. h. Árna Magnússonar eftir frumritinu: „Brefed hefur ätt sira Torfi Jonsson i Gaulveriabæ. Eg a þad nu sialfur“ (AM). — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Kaup fyrir nockrum hluta j Hiardardolum baadum j Dyrafyrde[1]).

Þat giorum vier Eysteirn prestur Þordarson. Jon diackne Þordarson. Magnus Sveinsson. Þorolfur Jonsson Godvm monnum kvnigt med þessv vorv optnv[2]) brefi at vier vorvm

1) Utan á bréfinu m. h. frá 17. öld. 2) Svo.

ȷ hia saum̃ og heyrdvm æ ord og handaband þessara man[n]a Jons bonda Olafssonar og Gudmundar Gudmunszsonar og Sigridar Jonsdottur kvinv hans. Þat faldizt og skildizt vnder þessv þeirra handabañdi at fyr greinder menn Gudmundur Gudmunszson og Sigridur Jonsdotter kona hans seldv adur greindum Jone bonda Olafsyne allt þat þav ætti edur mætte eiga ȷ iordvnvm Hiardardaulunvm badum er liggia ȷ Dyrafirde ȷ Myra kirk[i]v sokn. med aullv þvi sem þui[1]) fylger og fylt[1]) hefur at fornv og nyv sem þav mætte eigandi ad verda med lavgvm. so framt sem hvsfreyan Sigridur Biornsdotter villdi ecki kavpa þvi þav hefdi lofad hene fystri at kavpa ef hvn villdi et cetera. Svo og mætti Jon bondi Olafson rettliga at sier taka at næstvm fardaugvm. xc. ȷ Hiardardal envm stærra enn iiijc ȷ envm minna er þav þik[i]azt eiga. og þar rettligt laga vmbod yfer hafa til þess at Rettur lagavegur geingur æ þeirra vegna systra. War þetta bref og þessi giorningur giordur ȷ Hravne ȷ Dyrafirdi æ þri[di]vdagin næstan epter Marteinsmessu um veturinn þa lidit var fra gvds bvrd [.ꝏ.] vc. l. og iij ar.

---

354. 16. nóvember 1553. á Skinnastöðum.

Vitnisburðr Steinunnar Grimsdóttur um lýsing afa síns, Auðunar Sigurðssonar, á kaupi Þorsteins bónda Finnbogasonar á Héðinshöfða fyrir Hafralæk að Málfríði Jónsdóttur.

AM. 255, 4to., bls. 391—2. — Uppskrift Einars Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Witnissburdur Steinunar Grıȷmsdottur vm̃ kaup a Hiedinshoffda Þorsteins Fimbogasonar aff Malfrıȷdj Jonsdottur fyrer Haffralæk. 3 jnnsigle.

So felldan̄ vitnissburd ber eg Steinunn Grıȷmsdotter ad eg heirde Audun Sigurdsson affa minn heitenn þuij lysa fyrir sıȷnu heimafolke þa hann kom heim fra Hiedinshoffda vm̃ veturinn eptir Jonssdag. ad Þorsteirn bondi Fimbogasson. heffde keipt greinda jord Hiedinzhofda ad Malfrıȷde Jonsdottur til fullrar Eignar. En̄ hann hefdi þar j mote gieffed

1) Svo.

jordena Haffralæk. og þar til penijnga sem til kiæmj. og henni vel lijkadj. og hier epter vil eg sueria eff þurffa þiker.

Þad giðrum vier Þorarenn prestur Sigmundsson. Pall Þorsteinsson. Hallvardur Olaffsson. gödum mønnum kunnugt med þessu voru opnu brieffe. ad vier vorum þar j hia og heirdum ǎ. ad Steinunn Grijmsdotter bar suofelldañ vitnissburd sem hier fyrer skriffad stendur. Ok til sanenda hier vm setium vier vor jnsigle fyrer þetta vitnissburdar brieft. skriffad a Skinastødum fimtudægenn næstañ epter Marteinsmessu. arum epter guds burd ꝏ. d. l og iij.

(L. S.) (L. S.) (L. S.)

---

355. **17. december 1553.** **á Meli.**

Minnisgrein síra Gottskálks Jónssonar um lúkning til síra Bjarnar Gíslasonar og virðing á graðungi, er í óskilum var á Meli.

Add. British Museum 11, 242 (FM. 206), bl. 29 r. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalassfni.

ꝏ. d. l. iij gallt ec sera Birne Gislasyne. v. kugilldi en hann f. . . .

Þad medkennunzt ec Einar Gislason. Einar Gilbriksson Þ. . . . . Þorvarzson. Ketil Gislason. Steinolfur Tvmason. sunnu[daginn næstan] firir langhelgar vm veturen a Melstad j Midfirde vorum [vier tilnefnder] af sera Gothskalc at virda gran gradung er þar [var] sidan Mariumesso fyrri j ongu leyfi. var þetta mark a h[onum] styft ed uinstra heilrifad et hægra oc gab j. [gerdum vier] þad fyrir fimtan alner oc xx. arum epter gudz burd ꝏ. d. [l. iij].

---

356. **1553.**

Minnisgrein síra Gottskálks Jónssonar um skuldaskipti sín.

Add. British Museum 11, 242 (FM. 206) bl. 28 r. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

m. d. l. iij. æ Joacim Scefil hia mier [ij vætter alsvmarz[1]) en goll[dit].

Datum m. d. l. iij. a Jon Gunlaugzson hia [mier] . . . þessi kugilldi j byggingu.

hia Boduare vj ær.
hia sira Ellendi . . . . . .
hia Gudmundi Skulasyni ij kugilldi.
hia Biarna Þoruallzsyni . . . . .
[hia] Olafi Þorsteinssyni iij ær.
hia Sæmundi kugilldi.
sira Stulla . . . .
hia sera Ellendi iiij uetra naut oc iij uett oc ij uett.
[æ] Holi iij uett.
a Horgholi veturgamallt en iiij hier.
asaudur heima lxxxij
en uon æ gomlum gelldum saudum . . . vj med . . . tuæ . . . . . .
lomb æ fialle. Lx. oc ij med lambi Gudrunar.
j Krossnes xiiij vætter [j] haust uon.

---

357. 1553.

Minnisgrein sira Gottskálks Jónssonar um gjaldheimtur sínar nokkurar.

Add. British Museum 11, 202 (FM. 206), bl. 28 r. Blaðið skemmt. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

m. d. l. iij

kom fra Hryggium um haustid ij kyr afgamlar. a ec j Krosnesi uon . . . . half . . . .

358, 1553.

Byggingarbréf sira Gottskálks Jónssonar fyrir Ey (Ytri-Ey) á Skagaströnd.

Add. British Museum 11, 242 (FM. 206) bl. 28 v. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

---

1) [strikað út aftr.

ꝏ. d. l. iij.

[By]gt Guendi Ey j þriu ar. ef ec þyrfti ecki sialfur fyrri æ at hallda eda væri ecki selld. firir kugilldi oc iij vætter fiska oc iij ær med lombum ne[ma] hann [geti] ecki j fiski oc xx alner þar til j soluum eda eggium oc suara ollum tiundum . . . . . eins oc . . . .

---

359. 1553.

Minnisgrein sira Gottskálks Jónssonar um fénað sinn nokkurn.

Add. British Museum 11, 242 (FM. 206) bl. 29 r. Blaðið skemmt. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

ꝏ. d. l. iij.

[J] fardogum xx. oc vj tuæuetrer med fimm hrutum . . . . feck mier en vj firir nord[an] . . . xij þrevetrer oc einn þar j iiij uetra.

iiij vetra gamallt naut j Vik oc .ij. kuigur er Herdis a enn hier iij . iij . . . . . iij . tvævetr tarfr j Ase oc kalfr. tarfr æ v. . . astodum.

xiij veturgamler hier æ bæum oc heima. en xij j Uik. vj. j Ualadal . vij. j Stafn[i].

at frafærv.

asaudr lxxx oc vij med gelldum oc mylkum æ fialli lomb. xl. viij.

---

360. 1553.

Minnisgrein sira Gottskálks Jónssonar um leigupening nokkurn.

Add. British Museum 11, 242 (FM. 206) bl. 30 r. Blaðið er mjög skemmt. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

J fridvm peningvm . vj. kugilldi . iiij klarar er . . . . enz þridia hundradz . ij navt ta . . . . gomvl . xviij sauder veturgamler iij sa[uder] . . . tvævetrer.

ꝏ. d. l. iij. ar þa ec skiladi s . . . . . [var] med jordum xix kugilldi en fiogur heima. þrir klarar en hann gaf .

.... fiorer oc xx ueturgamler sauder . iiij elldri. iij naut tu[ævetur] sama busgagn oc annat sem ec med tok. Svo ornamentum kirkiu[nnar] en ec gallt j porcio kalek er uo nær iiij aura oc xvj alner vadmalz.

---

361. 1553.

Kirkjureikningr og máldagi Hóla (Hrepphóla) í Eystra-Hrepp, er síra Einar Ólafsson tók við eftir síra Guðmund Jónsson.

AM. 66a, 8vo., bl. 9 r, m. h. síra Jóns Egilssonar annálaritara (1592). — AM. 262, 4to., bls. 5, skr. ca. 1600. — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Þrettandi maldagi.

Anno domini 1553 uoru[1]) so micler peningar j Hoolum þa sijra Einar Olafsson medtoc. eptter sijra Gudmund heitinn Jonsson. kyr. xu. lx. asaudar. iiij hestar[2]). og ij hross. vij fiordunga k[etill] bættur. ij. tueggia tunna kier. annad med iij giordum. vj trog. v. [kerolld. gamall[3]) strockur. ein tinkanna[4]). uondur bedur. hægindi. huiluuod.

uar kirckian giord fyrir vijc.

Jtem a hun ij silfurkaleka. ein messoklædi. einn hokull. cantarakapu. jarnkall brakadur. bækur margar og miog rotnar. þar med uond kista. ij altarisklædi. gloarker[5]). ij k[luckur] og ein bialla.

uar stadurinn giordur fyrir xijc.

361—370. 1553.

Máldagar nokkurra kirkna í Hólabyskupsdæmi við yfirreið Ólafs byskups Hjaltasonar.

Vísitazíu- og máldagabók Ólafs byskups Hjaltasonar í þjóðskjalasafni, frumrit á pappír (= OH.). Endrrit eru í skjalauppskriftum Árna Magnússonar (AM. Apogr.), sem greind verða við hvern stað. Allir þessir máldagar munu vera úr yfirreið byskups 1553, enda er ártalið greint við suma þeirra.

---

1) sl. 262. 2) 262; hesta 66. 3) [kerolld gom[ul]. 66. 4) 262; tunkanna 66. 5) Svo bæði.

362. Bægisá.

OH. bls. 44. — AM, Apogr, 219 (JGrv. „31").

Þa sijra Gudmundur giordi reikningskap á Bægisá skrifadist datum ꝏ d l og iij.

Jtem Bægisá eins prests skylld.

Þetta j kuikfie iiij kugillde.

hafdi fallid vm viij ær iiijc tekin þar fyrer j stadarbot

Jtem ij Historiu Bækur. aunnur vm sumar enn aunnur vm wetur. og Sequentiubock fyrer ijc.

War þa kuittur hennar reikningskapur. medan sijra Guondur hafdi halldit.

363. Sauðanes.

OH. bls. 23. — AM. Apogr. 19 (JGrv.; „15"); „hǫnd Hr. Olafs Hialltasonar" (AM.).

1553.

Kirk[i]a a Saudanese beneficium. ij presta skylld.

Þetta innan kirk[i]u messoklædi alfær vond og eirn hǫkull. altare med buninge. kalekur brotin og illa farin. J bokum grallare lasin og sequentiobok. messobok syngiandi. med collectum. pistlum og Gudzspiollum fra jolafostu til ix vikna fostu. kyriall. Aspiciensbok syngiandi til passionem. messobok syngiandi fra passionem til pascha. psaltare.

Þetta j jordum. Lon xc. c leiga. Eldjarnstader viijc. iiij agilldi. halft Brimnes ijc.

J kuikfee viiȷ kugillde. c. j gelldfee.

Var sira Mýkel skylldugur kirk[i]une iijc j portionem. hafdi hrest at kirk[i]une til xv aura. Er hann nu skylldugur kirk[i]une vm ijc og v aura betur. fallid j ix ar j portionem ijc og v aurar betur.

364. Hafrafellstunga.

OH. bls. 22. — AM. Apogr. 18 (JGrv.; „13—14"); „med hendi Hr. Olafs Hialltasonar" (AM.).

Kirk[i]an i Hafrafellstungu.

Þetta innan kirk[i]u. messoklæde og litin kalek vm ij dale. bokaskrædur litlu nytar.

Þetta i kvikfe. xii kugillde. vij^c i gelldfe. hundradzhest. Jtem lagde bondin kirk[i]une hier til hokul fyrer vj^c og lofade þar til serk. hofudline. stolu og handline fyrer ij^c og þar til skyllde kirk[i]an hafa merkurkalek fyrer iiij^c. er þa kuittur allur forn og nyr reikningskapur. og garduren kuittur. frials og frii bonda eign þui kirk[i]an hefer fullar og allar sinar skylldur. er þa hennar lausafie xx^c. sem obrigdanliga skulu standa fyrer biskupe og preste hiedan i fra. og kirk[i]an sie sæmiliga halldin.

---

365. Svalbarð í Þistilsfirði.

OH. bls. 22. — AM. Apogr. 18.

Kirk[i]an a Sualbarde beneficium. ȷ kuikfee hest fyrer c. ȷ gelld[fie] c.

---

366. Presthólar.

OH. bls. 23–4. — AM. Apogr. 20 (JGrv.; „16"); „hönd Hr. Olafs Hialltasonar" (AM.).

Kirk[i]a i Prestholum.

Þetta innan kirk[i]u ij messoklæde alfær og þar til hokull godur. sloppur og kapa. eitt aklæde. ij glitader dukar. alltare med tuennum bunade. eitt handklæde. ȷarnkall. metaskaler. vax lx merkur. stor kista. ein klucka ny. og onnur brakud. bokaskrædur fanytar.

Þetta i kuikfe. x kugillde. u^c i gelldfee og. c. i smiore.

Þetta innan gatta ȷ elldzgognum virdt til ij^c. ein sæng dunliett med hæginde og einne re[c]kiuvod. ij fornar sængur med ii fornum reckiuvodum [og] hægindum. eitt aklæde nytt og annat slitid. sængarleppur med reckiuvod og hæginde. ij reflar vonder. ij storkerulld forn. virdt fyrer xij aura. trog virdt fyrer xij aura. xij smakerulld og vj fotur. strockur onytur. allt virt fyrir mork. bordbunadur. xij föt. vj god og vj vond. flote med xij skalum. og atta spæner. dryckiar askur. x skerbord. ij lasar. vlldukur. reidzla. ij munnlaugar. og ein sundur hin þridia. ij oxar. liar. hardsteinn og vondur pall.

hafde fallid vm xx ar. ıxc. ȷ portionem. var þat kuittad [vid sira Ketil Jonsson sem stadin hiellt fyrer kirk[i]uvppgiord og þar vppa lofat hǫnum[1]) kuittan[2]).

---

367. Ás í Kelduhverfi.

OH. bl. 24—5. — AM. Apogr. 22 (JGrv. „18"); „med hendi Hr. Olafs Hialltasonar".

Kirk[i]an ȷ Ase bondaeigñ.

Þetta innan kirk[i]u. messoklæde forn. silkehokull og annar steindur. kalekur litil[l] forn. historiebok de sanctis fra Johannis og Pauli og til adventu. onnur de tempore fra lxxe til paska. messubokar skræda. aspiciensbok til paska. sequentio skræda og psaltara skræda. iiij skrædur med grallara vondum. Jtem grallare. þo liettur. Jtem vard kirk[i]u vppgiordin virdt fyrer xijc. golldin kalekur merkur fyrer iiijc. messobok ny fyrer iijc og ij koparhialmar fyrer. c. lofat at giora korin ȷafñan vid kirk[i]una og þar til skyllde kirk[i]an eiga xxc ȷ kuikfe sem æfenliga stande hier epter oskert fyrer biskupe og preste. giordu þennan reikningskap. kirk[i]u vppgiord og allt peninga·gialld Þorstein[n] bonde Finbogason og hans sonur Vigfus bondi Þorsteinsson. og vrdu þeir kuitter og frialser vm allan fornan og nyan reikningskap kirk[i]unar ȷ Ase. og þar med gafum vier gardin frii og frialsan. og allan gardin vera hier epter þeirra obrigdiliga eign og þeirra erfingia.

---

368. Garðr í Kelduhverfi.

OH. bls. 21. — AM. Apogr. 17 (JGrv. „12"); „hǫnd Hr. Olafs Hialltasonar" (AM.).

---

1) sl. *b* (sbr. næstu aths.). 2) [efst bæði á bls. 24 og 26 (=*b*). A bls. 24 stendr „anno 1555", en það ártal ætlar Árni eiga við Skinnastaði, sem koma þar næst fyrir neðan, enda má telja það auðsætt af frumritinu sjálfu; hefir þar í fyrstu verið hlaupið yfir eina opnu, byskup séð það eftir á og ritað þá af nýju niðrlagið, og því er það á tveim stöðum.

Kirk[i]an i Garde er helgud gude. prestskylld. hun a allt heimaland. ij eydekot Blaskoga. og Austurgarda. reka a Sande. ȷ millum Vikingavathzsreka og Kelldunes.

Þetta innan kirk[i]u. messvklæde alfær ecki god og serkur at auk. brotin kalekur nær iij aurum. ein klucka og onnur litil. bokaskrædur vondar og valla embættisfærar. altare med vondum bunade. fallit i portio i xv ar ijc. liet sira Jon giora þil ȷ halfa kirk[i]una og kuittade þar med hundradit. enn lofade oss fyrer þat halfa sem epter stendur at giora stola tueim megin ȷ kirk[i]una.

Þetta ȷ kuikfe iiij kugillde og ein[n] hest fyrer. c.

---

369. Múli í Reykjadal.

OH. bls. 31, m. h. síra Illuga í Múla. — AM. Apogr. 40 (JGrv. „21").

ꝍ. vc. l. og iij.

Kirkia ȷ Mula er helgvd gvdi. þar er þriggia presta skylld.

Jn primis kaleikar iij og eirn miog litil[l]. þrenner alltaresbuningar. þrenn messoklædi. tvæ[r] kapur. eirn sloppur. texti. messobok med pappír. Grallare. Seqvencivbok. jstorivbok uetur og sumar. klvckur ııȷ. ꝍonstronc[i]vm[1]) med kopar. ıȷ koparstikur. skrvdakista brotin. metarskaler[1]). corporalshus ııȷ. med corparalum. brakvd fontmv[n]laug.

Stadnvm fylger. ıȷ. hlvter ȷ Siofarlandi med .iiij. kugilldum. þridivngur ȷ Svgvrdarstodum. Þeistareyker. Vindbelgur. Mosuatn. Kravnastader. Fagranes. med. iiij. kugilldum. Fiall med ıȷ. kugilldum. Geirbiarnastader. med .iiij. kugilldum. Leiksk[a]la æ med iij. Hier med fyllger stadnvm allt heimaland. Var ȷ sama tima af dandi monnum leikvm og lærdvm metin kirkian fyrer. xxc. enn stadvren var allvr nidur fallen. enn þad epter var af hvsvm og vidvm var giortt fyrer fimm c. Vorv avngver peningar adrer med stadnvm kvikier ne davder vtan fiogur ægilldde.

Hafdi Sira Jllugi. Er ȷ sama thima hiellt stadin. keypt med biskups radi brotasilfur at kirkiunne og lagdi henni þar

---

1) Svo.

ȷ stadin iij kugilldi og ij^c ȷ gelldum peningum. Wissi eg þo sialfur at þetta brotasilfur var huergi nær suo mickills vert. sem þetta og þui giordi eg hier suo forlikvn vppa. med bestu manna radi. Ok fulla kuittan.

Hier med uar hann skýlldugur kirkivnne vm x aura ȷ porcio.

[Þetta er hond Sıjra Illuga heitins og ei er onnur beuijsing til þessarar skulldar og eg treysti hans syner munu ei þessa þræta vilia.

Gudbr. Th.ss[1]).

---

370. Staðr í Kinn.

OH. bls, 32, svipað hendi síra Sigurðar á Grenjaðarstöðum. — AM. Apogr. 25 (JGrv. „22").

Kirkia ꜳ Stad ȷ Kinn er helgut gudi.
hũn ꜳ alfær messoklædi.
Þetta ȷ kuikfie. vij kyr. iij^c i gielldu. og hest.

371—425. 1553 [—1554].

MÁLDAGAR og reikningar kirkna í Skálholtsbyskupsdæmi við yfirreiðir Marteins byskups Einarssonar.

Engin máldagabók er nú til frá Marteini byskupi, en í eftirritum hafa varðveitzt nokkurir máldaga hans, og eru í sumum handritum allmargir saman; er hér á eftir við hvern máldaga getið hverrar einstakrar heimildar og allra í senn, ef fleiri eru en ein, en allar eru þær heimildir auðkenndar svo stuttlega sem verða má. Skulu þessar höfuðheimildir því greindar hér í einu lagi til nánara yfirlits.

1. Langflest máldaganna er i AM. 263, fol., og er það máldagasafn ritað 1598, að tilhlutan Odds byskups Einarssonar.

2. Máldagabók frá Skálholti, rituð upp 1601 af Bjarna Marteinssyni, nú í þjóðskjalasafni, áður Lbs. 268, 4to. (og auðkennd svo hér).

3. JS. 143, 4to., máldagasafn ritað um 1600, undir handarjaðri Odds byskups Einarssonar, enda bregðr þar sumstaðar fyrir hendi hans. Yfirskrift þeirra máldaga, sem þar er að finna, er svo; „[Mal-da]gar þeirra Alkirckna sem Skalhollte tilheyra Anno 1553 og Anno 1554".

---

1) [með eiginhendi Guðbrands byskups.

4. Máldagasafn sira Jóns Halldórssonar í Hitardal í Lbs. 108, 4to.; er það víða með eiginhendi hans. En Marteinsmáldagar þar eru m. h. Finns, sonar hans, síðar byskups, að því er virðist, eftir því máldagasafni, sem nú er í JS. 143, 4to., enda er sama yfirskrift sem þar.

Einn og einn máldagi finnst á stangli í öðrum heimildum, sem getið verður jafnóðum, og í þjóðskjalasafni er uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar á máldögum þessum.

Einungis um einn þessara máldaga, hinn aftasta (nr. 425), virðist geta verið vafi nokkur, af þeim ástæðum, sem þar eru greindar.

371 1553

Reikningsskapr Valþjófsstaðakirkju í Fljótsdal.

Lbs. 268, 4to.. bl. 141—2.

Valþiofsstadur.

Anno domini ꟾꟾ. d. liij.

Suo vordnir penijngar metnir oc golldnir a Valþiofstad er sijra Hallur slepte enn Magnus Ketilson medtok.

Jn prijmis x kugillde j asaud. ellefta a Arñolldzstodum. xij kẏr gilldar oc vj aurar plus var þar vm̄ talad hann munde leggia þa til bænhus. kugilldi a Þurijda[r]stodum. Nichulaes skillde þar vid iiij ær a audru kugillde. j koplum moskiottur hestur gradur 13 vetra edur 14. annar litforottur 14 vetra gelldur. þrijr þrevetrir. raudur. bleikalottur. moskiottur. [prettaskioni[1]) 13 vetra. jtem einsẏnn hestur vj vetra linadur sagdur oc stadur. rautt hross gillt 6 vetra edur vij. annad brunt xiij vetra edur 14. meitt. raudblesott tvævætt[2]) smảtt. jtem rautt hross. v. vetra helmeitt ij. ad auk. hia sira Halle 6 vetra og þrevætt eg lieñte honum hann hafde oc j burt margañ buskaps hark[2]). jnnan stokz viij keraulld mathelld og vj ad auke verre. ij skiolur hæfar. þridia vatzskiola. viij skalir. iiij spænir. sponastockur oc flote. iij keraulld meir eñ xx skiolur edur xxx huert. Jtem ij storkerôlld j jordu miog vond. xiiij trog mathelld. 6 verre ij strockar. ij konnur edur iij med alheimsnaut[3]) loklausum̄. viij trediskar. xj skerdiskar. hogsetur ij sijlgrinndur. ij katlar storer og gat a audrum. pottur stor Gẏrjdar nautvr. enn halfrar aun[a]rar skiolu ketilhrof fyrir iiij agillde a fiorda hundrade j greiñd-

1) [ptta skio', hdr 2) Svo. 3) alhēīs naut, hdr.

um elldzgognum. aux. pall. pundare. torfliar. vj aurar hia Nunche[1]). edur þau ij keraulld oc annar harke þar var j vteskemmunne iiij bedjur med dun oc iiij hæginde. so j huijlvod forn fyrir halft jd þridia .c. sæng alfær ad auk med nyum huyluvodum og sterkre abrejdu fyrir hundrad. vatnzskall og beit munnlog jc kuern. stedie. hamar oc tong. laud oc sleggia. belgir oc blijstrur med holk fyrir ijc. jnnan kirkiu mæta[2]) skalir.

372—3. [1553—1554].

Tveir máldagar Berufjarðarkirkju.

Jbsk. AM. Suðurmúlas. 8. Staðfest uppskr. að Berufirði 14. mars 1703 af Hallgrími Jónssyni Thorlacius, síra Guðmundi Árnasyni og Cornelíus Corneliisyni Falch. — Tvær uppskriftir í þjóðskjalasafni, önnur frá ca. 1700, hin staðfest í Skálholti 25. nóv. 1749 af Ólafi byskupi Gíslasyni og tveim öðrum (= *b*).

Maldage Marteins Byskups.

Sancte Olafss kyrkia i Berufirde á halftt heimaland og xijc iörd[3]) Iorwijk. og adra jord Kiellduskóga vjc. Jtem a kyrkian iiijc i Jordinne Skala er sira Sueirn gaf. Jtem a kyrkian x. kýr og Lx äsaudar ij. hesta og eitt hross.

Annar Marteins maldage.

kyrkian ad Berufirde a xxxc i heimalande og viijc ad auk i fastaeign. þar liggur under eirn bær.

---

374. 1553.

Reikningsskapr Hofskirkju í Álptafirði.

British Museum Add. 11, 245, 4to., bl. 231v. skr. 1592.

Hof j Altafirdi.

Anno domini m. d. l. iij. þa er Jon Biornsson med tok enn sera Biarni Gudmundsson vid skildizt Hofstad j Altafirdi.

Jn primis. x. kyr og tiutijgi asaudar. vj sauder ij vetrer. iiij gelldær. iiij sauder veturgamler. þrevetur gradungur.

---

1) nuche(!) hdr. 2) Svo. 3) b. v. *b*.

iij hestar. v hross. vj fiordunga ketill. sterkur. enn halfs annars fiordunga(!) ketill vondur og nær iij^c ad auk jnnann stoks.

Jtem ein sex hundrada jord landgilldi. x. aurar.

Jtem a Hofstad jnnan kirkiu. viij oc xx bækur samantalldar godar oc liettar. þrenn messuklædi alfær. fern corporalia. ij merkidukar. ein klucka stor. ij litlar og ein litil bialla. baksturjarn. glodarker. ij kopar pijpur. Alltarisklædi vont. vatzkall.

---

375 1553.

Máldagi Skógakirkju undir Eyjafjöllum.

AM. 263, fol., bls. 37, skr. 1598; Lbs. 268, 4to., bl, 154.

Skogar [austur 1553[1]).

Kirkian j Skogum æ halft heimaland med ollum rekum sem þar fylgia og þessum vtjordum halfum. Drangzhlijd. Skardzhlijd. Hordaskala. Backa. Berianes og eystri Skoga.

hun æ xiiij kugilldi. god og gilld. hest fyrir hundrad. oc þreuætt hross fyrir xij aura. xvj bokaskrædur. ein messu klædi. einn kaleikur.

Þar skal vera prestur oc diakn edur[2]) tueir prestar.

porcio v. aura.

---

376. 1553.

Máldagi Eyvindarhólakirkju undir Eyjafjöllum.

AM. 263, fol., bls. 36, skr. 1598; Lbs. 268, 4to., bl. 154.

Holar [vndir fiollum 1553[3]).

Kirkian j Holum vnder Eyjafiollum. æ heimaland allt med gognum og giædum. xx kugilldi. j. kaleik. iij hesta. og j hross. ein messuklædi. j alltarislædi. fellur porcio til vj aura.

---

1) [b. v' 268. 2) ej, hdr. bæði. 3) [b. v. 268.

377. 1553.

Máldagi kirkju að Borg undir Eyjafjöllum.

AM. 263, fol., bls 36, skr. 1598; Lbs. 268, 4to., bl. 153.

Borg [vnder fiollum 1553[1]).

Kirkiañ j Borg a x kugilldi. kaleik. messuklædi og alltarisklædi. fellur porcio til xx alna.

378. 1553.

Máldagi Miðbæliskirkjn undir Eyjafjöllum.

AM. 263, fol., bls. 36, skr. 1598; Lbs. 268, 4to., bl. 153.

Midbæl[i] [1553[1])

Kirkiañ j Midbæli a heimaland halftt med gognum og giædum. vj kugillde. kaleik. messuklædi. porcio vj aurar þetta ar.

379—80. 1553.

Tveir máldagar Steinakirkju undir Eyjafjöllum.

AM. 263, fol., bls. 36, skr. 1598; Lbs. 268, 4to., bl. 153.

Steinar [1553[1]).

Kirkiañ j Steinum æ land ad Nupi. x kugilldi. kaleik. messoklædi og alltarisklædi.

Á eftir þessum máldaga fer annar Steina-máldagi í Lbs. 268, 4to., og er þar talinn frá 1553, en í AM. 263, fol. (bls. 31) er hann talinn Stefáns-máldagi, og er það líklegra; þessi máldagi er og í Lbs. 108, 4to., bls. 483—4. En með því að hann er ekki prentaðr með Stefánsmáldögum í Dipl. Isl. VII. bindi, er hann hér tekinn upp.

[Steinar. Stephans maldagi[2]).

Kirkia sancti Michaelis j Steinum a xij^c j gamla innstædu. enn xv^c j nÿia reikningsskap.

Jtem lagdi Halldora husfreyia j skruda oc likneskium vpp a vij^c. reiknast þetta nu vij^c oc xx^c sem kirkiañ a nu j þarfligum peningum fyrir vtañ bækur oc skruda.

1) [b. v. 268. 2) ḋa Steinum 1553, 268.

381. 1553.

Máldagi Holtskirkju undir Eyjafjöllum.

AM. 263, fol., bls. 36; Lbs. 268, 4to., bl. 153.

[Holltfzkirkia 1553[1]).

Kirkiañ j Hollti vnder Eyiafiollum æ heimaland. og Varmarhlijd. Vesturhollt oc Nýiabæ med ollum fiorum. halft Suarttbæli[2]). Huams fioru. er liggur vid Backa. kirkiañ a vij skogar teiga j Þorsmork. Staung. Gamla: naut. Gatna skog. Loptznautur. Lækiar skoga tungur inn j gil fra Hofda skogi. ij a Akstodum. Saudungsnes allt med vtvoxtum ollum. vnder Saudungs homrum. nauta afrett vr Hollti oc vtlondum j Langanes. vtvôxtu halfua fyrir ollu Langanesi. c lamba afrett j Lambafell. xxx sauda hofn j Vesturholltt. xl gimbra beit j [Hrutholum[3]). stodhrossa beit j Hofum[4]) vetur og sumar. fyrir vtann Sandlæk. stadurinn j Hollti skal hafa oleigis Sandhola feriu. huern tijma er hann þarf. kirkiañ a xl. v. kugilldi. ij messuklædi. ij alltarisklædi. eina kantara kapu. iiij kluckur. og kaleik. þar skulu vera prestar ij. og diakñ. Þar liggia til ıx bæier ad tiundum. porcio x aurar þetta ær.

---

382. 1553.

Máldagi kirkju á Ásólfsskála undir Eyjafjöllum.

Lbs. 268, 4to., bl. 153.

Åsolfs skale 1553.

Kirkian ad Asolfz skala æ heima land halftt kaleik messuklæde ein.

---

383. 1553.

Máldagi Dalskirkju undir Eyjafjöllum.

Lbs. 268, 4to., bl. 153. Næst à eftir kemr máldagi Stefáns byskups, en hefir ranglega ártalið 1553 í handritinu. — AM. 263, fol., bls. 31 (prentað í Dipl. Isl. VII. bls. 39).

---

1) [Hollt, 263; 2) [suarbæli 268; 3) [hrutholma 268; 4) hofnn 268.

Dalzkirkia 1553.

Kirkian j Dal hia Eẏolfi biskupsmđg þar fæ eg ongvañ reiknings skap.

---

384. 1553.

Káldagi Merkrkirkju undir Eyjafjöllum.

Lbs. 268. 4to., bl. 153. Fyrirsögn þar er fyrir öllum máldögum kirknanna undir Eyjafjöllum: „Fyrir austañ Markarfliot".

Mork 1553.

Kirkian j Mork đ̃a v kugillde. kaleik messuklæde. alltarisklæde. Þar fellur j porcio til vj aura þetta đ̃ar.

---

385. 1553.

Máldagi kirkju að Krossi í Landeyjum.

AM. 263, fol., bls. 34, skr. 1598; Lbs. 268, 4to., bl. 152; JS. 143, 4to., bls. 368.

Kross[kirkia 1553[1]).

Kirkiañ ad Krosse j Landeyium æ prestskylld j heimalandi.

---

386. 1553.

Máldagi Skúmsstaðakirkju í Landeyjum.

AM. 263, fol., bls 35, skr. 1598; Lbs. 268, 4to., bl. 152. Annar máldagi er í 268 rétt hjá með ártali 1553, en það er villa; það er Stefánsmáldagi (pr. í Dipl. Isl. VII. bls. 39—40).

Skumstader [1553[1]).

Kirkia ad Skumstodum đ̃a prestskẏlld j heimalandi hun æ . . . .[2])

---

387. 1553.

Máldagi kirkju á Vomúlastöðum í Landeyjum.

1) [b. v. 268. 2) Framar greina ekki handritin (hafa tekið upp Stefánsmáldaga).

AM. 263, fol., bls. 34, skr. 1598; Lbs. 268, 4to., bl. 152.

Vomulastader [1553[1]).

Kirkiañ a Vomulastodum á prestskýlld j heimalandi. hun æ . . .[2])

---

388. 1553.

Máldagi Eyvindarmúlakirkju í Fljótshlíð.

AM. 263, fol., bls. 34; Lbs. 268, 4to., bl. 152.

Eyuindarmule [1553[1]).

Kirckiañ ad Eyuindarmula á prestskylld j heimalandi eptter gomlum maldaga oc liggia til ij bæir.

Þar fæ eg ecki suar.

---

389. 1553.

Máldagi Teigskirkju í Fljótshlíð.

AM. 263. fol, bls. 34; Lbs. 268, 4to., bl. 152.

Teigur[3]) [1553[1]).

Kirkiañ ad Teygi á þridiung j heimalandi. vill bondi hun eigi nu einginn kugilldi oc hun hafi ollu fyrer sier eytt et cetera.

jnnañ sig kaleik brakadañ. j messuklædi gomul. grallari oc nockrar adrar bækur. ij kluckur litlar.

þar liggia til vij bæer. oc falla v aurar.

kirkia vel standandi.

---

390. 1553.

Máldagi Breiðabólstaðarkirkju í Fljótshlíð.

AM. 263, fol., bls. 30; Lbs. 268, 4to., bl. 151—2; Lbs. 108, 4to., bls. 479—80.

Breidabolstadur. [1553[1]).

Kirkiañ at Breidabolstad j Fliotzhlijd á heimaland allt

1) [b. v. 268. 2) Framar greina ekki handritin. 3) Teigs kirkia 268.

med gognum oc giædum. hun ꝍ́ xij jarder bygdar. oc v lijtt býgdar. þui æ þær ganga vötn. hun æ j malnyt gelldum nautum oc saudum med koplum tiutijgie hundrud. nockra elldivida skoga. fiarre sier. lijtla afrett nordur langt j fiall. reka sem kallast Mariufiara.

Jtem innañ kirkiu viij manna messoklædi. ij hoklar lauser. iiij dalmadikur. v. kapur. iij sloppar. eitt fontklædi. [vj alltarisklædi[1]). iiij corporalar. iiij kaleikar. ein baxtur jarn. ij kistur. iij kluckur. ij smakluckur. margar gamlar bækur.

Jtem innañ stocks xx trog. x kerolld stor oc sma. xx trediskar. iiij triefaut gomul. xj bordskaler. einer kamber. iij ker. gomullar[2]) oc kista j stofu. ein malltkuern. lioskola. iiij katlar. einn pottur. jarn pundari. smidia. huerfisteinn. vj hrifur. ij huder. reip ꝍ́ v hesta. xij klifberar. einn pæll. vefstadur lasinn. iiij sængur gamlar. skiphrof [ofærtt[3]). iiij liaer [ij orb[4]). ij klabrýni. ij laupar. oc einer krokar. ij tinkonnur. iij borddiskar. ij munnlaugar oc vatzkall. half iij vætt smiors.

Þar skulu vera prestar iij oc einn diaknni.

Þar liggia til kirkiusoknar xxiij bæier oc fellur . . . .[5]) kirkia med trie miog lasiñ.

jnntektt af ollum kirkiujordum var xx^c adur enn votniñ spilltu jordunum oc landzgiædum.

---

391. 1553.

Máldagi kirkju að Stórólfshvoli í Hvolhrepp.

AM. 263, fol., bls. 34—5; Lbs. 268, 4to., bl. 152.

Huolur[6]) [1553[7]).

Kirkiañ ad Huoli nedra æ prestzskýlld j heimalandi. hun ꝍ́ Dufþakshollt. Midkrika oc Diupadal. helming fioru fyrer Fitia landi motz vid Skalholltz kirkiu v. kýr. v asaudar kugilldi. iij gelldfiar hundrat. oc iij^c j koplum.

jtem jnnañ kirkiu ij messuklædi. alfær. kantara kapa.

---

1) [sl. 268; 2) svo, rotið burt í 268; 3) [og fært 268, gomul 108. 4) [ij ork(!) 268. 5) eyða í báðum handritunum. 6) Svo; Huolskirkia 268; 7) [b. v. 268.

einn alltaris buning. kalek. skruda kistu. metaskaler. ij kluckur. nockrar rotnar skrædur.

Þar liggia til xj bæier. oc fellur nærri x aurum. kirkia biarglig.

---

392. 1553.

Máldagi Oddakirkju a Rangárvöllum.

AM. 263, fol., bls. 35—6, skr. 1598; Lbs. 268, 4to., bl. 150—1; Lbs. 108, 4to., bls. 476—8 (rotið nokkuð).

Odde[1]) [1553[2]).

Kirkiañ j Odda a heimaland allt. Frodhollt. ij. Oxahrýgg. Langagerdi. yrztañ Gardzvika. Helluvad. Suinhaga. Botvoll[3]). Berþorshol. Strond. Hamra halfa oc Hatun. hun a skog j Þorsmork. skog a Burfellz hals. fyrir vtañ Þiorsæ. skog hia Sandartungu. xij^c fioru er liggur fyrir Grimsstodum. viij^c fioru er liggur fyrir Berþorshuoli. ij^c fioru fyrer Þyckuabæ. jtem kugilldi lxxx. oc eitt. gelldfiar hundrad xıx oc xv aurar þar til oc vj kalfar. viij^c j hestum oc þrevett hross. jtem innañ kirkiu. iiij kaleikar[4]). monstrancium lijtid med silfur. skurn[5]) buenn med loki. skrijn[5]) lijtid. viij kluckur. og iij biollur. fontpanna og font vm̃buningur. elldberi. baxturjarn. tuennar storar jarnstikur. silfursmelltar. vj koparstikur. iij smærri. hialmur vondur. jarnkarll. oc pæll vondur. jtem vj manna messuklædi sæmilig. iiij kantara kapur. oc ein lasiñ þar til ij sloppar. nockur buningur vm alltari. vj[6]) glitader dukar. samfeingner. iiij krossar. brijk fyrir alltari. mikil maria. og noger hiaguder. med heimram. jtem jnnañ stoks xıx trog og ıx. þar til lasiñ xiij. kerolld. vj skiolur samfeingnar. xiij skaler. viij spæner. sponastockur raudur[7]). v kier mathelld. ij vond litil. eitt hogset. ij strockar færir. vj diskar. ad skiera vid. diskar xiij allz. ij tinfot. salltkier med loki. blárandadukur gamall. oc vlldukur. stor tinkanna. oc onnur loklaus. tint lijtil. kistubrot. og kista vond. lioskola. vefstadur alfær. einer kambar. ij grindur. ij sigiur. pundari og

---

1) Kirkian j Odda 268; 2) [b. v. 268; 3) þannig bæði; rétt: *kotvoll;* 4) [kaleikar iiij 268; 5) skrin, 263; 6) ij, 268; 7) vondur 268;

reysla. kuern. ix klifberar reidder. v orb[1]). iiij liaer. v hrijfur. v. kuijslar. einer torfkrokar. einer laupar. ix hillufialer. ein reka. vatz munnlaug. og vatzkall. kirkiustigi og annar j elldahusi. ij oxahuder. og ij kyrhuder. ꝍ v hesta reip. xiiij fiordunga smiors. koppaflota. vond smidia og vantar liadeingslu hamar. bordklucka. ketill er tekur xij fiordunga[2]). og x fiordunga ketill bættur. vj fiordunga ketill vondur. ketilhrof lijtid. vj marka pottur bættur og v marka pottur. jtem j skala. vj dynur vondar. vj hæindi. vj. huil[u]voder. Þycktt randa aklædi fodrat. xx grenibord. badstofa alfær med ij pollum. var stadurinn virttur fyrir lxxxc. þar liggia vnder xx bæier med halfkirkium og fellur iiij ærgilldi. þar er trekirkia lasiñ miog. þar voru til logd viij trie fiemæt.

Þar til hafa til forna golldner verid lxvij sauder gamler. og xviij veturgamler og ij ær. og meir enn xv vætter matar þat sem nu fæst ecki.

Kirkia j Odda a frij flutning æ Sandhola feriu ollu sijnu gotzi og allra þeirra manna er a stadarins kost eru. hun a mark. syllt hid hægra enn heilltt hid vinstra. hun a halfa afrett j midia Mork. Þar eru ij textar buner og allar hennar. xij manada tijda bækur. med song med nockrum odrum godum bokum. glodarker. med kopar. þar hafa verid til forna vij kennimenn.

---

393. 1553.

Máldagi Gunnarsholtskirkju á Rangárvöllum.

AM. 263, fol., bls. 33, skr. 1598; Lbs. 268, 4to., bl. 150.

Gunnarshollt. [1553[3]).

Kirkiañ j Gunnarshollti ꝍ fiordung j heimalandi. vij kyr. iij asaudar kugilldi. ijc j koplum. jnnañ kirkiu. kalek. messuklædi. hokull med gylline styckium. gamall hokull. annar rotinn kantara kapa. glodarker. vatzkall. iij koparstikur. ij kluckur. messobok vm̃ ared d tempore. grallari oc nockrar adrar skrædur.

---

1) ork! 268. 2) 263: fiordunda. 3) [b. v. 268

Þar liggia vnder v bæier. oc falla viij aurar.
kirkia sterk.

394. [1553].

Máldagi Keldnakirkju á Rangárvöllum.

AM. 263, fol., bls. 33—4, skr. 1598; Lbs. 268, 4to., bl. 150 (brot); Lbs. 108, 4to., bls. 475.

ꝍ Kelldum.

Kirkiañ a Kelldum ꝍ fiordung j heimalandi. halftt Sandgil. Reynefell. sem er xx^c. torfskurd j Strandar jord nedri. fertuga grof. hellunꝍm j Kirkiubæiar jord eystri. vj^c fioru er liggur firir Krossi oc Hallgeirseẏ. Fẏtia skog fyrer nordañ Mogil afrett j Nordurkuium. xuij^c j frijdum peningum. vj^c j busgognum.

jnnañ kirkiu. ij Messoklædi[1]). oc þar til einn hokull. alltaris klædi iij. hialmar iij. kluckur med þeirri Biorn bondi leggur til. salltari oc nockrar songbækur. stor jarnstika. litil bialla.

Þar liggia vndir xx bæier oc fellur x aurar.
kirkia god.

[Kelldna kirkia 1553.

Kirkia sancti Pauli apostoli æ Kielldum ꝍ nu alla jordina Stockalæk[2]).

395. [1553].

Máldagi Næfrholtskirkju á Rangárvöllum.

AM. 263, fol., bls. 33, skr. 1598.

Næfurhollt.

Kirkiañ ad Næfurhollti æ prestskylld j heimalandi.
Þar fieck eg oc ongvañ reikning.
Þar liggur til einginn bær.

1) Hèr byrjar brotið í 268; 2) [þ. v. 268; þetta eitt er í 108.

396. [1553].

Máldagi Leirubakkakirkju á Landi.

AM. 263, fol., bls. 33, skr. 1598.

Leirubacke.

Kirkiañ ad Leirubacka hefur prestskylld j heimalandi x kugillde.

jtem er j Klofua hokull. salltari. oc x aurar j busgagni. som kirkiunni ꝍ Leirubacka til kemur. hun a innañ sig kalek lijtinn. messoklædi iij. med einum fra Stockseyre. ij bioll-ur. vont alltaris klædi. nockrar bokaskrædur. ij pijpur med kopar. vondur skrudastockur.

Þar liggur einginn bær vnder.

Þar fellur nærri half mork.

kirkiañ nidri oc var allur hennar[1]) virttur fyrir iij^{c}.

---

397. [1553].

Máldagi Klofakirkju á Landi.

AM. 263, fol., bls. 33, skr. 1598.

Klofe.

Kirckiañ j Klofa hefur prestskylld j heimalandi. hun ꝍ jordina Kasta brecku. xj kugilldi. c j koplum. ij^{c} j þarflig-um peningum. innañ kirkiu. kaleik med silfur. tuenn messu-klædi. ij alltarisklædi. einu stackur. hokull. kantara kapa.

jtem ij salltarar oc nockrar fleire skrædur. ij kluckur. jarnstika stor.

Þar liggia til ij bæier oc fellur nærri. xl alnum.

kirckia lasiñ mioc.

---

398. [1553].

Máldagi Skarðskirkju á Landi.

AM. 263, fol., bls. 33, skr. 1598.

---

1) Svo.

Skard.

Kirkiañ ad Skarde ꝏ́ Landi ꝏ́ heima land halftt med skogum. hun ꝏ́ Yriar. x kýr. lx asaudar.

jtem innañ kyrkiu. ij kalekar. ij kluckur. ein bialla. iij messuklædi. textti lijtill med tonn. oc silfur. lijdid[1]) skrijn med silfur. kantara kapa. dalmadika. sloppar ij. iij alltaris klædi vond. skruda stockur. kirckia god.

Þar liggia til kirkiusoknar viij bæier. oc fellur nu vij ærgilldi oc fornu[1]) tueggia presta skylld oc diakna.

---

399. [1553].

Máldagi Fellsmúlakirkju á Landi.

AM. 263, fol., bls. 33, skr. 1598.

Fellsmule.

Kirkiañ ꝏ́ Fellzmula ꝏ́ xx^c j heima landi. ein messuklædi. kluckur ij.

Þar er heimamanna groptur oc biskups gisting.

Þat liggur til Skalholltz. oc eru þar nu med iiij kyr. xviij ær oc einn hestur.

Þar liggur eingiun bær til. oc fellur eingiñ tiund.

kirkia hjalplig.

---

400. [1553].

Máldagi Ásskirkju i Holtum.

AM. 263, fol., bls. 36.

Ǻs.

Kirkiañ j Ǻsi a jordina Geirolfstadi er Kolbeinn Petursson gaf henni og reka er liggur fyrir Kirkiubæ. enn þessi eru þar fiorumork. fyrir vestann Audu j nutt Burfell. enn fyrir stendur Stika og þadann riettsyni j Þyckvabæiar biorg. j Skaidz fiall austann vertt. þar skal gefa kyrnyt fatækum manni huern midkudag j bædi mꝏ́l

---

1) Svo.

401. [1553].

Máldagi Háfskirkju í Holtum.

AM. 263, fol., bls. 36, skr. 1598. JS. 143, 4to., bls. 368.

Hǻfur.

Kirkian ad Hǻfi heyrir til Skalhollz. Þar eru nu med vij kugilldi og liggia til . . . .[1])

---

402. 1553.

Máldagi kirkjunnar í Villingaholti í Flóa.

Lbs. 268, 4to., bl. 155.

Villingaholltt 1553.

Kirkian j Villingahollti j Floa ǻ halft heima land. þad heÿrer til Skalhollti. oc eru nu þar med kugilldi viij. kirkia hialplig. Þar liggia til xvj bæier. oc fellu nu x avrar.

---

403. [1553].

Máldagi kirkju í Gaulverjabæ í Flóa (brot).

Lbs. 268. 4to., bl. 155 (brot, skörðótt); finnst ekki í hinum. Virðist helzt munu vera Marteinsmáldagi, þótt að sjálfsögðu svipaðr sé hinum eldri máldögum Gaulverjabæjar, sem einnig eru í þessu hdr.

[Gaulveriabær].

[. . . . . . skipti]st ad [veturnottum. og eiga adrer austur fra eñ] adrer vestur [vidreka. eñ fiskreke] skiptist [ad Kasa] skerium og eiga G[aulveri]ar sin missæri huora [fi]oru. saulua nǻm eiga Gaulveriar og þangskurd. þeir eiga og skipshofñ naust og fios oc korñgard. ad giora og ǻ Vollur vid þǻ er sambeit eiga. lata[2]) hreidur oll huar sem finnast j Galltastada lande. selfaur ad Nedra Voll. og skal þar þeim fǻ er j Bæ bua. hross stodul oc kuiar. fertugañ kaust j Gerda land. aller þeir menn sem sambeit eiga vpp ǻ Voll skulu hafa j trod fie sitt. vpp fra Olafzmessu. eitt tre skal

---

1) Framar greina ekki handritin. 2) svo; á að vera: álpta (er því þetta mislestr á eldra máldaga).

fǫ́ til bryggiu ǫ́ Garda læk. j Nes er stodhrossa beit. tueggia gielldhesta beit æ Galltastaudum oc[1]) j ǫ́ logum.
Þetta æ hun kuikfie[2]).

---

404. [1553].

Máldagi hálfkirkju í Efri-Gegnishólum í Flóa.

AM. Apogr. 2134, uppskrift Magnúsar Einarssonar í Jörfa „epter gomlu Pappirs Exemplare, med hende Sira Stephans Gislasonar" í Odda, dagsettu þar 19. mars 1592.

Mældage kirkiunnar j Efri Gegnisholum j Floa.
Hælf kirkian j Efrigegnis holum æ x. hundrud j heimalande. jtem ij kugillde. jtem .j. klucku litla.

---

405. [1553—54].

Máldagi kirkju í Kaldaðarnesi í Flóa.

JS. 143, 4to., bls. 367—8; Lbs. 108, 4to., bls. 440—1.

Kalldadarnes.

Kirckiañ j Kalldadarnese a xx^c j heimalande. skipzhofn vm vertijd j Ellidahöfn. og garda skipverium [og] naustgiord. skipzhöfn j Herdijsarvijk og skreidar[ga]rd j Skolagerde. vidarhogg j [Gielldinga steine [fioru j] Kieflavijk[3]). ad helmijnge vid Krijsevijkurstad. ad ollum reka. Saudhöfn j Krijsuvijk oc husrum manne ad geyma þar sauda. fä kietel og elldeuid. oc ij menn til safna a vorid med þeim er sauda giæter. Selfaur j Breidamyre. til Sveinaskala manadarbeit. torfskurd j Audhollttzland. svo mikid sem þeir vilia er j Kalldadarnese bua. skog j Saudapolle[4]).

Þar eru med kirkiu. xxx. kugillde. og iiij hestar. ij hross. og. ij. gielldfiar hundrud.

Jtem jnnañ kirckiu kaleikur. messuklæde þrenn. og nock-

---

1) er víst ofaukið, sbr. eldri máldagana. 2) Máldaginn endar hér, og kemr næst þar eftir Villingaholt 1553. 3) [Gielldingasteinsfiöru j Kieflavijk, 108. 4) Sandapolle, 143; í fornum máldögum er Sauðafelli.

ur annar skrude. kluckur iij. biollur .ij. kraten[1]) kross oc bækur nockrar.

Þar liggur ein jord [vnder] og þær hialeigur. sem bygdar eru af heimalande.

fellur ecke vtañ þad heima bondinn tijundar.

kirkia sæmelig.

---

406. [1553—54].

Máldagi Hraungerðiskirkju í Flóa.

JS. 143, 4to., bls. 368; Lbs. 108, 4to., bls. 441.

Hraungierde.

Kirckiañ ad Hraungierde a heima jord halfa. hun heyrer til Skalholltte.

Þar eru nu med kirkiu xiijc.

Hun a kalek. messuklæde.

Þar eru ij kluckur. og liggia vnder xj bæer og fellur[2]).

kirkia hialpleg.

---

407. 1553.

Máldagi Oddgeirshólakirkju í Flóa.

Lbs. 268, 4to., bl. 155.

Oddgeirzholar 1553.

Kirkia j Oddgeirsholum æ v kýr. og v ǽsaudar kugilldi.

---

408. [1553—54].

Máldagi Hofskirkju í Eystrahreppi.

JS. 143, 4to., bls. 367; Lbs. 108, 4to., bls. 440.

Hof j Eystra hrepp.

Kirckiann ad Hofe j Eystra hrepp á heima land alltt. Skammbeinstade. skog a tungunne fyrer ofañ Biarnargotu. einge a Skeide j Blesastada jordu. ıx kýr. xxx asaudar. j hestur. ij tuævetrer. huor fyrer morck. gielldfiar hundrad.

1) Svo bæði hdr. (= brotinn?). 2) Eyða í báðum hdr.

Jnnañ kirckiu kaleikur brotinn. messuklæde rotiñ. vondur allttarizbuningur. ij kluckur.

Þar liggia til iiij bæer. og fellur suo sem ecke.

Kirckiañ lasiñ.

---

409. [1553].

Máldagi Tungufellskirkju í Ytrahreppi.

AM. Apogr. 2133 eftir pappírseintaki m. h. síra Stefáns Gíslasonar í Odda, vottuðu 19. Martij 1592. — JS. 143, 4to., bls. 337.

Maldage kirkiunnar j Tungufelle j Ytra hrepp.

Kirckian j Tungufelle æ xl. hundrud j heima lande. jtem xij. kugillde. fiaugra vetra gamallt naut. gelld fiær c. og tuo hesta.

Jtem jnnan kirkiu. j. messu klæde alfær. alltaris klæde med brun og fordukum. lectare. alltaris steinn. ij kopar pipur. alabastrum spialld. ij hialmar. ij kluckur. [hinn þridia minne, ij biaullur. Skruda kista med lausu loke. lectarar ij[1]). jtem ij stolar[2]). j glodarker. j. kaleikur med silfur med patinu. j. korporalls hus med dukum tueimur. jtem .j. klucka brækud kolflaus. jtem nockrar bokaskrædur allar papiskar,

---

410. [1553—54].

Máldagi Haukadalskirkju í Byskupstungum.

JS. 143, 4to., bls. 366—7; Lbs. 108, 4to., bls. 339—40.

Haukadalur.

Kirkiañ j Haukadal j Biskupztungum ǽ fiordung j heimalande.

Þar liggia til xj bæer.

Þangad skal gialldast fræ Gygiarhole hvertt haust ij saude veturgamla. fra Felle saud veturgamlañ. fra Einholltte saud veturgamlañ. fræ Holum annad huortt xx alner vadmalz edur saud tuævetrann a vorid. fra Brattholltte ein ær huertt vor. fra Hafe vætt miols. edur v aurar vǫru.

1) [sl. 143. 2) Svo bæði.

Kirckiañ ǻ fimm hrossa beit j Kelldnahollte.

Þar eru med xv kugilldi. j naut fiogra vetra. tuævett naut. vj sauder gamler. iiij. sauder tuævetrer. vj[c] j kǒplum.

Jnnañ kirkiu kaleikur brǻkadur. tuenn messuklæde. onnur vond. grallare godur. og margar adrar gamlar bækur. gomul baksturjarn. fellestockur.

kirkia sæmeleg og nockud geingiñ.

Þar fellur nu[1])

---

411. [1553—54].

Máldagi Úthlíðarkirkju í Byskupstungum.

JS. 143, 4to., bls. 366; Lbs. 108, 4to., bls. 439.

Vthlijd.

Kirckiañ j Hlijd ä heimaland alltt med gognum oc giædum.

Þar eru nu med kirckiu xij kugillde.

Þar liggia til fiorer bæer.

kirckia lasiñ.

---

412. [1553—54].

Máldagi Búrfellskirkju í Grímsnesi.

JS. 143, 4to., bls. 366; Lbs. 108, 4to., bls. 439.

Burfell.

Kirckiañ ä Burfelle ä halftt heimaland. hun er Skalholltz eign.

Þar eru nu med. xiij. kugillde.

Þar liggia til kirkiusoknar fimm bæer og fellur[1]).

lasin kirckia.

kaleikur. messuklæde vond. ij. kluckur.

---

413. [1553—54].

Máldagi Ölvisvatnskirkju í Grafningi.

JS. 143, 4to., bls. 366; Lbs. 108, 4to., bls. 439.

1) Eyða í báðum hdr.

Olvesvatn.

Kirkiañ a Olverzvatne ä heimaland halft. Saudey. kirkiuvid.

kirkiañ ä nu viij kugillde.

þar liggur til eirn Bær.

kirckia lasiñ. hana ä Skalholltt.

---

414. [1553—54].

Máldagi Reykjakirkju í Ölfusi.

JS. 143, 4to., bls. 366; Lbs. 108, 4to., bls. 438—9.

Reyker j Ølvese.

Kirckiañ a Reykium j Ølvese heyrer til Skalholltz med sijnum eignum.

Þar eru med xij kugillde.

Hun a þriggia Rasta einge. er heita Kirckiuholmar.

xxx lietorfz arlega j Saurbæarland.

Þar liggia til x bæer. og fellur nu:[1])

kirkiañ sterck og nockud geingiñ.

---

415. [1553—54].

Máldagi Krýsivíkrkirkju.

JS. 143, 4to., bls. 363 (bl. skakkt innfest) og 365; Lbs. 108, 4to., bls. 437—8.

Krijsevijk.

Kirkiañ j Krijsvvijk a heimaland alltt. Herdijsarvijk. ix mæla land. a Þorkotlustodum. halfañ hualreka j Raunnese. millum Rängagiogurs og markz vid Bessstædinga og eingva[2]) grasnautn med. þria hlute hvalz. Enn Videyingar þridiung. Enn frä Mijgande grauf til Kirckiu fiøru. eiga stader j Skalhollte og Krijsuvijk helmijng hvalz og vidar og alla grasnautn. Krijsvvijk ä allañ reka a Kirkiu fioru og til markz vid Herdijsarvijk halfañ hval og vidreka oc alla grasnautn.

---

1) Eyða í báðum hdr. 2) eingia, máld. 1307 (sbr. Dipl. Isl. II. nr. 193).

Eñ j Herdijsarvijk ä stadurinn j Skalhollte helming vidar vid Krijsuvijk. þridiung hualreka eiga stader bader. saman til marckz vid Strandarmenn en fiordung hvalz vid Strandarmenn til Vogs. halfan tolftung hualz ä Krijsuvijk j Strandarhluta.

Hun a vij kyr. v asaudarkugillde. v ær. ij hesta.

Jnnañ stockz tvø trog. Eirn dryckiarask. Eina skal. tvo spæne. eitt hæ[g]inde vondt. aklæde og reckiuvod.

Jtem innañ kirkiu. tvenn messuklæde vond. ij kaleikar. ij alltarisklæde. annad vondt. ein brun. iij kluckur. kirckiustockur. messubok. og nockrar adrar bækur fäneytar. vj koparstikur. eirn koparhialmur.

Þar fellur Eyrer.

liggur einginn bær vnder.

kirckia god.

---

416. [1553—54].

Máldagi Staðarkirkju í Grindavík.

JS. 143, 4to., bls. 364—3 (blaðið skakkt innfest); Lbs. 108, 4to., bls. 435—6.

Stadur j Grindavijk.

Kirckiañ ä Stad j Grindavijk a heimaland alltt og halftt annad mæliz land ad Husatottum. morck vadmala af Jarngierdarstaudum. alldrei skal minna gialldazt þott sa hafe engin fie er þar byr ä. giallda skal og alla kirkiutijund þott hann giore meire. oc aller heimamenn. þadan skal og ecke giallda legkaup vnder heimamenn. enn gialldi þo preste legsaungzkaup.

Hann ä agrasnautnar[1]) hvalnautnar[1]) hvalreka. iiij. vætter oc siettung ur þeim hluta sem Husatottum fylger. Enn sa hvalreke er fra Kiarvalagnupum til Biarnargiar. Eñ ef hvalur er meire eñ fiorar vætter. þa skal skiptta j helmijng og skal hafa Grindavijk og Jarngierdarstader. og Husatötter helming.

Þar skal vera heimilizprestur sa er kirkiu vardveiter skal abyrgiast hana vid ǫllu. og alltt kirckiufie. kirkia a reka

1) Svo í báðum hdr.

fra Gardbiargzenda og til gardzenda. er geingur firir vestañ Arfadale. Halfur vidreke j mille Biarnargiar og markz a Arfadalznese a Oddbiarnarkielldu. kirckia ä Skogfell.

Giallda skal til Skalholltz vj^c skreidar huertt är. oc flytia til Hialla.

Hun a fiordung j Lonalande og skal sa hafa leigu af þeim sem kirckiu vardveiter. slijka sem hann sættist ä vid þann er þar byr.

Skalholltt ä attung skipttingarhualz af ollum stadar rekum.

Hun ä fimm kyr. iiij asaudar kugilldi. ij hesta. eitt hross. iiij. saude veturgamla.

Jtem innañ kirkiu kaleikur. ein messuklæde og hokull. messubok jrsk. iij. kluckur. iiij trog. iiij kierolld. strockur og kietill.

Þar liggia til kirkiusoknar vj logbylizjarder.

Þar fellur nu nærre fimm aurum.

kirkia god.

---

417. [1553].

Máldagi kirkju í Kirkjuvogi í Höfnum.

AM. 263, fol., bls. 66, skr. 1598.

Forn maldage

Kirkian j Voge j Hofnvm a þridiung j heimalandi.

jtem halft Geirfuglasker.

hvn a vidreka onnur huor missere j millvm Klavfar oc Osa tveggia[1]) alna trie oc þadan af stærre oc þridiung j Valagnvpa fiorum. erv þar nu med vj kugilldi. enn onnur j burtu tekin.

jtem jnnan kirkiu. kalek. j messuklædi. messubok vtlendzk. ij kluckur koltalausar.

fellur nær mork.

Þar liggur til kirkivsoknar vij bæier.

kirkian suo nær sem nidre.

oreiknad porcio j morg är.

---

1) 2, hdr.

418. [1553].

MÁLDAGI Kirkjubólskirkju á Miðnesi.

AM. 263, fol., bls. 66, skr. 1598.

Forn maldage.

Kirkian a Kirkiubole a xl^{c} j heimalandi. fiordvng j Geirfuglaskeri. reka allann a Skarda vrd.

veit eg þar eckj meira af.

kirkian af fallen.

Það kallazt nv kongs eign.

---

419. [1553].

MÁLDAGI Bessastaðakirkju á Álptanesi.

AM. 263, fol., bls. 66, skr. 1598.

Forn maldage.

A Bessastodum er kirkia og a þridiung j heimalandi.

Kann eg þar ecki ad seigia af odrum eignvm.

---

420. [1553].

MÁLDAGI Þerneyjarkirkju.

AM. 263, fol.. bls. 66. skr. 1598.

Forn maldage.

Kirkian j Þerneÿ a halfa Þerneÿ. Alfsnes. Hafaheide. Vidnes. liggur af þessvm bæium lysitollur. groftur og Tyund til Þerneÿar. hvn a ad helmingi selfaur j Starrdal oc suo afrett. oc suo þesshlutar feriv er Þerneÿ fylgier j Krossvyk j skog j Skoradal. þar erv med kirkiv kvgilldi iiij fyrir presti.

Það er nv ein skolameistara jord til aftektta j sitt kavp.

---

421. [1553].

MÁLDAGI Innrahólmskirkju á Akranesi.

AM. Apogr. 2212 „ex charta vid Jnnra holms kirkiu", m. h. Arna Magnússonar,

Herra Marteins mäldage.

Kirkian a innra Holmi ä Kirkiubol. Tyrfingsstade og Þaravelle. hvalreka fra Kirkiuhömrum til Bresagerdis ef meira er enn hlasshvalur. Vidreki allr fylger i þvi takmarki nema kieflareki. þangad liggia tiunder af 6 bæium. hun a kugillde [þad er ecki tileinkad hvad mörg[1]). Þar skal prestur hafa iiij. merkur kaups.

---

422. [1553—54].

Máldagi Bæjarkirkju í Borgarfirði.

JS. 143, 4to., bls. 361—2; Lbs. 108, 4to., bls. 434.

Bær j Borgarfirde.

Kirkian j Bæ j Borgarfirde ä þessar eydejarder. Backa. Kalfanes. Stedia og Mula.

hun ä v kyr og vj asaudar kugilldi iij^{c} j koplum.

Jnnañ kirkiu kaleikur lijtill med silfur. og lijtill texte buinn. iij. kluckur. ein messuklæde aunnur vond. messubok med pistlum og gudspiollum per annum. gamlann sallttara. Þesse itok a kirkiañ. afriett j Hvarfzärtungur. veide j Flokadalzä. ad helminge vid Varmlækingia. medan land þeirra liggur vid. eñ ein vpp þadann. afriett j Svanga j Skoradal tuævetrum nautum og yngrum. selfaur j Faxadal a Flokadalsheide. half hrijs i Flokadal.

Þar liggia til kirkiusoknar med halfkirkiu vij bæer bygder.

Þar fellur nu og nær[r]e ll. alnum.

Kirkian er vel haldinn.

Þar hefur kallast tveggia presta skylld og diakne.

423—4. [1553—54].

Tveir máldagar Húsafellskirkju í Borgarfirði.

JS. 143, 4to., bls. 361 og 362; Lbs. 108, 4to, bls. 435.

Husafell.

Kirkiañ a Husafelle a heimaland med gögnum oc giæd-

1) [stóð utanmáls.

um. hun ä vij kyr. viij asaudarkugillde. iij^c j gielldum nautum og iij^c j gelldfie. ij^c innañ gätta. eitt hross oc annad veturgamalltt.

Jtem innann kirkiu kaleikur med silfur. tuenn messuklæde. iiij. smakluckur. oc ein bialla. brijk fyrir allltare.

Jtem hefur og giefist til kirckiunnar iij kugillde.

Þar er prestsetur og liggur einginn Bær vnder oc fellur einginn tijund vtañ af prestpeningum.

Kirkiann velstandande.

Husafell.

Kirkiañ å Husafelle a v kyr og v asaudar kugillde. ij gielldfiar hundrud. ij hestar og eitt hross fyrer iij^c. kietill j hundrad. og sæng j hundrad. og kier j hundrad. ij^c j þarflegum peningum.

---

425. [1553—54].

Máldagi Gufudalskirkju.

JS. 143, 4to., bls. 313—14, Jón Sigurðsson hefir sett þar við þá athugasemd, að svo virðist sem máldaginn sé yngri en Gísla byskups Jónssonar og kynni að vera Odds byskups Einarssonar. Í móti þessu kann það að þykja mæla, að í Lbs. 108, 4to., bls. 446, er þessi máldagi fyrir framan máldaga Odds byskups, ekki skýrt afmarkaður frá öðrum máldögum, en þó helzt að sjá. að hann sé þar talinn til Marteinsmáldaga, þótt óglöggt sé; í fám einum atriðum er hann ósamhljóða máldaga Gísla byskups. Verður því að sinni að telja óvíst um þenna máldaga

Mäldage Gufudalskirkiu.

Kyrkian j Gufudal a alltt heima land og Hofstade med aullum gognum̃ og giædum̃.

Skog a Melanese med Hofstaudum. og allann skog fra Geithuusgile. og vpp ad Miallgile.

manadarbeit j Brecku land.

vetrarbeit nautum̃ yfer wm̃ ǿ.

Skög hia watne hinu nedra. og Lambhaga skog j Alfttadals mwla.

Akurgerde vnder Hraune æ Skalanese.

Jtem æ kirkian j Gufudal mælsmiolk af huerium̃ bæ j

sinne þingæ. nema wr Grauf. vmm Petursmessu tijma. og skiæde alnar laung.

hun æ allar þær tijunder sem minne eru enn eýres tijund.

Jtem æ kirkian þessar jarder. Kujgindis fiord xij^c leigd fyrir v. ærgildi. jtem Brecka xvj^c leigd fyrir hundrad. jtem Midhus vj^c. Myrarland j eydi. landskýlld x aurar.

Jtem j frijdu xx kugildi. viij kyr. og xij asaudar kugildi.

Jtem iij^c j kauplum. eitt naut veturgamalltt. og iiij saudi tuæuetra.

Jtem jnnan gatta xij trog. og xij vppgiordar kerolld. Eirnn strockur. ij ker.

Jtem þriggia fiordunga ketell.

Jtem eirn pottur.

Jtem j kirkiunne iij messuklædi og eirnn haukull.

Jtem sloppur og cantara käpa.

Jtem eirnn hialmur. ein brijk yfer alltare gýlldt.

Jtem iij kluckur og glodarker. watzkall med munnlaug.

Jtem ij koparpijpur. eirn jarnkall. og lijtill skrwdastockur. Eitt altarisklæde med dwk. tueir silfurkaleikar.

Jtem xx bokaskrædur med vondum̄ og godum̄.

Jtem fasta gotz ij^c hundrada xl^c og iiij^c.

Jtem a kirkian attærtt skip lijted alfærtt.

Skrifad eptter þeirre saumu wisitatiu Bok j Skalholltte.

---

426. 1. janúar 1554. í Bílduda1.
5. september 1555. í Otrardal.

Ketill Jónsson selr Einari Pálssyni hálfa jörðina Foss í Arnarfirði.

Jarðabókarskjöl Árna Magnússonar, Barðastrandarsýsla 13 (nú í þjóðskjalasafni; eftirrit Einars Þorkelssonar einnig í þjóðskjalasafni).

Þad Giorum Vier Gijsli Jonsson. Greipur Jonsson prestar. Þorlakur Einarsson godum monnum kunnugt med þessu woru opnu Briefi ad vier vorum j hia j Bijlldudal um Veturinn sialfañ atta Dag Jola arum etc. post Christum M d l

iiij saum og heirdum a ord og handabnnd þessara manna af Eirni alfu Einars Palssonar. Enn af annarj Kjetilz Jonssonar þad faldist og skildist undir þeirra handahandj ad adurnefndur Kietill selldj firrgrejndum Einarj Jordena halfa Foss er liggur j Otrardalskirkjusokn med ollum þeim gognum og Giædum til sios og lands og hann ward fremst eigande ad wndañ sier og sijnum Erfiıjngium og [undir][1]) Eijnar og hans Erfijngia. Hier i mot gaf Einar x^c suo ordinn vj malnitu kugillde og hest og þar til iij^c j þarflegum penijngum ollum þa honum hægt um wærj utj ad lata skillde Einar hallda Jordinnj til laga. Enn Kietill suara lagarifttijngum Enn eff þessi half Jord Foss Gejngur af Einarj med logmalj þa attj þrattskrifadur Einar eiga atta^c j Efra Raudsdal Er lig[g]ur a Bardastrond j Lækiar kirkiusokn. þuij þad var Kjetels Riettur faudurarfur. og Til sannijnda hier wm setium wier firnefnder menn wor Jncigle firir þetta brief skrifad j Otrardal Fimta Dag Septembrismanadar Ari sijdar Enn fir seigir.

Þetta Brjeff ad wera ordrjett Coperad Eftter originalnum med Tueg[g]ia manna Jnsiglum vndir wottum wier wndirskrifadir Er saman lasum ad Hoole J Bijlldudal Anno 1704 þann 25 Junij.

Gudmundur Sigurdzson m e. h.
Thomas Gijslason m e h.

---

427. 25. janúar 1554. á Möðruvöllum.

Kvittun Ólafs byskups Hjaltasonar til síra Bjarnar Gíslasonar um portio og tiundir, sem fallið hafa undir kirkjuna í Lögmannshlíð.

Bps. Hol. B. V, 1, uppskrift frá ca. 1613 (í þjóðskjalasafni; þar er og uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar).

Quittancia Biskups Olafs vm̃ portionem og kirkiutiunder sem fallid hefur vndir kirkiuna j Logmans Hlijd.

Eg Olafur Hialltason Biskup ä Hőlum og superinten-

[1]) Þetta orð vantar í handritið.

dens Holabiskupzdæmis giore godum monnum kunnigt med þessu mijnu opnu brefi ad S[ira] Biorn Gijslason hefur giortt mier Reikningskap af þeirre portio og kirkiutiundum sem fallid hefur vnder kirkiuna j Logmanshlijd. fra þui ad biskup Gottskalk godrar minningar giorde kuittan a sagdri jordu Logmanshlijd wid Fimboga Jonsson og datum skrifadist 1505 sem brief þar vm̃ giortt vtvijsar. og til þess ad datum skrifadist 1526. Reiknadist portio xij^c. gallt greindur S[ira] Biorn nefndri kirkiu tuær bækur med perment messubok og Historiubok halldandi ar vm̃ kring huor vm̃ sig bokanna. voru sagdar bækur virdtar af vj skynsomum monnum lærdum og leijkum fyrer xv^c eñ þad sem bækurnar voru betri og dyrare eñ fallid var vnder kirkiuna j adurgreindum tijma skilldi koma nidur j kirkiunnar Reikninge fram̃veigiss. med þeim skilmala. ef firsogd jord Logmanshlijd geinge af S[ira] Bijrne med riettum logum. þa skillde hann sialfur eignast aptur somu bækur. þui gief eg og giore greindañ S[ira] Bior aulldungiss kuittañ og akiærulausañ vm̃ adursagdañ kirkiuReikning og portionem a fir greindre jordu Logmanshlijd j adurgreindum tijma. voru þesser menn vottar ad þessum giorninge. huor ed fram̃ for ã Modruvollum j Horgardal fimtudaginn fÿrstañ j langafostu. Jon Gijslason. Steffan Olafsson prestar. Asgrijmur Jonsson. Grijmur Einarsson og Einar Sugurdsson leikmenn. huorer sijn jnsigle settu fÿrer þetta bref huort skrifad var j sama stad og dag sem fir seiger. sem er 1554.

---

428. 30. janúar 1554. í Álptanesi.

Kvittun Marteins byskups Einarssonar til Daða Guðmundssonar um reikningsskap af öllum þeim umboðum og prófastsdæmum, sem Daði hafði haft fyrir byskup kirkjunnar vegna.

AM. Apogr. 4583 „Ex orig. chart. Þordar Hannesssonar (sem nu 1708. er i eigu vicelögmannsens Oddz Sigurdzsonar)“. Árni lýsir innsigli Marteins byskups (uppskritt Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Eg Marteirn Einarsson vnder gudz þolinmædi Biskup ȷ Skalhollti kunngiore godum monnum med þessv minu opnv brefi. ad eg medkenvnst ad ec hefi medtekid fullan og allan reikningsskap af aullum þeim vmbodvm og profasdæmvm[1]) sem Dadi bondi Gudmvndsson hefur af mier haftt kirk[i]vnar vegna suo og skulu þeir aller kvitter og akærvlauser af mier og aullum minum eptterkomendvm Skalholltz domkirk[i]v formonnum vm fyr saugd vmbod og reikningsskap sem hann hefvr kvitta gefit. Og til saninda hier vm þry[c]ki eg mitt insigli vppa þetta bref skrifad æ Alttanese þridiudæin[1]) næstan epter Palsmessu vm veturin anno domini. ꝏ. D. L. iiij.

---

429. **3 febrúar 1554. á Staðarbakka.**

Vitnisburðr Jóns Þórðarsonar, að aldrei heyrði hann Ólafi Eyjólfssyni nokkurar sakir á gefnar um þau mál, er fram fóru á Bjargi í Miðfirði á dögum Gottskálks byskups og kallaðir voru Bjargsleikar.

AM. Apogr. 4576 „Ex orig. Hlidarend. ordriett enn ei stafriett. innsigled er burtu. A brefenu er eigin hönd Arna Gislasonar“ (AM.). — Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Suo felldañ vitnisburd ber eg Jon Þordarson. ath eg biő æ Asbiarnarstaudum æ Vatznese. ȷ. xiiij. ær hafde ec fyrsagda ȷord halfa thil byggingar af Einari heitnum Oddsýne. Enn halfa af Eyolfe heitnum Olæfssýne. Var mier þa sagt af sannordum monnum. og suo heyrda eg vm alla sueitina alromad. ath Biskup Gottskælk. godrar minningar. Gud hañs sæl nædi. hefde lætid sueria ij skilrik vitni ath Eyolfur Olæfsson hefde haugguid med heipt og vondum ordum ȷ sinni reidi syllar og stafi ȷ kirkiunne æ Biarge ȷ Midfirde. Og þar fyrer hefde hann vte lætid halfa Asbiarnarstade vid Biskupinu Gottskalk. og alldrei heyrdi eg Olæfi Eyolfssýne nauckrar saker giefnar vm þau mæl er þa foru fram̃ æ Biargi og kallader voru Biargsleikar. Og thil sanninda hier vm set eg mitt ȷnsigli fyrer þetta vitnisburdarbref er skrif-

1) Svo.

ad var æ Stadarbacka j Midfirde laugardaginn næsta þann epter er purifijcascio[1]) Marie arum epter Gudz burd ꝏ.d.l.iiij.

---

430. 19. febrúar 1554. í Koldinghúsi.

Konungsdómr og ríkisráðs úrskurðar jörðina Staðarhól vera rétta eign niðja Lopts Ormssonar, þ. e. Páls Jónssonar, er sókti málið gegn Árna Oddssyni í umboði Marteins byskups Einarssonar fyrir hönd Skálholtsstóls.

AM. Apogr. 1476, tvær uppskriftir: *a*, „Ex transscripto originalium exarato 1704"; *b*, „Ex apographo" (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar þaðan er í þjóðskjalasafni). — Rskjs. Dana, Tegn. paa alle Landene 4, 368, ekki alveg fullt (uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar þaðan er í þjóðskjalasafni). — Prentað í FJ. Hist. eccl. Isl. II. bls. 324—6 og í MKet. I. bls. 336—40 (eftir frumskjalinu).

Riigens Raads dom om Staderhool anno 1554[2])

Wii Christian mett Guds naade Danmarckis. Norgis Venndis och Gottis konningh. Herttugh udi Slesvigh. Hollstenn. Stormarnn oc Dytmerschenn. Greffve vdi Oldennhorgh och Dellmennhorst. Giôre alle vitterligtt att aar efter Guds bÿrdt M. D. L. iiij. manndagen nesth efter Synndagenn Reminiscere heer paa vortt slott Kollinghus. nerverendis oss Elskelige Johann Frijss til Hesselagger vor canttszeller. Byrge Trolle till Lilleðe. Annthonis Brÿske till Lanngsð Rijgens cantzeller. och Jÿrgenn Lÿcke till Ofvergaard vore menndt och Raadt. vaar schijckett thenne brefvijsere Pouell Jonssenn och beklagett segh hvorledis att Her Morttenn Eynerssen Superintendentt for sÿnndenn paa vortt lanndt Jslanndt giðr hannom hinder och forfanngh paa en gaardt kaldis gaard Staderhole mett sijnn tilliggelse som hannom schulle mett rette tillhôere. Thaa môtte Arne Ottesenn. paa forne Her Mortenn Eynerssens vegne och berette. att en vedt nafnn Lopter Ormerssenn. nogenn tijdt sijdenn forledenn hafver gijffvijtt forne gaard Staderhole till ett Beneficium udi Schalle-

---

1) Svo. 2) 1476 m. h. Árna; Tegn, p. a. L.: Dom som vdgiich emellem Pouell Ionnssenn och her Mortten Eynerssen paa Islanndt om en gaardt, kaldis Gaardstader huole(!) som her effter fôlger.

hollt domkircke. och j Rette laugde en dom som en vedt nafnn Stefann Jonssenn Baccalaurens mett nogenne prester udi Schalleholltt stÿgtt hagde ud gıjfvitt. lÿdendis att biscop Mogenns nogenn tijdt sijdenn hagde stefnıjtt thenn sagh for thennom j Rette och thee hagde tilldômptt samme gvods att blıjfve hvos Schalleholltts domkÿrche. Sammeledis en añdenn dom som nogenne canichere och anndre geystlijge hafde udgıjffvıjtt. lydendis att thee och saa hagde dômptt kyrckenn till att beholde samme gvods och teslıjgeste en laugmannds dom ther af landett lydendis att hannd hagde stadfesth for^ne^ tvennde domme. och mentte for^ne^ Arne Ottesenn ther fore att kyrcken burde samme gvods att nyde efter for^ne^ domme och efter thj att kyrchen vdi lanngh tidt hafver haftt thett vdi hefdt och vere. Ther till svorett[1]) for^ne^ Pouell Jonssen och berette att en hans foreldere vedt nafnn Lopter Ormerssenn nogenn tıjdt sıjdenn forledenn hagde gijfvitt for^ne^ gard Staderhoole mett sijnn tillıjggelsse till ett Beneficium vdi for^ne^ Schalleholltt domkijercke. dogh mett saadanne vıjlckor att ther som hanndt hagde Egtebôrnn efter segh eller och arfledde thee bôrnn som hanndt hagde mett Stijeninde Gundersdaatter. tha schulle then gaufve ȷnngenn magtt hafve. och bevijste hanndt heer strags for oss att for^ne^ Loptter Ormerssen arfledde en sônn vedt nafnn Stafenn Lopttersenn och mentte forthij att samme gaufue ther efter icke lennger burde att holdes. Ÿdermere berette for^ne^ Pouell Jonnssenn att for^ne^ gvods icke hafver verett till kÿrchenn vdi Roelıjgh hefdt[2]). menn alle tijdt haver henngdt vdi trette. och ther paa hafver verrett jllett och klagett. hvijlchett handt och strags bevijste och lodt hanndt segh tÿcke att thee domme som for^ne^ geÿslıjge menndt vdgıjfvitt hagde. ȷcke vaare nôgagtige. thij att thennom icke burde att dômme paa saadanne sager. men thett allenne burde att forhandles for laugmanndenn. och vdi Rette lagde hanndt en dom som Ormer Stollassenn laugmanndt paa for^ne^ Jslandt vdgijfvitt och beszeglett haugde. lydendis att hañdt efter vortt befallingzbref hagde kallett thenn sagh for segh vdi Rette. och efter thee brefve och bevijs-

1) Svo. 2) Svo 1476; rœlighedt, Tegn. p. a. L.

ningh som for hannom vaare. tilldômptte hanndt forne Loptter Ormerssens arfvingge forne gard Staderhoole. mett sıjnn tillıjggelsse som samme dom vıjder bemelder. Sammeledis j Rette laugde hanndt en dom. som Sivordt Ottessenn. Otte Thomissenn: Halvordt Sivordtsenn mett flere vdgijffvitt hagde paa Oddelltingett paa forne Jslañdt. lydenndis att Otter Godzkarlssenn laugmandt norden och vesten paa Jsslandt hagde tillnefnitt thennom att schulle dômme emellom forne Her Morttenn Eynnerssenn och Pouell Jonnsenn om thenn trette thennom emellom. vaar forne gvods. Thaa hagde thee ther saa paa saugdt. att efter thıj ther fanndis attskıjellijge domme hvos begge partternne emodt hver añdre och Norgis lough bemelder. att inngenn maa Rijfve[1]) laugmandens dom vdenn konninggenn och hans Raadt. jndsatte the thennd sagh for oss och vore Elskelige Danmarckis Rıjgis raadt. och sette forne Pouell Jonssenn ther for vdi Rette om hannom och hans mettarfvinger for saadanne leylıjghedt icke burde sam̄me Eyendom att nyde. mett flere ordt och thale som thennom ther om emellom lôeb. tha efter tilltall. giensvar. brefve. bevıjsningh og sagenns leylıjghedt. saa och efter thij att forne gvods vaar gıjfvitt till kyrckenn mett vıjlchor. att ther som forne Lofter Ormerssenn hagde Egtebôrn efter segh eller och arfledde thee bôrnn hanndt hagde mett Stienindde Gundersdather thaa schulle thenndt gaufve inngenn magtt hafve. och forne Pouell Jonnssenn bevijste heer for oss att forschreffne Lofter Ormerssenn hagde arfledt hanns sônn Stafenn Lopttersenn som forschrefvitt staar. Sagde vıj ther saa paa for rette. att forne Lopter Ormerssenns arfvinge bôr forschreffne gard Staderhoole mett sıjnn tillıjggelsse att haufue. nýde. brugge och beholde. och the dome som forschreffne geislıjgemenndt vdgijfviitt hafver jche att komme forschreffne Loptter Ormerssenns arfvingge till hinder eller schade paa forschreffne Eyenndom efter thenne dagh vdi nogenn maade. gıjffıjtt aar. dagh och stedt som forschrefvıjtt staar.

vnder vortt secrette.

Christian[2]).

Johan Frijss tiill Hesselager cantzeler.

---

1) ruffue, Tegn. p. a. L. 2) sl. *b* og MK.

431. **21. febrúar 1554. undir Núpi.**

Jón Erlingsson selr Helgu Jónsdóttur jörðina Rauðsdal á Barðaströnd.

AM. Apogr. 1337 m. h. Orms Daðasonar 1729, eftir frumriti, og er sagt til innsigla (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni). — Jarðabókarskjöl AM. Barðastrandarsýsla 12 (uppskrift vottuð af tveim mönnum í Haga á Barðaströnd 15. júní 1703; uppskrift Einars Þorkelssonar þaðan er í þjóðskjalasafni).

Þad giorum vid Halldor Einarsson. Gudmundur Ionsson. Godum monnum viturligt med þessu ockru opnu Brefi. Þa er lidit war fra gudz Burd m. d. l. iiij ᾶr. vnder Nupe j Dyrafirde. þridiadaginn næstan epter þrettanda dag jola[1]). vorum uid j hia. saum og heyrdum ᾶ ord og handaband þessara manna. af einni alfu. Jons Ellingssonar. enn af annare Helgu Jonsdottur. ad greindur Jon Ellingsson selldi fyrr skrifadre Helgu. med jayrde og samþycke modur sinnar Kristinar Ormsdottur. jaurdina Raudzdalinn fiorum hundrudum og. xx. ad dyrleika. er liggur ᾶ Bardastraund[2]). j Lækiar kirkiu sokn. til frials forrædis. og fullkominnar eignar. med aullum [þeim gognum[3]) og giædum. sem greindri jaurdu fylger og fylgt hefer ad fornu og nyiu. og þau haufdu fremzt eigandi ad ordit. undan sier og sinum erfingium. enn vnder adurgreinda Helgu og hennar erfingia. fyrir suoddan peninga hæd. sem jaurdiñ er ad dyrleikanum. og suo ordnum fríjdleika. malnytu[4]) kugilldum. vxum. gelldingum. smiaurvm. vadmalum. og audrum þarfligum peningum. Skyllde þrattskrifud Helga hallda greindri jaurdu Raudzdal til laga. enn titttaldur Jon suara lagariptingvm. Suo og j sama handsale. og giorninge. medkendizt þessi nefndur Jon Ellingsson fyrir ockur adurskrifudum monnum. ad hann hefdi fulla peninga og alla vppborit fyrir greinda jaurd sem honum uel likadi. Og þui giorde hann og gaf greinda Helgu Jonsdottur kuitta og akiærulausa vm fyrrsagt jardaruerd fyrir sier og aullum sinum laugligvm eptirkomendum. Og til meiri audsyningar og sanninda hier um. setti optnefndur Jon Ellingsson sitt jnn-

1) þ. e. 9. jan. 2) Bardar- 1337. 3) [var „illa læst" í frumritinu, segir 1337. 4) malnytū (= malnytum), bæði hdr.

sigle med ockar fyrrgreindra manna jnnsiglum fyrir þetta jardarkaups Bref. Skrifat vnder Nvpe j Dyrafirde. miduikudaginn næstan fyrir Cathedra Petri. a sama are sem fyrr seiger.

---

432. 3. mars 1554. í Vatnsfirði.

Gerningsbréf með síra Jóni Þorleifssyni í Vatnsfirði og Árna Gíslasyni um skipti þeirra ýmiss konar, þar á meðal tekr síra Jón umboð Árna á jörðum hans í Vestfjörðum, heitir að selja honum jarðir nokkurar, er hann kallar til norðanlands, ef hann kann að ná þeim með lögum, en Árni heitir að gefa upp við síra Jón Vatnsfjarðarstað þá um vorið, með fleiri greinum, er bréfið hermir.

AM. Apogr. 769, m. h. Páls Hákonarsonar. — AM. 234, 4to., bls. 523—4, skr. um 1624 handa Oddi byskupi eftir bréfabók Árna Gíslasonar á Hlíðarenda. (Uppskriftir beggja í þjóðskjalasafni m. h. Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar).

Giorningsbrief a[1]) mille S[ira] Jons Þorleifssonar[1]) og Arna Gislasonar.

Þad giaurum vid Jon prestur Þorleifsson. og Arni Gijslason godum monnum kunnugtt med þessu ockru opnu briefe. ad vid haufum giortt suo felldañ giorning ockar å mille sem hier eptter stendur skrifadur. J fÿrstu hef jeg adur nefndur Jon Þorleifsson prestur gefid Arna Gislason kvittañ um þaug 14 hundrud sem hann medtok kiurkiunnar[2]) v[egna] j Vatzfirde. sem var j gielldum saudum og gielldum nautum og kauplum. hef jeg lofad ad bitala Vatzfiardar kirkiu suo vordna peninga. Hier i mot hefur Arne lofad mier nÿum teinæringe. suo og hef jeg lofad ad hafa umbod Arna Gislasonar ÿfer þeim jaurdum hann a j Vestfiordum ed næsta komande[3]) ar edur[4]) þad leingur Arni giorir ei adra skipun a. og þeim til laga hallda. kunni nockur upp a ad klaga. Hef jeg og lofad ad[5]) selia þrattnefndum Arna þær jardir eg klaga upp a fyrer nordañ land. kunne jeg þær med langum aptur ad

---

1) b. v 234. 2) kirckiunnar, 234. 3) eptterkomanda, 234. 4) og, 234. 5) v. b. 234.

fa. i suo mata. ad eg fae adra peninga iafnmikla j[1]) Vestfiordum. huoriar ed so heita: Asgeirsā. stærre i Vijdedal. Lækiamot. Krossanes. Hef jeg og feingid Arna Gislasýni [þad tialld[2]) er sira Jon heitinn Eirikson anafnade Vatzfiardar kiurk[i]u[3]). Hef jeg lofad ad bijtala Vatzfiardar kiurkiu[3]) annad tialld jafngott. Hier j mőt hefur Arne lofad ad giefa j mitt valld Vatzfiardarstad ad næstum fardaugum. med þui mote. ad Arne Gislason eignist allañ skreidartoll ur Bolungarvijk þann Vatzfiardar kirkiu tilkiemur. Suo og hef jeg giefid Arna Gislasýni sauk og sokn ā aullum þeim tollum. er Fuse Brum̃anson hefur[4]) halldid fýrer Vatzfiardar kirkiu. suo leinge sem þad verid hefur. utan ockur semie annad sijdar þar um. Hefur huor ockar Arna lofad ad stýrkia annann til laga. þad huorium kynne maugulegast vera. og vid giæte komist. Og thil sanninda hier um[5]) setium vid fyrrgreinder menn ockar innsigle fyrer þetta giorningsbref er skrifad var j Vassfirde 3. dag Marci Anno 1554.

Þetta fyrer framan og ofan skrifad bref ā halfre settu bladsidu er ordriett ritad epter fornu pappirs exemplare, ritudu med gamalle hende. Til sannenda merkes vor underskrifadra nôfn i Skalhollte, þann 29. Novembris Anno 1711.

Arne Magnusson.
Þorleifur Arason.
Þorgils Sigurdsson.

---

433. **12. mars 1554. í Koldingshúsi.**

Veitingarbréf Kristjáns konungs þriðja til Daða Guðmundssonar fyrir Helgafellsklaustri, með tilgreindri leigu.

A. *A dönsku.*

Frumbréfið á skinni er í rskjs. Dana, „Island, Færøe og Grønland“ Supplementum I. nr. 10, og hangir fyrir innsigli konungs. Aftan á er ritað m. h. samtímis: „Helgafellz klausturs weiting“ og „knogsens(!) bref fyrir Hellgafellz klostre“. — Rskjs. Dana, Reg. paa alle Landene 6, 598, og er yfirskrift þar: Heer effterfôlger breffue paa the

1) ā, 234. 2) [tialld þad, 234. 3) kirckiu, 234. 4) tvíritað í 234. 5) Hér þrýtur 234.

clostere. som bleff bortt forlenntt paa Islanndt. Datum Kollingh manndagenn nesth effter sønndagenn Judica anno 1554"; uppskriftir þaðan eru: Jóns Sigurðssonar i JS. 369, 4to. (Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar þaðan i þjóðskjalasafni) og Laursens ríkisskjalavarðar i þjóðskjalasafni.

Wij Christiann mett guds naade Dañmarckis Norgis Wenndis och Gottis konningh Herttugh vdj Slesuiigh Hollstenn Stormarn och Dytmerschenn Greffue vdj Oldennborgh och Dellmennhorsth Giðre alle witterliigtt att wij aff wor synderlugh[1]) gunsth och naade hauffue wnntt och forlenntt och nu mett thette wortt obnne breff wnndee och forlenne thenne breffuiissere Dade Gudmundssonn wortt och Norgis krones closter Helgefeld closter paa wortt lanndt Jslanndt liiggendis mett bøndere tiennere och aldt sijnn renntte och rette tilliiggelsse Jnntthett wnndertagett att haffe nȳde brugge och beholde. till saalennge wij annderledis ther om tillsiigenndis worder. Dogh att hanndt schall aarliigenn till goede reede giffue oss ther aff till huer Sanncte Hanns mittzommers dagh three lester fiisch them som goede ere och them lade fornøye wor befallingsmanndt paa forne Jslanndt them som nu er eller heer effter kommenndis worder. paa sijnn egnne omkostningh wedt søekanntthenn Och were oss och hogbornne første herttugh Frederiich wor kere sønn och efftterkommere konninggere vdj Dannmarch och Norge. huldt och troe. och wor beffallinngsmanndth paa forschreffne Jslanndt høriige lydiige och følgagtige vdj hues maade hanndt hannom paa wore weggnne tillsiigenndis worder och bȳgge och forbedre forne closter och thett holle wedt goedt heffd och magtt och holle tiennernne ther tilliiggendis ere wedt Jslanndz lough skiiell och rett och icke paalegge eller besuerge thennom mett nogenn nye besueringh vdj nogenn maade. Sammeledis schall hanndt wnnderholle the prester som Jnndgiffuenn er vdj forschreffne closter eller och heer effter Jnndgiifuendis worder mett nøttørfftiige cleder och føde Tesliigiste skall hanndt alletiidt holle en goedt prestmanndt. vdj forne closter som kanndt retteliigenn prediicke guds helliige ordt och Euanngelium och nar forne Dade Gudmunds-

1) Svo.

sonn skall frann segh offuerannttuorde forne Helgefeldt closter thaa schall hanndt were pliigtiige till. mett clare register att anttuorde frann segr forne closter mett saa môgett och saa gott Jnuenntarium och Jordebôgger som hanndt thett annamer. Thij forbŷude wij alle ehuoe thee helsth ere eller were kunde Serdelis wore fogedere Embitzmenndt och alle anndre forschreffuenne Dade Gudmunndssonn heer emodt paa forne Hellgefeldt closter eller nogenn sŷnn renntte och rette tilliiggelsse effter som forschreffuitt staar att hindre eller vdj nogenn maade forfanngh att giôre wnnder wortt hŷllesth och naade Giiffuiitt paa wortt slott Kollinghus manndagenn nesth effter sôndagenn Judica aar etc. mdliiij wnnder wortt siignett.

Christian.

B *Á íslenzku.*

Lbs, 115, 4to., II. bls. 240—2, m. h. síra Vigfúsar Jónssonar í Hítardal. Uppskriftir eru: Jóns Sigurðssonar í JS, 372, 4to., bls. 387 o. s. frv., og Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar í þjóðskjalasafni.

Kongs Christians IIIa. Veitingar Bref fŷrer Helgafells Claustre. utgefed Dada Gudmundssŷne
Anno 1554.

Vier Christian med Guds næd Danmerkur. Norigs. Vendis og Gottlands kongur. hertuge ŷfer Sleswijk. Holsten. Stormaren og Ditmersken. Greife udi Oldenborg og Delmenhorst. Giðrum ôllum vitanlegt ad vier af vorre sierlegre gunst og nǻd hôfum undt og forlient og nu med þessu opnu Brefe unnum og forlienum þessum Brefvijsara Dada Gudmundssyne vort og Norgis krunu Claustur Helgafell liggiande i voru lande Jslande med Bændum. þienurum og allre sinne Rentu og riettre Tillagningu eckert undanteked. ad hafa. niǒta. bruka og bijhallda svo leinge sem vier ei ôdruvijs þar um segiandis verdum. þǒ svǒ ad hann skal ǻrlega til gǒdrar Reidu gefa oss þar af hvert sumar ad Sti Jonsmesso Baptiste iij lester fiska med gǒdañ fisk og lǻta afhenda vorum Bifalningsmanne þar ǻ fŷrrnefndu lande Jslande. þeim sem nu er. edur hier effter komande verdur. ǻ sinn egenn omkostning vid siǒfar sijduna. og sie oss og

þeim heigbornum hôfdingia hertuga Fridrich. vorum kiæra syne og Effterkomanda konge ýfer Danmôrk og Norige hollur og trur og vorum Bifalningsmanne á ádurnefndu landi Jslande heirugur og hlydugur og fylgissamur i hvern máta sem han[n] honum á vorra vegna tilsegiandis verdur. og so byggia og forbetra fyrrnefndt klaustur. og hallda þad vid góda hefd og magt. og hallda þä þienara sem þar liggia vid Jslands lôg. skial og Riett. eg ecke leggia á þá edur þýngia med nockrum nýum þvingunum i nockurn máta. Þeim prestum sem ȷnngefner verda uti fyrskrifad klaustur. ella og hier effter jnngefner verda med naudþurftugum klædum og fæde. so og skal hann alla tima hallda Einn godan prestmann uti fyrrnefndu klaustre. sem riettelega kann predika gudz heilôgu ord [og] Evangelium. Og nær fýrrnefnde Dade Gudmundsson skal af hondum selia fýrnefndt Helgafellsclaustur. þá skal hann vera skylldugur med klart Register ad afvenda frá sier fyrnefndt klaustur med so mikla ȷnnstædu og góda. og Einne ȷardaʀeikningsBók sem hann þad medteked hefur. Þvi fyrerbiódum vier ôllum. hverier hellst þeir eru edur vera kunna. sierdeilis vorum Fogetum. Embættismônnum og ôllum ôdrum fýrskrifadan Dada Gudmundsson hier i mót á fyrnefnda Hefgafellsclaustur ella nockra sijna Rentu og rietta Tillôgu effter þvi sem fyrrskrifad stár ad hindra edur uti nockurn máta forfáng ad giôra under vora hollustu og nád. Gefed á vort slot Koldinghus. Mænudagenn nærstan epter Sunnudagenn Judica árum et cetera mdliiij.

under voru Signete (L. S.)

Christian.

---

434. 12. mars 1554. í Koldingshúsi.

Veitingarbréf Kristjáns konungs þriðja til síra Hákonar Gíslasonar fyrir Þingeyraklaustri (ágrip).

Rskjs. Dana, Reg. p. a. Landene 6, 599, ágrip, og gildir yfirskriftin yfir veitingarbréfinu til Daða (næsta skjal á undan) einnig þetta og önnur klaustrbréf, er á eftir fara. — Uppskriftir eru: Jóns Sigurðssonar í JS. 369, 4to. (Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar þaðan í þjóðskjalasafni) og Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Her Hoggenn Giisselssenn fiich liige sliigtt ett breff ad gratiam paa Tingorre closter och skall giiffue ther aff aarliigenn lv daller och thennom fornôyge ko. maiestets beffallingsmanndtt ther paa Jslanndtt. till huer sancti Hans dagh mitzsommer.

Datum vt supra.[1]) anno 1554.

---

435. **12. mars 1554. í Koldingshúsi.**

Veitingarbréf Kristjáns konungs þriðja til Gríms Þorleifssonar fyrir Munkaþverárklaustri (ágrip).

Rskjs. Dana, Reg. p. a. Landene 6, 599, ágrip; uppskriftir eru: Jóns Sigurðssonar í JS. 369, 4to. (Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar þaðan í þjóðskjalasafni) og Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Grijmmer Torllossenn fiich liige ett breff ad gratiam paa Munckethuerôe closter och giffuer aarliigenn ther aff .xl. daller och thennom fornôyger ko. maiestets beffallingsmanndtt ther paa lanndett till huer Sancti Hans dagh.

Datum vt supra[1]).

---

436. **12. mars 1554. í Koldingshúsi.**

Veitingarbréf Kristjáns konungs þriðja til síra Bjarnar Gíslasonar fyrir Möðruvallaklaustri (ágrip).

Rskjs. Dana, Reg. p. a. Landene 6, 599, ágrip; uppskriftir eru: Jóns Sigurðssonar í JS. 369. 4to. (Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar þaðan í þjóðskjalasafni) og Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Her Berenntt Giisselssen fiich liige sliigtt ett breff ad gratiam paa Môrrefeld closter och schall aarliigenn giffue ther aff .xl. Jochimsdaller och thennom fornôyge ko. maiestets befallingsmanndt ther paa Jslanndtt till huer Sancti Hans dagh mitzsommer.

Datum vt supra[1]).

---

1) þ. e. Kollinghus „manndagenn nest effter sônndagenn Judica“.

437. 12. mars 1554. í Koldingshúsi.

VEITINGARBRÉF Kristjáns konungs þriðja til Halldórs Skúlasonar fyrir Þykkvabæjarklaustri (ágrip).

Rskjs. Dana, Reg. p. a. Landene 6, 599, ágrip; uppskriftir eru: Jóns Sigurðssonar í JS. 369, 4to. (Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar þaðan í þjóðskjalasafni) og Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Hallduordt Skullessenn fiich liige sliigtt ett breff paa Thyckebeye closter ad gratiam och skall aarliigenn giiffue ther aff xl. daler och thennom fornöyge ko. maiestet beffallingsmanndt ther paa Jslanndt till huer Sancti Hanns dagh mitzommer.

Datum vt supra[1]).

---

438. 12. mars 1554. í Koldingshúsi.

VEITINGARBRÉF Kristjáns konungs þriðja til síra Einars Árnasonar fyrir Skriðuklaustri.

Frumritið á skinni í þjóðskjalasafni, Bps. Skalh. XXI (XXVI), 83; innsiglið dottið frá (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni); prentað in extenso í MKet. I. bls. 353—5. — Áprip í rskjs. Dana, Reg. p. a. Landene 6, 599; uppskriftir þaðan eru: Jóns Sigurðssonar í JS. 369, 4to. (Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar þaðan í þjóðskjalasafni) og Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Veiting fyrer Skriduklaustre[2])

Wij Christiann metth guds naade Danmarckis. Norgis. Vendis och Gottis koningh. Hertugh wttj Slessuigh. Holstenn. Stormaren och Dyttmerskenn. Greffue wttj Oldenborgh och Delmenhorsth. Giore alle witterligtt att wij aff wor sýnnerlige gunsth och naade haffue wnntth och forlenntth och nu mett thette wortth opne Breff wnde och forlenne thenne Breffuisser her Einer Arnessen wortt och Norgis kronis Closter Sckredecloster paa wortt Lannd Jsslannd liggenndis mett Bönnder. thiener och aldh sin Renthe och Rette tilligelsse jndthett wndertagett. att haffue. nyde. Brugge och Beholletyll saa lenge Vij anderledis ther om tillsigendis worder. dogh

1) þ. e. Kollinghus „manndagenn effter sönndagenn Judica" 1554.
2) Utan á bréfinu m. h. frá 17. öld.

saa att hand aarligenn skall till goede Rede giffue oss ther aff tiill huer Sanctj Hanns dagh medsomer trðduge Jochimsdaller. the som goede erre. och thenom lade fornðge wor Befallingsmandh paa forne Jsslandh thend som nu er Eller her effther komendis worder. och were oss och Hðgbornne Fðrsthe Hertugh Frederick wor kiere Sðnn. effterkomere koninger y Danmarck. och Norge huld och troe. och wore Befallingsmendh paa forne Jsslandh hðrigh. lydigh och folgachtigh vttj hues maade hand hanom paa wore wegne tillsigenndis worder. Och Bygge och forbedre forne Closter och thett holle wedh goed heffdh och machtt. Oc holle thienerne ther tilligendis ere wedh Jsslands lough. skiell och Retth och icke paalegge Eller Besuerge thenom mett nogenn ny Besueringh j nogenn maade. Sameledis skall hand wnderholle the prester som jndgiffuenn er wtti forne Closter Eller her effther jndgiffuendis worder mett Clede och fðde. Thessligiste skall hand altid holde enn godh presthmandh wttj forne Closter. som kannd Retteligenn predicke guds hellige ordh och Euangelium och nar forne her Einer Arnessenn skal frann segh offuerantthuorde forne Sckredecloster Tha skall hannd were plichtige till mett clar Register att antthuorde frann segh forne Closter. mett saa mðgett och saa gaatt jnuentarium. och jordbðger som hand thett annamer. Thij forbiude wij alle Ehoo the helsth ere. eller were kunde. Serdelis wore fogether. Embitzmendh och alle anndre forne her Einer Arnessenn her emodh paa forne Sckredecloster. Eller nogenn sin Rentthe och Rette tilligelsse Epther som forschreffuett staar att hindre Eller wttj nogenn maade forfangh att giðre. Vnder wortt hyllisthe och naade. Giffuett paa wortt Slotth Kollinghus mandagenn nest epther Sðndagenn Judica Aar et cetera ꝏ dliiij.

Vnder wortt Siignetth.

Christian.

---

439 **12. mars 1554. í Koldingshúsi.**

VEITINGARBRÉF Kristjáns konungs þriðja til síra Einars Árnasonar fyrir Kirkjubæjarklaustri (ágrip).

Rskjs. Dana, Reg. p. a. Landene 6, 599, ágrip; uppskriftir eru: Jóns Sigurðssonar í JS. 369, 4to. (Jóns þjóðskjalavarðar þaðan í þjóðskjalasafni) og Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Her Eynner Arnnessen fiich liige sliigtt ett breff ad gratiam paa Kierbeye closter och skall aarliigenn giiffue ther aff. xl. daller och thennom fornôyge ko. maiestets beffallingsmanndt ther paa Jslanndt till huer Sancti Hanns dagh mitzommer.

Datum vt supra[1]).

Dominus rex manu propria subscripsit.

---

440. 12. mars 1554. í Kolding.

Lögmannsbréf Eggerts Hannessonar sunnan og austan á Íslandi, gefið honum af Kristjáni konungi þriðja.

Rskjs. Dana, Reg. p. a. Landene 6, 600; uppskriftir eru: Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 395—6, og Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni. — Prentað í Safni til sögu Íslands II. bls. 211—12.

Eggertt Hannssenn fick breff atth were fuldmechtigh laugmandh for söndenn och östenn paa Jsland som her epterfölger. Datum Kollingh manndagenn post söndagenn Judica Aar etc. 1554.

Vij Christiann etc.

Giör alle witterligtt. Att wij haffue forordineretth. och tillskickett thenne Breffuisser Eggertt Hannsenn. att were fuldmechtigh laugmanndh. fore söndenn och östenn paa wortth Land Jsslanndh till saa lenge. wij anderledis ther om tillsigenndis worder. Och ther att skulle skicke huer mandh fatigh och righ. lough skiell och rett epther Jsslands lough.

Och haffue wij aff wor synnerlige gunsth och naade. ssaa och faaer forne Eggertt Hannssenn laugmands lönn vntth och forlentth och nu mett thette wortth opne breff wnde och forlene. forne Eggertt Hanssenn wortt och kronenns syssell. Arness syssell. som hand nu sielluff wdj were haffuer. att haffue nyde brughe och beholle. metth bönder

1) þ. e. Kollinghus „manndagenn effter sönndagenn Judica" 1554.

och thienner. och aldh synn rentthe och rette tilligelsse. ingthett wndertagetth wdenn alle xiij marckis sager och alle wbaademaall. huilcke oss allenne skall tillkomme. Och handh aarligenn att giöre ther fore rede och regennskaff.

Och skall hand beholle forne syssell emedenn och aldh thennd stund. hannd er laugmanndh for sönndenn och östenn paa forne Jslanndh.

Dogh saa att hanndh. skal were oss och högbornne förste hertugh Frederick. wor kiere sönn eptherkomere koningh y Danmarck och Norge. huldh och troe och wore lenssmandh thenndh som nu er eller her epther komendis worder paa Jsslandh hörigh lydigh och följgachtigh. i hues maade hand hanom paa vore wegnne tillsigenndis worder. Och holle bonndernne som liggendis er till forne syssell weedh lough skiell och Retth. Och ingenn aff thennom wforrette. emodh Jsslands lough wdj nogre maade.

Bedendis och biudendis ther fore alle wore wndersotte som bygge och boe for søndenn och östenn paa Jsslanndh att i rette etther epther att anname forne Eggertth Hanssenn fore etthers rette laugmandh giörendis och giffuendis hanom hues rettighedh som i hanns forfedre laughmandh ther paa lanndett fore hanom giortth och giffuett haffue. Och i etthers laugmandh mett rette plichtiigh er. hannd skall igenn skicke etther. alle och huer serdelis. lough skiell och retth epther Jslannds lough. Thij lader thett Jngennlunde.

Datum vt Supra,

Dominus rex manu propria subscribsit.

---

441. 12. mars 1554. í Kolding.

Erindisbréf Páls Hvítfelds og Knúts Steinssonar, gefið út af Kristjáni konungi þriðja, með ávarpi til allra hollra þegna hans á Íslandi.

Rskjs. Dana, Reg. p. a. Landene 6, 601 (uppskrift Laursens rikisskjalavarðar í þjóðskjalasafni). — Prentað í F. J. Hist. eccl. Isl. II. bsl. 327—8 og í MKet. I. bls. 350—2.

Pouell Huittfeldh och Knudh Stennssenn fick breff. som epther fôlger. Datum Kollingh manndagenn post sôndagenn Judica aar etc. m d l iiij.

Vij Christiann etc. Helsse etther. vor kiere. tro vnndersatthe. giesthlige och werdzlige. som bygge och boe offuer altt wortth land Jsslandh. euindeligenn mett Gud och wor naade. Wider. att wij haffue afferdigett oss elskelige Pouell Huidfeldh och Knud Steenssenn. vor menndh och thiennere tidtt till landett. och skall Pouell Huidfeldh haffue befallingh att opbere hues retth och rettighedtt. som oss och kronenn wdj thette forgangenn aar tillkommer baade geisthligh och werdzligh renntthe. Sameledis aldh hues eptherstade. som oss tillkommer. och haffue wij wdj Pouell Huidfellds stedh befallett och tilltroetth forschreffne Knudh Stennssenn paa wore wegnne atth haffue befallingh offuer altth forschreffne Isslanndh. till wij anderledis ther om tillsigenndis worder. och wpbere altt koninglige renntthe och rettighedtt. thessligiste hues oss tillckomer aff altth thett giestlige gods paa forschreffne Isslanndh. ingthett vndertagett. och ther paa aarligenn giôre oss gode rede och regennskaff. och skall handh thenne tilckomendis winther bliffue hoes etther ther paa lanndett. Thij bede wij etther alle och huer serdelis strengeligh byude. attj tiltencke till goede rede att wdgiffue och fornôge forschreffne Pouell Huidhfeldh altth hues renntthe och rettighedtt som i oss mett rette plichtige eere. bode thenndh renntthe. som oss nu till Sanctj Hanns dagh medsomer fôrsth komendis tillfallenn er. och thessligiste hues eptherstade som i mett egenn staae. och retthe etther altingisth epther nu Sanctj Hanns dagh medsommer. som forscreffuit staar. ther epther att suere forscreftne Knud Steenssenn och were hannom hôrigh. lydigh och fylgachtigh vttj hues maade handh etther paa wore wegne tillsigenndis worder. giôrendis och giffuenndis hanom och ingenn andenn paa wore wegnne aldh hues rentthe och rettighedtt. som i oss mett retthe plichtighe och i aff arilds tidtt giortth och giffuett haffuer. Hand skall igenn holle etther och alle huer serdelis wedh Islannds lough. skiell och retth och ingenn

aff etther att tillstedis att wforrettis emodh lough i nogre maade. Thij lader thett ingennlunde. Datum vt supra.
Dominus rex manu propria subscribsit.

---

442. 12. mars 1554. í Koldingshúsi.

Bréf Kristjáns konungs þriðja til byskupanna Ólafs Hjaltasonar og Marteins Einarssonar, um að aftra því, að villutrúarmenn og aðrir afbrotamenn hljóti grið í dómkirkjunum; enn fremr að þeir haldi vel skólameistara og lókáta og gæti vel kirkjuskipanar konungs um trúgæzlu alla.

Rskjs. Dana, Tegn. p. a. Landene 4, 383 (uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar er í þjóðskjalasafni). — Prentað í F. J. Hist. eccl. Isl. II. bls. 326—7 og í MKet. I. bls. 352—3.

Messiuer. som wdginge till her Oluff Holtissenn och her Morthenn Einerssenn. bispenne paa Isslanndh. som her efftherfølger.

Christiann etc.

Vor synnerlige gunsth tillfornn. Vider. att wij haffue afferdigett oss elskelige Pouell Huittfeldh och Knud Stiissenn[1]. vor mend och thiennere. till wortt land Isslanndh. och befaller forschreffne Pouell Huittfeldh att skulle opebere och indkreffue. hues rett och rettighedtt. som oss ther paa lanndtt(!) till Sanctj Hans dagh medsommer førsth komendis tilstaar. och forschreffne Knudh Stiissenn[1]) sidenn att haffue befalingh offuer Isslannd paa wore wegnne. Tha giffue wij etther tillkiende. att wij formercke. att nar nogen giør nogenn ketterie eller anndenn wcristeligh gierninger. tha holdis the wdj fredh hoess domkierckerne[2]). Thij bede wij etther och wille. attj bestillett saa. att nar nogenn bedriffuer ketterij eller nogenn wcristeligh gierningh och giiffue fluht(!) till domckierckenn och will ther haffue theris beskermelsse. att thett icke bliffuer hanom stedh ther att haffue theris werilsse och wnderhollingh. medenn wor Fogetter och lensmenndh att paagribe thenom och sidenn att straffe ther offuer. som tilbør-

---

1) Svo, þ. e. Steensenn. 2) Ógreinilegt í hdr.

ligtt er och wor ordinantz ther om wduisser. Sameledis wille wij. attj befaller. att thennd skollemester och lucate ther hoes domckierckenn. att the bliffue tillhørligh vnderhollitth mett mad och øll. saa the icke skulle faa aarsagh till att giffue thennom ther frann och skollenn ødeleggis. huilckett wij for ingenn dell tilstede wille. och att i haffue goedh flittigh tillsiun bode wdj the och alle anndre maade och wor ordinantz. som wij om religionenn haffue ladett wdgaa. wedh machtt holdis och guds ordh och hellige euandgelium maa forfremis. ther wij oss wisseligenn tilforlade. Och lader thett ingennlunde. Datum Kollinghus mandagenn nesth epther søndagen Judica aar etc. m d l iiij.

---

443. 19. mars 1554. á Ökrum.

Vitnisburðr Vigfúsar Jónssonar, um að hann hafi aldrei annað heyrt en að hálft Tungufjall væri eign Syðri-Akra í Blönduhlíð.

AM. Apogr. 4127 m. h. Jóns Magnússonar á Sólheimum. „Ex originali“ á kálfskinn (uppskrift Einars Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni). — AM. Apogr. 341 „Ex originali Eggerts Jonssonar á Ökrum“.

Svo felldan vitnisburd ber ec Vigfus Jonsson. ad ec hefe nerit. xl. ar j Skagafirde og heyrda ec alldre. annat j þann tijma sidan eg kunne ad skynia en halftt Tungufiall være eign sydre Akra j Blaunduhlijd. og eigi vissa ec þar nein tuimæli a leika eda nauckud tilkall. suo og vissa ec sama land nijtkat og beitt af Akramonnum. var ec og heimilisfastur j Diupadal j. iiij. ár hia Einare heitnum Einarssyne. og. vij ár a Rodugrund. og heyrda ec alldre annat enn nu hefe ec borit vm fyrsagtt land Tungufiall er liggur j Diupadal j Skagafirde. og til sanniuda hier vm set ec mitt jncigle fyrir þetta vitnisburdar bref. eptir hueriu eg vil sueria ef þurfa þiker. Skrifad a stærum Aukrum j Blaunduhlijd j Skagafirde. Manudagin[1]) j efstu viku vm veturin[n]. arum epter gudz burd. ϖ. d. l. og 4. ar.

---

1) Manadaginn, 341.

444. **19. mars 1554.** **á Ökrum.**

Vitnisburðr Jóns Einarssonar um sama efni sem næsta skjal á undan.

AM. Apogr. 4128 m. h. Jóns Magnússonar á Sólheimum. „Ex originali“ á kálfskinn (uppskrift Einars Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni). — AM. Apogr. 340 „Ex originali Eggerts Jonssonar ä Ökrum“.

So felldan vitnisburd ber ec Jon Einarsson ad ec hefe verid vpp ǫ́. xx. ær j Skagafirde. Enn xviij. ær vistfastur æ Aukrum j þessum adur til teknvm tijma. og heyrda eg storu Aukrvm j Blaunduhlijd eignad vera halftt Tungufiall. og alldrei heyrda ec þar nein tuimæli ǫ́ leika. var þetta sama land haftt og nytkad j þennan fyrrsagdan tijma af Akramonnum. og til sanninda hier vm set eg mitt jncigle firer þetta vitnisburdar bref. epter hueriu ec vil sueria ef þurfa þiker. skrifad a stærum Aukrum j Blaunduhlijd mǫ́nadagin j efstu viku vm̃ veturinn. þǫ́ lidit uar fra burd Christi[1]) ꝍ. D. l. og iiij.

---

445. **20. mars.** **í Kolding.**

Bréf Kristjáns konungs þriðja til Pétrs Godske, og býðr konungr honum þar að útbúa skipið Davíð, er ætlað sé Páli Hvítfeldi og Knúti Steinssyni til Íslandsferðar, bæði að viðrværi og öðrum nauðsynjum.

Rskjs. Dana, Tegn. p. a. Landene 4, 388 (uppskriftir eru: Jóns Sigurðssonar í JS. 372. 4to., bls. 389, og Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni). Bréfið er ódagsett, en næsta bréf á undan í sömu bréfabók er dagsett „Kollingh tisdagenn epther Pallme söndagh etc, 1554“.

Peder Godske fick breff som efftèrfölger. 1554.
Christiann etc.

Wor gunsth tillfornn. Widtt. att wij nu haffue afferdigett oss elskelige Pouell Huidfeldh och Knud Steennssenn. wor mennd och thiennere. att skulle löbe mett wortth skiib Dauitt till wortth lannd Isslanndh och skall forschreffne Knudh Steenssenn bliffue ther paa lanndett wdj thenne till-

1) Christ, bæði hdr.

ckomendis winther. Thij bede wij tegh och wille. att thu lader wdfetallie samme skib. saa the fannge tilbørligh wnderhollingh baade paa skibbett och hues behoff giøris ther paa landett thenndh stund forschreffue Knud Steenssenn ther skall bliffue. bode fettalie och andenn dell. Her widtt att rette tegh epther och lad thett ingenlundhe. Datum vt supra.

---

446. 21. mars 1554. í Kolding.

Bréf Kristjáns konungs þriðja til Marteins byskups Einarssonar, og býðr konungr þar byskupi að koma á fund sinn, á skipi með Páli Hvítfeldi, til umræðu við sig um bresti í trúmálum á Íslandi.

Rskjs. Dana 4, 389 (uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni). Prentað í F. J. Hist. eccl. Isl. II. bls. 327 og í MKet. I. bls. 355—6.

Her Morthen Einerss superintendent for synden paa Island. fick breff. som epther følger.

Christiann etc.

Wor synnerlige gunsth tillfornn. Wider. att wjj haffue att talle mett etther om hues brøsth ther findis paa wortt lannd Islanndh paa religionenn och andett. Thij bede wij etther och wille. attj giffue etther till oss her ind wdj wortth rige Danmarck. huor i oss førsth finde kunde. saa wille wij metth etther och andre høglerdis raadh giøre ther enn skick paa och kunde i giffue etther indh paa skibbett mett oss elskelige Pouell Huidfeldh. wor mannd och thiennere och følghe hannom fremdelis till oss paa thett attj icke skull(!) giøre for møgenn beckosthningh paa samme reiisse. Ther mett giør i oss synderligenn till wilge och forlade wij oss ther wisseligenn till. Datum Kolliingh onssdagenn nesth epther Palme søndagh aar etc. 1554.

---

447. 21. mars 1554. á Ökrum.

Vitnisburðr Ólafs Markússonar, um að hann hafi aldrei annað heyrt en að hálft Tungufjall væri eign Stóru-Akra í Blönduhlíð.

AM. Apogr. 4126 m. h. Jóns Magnússonar á Sólheimum. „Ex originali“ á kálfskinn. (uppskrift Einars Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni). — AM. Apogr. 339 „Ex originali Eggerts Jonssonar á Okrum“.

Suo felldan vitnisburd ber ec Olafur Marckusson. ad ec hefi verid vpp æ. xx. ar j Skagafirde. eñ ec var heimilisfastur æ Aukrum j. vi ꝍ́r. og heyrda ec storu Aukrum j Blaunduhlijd eignad vera halft Tungufiall. so og var þetta sama land haftt og nytkad j þennañ fyrsagdan tijma af Akramonnum og alldre heyrda ec þar nein tuimæli æ leika. fyr eñ nu fyrir. xij. arum. sidan biskup Jon hafde keyptt Dal og motþroun[1]) kom þeirra a millum. biskup Jons og Grims. ad tittnefndur biskup Jon eignade sier Tungufiall. Eñ hitt uissa ec firer full sanninde ad Grimur. hafde halftt Tungufiall j adrgreind. xx. ꝍ́r og eingin eignade sier þa annar oppttnefntt Tungufiall eñ fýrsagdur Grimur Jonsson. so og heyrda ec Þorleif heitin Jonsson þui lysa firer mier ad hann hefde verit vinnumadur hia Jnguellde heitinne Helgadottur j morg ꝍ́r. og hann hefde geymtt fie fra storum[2]) Aukrum [j Tungufialli. og eingin hefdi þa annat halldit eñ Tungufiall heyrde til Aukrum[3]). og til sanninda hier vm̃ set ec mitt jncigle fyrir þetta. vitnisburdarbref. epter hueriu ec vil sveria ef þurfa þiker. Skrifad æ Aukrum j Blaunduhlijd j Skagafirde. miduikudagin j efstu viku vm̃ veturinn. arum eptir Gudz burd. ꝏ. d. l. og 4. ar.

---

448. 24. mars 1554. á Grenjaðarstöðum.

Síra Sigurður Jónsson á Grenjaðarstöðum lýsir því, að hann hafi heitið „guði og mínum herra konginum“ að halda kirkjuskipan hans, „þar til sem önnur kristileg skipan á gerist í almennilegu consilium“.

JS. 375, 4to., bls. 178—80, m. h. Erlends sýslumanns Ólafssonar ca. 1740. „Ex originali accuratè, — originali, ad visu, og er brefed ritad a pappir med eigen hende Sira Sigurdar. Sama hönd er vida i slitre af brefabok hans, sem til er. Jnnsigliñ eru burtu, og meste hlutebrotsins nedan a brefenu afrifinn, þó sier enn nu til eins gatsins á

1) moþroun, 4126. 2) Storu, 339. 3) [b. v. 339.

sogdu brote, hvar i eitt ȷnnsigled hangt hefur. — Brefed segest saluge Assessor Arne feinged hafa hia Gudmunde Magnussyne á Leyrubacka. 1711. Var miög meirt orded og vida sundurtrosnad, var þo enn allæst, eñ ecke verdt ad geima. og kastade eg þvi burt, epter þad upp skrifad hafde. — Þetta bref hefur Sira Sigurdur oefad skrifad, til varhygdar, ef þeir papisku kynne sidañ yferhond ad fá i landenu, ut scilicet coactus fuisse videretur. og þar fyrer hefur hann lated þá. 2. presta innsigla brefed med sier. Og er þetta bref i margan máta notabile". Þessi orð eru Árna Magnússonar (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni). — Prentað í F. J. Hist. eccl. Isl. III. bls. 241—3, en þar er ártalið *1553*, og laugardagr fyrir páska þá *1. april*.

Eg Sigurdur prestur Joonsson giori godum monnum kunnigt med þessu minu brefi aht eg medkennunzt. aht eg hefi lofad gudi og minum herra kongenum. hafa og hallda heilaga kristiliga postuliga tru. og þa christiliga sidu sem innistanda i hans ordinanciubok og samhliodandi eru heilagre skriftt. eda þar ut af dregner. þat framazt sem gud fader fyrer sinn son Jhesum Christum med heilags anda nad gefur mier ad skilia. og þvi. a mille annara greina. hefur hann mier bodit aht eg skuli i eiginligu modurmali flytia og handtiera þat. heilaga Sacramentum altaris. sem vier kollum messu embætti. og þvi fyrer þa skynsemdargrein at eg hefi vitad sid og log hier i Jslandi svo vera. at þat heilaga Sacramentum skirnarinnar hefur veritt opttsinnis i naudsyn flutt i modurmali. og þau saumu born. sem svo hafa skird verit og helgud endurgetin gudi fyrer hans ord. vatñ og heilagan anda. hafa sidan i langa tima haldin verit fyrer kristin born. Svo og trui eg eirnen þat þo þetta Sacramentum altaris sie nu i modurmali fram flutt og handtierat svo sem Sacramentum skirnarennar. Þa muni og holld og blod Jhesu Christi helgazt med þeim somu ordum sem Jhesus Christus taladi sialfur a þeirre natt sem hann forradinn vard. og hann tok braudit og gaf sinum lærisveinum og sagdi: taked og etid. þat er minn líkami. sem fyrer ydur verdur gefinn et cetera. Somuleidis tok hann og kaleikin[n]. gaf þeim hann og sagdi: drecked aller hier af. þad er kaleikur eñz nya testamentis i minu blodi. sem fyrer ydur uthellizt til fyrergefningar syndanna. Svo optt sem þier giorid þetta. þa giorit þat i mina minning. og i hvada eda hveriu tungumali sem þesse ord

eru tolud tilheyrilega med trunne riettri. hvort þat er i Latinu eda norænu. þuuersku[1]) eda donsku ef þeir understanda riettiliga og med hæfiligum hætti og riettri tru og meiningu hantiera. sem þetta bruka. muni þeim hungrudum salum til endurnæringar og hialpar. epter þvi sem Christus hefur oss sialfur iatad. þvi i gudz trausti og heilags anda nad tilkalladri. at fyrr sogdum greinum og morgum odrum fleirum. vil eg þetta Sacramentum altaris. sem vier kollum messu. uppbyria nu a nesta epter farandi dag. sem vier kollum Paskadag. i modurmali eiginligu. og þvi lysi eg. at eg giori þetta til aungrar ohlydni vid heilaga almenniliga kirkiu. heilaga kristni. eda hennar yfermenn. helldur til hlydni vid gud og hans bod. og holluztu vid minn herra kongen[n] kong Kristian Fridriksson. epter þvi sem hans ordinancia innehelldur. og þessu bihallda og framfylgia þar til sem onnur kristilig skipun a giorizt i almenneligu consilium. Þa vil eg mig þar epter rietta epter þvi sem hverium kristnum manne ber at giora. svo sem minn herra kongurenn sialfur seigizt giora vilia. sem i hans ordinanciu. i þeim prologus sem þar er fyrer skrifadur innestendur.

Og til saninda hier um set eg mitt insigli fyrir þetta bref. hvert ed giortt var med vitordi tveg[g]ia kennemanna. Sira Jons Olafssonar og Jons Semingssonar. og þeir settu og sin insigle med minu insigle fyrir þetta bref. hvertt ed giort var og skrifat a Greniadarstodum i Reykiadal laugardagen næstan fyrir paska þa lidit var fra holdgan vors herra Jhesu Christi ꝏ. d. liiij. ar.

---

449. 26. mars 1554. í Skálholti.

Marteinn byskup Einarsson stefnir kennimönnum Skálholtsbyskupsdæmis til prestastefnu í Miðdal, er fram skuli fara næsta dag fyrir Pétrsmessu og Páls.

AM. 266, fol., bls. 185—6. — AM. Apogr. 2855. (Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

---

1) Þýdversku, Hist. eccl.

Eg Marteinn Einarsson vndir gudz þolinmædi biskup í Schalhollti heilsa ydur aullum klerkum og kiennimonnum j Sunnlendijnga fiordungi kiærliga j gudi.

Witanligt sie ydur ad eg hefi tilsett ad almennileg prestastefna skuli vera j Middal j Laugardal næsta dag fyrir Pieturzmessu og Palz nu næst ed kiemur. skulu þar þa koma allir kiennimenn sem þvi mega vidkoma sierdeiliz þeir sem nockur umbod hafa af kyrkiunni og so þeir er nockur mal hafa ad kæra þad kyrkiun[n]i og kiennimanzskapnum til kiemur. Skal þetta brief sendast fra einnre kyrkiu til annarar þar thil þad er komid wm allañ þann fiordung landsinz. So og aminne eg med mijnu briefi ad allir þeir prestar sem ecki þickiast j godri reijdu fa sijna hyru efftir kongsinz brefum og gaumlum setnijngi ad þeir stefni nauckurum þeim j sama stad og dag sem þeim synia sinnar reuttu og skylldu og skrifi þa alla wpp med nafni og heimile sem slijkt giora og latid þar þann koma þviad sialfur skal huor sijna sauk sækia frials madur og fulltijda.

Og til sanninda hier wm þrycki[1]) eg mijnu jnnsigli uppa[2]) þetta bref skrifad j Skalhollti annañ dag pascha arum efftir gudz burd m d l og iiij ár.

---

450. 26. mars 1554. í Vatnsfirði.

Kæra Árna Gíslasonar til Eggerts lögmanns Hannessonar og förunauta hans um ofbeldi við síra Jón Eiríksson og aðtektir á eignum hans, þeim er runnar voru frá kaupum hans við Björn Þorleifsson.

Lbs. 42, fol., bls. 142—5, ættartölubók síra Þórðar Jónssonar í Hítardal m. h. sira Jóns Erlendssonar í Villingaholti 1666. — ÍB. 321, 4to., bls. 33—6, skr. ca. 1650 (skaddað). — Lbs. 115, 4to., bls. 36—9, m. h. síra Jóns Halldórssonar í Hítardal, ca. 1720. — JS. 2, fol., bls. 432—4. — Prentað í Sýslumannaævum, II. bls. 32—5 og 37—8 (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

[Arna Gijslasonar framburdur um adtekter Eggertz Hannessonar og hans fylgiara[3]).

So felldar saker og framburd hef eg Arne Gijslason fram

1) þryck, 266. 2) vpa, 266. 3) [fyrirsögnin í 115.

ad seigia. ad Eggert Hannesson med sinum naungum og fylgiurum Jone Olafssyne. Biarna Narfasyne. Fusa Brūnmanssyne toku ad sier ȷarder og lausafie er Sira Jon h[eitinn] Eireksson atte og hafde kaup fyrer af[1]) Birne Þorleifssyne. so og ut fyrer golldit sina eigiñ peninga. Giordu þesser fyrr greinder menn skipte a Sira Jons peninguṁ ad honum lifande an hans vilia syniande honum logmáls so seigiande ad þeir skylldu alldrei logmal wm þær ȷarder hafa er hann hefde keypt ad Birne Þorleifssyne. Hier med gripu þeir leigur og landskulder af fyrr sogduṁ ȷaurduṁ. ȷ so mata ad þeir fatæker menn er presturinn hafde bygt vogudu ecke annad enn [skera þa[2]) og skamta so sem þeim lijkade saker þeirra storra orda og hardra heitinga er þesser fyrrgreinder menn haufdu vid fatæka landbua Sira Jons Eirekssonar huad augliost og opiñbert var ad Fvse Brūnmansson for heim til Hørshlȷȷdar ȷ Miõafirde þar Markus Sveinsson biõ. var þar þa ecke heima utañ kona Markusar med sinum bórnum. greip Fvse þa þar landskulldene og heitadist vid ad hafa ȷ burtu allt þad sem þar var fiemætt ȷ kvikum peningum. Og so var sagt hann munde hafa giórt hefdu þar ecke menn vṁ ræded.

Somuleidis for Fusė til Botns ȷ Miõafirde. war þar og ecke heima utañ kona med sinum bornum. bio þar þa Jon Sveinsson. kv̋gade Fűse þa af konu hans þa kuna er þar attu og hafde hana ut ȷ Øgur. Eñ Jon Sveinsson vegna sinnar fatæktar og fiolskylldu barna keypte aptur af Fvsa þessa somu kv med sinum peningum.

Annad ær þar epter for Fuse Brūnmañsson heim til fy̋rrnefnds Markusar Sweinssonar til Hórshlȷȷdar. braut þar vpp bæenn. biõ sig til og bar sig ad beria[3]) Markus og bera hann ofrij́ke. þar med geck Fvse ȷnn ȷ skælann med reidda øxe og reidde til Markusar. hann la siukur ȷ sænginne so øxiñ nam stadar ȷ stockinum[4]) er fyrer framañ rűmed var. Bad Markus þa Fvsa ad lata sig so leinge bȷȷda ad hann mætte orduṁ fyrer sig koma. Eñ Fvse spurde huad sa horuson og pűtuson hefde ad tala? þvi hann hefde rænt og stol-

1) 115, Sýsl.; ad 42. 2) [skrá við þá (!), Sýsl.; läta þä skiera, 115. 3) berria 42. 4) rúmstokknum, Sýsl.

ed sinne jord sem þiofur. Eñ Markus vændist byggingu Sira Jons Eirekssonar fyrer jaurdunne. Talade Fuse þa þeim orðum ad Sira Jon ætte ecke meira j þeirre jaurdu en kotturinn j himnaríke. huad varla er epter hafande. Hier med braut Torfe sonur Fvsa vpp Bænhused þar. ward þad skilnadur Markusar og Fusa ad Markus lagde honum so mykla peninga sem Fusa lijkade og skildu þar med ad sinne.

Hier med for Eggert Hannesson heim j Watzfiord med flock og fiolmenne. klagade og kiærde Sira Jon Eireksson og stefnde honum fyrer halld og medferd a þeim peninguñ er presturinn hafde fullt werd fyrer gefit. ut golldid og kvittan fyrer feingit af Birne Þorleifssyne er honum hafde selldt. huad Sira Jon baud alla tijma log og dom fyrer fyrrsagda peninga og hann villde giarnañ sattsamlega til laga koma wm̃ þa peninga þeir vpp a klǫgudu. Enn Eggert og hans mægar saugdu þar alltijd nei fyrer. Og þeir skylldu þar alldrei logmál vm̃ hafa huad þeir fullkomlega framkvæmdu og enda a bundu þa þeir Fuse Brunmañsson og Biarne Narfason foru til Sæbols j Adalvík. gripu þar og toku landskulld af þeim jordum er Sira Jon hafde keypt af Birne Þorleifssyni. Baru þar skreidina ut vr Bænhusenu a Sæbole asiaande prestenum̃ og hans monnum. Baud Sira Jon enn sem optar logmal fyrer sig og sina peninga. Enn þeir Fvse og Biarne þvi þverlega neitudu og hofdu sitt hid sama sierlega svar. vm̃ þær jarder er presturinn hafde keypt af Birne Þorleifssyne skylldu þeir alldrei þadañ af logmal wm̃ hafa.

Hier ofañ a toku þesser menn þa kugillde sem prestinum̃ tilheyrdu og hann hafde bygt med sinum jordum. og bijgdu þa audrum monnum so þa hafa ecke enn j dag aptur feingizt. Enn jarder Sira Jons laugdust þar fyrer j Eyde og miste þar fyrer leigur af kugilldunum enn landskyllder af jaurdunum j xj edur xij ár. So og lyste Eggert vtlegd a menn Sira Jons fyrer þa sok ad þeir villdu fylgia sinum húsbonda so hann mætte sinu hallda med riettu so þeir þordu ecke hans utvegum fram̃ ad fylgia. Enn hann presturinn sialfur so nær siǒnlaus og miog mattdreiginn madur af sinne elle þvi hann var þa nær attrædur ad alldre.

Synde Eggert sig j þvi j Bolungarvik wm̃ vored ad hann

eigi[1]) villde þa ad bıjda logmalsins ad hann ætlade ad taka skip af monnum Sira Jons ı Bolungarvi̋k. Lagde hendur a þad og lyste sina eign og fyrerbaud monnum prestsins ad standa fyrer þui.

So og hefur Guttormur Arason þvi lyst fyrer mier og fleirum audrum̃ ad Eggert hafe fared heim til Furufiardar og hrædt sig til ad giallda landskulldena af Furufirde.

Nu þegar Eggert og hans mǻgar haufdu þetta adurgreint omak giort vm̃ prestsins peninga so ı eyde lau ıardernar en̄ fratekin̄ kugilldin̄. þar[2]) þa epter[2]) for Eggert heim J Watsfiord til Sira Jons og samde þa af honum nytt farmaskip stort. og þad hafde Eggert fyrer ongvan̄ pening vtan̄ hann lofade ad lata af þvi omake er hann haft hafde a peningum Sira Jons Eirikssonar og hans manna. So vard Sira Jon sig ı frid ad kaupa med sinum eigin̄ peningum sem hann sialfur lyste fyrer nockrum̃ monnum ad hann hefde ecke vogad annad enn kaupa af sier og sinum monnum og peningum̃ þad omak er hann hafde fyrer ordit af Eggert og hans medfylgiurum. og hann þa ottadist ad hann munde fyrer verda og hans fatæker landbuar.

Lyse eg þessa fyrrnefnda menn þeim sokum̃ [og[3]) sektum[4]) sektuga sem logmaled utvijsar bæde vpp a kongdomsins vegna og minna ad witne allra þeirra er ord min heyra.

[Vitnisburdur uppa þenna framburd[5]).

Þad giǒrum vier Jon Jllugason. Markus Sveinsson. Jon Jonsson og Jon Sveinsson godum̃ monnum kunnugt med þessu voru opnu brefe ad wier hǒfum verit vnder vernd Sira Jons heitins Eirekssonar. Gud hans sǻl nǻde. og bued a hans ıordum̃. Somuleidis hofum wier wered wistfaster heima a garde Sira Jons Eirekssonar ı langa tıjma. So og hefur oss kunnugt verit þad omak med klogun og kiærumalum̃. hugmod og heitingum er Sira Jon heitinn vard fyrer af erfingium Biarnar h[eitins] Gudnasonar Eggert og audrum hans mægum̃ og medfylgiurum̃. So og witum̃ wier fyrer full sanninde ad allur sa fram̃burdur sem hier fyrr[6]) skrifadur er og

1) b. v. Sýsl. 2) sl. 115. 3) b. v. 115. 4) [sl. Sýsl. 5) [b. v. 115. 6) fyrir 115; sl. Sýsl.

hier þessu voru brefe [medfestur er[1]). er allur sannur þui vier[2]) hofum̃ hier med[3]) werit. heyrt og sied upp a bæde ord og giorninga sem a fyrrskrifudu brefe standa. þad eirn af oss. sem fyrer þetta bref eru skrifader. hefur ecke heyrt. hia vered edur sied vpp a. þa hefur þar annar af þessum monnum heyrt og sied vpp a.

Og til sanninda her wm̃ setium̃ wier vor jnsigle fyrer þetta bref sem skrifad var ȷ Vatnsfirde þridiudaginn næsta Passionis Domini ærum epter Gudz burd M. D. L og iiij.

---

451. 31. mars 1554. í Flatey.

Síra Jón officialis Þorleifsson kvittar Jón Björnsson og Guðrúnu Þorleiksdóttur um þá fjórðu barneign, sem þau hafa opinber að orðið sín í milli.

AM. Fasc. LIII, 16, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá (uppskritt Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Kuıjttun sira Jőns Þorleifssonar vtgiefin Jőne Biornssine[4]).

Þat giorer ec Jon prestur Þorleifsson officialis heilagrar Skalholltzkirkiu og almenneligur profastur ȷ mille Gilsfiardar og Audna godum monnum uitanligtt med þessv minu opnu brefi ad eg medkennunzt at ec hefer afleyst Jon̄ Biornsson og Gudrunu Þorleiksdottur af þeirre fiordu barneign sem þau hafa opinberr at ordid sin ȷ mille. sett hefer ec þeim tilheyreligar skrifter sem greindum brotum til heyrer. og fulla feseckt vpp borit sem mier vel likar og anæger. fyrir adur skrifad missferlle. Þui giorer eg og gef þessa fyr greinda menn Jon̄ Biornsson og Gvdrunu aullun̄gis kuitt og ǻkærulaus fyrir mier og aullum minum epterkomendum heilagrar Skalholltz [kirkiu] formonnum vm̃ fyr nefnt brot og sakferlle. Og til sanninda hier um feste ec mitt ȷncigle fyrir þetta kuittanarbref skrifad ȷ Flateẏ ǻ Breidafirde laugardagin ȷ paskauiku um̃ vorit. Arum epter gudz burd. þvshund. fim hundrvt fimtiger og iiij.

---

1) [medfestist. Sýsl. 2) vid 115. 3) med 115. 4) Utan á LIII, 16 m. h. frá 17. öld.

452. 7. apríl 1554. undir Núpi.

Vitnisburðr þriggja manna um kaupmála síra Gísla Jónssonar og Kristínar Eyjólfsdóttur.

AM. Apogr. 4570, m. h. Þórðar Þórðarsonar „Ex originali Snæbiarnar Palssonar". (Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Þad giaurum vid Are prestur Steinulfsson. Jaurundur Steinmodzson og Einar Þordarson godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi. ad med fleirum odrum monnum vorum uier j Selardal um haustid a allra heilagra messu. þá Sijra Gisle Jonsson fastnadi Kristinu Eÿiolfsdottur. epter gudz laugum og nadugasta herra kongsins leÿfi sier til laugligrar eiginkvinnu med svoddan skilmala. ad hun skylldi eiga þriatige hundrut j sinn mála. Skilde Sira Gisle allar hennar loggiafer under þeirra baurn og suo jatadi hann aullum sinum loggiaufum under sin baurn. og ad svo fyrir skildu főr þar ein lögleg festing fram̄. Og til sanninda hier um setium vier fyrrnefndir menn uor jnsigle fyrir þetta bref. skrifat under Nupe j Dÿrafirde vij. idus aprilis anno domini ꝏ. D. L. og iiij.

453. 7. apríl 1554. í Kópavogi.

Sjöttardómr, kvaddr af Eggert lögmanni Hannessyni, dæmir Þórólfi bónda Eyjólfssyni rétt til jarðanna Engeyjar og Laugarness, sem Ögmundr byskup hafði gefið honum og hann haldið óátalið um 14 ár.

AM. 237, 4to., bls. 9—12, og er uppskrift sú gerð eftir frumriti á kálfskinni hjá Vigfúsi Jónssyni á Leirá og staðfest í Skálholti 27. maí 1710 af Vigfúsi Jóhannssyni, Gísla Bjarnasyni og Þorgilsi Sigurðssyni. Uppskrift þessi er síðan enn fremr borin saman í Skálholti 21. mars 1711 af Þórði Þórðarsyni, Grími Magnússyni, Þorgilsi Sigurðssyni og Magnúsi Einarssyni við transscriptum þeirra síra Erlends Pálssonar og síra Bjarna Gamlasonar, gert á Breiðabólstað í Vesturhópi 11. ág. 1577, af þessum Kópavogsdómi (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni). — AM. Apogr. 4581—2, bæði eftir frumritinu og transscripto. — Í AM. Apogr. 4581 lýsir Árni innsiglum og segir: „Brefed hefur fyrrum ätt Biörn Magnusson (lögmanns)".

Jhesus.

Ollum godum monnum sem þetta bref sia edur heyra sendum vier Ormur Jonsson og Jon Biornsson. Þorstein[n] Hallbiarnarson. Þorer Sveinsson. Oddur Sygurdsson. Skeggi Gudmundsson svarner laugrettumenn kvediu gudz og sina kunnigt giorandi þa er lidit var fra hingatburd vors Herra Jhesu Christe ∞. D. L og iiij. ar vm vorit Laugardagin næstan epter Ambrosiusdag j Kőpavogi æ þingstad rettum. Worum vær til kallader af heidarligum Herra Eggert Hannessyni. Lögmanne sunnan og austan a Jslandi til ath skoda og æ æd lita þat bref sem Þorolfur bondi Eyolfsson fram bær. hvort er var med jnsigle biskup Augmundar at hann gaf fyr greindum Þorolfi þessar jarder Eingeij og Laugarnes[1]). leist oss þat skæligt i allan matæ. Svo og uissu vær fyrir full sannindi at greindur Þorolfur hafdi halldit þessar jarder vppæ xiiij ær og eingin uppa klagad svo vier uissum. Þui leist oss svo ath oppt nefndur Þorolfur þær at sier mega taka og þeim hallda til rettra laga þar til þær væri af honum sogtar med riettum logum.

Samþyckti þennan vorn giorning fyrnefndur Logmann.

Og til saninda hier wm setium vier wor jnsigli fyrir þetta Samþycktarbref hvert er skrifat var j sama stad. deigi og ari sem fyr seiger.

---

454. 28. apríl 1554. í Bólstaðarhlíð.

Tylftardómr, kvaddr af Ormi lögmanni Sturlusyni, dæmir Páli Grímssyni aftr Narfastaði og 12 hundr. í Hallbjarnarstöðum í Reykjadal, í stað þeirra jarða, er síra Einari Úlfssyni höfðu dæmdar verið, en Páll hafði í öndverðu skipt fyrir þessar jarðir.

AM. 198, 4to., bl. 29, safn frá Jóni lögmanni Jónssyni, skr. ca. 1600 (uppskrift Einars Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Ollum monnum sem þetta bref sia edur heyra senda Skuli Gudmundsson. Elleñdur Jonsson. Gudmundur Skulason logrettomenn. Þorsteinn Jonsson. Einar Bessason. Gud-

1) þ. e. bréf frá 27. ág. 1538.

mundur Einarsson. Einar Þorarinsson. Tumas Þorkelsson. Hauskaulldur Einarsson. Sveinn Arnason. Oddur Einarsson. og Hauskolldur Jonsson. quediu gudz og sin kunnigt giorandi þä lidit var fra guds burd 1554[1]). laugardagin vm̃ vorit næstañ fyrir tueggia postula messo j Bolstadarhlijd ä þingstad rettum vorum vier j dom nefnder af heidarligum herramanne Ormj bonda Stullasyni logmanne nordan og vestañ ä Jslañdi til ad skoda ꝛannsaka og fullnadar dom ä ad leggia huar oss virtist Pall bondi Grimsson eiga skylldugḷegan adgang fyrir þær jarder Striug j Langadal og Refstadi þar upp a Laxardal er Sijra Einar Vlfsson klagadi og voro dæmdar og hanz syskinum epter hañz lyritar eidi og framburdj til logligrar eigñar og Pall Grimsson hafdı adur laga kaup fyrir. huad oss virtist j allañ mata sæ domur logligur vera sem Ormur logmadur liet dæma og samþycktu myndugañ sem dæmdur var æ Þorkelzhuoli vm̃ adurgreindar jarder Strijug og Refstadi og Sæunarstadi. epter þeim domi sem dæm̃dur war ä Oddeyri og suo hliodandi er ad huerium var dæmt aptur sitt skullder og peningar sem huer madur bivijsadi med brefum og jnnsiglum. vitnisburdum og suordum eidum ad þeir hefdi ecki fie uppborid. og ad guds nafne til kolludu og heilax anda nad og epter þuj sem fyrir oss kom og j landzlaga bokinne jnne stendur. þar sem handsol og kaup ero fyrir peningum þeim sem bok mæler j motj og ecki mæ med logum halldast. ef madur selur þad audrum sem hann ä eckı j. þad kaup skal aptur ganga. enn hinum skipar sitt anduirdi. og med fullu og ollu domz atkuædi þä dæmdum vier fyrr nefnder domzmenn adur greindum Päli bonda Grimssyni sina loglega faudur eigñ jordina Narfastadi j Reykiadal og xij[c] j Hallbiarnarstodum þar yfer fram. badar j Einarstada kirkiusokñ og hann hafdi þessar jarder adur sellt Ara heitnum Jonssyni epter þuj sem þeirra kaupbref utvijsar og vpp var lesid þar oss äheyrandi og med fullu domz atkuædi þä dæmdum vier fyrr nefndañ mann Pal Grimsson. ꝛettiliga mega ad sier taka adur greinda jord og jarder ad næstum fardogum epter þessum uorum

1) 15504, hdr.

domj. og Ormur logmann hafdi adur þann dom vrskurdat og vier dæmdum myndugan̄ og skiælligan̄ epter eidi og fram̄burdi sijra Einarz Vlfssonar og fyrir oss ad suo profudu hefur komit. Leist oss ad huad mundj mega snuast ä sinn sala og sina laugaura aptur hafa ef han̄z kaup brigdist og þad gengi aptur ad logum. og suo stendur enn j vorre landz laga bok at aptur skal ganga oftalt enn fram vantalt. þar til menn hafast vid riettar taulur. og til sanninda hier vm samþyckti og vrskurdadi adurgreindur logmann þennan̄ sama vorn dom og setti sitt jnsigli fyrir þennan̄ dom med uoru[m] fyrr nefndra manna jnnsiglum fyrir þatta domz bref er skrifad var ä sama stad og dag sem fyrr seiger.

---

455. 5. maí 1554. í Vatnsfirði.

Vitnisburðr Jóns Vitussonar um landamerki Reykjarfjarðar.

AM. 234, 4to., bls. 540, skrifað um 1624 fyrir Odd byskup eftir bréfabók Árna Gíslasonar á Hlíðarenda (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Landamerkia Bref vm̄ Reykiarfiord.

Suo felldan̄ vitnisburd Ber eg Jon Vijtusson. ad eg hefi verid vistfastur j Jsafirde vppa xxx ära og hefi eg alldrej annad heyrtt enn Reykiarfiordur ætte alltt Reykianes jnn ad Jnsta garde. og suo bygde Sijra Jon Eireksson. er þä var minn husbonde. vm̄ allan̄ fyrrgrejndan̄ tijma. suo og lyste hann þvj optsinniz fyrer mier. ad þetta være eign Reykiarfiardar. Suo og visse eg fyrer full sannin̄de. ad Sira Jon Ejreksson bygde alldreij þeim er bjuggu j Suanzvijk. leingra enn ut ad Jnsta garde. þeim er geingur yfer vm̄ Reykianes. Og hier eptter vil eg sveria ef þurfa þikier. Og til sanninda hier um̄ set eg mitt innsigle fyrer þetta vitnisburdar Bref er skrifad var j Vatzfirde j Jsafirde. laugardaginn j gagndogum ärum eptter Guds burd. m. d. l. iiij.

Skrifad epter fyrrnefndre brefabök [þ. e. Árna Gíslasonar].

---

456. 6. maí 1554. í Þerney.

Vitnisburðr Jóns Björnssonar, um að hann hafi hlýtt á samtal þeirra Ögmundar byskups og Páls bónda Vigfússonar, og hafi byskup heitið Páli jörðinni Arngeirsstöðum í Fljótshlíð, fyrir það að hann fekk honum jarðirnar Engey og Laugarnes.

AM. 237, 4to., bls. 17—19; er uppskrift sú gerð eftir transscripto á kálfskinni rituðu í Görðum á Álptanesi 1. ág. 1578 af Ögmundi Ormssyni, Pétri Hallssyni og Hákoni Guðmundssyni, en staðfest er hún í Skálholti 24. dec. 1710 af Vigfúsi Jóhannssyni, Þórði Þórðarsyni og Grími Magnússyni (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni). — AM. Apogr. 4580 „Brefed a nu (1710) Vigfus Jonsson ä Leyrä. fyrrum true eg þad ätt hafa Biörn Magnusson ä Munkaþverä“ (AM.).

Þath giore Eg Jon Biornsson godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi. ad eg var nær staddur i Storustofunne ä Breidabolstad i Flotzhlid. og heyrda eg ä þeirra tal biskups Augmundar huers sal gud näde og Pals bonda Vigfussonar. ad greindur Pall talade suo felldum ordum i millum annara orda sem þeir skraufudu biskupinn og hann ad opt nefndur Pall talade suo: Þier lofudut mier xx. hundrada ȷordu þa eg fieck ydur Eingey og Laugarnes. enn adur nefndur biskup Augmundur sagde þar ȷa til. og sagde hann skylldi hafa jordina Arngeirstadi er liggur i Fliotzhlid. og hier epter vil eg sveria ef þurfa þiker. Og til sanninda hier um set eg mitt ȷnnsigle fyrir þetta vitnisburdarbref skrifat i Þerneý sunnudaginn næstañ epter uppstigningardag um vorid arum epter Gudz burd M. D. L. og iiij ar.

---

457. 7. maí 1554. í Vatnsfirði.

Vidimus fimm manna á fjórum skjölum, er varða arf eftir Solveigu Þorleifsdóttur.

AM. Apogr. 4572 m. h. Árna Magnússonar.

„Jon Þorleifsson
Jon Þordarson } prestar.
Olafur Magnusson

Jon Þorsteinsson } leikmenn
Jon Illugason }

transscribera (hvert þeir hafi brefin sied in originalibus, eda ödruvis, leggia þeir ecki til)

1°. Dom Þorleifs Biornssonar hirdstiora um giafer Solveigar Þorleifsdottur. 1479. Midvikudaginn fyrir Hvitasunnu a̋ Stadarhole. [= 26. maí 1479, Dipl. Isl. VI, nr. 198].

2°. Arfleidslubref Stefans Loptssonar 1474. Manudaginn i paskaviku. dat. Hollti i Saurbæ, þridiudaginn næstan epter Hvitasunnu, anno eodem. [= 31. maí 1474, Dipl. Isl. V, nr. 662].

3°. Stadarholsdom Þorleifs Biornssonar hirdstiora um arfleidslu Stefans Loptssonar 1479. manudaginn næstan fyrir Hvitasunnu, innsigladan Sunnudaginn fyrir translationem Cuthberti, a̋re sidar. [= 24. maí 1479—3. sept. 1480, Dipl. Isl. VI, nr. 196].

4°. Dom Hrafns lögmannz um ættleiding Stefans Loptssonar, a̋ Leidarholmi 1481. [= 30. apr. 1481, Dipl. Isl. VI, nr. 331].

Þetta þeirra Transscriptum er giort i Vatzfirdi i Jsafirdi, manudaginn næstan epter krossmessu um vorid 1554.

Er þetta transscriptum a̋ þrimur tabulis membraneis. samanfestum med innsiglum þeirra er transscriberad hafa. og er vidimus ritad a̋ þa̋ tabulam sem innst er, eda fyrst, þa̋ upp er lokid brefunum, edur skírara ad seigia: A þvi aptarsta bokfellinu, sem ytst verdur þa̋ brefen öll eru samanbroten, er ritadur Num. 1. A midbokfellenu standa Numeri 2. 3. A þvi fyrsta eda innsta bokfellenu er Num. 4 (ɔ: domr Hrafns lögmanns) og þar strax nedan under vidimus transscriptorum yfir öll brefen.

Jnnsiglen sem saman festa þessar. 3. tabulas, hafa i öndverdu verid. nu er eitt þaraf burtu.

1. er: *[S. ιoh]anni*[1]). *pb*[*i*]. *þo[r]*. Er kringlott, og innan i þvi biarta gegnum stungid i kross, a̋ skack, med tveimur örfum.
2. er Sira Jons Þordarsonar.
3. er Sira Olafs Magnusssonar. Þar situr a̋ stoli sïdklæddur madur, halldandi i hægre hendi a̋ öxe breidmynntre, og reisandi hana um hægre öxl sier. A höfdinu synist mier vera corona. og a̋ þetta, őefad, ad vera Olafr konungr helgi. (Eg a̋ þetta innsigle afrissad).
4. er nu burtu.
5. er Jons Jllugasonar.

Höndin a̋ þessum transscbriberudu tabulis er hin sama, sem a̋ æred mörgum giorningsbrefum Arna Gislasonar (sem sidan settist ad Hlidarenda) de annis 1554—55 – 56. etc. Ætla eg þad sie eigen hönd Arna Þad er og med sömu hendi, sem er a̋ Sirpu Arna Gislasonar, ad visu æred likre.

1) Það, sem hér er milli [ ] er undirstrikað hjá Árna.

Transscriptum mun giort vera ad forlage Arna, sem um þetta leiti var þar vestra.

Eg hefi haft til lans frã Holi i Bolungarvïk mörg giorningsbref Arna Gislasonar, sem eru med sömu hendi sem þetta transscriptum.

Transscriptum þetta hefi eg haft til lãns frã Hustru Ragneidi Jonsdottur i Gröf ã Höfdaströnd".

AM. 5894 „Ex transscripto" m. h. Jóns Magnússonar á Sólheimum (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Þath giorum wier Jon Þorleɏfsson. Jon Þordarson. Olãfur Magnusson prestar. Jon Þorsteinsson og Jon Jllugason leikmenn godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi ath wier haufum sied og yfuerlesid suo lætandi bref ord efter ord sem þau bref innihallda er hier eru med fest. og til sanniñda hier wm̃ setium wier wor jnnsigli fyrir þesse bref er skrifud woru i Watzfirdi i Jsafirdi mænudaginn næstañ efter krossmesso vm worid arum efter Gudz burd ꝏ d l iiij.

---

458. 7. maí 1554. í Vatnsfirði.

Vidimus á skjölum Vatnsfjarðarkirkju um skreiðartoll í Bolungarvík.

AM. Apogr. 1075 m. h. Árna Magnússonar (ágrip) „Originale transscriptum. Transscriptum originale þetta hefi eg haft til lãns fra Sæmunde Magnussyne ã Hole i Bolungarvik. Og stendur þar utan ã med gamalli hendi: *Utskrift af kirkiunnar brefum i Vatzfirdi um skreidartoll i Bolungavïk.* Þetta transscriptum 1554. er öefad giört ad forlage Arna Gislasonar. þvi þad er med sömu hendi sem mörg giörningsbref um þetta leite. vidkomandi Arna Gislasyne. höndin ã vidimus sialfu er og ærid lïk þeirri er stendur i Sirpu Arna G[isla]sonar. Utan ã þetta transscriptum er skrifad med gamalli hendi: Hafa verid xiij[1]) ar og Lx. fra þvi tollurinn var keyptur. og þar til biskup Sveinn urskurdadi. Var mitt[2]) bref utgefid einu are seirna þar epter[3]). og er þad nu fiortan ara gamallt og attatige[4]). Voru vitnis(burdir) Einars Þorleifssonar og Landbiartz utgefner hundrad arum seirna og niti-

1) corrige *xvij eda* xviij *helldur* þvi hann reiknar fra 1371. Vide infrã (AM.). 2) „mitt. Holseiganda sem er ã moti Vatzfirdingum" (AM.). 3) „ɔ: 1470" (AM.). 4) „So er þesse nota skrifud utan ã brefed anno 1564. 1470 / 94 / 1564" (AM).

an[1]) betur epter þat tollurinn skylldi keyptur hafa verit, Þetta transscriptum er vïda oriett skrifad (contuli n. cum originalibus) ordeñ transponerud. smǻ ord undanfelld. aptur innsett þau er eigi standa in originalibus, ennþǻ i einum stad[2]) þar sem ǻ ridi. helldur enn eige ef originalarner eigi til væri. Jn summa. Þad er hvergi nærri accuratum. J Þorleifs Aurnolfssonar vitnisburdi er ovarlega hlauped yfir stort stycke[3]) um kaup og hefdina ǻ tollunum. Jtem enn nu hlauped yfir sententiam[4]) so sa vitnisburdr er hier ölldungis onytur. J Skallabrefinu (Num. 2.) er hlauped yfir skallann og felld saman ordeñ sem fyrer hann og efter staded hafa i Originalnum sic: *kirkiunni i Vatzfirdi allañ skreidartoll.* allra sidarst seigiast transscriptores hafa sied og yfirlesid svo latandi bref ord epter ord sem fyrr skrifad stande. enn leggia ei til hvert þar under hafi originalinnsigle verid" (AM.). — AM. Apogr. 1076 m. h. Árna Magnússonar, annað transskript ártalslaust gert eftir AM. 1075. „Þetta transscriptum er ǻ pappir. og hefi eg þad til lans haft fra Sæmundi Magnussyne ǻ Holi i Bolungarvik eins og hitt" (AM.).

Apogr. 1075.

Jon Þorleifsson
Jon Þordarson } prestar
Olafur Magnusson og
Jon Jllugason.

transscribera.i eitt document.i Vatzfirde manudaginn næstan eptir krossmesso um vored 1554. þesse efterskrifud bref.

1. Transscriptarbréf frá 14. júní[5]) 1469 (Dipl. Isl. V. nr. 482) af
   a, Bréfi frá 3. jan. 1392[6]) (Dipl. Isl. III, nr. 391).
   b, Bréfi frá 9. okt. 1391—8. febr. 1392 (Dipl. Isl. III, nr. 389).
2. Skallabréfið frá 14. júní 1469 (Dipl. Isl. V, nr. 483).

Apogr. 1076.

Þorlakur p. Einarsson og
Kiartan Magnusson

transscribera öll þau sömu Vatzfiardarkirkiubref um Bolungarvikurtolla. og eodem ordine. sem finnast i transscripto Sira Jons Þorleifssonar og 3ia annarra 1554. Er þetta þeirra transscriptum sine anno. og er manifestè skrifad epter þvi transscripto 1554. eñ eingu ödru exemplare./: þeir leggia og ecki til. hvert þeir sied hafi originala eda Copier /: Argumenta þar til eru þesse. 1°. Er þetta transscriptum eins. og i öllum sömu stödum. rǻngt. sem hitt de anno

1) „Þad er ad skilia stort hundrad og nitian 1391" 1530 139 (AM.).

2) „i vitnisburdi Einars Þorleifssonar hvar svo stendur: *og hef eg ei annat heyrt um alla mina daga at allur fiskatollur.* ubi illa: *ei annat* redundant". (AM.). 3) „ab illis: *bref og maldagar utvisa. hef eg og sied og yfirlesed* usqve ad *þann dom er Sira Narfi*". (AM.). 4) „Sententia er þesse: *liet dæma er ei villdi.* desunt *uppa eirn mann*" (AM.). 5) í transskr. 1554 stóð ranglega *fyrir* Barnabe". 6) rangt ártal „1395" stóð í transskr. 1554.

3. Úrskurðr Sveins byskups frá 27. júní 1469 (Dipl. Isl. V, nr. 484).
4. Þorleifs Aurnolfssonar vitnisburd um Bolungarvikurtolla og Dom sira Narfa. Eyri i Seidisfirdi in festo Johannis Episcopi Holensis 1530.
5. Einars Þorleifssonar vitnisburd um Bolungarvikurtolla og lambseldi Vatzfiardarkirkiu. Vatzfirdi in festo Magni Martyris 1530.
6. Landbiarts Bardarsonar vitnisburd um Bolungarvikurtolla og lambseldi Vatzfiardarkirkiu. Vatzfirdi in festo Cutberti Episcopi & confessoris 1529.
7. Sveins Jonssonar vitnisburd um Bolungarvikurtolla og lambseldi Vatzfiardarkirkiu. Vatzfirde post festum asçensionis 1530 (Dipl Isl. IX, nr. 440).

1554. 2°. Er i þessu hlauped yfir allt þad. sem hlaupid er yfir i hinu. 3°. Er hier sett til þad sem præter originalia er tilsett. i hinu de anno 1554. 4°. Eitt *z*[1]) sem er expungerad i þvi de anno 1554. og ecki ă ad lesast. er hier skrifad i þessu. nefnelega þeir hafa ei athugad. eda ei vit ă haft. ad þad var expunctum. 5°. J einum stad hafa þeir lesed *wier* þar sem i hinu transscripto de anno 1554. stendur *iv*. Þeim hefur synst þad vera 'titell. sem þad þő eigi er.

Hér til heyrir loks uppskrift Jóns yfirdómstjóra Pétrssonar 1851 meðal Vatusfjarðarskjala í þjóðskjalasafni (bls. 5—6), er þó að eins tekr til síðasta vitnisburðarins (Sveins Jónssonar), Dipl. Isl. IX, nr. 440): „Þetta er ritað eptir kálfskinnsbréfi; er farið að verða rotið, en þó hvervetna vel læsilegt. Innsiglin eru dottin frá því" (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Þat giorum wier Jon Þorleijfsson. Jon Þordarson. Olafur Magnusson og Jon Jllugason. godum monnum kunnigt med þessu woru brefi ath wier haufum sied og yfuer lesid suo lætandi bref ord epter ord sem hier fyrer skrifad stendur. Og thil sanninda hier wm̄ setium wier fyʀnefnder menn wor Jnnsigli fyrer þetta bref er skrifad war j Watzfirdi mænudaginn næstañ epter krossmesso wm worid ar[um] epter Gudz burd ꝏ D l iiij.

---

459. 17. maí 1554. í Holti í Saurbæ.

Síra Þórðr Ólafsson, prófastr í milli Gilsfjarðar og Skoravíkr, lýsir því, að hann hafi sætzt við Ara Jónsson, er kenndr sé Kolsson, um prófastssektir.

1) Það er & (et, og).

AM. Apogr. 4573 m. h. Árna Magnússonar „Ex originali lacero. Jnnsigled hieck under hvar innani var kalekur eda kaleksllus". Það, sem undir er strikað hjá Árna, er hér milli [ ]. (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Þad giore eg Þordur prestur Ol[af]sson profastur i mille Gilsfiardar og Skoravikur godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe ad eg hefe forlikazt vid Ara [Jo]nsson er ken[d]ur er Ko[l]zson um allar þær profastsekter sem hann hefur i fallid sidan fist ad eg tok [þetta profa]stdæme og til þess sem nu er komid og adur er ecke g[log]g[1]) kvittan æ [ko]min af heilagr[ar] kyrkiu valdzmonnum. hef eg hann leisa latid og mogulegar penitenciam[2]) sett. hier med hefe eg fulla fe[se]kt uppbo[ri]d svo mier vel anæger. þvi gef eg adurnefndan [Ara] Jonsson kvittañ og akærulausañ fyrir mier og ollum min[um] r[ett]um epterkomendum heilag[rar] Skalholz kyrkiu formonnum um [a]ll[ar] þær sekter sem hann hefur i fallid smar og storar. leynelegar eda opinberlegar eda i hverium hlut sem þad hefur hellz kunnad ti[l] ad [falla] . . . tigur . . . v . . . . a og [eg fremst[3]) ma yfir taka. [Og til frek]ar[e][4]) audsyninga[r] hier um [set eg mitt [inn]sigle fyrir þetta kvittunar [bref hvert] ad skrifad var i Hollte [i Saurbæ] fim[tu]dægen i imbruviku u[m] vor[ed] arum epter gudz burd ꝏ [d] L og iiii.

---

460. 21. maí 1554. í Hvammi í Kjós.

Arfaskiptabréf eftir Ólaf Narfason.

AM. 276, fol., bl. 244 D og 244 F, bréfabók Brynjólfs byskups, og er bréfið hér í transscripto þeirra Torfa prests Jónssonar, Teits Torfasonar og Ólafs Gíslasonar: *a)* dagsettu í Skálholti 26. júlí 1666; *b)* dagsett í Skálholti 12 júlí 1665. — Lbs. 1085, 4to., bls. 370—1 og 361—2, m. h. meistara Guðmundar Þorlákssonar (d. 1910); uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar þaðan er í þjóðskjalasafni.

Arfskifftissbref Olafs Narfasonar sem vid kemur Fossá̃ ȷ Kiō̃s[5]).

Þad giðrum vier Bardur Jonsson. Bðdvar Eyolfsson.

---

1) fyllt út hér; g . . . g (AM.). 2) Svo. 3) [fyllt út hér; . . . . (AM.), 4) fyllt út hér; . . . . ar[e] (AM.). 5) b. v. *b*.

prestar. Oddur Sigurdsson. Skegge Gudmundsson. svarner lögrettumenn. Jon Palsson. Jon Halldorsson. gődum mönnum kunnugt med þessu voru opnu brefe. ad ǻrum effter Gudz byrd M:D: Liiij manudaginn næsta effter Trinitatis j Hvamme j Kiős vorum vier til kallader af Eggert Hannessyne lögmanne sunnan og austan a Jslande. ad skoda og sundur ad skiffta effter lögum arfe a fastaeign og lausafiam. sem til erfda fiellu börnum Olafz heitinz Narfasonar effter hans frafall. hvad ad reiknadist hundrad hundrada j fastaeign og ij^{c} betur og ıx kugillde a leigustodum. og voru talin med þessum peningum xxx^{c} þau er Olafur heitinn Narfason gaf sinne kvinnu Solveigu Biarnadottur a gifftingardeigi j fiőrdungsgiöf. hvor xxx^{c} hun lagde afftur til skifftis börnum sinum.

in primis. hlaut Jfar Olafsson effter faudur sinn. systur sīna Þőru. og brődur sinn Biarna j Hvamminnm xxiiij^{c} og x aura betur.

Jtem Narfe Olafsson hlaut effter faudur sinn og systur sīna Þőru. og brodur sinn Biarna j Hvamminum xxiiij og x aura betur.

Jtem Hannes Olafsson hlaut effter faudur sinn og systur sina Þőru og brodur sinn Biarna j Hvamminum xj^{c}. og x^{c} j Þrandarstödum og iiij^{c} j halfre Forsǻ.

Jtem Jon Olafsson hlaut effter faudur sinn og systur sīna Þőru og brodur sinn Biarna Hvītanes fyrer xx^{c} og halfft ed fimta hundrad j Forsǻ halfre.

Jtem Christin Olafzdotter hlaut effter faudur sinn halfa jördina Forsǻ fyrer viij^{c}.

Jtem Gudleif Olafsdotter hlaut effter faudur sinn og Þőrej Olafsdotter hlaut effter faudur sinn jördina nedra Botn xvj^{c} ad dyrleika.

---

461. 28. maí 1554. á Egilsstöðum.

Sjöttardómr, kvaddr af Birni bónda Jónssyni, er þá hafði kongsins sýslu í Múlaþingi, dæmir löglegt kaup Árna Guðnasonar við síra Einar Árnason á 10 hundraða parti í Felli í Suðrsveit.

AM. Apogr. 4577 „Ex orig. Hlidarend. Tveggia domsmanna innsigle hanga vid brefid, hin eru burtu“ (AM.); uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni

Kaupbref og Domsbref og kvittunarbref Pals Vigfusssonar fyrir Felli i Hornafirdi[1]).

Jesus.

Øllum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda Biorn Jonsson. Jon Skulason. Finnbogi Jonsson. Þorsteinn Einarsson. Einar Þorualldzson. Steingrimur Gudmundsson quediu Gudz og sina kunnegt gerandi arum epter vors herra Jesu Christi fæding. ϖ. d. l. og iiij. a Eigilstodum þingstad riettum. Mãnudaginn næsta epter dyradag. voru wer ȷ dom nefnder af valinkunnum dandi manne Birne Bonda Jonssyne er þa hafdi konungsins syslu ȷ Mulaþingi. uppa þa grein ad yferskoda og fullnadardom a ad leggia. huort þad skÿlldi lagakaup vera sem Arne Gudnason giordi vid Sira Einar Arnason vm. x. hundrada partinn ȷ Felli ȷ Kalfafellzstadar kirkiu sokn. og kaupbref þar vm gert vtvisar. Beiddist Arne doms ã huort hann være ecki fiãrhalldzmadur sins skilgetins barns Gudna a þeim peningum sem hann ȷ gen tok greinz ȷardarpartz. Þui þad var margra manna ϖãl hann mundi ecki fiærhalldzmadur vera gior. saukum fatæktar. greindra fiemuna. Þuj ȷ nafne Jesu Christi. ad so profudu og fyrir oss komnu dæmdum vier med fullu doms atkuædi ædur greint kaup laugligt og myndugt sem brefit ȷnnehelldur. Þui svo stendur skrifat j vorre landzlaga bok ȷ landabrigdi. hann selldi ȷord til biargar þeim omaugum sem ædur voru æ fienu. et cetera. Og svo dæmdum vier Arna mÿndugan og logligañ fiarhalldzmann þeirra femuna sem j gen kuomu vegna sinz barns. og hann þar hialp af hafa skylldi med sinum skilgetnum baurnum. erfingians syskinum þvi so stendur ȷ annare grein. ef fader eda moder. Brædur edur systur koma ã fie hinz vnga manns. ef hann er arftokumadur þeirra þa skal ætla honum forlaxeyri þar til sem hann er. xvj. vetra. enn þau hafi sier til atvinnu þad ad auk er. Enn þann forlagseyri dæmdum vier ad vera skylldi .v. mãlnÿtu kugilldi.

1) Stóð utan á frumritinu „manu coæva“.

ad þau blifi oskert Erfingianum til handa so leinge sem laugiñ vtvijsa. Enn ef skerding ske kynne a opt nefndum peningum j forsion Arna jnnañ ars edur seirna svo hann hefdi ecki meir enn fiogur. c. afhleÿpis greindum forlagseyri. Þa dæmdum vier Magnus Ketilsson. vegna sinnar kuinnu Þorgerdar Jonsdottur. skylldugan ad medtaka adurskrifud. v. kugilldi og erfingiann til forsionar og fram̄færzlu. Þuj vier fundum aunguan nærstaddara þar upp á. Hier med dæmdum vier med fullu domz adkuædi. ad Gudne Arnason edur hanz erfingiar skÿlldi alldri á opt nefndu kaupi brigdan giora. og slijkt hid sama Arna Gudnason skylldugan hnorki ad brudla nie burt fæ. Eyde nie vt selia med olaugum og eige fyrir gera af sinu tilstilli og verkan greindum peningum.

Samþyckti þenna dom med oss fÿrr skrifadur herra konungsins vmbodzmadur setiandi sitt jnnsigle med vorum jnnsiglum fyrir þetta bref skrifat j sama stad deige og Are sem fÿrr seiger.

---

462. 14. júní 1554. í Vallanesi.

Vitnisburðr sex manna um gjafir þær, er síra Einar Arnason hafði gefið Árna, syni sínum, til hjúskapar, með samþykki bræðra síra Einars.

AM. Apogr. 4312 „Ex orig. Petrs Asmundzsonar" m. h. Styrs Þorvaldssonar (uppskrift Einars Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Þat giore ec Þorsteiñ Þorvalldzson. Marckus Jonsson. Jon Joñsson. Oddur Nupsson oc annar Jon Joñsson godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi arum eptir Gudz burd þusund d. l. og iiij. ár vorum vier tilkvadder oc beidder af Arna Einarsyni sannenda vitne ad bera um þær giafer sinn fader sera Einar Arnason sier giefid hafdi til Giptingar og svo um̄ samþycki brædra Sera Einars uppa sômu giafer og vier ecki meigum hônum̄ þess synia þar fyrer ad vier saum og heÿrdum ádurgreindañ heidursmann. Sera Einar Arnason giefa med handsôlum þessum sÿni sijnum Arna jôrdina alla Hafursá j Hallorm̄sstada kirkiusokn. reiknadi hann hônum allz Lxxx^c. med frijdu og ófrijdu voru

þar þä vidstadder brædur Sera Einars Arnassonar Jon oc Olafur rietter Erfingiar Sera Einars. oc samþycktu allan þennan Giôrning og giafer nlýndugar og nytar vel viliuger med handsôlum ad obrygdanlega skylldi ätôlulaust fyrir sier og ǫllum sijnum ôrfum og eptirkomendum. skiede þetta um Sumarid under Åse. þa framgeingu trulofunar handsôl milli Arna og Vilborgar Eirekzdottur. so hid sama ä þeirra brudkaupsdeigi til vitnisburdar hier um vor ȷnsigli hier fyrir sett skrifad ä Wallanese daginn fyrir Wiitus messo a sama are oc fyrr seigir.

---

463. 28. júní 1554. í Miðdal.

Sjöttardómr presta dæmir, með samþykki Marteins byskups Einarssonar, Kristínu Guðmundsdóttur hálfa jörðina Gljúfrá í Stafholtstungum, en tilkall síra Freysteins Grímssonar ekki afl hafa.

AM. Apogr. 4586 „Ex originali (nu innsiglalausum)“ (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Ollum mônnum þeim sem þetta bref sia edur heýra sendum vær Sira Loptur Narfason. Magnus Eyolfsson. Snorre Jonsson. Baudvar Eyolfsson. Salamon Gudmundsson. Jon Eirexson prestar Skalholltz biskupsdæmis kvediu gudz og sina kunnigt giôrande at sub anno gracie ᴍ. d. l. og iiij. fimtudagin næstan fýrer Peturs messu og Pals um sumarit j Middal ä almennelegri prestastefnu vorum vier j dom nefnder af verdugum herra j Gude herra Marteine biskupe j Skalhollti at skoda og ransaka og fullnadardőm ä ad leggia um þä äkiæru sem Finnur Olafsson hafdi til halfrar ȷardarinnar Gliufurär hver er liggur j Stafhollts kirkiu sokn vegna Kristinar Gudmundardottur hveria jôrd hun reiknadi sier til erfda falled hafa epter Hrafn heiten Gudmundzson brodur sinn. Jtem j annare grein kom þar fram Sira Freysteinn Grimsson og klagadi upp ä fýrskrifada halfa ȷord. hveria ad Hrafn heitin Gudmundzson skyllde giefit hafa j sina seinustu tiid. Af ôdrum parte kom þar fram fyrer oss vj. presta dőmur med þeirra őskoddum ȷnsiglum hver so ȷnnehellt a

millum annara greina at opt nefndur Hrafn Gudmundzson hefdi giǫrt sitt testamentum lǫngu adur. heill ad vite enn siukur j likama. med þeim atridisordum at þesse sinn giǫrningur skyllde standa æfinlega og obrigdanlega. fyrer hann sitt jnnsigle setiande at erfingianum samþyckiandi. þvi leidz[1]) oss su klogun sem Sira Freystein[1]) hafde til uttnefns[1]) jardarpars[1]) ecke afl hafa. Enn Kristinu Gudmundardottur og hennar umbodzmann rettilega mega at sier taka at næstum fardǫgum ad vore kemur.

Samþyckti þennañ vorn dőm med oss fyrskrifudum dőmsmǫnnum ǻdur nefndur biskup Martein[1]) og setti sitt [jnnsigli med vorum[2]) jnnsiglum fyrer þetta domsbref skrifad j sama stad deige og are sem fyr seiger.

---

464. [fyrir alþingi 1554?].

Skýrsla Eggerts Hannessonar og varnarskjal í málum þeirra Árna Gíslasonar, lagt fyrir alþingi.

Ártalið á þessu skjali er vafasamt. Árni Magnússon ætlar, að það muni lagt fyrir alþingi 1560, en síra Jón Halldórsson í Hítardal hyggr, að það sé lagt fyrir dóm Odds lögmanns Gottskálkssonar á alþingi 1554, og er það eftir atvikum líklegra; þó yrði þá að hafa gengið á undan (samkvæmt skýrslunni sjálfri), að Árni Gíslason hefði haft uppi kærur á Eggert á alþingi 1553, og mætti það vel vera, þótt engin gögn séu nú fyrir hendi um það. Jafnvel mætti ætla, að skýrslan væri frá 1555, lögð fyrir alþingi þá, eftir að Árni hafði útvegað sér kongsbréfið um jarðeignir Bjarnar Þorleifssonar (30. júní 1555), sem Eggert hefir að sjálfsögðu ekkert um vitað. Skýrslan veltur því á þessum þrem árum 1554, 1555 og 1560.

A. *Á íslenzku.*

Steph. 27, 4to., bls. 535—43, Svartskinna, m. h. Benedikts lögmanns Þorsteinssonar, ca. 1720. — Lbs. 787, 4to., bls. 112—20, m. h. Odds Jónssonar digra, ca 1680—90. — AM. Apogr. 4689 „ur sirpu Biarna i Arnarb[æle]“. Árni Magnússon ritar svo um aldr skýrslunnar: „Anno 1560 scriptum esse hoc documentum contextus indicare videtur“. Á miða ritar hann: „Sira Jon Eiriksson, fyrir vestan, var, ãn efa, brőder Sæmundar Eirekssonar ï Äsi, hvers dőttur Gudrunu Arne

---

1) Svo. 2) [undirstrikað (hefir verið skaddað í frumbréfinu).

Gislason á Hlīdarenda átte". — Prentað í Sýslumannaævum II. bls. 26—32 (uppskrift Einars Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Suplicatia Eggerts Hannessonar.

Fridur og blessan Guds födurs Almættugs og Hans elskulegasta sonar næd sem ad er [vor liufe lavsnare Jesus Christus[1]) hver ed[2]) er[3]) alls Mannkynsens. sem á hann trua. mýking. miskun lifande manna og framfarenna[4]). og j hans trulegasta upprunnennar[5]) riettlætiss von. hins Helgasta[6]) Anda hver ad er ejrn gud allsvalldande j algiordre þrenningu. hver ad nu vijrdest ad vera j för og fylge. fram̄drætte og förunejte med oss öllum og sierhverium sem nu eru her samañkomner á Auxararþinge. hirdstiora og hijrd allre. Biskupum. Prestum. Prælatum. þar med logmonnum syslumonnum̄ og lögrettumonnum̄ sem nu eru her samankomner utañ lögrettu og innañ.

Herrar og Hofdingiar. rijker og fatæker. unger og gamler. hver j sinne tegund til settu vallde og nafnböt sem stýrkia vilia Gudz Riett og vors naduga Herra kongsens og crununnar j Norege[7]). samhellde vort sialfra. frelse og fridkavp. sem oss var ad öndverdu af gude jatad og hinum H[eilaga] Olafe konge og hans öllum riettum effterkomendum̄. af[8]) hverium ejrn[9]) effter annañ hafa nu samþikt allt til þeirrar stundar sem nu er yfer oss komeñ. ad vier skilldum avdvelldlega an allrar naudungar og afurkosta hafa og hallda lög og landsens Riett. sem svared var. sambunded og samþikt a medal Crunnunnar og kongsens þegna og alls almugans.

Jdur öllum [og sierhuörium[10]) sem þessa mina opeñbera[11]) fram̄burdar brefa skræ siæ edur hejra vil eg Eggert Hannesson avglijsa avdmiuklega og openbera fyrir öllum og sierhverium̄. hvad gamler og skilvijser dandissmenn hafa mier undervijsad og til sagt. hier med konga breff. doma og urskurde og önnur skijr skilrijke under godre manna jnnsiglum uppa funded. hver upprune og tilgangur vered

1) [vors liufa lausnara Jesu Christi 4689. 2) ad 787. 3) sl. 787. 4) 4689; -farnra 27, 787. 5) -añar 787. 6) H. 787; Helga 4689. 7) Noreigs(!) 4689. 8) sl. 4689. 9) sl. 787, 4689. 10) [b. v. 4689. 11) -beran 4689.

hafe[1]) a[2]) medal Biarnar Gudnasonar og Biarnar Þorleifssonar. sem Gud allsmektugur þeirra sal nade. um̄ þæ langa[3]) þrætu sem þeirra var j[4]) mille og nu enn er á mille þeirra erfingia og afspreingiss[5]). sem er um̄ arf effter Þorleif Biornsson. [Einar Biornsson[6])] og Solveigu Biornsdottur godrar Minningar.

J fyrstu var Þorleifur Biornsson æ ræde vid [þæ kuinnu sem het Jngvelldur[7]) og var Helgadotter. med hverre[8]) hann atte fæst fimm born. hver ed[9]) so heita Biorn. Christin. Þruda. Helga og Gudnij. gatu þav Þorleifur og Jngvelldur þesse born öll i frillulijfe og frændsemiss spiollum sem bref og domar þar um̄ utvijsa[10]) sidan̄ effter þesse oll firrgreind Born gieten̄ sem firr seiger þæ fieck Þ[orleifur] B[iorns]s[on] bref af Pafalegu vallde utgiefed so hliodande j millum annara greina sem eg hefe sied þad utlagt æ[11]) Norrænu ad Þ[orleifur] B[iorns]s[on] og Jngvelldur H[elga]d[ottir] skijlldu taka lavsn af Skalholltz Biskupe fyrir brot og frændsemiss spioll. og þar effter skyllde setiast [huoru þeirra[12]) effter hafum̄ brotum̄ þeirra heilsusamleg bőt og hvad annad sem þeim være[13]) effter lögum setiande. og börn þav sem þar effter fæddust skylldu skilgieten̄ vera. enn þav gatu eingi börn sin j millum effter þejrra leife utgiefed hier med uppa sama leifissbreff feinged[14]) kong Christians Bref[14]) ens[15]) fyrsta. þar med hans nadar sonar kong Hans samþiktarbref. Erche Biskupsens bref[14]) af Nidarose og onnur breff flejre. Hlioda öll þesse firrgreindra[16]) Herra og konga breff effter hinu Romverska brefenu eckj annad frekara ef þav eru riettelega understadin̄.

Nu sijdan̄ effter öll þesse firrgreind bref utgiefen̄. og þar effter ad lidnum nockrum̄ ærum̄. kallade Gud til sinna nada adur grejndan̄ Þorleif B[iorns]s[on][17]) tok þæ Einar Biornsson broder hans arf effter hann og var þæ halldenn loglegur erfinge brodur sins Þorleifs. þar fyrer ad öll born

1) hefur 4689. 2) b. v. 787, 4689. 3) laungu 4689. 4) á 4689. 5) ættspringis 4689. 6) [787, 4689; sl. 27. 7) [Jnguelldi ad nafni(!) 4689. 8) k[v]innu ad b. v. 4689. 9) ad 787, 4689. 10) utvijsar 4689, 787. 11) i 4689. 12) [b. v. 4689. 13) bæri(!) 4689. 14) sl. 4689. 15) 787, 4689. 16) -greind 4689. 17) Þorleifr lézt 1486.

Þorleifs og Jngvelldar voru gieteñ i frillulijfe og frændsemiss spiðllum sem firr seiger. hiellt og atte[1]) og j sat ollum̃ þeim̃ gőtsum̃ sem hans broder Þorleifur B[iorns]s[on] att hafde til til deyanda dags æn allrar klðgunar og ækiæru Biorns Þorleifssonar og hans sistra. Sidañ kallade Gud til sinna næda sagdañ Einar Biornsson[2]). Enn effter hann fræfallenn þæ settest Solveig Biornsdotter sister firrgreindra brædra j arf og alla þæ peninga sem Einar B[iðrns]s[on] hafde att og honum hðfdu til erfda falled effter fðdur sinn og Mődur og so brodur sinn Þorleif. og hiellt greind Solveig B[iorns]d[ottir] offt og ædur skrifadañ Biorn Þ[orleifs]s[on] eckj skilgietenn nie hans sistur. þar fyrir ad þav voru ðll gieteñ j frillulijfe og frændsemiss spiðllum sem fir greiner.

Sat nu offtnefnd Solveig hiellt og hafde ðll þesse gotz allt til dejande dags og var æ ræde vid Pæl Jonsson og ætte vid[3]) honum 2 syne ejrn het Jon enn annar Þorleifur. voru og [fiőrmennings mein æ med firrnefndum̃ monnum Pæle[4]) og Solveigu. hðfdu og fyrir sier Romverskt brief ad þav skylldu[5]) mega sinn ektaskap binda ad tekenne dispenseran. Enn [Magnus Biskup[6]) Rijkte þæ j Skalhollte og villde alldrej dispensera med þeim Pale og Solveigu þar fyrer ad[7]) hann sagde þad[7]) vera j mőte [veralldlegu og[8]) andlegu logmale her i landid[9]) ad madur[10]) skyllde eiga sina frændkonu edur sijfkonu nær [eda[8]) meir enn lðg lofudu[11]) j þær munder lðgbők og christinn Riettur. enn hafde þo adur dispenserad med Þorleife og Jngvellde og hiellt skilgietenn Biorn Þ[orleifs]s[on] fyrer þad hann atte sisturdottur hans. enn var þo gietenn j frillulijfe og frændsemis spiðllum j mote lðgmale og ædur enn leifed var utgiefed.

Þiker morgum skilvijsum̃ dandissmonnum lijklegt ad mune[12]) þad Romverska bref sem Þorleifur og Jngvelldur hofdu fyrir sier eiga ad hallda sig so med sinum̃ greinum̃ sem þad[13]) Biskup Magnus villde ad þad leifissbrefed[14]) skillde

1) attu 4689. 2) dáinn 1494. 3) med 4689. 4) [fiormenningar meinbuger ű med fyr nefndum manni 4689. 5) og b. v. 4689. 6) [biskup Magnus 4689. 7) b. v. 4689. 7) ad, b. v. 787. 8) [sl. 4689. 9) 4689; lande 27, 787. 10) mann 4689. 11) leyfdu 4689. 12) m̃ 4689. 13) sl. 4689. 14) -bref 4689.

sig hallda er Pall og Solveig hofdu fyrir sier[1]). Sidañ kalladj Gud til sinna nada adnrnefnda Solveigu Biornsdottur og fæum̃[2]) ærum sejrna Pal Jonsson hver ad med nijdingskap var j helslegenu æ Ondverdareyre[3]) j Eyrarsvejt. var grejndur Biörn Þ[orleifs]s[on] þar ad[4]) atvistarmadur[5]) og var sem eirn[6]) hinn fyrste og fremste j þessarj atför og sem eirn[6]) hinn seinaste i fræ för nærst Eijreke Halldorssyne er æ Pælj vann. og er gott ad sia ad greindur Biorn Þ[orleifs]s[on] hafe þar kvittan fyrir feinged af kongdomenum̃ til. þvi þeir voru dæmder utlæger af landenu sem j firrsagdre ferd voru med greindum Eijreke H[alldors]s[yni]. [Enn hann sialfur obotamadur. sem domarner utuisa framar meir og innehallda[7]).

Nu effter þetta fræfall Pals og Solveigar þæ hofst fyrst þræta og ægreining[8]) um̃ þesse öll ædurgreind gőtz j millum̃ Biarnar Gudnasonar og Biorns Þorleifssonar þar fyrer ad festing su sem sagt var ad Pæll Jonsson hefde giort vid adurgreinda Solveigu Biornsdottur var giord og dæmd olöglег æ Prestastefnu af Biskup Stephan[9]) og vj Prestum̃. þar fyrir ad alldrej hefde[10]) vered med þeim dispenserad um̃ þav fiormenningsmejn sem æ voru med þeim. settest þæ Biorn Gudnason j alla adurgrejnda peninga og lagdj fyrer lög og dőm þar fyrir ad[11]) hann var sisturson skilgietenn af sam fedra sistur til komenn su ed[12]) huorke var gieteñ j hordome[13]). frændsemiss spiollum̃ eda[14]) sifiaspiöllum nær meir enn lög andleg og veralldleg her i lande lofudu. Enn af odrum parte klagede til þessara gotsa [adur greindur[15]) Biorn Þorleifsson og kallade sig brodurson skilgietenn [sem þo var[16]) gietenn i frjllulijfe og frændsemiss spiollum þvert æ mőte logum og landsens Riette og adur enn leifed var utgiefed. Főr þæ so ad þesser adurnefnder menn Biorn G[udna]-

---

1) et cetra, b. v. 4689. 2) 27, 787; fimm 4689, en Árni ritar við: „corr. ij“, sem er tæplega rétt, því að Solveig lézt 1495, en Páll var veginn 1496. 3) 4689; -nese(!) 27, 787. 4) sl. 4689. 5) ad b. v. 4689. 6) b. v. 4689. 7) [b. v. 4689. 8) 787, 4689; ægreiningur 27. 9) Stefani 4689. 10) hafde 787, 4689. 11) sl. 4689. 12) ad 787; er 4689. 13) nei, b. v. 4689. 14) nie 4689. 15) [b. v. 4689. 16) [enn var þo 787, 4689.

s[on] og Biorn Þ[orleifs]s[on] stefndu þæ[1]) hver odrum̃ til Alþingiss nærsta sumared effter fyrir Finnboga Jonsson lögmann n[ordan] og v[estan] a Jslande. var þæ ǒll þeirra ægreining dæmd fram̃ æ kongsens næder. Siglde þa Biorn Gudnason med þenna dőm fram̃ fyrir kong Hans og fieck hans nædar bref uppa sama dom sem þad sialft utvijsar og innehelldur og[2]) lidu þæ enn nockur ar ad imser hielldu þesse gotz. Brutu þa so og rufu æ þessum Bijrne Gudnasyne þetta kongsens bref og firrskrifadan̄ Tilftardőm. Bavd grejndur Biorn Gudnason sig og sitt mǻl þæ [enn uppa ný[3]) under lôgrettuna sem bref under godra manna jnnsiglum̃ utuisa[4]) og var honum þess þæ syniad. sidan̄ siglde Biorn Gudnason med þenna firrskrifadan̄ dőm afftur fram̃ fyrer Hogbornastn Herra og kong kong Christian sem var annar med þvi nafne og gaf hans næd honum þæ ut iij bref med þeim grejnum sem þav utvisa og jnnehallda. hver bref her i landed hafa vered dæmd mindug og ad halldast skule[5]) til obrigdanlegrar stadfestu og hver þav brite skyllde vera sekur xiij Mȯrkum̃ og viij ortugum̃ vid kong med þeim flejrum̃ grejnum̃ sem j þeim dőme standa. Hier med skrifade kongsens næd Jone Sigmundssýne [er þa var logmadur[6]) n[ordan] og v[estan] ǿ Jslande til. ad hann skýllde seigia lôg millum̃ Biorns[7]) G[udna]s[onar] og Biorns[7]) Þ[orleifs]s[on̄ar] um̃ þeirra ægreining[8]) og so giorde hann. ad hann stefnde þeim bædum̃ fyrir sig j Hvamm j Hvamssveit og liet þar lôg og dőm ganga þeirra æ millum̃ med þeirra bestu manna ræde og yfersýn er þæ voru hia honum. og voru þæ oll þesse gotz sem att hafde Þorleifur Biornsson Einar Biornsson og Solveig Biornsdotter dæmd Bijrne Gudnasýne og hans med erfingium[9]) til eignar med hvern dőm og urskurd ad[10]) greindur Jőn Sigmundsson siglde. þar effter nochrum̃ ǻrum̃ sejrna sialfur fram̃ æ kongsens næder hvern hanz næd sialfs[11]) stýrkte þæ og stadfeste med sinu nadar jnnsigludu urskurdar brefe sem siæst mæ [et cetera og[12]) þar effter kallade

1) sl. 4689. 2) sl. 4689. 3) [787, 4689; upp a ný enn 27. 4) 4689; tilvijsar 27, 787. 5) skulu 787; skylldu 27. 6) [4689; logmanne 27, 787. 7) Biarnar 4689. 8) greining 4689. 9) 4689; erfingium 27, 787. 10) b. v. 4689. 11) sialf 4689. 12) [sl. 4689.

Gud til sinna næda þrattnefndan̄ Biorn G[udna]s[on]. settest hans kvinna Ragnhilldur Biarnadőtter ꝺ́ sinna barna vegna j[1]) alla peninga þa er Biorn Gudnason hafdj att og med hondum haft. Enn are seirna effter hann fræfallenn stefnde Biorn Þ[orleifs]s[on] henne til Alþingiss fyrer Vijgfus Ellendsson er þa var logmadur yfer allt Jsland fyrir þa sok ad Biorn Þ[orleifs]s[on] sagde ad hun hefde hallded ranglega avexte fyrir sier af sinum̄ peningum. Komu þa enn hverutveggia[2]) bref og skilrijke þa þar enn[3]) under dőm. voru þa enn hveretvegge brefen̄ fram dæmd a kongsens næder og þeirra svarsmenn hvertvegge. og skyllde vera komner fyrir jől. enn grejnd Ragnhilldur skyllde med frij og frelse j[3]) sitia og hallda sogdum peningum þar til suar kiæme afftur fræ[4]) kongenum inn i landed sem þesse domur framar meir utvijsar og jnnehelldur. sende Ragnhilldur þa samsumars fram̄ sin bref med Þorleife Aurnolfssýne a Havfdadals Eyre j Talknafijrde. enn strax a sama hauste medan̄ brefen̄ voru fyrir utan̄ főru[5]) nordur til Adalvijkur Biorn Þ[orleifs]s[on] og med honum Sira Jon Eıȷreksson og þeirra medfylgiarar. gripu þar og toku ad sier allar þær jarder og ðll þav kugillde er þar med voru. undan̄ lagahallde Ragnhilldar Biarnadottur[6]). rufu so a henne þenna fyrrskrifadan̄ lagadőm[7]). og þar standa þav kugillde enn j dag edur þeirra virde. Enn annad sumared effter kom þꝺ́ svar afftur fra kongenum inn j landed med hans nædarbrefe og jnnsigle so hliodande. ad hans næd skickade og skipade bőrnum̄ Biorns[8]) h[eitins] Gudnasonar ðll firrskrifud gotz til æfenlegrar eignar. sinte þa eckj Biorn Þorleifsson um̄ þad. og kom Biskup Ogmunde og Sira Jone Eıȷrekssyne j fylge med sier. sellde hann þeim þa margar jarder af þessum[9]) gotsum og giorde gott verd a. enn þeir voru feþirster og fuser til ad kavpa. þvert i mőte kongsens brefe og firrsogdum̄ dőme [brutu og rufu med velldi og ofbelldi þetta og aunnur fleire kongsins brief og fýr skrifadan̄ dom[10]) og [adra flere[11]) sem Ragnhilldur og hennar bőrn hofdu fyrer sier og urdu þar med ad sitia og so

1) 4689; ꝺ́ 27; sl. 787. 2) hveretvegge. 27. 3) b. v. 4689. 4) af 4689. 5) for 4689. 6) b. v. 4689. 7) alþingisdóm 4689. 8) Biarnar 4689. 9) þeim 4689. 10) [b. v. 4689. 11) [4689, 787; odru fleira 27.

bued ad hafa. ofañ æ allt þetta vard greind Ragnhilldur fyrir hrædslu skulld ad læta ute Hvamm j Hvamssveit og Asgard med odrum flejrum jordum sem þar med voru vid Biskup Ogmund j sakferle Biörns heitens Gudnasonar ad hann liet fleingia ejrn mann þann[1]) er prestsnafn var giefed. ellegar sagdest Biskup Ogmundur skyllde bregda þeirre sætt sem Biskup Stephan hafdj giort vid grejndañ Biorn G[udna]s[on] um somu[2]) fleinging ef eckj være Hvammur lavs lætennn og hejtadest vid[3]) ad bannfæra hans likama þar hann læ i jordunne og læta grafa hann þar upp.

Þa lejd so þar til Thorfe heitinn Biornsson var xx vetra gamall. stefndj hann þæ Bijrne Þ[orleifs]s[yni] frañ fyrer Hogbornasta Herra og kong kong[4]) Fridrick og kom þæ eckj Biorn Þorleifsson enn sem offtar. og eckj nejtt svar af hans hende. Gaf kong Fridrich greindum Thorfa þæ ij bref sem hlioda uppa sama[5]) gotz med fleirum [ordum og[6]) Artjculis sem þav innehallda.

Kallade Gud þæ sagdañ Thorfa Biornsson[7]) til sinna næda j hingad siglingu. enn þesse ij kongsbref komu til landsens og voru samsumars[8]) bædj uppleseñ j lögrettu. og var þeim þæ eingiñ vagt giefeñ fyrir saker ofrijkess Biskups Ogmundar. enn Biorn Þorl[eifs]s[on] og Sira Jon Eijreksson hielldu somu frañ uñ sinar adtekter og kavpskap þvert j mote þessum kongs brefuñ og flejrum[9]) odrum.

Hafa nu med þessum[10]) hætte og odrum[7]) þvi lijkuñ geinged undan erfingiuñ Biorns[11]) G[udna]s[onar] þav odul og þær eigner sem att hefur Þorleifur Biornsson Einar Biornsson og Solveig Biornsdotter og greindur Biorn G[udna]s[on] var erfinge ad effter Noregs og Jslendskuñ lögum og Erfdatale. var hverke hann nie svo hans Moder Þora[12]) Biornsdotter gieteñ j Hördome. frændsemiss spiöllum nie sifia spiollum nie[13]) helldur j utlegd nie obötamalum. vanst eingvum her a möte ad tala so leinge sem Biskup Augmundur rijkte. þar fyrer ad hann styrkte mæl Biorns[11]) Þ[orleifs]s[onar]. þvi

1) þeim 4689. 2) sama 4689. 3) 4689, 787; i 27. 4) b. v. 4689. 5) sömu 4689. 6) [odrum 4689 7) b. v. 4689. 8) samsumar. 27. 9) fleire, 27. 10) slikum 4689. 11) Biarnar 4689. 12) 4689; Þorunn 27, 787. 13) og eij 4689.

eckj læ æ utañ forbod. utsetning af H[eilagri] kýrkiu. skrifftarmal[1]). þionustutekia. grofftur H[eilags] legstadar. siniun allrar slijkrar þionustu. her med hans æfelle[2]) og bonnun samnejtiss alls christens folks. kugader med þessu atferle [og ďgange[3]) fra gordum. gripum̃ og gangande fie. rekur so j armod. eimd og utlegd ď[4]) mőte Guds logum og landsens. Riette þeim sem vorer forfedur[5]) hafa sig ædur og sitt afspreinge under svared og hver Noregskongur effter annañ hefur lofad oss ad næ og hallda j sinum brefum̃.

Og nu saker þess ad mǫrgum dugandiss monnum er vel vitanlegt fyrir hverre sokn [og ďgange[3]) eg hefe orded nu nockur ær i logrettu af Arna Gijslasýne og sierdeiliss j fyrra sumar. so ad eg hefe kunnad valla ad seigia lǫg yfer þeirra dandissmanna malum[6]) sem sig hafa fyrir mier klagad. þæ byd eg mig nu her j lǫgrettu under þann lǫgrettumanna dőm sem sæ hier[7]) utnefner er med rettu æ log yfer mier ad seigia. hvort helldur þad er mins næduga Herra kongsens fovete edur logmann her j landed. um avll þav mæl er greindur[8]) Arne Gislason[9]) mæ med rettu til min tala og hann er adile[10]) edur[11]) lǫglegur soknare [Þar til[12]) og þo j soddañ mæta ad Arne Gislason[9]) svare mier logum ef þad er nockud sem[13]) eg mď til hans tala edur til nockurra hans. hvort helldur þeir hafa vered honum skillder edur mægder. Býd eg mig og min mal ǫll. vǫrn og sokn under omeingud Jslendsk lǫg og skil af mier og fra mier allar lǫgleisur og lagavillur. hvert helldur þær eru fræ Pafanum nockrum hans levitum[14]) eda Erendrekum̃. þæ sende eg þær aptur þanged [og þæ[15]) þadañ sem þær eru komnar. Enn ef min mælaferle eru dæmd med meingudu logmæle þæ Appellera eg mitt mal. kongabreff og dőma fram̃ æ mins Hogbornasta Herra kongsens nader[16]) nu j sumar edur ad sumre komande. hvert helldur ad[9]) lǫgrettunne allre þiker eg ďn forfalla helldst vid koma. lyse eg mic og allt mitt und-

1) skriftamal 4689. 2) atferli 4689. 3) [b. v. 4689. 4) b. v. 4689. 5) forelldrar 4689. 6) 4689; dőmum̃ 27, 787. 7) 4689, 787; med rettu 27. 8) 787, 4689; hermdur 27. 9) b. v. 4689. 10) adale 787, 4689. 11) og 4689. 12) [ad 4689. 13) sl. 4689. 14) 4689 limum 27, 787. 15) [sl 4689. 16) 787, 4689; sl. 27.

er mins nadugasta Hogbornasta Herra kongsins nadar frid-vernd og beskiermelse og under hans nad[1]) vil eg blijfa og vera og af honum mier væntande nadar. linkindar og retts lögmæls effter þvi sem hans nad mier og odrum sinum undersatum lofade i firra sumar.

Hvad mier hefur [nu[2]) orded oftalad edur vantalad j þessu minu mæle þa bid eg minn Gud fyrir sins sonar skulld mic þar um̄ milldelega yfer ad siæ og goda menn mig þar um [ad lida[2]) lejdretta med rettum̄ hreinum̄ grejnum̄ og þad best[3]) umbæta.

Her med befala eg ydur alla og sierhveria Herra og Hofdingia. rijka og fatæka snavda og sæla under vernd og vardveitslu [almattugs[2]) Gudz fodurs og sonar og Heilags Anda nu og ad Eilijfu[4]).

Eggert Hannesson.

B. *A dönsku.*

Þessa útlegging ætla menn, að Eggert hafi sent utan fyrir konung, samtímis því að Árni Gíslason sókti málin fyrir konungi; er hún samhljóða alþingisskýrslunni, nema upphafið eitt eða fyrirsögnin. Lbs. 115, 4to., I, bls. 283—92. m. h. síra Jóns Halldórssonar í Hítardal ca. 1720 (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Eggerts Hannessonar framburdur um arf Þorleifs Biórnssonar og Solveigar Biörnsdottur a mote Bijrne Þorleifssyne edur þo riettara Arna Gijslasyni[5]).

En indgang och undervisning mod dennem. som holder at Jon Simondsson. som var laugmand paa Jssland. hand dömpt uretteligen emellom Biorn Gundissen och Biorn Torleiffssen om arff effter forne Biorn Gundissens moders soster Solveig Biörnsdatter. och loed Eggert Hanssen oplese mod een mand

1) sl. 787, 4689. 2) [b. v. 4689. 3) betur, 27. 4) (vnder schrifad hefur), b. v. 787. 5) „Þetta hefur Eggert fram borid a alþingi fyrir dom Odds Lögmanns Gottskalkssonar Anno 1554“, setr síra Jón utanmáls; og enn ritar síra Vigfús, sonr hans, utanmáls: „Sä framburdur sem Eggert lagde fram fyrir dom Odds lögmanns er i Jslendsku. hvern hann hefur translaterad og sendt ut sem er þessi. samhliöda vid þann Jslendska“.

heder Arne Gisselssen. som och var udi thend meening
fornte hans domme at være vrange och u-rettferdige
och lÿder ord fra ord. sem her effter
skreffvet stander.

Naade och fred af gud fader for hans kiere sôn Jesum Christum vor Herre. som er vor frelsermand. hand er alle folk som troe paa hannem naadig og barmhiertig. dend Hellig aand hand vill vere udi selskab fôlge og fred drage udi handell og vandel. som her paa dette almindelig Øxeraa landthing ere til sammen kommen udi vor herris naffn. kongl. Majst vor naadige herris Befalningsmand. almue. Jndbyggere. Bijsper. Præster. Prælater. der med Laugmænd. Syssellmænd. Laugrettismænd her ere nu forsamlede. uden Laugrett og ind for. Rige og fattige. unge og gamble. en hver i sin kald og bestilling. Embede og befaling. som vill være. bliffve og hielpe guds Rett og vor naadige Herre og Konings Norgis krones sambtôchte. vores egne friihed og privilegia. som oss bleff loffvet og tilsagt formedelst vor Herre og kong Oluff og andre hans effterkommere. thend eene effter thend anden haffve sambtôckt alle till thenne stund. som nu er offver oss kommen. at vii skall niude og utvijngen bliffve og vere ved gammel Jsslendske Lov og Rett. som er svorit og sambtÿckt Emellom Norgis krone og almuen og kongens underdane paa Jsland. helsse Ether alle. som denne min under undervijsning see eller hôre eller lese. Da vil Jeg Eggert Hanssôn ÿdmÿgeligen for alle haffve Ether aabenbaret hvad gode gamble. Erlige og gudfrÿchtige mænd haffve mig beretted og tilsagt. dermet mange konge Breffve. domme og Laugmænds samtôche paa forne domme. dessligste andre Breffve. vindisbyrdt der paa fundet og bekommet. som udvijse. hvad aarsag der haffver veret till denne lange Thrette emellom Biôrn Gundessôn og Biôrn Thorleiffssôn (gud være therres sielle naadig) og end nu er emellom derris slegt og affkom om arff effter Thorleiff Biôrnsson. Einer Biôrnssôn og Solveig Biornsdaatter.

For det fôrste var Thorleiff Biornssôn og Jngvôllder Helgedaatter til sammels[1]) udi mange aar og fick hun fem̃

1) Svo.

bǿrn diss emellom med hannem som hede Biorn. Kirstin. Truder. Helge. Gundj. bleffve disse Bǿrn fǿdd alle sammen u-echte og slegfred og at de vare udi slegt sammen. det var dend anden aarsag at derris bǿrn maatte hverken arffve deris fader eller moder som Breffve og domme udvijser. Effter som desse fornte Bǿrn bleffve fǿdt eller var fǿdde feck Thorleiff Biǿrnssǿn Bref aff Paffven udi Rom. saa liudendis og indholder saaledis. Thi jeg haffver seet det udlagt paa gammell Norsk. at Thorleiffur Biǿrnsson og Jngvollder Helges daatter skulle forliige dennem. og tage deris Absolution af Bispen udi Skalhollt for deris Brǿde. at hand hafde med hende at bestille for de vare i slegt sammen. og ther effter skulle hand sette dennem [skrifft] for deris brǿde som dennom burde med rette effter loven. theris Bǿrn som hun ther effter fick med hannem. skulle vere Eckte fǿdde till theris arffvegotz og anden Eigendom. men de fick ingen bǿrn dissemellom. der effter siden Paffveñ hafde giffvet thennem thette Bref. Dissligeste paa forne Bref fick de konnings Christian dend fǿrstes. der med sǿnens kong Hanssis stadfestelsis Bref. Erki Bispens udi Nidarǿs. og andre flere lŷder alle sammen forne Herris Breffve effter det Romerske Bref og icke anderledis om de ere ellers rett understanden. Men nu siden effter alle disse Breffve ere udgangen. nogle aar ther effter dǿde Thorleiff Biǿrnssǿn. og tog hañs Broder Einer Biornssǿn arff effter hañs dǿd. og viste ingen andet at sige end det hañ var hans loulig arffvinge hans Broder Thorleiff der for at hans Broder Thorleiffs Bǿrn og Jngvollders vare slegfred. og at det var Emod loven. hand maatte tage hende till Eckte. thi de vaare udi slegt sammen. beholdte hand alt thette godts for uden alt klammer og Thrette thill hans dǿd. Ther effter dǿde Einer Biǿrnssǿn[1]). og effter hans dǿd da arffvede Solveg Biǿrnsdaatter hannem. og dette gotz. som hand hafde arffvet effter sin fader og moder. dissligste hviss hand fick effter sin Broder Thorleiff der for at hverken Einer eller Solvig thǿckte hans Bǿrn vere Echtefǿld. men sleg-

„Anno 1493 dő Einar Biǿrnsson utanlandz so nær sem gyfftur eins Borgmeistara dottur. Vide Annăl Biǿrnz ă Skardsă", athugasemd síra Jóns Halldórssonar utanmáls.

fredt og u-echte som till forne er om tallit. Beholdte Solveig dette forne gotz till hendes dôds stund[1]). og var till sammen med en mand. som hede Povell Jonsson. og fick hun med hannem tho Bôrn Thorleiff og Jon. vare disse forne mænd i slecht sammen i fierde leed. saa de kunde iche giôre lovligt gyfftermaal dissemellom. hafde de og saa forhverffvet thennem paffvens Breff af Rom og hans forloff. at de skulle giore et lovligt gijfftermaal naar som hellst Biskopen udi Skalhollt hafde dissemellom dispenserit. var Biskop Magnus thend Tijd. og vilde hand aldrig dispensere thennem emellom. fordi hand sagde det at vere emod thet andelig laugmaall her udi landet. at nogen skulle tage sin Slechting till echte mindre end som loven formelder. og thend Tid Christen Rett var. som er thend gamble kirkelovs Jndhold. Dog hafde hand till forne dispenserit emellom Thorleiffer og Jngvellder. og vilde hans Bôrn skulde vere echte. Thi hans kone var forne Thorleiffers sôsterdaatter[2]). vaare de dog ligevel fôdt slegfred. og theris fader og moder var [i] slegt sammen Emod loven og til forn fôd fôrend de feck[3]) Paffvens og de andre kongens Breffe. Er ther mangen god Erlig mand som meener. at thette Breff. som Thorleiffer og Jngvolder hafde for thennem skulde iche vere lovliger end som thet Breff Biskop Magnus vilde skulle vere som Povell og Solveig hafde for thennem. Der effter dôde Solveig og femb aar ther effter hendis mand Povell Jonsson som skiendeligen bleff mÿrdt og omkommen paa Øndverder Eire udi Eiresveit[4]). Var Biôrn Thorleiffsson der med thend fôrste og fremmerste. dissligeste thend stôrste aarsag till hans dôd. nest Erik Haldorsson. ther var hans Banemand. og thend sijdste. som skieldest ved hannem. er det gott for hannem. at hand kand vijse kongl. Mayst Qvittantz paa samme gierning. Thi de vare dômbt

1) „Solveg dő 1495", athugasemd síra Jóns Halldórssonar utanmáls. 2) „NB ad Magnus Biskup Eiolfsson hafe verid gijfftur eda halldid vid frillu edur(!) locus est vitiosus", ritar síra Jón utanmáls, enda er þetta brenglað. 3) Svo. 4) „ɔ: 1499 edur 1500 Pall Jonsson i hel sleiginn Anno 1498 effter Annal Biôrnz ű Skardsű. Enn Datum ű alþingisdőme Finnboga lôgmanns um drap Pals er 1497. Var þa Petur Clausson hirdstiori hier yfer olle lande"' ritar síra Jón utanmáls.

utleg af landet. ther var med fornte Erik Haldorson paa thend reisse. hand sielffver obothemand. forbruth lijf og gots. som domme og andre Breffve ydermeere formelder. Der effter Povell Jonsson og Solveig var ved døden afgangen. da begÿnte først een Thrette Emellom Biørn Gudnesøn og Biørn Thorleiffssøn om theris efterladene gotz forthi at thet gijfftermaal som Povell skulle haffve giordt ved fornte Solveig. som var giort og dømpt ulovlig af presterne og Biskop Staffen[1]). thi disse Emellom var aldrig dispenserit fore de vare [i] slecht sammen i fierde leed. Sagde Biørn Gudnesøn sig og aabenbarede for hver mand. hand at vere thend rette arffving til forne godtz det at ville bruge og beholde till hand det med loven og en rettferdig dom burde at affstaa. Thi hand var søstersøn Echteføð. og Solveig og hans moder hafde en fader hverken fød i hordom eller nogen anden utilbørlig forbud vijdere end som geistlig og verdselig lov indholder og udvijser her udi landet. End paa thend anden side klagede til forne arff Biørn Thorleifsson. og sagde sig at vere Brodersøn Echte. men var dog slegfred. og hans fader og moder var i slecht sammen. dissligeste hafde de med en anden Qvinde at bestille som var Biorns moders ner slecht. og theris børn føde alle sammen før end Paffvens Breff kom ind udi landet. Steffnede Biørn Thorleiff[ss]on og Biørn Gudnessøn siden ther effter det neste sommer hver anden till althing for Finnboge Joenssøn Laugmand norden og vesten paa Jsland. Theris sag bleff strax dømpt till kongl. Mayst. seielte Biørn Gundesøn med denn dom frem for kong Hans og feck[2]) hans naades Breff paa forne domb. som det udvijsser og indholder. Stod det saa hen nogen thid lang at fornte Biørn Gudnesen hafde thet godtz. og undertijden forneff[n]te Biørn Thorleifsson. og acktede saa inthet om forne kongl. Mayst Breff og thend Tolff mends domb. ther paa var gangen. bød Biørn Gudnesøn sin Sag paa nÿ under Laugretten. som vindisburd med gott folkes Seigell giffver tlll kiende og villde the icke haffve ther noget med at bestille. Seiglede hand tha ud aff landet Egien med forne dom

1) Svo = Steffan. 2) Svo.

for kong Christian thend anden med samme Breff gaff hans Naad hannem thend tijd threi Breffve med the puncter og Articler ther i findes og ýdermeer udvijsser. haffve disse Breffve veret fundet og dömpt ved mackt mýndig og u-rýggelig evindeligen der effter. og at vere kongen 13 mark Jslandske skýldig og 8 örtug. med fleere Articler. som findess i samme domb. ther Emod giorde. Thissligeste skreff kongen Jon Sigmondsson till som thend tijd var Laugmand paa Jssland. det hand skulle dönme laug og rett Emellom Biörn Gudnessön og Biörn Thorleiffssön om therris klagemaall. som hand og giorde. at hand lod steffne parterne for sig udi Hvamm i Hvammsveit thill almindelig Herritz Ting. der geck[1]) en domb udi samme sag med the beste folkes Raad ther var paa thend Tijd hoss hannem. Bleff dette godtz alt sammen som hafde tilhört Thorleiff Biörnssen Einer Biörnssen og Solveig Biörnsdaatter thil dömpt Biöru Gudnessön og hans medarffving till evindelig Eigendom. med hvilken domb at Jon Sigmondzsön seiglede nogle aar ther effter fremb for vor naadigste konge og hans Mayst sielffver haffver samtöckt[2]). og mand kand bevijse med hans naades secret og aabne Breff. Siden ther effter döde Biörn Gudnesön[3]). og beholt hans kvinde Ragnhilder Biarnedaatter alt hans godtz paa hendis Börns vegne. som hand hafde hafft. men et aar ther effter hand var död. stefnde Biörn Thorleifissön hende till althing for Vigfus Erlendssön. som thend tijd var laugmand offver thet gandske land. for thend skýld. hand sagde Biörn Gudnesön og hun hafde med u-rett oppebaaret renten af hans godtz og pendinge. og komme begge theris Breffve thend Tijd under dom[4]). og tha end paa nýe dömpt frem for kongl. Mayst. Thisligeste therris Talsmand og forsvar paa begge sider skulle ther vere for Juell. End tha beholdt forne Ragnild godtzet for uden ald skade. Endthill saa lenge ther kom nogen Bescheed fra kongl. Mayst ind i landet igieu. som

1) Svo. 2) Sbr. kgsbr. 11. febr. 1518, Dipl. Isl. VIII, nr. 496. 3) Síra Jón segir utanmáls: „Anno 1517 dó Björn Gudnason", og vitnar því til sönnunar i dóminn 28. júní 1518 (Dipl. Isl. VIII. nr. 507). Björn er með vissu á lífi 16. dec. 1517 (Dipl. Isl. VIII, nr. 591). 4) Sbr. alþd. 1. júlí 1519 (Dipl. Isl. VIII, nr. 534).

thend dom ydermeere formelder. indholder og udvijsser. Sende Ragnilder hendis Breffve fremb for kongl. Mayst thend samme Sommer. og thend samme høst som breffvene var udenlands. drog norder till Adallvik Biörn Thorleiffssön. og med hannem Jon Erichssön sampt andre af theris Selskab. og tog de ther alle de gaarde og godts som ther var. med macht og offvervolld Emod thend domb som om Sommeren var gangen till laugthinget. brǒd saa paa hende fattige Enke forne laugthingsdomb. og stander disse kuegielder. som de tog. med disse gaarde. endnu ther hoss theris arffvinger. Men det andet Sommer ther effter da feck hun Beskeden fra kongl. Mayst med hans naades Breffve beseglede og hans secret. at hans naade skickede. bǒd og befalede Biörn Gudnessöns arffvinger ald forne godts till Evindelig Eigendomb[1]. Dog passede Biörn Thorleiffsson ther inthet paa. og kom Byskop Øgmund till at vere hannem behielpelig. og Jon Eriksson. solde thennem mange gaarde af forne godtz for gott kiöb. men de var iche threngd till at kiöbe. der med gierig og godvilig kiöbffte saa Emod kongens Breffve og forne domb og udi slig maade med macht og offvervold giörde Emod kongens Breff og Tolffmænds dom som Ragnilder og hendes Börn hafde for thennem. maatte de ligevell være till freds her med. Offven paa alle thenne u-rett maatte Ragnilder faa Biscop Øgmunder nogle gaarde som var först Hvamm og Asgaarder og andre Bondegaarde (thi hun torde icke andet) i hendes mands salig Biörn Gudnesöns sagefald. at hand loed hudstrýge en mand. som at Præstenafn var giffvet[2]. ellers vilde hand icke holde thend forlijgelsesmaall. som Biscop Staffen hafde giört med hende tilforn udi samme sag. der som hun icke vilde lade hannem bekomme forne gaarde. Dissligest sagde at hand vilde lade graffve hans legeme op af Jorden Egien. der hand laa. og sette eller bandföre det om hand feck icke hans vilge. Stod det nu saa hen till Torffve Biörnsson. Salig i gud. var Tiuffve aar gammell. stefnede hand da salig Biörn Thorleiffssön fremb for kongl.

1) Þ. e. bréf 30. nóv. 1519, Dipl. Isl. VIII. nr. 546. 2) Hér vitnar sira Jón Halldórsson utanmáls í dóm 29. okt. 1515, Dipl Isl. VIII. nr. 438.

Mayst. koning Frederich. kom hand icke end tha som till forn. icke heller nogen hans fuldmecktig. gaf kong Friderich forne Torffve end da thvende Breffve paa forne godtz med andere fleere Artickler the indholder. og døde hand som hand vilde segle hid til landet. men Breffene kom tillstede og vare oplest her i laugretten paa althing. men for makt og Byskop Augmunder offvervold passede de inthet paa dennem. og Biørn Thorleiffsson og Jon Erikssøn hafde ligevell therris handell og kiøbmandskab med forne godtz. at tage det fra forne Ragnilder Emod disse thvende kongens Breffve. som forne staar. og andere fleere. Udi slig og andere maade haffve de nu med makt og offvervold taget fra Biørn Gudnesøns arffvinger deres gaarde og godts som haffve tilhørt Thorleiff Biørnssøn. Einer Biørnssøn. Solveig Biørnsdaatter og forne Biørn Gudnesøn arffvede effter Nordske Lov og Jslandske lovg. som der stander udi de arffder. der var hverken hand. eller hans moder Tore Biørnsdaatter fød udi hoordom. icke heller henes fader eller moder vare i slegt sammen. eller i svogerskab sammen. icke heller var de fød udi uthlegd. eller i obothemaal. som de kunde haffve forbrodt fred og godts. maatte aldrig nogen sige her emod. men Bisschop Øgmund var i hans velmacht. thi hand var Biørn Thorleiffssøns hielp og bistand. og iche hafde andet at vente end Bandsettning. forbød christen meenigheds sambfund aff thend hellige kýrcke. maatte iche gaa till skriffte. icke till guds Alter. icke begraffvis i kýrkegaarden. forvijst fra ald sligen Thieniste. saatt i Band. aldrig at omgaaes med nogen christen menniske. med slig vilkaar nøyde og Thvøngen fra therris godts og gaarde forvijst. saa fra therris Eigendomb i armod og uesselhed og fattigdom Emod guds loug og vorris Lands Rett dend som vores forelldre haffver thennem under svorit sine slechtninger og affkom. den ene Norgis konning effter thend anden haffver loffvet oss at beholde i theris Breffve og andere Bevisninger. Sammeledis at gott folk er vitterligt. hvad urett og anden thilthal som jeg haffver lidt aff Arne Gislesøn nogen Thijd läng. besynderlig i fiurr sommer her i Laugretten. at jeg haffver icke kundet sige og dømme laug og Rett Emellom de gott folk som haffver klaget thennem for mig.

Thij biuder jeg nu her i laugretten under thend laugrettis mænds domb. som thend vill her til kalde. thet bør med rette at lade dømme offver mig og mine Sager. Enthen thet er mijn naadige herris Lehnsmand eller Laugmand her i Landet. om alle de Sager forne Arff[1]) maa med rette mig om klage og hand kand vere rett anklagere thill. med slig vilkaar at hand stander mig til rette for hviss ieg haffver hannem till at tale enthen de haffve vaaret aff hans frundskab eller svogerskab. Biuder ieg min Sag. Thiltal anklag og [Sagt for bedering[2]) under uforfalsket Jsslandske Lov. men afsiger alle u-love. enthen de ere kommen fra Paffven. eller nogen anden hans Leviter. tha sender ieg theunem og did till bage Egien etc.

---

465. 30. júní 1554. á Öxarárþingi.

Tylftardómr, kvaddr af Oddi lögmanni Gottskálkssyni, dæmir í vald konungs tilkall Árna Gíslasonar til jarða þeirra, er síra Jón Eiríksson hafði keypt af Birni Þorleifssyni, en Torfa Sigfússyni gera þeir að lúka bætr fyrir gripdeildir.

AM. Apogr. 4574 „Ex orig. Hlidarend". Af 11 innsiglum voru 2 fyrir bréfinu. Tvær uppskriftir, önnur m. h. Hans Bechers. „Hónd-inn á Dóminum virdist mier vera sialfs Arna Gislasonar", AM. (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni). — Lbs. 42, 4to., bls. 141, ættartölubók síra Þórðar Jónssonar í Hitardal, m. h. síra Jóns Erlendssonar í Villingaholti 1666 (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni). — JB. 321, 4to., bls. 30—1, skr. ca. 1650 (sbr. og ÍB. 126, 4to., bls 148—50). — Lbs. 115, 4to., I. bls. 34—6, m. síra Jóns Halldórssonar í Hitardal, ca. 1720. — JS. 2, fol., bls. 430. — Lbs. 65, 4to., I. bls. 30—1, ágrip m. h. Jóns dans Magnússonar, ca. 1640. — Pr. í Sýslumannaævum II. bls. 38—9.

[Domur um̄ Gripdeillder Torfa Fusasonar[3]) Anno 1554[4]).

Þath giorum wier Pæll Grimsson. Sygurdur Oddsson. Gijsli Jonsson. Biarni[5]) Skulason. Jon Einarsson. Jon Gijsla-

---

1) „forte Arne", ritar síra Jón utanmáls. 2) [Svo = Saghforbedering. 3) [b. v. 42. 4) [b. v. 65; 115: Alþingisdomur Lögmanns Odds Gottskalkssonar i millum Arna Gijslasonar og Torfa Fusasonar Anno 1554. 5) Biorn, 42, 115.

son. Gudmundur Skulason. Hallur Eielsson. Tumi Þorgrimsson. Einar Sygurdsson. Jon Tumasson og[1]) Gudmundur Nikulasson[2]) godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi ath ærum efter Gudz burd ϖ d l og iiij laugardaginn næstan efter Pietursmesso og Pæls æ [almenniligu Auxarærþingi[3]) worum vier ȷ dom nefnder af heijdarligum herra Oddi Gottskælkssyni laugmanni [nordan og westan[4]) æ Jslandi ath skoda og rannsaka og fullnadardom æ ath leggia wm þau bref og æklaugun er Árni Gijslason beijddist doms á vm þær iardir er hann hafdi kaup fyrir og sira Jon Eireksson hafdi keypt ath[5]) Birni Þorleijfssyni. og [Gudrunu Sæmundardottur[6]) kuinnu Árna hafdi thil erfda fallid efter sinn faudur Sæmund Eýreksson. huad ædurgreindur Sæmundur tok ȷ erfd efter sinn brodur sira Jon Eýreksson. Enn ȷ audru lagi thil kalladi af slekti Biarnar Gudnasonar sem war Torfi Fusason og adrer fleijri [sem af þui slekti eru[7]). Nu sakier þess ath huorutueggiu haufdu fyrir sier kongabref. alþingisdőma og[8]) laugmanz vrskurdi vpp æ þessi godz. Enn af þvi ath[8]) hier skulu ecki kongabref riufast ȷ landit nie laugmanz vrskurdir[9]) nema kongur siai annad sannara med rikissins rædi. þui dæmdum vier fyrrnefnder domsmenn þessi huorutueggiu bref med fullu doms atkuædi thil mijns herra kongsins náda huor hann vill myndug[10]) vera láta. Enn hin aunnur onyt[11]) og þæ huorutueggiu skyllduga þar thil suars ath koma edur þeirra vmbodzmenn med sijn bref ath sumri komanda nema þeir wilie sialfuer fyrri fara suo ath huorutueggiu[12]) sie fyrir [mijnum herra[13]) konginum[14]) thil suars vnder eins. Enn huorer halldi þeim gődzum sem halldit hafa og kaupbref fyrir liggia thil þess kongsins skickan kiemur inn ȷ landit aftur. Enn wm þær gripdeillder[15]) er Arni Gijslason klagadi thil Torfa Fusasonar þa dæmdum vier ædur-

---

1) 4574. 2) Röð dómanda ólík, en nöfnin alstaðar samhljóða. 3) Alþingi 42, 115, Sýslumannaævir. 4) sunnan og a[ustan] 42, Sýslumannaævir. 5) af 115, Sýslumannaævir, 6) [4574. 7) 4574; hin: (er 115) þar ad stande af þvi slekte. 8) 4574 og 115. 9) urskurdur 115. 10) myndugri, Sýslumannaævir. 11) Sl. Sýslumannaævir. 12) hvorir tveggiu 115; hvorutveggiu 65. 13) [4574. 14) konginn 42. 15) deilldeer 42, Sýslumannaævir.

nefndañ Torfa skylldugañ aptur ath leggia [allt huad hann hafdi gripid og tekid huerium sitt og þeim fullrietti er fyrir[1]) var tekid enn kongi iij aura efter þui sem bokin seigier ȷnnan xiiij natta [þadan fra[3]) hann kiemur heim thil sijns heijmilis[4]) þad hann hefur fræ þeim tekid og fyrir gripid[5]). [ȷnnan fyrnefndz tijma[6]).

Samþyckti [þennañ vorn dőm med oss ædurnefndur Oddur laugmann og setti sitt ȷnnsigli med vorum fyrrnefndra domsmanna ȷnnsiglum fyrir þetta domsbref er skrifad var i sama stad deijgi og æri sem fyr seijgier[7]).

---

466. 30. júní 1554. á Öxarárþingi.

Alþingisdómr tólf manna, kvaddr af lögmönnum Eggert Hannessyni og Oddi Gottskálkssyni, dæmir Orm Sturluson hafa brotið af sér lögmannsdæmi, eftir kæru Páls höfuðsmanns Hvitfelds, og til konungsnáða fyrir að hafa selt jörð konungs í óleyfi.

AM. 238, 4to., bl. 95—6 (gl. bltal 45—6) m. h. frá ca. 1560. — Dómabók þjóðskjalasafnsins í fol., bl. 144, skr. ca. 1600 (= b). — Lbs. 115, 4to., I, 119—20, m h. sira Jóns Halldórssonar ca. 1720—30. — Margar uppskriftir í dómabókum (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Domur vm Orm Stvllason.

Ollvm godvm monnum þeim sem þetta bref sia edur heÿra. senda Philippus Rvnolfsson. Oddvr Tvmasson. Sigvrdvr Oddzson. Olafur Asbiarñarson. Pietur Þolleifsson. Þorbergur Bessason. Gisle Sveinsson. Jon Grimsson. Oddvr Asmvndzson. Loptvr Gvdlavgsson. Skegge Gvdmvndzson. Eÿolfvr Magnvsson. kvediv gvdz og sina kvnnigtt giorande. at þa er lidit var fra[8]) gvdz bÿrd ∞ d l iiij ar lavgardagenn næstan epter Peturs messo og Pals ꝺ̃ allmenniligv Avg[s]ararþinge vorum vier ȷ dom nefnder af heidarligum herra

---

1) frã 65. 2) [ruglað i Sýslumannaævum. 3) [þã er 65. 4) 65 b. v.: og fære huorium heijm til sijns heijmilis. 5) gripid 65; fyrr gripið, Sýslumannaævir. 6) 4574 og 65. 7) [4574. 8) b. v. *b*, 115, sl. 238.

Eggert Hannessyne logmanni fyrir svnnañ og avstan á Islande og af heidarligum manni Oddi Gottskalkssyni logmanne fyrir nordañ og vestan á Jslande epter bode og bifalningv konglig maiest. hofvdzmannz Pals Hvitfelltz. til at skoda og rannsaka og fvllnadar dom á at leggia. hvoria magtt eda afll at hafa skýllde sv aklogvñ ad hofvdzmannin[1]) Pall Hvitfeltt klagade til Orms Stvllasonar. hvort hann mætti med riett[2]) logmadur vera. edur eigi epter þui nadvgasta herra kongzins brefi sem adur greindur Ormur inflýtte[3]) med sier j landit þetta ar og fram fyrir oss kom suo hliodande. at kongzins nad skipat[4]) hefdi[5]) optt nefndañ Orm Stvllason at vera logmann fyrir nordañ og vestan á Jslande med sodan forordi og skillmala at hann gýlldi nadvgasta herra konginvm eda hans nadar vmbodzmonnum alla þa peninga sem titt nefndur Ormur var konginvm skýlldvgur. og hann hefdi hans nad lofad at vera honum og hans nadar sýne kong Frederik Kristianssyni hollvr og trvr. Nv sæker þess at þratt nefndur Ormur gat ecki þad gialld golldit j þann tima sem hann hafdi lofat. þa leist oss hann sialfur þad logmanns valld af sier brotid hafa. Jtem j annari grein kærdi Pall Hvitfeltt þad til Orms Stvllasonar at hann hefdi selltt kongzins jord j hans oleýfe. enn nefndur Ormur gat þat ecki afbatad at suo bvnv. Þui at suo profvdv og fyrir oss komnv dæmdvm vier fyrrnefnder menn med fvllv doms atkuædi titt skrifadañ Orm Stvllason skylldvgan at sýna kongzins fovita sina afbatan og skillrike(!). ef nockvr erv. þad fýsta hann gietur. enn ed seinasta annad svmar á allþinge. og ef þa koma eingiñ fram þa dæmdvm vier hann slikañ mann sem logiñ giora[6]) rad fyrir og suo sidañ [hann og[7]) hañs mal til kongszins nada.

Samþýckte þennañ vorn dom med oss adur skrifadir logmenn og settv sin insigle med vorvm fyrrnefndra manna insigllvm fyrir þetta domsbrief. hver[t] ed skrifat var j sama stad deige og are sem fyrr seiger.

---

1) -madurinn *b*, 115. 2) riettu *b*, 115. 3) -flutti *b*, 115. 4) tilskickat *b*; tilskipad 115. 5) hafdi *b*, 115. 6) *b*, 115; gior 238. 7) [sl. *b*.

467. 30. júní 1554. á Öxarárþingi.

Sjöttardómr. kvaddr af lögmönnum Eggert Hannessyni og Oddi Gottskálkssyni, staðfestir kaupmálabréf Erlends lögmanns Þorvarðssonar og Þórunnar Sturludóttur, og mætti því Grímr bóndi Þorleifsson taka að sér tvær jarðir, Hrafnkelsstaði og Álptárbakka, er væru rétt eign konu hans, Guðbjargar, dóttur Erlends.

AM. 238, 4to., bl. 121—2 (gl. blaðatal 91—2), Bessastaðabók, skr. ca. 1570. Uppskriftir og í AM. Apogr. 1979 (eftir Bessastaðabók), Lbs. 115, 4to., ÍB. 126, 4to. (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Styrckingardomur ꜳ kaupmalabrefinu.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra. Sendum[1]) vier Þormodur Arason. Þorbergur Bessason. Oddnr Asmundsson. Sygurdur Þormodsson. Þorir Sueinsson. Oddur Sygurdsson kuediu gudz og uora. kunnigtt giorandi. þa lidit var fra gudz burd. ꝺ. d. l. iiij. ar. laugardaginn nærstañ eptir Pieturs messo og Pals vm sumarit. ꜳ almenniligu Auxararþingi uorum vier j dom nefnder af heidursamligum herrum. Eggertt Hannessyni. laugmanni svnañ og avstañ ꜳ Jslandi. og Oddi Gotskalksyni lavgmanni nordañ og vestañ ꜳ Jslandi til ad skoda og rannsaka og fullnadardoms atkuædi ꜳ ad leggia. hueria magtt edur affl ad hafa skylldi su ꜳkæra og tilkall sem Grimur bondi Þorleifsson kærdi til Erlindz Þorvardzsonar. vegna sinar kvinnu Gudbiargar Erlindzdottur. J fyrstu grein ad adur nefndur Grimur sagdi ad Erlindur Þoruardzson hefdi og hielldi fyrir sier. ij. ıaurdum er hietu Hrafnkelstader og Alftarbacki. hveriar ıarder ad riettur modurarfur var adur nefndrar Gvdbiargar Erlindzdottur. J annari grein kærdi og þratt nefndur Grimur til Erlindz ad hann hielldi þær ıarder og kugilldi. sem hann gaf sinni kuinnu Þorunni heitinni Stulladottur ꜳ þeirra brudkaupsdeigi. sem þar var birtt og upp lesit þeirra kaupmalabref. og suo jnni hielltt. ad þratt skrifadur Erlindur hefdi til kaups og kuonarmundar ı motz vid adur nefnda hustru Þorunni Stulladottur. iiij[c]. hundruta. Enn hustru Þorunn

1) Señda, hdr.

skylldi hafa j sinn heimañmund. ijc. hundruta. Enn ur þeim iiijc. hundruta sem Erlindur taldi sier gaf hann sinni kvinnu Þorunni fiordung vr fie sinu med til skildum peningum og reiknadist þad. ijc. hvndruta. huat oss virtist ecki j moti laugmali giortt hafa uerit. Hier med steñdur suo j uorri landzlaga Bok. ad eptir gaugnum og vitnum skal huertt mal dæma. Nu fyrir þessa grein og þær fleiri sem hier ad hniga suo og med heilags añda nad til kalladri. og ad aullu suo profudu mali og fyrir oss komnu. þa dæmdum uier med fullu doms atkuædi þetta sama kaupmalabref Erlindz Þorvardzsonar og hustru Þorunar Stulladottur myndugtt og skælligt. med aullum sinum greinum og articulis. sem þat vt visar og jnnihelldur. Eptir laugum og landzrietti giortt hafa verit. Suo og dæmdum uier þessar. ij. jarder Hrafnkelstader[1]) og Alptabacka[1]). riettiliga eign Gudbiargar Erlindzdottur og hennar forsvarsmann Grim bonda Þorleifsson þær riettiliga meiga ad sier taka nær hann villdi. Suo og dæmdum uier þratt nefndañ Grim Þorleifsson rietta klaugun og tilkall meiga hafa ꝺ̃a þsssari fiordungsgiof sem kaupmalabrefit laugliga vt visar og jnni helldur. þar med dæmdu[2]) og samþyckttu þennañ vorn dom adur nefnder laugmenn. og settu sin jnnsigli et cetera.

---

468. 30. júní 1554. — 24. júní 1556.

VITNISBURÐR Odds lögmanns Gottskálkssonar um brigzl Auðunar Sigurðssonar við Gísla Eyjólfsson mókolls og um framburð Gísla um bætr fyrir sakir sínar.

Add. British Museum 11, 242, 4to., bl. 27, syrpa síra Gottskálks í Glaumbæ, skrifuð á árunum 1543—1590 (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Þad medkennizt ec Oddur Gottskallzson logman j Islandi at ec uar þar j [hia oc] heyrdi eg æ j Husavik at þeim bar til orda A[uduni] Sigurdzsyni oc Gisla Eyolfs mokolls syni. Sagdi Audun hann [hef]di legit med tueimur systrum sinum

1) Svo. 2) dæmdum, hdr.

sialfz. enn Gisli sagdi hann [ætti] ecki at brixla sier um bætta sok. at moder sin Helga Þorlei[fs]dotter hefdi feingit biskup Augmundi. xl^c. jord Kimbastadi j Skagafirdi firir þetta mal. enn tekit uid j stadinn sinn fodurarf hia sier[1]).

---

469. 1. júlí 1554. á Öxarárþingi.

Sjöttardómr á alþingi, kvaddr af Eggert Hannessyni, dæmir Páli bónda Vigfússyni Engey og Laugarnes, til þess er Þórólfr Eyjólfsson sýndi full gögn sín fyrir þessum jörðum.

Lbs. 720, 8vo., bl. 61—2, skrifað ca. 1600. — Uppskrift m. h. Jóns dómstjóra Pétrssonar frá ca. 1850—60 er í Lbs. 855, 4to., bl. 55—6 (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Domur vm Eıȷngey og Laugarnes.

Øllum godum monnum sem þetta Brıȷef sıȷa edur heyra sendıȷr Snæbıȷorñ Halldorson. Maagnus[2]) Jonson. Gudmundur Þordarson. Gıȷsli Sueıȷñson. Gudmundur Þordarson. Þorlleifur Eıȷnarson K[uediu] G[uds] og sıȷna kunugtt gıȷorandj Arum epttıȷr gudz soñar fædıȷng 1554 laugardægıȷn næstañ eptıȷr Pıȷeturs messu og Palss[3]) a almenniligu Auxar[ar]þıȷngi uorum uıȷer j dom nefñdıȷr af ærligum herra Eggertt Hannessynj laugmanni sun[n]añ og austan a Jslandj ad skoda og rannsaka og fullnadardom a at leggıȷa um þa aklogun er Pall Bondi Uıȷgfusson klagadi tıȷl Þorolfs Eyolfssonar um jord[ina] Eingey og Laugarnes sem lıȷgıȷa a Seltıȷarnarnesi huad uıȷer uıȷtum fyrer full sannıȷndi ad greıȷndum Pali hafdj tıȷl fallıȷd tıȷl Erfda Eptıȷr sıȷnn faudur Uıȷgfus Ellıȷndson gud hans sal nadi. Eñ Þorolfur hafdi ad sıȷer teckıȷd [ad] gıȷof Byskup Ogmundar. uar hann þar stefndur oss aheyrandj. og þuıȷ dæmum uıȷer stefnuna loglıȷga [og hann riettiliga] fyrer kalladañ.

J annarj greıȷn kom fram fyrer oss alþıȷngıȷsdomur. med laugmannsıȷns ȷnnsıȷglum og an[n]ara dandj manna.

---

1) Hér er ekki ritað meira, en þar neðan við stendr: Þad medkiennest ec at ec æ mart(!) gudz nad oc fridur sie med ..... 2) Svo. 3) Þ. e. 30. júní.

j huorıju[m] so stod mıjllj an[n]ara orda ad huorija sætt edur sama hann gıjordi vıjd Biskup Augmund ættladj hann sıjer alldreıj ad hallda sakıjr hañs ofʀıjckıjs. Stod so ȷ sama domj þar hefdi uerıjd leıjd[d] ij loglig uıjttñj og suarjñ þessi lysıjng hañs so sem ȷ dom[in]um stendur. Þuıj ad so profudu og fyrer oss komnu dæmum uijer fyr nefndıjr domzmenn med fullu donız atkuædj EıjngEıj og Laugarnes uera og uerıjd hafa eıjgn [Pals] Fusasonar [og hann] Rıjettjliga meıjʀ[a] ad sıjer taka nær hann uijll hıjedañ ȷ fra þar tıjl er Þorolfur leijdj ij loglıjg uıjttñȷ ad tıjtt nefndur Pall hefdj gıjortt fullañ kaupskap vıjd Biskup Augmund epttıjr logbokarıjnnar ordum med uottum og han[d]solum. skylldj þessi kaupʙrıjef er Þorolfur leijdj sendast ȷnnañ xiiij natta ad heyrdum domıjnum Pali aheyrandj edur hañs loglıjȷgum vmʙodzmannj edur synast a Alþıjngi ad audru sumrj.

[Sam]þyckttj þennan uorñ dom hofudzmadurıjnn Pall Huıjtfelld og Eggertt Han[n]essoñ logmann etc.

---

470. 1. júlí 1554. á Þingvelli.

Síra Jón Þorleifsson skiptir hálfum Dufansdal í Arnarfirði við Eggert lögmann Hannesson fyrir Kambsnes í Laxárdal.

AM. Apogr. 4585 „Ex originali Astridar Jõnsdőttur ä Myrum". Ágrip þetta er m. h. Þórðar Þórðarsonar.

Jon prestur Þorleifson medkienner sig ad hafa selldt Eggert Hannessýne logmanne s[unnan] og a[ustan] ä Jsslande halfa jördena Dugansdal j Arnarfirdi j Otrardals kirkiu sőkn xxiiij^c fyrir ȷördena Kambsnes j Laxärdal j Hiardarholltz kirkiu sokn.

Datum Þingvelli sunnudaginn næsta epter Peturs messo og Päls. 1554.

Vottar voru Ormur Jonsson. Guðmundur Þordarson og Einar Gislason.

---

471. 2. júlí 1554. á Öxarárþingi.

Sjöttardómr, kvaddr af Oddi lögmanni Gottskálkssyni, dæmir Margréti og Ingibjörgu Halldórsdætrum, Brandssonar, og

þeirra erfingjum, allan arf eftir föður sinn og móður, en síra Einari Magnússyni að sanna ættleiðing sina og eignast þá jarðir til jafns við eina dóttur Halldórs Brandssonar, föðurföður sins.

AM. Fasc. LIII, 18, frumrit á skinni (nú í þjóðskjalasafni). Fleiri en 4 innsigli hafa aldrei fyrir bréfið komið, og þau eru nú dottin frá. Bréfið er úr skjalasafni Hólastóls „Num. 157" (í kopiubókinni eldri) og á það skrifað „sk" = skilist. — Uppskrift dr. Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni. — AM. Apogr. 3469. — AM. 234, 4to., bls. 594—5, skr. ca. 1600 — Steph. 27, 4to., bls. 181—3, Svartskinna m. h. Benedikts lögmanns Þorsteinssonar ca. 1730. — Sbr. Sýslumannaæv. I. bls. 352.

Domur Oddz Logmans vm Arf epter Halldor Brandsson 1554[1]).

[Ollum monum sem þetta bref sia edur heyra sendum [vier] Þormodur Arason. Pall.Grimsson. Oddur Asmundsson. Gudmundur Skulason. Jon Gıȷslason[2]). Loptur Gudlögsson svarner logriettumenn kvediu gudz og vora kunnugt giorande ad árum epter gudz burd mdl oc iiij manudæginn næstan epter Peturs messu oc Pals um sumarid æ almenniligu Avxararþinge vorum vier i dom nefnder af hiedarligum[3]) herra Odde Gottskalkssyne logmanne nordan og vestan a Jslande til ad skoda og ransaka oc fullnadardoms atkuæde æ ad leggia hverse[3]) logligast skillde liktast su agreining er var i millum þeirra Tuma Þorgrimssonar hver ad hafde logligt umbod Jons Finnbogasonar til ad sækia þetta mál. Og Sıȷra Einars Magnússonar um arftoku epter Halldor heitinn Brandsson. I fyrstu kom þar fram̄ fyrir oss dandemanna domur hver ad dæmdur var ad Videvollum̄ i Skagafirde a almenniligre prestastefnu um vorit. at þetta mal være dæmt þadan til alþingis under logmans utnefning og logriettumanna dom. Somuleidis kom þar fram fyrir oss at sagdur Sıȷra Einar hefde bref og bivijsing so hliodande ad biskup Gottskalk godrar minningar hvers sal gud nu nade liet dæma adur greindum sıȷra Einare Magnussyne og hans systur samborinne til kalls oc konu allan arf epter sinn fødurfodur fyrr

1) Utan á bréfinu m. h. Guðbrands byskups Þorlákssonar. 2) [Þetta bréfsupphaf stendr og utan á brèfinu. 3) Svo.

nefndan Halldor Brandsson iafnt vid hans tuær skilgietnar dætur. nú saker þess ad so stendur i vorre landslagabok ad epter gognum og vitnum skal hvert mal dæma. Item vijsar so oc logmalid i fyrstu erfd ad sonarson skilgietin tekur iafnt vid dottur fyrr enn i adra erfd gange. item i odrum stad at sonarson skal taka i sinn hlut þær iarder sem fader hans stod til þar til ad hann hefur iafnt vid dottur. item i þridiu grein seiger so R. B. H. K. ad ættleidingur skal taka alla arfa jafnliga þa sem til kunna falla so sem skilgietinn eiginarkonu son þess er hann arfleidde. item seiger so logbokin ad born skilgietin taka arf epter fodur oc modur skilfeingna en vær vissum fyrir full sanninde ad opt nefndur Halldor atte epter tuær dætur skilgietnar þa hann fiell fra. Þui fyrir þessar greiner oc þær fleire sem i logmalinu standa oc hier ad hniga dæmdum vier fyrr nefnder menn med fullu doms atkuæde adur greindum systrum Margrietu oc Ingebiorgu Haldorsdætrum allan arf epter fodur sinn og modur so framt sem þær badar hafa lıjfad þeim leingur oc þeirra erfingia beggia systran[a] riettiliga meiga epter klaga þeim ollum eignum fôstum og lausum frıjdum oc ofridum sem þratt nefndur Halldor Brandsson atte adur enn hann andadist nema þær hafe sialfar gefid golldit eda sellt i burt med logum oc biuıjsist þad med sannindum. en ef tittnefndur Sıjra Einar syner sıjna ættleiding med logligu profe þa eignist hann þær iarder sem fader hans stod til þar til hann hefur iafnt vid eina dottur margnefn[d]s Halldors Bran[d]ssonar utan herra kongurin[n] sialfur skipe þar odru vıjse um.

Samþyckte þenan vorn dom adur skrifadur herra logmann oc sette sitt innsigle med vorum fyrr nefndra manna insiglum fyrir þetta domsbref hvert ed skrifad var i sama stad deige oc are sem fyrr seiger.

---

472. **2. júlí 1554.** **á Öxarárþingi.**

Sjöttardómr, kvaddr af Oddi lögmanni Gottskálkssyni, dæmir þeim bræðrum, Ásgrími og Hálfdani Einarssonum, 60 hundr. í Stóruborg í Vestrhópi, með því að skipt hafði verið fyrir Þorkelshól, er var föðureign þeirra.

AM. Fasc. LXXII, 5, frumrit á skinni (m. h. Árna Gíslasonar). Af 5 innsiglum eru 2 (síðustu) fyrir brèfinu. — AM. Apogr. 1004, m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex originali Sæmundar Magnussonar á Holi j Bolungarvik" (Uppskriftir eru í þjóðskjalasafni, Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar af hinu fyrra, Einars Þorkelssonar af hinu síðara.

Domur wm Storuborg.

Ollum monnum þeim sem þetta bref siæ Edur heyra sen̄da Jon Olæfsson. Loftur Gudlaugsson. Gudmundur Skulason. Tum̄i Þorgrimsson. Oddur Æsmundsson og Pæll Grimsson kuediu Gudz og sıȷna kunnigth giorandi ath ærum efter Gudz burd ꝏ d l iiij mænudaginn næstan̄ efter Pieturs messu og Pæls æ almenniligu Auxaræþıȷngi worum wier i dom nefnder af heıȷdurligum heʀa Oddi Gottskælkssyni laugmanni fyrir nordan og westan æ Jslandi ath skoda og ʀannsaka og fullnadardom æ ath leggia Efter skipan haufudzmanzins Pæls Huijtfelltz huert afl hafa skylldu þau skilriki er Dadi Gudmundsson liet þar wpp lesa og wpp æ hlyddu ȷordina Þorkielshöl er Dada bonda Gudmundssyni war dæmd til Eıȷgnar efter sinum brefum og skilrijkium. Saumuleijdiss war og dæmt ȷ þeim sama dőmi ath þeir Æsgrijmur og Hældan Einarssyner skylldu ath sier taka sitt anduirdi sem war lxᶜ i iordunni Stőruborg er liggur ȷ Westurhőpi og þeiʀa fader Æsgrims og Haldanar Einar Olæfsson hafdi ædur feingid biskup Joni fyrir þrátt nefnda iord Þorkielshől. Þui ath suo prőfudu og fyrir oss komnu dæmdum wier med fullu doms athkuædi Æsgrime Einarssyni og Hældani Einarssyni thil æfinligrar Eignar sıȷna faudurleıȷfd sem war lxᶜ ȷ ædurnefndri iordu Storuborg sakier þess hun war giefin fyrir Þorkielshől efter þeim gaugnum og profum sem þeıȷr kynni ath fæ ath hun war þeijra faudur Eign.

Samþyckti þennan̄ dom med oss fyʀ nefndur laugmann og setti sitt innsigli med worum innsiglum fyrir þetta bref Er skrifad war i sama stad deigi og æri sem fyʀ seijgier.

---

473. **Sumarið 1554.** **á Þingvelli.**

Jarðaskipti Jóns Gíslasonar og Tómasar Gunnarssonar, og skiptast þeir á Kjóastöðum í Byskupstungum fyrir 12½ hundr. í Öndverðanesi í Grímsnesi.

AM. Apogr. 4584, m. h. Þórðar Þórðarsonar (Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Þőrdur Jonsson, Gisle Sveinsson, Þordur Einarsson medkienna vidurvist sina, ad Jon bondi Gislason selldi Thomase Gunnarssŷne jordina [Kiőastadi j Biskupstungum er liggur under Haukadals kirkiusokn xijc ad dyrleika[1]). Hier j mot gaf Thomas Jone Gislasŷne [halft et xiijanda hundrat j jordunne Aundvordarnese er liggur under Snafhols[1])[stada]kirkiusokn[1]). med samþycke mődur sinnar Gudrunar Petursdőttur. Thil sannenda hier um setia þeir þrir menn sin jnnsigle fyrir jardakaupsbref skrifad ǎ Þingvelle Anno Christi 1554. sine die.

[Þetta ad vera riett excerperad ur gǒmlu kalfskinnsbrefe vottum vid.

Arne Magnusson[2]).
Þőrdur Þőrdarson.

---

474. 5. júlí 1554. í Nesí.

Kaupbréf Eggerts lögmanns Hannessonar fyrir Saurbæ og hálfu Melanesi á Rauðasandi að Jóni Erlingssyni, og geldr Eggert Jóni Dufansdal og 12 hundr. í Trostansfirði og tekr á sig skuld Jóns við Saurbæjarkirkju og ábyrgð á inventarium hennar eftir gömlum máldaga.

Bæjarskjalabók á Rauðasandi (bls. 20—23) m. h. Magnúsar Einarssonar á Jörfa (hefir hingað til ranglega verið talin m. h. Orms Daðasonar) eftir frumritinu. „Brefed hefur med 8 hangande Insiglum vered af hverium eitt er nu j burtu sem næst er þui enu fyrsta. eru so 7 epter, sum brakud, sum őlesande. Ennframar var þetta kǎlfskinnzbref vel læseligt, þő med nockrum gǒttum. Hliodar so ad ǒllu sem ad framan er Ritad“. — AM. Apogr. 1201, einnig m. h. Magnúsar, stafrétt eftir frumritinu (uppskrift dr. Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni). — Jarðabókarskjöl AM., Barðastrandarsýsla 14, uppskrift staðfest í Skarði á Skarðsströnd 29. nóv. 1703 af tveim mönnum, og uppskrift þar af í AM. Apogr. 5909 m. h. Hans Beckers (uppskrift Einars Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

---

1) [Svo, og er undirstrikað. 2) [m. h. Árna.

Kaupbref[1]) Eggertts Hannezsonar og Joons Erlingssonar fyrir Bæ og ödrum þijngum sem þeijr hafa vid keifftst Anno 1554.

Jhesus.

Þad giorum vær Gisle Jonsson. Eysteinn[2]) Þordarson prestar. Þorlakur Einarsson. Jon Olafsson. Ormur Jonsson. Einar Gislason Godum monnum kunnigtt med þessu voru oppnu brefi ad arum eppter Gudz burd m°. d°. l og iiij ar á miduikudægin næstañ eptter Peturs messo og Pals. vm sumared[3]). á Þinguelli vorum vær þar ȷ hia saum og heyrdum á ord og handaband þessara manna af einne alfu. Eggert Hanesson logmann sunnañ og austañ á Jslandi Enn af annare alfu Jon Ellingson. Enn þad faldist og skildist vnder þeirra handabandi. ad fyrrskrifadur Jon Ellingson selldi adur greindum Eggertt Hannessyni gardinn Saurbæ á Raudasandi. lx^c. ad dyrleika og halfa ȷordena Melanes fyrir x^c. er liggur ȷ fyrgreindu takmarki og adur greindz stadar kirkiu sokn. til fullrar og allrar æuenligrar Eignar og frials forrædis vndañ sier og sinum erfingium. Eñ vnder adurskrifadañ Eggertt og hans erfingia. med aullum þeim gognum og gædum. lausafie og fastaeignum. hlutum og hlunnindum. rekum og renningum. hoppum og huolum. vottnum og veidestodum. akra[4]) og todum. Eingium og skogum. hollttum og hogum. sem fyrrgreindum ȷordum fylger og fylgtt hefur ad fornu og nyu bædi til sios og landz. ecki neitt vndañ tekid helldur alltt til skilid. Enn hier ȷ mote gaf þrattnefndur Eggertt tittgreindum Jone Ellingssyni ȷordena Dugansdal. xlviij^c. ad dyrleika er liggur ȷ Arnarfirdi ȷ Otradals kirkiusokn og þar til xij^c ȷ ȷordune Trostansfirdi er og liggur ȷ fyrr greindz stadar kirkiusokn med aullum slikum skilmala sem fyrr skilur vm Bæ og Melanes halft og greindur Eggert hefur framast eigandi ad ordid. Hier til skyllde þrattnefndur Eggert giallda kirkiune ȷ Saurbæ á Raudasandi xx malnytukugilldi og iij hestamædur vegna Jons Ellingssonar. Suo og skyllde Eggertt

1) Copie kaupbrefz ȷb. 14, sem þessi fyrirsögn er tekin eftir.
2) Bæjarskjalab.: Eystein (með kroti aftan við); Jb. 14: Eysteyrn.
3) þ e 4. júlí. 4) Svo bæði hdr.

borga fyrr skrifadre kirkiu j Bæ á Raudasandi allt slikt jnuentarium sem gamall maldagi þar vottar ad kirkian hefur fyrir Jone Ellingssyni á medan hann atti gardinn et cetera. kynne og suo skie ad fyrskrifadar jarder Saurbær og halltt Melanes kynne ad ganga af Eggert med logum þa skylldi Jon Ellingsson edur hans erfing[i]ar Eggert edur hanz erfing[i]um aptur giallda adrar fastaeigner jafngodar. elligar ad ganga aptur ad þeim jordum sem Eggertt gaf fyrer og þar med skylldi Eggert aptur til sin taka alltt þad sem hann hefdi goldid kirkiun[n]e j Saurbæ vegna Jons Ellingssonar. Eñ þrattnefndur Jon skylldi þa sialfur suara kirkiun[n]e hennar peningum aullum bædi j quicku og daudu. kyne og suo ad skie ad jordiñ Dugansdalur og xijc j Trostanzfirdi geingi af Jone Ellingssyni med rettu logmali þa skylldi Eggertt edur hanz erfing[i]ar aptur greida titt sögdum Jone edur hans erfing[i]um adra fastaeign jafngoda ad dyrleika et cetera. skylldu huor vm̃ sig hallda sinu kaupi til laga. Eñ sa suara lagaripttingum sem att hefdi.

Og til meire audsyningar. stadfestu og sanz vittnesburdar hier vm̃ þa festu fyrrskrifader menn Eggertt og Jon sin jnncigli med vorum jnnciglum fyrir þetta kaupbref huertt ed skrifad var j Nesi á Seltiarna[r]nesi. á sama are deigi sidar eñ fyrr seiger.

---

475. 6. júlí 1554 á Kambi.

Kvittun Jóns Björnssonar og Guðrúnar Þorleiksdóttur af fimmtu barneign í einföldu frillulífi, gefin þeim af síra Jóni officialis Þorleifssyni.

AM. Fasc. LIII, 17. frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Kvittvnarbref min og tylisyniar[1]).

Þad giore ec Jon prestur Þorleifsson officialis heilagrar Skalholzs kirkivv[2]) j millvm Gilsfjardar og Audna Godvm

---

[1]) Svo, utan á bréfinu með samtíða hendi (þ. e. Jóns Björnssonar sjálfs). [2]) Svo.

monnum kvnigt med þessv minv opnv brefi. ad ec medkenunst. ad Eg hefi afleyst Jon Biornsson og Gvdrunv Þorleickzdottur af þeirra fimtv barneign sem þav erv opinber ad ordin j einfoldv frillulife sin ȷ millvm. hier med sett þeim tilheyr[i]ligar skripter og fulla feisegt[1]) vpp borit. sem mier vel likar og anæger. Þui giore eg og gef adur skrifada menn Jon og Gudrvnu aulldungis kvitt og akærvlauss[1]) fyrir mer og ollvm heilagrar Skalholzs kirkiu formonnvm um titt skrifad misfelle. Og til saninda hier vnı sett[1]) eg mitt ȷnsigle fyrir þetta kuittunar[bref] skrifad á Kampe[1]) ȷ Krogzfirde fostudægen næsta epter viscitacio[1]) Marie Anno domino[1]) ᴍ. d. l. iiij.

---

476. 7. júlí 1554. í Þykkvaskógi.

Kaupbréf síra Jóns Þorleifssonar fyrir 10 hundraða parti í Múla í Kollafirði að Bjarna, bróður sínum, fyrir lausafé.

AM. Apogr. 4587 „Ex originalibus fra Mula i Kollafirdi. Allteins kaup og þetta er[1]). ôlldungis med sômu ordum stīlad, er[1]) i sama stad á sama degi giört milli Sira Jons Þorleifssonar og Gudmundar Þorlefssonar[1]), um xc. i Mula. giallded atti eins ad vera og i þessu, og er kaupbrefit ritad og innsiglad i sama stad sem þetta á sama dege af sômu mônnum. Verbo. Þar ber ei ord á mille nema *Gudmundar Þorl[eifs]sonar* nafn i stadenn fyrir *Bjarna Þ[orleifs]s[onar]*" (AM.) (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Þat giorum uiær Olafur prestur Magnusson. Ormur Erlingssoñ og Jon Sueinsson godum monnum kunigt med þessu vorv opnv brefi. ad arum epter gudz burd ᴍ. D. L. iiii laugardægen næstan epter Petturs messv og Pals[2]) uorum vær ī hia ȷ kirkivnni ȷ Þyckuaskogi ȷ Breidafiardardolum. saum og heyrdvm a ord og handaband þessara manna. af eirne alfu sira Jons Þorlefssonar[1]). En af annare alfu Biarna Þorlefs-

1) Svo. 2) Sira Jón Þorleifsson er á Þingvelli sunnudaginn næstan eftir Pétrs messu og Páls (sbr. nr. 470 að framan); deginum fyrir getr hann ekki hafa verið í Þykkvaskógi, og ætti þó þessi gerningr eftir sjálfum orðunum að hafa farið þar fram þá (þ. e. 30. júní). Helzt mætti því ætla, að hér hafi verið farið villt um laugardaga, og ætti gerningurinn að hafa farið fram laugardaginn eftir að síra Jón kom af alþingi (þ. e. 7. júlí), eins og hér er sett.

sonar[1]) Brodur hans. þad faldist og skildist j og vnder þessv þeirra handabandi. ad adurskrifadur Biarne Þ[orleifs]s[on] seldi fyrskrifudum sira Jone Þ[orleifs]s[yne] þann. xc. part sem hann atti i jordinne j Mula j Kollafirdi er liggur j Gufudals kirkiv sogn[1]) med aullum þeim gognum og giædum. sem greindum jardarpart fylger og fylgt hefur til siozs og lans[1]) vndan seir[1]) og sinum erfingum[1]) enn vnder sira Jon̄ Þ[orleifs]s[on] og hans erfinga[1]). til æffinligrar eignar. Heir[1]) i mott atti sira Jon ad gialda og gefa tittskrifudum Biarna Þ[orleifs]s[yne] vijc. j iij[1]) malnyttv kugilldi og iijc. j geldum peningum. skyldi sira Jon haldaa[1]) sinv kaupi til laga en Biarn̄e suarar lagariptingum. Og til sanninda her vm heingum[1]) uier fyr skrifader menn vor jnnsigle fyrir þetta kaupbref huert er skrifad uar j Uassfirde j Jssafirde[1]) ꝺ̄ sama are og fyr seiger.

---

477. 15. júlí 1554. í Skarði á Skarðsströnd.

Kaupmálabréf Egils Jónssonar og Guðrúnar Þorleifsdóttur.

Add. British Museum 11, 242 (FM. 206) bl. 74v, blaðið mjög skemmt. Syrpa síra Gottskálks Jónssonar í Glaumbæ skr. 1543—93. Síra Gottskálk var bróðir Egils. Egill dó 1560 (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

[Jn nomine] domini amen.

War þesse kavpmale lystr oc stadfestr ꝺ̄ brvd[kavpsde]gi millvm Eigils Jonzsonar af eirne alfv. en Gvdrv[nar Þorle]ifsdottur af annare alfv. þa lidit var fra gvdz bvrd [ꝏ. d.] l. oc fiogr ar svnnvdagen næstan firir Mariv messo Magda[lene] j storvstofvnne æ Skarde æ Skardzstrond at svo firir skilldv [at vi]rdvligr herra Torleifr Palsson logman nordan oc vestan æ Islande [gi]pte nv j þenna tima adr greinda Gvdrvnv dottr sina fyrnefndvm Egle Jonzsyne med svo greindv fekavpi. at Eigil Jonsson skylldi hafa til kavpz med Gvdrvnv Þorleifzdotter iiij hvndrvt hvndrada j jordvm oc lavsafe. Hier j mot skylldi Gvdrvn hafa hvndrad hvndrada j jordvm oc xlc betr oc Lxxxc. j lavsafe silfri oc avdrvm peningvm. Jtem

1) Svo.

gaf optnefndr Eigill Jonsson Gvdrvnv kvinnu sinne lxc jord er heiter Seyla j tilgiof oc fiordvngzgiof oc xxc jord j morgvngiof þar næsta er heiter Groargil med þeim skilmala at þessar jarder skylldi vera ævenlig eign Gvdrvnar Þorleifzdotter oc hennar erfingia epter hana. Skylldi adr nefndur Eigill eiga enn besta grip vr hennar eigu ef hann lifde hana leingr. Skillde optnefndr herra Torleifr logman Gvdrvnu dottur sina malakonu j gard Eigilz Jonzsonar [oc þar] med festi Eigill Jonsson Gvdrvnv Torleifzdotter sier til logligrar [eigi]n kvinnu med þeim bokarinar ordum sem þar til heyra. Woru [þessir b]rvdlavpzvottar. Þordr Olafzson. Magnus Þordarson. Biarne Ha . . . . . [H]allr Avgmundzson prestar Schalholltz biskupsdæmiz. Þormodur Ara[son . . . . . .]narson. Gisle Jonsson. Sigvrdr Odzson. Are Jonsson. mo[rgum go]dum monnum næruerundum. oc til meire stadfestu og aud[syningar hier] um setum uier vor jncigle firir þetta kaupmalabref er [skrifat var] æ Skarde j Langadal einne nott epter Olafzmesso [hina . . . . æ sama] are sem fyr seiger.

---

478. 17. júlí 1554. í Húsavík.

Þorsteinn Finnbogason kvittar Jón bónda Magnússon um öll kaup og skipti þeirra í millum, að tilgreindum hluta í Svalbarði á Eyjafjarðarströnd, en Jón hafi fengið honum þar fyrir Grímsstaði við Mývatn.

AM. Apogr. 193 „Ex originali Svalbardenesi". Innsiglið var fyrir bréfinu (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Þath giore ec Þorsteinn Finnbogason Godum monnum vitanligt med þessu minu opnu brefi ath ec gef Jon bonda Magnusson kuittan og ǽiæruIausañ vm aull þau kaup edur skipte sem vid hôfum til samans haft med tilæeiknudum jardarpǻrte sem ec hefi feingit honum j jordinne Sualbardi æ Eyiafiardarstrond. hier j mote hefur hann feingit mier Grimsstǻdi vid Myvǻtn er liggur j Reykiahlidar kirkiu sokn. Og til sanninda hier vm set ec mitt jnsigli fyrir þetta bref skrif-

at ȷ Husauik þridiudaginn nestan fyrir Thorlacz dåg arum epter guds burd ↀ. D. L. og iiij.

---

479 22. júlí 1554. á Grenjaðarstöðum.

Vitnisburðr Þórðar Pétrssonar, að síra Jón Filippusson hefði lýst því fyrir sér, að hann mætti eigi „upp á tala" Vetrliðastaði, er hann hafi fengið Jóni byskupi Arasyni.

AM. Apogr. 4595 „Ur transscripto giördu laugardag næstan epter dyradag. 1555. Þær tvær differentiæ in margine eru teknar ur transscripto ýfer mörg Veturlidastadabref, giordu 1595" (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Um Veturlidastade.

Þat giore ec Þordur Pietursson godum monnum kunniktt med þersu minu opnu brefe. at þå lidit var fra guds burd ↀc dc fioretiger og niu ær ȷ Micklagarde um haustid. þæ ec fann biskup Jon heiten. og sira Jon Filpusson. þar talade ec uid adurnefndan sira Jon um hans peninga og þær jarder sem hann hafde ått. og þå ȷ burtt feingit ok sierdeiles um jordena Ueturlidastade ȷ Hnioskadal. spurde ec hann huortt hann hefde peninga upp fyrir borid edur eige. Edur huðrtt hann edur hans arfar mætte upp å tala. En nefndur sira Jon Filpusson gaf mier þad svar. at hann sagdist þar upp æ eige tala meiga þui biskup Jon hefde sier martt uel til gertt bædi ȷ hægum reikningsskap um þau vaulld og storf sem hann hefde[1]) af honum haftt. ok so margar kvader sem hann gertt hefde[1]) fyrir sig og Þorgerde þionustukonu sina. Þui sagdest hann þar eige meiga upp æ tala. mæ eg hier eptter sveria ef þaurf krefur. Ok til sanninda hier um set ec mitt ȷncigle fyrir þetta bref er gertt uar a Greniadarstodum sunnudagenn næstan fyrir Jåkobbi. anno domini ↀ dc l og iiij.

---

1) hafde (transskr. 1595).

480. **22. júlí 1554.** **á Nauteyri.**

Jón Steinsson vitnar, að hann hafi aldrei heyrt Björn Guðnason geta annarra meina í milli Þorleifs Björnssonar og Ingveldar Helgadóttur en fjórmenningsmeina.

AM. Apogr. 1006 „Ex originali Sæmundar Magnússonar á Holi j Bolungarvík“ m. h. Styrs Þorvaldssonar, og var innsiglið þá fyrir bréfinu. (Uppskrift Einars Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Suo felldan vitnisburd [ber] eg Jon Steinsson ath eg er nu siotijgi ara gamall. Suo og war eg madur Biarnar heitins Gudnasonar j xx. ar war eg opt sinnis a þeim þingum er Biorn Gudnason þingadi um taladi og uppa kiærdi peninga Biarnar heitins Þorlefssonar. heÿrdi eg alldrej j fÿrgreindum tíjma Biorn Gudnason annara meina gieta millum Þorleifs Biornssonar og Ingvelldar Helgadottur enn fiőrmennings meina og aldrei vissi eg oftnefndan Biorn Gudnason aunnur mein frammi hafa vid Biorn Þorleijfsson medan þeir lifdu bæder Biorn Gudnason og hann. Suo og hef ec aldreij heÿrt annara meina gietid j mína lijfs tijd millum fyrrsagdra manna Þorleifs og Inguelldar enn fiormennings meina fyr enn nu fyrir fæm ærum xij edur þrettan. og hier efter vil eg sueria ef þurfa þiker. Og thil sanninda hier um set eg mitt innsigli fyrir þetta brief er skrifad var á Nauteyri i Jsafirdi Sunnudaginn næstan fyrir Jakobsmesso wm sumarid arum efter Gudz burd m. d. l iiij.

---

481. **3. ágúst 1554.** **á Helgastöðum.**

Sjöttardómr á héraðsþingi, kvaddr af Páli Jónssyni, er þá hafði „sýsluna í Þingeyjarþingi“, dæmir síra Halldóri Benediktssyni jörðina Einarsstaði í Kræklingahlíð og fullrétti fyrir ólöglega aðtekt Brynjólfs Jónssonar á þeirri jörðu, en konungi fjórar merkr.

AM. Apogr. 4589 „Ex orig. Sigurdar Einarssonar (Biskups.) 7 innsigle eru under brefenu. Eckert af þeim er Påls Jonssonar, enn Starkadar Valtirssonar hanger tvisvar þar under, ultimis locis“ (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Þeim godum maunnum sem þetta bref sia eda heyra senda Jon Magnusson. Tumas Asmundsson. Biarni Benidick[t]sson. Þorlakur Asmundsson. Arnfinnur Simunarson. Starkadur Waltirsson. Quediu Guds og sina. kunegt giorande ad þa er lidit var fra Guds burd ꝏ. d. l. og iiij. á faustudaginn næstan epter Olafsmesso ena fyre[1]) á Helgastodum i Reykiadal áá almenniligu hieradsþinge vorum vier til doms nefnder af heidarligum dande sueine Pale Jonssyne sem þa hafde sysluna j Þijngeyarþinge at skoda og rannsaka oc fullnadardoms atkuædi á at leggia vm þa akiæru er presturinn Sera Halldor Benedicktson klagade oc kiærde til Bryniolfs Jonssonar. J fyrstu at hann villde skiota sier vndan logum epter þvi at fyrnefndur syslumadur Pall Jonsson liet honum ádur logliga til seigia. at hann skyllde koma j adurgreindan stad og dag med oll sin bref oc skilrike. oc hins annars at fyrnefndur Bryniolfur Jonson hafde lagt sig oc sitt mál vnder log vid þrattnefndañ Sera Halldor. at næsta þinge sem være áá Helgastodum. oc fyrskrifadar Greiner. Stefnde sera Halldor Bryniolfe Jonsyne þar strax á þinginu oc oss fyrirskrifudum monnum hiaverendis fyrir þá sok at optnefndur Bryniolfur hefde rofit oc brotid sitt eigit bref oc dandemanna dom oc logmans wrskurd sem greindur Sera Halldor hafde fyrir jordunne Einarsstodum er liggur j Kræklingahlid. Somuleidis vm þau logved sem hann þottest eiga i allre annare fasta eign[2]) Bryniolfs Jonssonar. oc fyrir þessar adurskrifadar saker beidist Sera Halldor doms á adursogdu male oc fyrir oss kom[n]u. dæmdum vier adurnefnder domsmenn med fullu doms atkuæde stefnuna laugliga oc fyrsagdan Bryniolf Jonson logliga fyrir kalladañ oc þad bref. Suo oc þann dande manna dom oc logmans wrskurd sem presturinn Sera Halldor liet þar vpp lesa myndug oc skialeg j ollum sinum Greinum oc Articulis oc obrigdeliga halldast eiga ad logum oc jordina Einarstade eign Siera Halldors Benedicktsonar epter fyrsogdum brefum. Enn Bryniolfe Jonssyne. xlc. af þeim peningum sem vier reiknudum þar á þinginu oc hann var skylldugur at ordinn Sera Halldore Bene-

1) þ. e. 3. ág. á Ólafsmessu síðari. 2) eigin, hdr.

dicktsyne. reiknadiz þad at vera xlvc. Enn Sera Halldore dæmdum vier laga abata á þeim vc. sem vm̄fram̄ voru og afgeingu adurskrifudum xlc. enn fyrir þad at Bryniolfur Jonson hafde ologliga at sier tekit ȷordina Einarstade fra þui er domurinn var áfallinn. og logmans vrskurdur. þa dæmdum vier Sera Halldore fullrette enn konginum iiij merkur enn sera Halldor eiga logved i ollum ȷordum Bryniolfs. enn Bryniolfe fulla aura fyrir sina fasta eign þa hann villde selia sinar ȷarder epter þui sem Bok seiger. oll þau kaup omýndug upp fra þui er siera Halldor atte logved i hans peninga þau meire væri enn fimm hundrut sem þeirra Giorningsbref vtvisar.

Sam[þykkti] þennan̄ vorn dom adur nefndur syslumadur og setti sitt ȷncigle med vorum ȷnsiglum fyrir þetta domsbref. skrifad sio nottum sıȷdar enn fyr seiger[1]).

---

482. 8. ágúst 1554. í Spjaldhaga.

Tylftardómr, kvaddr af Oddi lögmanni Gottskálkssyni, dæmir síra Torfa Jónssyni ráðspjöll dóttur sinnar, Arnfríðar, er síra Oddr Þorsteinsson hafði lokkað til saurlífis, þótt hún væri í ómegð, og að af síra Oddi skyldu skorin bæði eyrun, ef hann gyldi eigi ráðspjöllin, en útlægr úr Norðlendingafjórðungi alla ævi, „og þar með af honum höndina hægri í kongssökina, nema þeir vili meiri miskunn á gera, er refsingunni eiga að ráða að lögum“.

Dómabók þjóðskjalasafnsins í fol. (fyrrum í eigu Jóns dómstjóra Pétrssonar) bl. 142—3, skr. ca. 1600 (= *a*). — Lbs. 63, 4to., bl. 343—5, skr. ca. 1640. — Thottssafn 595, 8vo., skr. ca. 1680. — Lbs. 115, 4to., I, 123—5, m. h. síra Jóns Halldórssonar ca. 1720—30. — Steph. 60, 4to., bls. 41—3 m. h. síra Eyjólfs á Völlum (d. 1745) (uppskrift Jóns Sigurðssonar þar af í JS. 372, 4to., bls. 369—72). — Ónýt ágrip eru og til af dómi þessum. (Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Domur wm Sera Odd Þorsteinsson. [hann lockade stulcku til saurlijfis sem var ȷ omegd[2]).

Aullum Maunnum sem þetta Bref sia edur heyra senda[3])

1) þ. e. 10. ág. 2) [b. v. 63. 3) sendum vier.

Jon Magnusson[1]). Grijmur Þorleifsson. Gunnar Gijslason. Einar Bryniolfsson. Þorbergur Bessason. Jon Einarsson[2]). Þorsteinn Tumasarson[3]). Hallur Eigilsson. Gudmundur Nichulasson. Teitur Magnusson. Asgrimur Jonsson. Oddur Halldorsson q[uediu] Gudz og sina[4]) kunnugt giaurandi at þa lidit var fra gudz burd ꝏ. D. L. iiij a miduijkudaginn næztañ fyrir Laurentij[5]) vm sumarid j Spialldhaga j Eÿiafijrdi [a þriggia hreppa þijngi riettu[6]) at skipan og skickan forlagi oc fyrirsaugn Knuts Steinssonar hirdstiora og Bijfalningsmanns ÿfer allt Jsland worum vier j dom nefnder af heidarligum manne Oddi Gottschalkssyne laugmanne nordan oc ueztan a Jslandi til at skoda og ransaka og fullnadardoms atkuædi a at leggia vm̃ þa akiæru er Halldor Þorlacksson j laugligu vmbodi Sera Torfa Jonssonar [fram̃ bar og[7]) klagadi til sira Oddz Þorsteinssonar at hann hefdi suikit [sinn hvsbonda[7]) nefndañ sera Torfa j riettri tru og lockad hanz omaga til samlagz vid sig med sijnum[8]) konztrum og gaulldrum[9]) epter þui sem þær galldrabækur innehielldu er fundizt haufdu[10]) j [hanz geÿmslu[11]). Nu sakier þess at suo stendur j vorre landzlagabok at allar þær meÿiar og konur sem menn vilia rækt a leggia og verda þær legnar. þa skulu þad dæma xij skynsamer menn bædi riett og radspiaull epter þui sem þeir sia at hinn sie vel sæmdur af er riettinn a ad taka ad laugum. Suo og sannprofadizt þar fyrir oss at greindur sera Torfi fader sagdrar[12]) Arnfrijdar hafdi arfleidt hana laugliga til tijutijgi hundrada epter sinn dag. Jtem j annari grein vijsar suo laugmalid at madur skuli taka half manngiaulld a dottur sinne slijk sem sa er madur til er konu la ef hann væri[13]). saklaus drepinn. Jtem j þridiu grein uottar suo laugmalid at þa menn sem til refsingar hafa giort skal a þijng færa og epter domi refsing a leggia. Þui j gudz nafni fyrir þessar greiner og þær fleiri er j laugmalinu stañda og hier ad hnijga dæmdum vier fyrr nefnder domsmenn med fullu

1) Marteinsson 115. 2) Eiriksson 595. 3) Thumasson 63, 115; Simonarson 595; eyða *i* 60. 4) 60, 115; vora *a*, 63, 595. 5) messu b. v. 115; dag b. v. 595. 6) sl. 63, 60, 115; [þingstad Riettum 595. 7) [b. v. 595. 8) b. v. 63, 60. 9) galdra verkan 595. 10) hafa 595. 11) [geymslu sera Oddz 595. 12) sl. 595. 13) þa b. v. 595.

doms atkuædi þratt skrifudum sera Torfa suo mickla peninga ȷ rđdspiaull epter þessa sijna dottur Arnfridi sem hann mætti[1]) gefa henni at laugum. Enn fyrir þui at laugmđlid seigier at sa skuli suara lagarefsingum sem ei hefur fie til. eñ [goder menn uissu at þratt nefndur[2]) sera Oddur hafdi[3]) vnnid odadaverk med þessari ungri[4]) stulku dæmdum vier at af honum skylldu skierazt bædi eýrun ef hann gilldi ecki rđdspiaullin [ad næstum fardǒgum[5]). Enn ȷ riettarfarit dæmdum vier margnefndum sera Torfa þau xx[c] er hann sagdi[6]) at Bondinn Þorzteinn Gudmundzson hefdi gefid [sýne sıȷnum til kuonarmundar[8]) og hann bondan skylldugan at greida hit firzta sal innan manadar [ad heyrdum Dominum[5]). enn alltt golldit at næztum fardaugum. Þar med dæmdum vær fiolnefndañ sera Odd Þorzteiñsson [ad logum[5]) utlægan af þessum fiordungi [landsins. sem er Nordlendingafiordungur vm[5]) alla sıȷna æfi og þar med af honum hendina hægri ȷ kongz saukina[9]) nema þeir vilie meiri myskunn a giaura er refsingunne eiga at rada at laugum. Saumuleidis dæmdum vier adurnefnda Arnfridi skýllduga at taka lausn og skrifter af biskupinum at domkirkiunne med vmsia kongz vmbodsmanns [[Þui þad finnzt ȷ laugmalinu skrifad ef omagi uinnur utlegdarverk þa sie hann hýddur af biskupinum. kona [firrist sokina[10]) ef hun er naudug leigin eda er omagi. Eñ þad stendur huorgi at kongur eigi a omagaverkum. Þui aunguan a kongur riett a þeim sem ei a sialfur a sier[11]).

Samþýckti þennañ vorn dom adur skrifadur Oddur Laugmann[12]).

[Epttir þennañ dom geinginn fieck Sera Oddur Þorsteinsson kuittunarbref af Knvte Steıȷnssyni sem þa var hǒfudzmadur yfir Jslañde[13]).

---

483. **8. ágúst 1554.** **á Grund**

Vitnisburðr Brynjólfs Jónssonar, að hann hafi aldrei heyrt

1) mätte 595. 2) [oss synist suo at ădurtiedur 595. 3) hafe 595. 4) ungu 63, 60, 595. 5) [b. v. 595. 6) segir 595. 7) b. v. 595. 8) [sier 595. 9) sakeyrer 595. 10) [60, 63; firrizt soknina, *a;* frijast sokina 115. 11) [sl. 595. 12) -madur et cetera 115. 13) [b. v. 595.

sira Jón Filippusson átelja sölu sína a Vetrliðastöðum í hendr Jóni byskupi Arasyni.

AM. Apogr. 4593 „ur transscripto giördu laugardag næstan epter dyradag. 1555". — Apogr. 4598 eptir transscripto sunnd. næstan fyrir uppstigningardag 1595. (Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Um Veturlidastade.

So felldan uitñesburd ber ec Bryniolfur Jonsson at ec heyrda sira Jon Filpusson lysa þui fyrir[1]) mier at hann hefde selltt og gefit biskup Jone ȷordena Veturlidastade til fullrar eignar. med handsaulum og uottum. halfa ȷ profentu. ok halfa fyrir peninga. ok er þad uel þo hann niote hennar fyrir þui eg hefur elfst[2]) af kirkiunar eign. sagde sira Jon at hans dotter hefde feingid nockra neyd af sinum syne Filpus. lyste hann þessu medan þeir lifdv bader. Ok alldre heyrda ec sira Jon æsaka þersa[3]) ȷord nie brigde[4]) a bera medan biskup Jon lifde. og uar ec j nægrenne vid hann. þa sira Jon fiek þersa ȷord ȷ burtt. Ok til saninda hier um set eg mitt jncigle fyrir þetta uitnesburdarbref er skrifat uar æ Grund ȷ Eyiafirde miduikvdagenn næstan fyrir Laureñtiusmessv. anno domini ꝏ dc l og iiij.

---

484. 17. ágúst 1554. í Hafrafellstungu.

Jarðaskipti þeirra feðga Þorsteins Finnbogasonar og Vigfúsar, sonar hans, og kaupir Þorsteinn vegna Jóns Sigurðssonar og Þórunnar Árnadóttur, konu hans, Hafrafellstungu að Vigfúsi fyrir Hofstaði við Mývatn og Hólkot í Laxárdal.

Frumbréfasafn JS. nr. 12, frumrit á skinni, komið frá „S[igfúsi] Schules[en] 4/9 [18]58". Öll (4) innsiglin eru dottin frá. (Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni). — AM. Apogr. 70 „Ex originali, sem vered hefur Sira Skúla Þorlákssonar, og sidan minn. Eg feck brefed fra Halldori Einarssyne, Brefed er ritad á plumpt þyckt illa skrifad kalfskinn. Originalinn sende eg 1724 Sira Magnuse Markússyne, til ad gefa eiganda Hafrafellztungu"

1) Vantar í transskr. 1595. 2) „lege eflst" (AM.), og svo transskr. 1595. 3) þeirra, Apogr.; AM. leiðrétti; þessa, transskr. 1595. 4) brigd, transskr. 1595.

(AM.). Þegar Arni hafði bréfið í höndum, var það með öllum innsiglum. — AM. 255. 4to., bls 206—7 (uppskrift Einars Þorkelssonar þar af í þjóðskjalasafni.)

Hafrafellstungu Bref 1554[1])

Þat giorum vier Hiorleifur Skvlason. Kolbeirn Tumasson. Gottskalk Solfvason og Tumas Kolbeinsson. godum mon[n]um vitvrligt med þessu uoru oppnu brefi. at þa er lidit var fra gudz bvrd ꝏ. uc. l. og iiii ar. a fostvdagin næstan epter ascumpcio Marię. ȷ Hafrafellztungu. uorum uier ȷ hia saum og heyrdum æ ord og handaband þessara manna. Þorsteins Finnbogasonar. og Vigfusar Þorsteinssonar at greindur Þorsteirn keypti ȷordina Hafrafellztungu uegna Jons Sigvrdzsonar. og hans kuinu Þorunar Arnadotter[3]) med ollvm þeim gognvm og giædum sem greindri ȷordu fylger og fylgt hefur at fornu og nyiv. og fyrr greindur Uigfus var fremst eigandi at ordin. med ȷayrde og samþycki hans heidarligrar dandi kuinu. Hier ȷ mote gaf Þorsteirn Finbogason. uegna Jons og Þorunar. fyrr skrifadra hiona. ȷordina Hofstadi. fyrir xlc. sem liggur ȷ Reykiahlidar kirkiv sokn. og Holkot ȷ Laxardal ȷ Þuerar kirkiu sokn. og ȷordina Strandhofn sèm liggur ȷ Hofs kirkiu sokn. med ollum þeim gognum og giædum sem greindum ȷordum fylger og fylgt hefur at fornu og nyv og þrat[t] nefnd hion vrdu fremst eigandi at. med þeim skildaga ef af kyne at ganga Hofstader þa skildi fyrr skrifadur Uigfws sier adr[a]. xlc. ȷord. eda tvær. xxc. ȷarder sem honum uel likar ȷnnan syslv. og so ef Holkot kyne af at ganga. skylldi hann eiga so micid at dyrleika ȷ anare ȷordv. En kyne og med logvm af at ganga Hafrafellztunga af Jone Sigurdzsyne. þa skylldi hann at fyrr skrifvdvm peningum aptur ganga. og so somvleidis Uigfws at Tungv. ef þær ȷarder bregdaz sem fyrr skrifad stendur. Skildv þau hionen Uigfws og Þorbiorg eigin[4]) Þorunar ȷordina og hennar eckta barns epter hana. en ef audru vis fielle erfdin. þa skilldi Fusi eignaz Hafrafellztungu. en hennar erfingiar so hafa peninga ȷ ȷordum sem fyrir komv. Ok til sanenda hier um setium uier fyrr skrifader menn

1) Utan á bréfinu. Ártalið er m. h. Árna Magnússonar. 2) 255; Thorleiffur(!) 3) Svo. 4) Svo = eign.

uor ȷnsigli fyrir þetta ȷardarkaupsbref skrifad ȷ sama stad degi og are sem fyrr segier.

---

485. 18. ágúst 1554. í Hafrafellstungu

Kvittun Þorsteins Finnbogasonar til Jóns Sigurðssonar fyrir andvirði Mjölbrigðastaða.

Lbs. 122, 4to., bl. 41, m. h. síra Vigfúsar Jónssonar í Hítardal (d. 1776). Sbr. bréf frá 28. ág. 1553. (Dipl. Isl. XII. nr. 337). Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Þad medkenne Jeg Þorsteinn Finnbogason, ad Eg hefe medteked xxvjᶜ i frijdum peningum og smiörum og vadmalum af Ione Sigurdssyne sem hann átte ad giallda mier fyrir ȷordena Miolbrijgdastadi sem Eg sellde hönum. þvi gef Eg hann fyrrgreindañ Ion Sigurdssonölldungis kvittañ fyrir ädur skrifad ȷardarverd. fyrir mier og öllum minum efterkomendum. þvi set Eg mitt ȷnnsigle fyrir þetta Bref. skrifad i Hafrafellstungu. laugardagen nærstan effter ascensio Mariæ. árum effter Guds burd 1554.

---

486. 22. ágúst 1554. á Meli.

Samningr Árna Gíslasonar og Ásgríms Einarssonar, og lofar Ásgrímr að selja Árna fyrstum 30 hundr. í Stóruborg í Vestrhópi fyrir 30 hundr. í jörðum í Húnavatnsþingi, svo að Ásgrími vel líkaði.

AM. Apogr. 4575 „Ex orig. Hlidarend. ordriett enn ei stafriett. Á brefinu er eigin hönd Árna Gíslasonar“ (AM.). (Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Þath giorum vier Jon Þordarsson prestur. Jon Þorsteinsson Magnus Ellendsson godum monnum kunnigt. med þessu voru opnu Brefi ath Arum epter Gudz burd ꝏ. d. l. iiij. Midvikudaginn næstañ epter assumsio Marie um sumarid æ Mel ȷ Midfirde vorum vier ȷ hia sæum og heyrdum æ ord og handaband þessara manna. af Eȷnne alfu Asgrims Einarssonar. Enn af annare alfu Arna Gislasonar. ath suo fyrer skȷȷlldu ath adurnefndur Asgrȷȷmur lofade adurnefndum Arna

Gislasýne med handabande ath selia honum fyrstum. xxxc. ȷ ȷordunni storu Borg ȷ Vesturhőpe. hier ȷ mőt lofade Arne Gislason Asgrime Einarssine. xxxc. ȷ ȷordum ȷ Hunavatnzþȷȷnge suo Asgrime vel lȷȷkade. Og til sanninda hier vm setium vier fyrnefnder menn vor ȷnnsigli firer þetta [brief] er skrifad var ȷ sama stad deige og are sem fyr seiger.

---

487. 21. september 1554. á Grund.

Vitnisburðr síra Andrésar Jónssonar, að hann hafi heyrt síra Jón Filippusson lýsa því, að hann hafi selt Jóni byskupi Arasyni Vetrliðastaði til fullrar eignar.

AM. Apogr. 4596 „Ur transscripto giörðu laugardag næstan epter dýradag. 1555". „Þesse vitnisburdur stendur ordriett samhliöða i transscripto yfer mörg Veturlidastadabref, giörðu 1595" (Páll Hákonarson). (Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Um Veturlidastade.

Þat giore ec sira Andries[1]) Jonsson godum monnum kunnigt med þersu minu opnu brefe þa lidid uar fra guds burd. ∞. dc L. ȷ kirkiunne ꜵ Munkaþuera um sumarit mꜵnudagen næstan fyrir Olafsmessu. heyrda ec sira Jon Filpusson lysa þui fyrir mier at hann hefde feingit og sellt med handsaulum til fullrar eignar biskup Jone Arasyne ȷordena Ueturlidastade. og alldre hefur ec annad heyrt medan biskup Jon lifde. voru hier uidstadder fleire goder menn adrer og hier epter vil eg sveria fullan bokareid ef þurfa þicir. Og til sanninda hier um set eg mitt ȷncigle fyrir þetta vitnesburdarbref huertt skrifat uar ꜵ Grund ȷ Eyiafirde. Mattheasmessu[2]) um haustid þa lidid uar frꜵ guds burd ∞ dc l. og iiij. ar.

---

488. 21. september 1554. á Grund.

Vitnisburðr Erlends Þórhallasonar, að hann hafi heyrt síra Jón Filippusson lýsa því, að „hann hefði fulla og alla pen-

1) Andres (transskr. 1595). 2) Svo (þ. e. Matthæusm.).

inga uppborið“ fyrir Vetrliðastaði, sem hann hafði fengið Jóni byskupi Arasyni til eignar.

AM. Apogr. 4594 „Ex originali chartaceo“. Innsigli Erlends var fyrir bréfinu. „Þetta bref er ritad sem sômu hendi sem transscriptum Sira Svarts Arnasonar og Magnuss Gunnsteinssonar 1555 yfir marga vitnisburde um Veturlidastada sôlu“ (AM.). „Þesse vitnisburdur Ellinds Þorhallasonar er ordriett samhlióda i þvi stora transscripto 1595“ (Páll Hákonarson). (Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.)

Um Veturlidastade.
Jhesus.

Suo felldan vitnesburd ber eg Erleñdur Þorhallason at ec uar vid staddur og fleire goder menn adrer æ Grund ȷ Eyiafirde at sira Jon Filpusson lýste þui suo ec heyrda. at hann hefde selltt og feingit biskup Jone Arasyni til fullrar eignar med handsaulum jordena Ueturlidastade. ok þersu lýste hann ȷ annan tima ȷ Glæsebæ. suo ec heyrda. ok suo lyste sira Jon Filpusson fyrir mier at hann hefde fulla og alla peninga upp borid fyrir fyrr sagda ȷord Ueturlidastade. Ok alldre hefur ec annad heyrtt ꜳ medañ biskup Jon lifde. Enn ȷordeñ Ueturlidastader uæri. og uerid hefde. eigñ Jsleifz Sigurdzsonar. ok Þorunnar Jonsdottur. Eptter þui biskup Jon hafde þeim feingit og afeñt til fullrar eignar. og uar eg þeirra þienare og heimamadur upp ꜳ vı ꜳr. var eg vid staddur fyrgreint samtal og lysı̃ng sira Jons Filpussonar og Þorunnar Jonsdottur fyrir kirkiudyrunum ꜳ Grund ȷ Eyiafirde. Enn þau uoru at tala um ȷordeña Veturlidastade. ȷnne ȷ kirkiune. Ok hier eptter vil ec sueria fullañ bokareid ef þurfa þicir. Ok til sanninda hier um set ec mitt ȷnncigle fyrir þetta vitñesburdarbref. hvert gertt var og skrifat ꜳ Grund ȷ Eyiafirde. æ Mattheusmessu um haustid. þꜳ lidid var frꜳ guds burd. ꝏ. d^c l og iiii ær.

---

489. **21. september 1554.** **á Grund.**

Vitnisburðr Jóns Ólafssonar, að hann hafi heyrt síra Jón Filippusson lýsa því, að hann hafi selt Jóni byskupi Arasyni Vetrliðastaði til fullrar eignar.

AM. Apogr. 4592 „Ur transscripto giördu laugardag næstan epter dýradag. 1555“. (Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni.

Um Veturlidastade.

So felldan uitñesburd ber ec Jõn Olᾶfsson at ec heyrda sira Jon Filpusson lysa þui fyrir mier j Glæsebæ og Huassafelle at hann hefde feingit og selltt med handsolum biskup Jone Arasyne ȷordeña Ueturlidastade til fullrar eignar ok alldre hefur eg annat heyrtt enn þerse ȷord Ueturlidastader uære eign Jsleifs og Þorunnar Jonsdottur. medan biskup Jon lifde. So heyrda ec fyrnefndur Jon Olæfsson sira Jon Filpusson lysa þersu fyrir mier i Huassafelle æ Nichulᾶsmessu um veturin godum monnum fleirum hiæ uerande og hier eptter uil ec sueria fullan bokareid ef þurfa þiker. Ok til sanninda hier um set eg mitt ȷnncigle fyrir þetta vitnesburdarbref. huertt skrifat uar ᾶ Grund ȷ Eyiafirde. Mattheasmessu um hausted þa lidit uar frᾶ guds burd. ᴍ. dc l. og iiij. ᾶr.

---

490. 22. september 1554. á Auðunarstöðum.

Vitnisburðr Ólafs Þorleifssonar, að Einar Ólafsson hafi búið á Stóru-Borg og að hann hafi aldrei annað heyrt en að sú jörð hefði verið eign Einars, fengin honum af Gottskálki byskupi fyrir Auðkúlu.

AM. Fasc. LXXII, 4, frumrit á skinni (m. h. Árna Gíslasonar), og er innsiglið fyrir. — AM. Apogr. 1005, m. h. Styrs Þorvaldssonar („Ex originali Sæmundar Magnussonar a Holi j Bolungarvik“). (Uppskriftir eru í þjóðskjalasafni, Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar af hinu fyrra skjali, Einars Þorkelssonar af hinu síðara).

Witnisburdur Olæfs wm[1]) Borg ȷ Westurhőpi.

Þath giori Eg Olæfur Þorleȷjfsson godum monnum[2]) kunnigth med þessu minu opnu brefi ath Ec biő æ minne Borg i Westurhőpi vi ær. hafdi eg greiñda ȷord thil byggingar af Eíjnari Olæfssyni. Gallt Ec honum leijgur og landskylldir. Biő greiñdur Eȷjnar æ Stőru Borg i aull þau ær

1) tvíritað. 2) godum, hér ofskrifað.

og alldreij hefi ec annad heyrth Enn fyʀ nefnd ȷord Stőra Borg hefdi werid Eign Einars Olæfssonar og biskup Gottskælk hefdi feingid nefndum Einari greinda ȷord Borg fyrir iordina Audkulu. hefi ec hier aldreij heyrth tuijmæli æ leıȷka Og thil sanniñda hier wm̄ set ec mitt innsigli fyrir þetta bref Efter hueriu eg wil sueria ef þurfa þikier. war þetta bref skrifath æ Audunarstaudum ȷ Wıȷdidal laugardaginn efter ymbruwiku wm̄ haustid ærum Efter Gudz burd ꟾꟾ d l iiij.

---

491. 24. september 1554. á Krossi.

Vitnisburðr Einars Eyjólfssonar, að Jón Árnason á Geithellum hefði á banastundu lýst því, að hann hefði ranglega dregið Hrómundarey og hálfan reka frá Melrakkanesi og „innskrifað í máldagann Geithellakirkju"; hafi hann því „beðið prestinn fyrir guðs skuld og sinn heiðr burtu að skafa".

AM. Apogr. 4313, tvær uppskriftir, „Ex orig." frá „Petre Asmundssyne á Ketilsstödum á Völlum", önnur m. h. Styrs Þorvaldssonar, en hin staðfest 1708, og er henni fylgt hér. (Uppskrift Einars Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Um Hromundarey[1]).

Þat giore ec Einar Eyiolfsson godum monnum kunnigt med þessu minu opnv brefi at ec heyrde faudur minn Eyiolf Asbiarnarson opt þui lysa og godum monnum fraseigia at hann hefdi verit vid staddur og vppi yfir verit þa Jon heiten Arnason sem atte Geithella. j Alptafirde giorde sina testamentum[2]). fyrir sina daudstid. og þesse fyrgreindur Jon Arnason hefdi opinberliga lyst fyrir preste sira Einare. er þann tid hiellt Hofstad j greindum firde. og sier og morgum audrum monnum. at hann hefdi sier rangliga eignad og vndir sig dreigid med fölsk heit oc ranginde Hromundarey fra Melrackanese. og halfañ reka. og hann hefdi med sinne sialfs hendi rangliga og falsliga þessa Hromundarey og reka fra Melrackanesi jnnskrifad j maldagan Geithellakirkiu og hann hefdi bedit presten fyrir gudz skulld. og sinn heidur burttu ad skafa. or maldaganum þetta sitt ranginda skrif suo

1) m. h. Árna Magnússonar. 2) Svo.

at siner epterkomendur hielldi ecki eptir sig þessare eign rangliga. hier eptir vil ec sueria ef þurfa þiker. og til sannenda hier vm set eg mitt jnsigle fyrir þetta vitnisburdar bref skrifat a Krosse. a. Strǫnd. árum eptir Gudz burd þushundrud fimm hundrud fimmtigir. og fiǫgur. manudagenn nęstan epter jmbru daga vm haustid.

Þetta fyrir framan- og ofan-skrifad er riett utskrift af originalbrefe ritudu á kalfskinn vel læseligu, óskornu, ó-skófnu, og j allan mata falslausu, hvert originalbref med underhangandi heilu og læselegu innsigle Einars Eÿiolfssonar vier underskrifader sáum og lásum j Skalhollte þann 18. Martij Anno Christi 1708.

Magnus Markusson. Haflide Bergsveinsson.
Snorre Jonsson. Ormur Dadason.

---

492. [haustið 1554]. á Seylu.

Brot úr dómi, er dæmir Þórunni Jónsdóttur á Grund að leiða tvö lögleg vitni að því, að síra Jón Filippusson hafi selt Jóni byskupi Arasyni jörðina Vetrliðastaði, ella sé jörðin fallin síra Geirmundi, syni síra Jóns Filippussonar, eftir ættleiðingarbréfi hans.

AM. Apogr. 4590 „ur transscripto giördu laugardag næstan epter dýradag 1555“. Árni ritar í bréfsbornið ártalið „1554“. (Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Um Veturlidastade.

Jn primis stendur so j uore landzlagabok at [epter] gognum og vitnum skal hvertt mæl dæma. J annare grein st[endur so]. Nu uill madur selia land sitt med uerde et cetera. Jtem j sama kapitula et cetera. jtem j þridiu grein huervitna þar sem menn skiptast husum uid edur kaupa j[ordum]. jtem j. v. grein. aull skilord sem menn gera j kuennagipptingum. og so ef menn kaupa jarder. jtem j siottu grein. Nu skulv halldast handsaulud mal. fyrir þessar greiner og fleire adrar sem hier at hniga og j laugmalenu standa dæmdum vier fyrnefnder domsmenn med fullnadardoms atkuæde. Þorunne Jonsdotter edur hennar logligan umbodsmann skylldugan at leida ii lauglig vitne sira Geir-

munde hia verañda. þau at svo suære. þau hefde hia verid. at sira Jon Fillpusson sellde. feck og afente biskup Jone med fullum handsolum jordena alla Ueturlidastade skal þerse uitne leid[a] fyrır fardaga næsta eptter komande ǎ̃rs. fallest þau uitne þa leidde[1]) hun þæ ii logliga uotta. þæ heyrtt hefde sira Jon lysa þui at hann hefde sellt biskup Jone fyrsagda ȷord med handsaulum. leiddest þau þǎ̃ stæde ȷord sem komin uære. En hun greidde so mikit fie sem ecki [er] ædur bitalat fyrir adur greinda ȷord. fallest þersse vitne. þa dæmdum vær ȷordena prestenum eptter sinu ættleidingarbrefe. en Þorunne aura sina af þrattnefndum Geirmunde.

---

493. 26. september 1554. undir Núpi.

Jón Nikulásson og kona hans, Helga Jónsdóttir, fá Eggert lögmanni Hannessyni jörðina Rauðsdal efra á Barðaströnd, en Eggert kvittar þau „um umboð og peningameðferð“ „hans vegna í næstu tvö ár og svo um allar aðrar áklögur“.

AM. Apogr. 1338, m. h. Orms Daðasonar 1729, eftir frumriti, sem læst var saman við kaupbréf um Rauðsdal frá 21. febr. 1554. (Dipl. Isl. XII. nr. 431) — Jarðabókarskjöl Árna Magnússonar, Barðastrandarsýsla 12, uppskrift gerð í Haga á Barðaströnd 15. júní 1703, samlesin af tveim tilgreindum mönnum. (Uppskriftir eru í þjóðskjalasafni, Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar að hinu fyrra, Einars Þorkelssonar að hinu síðara).

Þat giorum vær Torfi Fvsason. Sygurdur Þormodson. Einar Gislason. Sveinn Arason. godum monnum kunnigt med þessv voru opnu brefi. arum epter gudz burd. ꝺ. d. l. iiij ar ǎ̃ þridiudaginn næstan fyrir Mikalsmesso um hustit[2]) vñder Nupi ȷ Dyrafirdi uorum uær ȷ hia saum og heyrdum ǎ̃. at Jon Nikulasson og Helga Jonsdotter hans kuinna at lostvgligvm vilia med fullu ȷayrdi oc hañdabañde. fiengu þau Eggert Hannessyne ȷordina efre Raudsdal er liggur ǎ̃ Bardastroñd ȷ Briamslækiar kirkiu sokñ til fullrar eignar og frials forrædis auñdan[1]) sier oc sinum erfing[i]um Enn under adurgreindan Eggert oc hans erfingia med

1) Svo. 2) Svo; haustid Jb. 12. — Dagsetning hér er 25. sept.

aullum þeim gognum oc gædum sem greindre jordu fylger oc fyllt hefer at fornu og nyu bædi til sios og lañ[d]s og þau vrdu fremst eigandi at epter sinu kaupi. Enn hier j mot gaf Eggert Hannesson fyrsogd hion aulldvngis kuitt og ǻkiærulaus fyrir sier og sinum erfing[i]vm og epterkomeñdvm. um vmbod oc peniñga medferd sem fyrskrifud hion hofdu haftt hans vegna j næstv. ij. ar og so vm allar adrar aklogur sem hann matti til fyrgreindra hiona tala sinna vegña. skylldi fyrskrifadur Eggert hallda fyrgreindri jordu til laga. Enn optskrifut hion svara lagariptingum. Og til sanninda hier vm festvm vier fyrgreinder menn vor jnnsigle fyrir þetta giorningsbref. hvert er skrifat var j sama stad og ari deigi sijdar Enn fyr seiger.

---

494. 3. október 1554. í Nýborg.

Konungr býðr Pétri Godske að flytja tilgreind matvæli til Nýborgar (hér einungis tekið það, sem greint er íslenzkt, eða ætla má, að íslenzkt sé).

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 4, 433. Uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar er í þjóðskjalasafni.

Peder Goske fick breff att skulle sende thette eptherschreffne godtz tiill Nyborg aar etc. m d l iiij then ottensdag nest epther sanctj Michaelis dag.

. . . .

[Item Islandtz fish i lest skruffuit[1]).
recklen viij kipper

. . . .

item Islandtz fisk viij m.

. . . .

sundemage iiij tder.

. . . .

---

1) Strikað út í hdr.

495. **4. október 1554.** **í Nýborg.**

Kvittun Kristjáns konungs þriðja til Páls Hvítfelds fyrir peningum, er hann færði honum af Íslandi.

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. p. a. L. 6, 602. Uppskriftir eru: Jóns Sigurðssonar í JS. 369, 4to. (Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar þaðan í þjóðskjalasafni), og Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Pouell Huiittfeld

Fiich ko. maiestettz quitanntze paa. v^c xxv dalere och .j. ortt.

xxiiij lub[ske] marcke stôckett. xxj. sk. lub[ske].

xij marck lub[ske] och iiij sk. lub[ske]. vdj mônntt.

viiij enngellotter.

j. stemppett gyldenn.

j. rinske gyldenn. och .l. lodt ½ quinthyn brodett sôlff somm hannd offueranttuordett jnnd vdj ko. maiestettz kammer paa Nyborgh och hannd hagde vppeborett paa ko. maiestettz wegnne aff Jslanndt vdj thette aar.

Datum Nyborgh torsdagen post Michaeli[s] anno 1554. dominus rex manu propria subscripsit.

---

496. **6. október 1554.** **á Grenjaðarstöðum.**

Arfaskiptabréf síra Lopts Pétrssonar með börnum sínum.

Dr. Jón þjóðskjalavörður Þorkelsson gerði uppskrift af bréfinu 1891 (nú í þjóðskjalasafni) eftir fúnum og skemmdum blöðum, skr., að því er honum virtist, m h. síra Ketils Jörundarsonar í Hvammi (d. 1670), er hann hafði fengið að láni að vestan. Þar með fylgdi nýleg uppskrift, „m. h. Gísla Konráðssonar“, og eru eftir henni fylltir fúaskallarnir, sem á voru fornu uppskriftinni, að svo miklu leyti, sem þeir hafa ekki verið dottnir á, þegar yngri uppskriftin var gerð. „Fyrir þessu bréfi eitt hangandi innsigli“. Sælingsdalstunguskjöl eru nú komin í þjóðskjalasafn (send þangað 1912 frá Benedikt hreppstjóra Magnússyni í Tjaldanesi), en þar vantar nú hina gömlu uppskrift þessa bréfs, en hin yngri er þar með.

Þad giore eg Loptur prestur Peturson godum monnum kunnigt med þessu mijnu opnu Briefi ad eg hefi skipt mijn-

um peningum med mijnum Erfingium. sem at eru mijnu[1] Born Eiginlig. suo sem hier epter skrifad stendur.

J fyrstu hef eg skipt. giefid og golldid Arngrijme syni mijnum enum ellsta halfa Sælingsdalstungu j Huamssueit. og þar med .x. kugilldi fyrir xlc.

Jtem sijra Jone syne mijnum hef eg skipt giefid nu og golldid. halfa fyrgreinda jord Sælingsdalstungu. med ollu þui er henni a med logum at fylgia fyrir xxxc [og] þar til .x. malnytu kugilldi.

Vilie annar huor þessara fyrnefndra Bræдra Jon eda Arngrijmur selia þessa halfa jord. Þa skal annar huor selia ödrum fyrstum med þui verdi. þui sem verdur Best vid Bodit. Eñ vilie þa hvorgi eda giete keypt. þa selie þeir fýrst sijnum Brædrum Pali eda Arna ef þeir eru þar helldur menn til. Enn giete þeir eige nie vilie þa selie þeir þessa jord ef hun verdur fol sijnum ættmonnum fyrstum þeim sem komner eru af mijnum fodur Petri Loptsyne huorium þeim sem þeim sialfum Best lijkar. A kirkian j Tungu jordina Saura j Laxardal er hun xvjc jord och þar til .x. malnytu kugilldi og nær .vc. j frijdum peningum. Hier med hef eg golldit kirkiunni j Tungu jordina Þambărvelle fyrir xvjc. og giort þar med [kirkiunnar reikningskap bædi] fornan og nyiañ og latid mier [þat lika þó Marteinn Einarsson yfirmann Skallholltz kirkiu hielldi greinda jord Þambarvelle suo leinge sem hann hefde yfervalld Skalholltz kirkiu og eg hielldi Tungu. Skulu nefnder Brædur Jon og Arngrijmur skipta med sier þessum og ollum odrum kirkiunnar peningum og hallda hana hvor þeirra med þessare jordu Tungu so sem gomul log til standa.

Jtem skipte eg og gaf Pale syne mijnum og gielld jordina Akureýar a Breidafirde j Skardskirkiu sokn fýrir xlc.

Jtem Arna syne mijnum skipti eg gef og gielld jordina Sydri Vijk j Bitru j Eyrar kirkiu sokn fyrir xxxc og þar med .x. kugilldi j malnytu.

Jtem Helgu dottur minni hef eg skipt og giefid og golldit x malnytu kugilldi og onnur god xc.

---

1) þannig *a;* mín *b;*

Eñ Sigrijdi dottur mÿna hef eg adur afleyst med jordunni Laugum og þar med iiij kugilldum.

Skulu þesse fyrnefnd Børn eignast strax alla adurgreinda peninga med þeim skilmala at eg vil hallda þa avaxtarlaust so leingi eg lifi. vtan eg vilie fyrri laust lata vid sierhvorn. Eñ kunni meire peningar epter minn dag at vera Eñ nu er[u] talder [þa] skiptist þeir med nefndum Bornum epter landz logum riettum. Och til sanninda hier vm set eg mitt jnncigle fyrir þetta Brief er giort var a Greniadarstad j Reykiadal laugardaginn næstan fyrir Dionisij martyris Anno ꝏ. d.l. iiij.

---

497. 7. október 1554. í Saurbæ.

Kaupbréf Eggerts lögmanns Hannessonar fyrir Arnórsstöðum á Barðaströnd að Sölmundi Erlingssyni fyrir 18 hundr. í lausafé, er Sölmundr hafði áðr fengið.

Jarðabókarskjöl Árna Magnússonar, Barðastrandarsýsla 10. Staðfest uppskr. á Geirröðsreyri 28. apr. 1704 af þrem mönnum (uppskrift Einars Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Copiur aff kaupbrefum fyrer Arnorsstødum jnnañ Bardastrandarsyslu[1]).

Þad giorum uier Biorn Biarnason. Sigurdur Þormődsson. Sueirn Arason. Gudmundur Jőnsson gődum monnum kunnugt med þessu uoru opnu brefe. ad ărum effter gudz burd ꝏ. D. L. fiegur. sunnudag hinn næsta efftir Fransiscuzmessu um haustid j Saurbæ ă Raudasandj uorum uær j hiä säum og heirdum ă ord oc handaband þessara manna af einne ălfu Eggerts Hannessonar eñ af annarj ălfu Solmundar Erlingssonar. eñ þad falldist oc skilldist undir þeirra handabandi ad firrskrifadur Solmundur Erlingsson. selldj ädurgreindum Eggert Hannessyni jordina Arnorsstadj 18c ad Dijrleika er liggur a Bardarstrȯnd i Briämslækiar kirkiusőkn med ȯllum þeim gognum og giædum rekum og renningum sem greindri jordu filger oc filgt hefur ad fornu oc

---

1) Aftan á bréfinu með bréfi frá 1547 um Arnórsstaði, sbr. Dipl. Isl. XI. bls. 594—5.

nyu bædj til siös oc landz undan sier oc sijnum erfingium. eñ under þrattgreından Eggert Hannesson og hanz erfingia til æfiñlegrar eignar oc rada oc nitsemda. nema fyrrgreindur Eggert uilldi annad räd fyrir giora eñ hier i möte sagdist firrgreindur Solmundur hafa uppborit. af þrattgreindum Eggert Hannessyni fyrir firrskrifada iörd xviijc. ȷ gödum oc geingelegum peningum̃ sem uæri mälnitu oc gielldum penıngum. smiórum uadmälum og hestum sem sier uel änægdi. þui ȷ gudznafne Amen oc ad Heilags anda nǻd tilkalladri. ad oss oc mǫrgum ǫdrum hiäuerandj ǻheirandi oc ä handabandit siäande. sem fram for firrskrifadra manna i millum. þä gaf tijttnefndur Solmundur Erlingsson þrǻttnefndan Eggert Hannesson oc hanz erfingia oc effterkommendur. ǫlldungis kuijttan oc akiærulausan fyrir sier oc sijnum erfingium oc effterkomendum um firrskrifad jardarverd. skilldj þrättnefndur Eggert Hannesson hallda til laga. eñ Sǫlmundur Erlingsson skilldj suara lagarifftingum ǻ firrsagdre jǫrdu. og til sanninda hier um̃ þä festum uier firrnefnder menn uor jncigli fyrir þetta kaupbrief. huort ad skrifad uar j sama stad ǻ ǻri oc Deigi sem fyrr seiger.

---

498. 8. október 1554. í Bólstaðarhlíð.

Tylftardómr, kvaddr af Oddi lögmanni Gottskálkssyni, dæmir síra Einari Úlfssyni aftr Strjúg og Refsstaði, en Páli bónda Grímssyni aftr Narfastaði og 12 hundr. í Hallbjarnarstöðum, er hann hafði áðr fyrir þessar jarðir látið í kaupi sínu við Ara lögmann Jónsson.

A.

AM. 198. 4to., bl. 21, safn frá Jóni lögmanni Jónssyni skr. ca. 1600. (Uppskrift Einars Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Ollum monnum sem þetta bref sia edur heyra senda Arngrimur Jonsson. Gudmundur Skulason. Ellindur Jonsson logrettumenn. Einar Bessason. Arne Gijslason. Jon Halldorsson. Einar Þorarinsson. Oddur Halldorsson. Biorn Filpusson. Einar Petursson. Þordur Gudmundsson og Jon Þorarinsson buediu gudz og sijna kunnigt giorandi þæ lidit var fra gudz

burd 1554[1]) manudaginn næstan fyrir Dionicij Episcupi[2]) j Bolstada hlijd ää þingstad Rettum vorum vier j dom nefnder af heidarligum herra Oddi Gottskalkssyni logmanni nordan og vestañ ää Islandi ad dæma Rannsaka og skoda og fullnadardom a ad leggia vm þær jardar Striug j Langadal og Refstadi er sijra Einar Vlfsson hafdi ää sest og ad sier tekid epter þeim domj og vrskurdi er Ormur logmadur hafdi þar ää lagt og þar var upplesinn. huad vier kunnum ecki ad Reingia hier j landit logmannz vrskurd. vtañ hallda hann epter bokarinnar ordum fram fyrir mijns herra kongsinz maistatis nad og ifersyn. suo og var þar upp lesin[n] Annar Domur med jnnsiglum ad Ormur logmann liet Dæma Pali bonda sina fodurleifd er hann vid gaf. sem var jördin Narfastader og 12c j Hallbiarnarstodum. huad oss virtist og sää domur skiælligur og myndugur. Kom þar og til suars ad Pall bondi Grimsson og baud sig ad hallda þessum jordum til riettra laga. epter sinu kaupbrefi sem hann þar upplas. og Are heitinn Jonsson hafdi honum sellt sem var Strijugur og Refstader. Stefndi hann þar strax Einare Vlfssyni stundarstefnu fyrir logmanninn Odd fyrir adtekt og asetu j moti sinum vilia. Suo og stefñdi Einar þar Pali Grimssyni ad hann hefdi sina jord keypt ad Ara heitnum Jonssyni sem hann hiellt sina eign epter sinn fodur og modur. Bar og Einar þar fram ad su jord sem biskup Jon fieck hañs faudur Vlfi sem var Barkastader j Suartardal. hafdi verid ää. laungu fyrir þad akiæra af Joni Finnbogasyne og hun geck af med logum. Stendur og suo skrifad j logbok uorri. Þar madur selur þad audrum er annar ää. þad kaup skal aptur ganga. enn hinum skipar sitt andvirdi. suo skipar þad j landabrigdum. þar sem jord hefur ad solum farid þää ää huer vid sinn heimilldarmann og snuist ää sinn sala epter slikum aurum sem hann gaf fyrer jord. og ad gudz nafni til kolludu og med fullnadar domz atkuædi jn primis. Dæmdum vier þää bada Pal Grimsson og sijra Einar Vlfsson þar logsokta epter sijnum stefnum ad suara þar huer odrum logum og sijra Einar Vlfsson riettilega eiga þessar jarder Striug og Ref-

1) 1550 4, hdr. 2) Svo.

stadi epter þeim domj og vrskurdi er Ormur logmann hafdi äälagt epter hanz lyritar eidi og epter sinn fodur og modur. J annare grein dæmdum vier Pali bonda Grimssyni sina fodur leifd hann vid gaf. sem j hanz kaupbrefi stendur Narfastadi 20c. og xijc j Hallbiarnarstodum. hanz eigñ vera og verid hafa med landskylldum epter þeim domj sem Ormur logmann liet honum dæma og sää domur virtist oss myndugur og skiælligur. og hann rettiliga mega ad sier taka þessa jord og jardar partt byggia þær og selia epter sinum vilia. Samþyckti þennañ vorn dom adurgreindur logmann og setti sitt jnsigli fyrir þennañ dom med fyr nefndra manna jnsiglum. huer ed dæmdist og upp sagdist j sama stad og dag sem fyrr seiger.

Þad giorum vier sira Ellendur Þorgrijmsson. Jon Jonsson og Einar Sigurdsson godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi. ad vier hofum sied heyrt og iferlesid suo latandi dom̄ ord fyrir ord sem hier fyrr skrifadur stendur med heilum og hangandi oskoddum̄ jnsiglum og til sanninda hier vm̄ setium vier vor jnsigli fyrir þetta domz bref huort ad skrifad var ää Stadarbacka j Midfirdi 24 dag maius manadar. Anno 1578.

B.

JS. 66, 8vo., með hendi Grunnavíkr-Jóns ca. 1740 eftir transscripto frá 10. mars 1560 (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni). — Orðalag er hér allt annað, svo að prenta verðr dóminn í tvennu lagi.

Øllum mônnum sem þetta bref sia edur heyra sendum [vier] Arngrimur Jonsson. Gudmundur Skulason. Ellendur Jonsson. Einar Bessason. Einar Þorarinsson. Oddur Halldorsson. Jon Þorarensson. Arni Gijslason. Biorn Philpusson. Einar Peturzson. Jon Halldorsson. Þordur Gudmundsson. kuedio gudz og uora. kunnigt giorandi ath þa er lidit var fra gudz burde ꝏ d l og iiij ar. manudagin næstan fyrir Dionisij vm haustid i Bolstadarhlijd i Hunavatnzþijngi a þingstad riettum vorum vier i dom nefnder af heidarlegum manni Oddi Gottskalkzsýne Lôgmanne nordan og vestan a Jjslandi. thil at skoda og ransaka. og fullnadardoom ꞷ at leggia huerso logligast skylldi lyktazt su ꞷgreining. er var i

millum Pallz bonda Grimssonar. og Einars prests Ülfssonar. vm iordina Striug er liggur i Langadæl. og Refstadi sem þar fylger. og liggia i Holtastada kyrkiusokn. vær þetta mal dæmtt ä Sueinstodüm þangat i fyrr nefndan stad og dag. vnder Logmannsins vtnefning og yfersion. j fyrsto kom su sakargipt fram af hendi sagdz Einars. at greindur Pall bondi hefdi keypt hañs eigin odaliord olaugliga. haft sijdan og halldit i la[n]ga tijma. somuleidis kom þar fram fyrer oss dandomanna domur sæ. ed dæmdur var a Þorkielshuoli i Uijdedæl: og Ormur Stüllason er þa var Logmadur hafdi vtnefntt. vrskurdat og innsiglat. huer domur at oss leist myndugur i allan mæta. jtem i annare grein var su laugvorn af hendi Palz bonda i moti klogun prestzins. at Are Jonsson huers sal gud nadi hefdi selltt sier greinda iord Striug fyrir sina eigin fodurleifd. hier med adrer fleiri hluter er hann bondin[n] bar fram. huerier oss litust eckert afl hafa. Nü sakier þess at suo stendur i vorri Landslagabok. at þann vrskurd sem Logmadur veiter ma einginn madur riufa nema kongur sialfur med uitrustu manna samþyckt siai annad sannara. jtem i odrum stad uisar suo til Laugmalit. at huar sem vngum manni tæmist land i erfd. og selur fiarhalldzmadur hañs i burtt et cetera. þa niöti hinn vngi madur vitna sinna at þad er hañs jord. og hann selldi ej. og eigi gaf hann nie gallt. og eingi sa er hann baud vm̃. Sijdañ skulo domendur dæma honum jord enn hinum aura sijna af þeim er selldi et cetera. jtem stendur so i sama capitula. Nu ef honum fellst þessi brigd fyrer einhverra naudsynia sakier edur vankunnendi. epter þui sem. vj. skýnsamer menn meta. þa leggi hann brigd þeirre iord. þott sijdar sie. vissum vier fyrir full sannendi ad prestinum hafdi ollat mennskoleyse til at brigda: hafdi hann og suared fullan eid og ij menn med honum. epter þvi sem honum hafdi adur dæmt verit: jtem seiger suo i Kaupabælke. At þat er kaupfox er madur kauper þat er hinn atti ecki i er sellde. Þui i Gudz nafne. fyrir þessar greiner. og þær fleire. er i logmalino standa og hier at hniga. dæmdum vier fyrr nefnder menn med fullo doms atkuædi þessar þrattskrifadar iarder. Striug og Refstadi. uera og uerid hafa eign Sera Einarz

Wlfzsonar sidan Barkastader geingo af honum. og logmadur skilade[1]) fyrsta sinn þeirra a mille bondanz og hañz. og prestinn riettiliga mega hafa þær og hallda. byggia og bæla þar til uor nadugasti herra konguren[n] skipar þær af honum med logum. Svo dæmdum uier bondanum Pali aptur sinar odaliarder. þær sem hann gaf fyrir þessar badar epter þui sem bok skrifar[1]) og dandomannadomur þar vm giordur innehelldur.

Samþyckti þennan vorn dom adurgreindur Oddur logmann og setti sitt ȷnnsigli med vorum fyrrgreindra manna insiglum fyrir þetta domsbref huertt ed skrifat var a Stad i Reynenese vij dogum sijdar enn fyrr seiger[2]).

---

499 8. október 1554. í Bólstaðarhlíð.

Sjöttardómr, kvaddr af Oddi lögmanni Gottskálkssyni, dæmir Þórði Guðmundssyni hest þann, er síra Gunnlaugr lét til hans sækja, og prestinum sekt til Þórðar og konungs.

ÍB. 309, 8vo., bl. 59—60, Öxnafellsbók, skr. ca. 1600—1620. — Dómabók í eigu erfingja Árna landfógeta Thorsteinssonar, úr fórum Jóns lögmanns Sigurðssonar, skr. ca. 1620—30 (= *b*). — ÍB. 125 A, 4to., bl. 58--9, skr. ca. 1650. — Lbs. 790, 4to., bls. 150—2, m. h. Ara Magnússonar í Ögri ca. 1642. — Uppskriftir af þessum dómi eru auk þessa fjölvíða í dómabókum frá 17. og 18. öld (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Domur [Odds laugmans[3]) Gottskalkssonar[4]) [vm̄ grip a heste[5]).

Ollum monnum sem þetta Bref sia edur heyra sendum vier Gisle Jonsson. Gudmundur Skulason. Ellindur Jonsson. Jon Gislason. Oddur Halldorsson og[6]) Asgrimur Þorsteinsson quediu gudz og vora kunnigtt gioraudi ad arum eptir gudz burd ꝏ D L iiij manudagin næstan fyrir Dionisij[7]) ȷ Bolstadahlid ȷ Hunavatssþingi ꝺ́ þingstad riettum vorum vier j dom nefndir af heidarligum manni Oddi Gottskalkssyne Logmanni nordañ og westañ ꝺ́ Jslandi til

1) Svo. 2) þ. e. 15. okt. 3) [sl. *b*, 125. 4) [sl. 790. 5) [b. v. 125,790; wm̄ hestgrip *b*. 6) b. v. 790. 7) 125; Dionicij *b*; Dionisi 309, 790. þ. e. 8. okt.

ad skoda og rannsaka og fullnadar doms athkuædi æ ad leggia um̃ þad mal er Þordur Gudmundsson beiddist doms á huar hann skŷlldi[1]) adgang ad eiga um̃ þann hest er ologliga hafdi verit fra honum gripinn. kom þar fram fyrer oss [mann sa[2]) er sagdi ad Oddur Asgrimsson[3]). huðrz sal gud nadi. hefdi lyst[4]) þui fyrir sier ath hann liedi Giertt Barskeræ[5]) hest sudur ȷ sueitir. ȷtem kom þar fram fyrer oss og annat vithni so hliodandi at hann heŷrdi[6]) fyrr nefndañ Giertt Barskera[7]) medkiennast ath þad var[8]) lanshestur[9]) er hann reid. Soru þessir badir vottar[10]) fullan bokareid eptir sinum framburdi. eñ fyrer alltt þetta selldi Giertt þennan sama hest [ȷ burttu[11]) ȷ oleifi. ȷtem stendur so[ȷ vorri landzlagabok[12]) [ȷ Kaupab. 3 cap.[13]) ef madur æ fe ad manni þat vottar uito edur uid er geingid. ȷtem ȷ odrum stad [K[aupab.] 4 cap.[13]) stendur so: Nu er lanfie[14]) og dæmt fie og allt þad fie er vottar uito edur uidur er geingit. [ȷtem ȷ þridia mata.[15]) Nu lier madur manni [hross sitt.[16]) [og ef sá hefur leingur[17]) edur[18]) uidara enn lied er. þá sekist [ȷ mork[19]) ad æfanga huorium. ȷtem ȷ fiordu grein[20]) so sekist þeir allir er hafa ad hans lani ef þeir uissu ad sa [neitte[21]) er atti.[22]) ȷtem[23]) ȷ fimtu grein.[24]) Þad er kaupfox er hinn atti ecki ȷ er selldi. ȷtem ȷ sieltu grein. ef sa hefur hond æ er sidar keipti. þa ma hann hallda skiladomi fyrer kaupi sinu til logmannz vrskurdar enn[25]) Sȷra Gunnlaugur hafdi[26]) sellt ȷ burtt enn sama hest fyrer iij árum̃[27]) og alldrei brigdur a borid [og sagdur Sȷra Gunnlaugur sokti edur liet sækia[28]) þennañ hest þratt nefndum Þordi ouitandi. Nu fyrer þessar greinir laganna[29]) og þær fleire

---

1) 125; skilldi, *hin*. 2) [madur sá 125; sá madur 790. 3) Asmundsson 125. 4) 125, *b*, 790; listi 309. 5) Svo. 6) 125, *b*; heirdi 309. 7) b. v. 125, *b*. 8) væri 125. 9) landzhestur *b*. 10) b. v. 790. 11) [b. v. 125. 12) [sl. *b*. 13) b. v. *b*. 14) lansfie 125, *b*. 15) 790; sl. 309. 16) [790, 309 (sl.: sitt); hest sinn 125, *b*. 17) leingra 125. 18) *b*, 125, 790; og hefur 309. 19) halfmork 790. 20) Þiofa B. 16, *b* (utanmáls). 21) afneitte *b*. 22) [matti ecki lia *b*; atti ecki ad lia 790. 23) b. v. *b*, 125. 24) Kaupa B. 14, *b* (utanmáls). 25) adur nefndur b. v. 309; s. l. *hin* (er ofaukið). 26) b, 125, 790; hefdi 309. 27) ær 309; *hin öll* hafa: árum. 28) [*b*, 790, 125; enn sokti edur liet sækia sagdur Sȷra Gunnlaugur 309. 29) b. v. 790, 125.

sem hier til[1]) hniga og j logmalinu standa dæmdum vier fyrr nefndir domzmenn med fullu doms atkuædi adur nefndum Þordi Gudmundssyne aptur þann sama hest. er Sijra Gunnlaugur sokti edur liet sækia til hans. og sekañ eyrir fyrer huoria uiku [j sumrinu[2]) j vinnumissir. enn halfum̄[3]) eyrer [ä viku[4]) hvorre[5]) a uetur so leingi sem hann hefur halldit honum oriettiliga og fullriette eptir lagædomi og hann skilldugañ heim at skila til þratt nefndz Þordar þui at logmalit vijsar so til ad sa er fyrer odrum tekur. þa skal hann þad aptur flÿtia. og bæte þeim sem hann toc fyrir fullrietti. So og dæmdum vier Sijra Gunnlaug sekañ iij aurum uid kongdominn so framt sem hann hefur lyst hestinum ad logum. Ella stendur þad mal j seinasta bælki bokarinnar. þui oss leist sa eidur sem Valdijs[6]) Gudmundardottir hafdi suarit fyrir titt nefndum Sijra Gunnlaugi ecki neitt afl hafa þui hann var ologliga tecinn. skilldi sa taca [þa sektt er dominn[7]) ut nefndi epter [rettarbotum konganna.[8])

Samþikti þennan vorn dom med oss [adur neffndur[9]) logmann[10]) [et cetera.[11]) [skrifadur ä Stad j Reinenesi 4 dogum sijdar enn fyrr seiger.[12])

---

500. **10. október 1554.** **í Saurbæ.**

Kaupbréf Eggerts lögmanns Hannessonar fyrir hálfu Melanesi að Sigurði Ormssyni fyrir lausafé, er Sigurðr hafði áðr fengið að fullu.

Bæjarskjalabók á Rauðasandi (bls. 118—19) m. h. Magnúsar Einarssonar á Jörfa (hefir hingað til ranglega verið talin m. h. Orms Daðasonar), stafrétt eftir frumritinu: „5 jnsigle hafa under brefed heingd vered, eru nu epter 1ta 2ad og 3ia ōsköddud heil og læselig. Somuleidis var þetta Kalfskinsbref heillt og vellæseligt. so ad öllu sem framañ er Ritad“. — AM. Apogr. 1202, einnig m. h. Magnúsar stafrétt eftir frumritinu. (Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

---

1) ad *b*, 790, 125. 2) [ä sumar *b*; a sumur 790; a sumarid 125 3) 790, 125; halfan 309, *b*. 4) [125, 790, *b*; sl. 309. 5) b. v. 125. 6) Aldijs *b*, 125. 7) [þann eid sem dom 125. 8) [riettarbot Hakonar kongs 125. 9) sagdur 790. 10) [b. v. 125, 790. 11) [b. v. 125. 12) [b. v. *b*, 125. þ. e. 12. okt.

Þat giorum vier Biorn Biarnason. Sygurdur Þormodsson. Einar Gislason. Añgrimur Biornsson. Sueinn Arason. godum monnum kunnigt med þessv voru opnu brefi arum epter gudz burd ꝏ. d. l. iiij ȷ Saurbæ a Raudasañde ꝺ̃ þridiudæginn næsta epter Fransiskusmesso vm hustit[1]) vorum vær ȷ hia og saum og heyrdum æ ord og handabañd þessara manna. af einne alfu Eggert Hannesson eñ af annare Sygurdur Ormsson. Eñ þad falldizt og skilldizt vnder þeirra handabande at fyrskrifadur Sijgurdur Ormson selldi fyrgreindum Eggert Hannessyne ȷordina halfa Melanes xc at dyrleika er liggur a Raudasañde. ȷ fyrskrifat[s] stadar kirkiusokn med aullum þeim gognum og gædum. rekum og renningum sem fyrgreindre jordu fylger og fylt hefer at fornu og nu[2]) bædi til sios og lañdz. og hann vard fremst eigande at til fullrar eiguar og frials forrædis auñdan[2]) sier og sinum erfingium. Enn vnder fyrskrifadan Eggert og hans erfingia til æuinligrar eingnar[2]). nada og nytsemda. autan[2]) greindur Eggert villde annat rad fyrir giora. fyrir fyrskrifadre ȷordv. So og medkeñdizt fyrskrifadur Sygurdur Ormson. þar þa ȷ sama handabande at hann hefdi faulla[2]) og alla peninga vpp borit sem sier uel anægde. sem være ȷ smiorum. malnytu og ȷ gelldum peningum. og gaf þratt greindur Sygurdur Ormson fyrskrifadañ Eggert Hannesson oc hans erfingia fyrir sier og sinum erfingium aulldungis kuittan og akiærulausan vm fyrskrifat ȷardarverd. skylldi opt greindur Eggert Hannesson hallda til laga. Eñ þrattnefndur Sygurdur Ormson svara lagariptingum ꝺ̃ fyrgreindre halfre ȷordu. Og til sanninda hier vm festvm vær vor innsiglle fyrir þetta kaupbref hvert ed skrifat var ȷ sama stad. ꝺ̃r. deigi sijdar eñ fyr seiger.

---

501. 14. október 1554. í Saurbæ.

Samningr þeirra systkina Eggerts lögmanns Hannessonar og Katrínar Hannesdóttur, og fær Katrín þar Eggert fullt eignarumboð „yfir öllum sínum peningum kvikum og dauðum,

1) Svo. þ. e. 9. okt. 2) Svo.

lausafjár- og fastaeignum, upp í næstu eftirkomandi þrjú ár", með þeim skilmála, er gerningrinn hermir.

AM. Apogr. 4579 „Ex originali". Árni segir til innsigla og lýsir þeim. (Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Þat giorum vier Þollakur Einarsson. Andres Arason. Sygurdur Þormodson. Einar Gislason godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi arum epter Gudz burd ꝏ. d. l. iiij. a saunudæginn[1]) fystan ȷ vetre ȷ́ Saurbæ ꝺ́ Raudasañde vorum vær ȷ hia saum og heyrdum ꝺ́ ord og handaband þessara manna af einne alfv Eggert Hannesson enn af annare alfu Katrin Hannesdotter syster hans. Enn þad falldizt og skilldizt vñder þeirra handabande. at fyrskrifud Katrin Hannesdottur[1]) gaf fyrgreindum Eggert Hannessyne sitt fullt og allt laugligt eignar vmbod yfer aullum sinum peningum kuikum og daudum lau afiar og fastaeignum. vpp ȷ næstv epterkomandi. iij. ar upp fra þeim fardogum sem at vore koma og med soddan fororde og skilmala. at um̄lidnum fyrgreindum iij arum þa skyllde fyrgreindur Eggert Hannesson afgreida þrattnefndre Katrinu slika peninga sem hann medtæki af henne. So og lofadi fyr greindur Eggert adurskrifadre Katrinu. at hvn skyllde hafa manns hlaut[1]) ꝺ́ hueriu are hvar hvn villdi til kiosa. Enn ef fyrgreins[1]) Eggers[1]) kynne forstokkott at verda adur enn uti være fyr skrifut iij ar þa skyllde hans erfingiar afgreida og ȷ hoñd selia fyrgreindre Katrinu edur hennar laugligvm vmbodsmanne sem hvn villdi sier þꝺ́ til kiosa slika peninga sem hann medtæke af henne. Somuleidis lofadi fyrskrifadur Eggert j sama handabandi at hann skyllde afgreida fyrskrifada vmbo[d]speninga ȷ Vestfiordum ef hann eñtizt til vm fyrskrifadan tima. Enn ef hans[1]) kynne forstokkott at verda þꝺ́ skyllde þessir peningar af greidazt fyrir saunnan[1]) ef til være. Enn ef þar være egi so peningar til þꝺ́ skyllde hans erfingiar svara þeim peningum sem a vantadi ȷ Vestfiordum. Og til sanniñda hier vm festi adur greindur Eggert sitt ȷnnsigle med vorvm ȷnnsigllum fyrir þetta vmbodsbref huert ed skrifat var ar og deigie sem fyr seiger.

1) Svo.

502. 28. október 1554. í Miklagarði.
8. janúar 1555. á Hólum.

Kaupmálabréf Einars Jónssonar og Guðnýjar Skíðadóttur.

AM. Fasc. LXV, 24, frumrit á skinni. Innsiglin eru dottin frá. Utan á stendr m. h. frá 18. öld: „Þesse Bref eiga at komast ȷ Schalholt med Godum skilum fra Kristnesi ȷ Eyiafirdi“, og hafa þau átt að fara til Árna Magnússonar á þeim árum, sem hann var í Skálholti. — AM. Apogr. 608. (Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Jn nomine domini amen. lystist og stadfestist suo felldur kaupmale a millum þeirra Einars Jonzsonar og Gudnyiaʀ Skidadottur æ þeirra brudlaupsdeigi. aʀum epter Gvdz bvrd. ꝏ. d. l. iiij ȷ Myklagarde ȷ Eyiafirde. Sunnudaginn nærstan fyrir allra heilagra messu. Nefndur Einar reiknadi sig hafa hapt til kaups vid greindri[1]) Gudnyiv sina kuinnu xij hundrud. En sira Gudmundur Skidason. er þa uar forsuarsmadur greindrar Gudnyiaʀ. sagde faudur sinn hafa gefit fyrr greindre Gudnyiu sinne dottur. vij. hundrud til mots vid adur nefndan Einar. Hier med gaf greindur Einar adur nefndre sinne kuinnu Gudnyiu iij hundrud vʀ sinum peningum ȷ fiordungsgiof. og skyllde hennar male vera. xᶜ. ȷ gard adur nefndz Einarz. ath til skildu ath huort skyllde eiga kiorgrip vr annars eigu sem ath annad lifde leingur. Hier med feste adur nefndur Einar opt nefnda Gudnyiu sinā[1]) kuinnu sier til laugligrar eiginkonu epter Gudz laugum og landsinz. og med þeim bokarinnar ordum sem þar eru til sett med fullkomlegu hennar ȷayrdı ath samþycke hennar brodur og modur.

Vaʀ forsagnarmadur þessa giorningz Olafur Hialltason biskup a Holum En festingarvottar Þorsteinn Hallzson. Jon Gislason. prestar. Þorbergur Bessason. Halldor Sygurdz[son]. leikmenn. huerier ath sin ȷnsigle settu fyrir þetta bref sem skrifat vaʀ a Holum ȷ Hialltadal. þridiudagin næstan epter þrettanda dag jola anno d[omini] ꝏ. d. l v.

1) Svo.

503. 2. nóvember 1554. á Meli.

Gerningságrip með síra Þorleifi Björnssyni og Árna Gíslasyni, og fær síra Þorleifr Árna til eignar Borg í Króksfirði, en Árni lofar „að sigla í sumar" fyrir konung og leggja fyrir hann bréf um arf eftir Björn Þorleifsson.

AM. Apogr. 1007 „Ex originali Sæmundar Magnussonar a Holi i Bolungarvik", ágrip m. h. Árna Magnússonar. (Uppskrift Einars Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Anno 1554. fôstudaginn næstan epter allraheilagramesso. ä Mel i Midfirdi feck Sira Þorleifur Biôrnsson Arna Gislasyne til eignar iôrdina *Borg* i Kroksfirde i Reykholakirkiusokn.

„Hier i mot lofadi Arni Gislason ad sigla i sumar med þau bref sem hlioda uppa arf Biarnar heitins Þorleifssonar og hans syskina. og koma þeim fram fyrir konginn at forfallalausu svo þau mege fyrir nadugasta herra konginum og hans rædi skodast". Vottar voru Jon Þordarson prestur og Jon Þorsteinsson.

---

504. 3. nóvember 1554. í Hafrafellstungu.

Vitnisburðr Brands Jónssonar, að hann hefði heyrt Málfríði Jónsdóttur lýsa því, að hún hefði selt Þorsteini Finnbogasyni Héðinshöfða og fengið fyrir fullt andvirði.

AM. Apogr. 66 „Ex orig. fra Sira Skula Þorlakssyne". Innsiglið var við bréfið. AM. 255, 4to., bls, 211—12. (Uppskriftir beggja eru í þjóðskjalasafni, Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar af hinu fyrra, Einars Þorkelssonar hinu síðara).

Um Hiedinshôfda.

Þat giore ec Brandur Jonsson godum monnum uiturligt med þessu minu oppnu brefi at ec heyrdi Malfride Jonsdottur lysa þui morgum godum monnum hiauerandi þa hun uar af omaga alldri at hun medkendizst. hun hefdi sellt Þorsteine Finnbogasyne iordina Hiedinshofda æ Tiornnesi er ligur i Husauikur kirkiu sokn So og heyrda ec hana þui lysa. at hun hefdi fulla peninga upp fyrir þessa iord borit sem sier uel likadi Og til sanenda hier um set ec mitt in-

sigli fyrir þetta uitnesburdardref skrifad i Hafrafellztungu laugardaginn næstan epter allra heilagra messo arum epter Gudz burd. ꝏ. d. l og ııȷ[1]) hier epter uil ec sueria ef þurfa þicer.

---

505. 15. nóvember 1554. á Skinnastöðum.

Vitnisburðr Steinunnar Grímsdóttur um lýsing Auðunar Sigurðssonar, afa síns, samhljóða við næsta vitnisburð á undan.

AM. 255, 4to., bl. 210 (Uppskrift Einars Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni). Sama skjalið með annarri dagsetningu er á bls. 634—5.

Witnissburdur Steinunar Grıȷmsdotter vm solu a Hiedinzhoffda med 3 ȷnnsiglum.

Suofelldañ vitnissburd ber eg Steinunn Grijmzdotter ad eg heyrda Auduñ Sugurdsson afa minn heitinn þuij lysa fyrer sıȷnu heimafolke þa hann kom heim fra Hiedinzhoffda vm veturinn epter Jonsdag ad Þorsteirn bondi Finbogason heffdi keipt greinda jord Hiedinzhoffda af Malfrıȷde Jonsdotter thil fullrar eignar. enn hann heffdi þar j motj gieffed jordena Haffralæk og þar til penijnga sem thil kiæmi og heni vel lıȷkadj og hier epter vil eg sueria eff þurfa þiker.

Þad giorum vier Þorsteirn[2]) prestur Sigmundsson Pall Þorsteinsson Hallvardur Olasson leikmenn godum mönnum kunnugt med þessu voru opnu briefe ad vier vorum þar ȷ hia og heirdum a ad Steinunn Grijmsdottir bar sofelldañ vitnisburd sem hier fyrr skriffad stendur og thil sannenda hier wm̃ setium vier vor jnsigle fyrer þetta vitnissburdar brieff skriffad a Skinnastödum fimtudægenn næstañ epter Marteinzmessu Arum epter guds burd 1554.

(L. S.) (L. S.) L. S.).

---

1) Árni ritar í bréfshornið: „1554 helldur enn 57". Síðan ritar hann: „Þad er riett óvist hvert þetta arstal eige ad vera *iiij* eda *uij* (uıȷ). Mier þycker nu iafnvist þad eige ad vera víj". — Hér er talað um Þorstein Finnbogason svo sem lífs. Mun bréfið því vera frá 1554. Í uppskriftinni í AM. 255, 4to., er það ártal og í bókstöfum, þótt ekki sé mikið að marka. 2) Svo, hdr.

506. 18. nóvember 1554. á Grenjaðarstöðum.

Jarðaskipti þeirra mæðgna Kristínar Þorsteinsdóttur og Þrúðar Benediktsdóttur, og fær Kristín Þrúði hálfa Halldórsstaði í Laxárdal fyrir Ytri-Tungu á Tjörnesi.

AM. Apogr. 65 „Ex originali fra Sira Skula Þorlakssyne". Árni lýsir innsiglum, og fylgir uppdráttur af innsigli síra Illuga og Torfa. AM. 255, 4to, bls. 483—4. (Uppskriftir eru í þjóðskjalasafni, Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar af hinu fyrra, Einars Þorkelssonar af hinu síðara).

Um halfa Halldorsstadi i Laxárdal.

Þat giore ec Sigurdur prestur Jonsson. Illugi Gudmundzson prestar. og Torfi Þorsteinsson godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. ad þa lidit var fra gudz [burdi] ꝏ. d. l. og iiii[1]). æ Marteinsmessu dag vm morgunenn fyrir messo ȷ litlu badstofunne æ Greniadarstodvm ȷ Reykiadal. Vorum vier hia saum og heyrdum vpp æ ord og handaband heidarligra kuenna af einni alfu Kristinar Þorsteinsdottur. og af annari Þrudu Benedictzdottur dottur adurnefndrar Kristinar. ad suo fyrir skildu ad nefnd Kristin selldi Þrudu dottur sinne ȷordına halfa Halldorstadi j Laxardal ȷ Þueraar kirkiu sokn med ollum þeim gognum og giædum er greindre ȷordu halfri æ med lögum ad fylgia. hier i mot gaf adur nefnd Þruda Kristinu modur sinne ȷordina ytre Tungu æ Tiornesi i Husavikur kirkiu sokn med ollu þui er greindre ȷordu æ med logum ad fylgia og adur nefnd Kristin hafdi greindri Þrudu adur feingit sem ȷnciglad bref þar um giortt vt visar. lysti Kristin ad hun hefdi þessa halfa ȷord fyrir sinn mala. þad hana æ hanu brast. og ef þessi ȷord half geingi af greindri Þrudu

1) „Þad sidarsta af árstalenu er nu trosnad, og gat aptan vid þad þridia *i*. enn punctarner uppi yfir eru fiorer, so ad árstaled er nu so: ꝏ. *d. l. og iii.* æ *mart*: og er biled mille *iii* og *aa* leingra enn riettu hofi gegne. Er so öefanlegt ad adur enn gated ä kom hafe staded *iiii.* Þetta bref finnzt annars afcopierad i *brefabok Sira Skula Þorlakssonar*, og er þar ritad med hans eigen hendi. hefur hann skrifad hoc loco: *Liij.* omisso *og*. Synest og nu eins *og* ad stande *iii* i brefenu, þä fliott er ä lited. Enn hinn 4de puncturenn, og biled mille talsens og *aa* syna liost ad arstaled ä ad vera *L. og iiii.* sem adur er sagt". (AM.). Bréfabók síra Skúla er nú í AM. 255. 4to., og er sem Árni segir.

med logum. skylldi hun domlaust meiga aptur ganga og eignast Tvngu ytre a Tiornesi. hier med lofadi Kristin ad selia Þrudu dottur sinne hinn partenn halfan Halldorsstadi. þa hun uilldi selia eda þyrti[1]) ad selia fyrstre eda hennar manne fyrir. xx. hundrut i lausafie. og hennar madur skylldi byggia meiga alla jordina Halldorstadi. enn giallda Kristinu suo myckla aura sem landskylld af halfri jordunne væri uerd þar til ad greind jord selldist. Og til sannenda hier um setium uier uor incigle fyrir þetta bref er giortt uar i sama stad. vii nottum sidar enn fyr seiger.

---

507. **19 nóvember 1554.** **í Kópavogi.**

Sjöttardómr í héraði, kvaddr af Knúti kongsfógeta Steinssyni, dæmir Arnbjörgu Jónsdóttur löglegan erfingja föður síns, síra Jóns Bárðarsonar.

AM. Fasc. LIII, 19, frumrit á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 4578 „Ex original". Árni ritar um innsiglatöluna. „Brefed ä eg sialfur". — Á frumriti þessu er sama hönd sem á settletrskaflanum í Bessastaðabók (AM. 238, 4to.). (Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Dőmur vm arf epter Sera Jon Bardarson[2])

Ollvm godvm monnvm þeim sem þetta bref sia edur heyra sender Sygurdvr Þormodson. Þorer Sveinson. Oddvr Sygurdson. Gvdmvndur Þordarson. Jon Gvdmvndson. Skegge Gvdmvndson kvediu gvdz og sina kvnnigtt giorandi med þessv vorv opnv brefi at a manvdeiginn næstan fyrir Cecilie Messv vm vetvrinn at arvm epter gvdz byrd. M. d. l. og iiij j Kopavogi a allmenniligv þriggia hreppa þinge vorvm vier j dom nefnder af vellbyrdvgvm manni Knvti Steinsyne konglig Maiestatis fovita at skoda og ransaka og fvllnadar doms atkvædi a at leggia hvor at vera skyllde logligvr erfingie at þeim peningvm sem at att hafdi Sira Jon heitinn Bardarson hvors sal at gvd nadi. j fyrstv grein kom þar fyrir oss Gvnnar Bardarson og Sygvrdvr Bardarson brædur fyrgreindz sira Jons heitins hvorier at sig kollvdv

---

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með ekki miklu yngri hendi en bréfið.

erfingia at vera epter hann. ȷ annari grein kom fyrir oss vittnisbýrdarbref med heilvm og oskoddvm óáþrýckttvm insiglvm svo hliodandi at þrattnefndvr Sira Jon Bardarson hefdi fest sina kvinnv. Sallbiorgv Magnvsdotter logliga. Somvleidis kom og fyrir oss vors nadvgasta herra kongsins bref svo hliodandi at hans verdvgasta nad tilskipar og skickar at prestar skulv eigingipter vera æ Jslandi og þeirra born̄ skillgietin̄ og arftæk. Somvleidis vmskodvdvm vier vors nadvgasta herra kongsins ordinantiv hvor at liosligana vottar og býdur hionabandid prestanna. enn allur frillvlifnadur fyrirbodin. Somvleidis kom og fyrir oss at greind hion hefdi vp æ x[1]) ar edur leingur til samans verid og sig fyrir loglig hion halldit og alldri tvimæli æ leikid at hvn̄ væri hans frilla edur horkona. nv at[2]) þvi at svo stendvr ȷ vorri landzlagabok. at þar sem madur fester sier meý edur konv at gudz logvm og beggia þeirra samþycki þa erv þav born̄ oll er hann óá vid þeirre konu logliga til arfs komin̄ hvortt sem þav erv gietin fyrir festing edur epter vtan̄ þav sem ȷ hordomi erv gietin. hvar at vier heyrvm þar avngvan̄ fratekin hvorki leikan nie lærdan og þvi fyrir allar þessar greiner og bokarinnar óávisan og epter vors nadvgasta herra kongsins brefi þa dæmdvm vier fyrnefnder domsmenn med fvllu doms atkvædi An̄biorgv Jonsdotter logligan̄ erfingia epter ædur greindan Sira Jon heitinn Bardarson fodur sin̄n. Og til sanninda hier vm þa feste fyr greindvr Konglig Maiestets foviti sitt insigle med vorum insiglvm fyrir þetta domsbref hvortt ed skrifad var ȷ sama stad ari og deige sem fýr seiger.

---

508. 20. december 1554. á Grenjaðarstöðum.

Jarðaskipti Ólafs byskups Hjaltasonar og Þórðar bónda Pétrssonar, og fær byskup vegna Hólastóls Þórði Leifsstaði í Öxarfirði fyrir Læknisstaði á Langanesi.

AM. 255, 4to., bls. 132—3. (Uppskrift Einars Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

---

1) Apogr. 4578 setr „NB“ hér utanmáls. 2) Svo.

Kaup fyrer Leiffstodum j Axarfirde fyrer Læknesstade a Langanese 1554 med þ[r]emur hangandi jnnciglum.

Þeim godum mönnum sem þetta brieff sia edur heyra senda Sigurdur Jonsson Jlluge Gudmundsson. Kolbeirn Audunarsson Jon Lofftsson. Jon Sigurdsson og Jon Semingsson prestar Hola biskupsdæmiss kuediu guds og wora. kunnugt giörande ad þa lidid var fra holldgan Jesu Christj M D L iiij ar a þrettanda dag Septembris a Greniadarstodum j Reikiadal vorum vier j hia saum og heirdum a ord og handsaull verdugs herra biskups Olaffs og Superintendent Hvola[1]) stiktis. og Þordar bonda Peturssonar ad so fyrerskylldu ad neffndur Herra Olaffur selldi Þordi Peturssine til fullrar Eignar Höla kirkiu jörd er Leiffstader heita og liggia j Auxarfirde j Skinnastada kirkiu sokn med ollum þeim gögnum og giædum j jördu og aa sem greindri jördu filger og filgt heffur ad fornu og nyu og filgia a med lögum. Hier j mot gaff Þordur bondj Petursson jördena Læknesstade a Langanese j Saudanes kirkiu sokn og þar til ij kuijlldi med ollum þeim gognum og giædum rekum og jtölum sem greindri jördu filgia a med lögum. skilldu huer ad sier taka þær[1]) jörd er huor keipte ad næstum fardögum skilldj Þordur faa iij kuijllde med Leifsstödum enn biskupinn iiij med Læknesstodum þuij Þordur gaff eitt aff þeim a mille jardanna enn þad annad kuijllde sem hann skillde giallda gaf biskupenn honum kuitt. var Leiffstader sagder viij c enn leiguburdur þar aff x aurar. enn Læk[n]isstader vj c leiga þar xij aurar og allar tijunder. Skilldu huörer suara lagariptijngum a þeim jördum er selldu enn hallda til laga þeim er keiptu. Skilldi Þordur þad til ad hann skilldi domlaust meiga ganga ad Lækniss stödum. eff Leiffstader geinge aff. Samþicktum vier firrneffnder prestar þetta kaup og settum wor jnncigle fyrer þetta brieff er giört var xx dag Decembris a sama stad og är sem firr seiger.

(L. S.) (L. S.) (L. S.)

---

1) Svo, hdr.

509. **1554.**

Útdráttr úr reikningsbókum rentumeistara konungs 1554, það er til Islands tekr.

Ríkisskjalasafn Dana, „Rentemesterens Regnskabsbog“, uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 391 (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar þaðan er í þjóðskjalasafni).

1554.

Then xiii dag Nouembris epther Jørgenn Walchendrops Befalling antwordett Chris[t]opher kiellersuennd tiil att kiøbe Suaffuel forre tiil att temperere och att Tiillgiørre Winn mett . . . . j daller.

Jtem ennd Behollennth aff sidste Regennschaff . . . . . Jslands wadmell . . . . lxxxxj alne. Summarum paa all Indtegt af clede 1554. Jslands wadmell . . . . lxxxxj alne.

Jslannds wadmell.

Tiisdagenn nest epther søndagenn Renniniscere wdi Coldinge.

Antwordet Eggert wogndriffuere tiill wiskeduge xvj alne wadmell.

Antwordet Hans harinsknecth at packe konnigl. maiestetz forgylthe Rendethøy wdij . . . . xx alne wadmell.

Torsdagenn epther quasi modo geniti wdi Colldinnge antwordet Henric harrinnsknecth tiill att wiiske met och giørre enn seck aff offuer eth kongelige maiestetz harinnsk . . . . xij alne wadmell.

Fredagenn nest epther sønndagenn misericordia anthwordeth Niels Frithoff wdi Coldinnge tiill hestedecke wdi Konngelige maiestetz stald. xLiiij alne Jslandz wadmell.

Summa lateris . . . . . . Jslands wadmell lxxxxij alne.

---

510. **1554.**

Afhending og úttekt Breiðabólstaðar í Fljótshlíð í hendr síra Jóni Bjarnasyni.

Bréfabók Gísla byskups Oddssonar: AM. 246, 4to., bl. 192. Lbs. 1647, 4to., bls. 455—7 (uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar þaðan er í þjóðskjalasafni).

Anno Domini 1554 woru so mikler peningar greidder á Breidabolstad þa Herra Marteirn Einarsson affhendte Sira Jone Biarnarssine.

Jn primis kýr xiiij og voru þar i ein gelldmiolck. og önnur þrijspen.

Jtem eitt naut gamallt. ij naut fiogra vetra gömul. iiij naut tuæuetur.

Jtem vijsad til xij nauta veturgamalla á Bæium og eckert affhendt.

Jtem iiij kalffar þar heima. og sagt til tueggia ad auk.

Jtem x asaudar kugillde. og vantar iiij Lömben.

Jtem iiij gelldær ad auk. og voru i þeim ij milckar.

Jtem xxx sauder og v. þreuetrer og elldre. og ad auk v tuæuetrer.

Jtem veturgamler sauder liiij og vijsad til vj.

Suo miked jnnanstockz og i őfrijdu.

Jn primis iij vætt smiorz.

xix trog mathelld.

Jtem vij kerölld mathelld og ij uppgiaffa kerölld ad auk.

Jtem iij skiőlur. og ij dálitlar.

Jtem xij triefőt og v broten ad auk.

Jtem v tinfőt. og nockud aff hinu siőtta.

Jtem vij skerdiskar.

Jtem stőr munnlaug med vatskalle.

Jtem ein sængurmunnlaug.

Jtem viij skáler.

Jtem drickiaraskur. og annar lijtell staffaskur.

Jtem vij saudhirningar skiælder.

Jtem alfær strockur.

Jtem koppaflote.

Jtem ij tinkonnur.

ij sallttzker.

iij Borddukar.

Jtem tunnuketell heill og annar minne Bættur.

Jtem vj fiordunga ketell og þrig[g]ia fiordunga ketell bættur.

Jtem stőr ɪarnpottur.

Jtem ein hangande kola firer lẏse.

Jtem i Ambodum.

iij orff ærulaus.

v hrijffur vondar.

iij Burslar.

tuenner krőkar.

tuenner klǻffar.

ij øxar.

iiij Liǻspijkur.

xx Asmundar.

Jtem Pǻll og miőr ɪarnkall.

Jtem ij Naffrar.

Jtem ein kuern.

Jtem ij kẏrskinn.

ǻ iij hesta reip.

Jtem a vj hesta silar.

Jtem einer ullarkambar.

Jtem iij ker miog lasen.

Jtem ɪarnpundare.

Jtem smidia og filgia ij stediar. taung og vondur Hamar og sleggiur ij og ij Blijstrur.

Jtem i Skalanum iiij sængur alfærar ad kalla.

Jtem ij bediardẏnur[1]) tőmar og ij hæginde ad auk.

---

511. [1554].

Afhending og úttekt Breiðabólstaðarkirkju í Fljótshlíð í hendr síra Jóni Bjarnasyni.

Bréfabók Gísla byskups Oddssonar: AM. 246, 4to., bls. 190. Lbs. 1647, 4to., bls. 449—51. (Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar þaðan er í þjóðskjalasafni).

---

1) Svo. 2) Hér á eftir kemr klausa frá 1634 um rán Landakirkju 1614 og messuskrúða lagðan þangað frá Breiðabólstað. (Prentað í Tyrkjaráni Rv. 1906—9, formáli, bls. xxxvi).

Suo mikell skrude kirckiunnar ꝺ Breidabolstad þꝺ Sira Jon Biarnarson tok vid.

Jn primis allttareskłæde þrenn ꝺ hꝺalltarenu. og eru nu Brunnen. med forgillttum silffurskiölldum xxij.

Jtem thuennur Allttaresskrude ꝺ framalltarenu. og eru xx silffurskillder forgilltter ꝺ tueimur. v manna Messuklæde alfær. og þrenn vond Messuklæde ad auk. og vanttar thil stőlurnar. og iij hôklar lauser. iij sloppar. og eru ij wonder ij dalmatikur. ij Subtilar. v kantarakꝺpur gamlar. kodde og Fons umbuningur. iij dukar vonder. iiij kaleikar. og eru ij gilltter. iiij Corporalar. eitt sacrarium handklæde. Eitt monstrantium med silffur gilldt. ij skrijn lijtel.

Jtem ij Brijkur yffer haallttarenu. og hin þridia firer framan alltared.

Jtem ein Brijk fram̃ i kirkiunne.

Jtem kopargl̋odarker. eirn Elldbere. og ij Amplar vonder. ij Mercke. ij Blys. ij Paxblôd. ij koparkrossar. og eirn med Trie.

Jtem Bækur eins og þa Sira Þordur heitenn tok vid utan vanttar eina handbok.

Jtem ein Skrudakista og stockur eirn. ij koparhialmar.

Jtem eitt Graduale kringum̃ ꝺred er Sira Þolleiffur fieck kirkiunne og eirn Brunn Flugielzhôkull er hann fieck kirkiunne i staden silffurgl̋odarkers i burtt hefur vered teked.

Jtem iiij merckur wats[1]).

---

512. 1554. í Vatnsfirði.

Kvittun þeirra bræðra Bjarna og Guðmundar Þorleifssona til síra Jóns, bróður þeirra, fyrir andvirði 10 hundr. í Múla í Kollafirði.

AM. Apogr. 4588, m. h. Árna Magnússonar, „fra Mula i Kollafirde". (Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Jhesus.

Þad giorum vid Biarne Þorlefsson[1]) og Gudmundur Þorlefsson[1]) godum monnum kunnigt med þessu ockru brefi ad

1) Svo.

vid hofum fulla og alla peninga up borit og medtekid sem broder ockar Sira Jon Þorlefsson lofadi ockur fyrir þa. x. hundrada parta sem vid ättum i iordinne Mula i Kollafirde. Þvi gioruın vid og gefum fyrrskrifadañ Sira Jon Þ[orleifs]-s[on] auldungis kvittan og hans arfa og epterkomendur fyrir ockur og ockar aurfum og epterkomendum um fyrskrifad peningagiald. Og til sanninda hier um settum vid ockur [inn-sigli] fyrir þetta ȷardar gialds bref skrifad i Vassfirde i Jsafirde arum epter guds burd M D [L og iiij[2]).

---

513. 1554. á Völlum.

Vitnisburðr síra Steins Ólafssonar um samning þeirra Jóns byskups Arasonar og síra Jóns Filippussonar, er varðar Þorgerði, „þjónustukvinnu síra Jóns", og vist hennar með honum á Hrafnagili.

AM. Apogr. 4591 „Ur transscripto giördu laugardag næstan epter dýradag 1555". (Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Um Veturlidastade.

So felldan vitnesburd ber ec sira Steirn Olafsson. at ec uar uit staddur ä Grund ȷ Eyiafirde [þa biskup heitenn Jon godrar minningar. ok sira Jons heiteñs Filpussonar[2]) ȷ litlu badstofvnne at biskupen baud Þorgerde þionustukuinnu sira Jons at fara ä sina profeñtu til Hola so sem þeir hefde adur um talat. og vid keypt. þä bad adur nefndur sira Jon at hun mætte vera æ Hrafnagile og skyllde þar ȷ staden nidur leggiast diakns uist sem þar ætte at vera. enn sira Jon skyllde þar uera þingaprestur ef henni[3]) þætte þar betra enn ä Holum. fyrst hann uillde þad helldur. ok þeirra gern-ingur skyllde so standa sem hefde äadur umtalat. Ok upp a þad hofdu þeir handsaul. og hier med gaf fyrnefndur herra biskup Jon sira Jone gamallt naut og hier eptter vil ec sveria ef þurfa þicir. Og til sanninda hier um þrycke ec minv ȷn-

1) [. . . . ., Apogr., en Árni ritar við: „puto L. et aliqvot vel Lx. circiter". Bréfið er líklega frá 1554, sbr. nr. 476 hér að framan. 2) [Svo. 3) AM. yfir línunni; í textanum: hm̄ = honum.

cigle fyrir þetta uitnesburdarbref. skrifat á Uollum j Suarfadardal. þa lidit uar fra guds burd. m. dc. l. og iiii. ær.

---

514. 1554. 1574. 13. maí 1599. á Desjarmýri.

Máldagi Desjarmýrarkirkju í Borgarfirði.

AM. 259, 4to., bl. 99—100, frumrit m. h. Þorgeirs prests Þorsteinssonar með áþrýstu signeti hans (máldagasafn Odds byskups). Uppskrift er í sama stað bl. 22—3. (Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Desiarmijrar.[1])

Þad medkienne eg Þorgeir prestvr Þorsteinsson ad þá dátum var. m. d. lxx. og iiii áár medtok eg stadenn Desiarmýre j Borgarfirde med tueimur kwm og atiān áām. og einum kaple. var stadar landit halldit. xx. hundrud ad dyrleika. Jtem jnnañ kirkiu einn messuserkur og tueir hauklar. Einn kaleikur med patijnu. Einn corpórāll. tueir alltarissteinar og einn alltarisdvkr. tuær smær kluckur og ein met. Og bibliv hef eg og medtekid er herra Gudbrandur Thorlaksson gaf kirkiunne á Desiarmýre. Jtem j buusgaugnum tuo. xx. skiólna keraulld. og iii smáá kerôlld og þriu smæ trog. og einn ketel vondañ.

Enn máldage kirkiunnar er svo hliodande.

anno domini. m. d. l. og iiij. var þetta kvikfie med kirkiunne áá Desiarmýre. v kýr og xviii ær. eitt hross. fiorer sauder veturgamler. hrutr tuæuetur. naut ueturgamallt. kalfar tueir.

kirkiañ æ land allt á Desiarmyre til motz uid Húsuíjkinga. suo sem ad fornu hefvr stadid og allan Hrafnsdal og ut áá motz vid Hofstrandar land. halfañ hualreka og uidreka æ Hofstrandarsande. nordañ fra Jokulsáár sande og austr at Helgáá. vidreka allañ og suo hualreka j Mariubæs og þar æ nv ejngenn jtaulu j. Jtem hun æ halfañ hualreka og allañ vidreka fra dráng þeim er nærst stendr ut fra

1) Yfirskrift m. h. Odds byskups.

Laxæ. og at þeim kambe sem stendr vt fra Eyrar reka. hvar sem æ land kiemur. og þridiung j vidreka vnder Vxafalle og attundu hueriv vætt j hual. Jtem a kirkian tveggia manna agaungu æ hual j Kiőlsuijk og flutning j Brv̋ñavíjk Jtem hun ǿa. xxx. sauda beit j Hafnarland og Hellisskiől. er Olǿafr prestur liet sueria og fiskeuist ad Aullduhamre er Olafr prestr liet sueria. og saudabeit vt æ sand. Jtem hun æ. xiiij. feta grauf af torftauku j Jokulsær lande ærliga, og tueggia hrossa gaungu j Backaþýte. og taka ei undañ folaulld. Jtem a. kirkian lxxx. sauda beit j Hæfukinn j Ness lande vpp æ mænud og salltfiőru ȷ Geitavijk ȷ millum tveggia lækia og brenne sǿ sallt er a ȷőrdv byr. Jtem þangad liggr tíjund af őllum bæium j Borgarfirde a millum Breidavijkur sydre og Niarduijkur. og lambelde æ huerium bæ. og lysetollur af aullum þeim bæium og heytollur.

Eitt bænhus er j þeirre þíjngæ. med tueimr kugilldum og gelldst þar af prestenvm ærliga tueir fiordungar smiőrs. Enn j gamalla biskupa tíjd gulldust þar af sex aurar.

Og til sannenda hier vm ad eg medtők stadenn Desiarmy̋re med slíjkum fiemunum sem fyrr skrifad stendur. þrycke eg mitt ȷnsigle æ þetta medkienningarbref. huert skrifad var a greindum stad Desiarmy̋re. 13. dag maio manadar Anno. 1599.

(L. S.)

---

515. 1554.

Afhending Hólma í Reyðarfirði í hendr Síra Hjálmari Einarssyni.

AM. 259. 4to., bl. 5 (=a) og bl. 24 (=b), skr. 1595 (máldagasafn Odds byskups). (Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Hőlmastader.[1])

Holmastader. Anno domini 1554. Suo mikla peninga medtők Hialmar prestur Einarsson med Holmastad sem hier

1) Yfirskrift m. h. Odds byskups í a.

seiger enn Sira Einar Arnnason hans fader utgreiddi. viij ær og xl. oc iiij kýr. eru þessi xij kugilldi. feck eg eckj meiri peninga huorcki inañ stocks nie utann hejma ꝍ́a stadnum.

Jtem medtok eg stadarins vegna Somastadi med iiij kugilldum og Breidavíjk. Enu stőru og þar med iiij kugilldi gilld. Eckirtt kugilldi med Skalateig. Eru þetta alls ad tølu xx kugilldi er stadurinn ꝍ́a og mier ȷ hendur komu. Seleý iij^c.

Þetta ꝍ́a kirckian heilagrar gudz modur Marju ꝍ́a Holmum. tuenn messuklæde. ønnur miog vőnd og einn hatijdahokul med gullfarg blar ad lit. tuenn alltarisklæde og iiij corporala og iij allttarissteina og ij duka med allttarisklædunum[1]) og ein brun. kaleikar tueir og annar minni. iiij kluckur allar lıjtlar. ij koparpipur. Eitt skrijn. lijtid glodarker. baxtturjarnn. metaskaler med tuejm metum. Suo margar bækur sem hier seiger. Einn grallari med kýrial og tolf bækur adrar med søng og les ȷ kringum ꝍ́rid.

---

516. 1554.

Minnisgrein sira Gottskálks Jónssonar í Glaumbæ um kaupskap sinn nokkurn.

Add. British Museum 11,242 (FM. 206, 4to.), bl. 21r Blaðið skemmt. (Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er i þjóðskjalasafni).

ꝏ. d. l. iiij

keypt ȷ Grund . . . f . . . vj stikur med vng . . . . . vætt. iiij stikur og xx striga vppæ vætt. hatt oc ij skor. v. ha . . . vætt.

---

517. [1554—1555].

Samþykkt byskupa beggja, annars lögmanns og fleiri góðra manna um öfundarbót og þokkabót (ágrip).

1) allttarisklædum *b*.

Lbs. 228, fol., bl. 8v, m. h. Hannesar Gunnlaugssonar 1664. (Uppskrift Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar er í þjóðskjalasafni).

Samþicktt af Marteine Einarssyne og Olafe Hiallttasyne biskupum landsiñs og Odde Gottskálkssyne logmanne og fleyrum odrum godum monnum ad 6 aurum skyllde ætyd vera Aufundar Bo[t]. Eñ 2 aurum þockaböt.

NB. Hvor sem okur giorer sekur 6 aurum.

Lagfæringar og athuganir.

Bls. 15^{25} Sunnlendiugafjórðung, mun eiga að vera Norðlendingafjórðung — Bls. 18^{32} milll l. milli — Bls. 80 (neðanmáls) frnmr. l. frumr. — Bls. 92 93 (smáletrsgreinir) og víðar er Grunnavíkr-Jóni eignað að hafa skrifað JS. 375, 4to, en líklega mun réttara að eigna það Erlendi sýslumanni Ólafssyni, bróður hans. — Bls. 106^{14} Huijdðe l. Huijdðr — Bls. 106^{15} guodz l. guods — Bls 106^{22} queldi l. quelde — Bls 107^{1} her l. her er — Bls. 107^{3} týrðr l. tyiðr — Bls. 107^{6} thenne l. thenne ko — Bls 107^{9} landskyltd l. landskyldt — Bls. 107^{10} ij vetter l. ij vet — Bls. 107^{16} thðnde l. t[onde] — Bls. 107^{20} Huijdðe l. Huijdðr — Bls. 107^{20} guodz l. guods. — Bls. 107^{22} med l. met — Bls. 107^{25} kýrckequigelle l. kyrckequiglle — Bls. 108^{1} c l. oc— Bls. 108^{17} iiij l. iij — Bls. 108^{32} gamelle l. gamlle — Bls. 109^{2} skere l. sker[e] — Bls. 109^{6} Essebereg l. Essebeereg — Bls. 109^{15} war l. wor — Bls. 109^{31} tillgeffet l. tillgeffuit — Bls. 109^{33} xv l. xv (þ. e. $4^{1}/_{2}$) — Bls. 109^{35} geffet l. geffuit — Bls. 110^{4} tillgeffet l. tillgeffuit — Bls 110^{18} landtskyld l. landskyld — Bls. 110^{23} orer l. ore — Bls. $111^{2.3}$ tillgiffet l tillgeffuit — Bls. 111^{4} Clostered l. Closteret — Bls. 111^{6} haffer l. haffuer — Bls. 111^{6} kðrfodersuðld l. kðrfodersuold — Bls. 111^{8} Kortolfstedom l. Kortelstedom — Bls. 111^{22} quige l. quege — Bls. 111^{22} tillgiffet l. tillgeffuit — Bls. 111^{22} skibsferd l. skibisferd — Bls. $111^{23 \text{ og } 26}$ quige l. quege — Bls. 111^{27} Suernese l. Sternes — Bls. 111^{32} Lambage l. Lamhage — Bls. 112^{1} Thume l. thenne — Bls. 112^{5} tillgeffet l. tillgeffuit — Bls. 112^{11} war l. wor (og þannig skal lagfæra þetta orð alstaðar þar sem það kemr fyrir á bls. 113—19 og bls. 125—44). — Bls. 112^{14} fðringer l. fðrenger — Bls. 112^{25} hañs l. hañd — Bls. 112^{27} kuðll l. kuoll — Bls. 112^{33} Clostret l. Closterit — Bls. 113^{3} siere l. sere — Bls. 113^{5} kýrckequelde l. kyrckequegelde — Bls. 113^{36} vetter l. vet (og þannig skal hvarvetna lagfæra þetta orð, ef ekki getr annars hér á eftir, þar sem það kemr fyrir á bls. 114—17 og bls. 118^{4}) — Bls. 114^{3} Hualðre l. Hualðr — Bls. 114^{11} iiij l. iij — Bls. 114^{13} vett l. vet — Bls. 114^{21} vether l. vetther — Bls. 114^{22} Thet l. Thett — Bls. 114^{24} viij l. viij — tillgeffet l. tillgeffuit — Bls. 114^{29} vetter l. vetther — Bls. 114^{35} Hederhussene l. Hederhussen — Bls. 115^{6} giffuet l. geffuet — Ioen l. Ion — Bls. 115^{10}

Storenerenes l. Sterenerenes — Bls. 115[13] Mijnnenereness l. Mijnnenerenes — Bls 115[14] vetter l. vette — Bls. 115[20] Storeaxlestedom l. Stereaxlestedom — legekiðr l. legekðr — Bls. 115[27] fðringer l. fðrenger — Bls. 115[37] hussene l. hussen — Bls. 116[1] met l. med — Bls. 116[4] Hafferbiernestedom l. Haffuerbiernestedom — Bls 116[7] Kolbeinstedom l. Kolbenstedom — Bls. 116[8] fische l. fiske — Bls. 116[18] Beerskeeriom l. Beerskeereom — Bls. 116[30] Ladestoffuo l. Lodestoffua — Bls. 116[32] ijc l ijo — Bls 117[7] vetter l. vether — Bls. 117[8] Thet l. Tet — Bls. 117[9] Guldbrengsðssel l. Guldbringsðsell — Bls. 117[23] vetter l. vether — Bls 117[39] vether (er í rauninni skrifað veteher). — Bls. 118[1] landskyldt l. ij landskyldt — Bls. 118[6] vetter l. vether — Thett ære l. Tett er. — Bls. 118[8] vetther l. wetther (og skal lagfæra tvívegis í línunni). — Bls. 118[9] hvr l. hor — sðm l. som. — Bls. 118[13] tijurer l. tijuer — Bls. 118[14] khalffue l. kalffue — Bls. 118[15] boort l. buort — giffet l. geffuit — Bls. 118[17] j nod l. j vinter — Bls. 118[18] ruther l. ruter — Bls. 118[19] Vathzlös l. Vatzlös — Bls. 118[28] kðer l. kðr — Bls. 118[31] hemme l. huer — Bls. 118[36] Borgefyuren l. Borgefyuer — Bls. 119[8] oxe l. ðxe — vetter l. veter (tvívegis í línunni) — dt l. rest. — Bls. 123[11] ledgenger l. lodgenger — Bls. 123[18] snere l. snerer (þannig skal lagfæra þetta orð, ef ekki getr annars hér á eftir, alstaðar þar sem fyrir kemr á bls. 123—44). — Bls. 123[25] sielffuer l. sielffue — Bls. 123[31] wedmell l. vedmell — Bls. 123[33] Teijth l. Teijther — Bls. 124[2] oc l. och — Bls. 124[16] formañdskop l. foermañdskop — Bls. 124[18] vedmeell l. vedmell — Bls. 124[28] liige l. leege — tiill l. tijl — Bls. 124[30] mandelfar l. mandefar — Bls. 124[31] haffer l. haffuer (og lagfærisl þetta orð svo alstaðar á bls. 125—44, ef eigi getr annars siðar). — Bls. 124[36] lige l. lege — Bls. 125[7] tijll bodhen l. tijl boden — Bls. 125[11] Haldorsson l. Haldorsen — Bls. 125[18] formañdskop l. foermañdskop — Bls. 125[20] Lamhusene l. Lamhusen — Bls. 125[27] Melshöfft l. Melshöffuit — Bls 125[29] vetlenger l. wetlenger — Bls. 126[1] Tordold Borckerssen l. Tordolder Borckorssen — Bls. 126[2] Ioenssen l. Ioensen — Bls. 126[4 5] bodhen l. boden — Bls. 126[6] Melshöfft l. Melshöffuit — Bls. 126[10] formañdskop l. foermañdskop — Bls. 126[13] bodhen l. boden — Bls. 126[15] tijllige l. tijllege — Bls. 126[17] Thornaldssen l. Thorualdsen — Bls. 126[18] Boresðre l. Boresðr — Bls. 126[19] Olaffssen l. Olaffzen — Ionssen l Ionsen — Bls. 126[20] angeltðmme l. angelltðmme — Bls. 126[25] Boresðre l. Boresðr — Bls. 126[27] Narueson l. Naruesen — Ioenssen l. Ioensen — Bls. 126[28] angeler l. angler — Bls. 126[32] hussleege l. husslege — Bls. 126[34] er l. en — Are l. Ari — Bls. 126[35] Ioenssen l. Ioensen — allefere l. allefer — Bls. 127[1] Ioenssen l. Ioenseu — Bls. 127[3] angeler l. angler — Bls. 127[7] skib l. skiib — Bls. 127[10] er l. en — Bls. 127[11] Torualdssen l. Torualdsen — añdhen l. añden — Bls. 127[12] kongens l. kongis — Grendeuig l. Grendouig — Mogenssen l. Mogensen — Bls. 127[15] Stollessen l. Stollesen — Bls. 127[20] sellff l. seelff siette — Bls. 127[21] Grindeuig l. Grindouig — Bls. 127[23] Ellegsen l. Ellogsen — Bls. 127[27] angeler l. angler — Bls.

127^{28} vetlenger l wetlenger — Bls. 127^{34} thỏnde l. thỏnder — Bls. 128^{5} Simenssen l. Simensen — Bls. 128^{15} foerekroper l. foererkroper — 128^{17} loenssen l. loensen — Bls. 128^{28} angeltỏmme l. angetỏmmer — Bls. 128^{29} Halduord l. Halduorder — Bls. 129^{1} Ioens l. Ions — Bls. 129^{7} Tomessen l. Tomesen — Bls. 129^{10} angeltỏme l. angeltỏmer — Bls. 129^{17} loens l. Ions — Bls. 129^{27} Torckeldsson l. Torckeldsen — Bls. 129^{29-30} vetl-enger l. vet-lenger — j thỏnde l. j thỏnde — Bls. 129^{32} huoss l. huos — Bls. 129^{33} Viig l. Vig — fỏreng l. fỏrenger — Bls. 129^{40} mañefere l. mañefarer — Bls. 130^{3} Closret l. Closteret — Bls. 130^{4} mañefere l. mañefer — Bls 130^{8} Clostret l. Closteret — Bls. 130^{9} Olafsson l. Olafssen — Bls. 130^{11} bijgardhen l. Bijgardhen (þ. e. Bygggarðr á Seltjarnarnesi) — Bls. 130^{12} Clostret l. Closteret — Bls. 130^{13} Weremender l. weremender (þ. e. vermenn) — Heuregste l. Henregstedom (eða Heuregstedom) — Bls. 130^{17} Markusson l. Markussen — Bls. 130^{19-23} angel-tỏmer l. angle-tỏmer — Bls. 130^{20} verfote l. veerfote (þ. e. verföt) — Bls. 130^{23} Bessesson l. Bessesen — Grendvig l. Grindovig — Bls. 130^{24} angelltomme l angelltỏmmer — Bls. 130^{26} Orm̃erssen l. Orm̃ersen — Bls. 130^{27} Lads Mulle l. Lars Mwlle — Bls. 130^{35} Sanchtij l. Sanctij — Bls. 130 (neðanmáls) mannefer l mannefar — Bls. 131^{4} Boregefiuoer l. Boregefiuer — Bls. 131^{5-6} Laureñsson l. Laureñssen — Bls. $131^{12 \text{ og } 34}$ for l. foer — Bls. 131^{21} geff l. gaff — Bls. 131^{28} offven l. offuen — Bls 131 (neðanmáls) Ormerssen l. Ormersen — Lads Mulle l. Lars Mwlle — frij l. frj — Bls. 132^{6} fra l. fro — Bls. $132^{9 \text{ og } 14}$ sotte l. satte — Bls. 132^{17} sete l. sate — Bls. 132^{23} tillgiffet l. tillgiffuit — Bls. 132^{26-7} kirckequeler l. kirckequelder — Bls. 132^{30} legekiỏr l. legekỏr — Bls. 132^{25} forenger smő́r l. fỏrenger [smỏr] — Bls. 133^{2} foder l. foeder — Bls 133^{3} nod l. nỏd — Bls. 133^{7} Louerssen l. Lauressen — Bls. $133^{8\ 0}$ thette l. thete — Bls. 133^{15} for l. for for — Bls. 133^{24} kirckekiỏr l. kirckekỏr — Bls. 133^{26} Snore Mogenson l. Snorer Mogensen — Bls. 134^{5} geffet l. geffuit — Bls. 134^{0} vng l. wng — Bls. 134^{9} utj l. vtj — Bls. 134^{14} her l. er — Bls. 134^{34-5} giffet l. giffuit — Bls. 134^{35} geeldmelcke l. geeld melcke — Bls. 134^{37} Bache l. Backe — Bls. 135^{18} gamell l. gamle — Bls. 135^{29} wood l. wod — 135^{34-5} geffet l. geffuit — Bls. 135^{35} sete l. sate — Bls. 136^{8} Tesse l. Tesse 2 — Jonssen l. Jonsen — Bls. 136^{18} xxv foreng l. xx/ [þ. $14^1/_2$] fỏreng — Bls. 136^{17} sit lỏn (fyrst hefir hér i hdr. verið skrifað sit loen, síðan skrifað ofan i seinna orðið, lỏen, og þá gleymt að lagfæra fyrra orðið, sit). — Bls. 136^{17} vinther (hér hefir fallið burt að geta þess, að utanmáls stendr: rest 2 leger). — Bls. 136^{20} geffet l. geffuit — 136^{21} sete l. sate — Bls. 136^{25} olthỏnden l. ỏlthỏnden — Bls 136^{31} er er l. er — Bls. 136^{35} smỏr l. smỏr dt. — Bls. 136 (neðanmáls, 3 l.) „en lege l. „rest en lege — resterer l. ỏl. — Bls. 137^{1} thette l. thete — Bls. 137^{3} kyrckequeld l. kirckequelder — Bls. 137^{5} 4 l. en 4 — Bls. 137^{0} sete l. sate — Bls. 137^{7} heer l. hiem — Bls. 137^{24} fra l. fro — Bls. 138^{4} (utanmáls) land- l. aff land- — Bls. 138^{5} ieg l. ieg ij — Bls. 138^{6} Grothen l. Grỏten — Bls. 138^{6} a bordt l. 2 bordt — Bls

138^{9} giffet l. geffuit — Bls. 138^{11} for l. foer — Bls. 138^{16} sete l. sate — með l. med — Bls. 138^{19} giffet l. geffuit — Bls. 138^{24} (utanmáls) j leger l. j leger — Bls. 138^{27} kuell l. kuoll — Bls. 138^{28} slo l. sla — Bls. 138^{29} kűðell l. kűoell — Bls. 138^{30} geffet l. geffuit — Bls. 138^{32} slo l. sla — Bls. 138^{33} Torckeldssen l. Torckeldsen — aurer l. aure — Bls. 139^{10} kyrkequellder l. kyrkequelder — Bls. 139^{12} Hobstedum l. Hobstedom — Bls. 139^{13} Bolleijcker l. Tolleijcker — Bls. 139^{18} geffet l. geffuit — Bls. 139^{25} legekiðr l. legekðr — Bls. 139^{27} sete l. satte — Bls. 139^{28} sete l. sate — 139^{32} tillgeffet l. tillgeffuit — Bls. 139^{36} stort fra l. stört fro — Bls. 140^{2} sete l. sate — Bls. 140^{11} sett l. satt — Bls. 140^{26} (utanmáls) leger l. legen — Bls. 141^{2} queler l. quelder — Bls. 141^{11} fiske, l. fiske. — Bls. 141^{26} iiij l. iiij — Bls. 142^{20} landskyld l. landskyldt — Bls. 141^{33} legekiðr l. legekðr — gijldes l. gijldis — Bls. 142^{2} geldes l. gildis — Bls. 142^{10} vether l. vetther — Bls. 142^{13} ij l. vij — Bls. 142^{21} Bierskæreom l. Bierskeereom — Bls. 142^{25} geffuet l. geffuett — Bls. 142^{27} bedes l. bedis — Bls. 143^{2} vetther l. vether — Bls. 143^{4} vether l. wether — Bls. 143^{7} legeko l. legekoo — Bls. 143^{8} vetter l. veter — Bls. 143^{10} Glombeij l. Glambeij — Bls, 143^{16} fra l. fro — Bls. 143^{22} kellernesstiñg l. Kiellernesstiñg — Bls. 143^{33} vether l. vether — Bls. 144^{6} kirckequeld l. kirckequelder — Bls. 144^{12} Skogegen l. Skogegen Marck — Bls. 144^{14} vether l. wether — Bls. 144^{21} (orðin í línunnni færist yzt að jaðri lesmáls) — Bls. 144^{29} vnge l. wnge — Bls. 144^{32} bodi l. bode — Bls. 144^{38} gieldnödt l. gielnödt — Bls. 145 (neðanmáls, 2 l.) invat l. iuvat — Bls. 177^{10} formandskep l. formandskop — Bls. 189^{32} tueit l. tueir — Bls. 193^{19} Tíundarreikkingr l. Tíundarreikningr — Bls. 195^{26} þar hefir fallið úr: og í Steph. 60, nr. Lxxxiij, bls. 41 (uppskrift Jóns Sigurðssonar er í JS. 372, 4to., bls. 201—4). — Bls. 199^{28} uppskrift. l. uppskrift, — Bls. 229^{10} ordinautzs l. ordinantzs — Bls. 241 (neðanmáls, 2 l.) ^{2}) l. ^{3}) — Bls. 243^{35} religionon l. religionen — Bls. 255^{12} oglofadi l. og lofadi — Bls. 261^{8} Krœklingablíð l. Kræklingahlíð — Bls. 274^{17} Wigfns l. Wigfus — Bls 283 (neðsta l.) porsson l. dorsson — Bls. 291^{30} manna l. manna — Bls. 315^{29} Hólakjrkju l. Hólakirkju — Bls. 319^{18} bænduna mvid l bændunum vid — Bls. 347^{29} ská l. skrá — Bls. 351^{3} forir l. fyrir — Bls. 372^{30} matnytu l. malnytu — Bls. 393^{31} soim l. som (prentrask). — Bls. 430^{32} drengehnffuer l. drengehuffuer — Bls. 449^{34} 1553 l. 1552. — Bls 457^{28} Finar l. Einar — Bls. 521, við nr. 289 hefir fallið niðr fyrirsögn: Bréf Kristjáns konungs þriðja til Marteins byskups Einarssonar, og birtir konungr þar byskupi, að Páll Hvítfeldr hafi skilað sér gulli og silfri frá Skálholtsdómkirkju; tjáir hann byskupi enn fremr, að hann muni láta sér hugarhaldið að styðja kirkjur og skóla að beiðni hans, en æskir skrár byskups um stólsjarðir Skálholtsbyskupsdæmis. Bls. 534^{6} Þórunuar l. Þórunnar — Bls. 540^{17} Greipr prestr, sem hér er talinn Þorleifsson, er víst fremr Greipr prestr Jónsson; síra Greipr Þorleifsson var nokkuru yngri maður, sonr síra Þorleifs Björnssonar

á Reykhólum, og mun vart hafa verið til þroska kominn. er hér var komið — Bls. 544^{21} Anastaði l. Ánastaði — Bls. 545 . . . . onzson, hér mun hafa rotnað burt Ormr J[onzson], þ. e. Ormr í Vík. — Bls. 545^{3} . . . . Þordarson (hér mun með sama hætti hafa staðið Gunnar). — Bls. 548^{16} iardakanpsbref l. iardakaupsbref — Bls. 575^{23} betther l. belther — Bls. 577^{18} Hamerskatte; hér getr verið vafasamt, hvort lesa skuli Hamer skatte eða Hamerskatte (þ. e. Hamers-katte, þ. e. Hamarskoti, eftir dönskublendingi þessara tíma); annaðhvort hefir maðrinn búið á Hamri eða í Hamarskoti, og ef hann hefir á Hamri búið, þá er skatte frálaust og táknar skatt hans, en líklegra er þó hitt, að hér sé um Hamarskot að ræða, enda myndi orðið skattr á fógetadönsku þeirra tíma venjulegast haft í eintölu í slíku dæmi sem þessu. — Bls. 610^{37} cg l. eg — Bls. 621^{6} Friðreki konungi II. l. Friðreki konungi I. — Bls. 623$^{14 \cdot 15}$ og Þorsteinssonar falli burt (hefir tvíprentazt). — Bls. 627^{16} Mugnusdottur l. Magnusdottur — Bls. 636^{20} Ey (Ytri-Ey) l. Ey (Syðri-Ey) — 646^{27} alltarislædi l alltarisklædi — Bls. 651^{11} kamber l. kambar — Bls. 670^{17} Bior l. Biorn — Bls. 672^{17} Oldennhorgh l. Olldennborgh — Bls. 673^{2} Baccalaurens l. Baccalaureus — Bls. 690^{12} Rskjs. Dana l. Rskjs. Dana, Tegn. p. a, L. — Bls. 695^{18} landskulldene l. landskulldena — Bls. 711^{11} hnorki l. huorki — Bls. 717^{2} adnrnefnda l. adurnefnda — Bls. 727^{16} Biðru l. Biðrn — Bls. 730^{25} JB. l. ÍB. — Bls. 733 kongzins l. kongzins — Bls. 737^{30} Guðmundur l. Gudmundur — Bls. 753^{33} Markússyni l. Markussyni — Bls. Renniniscere l. Reminiscere.

REGISTR

[1]) Þetta gæti verið Árni Gíslason í Vík og á Kimbastöðum, og hafi hann þá fylgzt með nágranna sínum, lögmanninum á Reynistað, yfir að Bólstaðarhlíð til dómsins. En Árni á Hlíðarenda var og um þessar mundir í Húnavatnsþingi (hélt Mel í Miðfirði og víst Þingeyraklaustr, eftir síra Hákon, bróður sinn).

51*

[1]) Hér er eyða í hdr., og hefir verið lesið af föðurnafnino Ha . . . , en ætti að líkindum að vera He . . . , og er svo að skilja, að síra Bjarni hafi fylgzt með Agli frá Geitaskarði vestr að Skarði, til brúðkaupsins.

1) Ranglega í registri XI. bindis Dipl. Isl. talið Brimnes í Viðvíkrsveit.

1) Ekki er unnt að sjá, við hvorn Brynjólfanna nyrðra þessar ívitnanir eiga.

[1]) Ranglega í registri XI. bindis Dipl. Isl. taldir Daðastaðir í Reykjadal.

1) Þetta gæti verið einn og sami maðr.

1) Er hér komið í stað þess, að í öðrum afgjaldsskrám konungsjarða áðr, er þessi jörð nefnd „Horderbacke" = Hurðarbak í Réykholtsdal.

[1]) Þar einungis nefndr murti.

1) *Gæti verið sami maðr.*

1) Svo hefir þetta staðarnafo verið ritað um margar aldir. Líklegt mætti þykja, að það sé skælt úr Maonslagshóll, því að mannslag var á miðöldum haft um manntjón í smáorrustum, og þá dregið af falli Englendinga, er þar voru vegnir á 15. öld.

1) Þetta gæti verið einn og sami maðr.

1) Þetta mun vera síra Oddr handi, þótt hér sé ekki unnt að greina frekari rök að því.

1) Gæti verið einn og sami maðr.

[1]) Þar ritað í þáguf. Syrum (og er það vafalaust misr. í frumr.).

[1]) [Það virðist af ýmsum ástæðum líklegt, að þetta eigi við Þórð lögmann og að hann hafi á þessum árum verið með Oddi Gottskálkssyni.

